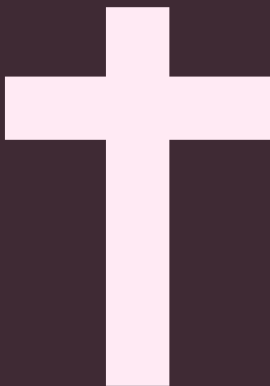

Ma Maweni Sulumani
ge Melefit

New Testament in Muyang

Ma M^uweni Sulumani ge Melefit New Testament in Muyang

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muyang

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muyang

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

7fea74f6-4ba4-5a54-a7cf-a6c88fbc1968

Contents

Meciꝿ	1
Mark	81
Luk	132
Zen	218
Tuwi	277
Rom	357
1 Koren	396
2 Koren	433
Galasi	457
Efez	471
Filip	485
Kolos	494
1 Tesalonik	503
2 Tesalonik	511
1 Timote	516
2 Timote	527
Tit	535
Filemon	540
Hebri	543
Zek	574
1 Piyer	584
2 Piyer	595
1 Zen	602
2 Zen	611
3 Zen	613
Zud	615
Manꝿahani	619

**Ma Mɔwɛni
Sulumani ya
Meciyɔ ɔ̀bɛki ni
Ere ye ti mɛdɛmki
ka Ma Mɔwɛni
Sulumani ya
Meciyɔ ɔ̀bɛki ni**

Maslaɲa ya ɔ̀bɛki wakita ge Meciyɔ ni ɔ̀dafay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay naɲgu ni, kwa ka mɔnjɛki gani ndam ga Yezu dek tɛsɛra ɔ̀bɛki ti Meciyɔ zal asak ga Yezu ni (Meciyɔ ti tɛzalay naɲ Levi daya). Maslaɲa ya ɔ̀bɛki wakita ni ti zal Zude, awayay ɔ̀dafaki ma ga ndam mahɔɲgaray pakama ge Melefit ya tɛdɛmbiyu, tɛdɛm amagravu ni ti ɔ̀grava ka sarta ga Yezu ededɛɲ a (jɛɲgey Meciyɔ 1.22-3; 2.15; 2.17-18; 2.23; 3.3; ma ndahaɲ tɛbu akada hini daya).

Ka mɔnjɛki ga wakita ni Meciyɔ ɔ̀dɛmki ma ke miwi ga Yezu. Kɛlɛɲ gani ɔ̀ɲgɛhad ere ye ti Yezu ɔ̀gray akaba ɔ̀dɛm ni dek akada ga ata Mark nday ata Lɔk ya tɔɲgɛhad ni : Yezu ɔ̀ɲjɛki ke tɔwi gayan ka had Gelili, ɔ̀ru gwar a Zeruzalem. Yezu naɲ ɔ̀bu agray tɔwi gayan ni ti gɔzit ɔ̀na gɔzit ndam ya tadɛbay naɲ ni tɛsɛr naɲ ti naɲ way ; kɛlɛɲ gani Piyer ɔ̀dɛm Yezu ti naɲ Krist bay gɛdakani ya amara ni (16.16). Piyer ɔ̀ra ɔ̀dɛma pakama nana ti

kɛlɛɲ gani Yezu ɔ̀ru gwar a Zeruzalem, wudaka akoru ti ɔ̀hi ana ndam madɛbay naɲ ni ahɔr ɔ̀dɛm tɔkad naɲ eslini, mɛk amaraɲgaba e kisim ba (16.21).

E kidɛɲ ga pakama ga Yezu ya ɔ̀dɛm ni bu ni ti Meciyɔ ɔ̀daba ndahaɲ a, ɔ̀slamatakabu, ɔ̀bɛki ka mɛlɛɲ gɛrgɛri zlam a wakita gayan ni bu : ma ga Yezu ya ɔ̀dɛm ka hɛma ni (5.1-7.29), ma ga Yezu ya ɔ̀dɛm ka ya ti aslɛr ndam asak gayan ni (10.1-11.1), ma gozogul ga Yezu ya ɔ̀dɛmki ka Mɛgur ge Melefit ni (13.1-52), ahɛmamam ndam ga Yezu tɔɲjɛhadkabu ni (18.1-19.2) akaba ma ga Yezu ya ɔ̀dɛmki ka mandav ga duniya ni (24.1-25.46).

Meciyɔ ɔ̀dɛfiki ana leli zlam ya ti tɔgrakivu ka Yezu ni ti ɔ̀gravu akada ga zlam ya ti ɔ̀grakivu ka ndam Izireyel a Wakita ge Melefit ya ahaslani bu ni. Yezu ɔ̀slɛka ka had Ezip a akada ga ndam Izireyel na (2.14-15) ; tɔbaray naɲ akada ga ndam Izireyel ya tɔslɛkaba a dɛlɛv ba ni (3.13), ɔ̀caka daliya a hud gili ba (4.1) mɛk ɔ̀cɛliya a hɛma va ga mac-ahi Divi ge Melefit ana mis akada ge Mɔwiz ya ɔ̀gray na (5.1). Yezu ti naɲ bay mɛgri tɔwi ana Melefit ya ɔ̀cakay daliya a kɛla geli vu ni (Izayi 53.4 ; Meciyɔ 8.17) ; naɲ Wur ge Mis, ya Deniyel ɛpi Melefit amɛfiyu naɲ a bay vu ni (Deniyel 7.13-14 ; Meciyɔ 9.6). Yezu ɛndeveriɲaba tɔwi gayan na dek : kani ti naɲ « Melefit ya ɔ̀ɲjɛhad akaba leli ni »

(Emenawel) ya Izayi àdámki ma ni (Izayi 7.14; Meciyu 1.23; 28.20).

Slimi ga ata bəŋ ga bəŋ ga Yezu

(Luk 3.23-38)

¹ Yezu *Krist ti naŋ wur huɗ ge Devit, wur huɗ ga Abraham daya. Slimi ga ata bəŋ ga bəŋani ti nday hi: ² Abraham èwi Izak, Izak èwi Zekur, Zekur èwi Zuda akaba bəza ga mənani ndahan, ³ Zuda èwifin̄a ata Ferez nday ata Zara kà Tamar a, Ferez èwi Esron, Esron èwi Aram, ⁴ Aram èwi Aminadap, Aminadap èwi Nason, Nason èwi Salmon, ⁵ Salmon èwifin̄a Boz kà Rahap a, Boz èwifin̄a Zobet kà Rut a, Zobet èwi Zese, ⁶ Zese èwi Devit. Devit ti àzum bay.

Bay Devit èwifin̄a Salomon kà wal ge Yari a, ⁷ Salomon èwi Robowam, Robowam èwi Abiya, Abiya èwi Asaf, ⁸ Asaf èwi Zusafat, Zusafat èwi Zoram, Zoram èwi Oziyas, ⁹ Oziyas èwi Zowatam, Zowatam èwi Asaz, Asaz èwi Ezesiyas, ¹⁰ Ezesiyas èwi Manase, Manase èwi Amon, Amon èwi Zuziyas, ¹¹ Zuziyas èwi Zesuniyas akaba bəza ga mənani. Ka sarta gani nani ti t̄həloru ndam *Zude ka haɗ Babilon.

¹² Tàra t̄həloya ndam Zude ka haɗ Babilon a ti Zesuniyas èwi Salatiyel, Salatiyel èwi Zorobabel, ¹³ Zorobabel èwi Abiyut, Abiyut èwi Eliyakim, Eliyakim èwi Azor, ¹⁴ Azor èwi Sadok, Sadok èwi Akim,

Akim èwi Eliyut, ¹⁵ Eliyut èwi Eleyazar, Eleyazar èwi Matan, Matan èwi Zekur, ¹⁶ Zekur èwi Zuzef. Zuzef ti zal ga Mari ya èwi Yezu ni. Yezu ti t̄zalay naŋ Krist.

¹⁷ Nahkay e kidin̄ ga sarta ga Abraham akaba sarta ge Devit bu ni ti bəza huɗ bəza huɗ ga Abraham kru mahar faɗ; e kidin̄ ga sarta ge Devit akaba sarta ya ti t̄həloru ndam Zude ka haɗ Babilon ni bu ni ti bəza huɗ bəza huɗ ga Abraham kru mahar faɗ; e kidin̄ ga sarta ya ti t̄həloru ndam Zude ka haɗ Babilon ni akaba sarta ge Krist bu ni ti bəza huɗ bəza huɗ ga Abraham kru mahar faɗ.

Məslər ge Melefit ahi ana Zuzef etiweya wur a, slimigani Yezu

(Luk 2.1-7)

¹⁸ T̄iwi Yezu *Krist ti àgravu nahkay hi: mənani Mari məva ge Zuzef. Zuzef àzay naŋ faŋ ndo, ay t̄ipi ti naŋ a huɗ. Naŋ a huɗ ti àna njəɗa ga *Məsuf Njəlatani. ¹⁹ Zal gani Zuzef ti naŋ mis jireni, nahkay àra èpia naŋ a, naŋ a huɗ ti àwayay maɗafani do. Àdám ambrəŋ naŋ akal-akal. ²⁰ Naŋ àbu ajalay ahàr nahkay ti *məslər ge Melefit àŋgazlivu e kisim mizideni bu, àhi ahkado: « Zuzef wur huɗ ge Devit, kàgray aŋgwaz ga mazay Mari ga wal ba, aɗaba wur ya a huɗ gayan̄ bu ni ti àzay huɗ gani àna njəɗa ga Məsuf Njəlatani. ²¹ Ara ewi wur zalani. Emiweya ti akadi slimigani Yezu, aɗaba naŋ

ti amahəŋgay ndam gayəŋ, aməhəlabə tay a magudar zlam gatay ba. »

²² Zlam gani nani àgravu dek ti, ti pakama ga Bay Melefit ya àhi ana bay mahəŋgaray *pakama gayəŋ ni mǎgravu. Pakama gani nani ti nihi : ²³ « Wur dahalay ya àsər zal faŋ ndo ni ara azay huđ, emiwi wur zalani, atəzalay naŋ Emenəwel. »

* Emenəwel ti awayay adəmvaba « Melefit naŋ əbu akaba leli. » ²⁴ Zəzef nakəŋ àra èpidékva ti àgray ere ye ti məslər ga Bay Melefit àhi gray ni. Àzay Mari nakəŋ ga wal, ²⁵ ay tǎndəhadkabu ndo, duk àbivoru ana sarta ya Mari èweya wur na ni. Nahkay Mari nakəŋ èwi wur zalani, mək Zəzef àdi slimi gani Yezu.

2

Ndam məsər zlam tara tamənjaya Yezu a

¹ Tiwi Yezu ti e Betlehem ka had *Zude. Ka sarta gani nani ti Erot naŋ bay ga ndam *Zude. Tàra tiwia Yezu a ti ndam ndahaŋ tàra a Zeruzalem a ; nday ndam məsər zlam, təsləkabiya gwar egezi a. ² Tàra tǎnjia ti tǎhindi, tǎdəm : « Bay ga ndam Zude ya tiwi ni ti naŋ eley ? Mǎra ti adaba boŋgur àcəlaya, adafaki tiweya bay gəđakana. Mǎpia boŋgur na ti mǎra ga mabəhadı mirdim a. » ³ Bay *Erot àra ècia ma gana ti ma gani àhəlia ahàr a dal-dal ; ma gani àhəlia ahàr ana ndam

Zeruzalem a dek daya. ⁴ Eslini Erot nakəŋ àzalakabu gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam Zude ya *təsəra Wakita ge Melefit a ni. Àzalakabu gəđakani ga ndam Zude ni nahkay ti ge mihindifiŋa kà tay a : « *Krist Bay gəđakani ya amara ni ti, etiwi naŋ ti eley ? » ⁵ Naŋ nakəŋ àra àhia ana tay a nahkay ti nday nakəŋ tǎhəŋgrifəŋ, tǎhi : « Etiwi naŋ ti e Betlehem ka had Zude, adaba bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit nahaŋ àbəki a wakita gayəŋ bu nahkay hi :

⁶ « Bay Melefit adəm : Lekulum ndam Betlehem ka had Zude ni ti kəsə gekəli gəđakani àtam kəsə ndahaŋ ga had Zude ni,

adaba etiwi bay a kəsə gekəli bu.

Bay gani nani ti amədi kama ana ndam goro ndam *Izireyel. » *

⁷ Bay Erot àra ècia ma na nahkay ti àzalakabu ndam məsər zlam ni akal-akal, èhindifiŋa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Boŋgur ni ti àcəlaya ananaw ? »

⁸ Tàra tǎhia sarta gana ti àsləruru tay e Betlehem, àhi ana tay : « Dəgum, kədəbum mələŋ ga wur ya tiwi ni lala. Akəsəruma mələŋ gana ti, ŋguma ti kǎhəŋgrumu ma gani. Adaba nu day nara nakoru ga mabəhadı mirdim. »

⁹ Nday nakəŋ tàra tǎcia ma ga bay na ti təsləka. Nday

tàbu takoru e divi bu ni ti tìpi bonḡur ya àcàlaya gwar egezi a ni, naḡ àbu akoru kama gatay. Bonḡur ni naḡ àbu akoru nahkay ti òru ècikki ka mələḡ ga wur ya naḡ àvu ni. ¹⁰ Tàra tìpia bonḡur na ti tàmərva dal-dal, ¹¹ təhuriyu a ahay ya ti bonḡur ècikki ni vu, tədi ahàr ana wur ni nday ata mənəni Mari. Tàra tìpia wur na ti tábəhadí mirdim grik meleher ndíḡa ndíḡa ana had, mək təzləkaba sahar gatay a, təhəlaya zlam a, təbi ana wur ni. Zlam gani nday hi : gru, haf ya tamal tazəbay ezi ti àḡəlay ni, akaba haf nahanḡ təzalay mir, ezi akada ge tersel ni. ¹² Kələḡ gani Melefit àhi ma ana tay e kisim mizideni bu, àhi ana tay ahkado : « Kəḡgumoru gwar afa ga Erot ba. » Nahkay nday nakəḡ tàsləka, tənḡoru a magam gatay àna divi nahanḡ zlam gatay.

Ata bəḡ ga Yezu tacuhworu àna Yezu ka had Ezip

¹³ Ndam məsər zlam ni tàra tàsləka ti *məslər ge Melefit àḡgazlivu ana Zəzef e kisim mizideni bu, àhi ahkado : « Sləka, za wur na nday ata mənəna, cuhworu àna tay gwar ka had Ezip. Ekinjəmiya ti njəhaduma eslina. Anəhuk “Sləka” day kwa ti akəsləkumbiya. Adaba *Erot naḡ àbu adəbay divi ge mijinḡ wur ni. » ¹⁴ Zəzef àra ècia ma na nahkay nahəma, ga mələvad gani nani ècikaba, àzay wur ni nday

ata mənəḡ ga wur ni, òru ka had Ezip. ¹⁵ Tòru tìnḡəa eslina ti tənḡəhadíyu duk àbiviya ana kisim ga bay Erot. Ata bəḡ ga Yezu tòru àna Yezu ka had Ezip ti, ti pakama ga bay mahəḡgaray *pakama ga Bay Melefit məgravu. Pakama ya àḡəm ni ti nahkay hi : « Nəzalabiyu wur goro ti kwa ka had Ezip. † »

Tabazl bəza

¹⁶ Erot àra ècia ndam məsər zlam ni təḡosa naḡ a ti àzuma ḡəruv a dal-dal. Nahkay àsləròru mis, àhi ana tay tòru tábazl bəza ga kəsa Betlehem akaba bəza ge mis ya tanḡəhad kà ḡəvay gani ni. Àhi ana tay tábazl bəza ya ti təzuma vi a cə cəena akaba ya tìsli vi cə cəeni ndo ni ḡek. Àḡəm tábazl bəza ge vi cə cəeni ni ti adəba ndam məsər zlam ni təhi « Mìpi bonḡur enjenjeni ti àgray vi cə nihi. »

¹⁷ Nahkay pakama ge Zeremi bay mahəḡgaray *pakama ge Melefit ni àgravu. Pakama gani nahkay hi :

¹⁸ « Tìci zlahay a Rama :
tuway ahənday dal-
dal, tagray delələ.

Nani Resel, etəwi bəza gayanḡ,
àwayay ti mis tədabakay naḡ
do, adəba bəza gayanḡ
təbi va bi. ‡ »

Ata bəḡ ga Yezu tasləkabiya ka had Ezip a

¹⁹ Kələḡ gani bay *Erot nakəḡ àməta. Àra àməta ti məslər ga Bay Melefit àḡgazlivu ana Zəzef ka had Ezip e kisim mizideni bu keti,

20 àhi ahkado : « Cikaba, za wur na nday ata mənana, kəngoru àna tay ka had Izireyel. Adaba ndam ya ti tàwayay makad wur ni ti tàməta. » 21 Zuzef nakəŋ àra ècia ma na ti ècik, àzay wur ni nday ata mən ga wur ni, tàsləka təngoru ka had Izireyel. 22 Ay Erseleyus wur ga Erot àhuriya a bay ga bəŋana va ka had *Zude a. Zuzef nakəŋ àra ècia ma gana ti aŋgwaz awər nan, àwayay məhuriyani ka had Zude do. Eslini *məslər ge Melefit àhi ma e kisim mizidəni bu, nahkay Zuzef nakəŋ òru ka had *Gelili. 23 Òru ènjua eslina ti ànjəhad a kəsa nahan bu ; təzalay kəsa gani Nazaret. Nahkay ere ye ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya tədəmbiyu ni àgrava. Ma gani nahkay hi : « *Bay gədakani ya amara ni ti atəzalay nan zal Nazaret. »

3

Pakama ge Zeŋ bay məbaray mis ni

(Mark 1.1-8 ; Lək 3.1-9 ; Zeŋ 1.19-28)

1 A vad nahan àbu nahəma, Zeŋ bay məbaray mis ni àhərkiaya ke mis a huđ gili ba ka had *Zude ga məhi ma ana mis. 2 Àhi ana mis ahkado : « Mbatumkaba majalay ahər gekəli a, adaba *Məgur ge Melefit ènjia wudak. * » 3 Zeŋ ti Izayi bay mahəŋgaray *pakama

ge Melefit àdəmkibiya ma, àdəm :

« Maslanja azlah a huđ gili bu, dəŋgu gayan ahəndabiyu. Àdəm :

“Slamatumikabu divi ana Bay gədakani,

ahər àdəm divi gayan mālā ndəlaḅa.” † »

4 Zeŋ ti nan àbu àna azana mələmani àna eŋguc ge ezligwemi, awəlvù àna maslpara ga ambəl a zuh bu. Zlam məzum gayan ti eyew akaba amu. 5 Eslini ti ndam Zerəzalem, ndam ga had Zude dek akaba ndam ya ti tanjəhad kà gəvay ga zalaka *Zurdeŋ ni dek tərəkia ke Zeŋ nakəŋ a, 6 tədafaya zlam gatay ya təgudar na, mək Zeŋ nakəŋ àbaray tay a zalaka Zurdeŋ ni bu həya.

7 Ndam *Feriziyen akaba ndam *Sədəseyen kay tərəkia ke Zeŋ a ti məbaray tay. Zeŋ nakəŋ àra èpia tay a ti àhi ana tay ahkado : « Lekələm ti medək w ! Way àhi ana kəli dəguma afa goro a ti kàtamumfəŋa kà məzum bəruv ge Melefit ya ara azumki ke mis wudak na way ?

8 Tamal ti kəmbatumkaba majalay ahər gekəli a ededīŋ ededīŋena ti, grum təwi ya ti adafaki lekələm kəmbatunva ni. 9 Nğay bəŋ ga bəŋ gekəli Abraham, nahkay akatamum ti kəhumi ana ahər ba, adaba nəhi ana kəli nahəma, Melefit esliki məhiani ana akur nday ndani tīgi bəza huđ ga Abraham day, agravu. 10 Si

* 3:2 A wakita ge Meciyu bu, tədəm « Məgur ga huđ melefit, » awayay adəmvaba « Məgur ge Melefit. » † 3:3 Izayi 40.3.

kəgrum təwi sulumani kwa. Do ni ti Melefit naŋ ànjəkia ka matraḅ kəli a àndava, agri ana kəli akada ge mis ya məŋ ga zlam gayəŋ tìwi bəza sulumani do ni ti azay zlabə gayəŋ ekeleba tay a, abiyu tay a aku vu ni. ¹¹ Nu ti nabaray kəli àna yam ti mis tāsər lekələm kəmbatumkaba majalay ahər gekəli a, ay maslaŋə nahaŋ naŋ àbu ara e divi ba kələŋ goro a : naŋ ti aməbaray kəli àna *Məsuf Njəlatani akaba àna aku. Naŋ gani nani ti njəda gayəŋ àtama goro a ; nu ti way ga məziaba kimaka gayəŋ a di way ? ¹² Emedekaba mis a akada ge mis ya àza hijid gayəŋ a ahar va, ahar hay àna naŋ ni. Àharaba ti abiyu yam ga hay ni a guvur vu. Ay kisfit gani ni ti ajiaba aku a. Aku gani nani ti àmət day-day do. »

Tabaray Yezu

(Mark 1.9-11 ; Lək 3.21-22)

¹³ Eslini Yezu àsləka ka haḍ *Gelili a, àrəkioru ke Zeŋ kə gəvay ga zalaka *Zərdeŋ ti Zeŋ *məbaray naŋ. ¹⁴ Ay ti Zeŋ àwayay məbaray naŋ do, àhi ahkado : « Amal nu nərəkukoru ti kəbaray nu. Nihi ti nak kərəkua ti nəbaray kur sawəŋ aw ? » ¹⁵ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nihi ti gəskabá, gray nahkay hayaŋ. Tamal mągra nahkay ti mągra ere ye ti Melefit awayay na dek. Àgəski ti magray nahkay. » Zeŋ àra ècia ma ga Yezu na ti àgəskabu, àbaray naŋ. ¹⁶ Zeŋ àra àbara Yezu a

ti Yezu àcəlaya a yam ni ba. Eslini huḍ melefit àzləkəvaba, mək Yezu nakəŋ èpi *Məsuf ge Melefit àhərkiaya akada ga kurkoduk ya ahər na. ¹⁷ Eslini dəŋgu àhəndabiyu a huḍ melefit bu akada dəŋgu ge mis, àdəm : « Maslaŋə hini ti wur goro, nəwayay naŋ dal-dal ; aməru məbərur dal-dal. »

4

Seteni ahəlfəŋə eyu kə Yezu a

(Mark 1.12-13 ; Lək 4.1-13)

¹ Kələŋ gani *Məsuf ge Melefit àzoru Yezu a huḍ gili vu ti *Seteni məhəlfəŋə eyu a. ² Eslini Yezu nakəŋ àgəs ndəra, àzum zlam ndo vad kru kru faḍ məlafat akaba məlavəḍ gani do dek. Kələŋ gani ləwir àwərkaba naŋ a. ³ Nahkay bay məhəlfəŋə eyu kə mis a ni àrəkioru, àhi ; « Tamal ti nak Wur ge Melefit edeḍiŋ ti hi ana akur nday hini tāmboekvu *dipeŋ zla aw. » ⁴ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdəm : “Mis anjəhad ti àna zlam məzumani ciliŋ do ; anjəhad ti àna pakama ya Melefit àdəm ni dek.” * »

⁵ Eslini Seteni àzoru naŋ a kəsa *njəlatani ni vu, àfəkəḍ naŋ jik ka ahər ga *ahay gəḍakani ge Melefit ni, † ⁶ mək àhi : « Tamal nak Wur ge Melefit edeḍiŋ ti diyu a haḍ, aḍaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : “Melefit

* 4:4 Mimbiki 8.3. † 4:5 Kəsa njəlatani ni ti Zerəzalem.

aməhi ma ana məslər gayan, atakəcaw kur, ti asak gayak ənjinifin kà akur ba.” † » ⁷ Ay Yezu àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu keti : “Kəhəlfəŋa eya kà Bay Melefit gayak a ba.” § » ⁸ Eslini Seteni nakəŋ əzoru Yezu ka ahər ga həma zəbalani, àdəfiki had ga duniya gərgərani dek, àdəfiki njəda akaba elimeni gatay, ⁹ mək àhi : « Kəbu kipioru zlam ni dek do waw ? Tamal ti kəbəhadua mirdim a meleher ndiə ana had ti anəbuk tay dek. » ¹⁰ Eslini Yezu àhi : « Hədakfua, Seteni. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : “Akabəhadı mirdim ti ana Bay Melefit gayak ; akazləbay nan nan bəlan ciliŋ.” * » ¹¹ Yezu àra àdəma ma na nahkay ti Seteni nakəŋ əsləkafəŋa. Àra əsləkafəŋa ti *məslər ge Melefit tərəkia ka Yezu a, təfi ahər.

Yezu anjəki ke təwi gayan ka had Gelili

(Mark 1.14-15 ; Lük 4.14-15)

¹² Kələŋ gani mis təhi ana Yezu təfiya Zeŋ a daŋgay va. Yezu àra əcia ma gana ti əsləka òru ka had *Gelili. ¹³ Òru ənjuhə eslina ti ənjuhəd a Nazaret ndo, òru ənjuhəd a Kafarnahum. Kafarnahum ti kə gəvay ga *dəluv gədəkani ga had Gelili, ka had ga Zabulon akaba ga Naftali. ¹⁴ Àgray nahkay ti pakama ge Izayi bay mahəŋgaray *pakama

ge Melefit ya àdəmbiyu ni ti mığravu. Àdəm nahkay hi :

¹⁵ « Lekulum ndam ga had ga Zabulon akaba ga Naftali,

gwar ka dəluv, ke ledi ga zalaka *Zurdeŋ ni !

Ka had Gelili gekəli ti ndam ya nday ndam *Zude do ni təbu kay,

¹⁶ ay mis ya ti tanjuhəd a məlan zinj-zinjəni bu ni tıpia məlan masladana dal-dal ;

mis ya ti tanjuhəd akada nday mis məmətani ni, məlan əsladıa ana tay a. † »

¹⁷ Ka sarta gani nani Yezu ənjuhəki ka məhi ma ana mis, àdəm : « Mbatumkaba majalay ahər gekəli a, adaba *Məgur ge Melefit ənchia. »

Yezu azalay ndam məgəs kilifad

(Mark 1.16-20 ; Lük 5.1-11)

¹⁸ A vad nahan Yezu nan əbu asawaday kə gəvay ga dəluv Gelili ti əpi mis ndahan cu nday kə mən gatay. Bəlan gani slimi gayan Simu nan ya təzalay Piyer ni, nahan ni ti ni slimi gayan Andre. Nday təbu tətəliyu zəva gatay a dəluv vu, adaba nday ndam məgəs kilif. ¹⁹ Eslini Yezu àhi ana tay : « Dəbumbiyu nu ; angray ti kığum ndam məhəlibiyu mis ana Melefit akada ya ti kəgəsum kilif ni. » ²⁰ Tərə tıcia pakama ga Yezu na ti təmbərbu zəva gatay ni ndəbak, tədəbay nan

‡ 4:6 Limis 91.11-12. § 4:7 Mimbiki 6.16. * 4:10 Mimbiki 6.13. † 4:16 Izayi 8.23-9.1.

huya. ²¹ Nday tǎbu takoru ti Yezu èpi mis ndahan çu, nday kà mən̄ gatay keti; nday bəza ge Zebede, bəlan gani slimi gayan̄ Zek, nahan̄ ni ti ni slimi gayan̄ Zeñ. Nday a *slalah ga yam bu akaba bən̄ gatay Zebede, tǎbu təslamalay zəva gatay. Yezu àra èpia tay a ti àzalay tay. ²² Nday nakən̄ tǎra ticia zalay ga Yezu na ti tǎmbər̄bu slalah ga yam gatay ni akaba bən̄ gatay ni, tǎdəbay nan̄.

Yezu acahi zlam ana mis akaba ahəngaraba mis a
(Luk 6.17-19)

²³ Kələn̄ gani Yezu àsawad̄ay ka kəsa ka kəsa ga had̄ *Gelili ni dek, àcahi zlam ana mis a ahay ga *mahəngalavù Melefit ye eslini ni bu. Àhi *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ana tay, àhəngaraba ndam gatay dərani akaba ndam gatay ya arməwər gərgərani awər tay na dek. ²⁴ Nahkay ndam ga had̄ Siri dek ticia zlam ga Yezu ya àgray na. Eslini tǎhəlibiyu ndam gatay ya tǎbesey do ni dek: ndam ga arməwər, ndam ya ti təcakay daliya ni, ndam ya ti seteni tǎniviyu ana tay ni, ndam ya ti arən̄a agəs tay bər̄uk bər̄uk ni, akaba ndam dərə. Tǎhəlibiya tay ana Yezu a ti Yezu àhəngaraba tay a. ²⁵ Mis dal-dal təsləkabiya e Gelili a, ka had̄ ga *Kəsa Kru a, a Zerəzalem a, ka had̄ *Zude akaba ke ledi ga zalaka *Zurdeñ a, tǎdəbay Yezu.

5

Yezu acahi zlam ana mis a həma bu

¹ Yezu àra èpia mis dal-dalani na ti àcəloru a həma vu, ànjəhad̄ digus. Nahkay ndam madəbay nan̄ ni tǎrəkioru, ² mək Yezu ànjəki ka macahi zlam ana tay.

Məmərani ga ndam ga Yezu
(Luk 6.20-23)

Àhi ana tay ahkado :

- ³ « Ndam ya ti tǎsəra nday ndam talaga kè eri ge Melefit ni ti tǎmərvu, adaba *Məgur ge Melefit ti gatay.
- ⁴ Ndam ya ti titəwi ni ti tǎmərvu, adaba Melefit aməhəngrivu bər̄uv ana tay. *
- ⁵ Ndam ya ti nday kudufani ni ti tǎmərvu, adaba Melefit aməvi had̄ ya ti àdəm aməvi ana ndam gayan̄ ni ana tay.
- ⁶ Ndam ya ti tawayay jiri ge Melefit akada ya tawayay zlam məzumani akaba zlam miseni ni ti tǎmərvu, adaba etipi jiri gani nani, atərəh àna nan̄ akada ya tərəh àna zlam məzumani ni.
- ⁷ Ndam ya ti mis təsi cicihi ana tay ni ti tǎmərvu, adaba nday day atəsi cicihi ana Melefit.
- ⁸ Ndam ya ti məbər̄uv gatay *njəlatani ni ti tǎmərvu, adaba etipi Melefit.
- ⁹ Ndam ya ti tan̄galabakabu mis ni ti tǎmərvu,

* 5:4 A wakita ndahan̄ bu tǎmbat̄kaba lemeru 4 ata 5 a.

adaba Melefit amaza-
lay tay bəza gayan.

10 Ndam ya ti mis təgri
daliya ana tay adaba
nday ndam jireni ni ti
təmərvu, adaba Məgur
ge Melefit ti gatay.

11 « Lekələm ti ka ya ti mis
tindivi kəli, təgri daliya ana
kəli ahkay do ni tədəmki ma
magədavani gərgəri àki ke
kəli adaba lekələm ndam
goro ni ti, mərumvu. 12 Yəm,
mərumvu dal-dal, adaba
Melefit aməvi zlam sulumani
ana kəli kay a kəla gani vu
a hud melefıt bu. Daliya ya
təgri ana kəli nihi ni ti, ku
ndam mahəngaray *pakama
ge Melefit ahaslani day təgri
ana tay nahkay. »

*Ma àki ka estena akaba ka
məlan masladani*

(Mark 9.50 ; Luk 14.34-35)

13 « Lekələm e kidin ga
ndam ga *duniya ni bu ni
ti akada estena ya tabafəŋ
kà zlam məzumani ni. Ay
tamal estena ni àcər va do ni
ti, təgri ahəmamam ti məcər
keti ni mam? Àbi! Ègia
zlam masakana, tizligoru mis
təcəlki cilin.

14 « Asladay məlan a duniya
bu ni ti lekələm gani. Kəsa
gədakani ka ahər ga həma
ti aŋgahvu waw? Aha!
15 Maslanja ya ti ebeftey cəngel
mək ahəmbaki dagəla ni ti
àbi; afəkad ka məlan zaŋani
sawan, nahkay ti asladı
məlan ana mis ya ti a hud
ahay bu ni dek. 16 Nahkay
zla nahəma grum ti mis dek
tıpi masladani gekəli àna təwi
gekəli sulumani ya kəgrum

ni. Etipia ti atazləbay Bəŋ
gekəli ya a hud melefıt bu
ni. »

*Pakama àki ke Divi ge Mel-
efıt*

17 « Ŋgay nu nàra ga
məmbatkaba *Divi ge Melefit
ya Məwiz àbəki na akaba
pakama ga ndam ndahan
ya təhəngaray *pakama ge
Melefit na ti kəcəmum ba.
Nàra ga məmbatkaba tay a do,
nàra ti ge mendeveřin təwi
gani sawan. 18 Nəhi ana kəli
nahəma, ku asak ma gəzit
ge Divi ge Melefit ya Məwiz
àbəki ni emiji do. Tamal hud
melefıt akaba had ni dek tijji
ndo ni ti asak ma ga wakita
ni day emiji do. Si ere ye
ti Melefit awayay magray
ni dek amagra va day kwa.
19 Nahkay zla nahəma, tamal
mis àgəskabu ku Divi bəlan
e kidin ge Divi ge Melefit bu
ndo, akaba acahi ana mis
ndahan ti tāgray akada gayan
ni ti, àbəlay do. Ku tamal
àgəskabá Divi ndahan a dek,
Divi ya àgəskabu ndo ni ti
gəziteni àtam nday ndahan
dek nəngu ni, Melefit amədəm
maslanja nani gəziteni àtam
mis ndahan dek a Məgur
gayan ni bu. Ay maslanja ya
ti àgəskabá Divi ge Melefit a
dek, acahi ana mis ndahan
ni ti, Melefit amədəm naŋ
gədakani a Məgur gayan ni
bu. 20 Nəhi ana kəli nahəma,
ahər àcəm kàtamum ndam
*Feriziyen akaba ndam
*məsər Wakita ge Melefit àna
jiri. Tamal kàtamum tay ndo

ni ti akəhurumiyu a *Məgur ge Melefit ni vu koksah. »

Məzum bəruv akaba laɣayvu

²¹ « Kəsəruma təhi ana ata bəŋ gekəli ahkado : “Kəkad mis ba. Maslaŋa ya ti əkada mis a ni ti tagrafəŋa seriya.”

† ²² Ay nu ti nəhi ana kəli : ku way way do tamal əzumkia bəruv ka wur ga mənana ti tagrafəŋa seriya ; ku way way do tamal əndivia wur ga mənana cəf ti ndam ge seriya təwəl naŋ ; tamal əhi ana wur ga mənani “Nak muru” ti tizligiyu naŋ a *dəluv ga aku vu. ²³ Nahkay tamal kɪnjəa əna sədaga gayak ka mələŋ ya tabəhad na, mək kəsərkia kəgudaria zlam ana wur ga muk a ti, ²⁴ mbərbu sədaga gayak ni eslini, ru kəŋgalumbabiya. Akəŋgalumbabiya ti ŋga ti kəfəkədi sədaga gayak ni ana Melefit dəma mba.

²⁵ « Tamal maslaŋa akoru abəhadkuk mirdim nahəma, ŋgalumbu ka ahər divi ; do ni ti bi maslaŋa nani aməzikaboru kur ana bay magray seriya, mək bay ni aməvi kur ana zal slewja ga məfiyu kur a daŋgay vu. ²⁶ Nəhuk nahəma, mənjdəf məpələba ere ye ti təfəkuk na dek ti akahəraya a daŋgay ni ba do. Ku tamal ti agəjənifuk sisi bələŋ nənɣu ni, si kəpələba kwa. »

Magray hala

† 5:21 Mahərana 20.13 ; Mimbiki 5.17.

§ 5:31 Mimbiki 24.1.

*

5:33 Mənjay Levi 19.12 ; Macalani 30.3 ; Mimbiki

23.22-24.

²⁷ « Kəsəruma təhi ana ata bəŋ gekəli ahkado : “Kəgray hala ba.” ‡ ²⁸ Ay nu ti nəhi ana kəli : ku way way do tamal əmənjaləŋa ana wal a əna eri cilin, awayay ti təndəhadkabu ti, əgra hala əndava.

²⁹ « Nahkay tamal eri ga ahar ga dəf gayak ezligiyu kur a magudar zlam vu nahəma, zaba zligoru ; əgəski hojo zlam ga vu gayak bələŋ ejiji ere gani tizligiyu vu gayak dek a dəluv ga aku vu ni. ³⁰ Tamal ahar ga dəf gayak ezligiyu kur a magudar zlam vu nahəma, kelkaba zligoru ; əgəski hojo zlam ga vu gayak bələŋ ejiji ere gani vu gayak dek ahuriyu a dəluv ga aku vu ni. »

Magaray wal

(Meciyu 19.9 ; Mark 10.11-12 ; Lək 16.18)

³¹ « Təhi ana ata bəŋ gekəli : “Tamal maslaŋa agaray wal gayəŋ ti ahər ədəm abəki wakita gani, avi.” § ³² Ay nu ti nəhi ana kəli : ku way way do əgara wal gayəŋ a, wal ni day əgray mesəwehvu ndo ni ti, wal ni əda zal nahaŋ a ti maslaŋa ya əgara wal na ti əfiyu wal ni a magray hala vu. Nahkay maslaŋa ya ti əza wal ya ti zal gani əgara na day əgra hala. »

Mbaday

³³ « Kəsəruma təhi ana ata bəŋ gekəli ahkado : “Tamal kəmbadə, kədəm akəgri zlam ana Melefit ti ahər ədəm kəmbərəŋ ba, gray ere gani

‡ 5:27 Mahərana 20.14 ; Mimbiki 5.18.

nani.” * 34 Ay nu ti nahi ana kuli: kambadum day-day ba. Ku ana huf melefif kambadum ba, adaba huf melefif ti kursi ga Bay Melefif. 35 Ku ana had day kambadum ba, adaba had ti molan mabeki asak ge Melefif. Ku ana Zeruzalem day kambadum ba, adaba nani kesa ga Bay gadakani. 36 Ku ana ahâr gayak day kambada ba, adaba ku mahr ga ahâr gayak bolar day kambatkaba ti mi gi baf-bafani ahkay do ni didilijeni koksah. 37 Ere ye ti kadumum ni ti “Iy!” ahkay do ni “Aha!” Tamal kadumumkiva ma nahan a ti nani tawi ge *Seteni. »

Mahangarvu zlam magadavani
(Luk 6.29-30)

38 « Kaseruma, tahi ana ata ban gekuli: “Tamal maslana azukaba eri a ti ziaba eri a bilegeni. Tamal maslana adavukaba aslar a ti daviaba aslar a bilegeni.” † 39 Ay nu ti nahi ana kuli: tamal mis cudayani agruka arana ti kahangarfah ba. Tamal maslana aduka barva ka tuwar ga ahar ga daf a nahama, mbatik-abiyu ga ahar ga gar ni ti madukkivu keti. 40 Tamal mis abahadkuka mirdim a, awayay azafuka endawi gayak a nahama, mbran nan mazarfuka, mazarfuka mugudi gayak a daya. 41 Tamal mis afakuka ngasa ga mazioru zlam ezewef kru nahama, zioru ezewef kru kru cu.

42 Tamal mis ehindiluka zlam a ti vi. Tamal mis ara ga makalay duwa ti kekeli ba. »

Mawayay ndam ezir geli
(Luk 6.27-28, 32-36)

43 « Kaseruma tahi ana ata ban gekuli: “Ahâr adam wayay ndam ya ti nak kabu akaba tay ni, zirey ndam ezir gayak.” ‡ 44 Ay nu ti nahi ana kuli: wayum ndam ezir gekuli; hangalumi Melefif ana ndam ya tagri daliya ana kuli ni. 45 Tamal kagrum nahkay ti ekigum baza ga Ban gekuli ya e melefif bu ni edefin edefijeni, adaba nan ti agray ti fat masladi molar ana ndam cuday akaba ana ndam sulumani, agray ti avar matadiaya ana ndam jireni akaba ana ndam jireni do na daya. 46 Tamal lekulum kawayum ndam ya ti tawayay kuli ni cilin ti, kahumi ana ahâr Melefif amavi zlam ana kuli ka duwa gani aw? Aha! Adaba ku ndam *mahal hadam day tabu tagray nahkay. 47 Tamal kagrumi sa ana baza ga man gekuli cilin ti, kahumi ana ahâr kagrum zlam sulumani aw? Aha! Ku nday ya ti tafaki ahâr ke Melefif do ni day tabu tagray nahkay. 48 Ahâr adam kagudarum zlam do simiteni, akada ga Ban gekuli ya e melefif bu agudar zlam do simiteni ni. »

6

Mavi zlam ana ndam talaga

† 5:38 Maharana 21.24; Levi 24.20; Mimbiki 19.21. ‡ 5:43 Levi 19.18.

¹ Yezu àhi ana tay keti : « Ka ya ti kəgrum zlam sulumani ni ti, kəgrum kè meleher ge mis ndahan ti tîpi ere ye ti kəgrum ni ba. Tamal kəgrum kè meleher ge mis ti, Bəŋ gekəli ya e melefít bu ni aməvi zlam ana kəli azuhva təwi gekəli ni do. ² Nahkay zla nahəma, ka ya ti kəvumi zlam ana ndam talaga ni ti, kəzlahum àna nan ti mis tîci ba. Ndam ya ti tawayay ti mis tədəm nday ndam jireni ni təbu tagray nahkay a ahay ga *mahəŋgalavù Melefít bu akaba a kəsa bu. Tagray nahkay ti adaba tawayay ti mis təzləbay tay. Nəhi ana kəli nahəma, nday ti təŋgəta zlam ka duwa gana àndava, atəŋgət nahan va do. ³ Ay nak ti ka ya ti kəvi zlam ana zal talaga nahəma, gray ti ku ahar ga gəjar gayak day əsər ere ye ti ahar ga daf gayak agray ni ba. ⁴ Ahər adəm kəvi zlam ana mis ti maslanə nahan èci ma gani ba. Buk ti epi zlam ya mis tîpi do ni, nahkay aməvuk zlam sulumani azuhva təwi gayak ya kəgray ni. »

Mahəŋgalay Melefít
(Luk 11.2-4)

⁵ « Ka ya ti kahəŋgalum Melefít nahəma, kəgrum akada ga ndam ya tawayay ti mis ndahan tədəm nday ndam jireni ni ba. Nday ti tahəŋgalay Melefít tawayay micikeni jik a ahay ga *mahəŋgalavù Melefít bu ahkay do ni kə gəvay ge divi, ti mis tîpi tay. Nəhi ana kəli nahəma, nday ti təŋgəta zlam ka duwa gana àndava,

atəŋgət nahan va do. ⁶ Ay nak ti ka ya ti kahəŋgalay Melefít nahəma, huriyu a ahay gayak vu, zləkkabu mahay ti mis tîpi kur ka ya ti kahəŋgalay Melefít ni ba. Buk ti epi zlam ya mis tîpi do ni, nahkay aməvuk zlam sulumani azuhva təwi gayak ya kəgray ni. ⁷ Ka ya ti kahəŋgalum Melefít ni ti kəhəŋgrumi zuh ana zlam bəlanani sak kay akada nday ya ti təfəki ahər ke Melefít do tagray ni ba. Nday ti təhi ana ahər tamal tahəŋgalay dal-dal ti Melefít aməgri ere ye ti tawayay ni ana tay. ⁸ Ay lekəlum ti kəgrum akada gatay ni ba. Adaba wudaka kahəŋgalum ti Bəŋ gekəli əsəra ere ye ti ahəcikivu ana kəli na àndava. ⁹ Ka ya ti kahəŋgalum Melefít nahəma, dəmum nahkay hi :

“Bəŋ geli nak a huđ melefít bu, mis dek təgəskabu nak njəlata ti ;

¹⁰ kəra kəzum bay gayak e kidin geli bu ti ;

ere ye ti kawayay ni məgravu ka had akada ya agravu a huđ melefít bu ni ti.

¹¹ Zlam məzumani ga məgəsi sifa ana leli ni ti vi ana leli kani daya ti.

¹² Mbərfəŋa zlam ya məgudaruk ni kə leli a, akada geli ya məmbərfəŋa zlam ge mis ya təgudari ana leli na kə tay a ni ti.

¹³ Kəvi divi ana *Seteni ge mesipet leli ba,

həngafəŋa leli kà nan
a sawaŋ ti.

[Adaba Bay ya ti agur zlam
dek akaba esliki ka
magray zlam dek ni ti
nak. Bay ya ti mis dek
atazləbay ni ti nak, ga
kaŋgay-kaŋgayani. Aya
nahkay.]”

14 « Nədəm nahəma, tamal
kəmbərəŋumfəŋa zlam ge mis
ya tagudari ana kəli na kà tay
a ti, Bəŋ gekəli ya e melefıt bu
ni aməmbərfəŋa zlam gekəli
ya kagudarum ni kə kəli a bi-
legeni. 15 Ay tamal lekələm
kəmbərəŋumfəŋa zlam ya mis
tagudari ana kəli ni kà tay
a do ni ti, Bəŋ gekəli day
aməmbərfəŋa zlam gekəli ya
kagudarum ni kə kəli a do
bilegeni. »

Məgəs ndəra

16 « Ka ya ti kəgəsum ndəra
nahəma, kəgrum akada ge
mis ya tawayay ti mis nda-
haŋ tədəm nday ndam jireni
ni ba. Nday ti ka ya ti
təgəs ndəra ni ti tamənjavu
akada təbu təcakay daliya,
akada təmətəbəkaba ; tawayay
ti mis təsər nday təbu təgəs
ndəra. Nəhi ana kəli nahəma,
nday ti tənğəta zlam ka duwa
gana əndava, atəŋgət nahaŋ
va do. 17 Ay nak ti ka ya
ti kəgəs ndəra nahəma, baray
eri gayak, bakabu tersel ka
ahər. 18 Nahkay ti ŋgay kəgəsa
ndəra ti mis təsər do, si Buk
ya ti naŋ əbu akaba kur ni.
Nahkay Buk aməvuk zlam su-
lumani azuhva təwi gayak ya
kəgray ni ; naŋ ti epi zlam ya
mis ti pi do ni. »

*Elimeni ya a hud melefıt bu
ni*

(Luk 12.33-34)

19 « Kəŋgumkabu elimeni
a duniya bu ba. A duniya
bu ni ti gaŋgu akaba vi
təzumaba, ndam akal day
tindəf ahay təhəlabə elimeni
na. 20 Ŋgumkabu elimeni
gekəli ti a hud melefıt bu
sawaŋ, adaba eslini ti gaŋgu
akaba vi təzum do, ndam akal
day tindəf ahay koksah, təhəl
elimeni ni koksah. 21 Adaba
məlaŋ ya ti elimeni gayak əvu
ni ti, kajalaki ahər ti ka məlaŋ
gani nani. »

*Məlaŋ masladani akaba
məlaŋ ziŋ-ziŋeni*

(Luk 11.34-36)

22 « Eri ge mis ti asladay
vu gayan akada ge cəŋgel ya
asladay məlaŋ ni. Tamal eri
gayak lala nahəma, vu gayak
dek əbu a masladani bu. 23 Ay
tamal eri gayak lala do ni
ti, vu gayak dek emigi e ziŋ-
ziŋeni bu. Nahkay tamal ti
masladani gayak ni əsladav
do əgia ziŋ-ziŋena ti, nak e ziŋ-
ziŋeni bu dal-dal timey ! »

*Elimeni akaba təwi ge Mel-
efıt ti məwayay tay cəeni kok-
sah*

(Luk 16.13)

24 « Maslaŋa əbi esliki məgri
təwi ana bay ahay cə bi. Em-
izirey bəlaŋ gani, amawayay
naŋ nahaŋ ni ; ahkay do ni
aməgəsiki ma ana nahaŋ ni
do, ana naŋ nahaŋ ni ti ni
aməgəsiki ma. Lekələm day
tamal kədəbum siŋgu hi hi ti
kişləmki məgri təwi ana Mel-
efıt koksah. »

Kàjalumki ahàr ka zlam ga duniya ba

(Luk 12.22-31)

²⁵ « Nahkay zla nahəma, nəhi ana kuli a manjəhad gekuli bu ni ti ŋgay akəzumum mam, [lekisum mam] akaba akəbumkabu mam ti kàjalum ba, ahəli ahàr ana kuli ba daya. Sifa ti àtam zlam məzumani do waw ? Vu ti àtam zlam məbakabani do waw ? ²⁶ Kipum edidinj do waw ; tizligi zlam do, tabaz zlam do, tangakabu zlam a guvur bu do. Ay ti Bəŋ gekuli ya e melefít bu ni naŋ àbi avi zlam məzumani ana tay bi aw ? Lekulum ti kàtamum tay ferek-ferek do waw ? ²⁷ Way e kidinj gekuli bu eslíki mədəkiviyu vad əkivu ke vi gayan ku gəzit àna majalay ahàr gayan way ? Àbi !

²⁸ « Kajalumki ahàr ka zlam məbakabani ti kamam ? Nga pum vay-vay ga zlam ya təfət a vədaŋ bu ni ; tağray təwi do, tələmkabu azana do daya. ²⁹ Ay nəhi ana kuli nahəma, ku Salomon əna elimeni gayan ni dek tekeđi əbakabu azana ya ti əbəlay akada vay-vay bəlaŋ ni ndo. ³⁰ Zlam ya təfət a vədaŋ bu kani, hajəŋ təbiyu tay a aku vu ni tekeđi Melefít abəki vay-vay ka tay. Tamal naŋ àbu agray nahkay ti aməbəki zlam ke kuli amatam gatay ni do waw ? Lekulum ti kəfumki ahàr ke Melefít lala do ni ti kamam ? ³¹ Nahkay ti ŋgay aməzumum mam, emisum mam akaba aməbumkabu mam ti kàjalum ba. ³² Ndam ya tadəbay zlam nday nani

dek kəlavad ni ti nday ya ti təfəki ahàr ke Melefít do ni. Ay lekulum ti Bəŋ gekuli ya e melefít bu ni əsəra ere ya ahəcikivu ana kuli na. ³³ Enjenjeni ti dəbum *Məgur ge Melefít akaba jiri gayan ; nahkay zlam ndahaŋ ni dek day Melefít aməvikivu ana kuli. ³⁴ Kàjalumki ahàr ka vad ya hajəŋ ba, adaba vad ya hajəŋ day naŋ àbu àna majalay ahàr gayan zlam gayan. Ku vad weley weley do dek zlam zləzladani gayan àbu. »

7

Ŋgay mis ndahaŋ tağudara zlam a ti kəđəmum ba

(Luk 6.37-38, 41-42)

¹ « Ŋgay mis ndahaŋ tağudara zlam a ti kəđəmum ba ; tamal kəgrum nahkay ti lekulum day ŋgay kəgudaruma zlam a ti Melefít aməđəm do. ² Adaba mam, gekuli ya kəđəmum təwəl mis ndahaŋ àna seriya, tatraə tay ni ti Melefít day aməwəl kuli àna seriya, amatraə kuli. Darama ya lekulum kəgurumi zlam ana mis ndahaŋ àna naŋ ni ti Melefít day aməguri zlam ana kuli àna naŋ. ³ Kaməŋjaləŋ ka cakwasl ya àniki ke eri ga wur ga muk ni, kəsərki ka damkoluk ya ànukki ke eri ni do ni ti kamam ? ⁴ Tamal kəhi ana wur ga muk ni : “Wur ga mmawa, mbrəŋ nəzukkia cakwasl ya ànukki ke eri na” ti, nak nakani kipi damkoluk ya ànukki ke eri ni do ni ti, kəzikia ahəmamam ? ⁵ Nak bay

ya aṅgah zlam magudarani gayan ni! Zəkia damkoluk ke eri gayak gayakana day. Akəzəkia ti ekipi divi lala mək akəzikia cakwasl ya àniki ke eri ana wur ga muk na. ⁶ Kəvumi zlam *njəlatani ge Melefit ana kərá ba, do ni ti tambatkibiyu ma ke kəli tahəpədkaba kəli a. Kəfəkadumivu ebirsli gekəli e divi bu ana mədrəs ba, do ni ti təcalki, tagudar masakani. »

Mihindiliŋ zlam kè Melefit
(Luk 11.9-13)

⁷ « Hindum zlam. Kihinduma ti Melefit aməvi ana kəli. Dəbum zlam. Kədəbuma ti akəŋgətum. Zalum Melefit. Kəzaluma naŋ a ti aməwəli ana kəli, aməzləkiaba mahay ana kəli a. ⁸ Adaba mam, ku way way do ehindi zlam, Melefit avi. Ku way way do adəbay zlam, aŋgət. Ku way way do azalay, Melefit awəli, azləkiaba mahay a. ⁹ Bi wur ara afa gayak, nak bəjana, ehindiluka *dipeŋ a ti, kəvi akur aw? Aha! ¹⁰ Ahkay do ni bi ehindiluka kilif a ti kəvi gavan aw? Aha! ¹¹ Lekulum ti ndam magudar zlam. Ku tamal lekulum ndam magudar zlam nəŋgu ni, kəsəruma məvi zlam sulumani ana bəza gekəli a. Ay ti Bəŋ gekəli Melefit naŋ e melefit bu, naŋ sulumani ti magray gayan ahəmamam? Naŋ ti tamal maslaŋa ehindiliŋa zlam a nahəma, aməvi zlam sulumani edediŋ. ¹² Nahkay ere ye ti kawayum mis təgri ana kəli ni ti grumi ere

gani nani ana tay bilegeni. Melefit àna Divi gayan ya Məwiz àbəki ni àdəm nahkay; ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni day tədəm nahkay. »

Mahay misliceni
(Luk 13.24)

¹³ « Zum njəda, kadumvu ga məhuriyani gwar a mahay misliceni ni. Adaba mahay botutani ti divi gani azoru mis e mijeni vu àwərvu do. Nahkay mis kay təbu təhuriyu gwar a mahay botutani ni. ¹⁴ Ay azoru mis ka mələŋ ga sifa ti mahay misliceni akaba divi kəsedeni. Ndam ya takoru àna divi nani ni ti kay do. »

Akəsərum mis àna təwi
gayan ya agray ni
(Luk 6.43-44)

¹⁵ « Bumvu slimi àna ndam ya tədəm nday ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Tara afa gekəli a ti tafəkad ahər gatay akada nday təmbəmbak, ambatakani do a məbərux gatay bu ni ti nday akada təmbəmbak edediŋ do, nday akada kərá gili cudayani sawan. ¹⁶ Akəsərum tay ti àna təwi gatay ya tagray ni. Way àdifəŋ ahər ana bəza ga enderendera kə məŋgəhaf ya akaba adak ni way? Nahkay day tədifəŋ ahər ana bəza ga *wəruv kə mezlirgendə do. ¹⁷ Məŋgəhaf sulumani lu ti ewi bəza sulumani, məŋgəhaf magədavani ti ni ewi bəza magədavani. ¹⁸ Məŋgəhaf sulumani, ewi

bəza magədavani ti àbi. Məngəhaf magədavani ewi bəza sulumani ti àbi daya. ¹⁹ Məngəhaf ya èwi bəza sulumani do ni lu tekeleba, tizligiyu a aku vu. ²⁰ Nahkay akəsərum ndam ya ti tədəm nday ndam mahəngaray pakama ge Melefit ni ti àna təwi gatay ya tagray ni. »

Yezu amədəm nəsar kəli do
(Luk 13.25-27)

²¹ « Səruma lala : Ndam ya təzalay nu : “Bay geli, Bay geli” ni, atəhuriyu a Məgur ge Melefit vu ti nday dek do. Atəhuriyu ti si ndam ya ti tagray ere ye ti Bəngoro nañ a hud melefit bu àwayay ni kwa. ²² Ka fat gani nani ti mis kay atəhu : “Bay geli, bay geli ! Məhəngria pakama ge Melefit ana mis àna slimi gayak a, məgariaba seteni ana mis àna slimi gayak a akaba məgra zlam ya ti agri ejep ana mis na gərgəri kay àna slimi gayak a.” ²³ Anəhi ana tay vay-vay : “Day-dəy nəsar kəli ndo. Sləkumfua, lekulum dek ndam ya ti kəgrum zlam ge jiri do ni !” »

Ahay mələmani təbu
gərgəri cə
(Luk 6.47-49)

²⁴ « Tamal mis àra afa goro a ècia ma goro a mək agray ere ye ti nəhi ni ti, àzavu ata mis mənjəhani ya àləm ahay gayan ni. Wudaka àləm ti əsaba asak gana, èli zileñ mək əfəkədkibiyu asak ga ahay ni ka akur. ²⁵ A vad nahan avər àtədə dal-dal, aməd əkəzlay ga njədə dal-dal, yam àtamkia

ka zalaka ; tawayay tembed ahay ni. Ay ti təgri arana ana ahay ni ndo, adaba asak ga ahay ni mafəkədkibiyani ka akur palam. ²⁶ Ay tamal mis ècia ma goro a mək agray ere ye ti nəhi ni do nahəma, àzavu ata mis murani ya àləm ahay gayan ka wiyən ni. ²⁷ Ka ya ti avər àtədə dal-dal, aməd əkəzlay ga njədə dal-dal, yam àtamkia ka zalaka, tawayay tembed ahay ni ti ahay ni àmbədə huya. Àmbədkaba besek-besek. »

²⁸ Yezu èndeverinə macahi zlam ana mis macakalavani na. Zlam gayan ya əcahi ana tay ni, əgria ejep ana tay a dek, ²⁹ adaba əhi ma ana tay akada ga bay ni, do ni ti akada ga ndam *məsar Wakita ge Melefit ni do.

8

Yezu ahəngaraba zal
ambələk a
(Mark 1.40-45 ; Luk 5.12-16)

¹ Yezu àra àndaya ahər a həma ni ba nahəma, mis dal-dal tədəbay nañ. ² Eslini zal ambələk nahan ərəkia ka Yezu nakəñ a, əbəhadı mirdim, əhi ahkado : « Kam-kam, bay goro ; tamal kawayay ti kisliki mahəngaraba nu a ti nıgia mis njələtana. » ³ Yezu nakəñ àzoru ahar, ènjifin, əhi ahkado : « Nawayay, gia mis njələtana. » Nahkay zal ambələk nakəñ əngaba, ègia mis njələtana huya. ⁴ Mək Yezu əhi : « Nihi kəngaba nahəma, kəhi ma

gani ana maslaŋa ba. Ru k̄əŋgazli vu gayak ni ana bay *maŋgalabakabu mis akaba Melefit sawaŋ ; k̄əvi zlam ana Melefit akaɗa ge M̄əwiz ya ɗɗəm a wakita gayaŋ bu ni, aɗaba k̄igia mis njelatana. Nahkay mis etipi. Etipia ti atəsər nak k̄əŋgaba, k̄igia mis njelatana. »

Bay ga ndam slewja ga ndam Rom af̄eki ah̄ar ka Yezu (Luk 7.1-10 ; m̄anjaki ke Zeŋ 4.48-54 daya)

5 Ka ya ti Yezu naŋ àbu ahuriyu a Kafarnahum nahəma, zal nahaŋ àrəkia, naŋ bay ga ndam slewja ga ndam *Rom, àhəŋgalay naŋ ga m̄əjənaki naŋ, 6 àhi : « Bay goro, bay m̄əgru t̄əwi àbiyu a magam mandəhadani èbesey do, ègia dərana, naŋ àbu acakay daliya dal-dal. » 7 Eslini Yezu àhi : « Nakoru nahəŋgaraba naŋ a. » 8 Bay ga ndam slewja nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Bay goro, nu mis ga marona afa goro a di do. Ay ti dəm ma bəlaŋ ciliŋ ; nahkay ti bay m̄əgru t̄əwi ni aŋgaba. 9 Nu gani day t̄əbu t̄əgur nu, nu day n̄əbu n̄əgur ndam slewja goro. Tamal nəhi ana bəlaŋ gatayani “Ru !” ti, akoru. Tamal nəhi ana nahaŋ “Ra !” ti ni, ara. Tamal nəhi ana bay m̄əgru t̄əwi “Gray ere hini” ti, agray ere gani. » 10 Yezu àra ècia ma gayaŋ na ti, àgria ejep a dal-dal, m̄ək àhi ana ndam ya taɗəbay naŋ ni ahkado : « Nəhi ana k̄əli nahəma, ku e kiɗiŋ ga

ndam *Izireyel bu day, ɗay-ɗay nədi ah̄ar ana mis ya ti af̄əku ah̄ar akad̄a naŋ hini ni ndo. 11 Nəhi ana k̄əli nahəma, mis dal-dal atasləkabiya kwa k̄ə sliri ga m̄əlaŋ a ɗək, atəzumkabu zlam ka ahar bəlaŋ akaba Abraham, Izak, Zek̄əp a *M̄əgur ge Melefit bu. 12 Ay ndam ya ti giri-giri M̄əgur ge Melefit ni gatay ni ti atəhuriyu a M̄əgur ge Melefit ni vu do, atabəhad tay e mite bu a m̄əlaŋ ziŋ-zifiŋeni bu. Eslini ti etit̄əwi, atəcakay daliya dal-dal. » 13 Yezu àhi ana bay ga ndam slewja ni ahkado : « Ru a magam, Melefit am̄əgruk ere ye ti kihindi ni aɗaba k̄əfukua ah̄ar a. » Ka sarta gani nani bay m̄əgri t̄əwi ana bay ga ndam slewja ni àŋgaba h̄əya.

Yezu ahəŋgaraba ndam ga arməwər ndahaŋ a kay (Mark 1.29-34 ; Luk 4.38-41)

14 Yezu òru a magam afa ge Piyer. Òru ènj̄əa ti àdi ah̄ar ana mireŋ ge Piyer ni mandəhadani, aku àbəkia. 15 Eslini Yezu nakəŋ ènjifiŋ k̄ə ahar gani ; àra ènjifiŋa ti aku ni àh̄əlkia h̄əya. Nahkay wal ni ècikaba, àfi ah̄ar.

16 M̄əlakarawa àra ègia ti t̄əh̄əlibiyu mis dal-dal ya ti seteni agray tay ni. Yezu nakəŋ àhi ma ana seteni ni ciliŋ, m̄ək seteni ni t̄əsləkiaaba ana mis na. Àhəŋgaraba ndam ga arməwər na ɗək daya. 17 Àgray nahkay ti, ti pakama ge Izayi bay

mahəngaray *pakama ge Melefit ya àdəmbiyu ni mǎgravu. Pakama gani nani ti nahkay hi : « Nanj ti àhəlkabá gedebi geli na akaba arməwər geli na dek. * »

Ndam ya ti tawayay madəbay Yezu ni
(Luk 9.57-62)

¹⁸ Yezu àra èpia mis a dal-dal tèveleñja ahàr a ti àhi ana ndam madəbay nanj ni : « Mədəgum gwar ke ledi ga dəluv ni. » ¹⁹ Eslini zal nahanj nanj bay *məsər Wakita ge Melefit àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, ka məlanj ya akoru ni dek ti anadəboru kur. » ²⁰ Yezu àhəngrifəñ, àhi ahkado : « Mbiki† təbu àna evid gatay, edidinj day təbu àna lala gatay, ay ti nu *Wur ge Mis ti nəbi àna məlanj mandəhadani bi. » ²¹ Maslanja nahanj e kidinj ga ndam madəbay nanj ni bu àhi : « Bay goro, vu divi nakoru nilibiya baba goro a day. » ²² Eslini Yezu àhi : « Dəbabiyyu nu. Ndam ya tawayay madəbay nu do ni ti nday akada kisim. Nahkay mbrəñ tay ti tili vu gatay. »

Yezu azlacaki ka aməd
(Mark 4.35-41 ; Luk 8.22-25)

²³ Yezu àhuriyyu a *slalah ga yam vu akaba ndam madəbay nanj ni. ²⁴ Nday təbu takoru ti aməd gədakani àkəzlabiyyu ka ahàr ga yam ni, mək yam ni awayay arəhvù slalah ga yam ni wudak. Ay ka sarta gani

nani ti Yezu nanj àvu e dəwir bu. ²⁵ Eslini ndam madəbay nanj ni tǎhədakfəñjiyyu, tèpidək nanj tǎhi : « Bay geli, həngay leli, məbu miji timey! » ²⁶ Yezu nakəñ àhi ana tay : « Anjwaz awər kəli ti kamam ? Lekələm ti kəfumku ahàr lala fañ ndo ! » Eslini ècikaba, àzłacaki ka aməd nday ata yam ni. Àra àzlaca nahkay ti yam ni ègia degika. ²⁷ Ere ye ti Yezu àgray ni àgria ejep ana tay a dal-dal, nahkay təzlapay e kidinj gatay bu, tədəm ahkado : « Nanj hini ti way ? Aməd akaba yam day ticiiki slimi ni ! »

Yezu agariaba seteni ana mis a cə
(Mark 5.1-20 ; Luk 8.26-39)

²⁸ Nday nakəñ tinjəa ke ledi ga dəluv na. Ledi nani ti ka had ga ndam Gadara. Eslini mis cə seteni agray tay, tǎhəraya e kidinj ge mindivinj ba, təngwivabiyu a ma vu həya. Nday gani tagray cuday dal-dal, mis tekefi tisliki moroni gwar eslini do. ²⁹ Tədəgiki ana zlahay, tǎhi ahkado : « Nak Wur ge Melefit ti kadəbafəñja mam kè leli a mam ? Sarta ga mægri daliya ana leli mba ti kàra kway-kway ti kamam ? »

³⁰ Eslini ti mədrəs ndahanj kay təbu cak təzum zlam ka ahar bəlanj. ³¹ Nahkay seteni ni tǎhi ana Yezu : « Kam-kam, tamal kawayay magaray leli ti garoru leli ti makoru məhuriviyyu ana mədrəs tegani ti. » ³² Yezu nakəñ àhi

* 8:17 Izayi 53.4. † 8:20 Mbiki : mis ndahanj tədəm « mbiti. »

ana tay : « Dəgum ! » Eslini seteni nakəŋ təsləkiaba ana mis cəeni na, tōru təhuriviyu ana mədrəs ni. Nahkay mədrəs ni dek təndaya ahər a kırım-kırım, təra tədəguyu a dəluv ni vu cizliv cizliv, mək yam ni əbazla tay a. ³³ Ndam majəgay mədrəs ni təra tıpia ere ye ti əgravu na ti tədəgiki ana hwa tıfızl, təcuhworu a kəsa vu. Təra tıjəa eslina ti təŋgəhadıoru ere ti əgravu ni akaba ere ye ti əgrakivu ke mis cəeni ya seteni təniviyu ana tay ni ana ndam ga kəsa ni. ³⁴ Nahkay ndam ga kəsa ni dek təŋgwivoru ana Yezu a ma vu. Təra tıpia naŋ a ti təhəŋgalay naŋ, təhi məsləka ka həd gatay a.

9

Yezu ahəŋgaraba zal dərə
(Mark 2.1-12 ; Lük 5.17-26)

¹ Yezu əcəliyu a *slalah ga yam vu òru ke ledi ga dəluv ni, mək əŋgoru a kəsa gayan vu. *

² Naŋ əbu eslini ti mis ndahaŋ təzibiyu zal dərə nahaŋ əki ka slalah, tawayay ti Yezu mähəŋgaraba naŋ a. Yezu nakəŋ əra əsəra məfəki ahər gatay na ti əhi ana zal dərə ni ahkado : « Wur goro ni, zay nəcəda, zlam magudarani gayak ni məmbərfukana. »

³ Ndam ndahaŋ ya *təsər Wakita ge Melefit ni təbu eslini ; təra tıcia ma ga Yezu na ti təjalay a ahər gatay bu tədəm : « Maslaŋa hini ti azay ahər gayan akada naŋ Melefit timey ! » ⁴ Nday təbu təjalay

ahər nahkay ti Yezu əsəra ere ye ti təjalaki ahər na əndava, mək əhi ana tay : « Majalay ahər gekəli ti əbəlay do ! Kajalum ahər nahkay ti kamam ? ⁵ Zləzlada gani ti nəhi : “Zlam magudarani gayak ni məmbərfukana” tək day ti nəhi : “Cicikaba, sawaday” ni aw ? ⁶ Ay nawayay ti kəsərum, nu *Wur ge Mis ti nisliki məmbərfəŋa zlam magudarani kə mis ka həd a. »

Mək əhi ana zal dərə nakəŋ : « Nəhuk : Cicikaba, za slalah gayak na, ru a magam. » ⁷ Eslini naŋ nakəŋ əcikaba cəkwađ, òru a magam gayan. ⁸ Nahkay mis macakalavani ni təra tıpia ere ye ti əgravu na ti təgra aŋgwaz a. Eslini təzləbay Melefit adaba əvia nəcəda gayan ana mis ga mahəŋgaraba mis a.

Yezu azalay Meciyu

(Mark 2.13-17 ; Lük 5.27-32)

⁹ Yezu əra əsləka eslina, naŋ əbu akoru zlam gayan ti əpi zal nahaŋ, təzalay naŋ Meciyu, naŋ əbu manjəhadani digəsa ka məlaŋ məhəl hadam. Eslini Yezu nakəŋ əhi ahkado : « Dəbabiyyu nu. » Nahkay naŋ nakəŋ əcikaba ədəboru naŋ. ¹⁰ Kələŋ gani Yezu akaba ndam mədəbay naŋ ni tōru afa ge Meciyu nakəŋ. Tōru tıŋjəa eslina ti təzum zlam. Ndam *məhəl hadam akaba ndam magudar zlam kay təzum zlam akaba tay daya. ¹¹ Eslini ndam *Feriziyen

* 9:1 Kəsa ga Yezu ti Kafarnahum.

tàra tìpia tay a nahkay ti t̀hi ana ndam *madəbay Yezu ni ahkado : « M̀si gek̀li ni azum zlam ka ahar bəlan akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ni ti kamam ? »¹² Yezu nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti àdəm : « Ndam ya ti nday t̀bu njalaŋ-njalaŋ ni ti t̀ru afa ga zal doktor do, si ndam ga arməwər day kwa ti takoru afa gani. ¹³ Melefit àdəm a Wakita gayaŋ bu : “Ere ye ti nu nawayay ni ti, t̀gri sulum ana ndam ya təcakay daliya ni ; do ni ti nawayay zlam ya ti t̀liŋə ni do.” † Dəgum sərumba ma gani nana lala. Adaba nu nàra ti ga mazalay ndam jireni do, nàra ti ga mazalay ndam magudar zlam sawaŋ. »

Pakama ga ndəra : ma gozoguł àki ka zlam məweni akaba midigweni

(Mark 2.18-22 ; Lək 5.33-39)

¹⁴ A vad nahaŋ ndam madəbay Zeŋ bay məbaray mis ni tərəkia ka Yezu a, t̀hi : « Leli məbu məgəs *ndəra, ndam *Feriziyeŋ ni day t̀bu tэгəs, ay ti ndam madəbay kur ni tэгəs do ni ti kamam ? »¹⁵ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti bay ya ti aday wal ni nday t̀bu akaba zləbəba gayaŋ ni ti, araŋa ahəli ahàr ana zləbəba ni tata waw ? Aha ! Ay sarta nahaŋ amara, atəgəskia bay ga wal ni kà tay a. Ka sarta gani nani day kwa ti atəgəs ndəra.

¹⁶ « Yaw mis àbi azay azana məweni asiviyu ana azana gayaŋ midigweni bi. Tamal àgra nahkay ti, azana məweni ni ara asəkivu azana midigweni ni, mək məlaŋ meguzlehvani ni ara asagakivu. ¹⁷ Nahkay day mis abəviyu zum new-neweni e kene-kene midigweni vu ti àbi. Tamal àgra nahkay ti, zum new-neweni ni àra àwəsa ti ara etezkaba kene-kene na. Nahkay ti zum ni amadəgaba, maslaŋa nani emizikiba ke kene-kene na daya. Təbəviyu zum new-neweni ti e kene-kene məweni vu. Nahkay nday cəeni tэгədavu do. »

Wal nahaŋ akaba wur ge mis gədakani nahaŋ dahalayani

(Mark 5.21-43 ; Lək 8.40-56)

¹⁸ Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti gədakani ga ndam *Zəde nahaŋ àrəkia, àbəhadì mirdim, àhi : « Wur goro dahalayani àməta, àmət nihi həya, ay ti ra, kàra kəbəkì *ahar ti aŋgaba. »¹⁹ Nahkay Yezu nakəŋ ècikaba, t̀dəboru naŋ akaba ndam madəbay naŋ ni.

²⁰ Eslini wal nahaŋ àbu, mimiz asləkafəŋa agray vi kru mahar cə. Naŋ nakəŋ àhədafkəŋbiyu kà Yezu gwar kələŋ mək ènjifiŋ kà ma ga azana ga Yezu ni. ²¹ Adaba àhi ana ahàr : « Ku tamal ti nìnjifiŋa kà azana gayaŋ na nəŋgu ni, naŋgaba. »²² Yezu àmbatvu, àra èpia naŋ a ti

àhi : « Wur goro ni, zay njéda ; Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahàr a palam. » Àra àhia ma na ti mimiz ya asləkafəŋa ni àmbrəŋ naŋ, àŋgaba huya.

²³ Yezu òru ènjua afa ga gəđakani nakəŋ a ti àdi ahàr ana mis dal-dal təbu tabah, təbu tiyi cicek. Eslini àhi ana tay : ²⁴ « Sləkumaba ahalay a, adaba wur ni àmət ndo ; naŋ àbu enji dəwir timey. » Àra àhia pakama ana tay a nahkay ti tēyefiŋ. ²⁵ Yezu nakəŋ àra àgaraba mis na ti àhuriyu a ahay vu, àzay ahar ga wur ni, mək wur ni ècikaba. ²⁶ Nahkay tədəmoru ma gani a kəsa vu, ka had nani dek.

Yezu ahəŋgaraba ndam wuluf a cə

²⁷ Yezu ara asləka eslina ti ndam wuluf cə tadəboru naŋ, təzlah, tədəm : « *Wur ge Devit, məsuk cicihi ti ! » ²⁸ Ka ya ti Yezu òru ènjua a magam a ti ndam wuluf cəeni ni tàhəđakfəŋiyu mək Yezu nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Kəfumkua ahàr a, nisliki magray ere ye ti kihindəmfua ni aw ? » Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Iy Bay geli, kisliki. » ²⁹ Nahkay Yezu nakəŋ ènjifiŋ kè eri gatay ni, àdəm : « Kəfumku ahàr : nahkay Melefit məgri ere gani ana kəli akada ya kawayum ni. » ³⁰ Eslini nday nakəŋ tiyi divi huya. Yezu àləgi ana tay, àhi ana tay ahkado : « Bumvu slimu, maslaŋa èci ma gani ba. » ³¹ Ay nday nakəŋ tàra

tàhəraya a dala va ti tənəkəi mədəmoru ma gani ka had nani dek.

Yezu ahəŋgaraba zal nahaŋ a seteni àniviyu àzlapay koksah

³² Ka ya ti ndam wuluf ni tasləka ni ti mis ndahaŋ təzibiyu zal nahaŋ ana Yezu. Zal nani ti seteni àniviyu, acafəŋa naŋ ga mazlapana. ³³ Eslini Yezu àgariaba seteni na ana zal nakəŋ a, mək naŋ nakəŋ àzlapay huya. Mis dal-dalani ye eslini ni dek təgra ejep gana dal-dal, tədəm : « Day-day mis tiyi zlam akada hini àgravu e Izireyel ndo. » ³⁴ Ay ti ndam *Feriziyen tədəm : « Agariaba seteni ana mis a ni ti àna njéda ga bay ge seteni. »

Mis ti nday akada təmbəmbak ya bay majəgay tay àbi ni

³⁵ Yezu àsawaday a kəsa gəđakani bu akaba a kəsa ciđ-ciđeni bu. A kəsa ya ti ènjua ni va lu ti àcahi zlam ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit gatay ni bu. Àhi *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ana tay, ahəŋgaraba ndam ya tēbesey do na dek akaba ndam dəra gərgərana dek. ³⁶ Naŋ nakəŋ àra èpia mis dal-dalani na ti təsia cicihi a. Adaba nday akada ga təmbəmbak ya ti bay majəgay tay àbi ; tàmətađkaba, njéda àfəŋ ka tay va bi ni. ³⁷ Nahkay àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Mis ya ti tiyi pakama goro faŋ ndo ni ti nday kay, nday akada ga

zlam ya ti tabaz a vɔdaŋ bu ni, ay ti ndam mabaz zlam ni tɔbi kay bi. ³⁸ Nahkay si kahɛŋgalum Melefit Bay ga vɔdaŋ ni ti mɛslɛrbiyu ndam mabaz zlam a vɔdaŋ gayan bu. »

10

Ndam madɔbay Yezu kru mahar cɛeni ni

(Mark 3.13-19 ; Lɔk 6.12-16)

¹ Yezu àzalakabu ndam madɔbay nan kru mahar cɛeni ni. Àra àzalakabá tay a ti àvi njɔda ana tay ga magariaba seteni ana mis a, ga mahɛŋgaraba mis a armɔwɔr gɛrgɛrani ba dek akaba ga mahɛŋgaraba ndam dɛra gɛrgɛrana dek. ² Slimi ga ndam *asak gayan kru mahar cɛeni ni nday hi : Simu àdi slimi Piye, wur ga mɛnani Andre, bɛza ge Zebede ata Zek nday ata wur ga mɛnani Zeŋ, ³ Filip, Bartelemi, Tumas, Meciyu bay ya àhɛl hadam ni, Zek wur ga Alfe, Tade, ⁴ Simu nan bɛlan ga ndam ya takadvakivu ka had gatay ni, nahan ni ti ni Zɛdas Iskarivot nan ya ègi bay mɛsɛkumoru Yezu ni.

Yezu aslɛr ndam madɔbay nan kru mahar cɛeni ni

(Mark 6.7-13 ; Lɔk 9.1-6)

⁵ Nday kru mahar cɛeni hini ti Yezu àslɛroru tay, àhi ana tay ahkado : « Kɛdɛgum afa ga ndam jiba ndahan ba, kɛdɛgum a kɛsa ga had *Samaru vu ba daya. ⁶ Ay dɛgum ti afa ga ndam

*Izireyel nday ya ti akada tɛmbɛmbak mijeni ni. ⁷ Ka ahàr divi nahɔma, humi ana mis ahkado : “*Mɛgur ge Melefit ènjia wudak.” ⁸ Hɛŋgarumaba ndam ya tɛbesey do na, hɛŋgarumaba mis e kisim ba, hɛŋgarumaba ndam ambɛlak a, garumiaba seteni ana mis a daya. Melefit àvi zlam ana kɛli ga sulum, lekɛlum day vumi ana mis ga sulum bilegeni. » ⁹ Àhi ana tay ahkado : « Kɛdɛgum nihi nahɔma, kɛzum zlam a ahar vu ba ; ku gru, ku evirzegena, ku siŋgu day kɛhɛlum e zlembi vu ba. ¹⁰ Ku mbolu, ku endɔwi cɛ cɛ, ku kimaka, ku aday day kɛhɛlum ba. Adaba bay magray tɔwi ti agɛski tɔvi zlam mɛzumani.

¹¹ « Ka ya ti ekinjumiya a kɛsa gɛdakani va ahkay do ni a kɛsa gɛziteni va nahɔma, dɛbum maslaŋa ya ti agɛskabu kɛli di ni. Tamal kɛdumia ahàr a ti njɛhaduma eslina ; kɛmbatum ahay nahan ba duk abivoru ana vad gekɛli ya akɛslɛkuma ni. ¹² Ka sarta ya akɛhurumiyu a ahay vu afa ge mis nahɔma, grumi sa, humi : “*Sulum ge Melefit mɛlɛbu akaba kɛli.” ¹³ Tamal ti ndam ga hud ahay nani tɛgɛskabá kɛli a, tɛslia mɛŋgɛt sulum a ti sulum gekɛli ni amɛlɛbu akaba tay. Ay tamal ndam ga hud ahay nani tɛslia mɛŋgɛt sulum do ni ti sulum gekɛli ni amɛŋgɛkia ke kɛli zlam gekɛli a. ¹⁴ Tamal ndam ga hud ahay ni ahkay do ni ga kɛsa ni tɛgɛskabu kɛli do, tàwayay miciki pakama

gekuli ni ana kuli do nahama, slakuma eslina. Ka ya ti kaslakuma ni ti takumkaba had ga kesa gatay na ka asak gekuli a. *¹⁵ Nahi ana kuli nahama, ka fat ya ti Melefit agray seriya ni ti ku ndam *Sodom akaba ndam *Gomor nangu ni seriya ge Melefit ya amagrafana ka tay a ni ti ngulum emisli ga ndam ga kesa gani nani ya tagaskabu kuli do ni do. »

Daliya ya ti amara kama ni
(Mark 13.9-13 ; Luk 21.12-17)

¹⁶ Yezu ahi ana tay keti : « Dəgum. Nihi ti nəsələruru kuli e kidin ge mis vu akada ga bəza təmbak e kidin ga kəra gili bu ni. Nahkay njəhuma akada ga gavan na, njəhaduma kudufa akada ga kurkoduk na. ¹⁷ Bumvu slimu, adaba mis atəgəs kuli, atoru ana kuli ka məlan ge seriya. Atəzləb kuli ana kurupu a ahay gatay ya *tahəngalavù Melefit ni bu. ¹⁸ Atagrafana seriya kè kuli kè meleher ga gəđakani ga ngumna akaba bəbay a, adaba lekulum ndam goro. Nahkay ti nday gani etici ma gekuli ya akazlapumku ni, mis ndahan ya ti nday ndam *Zude do ni etici daya. ¹⁹ Ka ya ti atəgəs kuli, atoru ana kuli ka məlan ge seriya nahama, ere ye ti akədəməm ni akaba slala ga ma ya akədəməm ni ahəli ahər ana kuli ba. Ka sarta nani Melefit aməhi ere ye ti akədəməm ni

ana kuli. ²⁰ Akədəməm ma nani ti lekulum lekulumeni do ; amazlapay ti Məsuf ga Bəng gekuli ya e kuli bu ni. ²¹ Ka sarta gani nani ti mis atəsəkumoru bəza ga mən gatay ti təbazl tay, ata bəng ga bəza day atəsəkumoru bəza gatay. Bəza ti ni etizirey ata bəng gatayani akaba ata mən gatayani, atəsəkumoru tay ti təbazl tay. ²² Mis dek etizirey kuli adaba lekulum ndam goro. Ay ti maslanja ya ti aməmbəran nu do duk abivoru ana vad ga mandav ga sifa gayan ni ti Melefit amahəngay nan. ²³ Ka ya ti atəgri daliya ana kuli a kesa bu nahama, cuhwumoru a kesa nahan vu. Nahi ana kuli nahama, wudaka kendeve-erijəm masawadabana kesa ga had Izireyel a ti nu *Wur ge Mis nınja andava.

²⁴ « Maslanja ya acahay zlam ni ti atam bay ya ti acahi zlam ni do. Evidi day atam bay ya ti agur nan ni do. ²⁵ Maslanja ya ti acahay zlam ni, tamal asəra zlam akada ga maslanja ya ti acahi na ti tigia kala-kala. Evidi day tamal egia kala-kala ata bay ya ti agur nan na ti eslia gayan a. Tamal Bay ahay ni tekeđi tahi “Nak *Belzebül” ti, ndam gayan ni ti atəhi mam ana tay do mam ? »

Tagrafana angwaz a ti ka way ?

(Luk 12.2-7)

²⁶ Yezu adəm keti : « Kəgrumfəna angwaz kè mis nday nana ba. Adaba zlam

* **10:14** Mətukkaba had ga kesa ka asak a ti adafaki təmbərbu ndam ga kesa ni, təwayay tay va do.

manğahani ni dek emipivu ; ma manğahani ni dek emicivu. ²⁷ Nahkay ma ya ti nahi ana kuli a melañ zizizini bu ni dek, dämumaya vay-vay a melañ masladani ba. Ma ya ti tãhiviyu ana kuli e slimi vu ni ti zlahum ana nañ kay-kay ka ahàr ga hama. ²⁸ Kàgrumfəña aŋgwaz kà ndam ya takad mis na ba, adaba sifa ge mis ya andav day-day do ni ti tijin koksah. Grumfəña aŋgwaz a ti kà Bay ya ti esliki mizligiyu mis a *daluw ga aku vu ni. Aku gani nani ti azum mis, ejin sifa gayan ga kaŋgay-kaŋgayani daya. ²⁹ Təbu təsəkum edidin ci6-cibenı cə ana sinġu bəlañ bi aw ? Ay səruma, edidin nday nani ti, tamal Bəñ gekuli əvay divi gani ndo ni ti ku bəlañ day əmət do. ³⁰ Lekulum day ku məhər ga ahàr gekuli nəŋgu ni Melefit əcalaba dek. ³¹ Nahkay kəgrum aŋgwaz ba, ku edidin kay day kətamuma tay kə eri ge Melefit a.

³² « Nahi ana kuli nahəma, ku way way do tamal adəm vay-vay nañ mis goro kə meleher ge mis ti, nu *Wur ge Mis day anədəm vay-vay nañ mis goro kə meleher ga Baba, nañ ya a huđ melefit bu ni. ³³ Ay maslaña ya ti adəm nañ mis goro do nahəma, nu day anədəm nañ mis goro do kə meleher ga Baba nañ ya e melefit bu ni. »

Yezu ara ga medekaba mis a
(Luk 12.51-53 ; 14.26-27)

³⁴ Yezu adəm keti : « Lekulum kədamum nu nara a duniya va ti, ti mis tanjəhad e kidin gatay bu ana sulumani aw ? Aha ! Nu nara ti, ti mis tizirevu sawan. ³⁵ Nu nara ti ga medekaba wur ata bəjana, wur dahalay ata məjana, wal ga wur day nday ata məñ ga zal gana. ³⁶ Ku way way do ndam ga huđ ahay gayan etigi ndam ezir gayan. † ³⁷ Maslaña ya ti awayay bəjani ahkay do ni məjani atam nu nahəma, əsliki migi mis goro do. Maslaña ya ti awayay wur gayan zalani ahkay do ni wur gayan walani atam nu nahəma, əsliki migi mis goro do. ³⁸ Maslaña ya ti əgəskabu daliya do ni ti əsliki migi mis goro do. Ku tamal tawayay *madarfəñ nañ kə təndal nəŋgu ni, ahàr adəm mādəbay nu. Tamal əgray nahkay do ni ti əsliki migi mis goro koksah. ³⁹ Maslaña ya ti adəm ajəgur sifa gayan ti əmət ba ni ti emijin. Ay maslaña ya ti emijin sifa gayan azuhva nu ti aməjəgur sawan, əmət day-day do. »

Zlam ya ti Melefit aməvi ana mis ga sulum ni
(Mark 9.41)

⁴⁰ « Maslaña ya ti əgəskabá kuli a ni ti əgəskabá nu a daya ; maslaña ya ti əgəskabá nu a ni ti əgəskabu nu cilin do, əgəskabá Bay ya ti əslərbiyu nu na daya. ⁴¹ Maslaña ya ti əgəskabá bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit a adaba

† 10:36 Məñjanj Mise 7.6.

àsëra maslaña nani bay mahəngaray pakama ge Melefit ti, nañ day Melefit aməvi zlam ya ti təvi ana ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ni. Maslaña ya ti àgəskabá mis ge Melefit jirena adaba àsëra maslaña nani mis jireni ti, Melefit aməvi zlam ya ti təvi ana ndam jireni ge Melefit ni. ⁴² Nəhi ana kəli nahəma, ku way way do tamal àcəhiaya yam liñ-liñena e hijiyem va ana bay madəbay nu gəzitenə ku bəlan na adaba àsëra maslaña nani bay madəbay nu ti, Melefit aməvi zlam azuhva zlam gayan ya àgray ni, amagəjazlki ahàr do. »

11

¹ Yezu àra èndeveriña məhi ma ana ndam madəbay nañ kru mahar cəeni na ti àsləka òru ga macahi zlam ana mis ka had nani akaba ga məhi ma ge Melefit ana tay.

Zen bay məbaray mis ni aslarkioru mis ka Yezu (Luk 7.18-35)

² Zen bay məbaray mis ni nañ àvu a danğay bu. Àra ècia təwi ge *Krist ya agray na ti àsləroru ndam madəbay nañ ndahan, ³ awayay ti təhi : « Nak ti *Bay gədakani ya amara ni tək, day ti mähətay maslaña nahan aw ? » ⁴ Nday nakəñ tòru tìnjəa afa ga Yezu a ti təhi ma gani, mək Yezu àhəngrifəñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Dəgum kəngahadumi ana

Zen zlam ya ti kicəm akaba ya kipəm ni. ⁵ Humi : “Ndam wuluf təbu tipi divi, ndam dərə təsawaday lala, ndam ambələk tìgia mis njəlatana, ndam makwaya tici slimi, mis ya təmət ni təngaba, ndam talaga day ticia Ma Məweni Sulumana.” ⁶ Humi keti : “Maslaña ya ti èjikia ke divi azuhva nu a do nahəma, məmərnu.” »

⁷ Ndam ya ti Zen àslərkibiyu tay ka Yezu ni tərə təsləka ti Yezu àzlapaki ke Zen, àhi ana mis dal-dalani ni ahkado : « Kədəgum a hud gili vu ti ga mipibiyu mam ? Kipəmbiyu ti mavram ya aməd adaday ni tək ? ⁸ Do ni ti kədəgum kipəmbiyu ti mam ? Mis məbakabu azana sulumani akada ga bay ni tək ? Aha, ndam ya tabakabu azana ga siñgu kayani ni ti nday a ahay ga bəbay bu timey. ⁹ Ay ti kədəgum kipəmbiyu ti mam ? Kipəmbiyu bay mahəngaray *pakama ge Melefit aw ? Iy, nañ gani. Nəhi ana kəli nahəma, nañ ti àtama bay mahəngaray pakama ge Melefit a. ¹⁰ Kəsəruma, àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àhi ana Bay gədakani ya amara ni nahkay hi :

“Nihi ti nu nəbu nəsləroru bay məslər goro nahan kama gayak

ti māsalamatukkabu divi.” *

« Maslaña ya ti Melefit àslərbiyu ni ti Zen. ¹¹ Nəhi ana kəli nahəma, Zen bay

məbaray mis ni ti àtama mis ya tìwi tay na dek àna gədakana. Ku tamal nahkay nən̄gu ni, bay ya ti nan̄ gəziteni ge mis dek a *Məgur ge Melefit bu ni ti àtama nan̄ a.

¹² Kwa ka sarta ya ti Zeṅ bay məbaray mis ni àdəmki ma ka Məgur ge Melefit àbivaya ana kana, Məgur ge Melefit gani akoru kama kama àna njəda ; ndam njəda-njədani təhuriyu.

¹³ E *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni bu akaba a wakita ga ndam ndahan̄ ya təhəngaray *pakama ge Melefit ni bu dek ti təbu tədəmki ma ka Məgur gani nani, duk àbivu ana sarta ge Zeṅ bay məbaray mis ni.

¹⁴ Ahàr àdəm gəsumkabu ma goro ni : Zeṅ ti nani Eli ya ti Wakita ge Melefit àdəm aman̄ga ni. ¹⁵ Maslan̄a ya ti slimi àfəṅ nahəma, mīci lala ! »

¹⁶ Yezu àhi ana tay keti : « Mis ye e hini vu ni ti nəgurfəṅ tay kà way ? Nday akada way ? Nəhi ana kəli nahəma, nday akada ga bəza man̄jəhadani e mite bu ni. Nday ndahan̄ təhi ana ndahan̄ ni ahkado :

¹⁷ “Miv̄ia slelim ana kəli a, day kəhəbumfəṅ ndo ; m̄idia limis ge kisim ana kəli a, day kitəwəm ndo.” ¹⁸ Nədəm nahkay ti adaba Zeṅ àra ti àzum *dipeṅ do, èsi zum do. Nahkay tədəm seteni àniviyu.

¹⁹ Nu *Wur ge Mis ti ni nàra. Nàra ti nu nəbu nəzum dipen̄, nəbu nisi zum. Nahkay mis

tədəm nu zal hud̄, nəvi vu goro ana zum. Tədəm nu zləba ga ndam *məhəl hadam akaba ga ndam magudar zlam ndahan̄. Ay ti Melefit adafaki məsər zlam gayan̄ ni jireni ti àna təwi gayan̄ ya agray ni. »

Ndam ga kəsa gərgərani ndahan̄ atasay cicihi

(Luk 10.13-15)

²⁰ Eslini Yezu nakəṅ àləgi ana ndam ga kəsa gərgərani ya ti àgray zlam magray ejep ahar gədakani eslini ni ; àləgi ana tay ti adaba təmbatkaba majalay ahàr gatay a ndo.

²¹ Àdəm : « Akəsüm cicihi, ndam Koraziṅ ! Akəsüm cicihi, ndam Beceyda ! Adaba mam, nəgra zlam a kay ya mis tipi day-day ndo na a kəsa gekəli ba. Tamal nəgray zlam nday nani e Tir ahkay do ni a Sidon̄ nahəma, amal ndam ga kəsa nday nani təmbrəṅa zlam magudarani gatay na kwa ahaslana àndava. Amal təmbatkaba majalay ahàr gatay a, təbakabá mbolu ka vu a akada ga azana na, təbakabiyu viti ka ahàr a. † ²² Ay nəhi ana kəli nahəma, ka fat ya ti Melefit amagrai seriya ni ti seriya ya ti amagrafəṅa kà ndam Tir akaba ndam Sidon̄ a ni ti ṅgulum, emisli gekəli ni do. ‡ ²³ Lekələm ndam Kafarnahum, kəhumi ana ahàr akədəgum e melefit vu aw ? Aha ! Akədəgum ti ka mələṅ ge *kisim sawan̄.

† 11:21 Məbakabu buhu akaba məbakabiyu viti ka ahàr ti adafaki mis titəwi, təhəngalay Melefit, təgri kam-kam. ‡ 11:22 Ndam Tir ti ndam ge elimeni, təsər Melefit do. Ndam Sidon̄ day nahkay.

Adaba mam, nàgra zlam kay ya mis tìpi day-day ndo na a kəsa gekuli ba. Tamal nàgray zlam nday nani a *Sodom nahəma, ku kani day amal kəsa nani naŋ àbu kekileŋa zlam gayaŋ. ²⁴ Nəhi ana kuli ka fat ya ti Melefit agray seriya zla nahəma, seriya ya ti amagrafəŋa kà ndam Sodom a ni ti ŋgulum, emisli gekuli ni do. »

məpəsabana ana kuli a. ²⁹ Gəsumkabá ma goro ya nəhi ana kuli grum na akada slasla ya təgəskabu təbaki zuk ka tay ni ; cahum zlam afa goro. Adaba nu kudufa, nàgri daliya ana kuli do ; akəpəsumaba afa goro zlam gekuli a. ³⁰ Adaba zlam ya ti nəfəki ke kuli ni ti kəzum tata. Zlam ya nəzəkiyu ke kuli ni day àdəski ke kuli do. »

12

Maslaŋa ya ara afa ga Yezu a ti aŋgət məpəsabana (Luk 10.21-22)

²⁵ Ka sarta gani nani Yezu àzlapay, àdəm : « Nazləbay kur, Bəba goro ni, nak Bay məgur məlaŋ ya e melefit bu akaba məlaŋ ya a ga hađ ni dek. Nazləbay kur ti adaba kəŋgahkia zlam nday nana ka ndam məsər zlam a akaba ka ndam ya tijeŋga təsəra zlam a ni, kədəfikia ana ndam ya təsər zlam do akada ga bəza ci6-ci6eni na sawaŋ. ²⁶ Iy Bəba goro ni, kàgray ka mawayay gayak nahkay ti kəmərə àna naŋ a palam. »

²⁷ Àdəm keti : « Baba àvua zlam na dek a ahar va. Nahkay maslaŋa ya àsər Wur ge Melefit naŋ way ni ti maslaŋa gani àbi ; si Bəŋani cilij. Yaw maslaŋa ya àsər Bəŋ goro naŋ way ni ti maslaŋa gani àbi, si nu Wur gayaŋ akaba ndam ya ti nu Wur gayaŋ ni nawayay nədəfiki naŋ ana tay ni cilij.

²⁸ « Lekulum ya ti kàmətabuma təzum bilegeni. Ay ti Melefit ga mazay zlam mədəsani ni ti dəguma dek afa goro a. Nahkay ti nu anəvi

Yezu agur vad məpəsabana (Mark 2.23-28 ; Luk 6.1-5)

¹ A vad *məpəsabana nahaŋ ba ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təbu tasləkaba a vədaŋ ga *alkama ba. Ay ti ləwir àbu awər ndam madəbay naŋ ni. Eslini tənəkəki ka meheboru alkama ni, tahəpəđoru bəza gani. ² Ndam *Feriziyen ni təra tìpia tay a nahkay ti təhi ana Yezu ahkado : « Bay Melefit àdəm e *Divi gayaŋ ni bu : “Kəgrum təwi a vad məpəsabana ba ba” ti, nihi ti ndam madəbay kur ni tagray timey ! » ³ Yezu àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay : « Kəjeŋgum ere ye ti Devit àgray ni ndo aw ? Ahaslani Devit akaba ndam gayaŋ ləwir àwəra tay a, ⁴ nahkay àhuriyu a ahay ge Melefit vu, àzay *dipeŋ ya təfəkadi ana Melefit ni. Devit nakəŋ àzum, mək àvi ana ndam gayaŋ ni do ; si ndam *maŋgalabakabu

mis akaba Melefit ni day kwa ti tázum. ⁵ Magray tawi a vad mæpæsabana ba ti Melefit àcafaŋa mis e Divi gayan ya Mawiz àbæki ni ba. Ay ti àbu mæbækiani a wakita nani bu ku a vad mæpæsabana ba ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni tâgray tawi a *ahay gædakani ge Melefit ni bu, tâcalki tay ka zlam magudarani do ni ti, kêjeŋgum ma gani ndo waw? ⁶ Næhi ana kuli nahæma, maslaŋa ya ti àtam ahay ge Melefit ni, naŋ àbu ahalay. ⁷ Pakama àbu mæbækiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi: “Ere ye ti nu nawayay ni ti, tâgri sulum ana ndam ya tækakay daliya ni; do ni ti nawayay zlam ya ti tislina ni do.” * Tamal kæsærumaba huf ga ma hina ti, ŋgay ndam ya tâgudar arana ndo ni tâgudara zlam a ti akal kædæmum do. ⁸ Adaba Bay ya ti adæm tâgray zlam hini a vad mæpæsabana ba ni ti nu *Wur ge Mis. »

Yezu ahæŋgaraba zal nahan ahar bælaŋ mikulfina
(Mark 3.1-6 ; Lük 6.6-11)

⁹ Yezu àslæka eslina ti àra àhuriyu a ahay gatay ya *tahæŋgalavù Melefit ni vu. ¹⁰ Eslini zal nahan naŋ àvu ahar mikulfina. Mis ya tæbu eslini ni tawayay tacalki Yezu ka zlam magudarani, nahkay tæhi: « E *Divi ge Melefit ya Mawiz àbæki ni bu ni ti Melefit àva divi a ti tâhæŋgaraba mis a vad *mæpæsabana ba waw? » ¹¹ Eslini Yezu àhi ana tay

ahkado : « Way e kidin gekuli bu naŋ àbu àna tæmbak gayan bælaŋ mæk tæmbak ni àdiya e evid va a vad mæpæsabana ba ti àzaya do ni way? ¹² Ay ti mis hihiriken ti àtam tæmbak do waw? Nahkay ti e Divi ge Melefit ya Mawiz àbæki ni bu ni ti Melefit àvia divi ana mis ga magray sulum a vad mæpæsabana ba. » ¹³ Mæk Yezu nakæŋ àhi ana zal ya ti ahar mikulfina ni ahkado : « Tælbiyu ahar gayak ni. » Àra àtælikabiya ti ahar gayan ni àslamalava ègia sændu6-sændu6ana akada nahan na. ¹⁴ Nahkay ndam *Feriziyen ni tâhæraya a ahay ni ba ni ti tæŋgasvu, tâgray sawari ahæmamam ti tijin Yezu ni.

Yezu ti naŋ bay mægri tawi ana Melefit

¹⁵ Yezu àra ècia sawari gatay na ti àslæka eslina, øru ka mælaŋ nahan. Nahkay mis dal-dal tâdæboru naŋ mæk naŋ nakæŋ àhæŋgaraba ndam ga armæwær na dæk. ¹⁶ Ay ti àlægi ana tay adæm : « Kædæfum nu ba. » ¹⁷ Zlam gani nani àgravu dæk ti, ti pakama ga Bay Melefit ya àhi ana bay mahæŋgaray *pakama gayan Izayi ni mâgravu. Pakama gani nani ti nihi :

¹⁸ « Bay mægru tawi ya nædækiba ni ti naŋ hi, nawayay naŋ dal-dal ; mæbæruv goro amærvu àna naŋ dal-dal.

Anævi Mæsuuf goro mæk amæhi ma ge jiri goro ana mis ga had ni dæk ;

* 12:7 Oze 6.6.

19 amaləgavu akaba mis do,
aməvalahay do,
maslaña emici ma gayan
kwaña kwaña a dala bu
do.

20 Emeheḅkaba mavram ya
awayay ahuḅ wudak
na do.

Emimetin aku ge cengel ya
awayay amət wudak ni
do.

Amagray nahkay, duk
abivoru ana vad ya
ti mis ga duniya dek
təgəskabá jiri ge Mel-
efit a ni.

21 Mək mis ga had ni dek
atəfəki ahər ka nañ,
atədəm amahəngay tay.
† »

*Yezu ti agray tawi àna njəda
ge Melefit tək, àna njəda ge
Seteni aw ?*

*(Mark 3.20-30 ; Lük 11.14-
23)*

22 Eslini təzibiyu zal seteni
nahəñ ana Yezu. Maslaña
gani nani ti seteni ni əwulufa
nañ a, acafəña nañ ga ma-
zlapana daya. Yezu nakəñ
əhəngaraba maslaña nana ;
maslaña nani əzlapay, əpi divi.

23 Mis dal-dalani ye eslini
ni dek təra ticia ti əgria ejep
ana tay a dal-dal, tədəm :
« Maslaña hini ya əhəngaraba
mis a ni ti wur ge Devit do
waw ? » 24 Ndam *Feriziyen
ni təra ticia ma na ti tədəm :
« Maslaña hini agariaba seteni
ana mis a ti si àna njəda ge
*Belzebəl bay ge seteni ni
kwa. » 25 Yezu àra əsəra ere ye
ti təjalaki ahər na ti əhi ana
tay ahkado : « Tamal ndam

ga had nahəñ nday ndayani
takaḅvu e kidin gatay bu ni
ti mis akaba zlam ga had
gani etigi ahər. Nahkay day
tamal ndam ga kəsa ahkay
do ni ga huḅ ahay takaḅvu e
kidin gatay bu ni ti kəsa gani
ahkay do ni huḅ ahay gani
əngoru kama do. 26 Nahkay
day tamal *Seteni agariaba
seteni ana mis a ti njəda
gayan ədeva ; əgia nahkay ti
əngoru kama ti ahəmamam ?

27 Ay tamal nu nagariaba
seteni ana mis àna njəda ge
Belzebəl a ti ndam gekəli ni
tagariaba seteni ana mis a ti
àna njəda ga way ? Nahkay
zlam ga ndam gekəli gekəleni
ya tagray ni ti adafaki ere ye ti
kədəmum ni ti ma ga malfaḅa.

28 Nagariaba seteni ana mis
a ti àna njəda ga *Məsuf ge
Melefit a sawaṅ. Goro ya
nagray nahkay ni ti adafaki
*Məgur ge Melefit ənjkia ke
kəli a əndava. »

29 Yezu ədəm keti : « Mis
ahuriyu a ahay ge mis njəda-
njədəni vu ti mək ahəlfəña
zlam gayan a mənjad məwəl
nañ ti əgravu koksah. Si
tamal əwəla nañ a day kwa
ti ahəlfəña zlam gayan a.
30 Maslaña ya ti nañ əbi akaba
nu bi nahəma, nañ zal ezir
goro. Nahkay maslaña ya
ti əjənaki nu ga mazalubiyu
mis do nahəma, agarafua tay
a sawaṅ.

31 « Nəhi ana kəli nahəma,
zlam magudarani ge mis
ya ti tagudar ni dek akaba
ndivey ya ti tindivi Melefit
ni dek ti Melefit ambərfəña

kà tay a. Ay maslaŋa ya ti endivi Məsuf gayan ni ti magudar zlam gayan nani ti Melefit aməmbərfəŋa do simiteni. ³² Maslaŋa ya ti adəmku ma magədavani ka nu, nu *Wur ge Mis ni ti Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani gayan nana. Ay maslaŋa ya ti adəmki ma magədavani ka *Məsuf Njəlatani ni ti ku ka sarta hini Melefit əmbərfəŋa do, ku ka məlan məweni ya Melefit amagraya ni day aməmbərfəŋa do. »

Məŋgəhaf ti təsərkaba àna bəza gana

(Luk 6.43-45)

³³ Yezu àdəm keti : « Nədəm nahəma, tamal məŋgəhaf sulumani ti bəza gani day sulumani. Ay tamal məŋgəhaf magədavani ti bəza gani day magədavani. Nahkay məŋgəhaf ti təsərkaba tay àna bəza gatayana. ³⁴ Lekəlüm ti medékw ! Lekəlüm ndam magədavani, kədəmum ma sulumani tata waw ? Adaba pakama ya ti ahəraya a ma ge mis ba ni ti əsaḃikia ka məbərur a palam. ³⁵ Nahkay mis sulumani azaya zlam sulumana a zlam məŋgəhani sulumani ya àniviyu a məbərur bu ni, mis magədavani ti ni azaya zlam magədavana a zlam məŋgəhani magədavani gayan ba. ³⁶ Nəhi ana kəli nahəma, ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kə mis a ni ti ku way way do

amahəŋgarfəŋ kà pakama gayan magədavani ya àdəm ni dek. ³⁷ Adaba ka fat ge seriya nani emizli kur ti pakama gayak ya kədəm ni ; aməwəl kur ti pakama gayak ya kədəm ni daya. »

Ere ye ti Melefit àdafaki àna Zonas ni

(Mark 8.11-12 ; Luk 11.29-32)

³⁸ Eslini ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba ndam *Feriziyen ndahan təhi ana Yezu ahkado : « Məsi, mawayay ti griaya ere ye ti mipi day-day ndo na ana leli a. » ³⁹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Ndam ye e hini vu ni ti ndam magudar zlam, təfəki ahər ke Melefit do, tawayay təgriaya ere ye ti mis tipi day-day ndo na ana tay a. Ay ere ye ti tihindi ni ti Melefit aməgri ana tay do simiteni. Melefit amədəfiki ere ye ti àdafaki àna Zonas bay mahəŋgaray *pakama gayan ni ana tay cilin. ⁴⁰ Akada ga Zonas ya ànjəhadviyu a huḃ ge kilif vu vad mahkər ni ti, nu *Wur ge Mis day anagraviyu vad mahkər a had vu. † ⁴¹ Ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kə mis a dek nahəma, ndam Niniv eticikaba akaba mis ye e hini vu na, atəhi ana mis ye e hini vu ni “Lekəlüm ndam magudar zlam.” Adaba mam, ndam Niniv tərə ticia pakama ga Zonas ya àhi ana tay na ti tàmbatkaba majalay ahər gatay na. Ay ahalay

‡ 12:40 Mənjay Zonas 2.1.
Zonas eslini ni (Zonas 1.2).

§ 12:41 Niniv ti kəsa gədakani ya Melefit əsləruru

ti mis àbu àtama Zonas àna gədakana ti kəsərum do aw ?
 § 42 Ka fat ge seriya nani ti bay walani ya àgur had Seba ni emicikaba akaba ndam ye e hini vu na, aməhi ana tay : “Lekələm ndam magudar zlam.” Adaba mam, bay gani nani èciki biyu kwa kè sliri ga mələŋ ga mara məbi slimi ana pakama ga Saloməŋ bay məsər zlam ni. Ay ahalay ti mis àbu àtama Saloməŋ àna gədakana ti kəsərum do aw ? »

Seteni àsləkiaba ana mis a ti anġwiviyu tata
 (Luk 11.24-26)

43 Yezu àdəm keti : « Tamal ti seteni àsləkiaba ana mis a ti, akoru a huđ gili vu ka mələŋ ya ti yam àbi ni, adəbay mələŋ manjəhadani. Ay anġət mələŋ manjəhadani do ;
 44 nahkay ti adəm : “Nġulum nəŋguvoru a arəŋ goro ni vu zlam goro.” Ara ènjia ti àhuriyu àdi ahàr ana arəŋ ni məsləfabana, maslamalabana lala. 45 Eslini naŋ nakəŋ asləka akoru azalakivabiyu seteni ndahaŋ adəskəla, nday nani dek tətəm naŋ àna cudəy. Mək nday nakəŋ dek tara təhuriyu, tanjəhad a arəŋ ni bu. Nahkay maslaŋa nani ti manjəhad gayanə ni egi nġulum gayanə ya ahaslani ni keti. Mis magədavani ye e hini vu ni day atəgri ana tay ti nahkay. »

Ndamam ndam ga huđ ahay ga Yezu ededīŋ ededīŋeni ni mam ?
 (Mark 3.31-35 ; Luk 8.19-21)

46 Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapi ana mis dal-dalani ni ti mənə ga Yezu akaba bəza ga mənə ga Yezu tàra, nday təbu e mite bu tawayay təhi ma. [47 Nahkay maslaŋa nahaŋ àhi : « Ata muk akaba bəza ga muk təbu e mite bu, tihindi kur. »] 48 Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Mənə goro ti way ? Bəza ga mmawa ti ndamam ? » 49 Mək Yezu nakəŋ edəki ahar ka ndam madəbay naŋ ni, àdəm : « Mənə goro akaba bəza ga mmawa nahəma, nday hini. 50 Adaba maslaŋa ya ti agray ere ye ti Bəŋ goro naŋ a huđ melefīt bu awayay ni ti, naŋ nani ti wur ga mmawa zalani, bi walani, mmawa daya. »

13

Bay mabəhad hilfi ga zlam
 (Mark 4.1-9 ; Luk 8.4-8)

1 Ka fat nani Yezu àhəraya a ahay ba, òru ànjəhad kə gəvay ga dəluv ni. 2 Eslini mis kay tòru kə gəvay gayanə. Nahkay naŋ nakəŋ káy àcəliyu a *slalah ga yam vu ànjəhadviyu digəs. Mis dal-dalani ni ti ni nday ka dəŋ-dəŋ. 3 Yezu nakəŋ àhi ma ana tay gərgəri kay àna ma *gozogul, àdəm : « Maslaŋa nahaŋ àhəraya òru e gili ga mabəhad hilfi ga zlam. 4 Naŋ àbu abəhadoru hilfi ga zlam ni ti bal gani adəgoru e divi bu. Nahkay edidīŋ tàra təndaba. 5 Bal gani keti adəgoru ka pələđ ya had àhəcaki ni. Àfətaya həya, adaba had àki ka pələđ ni kay

bi. ⁶ Àra àfətaya, fat àra àvədia ti èhirinaba adaba àbiyu sliri a haf vu kay ndo. ⁷ Bal gani keti àdəgiyu a adak vu. Ka ya ti àfətaya təbu tədəkkabu nahəma, adak ni təngecekabá. ⁸ Bal gani keti àdəgoru ka haf sulumani. Àra àfətaya ti àbi bəza. Bəlan gani àbi bəza diŋ, bəlan gani keti bəza kru kru muku, nahan ni ti ni kru kru mahkər. » ⁹ Yezu àdəm keti : « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ni ti mîci lala. »

Yezu adəm ma àna ma gozogul kwa ti kamam

(Mark 4.10-12 ; Lük 8.9-10)

¹⁰ Ndam madəbay Yezu ni tàhədakfəŋbiyu kà Yezu, təhi ahkado : « Kəhi ma ana tay àna ma *gozogul kwa ti kamam ? » ¹¹ Àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Lekulum ti Melefit àdəfikiaba zlam maŋgahani àki ka Məgur gayan na ana kuli a, ti kəsərum. Ay nday ti àdəfikiaba ana tay a vayvay ndo. ¹² Adaba maslaŋa ya ti zlam gayan àbu ni ti atəvikivu, amələbu àna zlam dal-dal àsabay. Ay maslaŋa ya ti zlam gayan àbi nahəma, ku ere ye ti àfəŋ ni day atəzafəŋa. ¹³ Nəhi ma ana tay àna ma gozogul nahkay ti adaba ku tamal tamənjələŋ ka zlam lala nəŋgu ni tìpi do ; ku tamal təbi slimi ana pakama lala nəŋgu ni tici do.

¹⁴ « Gatay ya təbu tagray nahkay ni ti pakama ge Izayi bay mahəŋgaray *pakama

ge Melefit ya àdəmbiyu ni àgravu. Adəm :

“Ku tamal kəbumi slimi ana zlam lala nəŋgu ni ekicəm do.

Ku tamal kəmənjumləŋ ana zlam lala nəŋgu ni ekipəm do.

¹⁵ Adaba mis nday ndani ti ma ya nəhi ana tay ni ètiri ana tay do simiteni,

adaba tìrika slimi gatay a, təkakabá eri gatay a.

Tàgray nahkay ti, ti tici zlam ba, tìpi divi ba, təsər zlam ba ;

tawayay ti tàmbatkaba majalay ahər gatay a ba daya.

Tamal tàmbatkaba ti akal nəhəŋga tay a.” *

¹⁶ « Ay lekulum ti mərumvu adaba eri àfəŋ kè kuli, kipəm divi ; slimi day təfəŋ kè kuli, kicəm zlam. ¹⁷ Nəhi ana kuli nahəma, ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit kay akaba ndam jireni kay ya ahaslani ni tàwaya mipia ere ye ti kipəm na, ay ti tìpi ndo. Tàwaya micia ere ye ti kicəm na, ay ti tici ndo. »

Yezu adafaba ma gozogul ga bay mabəhad hilfi ga zlam na

¹⁸ « Ay lekulum ti bumi slimi ana ma ya ti ma *gozogul àki ka bay mabəhad hilfi ga zlam ni awayay adəmki ni. ¹⁹ Tamal mis təbi slimi ana pakama ya tədəmki ka *Məgur ge Melefit ni, tici do ni ti, nday akada divi ya hilfi ga zlam àdəgaki ni.

* 13:15 Izayi 6.9-10.

*Seteni ara ahəliaba pakama ya ti tægəskabu na ana tay a. ²⁰ Mis ndahaŋ day təbu, nday akada pəlad ya hilfi ga zlam adəgaki ni: ticia pakama ge Melefit na ti tægəskabu ana məmərani həya. ²¹ Ay pakama nani ahuriviyu ana tay a məbəruv vu do, akada ge sliri ya ti tōru a had vu do ni; tægəskabu ti ga hayaŋani. Tamal zlam zləzladani adia ahər ana tay a, ahkay do ni mis tægri daliya ana tay azuhva pakama ge Melefit ni ti təmbrəŋ həya, tægəskabu va do. ²² Mis ndahaŋ təbu, nday akada hilfi ga zlam ya ti adiyu a huđ ga adak vu ni: ticia pakama ge Melefit a ti tægəskabu. Ay majalay ahər ga duniya ariva ana tay a, elimeni agosay tay; zlam nday nani teŋgecekabu zlam akada ga adak ni. Nahkay ti pakama ya ndam nday nani tici ni azaya araŋa do. ²³ Mis ndahaŋ ti ni tici pakama ge Melefit. Tici ti tægəskabu. Nday akada had sulumani ya hilfi ga zlam adəgaki ni, nahkay təbi bəza. Bəlaŋ gani abi bəza diŋ, bəlaŋ gani keti bəza kru kru muku, nahaŋ ni ti ni bəza kru kru mahkər ni. »

Ma gozogul àki ka ayum

²⁴ Yezu nakəŋ aŋgəhadı ma *gozogul nahaŋ ana tay keti, adəm: « *Məgur ge Melefit ti təzavu ata mis ya ti èzligi hay gayəŋ sulumani a vədaŋ gayəŋ bu ni. ²⁵ Ay məlavad ara əgia, mis tinjikaba dəwir a ti zal ezir gayəŋ ərə èzligikiviyu

ayum mək əsləka zlam gayəŋ a. ²⁶ Ka ya ti təra təfətaya, təbu tabay ahər nahəma, ayum ni day əsərvu. ²⁷ Ndam məgri təwi ana bay ga vədaŋ ni təra tıpia ti tərəkia ka bay ga vədaŋ na. Təhi: “Bay geli, kizligi a vədaŋ bu ni ti hay sulumani timey! Ay ti ayum ni ahəraya ti eley?” ²⁸ Àhi ana tay: “Àgray ere nani ti zal ezir goro.” Eslini ndam məgri təwi ni təhi: “Kawayay ti mōru mijebe waw?” ²⁹ Naŋ nakəŋ àhi ana tay: “Aha! Kijumaba ba, adaba tamal kijumaba ti bi ekijumaba akaba hay na. ³⁰ Brəŋum tay nahkay hayaŋ. Eminjəa ka sarta ga mabazana day kwa ti anəhi ana ndam mabazani ni ahkado: Bazumaba ayum na, wəlumaba ti kəjumiaba aku a, hay ni ti ni kəhəlumubiya kəbumiyu a guvur goro vu.” »

Ma gozogul àki ke hilfi ga zlam gəziteni akaba ke mi-wisij

(Mark 4.30-32 ; Lək 13.18-21)

³¹ Yezu àhi ma *gozogul nahaŋ ana tay keti, adəm: « *Məgur ge Melefit ti azavu akaba wur ge hilfi ga zlam gəziteni. Mis azay, èzligi a vədaŋ gayəŋ bu. ³² Hilfi gani ti gəziteni e kidiŋ ga bəza ge hilfi ndahaŋ ya a duniya bu ni dek. Ay ka ya ti afətaya ni ti adəka atam zlam ndahaŋ ya e dini bu ni dek, əgi məŋgəhaf. A6al ahar, edidiŋ tara tagraviyu lala gatay a huđ gani vu. »

33 Yezu nakəŋ àhi ma gozogul nahaŋ ana tay keti, àdəm : « *Məgur ge Melefit ti àzavu akaba *miwisiŋ. Wal azay, abəkivu ka humbu kay, akudatay àna naŋ. Nahkay miwisiŋ ni ewisiŋaba humbu na dek. »

Yezu azlapay àna ma gozogul kwa ti kamam
(Mark 4.33-34)

34 Yezu àhi ma ana mis dal-dalani ni ti dek ana ma *gozogul. Ma gayaŋ ya àhi ana tay àna ma *gozogul do ni ti àbi. 35 Àhi ana tay nahkay ti, ti ma ga bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ni mǎgravu. Ma gani nihi :

« Anəhi ma ana tay ti àna ma *gozogul ;
ma goro ya anəhi ana tay ni ti ma maŋgahani kwa ka mənǰeki ga məlan.† »

Yezu adafaba ma gozogul ya adəmki ka ayum na

36 Eslini Yezu àmbərbu mis dal-dalani ni, òru a magam. Eslini ti ndam madəbay naŋ ni tǎhədakfəŋiyu tǎhi : « Dəfiaba ma *gozogul ya kədəmki ka ayum ya àfət a vədaŋ bu na ana leli a zla aw. » 37 Àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti ezligi hilfi sulumani ni ti nu *Wur ge Mis. 38 Vədaŋ ni ti duniya ; hilfi sulumani ni ti ni ndam ya nday a *Məgur ge Melefit bu ni. Ayum ni ti ndam ya tadəbay *Seteni ni, 39 zal ezir ya ezligi ayum ni ti Seteni. Sarta ga mabaz zlam ni ti

mandav ga duniya. Ndam ya tabaz zlam ni ti ni *məslər ge Melefit. 40 Yaw akada ya tijeba ayum a, tǎjiaba aku a ni ti, ka mandav ga duniya day atagraŋ ti nahkay : 41 nu Wur ge Mis anəslərbiyu məslər goro, atəhəlababa ndam magudar zlam na dek akaba ndam ya ti tijiŋkia mis ke divi a na dek a Məgur goro ba. 42 Mək atəbiyu tay a *dəluv ga aku vu. Eslini ti etitəwi, atahəpədkabu aslər adaba daliya ya atəcakay ni. 43 Ay ti ndam jireni ni atəsladaŋ akada ga fat ni a Məgur ga Bəŋ gatay bu. Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ nahəma, mīci lala. »

Ma gozogul àki ke elimeni maŋgahani a vədaŋ bu akaba àki ke ebirsli

44 « *Məgur ge Melefit ti àzavu akaba elimeni maŋgahani a vədaŋ bu ni. Maslaŋa nahaŋ àbu, òru àdi ahàr, àzaba àmbati məlan àŋgahkivu, àmərva dal-dal. Nahkay àsləka àsəkumoru zlam gayaŋ dek mək àsəkum vədaŋ nani.

45 « Nahkay day Məgur ge Melefit ni àzavu ata bay ga cakala ya ti adəbay ebirsli sulumani ni. 46 Òru àdia ahàr ana sulumana bəlan àtam ndahaŋ ni ti òru àsəkumoru zlam gayaŋ dek mək àsəkum ebirsli nani. »

Ma gozogul àki ka zəva

47 « Nahkay keti, *Məgur ge Melefit ti àzavu ata zəva ya ti tətəliya a dəluv va, təgəsaya kilif gərgərana kay

† 13:35 Limis 78.2.

àna nan a ni. ⁴⁸ Tamal kilif ni tãhurviya a zãva ni va, zãva ni àrãha ti tagãjahaya ka dãn-dãn a, tanjãhad, tapalakaba kilif na. Kilif sulumani ni tãbiyu a hãtak vu, ya ti àbãlay do ni ti ni, taboru tay. ⁴⁹ Ka mandav ga duniya day amagravu nahkay. Mãslãr ge Melefit atara tãhãlkiba ndam cuday àkiba ka ndam jirena ⁵⁰ ga mãbiyu tay a *dãluv ga aku vu. Eslini etitãwi, atahãpãdkabu aslãr adãba daliya ya atãcakay ni. » ⁵¹ Yezu nakãn àhi ana tay : « Kicãma ma goro ya nãhi ana kãli na dek aw ? » Nday nakãn tãhãngrifãn tãhi : « Iy, micia. » ⁵² Mãk nan nakãn àhi ana tay ahkado : « Nahkay ti bay *mãsar Wakita ge Melefit lu, tamal àsãra zlam a àki ka Mãgur ge Melefit a lala ti tãzavu ata bay ahay ya ti aŋgazlaya zlam mãwena akaba midigwena e elimeni gayan ya àŋgah ni ba ni. »

Ndam Nazaret tãfãki ahãr ka Yezu do

(Mark 6.1-6 ; Luk 4.16-30)

⁵³ Yezu àra èndeveriŋa ma *gozogul nday nana ti àslãka eslina, ⁵⁴ òru a kãsa gayan vu ka mãlan ya àdãk ni. Òru ènjua ti àcahi ma ge Melefit ana mis a ahay ga *mahãŋgalavù Mel-efit ye eslini ni bu. Tãra ticia ma gayan ya àcahi ana tay na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. Tãdãm ahkado : « Mãsar zlam hini ti àcahay eley ? Àŋgãt njãdã ga magray ere ye ti ãay-ãay mis tipi ndo ni ti eley ? ⁵⁵ Nan wur ga bay madar

zlam ni do waw ? Mãjani ti Mari do waw ? Bãza ga mãjani ata Zek, Zãzef, Zãd, Simu do waw ? ⁵⁶ Bãza ga mãjani walani nday tãbu akaba leli ahalay ni do waw ? Àŋgãt njãdã ga magray zlam nani dek ti eley ? » ⁵⁷ Azuhva nani ti mis nday nani tãwayay mãfãki ahãr ka Yezu ndo. Ay Yezu nakãn àhi ana tay : « Bay mãhãŋgri *pakama ge Melefit ana mis ni ti, tãwayay nan a kãsa gayan bu do. Ata bãnani akaba ndam ga hud ahay gayan day tãwayay nan do, si a kãsa ndahan bu kwa ti mis tawayay nan. » ⁵⁸ Eslini Yezu àgray zlam ndahan ya ti mis tipi ãay-ãay ndo ni kay ndo hãya adãba tãwayay mãfãki ahãr do.

14

Takãd Zeŋ bay mãbaray mis ni

(Mark 6.14-29 ; Luk 9.7-9)

¹ Ka sarta gani nani ti mis tãbu tãzlapaki ka Yezu. Tãbu tãzlapaki nahãma, *Erot bay Gelili ni ècia pakama gatay ya ti tãdãm na. ² Nan nakãn àhi ana ndam ya tãgri tãwi ni ahkado : « Nan nani ti Zeŋ bay mãbaray mis ni, àmãta mãk àŋgaba e kisim ba. Agray zlam magray ejep tata ti adãba àŋgaba e kisim ba palam. » ³⁻⁴ Bay Erot adãm nahkay ti azuhva zlam ya àgravu ni. Zlam gani nihi : Erot àzafãŋa Erodiyãt wal ge Filip a ; Filip ti wur ga mãn ga Erot. Àra àza wal na ti Zeŋ bay mãbaray mis ni àhi

ahkado : « Kàzay Erodiyat ti àwəsl. » Zeŋ àra àhia ma nahkay ti bay Erot nakəŋ àhi ana ndam gayan tǎgəs naŋ, tǎwəl, tǎfiyu a danɣay vu, mək tǎgray nahkay. ⁵ Erot àwaya makada Zeŋ a, ay ti aŋɣwaz àwərfəŋa naŋ kà ndam *Zude a, adaba nday dek tǎdəm Zeŋ ti naŋ bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit.

⁶ Ay a vad nahan, Erot àgra wuməri ge miwivu gayan a, àzalakabá mis a. Eslini wur ga Erodiyat dahalayani àhurkiviyu ka tay, mək àhəbay kè meleher gatay. Àra àhəba nahkay ti həbay gayan ni ègia eri ana bay Erot a dal-dal. ⁷ Nahkay Erot nakəŋ àmbadi ana wur ni dək, àhi ahkado : « Ere ye ti kihindifua ni dek nəvuk. » ⁸ Wur ni məŋani àra àbikia ma ti àhi ana Erot ahkado : « Nawayay ti kəvu ahàr ge Zeŋ bay məbaray mis ni ahalay, tǎfukibiya ka paranti a ! » ⁹ Bay ni àra ècia pakama ga wur na ti àhəlia ahàr a. Adaba àmbadia ana wur na kè meleher ge mis na ti èkeli ere ye èhindi ni koksah. Nahkay àhi ana ndam gayan tǎgri ana wur ni akada ya àwayay ni, ¹⁰ àsləroru mis a ahay ga danɣay ni vu ge mekelkibiya ahàr ke Zeŋ a. ¹¹ Tàra tǎzibiya ahàr ge Zeŋ nakəŋ a ana wur dahalay na ka paranti a ti naŋ nakəŋ àzikaboru ana məŋani. ¹² Ndam madəbay Zeŋ ni tǎra tǎcia ti tǎru tǎzay kisim gani, tili. Tàra tǎlia ti tǎru tǎhi ma gani ana Yezu.

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam

(Mark 6.30-44 ; Luk 9.10-17 ; Zeŋ 6.1-14)

¹³ Yezu àra ècia tǎkada Zeŋ a ti àcaliyu a *slalah ga yam vu, àsləka eslina, òru gwar ka məlan nahan. Məlan gani nani ti driŋ a hud gili bu. Ay mis dal-dalani ni tǎra tǎcifinǎ daday a ti tǎdəboru naŋ àna asak. ¹⁴ Yezu àra àhəraya a slalah ga yam ni ba, èpia mis dal-dalani na ti tǎsia cicihi a dal-dal. Nahkay àhəŋgaraba ndam ya tǎbeseŋ do na e kidin gatay ba.

¹⁵ Məlakarawa àra ègia ti ndam *madəbay Yezu ni tǎrəkia, tǎhi ahkado : « Leli nihi ti a hud gili bu, sarta day àbi va bi. Hi ana mis ni tǎsləka, tǎru a kəsa gərgərani ni vu tǎdəboru zlam məzumani. » ¹⁶ Eslini Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Tǎsləka day ti kamam ? Lekuləm lekuləmeni vumi zlam məzumani ana tay. » ¹⁷ Nday nakəŋ tǎhəŋgrifəŋ, tǎhi : « Araŋa àfəŋ kè leli ahalay bi ; si *dipen zlam, tǎkivu kilif cə cilin. »

¹⁸ Naŋ nakəŋ àhi ana tay : « Həlumubiya ahalay a. »

¹⁹ Eslini àhi ana mis dal-dalani ni tǎnjəhadá a ga had ke kəzir a, mək naŋ nakəŋ àhəl dipen zlamani ni tǎkivu kilif cəni ni, àmənǰoru e melefit vu, àgri səsi ana Melefit. Àra àgria səsi a ti èsekaba dipen na, mək àbi ana ndam madəbay naŋ ni ge midieni ana mis dal-dalani ni. ²⁰ Mis nakəŋ dek tǎzum tǎzum, tǎrəhkaba. Kələn gani

tàcakalakabu mægəjəni gani, tərəhvü hətək kru mahar cə àna nañ. ²¹ Mis zawalani ya ti təzum zlam eslini ni ti agray dəbu zlam ; wál akaba bəza ti tàcalkivu tay ndo.

Yezu asawadaki ka ahàr ga yam

(Mark 6.45-52 ; Zəñ 6.15-21)

²² Ka gani nani ti Yezu nakəñ àhi ana ndam madəbay nañ ni tàcəliyu a *slalah ga yam vu, tōru kama gayan hayan ke ledi ga dəluv ni, day kwa ti nañ nanəni aməhi ana mis ni ti tēdevu, tàsləka. ²³ Tàra tēdeva akaba mis na ti Yezu nakəñ àcəloru a həma vu driñ driñ akaba mis ga mahəngalay Melefit. Məlakarawa àra ègikia, nañ ka ahàr gayan eslini. ²⁴ Ndam madəbay nañ ni ti ni tàsləka àna slalah ga yam gatay na, tīgia driñ driñ akaba dəñ-dəñ a. Aməd nañ àbu adadəy slalah ga yam gatay ni agrioru daliya ana tay, ahəngarbiyu tay kələñ. ²⁵ Də gwendeli-gwendeli ti Yezu nakəñ àrəkioru ka tay, asawadəkioru ka ahàr ga yam ni njuwan-njuwan. ²⁶ Ndam madəbay nañ ni tàra tīpia nañ a, nañ àbu asawadəkiki ka ahàr ga yam nahkay ti bəruv àtikaba ana tay a, tədəm : « Maslaña àmbavakiva ke leli a ! » Nahkay nday nakəñ tàgra anğwaz a, təzlah. ²⁷ Ay Yezu nakəñ àhi ma ana tay həya, àdəm : « Zum njadə, nu timey. Anğwaz àwər kəli ba. »

²⁸ Eslini Piyer àhi : « Bay goro, tamal nak ededīñ ti vu divi nəsawadəkioru ka ahàr ga yam ni bilegeni ti nōru afa gayak. » ²⁹ Yezu àhi : « Ra. » Nahkay nañ nakəñ àhəraya a slalah ga yam ni ba, àsawadəkioru ka ahàr ga yam ni àrəkioru ka Yezu nakəñ. ³⁰ Ay àra èpia aməd na àbu akəzlay dal-dal ti àgra anğwaz a ; nahkay yam ni awayay anday nañ. Nañ nakəñ àzlah, àdəm : « Bay goro, həngay nu ti ! » ³¹ Eslini Yezu àtəloru ahar həya, àgəs nañ, mək àhi : « Məfəku ahàr gayak àhəca ; kajalay ahàr cə cə ti kamam ? » ³² Nday nakəñ tàra tàcəliya a slalah ga yam ni va ti aməd ni day àmbrəñ makəzlani həya. ³³ Eslini nday ya təvu a slalah ga yam bu ni dek tàbəhadī mirdim ana Yezu nakəñ, təhi : « Nak ti Wur ge Melefit ededīñ. »

Yezu ahəngaraba mis ka had Zenizaret a
(Mark 6.53-56)

³⁴ Ka ya ti tàsləka, təhəra dəluv na àndava ni ti nday ka dəñ-dəñ ka had Zenizaret. ³⁵ Yezu akaba ndam madəbay nañ ni tàra təhəraya a *slalah ga yam ni ba ni ti mis ga had nani təsəra Yezu a həya. Tàra təsəra nañ a ti tōru təhi ma gani ana mis ga kəsa ga had nani, nahkay təhəlibiyu ndam ya tēbesey do ni dek. ³⁶ Təgri kam-kam ti mis nday nani ya tēbesey do ni tīnjifiñ kə ma ga azana gayan ni ciliñ. Nday ya ti tīnjifiña ni dek tənğaba. »

15

Gejewi àki ka zlam ga ndam ya ahaslani ya təcahi ana mis ni

(Mark 7.1-13)

1 Ka sarta gani nani ndam *Feriziyen ndahan akaba ndam ndahan ya *təsəra Wakita ge Melefit a ni təsləkabiya a Zeruzalem a, tərəkia ka Yezu a, təhi ahkado: ² « Ndam madəbay kur ni təgəskabu magray zlam akada ga ata bəj geli ya ahaslani tədəfiki ana leli ni do ni ti kamam ? Təzum zlam day tābarakaba ahar àna divi gana do ni. » ³ Yezu àhəjgrifən ana tay, àhi ana tay ahkado: « Lekuləm day kagudarum *Divi ge Melefit àna manjəhad ga ndam gekuli ya ahaslani ni ti kamam ? ⁴ Melefit àdəm ahkado: “Ngwioru a had ana ata buk ata muk.” * Àdəm keti: “Bay ya ti endivi bəjani ahkay do ni mənani nahəma, tākada nan a.” † ⁵ Ay lekuləm zla ti kədəmum ahkado: “Maslanə nahan esliki məhiani ana bəjani ahkay do ni ana mənani: Ere ye ti akal nu nəjənaki kur àna nan ni, sədaga ge Melefit.” ⁶ Maslanə nani àdəma ma nahkay nahəma, kədəmum tamal àjənaki ata bəjani ata mənani va do ni ti àgray arənə do. Lekuləm kəgrum nahkay ti, kəmbərəjuma pakama ge Melefit nana pəsak. Kəmbərəjuma ti kəfumviyu pakama gekuli ya kacahum ni a məlan gani vu huk.

* 15:4 Mahərana 20.12 ; Mimbiki 5.16, 29.13.

⁷ Lekuləm kawayum ti mis tədəm lekuləm ndam jireni, ay ti lekuləm ndam jireni do ! Melefit àdəma ma sulumana a wakita ga bay mahəjgaray *pakama gayən Izayi ni ba. Pakama gayən ya ti àdəm ni, àdəmki ti ke kuli. ⁸ Àdəm ahkado:

“Mis hini tazləbay nu àna ma cilin, təjalaku ahər do simiteni.

⁹ Tazləbay nu ti masakani, adaba zlam gatay ya təcayah ni ti

ka mawayay ge mis cilin, do ni ti ka mawayay goro do.” ‡ »

Zlam ya ti tagray mis « njəlatani do » ni

(Mark 7.14-23)

¹⁰ Yezu àzalakabu mis kayani ni, àhi ana tay: « Lekuləm dek bumi slimi ana pakama goro ya nədəm ni, ti kicəm lala. ¹¹ Ere ye ti a dala bu, mis azum àna ma gayən, agray nan “*njəlatani do” ni ti àbi. Si ere ye ti maslanə gani adəm àna ma gayən ni day kwa ti agray nan “njəlatani do.” »

¹² Eslini ndam madəbay nan ni tərəkia, təhi ahkado: « Ma gayak ya kədəm ni àzumia bəruv ana ndam *Feriziyen na ti kəsərkiya waw ? » ¹³ Yezu nakən àhəjgrifən ana tay, àdəm ahkado: « Məjgəhaf ya ti Baba nan ya e melefit bu àjav ndo ni lu ataradaba.

¹⁴ Nədəm nahəma, brəjum tay; nday ti ndam wuluf ya tədafənə ahar kà ndam wuluf ndahan a ni. Tamal

† 15:4 Mahərana 21.17. ‡ 15:9 Izayi

zal wuluf adafəŋa ahar kà zal wuluf nahan a ti nday cecæeni atədəgiyu e evid vu. »

¹⁵ Eslini Piyer àhəŋgarfəŋ, àhi : « Dəfiaba ma *gozogul ya kədəm ni ana leli a zla aw. » ¹⁶ Yezu àhi ana tay ahkado : « Lekulam day kekilenja kəsərum zlam do waw ? ¹⁷ Adaba ere ye ti mis afiyu a ma vu ni dek ti ahuriyu a huf vu cilin, mək atəhiyu azay gani e dəgzey vu ti kəsərum do waw ? ¹⁸ Ay ere ye ti mis azlapay ni ahəraya ti a məbəruf gayan ba, ma gani nani day kwa ti agudar nan, agray nan “njəlatani do.” ¹⁹ Adaba zlam magudarani dek ahəraya ti a məbəruf ge mis ba. Nahkay ti ajalaki ahər ka zlam magudarani gərgəri dek : ka makad ahər, ka magray hala, ka magray mesəwehvu, ke migi akal, ka masəkad malfada akaba ka məsivani ana mis. ²⁰ Ere ye ti agray ti mis egi “njəlatani do” ni ti zlam nday nani. Ay ti məzum zlam mənjad məbaray ahar akada ge divi ga ata bəŋ gekuli ni ti əgray ti mis egi “njəlatani do” do. »

Wal nahan nan wur Zude do afəki ahər ka Yezu (Mark 7.24-30)

²¹ Yezu əsləkaba eslina, òru ka had ga kəsa Tir akaba ga kəsa Sidon. ²² Wal Kanan nahan nan əbu eslini. Wal ni əra əpia Yezu a ti ərəkia əna zlahay a, ədəm : « Bay goro, *Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti ! Wur goro dahalayani əbiyu əbesey do, seteni əbu

agri daliya dal-dal. » ²³ Ay ti Yezu àhəlkaba ma ndo. Eslini ndam madəbay nan ni təhi ana Yezu ahkado : « Garay wal hini, adaba nan əbu azlahləŋbiyu kə leli, əmbrəŋ do ni. » ²⁴ Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Təslərbiyu nu ahalay ndo. Təslərbiyu nu ti ana ndam *Izireyel cilin, adaba nday akada təmbəmbak ya ti tija ni. »

²⁵ Ay ti wal ni əra əbəhadı mirdim grik ana Yezu meleher ndif ana had, àhi : « Bay goro, jənaki nu ti ! » ²⁶ Eslini Yezu àhəŋgrifəŋ ana wal nakəŋ, àhi ahkado : « Təzafəŋa zlam məzumani ga bəza, tizligioru ana kəra ti əbəlay do. » ²⁷ Mək wal nakəŋ ədəm : « Nahkay, bay goro. Ay ti pis-pis ga zlam məzumani ge mis ya tadəgoru a huf ga məlan məzumki zlam vu ni, ku kəra gatay day tapalaba təzum timey. » ²⁸ Eslini Yezu àhi ana wal nakəŋ : « Wal ni, kəbu kəfəku ahər lala ; ere ye ti kihindi ni məgravu akada gayak ya kawayay ni. » Ka sarta gani nani wur gayan ni əŋgaba huya.

Yezu ahəŋgaraba ndam ga arməwər gərgərana

²⁹ Yezu əsləka eslina, òru kə gəvay ga dəluv Gelili. Òru ənjua ti əcəloru a həma vu. Əra əcəloya ti ənjəhad digəs. ³⁰ Eslini mis dal-dal tərəkia, təhəlibiyu ndam jəgwer, ndam wuluf, ndam dəra, makwaya akaba ndam ga arməwər ndahan gərgərani, təbəhad tay kə gəvay gayan

mək naŋ nakəŋ àhəŋgaraba tay a. ³¹ Mis dal-dalani ni tàra tipia ndam makwaya ya təzlapay koksah ni təbu təzlapay, ndam dəra təŋgaba tigia sənduḅ-sənduḅana, ndam jəgwer təsawadəy lala akaba ndam wuluf təbu tipi divi nahəma, təmərṽá dal-dal, nahkay təzlapay Melefit ga ndam *Izireyel ni.

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu fad
(Mark 8.1-10)

³² Yezu àzalay ndam madəbay naŋ ni, àhi ana tay ahkado : « Mis nday hini təsü cicihi dal-dal, adaba vad mahkər hi leli məbu akaba tay, zlam məzumani day əfəŋ kà tay va bi. Ay ti nəwayay məmbrəŋ tay ti tasləka àna ləwir a do. Tamal nəhi ana tay "Sləkuma" mənjad məvi zlam məzumani ana tay nahəma, njəda amələfəŋ kà tay ka ahər divi ga masləkana bi. » ³³ Ndam madəbay naŋ ni təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Leli dek ahalay a huḍ gili hini bu ni ti məhəlibiyu *dipeŋ ana tay tərəh àna naŋ dek ti eley ? » ³⁴ Yezu nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Dipeŋ əfəŋ kə kəli ehimey ? » Təhəŋgrifəŋ, təhi : « Dipeŋ əfəŋ kə leli adəskəla akaba kilif ciḅ-ciḅeni bal. »

³⁵ Eslini àhi ana mis dal-dalani ni tənjuhada a ga had a. ³⁶ Tàra tənjuhada ti àhəl dipen adəskəlani ni akaba kilif ni, àgri səsü ana Melefit. Àra àgria səsü a ti èsekaba, àvi ana ndam madəbay naŋ ni, ndam madəbay naŋ ni ti ni tidi ana

mis dal-dalani ni dek. ³⁷ Mis nakəŋ dek təzum, tərəha àna naŋ a. Təcakalaviyu məgəjəni ga zlam məzumani ni a hətək vu, tərəhvü hətək adəskəla àna naŋ. ³⁸ Mis ya təzum zlam eslini ni agray mis dəbu fad, təcalkivu wəl akaba bəza ndo. ³⁹ Kələŋ gani Yezu nakəŋ àhi ana mis ni « Sləkuma, » mək təsləka. Eslini Yezu nakəŋ àcəliyu a *slalah ga yam vu àsləka, òru ka had Magadaŋ.

16

Zlam ya mis tipi day-day ndo ni
(Mark 8.11-13 ; Lək 12.54-56)

¹ Ndam *Feriziyen ndahaŋ akaba ndam *Sedəseyen ndahaŋ tərəkia ka Yezu a, tawayay tatar naŋ ti mägudar zlam ; nahkay ti təhi : « Griaya ere ye ti mipi day-day ndo na ana leli a, ti məsar ere ye ti kagraŋ ni ti kagraŋ àna njəda ge Melefit. » ² Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Məlakarawa, fat əbu adiyu, tamal kípəma huḍ melefit a ndize ti kədamum : "Həjəŋ ti məlaŋ amanja njələta." ³ Ge miledə tamal kípəma huḍ melefit a diliŋ-diliŋ ti kədamum : "Kani ti avər ara atəd." Nahkay kəsəruma ere ye ti agravu na àna zlam ya kípəma a huḍ melefit bu na ti, kəsərūm zlam ya ti agravu ka sarta hini do ni ti ahəmamam ! ⁴ Ndam ye e hini vu ni ti ndam magudar zlam, təfəki ahər ke Melefit do, tawayay təgriaya ere

ye ti mis tìpi ðay-ðay ndo na ana tay a. Ay ere ye ti tihindi ni ti Melefit aməgri ana tay do simiteni. Ere ye ti Melefit aməðafiki ana tay ni ti ere ye ti àðafaki àna Zonas ni cilin. » Eslini nañ nakəñ àsləka, àmbərbu tay.

Kəgrum zlam akada ga ndam Feriziyen ya tagray ni ba

⁵ Yezu akaba ndam madəbay nañ ni təbu takoru tatuwad dəluy ni ; nday təbu takoru ti ndam madəbay nañ ni təhəl *dipen ndo, àgəjzlkia ahàr ka tay a.

⁶ Eslini ti Yezu àhi ana tay : « Bumvu slimi ana *miwisiñ ga ndam *Feriziyen ni akaba ga ndam *Sedəseyen ni. »

⁷ Nahkay ndam madəbay nañ ni təzlapay e kidin gatay bu, tədəm : « Àdəm nahkay ti adaba məhəlbiyu dipen ndo palam. » ⁸ Yezu nakəñ àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay : « Məfəku ahàr gekəli ti àhəca ; kazlapum kədəmum kəhəlumbiyu dipen ndo ni ti kamam ? ⁹ Kicəm ma goro do, kəsərum do kekileña waw ? Goro ya ti nidi dipen zlamani ana mis dəbu zlamani ni, akaba məgəjəni gani ya kəhəlumaba hətək mərəhvani ehimeya ni ti kəsərumki va do waw ? ¹⁰ Goro ya ti nidi dipen adəskəlani ana mis dəbu fadani ni, akaba məgəjəni gani ya kəhəlumaba hətək mərəhvani ehimeya ni ti kəsərumki va do waw ? ¹¹ Ngay nu nàcəlfəñ ti ke dipen

dipenani do ni ti kəsərum do ni ti kamam ? Nu ti nəhi ana kəli ti bumvu slimi àna miwisiñ ga ndam Feriziyen ni akaba ga ndam Sedəseyen ni. » ¹² Nahkay zla ti ndam madəbay nañ ni təra təsəra Yezu àhi ana tay « Bumvu slimi àna miwisiñ » ti, àzlapiki ana tay ti ke miwisiñ ya ti tiwisiñ dipen àna nañ ni do ; àzlapiki ana tay ti ka zlam ga ndam Feriziyen akaba ga ndam Sedəseyen ya təcəhi ana mis ni.

Piyer adəm Yezu nañ àbu Krist Bay gəðakani ya amara ni

(Mark 8.27-30 ; Luk 9.18-21)

¹³ A vad nahan, Yezu akaba ndam madəbay nañ ni tòru ka had Sezare ge Filip. * Eslini Yezu èhindifiña ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Mis ti tədəm nu *Wur ge Mis ti nu way ? » ¹⁴ Təhəñgrifəñ, təhi ahkado : « Tədəm nak Zeñ bay məbaray mis ni, mis ndahan tədəm nak Eli, mis ndahan ti ni tədəm nak Zeremi ahkay do ni nak bilin ga ndam ya təhəngaray pakama ge Melefit ahaslani ni. » ¹⁵ Eslini nañ nakəñ àhi ana tay ahkado : « Lekələm ti kədəmum nu ti nu way ? » ¹⁶ Simu Piyer àhəñgrifəñ, àhi ahkado : « Nak *Krist *Bay gəðakani ya Melefit àslərbiyu ni, nak Wur ge Melefit Bay ga sifa ni. » ¹⁷ Yezu àhi : « Simu wur ge Zeñ, mərɔv adaba ma ge jiri hini ya kədəm ni ti mis

* 16:13 Sezare ge Filip ti slimi ga kəsa gəðakani.

hihirikeni àhuk do. Àhukaya ma na ti Baba, nan̄ ti nan̄ a hud̄ melefít bu. ¹⁸ Nàhuk nahəma nak Piyer; anazay kur ga məvi njəda ana ndam məfəku ahàr ni akada ya tazay akur, tafəkad̄ asak ga ahay àna nan̄ ni. † Nahkay ti kisim tekeđi aməgri aranja ana tay do. ¹⁹ Anəvuk lekili ga mahay ga *Məgür ge Melefít : ere ye ti kəgəskabu ka had̄ ndo ni ti e melefít bu day atəgəskabu do; ay ere ye ti kəgəskabá ka had̄ a ni ti e melefít bu day atəgəskabu. » ²⁰ Eslini Yezu nakəŋ àləgi ana ndam madəbay nan̄ ni, àhi ana tay ahkado : « Ŋgay nu Krist *Bay gəđákani ya Melefít àslərbiyu ni ti kəhumi ana maslaŋa ba simiteni. »

Yezu adəm aməmət mək aməŋgaba e kisim ba
(Mark 8.31-9.1; Lük 9.22-27)

²¹ Kwa ka sarta gani nani Yezu àzlapi ana ndam madəbay nan̄ ni vay-vay, àhi ana tay ahkado : « Ahàr àdəm nakoru a Zeruzalem kwa. Ahàr àdəm nəcakay daliya dal-dal. Nday gəđákani ni, gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefít ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefít ni atawayay nu do, atakad̄ nu. Mək a hud̄ ga vad̄ mahkərani bu anəŋgaba e kisim ba. » ²² Piyer àra ècia ma gayan̄ na ti àzaba nan̄ e kidiŋ gatay ba cak. Àləgi, àhi : « Bay goro, Melefít mājəgay kur ti

ere nani àgrakukvu ba ti ! » ²³ Ay Yezu àmbatkibiyu ma ke Piyer, àləgi bilegeni, àdəm : « *Seteni, sləkafua, ru driŋ ! Nak ti kacafəŋa nu ga magray təwi goro a, adaba majalay ahàr gayak ti akada ge Melefít ni do, kajalay ahàr ti akada ge mis hihirikeni ni. »

²⁴ Eslini Yezu àhi ana ndam madəbay nan̄ ni ahkado : « Tamal mis awayay adəbay nu nahəma, ahàr àdəm məmbrəŋ ere ye ti awayay ni; ku tamal təgri daliya, *tadarfəŋ nan̄ kà təndal nəŋgu ni mibesey. Tamal mis awayay madəbay nu ti mājəray nahkay. ²⁵ Maslaŋa ya ti àdəm ajəgür sifa gayan̄, awayay àmət ba ni ti emijiŋ. Maslaŋa ya ti emijiŋ sifa gayan̄ azuhva nu ti aməjəgür sawan̄, aməmət dəy-dəy do. ²⁶ Tamal mis àŋgəta elimeni ga duniya na dek mək èjiŋa sifa gayan̄ a ti elimeni gani aziaya mam ? Emijiŋa sifa gayan̄ na ti aməŋgət mam ga məmbani àna nan̄ mam ? ²⁷ Adaba nu *Wur ge Mis anara àna njəda ga Baba akaba məslər goro a kay, anəvi zlam ana ku way way do akada ge təwi gayan̄ ya ti àgray ni. ²⁸ Nəhi ana kəli nahəma, e kidiŋ ge mis ya təbu ahalay ni bu ni ti, wudaka ndahan̄ atəmət ti etipi nu Wur ge Mis anəŋga, anəhuriyu a bay goro vu. »

17

Vu ga Yezu ambatvu kè

† 16:18 Piyer ti adəm vaba « akur. »

meleher ga ndam madəbay naŋ ni

(*Mark 9.2-13 ; Lük 9.28-36*)

¹ Vad muku ka ahàr gani zla ti Yezu àzay Piyer, Zek akaba Zeŋ wur ga məŋ ge Zek ni, àhəloru tay ka ahàr ga həma zəbalani. Nday ka ahàr gatay akaba Yezu cilin. ² Tòru tɪnjua ti vu ga Yezu ni àmbativa e eri va ana tay nahaŋ a. Eri gayaŋ ni àmbatvu, asladay akada fat, azana ka vu gayaŋ day tìgia bəf-bəf talla təsladay məlan. ³ Eslini tìpioru Eli nday ata Məwiz həya, nday təbu təzlapay akaba Yezu. ⁴ Piyer àra èpia tay a ti àhi ana Yezu ahkado : « Bay goro, leli məbu ahalay ti àbəlay. Tamal kawayay ti nara nivicey ahay mahkər, bəlan gayak, bəlan ge Məwiz, bəlan ti ni ge Eli. » ⁵ Piyer naŋ àbu azlapay nahkay ti mæguduŋguduŋ masladani àhərkiaya ka tay a, àŋgah tay. Dəŋgu ga maslaŋa àhənday a mæguduŋguduŋ ni bu, àdəm : « Naŋ hini ti wur goro, nawayay naŋ dal-dal, nəmərvu àna naŋ dal-dal. Gəsumiki pakama gayaŋ ! » ⁶ Ndam *madəbay Yezu ni tàra ticia nahkay ti aŋgwaz àdəgakia ka tay a dal-dal, tabəhad mirdim meleher ndiəa ndiəa ana had. ⁷ Ay Yezu nakəŋ àhəfakfəŋjiyu ka tay, ènjifiŋ ka tay mək àhi ana tay : « Cikəmaba, kəgrum aŋgwaz ba. » ⁸ Nday nakəŋ tēhelin eri, tìpi maslaŋa nahaŋ ndo, si Yezu naŋ bəlan cilin. ⁹ Nday təbu təndaya ahàr a həma ni ba ni ti Yezu àhi ana tay : « Kəhumi ere ye

ti kípam ni ana maslaŋa ba, si nu *Wur ge Mis anəŋgaya e kidin ga ndam evid ba kwa. »

¹⁰ Ndam madəbay naŋ ni tēhi ahkado : « Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tādəm wudaka *Krist *Bay gəfakani ya amara ni eminjia ti, ahàr àdəm Eli amara day ti kamam ? » ¹¹ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay àdəm ahkado : « Edefin Eli ara, aslamalakabu zlam dek day. ¹² Ay nəhi ana kəli nahəma, Eli ti àra àndava, ay ti mis təsər naŋ ndo. Təgria ere ye ti nday tawayay na dek. Nu Wur ge Mis day anəcakay daliya, atəgru nahkay. » ¹³ Eslini ndam madəbay naŋ ni təsəra àzlapaki ti ke Zeŋ bay məbaray mis ni.

Yezu agariaba seteni ana wur nahaŋ a

(*Mark 9.14-29 ; Lük 9.37-43*)

¹⁴ Ka ya ti tɪnjikia ke mis dal-dalani na ti maslaŋa nahaŋ àhəfakfəŋbiyu ka Yezu, àbəhad mirdim ¹⁵ àhi : « Bay goro, wur goro àbu seteni àniviyu agray daliya dal-dal ; a vad ndahaŋ adiyu a aku vu ahkay do ni a yam vu. Məsuk cicihi ti kam-kam ! ¹⁶ Nəzibiya naŋ ana ndam madəbay kur na ti tğariaba, ay ti tisliki ndo. » ¹⁷ Eslini Yezu àdəm : « Lekələm ye e hini vu ni ti kəfumki ahàr ke Melefit do, lekələm ndam magudar zlam ! Nu ananəhad kaŋgaya akaba kəli aw ? Nu enebesì ana kəli kaŋgaya waw ? » Mək àhi ana tay : « Zumubiya wur na ahalay a nimi. »

18 Tàra t̀azibiya wur na ti Yezu àzlacaki ke seteni ni, m̀ak seteni ni àsl̀akiaba ana wur na. Nahkay wur ni ègia naŋ lala h̀aya.

19 Eslini ndam *mad̀abay Yezu ni t̀azalay Yezu ka ah̀ar gatay, t̀ihindi naŋ, t̀ahi : « Leli misliki magaray seteni nani ndo ni ti kamam ? » 20 Yezu nak̀eŋ àh̀eŋgrif̀eŋ ana tay, àd̀am : « Kisl̀amki ndo ni ti ad̀aba m̀af̀aki ah̀ar gek̀ali ke Melefit àh̀aca. Ǹahi ana k̀ali nah̀ema, tamal ti m̀af̀aki ah̀ar gek̀ali ke Melefit kay do, àbu g̀uzit akada hilfi ga zlam g̀uziteni ciliǹ ǹeŋgu ni, kisl̀amki m̀ahiani ana h̀ema hini : “Sl̀akaba, ru tegi” ǹeŋgu ni, agravu. Nahkay ti akal ere ye ti kisl̀amki magrani do ni ti àbi. [21 Ay ti seteni akada nday nani nah̀ema, tamal ti k̀ah̀eŋgalay Melefit ndo akaba k̀eŋg̀es nd̀era ndo ni ti t̀asl̀akiaba ana mis a koksah.] »

Yezu ad̀am keti aǹemət m̀ak anaǹgaba e kisim ba

(Mark 9.30-32 ; L̀uk 9.43-45)

22 A vad̀ nah̀eŋ, ka ya ti Yezu akaba ndam mad̀abay naŋ ni dek t̀abu ka ahar b̀elaŋ e Gelili ni ti, Yezu nak̀eŋ àhi ana tay : « Atad̀efiki nu *Wur ge Mis ana mis ti tara t̀eŋg̀es nu, 23 tara takad̀ nu. Atakada nu a ti a vad̀ ya mahk̀er ti anaǹgaba. » Nday nak̀eŋ t̀ara t̀icia ma gayaǹ na ti àh̀elia ah̀ar ana tay a dal-dal.

M̀ah̀al hadam ga ahay g̀adakani ge Melefit

24 Ka ya ti Yezu akaba ndam mad̀abay naŋ ni t̀iǹjua a Kafarnahum a ni ti ndam ya t̀ah̀el hadam ga *ahay g̀adakani ge Melefit ni t̀ah̀adakf̀eŋiyu ke Piyer, t̀ahi : « M̀asi gek̀ali ni ti àp̀el hadam ga ahay g̀adakani ge Melefit ni do waw ? » 25 Piyer àh̀eŋgrif̀eŋ ana tay : « Àb̀ehad do kamam ? »

Ka ya ti Piyer nak̀eŋ àhuriya a ahay va nah̀ema, Yezu àhi ma enji, àhi : « Simu, k̀ad̀am ah̀emamam ? Ndamam tab̀ehad̀i hadam akaba jaǹgal ana b̀abay ka had̀ ni mam ? Tab̀ehad̀i ana tay ti b̀eza ga had̀ gatay gatayani t̀ak, ndam mirkwi aw ? » 26 Piyer àhi : « Tab̀ehad̀ ti ndam mirkwi. » Eslini Yezu nak̀eŋ àhi « B̀eza ga had̀ gatay gatayani ti giri-giri ti t̀ep̀el do do waw ? » 27 Ay ku tamal nahkay ǹeŋgu ni, m̀azumi b̀eruv ana tay ba. Nak ru ka d̀aluv ti k̀at̀eliyu g̀aya k̀eŋg̀esaya kilif a. Kilif ya ak̀eŋg̀esaya enjenjeni na ti k̀z̀l̀akikaba pakama, ak̀adiviyu ah̀ar ana siǹgu akur-akurani, siǹgu nani emisli m̀ep̀el hadam goro akaba gayak. Z̀abiya, k̀avi ana tay. »

18

G̀adakani ya àtam mis ndah̀eŋ ni ti way ?

(Mark 9.33-37 ; L̀uk 9.46-48)

1 Ka sarta gani nani ti ndam *mad̀abay Yezu ni t̀ah̀adakf̀eŋiyu k̀a Yezu, t̀ahi : « A *M̀agur ge Melefit bu ni ti way naŋ g̀adakani àtam

mis ndahaŋ way ? » ² Nahkay Yezu nakəŋ àzalabiyu wur gəziteni e kidiŋ gatay vu ³ mək àdəm : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal kəmbatumkaba majalay ahər gekəli a ndo, kīgum akada ga bəza ci6-cibeni ni ndo ni ti akəhurumiyu a Məgur ge Melefit vu do. ⁴ Adaba maslaŋa ya ti ahəŋgaroru ahər gayaŋ a had, anjəhad kudufa akada ga wur hini ni ti naŋ nani gədakani àtam mis ndahaŋ a Məgur ge Melefit bu. ⁵ Tamal ti maslaŋa àgəskabá wur gəziteni akada hini na azuhva nu a nahəma, àgəskabá nu a. »

Bumvu slimi ti kəgudarum zlam ba

(Mark 9.42-48 ; Lək 17.1-2)

⁶ Yezu àdəm keti « Ndam ya təfəku ahər ni ti mis tədəm tišli araŋa do akada ga bəza ci6-cibeni ni. Ay tamal maslaŋa agray ti ku way way do e kidiŋ gatay bu mījikia ke divi a nahəma, hojo təwəliviyu avar gədakani ana maslaŋa ya ejiŋkia naŋ a ni a dəŋgu vu dondul mək tizligiyu naŋ a *dəluv gədakani vu dəzləz. ⁷ Aw ! Cicihi àki ka ndam ga duniya ! Cicihi àki ka tay ti adaba zlam ya tagray ti mis tijiŋkia ke divi a ni ti təbu kay. Zlam nday nani ti si tığravu kwa. Ay tamal maslaŋa agray ti mis ejiŋkia ke divi a nahəma, maslaŋa nani cicihi amələki.

⁸ « Tamal ahar gayak ahkay do ni asak gayak ejiŋkia kur ke divi a nahəma, kelkaba tay a, boru tay. Àgəski hojo kəhuriyu ka məlaŋ ga sifa

àna ahar bəlaŋ ahkay do ni àna asak bəlaŋ ere gani ya tizligiyu kur a *dəluv ga aku vu àna ahar gayak cəeni ni ahkay do ni àna asak gayak cəeni ni. Aku nani ti àmat day-day do. ⁹ Tamal eri gayak ejiŋkia kur ke divi a nahəma, zaba, zligoru. Àgəski hojo kəhuriyu ka məlaŋ ga sifa àna eri bəlaŋ ere gani ya tizligiyu kur a dəluv ga aku vu àna eri gayak cəeni ni. »

Ma gozogul àki ka təmbak mijijeni

(Lək 15.3-7)

¹⁰ Yezu àdəm keti : « Bumvu slimi lala ! E kidiŋ ga bəza nday nani bu ni ti ŋgay bəlaŋ gatayani èsli araŋa do ni ti kədəmum ba. Adaba məslər gatay təbu micikeni a sarta bu dek kə meleher ga Baba naŋ ya e melefit bu ni. [¹¹ Nu *Wur ge Mis nərə ti ga mahəŋgay ndam ya ti tijiŋi ni.]

¹² « Bi maslaŋa nahaŋ təmbəmbak gayaŋ təbu diŋ mək bəlaŋ gani ejiŋ. Àra epiya ti bəlaŋ gani naŋ àkibu ka ndahaŋ ni bi nahəma, ambərbu kru kru ambəlmbu mahar ambəlmbani ni a həma bu, akoru adəboru bəlaŋani ni, do waw ? Lekələm ti kədəmum mam ? ¹³ Nəhi ana kəli nahəma, ka ya ti àdia ahər a ni ti amərva àna naŋ dal-dal àtama ya amərva àna kru kru ambəlmbu mahar ambəlmbani ya ti tiji ndo na do waw ? ¹⁴ Nahkay day Bəŋ gekəli naŋ ya e melefit bu ni awayay ti ku bəlaŋ e kidiŋ ga bəza nday nani bu day eji ba. »

Magudar zlam akaba mambərfəna

15 Yezu adəm keti : « Tamal wur ga muk agударuka zlam a ti rəkiuru hiki lala lekulum cecə cəa. Tamal ecukkiə ma gayak na ti kəslamala wur ga muk na. 16 Ay tamal ecukki ma do ni ti zalakivu mis bəlan ahkay do ni cə ti kədəgumkiuru. Adaba pakama gekəli ya ekicikəmki ni ahər adəm mis cə ahkay do ni mis mahkər təgray sedi gani. * 17 Ay tamal ti eciki ma ana tay do ni ti hi ma gani ana ndam ya *təcəkalavu, təfəku ahər ni. Tamal eciki ma ana tay do daya ti mənjalən akada nañ zal ya afəki ahər ke Melefit do ni, ahkay do ni akada nañ bay *məhəl hadam.

18 « Nəhi ana kəli nahəma, ere ye ti kəgəsumkabu ka həf ndo ni ti e melefit bu day atəgəskabu do. Ay ere ya kəgəsumkabá ka həf a ni ti e melefit bu day atəgəskabu.

19 « Nəhi ana kəli keti : tamal ti mis cə e kidin gekəli bu ka həf ma gatay arakabaya ku əki ka mam nəngu ni, təhəngalələna zlam gani kə Bəñ goro ya e melefit bu na ti aməvi ana tay. 20 Adaba ka mələñ ya mis cə mahkər təngasva əna slimi goro a ni ti nu nəbu eslini e kidin gatay bu. »

21 Eslini Piyer ahəfəkfəñiyu ka Yezu, əhi ahkado : « Bay goro, tamal wur ga mma nañ əbu agudaru zlam ti nambərfəna sak ehimey ?

Sak adəskəla waw ? » 22 Yezu nakəñ əhi : « Mbərfəna sak adəskəla ti nəhuk do. Mbərfəna ti sak kru kru adəskəla sak adəskəla. 23 *Məgur ge Melefit day nahkay : təzavu ata bay nahan awayay asər duwa gayan ya afəñ kə ku way way do e kidin ga ndam məgri təwi gayan bu ni, ti təpəli. 24 Ka ya ti nañ əbu acalfəñ kə ma gani nahkay ti təzibiyu bay məgri təwi nahan duwa gayan afəñ əgra miliyem ehimeya. 25 Ay ti esliki məpəlani koksah, nahkay bay ga duwa ni adəm təsəkumoru nañ nañani, wal gayan, bəza gayan akaba zlam gayan ni dek ga məpəli duwa ni əna nañ. 26 Eslini bay məgri təwi nakəñ əbəhadı mirdim meleher ndiə ana həf ana bay ga duwa ni, əhi : “Kam-kam bəsəa hayən, nara nəpəluk duwa gayak ni dek.” 27 Eslini nañ nakəñ əsia cicihi ana bay ga duwa na. Nahkay bay ga duwa ni ambərfəñ duwa ni dek mək əhi “Sləka zlam gayak a.”

28 « Ka ya ti bay magray təwi nakəñ nañ əbu əsləka ni ti təbakabu ahər ata masləna nahan. Masləna gani nani ti təbu tagrakabu təwi, ay ti duwa gayan afəñ əgray jik din. Nañ nakəñ adəki cip ka dəngu, əhi : “Si kəpəlu duwa goro ni kwa.” 29 Eslini nañ ya tagrakabu təwi nakəñ əbəhadı mirdim, əhi : “Kam-kam bəsəa hayən, nara nəpəluk duwa gayak ni dek.” 30 Ay nañ nakəñ oru əfiyu

* 18:16 Məñjay Mimbiki 19.15.

naŋ a danɗay vu, awayay m̄p̄aliaba duwa gayan̄ na ðek day ti atafaya naŋ a. ³¹ Ndam ya tagrakabu t̄wi akaba tay ka ahar b̄laŋani ni t̄ara t̄ipia ere ye ti àgri ana naŋ nahaŋ na ni ti àw̄eria b̄aruv ana tay a dal-dal. Nahkay nday nak̄eŋ t̄oru t̄aŋḡahad̄i ma gani ana bay ya ti t̄agri t̄wi ni. ³² Naŋ nak̄eŋ àra ècia ma na ti àð̄em t̄azalibiya naŋ a. Àra ènjia ti àhi : “Nak bay m̄gru t̄wi hini ti nak cudayani. N̄mb̄arfuka duwa goro na ðek adaba k̄grua kam-kam a, k̄ð̄em n̄mb̄arfuk ti ³³ ay nak ti maslaŋa ya ti k̄grumkabu t̄wi ni àsuk cicihi akada gayak ya k̄su cicihi ni ndo ni ti kamam ?” ³⁴ Nahkay bay ga duwa ni àzuma b̄aruv a dal-dal, àð̄em t̄azoru naŋ a danɗay vu ti t̄agri daliya, si tamal am̄ep̄alaba duwa gayan̄ na ðek day kwa ti atafaya naŋ a. »

³⁵ Yezu àð̄em keti : « Tamal lek̄ul̄um k̄ambr̄aŋumf̄eŋa zlam ya ti mis t̄agudari ana k̄li na k̄a tay àna huð b̄laŋ a do ni ti, Baba naŋ ya e melefit bu ni am̄gri ana k̄li day akada ga bay ga duwa ya àgri ana bay m̄gri t̄wi ni. »

19

Yezu ad̄amki ma ka maday wal akaba magaray wal
(Mark 10.1-12)

¹ Yezu àra èndeveriŋa pakama gayan̄ na ti àsl̄aka e Gelili a, òru ka had̄ *Z̄ude,

ke ledi nahaŋ ga zalaka *Z̄urdeŋ. ² Mis dal-dal t̄ad̄aboru naŋ, m̄ak naŋ nak̄eŋ àh̄aŋgaraba ndam ya t̄ebesey do na.

³ Eslini ndam *Feriziyen ndahaŋ t̄ar̄akia. T̄ihindifiŋa ma, t̄ahi ahkado : « Àḡeski ti mis agaray wal gayan̄ ka mawayay gayan̄ aw ? » T̄ahi nahkay ti ad̄aba tawayay tat̄akar Yezu ti m̄ad̄em ma magudarani. ⁴ Yezu nak̄eŋ àh̄aŋgrif̄eŋ ana tay, àð̄em : « Kwa ka m̄anj̄eki ga m̄elaŋ, ka ya ti Melefit àgraya mis a ni ti àgraya ata zal ata wal a. K̄eŋḡum ma gani a Wakita ge Melefit ni bu ndo waw ?

* ⁵ Melefit àð̄em : “Nahkay ti mis zalani amah̄eraya a ahay ga b̄eŋani ata m̄eŋani ba, m̄ak atanj̄ehad̄kabu ata wal gayan̄. Nday c̄eni ti vu gatay emigi b̄laŋ.” † ⁶ Nahkay ti nday c̄eni medeveni va do. T̄igia vu gatay b̄laŋ. Ere ye ti Melefit èbedekabá ni ti mis hihiriken̄i èdekaba ba. » ⁷ M̄ak nday nak̄eŋ t̄aŋḡgrif̄eŋ, t̄ahi : « M̄uwiz àð̄em tamal mis tedevu ata wal gayan̄ ti ah̄ar àð̄em ab̄eki wakita gani, avi day kwa ti agaray ti kamam ?‡ » ⁸ Yezu nak̄eŋ àð̄em : « M̄uwiz àvi divi ana k̄li ga magaray wál gek̄li ti ad̄aba lek̄ul̄um k̄awayum m̄aḡesumkabu ma ge Melefit do palam. Ay ka m̄anj̄eki ga m̄elaŋ ti àgravu nahkay ndo. ⁹ N̄ahi ana k̄li nah̄ema, maslaŋa ya ti àgara wal gayan̄ a, day wal ni àgray

* 19:4 M̄anj̄ay M̄anj̄ekiani 1.27 ; 5.2. † 19:5 M̄anj̄ekiani 2.24. ‡ 19:7 Mimbiki 24.1.

mesawehvundo, mækàda wal nahañ a nahəma, maslaña nani àgra hala. »

10 Eslini ndam madəbay nañ ni təhi: « Tamal əgia nahkay e kidīñ ga zal ata wal ba ti ŋgulum mis tàday wal va ba simiteni. » 11 Yezu àhi ana tay ahkado: « Təgəskabu ma gani hini ti mis dek do; təgəskabu ti si ndam ya ti Melefit àvia nǰəda gana ana tay a ni kwa. 12 Zlam ndahan təbu gərgəri təcafəña mis ka maday wal a: mis ndahan kwa tiweya tay a vu gatay àwayay wal do. Mis ndahan ti ni mis tàcad tay. Mis ndahan keti ti ni tàwayay maday wal do azuhva *Məgur ge Melefit. Maslaña ya esliki məgəskabu pakama hini nahəma, məgəskabá. »

Yezu agri sulum ge Melefit ana bəza ci6-ci6eni
(Mark 10.13-16; Luk 18.15-17)

13 Kələñ gani mis ndahan təhəlibiyu bəza ci6-ci6eni ana Yezu ti mähəñgali Melefit ana tay àna məbəki *ahar gayañ ka tay. Nday təbu təhəlibiyu bəza ni nahkay ti ndam madəbay nañ ni tələgi ana tay. 14 Ay Yezu àhi ana tay ahkado: « Mbrəñum bəza tãra afa goro a, kəcumfəña tay a ba. Adaba mam, *Məgur ge Melefit ti ga ndam ya təbu akada ga bəza ni. » 15 Àra àdəma ma nahkay ti àbəki ahar ka bəza ni. Kələñ gani àsləka eslina.

Bay ge elimeni
(Mark 10.17-31; Luk 18.18-30)

16 Wur dagwa nahañ àbu ti àrəkia ka Yezu a, àhi: « Məsi, ti nəñgət *sifa ya àndav day-day do ni ti nàgray zlam sulumani weley? » 17 Yezu àhi ahkado: « Kihindi nu àki ka zlam sulumani ti kamam? Mis sulumani ti nañ bəlañ. Tamal kawayay məñgət sifa ya àndav day-day do ni ti gəskabá *Divi ge Melefit a. » 18 Nañ nakəñ àhi: « Divi weley? » Yezu nakəñ àhəñgrifəñ, àhi: « Kəkad mis ba; kəgray hala ba; kigi akal ba; kəgray sedi ti kəsəkad malfada ba; 19 həñgrioru ahàr a had ana ata buk ata muk; wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni akada ya kawayay ahàr gayak gayakani ni. » 20 Eslini wur dagwa ni àhəñgrifəñ, àhi ahkado: « Divi nani ti nəgəskabá dek, ay ti mam àhəcukivü keti mam? » 21 Yezu àra əcia pakama gayañ na ti àhi ahkado: « Tamal kawayay migi mis sulumani lala nahəma, ru kəsəkumoru zlam gayak dek ti kidi siñgu gani ana ndam talaga. Nahkay ti akəñgət elimeni e melefit bu. Akagra zlam nana dek nahəma, kàra, kədəbay nu. » 22 Wur dagwa nakəñ àra əcia ma ga Yezu ya àhi na ti àhəlia ahàr a. Nahkay àsləka sasuhwa, adaba zlam gayañ àbu dal-dal.

23 Eslini Yezu àhi ana ndam madəbay nañ ni ahkado: « Nəhi ana kəli nahəma,

bay ge elimeni m̄huriyu a *M̄gur ge Melefit vu ti zləzlaɖa dal-dal. ²⁴ N̄hi ana k̄li keti: ezligwemi ahuriyu e evid ge lipri vu kwalac ti agravu aw? Ay ti bay ge elimeni m̄huriyu a M̄gur ge Melefit vu ni ti zləzlaɖa dal-dal, àtama ge ezligwemi ya ahuriyu e evid ge lipri vu na. » ²⁵ Ma ga Yezu ya àɖəm ni àgria ejep ana ndam maɖəbay naŋ na dal-dal. Nday nakəŋ təzlapay e kiɖiŋ gatay bu, təɖəm ahkado: « Ay tamal nahkay ti way ti Melefit amahəŋgay naŋ way? » ²⁶ Eslini Yezu àmənjaləŋ kà tay, àhi ana tay ahkado: « Mis ti tàgray koksah; ay Melefit ti esliki magray zlam dek tata. »

²⁷ Eslini Piyer àhi ana Yezu nakəŋ ahkado: « Iy zla, leli m̄mbrəŋa zlam a dek, maɖəbay kur ti mam amagrakivu ke leli mam? » ²⁸ Yezu àhi ana tay: « N̄hi ana k̄li nahəma, a duniya ya atagraya m̄wəni ni ba ni ti nu *Wur ge Mis anəhuriyu a m̄ləŋ maslaɖani goro vu, ananjəhad̄viyu e k̄rsi ga bay goro vu. Ka sarta gani nani ti lekuləm ya k̄ɖəbum nu ni day akanjəhad̄mviyu e k̄rsi kru mahar c̄u vu ga magrafəŋa seriya k̄e dini kru mahar c̄əni ge Izireyel na. ²⁹ Ku way way do àmbərba zlam gayəŋ azuhva nu a, bi àmbərba ahay gayəŋ, bəza ga m̄ŋani, ata bəŋani, bəza gayəŋ ahkay do ni v̄ədaŋ gayəŋ nahəma, aməŋgətv̄u

zlam nday nani kay àtam ndahan̄ ni sak diŋ. Aməŋgət sifa ya àndav day-day do ni daya. ³⁰ Ay ti nday gəɖákani ya kama ge mis ni ti, mis kay e kiɖiŋ gatay bu ataŋgoru kələŋ ge mis. Nday ya kələŋ ge mis ni day etigi gəɖákani kama ge mis. »

20

Ndam magray t̄wi a v̄ədaŋ bu

¹ Yezu àɖəm keti: « *M̄gur ge Melefit ti àzavu akaɖa ga maslaŋa nahəŋ àhəraya d̄u ge miled̄u a, awayay ahəloru mis ga m̄gri t̄wi a v̄ədaŋ gayəŋ vu ni. ² Nahkay tàgraki cakala àki ke t̄wi ga rukani, mək naŋ nakəŋ àhəloru tay a v̄ədaŋ gayəŋ ni vu. ³ Àhəraya àna njemdi ambəlmbu a keti, èpi mis ndahan̄ təbu a k̄sa bu t̄wi gatay àbi, ⁴ mək àhi ana tay: “Lekuləm day d̄əgum a v̄ədaŋ goro vu k̄əgrum t̄wi ti anəpəl k̄li kala-kala akaɖa ge t̄wi gek̄li ya akəgrum ni.” ⁵ Nday nakəŋ mək tàsləka tòru. Naŋ nakəŋ àhəraya fat wis a keti, àgray nahkay; àna njemdi mahkər day àgray nahkay. ⁶ Agray njemdi zlam nahəma, naŋ nakəŋ àhəraya keti, àdi ahàr ana mis ndahan̄ təbu eslini mək àhi ana tay ahkado: “K̄anjəhad̄m ahalay ruk k̄əgrum t̄wi do ni ti kamam?” ⁷ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ təhi: “Aɖaba maslaŋa èhindiki leli ke t̄wi gayəŋ ndo.” Naŋ nakəŋ àhi ana tay: “Lekuləm day d̄əgum k̄əgrum t̄wi a v̄ədaŋ goro vu.”

8 « Məlakarawa àra ègia ti bay ga vədaŋ ni àhi ana gəđakani ga ndam ge təwi gayan ni ahkado : “Zalabiya ndam magray təwi na, peli sinġu ge təwi ni ana ku way way do. Njəki məpəl ndam ya tàra kələŋ a ceceni ni, ndeveriŋ àna nday ya tàra enjia ni.” 9 Nahkay nday ya tòru a vədaŋ vu àna njemdi zlamani ni tàra, mək təvi ana ku way way do sinġu ge təwi ga rukani. 10 Nahkay sarta ga məpəl nday ya tòru e təwi vu enji ni àra ènjia ti təhi ana ahàr tara təvi ana tay àtam gatay ndahaŋ ni. Ay ti təvi ana ku way way do gatay day sinġu ge təwi ga rukani ciliŋ. 11 Tàra təvia sinġu na ana tay a nahkay ti nday nakəŋ təzərdi ma ana bay ga vədaŋ ni, 12 təhi : “Nday hini ya tàra kələŋ a ni, tàgray təwi njemdi biliŋ huya ti kəpəl tay kala-kala akaba leli ya məgray təwi rukani a fat bu, màmətakaba dal-dal ni ti ahəmamam ?” 13 Eslini bay ga vədaŋ ni àhi ana bəlaŋ gatay ni ahkado : “Zləba goro ni, ere ye ti nəvuk ni ti kigeni : məgray cakala ti àki ka sinġu ge təwi ga rukani do waw ? 14 Za sinġu ge təwi gayak a ti kəsləka nimi. Nawayay nəvi sinġu ana bay ya ti àra kələŋ a ni kala-kala akada ya nəvuk ana nak ni. 15 Maslaŋa àbu agurki nu ka zlam ya ti nagray àna sinġu goro ni aw ? Tək day ti nəgri sulum ana mis ti awəruk bəruv aw ?” 16 Nahkay nday ya təbu kələŋ ge mis ni ti, mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu etigi

gəđakani kama ge mis. Nday gəđakani ya kama ge mis ni ti ni, mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu atanġoru kələŋ ge mis. »

Yezu àdəm sak ya mahkər aməmət mək amanġaba e kisim ba

(Mark 10.32-34; Lük 18.31-34)

17 Yezu naŋ àbu akoru, àzay divi ya ti acəloru a Zeruzalem ni ti àzalakabu ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni. Nday təbu takoru ti àhi ana tay ahkado : 18 « Cəm day, nihi ti leli məbu məcəloru a Zeruzalem. Eminjua eslina ti atəgəsi nu *Wur ge Mis ana gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit akaba ana ndam *məsər Wakita ge Melefit ni. Eslini atəđəm si takad nu kwa, 19 atəgəsi nu ana ndam ya təfəki ahàr ke Melefit do ni ; nday nani ti eteyefu, atəzləb nu àna kurupu cək cək, atakadfəŋiyu nu kà təndal, mək a vad ya mahkər ti anaŋgaba. »

Məŋ ga ata Zek nday ata Zeŋ ehindifiŋa zlam kà Yezu a
(Mark 10.35-45)

20 Eslini wal ge Zebede tərəkia ka Yezu a akaba bəza gayan ata Zek nday ata Zeŋ a. Tàra tənġikia ti məŋ gatay ni àbəhadı mirdim ana Yezu meleher ndıb ana had, awayay ehindifiŋa zlam a. 21 Yezu àhi ahkado : « Kawayay ti nəgruk mam ? » Wal nakəŋ àhi : « Ka ya ti akəzuma bay gayak gəđakani na ti kəvi divi ana bəza goro hini cəeni ni tənġihadfuk kà gəvay, bəlaŋ

ka ahar ga ðaf, bəlan̄ ka ahar ga gəjar gayak ti. » ²² Ay ti Yezu àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti kihindum ni ti kəsərum do. Ekislumki misi zum ge hijiyem * ya enisi ni tata waw ? » Nday nakəŋ təhi : « Misliki. » ²³ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Ekisum zum ge hijiyem ye enisi ni ti amagravu eðeðin̄. Ay ti maslaŋa ya ti aməðəm way amanjəhadfu kà ahar ga ðaf akaba kà ahar ga gəjar goro way ni ti nu do. Nani Bay Melefit àna ahàr gayan̄ day ti aməvi məlan̄ nani ana mis ya nan̄ àdaba tay a ni. »

²⁴ Ka ya ti ndam *madəbay Yezu kruani ndahan̄ ni ticia ma na ti təzumkia bəruv ka tay cəeni na. ²⁵ Eslini Yezu àzalakabu ndam madəbay nan̄ ni ðek, àhi ana tay ahkado : « Kəsəruma, bəbay ga had̄ ni ti təgur mis ga njəða. Gəðákani ga məlan̄ day təðəm ahàr àðəm mis təgri təwi ana tay kay, təmbrəŋ mis do. ²⁶ Ay e kidin̄ gekəli bu ni ti àgravu nahkay ba. Tamal ti maslaŋa e kidin̄ gekəli bu awayay miği gəðakani ti mīgi bay məgri təwi ana kəli kwa sawan̄. ²⁷ Tamal ti maslaŋa e kidin̄ gekəli bu awayay miği kama gekəli ti mīgi evidi gekəli kwa. ²⁸ Nu *Wur ge Mis nàra ti, nawayay ti mis təgru təwi do. Nàra ti ga məgri təwi ana mis sawan̄, navay sifa goro ga mambay mis kay àna nan̄. »

Yezu ahəŋgaraba ndam wu-luf a cə

(*Mark 10.46-52 ; Luk 18.35-43*)

²⁹ Ka ya ti Yezu nan̄ àbu aslaka a Zeriko akaba ndam madəbay nan̄ na ti mis kay tədəboru nan̄. ³⁰ Eslini tədi ahàr ana ndam wu-luf ndahan̄ cə, nday təbu manjəhadani kà gəvay ge divi. Nday nakəŋ tàra ticia Yezu nan̄ àbu akoru ti tədəgiki ka zlahay, təðəm : « Bay geli, *Wur ge Devit, məsuk cicihi ti ! » ³¹ Mis kayani ni tələgi ana tay, təhi ana tay : « Lakumkaba. » Ay nday ti ni təzlahkivu kay kay sawan̄, təðəm : « Bay geli, wur ge Devit, məsuk cicihi ti ! » ³² Yezu àra ècia zlahay gatay na ti ècik, àzalay tay mək àhi ana tay ahkado : « Kawayum ti nəgri mam ana kəli mam ? » ³³ Eslini təhi ahkado : « Bay geli, mawayay ti mīpi divi ti ! » ³⁴ Nday nakəŋ təsia ciciha ana Yezu a, mək Yezu ènjifiŋ kə eri gatay ni. Ka ma geli hini tīpi divi həya, mək tədəboru nan̄.

21

Yezu ahuriyu a Zeruzalem

(*Mark 11.1-11 ; Luk 19.28-40 ; Zəŋ 12.12-19*)

¹ Tòru tìnjəa cifa kà gəvay ga Zeruzalem a, nday gwar ka həma *Oliviyə, kama ga kəsa Betfazi ti Yezu àslər ndam madəbay nan̄ ni cə, ² àhi ana tay ahkado : « Dəgum a kəsa tegəni kama gekəli

* 20:22 Zum ge hijiyem ni ti awayay adəmvaba daliya ga Yezu ya amacakay ni.

ni vu. Ekinjamiya nahama, akadumi ahàr ana azonḡu mawəlani wur gani àfəḡ kà gəvay. Picehamubiya, dəguma àna tay a. ³ Ay tamal maslaḡa ahi ma ana kəli ti humi ahkado: “Bay geli awayay.” Nahkay ti atəmbərfəḡ tay kə kəli həya. »

⁴ Zlam gani nani àgravu dek nahkay ti, ti pakama ga bay mahəḡgaray *pakama ge Melefit ni mǎgravu. Pakama gani nihi:

⁵ « Humi ana ndam *Siyon: “Bay gekəli naḡ tegi ara, naḡ kuḡufa.

Naḡ àki ka məḡ ga azonḡu, àki ka wur ga azonḡu ya mis təhəl zlam àna naḡ ni.” * »

⁶ Mək ndam *madəbay Yezu ni tòru təgray ere ye ti Yezu àhi ana tay təgray ni.

⁷ Nday nakəḡ təzəbiyu məḡ ga azonḡu ni akaba wur ga azonḡu ni. Tàra tìnja àna tay a ti təbəkə azana ka tay mək Yezu àḡhadkiyu. ⁸ Mis dal-dal eslini tàpəbivoru azana gatay e divi vu, mis ndahaḡ ti ni tàkwahabiyu slimberi a vədaḡ bu, tàbəhadivoru bilegeni. ⁹ Yezu naḡ àbu akoru ti mis dal-dalani ya kama gayaḡ akaba ya kələḡ gayaḡ ni təgray salalay, tàzləbay naḡ, tədəm: « *Hozana ana *Wur ge Devit! Bay Melefit mǎgri sulum gayaḡ ana maslaḡa ya ti ara àna slimiyayaḡ a ni! Tàzləbay Melefit driḡ agavəla! † »

¹⁰ Ka ya ti Yezu àhuriya a Zeruzalem a ni ti mis ga kəsa ni dek ahàr àhəlia ana tay a dal-dal. Mis ndahaḡ tədəm: « Naḡ hini ti way? » ¹¹ Mək mis kayani ni tədəm: « Naḡ hini ti Yezu bay mahəḡgaray pakama ge Melefit, naḡ zal Nazaret ka had *Gelili. »

Yezu a ahay gəḡakani ge Melefit ni bu

(Mark 11.15-19; Luk 19.45-48; Zeḡ 2.13-22)

¹² Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəḡakani ge Melefit ni vu, àdi ahàr ana mis təsəkumvoru zlam akaba ndam məsəkum zlam, mək àḡjəkə ka magaraya tay e mite va. Àmbəhadəba tabəl ga ndam mambay siḡu na akaba məlaḡ manjəhadani ga ndam məsəkumoru kurko-duk na. ¹³ Àhi ana tay ahkado: « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdəm: “Ahay goro zla ti atədəm ahay ga *mahəḡgalavù Melefit.” ‡ Ay lekələm ti kəmbatumkaba, ègia ahuzl ga ndam akal a. »

¹⁴ Eslini a dalaka ga ahay gəḡakani ge Melefit ni bu ni ti ndam wuluf akaba ndam dəra tərəkia ka Yezu a, mək àhəḡgaraba tay a. ¹⁵ Ka sarta gani nani ti bəza təzlah a ahay gəḡakani ge Melefit ni bu, tədəm: « *Hozana ana *Wur ge Devit. » Gəḡakani ga ndam *maḡgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tàra tìpia zlam magray ejep

* 21:5 Məḡjay Zakari 9.9. † 21:9 Məḡjay Limis 118.25-26. ‡ 21:13 Məḡjay Izayi 56.7; Zeremi 7.11.

ga Yezu ya agray na akaba ticia zlahay ga bəza na ti nday nakəŋ təzuma bəruv a. ¹⁶ Eslini nday nakəŋ təhi ana Yezu : « Kəbu kici ere ga bəza ya tədəm ni aw ? Tagray nahkay ti àbəlay aw ? » Yezu àhi ana tay : « Iy, nəbu nici ere ye ti tədəm ni. Ay a Wakita ge Melefit bu Devit àhi ana Melefit nahkay hi : “Kàgray ti ku bəza dac-dacani akaba bəza ya ka ahar ni tekedī tázlabay kur.” § Ma gani nani ti kəjeŋgəm ndo waw ? » ¹⁷ Eslini àmbərbu tay, àsləkaba a kəsa ni ba, òru a Betani mək àndəhadbu eslini hundum.

Məŋ ga wəruv ya èwi bəza ndo ni

(Mark 11.12-14, 20-24)

¹⁸ Də ge miledə gani, Yezu nakəŋ naŋ àbu aŋgoru a kəsa ni vu ti ləwir àwərkaba naŋ a. ¹⁹ Ləwir ni naŋ àbu awər naŋ nahkay ti èpi məŋ ga *wəruv kà gəvay ge divi. Naŋ nakəŋ òru kà gəvay gani. Òru ènjəa ti àdifəŋ ahàr ana bəza gani ndo, si slimberi cilin, mək àhi ana məŋ ga wəruv ni ahkado : « Nak ti day-day ekiwi bəza va do. » Eslini məŋ ga wəruv ni èkəli huya. ²⁰ Ndam madəbay naŋ ni tàra tìpia ti àgria ejep ana tay a, tədəm ahkado : « Ka ma geli hini ti məŋ ga wəruv ni èkəlia huya ti ahəmamam ? » ²¹ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal kəfumkia ahàr ke Melefit a, kəjalum ahàr cə cə do ni ti ekisləmki magray

ere ye ti nəgri ana məŋ ga wəruv ni cilin do, ku kəhumi ana həma hini : “Radvaba, ru kədiyu a *dəluv gəđakani vu” nəngu ni, agravu. ²² Tamal ti kəfumkia ahàr ke Melefit a ti Melefit aməvi ere ye ti kahəŋgalumfəŋa ni dek ana kəli. »

Yezu agray təwi ti way àvi divi gani way ?

(Mark 11.27-33 ; Lək 20.1-8)

²³ Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu. Ka ya ti naŋ àbu acahi zlam ana mis ni ti gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđakani ndahaŋ tərəkia, təhi : « Kagraj təwi hini nahkay ti kəŋgət divi gani eley ? Way àvuk divi gani way ? » ²⁴ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Nu day nihindifinə zlam bəlan kə kəli a. Kəhəŋgrumufəŋa nahəma, nu day nəhəŋgrifəŋ ana kəli, nədəfi bay ya ti àvu divi ge təwi ya ti nagraj ni ana kəli. ²⁵ Nəhi ana kəli nahəma, *baray ge Zeŋ ya ti àbaray mis ni ti njəđa gani Melefit àvi tək, tək day ti mis təvi aw ? »

Tàra ticia ma na nahkay ti təgray gejewi e kidin gatay bu, tədəm : « Tamal məhi : “Melefit àslərbiyu naŋ” hi nahəma, ara ahi ana leli : “Kəgəsumkabu pakama gayəŋ ni ndo ni ti kamam ?” ²⁶ Ay tamal mədəm keti : “Mis təvi njəđa gani” ti àrakaboru do ; aŋgwaz awərfəŋa leli kə mis tezl-tezleni na, adaba

nday dek tãdãm Zeŋ ti naŋ bay mahəŋgaray *pakama ge Melefít. »²⁷ Nahkay ti tãhəŋgrifəŋ ana Yezu, tãhi : « Leli mäsər do. » Eslini Yezu àhi ana tay : « Nu day nãdãfi bay ya ti àvu divi ge tãwi ya ti nagray ni ana kuli do bilegeni. »

Ma gozogul àki ka bəza ndahan cə

²⁸ Yezu àhi ana tay keti : « Cəm day, ma goro àbu nəhi ana kuli ti, akajalumki ahàr ti ahəmamam ? Maslaŋa nahan àbu bəza gayan tãbu cə. Àhi ana bəlan gani : “Wur goro ni, ru kãgray tãwi a vədan bu kani.”²⁹ Wur ni àhəŋgrifəŋ, àhi : “Nòru do.” Ay àpəsa gəzit ti ajalay ahàr nahan mək òru a vədan ni vu.³⁰ Bəŋ gatay ni àhi ana wur nahan ni day nahkay. Wur ni àhəŋgrifəŋ, àhi : “Bəba nìcia, nakoru.” Ay ti àcuħway moroni ndo.³¹ E kidiŋ ga bəza cəeni ni bu ni ti way àgra ere ye ti bəjani awayay na way ? » Tãhəŋgrifəŋ tãhi : « Naŋ ye enjenjeni ni. » Mək Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kuli nahəma, ndam *məhəl hadam akaba wál mesəweħvu atəhuriyu a *Məgur ge Melefít vu enji gekuli.³² Adaba Zeŋ bay məbaray mis ni àra afa gekuli a, àdãfikia divi ge jiri ana kuli a, ay ti kəgəsumkabu ma gayan ni ndo. Ay ndam məhəl hadam akaba wál mesəweħvu təgəskabá sawan. Ku kàra

kìpama nahkay nəŋgu ni, kãbatumkaba majalay ahàr gekuli a ga məgəskabu ma ge Zeŋ na ndo. »

Ma gozogul àki ka ndam məwəs vədan cudayani
(Mark 12.1-12 ; Lük 20.9-19)

³³ Yezu àhi ana tay keti : « Bumi slimi ana ma *gozogul nahan keti : Bay ga vədan nahan àbu nahəma, àjavù məŋ ga zlam a vədan gayan ni vu,* àcafəŋ azlaw tekesl, àgraya məlan ga məducaya yam ga bəza ga məŋ ga zlam na, àkay ləli zəbalani, mis acəlkiyu ka ahàr gani ga majəgay vədan ni. Kələŋ gani àfivù vədan ni a ahar vu ana mis ti tãwəs, mək àsləka, òru e mirkwi zlam gayan.³⁴ Sarta ga məpalay bəza ga zlam ni àra ènjia ti bay ga vədan ni àslərbiyu ndam məgri tãwi afa ga ndam məwəs vədan ni ti tãhəlìkaboru ja gani gayan.³⁵ Ay nday ya təslərbiyu tay ni tãra tìnjia ti ndam məwəs vədan ni təgəs tay yaw yaw. Tãra təgəsa tay a ti təzləb bəlan gani, tãkad bəlan gani, bəlan gani ti ni tizligi àna akur simiteni.³⁶ Eslini bay ga vədan ni àslərbiyu mis ndahan kay tətam nday ye enjenjeni ni. Tãra tìnjia ti ndam məwəs vədan ni təgri ana tay akada ya təgri ana nday ye enjenjeni ni.³⁷ Kələŋ gani nahəma, bay ga vədan ni àslərbiyu wur gayan gayanani, àhi ana ahàr : “Wur goro ni ti atəgəsiki ma.”

* 21:33 Zlam ya àjavù a vədan vu ni ti *viŋ.

38 Ay ndam mawəs vədanj ni tipia wur na nanj əbu ara ti təzlapay e kidinj gatay bu, tədəm ahkado : “Nanj tegəni ti mekeji gayan ; məmbrənj nanj ba, makadum nanj ; nahkay ti vədanj ni emigi geli.” 39 Ara ənjkia ka tay a ti təgəs nanj yaw, təzaba nanj a vədanj ni ba, tōru takad.

40 « Nədəm nahəma, bay ga vədanj ni amasləkabiya ti aməgri mam ana ndam mawəs vədanj ni mam ? »

41 Nday nakənj təhəngrifənj, təhi : « Amabazl ndam mawəs vədanj ni, mək aməvi vədanj ni ana mis ndahanj. Nahkay nday nani atəhəlibiyu ja gani gayan ka mawayay gayan. »

42 Eslini Yezu nakənj əhi ana tay : « A Wakita ge Melefit bu, əbu məbəkiani nahkay hi :

“Akur nahanj əbu ti ndam mələm ahay təwayay magray təwi əna nanj ndo.

Ay ti akur gani nani əgia akur ya akay ahay na dek sawan.

Ere nani ti təwi ga Bay Melefit, agri ejep ana leli.” †

« Lekələm kəjeŋgəm ma gani nani day-day ndo waw ?

43 Nəhi ana kəli nahəma, lekələm ndam ya ti giri-giri Məgur ge Melefit ni gekəli ni ti akəhurumiyu do ; Melefit aməvi ti ana ndam ya ti təgəsiki ma, təgri təwi ni. [

44 Akur gani nani nahəma, tamal maslanja ədədkiya ti maslanja nani aməhuəbkaba ŋguc ŋguc. Ay tamal akur ni

ədəkia ti ni, aməŋgəladkaba nanj a.] »

45 Eslini gədəkani ga ndam *məŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *Feriziyej ni təra tici ma *gozogul ga Yezu ya ədəm na ti təsəra ədəmki ti ka tay. 46 Nahkay təwayay təgəs nanj. Ay mis təbu eslini kay ti təgəs nanj ndo, adəba aŋgwaz əwərfəna tay kə mis dal-dalani na. Adəba mis ni tədəm nanj ti nanj bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit.

22

Ma gozogul əki ka wuməri gədəkani

(Mark 14.15-24)

1 Eslini Yezu əhi ma *gozogul nahanj ana tay keti. Ahi ana tay ahkado : 2 « *Məgur ge Melefit ti təzavu akaba bay nahanj gədəkani agray wuməri ga mədi wal ana wur gayan ni. 3 Nahkay əsləroru ndam məgri təwi gayan ni ti təzalabiya mis ya ti əzalay tay na ti təra ka wuməri na ; ay ti mis nday nani təcuhway moroni ndo. 4 Eslini bay nakənj əsləroru ndam məgri təwi ndahanj keti, əhi ana tay : “Dəgum kəhumi ana mis ya nəzalay tay ni ahkado : Nəslamalakabá zlam ga wuməri na, nəbazla kokür akaba zlam ga gənaw goro ndahanj midiseni a ; zlam dek maslamalakabani, dəguma ka wuməri na.” 5 Ay ndam ya ti əzalay tay ni təcuhway moroni ndo ; təsləka tōru

e tawi gatay vu. Maslaṅa nahaj ɔru a vɛdaṅ gayaj vu, maslaṅa nahaj ɔru ka cakalay gayaj. ⁶ Mis ndahaṅ ni ti ni tɛgɛs ndam mɛgri tawi ana bay ni, tɛgri daliya ana tay mɛk tɛbazl tay. ⁷ Nahkay bay ni ɛzuma bɛruv a, ɛslɛroru ndam slewja gayaj tɛbazl ndam ya ti tɛbazl ndam mɛgri tawi ni, tɛviyekaba kɛsa gatay na. ⁸ Eslini bay ni ɛhi ana ndam mɛgri tawi ni ahkado : “Zlam mɛzumani ga wumɛri ni maslamalakabani, ay ti ndam ya nɛzalay tay enji ni ti nawayay tay va do. ⁹ Nihi nahɛma, dɛgum ka mazlalamba ge divi, zalumbiya mis ya kɛdumi ahɛr ana tay eslini na dɛk tɛra ka wumɛri na.” ¹⁰ Eslini ndam mɛgri tawi nakɛj tɔru ka mazlalamba ge divi ni, tɛzalakabu ndam ya tɛdi ahɛr ana tay eslini ni dɛk ; ndam cuday akaba mis sulumani dɛk tɛra ka wumɛri na. Mis ni tɛra tinjikaba ti tɛrɛhva a ahay ni va ndɛj.

¹¹ « Kɛlɛj gani bay ni ɛhurkiviyu ka ndam ya ti ɛzalakabu tay ni a ahay vu ga mɛmɛnjiyu tay. Eslini naṅ nakɛj ɛpi zal nahaj azana ga wumɛri ni ɛfɛj bi ; ¹² ɛhindifɛja, ɛhi ahkado : “Zlɛba goro ni, azana ga wumɛri ni ɛfuk bi ti kɛhɛraya ahalay a ti ahɛmamam ?” Ay ti maslaṅa gani nani ɛsliki mɛhɛnɛgrifɛjani ndo. ¹³ Nahkay bay ni ɛhi ana ndam mɛgri tawi ni ahkado : “Wɛlumikaba asak akaba ahar a ti kizligɛmiiyu naṅ e

mite vu a mɛlɛj zɛj-zɛjeni vu. Eslini emitawi, amacakay daliya dal-dal.” » ¹⁴ Yezu ɛdɛm keti : « Ndam ya ti Melefit ɛzalay tay ni ti nday kay, ay ndam ya ti ɛdɛkiba tay a ni ti nday kay do. »

Ma ga hadam ya tɛpɛli ana bay gɛdɛkani ga ndam Rom ni (Mark 12.13-17 ; Luk 20.20-26)

¹⁵ Eslini ndam *Feriziyɛj ni tɛzlapay e kidɛj gatay bu tɛdɛm : « Magray ahɛmamam ti Yezu mɛdɛm ma magɛdavani ti mɛgɛski naṅ ni mam ? » ¹⁶ Nahkay nday nakɛj tɛslɛrkioru ndam maɛdɛbay tay ndahaṅ akaba ndam ndahaṅ ya taɛdɛbay bay *Erot ni ti tɛhi ana Yezu ahkado : « Mɛsi, mɛsɛra nak ti kɛdɛm ma ge jiri, kacahi zlam ya ti Melefit awayay ni ana mis ɛna jiri gani. Aɛgwaz ɛwɛrfɛja kur kɛ pakama ge mis ya tɛdɛmkuk na do ; ku kɛ meleher ga way way do day kɛgray aɛgwaz do. ¹⁷ Ay ti hi ana leli nimi, a majalay ahɛr gayak bu ni ti Melefit ɛvia divi ana leli a ga mabɛhadɛ hadam ana *bay gɛdɛkani ga ndam Rom a tɛk, ɛvi ana leli ndo waw ? »

¹⁸ Nday nakɛj tɛra tɛhia ma na nahkay ti Yezu ɛsɛra tɛdɛmaya ma ge jiri ga hud gatay a ndo. Nahkay ɛhi ana tay ahkado : « Lekɛlum ti kawayum mis tɛdɛm lekɛlum ndam jireni, ay ti lekɛlum ndam jireni do ! Kɛhɛlumfua eyɛ a ti kamam ? ¹⁹ Nga nɛgazlumubiya singu akur-akurana ya ti mis tɛpɛl

hadam àna nan na day nimi. » Mæk nday nakəŋ təvi siŋgu akur-akurani bəlan. ²⁰ Eslini nan nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Àki ka siŋgu hini ti mazavu ga ahàr ga way ? Slimi məbəkiani ni ti ga way ? » ²¹ Təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Ga bay *Sezar. * » Nahkay nan nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Həŋgrumi zlam ga bay Sezar ni zlam gayan, ge Melefit ti ni həŋgrumi ana Melefit zlam gayan. » ²² Tàra ticia ma ga Yezu ya àhi ana tay na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. Nahkay təmbərba nan, təsləka.

Manɣabana e kisim ba

(Mark 12.18-27; Lək 20.27-40)

²³ Ka fat gani nani nahəma, ndam *Seduseyeŋ ndahan tərəkia ka Yezu a. Ndam Seduseyeŋ ti tədəm mis àməta ti àŋgaba e kisim ba koksah. Nahkay nday nakəŋ təhi ana Yezu ahkado : ²⁴ « Məsi, Məwiz àdəm ahkado : “Tamal mis àməta, wal gayan ewii wur ndo nahəma, ahàr àdəm wur ga mən ga zal ni azay wal ni, ti tıwıa mekeji ana wur ga mənani ya àmət na.” † ²⁵ Yaw mis ndahan təbu afa geli nday adəskəla kà mən gatay, gədakani gatay ni àda wal a. Àra àza wal na ti ewifiŋa wur a ndo, mæk zal ni àməta. Àra àməta àmbərba wal gayan na ti mimbiki ga zal ni àzay. ²⁶ Àra àza wal na ti nan day

ewifiŋa wur a ndo, mæk àməta. Mimbiki gayan ye cə ni day àgray nahkay, mæk àməta. Nahkay nday adəskəlani ni dek təza wal na day tiwifiŋa wur a ndo mæk nday dek təməta. ²⁷ Kələn gani wal ni day àra àməta. ²⁸ Ay ka fat ya ti mis dek atəŋgaba e kisim ba nahəma, wal ni ti way bəlan e kidiŋ gatay adəskəlani ni bu amazay way ? Nday dek təza nan a ni. »

²⁹ Ay Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Majalay ahàr gekəli ti kigeni do, adəba kicəmba ma ga Wakita ge Melefit ya Məwiz àbəkı na ndo, kəsərum njeɖa ge Melefit do palam. ³⁰ Nədəm nahəma, ka ya ti mis atəməta mæk atəŋgaba e kisim ba ni ti zawal ataday wál va do, wəwal day ataday zawal va do. Atanjəhad dek akada ga *məslər ge Melefit ya təbu a huɖ melefit bu ni sawan. ³¹ Ay tamal ti mazlapaki ka ma ge mis ya təŋgaba e kisim ba nahəma, kəjeŋgəm ma ge Melefit ya àhi ana kəli ni ndo waw ? Melefit àdəm : ³² “Nu Melefit ga Abraham, nu Melefit ga Izak, nu Melefit ge Zekəp.” Melefit ti nan Melefit ga ndam ya àna sifa ni, do ni ti ga nday ya təməta ni do. » ‡ ³³ Mis dal-dalani ni təbu tici zlam gayan ya acahi ana tay ni ti ma gayan ni àgria ejep ana tay a dal-dal.

Divi ge Melefit ya ti ahàr

* **22:21** Ka siŋgu gatay lu ti ndam Rom tagrakiaya mazavu ga bay gədakani gatay a, təbəkı slimı gayan daya. † **22:24** Mənjay Mimbiki 25.5. ‡ **22:32** Mahərana 3.6, 15, 16.

àdám mis tǎgǎskabu enji ni ti weley ?

(Mark 12.28-34 ; Lúk 10.25-28)

³⁴ Ndam *Feriziyen ni tǎsǎra Yezu àwǎlkiá ndam *Seduseyen na ka pakama. Tǎra tǎsǎra nahkay nahǎma, tǎcakalavu ³⁵ mǎk bay *mǎsǎr Wakita ge Melefit bǎlan e kidin gatay bu awayay ahǎlfǎna eyǎ kǎ Yezu a, nahkay àhi : ³⁶ « Mǎsi, *Divi ge Melefit ya ti ahǎr àdám mis tǎgǎskabu enji ni ti weley ? »

³⁷ Yezu àhǎngrifǎn, àhi : « “Wayay Bay Melefit gayak àna huǎ bǎlan, àna sifa gayak ðek akaba àna majalay ahǎr gayak ðek.” § ³⁸ Hini gani ti Divi ye enjenjeni, Divi ya ti ahǎr àdám mis tǎgǎskabu enji ni. ³⁹ Divi ye cǎ ya ahǎr àdám mis tǎgǎskabu ni ti nihi : “Wayay ndam ya ti nak kǎbu akaba tay ni akada ya kawayay ahǎr gayak gayakani ni.” * ⁴⁰ Divi ge Melefit ya àdǎfiki ana Mǎwiz ni akaba pakama ga ndam ndahan ya tǎhǎngaray *pakama ge Melefit ni ðek ti tǎvu e Divi cǎeni hini bu. »

Bay gǎðakani ya amara ni naŋ wur ge Devit aw ?

(Mark 12.35-37 ; Lúk 20.41-44)

⁴¹ Ndam *Feriziyen ni nday tǎbu macakalavani nahkay ti Yezu àhi ana tay ahkado : ⁴² « Lekǎlǎm ti kǎhumi ana ahǎr *Krist *Bay gǎðakani ya amara ni ti naŋ way ? Naŋ wur ga way ? » Nday

nakǎn tǎhǎngrifǎn, tǎhi : « Naŋ ti *Wur ge Devit. » ⁴³ Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal nahkay ti ahǎmamam Devit naŋ naŋani àna ahǎr gayan àdám Bay gǎðakani ya amara ni ti bay gayan ni mam ? Àdám ma gani àna njǎða ga *Mǎsuf ge Melefit, ma gani nani ti nihi :

⁴⁴ “Bay Melefit àhi ana bay goro :

Njǎhada gwar kǎ ahar ga ðaf goro a, a mǎlan ga gǎðakani va.

Ndam ezir gayak ti anabǎhad tay kǎ meleher gayak akada ga zlam ga bay ya abǎki asak ni, ti kǎcǎlki ka tay.” †

⁴⁵ « Nǎðám nahǎma, Krist nani ti Devit azalay naŋ bay gayan ti, tǎzalay naŋ *Wur ge Devit keti ti kamam ? » ⁴⁶ Yezu àra àdǎma ma nahkay ti maslanja ya ti esliki mǎhǎngrifǎnani ni ti àbi. Kwa ka fat nani maslanja ya ti azay njǎða gayan ge mihindifinja ma nahan a ni ti àbi va bi.

23

Bumvu slimi àna ndam mǎsǎr Wakita ge Melefit ni

(Mark 12.38-39 ; Lúk 11.43, 46 ; 20.45-46)

¹ Nahkay ka ya ti mis ðek tǎbu tǎbi slimi ana ma ga Yezu nahǎma, Yezu nakǎn àhi ana mis dal-dalani ni akaba ana ndam mǎðǎbay naŋ ni ahkado : ² « Ndam *mǎsǎr Wakita ge Melefit ni akaba ndam *Feriziyen ni ti Melefit àdaba tay ga mǎðǎfiaba *Divi

ge Melefit ya Mawiz abeki na ana mis a. ³ Gəsumiki pakama gatay ni ana tay, grum ere ye ti tahi ana kuli ni dek, ay ti kəgrum zlam gatay ya tagray ni ba, adaba tagray zlam ya tadamaya ni do. ⁴ Pakama gatay ya tahi ana mis grum ni ti akada zlam madəsani dal-dal ya təwəlkabu, təhəlkiyu ke mis ni, ay ti nday ndayani ku ana weleher tekefi təwayay məjənaki tay do. ⁵ Təwi gatay ya tagray ni dek ti təwayay ti mis tadam abəlay. Nahkay zlam gatay ya ti təwəlkabu ni * ti gədakani atam ge mis ndahan ni. Zlam ya ti tadaməkkiyu ka mugudi gatay ni † day zəbalani atam ge mis ndahan ni. ⁶ Təwayay manjəhadvani e kərasi ga gədakani vu ka məlan məzum zlam ga wuməri akaba a ahay ga *mahəngalavü Melefit bu. ⁷ Təwayay ti mis tagri sa ana tay a gosku bu kə meleher ge mis dek. Təwayay ti mis təzalay tay “Məsi.” ⁸ Ay lekulum zla ti kawayum ti mis təzalay kuli “Məsi” ba, adaba lekulum dek ti kə mən gekuli, Məsi gekuli day nan bəlan. ⁹ Mis ya ka had ni ti kəzalum tay “baba” ba. Adaba Bən gekuli ti nan bəlan, nan e melefit bu. ¹⁰ Kawayum ti mis təzalay kuli “gədakani” ba, adaba Gədakani gekuli

ti nan bəlan, nani *Krist. ¹¹ Maslanja ya ti nan gədakani e kidin gekuli bu ni ti bay ya ti aməgri təwi ana kuli ni. ¹² Nahkay day maslanja ya ti awayay gədakani ni lu, Melefit amafəkad nan kəlan ge mis dek. Ay maslanja ya ti adəm nan kəlan ge mis dek ni day, Melefit aməvi məlan gədakani. »

Ndam ya ti təwayay ti mis tadam nday ndam jireni ni
(Mark 12.40 ; Lək 11.39-52 ; 20.45-47)

¹³ « Lekulum ndam *məsar Wakita ge Melefit akaba ndam *Feriziyen, lekulum ya ti kawayum ti mis tadam lekulum ndam jireni ni ti akəsüm cicihi, adaba kəbum kəcumfəna mis ndahan ga məhuriyani a *Məgur ge Melefit va. Lekulum lekuluməni day kəhurumiyu do, kəcumfəna ndam ya təwayay məhuriyani na daya.

[¹⁴ « Lekulum ndam məsar Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekulum ya ti kawayum ti mis tadam lekulum ndam jireni ni, akəsüm cicihi. Adaba kəbum kəhəlumfəna zlam ga wəl madakway a dek, kəbum kəpəsümki ka mahəngalay Melefit, kawayum ti mis tadam lekulum mis sulumani. Azuhva nani seriya ya ti

* **23:5** Ka ya ti təhəngalay Melefit ni ti ndam Zəde ndahan təwəlkabu zlam ke meleher ahkay do ni təwəlvü a ahər vu ; a huđ ga zlam gani nani bu ni ti pakama ge Melefit abu məbəkiani. Ana ma asara ti təzalay zlam məwəlkabani gani nani filakter. (Mimbiki 6.8). † **23:5** Ndam Zəde tadaməkkiyu zlam akada ezewed ka ma ga mugudi gatay ga madafaki nday ndam ge Melefit (Macalani 15.37-41).

Melefit amagrafəŋa kè kuli a ni amatam ge mis ndahaŋ ni.]

15 « Lekulum ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekulum ya ti kawayum ti mis tədəm lekulum ndam jireni ni, akəsum cicihi. Lekulum kəbum kədəgum ka həd ndahaŋ gərgəri kay ku àna asak, ku àna *slalah ga yam, ti kəŋgətum ku mis bəlan ga madəbay kuli. Ay tamal ti kəŋgətuma maslaŋa bəlan nahəma, kəgrum ti mığudar zlam atam gekuli ni sak cə ; nahkay egi maslaŋa ya ti Melefit ezligiyu naŋ a *dəluv ga aku vu di ni akada ya ti aməbiyu kuli ni.

16 « Lekulum ndam wuluf ya kədumfəŋa ahar ka ndam wuluf ndahaŋ a ni, akəsum cicihi. Adaba kəbum kədəmum : “Maslaŋa ya ti àmbada àna *ahay gədəkani ge Melefit na ti mbaday ni àzum naŋ do, ay tamal àmbada àna gru ya taŋgah a ahay gədəkani ge Melefit ni ba ni ti mbaday ni azum naŋ.” 17 Lekulum ti ndam wuluf murani edeđin. E kidin ga ata ahay gədəkani ge Melefit ni nday ata gru ni bu ni ti gədəkani ti weley ? Gədəkani ti gru ni tək day ti ahay gədəkani ge Melefit ya agray ti gru ni mīgi *njəlatani ni aw ? 18 Kəbum kədəmum keti : “Maslaŋa ya ti àmbada àna məlan ya ti *teviyekiki zlam ana Melefit na ti mbaday ni àzum naŋ do, ay tamal àmbada àna zlam ya ti teviyekki na ti mbaday ni azum naŋ.” 19 Lekulum

ti wulufani edeđin. E kidin ga məlan ya ti teviyekiki zlam ana Melefit ni nday ata zlam ya teviyekki ni bu ni ti gədəkani ti weley ? Gədəkani ti zlam ya teviyekki ni tək day ti məlan ya agray ti zlam ni mīgi njəlatani ni aw ? 20 Maslaŋa ya ti ambaday àna məlan meviyekiki zlam ana Melefit ni ti àmbaday àna naŋ cilin do, àmbaday ti àna zlam ya ti teviyekki ni daya. 21 Maslaŋa ya ti ambaday àna ahay gədəkani ge Melefit ni ti àmbaday àna ahay ni cilin do, àmbaday ti àna Melefit ya naŋ àvu ni daya. 22 Maslaŋa ya ti ambaday àna huf melefit ni ti àmbaday àna huf melefit ti cilin do ; àmbaday ti àna kərsi ge Melefit, àna Melefit naŋ ya naŋ àvu gappa manjəhadviyani ni daya.

23 « Lekulum ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekulum ya ti kawayum ti mis tədəm lekulum ndam jireni ni, akəsum cicihi. Adaba azagat, matakavay akaba slimberi ndahaŋ ya tidi eli àna tay ni tekeđi, kəbum kəzumiaba bilin a huf ga kruani ba ana Melefit a. Ay *Divi ge Melefit təbu, tətam nday ya ti kəgəsumkabu ni : magray jiri, məgri zlam sulumani ana mis akaba mawayay Melefit. Divi nday nani ti kəgəsumkabu do. Giri-giri ti ere ye ti amal kəgrum enji ni ti nday gani, day kwa ti kəgrum zlam ndahaŋ ya Məwiz àdəm grum ni.

24 Lekulām ndam wuluf ya kədumfəŋa ahar kà ndam wuluf ndahan a ni, kəbum kaŋgazumaba zlam gekəli ya kisum na, kəhumi ana ahàr bi ezəwi àdəkiviya, ay ti kipurmkivu ezligwemi ya àkibu ni do kəndum akaba naŋ.

25 « Lekulām ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekulām ya ti kawayum ti mis tədəm lekulām ndam jireni ni, akəsüm cicihi. Adaba lekulām kəbum kabarumfəŋa aləŋ ge hijiyem akaba aləŋ ga halaf a, ambatakani do a huđ gekəli bu ni ti akal akaba cuđay cisl cisl. 26 Lekulām ndam Feriziyen ti ndam wuluf! Barumfəŋa huđ ge hijiyem na enji a day, nahkay ti aləŋ gani day emigi njəlata.

27 « Lekulām ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekulām ya ti kawayum ti mis tədəm lekulām ndam jireni ni, akəsüm cicihi. Adaba lekulām kəbum akada mindivin ya tàgrakia yam ga zlam bəđ-bəđana amənjavu gwar ka dala ti àbəlaj, ambatakani do a huđ gani bu ni ti aslat ge mis akaba zlam magədavani gərgəri təvu cisl cisl ni.

28 Lekulām day nahkay, mis tamənjələŋ kə kəli ti akada lekulām ndam jireni, ambatakani do cuđay akaba masəkəđ malfəda təniki ka məbəruf ana kəli dal-dal.

29 « Lekulām ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekulām ya ti kawayum ti mis

tədəm lekulām ndam jireni ni, akəsüm cicihi. Adaba lekulām kəbum kədəzlamkiyu mindivin ga ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni lala, kəbum keŋgələdəm mindivin ga ndam jireni, 30 mək kədəmum ahkado: “Tamal ka ya ti ata bəŋ geli təbazl ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ni leli day mələbu ti akal leli məgəsiki ana tay ga mabazl ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ni ndo.” 31 Nahkay lekulām lekulāmani kəgrumkia sedi ka ahàr gekəli a, kədəmum lekulām bəza ga ndam ya təbazl ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ni.

32 Nahkay ti ndeverinəm təwi ga ata bəŋ gekəli ya tənəkə ni, kəmbərəŋum ba! 33 Lekulām ti zlam a hađ, lekulām medəkw! Akatamumfəŋa kà dəluv ga aku ya Melefit amatrađ kəli àna naŋ na ti ahəmamam?

34 Nahkay ti nara nəsləribiyu ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ana kəli, ndam məsər zlam akaba ndam məsər Wakita ge Melefit ana kəli; akabazlum ndahan, akadarumfəŋ ndahan kà təndal, akəzləbum ndahan àna kurupu a ahay gekəli ya *kahəŋgalumvù Melefit ni bu, ndahan ti ni akədəbumoru tay ka kəsa ka kəsa ga məgri daliya ana tay. 35 Nahkay ti ndam jireni ya mis təbazl tay ni đek ti seriya gani amədəđki ke kəli, adaba kala kəbazlum tay ti lekulām lekulāmeni. Ànjəkibiyu kwa ka ga Abel

àbivaya ana ga Zakari wur ge Berisi na. Kàkadum Zakari ti e kidin ga melaŋ meviyekiki zlam ana Melefit ata melaŋ *njelatani ga ahay gəɖakani ge Melefit ni bu. †³⁶ Nəhi ana kuli nahəma, zlam ya mis tɔgudarbiyu ni dek ti seriya gani aməɖəɖki ka ndam ye e hini vu ni. »

*Yezu etɔwi ndam Zeruzalem
(Luk 13.34-35)*

³⁷ « Ndam Zeruzalem, ndam Zeruzalem, kəbum kabazlum ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit, kəbum kabazlum ndam ya ti Melefit aslari biyu tay ana kuli ni àna mizligi tay àna akur daya. Sak ehimeya nawayə macakalakabá kuli a akadá ga məŋ ge mickur ya acakalakabu bəza gayəŋ, abəki kərpasla gayəŋ ka tay ni. Ay ti lekulum kəcuhwum ndo. ³⁸ Nahkay ti Melefit aməmbərəŋ ahay gekuli ni amanjəhad gweŋa. ³⁹ Nəhi ana kuli nahəma, ekipum nu e eri vu va do. Ekipum nu wudaka ti si kəɖəmuma “Bay Melefit məgri sulum gayəŋ ana maslaŋa ya ti amara àna slimi gayəŋ a ni” § day kwa. »

24

*Yezu adəm etembedkaba
ahay gəɖakani ge Melefit na
(Mark 13.1-2 ; Luk 21.5-6)*

¹ Ka ya ti Yezu àhəraya a *ahay gəɖakani ge Melefit ni ba, naŋ àbu asləka ni ti ndam madəbay naŋ ni

təhəɖakfəŋjiyu təhi ahkado : « Mənjaki ahəmamam tələm ahay gəɖakani ge Melefit ni day ti ! » ² Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Kipuma ahay hini medezleni na do waw ? Nəhi ana kuli nahəma, etembedkaba besek-besek, ku akur bəlaŋ day amanjəhadki ka akur nahaŋ va do. »

*Ere ye ti amagravu ka
mandav ga melaŋ ni*

(Mark 13.3-13 ; Luk 21.7-19)

³ Yezu naŋ àbu manjəhadani digusa ka ahər gayəŋ ka həma *Oliviye nahəma, ndam madəbay naŋ ni təhəɖakfəŋjiyu mək tihindifiŋa ma, təhi ahkado : « Hiaba ana leli a, ere gani amagravu ti ananaw ? Aməsərkaba sarta ya akəŋga akaba sarta ga mandav ga duniya ni ti ahəmamam ? » ⁴ Eslini Yezu nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Bumvu slimi maslaŋa àgosay kuli ba. ⁵ Adaba mis kay atara, ku way way do aməɖəm naŋ ti nu, aməɖəm naŋ ti *Krist *Bay gəɖakani ya amara ni. Nahkay atagosay mis kay. ⁶ Mis atagra y silik kə cifen i akaba kə driŋeni, ekicəm ma gani. Kicuma ti kəgrum aŋgwaz ba. Ahər àdəm zlam nday nani tɔgravu kwa. Ku tamal tɔgrava nahkay nəŋgu ni, mandav ga duniya faŋ do. ⁷ Ndam ga had ndahaŋ atakadvu akaba ndam ga had ndahaŋ,

† 23:35 A Wakita ge Melefit ya ahaslani ga ndam Zude ni bu ni ti təɖəmki ma ka Abel ka mənjaki gani (Mənjəkiani 4.8). Təɖəmki ma ka Zakari wur ge Berisi ti ni ka mandav gani (2 Labara 24.20-22). § 23:39 Limis 118.26.

bəbay ndahan akaba bəbay ndahan. Had amada day a kəsa gərgərani ndahan bu, ləwir day amələbu a kəsa gərgərani ndahan bu. ⁸ Zlam nday nani dek ti mən jəki ga daliya cilin, təzavu akada ga wur ya ajibiyu aslər ana wal a huf bu ni.

⁹ « Eslini atəgəsi kəli ana mis ndahan ga məgri daliya ana kəli, atabazl kəli daya. Mis ga duniya dek etizirey kəli adaba lekələm ndam goro. ¹⁰ Ka sarta gani nani ti mis dal-dal atəmrəj məfəku ahər, etizirevu, atəsəkumoru mis gatay ndahan. ¹¹ Ndam ya tədəm nday ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ambatakani do tasəkad malfada ni atələbu dal-dal, atagosay mis kay dal-dal. ¹² Nahkay ti atagudarkivu zlam, mis dal-dal atawayavu akada ya ahaslani va do. ¹³ Ay ti maslaņa ya ti aməmrəj nu do duk abivoru ana vad ga mandav ga sifa gayan ni ti Melefit amahəngay nan. ¹⁴ Wudaka duniya andav nahəma, ahər ədəm mis təhia *Ma Məweni Sulumani əki ka *Məgur ge Melefit na ana mis ga had gərgərani na dek, ti nday ya ti nday ndam *Zude do ni dek tici ma gani day kwa. Kələj gani duniya amandav huya. »

Daliya dal-dalani ya mis atagray ni

(Mark 13.14-23; Luk 21.20-24)

¹⁵ Yezu ədəm keti : « Kəsəruma, ahaslani bay

mahəngaray *pakama ge Melefit Deniyel ədəmki ma ka zlam magədavani ya ti əbəlay do fererəni, ezin zlam dek ni. * Zlam gani amagravu ; amagrava ti ekipəm nan ka mələj *njələtani. » (Bay ya ti ejeņgey ma hini ti ahər ədəm mici lala). ¹⁶ « Ekipəma nan a ti ahər ədəm ndam ya ka had *Zude ni təcuhworu a həma vu kwa. ¹⁷ Maslaņa ya ti nan ka *dalahar ga ahay gayan ni ahərəya, ahuriyu a ahay vu ga məhəlaya zlam gayan a day ba. Məhərəya məcuhway sawan. ¹⁸ Maslaņa ya ti nan a vədan bu ni ti ni, ənga a magam a ga mara mazay azana gayan ba. Məcuhway sawan. ¹⁹ Ka sarta gani nani ti wəl a huf akaba nday ya ti bəza təfəj kə tay ka ahar ni atasay cicihi ! ²⁰ Nahkay ti hən galum Melefit ti ere gani nani əgravu ge milevi ahkay do ni a vad *məpəsabana va ba, ²¹ adaba ka sarta gani nani ti mis atəkəy daliya kay atam daliya ndahan ya mis təkəbiyu kwa ahaslani ka mən jəki ga mələj ni duk əbivaya ana kana ni. Kələj ga daliya nani ti daliya ndahan atələbi akada nani day-day va bi. ²² Melefit ədəm sarta gani nani aməpəs do, do ni ti maslaņa əbi amatamfəņa kə daliya nana bi. Melefit ədəm aməpəs do ni ti azuhva ndam gayan ya adaba tay a ni palam.

²³ « Ka sarta gani nani ti tamal maslaņa ahi ana kəli ahkado : “Pəm *Krist

* 24:15 Mən jay Deniyel 9.27 ; 11.31 ; 12.11.

naŋ àbu ahalay!" ahkay do ni: "Naŋ àbiyu tegi!" nahəma, kəgəsümüki ma gayan ni ba. ²⁴ Adaba mam? Ndam ndahan atara tasəkaf malfada, ku way way do amədam naŋ Krist ahkay do ni naŋ bay məhəngri ma ge Melefit ana mis. Atagray zlam ya ti mis tàgray koksah, mis tipi day-day ndo ni akaba zlam ya ti aməgri ejep ana mis ni. Tamal agravu tata ni, tawayay mesipet ndam ya ti Melefit adaba tay a ni. ²⁵ Lekulum zla nahəma, bumvu slimi, adaba nəhiva ana kəli andava.

²⁶ « Tamal ti təhi ana kəli ahkado: "Naŋ àbiyu a huɗ gili bu!" ti kədəgum ba; tamal təhi ana kəli ahkado: "Naŋ àbu məbuani ahalay hi!" ti kəgəsümüki ma gatay ni ana tay ba. ²⁷ Nu *Wur ge Mis ananga ti mis etipi nu akada ga avər ya abay aku kwa gwar egezi akoru àna naŋ cekw agavəla ni. ²⁸ Nəhi ana kəli nahəma, ka məlan ya zlam məmətani àvu ni ti mambá təcakalavu eslini. »

Manğa ga Wur ge Mis a
(Mark 13.24-27; Luk 21.25-28)

²⁹ Yezu àdam keti: « Ay ka sarta gani nani, kələŋ ga daliya ni zla nahəma, fat amacaday məlan va do huya, kiyi day amasladay məlan va do. Boŋgur atətədbiyu e melefit bu, atadəgaya a ga haɗ a, zlam njəda-njəfani a huɗ melefit bu atadəday a məlan gatay bu daya. ³⁰ Eslini

zlam nahan aməngazlavu a huɗ melefit bu; àna zlam gani nani ti mis atəsər nu *Wur ge Mis nəbu naŋga. Ka sarta gani nani ti mis ga duniya dek etitəwi, etipi nu Wur ge Mis anara ka maklaɓasl àna njəda kay akaba masladay goro a dal-dal. † ³¹ Ka sarta gani nani ti anəslərbiyu *məslər ge Melefit, etivibiyu mezlelim gəɗakani, atəcakalakabu ndam ya Melefit adaba tay a ni kə sliri ga məlan fadani ni dek; ku ka məlan driŋeni weley weley do dek atəcakalakabu mis ka ahar bəlan. »

Yezu azay mazavu ga mən ga wəruv

(Mark 13.28-31; Luk 21.29-33)

³² « Nazay mazavu gani akada ga mən ga *wəruv ni, ahər àdam kicəm kwa: ka ya ti àbakaba slimberi a mək efi nahəma, kəsəruma mədərdər ènjia wudak. ³³ Nahkay day tamal kipurama zlam ya nəhi ana kəli ni naŋ àbu agravu nahəma, sərunki nu *Wur ge Mis nəbu cifa, nìnjia wudak. ³⁴ Nəhi ana kəli nahəma, wudaka mis ya təbu ka dala nihi ni təmət dek ti zlam nday nani dek amagrava day kwa. ³⁵ Məlan ya agavəla akaba məlan ya a ga haɗ ni amandav, ay ti ma goro ya nədam ni amandav day-day do. »

Maslanja ya ti asər vad ga

mandav ga duniya ni ti si Melefit kwa

(Mark 13.32-37; Luk 17.26-30, 34-36)

³⁶ Yezu àdám keti : « Ay ti ma ga vad gani akaba njemdi gani zla nahəma, maslaŋa àbi àsər bi. *Məslər ge Melefit ya a huđ melefit bu ni day təsər do, nu Wur ge Melefit tekeđi nəsər do, si Baba Melefit day kwa ti àsəra cilin. ³⁷ Ere ye ti àgravu ke zemeni ge Nəwi ni amagravu ka fat ya ti nu *Wur ge Mis anaŋga ni. ³⁸ Ke zemeni gani nani wudaka yam ezin məlaŋ dek ni ti mis təbu təzum zlam, tisi zlam, taday wál, wál day taday zawal. Nday təbu tagray zlam nday nani nahkay duk àbiviyyu ana vad ya ti Nəwi àhuriyu a *slalah ga yam gəđakani vu ni. ³⁹ Eslini yam ni àra èzin tay kəđap ka məsər gatay do. Nu Wur ge Mis day anara ka sarta ya ti mis təjalaki ahàr do ni. ⁴⁰ Nəhi ana kəli nahəma, ka ya ti anaŋga ni ti ku tamal mis cə nday a vədaŋ bu nəŋgu ni atazay bəlaŋ gani, atəmbər bu bəlaŋ gani ti amagravu tata. ⁴¹ Ku tamal wál cə tihikabu humbu ka ahar bəlaŋ nəŋgu ni, atazay bəlaŋ gani, atəmbər bu bəlaŋ gani ti amagravu tata. ⁴² Nahkay ti njəhadum eri, adaba kəsərum vad ya ti nu Bay gekəli anara ni do. ⁴³ Cəm day, tamal bay ahay àsəra sarta ga ndam akal ya atara ga məlavad ga məzləl naŋ na ti anjəhad eri, àmbrəŋ tay ga mara məhuriyani a ahay gayan vu do. ⁴⁴ Nahkay

lekəlum day slamatumvu lala, adaba nu Wur ge Mis anara ti ka sarta ya ti lekəlum kəjalumki ahàr do ni. »

Bay magray təwi jireni
(Luk 12.41-48)

⁴⁵ Yezu àdám keti : « Bay magray təwi lala, andikabu ana bay ya agri təwi ni, àsəra zlam a ni ti way ? Bay nani ti bay ya ti naŋ agri təwi ni ambərfəŋ təwi ga huđ ahay gayan dek a ahar vu. Ambərfəŋ təwi ga məvi zlam məzumani ana ndam məgri təwi ndahaŋ àna sarta gani daya. ⁴⁶ Bay magray təwi nani ti tamal bay ya naŋ agri təwi ni àsləkabiya àdi ahàr, naŋ àbu agray təwi lala nahəma, bay məgri təwi nani aməmər vu. ⁴⁷ Nəhi ana kəli nahəma, bay ya təgri təwi ni aməmbrivu elimeni gayan dek a ahar vu. ⁴⁸ Ay bi bay magray təwi ni àhi ana ahàr ahkado : “Bay ya ti nəgri təwi ni àsləkabiya weceweci do.” ⁴⁹ Nahkay anjəki ka məzləb ndam ya tagrakabu təwi ni. Azum zlam zlam gayan, esi zum akaba ndam ya tisi zum dal-dal, eviyi ahàr ana tay ni. ⁵⁰ Naŋ àbu agray nahkay ti bay ya təgri təwi ni amasləkabiya ka fat ya bay məgri təwi ni àjalaki ahàr do ni, àna njemdi ya ti àsər do ni. ⁵¹ Eminjia ti amatrab naŋ dal-dal, aməgri daliya akada ya agri ana nday ndahaŋ ya ti təhi ana ahàr ndam ndam jireni ni. Eslini ti emitəwi, amacakay daliya dal-dal. »

25

Ma gozogul àki ka bəza dahalay kru

¹ Yezu àdəm keti : « Ere ye ti amagravu ka fat gani nani a *Məgur ge Melefit ni bu ni ti àzavu akaba bəza dahalay kru, təhəla ceŋgel gatay a ahar va, takoru tabakabu ahər akaba bay maday wal ni. ² E kidīŋ ga bəza dahalay kruani ni bu ni ti zlam gani murani, ndahaŋ zlamani ni ti ni wir-wireni. ³ Nday zlamani murani ni təcəhvə amal e ceŋgel gatay vu cilīŋ, təcəh amal nahaŋ a ahar vu ndo. ⁴ Ay ti nday wir-wireni ni təcəhva amal e ceŋgel gatay va mək təcəha amal nahaŋ a ahar va ju. ⁵ Bay maday wal ni àra weceweci ndo ni ti bəza dahalay kruani ni dek ere ge dəwir àgəsa tay a, tədəguya e dəwir va.

⁶ « Hud' ya vad' àra ègia ti tici zlahay ahəndabiyu : "Bay maday wal ni ènjia, hərəmuya, ŋgumivoru a ma vu." ⁷ Nahkay bəza dahalay ni dek tēpidėkvu. Tàra tēpidėkva ti təslamalakabu ceŋgel gatay. ⁸ Eslini bəza dahalay murani ni təhi ana nday wir-wireni ni ahkado : "Cəhumifəŋa amal gekəli na ana leli a ti, adaba ceŋgel geli ni aku awayay amətka." ⁹ Ay nday wir-wireni ni təhəŋgrifəŋ ana tay, təhi ana tay ahkado : "Àgravu do, adaba emisli ana leli akaba kəli do. Hojo dəgum afa ga ndam ya təsəkumoru ni ti kəsəkumumbiya." ¹⁰ Ka ya ti nday nakəŋ tādəgoru

takoru təsəkumbiyu amal ni ti bay maday wal ni ti ni ènjia. Nahkay bəza dahalay zlamani wir-wireni ya təslamalava ni təhuriyu akaba bay maday wal ni a ahay ga wuməri ni vu, mək ndam ga wuməri ni təzləkvu mahay. ¹¹ Kələŋ gani bəza dahalay ndahaŋ zlamani ni tinjia, tədəm ahkado : "Bay geli, bay geli, zləkiaba mahay na ana leli a ti!" ¹² Naŋ nakəŋ àhi ana tay : "Nəhi ana kəli nahəma, nəsar kəli do." » ¹³ Nahkay Yezu àhi ana ndam mədəbay naŋ ni ahkado : « Njəhadum eri, adaba kəsərum vad' akaba sarta goro ya anara ni do. »

Ma gozogul àki ka ndam magray təwi mahkər
(Luk 19.11-27)

¹⁴ Yezu àhi ana tay keti : « Nu *Wur ge Mis anəŋga ti akada ga maslaŋa ya naŋ àbu akoru e mirkwi gayaŋ ni. Ara asləka wudak nahəma, àzalakabu ndam məgri təwi gayaŋ mək ambribu elimeni gayaŋ ana tay a ahar vu. ¹⁵ Naŋ nakəŋ èdi siŋgu ana tay : àvi ana ku way way do akada gayaŋ ya esliki magray təwi àna naŋ di ni ; àvi ana bəlaŋ gani siŋgu ga gru miliyem zlam, ana nahaŋ ni miliyem cə, ana nahaŋ ni ti ni miliyem. Kələŋ gani, naŋ nakəŋ àsləka. ¹⁶ Nahkay naŋ ya ti təbi siŋgu ga gru miliyem zlamani ni àmbatvu àna naŋ mək àŋgətki siŋgu ga gru miliyem zlam. ¹⁷ Naŋ ya ti təbi siŋgu ga gru miliyem

cæni ni day àmbatvu àna naŋ mək àngətki siŋgu ga gru miliyem cə. ¹⁸ Ay maslaŋa ya t̄bi siŋgu ga gru miliyem ni òru àngah, èliyu siŋgu ya bay gayan̄ àvi ni dək a had̄ vu.

¹⁹ « Bay ya ti t̄gri t̄wi ni àra àpəsia e mirkw̄i gayan̄ na ti àsləkabiya. Àra àsləkabiya ti àdəm t̄həlibiya zlam gayan̄ na, acalaba. ²⁰ Nahkay maslaŋa ya t̄bi siŋgu ga gru miliyem zlamani ni àrəkia, àhəlkivabiya siŋgu ndahan̄ miliyem a zlam, àhi ahkado : “Bay goro, àna siŋgu miliyem zlamani ya kəbu ni, n̄ambatva àna naŋ a, n̄əngət̄kia ndahan̄ a miliyem zlam.” ²¹ Eslini bay ni àhi : “Àbəlay, nak jireni, nak bay magray t̄wi sulumani. Nihi ti n̄əfiyu kur kəgur zlam kay, adaba kəgrua t̄wi sulumana àna zlam ḡziteni hini ya n̄əvuk na. Mərvu akaba nu.” ²² Naŋ ye cə ni day àrəkia àhi ahkado : “Bay goro, àna siŋgu miliyem cæni ya kəbu ni, n̄ambatva àna naŋ a, n̄əngət̄kia ndahan̄ a miliyem cə.” ²³ Eslini bay ni àhi : “Àbəlay, nak jireni, nak bay magray t̄wi sulumani. Nihi ti n̄əfiyu kur kəgur zlam kay, adaba kəgrua t̄wi sulumana àna zlam ḡziteni hini ya n̄əvuk na. Mərvu akaba nu.”

²⁴ « Kələŋ gani maslaŋa ya t̄bi siŋgu ga gru miliyem ni àrəkia bilegena, àhi ahkado : “Bay goro, n̄əsəra manjəhad̄ gayak a, nak mis zləzladani, kəmbərəŋ mis do. Zlam ya ti nak kizligi ndo

ni day kabaz, zlam ya ti k̄abəhad̄ hilfi gani ndo ni day kacakalakabu. ²⁵ N̄əgrafuka aŋwaz a. Nahkay n̄oru n̄iliyu siŋgu gayak ni a had̄ vu. Nihi za zlam gayak a.” ²⁶ Eslini bay ni àhi ahkado : “Nak ti k̄əgray t̄wi sulumani do, nak masəfani. K̄əsəra manjəhad̄ goro a, k̄ədam zlam ya ti n̄izligi ndo ni day nabaz, zlam ya ti n̄abəhad̄ hilfi gani ndo ni day n̄əcakalakabu. ²⁷ Tamal k̄əsəra nahkay ti hojo amal k̄əvia siŋgu goro na ana ndam macakalana, nihi n̄əsləkabiya ti amal n̄ədia ahàr a èw̄ikia.” ²⁸ Mək àhi ana nday ye eslini ni ahkado : “Zumfəŋa siŋgu na, k̄əvumikivu ana maslaŋa ya ti siŋgu ga gru gayan̄ miliyem kruani ni.” ²⁹ Eslini àhi ana tay : “N̄əhi ana k̄əli nahəma, maslaŋa ya ti zlam gayan̄ àbu ni ti atəvikivu, zlam gayan̄ emigi kay dal-dal. Ay maslaŋa ya ti zlam gayan̄ àbi ni ti ku ere ye ti àfəŋ ni day atəzafəŋa. ³⁰ Ay maslaŋa ya ti àgray t̄wi sulumani ndo ni zligumiyu naŋ e mite vu a mələŋ ziŋ-zinəni vu, emit̄wi, amacakay daliya dal-dal.” »

Seriya ya ti atagrafəŋa k̄e mis a ka fat ga mandav ga duniya ni

³¹ Yezu àdəm keti : « Ka fat ya ti nu Wur ge Mis anan̄ga a mələŋ masladani goro ba akaba *məslər ge Melefit a dək ni ti ananjəhad̄ e k̄ərsi ga bay goro bu. ³² Eslini mis ga had̄ gərgərani dək atəcakalavu k̄e meleher goro.

Mæk enedekaba mis a akada ga bay majəgay zlam edekaba təmbəmbak akaba awəwak a ni.³³ Anabəhad təmbəmbak ni gwar ka ahar ga dəf goro, awəwak ni ti ni gwar ka ahar ga gəjar.³⁴ Nahkay anəhi ana ndam ya ti ka ahar ga dəf goro ni ahkado : “Lekələm ya ti Baba əgria sulum gayan ana kəli a ni ti dəguma, hərəmiyu a *Məgur ge Melefit vu. Məlan gani nani ti Melefit aslamalikabu ana kəli kwa ka mənəkəi ga duniya.³⁵ Adaba ka ya ti ləwir awər nu ni kəvumua zlam məzumana ; ka ya ti yam akad nu ni kəvumua yam a ; ka ya ti nara, nu mirkwi afa gekəli ni kəgəsumkabá nu a ;³⁶ ka ya ti azana əfu bi ni kəvumua azana ; ka ya ti nəbesey do ni kəmənjumlahiya nu a ; ka ya ti nu a daŋgay bu ni day kəmənjumlahiya nu a.”³⁷ Eslini ndam jireni ni atəhəngrufəŋ, atəhu : “Bay geli, mipi kur ləwir awər kur mək məvuk zlam məzumani ti ananaw ? Mipi kur yam akad kur mək məvuk yam ti ananaw ?³⁸ Mipi kur nak zal mirkwi mək məgəskabu kur ti ananaw ? Mipi kur azana əfuk bi mək məvuk azana ti ananaw ?³⁹ Mipi kur kəbesey do ahkay do ni nak a daŋgay bu mək mərə məmənjiyu kur ti ananaw ?”⁴⁰ Eslini anəhəngrifəŋ ana tay anəhi ana tay ahkado : “Nəhi ana kəli nahəma, zlam ya ti kəgrumi ana ku bəlan ga bəza ga mma ya ti tislə arəŋa do ni ti kala kəgrumu ti ana nu.”

⁴¹ « Kələŋ gani anəhi ana

ndam ya ti ka ahar ga gəjar goro ni ahkado : “Sləkumfua, lekələm ti metikwesleni, dəgum a aku ya əmət dəy-dəy do ni vu. Aku nani ti Melefit əgriya ana seteni a akaba ana ndam məslər ge seteni a.⁴² Adaba ka ya ti ləwir awər nu ni kəvumu zlam məzumani ndo ; ka ya ti yam akad nu ni kəvumu yam ndo ;⁴³ ka ya ti nara, nu mirkwi afa gekəli ni kəgəsumkabu nu ndo ; ka ya ti azana əfu bi ni kəvumu azana ndo ; ka ya ti nəbesey do ahkay do ni nu a daŋgay bu ni day kəmənjumlahiyu nu ndo.”⁴⁴ Eslini nday nakəŋ atəhəngrufəŋ, atəhu : “Bay geli, mipi kur ləwir awər kur, yam akad kur, nak zal mirkwi, azana əfuk bi, kəbesey do, ahkay do ni nak a daŋgay bu mək məvuk ere gani ndo ahkay do ni məmənjiyu kur ndo ni ti ananaw ?”⁴⁵ Eslini anəhəngrifəŋ ana tay anəhi ana tay ahkado : “Nəhi ana kəli nahəma, zlam ya ti kəgrumi ana ku bəlan ga bəza ga mma ya ti tislə arəŋa do ni ndo ni ti kala kəgrumu ana nu ndo.”⁴⁶ Nahkay nday gani nani atoru ka məlan ya ti atəkəy daliya ga kaŋgay-kaŋgayani ni. Ndam jireni ni ti ni atoru ka məlan ga *sifa ya əndav dəy-dəy do ni. »

26

Tagray dabari ge mijin
Yezu

(Mark 14.1-2 ; Lək 22.1-2 ;
Zəŋ 11.45-53)

1 Yezu àra èndeveriŋa ma gayan̄ ya àdəm na ðek ti àhi ana ndam madəbay nan̄ ni ahkado : 2 « Kəsəruma, vad àvu cə tara tagray wuməri ga *Pak. Ka fat gani nani ti atəgasi nu *Wur ge Mis ana mis mək *atadarfəŋjiyu nu kà təndal. »

3 Eslini gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđákani ndahaŋ təcakalavu a magam afa ga Kayif gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. 4 Təzlapakabá, tawayay təgəs Yezu àna wir-wir ti tákaf nan̄. 5 Nday nakəŋ təđəm : « Məgəs nan̄ a wuməri ni vu ba, adəba tamal magray nahkay ti mis dal-dalani ni atəmbərəŋ leli do, etizligeya silik a kəsə va. »

Wal nahaŋ abəki tersel ka Yezu

(Mark 14.3-9 ; Zeŋ 12.1-8)

6 Ka ya ti Yezu nan̄ a Betani nan̄ a ahay bu afa ga Simu zal ambələk ni ti 7 wal nahaŋ àrəkia. Wal nani ti tersel ge siŋgu kayani àfəŋ a kolombu sulumani bu. * Ka ya ti Yezu nan̄ àbu azum zlam nahəma, wal nakəŋ abəki tersel ni ka ahàr. 8 Ndam *madəbay Yezu ni tàra tìpia ti àwəria bəruv ana tay a, təđəm ahkado : « Àgudar tersel hini ti kamam ? 9 Tersel ni siŋgu gani kay ti, hojo amal təsəkumoya ti tidi siŋgu gani ana ndam talaga do aw ? »

10 Yezu àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay ahkado :

« Kəhəlumi muru ana wal hini ti kamam ? Zlam gayan̄ ya àgru ni ti àbəlay. 11 Ndam talaga zla nahəma, nday təbu akaba kəli kəlavad. Ay nu zla ti ananjəhad akaba kəli kəlavad do. 12 Wal hini àbəkua tersel ka vu a ti, àslamatakabá nu ga məfiyu nu e evid va. 13 Nəhi ana kəli nahəma, a mələŋ bu ðek, ku eley eley do atəđəmoru *Ma Məwəni Sulumani ni zla nahəma, atanğəhad ere ye ti wal hini àgray ni daya. Nahkay ti wal ni amagəjazlki ahàr ke mis do. »

Zudas awayay aɡəsi Yezu ana gəđákani ga ndam Zude

(Mark 14.10-11 ; Lək 22.3-6)

14 Kələŋ gani Zudas Iskariyot biliŋ a huđ ga ndam *madəbay Yezu kru mahar cəeni ni bu òru afa ga gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, 15 àhi ana tay ahkado : « Nara nəđəfiki Yezu ana kəli ti kəgəsum nan̄ ti kəvumu mam ? » Nday nakəŋ tàra tìcia ma gayan̄ na ti təbi siŋgu akur-akurani kru kru mahkər. 16 Nahkay kwa ka sarta gani nani Zudas nakəŋ àdəbay divi ahəmamam ti ara adəfiki Yezu ana tay ti təgəs nan̄ ni.

Yezu azum zlam ga wuməri ga Pak akaba ndam madəbay nan̄ ni

(Mark 14.12-21 ; Lək 22.7-14, 21-23 ; Zeŋ 13.21-30)

17 Vad ye enjenjeni ga wuməri ga *Pak ga məzumvù

* 26:7 Kolombu gani nani ti təgray àna akur sulumani ya təzalay elbetir ni, siŋgu gani kay.

*dipeŋ miwisiŋeni do ni ènjia. Eslini ti ndam *madəbay Yezu ni tərəkia ka Yezu a, tihindifiŋa ma, təhi ahkado : « Kawayay ti mōru māsalamatukkabu zlam məzumani ga wuməri ga Pak ni ti eley ? »¹⁸ Nahkay naŋ nakəŋ àhi ana tay : « Dəgum a kəsa gəfakani ni vu. Kinjəmiya nahəma, akədumi ahər ana meni ; humi ahkado : “Məsi geli àdəm : Sarta goro ènjia wudak. Nara ga məzum zlam ga wuməri ga Pak ni akaba ndam madəbay nu ni ti afa gayak.” »¹⁹ Nahkay ndam madəbay Yezu ni tōru tàgray ere ye ti Yezu àhi ana tay ni, mək təslamalakabu zlam ga wuməri ga Pak ni.

²⁰ Ga məlakarawa ti Yezu òru àzum zlam akaba ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni. ²¹ Ka ya ti nday təbu təzum zlam ni ti Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, biliŋ gekəli aməsəkumoru nu. » ²² Ma ga Yezu ya àdəm ni ti àhəlia ahər ana ndam madəbay naŋ na dal-dal. Way way do biliŋ àna biliŋeni naŋ àbu àdəm : « Nu do, do waw, Bay goro ? »²³ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti aməsəkumoru nu ni ti, naŋ ya ti mətəlkabiyu ahar a halaf vu ni. ²⁴ Nu *Wur ge Mis nara nəmət akada ga pakama ge Melefit ya àdəm a Wakita gayaŋ bu ni. Ay ti zləzladə afa ga maslaŋa nani ya ti asəkumoru Wur ge Mis ni ! Hojo akal tieweya naŋ a ndo. »²⁵ Zədas naŋ ya ti ara asəkumoru naŋ ni àhi

ahkado : « Nu do, do waw, Məsi ? » Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak nakani kədəmaya zlam gayak a. »

Dafge Melefit

(Mark 14.22-26 ; Lək 22.14-20 ; 1 Koreŋ 11.23-25)

²⁶ Ka ya ti təzum zlam nahəma, Yezu àzay *dipeŋ, àgri səsı ana Melefit, èsekaba, àvi ana ndam madəbay naŋ ni. Àhi ana tay : « Zuma, zumum : hini ti aslu ga vu goro. »²⁷ Kələŋ gani àzay hijiyem akaba zum, àgri səsı ana Melefit keti, àvi ana tay mək àhi ana tay : « Lekələm dek səm. ²⁸ Hini hi ti mimiz ga vu goro. Àna mimiz hini ti Melefit awəlkabu pakama gayaŋ akaba ge mis. Aməŋgəzaya a vu goro ba ti ga mahəŋgay mis kay, ti Melefit məmberfəŋa zlam magudarani ge mis na kə tay a. ²⁹ Nəhi ana kəli nahəma, enisi zum ge wur ge *viŋ ya do, si a vad ya ti enisi zum məweni akaba kəli a Məgur ga Baba bu ni kwa. »³⁰ Təra təzuma zlam na ti nday nakəŋ təzləbay Melefit àna limis, təhəraya e mite va, təcəloru a həma *Oliviyə vu.

Yezu àdəm : « Piyer amədəm àsər nu do »

(Mark 14.27-31 ; Lək 22.31-34 ; Zeŋ 13.36-38)

³¹ Nday təbu takoru ti Yezu àhi ana tay : « A huđ ga məlavad hini bu ni ti lekələm dek ekijəmkiya ke divi a azuhva ere ye ti amagrakuvu ni ; adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu,

Melefit àdám amakadkia bay majəgay təmbəmbak na ka tay a, nahkay təmbəmbak ni etedevu kway-kwayay. † 32 Anəmət, ay ka ya ti ananğaba e kisim ba nahəma, akədumu ahàr e Gelili. »

33 Piyer àra ècia ma gayan na ti àhi : « Ku mis dek tijikia ke divi a, təmbrəŋ kur nəŋgu ni, nu ti nijikia day-day do. »

34 Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nəhuk nahəma : nak ti kani kani a a huđ ga məlavad bu, wudaka agwazl azlah nahəma, akədám sak mahkər kəsər nu do timey. » 35 Eslini Piyer nakəŋ àdám : « Aha, nahkay do. Nu ti ku tamal ti məmətkabu nəŋgu nahəma, ŋgay nəsər kur do ni ti nədám do simiteni. »

Ndam *madəbay Yezu ndahanəŋ ni dek day tədám akada ge Piyer ni.

Yezu àhəŋgalay Melefit e Gecimeni
(Mark 14.32-42 ; Luk 22.39-46)

36 Yezu akaba ndam madəbay nanəŋ ni tòru ka məlanəŋ nahanəŋ, məlanəŋ gani nani ti təzalay Gecimeni. Tòru tɪnɟəa eslina ti Yezu àhi ana tay : « Njəhaduma ahalay a hayaŋ, nakoru tegi nahəŋgalay Melefit. »

37 Àzalay Piyer akaba bəza ge Zebede cəeni, tòru cak. Eslini ti Yezu nakəŋ àjalay ahàr dal-dal, məbərurv àtikaba kwir kwir. 38 Àhi ana tay : « Məbərurv atukaba, akada

nara nəmət. Njəhaduma ahalay a, njəhadum eri ga məvu njəda. » 39 Nahkay Yezu nakəŋ àhədakfəŋa ka tay a òru cak, àndəhad a huđ a huđ, àhəŋgalay Melefit, àdám ahkado : « Bəba, zlam dek kisliki magrani ; hədakfua daliya hina, nəcakay ba ti. ‡ Ku nədám nahkay nəŋgu ni, nawayay ti ere ya nak kawayay ni kwa do ni, goro ya nu nawayay ni do. »

40 Àra àhəŋgala Melefit a nahkay ti àŋgəkia ka ndam madəbay nanəŋ mahkərani na, àdi ahàr ana tay nday e dəwir bu. Èpidək tay, àhi ana Piyer : « Kèbesəm manjəhadani eri ga majəgaki nu njemdi bilinəŋ koksah aw ? 41 Njəhadum eri, həŋgalum Melefit ti ka ya ti *Seteni esipet kəli ni ti kɪjəmkiə ke divi a ba. Məbərurv ge mis awayay magray zlam sulumani, ay ti èsliki do, adaba aslu ga vu gayan gedebeni. »

42 Yezu àŋgəvù, òru àhəŋgalay Melefit keti, àdám : « Bəba, tamal ahàr àdám nəcakay daliya hini kwa ti, gray akada gayak ya ti kawayay ni. » 43 Àra àhəŋgala nahkay ti àŋgəkia ka ndam madəbay nanəŋ na keti. Àdi ahàr ana tay, nday e dəwir bu, tàmətaɔkaba ga manjəhadana eri a. 44 Àŋgəvù keti ya mahkər, òru àhəŋgalay Melefit akada gayan nahanəŋ

† 26:31 Məŋjay Zakari 13.7. ‡ 26:39 Ahalay ti ma ga Yezu ya àdám ni ti nahkay hi : « Hədakfua hijiyem hina. » A Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni ti tədám məzum bərurv ge Melefit ti akada zum e hijiyem bu, mis tisi ti akad tay.

ni. ⁴⁵ Àra àsləkabiya ti àhi ana ndam madəbay naŋ ni keti : « Kekileŋa kinjəm dəwir aw ? Kekileŋa kəpəsumaba waw ? Sarta ènjia. Nga pəm, tara təgəsi nu, nu *Wur ge Mis, ana ndam magudar zlam ni. ⁴⁶ Cikəmbaba, mədəgumkiuru ka tay. Nga pəm, maslaŋa ya ti ara aɡəsi nu ana tay ni ènjia, do ni ti ahəmamam. »

Təgəs Yezu

(*Mark 14.43-50 ; Luk 22.47-53 ; Zəŋ 18.3-12*)

⁴⁷ Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti Zədas bilin ga ndam ga Yezu kru mahar cəeni ni ènjia akaba mis a dal-dal, maslalam akaba aday təfəŋ kà tay. Gədəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gədəkani ndahaŋ təslərbiyu tay. ⁴⁸ Wudaka nday tara ti Zədas bay məsəkumoru Yezu ni àhivabiya ma ana mis dal-dalani na. Àhi ana tay : « Bay ya ti anəgri sa àna məfəki ma kà tuwər § nahəma, naŋ gani həya. Gəsuma naŋ a. »

⁴⁹ Zədas nakəŋ àra ènjia ti àrəkia ka Yezu nakəŋ a həya. Àhi : « Wəsi Məsi, » mək əgri sa àna məfəki ma kà tuwər. ⁵⁰ Eslini Yezu àhi : « Zləba goro ni, ere ye ti kərəkia kawayay kagraŋ ni ti gray zlam gayak. » Nahkay mis nakəŋ tədəgaki ka Yezu cip, təgəs naŋ. ⁵¹ Eslini mis bilin e kidin gatay ya təbu akaba Yezu ni bu arad maslalam fətah, əsifəŋa slimi ana bay

məgri təwi ana gədəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit na həndad. ⁵² Ay Yezu àhi ahkado : « Hənguriyu maslalam gayak ni a ahay gani vu. Adaba ndam ya ti takadvu àna maslalam ni dek ti atabazl tay day àna maslalam. ⁵³ Kəhi ana ahər nisliki mahəŋgalay Baba, mək aslərbiyu məslər gayan dəbu dəbu ehimeya do aw ? ⁵⁴ Ay tamal nagraŋ nahkay ti pakama ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni agravu ti ahəmamam ? »

⁵⁵ Eslini Yezu àhi ana mis dal-dalani ya tərəkia ni ahkado : « Kədəgumkua àna maslalam a akaba aday a, kəgəsum nu akada nu zal akal, ambatakani do nəbu manjəhadani nəcəhi zlam ana kəli a dalaka ga *ahay gədəkani ge Melefit ni bu kəlavad. Ka gani nani ti kəgəsum nu ndo timey. ⁵⁶ Ay zlam nani dek agravu ti ere ye ti ndam mahəŋgaray *pakama ge melefit tədəm, àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni məgravu. » Eslini ndam madəbay naŋ nakəŋ dek təmbərbu naŋ, tədəgiki ana hwa tidizl.

Tagrafəŋa seriya kà Yezu kə meleher ga gədəkani ga ndam Zəde a

(*Mark 14.53-65 ; Luk 22.54-55, 63-71 ; Zəŋ 18.13-14, 19-24*)

⁵⁷ Tàra təgəsa Yezu a ti təzoru naŋ afa ga Kayif gədəkani ga ndam

§ 26:48 Ka sarta nani ti kəlavad mis təgri sa ana mis ya ti tawayay tay dal-dal ni àna məfəki ma ka tay kà tuwər.

*manjalabakabu mis akaba Melefit ni. Ba-ba ti ndam *mäsär Wakita ge Melefit ni akaba gädäkani ndahan təcakalava eslina. ⁵⁸ Ka ya ti tǎbu takoru àna Yezu ni ti Piyer ti ni adəboru nan kələn driŋ duk a dalaka ga ahay ga gädäkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni vu, mək ànjəhad digəs akaba ndam magray tǎwi ye eslini ni. Awayay epi ere ye ti atəgri ana Yezu ni dek.

⁵⁹ Gädäkani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gädäkani ge seriya ni dek tǎbu tadəbay zlam magudarani ga məwəlki Yezu ka seriya àna malfada, adaba tawayay takad nan, ay ti tənğət ndo. ⁶⁰ Eslini mis kay tāsəkadki malfada, ay ku tamal nahkay nənğu ni tənğətfəŋa zlam magudarana ndo. Kələn gani mis ndahan cə ticikaba, tāsəkadki malfada nahan keti, ⁶¹ tǎdəm : « Leli micifiŋa, àdəm ahkado : “*Ahay gädäkani ge Melefit ni ti nisliki membedkabana. Enembedkaba ti a hud ga vad mahkərani bu nisliki mələmvana nahan a.” »

⁶² Eslini gädäkani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni ecikaba cəkwađ, àhi ana Yezu : « Nak kǎhəŋgarfəŋ do aw ? Zlapay ge mis hini ya ti tǎzlapakuk ni ti zlapay ga mam ? » ⁶³ Ay

Yezu nakən te-te, àhəŋgrifəŋ ndo. Mək gädäkani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni àhi keti : « Nəhuk mbađay dək ana slimi ge Melefit Bay ga sifa ni : tamal nak *Krist *Bay gädäkani ya amara ni, nak Wur ge Melefit ti hi ana leli. » ⁶⁴ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nak nakani kǎdəmaya zlam gayak a. Ay nəhi ana kǎli keti : Kama kama ti ekipəm nu *Wur ge Mis manjəhadani a mələŋ ga gädäkani bu, kǎ ahar ga đaf ge Melefit Bay njəda-njəđani ni. * Ekipəm anara ka maklađasl a hud melefit ba. † »

⁶⁵ Gädäkani nakən àra ecia ma ga Yezu na ti àzumkia bəruv a, eguzlehkaba azana ka vu gayan a kwar, † àhi ana mis ni ahkado : « Azay ahər gayan akada nan Mel-efit ; madəbay sedi nahan kamam mba mam ? Kicəma, endivi Melefit timey ! ⁶⁶ Ay ti kawayum ti mǎgrumi mam ? » Mək mis ni dek tǎdəm : « Ağudara, si tǎkad nan kwa. » ⁶⁷ Eslini mis ndahan tǎtifiviyu esliđ e eri vu, tǎsi mǎdukđuk ga ahar, tǎbi bəbarva, ⁶⁸ tǎhi : « Nak Bay gädäkani ya amara ni, đəfiaya maslaŋa ya ti àzłəđ kur na ana leli a zla ! »

Piyer àdəm nan əsər Yezu do
(Mark 14.66-72 ; Lək

* 26:64 Mənjay Limis 110.1. † 26:64 Mənjay Deniyel 7.13. ‡ 26:65 Tamal zal Zəde eguzlehkaba azana gayan ka vu a ti adafaki tuway, ahkay do ni zlam ya àdəlay do simiteni ni àgrava. Gädäkani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit eguzlehkaba azana gayan ka vu a ni ti azuhva ma ga Yezu ya àdəm nan Wur ge Melefit ni, adaba tǎdəm endivia Melefit a dal-dal.

22.56-62 ; *Zen* 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Ka sarta gani nani ti Piyer naŋ àbu manjəhadani digəsa a dalaka ni bu. Naŋ àbu eslini ti wal nahaŋ àrəkia : wal nani naŋ àbu agray təwi eslini. Àhi ana Piyer nakəŋ ahkado : « Nak day kəsawadumkabá akaba Yezu zal Gelili na. » ⁷⁰ Ay ti Piyer àhi kè meleher ge mis dək ahkado : « Aha. Nìcikaba ere ye ti kawayay kədəm na do. »

⁷¹ Àra àdəma nahkay ti òru gwar ka mahay. Naŋ àbu akoru nahəma, wal nahaŋ èpi naŋ keti. Wal nani day agray təwi eslini. Àra èpia naŋ a ti àhi ana mis ya ti eslini ni : « Naŋ hini təsawadəkaba akaba Yezu zal Nazaret na. » ⁷² Eslini Piyer nakəŋ àmbaday, àdəm keti : « Aha, nu nəsər maslaŋa gani nani do timey. »

⁷³ Àra àpəsa 6al ti mis ya təbu a dalaka bu ni təhadəkfəŋiyu ke Piyer, təhi keti : « Edefiŋ nak ndam gatay gani, adaba mis təsər àna dəŋgu gayak ya kazlapay àna naŋ ni. » ⁷⁴ Naŋ nakəŋ àmbaday, àdəm : « Tamal nasəkad malfada nahəma, Melefit məkada nu a. Nəsər maslaŋa gani nani ya ti kacalumfəŋ ni do. » Eslini agwazl àzlah həya. ⁷⁵ Piyer nakəŋ ma ga Yezu ya àhi « Wudaka agwazl azlah ti akədəm sak mahkər kəsər nu do » ni àŋgiaya a ahər ba. Nahkay Piyer nakəŋ àhəraya e mite va, ètəwi dal-dal.

27

Təzoru Yezu kè meleher ga bay Pilet

(*Mark* 15.1 ; *Luk* 23.1-2 ; *Zen* 18.28-32)

¹ Də àna zəzəeni nahəma, gədákani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni təcakalava akaba gədákani ndahaŋ na, tàgraki sawari ka Yezu ga makad naŋ. ² Eslini tэгəs Yezu nakəŋ, təwəl mək tòru àna naŋ afa ge Pilet. Pilet ti bay ga ndam *Rom ya agur had *Zəde ni.

Məmət ga Zədas

(*Təwi* 1.18-19)

³ Zədas naŋ ya ti àsəkumoru Yezu ni àra àsəra tэгəsa Yezu a təwəla ti, àhəŋgarvu maravu mək àhəŋgribiyu siŋgu akurakurani kru kru mahkərani ni ana gədákani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gədákani ga ndam *Zəde ni, ⁴ mək àhi ana tay ahkado : « Nəgudara zlam a, adaba nəsəkumoya sifa ga maslaŋa ya ti àgudar araŋa ndo na. » Ay nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Ma gani geli mam ? Məsər gayak. » ⁵ Eslini Zədas nakəŋ àboru siŋgu ni bədak a *ahay gədakani ge Melefit ni vu, mək òru àwəliyu ezewed agavəla, àfiviyu ahər gayaŋ tandal ga makad ahər gayaŋ, mək àmət. ⁶ Eslini bəbay gədákani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni təhəlabə siŋgu na, tədəm : « E divi geli bu ni ti misliki məbəkiviya siŋgu hini àkivu ka siŋgu ya taŋgahi ana

Melefit ni vu do, adaba sinƙu hini ti tāsakum sifa ge mis àna naŋ. »

⁷ Nahkay nday nakəŋ tàgray sawari, mək tāsakumfəŋa vədaŋ kà bay mələm zlam a. Mələŋ gani ègi mindiviŋ ga ndam madurlaŋ. ⁸ Ku kani vədaŋ gani nani ti təzalay vədaŋ ge mimiz. ⁹ Nahkay ti pakama ge Zeremi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni àgrava. Pakama gani nani ti nihi: « Təhəla sinƙu akur-akurani kru kru mahkərani na, sinƙu ya ti ndam *Izireyel tàgraki sawari tādəm tāsakum naŋ àna naŋ ni, ¹⁰ tāsakum vədaŋ ga bay mələm zlam àna naŋ, akada ga Bay geli ya àhu ni. * »

Pilet agrafəŋa seriya kà Yezu a

(Mark 15.2-5 ; Lük 23.3-5 ; Zey 18.33-38)

¹¹ Tòru tìnjua àna Yezu afa ge Pilet a ti Pilet nakəŋ èhindifiŋa ma, àhi: « Nak ti bay ga ndam *Zude efedīŋ aw ? » Àhəŋgrifəŋ, àhi: « Nak kədəm. » ¹² Eslini gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđákani ndahaŋ ni tacalki naŋ ka zlam magudarani. Ay ti naŋ nakəŋ àhəŋgarfəŋ ndo. ¹³ Pilet èhindifiŋa ma keti, àhi ahkado: « Tacalki kur ka zlam magudarani kay ti kici do waw ? » ¹⁴ Yezu naŋ te-te, àhəŋgrifəŋ ndo. Gayaŋ ya àhəŋgarfəŋ ndo ni ti àgria ejep ana bay na dal-dal.

Tādəm seriya àgasa Yezu a, si takad naŋ kwa

(Mark 15.6-15 ; Lük 23.13-25 ; Zey 18.39-19.16)

¹⁵ Kəla wuməri ga *Pak zla ti ndam *Zude təbu tihindifiŋa kè Pilet a ti məfaya zal daŋgay a bəlaŋ. Tihindifiŋa ti naŋ àbu afiaya maslaŋa ya tawayay na ana tay a. ¹⁶ Ay ka sarta gani nani ti zal nahaŋ àvu a daŋgay bu slimi gayaŋ Yezu Barabas. Maslaŋa nani ti mis dek təsəra naŋ a. ¹⁷ Nahkay ka ya ti mis ni təcakalava nahəma, Pilet nakəŋ èhindifiŋa kà tay a, àhi ana tay ahkado: « Kawayum hi ti nəfiaya way ana kəli a way ? Nəfiaya Yezu Barabas ana kəli a tək, day ti Yezu naŋ ya ti təzalay *Krist ni aw ? » ¹⁸ Adəm nahkay ti adaba àsəra tэгəsihiyu Yezu ti adaba tagraləŋ solu palam. ¹⁹ Ka ya ti Pilet naŋ àbu maŋjəhadani agray seriya ni ti wal gani àslərkibiyu mis àhi mərə məhi ahkado: « Maslaŋa nani ti mis jireni, kəgri araŋa ba. Adaba kani ga mələvad nàgra daliya dal-dal, kisim èzidekuva àna maslaŋa nana. »

²⁰ Eslini gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđákani ndahaŋ ni təhi ana mis macakalavani ni: « Humi: “Mawayay si kəfaya Barabas a, Yezu ti ni kəkada naŋ a.” » ²¹ Bay ni àhi ana tay keti: « E kidīŋ gatay cəeni ni bu ni ti kawayum ti nəfiaya way ana kəli a way ? »

* 27:10 Məŋjay Zakari 11.12-13 ; Zeremi 18.2-3 ; 19.1-2 ; 32.6-15.

Nday nakəŋ təhi : « Barabas. »
 22 Pilet nakəŋ àra ècia ma
 gatay na ti àhi ana tay :
 « Nahkay ti kawayum ti nàgri
 mam ana Yezu naŋ ya ti
 təzalay naŋ Krist ni mam ? »
 Nday dek təhi : « *Darfəŋ
 naŋ kà təndal. » 23 Pilet àhi
 ana tay keti : « Àgudar mam
 emiteni mam ? » Nday nakəŋ
 ba təzlah kay kay, təđəm :
 « Darfəŋ naŋ kà təndal, darfəŋ
 naŋ kà təndal. » 24 Pilet nakəŋ
 àra àsəra mis ni eticiiki ma
 do, tawayay tizligaya ŋguwa
 ti, àcah yam àbarakaba ahar
 gayaŋ a kè eri ge mis na
 dek mək àđəm : « Kəkəđum
 maslaŋa hini ti ahar goro
 àkibu bi, məsər gekəli. »
 25 Eslini mis ni dek təđəm
 ahkado : « Məgəskabá ka
 ahàr geli akaba bəza geli a,
 təkəđ naŋ. » 26 Pilet àra ècia
 ma gatay na ti àfiaya Barabas
 nakəŋ ana tay a, àhi ana
 ndam slewja gayaŋ ni təzłəb
 Yezu àna kurupu. Tàra təzłəba
 ti àhi ana tay tázay naŋ, tòru
 tadarfəŋ naŋ kà təndal.

*Ndam slewja teyefiŋ kà
 Yezu*
 (Mark 15.16-20 ; Zəŋ 19.2-
 3)

27 Ndam slewja ni təzoru
 Yezu nakəŋ a huđ ahay ga
 bay *Pilet ni vu. Eslini
 təzalakivabiyu ndam slewja
 ndahaŋ ni dek, tərəkiva ka
 tay a tàra təvelinji ahàr ana
 Yezu. 28 Təmbatki azana
 ndizeni, 29 təkəleya adak
 a, təslap hindigil-hindigil,
 təfiviyyu a ahàr vu akada ga
 jaku ni, tázay eziŋwi təfivù a
 ahar ga đaf vu. Tàra təbəkia

zlam a zla nahəma, təbəhad
 mirdim kè meleher gayaŋ
 təgri sa, teyefiŋ, təhi ahkado :
 « Məgruk sa, bay ga ndam
 *Zəde ! » 30 Eslini nday nakəŋ
 titifiviyyu esliđ e eri vu, təzafəŋa
 eziŋwi na mək təsi a ahàr vu.
 31 Tàra təbia seki a nahkay ti
 təkəkwakia azana ya təfəki
 na, təbikabu azana gayaŋ
 gayaŋani ya təkəkwakia ni.
 Kələŋ gani tázay naŋ ga moru
 *madarfəŋ naŋ kà təndal.

Tadarfəŋ Yezu kà təndal
 (Mark 15.21-32 ; Lək
 23.26-43 ; Zəŋ 19.17-27)

32 Ka ya ti ndam slewja
 ni təbu təsləkaba a kəša
 ni ba ni ti təkəkabu ahàr
 akaba zal Sireŋ nahaŋ, slimi
 gayaŋ Simu. Eslini nday
 nakəŋ təfəki ŋgasa ga mazay
 təndal ga *madarfəŋ Yezu
 ni. 33 Nday nakəŋ tòru tɪŋjəa
 ka məlaŋ nahaŋ ; məlaŋ
 gani nani ti təzalay Golgota,
 adəmvaba « məlaŋ ga aslat ga
 ahàr. » 34 Təvi zum mebedeni
 akaba haf bəlek-bəlekeni ana
 Yezu nakəŋ. Àra àcaka ti
 àwayay miseni ndo. 35 Eslini
 nday nakəŋ tadarfəŋ naŋ kà
 təndal ni. Tàra tadarfəŋa naŋ
 a ti təgraki ca-ca àki ka azana
 gayaŋ ni bəlaŋ àna bəlaŋ ti
 təsər way azum way. 36 Kələŋ
 gani tənjàhad tajəgaki naŋ.
 37 Eslini tadarfəŋ pələŋgaf kà
 təndal agavəla ga ahàr gayaŋ.
 Ka pələŋgaf nani ti təbəkia zlam
 magudarani ge mis ni ti mis
 dek təsər ; təbəkia ti nahkay
 hi : « Hini ti Yezu bay ga
 ndam *Zəde. » 38 Eslini keti
 tadarfəŋ ndam akal bebem cə
 kà təndal ndahaŋ kà gəvay ga

Yezu, bəlan gani ka ahar ga daf, bəlan gani ti ni ka ahar ga gəjar gayan.

³⁹ Nday ya ti takoru gwar eslini ni t̄ara t̄ipia naŋ a ti t̄indivi naŋ, t̄edaday ah̄ar, ⁴⁰ t̄əhikaboru : « Hini, nak ya ti k̄əɗəm ahkado : “Nembəd̄v̄u *ahay ḡəɗakani ge Melefit ni ti anələmaba a hud̄ ga vad̄ mahk̄arani ba” ni do aw ? Tamal nak Wur ge Melefit ti h̄əŋgay ah̄ar gayak, h̄əraya k̄ə t̄əndal na zla aw ! » ⁴¹ Eslini ḡəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *məs̄ər Wakita ge Melefit akaba ḡəɗákani ndahan̄ ni t̄əyefiŋ daya. T̄əɗəm ahkado : ⁴² « Naŋ nakəŋ əhəŋgaraba mis ndahan̄ a keti ti əhəŋgaraba ah̄ar gayan a koksah timey ! Naŋ bay ga ndam *Izireyel ! Tamal nahkay ti m̄ah̄əraya k̄ə t̄əndal na ! Tamal ti əh̄əraya nahəma, leli tekeɗi aməf̄əki ah̄ar bilegeni. ⁴³ Af̄əkia ah̄ar ke Melefit a, əɗəm naŋ Wur ge Melefit ti, tamal Melefit awayay naŋ ti m̄ah̄əŋgay naŋ nihi zla aw ! » ⁴⁴ Mis ya t̄əbu madarf̄əŋani k̄ə ḡəvay ga Yezu nakəŋ, nday day t̄indivi naŋ nahkay.

Yezu amətf̄əŋ k̄ə t̄əndal

(Mark 15.33-41 ; Luk 23.44-49 ; Zəŋ 19.28-30)

⁴⁵ Fat àra ècika tirked-keɗ ka ah̄ar melefit a ti ləvəŋ àgray ka had̄ ni dek tekdefiŋ duk àbivoru àna njemdi mahk̄ər ya ga mələkarawa. ⁴⁶ Àra àgra njemdi mahk̄ər ti Yezu àdi

ana zlahay kay kay, əɗəm : « Eloyi, Eloyi, lama sabah-tani ? » Awayay adəmvaba ti « Bay Melefit goro ni, Bay Melefit goro ni, k̄əmbərəŋ nu ti kamam ? † » ⁴⁷ Mis ya t̄əbu eslini ni ndahan̄ t̄ara t̄icia gayan ya ti əzlah na ti t̄əɗəm : « Azalay Eli ni. » ⁴⁸ Eslini biliŋ gatay əcuhworu, əzay zlam ya esikabu yam akada ga matala ni, atəliyu a zum cecəwekeni vu juɓ, àbahi ka aday atəlikabiyu ana Yezu a ma vu ti m̄isi. ⁴⁹ Ay mis ndahan̄ t̄əhi : « Besa day, tamal ti Eli ara ahəŋgay naŋ ti mara mipi. »

⁵⁰ Ay Yezu nakəŋ əzlahkivu kay kay, amət. ⁵¹ Ka ya ti amət ni ti azana ga mahay ga mələŋ *njələtani ya ti a hud̄ ga *ahay ḡəɗakani ge Melefit ni bu ni èḡəzlehvabiyu kwarra, agavəla cekw a had̄. Had̄ adaday, hud̄əkum t̄adahvu, ⁵² mahay ge mindiviŋ t̄əzlkvaba mək ndam ge Melefit ya t̄əmət ni, mis dal-dal e kiɗiŋ gatay bu t̄əŋgaba. ⁵³ Ka ya ti Yezu əŋgaba e kisim ba ni ti mis ya t̄əŋgaba ni t̄əh̄əraya e mindiviŋ ba, t̄əhuriyu a k̄əsa njələtani vu. Eslini mis kay t̄ipia tay a. ⁵⁴ Bay ga ndam slewja ni akaba ndam slewja ndahan̄ ya tajəgaki Yezu ni t̄ara t̄ipia ga had̄ ya adaday na akaba zlam ndahan̄ ya àgravu na dek ti aŋgwaz adəgakia ka tay a, nahkay t̄əɗəm : « Maslaŋa hini ti Wur ge Melefit edefiŋ. »

⁵⁵ Wál ndahan̄ dal-dal t̄əbu

eslini cak, tamənjoru. Wál nday nani tādəbabiyu Yezu kwa e Gelili ga məgri tawi. ⁵⁶E kidin ga wál nday nani bu ni ti Mari ga kəsa Magədala, Mari mən ga ata Zek nday ata Zuzef, nahan ni ti ni mən ga bəza ge Zebede təkibu ka tay.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindivin vu

(Mark 15.42-47; Lək 23.50-56; Zey 19.38-42)

⁵⁷Məlakarawa àra ègia ti bay ge elimeni nahan àra; slimi gayan Zuzef, nan ga kəsa Erimete. Nan day bay madəbay Yezu. ⁵⁸Nan nakən òru afa ge Pilet, òru èhindi kisim ga Yezu ni. Nahkay Pilet nakən àhi ana ndam slewja tòru tavi. ⁵⁹Zuzef àra àza kisim ga Yezu na ti àkambah àna dawra maweni.

⁶⁰Àra àkambaha ti əfiyu e mindivin maweni vu. Mindivin nani ti gayan gayanani, èliyu a pəlad vu. Àra əfiya kisim ga Yezu na e mindivin ni va ti àbəladiyiyu belim gəđakani ana mahay ge mindivin ni mək əsləka òru a magam. ⁶¹Ata Mari ga kəsa Magədala ni nday ata Mari nahan ni nday təbu manjəhadani kə gəvay ge mindivin ni.

Ndam slewja tajəgaki mindivin ga Yezu ni

⁶²Hajən gani vad *məpəsabana ti gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefıt ni akaba ndam *Feriziyen ni tòru ka ahar bəlan afa ge Pilet. ⁶³Tòru tinjəa ti təhi: « Bay, ka ya ti bay masəkad malfada nani

nan əbu àna sifa ni ədəm: “A vad ya mahkər ananjəba e kisim ba.” Ma gayan ya ədəm ni anjəyaya a ahər ba ana leli a. ⁶⁴Nahkay ti hi ana mis tājəgay mindivin ni, do ni ti ndam madəbay nan ni atara təzaba kisim gayan na akal-akal a, atəhi ana mis anjəyaya e evid ba. Atara tədəma ti malfada gatay ni amatam gayan ya əsəkad ni. » ⁶⁵Eslini Pilet nakən àhi ana tay: « Ndam slewja nday hi, dəgum akaba tay ti tājəgaki mindivin ni akada gekəli ya kawayum ni. » ⁶⁶Nahkay gəđakani nakən tòru ke mindivin ni ga majəgani lala: təhəndi lemerə gatay mək təbəhad ndam slewja ga majəgakiani.

28

Yezu anjəba e kisim ba

(Mark 16.1-10; Lək 24.1-12; Zey 20.1-10)

¹Vad *məpəsabana àra əsləkaba, ge miledə fat azləvəvaya a vad ga gosku ye enjenjeni zla nahəma, ata Mari ga kəsa Magədala ni nday ata Mari nahan ni tòru təmənjiyu mindivin ni. ²Tòru tinjəa ti had ədaday kay kay, həya məslər ga Bay geli əsləkabiya e melefıt ba, àbəladənə belim na mək anjəhadki digəs. ³Vu gani asladay akada ga avər ya abay aku ni; azana gayan day bəf-bəf akada ga koskosay ni. ⁴Ndam ya tājəgaki mindivin ni təra tipia ti anjəwaz ədəgakia ka tay a dal-dal, təgəgər, tigia

akada sifa aniviyu ana tay va bi. ⁵ Eslini mæslar ni àhi ana wál ni ahkado : « Aŋgwaz àwær kúli ba. Næsæra, kədæbum ti Yezu naŋ ya ti *tadarfəŋ kà təndal ni ; ⁶ àŋgaba e kisim ba, naŋ àbi ahalay va bi. Dæguma mənjumki, məlanə ya táfəkaf kisim gayanə ni nihi. ⁷ Nihi ti dægum weceweci, kəhumi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : “Àŋgaya e kisim ba ; àdoru ka had *Gelili kama gekúli, akədumi ahàr ti eslini, akada gayanə ya ti àhi ana kúli ni.” Ma goro ti nahkay. »

⁸ Wəwal nakəŋ tàsləka ke mindiviŋ na ke wecewecena ; aŋgwaz awær tay, ay təbu təmærvu dal-dal. Tàcuhworu, tawayay moru məhi ma gani ana ndam *madəbay Yezu ni. ⁹ Ka ma geli hini ti Yezu àŋgazlivu ana tay, àhi ana tay ahkado : « Nəgri sa ana kúli. » Eslini wál ni tərəkioru tábəhadí mirdim, tábəki ahar ka asak gayanə ni, tàzləbay naŋ. ¹⁰ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Aŋgwaz àwær kúli ba, dægum kəhumi ana bəza ga mmawa ni tōru e Gelili. Eslini ti atoru tipi nu. »

Ndam majəgay mindiviŋ ni tanğahadí ere ye ti àgravu ni ana mis

¹¹ Ka ya ti wál ni nday təbu e divi bu mba ni ti ndam slewja ndahanə e kidiŋ ga nday ya tajəgaki mindiviŋ ni bu tōru a kəsa vu. Tōru tɪŋjəa ti tanğəhadí ere ye ti àgravu ni dek ana gəďákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. ¹² Nahkay gəďákani nani tanğasvu akaba gəďákani

ndahanə, tàgray sawari e kidiŋ gatay bu. Tàra təzlapakaba ti təbi siŋgu ana ndam slewja ni dal-dal, ¹³ təhi ana tay ahkado : « Dəmum : “Ga mələvad ka ya ti leli e dəwir bu ni ti ndam madəbay naŋ ni tàra təzaba kisim gana akal a.” ¹⁴ Tamal bay ni ècia ma gana ti mæsæra ere ye ti aməhi na, emiciiki ana leli ; nahkay ti aməgri arana ana kúli do. » ¹⁵ Ndam slewja nakəŋ təhəl siŋgu ni mək tàgray ere ye ti təhi ana tay ni. Nahkay kwa ka sarta gani nani duk àbivaya kana ndam *Zəde ndahanə kay təgəskabá ma gani nana.

Yezu àŋgazlivu ana ndam madəbay naŋ ni

(Mark 16.14-18 ; Lúk 24.36-49 ; Zəŋ 20.19-23 ; Təwi 1.6-8)

¹⁶ Ndam *madəbay Yezu kru mahar bəlanəni ni tōru e Gelili, ka həma ya ti Yezu àhi ana tay tōru ni. ¹⁷ Tōru tɪŋjəa, tɪpi naŋ a ti tábəhadí mirdim, tàzləbay naŋ, ay ti mis ndahanə e kidiŋ gatay bu təhi ana ahàr bi naŋ do. ¹⁸ Eslini Yezu àhədakfəŋbiyu kà tay, àhi ana tay : « Melefit àvua nɛdə gayanə a dek ga məgur məlanə ya agavəla akaba məlanə ya ka had na. ¹⁹ Nahkay ti dægum, humioru ma ana mis ga had ga məlanə ni dek ti tigi ndam madəbay nu. Barum tay àna slimí ga Baba, ga Wur gayanə akaba ga *Məsuf Njəlatani. ²⁰ Ere ye ti nəhi ana kúli ni dek ti cahumi ana tay ti təgəskabá. Səruma, nu nəbu akaba kúli kələvad,

duk abivoru ana mandav ga
duniya. »

Ma Mɔwɛni Sulumani ya Mark àbɛki ni Ere ye ti mɛdɛmki ka Ma Mɔwɛni Sulumani ya Mark àbɛki ni

Maslaɲa ya ti àbɛki wakita ga Mark ni àdafay slimigayan a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay naɲgu ni, kwa ka mɛnjɛki gani ndam ga Yezu dek tɛsɛra àbɛki ni ti Mark (tɛzalay naɲ Zɛɲ daya : Tɔwi 12.12, 25). Tɛsɛra Mark ti tàgrakabu tɔwi akaba Piyer, mɛk àslamalakabu pakama ga Yezu ya Piyer èci, àhi ni : ere ye ti Mark àbɛki a wakita gayan ni bu ni dek ti akada ga pakama ge Piyer ya àhi ana mis ni (Tɔwi 10.37-40) : ànjɛki ka baray ga Yezu, èndeveriɲ àna ga Yezu ya àmɛt mɛk àɲgaba e kisim ba ni. Mark ti tàgrakabá tɔwi akaba Pol a daya (Tɔwi 12.25 ; 13.5, 13 ; 2 Timote 4.11).

A wakita gayan ni bu ni ti Mark adafay zlam ga ndam Zude ya tagray ni (7.2-4 ; 15.42), ahɛɲgaraba ma ndahan ya ndam Zude tɛzlapay na daya (3.17 ; 5.41 ; 7.11, 34 ; 15.22). Nahkay mɛsɛra àbiki wakita ni ti ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni ; ahaslani àbu mɛbɛkiani a wakita ndahan bu Mark àbɛki wakita gayan ni ka had Itali ahkay do ni a Rom (ka 2 Timote 4.11 Pol àhi

ana Timote tɔrɛkioru ka nan a Rom nday ata Mark).

A Rom ti tàgria daliya ana ndam ga Yezu a : a wakita gayan ni bu ni ti Mark awayay mɛvi nɲɛda ana nday ya ti tɛcakay daliya azuhva mɛfɛki ahàr gatay ka Yezu ni (1.12-13 ; 8.34-38 ; 10.29-30 ; 13.11-13).

Mark àɲgɛhad ere ye ti Yezu àgray akaba àdɛm ni akada ga ata Meciyu nday ata Lɔk ya tàɲgɛhad ni : Yezu ànjɛki ke tɔwi gayan ka had Gelili, òru gwar a Zeruzalem. Ay Mark àɲgɛhad pakama ga Yezu kay ndo ; ahar gɛdakani àɲgɛhad ere ye ti Yezu àgray ni. Zlam ga Yezu ya àgray ni day ata Meciyu nday ata Lɔk tàɲgɛhada àtama ga Mark na, ay pakama ga Mark ndahan ya àɲgɛhad ni ti àtam ga nday ndahan ni (mazavu gani nihi, gurumkabu Mark 5.1-42 akaba Meciyu 8.28-34, 9.18-26 akaba Lɔk 8.26-37, 41-56, ahkay do ni Mark 6.14-29 akaba Meciyu 14.1-12 akaba Lɔk 9.7-9). Ku tamal àɲgɛhad pakama ga Yezu kay ndo naɲgu ni Mark àdɛm Yezu ti bay macahi zlam ana mis (1.21-22, 27 ; 2.13 ; 4.1 akaba ndahan) : a wakita ga Mark bu mis tɛzalay Yezu « Mɛsi » (4.38 ; 5.35 ; 9.17 akaba ndahan).

Mark àɲgɛhad ga Yezu ya àdɛm tɛdɛfi naɲ ana mis ba ni (1.34, 44 ; 3.12 ; 5.43 ; 7.36 ; 8.26, 30). Si ka ya ti amɛmɛta, amaɲgaba e kisim ba ni day kwa ti awayay ti mis tɛsɛr naɲ ti naɲ gay (9.9).

Pakama ge Zeṅ bay mabaray mis ni

(*Meciyu 3.1-12; Lɔk 3.1-18; Zeṅ 1.19-28*)

¹ *Ma Mɔweni Sulumani àki ka Yezu *Krist, Wur ge Melefit, ànjàki ² akada ga Bay Melefit ya ti àdám ni. Ma gayan ya àhi ana Yezu ni àbu mabəkiani a wakita ga bay *mahəngaray pakama gayan Izayi ni bu. Àhi :

« Nihì ti nu nàbu nəsləroru bay məslər goro nahan kama gayak

ti māsalamatukkabu divi.*
³ Dəngu gayan ahəndabiyu a hud gili bu.

Àdám ahkado: “Slamatumikabu divi ana Bay gəɗakani.

Ahàr àdám divi gayan mālā ndələba.” † »

⁴ Nahkay ti zal nakəṅ, təzalay naṅ Zeṅ, òru a hud gili vu ga *mabaray mis. Àra ènjia eslina ti àdám ahkado: « Mbatumkaba majalay ahàr gekəli a. Tamal kəmbatumkaba majalay ahàr gekəli a ti, nabaray kəli. Nahkay ti Bay Melefit ambərfəṅa zlam magudarani gekəli ni kə kəli a. » ⁵ Zeṅ àra àdəma nahkay ti ndam ga had *Zəde akaba ndam Zeruzalem ni dek tərəkia. Tàra tinjia ti tədəfaya zlam gatay ya tągudar na, mək Zeṅ nakəṅ àbaray tay a zalaka *Zərdeṅ bu hɔya.

⁶ Zeṅ ti naṅ àbu àna azana mələmani àna eṅguc ge ezligwemi, awəlvù àna maslpara

ga ambəl a zuh bu. Zlam məzum gayan ti eyew akaba amu. ⁷ Naṅ àbu azlah, àhi ana tay: « Maslaṅa nahan naṅ àbu ara e divi ba kələṅ goro a. Naṅ nani ti mis gəɗakani, njəda gayan àtama goro a. Nu ti way ga mandəhad ahàr ti nēpicheiaba ezewed ga kima ga gayan a di way? ⁸ Nu ti nàbaray kəli àna yam, naṅ ti ni amara mabaray kəli àna *Məsuf Njəlatani. »

Zeṅ abaray Yezu

(*Meciyu 3.13-17; Lɔk 3.21-22*)

⁹ Ka ya ti Zeṅ naṅ àbu *ababay mis nahəma, Yezu ècikbiyu a Nazaret ka had *Gelili, àrəkia mək Zeṅ nakəṅ àbaray naṅ a zalaka *Zərdeṅ bu. ¹⁰ Yezu naṅ àbu acəlaya a yam ni ba ni ti èpi hud melefit adahvu, èpi *Məsuf ge Melefit ahərkiaya akada ga kurkoduk ya ahər na, àhuriviyu a vu vu. ¹¹ Eslini dəngu ahəndabiyu a hud melefit bu akada dəngu ge mis, àhi: « Nak ti wur goro, nawayay kur dal-dal, kəməru məbərɔv dal-dal. »

Seteni awayay ahəlfəṅa eyu kà Yezu a

(*Meciyu 4.1-11; Lɔk 4.1-13*)

¹² Eslini *Məsuf ge Melefit nakəṅ àzoru Yezu a hud gili vu hɔya. ¹³ Yezu òru ènjua a hud gili ni va ti anjəhad eslini vad kru kru faɗ. Naṅ àbu eslini ti *Seteni ahəlfəṅa eyu a. Ka sarta gani nani ti Yezu naṅ àbu e kidin ga zlam ge gili

* 1:2 Malasi 3.1. † 1:3 Izayi 40.3.

bu ; *məslər ge Melefit təbu təfi ahər.

Yezu azalay ndam məgəs kilif fad, tigi ndam mədəbay nañ

(Meciy^u 4.12-22 ; L^uk 4.14-15 ; 5.1-11)

¹⁴ A vad nahañ tàra təwəla Zeñ a. Tàra təwəla nañ a nahəma, Yezu òru ka had *Gelili. Òru ènjəa eslina ti àhi *Ma Məweni Sulumani ge Melefit ana mis. Ahivù ana tay, àdəm ahkado : ¹⁵ « Sarta ènjia. Melefit ara azum bay gayañ e kidinğ gekəli bu, Məgur gayañ ènjia. Mbat-umkaba majalay ahər gekəli a, gəsumkabá Ma Məweni Sulumani na. »

¹⁶ A vad nahañ Yezu nañ àbu akoru kà gəvay ga dəluy Gelili ti èpi mis bebem cə ; bilinğ gani slimi gayañ Simu, nahañ ni ti ni wur ga məñani Andre. Nday təbu tətəliyu zəva gatay a dəluy vu, adaba nday ndam məgəs kilif. ¹⁷ Eslini Yezu àhi ana tay : « Dəbumbiyu nu ; anagraj ti kīgəm ndam məhəlibiyu mis ana Melefit akada ya ti kəgəsum kilif ni. » ¹⁸ Tàra ticia pakama ga Yezu na ti təmbərbu zəva gatay ni ndəbak, tədəbay nañ həya. ¹⁹ Nday təbu takoru kama gəzit ti Yezu èpi mis ndahañ cə keti ; nday bəza ge Zebede, bəlañ gani slimi gayañ Zek, nahañ ni ti ni slimi gayañ Zeñ. Nday a *slalah ga yam bu, təbu təslamalay zəva gatay. ²⁰ Àra èpia tay a ti əzalay tay. Nday nakəñ tàra ticia

zalay gayañ na ti təmbərbu bəñ gatay Zebede akaba mis ya təgriki təwi ana tay ni a slalah ga yam ni bu, tədəbay nañ.

Yezu agariaba seteni ana maslaña nahañ a

(L^uk 4.31-37)

²¹ A vad nahañ Yezu akaba ndam mədəbay nañ ni tòru a Kafarnahum. Vad *məpəsabana àra ènjia ti təhuriyu a ahay ga *mahəngalavù Melefit vu, mək Yezu nakəñ ànjəki ka macahi zlam ana mis. ²² Zlam gayañ ya àcahi ana tay ni ti àgria ejep ana tay a, adaba tici macahay zlam akada gayañ ni day-day ndo. Àhi ma ana tay akada ga bay ni, do ni ti akada ga ndam *məsər Wakita ge Melefit ya təcahi zlam ana mis ni do.

²³ Nday təbu a ahay ga mahəngalavù Melefit ni bu nahəma, zal nahañ seteni àniviyu a ahər bu nañ àkibu ka tay eslini. Àzlah, ²⁴ àdəm : « Yezu zal Nazaret ! Nak ti kadəbafəña mam kə leli a mam ? Kàra ge mijinğ leli a waw ? Nak dəgiya, nəsəra kur a lala ; nak Bay *nəlatani ge Melefit ya əslərbiyu ni. » ²⁵ Eslini Yezu nakəñ əzlacaki ke seteni ni bəra, àhi : « Lakak-aba, sləkiaba ana maslaña hina. » ²⁶ Seteni nakəñ àra ècia zlacay gayañ na ti adaday maslaña nani kay kay, əzlah kay kay, əsləkiaba. ²⁷ Mis ya ti eslini ni dek tàra ticia ere ye ti àgravu na ti àgria ejep ana tay a dal-dal ; təzlapaki e kidinğ gatay bu, tədəm : « Məñ

ga mam hini mam? Zlam gayan̄ ya àcahi ana leli ni ti zlam maweni; azlapay akada ga bay ni. Ku seteni day àhi ma ana tay, mək tægəsikabu. »
 28 Nahkay ti slimi ga Yezu àhəndoru ke weceweceni ka had *Gelili dek.

Yezu ahəngaraba mis a

(Meciy 8.14-17; Lük 4.38-41)

29 Yezu akaba Simu, Andre, Zek, Zeñ tارا tahəraya a ahay ga *mahəngalavù Melefit ni ba ni ti tōru suwwa a magam ga ata Simu nday ata Andre huya. 30 Eslini ti mireñ ga Simu nan̄ àvu mandəhadani, aku àbəkia. Yezu òru ènjua ti tahi ma gani huya. 31 Yezu àra ècia ma gana ti àhədafəñiyu, àgəs ahar gani, èzefteba nan̄ a. Aku nakəñ àhəlkia huya, mək wal ni afi ahàr ana tay.

32 Məlakarawa àra ègia fat àdiya a ahay va, məlan̄ èdiza ti təhəlibiyu mis ya ti tēbesey do ni dek akaba nday ya ti seteni agray tay ni dek ana Yezu. 33 Mis ga kəsa ni dek təngasəñvu kà mahay ya ti Yezu nan̄ àvu ni; 34 eslini Yezu nakəñ àhəngaraba mis ya ti arməwər gərgərani awər tay na kay; mis ya ti seteni àniviyu ana tay ni day àgariaba ana tay a. Àcafəña seteni na kà zlapay a, adaba təsəra nan̄ a.

Yezu ahi ma gayan̄ ana mis
(Lük 4.42-44)

35 Də àna zəzəhəni ti Yezu ècikaba, àhəraya òru a huđ gili vu. Òru ènjua ti ahəngalay Melefit. 36 Eslini Simu akaba

zləbəba gayan̄ ni tādəboru nan̄. 37 Tàra tādia ahàr a ti tahi ahkado: « Mis dek tadəbay kur. » 38 Eslini Yezu nakəñ àhi ana tay: « Tokumum mədəgum a kəsa ndahan̄ vu, ti nāhivù pakama ge Melefit ana mis nday ye eslini ni bilegeni. Nu nàra ti ga magray təwi gani nani. »
 39 Nan̄ nakəñ mək àsawaday ka had *Gelili dek; a kəsa gərgərani bu dek àhi pakama ge Melefit ana mis a ahay ga *mahəngalavù Melefit ye eslini ni bu, àgariaba seteni ana mis ndahan̄ a daya.

Yezu ahəngaraba zal ambələk a

(Meciy 8.1-4; Lük 5.12-16)

40 A vad nahan̄ zal ambələk nahan̄ àrəkia ka Yezu a àbəhadī mirdim, àhi ahkado: « Kam-kam, tamal kawayay ti kisliki mahəngaraba nu a ti nīgia mis njəlatana. » 41 Eslini àsia cicihi ana Yezu a; Yezu nakəñ àzoru ahar, ènjifiñ, àhi ahkado: « Nawayay, gia mis njəlatana. » 42 Yezu àra ènjifiña ti maslaña nani àngaba, ègia mis njəlatana huya. 43-44 Eslini Yezu àləgi, àhi ahkado: « Nihi kəngaba nahəma, kəhi ma gani ana maslaña ba. Ru kəngazli vu gayak ni ana bay *məngalabakabu mis akaba Melefit sawan̄; kəvi zlam ana Melefit akada ge Məwiz ya àdəm a wakita gayan̄ bu ni, adaba kīgia mis njəlatana. Nahkay mis etipi. Etipia ti atəsər nak kəngaba, kīgia mis njəlatana. » Àra àhia ma

nahkay ti àhi : « Slàka. » ⁴⁵ Ay zal nakəŋ àra àslàka ti anjəki ka mədəm pakama ni dal-dal sawaŋ. Maslaŋa ya ti àdi ahàr ni lu ba àhi ma gani. Àdəmva pakama na nahkay ti Yezu èsliki məhuriyani a kəsa vu vay-vay va do, adaba mis tèsabaki. Nahkay ànjəhad e gili cak àfəŋ kà kəsa, mis gwar eley gwar eley do dek tərəkioru.

2

Yezu ahəŋgaraba zal dərə
(*Meciya 9.1-8 ; Lək 5.17-26*)

¹ Àra àgra vad a bal zla ti Yezu àŋga a Kafarnahum a. Naŋ àbu a magam eslini ti mis ticifiŋa daday a. ² Tərəkia tàra təŋgasvu dal-dal a ahay ya ti naŋ àvu ni bu. Məlaŋ manjəhadani kà gəvay gayan àbi, kà mahay tekeđi məlaŋ àbi, adaba mis ni tèsabay. Naŋ nakəŋ naŋ àbu acahi ma ge Melefit ana tay. ³ Naŋ àbu acahi zlam ana tay nahkay ti mis ndahaŋ fađ təzibiyu zal dərə nahaŋ àki ka slalah. ⁴ Ay tisliki məzikabiyu naŋ ana Yezu do, adaba mis tisliva eslina. Nahkay ti təcəliyu ka *dalahar ga ahay ni, təhəlkia gwar ka palahar ya ti Yezu naŋ àvu na bal, mək təfiyu naŋ mandəhadkiani ka slalah gayan ni gwar ka məlaŋ məhəlkiana ni. ⁵ Yezu nakəŋ àra èpia ere ye ti tàgray na ti àsəra təfəkia ahàr a. Nahkay àhi ana zal dərə ni : « Wur goro, zlam magudarani gayak ni məmbərfukana dek. »

⁶ Eslini zla ti ndam *məsər Wakita ge Melefit təvu manjəhadani bilegeni. Nday nakəŋ təbu təjalay a ahàr gatay bu, təhi ana ahàr ahkado : ⁷ « Àdəm ma hini ti kamam ? Azay ahàr gayan akada naŋ Melefit timey ! Way esliki məmbərfəŋa zlam magudarani kè mis a tata way ? Tigi Melefit kwa do ni ! » ⁸ Nday təbu təjalay ahàr nahkay ti Yezu àsəra ere ye ti təjalaki ahàr na àndava, mək àhi ana tay : « Kajalum ahàr nahkay ti kamam ? ⁹ Zləzlada gani ti nəhi : “Zlam magudarani gayak ni məmbərfukana,” tək day ti nəhi : “Cicikaba, za slalah gayak na, sawadəy” ni aw ? ¹⁰ Ay nawayay ti kəsərum nu *Wur ge Mis ti nisliki məmbərfəŋa zlam magudarani kè mis ka had a. » Mək àhi ana zal dərə nakəŋ : ¹¹ « Nəhuk nahəma : cicikaba, za slalah gayak na, ru a magam. » ¹² Eslini naŋ nakəŋ ècikaba cəkwađ həya, àzay slalah gayan ni, ahəraya e mite va kè eri ge mis na dek. Ere ye ti àgravu ni ti àgria ejep ana tay a dek, tədəgi ana mazləbay Melefit. Təđəm : « Ere hini bik-bik, mipi kè eri geli ndo. »

Yezu azalay Levi
(*Meciya 9.9-13 ; Lək 5.27-32*)

¹³ Yezu nakəŋ òru gwar kà gəvay ga dəluv ni keti. Mis dek tərəkioru, mək àcahi zlam ana tay. ¹⁴ Ka gayan ya naŋ àbu akoru ni ti èpi Levi wur

ga Alfe, naŋ àbu manjəhadani digusa ka məlanj *məhəl hadam. Eslini Yezu nakəŋ àhi ahkado : « Dəbabiyyu nu. » Nahkay Levi nakəŋ ècikaba cəkwaɗ, àdəboru naŋ.

¹⁵ Kələŋ gani Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tōru afa ge Levi nakəŋ. Tōru tɪnjua eslina ti təzum zlam akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ndahaŋ kay, adaba mis nday nani ti nday dal-dal, təbu tadəbay naŋ. ¹⁶ Yezu naŋ àbu azum zlam akaba tay nahkay ti ndam *məsər Wakita ge Melefit tɪpia ; nday nani ti ndam *Feriziyen. Tàra tɪpi naŋ a ti təhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Ahəmamam ti Yezu azum zlam ka ahar bəlanj akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ni mam ? » ¹⁷ Naŋ nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Ndam ya ti nday njalaŋ-njalaŋ ni ti tōru afa ga zal doktor do ; si ndam ga arməwər day kwa ti takoru afa gani. Nu nàra ti ga mazalay ndam jireni do, nàra ti ga mazalay ndam magudar zlam sawaŋ. »

Məgəs ndəra

(*Meciyu 9.14-17 ; Luku 5.33-39*)

¹⁸ A vad nahaŋ ndam madəbay Zeŋ bay məbaray mis ni təbu təgəs ndəra akaba ndam Feriziyen. Eslini mis tərəkia ka Yezu a təhi ahkado : « Ndam madəbay Zeŋ ni akaba ndam Feriziyen ni təbu təgəs ndəra ti ndam madəbay kur

ni təgəs do ni ti kamam ? » ¹⁹ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti bay ya ti aday wal ni nday təbu akaba zləbəba gayaŋ ni ti zləbəba ni təgəs ndəra tata waw ? Təgəs ndəra ka ya ti naŋ àbu akaba tay ni do. ²⁰ Ay sarta nahaŋ amara, atəgəskia bay ga wal ni kà tay a. Ka sarta gani nani day kwa ti atəgəs ndəra. ²¹ Yaw mis àbi azay azana məweni asiviyu ana azana gayaŋ midigweni bi. Tamal àgra nahkay ti azana məweni ni ara asəkivu azana midigweni ni, mək məlanj meguzlehvani ni ara asagakivu. ²² Nahkay day mis abəviyyu zum new-neweni e kene-kene midigweni vu ti àbi. Tamal àgra nahkay ti, zum new-neweni ni àra àwəsa ti ara etezkaba kene-kene na, nahkay ti emizikiba ka tay a cicəna. Təbəviyyu zum new-neweni ti e kene-kene məweni vu. »

Yezu naŋ bay ga vad məpəsabana

(*Meciyu 12.1-8 ; Luku 6.1-5*)

²³ A vad *məpəsabana nahaŋ ba ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təbu tasləkaba a vədaŋ ga *alkama ba. Eslini ndam madəbay naŋ ni təbu teheboru alkama ni ga mahəpədani ka ahàr divi. ²⁴ Təbu teheboru nahkay ti ndam *Feriziyen ndahaŋ təhi ana Yezu : « Melefit àdəm e *Divi gayaŋ ni bu : “Kəgrum təwi a vad məpəsabana ba ba” ti, nihi ti ndam madəbay kur ni tagray ti kamam ? » ²⁵⁻²⁶ Eslini

Yezu àhəngarfəŋ, àhi ana tay ahkado : « Kèjeŋgum ere ye ti Devit àgray ni ndo aw ? Ka ya ti Abiyatar naŋ bay gədfakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ti Devit zladá àdəkiva, ləwir àwər tay akaba ndam gayan. Nahkay àhuriyu a ahay ge Melefit ni vu, àzum *dipeŋ ya táfəkadi ana Melefit ni. Ay ti Melefit àdəm e Divi gayan ni bu, mis ndahaŋ təzum dipen nani do ; si ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni day kwa ti təzum. Ay Devit nakəŋ òru àzum, mək àvi ana ndam gayan ni, təzum bilegeni. »
²⁷ Yezu àhi ana tay keti : « Vad məpəsabana ti Bay Melefit àgriaya ana mis a, do ni ti àgri mis ana vad məpəsabana ndo. ²⁸ Nahkay ti ku a vad məpəsabana ba day Bay ya ti adəm tàgray zlam hini ni ti nu *Wur ge Mis. »

3

Yezu ahəngaraba zalya ahar mikəlfiŋana na
 (Meciy^u 12.9-14 ; L^uk 6.6-11)

¹ Yezu àŋgoru a ahay ga *mahəngalavù Melefit ni vu keti. Eslini zal nahaŋ naŋ àvu ahar mikəlfiŋana. ² Mis ye eslini ni təbu taməŋjaləŋ ana Yezu. Təhi ana ahàr ahkado « Kani vad *məpəsabana ti, akal ti ara ahəngaraba naŋ a waw ? » Tawayay tacalki Yezu ka zlam magudarani. ³ Yezu nakəŋ àhi ana zal ya ti ahar mikəlfiŋana ni : « Cikaba, ra e kidiŋ ge mis ni va. »
⁴ Mək àhi ana mis ya ti eslini

ni : « Ŋgakaday, Melefit àdəm mam a wakita ya Məwiz àbəkì ni bu mam ? Àvia divi ana mis ga magray zlam sulumana a vad məpəsabana tək, ga magray zlam magudarana waw ? Ga mahəngay mis tək, ga makad mis aw ? » Nday nakəŋ təlakkabá te-te. ⁵ Àməŋjaləŋ kà tay àna məzum bəruv dal-dal, adaba ticiiki slimi do. Àhi ana zal ya ti ahar mikəlfiŋana ni : « Təlbiyu ahar gayak ni. » Àra àtəlìkabiya ti ahar gayan ni àslamalava, ègia sənduḡ-sənduḡana. ⁶ Ndam *Feriziyen ni tara tìpia ere ye ti àgravu na ti tàhəraya a ahay ni ba, təŋgasvu akaba ndam madəbay bay *Erot ni huya ; təgray sawari ahəmamam ti tìjiŋ Yezu ni.

Mis kay tara afa ga Yezu a

⁷ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tàsləka tòru kà dəluv ni. Mis dal-dal tādəboru naŋ : tādəboru naŋ ti ndam Gelili, ndam *Zude ⁸ akaba ndam ga kəsa gatay Zeruzalem, ndam Idume, mis ya ti tàsləkabiya ke ledi ga zalaka *Zurdeŋ a ni, ndam ga had ga kəsa Tir akaba ga kəsa Sidon. Tərəkia dal-dal adaba ticia ere ye ti àgray na dek. ⁹ Eslini àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Slamalumukabá *slalah ga yam a, do ni ti mis ni atəŋgəlad nu. » ¹⁰ Àhi ana tay nahkay ti adaba naŋ àbu ahəngaraba mis a dal-dal. Nahkay ndam ga arməwər dek tādəkìyu ; way way do

awayay ti mîjifiŋ lu. ¹¹ Seteni ni tãra tîpia naŋ a ti tãbêhadî mirdim, meleher ndiôa ndiôa ana had, tãdægiki ana zlahay, tãhi ahkado : « Nak Wur ge Melefit. » ¹² Eslini Yezu àzlacaki ka tay ŋgak-ŋgak, àhi ana tay : « Kãdãfum nu ba. »

Yezu adaba ndam asak gayan a kru mahar cɛ

(Meciɣ 10.1-4 ; Lɔk 6.12-16)

¹³ Yezu àcëloru a hãma vu. Eslini àzalay ndam ya ti àdaba tay a ni ; nday nakəŋ tãrəkivoru. ¹⁴ Ndam ya tigi ndam gayan ni ti nday kru mahar cɛ : awayay ti tãnjêhadkabu, mãslər tay ga mähioru pakama gayan ana mis ; * ¹⁵ àvi njêda ana tay ti tãgariaba seteni ana mis a daya. ¹⁶ Nday kru mahar cɛeni ni ti slimi gatay nday hi : Simu àdi slimi Piyer, ¹⁷ bəza ge Zebede ata Zek nday ata wur ga mənani Zey ; nday ti Yezu àdi slimi ana tay Bowanerges, awayay adãmvaba nday akada ga aday ga avər ya aməcay ni ; ¹⁸ Andre, Filip, Bartelemi, Meciyɛ, Tumas, Zek wur ga Alfe, Tade, Simu naŋ bəlan ga ndam ya takadvakivu ka had gatay ni, ¹⁹ nahan ni ti ni Zɛdas Iskariyot, bay ya ti amara məsəkumoru Yezu ni.

Yezu ti agray tɛwi àna njêda ge Melefit tək, àna njêda ge Seteni aw ?

(Meciɣ 12.24-32 ; Lɔk 11.15-23 ; 12.10)

²⁰ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tanga a magam a. Eslini mis dal-dal tãngasfəŋvu kà tay keti. Mis ni tãbu kay nahkay ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni ahar tekedî tãŋgətfəŋ ga məzum zlam do. ²¹ Ndam gayan ni tãra ticia ti tãra. Tawayay tazay naŋ, tãdãm ahkado : « Endisl àniviyu va bi. »

²² Ndam *məsər Wakita ge Melefit tãbu eslini, ticikbiyu kwa a Zeruzalem. Tãdãm ahkado : « Yezu nahəma, seteni *Belzebül àniviyu. Agariaba seteni ana mis a ni ti àna njêda ga bay ge seteni nani. » ²³ Eslini Yezu àzalay tay, àhi ma ana tay àna ma *gozogul : « Ahəmamam *Seteni esliki magaray ahər gayan gayanani ni mam ? ²⁴ Tamal ndam ga had nahan nday ndayani takadvu e kidin gatay bu ni ti had gani àŋgoru kama do. ²⁵ Tamal ndam ga hud ahay takadvu e kidin gatay bu ni ti hud ahay gani àŋgoru kama do. ²⁶ Nahkay day tamal Seteni ezirey ahər gayan ti njêda gayan èdeva, àŋgoru kama koksah ; gayan àndava hɛya. »

²⁷ Yezu àdãm keti : « Mis ahuriyu a ahay ge mis njêdanjêdani vu, mək ahəlfəŋa zlam gayan a mənjad məwəl naŋ ti àgravu koksah. Si tamal àwəla naŋ a day kwa ti ahəlfəŋa zlam gayan a. ²⁸ Nəhi ana kuli nahəma, zlam magudarani ge mis

* **3:14** A wakita ndahan bu tãdãm : « Ndam ya ti tigi ndam gayan ni ti nday kru mahar cɛ, àzalay tay ndam asak gayan : awayay ti tãnjêhadkabu. »

ya tagudar ni dek akaba ndivey ya tindivi Melefit ni dek ti Melefit ambərfəŋa kà tay a. ²⁹ Ay maslaŋa ya ti endivi Məsuf gayəŋ ni ti, magudar zlam gayəŋ nani ti Melefit ambərfəŋa day-day do. Maslaŋa nani amanjəhad akaba zlam magudarani gayəŋ ni kaŋgay-kaŋgay huya. »

³⁰ Yezu àhəŋgarfəŋ kà pakama gatay ni nahkay ti adaba tədəm « Seteni àniviyu. »

Ndamam ndam ga hud ahay ga Yezu ededīŋ ededīŋeni ni mam ?

(Meciy^u 12.46-50 ; L^{uk} 8.19-21)

³¹ Eslini məŋ ga Yezu akaba bəza ga məŋ ga Yezu tàra tīnjia. Nday e mite bu, təslərkiyu mis ti māzaliyu naŋ. ³² Ay ti mis təvu dal-dal manjəhadani, tēveliŋia ahàr ana Yezu a. Təhi ahkado : « Ata muk akaba bəza ga muk təbu e mite bu, təzalay kur. » ³³ Àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Məŋ goro ti way ? Bəza ga mmawa ti ndamam ? » ³⁴ Eslini Yezu nakəŋ àmənjaləŋ kə mis ya ti tēveliŋi ahàr ni dek, àhi ana tay ahkado : « Məŋ goro akaba bəza ga mmawa nahəma, nday hini. ³⁵ Maslaŋa ya ti agray ere ye ti Melefit awayay ni ti, naŋ nani ti wur ga mmawa zalani, bi walani, mmawa daya. »

4

Bay mabəhad hilfi ga zlam
(Meciy^u 13.1-9 ; L^{uk} 8.4-8)

¹ Yezu òru gwar kà gəvay ga dəluv ni ga macahi zlam ana mis keti. Eslini mis dal-dal təcakalafəŋvu, nahkay naŋ nakəŋ káy àcəliyu a *slalah ga yam vu ka ahàr ga dəluv ni, ànjəhadviyu digəs, àcəhi zlam ana tay ; mis macakalavani ni nday təbu kà gəvay ga dəluv ni, təbi slimi. ² Àcəhi zlam gərgəri kay ana tay àna ma *gozogul. A pakama gayəŋ ya àhi ana tay ni bu ni ti àdəm ahkado : ³ « Cəm day, maslaŋa nahaŋ àhəraya òru e gili ga mabəhad hilfi ga zlam. ⁴ Naŋ àbu abəhadòru hilfi ga zlam ni ti bal gani àdəgoru e divi vu. Nahkay edidīŋ tàra təndaba. ⁵ Bal gani keti àdəgoru ka pələd ya had àhəcaki ni. Àfətaya huya, adaba had àki ka pələd ni kay bi. ⁶ Àra àfətaya, fat àra àvədia ti èhirinaba adaba àbiyu sliri a had vu kay ndo. ⁷ Bal gani keti àdəgiyu a adak vu. Àra àfətaya ti adak ni təcəkkabu akaba naŋ, tēŋgecekabá naŋ a, nahkay ti àbi bəza ndo. ⁸ Bal gani keti àdəgoru ka had sulumani. Àra àfətaya ti àdək, àbi bəza. Bəlaŋ gani àbi bəza kru kru mahkəŋ, bəlaŋ gani keti bəza kru kru muku, nahaŋ ni bəza diŋ. » ⁹ Yezu àdəm keti : « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mīci lala ! »

Yezu ahi ma ana mis àna ma gozogul ti kamam ?

(Meciy^u 13.10-17 ; L^{uk} 8.9-10)

¹⁰ Ka ya ti Yezu naŋ àbu cak nahəma, ndam madəbay

naŋ kru mahar cæni ni akaba mis ndahaŋ ya taðabay naŋ ni tihindifiŋa pakama àki ka ma *gozogul gayaŋ ya àdəm na. ¹¹ Àhi ana tay ahkado : « Lekulum ti Melefit àdɛfikiaba zlam maŋgahani àki ka Məgur gayaŋ na ana kəli a. Ana mis ndahaŋ ga dala ni ti ma gayaŋ ya ahi ana tay ni ðek ti ma gozogul.

¹² Agray nahkay ti

“Ku tamal tamənjələŋ ka zlam lala nəŋgu ni tìpi ba ;

ku tamal təbi slimi ana pakama lala nəŋgu ni tìci ba.

Do ni ti atambatkaba məbərurvatay a,

Melefit ambərfəŋa zlam magudarani gatay ni kà tay a.” * »

Yezu adafaba ma gozogul ga bay mabəhad hilfi ga zlam na

(*Meciyu 13.18-23 ; Lək 8.11-15*)

¹³ Yezu àhi ana tay keti : « Kicəm ma *gozogul hini do ! Akara kicəm ndahaŋ ni ðek ti ahəmamam ? ¹⁴ Bay ya ti abəhad hilfi ga zlam ni, naŋ akada bay ya ti àhi pakama ge Melefit ana mis ni. ¹⁵ Mis ndahaŋ təbu, nday akada divi ya ti hilfi ga zlam àdɛgaki ni : ticia pakama ge Melefit a, mək *Seteni ara ahəliaba pakama nana ana tay a huya.

¹⁶ Mis ndahaŋ day təbu, nday akada pələd ya ti hilfi ga zlam àdɛgaki ni : ticia pakama ge Melefit na ti tægəskabu àna məmərani huya. ¹⁷ Ay

pakama nani àhuriviyu ana tay a məbərurvatay do, akada ge sliri ya ti tòru a had vu do ni ; tægəskabu ti ga hayaŋani. Tamal zlam zləzladani àdia ahàr ana tay a, ahkay do ni mis tægri daliya ana tay azuhva pakama ge Melefit ni ti təmbrəŋ huya, tægəskabu va do. ¹⁸ Mis ndahaŋ təbu, nday akada hilfi ga zlam ya ti àdiyu a hud ga adak vu ni : ticia pakama ge Melefit a ti tægəskabu. ¹⁹ Ay majalay ahàr ga duniya ariva ana tay a, elimeni agosay tay, zlam gərgərani ndahaŋ egi eri ana tay daya. Zlam nday nani ðek tengecekabu zlam akada ga adak ni. Nahkay ti pakama ya ndam nday nani tici ni àzaya araŋa do. ²⁰ Mis ndahaŋ ti ni tici pakama ge Melefit ; tici ti tægəskabu. Nday akada had sulumani ya hilfi ga zlam àdɛgaki ni, nahkay təbi bəza. Bələŋ gani abi bəza kru kru mahkər, bələŋ gani keti bəza kru kru muku, nahaŋ ni bəza diŋ ni. »

Ma gozogul àki ke ceŋgel akaba darama

(*Lək 8.16-18*)

²¹ Yezu nakəŋ àhi ana tay keti : « Maslaŋa àbu ahəmbaki dagəla ke ceŋgel mibefteni, ahkay do ni afiyu ceŋgel ni a zuh slalah vu aw ? Aha ! Afəkad ka məlaŋ zaŋani do aw ! ²² Nədəm nahkay ti adaba zlam ya ti maŋgahani ni ðek emipivu, zlam ya ti madafani faŋ do ni ðek emicivu daya. ²³ Tamal slimi

* 4:12 Izayi 6.9-10.

təfəŋ kè kəli ge mici zlam nahəma, cəm ! »

²⁴ Àhi ana tay keti : « Bumi slimu ana pakama ya ti kicəm ni. Darama ya lekələm kəgurumi zlam ana mis ndahaŋ àna naŋ ni ti Melefít day aməguri zlam ana kəli àna naŋ, mək aməgurikiviyu ana kəli àkivu. ²⁵ Adaba maslaŋa ya ti zlam gayanə àbu ni ti atəvikivu. Ay maslaŋa ya ti zlam gayanə àbi nahəma, ku ere ye ti àfəŋ ni day atəzafəŋa. »

Ma gozogul àki ke hilfi ga zlam ya afətaya ni

²⁶ Yezu àhi ana tay keti : « *Məgur ge Melefít ti azavu akada ga bay ya ti abəhad hilfi ga zlam ni. ²⁷ Ku tamal bay nani enji dəwir, ku tamal èpidékva, məlavad akaba məlafat gani nəŋgu ni, hilfi ga zlam ni afət, adək : ahəmamam afət, adək ni ti naŋ àsər do. ²⁸ Had ni agray zlam zlam gayanə : zlam ni afətkiaya, mək abay ahər. Àra àba ahər a ti abi bəza kay. ²⁹ Ka ya ti zlam ni àndəha nahəma, bay nani azay məvəd gayanə, adaba sarta ga mabazani ənja. »

Ma gozogul àki ke hilfi ga zlam gəziteni

(Meciyə 13.31-32, 34 ; Lək 13.18-19)

³⁰ Adəm keti : « Məzum *Məgur ge Melefít ti àzavu akaba mam ? Mara madafaba àna ma *gozogul weley ? ³¹ Cəm day, Məgur ge Melefít ni ti àzavu akaba wur ge hilfi ga zlam gəziteni, gəziteni e

kidin ga bəza ge hilfi ndahaŋ ya a duniya bu ni dek. ³² Tizligia ti adək, àtam zlam ya ti tizligi e dini bu ni dek àna gədakani. Abal ahar gədakani, edidin tagraviyu lala gatay a hud gani vu tata ; tanjəhad e zəhwəri gani bu. »

³³ Yezu àchi ma ge Melefít ana mis àna ma *gozogul kay akada nday hini. Àhi ma ana tay ti ya tislík miceni tata ni. ³⁴ Ma gayanə ya àhi ana tay àna ma *gozogul do ni ti àbi, ay ka ya ti naŋ àbu akaba ndam madəbay naŋ ni ka ahər gatay ni ti adəfiaba ana tay a dek lala.

Yezu azlacaki ka aməd
(Meciyə 8.23-27 ; Lək 8.22-25)

³⁵ Məlakarawa gani ti Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni : « Tokumum mədəgum gwar ke ledi ga dəluv ni. » ³⁶ Nahkay nday nakəŋ təsləkaba e kidin ge mis daldalani ni ba, təhurkiviyu ka Yezu a *slalah ga yam vu, təzay naŋ àna naŋ. *Slalah ga yam ndahaŋ təbu kə gəvay gani gayanə ya təzay naŋ àna naŋ ni. ³⁷ Nday təbu təzoru naŋ ti aməd gədakani àkəzlabiyu ka ahər ga yam ni, mək yam ni àjabasliyü a slalah ga yam ni vu, awayay arəhvü wudak. ³⁸ Ka ya ti aməd ni naŋ àbu akəzlay nahəma, Yezu naŋ àvu e dəwir bu gwar ke metelin ga slalah ga yam ni, àfəki ahər ka zlam kuđ-kuđani. Naŋ e dəwir bu ni ti nday nakəŋ tēpidék naŋ, təhi :

« Məsi ! Leli dek miji ti aheluk ahàr do aw ? » ³⁹ Nañ nakəñ àra èpidékva ti àzłacaki ka aməf ni bəra, àhi ana yam ni : « Lakakaba ! Kàdaɗay va ba ! » Eslini aməf ni àmbrəñ makəzlani huya, yam ni ègia degika. ⁴⁰ Aməf ni àra àmbrəña makəzlana ti Yezu àhi ana ndam maɗəbay nañ ni : « Añgwaz awər kuli ti kamam ? Kekileña kəfumku ahàr ndo aw ? » ⁴¹ Ere ye ti Yezu àgray ni àsia aňgwaz ana tay a dal-dal, nahkay təzlapay e kidin gatay bu, təɗəm ahkado : « Nañ hini ti way ? Aməf akaba yam day ticiiki slimi ni ! »

5

Yezu agariaba seteni kay ana maslaña nahañ a

(Meciy# 8.28-34 ; L#k 8.26-39)

¹ Yezu akaba ndam maɗəbay nañ ni tòru ke ledi ga dəluv ka haɗ ga ndam Zerasa. ² Àra àhəraya a *slalah ga yam ni ba ni ti zal nahañ seteni agray nañ àhəraya e kidin ge mindivin ba, aňgwivabiyu a ma vu huya. ³ Zal nani ti anjəhad kè mindivin, mis tàmətaɓfəña, ku àna jejirbi day tisliki məwəl nañ va do. ⁴ Ahaslani təwəla nañ àna jejirbi a akaba təbiviya sisel a asak va sak kay nəngu ni, èheɓkaba dek. Njəɗa gayan àtama ge mis ya ti təgəs nañ na. ⁵ Nahkay ti məlavaf akaba məlafat nañ àbu anjəhad kà məlañ ge mindivin, a həma bu ; azlah, esliñkaba

vu gayan àna akur a. ⁶ Àra èpibiya Yezu a driñ ti àzəbiyu asak ; àra ènja ti àbəhad mirdim grik, meleher ndiɓ ana haɗ. ⁷ Àdiki ana zlahay, àhi ahkado : « Nak Yezu Wur ge Melefit nañ agavəla driñ ti kaɗəbafua mam ? Nahəngalay kur kam-kam àna slimi ge Melefit, kəgru daliya ba ti ! » ⁸ Àɗəm nahkay ti aɗaba Yezu àhi : « Nak seteni, həraya a maslaña hini ba » palam. ⁹ Yezu èhindifiña ma, àhi : « Slimi gayak way ? » Àhəngriɓəñ : « Slimi goro Gaslka, aɗaba leli kay dal-dal. » ¹⁰ Àhəngalay Yezu dal-dal, àhi : « Kam-kam, kəgaraba leli ka haɗ hina ba ti ! »

¹¹ Eslini ti mədrəs təbu kay ka ahar bəlañ, təzum zlam kà gəvay ga həma. ¹² Nahkay seteni ni tihindifiña ma kà Yezu a, təhi ahkado : « Vi divi gani ana leli, ti mərəkivoru ka mədrəs nday tegəni, ga moru məhuriviyani ana tay ti. » ¹³ Yezu nakəñ àvi divi gani ana tay. Nahkay seteni ni təmbrəñ zal nakəñ, tòru təcəlivi a ahàr vu ana mədrəs ni, mək mədrəs ni tədəgiki ana hwa gədik. Təcuhworu, tòru tədəguyu a dəluv ni vu cizliv cizliv. Tagray dəbu cə, dek tizia kəɗap.

¹⁴ Eslini nday ya ti tajəgay mədrəs ni day tədəgiki ana hwa tidizl bilegeni. Tòru a huɗ ga kəsa vu akaba gili gani, tàra təhibiyu ma gani ana mis. Mis ga kəsa ni tàra ga mamənjaya ere ye ti àgravu na. ¹⁵ Tàra tərəkia ka Yezu a ti tipi bay ya ti seteni Gaslka

àsləkiaba a ahàr ba ni naŋ lala, manjəhadani digusa akaba azana məbakabani, ègia sulumana. Tàra tìpia naŋ a ti aŋgwaz àdəgakia ka tay a silim. ¹⁶ Eslini nday ya ti tìpia ere gani nana ni ti t̄aŋgəhadī ma gani ana ndam ga kəsa ni. T̄aŋgəhadī ere ye ti àgrakivu ke seteni ni akaba ere ye ti àgrakivu ka mədrəs ni. ¹⁷ Tàra t̄aŋgəhadā ti mis ye eslini ni t̄aŋjəki ka mahəŋgalay Yezu, t̄ahi : « Sləkaba ka had̄ geli a. »

¹⁸ Ka ya ti Yezu acəliyu a slalah ga yam ni vu nahəma, zal ya ti seteni àsləkiaba ni àhəŋgalay naŋ, àhi ahkado : « Nacəbay kur bilegeni ti. » ¹⁹ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Aha, ru a magam, k̄aŋgəhadī ere ye ti àgrakukvu ni dek ana ndam gayak. Hi ana tay kəsia cicihi ana Bay gayak gədakana, hi ere ye ti àgruk ni dek ana tay. » ²⁰ Nahkay ti zal nakəŋ àsləka, òru a kəsa ga had̄ ni vu dek ; təzalay had̄ gani nani *Kəsa Kru. Eslini àŋgəhadoru ere ye ti Yezu àgri ni dek. Mis ni t̄ara t̄icia ma gana ti àgria ejep ana tay a dek.

Yezu ahəŋgaraba wal nahan akaba wur dahalay a

(Meciyə 9.18-26 ; Lək 8.40-56)

²¹ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni t̄asləka àna slalah ga yam na. Tòru t̄injəa gwar ke ledi ga dəluy na ti t̄ahəraya a slalah ga yam ni ba. Ka ya ti Yezu naŋ àbu ka dəŋ-dəŋ ga dəluy ni ti mis dal-dal t̄ara t̄evelinjī ahàr. ²² Eslini

maslaŋa nahan təzalay naŋ Zayros àra ; naŋ gədakani ga ahay ga *mahəŋgalavù Melefit. Àra èpia Yezu nakəŋ a ti àrəkioru, àbəhad̄ mirdim kè meleher gayəŋ, ahàr ndiḍa ana had̄. ²³ Àhəŋgalay naŋ kay, àhi ahkado : « Kam-kam, wur goro dahalayani naŋ àbiyu amət ti, nihindi kur ti k̄ara k̄abəki *ahar, ti m̄aŋgaba, amət ba ti. » ²⁴ Nahkay Yezu nakəŋ òru. Mis dal-dalani ni t̄evelinjīa ahàr a, t̄əbu tadəboru naŋ dəbəsia.

²⁵ Eslini wal nahan àbu, mimiz asləkafəŋa agray vi kru mahar cə. ²⁶ Naŋ àbu acakay daliya àna naŋ dal-dal, àdəbakaba ndam doktor a dek, ègwejelekaba zlam gayəŋ a dek, ŋgulum gani day àbi, asagaki asagaki do sawaŋ. ²⁷ Wal nakəŋ àra ècia pakama ya ti t̄əbu t̄əzlapaki ka Yezu na ti òru gwar kələŋ e kidīŋ ge mis dal-dalani ni vu, ènjifīŋ k̄a azana ga Yezu nakəŋ. ²⁸ Àgray nahkay ti adaba àhi ana ahàr : « Tamal ti n̄injifīŋa k̄a azana gayəŋ na day, naŋgaba. » ²⁹ Eslini mimiz gayəŋ ya ti asləkafəŋa ni àmbrəŋa naŋ a h̄ya. Wal nakəŋ àsər araŋa àbi awər naŋ va bi, ègia njalaŋ-njalaŋana. ³⁰ Ka ya ti wal ni àŋgaba nahəma, Yezu àsər h̄ya njəda gayəŋ àhəŋgaraba maslaŋa. Àra àsərkiə nahəma, àmbatvakivu ke mis dal-dalani ni, àhi ana tay ahkado : « Way ènjifīŋ k̄a azana goro ni way ? » ³¹ Ndam madəbay naŋ ni

tàhi ahkado : « Ìgakaday akaba mis damkulkulani ni ti kəsàrkaba ahəmamam ti way ènjifuk way ni ? »
 32 Ay Yezu nakəŋ naŋ àbu eheliŋ eri gwar kà gəvay gayan, awayay epi maslanja ya ti ènjifiŋ ni. 33 Eslini wal nakəŋ aŋgwaz awər naŋ, naŋ àbu agəgər sla6-sla6. Naŋ àbu agəgər nahkay ti àrəkia ka Yezu nakəŋ a, àbəhadī mirdim meleher ndi6 ana had, adaba àsərkia ke ere ye ti àgrakivu na ; àhiaba jiri gana dek. 34 Eslini Yezu nakəŋ àhi ahkado : « Wur goro ni, Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahàr a palam. Sləka, ru àna sulumani ; arməwər gayak ni àŋgukukvu day-day va ba. »

35 Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay nahəma, mis ndahanj tinjia, tàsləkabiya afa ga gəɖakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit na, tàra tahi ahkado : « Wur gayak nakəŋ èndeverva. Kekileŋa kiwisiri ahàr ana məsi ti kamam ? » 36 Ay Yezu àbi slimi ana ma gatay ni ndo, àhi ana gəɖakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni ahkado : « Aŋgwaz àwər kur ba, fəku ahàr cilij. » 37 Eslini Yezu àcafəŋa mis ndahanj na dek ga maɖəboru naŋ a ; àɖəm si ata Piyer, Zek, Zeŋ wur ga mən ge Zek ni tàɖəboru naŋ cilij. 38 Tòru a magam afa ga bay ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni. Tòru tinjəa ti tədi ahàr ana mis kay titəwi, təzlah, tagray deləlu. Yezu àra èpia tay a ti 39 àhuriyu, àhi

ana tay ahkado : « Kazlahum mam ? Kitəwəm mam ? Wur ni àmət ndo, naŋ àbu enji dəwir timey. » 40 Àra àhia pakama ana tay a nahkay ti təyefiŋ. Eslini Yezu nakəŋ àgaraya mis ya titəwi na dek e mite va, àzay bən ga wur ni, mən ga wur ni akaba ndam ya ti tàɖəbabiya naŋ ni cilij, mək təhuriyu ka məlanj ya ti tàfəkad wur ni. 41 Tàra təhuriya ti Yezu nakəŋ àzay ahar ga wur ni, àhi ahkado : « Talita kumi. » Awayay adəmvaba « Wur dahalay, nəhuk, cikaba. » 42 Nahkay ti wur nakəŋ ècikaba huya, naŋ àbu asawadəy. Wur nani ti vi gayan kru mahar cə. Àra àŋgaba ti nday ya a ahay bu ni àgria ejep ana tay a kay. 43 Eslini Yezu àləgi ana tay kay, àɖəm : « Ere ye ti nəgray ni ti maslanja èci ba. » Mək àhi ana ata bənani : « Vumi zlam məzumani. »

6

Ndam Nazaret təfəki ahàr ka Yezu do
 (Meciyu 13.53-58 ; Luk 4.16-30)

1 Yezu àra àsləka kà məlanj nana, òru a kəsa gayan vu, ka məlanj ya ti àɖək ni. Tòru akaba ndam maɖəbay naŋ ni dek. 2 Eslini vad *məpəsabana ènjia nahəma, òru a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni vu, àcahi ma ge Melefit ana mis. Mis ya təbi slimi ni vir-vir. Tàra ticia ma gayan ya àcahi ana tay na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. Təɖəm ahkado : « Àŋgət

ma gani hini eley? Məsər zlam weley hini weley? Way àvi njəda ga magray ere ye ti day-day mis tìpi ndo ni way? ³ Nan bay madar zlam, wur ga Mari ni do waw? Bəza ga mənani ata Zek, Zoze, Zəd, Simu ni do waw? Bəza ga mənani walani nday təbu akaba leli ahalay ni do waw? » Azuhva nani ti mis nday nani tawayay məfəki ahər ka Yezu ndo. ⁴ Eslini Yezu ədəm: « Bay məhəngri *pakama ge Melefit ana mis ni ti tawayay nan a kəsa gayan bu do. Ata bənani akaba ndam ga huđ ahay gayan day tawayay nan do, si a kəsa ndahan bu kwa ti mis ndahan tawayay nan. » ⁵ Ka məlan gani nani ti Yezu əsliki magray zlam ndahan ya ti mis tìpi day-day ndo ni ndo huya, si əbəki *ahar ke mis ndahan bal, əhəngaraba tay a cilij. ⁶ Nahkay ndam ga kəsa gayan ni təfəki ahər ndo. Gatay ya ti təfəki ahər ndo ni ti əgria ejep a, mək nan nakəŋ əsləka, əsawadoru a kəsa ndahan vu kə gəvay ga kəsa gayan ni, əcahi zlam ana mis.

Yezu aslər ndam asak gayan kru mahar cə

(Meciy 10.5-15; Lhk 9.1-6)

⁷ Eslini Yezu nakəŋ əzalay ndam gayan kru mahar cəni ni, ənəkəki ka məsləruru tay cə cə. Wudaka təsləka ti əvia njəda ana tay a ga magariaba seteni ana mis a, ⁸ əhi ana tay ahkado: « Kədəgum nihi

nahəma, kəzum zlam a ahar vu ba, ku zlam məzumani, ku mbolu, ku sinu day kəhəlum e zlembi vu ba. Zum aday a ahar vu, ⁹ bumvu kimaka a asak vu cilij. Kəbumkabu endəwi cə cə ba daya. »

¹⁰ Əhi ana tay keti: « Ka ya ti akəhurumiya a ahay va afa ge mis a nahəma, njəhaduma eslina; kəmbatum ahay nahəŋ ba duk abivoru ana vad gekəli ya akəsləkuma ni. ¹¹ Ay ka məlan ya ti kədəgum ni, tamal ti təgəskabu kəli do, tawayay miciki pakama gekəli ni ana kəli do nahəma, sləkuma eslina. Ka ya ti kəsləkuma ni ti təkumkaba had ga kəsa gatay na kə asak gekəli a. * Nahkay ti atəsərki ka magudar zlam gatay ni. » ¹² Eslini nday nakəŋ təhəlvu hurum, tōru, təhioru ma ge Melefit ana mis, tədəm ahkado: « Ahər ədəm kəmbatumkaba majalay ahər gekəli a kwa. » ¹³ Təgariaba seteni ana mis a kay daya; təgrakia amal ka ndam ga arməwər a kay, təhəngaraba tay a.

Takad Zeŋ bay məbaray mis ni

(Meciy 14.1-12; Lhk 9.7-9)

¹⁴ Nahkay mis təbu təzlapaki ka Yezu gwar eley gwar eley do dek. Təbu təzlapaki nahəma, bay *Erot əcia pakama gatay ya ti tədəm na. Adaba mis ndahan tədəm Yezu ti nan Zeŋ bay məbaray mis ni, əməta mək əngaba e kisim ba. Tədəm agray zlam

* **6:11** Mətukkaba had ga kəsa kə asak a ti adafaki təmbərbu ndam ga kəsa ni, tawayay tay va do.

magray ejep tata ti adaba àngaba e kisim ba. ¹⁵ Mis ndahañ ti ni tādām nañ Eli bay mahəngaray *pakama ge Melefit ni. Mis ndahañ keti tādām nañ bay mahəngaray *pakama ge Melefit akada ga nday ya ti ahaslani ni. ¹⁶ Erot àra ècia pakama nana zla nahəma, àdām ahkado : « Nañ ti Zeñ bay məbaray mis ni. Nèkelkia ahàr a, nihi ti àngaba e kisim ba. »

¹⁷⁻¹⁸ Bay Erot àdām nahkay ti azuhva zlam ya àgravu ni. Zlam gani nihi : Erot àzafəña Erodiyat wal ge Filip a ; Filip ti wur ga mən ga Erot. Àra àza wal na ti Zeñ bay məbaray mis ni àhi ahkado : « Kàzafəña wal kà wur ga muk a ti àwəsl. » Zeñ àra àhia ma nahkay ti bay Erot nakəñ àhi ana ndam gayan tégəs nañ, təwəl, təfiyu a daŋgay vu, mək tağray nahkay. ¹⁹ Erodiyat nakəñ àra ècia ma ge Zeñ na ti àwayay ti epi Zeñ kè eri do simiteni, awayay akad nañ. Ay ti èsliki do, ²⁰ adaba bay Erot agra-fəña aŋgwaz kè Zeñ a, àsəra Zeñ ti mis jireni, àgudar zlam do. Nahkay Erot awayay ti maslaña àgri araña ba. Awayay məbi slimi ana pakama ge Zeñ ya ti àdām ni ; àra ècia ti ahəli ahàr sawaŋ.

²¹ A vad nahañ Erodiyat nakəñ àngətfəña evid a. Ka fat nani Erot àğray wuməri ge mi-wivu gayan ; àzalakabu ndam ga ŋgumna gəďákani, gəďákani ga ndam slewja gayan akaba ndam ge elimeni ga had *Gelili ni. ²² Ka ya ti nday

təbu təzum zlam nahəma, wur ga Erodiyat dahalayani àhurkiviyu ka tay, mək àhəbay kè meleher gatay. Àhəbay nahkay ti, həbay gayan ni ègia eri ana bay Erot a, ègia eri ana mis ya ti àzalakabu tay na daya. Ègia eri ana tay a nahkay ti bay ni àhi ana wur dahalay ni : « Hindifua ere ye ti nak kawayay na ti nəvuk. » ²³ Àmbadī dək, àhi ahkado : « Ere ye ti kihindifua ni, ku tamal kawayay telma ga had ya nəgur ni day nəngu ni, nəvuk. » ²⁴ Eslini wur dahalay ni àhəraya, àrəkioru ka mənani Erodiyat, àhi ahkado : « Nihindifinə mam ? » Mənani nakəñ àhəngrifəñ, àhi ahkado : « Ru kəhi nahəma : “Nawayay ahàr ge Zeñ bay məbaray mis ni.” » ²⁵ Nahkay wur dahalay ni àcuhwakibiyu ka bay nakəñ, àhi ahkado : « Nawayay ti kəvu ahàr ge Zeñ bay məbaray mis ni nihi həya, təfukibiya ka paranti a ! » ²⁶ Bay ni àra ècia pakama ga wur na ti àhəlia ahàr a. Akaba nani dək, àwayay mekeli ere ye ti èhindilin ni do, adaba àmbadī ana wur na kè meleher ge mis na. ²⁷ Nahkay àslər bəlan ga ndam slewja gayan ni həya ti mōru mèkelkibiya ahàr ge Zeñ nakəñ a. Eslini zal slewja ni òru a ahay ga daŋgay ni vu, èkelkibiya ahàr na, ²⁸ àzibiyu ka paranti, àvi ana wur dahalay ni. Wur dahalay ni mək àzikaboru ana mənani. ²⁹ Ndam madəbay Zeñ ni tàra ticia ma gana ti

tòru tàzay kisim gani, tàfiyu e mindiviñ vu.

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam
(Meciy^u 14.13-21; L^{uk} 9.10-17; Zey 6.1-14)

³⁰ A vad nahañ ndam *asak ga Yezu ni tàsləkabiya ka məlañ ya ti Yezu àsləroru tay na. Tàra tàsləkabiya ti tənğəhadiaba ere ye ti tğrabiya na, akaba ere ye ti təcəhibiyu ana mis na dek. ³¹ Ka ya ti nday təbu eslini ni ti mis ya ti tərəkia ka tay a ni akaba ya ti tasləka ni dal-dal àsabəy; nahkay Yezu akaba ndam madəbay nañ ni zlam məzumani tekedī tənğətfəñ ahar ndo. Eslini Yezu àhi ana ndam madəbay nañ ni: « Dəguma mədəgum a huđ gili vu, ti kəpəsumaba gəzit, do ni ti ahəmamam. » ³² Nahkay təcəliyu a *slalah ga yam vu, təbu tasləka takoru a huđ gili ni vu ti ³³ mis dal-daləni ni tipia tay a, təsərikia zuh ana tay a, mək mis ga kəsa ga had ni dek təcuhworu àna asak ka məlañ ya ti nday takoru ni. Wudaka Yezu akaba ndam madəbay nañ ni tinjiyu ti mis ni tənğasva eslina àndava.

³⁴ Ka ya ti Yezu àhəraya a slalah ga yam ni ba nahəma, èpi ti mis ni eslini vir-vir. Nañ nakəñ mis ni təsia cicihi a, adaba èpi tay ti àhi ana ahər nday akada ga təmbəmbak ya ti bay məjəgay tay àbi ni. Nahkay ti èzliri ana macahi zlam ana tay kay. ³⁵ Àra àpəskia kay ti ndam madəbay nañ ni tərəkia, təhi ahkado: « Leli hi ti a huđ gili bu, sarta

day àbi va bi. ³⁶ Hi ana mis ni tàsləka, tòru a kəsa gərgərani ni vu ahkay do ni tòru a ahay ge mis ye e gili ni vu, təcəboru zlam məzumani. » ³⁷ Ay Yezu àhəñgrifəñ ana tay, àdəm: « Lekələm lekələmeni vumi zlam məzumani ana tay. » Nday nakəñ təhəñgrifəñ, təhi ahkado: « Kawayay ti mōru məsəkumibiyu *dipəñ ana mis dambas-dambasani ni ti təzum aw? Siñgu gani agray jik diñ diñ cə emiteni ti àsabəy do waw? » ³⁸ Eslini Yezu àhi ana tay: « ñgakaday, dipəñ àfəñ kə kəli ti ehimey? Dəgum, kəmənjiyu day. » Nday nakəñ təmənjiyu. Tàra təmənjiya ti təhi ahkado: « Dipəñ àbu nday zlam tàkivu kilif cə cilin. » ³⁹ Yezu àhi ana tay: « Humi ana mis ni ti tèdevu tənğəhadə njəlukluk ke kəzir mīdeni hina. » ⁴⁰ Nahkay ti tənğəhadkabá njəlukluk: mis diñ diñ, ndahañ ti ni kru kru zlam kru kru zlam. ⁴¹ Eslini Yezu nakəñ àhəl dipəñ zlamani ni tàkivu kilif cəeni ni, àmənjouru e melefít vu, àgri səsı ana Melefít. Àra àgria səsı a ti èsekaba dipəñ na, mək àbi ana ndam madəbay nañ ni ti tīdi ana mis ni dek. Èdikivu kilif cəeni ni ana tay dek daya. ⁴² Mis nakəñ dek təzum, təzum, tərəhkaba. ⁴³ Kələñ gani təcakalakabu məgəjəni ge dipəñ ni akaba ge kilif ni, tərəhvù hətək kru mahar cə àna nañ. ⁴⁴ Mis zawalani ya ti təzum zlam eslini ni ti agray dəbu zlam.

Yezu asawadaki ka ahàr ga yam

(*Meciyu 14.22-33 ; Zen 6.15-21*)

⁴⁵ Ka gani nani ti Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni tâcəliyu a *slalah ga yam vu, tôru kama gayan hayan ke ledi ga dəluv ni gwar a Beceyda, day kwa ti naŋ naŋani aməhi ana mis ni ti tèdevu, tâsləka. ⁴⁶ Tàra tèdeva akaba mis na ti Yezu nakəŋ àcəloru a həma vu ga mahəŋgalay Melefit. ⁴⁷ Məlan àra èdiza ti ndam *madəbay Yezu ni nday təbu ka ahàr gatay a slalah ga yam ni bu e kidin ga dəluv ni bu. Yezu ti ni naŋ ka dəŋ-dəŋ naŋ bəlan.

⁴⁸ Àmənjoru ti ndam madəbay naŋ ni təbu tagaroru slalah ga yam ni ga njəda, təcakoru daliya àsabay adaba aməd àbu ahəŋgarbiyu tay kələŋ. Də gwendeli-gwendeli ti naŋ nakəŋ àrəkioru ka tay, asawadakioru ka ahàr ga yam ni njuwan-njuwan. Awayay asafəŋa divi kà tay a wudak. ⁴⁹ Nday nakəŋ tàra tìpia naŋ a, naŋ àbu asawadaki ka ahàr ga yam nahkay ti, tədəm maslaŋa àmbavakiva ka tay a, tədəgi ana zlahay. ⁵⁰ Nday dek tìpia naŋ a ti tàgra aŋgwaz a àsabay. Ay naŋ nakəŋ àhi ma ana tay həya, àdəm : « Zum njəda, nu timey. Aŋgwaz àwər kəli ba. »

⁵¹ Eslini àhurkiviya ka tay a slalah ga yam ni vu. Àra àhurkiviya ka tay a ti aməd ni day àmbrəŋ makəzlani həya. Ere ye ti àgravu ni

dek ti àgria ejep ana ndam madəbay naŋ na dal-dal. ⁵² Zlam ga Yezu ya àgray àna *dipeŋ ni adafaki njəda gayan gədakani, ay ndam madəbay naŋ ni təsər do ; majalay ahàr gatay àhəciyu.

Yezu ahəŋgaraba mis ka had Zenizaret a

(*Meciyu 14.34-36*)

⁵³ Ka ya ti tàsləka təhəra dəluv na àndava ni ti, nday ka dəŋ-dəŋ ka had Zenizaret.

⁵⁴ Eslini təhəraya a *slalah ga yam ni ba. Tàra təhəraya ti mis ga had nani təsəra Yezu a həya. ⁵⁵ Tàra təsəra naŋ a ti tàcuhworu a kəsa ga had ni vu dek, təhəlibiyu ndam ga arməwər ka slalah ka məlan ya tədəm naŋ naŋ àvu ni.

⁵⁶ Ka məlan ya ti Yezu ènjəa ni lu, ku e gili, ku a kəsa ci-cibeni bu, ku a kəsa gədakani bu ni ti mis təhəlibiyu ndam ga arməwər, tabəhad e mite bu. Təgri kam-kam ti mis nday nani ya təbeseŋ do ni tɪnjifiŋ kà ma ga azana gayan ni cilin. Nday ya ti tɪnjifiŋa ni dek tàŋgaba.

7

Ma ga ndam ya ahaslani ya təcəhi ana mis ni

(*Meciyu 15.1-9*)

¹ A vadnahan mis ndahan e kidin ga ndam *məsər Wakita ge Melefit ni bu ticikbiyu a Zeruzalem. Tàra tɪnjia ti təcakalafəŋvu kà Yezu akaba ndam *Feriziyeŋ. ² Eslini tìpi ndam *madəbay Yezu ndahan ni 6al, təzum zlam ti təbarakaba ahar àna divi gana

day do. Tàra tìpia nahkay ti tédəm : « Tèzum zlam ahar gatay ni *njəlata do. »³ Tédəm nahkay ti adaba ndam *Zude dek, ahar gədəkani nday Feriziyen ni, tēzum zlam wudaka nahəma, tabarakaba ahar àna divi gana day. Tagray nahkay ti adaba tégəskabá divi ga ndam gədəkani gatay ya ahaslani na. ⁴ Ku tamal tásləkabiya a gosku ba nənğu ni, tìnjia a magam a ti wudaka tēzum zlam ti tabaray àna divi gani day. Zlam ndahan kay ya tégəskabu ni təbu tagray gərgəri : ku hijiyem gatay day tabarafəŋa lala, ku mandaray nənğu ni, ku misek ga ara gatay day tabarafəŋa àna divi gana akada ga ndam gədəkani gatay ya təgray ahaslani ni.

⁵ Nahkay ndam Feriziyen akaba ndam məsar Wakita ge Melefit nakəŋ tihindi Yezu, təhi ahkado : « Ndam madəbay kur ni tégəskabu magray zlam akada ga ata bəŋ geli ya ahaslani tédəfiki ana leli ni do, tēzum zlam àna ahar njəlata ni do ni ti kamam ? » ⁶ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay : « Lekələm kawayum ti mis tédəm lekələm ndam jireni, ay ti lekələm ndam jireni do ! Melefit àdəma ma sulumana a wakita ga bay mahəŋgaray pakama gayəŋ Izayi ni ba. Pakama gayəŋ ya ti àdəm ni, àdəmki ti ke kəli. Àdəm ahkado :
“Mis hini tazləbay nu àna ma ciliŋ, təjalaku ahàr do simiteni.

⁷ Tazləbay nu ti masakani, adaba zlam gatay ya təcəhay ni ti

ka mawayay ge mis ciliŋ, do ni ti ka mawayay goro do.” * »

⁸ Yezu àhi ana tay keti : « Lekələm ti kəmbərəŋum Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a Wakita gayəŋ bu ni, kəgəsumkabu ma ge mis ya ahaslani ya təcəhi ana kəli ni sawəŋ. » ⁹ Àhi ana tay keti : « Àbəlay ! Kəmbərəŋuma *Divi ge Melefit na, adaba kawayum məbi slimi ana manjəhad ga ndam gekəli ya ahaslani ni zla do waw !
¹⁰ Bay Melefit àdəm a wakita ge Məwiz ya àbəkə ni bu : “Nğwioru a had ana ata buk ata muk.” † Àdəm keti : “Bay ya ti endivi bəŋani ahkay do ni məŋani nahəma, təkada naŋ a.” ‡ ¹¹ Ay lekələm zla ti kədəmum ahkado : “Maslaŋa nahan esliki məhiani ana bəŋani ahkay do ni ana məŋani : Ere ye ti akal nu nəjənaki kur àna naŋ ni ti korbaŋ : korbaŋ ti sədaga ge Melefit.” ¹² Maslaŋa nani tamal àdəma ma nahkay, mək àjənaki ata bəŋani ata məŋani va do ni ti, kədəmum àbəlay.
¹³ Lekələm kəgrum nahkay ni ti kəmbərəŋuma pakama ge Melefit nana pəsak. Kəmbərəŋuma ti kəfumviyu pakama gekəli ya kacahum ni a məlaŋ gani vu huk. Kəbum kəgrum zlam ndahan kay akada nani daya. »

* 7:7 Izayi 29.13. † 7:10 Mahərana 20.12 ; Mimbiki 5.16. ‡ 7:10 Mahərana 21.17.

Zlam ya ti tagray mis « njəlatani do » ni

¹⁴ Yezu àra àhia pakama ana tay a nahkay nahəma, àzalakabu mis kayani ni keti, àhi ana tay : « Lekəlùm dek bumi slimi ana pakama goro ya nədəm ni, ti kícəm lala. ¹⁵ Ere ye ti a dala bu, ahuriyu a huđ ge mis vu ni ti agray nañ “*njəlatani do” ni ti àbi. Si ere ye ti maslaña gani adəm àna ma gayañ ni day kwa ti agray nañ “njəlatani do.” [¹⁶ Tamal slimi àfəñ kè kəli ge mici zlam nahəma, cəm !] »

¹⁷ Kələñ gani Yezu àhədafkəña kè mis dal-dalani na, cak òru àhuriyu a ahay vu. Eslini ndam madəbay nañ ni tihindifiña ma *gozogul gayañ ya àhi ana mis na. ¹⁸ Yezu àhəñgrifəñ ana tay, àdəm ahkado : « Lekəlùm day kəsərum zlam do waw ? Nədəm nahəma, ñgay ere ye ti a dala bu, ahuriyu a huđ ge mis vu, agudar nañ akaba agray nañ “njəlatani do” ni àbi ti kícəm do waw ? ¹⁹ Adaba àhuriyu a məbəruf gayañ vu do, ahuriyu ti a huđ vu cilin, mək tətəhiyu azay gani e dəgzey vu. » Yezu adəm nahkay ti adəm zlam məzumani dek njəlata.

²⁰ Adəm keti : « Ere ye ti ahəraya a məbəruf ge mis ba ni ti, nani day kwa ti agudar nañ, agray nañ “njəlatani do.”

²¹ Adaba zlam magudarani dek ahəraya ti a məbəruf ge mis ba : təjalaki ahàr ka zlam magudarani, tagray mesəwehv, tigi akal, tabazl mis, ²² tagray hala, zlam ge

mis egi eri ana tay, tagray cuday, tagosay mis, tici slimi do, tagray solu, təsivu ana mis, tiji zlabay, endisl àniviyu ana tay bi. ²³ Zlam nday nani dek ti zlam magudarani, tahəraya a məbəruf ge mis ba. Təhəraya ti tagudar nañ, tagray nañ “njəlatani do.” »

Wal nahan nañ wur Zude do afəki ahàr ka Yezu (Meciyu 15.21-28)

²⁴ Yezu àsləkaba eslina, òru ka had ga kəsa Tir. Òru ènjəa ti àhuriyu a ahay vu afa ga maslaña nahan, mək ànjəhad eslini. Awayay ti mis təsər mələñ gayañ ya nañ nañ àvu ni ba. Akaba nani dek mis tàra təsəra mələñ gana sawañ. ²⁵⁻²⁶ Nahkay ti wal nahan àbu, nañ wur Zude do, nañ wur Fenisi ga had Siri. Wur gayañ dahalayani àbu, seteni àniviyu. Wal nakəñ àra ècia təbu təzlapaki ka Yezu nahəma, àrəkia həya. Àra ènjia ti àbəhadī mirdim grik, meleher ndiḅ ana had, àhi ana Yezu : « Kam-kam, gariaba seteni ana wur goro na ti. » ²⁷ Ay Yezu àhəñgrifəñ ana wal ni, àhi ahkado : « Mbrəñ bəza təzum zlam tərəh, do ni ti təzafəña zlam məzumani ga bəza, tizligioru ana kərá ti àbəlay do. » ²⁸ Mək wal nakəñ adəm : « Nahkay, bay goro. Ay ti pis-pis ga zlam məzumani ga bəza ya tadəgoru a huđ ga mələñ məzumki zlam vu ni ti ku kərá day tapalaba, təzum timey. » ²⁹ Yezu àra ècia ma ga wal na ti àhi : « Kəhəñgrufəñ nahkay nahəma, seteni ni

àsləkiaba ana wur gayak na àndava. Ru a magam. »
³⁰ Nahkay wal nakəŋ àsləka. Òru ènjəa a magam a ti àdi ahàr ana wur gayaŋ dahalayani ni mandəhadani bəlahə ka slalah. Seteni ni àsləkiaba eđeđiŋ a.

Yezu ahəŋgaraba zal makwaya ya ti àdəm ma lala koksah na

³¹ Yezu nakəŋ ka had ga kəsa Tir na, òru a kəsa Sidon vu. Àsləka eslina ti òru ka had *Kəsa Kru, mək àŋga gwar ka dəluy Gelili a. ³² Àra ènjia eslina ti mis təzibiyu zal makwaya nahaŋ, àsər mazlapani lala koksah. Tàra tìnjia àna naŋ a ti tàhəŋgalay Yezu, təhi : « Kam-kam, fəki ahar gayak ka naŋ hini ti mənŋgaba, mīci slimi, māzlapay lala ti. » ³³ Nahkay ti Yezu nakəŋ àzaba naŋ a cak e kidiŋ ge mis dal-dalani ni ba. Ka ya ti nday təbu ka ahàr gatay ni ti àbiviyu weleher e slimi vu cecəeni. Àhəliaba weleher na ti ètifa esliḅ a, ènjiifìŋ kà arəd ; ³⁴ mək àmənjoru e melefìt vu, àsuf yah, àhi ana zal nakəŋ : « Efata. » Awayay adəmvaaba : « Zləkvaba. » ³⁵ Eslini slimi ga zal nakəŋ àzləkvaba, èci slimi lala hūya. Arəd gayaŋ ni day ègigiri va do, azlapay lala. ³⁶ Yezu àra àhəŋgaraba maslaŋa nana ti àhi ana tay : « Kəhumi ere ye ti nàgray ni ana maslaŋa ba. » Ay ba Yezu àhi ana tay « Kədəmum ba, » nday ti ni ticiiki do, ba tədəmoru sək sawaŋ. ³⁷ Nahkay ere ye ti àgray ni

àgria ejep ana mis a dal-dal. Tədəm ahkado : « Ere ye ti agray ni dek àbəlay àsabay. Ahəŋgaraba ndam makwaya, tici slimi. Ahəŋgaraba ndam ya ti təzlapay koksah na daya, təzlapay lala. »

8

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu fad

(Meciyə 15.32-39)

¹ Ka gani nani nahəma, mis kay tərəkia ka Yezu a keti. Nday təbu eslini akaba naŋ ti zlam məzumani day àfəŋ kà tay bi. Eslini Yezu àzalay ndam madəbay naŋ ni, àhi ana tay ahkado : ² « Mis nday hini təsu cicihi dal-dal, adaba vad mahkər hi leli məbu akaba tay, zlam məzumani day àfəŋ kà tay va bi. ³ Tamal nəhi ana tay “Sləkuma” mənjàd məvi zlam məzumani ana tay nahəma, njəda amələfəŋ kà tay ka ahàr divi ga masləkana bi, adaba mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu tàsləkabiya ka mələŋ driŋena. » ⁴ Ndam madəbay naŋ ni təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Leli dek ahalay a hud gili hini bu ni ti, təhəlibiyu *dipeŋ ana tay tərəh àna naŋ dek ti eley ? » ⁵ Eslini Yezu nakəŋ èhindifiŋa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Dipeŋ àfəŋ kə kuli ehimey ? » Təhəŋgrifəŋ : « Àfəŋ kə leli adəskəla. »

⁶ Eslini àhi ana mis dal-dalani ni tənjàhadə a ga had a. Tàra tənjàhadə ti àhəl dipen adəskəlani ni, àgri

səsi ana Melefit. Àra àgria səsi a ti èsekaba dipen na, àbi ana ndam madəbay naŋ ni, àhi ana tay: « Dumi ana mis ni dek. » Nahkay ndam madəbay naŋ nakəŋ tidi ana mis dal-dalani ni dek. ⁷ Kilif ci6-ci6eni təfəŋ kà tay gəzizit daya. Yezu àgraki səsi ke kilif ni, mək àhi ana ndam madəbay naŋ ni: « Dumikivu ana tay. » ⁸ Mis nakəŋ dek təzum, tərəha àna naŋ a. Təcakalaviyu mægəjəni ga zlam məzumani ni a hətək vu, tərəhvù hətək adəskəla àna naŋ. ⁹ Mis ya təzum zlam eslini ni ti agray mis dəbu faɖ. Kələŋ gani Yezu nakəŋ àhi ana mis ni təsləka. ¹⁰ Mis ni tàra təsləka ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təcəliyu a *slalah ga yam vu huya, tòru ka haɖ Dalmanuta.

Ndam Feriziyen təhi ana Yezu mągraya zlam magray ejepa

(Meciy# 16.1-4)

¹¹ Yezu naŋ àbu eslini ti ndam *Feriziyen ndahaŋ tərəkia, təbu tagray gejewi akaba naŋ. Tagrakabá gejewi a nahkay ti tawayay tatəkar naŋ ti mągudar zlam, təhi: « Griaya ere ye ti mipi ɖay-ɖay ndo na ana leli a, ti məsər ere ye ti kagraŋ ni kagraŋ ti àna njəɖa ge Melefit. » ¹² Yezu nakəŋ àra ècia ma gatay na ti àdi ana njidey a gugum vu. Àhi ana tay: « Ndam ye e hini vu ni ti tihindi ere ye ti tìpi ɖay-ɖay ndo ni ti kamam? Nəhi ana kəli nahəma, ere ye ti tihindi ni ti Melefit aməgri ana ndam ye e hini vu ni do

simiteni. » ¹³ Eslini àmbərbu tay ndəbak, àcəliyu a *slalah ga yam ni vu, təsləka akaba ndam madəbay naŋ na, tòru gwar ke ledi ga dəluv ni.

Miwisiŋ ga ndam Feriziyen akaba ga Erot

(Meciy# 16.5-12)

¹⁴ Nday təbu takoru àna *slalah ga yam ni ti ndam *madəbay Yezu nakəŋ təhəl *dipen ndo, àgəjəzlkia ahàr ka tay a. ¹⁵ Eslini ti Yezu àhi ana tay: « Bumvu slimi ana *miwisiŋ ga ndam *Feriziyen ni akaba ga ndam ga bay *Erot ni. » ¹⁶ Nahkay təzlapay e kiɖiŋ gatay bu, təɖəm: « Àɖəm nahkay ti adaba dipen àfəŋ kə leli bi palam. » ¹⁷ Yezu nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay: « Dipen àfəŋ kə kəli bi ni ti kəɖəmum kamam? Kicəm ma goro ni do, kəsərùm do kekileŋa waw? Kəwayum micəmeni do zla tək ahəmamam? » ¹⁸ Eri gekəli ni ti kipurəm divi àna naŋ do waw? Slimi gekəli ni day kicəm slimi àna naŋ do waw? Ere ya nəgray ni ti kəsərùmki va do waw? ¹⁹ Ka ya ti nisikaba dipen zlamani ana mis dəbu zlamani na ti, mægəjəni gani ya kəhəlumaba ni ti hətək mərəhvani ehimey? » Təhəŋgrifəŋ: « Hətək mərəhvani kru mahar cə. » ²⁰ Àɖəm keti: « Ka ya ti nisikaba dipen adəskəlani ana mis dəbu faɖani na ti, mægəjəni gani ya kəhəlumaba ni ti hətək mərəhvani ehimey? » Təhəŋgrifəŋ: « Hətək mərəhvani adəskəla. »

21 Àhi ana tay keti : « Kekilenja kicòm do waw ? »

Yezu ahəŋgaraba zal wulufa

22 Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tòru a Beceyda. Tòru tìnjua ti mis ndahaŋ tàzibiyu zal wuluf, mək təgri kam-kam ana Yezu ti mìnjifiŋ, ti zal nani mən̄gaba. 23 Nahkay Yezu nakəŋ àdafəŋa ahar kà zal nakəŋ a, tata àzoru naŋ cak àfəŋ kà kəsa. Tòru tìnjua eslina ti ètifikiyu esli6 ke eri, mək àbiki ahar ke eri, èhindifiŋa ma, àhi : « Kəbu kipi divi aw ? » 24 Zal wuluf nakəŋ èzefteba ahàr a, àdəm : « Nəbu nipi mis zə-zə kədəm mən̄gəhaf, ay ti nday təbu təsawafay. » 25 Eslini Yezu nakəŋ àbiki ahar ke eri keti. Àra àbikia ahar na ti zal wuluf ni àhəlkaba eri a, àŋgaba, epi divi lala. 26 Yezu àhi : « Sləka, ru a magam. Kasləka nihi nahəma, kòru gwar a kəsa vu ba. »

Piyer àdəm Yezu ti naŋ Krist Bay gəđakani ya amara ni

(*Meciyu 16.13-20 ; Luκ 9.18-21*)

27 A vad nahaŋ, Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təbu tasləkaba a kəsa ci6-ci6eni ya təbu kà gəvay ga Sezare ge Filip na. * Ka ahàr divi zla ti èhindifiŋa kà tay a, àhi ana tay : « Mis ti tədəm nu ti nu way ? » 28 Təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Tədəm nak Zeŋ bay məbaray mis ni, mis ndahaŋ tədəm nak Eli, mis ndahaŋ ti ni tədəm nak

bilin ga ndam ya təhəŋgaray *pakama ge Melefit ahaslani ni. » 29 Eslini naŋ nakəŋ èhindifiŋa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Lekələm ti, kədəmum nu ti nu way ? » Piyer àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nak *Krist *Bay gəđakani ya Melefit àslərbiyu ni. » 30 Yezu nakəŋ àra ècia ma ge Piyer na ti àləgi ana tay, àdəm ahkado : « Iy nahkay. Ay ti kədəfumi nu ana maslaŋa ba simiteni. »

Yezu adəm aməmət mək aman̄gaba e kisim ba

(*Meciyu 16.21-28 ; Luκ 9.22-27*)

31 Eslini Yezu ànjəki ka macahi zlam ana ndam madəbay naŋ ni. Àhi ana tay : « Ahàr àdəm nu *Wur ge Mis nəcakay daliya dal-dal. Nday gəđakani ni, gəđakani ga ndam *man̄galabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atawayay nu do, atakad nu. Mək a hud ga vad mahkərani bu anaŋgaba e kisim ba. »

32 Àhi ana tay vay-vay, do ni ti èmbrifiŋ ana tay ndo. Piyer àra ècia ma gayaŋ na ti àzaba naŋ e kidin̄ gatay ba cak, àləgiki ka pakama gayaŋ ni. 33 Ay Yezu àmbatkibiyu ma ka ndam madəbay naŋ ni tuwəli, àləgi ana Piyer bilegeni, àdəm : « *Seteni, sləkafua, ru driŋ ! Majalay ahàr gayak ti akada ge Melefit ni do, kajalay ahàr ti akada ge mis hihirikeni ni. »

34 Eslini ti mis təbu kay macakalavani. Nahkay

* 8:27 Sezare ge Filip ti kəsa gəđakani. Àfəkad kəsa gani nani ti bay Filip.

Yezu àzalay tay akaba ndam madəbay naŋ ni. Tàra tɪnjikia ti àhi ana tay ahkado : « Tamal mis awayay madəbay nu nahəma, ahàr àdəm màmbrəŋ ere ye ti awayay ni, ku tamal təgri daliya, *tadarfəŋ naŋ kà təndal nəŋgu ni mibesey. Tamal mis awayay madəbay nu ti mągray nahkay. ³⁵ Maslaŋa ya ti àdəm ajəgur sifa gayəŋ, awayay àmət ba ni ti emijij. Maslaŋa ya ti emijij sifa gayəŋ azuhva nu akaba *Ma Məweni Sulumani ni ti aməjəgur sawəŋ, aməmət dəy-dəy do. ³⁶ Tamal mis àŋgəta elimeni ga duniya na dek mək èjiŋa sifa gayəŋ a ti, elimeni gani aziaya mam ? ³⁷ Emijijə sifa gayəŋ na ti, aməŋgət mam ga məmbani àna naŋ mam ? ³⁸ Mis ye e hini vu ni tàwayay Melefit va do, tagudar zlam dek. Nu Wur ge Mis ti anara àna njədə ga Baba goro akaba məslər gayəŋ *njəlatani ni. Tamal maslaŋa aŋgwaz awər naŋ kə meleher ge mis, adəm naŋ mis goro do, àsər pakama goro do nahəma, nu Wur ge Mis day ka fat ya ti anara ni anədəm naŋ mis goro do. »

9

¹ Àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma ; e kidiŋ ge mis ya təbu ahalay ni bu ni ti, wudaka ndahan atəmət ti etipia *Məgur ge Melefit a day ; ka sarta gani nani ti Melefit aməgur zlam dek àna njədə gayəŋ. »

Vu ga Yezu ambatvu kə meleher ga ndam madəbay naŋ ni

(Meciyə 17.1-13 ; Lək 9.28-36)

² Vad muku ka ahàr gani zla ti Yezu àzay Piyer, Zek akaba Zeŋ, àhəloru tay ka ahàr ga həma zəbalani. Nday ka ahàr gatay akaba Yezu ciliŋ. Tòru tɪnjəa ti vu ga Yezu ni àmbatiya e eri va ana tay nahaŋ a, ³ azana gayəŋ ka vu dek ègia bəd-bəd talla. Ahəlabə eri a vərut ; bəd-bəd gani àtama bəd-bəd ga azana ge mis na dek àna tallana. ⁴ Eslini tɪpioru Eli nday ata Məwiz, nday təbu təzlapay akaba Yezu. ⁵ Piyer àra èpia tay a ti àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, leli məbu ahalay ti àbəlay. Mara mivicey ahay mahkər, bəlaŋ gayak, bəlaŋ ge Məwiz, bəlaŋ ti ni ge Eli. » ⁶ Àsər ere ye ti adəm ni do, adaba aŋgwaz awər tay dal-dal. ⁷ Eslini məgudunğudunğ ahərkiaya ka tay a, àŋgah tay. Dəŋgu ga maslaŋa àhənday a məgudunğudunğ ni bu, àdəm : « Naŋ hini ti wur goro, nawayay naŋ dal-dal. Gəsumiki pakama gayəŋ ! » ⁸ Eslini həya ndam *madəbay Yezu ni tēheliŋ eri, tɪpi maslaŋa nahaŋ ndo, si Yezu naŋ bəlaŋ akaba tay ciliŋ.

⁹ Nday təbu təndaya ahàr a həma ni ba ni ti Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Kəŋgəhadumi ere ye ti kɪpəm ni ana maslaŋa ba, si nu *Wur ge Mis anaŋgaya e kidiŋ ga

ndam evid ba kwa. » ¹⁰ Nday nakəŋ təgəskabá pakama gayəŋ ya ti àhi ana tay na. Ay ti tàgray gejewi e kidiŋ gatay bu, tədəm : « Pakama gayəŋ ya ti àdəm amanɣaya e kidiŋ ga ndam evid ba ni ti, awayay adəm ti mam ? »

¹¹ Nahkay tihindifiŋa ma kà Yezu a, təhi ahkado : « Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tədəm wudaka *Krist *Bay gəɗakani ya amara ni eminɣia ti, ahàr àdəm Eli amara day ti kamam ? »

¹² Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Eɗeɗiŋ Eli ara, aslamalakabu zlam dek day. Ay ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdəm Wur ge Mis amacakay daliya kay, mis atədəm naŋ mis masakani àsər araŋa do. Melefit àdəm nahkay ti kamam ? ¹³ Ay nəhi ana kəli nahəma, Eli ti àra àndava. Àra ti, mis təgria ere ye ti nday tawayay na dek, akada ga pakama ge Melefit ya àdəmki na. »

Yezu agariaba seteni ana wur nahaŋa

(Meciya 17.14-21 ; Luk 9.37-43a)

¹⁴ Tara tinjikiva ka ndam *madəbay Yezu ndahaŋ na wudak ti tipi mis dal-dalani kay təveliŋa tay a. Eslini ndam *məsər Wakita ge Melefit təbu bilegeni, tagray gejewi akaba tay. ¹⁵ Mis dal-dalani ni tàra tìpeya Yezu a nahəma, nday dek tədəm : « A ! Yezu ènjia, » mək nday dek tàcuhwakioru, təgri sa. ¹⁶ Tàra təgria sa àndava ti

Yezu nakəŋ èhindifiŋa ma kà ndam madəbay naŋ na, àhi ana tay : « Lekuləm kəbum kəgrumkivu gejewi akaba tay ti ka mam ? » ¹⁷ Eslini maslaŋa nahaŋ e kidiŋ ge mis dal-dalani ni bu àra ècia ma ga Yezu na ti àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Məsi, nəzukbiya wur goro a. Seteni àniviyu, àzlapay koksah. ¹⁸ Seteni ni agəs naŋ ku eley eley do dek, azəgad naŋ ka had. Nahkay wur ni guzləbuc krup-krup a ma bu, ahəpədkabu aslər krəd-krəd, vu gani dek ekəli kuc. Nəhi ana ndam madəbay kur ni ti təgariaba, ay ti tisliki ndo. » ¹⁹ Eslini Yezu àhi ana tay : « Lekuləm ye e hini vu ni ti kəfumki ahàr ke Melefit do. Nu ananjəhad kaŋaya akaba kəli aw ? Nu enebesani ana kəli kaŋaya waw ? » Mək àhi ana tay : « Zumubiya wur nana nimi. » ²⁰ Nahkay təzibiyu. Seteni ni àra èpia Yezu a ti àdaday wur ni kay kay, mək wur ni àdəd, èji daɓay ka had, guzləbuc krup-krup a ma bu. ²¹ Eslini Yezu èhindifiŋa ma kà bəŋ ga wur na, àhi ahkado : « Ere gani àgəs naŋ ti ku ananaw ? » Àhəŋgrifəŋ àhi : « Agray naŋ kwa e gəziteni vu. ²² Sak kay seteni ni èzligia naŋ a aku va, èzligia naŋ a yam va, awayay mijin naŋ. Ay ti tamal kisliki nahəma, jənaki leli, məsuk ciciha ti. » ²³ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Kədəm “Tamal kisliki” ti kədəm kamam ? Bay ya ti àfəkia ahàr ke Melefit a ni ti Melefit esliki mægri zlam weley weley do

dek tata. »²⁴ Eslini bəŋ ga wur ni əzlah həya, ədəm : « Nəfəkia ahər a. Ay ti məfəki ahər goro ni əhəca, jənaki nu ti nəfəki ahər əkivu. »

²⁵ Nday təbu eslini ti mis ndahaŋ kay tərəkia ka tay a. Yezu əra əpia tay a ti əzlacaki ke seteni ni, əhi : « Seteni ya agray mis ti bay gani əzlapay koksah akaba əci slimi koksah ni, nəhuk nahəma : Həraya a wur hini ba. Kəhəraya ti kəŋgwiviyu va ba. »²⁶ Seteni ni əra əcia ma ga Yezu ya əhi na ti ədi əna zlahay, ədaday wur ni kay kay, mək əsləkiaba. Əra əsləkiaba ti wur ni əgia kədəm kisimeni. Nahkay ti mis kay tədəm ahkado : « Əməta. »²⁷ Ambatakani do əmət ndo ; Yezu əzay ahar gani əzəfteba naŋ a, mək wur ni əcik jik.

²⁸ Kələŋ gani Yezu ərü ənjəa a maŋam a ti, ndam mədəbay naŋ ni nday ka ahər gatay tihindifiŋa ma, təhi : « Leli mİsliki maŋaray seteni nani ndo ni ti kamam ? »²⁹ Yezu nakəŋ əhəŋgrifəŋ ana tay, ədəm : « Seteni akada nday nani nahəma, tamal ti kəhəŋgalay Melefit ndo ni ti təsləkiaba ana mis a koksah. »

Yezu ədəm kəti aməmət mək amaŋgaba e kisim ba

(*Meciyə 17.22-23 ; Lək 9.43-45*)

³⁰ Yezu akaba ndam mədəbay naŋ ni təsləka ka məlaŋ nana, təbu təsləkaba ka həd *Gelili a. Yezu əwayay ti mis təsər məlaŋ gatay ya takoru ni ba, ³¹ adaba naŋ

əbu acahi zlam ana ndam mədəbay naŋ ni. Əhi ana tay : « Atədəfikiki nu *Wur ge Mis ana mis ti tara təgəs nu, tara takad nu. Atakada nu a ti, vad məhkər amagra ti anaŋgaba. »³² Pakama ga Yezu ya ədəm ni ti ndam mədəbay naŋ ni ticiaba ndo. Ay aŋgwaz əŋrafəŋa tay ge mihindifiŋa ma.

Gədəkani ya ətam mis ndahaŋ ni ti way ?

(*Meciyə 18.1-5 ; Lək 9.46-48*)

³³ Törü tİnjəa a Kafar-nahum a ti təhuriyu a ahay vu. Eslini Yezu əhi ana tay : « Kəgrumbiyu gejewi e divi bu kwa enekwiŋ ti əki ka mam ? »³⁴ Nday nakəŋ te-te, adaba e divi bu ni ti tədəm ahkado : « Məsərkaba, gədəkani e kidiŋ geli bu ya ətam leli ni ti way ? »³⁵ Eslini Yezu nakəŋ ənjəhad digəs, mək əzalakabu ndam mədəbay naŋ kru mahar cəeni ni, əhi ana tay : « Tamal mis awayay miŋi gədəkani ti ahər ədəm miŋi gəziteni əsli mis ndahaŋ do dek kwa, məŋri təwi ana mis dek kwa. »³⁶ Mək əzəbiyu wur gəziteni e kidiŋ gatay bu, əgəskabu naŋ gum. Əhi ana ndam mədəbay naŋ ni :³⁷ « Tamal ti maslaŋa əgəskabá wur gəzitenə akada hini na azuhva nu a nahəma, əgəskabá nu a. Tamal ti maslaŋa əgəskabá nu a ti əgəskabu nu ciliŋ do, əgəskabá Bay ya ti əslərbiyu nu na daya. »

Maslaṇa ya àcafaṇa leli a kà zlam a do ni, agriki tɔwi ana leli

(*Luk 9.49-50*)

38 Eslini Zeṇ àhi ana Yezu : « Məsi, mîpia maslaṇa nahaṇ a àgariaba seteni ana mis àna slimi gayak a, nahkay mædæm macafæṇa naṇ a adaba naṇ mis geli do. » 39 Ay Yezu nakəṇ àhəṅgrifəṇ, àhi ahkado : « Kàcumfəṇa naṇ a ba, adaba tamal ti maslaṇa agray ere ye ti tîpi day-day ndo ni àna slimi goro ni ti mək awayay mædæmku ma magədavani huya ti àdæm koksah. 40 Maslaṇa ya ti àwayay magudar tɔwi geli do nahəma, agriki tɔwi ana leli. 41 Nəhi ana kəli nahəma, ku way way do tamal àcəhiaya yam ana kəli e hijiyem va adaba lekələm ndam ge *Krist ti Melefit aməvi zlam azuhva zlam gayan ya àgray ni, amagəjazlki ahàr do. »

Bumvu slimi ti kàgudarum zlam ba

(*Meciyu 18.6-9 ; Luk 17.1-2*)

42 Yezu àdæm keti : « Ndam ya tæfaku ahàr, mis tædæm tîsli araṇa do akada ga bəza ci6-cibeni ni ti, tamal ti maslaṇa agray ti ku way way do e kidiṇ gatay bu mîjikia ke divi a nahəma, hojo təwəliviyu avar gədakani ana maslaṇa ya ejiṅkia naṇ a ni a dəṅgu vu dondul mək tizligiyu naṇ a *dəluv gədakani vu dəzləz.

43 Tamal ahar gayak ejiṅkia kur ke divi a nahəma, kelkaba. Àgəski hojo kəhuriyu ka məlaṇ ga sifa àna ahar bəlaṇ ere gani ya kəhuriyu a *dəluv

ga aku vu àna ahar gayak cœeni ni. Aku nani ti àmæt do. [44 A məlaṇ ga aku nani vu ni ti mekcehəf təmæt do, aku gani day àmæt do.] 45 Tamal asak gayak ejiṅkia kur ke divi a nahəma, kelkaba. Àgəski hojo kəhuriyu ka məlaṇ ga sifa àna asak bəlaṇ ere gani ya tizligiyu kur a dəluv ga aku vu àna asak gayak cœeni ni. [46 A məlaṇ ga aku nani vu ni ti mekcehəf təmæt do, aku gani day àmæt do.] 47 Tamal eri gayak ejiṅkia kur ke divi a nahəma, zaba zligoru. Àgəski hojo kəhuriyu a *Məgur ge Melefit vu àna eri bəlaṇ ere gani ya tizligiyu kur a dəluv ga aku vu àna eri gayak cœeni ni. 48 A məlaṇ ga aku nani vu ni ti mekcehəf təmæt do, aku gani day àmæt do. 49 Nahkay ti Melefit aməbəkiviyu aku ke mis dek akada ya ti təbəkiviyu estena ka zlam məzumani ni.

50 « Estena ti zlam sulumani. Ay tamal àcər va do ni ti, māra məcər keti ti kəgrumi ahəmamam ? Ahàr àdæm manjəhad gekəli mələbu sulumani akada ga zlam məzumani ya təbəkiviya estena ni ; nahkay araṇa embedekabu kəli do. »

10

Maday wal akaba magaray wal

(*Meciyu 19.1-12 ; Luk 16.18*)

1 A vad nahaṇ Yezu àsləka eslina, àṅgoru ka had *Zude. Òru ke ledi nahaṇ ga zalaka *Zurdeṇ. Eslini mis dal-dal tərəkia. Àcəhi zlam ana tay

keti akada gayan ya agray kalavaŋ ni. ² Naŋ abu acahi zlam ana mis eslini ti ndam *Feriziyen ndahan tərəkia. Tihindifiŋa ma, tēhi ahkado : « Āgəski ti mis agaray wal gayan aw ? » Tēhi nahkay ti adaba tawayay tatəkar Yezu ti mādəm ma magudarani. ³ Yezu nakəŋ ahəŋgrifəŋ ana tay, adəm : « Məwiz àhi mam ana kuli a wakita gayan ni bu mam ? Awayay ti kəgrum mam ? » ⁴ Eslini nday nakəŋ tēhi ahkado : « Məwiz àvia divi ana mis a, adəm tedevu ata wal gayan ti si abiki wakita gani avi day kwa ti agaray. * » ⁵ Ay ti Yezu ahəŋgrifəŋ ana tay keti, adəm : « Məwiz àbəkī ma gani nahkay a wakita gayan ni bu ni ti àbəkī adaba lekulum kawayum mægəsumkabu ma ge Melefit do palam. ⁶ Ay kwa ka mənəkī ga məlan, ka ya ti Melefit àgraya zlam dek na nahəma, “Melefit àgraya mis a ti àgraya ata zal ata wal a. † ⁷ Nahkay ti mis zalani amahəraya a ahay ga bəŋani ata mənəni ba, mək atanjəhadkabu ata wal gayan. ⁸ Nday cəeni ti vu gatay emigi bəlan.” ‡ Nahkay ti nday cəeni medeveni va do. Tīgīa vu gatay bəlan. ⁹ Nahkay ere ye ti Melefit èbedekabá ni ti mis hihirikeni èdekaba ba. »

¹⁰ Tàra tìnjīa a magam a ti ndam *madəbay Yezu ni tihindifiŋa ma àkī ka pakama ya ti àhi ana ndam *Feriziyen

na. ¹¹ Àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti àgara wal gayan a mək àda wal nahan a nahəma, àgra hala, àgudaria zlam ana wal gayan ye enjenjeni na. ¹² Wal day tamal àsləka afa ga zal gayan a mək àda zal nahan a nahəma, àgra hala. »

Yezu agəskabu bəza cib-cibeni
(Meciyu 19.13-15 ; Lək 18.15-17)

¹³ Mis təhəlibiyu bəza ana Yezu ti mægri *sulum ge Melefit àna məbəkī *ahar gayan ka tay. Nday təbu təhəlibiyu bəza ni nahkay ti ndam madəbay naŋ ni tələgi ana tay. ¹⁴ Yezu àra èpia ere ye ti ndam madəbay naŋ ni tàgray na ti àzuma bəruv a, àhi ana tay ahkado : « Mbrəŋum bəza tàra afa goro a, kəcumfəŋa tay a ba. Adaba mam, *Məgur ge Melefit ti ga ndam ya təbu akada ga bəza ni. ¹⁵ Nəhi ana kuli nahəma, ahàr adəm ku way way do mægəskabu Məgur ge Melefit akada ga wur ya eciiki slimi ana bəŋani ni. Tamal àgəskabu nahkay do nahəma, èslīki məhuriyani a Məgur ge Melefit vu koksah. » ¹⁶ Eslini àgəskabu bəza nakəŋ gum, mək àbəkī ahar ka tay ga mægri sulum ge Melefit ana tay.

Pakama ga Yezu ya àhi ana bay ge elimeni ni
(Meciyu 19.16-30 ; Lək 18.18-30)

* 10:4 Mənjay Mimbiki 24.1. † 10:6 Mənjəkīani 1.27 ; 5.2. ‡ 10:8 Mənjəkīani 2.24.

17 Yezu àsləka eslina. Naŋ àbu akoru e divi bu ni ti maslaŋa nahaŋ àcuhwakioru, àbəhadī mirdim griki, àhi : « Məsi sulumani, ti nəŋgət *sifa ya àndav day-day do ni ti nàgray ahəmamam ? » 18 Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Kàzalay nu mis sulumani ti kamam ? Mis sulumani ti àbi, si Melefit ciliŋ. 19 Ere ye ti kihindi ni ti, *Divi ge Melefit ya àvi ana mis ni ti kəsəra tay a do aw ? Kəkəf mis ba, kàgray hala ba, kigi akal ba, kàgray sedi ti kəsəkəf malfada ba, kəzumki zlam ge mis ba, həŋgrioru ahàr a had ana ata buk ata muk. § » 20 Zal nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Məsi, nəgəskabá Divi nana dek kwa nu a wur wurani. » 21 Eslini Yezu àwaya naŋ a, àmənjaləŋ e eri vu, àhi : « Zlam àhəcukivu bəlaŋ kekileŋa. Ru kəsəkumoru zlam gayak dek ti kidi siŋgu gani ana ndam talaga. Nahkay ti akəŋgət elimeni e melefit bu. Akagra zlam nana dek nahəma, kàra, kàdəbay nu. » 22 Maslaŋa nani àra ècia ma ga Yezu ya àhi na ti ma gani àhəlia ahàr a, məbəruv àtikaba kwir. Nahkay àsləka sasuhwa, adaba zlam gayəŋ àbu dal-dal.

23 Eslini Yezu àmbatvu ga mamənjaləŋani ana ndam madəbay naŋ ni, àhi ana tay ahkado : « Ndam ge elimeni təhuriyu a *Məgur ge Melefit vu ti zləzlada dal-dal. » 24 Pakama ga Yezu ya ti àdəm ni èwisiria ahàr ana

ndam madəbay naŋ na. Ay ti Yezu àhəŋgri zuh ana ma ni, àhi ana tay : « Ndam goro ni, məhuriyani a Məgur ge Melefit vu ti zləzlada dal-dal. 25 Ezligwemi ahuriyu e evid ge lipri vu kwalac ti agravu aw ? Ay ti bay ge elimeni məhuriyu a Məgur ge Melefit vu ni ti zləzlada dal-dal, àtama ge ezligwemi ya ahuriyu e evid ge lipri vu na. » 26 Ma ga Yezu ya àhi ana tay ni àgria ejep ana tay a dal-dal. Nday nakəŋ təzlapay e kidiŋ gatay bu, tədəm ahkado : « Ay tamal nahkay ti way ti Melefit amahəŋgay naŋ way ? » 27 Ay Yezu àmənjaləŋ kà tay, àhi ana tay ahkado : « Mis ti təgray koksah, ay Melefit kwa ti esliki magrani, adaba Melefit ti esliki magray zlam dek tata. »

28 Eslini Piyer àhi ana Yezu ahkado : « Iy zla, leli məmbrəŋa zlam a dek, madəbay kur ti ahəmamam ? » 29 Yezu àhəŋgarfəŋ, àdəm : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal mis àmbərbu zlam gayəŋ azuhva nu ga məhi *Ma Məweni Sulumani ana mis, bi àmbərbu ahay gayəŋ, bəza ga məŋani, bəŋani, məŋani, bəza gayəŋ ahkay do ni vədaŋ gayəŋ nahəma, 30 aməŋgətvù zlam nday nani kay àtam ndahaŋ ni sak diŋ nihi ka sarta hini. Aməŋgət ahay, bəza ga məŋani, ata məŋani, bəza, vədaŋ ; akaba nani dek mis atəgri daliya. Ka məlaŋ məweni ya Melefit amagraya

ni day aməŋgət sifa ya àndav đay-đay do ni. ³¹ Ay ti nday gəđákani ya kama ge mis ni ti, mis kay e kidiŋ gatay bu atanğoru kələŋ ge mis. Nday ya kələŋ ge mis ni day etigi gəđákani kama ge mis. »

Yezu àđəm sak ya mahkər aməmət mək amanğaba e kisimba

(*Meciy^u 20.17-19; Luk 18.31-34*)

³² Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təbu takoru, təzay divi ya ti acəloru a Zeruzalem ni. Yezu àdi kama ana tay. Ndam madəbay naŋ ni ahàr àhəlia ana tay a, mis ndahaŋ ya təbu takoru akaba tay ni day aŋgawaz àwəra tay a. Eslini Yezu àzalakabu ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni keti, ànjəki ka mazlapi ma ana tay àki ke ere ye ti amagrakivu ni. ³³ Àhi ana tay ahkado : « Cəm day, nihi ti leli məbu məcəloru a Zeruzalem. Eminjəa eslina ti nu *Wur ge Mis atəgəsi nu ana gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ana ndam *məsar Wakita ge Melefit ni. Eslini atəđəm si takad nu kwa, atəgəsi nu ana ndam ya təfəki ahàr ke Melefit do ni. ³⁴ Nday nani ti eteyefə, etitifəviyu esliḅ e eri vu, atəzləḅ nu àna kurupu cək cək, atakad nu, mək a vad ya mahkər ti ananğaba. »

*Zek nday ata Zeŋ tihindi-
fiŋa zlam kà Yezu a
(Meciy^u 20.20-28)*

³⁵ Eslini Zek nday ata Zeŋ bəza ge Zebede tərəkia kà Yezu a, təhi ahkado : « Məsi, mawayay mihindifəka zlam a, mawayay ti kəgri ana leli. » ³⁶ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Kawayum ti nəgri mam ana kəli mam ? » ³⁷ Təhi : « Ka ya ti akəzuma bay gayak gəđákani na nahəma, kəvi divi ana leli ti mənjàhadfuk kà gəvay, bəlaŋ ka ahar ga đaf, bəlaŋ ka ahar ga gəjar gayak ti. » ³⁸ Ay ti Yezu àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti kihindəm ni ti kəsərum do. Ekisləmki misi zum ge hijiyem ye enisi ni tata waw ? Ekisləmki miḅeseni *tabaray kəli akada goro ya atabaray nu ni tata waw ? * » ³⁹ Nday cəeni təhi : « Misliki. » Eslini Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àđəm ahkado : « Ekisəm zum ge hijiyem ya enisi ni akaba atabaray kəli akada goro ya atabaray nu ni ti amagravu ededīŋ. ⁴⁰ Ay ti maslaŋa ya ti aməđəm way amanjàhadfu kà ahar ga đaf akaba kà ahar ga gəjar goro way ni ti nu do. Nani Bay Melefit àna ahàr gayan day ti aməvi məlaŋ nani ana mis ya naŋ àdaba tay a ni. »

⁴¹ Ndam *madəbay Yezu kruani ndahaŋ ni təra ticia pakama ge Zeŋ ata Zek ya təhi ana Yezu na ti təzumkia bəruv ka tay a. ⁴² Eslini Yezu

* **10:38** Zum ge hijiyem ya Yezu emisi ni ti daliya gayan ya amacakay ni. Baray gayan ya atabaray naŋ ni ti kisim gayan ya aməmət ni.

àzalakabu ndam madəbay naŋ ni dək, àhi ana tay ahkado : « Kəsəruma, ndam ya ti təzalay tay bəbay ga had ni ti təgur mis ga njeđa. Gədəkani ga mələŋ day tədəm ahər àdəm mis təgri təwi ana tay kay, təmbrəŋ mis do. ⁴³ Ay e kidiŋ gekəli bu ni ti àgravu nahkay do. Tamal ti maslaŋa e kidiŋ gekəli bu awayay miŋi gədəkani ti, miŋi bay məgri təwi ana kəli kwa sawaŋ. ⁴⁴ Tamal ti maslaŋa e kidiŋ gekəli bu awayay miŋi kama ge mis ti, miŋi evidi ge mis dək kwa. ⁴⁵ Adaba nu *Wur ge Mis nàra ti, nàwayay ti mis tēgru təwi do. Nàra ti ga məgri təwi ana mis sawaŋ, navay sifa goro ga mambay mis kay àna naŋ. »

Yezu ahəŋgaraba zal wuluf Bartime a
(Meciy_u 20.29-34 ; L_uk 18.35-43)

⁴⁶ Eslini Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni akaba mis ndahaŋ kay ɓal tinjua a Zeriko a. Nday təbu taslaka a kəsa nani ba ti tēdi ahər ana zal nahaŋ wulufani. Slimi gayaŋ Bartime, naŋ wur ge Time ; naŋ manjəhadani digusa kə gəvay ge divi, ahəŋgalay zlam. ⁴⁷ Àra ècia mis tədəm « Yezu zal Nazaret ènjia » ti àdiki ana zlahay, àdəm ahkado : « Yezu *Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti. » ⁴⁸ Eslini mis kay tēləgi, təhi : « Lakakaba. » Naŋ ti ni àzlahkivu kay kay sawaŋ, àdəm : « Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti. » ⁴⁹ Yezu àra ècia zalay na ti ècik àdəm : « Zalumubiya naŋ a. » Nahkay

təzalibiyu zal wuluf nakəŋ, təhi : « Zay njeđa, cikaba. Naŋ àbu azalay kur. » ⁵⁰ Eslini zal nakəŋ àzakaba azana ya ti àhəmbakabu na, èzligoru, ècikaba cəkwađ àrəkioru kə Yezu nakəŋ. ⁵¹ Yezu èhindifiŋa ma, àhi : « Kawayay ti nəgruk mam ? » Zal wuluf ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Məsi, nawayay ti nipi divi akada ge mis ni bilegeni ti. » ⁵² Mək Yezu àhi : « Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahər a palam. » Ka ma geli hini èpi divi huya. Àra èpia divi a ti àdəboru Yezu e divi bu.

11

Mis təmərivu ana Yezu ka ya ti ahuriyu a Zeruzalem ni
(Meciy_u 21.1-11 ; L_uk 19.28-40 ; Zeŋ 12.12-19)

¹ Tòru tinjua cifa kə gəvay ga Zeruzalem a, nday gwar ka həma *Oliviyə, kama ga kəsa ndahaŋ Betfazi akaba Betani ni ti Yezu nakəŋ àslər ndam madəbay naŋ ni cə, ² àhi ana tay ahkado : « Dəgum a kəsa tegəni ya kama gekəli ni vu. Ekinjumiya nahəma, akədumi ahər ana wur ga azoŋgu məwəlani. Wur ga azoŋgu nani ti maslaŋa àcəlkiyu day-day faŋ ndo. Picehəmbiya, zumubiya. ³ Ay tamal maslaŋa èhindifiŋa ma kə kəli a, àhi ana kəli “Kepicehəm ti kamam ?” nahəma, humi ahkado : “Bay geli awayay, ara ahəŋgarbiyu nihi huya.” »

⁴ Nahkay nday nakəŋ tòru. Tòru tinjua ti tēdi ahər ana

wur ga azonḡu mawəlani kà mahay e mite bu. Tàbu tepiceh ti ⁵ mis ndahaḡ e kiḡiḡ ge mis ya ti tàbu eslini ni bu tahi ana tay ahkado : « Kepiceham wur ga azonḡu ni ti kamam ? » ⁶ Eslini tēhəḡri ma ga Yezu ya àhi ana tay ni ana tay ; nahkay tāmbrəḡ tay, tàsləkabiya àna naḡ a. ⁷ Tàra tḡjikia àna wur ga azonḡu na ka Yezu a ti tēbēki azana, mək Yezu àcəlkiyu katapəla. ⁸ Mis dal-dal eslini tēpāḡivoru azana gatay e divi bu, mis ndahaḡ ti ni tākwhabiyu slimberi a vədaḡ bu, tēbēhadivoru bilegeni. ⁹ Yezu naḡ àbu akoru ti mis ya kama gayaḡ akaba ya kələḡ gayaḡ ni tēḡray salalay, tàzləbay naḡ, tēḡəm : « *Hozana ! Bay Melefit mēḡri sulum gayaḡ ana maslaḡa ya ti ara àna slimi gayaḡ a ni ! ¹⁰ Melefit mēḡri sulum ana maslaḡa ya ti ara azum bay ge Devit bəḡ geli ni ! Tāzləbay Melefit driḡ agavəla ! * »

¹¹ Tòru tḡjua a Zeruzalem a ti Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay ḡəḡakani ge Melefit ni vu. Eslini èheliḡ eri, àmənjaləḡ kà zlam dek. Àmənjaləḡaba dek ti fat àbi va bi, məlakarawa èḡia. Nahkay tēhəraya, tàsləka akaba ndam maḡəbay naḡ kru mahar cəeni na, tḡḡoru ḡwar a Betani.

Yezu etikwesl mənḡəhaf ya èwi bəza do ni
(Meciyu 21.18-19)

¹² Tòru tḡjua a Betani a ti tēndəhad eslini hundum. Ge miledə gani, tàsləka tḡḡoru a Zeruzalem. Nday tēbu takoru e divi bu ni ti ləwir àwərkaba Yezu a. ¹³ Ləwir àbu awə naḡ nahkay ti èpi məḡ ga *wəruv mideni. Àra èpia ti àhəḡakfəḡoru, àmənjaləḡ bəza gani, ay àḡḡəfəḡ ndo, adaba sarta ge miwi bəza gani do. ¹⁴ Eslini Yezu àhi ana məḡ ga zlam ni : « Day-day maslaḡa aməzum bəza gayak va do. »

Gayaḡ ya àḡəm nahkay ni ti ndam maḡəbay naḡ ni ticia.

Yezu a ahay ḡəḡakani ge Melefit ni bu

(Meciyu 21.12-17 ; Lək 19.45-48 ; Zəḡ 2.13-22)

¹⁵ Tòru tḡjua a Zeruzalem a ti Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay ḡəḡakani ge Melefit ni vu. Eslini àḡi ahàr ana mis tēsəkumvoru zlam akaba ndam mēsəkum zlam, mək ànjəki ka magaraya tay e mite va. Àhəmbəhadaba tabəl ga ndam mambay siḡu na akaba mələḡ manjəhadani ga ndam mēsəkumoru kurko-duk na. ¹⁶ Mis ndahaḡ tēbu tēhuriyu àna zlam a ahay ge Melefit ni vu, mək tasləkaba àna naḡ a kwalac. Tēbu tagray nahkay ti Yezu nakəḡ àcafəḡa tay a. ¹⁷ Mək àcahi zlam ana mis ya tēbu eslini ni, àḡəm : « Àbu mēbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àḡəm : “Ahay goro zla ti atəḡəm mələḡ ga jiba dek ga mahəḡgalavù Melefit.” † Ay

* 11:10 Mənjay Limis 118.25-26. † 11:17 Mənjay Izayi 56.7 ; Zeremi 7.11.

lekulum ti kàmbatumkaba, ègia ahuzl ga ndam akal a. »

18 Àra àdèma nahkay ti gəđákani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni ticia; tàra ticia ti tàdəbafəŋ divi ge mijiŋ naŋ. Ay ti aŋgwaz àwərfəŋa tay kà naŋ a, adaba mis ndahaŋ ni dek ti pakama ya àcahi ana tay ni àgria ejep ana tay a. 19 Məlakarawa àra ègia ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tàsləkaba a kəsa ni ba.

Məŋgəhafya ti Yezu ètikwesl ni èkəlia
(Meciy^u 21.20-22)

20 Ge miled^u gani təbu taŋgoru a Zerəzalem. Təbu tasləkafəŋa kà gəvay ga məŋ ga *wəruv ya ti Yezu àhi ma na nahəma, tipi ti mikəleni kəc akaba sliri gani dek. 21 Eslini Piyer àra àsərkiya ka ma ga Yezu ya àhi ana məŋ ga wəruv na ti àhi ana Yezu ahkado: « Məsi, mənjoru, məŋ ga wəruv ya kətikwesl ni èkəlia. » 22 Eslini Yezu àhi ana tay ahkado: « Fumki ahàr ke Melefit. 23 Nəhi ana kəli nahəma, tamal ti maslaŋa ahi ana həma hini: “Radvaba, ru kədiyu a *dəluv gəđakani vu” nahəma, amagravu. Tamal ti àjalay ahàr cə cə do, àfəkiya ahàr ke Melefit a, àsəra aməgri ere ye ti ehindi ni ti, zlam gani agravu. 24 Nahkay nəhi ana kəli: Tamal ti kihindəm zlam, kahəŋgalum Melefit ti, fumki ahàr ke Melefit, səruma kəŋgətuma àndava.

Tamal kəgrum nahkay ti Melefit aməgri zlam ya ti kihindəmfiŋa ni dek ana kəli. 25 Tamal ti kicikəmaba, kəbum kahəŋgalum Melefit ti, mbrəŋumfəŋa zlam ge mis ya ti tagudari ana kəli ni kà tay a, tamal àbu ni. Nahkay ti Bəŋ gekəli ya a hud melefit bu ni aməmbərfəŋa zlam gekəli ya kagudarum ni kə kəli a bilegeni. [26 Ay tamal kəmbəŋumfəŋa zlam ge mis ya ti tàgudari ana kəli na ka tay a do ni ti Bəŋ gekəli ya a hud melefit bu ni day aməmbərfəŋa zlam magudarani gekəli ni kə kəli a do.] »

Yezu agray təwi ti way àvi divi gani way ?

(Meciy^u 21.23-27; Lək 20.1-8)

27 Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təhuriyu a Zerəzalem keti. Yezu àra àhuriya a kəsa ni va ti àsawadavù a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu. Naŋ àbu eslini ti gəđákani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba gəđákani ndahaŋ tərəkia, 28 təhi: « Kagraj təwi hini nahkay ti kəŋgət divi gani eley ? Way àvuk divi gani way ? » 29 Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm: « Nu day nihindifiŋa zlam bəlaŋ kə kəli a. Kəhəŋgrumufəŋa nahəma, nu day nəhəŋgrifəŋ ana kəli, nədəfi bay ya ti àvu divi ge təwi ya ti nagraj ni ana kəli. 30 Nəhi ana kəli nahəma, *baray ge Zeŋ ya ti àbaray mis

ni ti njəda gani Melefit àvi tək, tək day ti mis təvi aw ? Həŋgrumufəŋ nimi ! »

³¹ Tàra ticia ma na nahkay ti tàgray gejewi e kidin gatay bu, tədəm : « Tamal məhi : “Mel-efit àslərbiyu naŋ” hi, ara ahi ana leli : “Kəgəsumkabu pakama gayan ni ndo ni ti kamam ?” ³² Ay tamal mədəm keti : “Mis təvi njəda gani” ti àrakaboru do. » Tədəm nahkay ti adaba mis tezl-tezleni eslini ni dek tədəm Zeŋ ti naŋ bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ededin ededineni. Tàgrafəŋa aŋgwaz kè mis tezl-tezleni nana, ³³ nahkay təhəŋgrifəŋ ana Yezu, təhi : « Leli məsər do. » Eslini Yezu àhi ana tay : « Nu day nədəfi bay ya ti àvu divi ge təwi ya ti nagrai ni ana kəli do bilegeni. »

12

Ma gozogul àki ka ndam məwəs vədan
(Meciy^u 21.33-46 ; L^uk 20.9-19)

¹ Yezu àhi ma ana mis ni keti àna ma *gozogul. Àdəm ahkado : « Zal nahan àbu nahəma, àjavù mən ga zlam * a vədan gayan vu, àcafəŋ azlaw tekesl, àgraya məlan ga mədúcaya yam ga bəza ga mən ga zlam na, àkay ləli zəbalani, mis acəlkiyu ka ahər gani ga majəgay vədan ni. Kələn gani àfivù vədan ni ana mis a ahar vu ti təwəs, mək àsləka, òru e mirkwi zlam gayan. ² Sarta ga məpalay bəza ga zlam ni

àra ènjia ti bay ga vədan ni àslərbiyu bay məgri təwi afa ga ndam məwəs vədan ni ti təhəlikaboru ja gani gayan. ³ Ay bay məgri təwi ni àra ènjia ti ndam məwəs vədan ni tэгəs naŋ, təzləb mək tàgaray naŋ, araŋa day àzay a ahar vu ndo. ⁴ Eslini bay ga vədan ni àslərbiyu bay məgri təwi nahan keti. Àra ènjia ti nday nakən təsi aday a ahər vu, tındivikaba cəf cəf. ⁵ Nahkay bay ga vədan ni àslərbiyu mis nahan keti. Naŋ nani ti tàkad naŋ gweha. Àslərbiyu mis ndahan kay keti. Tàra tìnjia ti ndam məwəs vədan ni təzləb ndahan, ndahan ni ti ni təbazl tay. ⁶ Kələn gani nahəma, bay ga vədan ni mis àgəjəni fəŋ bəlan ciliŋ. Maslan nani ti wur gayan, awayay naŋ dal-dal. Àdəm : “Wur goro ni ti atəgəsiki ma.” Nahkay zla ti àslərbiyu naŋ afa gatay. ⁷ Ay ndam məwəs vədan ni tàra tipia wur na naŋ àbu ara ti təzlapay e kidin gatay bu, tədəm ahkado : “Naŋ tegəni ti mekeji gayan ; məmbrən naŋ ba, makadum naŋ ; nahkay ti vədan ni emigi geli.” ⁸ Àra ènjikia ka tay a ti tэгəs naŋ yaw, tàkad, təzaba kisim gayan na a vədan ni ba, tizligoru.

⁹ « Nədəm nahəma, bay ga vədan ni amasləkabiya ti aməgri mam ana ndam məwəs vədan ni mam ? Amabazl ndam məwəs vədan ni, mək aməvi vədan ni ana

* 12:1 Mən ga zlam nani ti *vinj.

mis ndahan. 10-11 A Wakita ge Melefit bu àbu mabəkiani nahkay hi :

“Akur nahan àbu ti ndam mələm ahay tawayay magray tawi àna nan ndo.

Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dek sawan.

Ere nani ti tawi ga Bay Melefit,

agri ejep ana leli.” †

« Lekulam kèjeŋgum ma nani ndo waw ? »

12 Gədəkani nakəŋ təsəra Yezu àdəmki ma *gozogul ni ti ka tay. Tàra təsəra ti tawayay tægəs nan. Ay mis təbu eslini kay ti tægəs nan ndo, adaba aŋgwaz àwəra tay a. Nahkay təmbrəŋ nan, təsləka.

Hadam ya təpəli ana bay ga ndam Rom ni

(Meciy_u 22.15-22 ; Luk 20.20-26)

13 Yezu nan àbu eslini nahkay ti təslərkibiyu ndam *Feriziyəŋ akaba ndam ndahan ya tadəbay bay *Erot ni. Tawayay ti mədəm ma magədavani ti tægəski nan.

14 Tàra tìnjikia ti təhi ahkado : « Məsi, məsəra nak ti kədəm ma ge jiri. Aŋgwaz àwərfəŋa kur kà pakama ge mis ya tədəmkuk na do ; ku kè meleher ga way ga way do day kəgray aŋgwaz do, kacahi zlam ya Melefit awayay ni ana mis àna jiri gani sawan. Ay ti Melefit àvia divi ana leli ga mabəhadī hadam ana

*bay gədəkani ga ndam Rom a tək, àvi ana leli ndo waw ? Mabəhadī tək, mabəhadī ba waw ? »

15 Eslini Yezu àsəra tawayay ti mis ndahan tədəm nday ndam jireni, ay ti nday ndam jireni do. Nahkay àhi ana tay ahkado : « Kəhəlumfua ey_u a ti kamam ? Nga zumubiya siŋgu akur-akurana ti namənjaki day nimi. »

16 Nahkay tədibiyu bəlan. Tàra təvia ti èhindifina ma kà tay a, àdəm ahkado : « Àki ka siŋgu hini ti mazavu ga ahər ga way ? Slimi mabəkiani ni ti ga way ? » Təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Ga bay *Sezar. » 17 Nahkay nan nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Həŋgrumi zlam ga bay Sezar ni zlam gayan, ge Melefit ti ni həŋgrumi ana Melefit zlam gayan. » Eslini ma gayan ya ti àhi ana tay ni àgria ejep ana tay a dal-dal.

Mis tanğaba e kisim ba ededifina waw ?

(Meciy_u 22.23-33 ; Luk 20.27-40)

18 Eslini ndam *Seduseyən ndahan tərəkia ka Yezu a. Ndam Seduseyən tədəm mis àməta ti aŋgaba e kisim ba koksah. Nahkay nday nakəŋ təhi ana Yezu ahkado : 19 « Məsi, Məwiz àbiki ana leli a wakita gayan ni bu, àdəm ahkado : “Tamal mis nday kà mən gatay, mək bəlan gani àməta, àmbərba wal gayan a, wal ni èwii wur ndo nahəma, ahər àdəm wur ga mənani ni

azay wal ni, ti tîwieya mekeji ana wur ga mənəni ya àmət na.” † 20 Yaw mis ndahan tǎbu adəskəla kà mənə gatay, gədakani gatay ni àda wal a. Àra àza wal na ti èwifinə wur a ndo, mək zal ni àməta. 21 Àra àməta ti mimbiki gayanə ni àzay wal ni. Àra àza wal na ti nanə day èwifinə wur a ndo, mək àməta. Nanə ya mahkər ni day àgray nahkay, mək àməta. 22 Nahkay nday adəskəlani ni dək tǎza wal na day tîwifinə wur a ndo, mək nday dək tǎməta. Kələnə gani wal ni day àməta. 23 Ay ka fat ya ti mis atanəgaba e kisim ba nahəma, wal ni ti way bəlanə e kidinə gatay bu amazay way ? Nday adəskəlani ni dək tǎza nanə a ni. »

24 Ay Yezu nakənə àhənəgrifənə ana tay, àdəm ahkado : « Majalay ahər gekəli ti kigeni do. Adəba mam ? Adəba kicəmaba ma ga Wakita ge Melefit ya Məwiz àbəkəni na ndo, kəsərūm njədə ge Melefit do palam. 25 Nədəm nahəma, ka ya ti mis atəməta mək atanəgaba e kisim ba ni ti zawal ataday wəl va do, wəwal day ataday zawal va do. Atanjəhad dək akada ga *məslər ge Melefit ya tǎbu a huđ melefit bu ni. 26 Ay tamal ti mazlapaki ka ma ge mis ya tanəgaba e kisim ba nahəma, kəjənəgəm wakita ge Məwiz ni day-day ndo aw ? Kəjənəgəm ma àki ka mənəgəhaf ya ti aku àgəs ni ndo aw ?

§ 12:26 Mənəy Mahərana 3.2, 6, 15-16. 19.18.

Eslini Bay Melefit àhi ana Məwiz ahkado : “Nu Melefit ga Abraham, nu Melefit ga Izak, nu Melefit ge Zekəp.” § 27 Melefit ti nanə Melefit ga ndam ya àna sifa ni, do ni ti ga nday ya tǎməta ni do. Lekələm ti majalay ahər gekəli ti kigeni do simiteni. »

Divi ge Melefit ya ti ahər àdəm mis tǎgəskabu enji ni ti weley ?

(Meciyə 22.34-40 ; Luk 10.25-28)

28 Eslini zal nahanə nanə àvu, nanə bay *məsər Wakita ge Melefit, ècia ma gatay na, àsəra Yezu àhia ma sulumana ana ndam *Sedəseyənə na. Nahkay ti àrəkioru, èhindifinə ma, àhi ahkado : « *Divi ge Melefit ya ti ahər àdəm mis tǎgəskabu enji ni ti weley ? »

29 Yezu àhənəgrifənə, àhi : « Divi ge Melefit ya ti ahər àdəm mis tǎgəskabu enji ni ti nihi : “Ci zal Izireyel : Bay Melefit geli nahəma, nanə Bay nanə bəlanə. 30 Wayay Bay Melefit gayak àna huđ bəlanə, àna sifa gayak dək, àna majalay ahər gayak dək akaba àna njədə gayak dək.” * 31 Divi ye cə ni day nihi : “Wayay ndam ya nak kəbu akaba tay ni akada ya kawayay ahər gayak gayakani ni.” † Divi nday ndani cəni ni ti ahər àdəm mis tǎgəskabu tay àtam divi ndahanə ni dək kwa. »

32 Mək bay məsər Wakita ge Melefit nakənə àhənəgrifənə, àhi ahkado : « Yawa Məsi !

* 12:30 Mimbiki 6.4-5. † 12:31 Levi

Ere ye ti kàdàm ni ti jiri ededīn. Bay Melefit ti naŋ bəlan̄ hūya, bay nahan̄ àbi. † 33 Tamal ti kawayay naŋ àna hud̄ bəlan̄, àna majalay ahàr gayak dek akaba àna njəda gayak dek zla nahəma, àtama sədaga ya təbi na akaba zlam ya tislīŋi na dek àna sulumana. Tamal ti kawayay mis ya nak kəbu akaba tay ni akada ya kawayay ahàr gayak gayakani ni nahəma, nani day àtama sədaga dek àna sulumana. » 34 Zal nakəŋ àra àhəŋgrifəŋa kigeni a ti Yezu àsəra naŋ bay məsər zlam. Nahkay àhi ahkado : « Nak kəbi driŋ driŋ akaba *Məgür ge Melefit bi. » Kələŋ gani maslaŋa ya ti azay njəda gayan̄ ge mihindifīŋa ma nahan̄ a ni ti àbi va bi.

Bay gəđakani ya amara ni naŋ wur ge Devit aw ?

(Meciy_u 22.41-46 ; L_uk 20.41-44)

35 Yezu naŋ àbu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu. Àhi ana tay : « Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni təđəm *Krist *Bay gəđakani ya amara ni naŋ *Wur ge Devit ti ahəmamam ? 36 Ambatakani do, Devit naŋ naŋani àna ahàr gayan̄ àdəm àna njəda ga *Məsuf Njəlatani ahkado : “Bay Melefit àhi ana bay goro :

Njəhada gwar kà ahar ga đaf goro a, a mələŋ ga gəđakani va.

Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kə meleher gayak akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəcəlki ka tay.” §

37 « Nəđəm nahəma, Krist nani ti Devit àna ahàr gayan̄ tekeđi azalay naŋ bay gayan̄. Ay tamal nahkay ti təzalay naŋ wur ge Devit keti ti kamam ? » Eslini mis dal-dal təbi slimi ana pakama gayan̄ ya ti àhi ana tay ni. Pakama nani àbələfəŋa kà tay a.

Bumvu slimi àna ndam məsər Wakita ge Melefit ni
(Meciy_u 23.1-36 ; L_uk 20.45-47)

38 Yezu naŋ àbu acahi zlam ana tay nahkay ti àdəm ahkado : « Bumvu slimi, do ni ti ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atagosay kəli. Nday ti tawayay məbakabu məgudi, təsawadəy àna naŋ riya ; tawayay ti mis təgri sa ana tay a gosku bu kə meleher ge mis dek ; 39 tawayay manjəhadvani e kərsi ga gəđakani vu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu akaba ka mələŋ məzum zlam ga wuməri. 40 Nday gani təbu təhəlfəŋa zlam kà wəl madakway a, təbu təpəski ka mahəŋgalay Melefit adaba tawayay ti mis tāmənjaləŋ ana tay. Nahkay ti Melefit amagrafəŋa seriya kà tay a, amatrađ tay kay amatam ge mis ndahan̄ ni dek. »

Sədaga ga wal madakway ya arəŋa gayan̄ àbi ni
(L_uk 21.1-4)

41 Eslini Yezu nan̄ àbu manjəhadani digusa kà gəvay ga zlam məbəviyu siŋgu ga sədaga ni. Mis təbu eslini kay təbiyu siŋgu ; nan̄ nakəŋ amənjələŋ kà tay ahəmamam təbiyu siŋgu ni : ndam ge elimeni kay təbu təbiyu siŋgu dal-dal. 42 Nday təbu təbiyu nahkay ti wal madakway nahan̄ arana gayan̄ àbi àra àbiyu siŋgu akur-akurani cib-cibeni cə ; siŋgu cib-cibeni cəeni ni agray siŋgu faɗ. 43 Yezu àra èpia ti àzalay ndam madəbay nan̄ ni, àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, wal madakway hini ti arana gayan̄ àbi, ay siŋgu ya àbiyu a zlam ga sədaga ni vu ni ti àtama ge mis ndahan̄ ya təbiyu na dek, 44 adaba mis ndahan̄ ni dek təbiyu siŋgu ya təgəjənifəŋ kà tay təsər ere ye ti tagray àna nan̄ ni va do ni ; wal hini ti ni arana gayan̄ àbi, ay ti àbiya siŋgu ya àfəŋ na dek. Siŋgu gayan̄ nahan̄ ga məsəkum zlam məzumani àgəjənifəŋ ndo. »

13

Yezu àdəm etembedkaba ahay gəɗakani ge Melefɗi na
(Meciyu 24.1-2 ; Luuk 21.5-6)

1 Kələŋ gani Yezu akaba ndam madəbay nan̄ ni təhəraya a *ahay gəɗakani ge Melefɗi ni ba. Nday təbu təhəraya nahəma, bələŋ e kiɗiŋ ga ndam madəbay nan̄ ni bu àhi ahkado : « Məsi, ŋga mənjaləŋ ka akur gəɗakani ya tèdezl ahay ni àna nan̄ ni day ti, tigi eri ni ! » 2 Ay Yezu

àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Àbi kɗipia ahay hini medezleni àna akur gəɗakani na do aw ? Etembedkaba besek-besek, ku akur bələŋ day amanjəhadki ka akur nahan̄ va do. »

Yezu azlapaki ka sarta ya amara ni
(Meciyu 24.3-14 ; Luuk 21.7-19)

3 Tòru tinjəa ka ahàr ga həma *Oliviye a nahəma, Yezu ànjəhada digusa, amənjoru *ahay gəɗakani ge Melefɗi ni. Eslini Piyer, Zek, Zeŋ akaba Andre təbu kà gəvay gayan̄ cilin̄. Nday nakəŋ tihindifiŋa ma, təhi ahkado : 4 « Hiaba ana leli a, ere gani amagravu ti ananaw ? Aməsərkaba sarta ya zlam nani dek amagravu wudak na ti ahəmamam ? »

5 Eslini Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Bumvu slimi, maslaŋa àgosay kəli ba. 6 Adaba mis kay atara, ku way way do amədəm nan̄ ti nu, amədəm nan̄ ti *Bay gəɗakani ya amara ni. Nahkay atagosay mis kay. 7 Mis atagray silik kè cifeni akaba kè driŋeni, ekicəm ma gani. Kicəma ti kəgrum aŋgwaz ba. Ahàr àdəm zlam nday nani təgravu kwa. Ku tamal təgrava nahkay nəŋgu ni, mandav ga duniya faŋ do. 8 Ndam ga had̄ ndahan̄ atakaɗvu akaba ndam ga had̄ ndahan̄, bəbay ndahan̄ akaba bəbay ndahan̄. Had̄ amadaɗay a kəsa gərgərani ndahan̄ bu, ləwir day amələbu a kəsa gərgərani ndahan̄ bu. Zlam

nday nani dek ti mənǰeki ga daliya ciliŋ : zlam nday nani ti akada ga wur ya ajibiyu aslar ana wal a hud bu ni. ⁹ Ay lekulum ti bumvu slimi. Mis atəgəs kuli, atoru ana kuli ka melaŋ ge seriya. Atəzləb kuli a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu. Atagrafəŋa seriya kəkuli kəkemeleher ga gədəkani ga ngumna akaba bəbay a, adaba lekulum ndam goro. Nahkay ti nday gani etici ma gekuli ya akazlapumku ni. ¹⁰ Wudaka melaŋ andav nahəma, ahər ədəm mis təhi *Ma Məweni Sulumani ana mis ga had gərgərani ni dek day kwa.

¹¹ « Yaw ka ya ti atəgəs kuli, atoru ana kuli ka melaŋ ge seriya nahəma, ere ye ti akədəmum ni ahəli ahər ana kuli ba. Ka fat nani Melefit aməhi ere ye ti akədəmum ni ana kuli ; dəmum ma gani nani. Nahkay akədəmum ma nani ti lekulum lekulumeni do, amədəm ma nani ti *Məsuf Njəlatani. ¹² Ka sarta gani nani ti mis atəsəkumoru bəza ga məŋ gatay ti təbazl tay, ata bəŋ ga bəza day atəsəkumoru bəza gatay. Bəza ti ni etizirey ata bəŋ gatayani akaba ata məŋ gatayani, atəsəkumoru tay ti təbazl tay. ¹³ Mis dek etizirey kuli adaba lekulum ndam goro. Ay ti maslaŋa ya ti aməmbərəŋ nu do duk abivoru ana vad ga mandav ga sifa gayəŋ ni ti, Melefit amahəŋgay naŋ. »

Zlam magədavani ya

əbəlay do fererani ni

(Meciyu 24.15-28 ; Luk 21.20-24)

¹⁴ « Zlam magədavani ya əbəlay do fererani, eziŋ zlam dek ni, amagravu. * Amagrava ti ekipum naŋ ka melaŋ ya əgəski do ni. » (Bay ya ti ejeŋgey ma hini ni ti ahər ədəm mīci lala). « Ekipuma naŋ a ti ahər ədəm ndam ya ka had *Zude ni təcuhworu a həma vu kwa. ¹⁵ Maslaŋa ya ti naŋ ka *dalahar ga ahay gayəŋ ni ahəraya, ahuriyu a ahay vu ga məhəlaya zlam gayəŋ a day ba. Məhəraya məcuhway sawaŋ. ¹⁶ Maslaŋa ya ti naŋ a vədaŋ bu ni ti ni, əŋga a magam ga mara mazay azana gayəŋ a ba. Məcuhway sawaŋ. ¹⁷ Ka sarta gani nani ti wəl a hud akaba nday ya ti bəza təfəŋ kə tay ka ahar ni atasay cicihi ! ¹⁸ Nahkay ti həŋgalum Melefit ti ere gani nani əgravu ge milevi ba, ¹⁹ adaba ka sarta gani nani ti mis atəkakay daliya kay ətam daliya ndahaŋ ya mis təkakabiyu kwa ahaslani ka ya ti Melefit əgraya melaŋ a duk əbivaya ana kana ni. Kələŋ ga daliya nani ti daliya ndahaŋ atələbi akada nani day-day va bi. ²⁰ Bay geli ədəm sarta gani nani aməpəs do, do ni ti maslaŋa əbi amatamfəŋa kə daliya nana bi. Melefit ədəm aməpəs do ni ti azuhva ndam gayəŋ ya adaba tay a ni palam. ²¹ Ka sarta gani nani ti tamal maslaŋa ahi ana kuli ahkado : « Pəm *Krist naŋ əbu

* 13:14 Məŋjay Deniyel 9.27 ; 11.31 ; 12.11.

ahalay!" ahkay do ni: "Pum nanj abiyu tegi!" nahama, kægəsumiki ma gayan ni ba. ²² Adaba mam, ndam ndahan atara tasəkad malfada, ku way way do amədam nanj Krist ahkay do ni nanj bay məhəngri *pakama ge Melefit ana mis. Atagray zlam ya ti mis tipi day-day ndo ni akaba zlam ya ti aməgri ejep ana mis ni. Tamal agravu tata ni, tawayay mesipet ndam ya ti Melefit adaba tay a ni. ²³ Lekuləm zla nahama, bumvu slimi, adaba nəhiva ana kuli a andava. »

Manja ga Wur ge Mis a
(Meciy^u 24.29-31; L^{uk} 21.25-28)

²⁴ « Ay ka sarta gani nani, kələŋ ga daliya ni zla nahama, fat amacaday məlanj va do, kiyi day amasladay məlanj va do. ²⁵ Boŋgur atətədbiyu e melefit bu, atadəgaya a ga had a; zlam njəda-njədani a huđ melefit bu atədəday a məlanj gatay bu. ²⁶ Ka sarta gani nani ti mis etipi nu *Wur ge Mis anara a maklaɓasl ba ana njəda kay akaba masladay goro a. † ²⁷ Ka sarta gani nani ti anəslərbiyu *məslər ge Melefit ga macakalakabu ndam ya Melefit adaba tay a ni kə sliri ga məlanj fadani ni dek; ku ka məlanj drinjeni weley weley do dek anəcakalakabu mis ka ahar bəlanj. »

Yezu azay mazavu ga məŋ ga wəruv
(Meciy^u 24.32-35; L^{uk}

21.29-33)

²⁸ « Nazay mazavu gani akada ga məŋ ga *wəruv ni, ahər adəm kicəm kwa: ka ya ti abakaba slimberi a mək efi nahama, kəsəruma mədərdər enjia wudak. ²⁹ Nahkay day tamal kipurama zlam ya nəhi ana kuli ni nanj abu agravu nahama, sərunki nu *Wur ge Mis nəbu cifa, ninjia wudak. ³⁰ Nəhi ana kuli nahama, wudaka mis ya təbu ka dala nihi ni təmət dek ti zlam nday nani dek amagrava day kwa. ³¹ Məlanj ya agavəla akaba məlanj ya a ga had ni amandav, ay ti ma goro ya nədam ni amandav day-day do. »

Njəhadum eri
(Meciy^u 24.36-44)

³² « Ay ti ma ga vad gani akaba njemdi gani zla nahama, maslanja əbi əsər bi. *Məslər ge Melefit ya a huđ melefit bu ni day təsər do, nu Wur ge Melefit tekeđi nəsər do, si Baba Melefit day kwa ti əsəra. ³³ Nahkay ti bumvu slimi, njəhadum eri, adaba kəsərum sarta gani nani do. ³⁴ Amagravu akada ga maslanja ya nanj abu akoru e mirkwi gayan ni. Wudaka ara asləka ti əmbərfəŋ ahay gayan ka ndam ya təgri təwi ni, edikaba təwi na ana tay a. Əhi ana bay ya ahətay mahay ni "Njəhadum eri" mək əsləka. ³⁵ Nahkay ti lekuləm day njəhadum eri, adaba kəsərum sarta ga bay ahay gekuli ya amasləkabiya na

† 13:26 Deniyel 7.13.

do. Cɘ amasləkabiya ga mələkarawa, cɘ ga huɗ ya vad, cɘ ka ga ya ti agwazl təzlah ni, cɘ ahkay do ni ge miledɘ ti kəsərum do. ³⁶ Nahkay ka sarta ya ti aməzlərəvkiaya ke kəli a bəsləŋ nahəma, ədi ahər ana kəli lekələm e dɘwir bu ba. ³⁷ Ere ye ti nəhi ana kəli ni ti nəhi ana mis dek : Njəhadum eri. »

14

Gədəkani ga ndam Zude tagray dabari ge mijin Yezu
(Meciyɘ 26.1-5 ; Lɘk 22.1-2 ; Zəŋ 11.45-53)

¹ Vad əvu cɘ, tara tagray wuməri ga *Pak ; wuməri gani nani ti tidivù dipenɗ *mi-wisiŋeni do. Eslini gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni təgray sawari ti tэгəs Yezu əna wir-wir, tawayay takad naŋ. ² Nday nakəŋ tədəm : « Məgəs naŋ a wuməri ni vu ba, adaba tamal magray nahkay ti mis dal-dalani ni atəmbərəŋ leli do, etizligeya silik a kəsa va. »

Wal nahanə abəki tersel ka ahər ga Yezu

(Meciyɘ 26.6-13 ; Zəŋ 12.1-8)

³ Yezu naŋ əbu a Betani, a ahay bu afa ga Simu zal ambələk ni. Naŋ əbu manjəhadani azum daf. Eslini wal nahanə əhurkiviyu ka tay əna tersel njəlatani ge siŋgu kayani a kolombu

sulumani bu. * Tersel gani nani ti təzalay nardu. Əhəɓkia ma ga kolombu na, əbəkɘ tersel ni ka ahər ga Yezu. ⁴ Gayanə ya əbəkɘ ni ti əwəria bəruv ana mis nday ndahanə e kidinɗ ge mis ya təvu eslini ni ba ; təzlapay e kidinɗ gatay bu, tədəm ahkado : « Əgudar tersel hini ti kamam ? ⁵ Hojo amal təsəkumoya, təŋgəta ətam sulay jik dinɗ dinɗ mahkər, tidi siŋgu gani ana ndam talaga do aw ? » Nahkay tələgi ana wal nakəŋ ŋgak-ŋgak.

⁶ Eslini Yezu nakəŋ əhi ana tay : « Mbrəŋum naŋ ! Kəhəlumi muru ti kamam ? Zlam gayanə ya əgru ni ti əbəlay. ⁷ Ndam talaga zla nahəma, nday təbu akaba kəli kələvad ; kəgrumi sulum ana tay akada ya kawayum ni tata. Ay nu zla ti ananjəhad akaba kəli kələvad do. ⁸ Wal hini əgra zlam ya ti agray tata na : əbəkua tersel ka vu a ti əslamatakabə nu ga məfiyu nu e evid va. ⁹ Nəhi ana kəli nahəma, a mələŋ bu dek, ku eley eley do atədəmoru *Ma Mɘweni Sulumani ni zla nahəma, atəŋgəhad ere ye ti wal hini əgray ni daya. Nahkay ti wal ni amagəjazlki ahər ke mis do. »

Zudas awayay asəkumoru Yezu

(Meciyɘ 26.14-16 ; Lɘk 22.3-6)

¹⁰ Zudas Iskariyot bilin a huɗ ga ndam *madəbay Yezu kru mahar cɘeni ni bu ərə afa ga gədəkani ga

* 14:3 Kolombu gani nani ti təgray əna akur sulumani ya təzalay elbetir ni, siŋgu gani kay.

ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni ga mædæfiki Yezu ana tay ti tægasa naŋ a. ¹¹ Nday nakəŋ tæra ticia ma gayaŋ na ti tæmərva daldal, tæhi: « Tamal kædæfikia Yezu ana leli a ti amævuk siŋgu. » Kələŋ gani Zædas nakəŋ ædæbay divi ga mædæfiki Yezu ana tay.

Ndam madæbay Yezu taslamalakabu zlam mæzumani ga wuməri ga Pak

(Meciyu 26.17-25; Luk 22.7-14, 21-23; Zeŋ 13.21-30)

¹² Vad ye enjenjeni ga wuməri ge dipen *miwisiŋeni do ni ènjia. A vad ga wuməri ga *Pak nani ti tisiŋi bæza tæmbak ana Melefit. Eslini ti ndam *madæbay Yezu ni tihindifiŋa ma kà Yezu a, tæhi ahkado: « Kawayay ti môru mâşlamatukkabu zlam mæzumani ga wuməri ga Pak ni ti eley? » ¹³ Eslini Yezu àslær ndam madæbay naŋ bebem cæ, àhi ana tay: « Dægum a kæsa gæðakani ni vu. Ekinjumiya nahæma, akæbumkabu ahær akaba zal nahaŋ açahbiya yam a mandaray va. Ekipuma naŋ a ti dæbumiyu naŋ ka mælaŋ gayaŋ ya ti ahuriyu ni.

¹⁴ Akæhurumiya ti hindumfiŋa ma kà bay ahay na, humi ahkado: “Musi geli ædæm: Ahay goro ya ti anara næzumviyu zlam ga wuməri ga Pak ni akaba ndam madæbay nu ni ti neley?” ¹⁵ Eslini bay ahay ni amædæfiki ahay nahaŋ gæðakani ka ahær ga ahay nahaŋ ana kuli, zlam

dek àvu maslamatakavani àndava. Slaætumikabu zlam mæzumani ni ana leli ti eslini. » ¹⁶ Ndam madæbay Yezu cæni ni tàslæka, tòru a kæsa ni vu. Tòru tinjæa ti tædi ahær ana zlam ni dek akada ga pakama ga Yezu ya àhi ana tay ni, mæk tàslamalakabu zlam ga wuməri ga Pak ni.

Yezu ædæm: « Maslaŋa e kidiŋ ga ndam madæbay nu ni bu ara ejiŋ nu »

(Meciyu 26.20-25; Luk 22.14; Zeŋ 13.21-30)

¹⁷ Mælakarawa àra ègia ti Yezu akaba ndam madæbay naŋ kru mahar cæni ni tinjæa a ahay ni va. ¹⁸ Eslini tæhuriya tænjæhadkabá birra, tæbu tæzum zlam ti Yezu àhi ana tay: « Næhi ana kuli nahæma, biliŋ gekuli ya mæzumkabu zlam ni amæsækumoru nu. » ¹⁹ Ma ga Yezu ya ædæm ni ti ahælia ahær ana ndam madæbay naŋ na dek. Ku way way do e kidiŋ gatay bu biliŋ àna biliŋeni naŋ àbu ædæm: « Nu do, do waw? » ²⁰ Yezu àhi ana tay: « Mis biliŋ e kidiŋ gekuli kru mahar cæni ni bu, maslaŋa ya ti mætælkabiyu ahar a halaf vu ni. » ²¹ Àdæm keti: « Nu *Wur ge Mis nara næmæt akada ga pakama ge Melefit ya ædæm a Wakita gayaŋ bu ni. Ay ti zlæzlada afa ga maslaŋa nani ya ti asækumoru Wur ge Mis ni! Hojo akal tiwieya naŋ a ndo. »

Yezu avi daf ge Melefit ana ndam madæbay naŋ ni

(Meciyu 26.26-30; Luk 22.14-20; 1 Koreŋ 11.23-25)

22 Ka ya ti tázum zlam nahəma, Yezu àzay *dipeŋ, àgri səsı ana Melefit, èsekaba, àbi ana ndam madəbay naŋ ni. Àhi ana tay : « Zuma, hini ti aslu ga vu goro. » 23 Kələŋ gani àzay hijiyem akaba zum, àgri səsı ana Melefit keti, àvi ana tay, nday dek tisi. 24 Àhi ana tay : « Hini ti mimiz ga vu goro. Àna mimiz hini ti Melefit awəlkabu pakama gayan akaba ge mis. Aməŋgəzaya a vu goro ba ti ga mahəŋgay mis kay. 25 Nəhi ana kəli nahəma, enisi zum ge wur ge *viŋ va do, si a vad ya ti enisi zum məweni a *Məgur ge Melefit bu ni kwa. » 26 Tàra tázuma zlam na ti nday nakəŋ tázəbay Melefit àna limis, tàhəraya e mite va, təcəloru a həma *Oliviye vu.

Yezu àdəm : « Piyer amədəm àsər nu do »

(Meciy^u 26.31-35 ; L^{uk} 22.31-34 ; Zəŋ 13.36-38)

27 Nday təbu takoru ti Yezu àhi ana tay : « Lekələm dek ekijumkia ke divi a, adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àdəm amakadkia bay majəgay təmbəmbak na ka tay a, nahkay təmbəmbak ni etedevu kway-kwayay. † 28 Anəmət, ay ka ya ti anəŋgaba e kisim ba nahəma, akədumu ahər e Gelili. » 29 Eslini Piyer àhi : « Ku mis dek tijikia ke divi a nəŋgu

ni, nu ti nìjikia do. » 30 Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nəhuk nahəma, nak ti kani kani a, a hud ga məlavad bu wudaka agwazl azlah sak cə ti akədəm sak mahkər kəsər nu do timey. » 31 Eslini Piyer nakəŋ àdəm : « Aha, nahkay do. Nu ti ku tamal ti məmətkabu nəŋgu nahəma, ŋgay nəsər kur do ni ti nədəm do simiteni. » Ndam *madəbay Yezu ndahan ni dek day tədəm akada ge Piyer ni.

Yezu ahəŋgalay Melefit e Gecimeni

(Meciy^u 26.36-46 ; L^{uk} 22.39-46)

32 Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tòru ka məlan nahan, məlan gani nani ti təzalay Gecimeni. Tòru tìŋjua eslina ti Yezu àhi ana tay : « Njəhaduma ahalay a hayan, nakoru nahəŋgalay Melefit. » 33 Àzalay Piyer, Zek, akaba Zəŋ, tòru cak. Eslini ti aŋgwaz àdəgaki ka Yezu nakəŋ dal-dal, məbərurv àtikaba kwir kwir. 34 Àhi ana tay : « Məbərurv atukaba, akada nara nəmət. Njəhaduma ahalay a, njəhadum eri. » 35 Naŋ nakəŋ àhədakfəŋja kà tay a òru cak, àndəhad a hud a hud, àhəŋgalay Melefit ti àcakay daliya ka sarta nani ba. 36 Àdəm : « Aba, † Bəba, zlam dek kisliki ma-grani ; hədəkfua daliya hina, nəcakay ba ti. § Ku nədəm nahkay nəŋgu ni, nawayay ti

† 14:27 Məŋjay Zakari 13.7. ‡ 14:36 Àna ma ga ndam Zəde « Aba » awayay

adəm vaba ti « Baba. » § 14:36 Ahalay ti ma ga Yezu ya àdəm ni ti nahkay hi : « Hədəkfua hijiyem hina. » A Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni ti tədəm məzum bərurv ge Melefit ti akada zum e hijiyem bu, mis tisi ti akad tay.

ere ya nak kawayay ni kwa do ni, goro ya nu nawayay ni do. »

37 Àra àhəŋgala Melefit a nahkay ti àŋgəkia ka ndam maɗəbay naŋ mahkərani na, àdi ahàr ana tay nday e ɗuwir bu. Èpidək tay, àhi ana Piyer : « Simu, kway-kway kinji ɗuwir aw ? Kèbesey manjəhadani eri njemdi bilin koksah aw ? 38 Njəhadum eri, həŋgalum Melefit ti ka ya ti *Seteni esipet kəli ni ti kijumkia ke divi a ba. Məbəruf ge mis awayay magray zlam sulumani, ay ti èsliki do, aɗaba aslu ga vu gayan gedebeni. »

39 Yezu àŋgəvù, òru àhəŋgalay Melefit keti, akada gayan ya ti àhəŋgalay piŋani ni. 40 Àra àhəŋgala nahkay ti àŋgəkia ka ndam maɗəbay naŋ na keti. Àdi ahàr ana tay nday e ɗuwir bu, tàmətaɓkaba ga manjəhadana eri a. Tàra tēpidəkva ti tèsər ere ye ti təhi ni do. 41 Àŋgəvù keti ya mahkər. Àra àsləkabiya ti àhi ana tay keti : « Kekileŋa kinjum ɗuwir aw ? Kekileŋa kəpəsumaba waw ? Sarta ènjia. Nga pəm, tara təgəsi nu, nu *Wur ge Mis, ana ndam magudar zlam ni. 42 Cikəmbaba, mədəgumkiuru ka tay. Nga pəm, maslaŋa ya ti ara aɡəsi nu ana tay ni ènjia, do ni ti ahəmamam. »

*Ndam Zude təgəs Yezu
(Meciyə 26.47-56 ; Lək*

22.47-53 ; Zəŋ 18.3-12)

43 Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti Zudas bilin ga ndam *asak ga Yezu kru mahar cəeni ni ènjia akaba mis a dal-dal, maslalam akaba aday təfəŋ kà tay. Gəɗəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba gəɗəkani ndahaŋ təslərbiyu tay. 44 Wudaka nday tara ti Zudas bay məsəkumoru Yezu ni àhivabiya ma ana mis dal-dalani na. Àhi ana tay : « Bay ya ti anəgri sa àna məfəki ma kà tuwər * nahəma, naŋ gani huya. Gəsuma naŋ a, dəgum àna naŋ, jəgum naŋ lala. » 45 Zudas nakəŋ àra ènjia ti àrəkia ka Yezu nakəŋ a huya. Àhi : « Məsi, » mək əgri sa àna məfəki ma kà tuwər. 46 Nahkay mis ni tādəgaki ka Yezu cip, təgəs naŋ. 47 Eslini mis bilin e kidin gatay ya təbu eslini ni bu àrad maslalam fətah, əsifəŋa slimi ana bay məgri təwi ana gəɗəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit na həndəf. 48 Yezu àhi ana mis ni ahkado : « Kədəgumkua àna maslalam akaba aday a, kəgəsum nu akada nu zal akal, 49 ambatakani do nəbu nəcahi zlam ana kəli a dalaka ga *ahay gəɗəkani ge Melefit ni bu kəlavad. Ka gani nani ti kəgəsum nu ndo. Ay zlam nani agravu ti ere ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni məgravu. »

* 14:44 Ka sarta nani ti kəlavad mis təgri sa ana mis ya ti tawayay tay dal-dal ni àna məfəki ma kà tay kà tuwər.

⁵⁰ Eslini ndam madəbay naŋ ni dek təmbərbu naŋ, tədəgiki ana hwa tidizl. ⁵¹ Wur dagwa nahaŋ naŋ əbu eslini, məfakabu azana bilin ka vu ciliŋ, adəboru Yezu bilegeni. Mis ni t̄ara t̄ipia naŋ a ti t̄ədam t̄əgəs naŋ. Tara t̄əgəs naŋ ti ⁵² əmbərfaŋ azana gayaŋ ni k̄a tay, ədiki ana hwa dedel a mahayma.

Tagrafəŋa seriya k̄a Yezu k̄e meleher ga ḡəđakani ga ndam Zude a
(*Meciyu* 26.57-68 ; *Luk* 22.54-55, 63-71 ; *Zen* 18.13-14, 19-24)

⁵³ T̄ara t̄əḡesa Yezu a ti t̄əzoru naŋ afa ga ḡəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. Ba-6a ti ḡəđakani ndahaŋ ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *m̄əsər Wakita ge Melefit ni akaba ḡəđakani dek t̄əcakalava eslina. ⁵⁴ Ka ya ti t̄əbu takoru əna Yezu ni ti Piyer ti ni adəboru naŋ k̄ələŋ driŋ. Ōru ənj̄ua a ahay ga ḡəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni va ti ənj̄əhad diḡəs a dalaka bu, anjafəŋ k̄a aku akaba ndam magray t̄əwi ye eslini ni.

⁵⁵ Ḡəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ḡəđakani ge seriya ni dek t̄əbu tadəbay zlam magudarani ga m̄əw̄əlki Yezu ka seriya, adaba

tawayay takad naŋ, ay ti t̄əŋgət ndo. ⁵⁶ Eslini mis kay t̄əsakadki malfada, ay ma gatay ni t̄əsava divi a. ⁵⁷ K̄ələŋ gani mis ndahaŋ t̄icikaba, t̄əsakadki malfada nahaŋ keti, ⁵⁸ t̄əđəm : « Leli m̄icifiŋa, əđəm ahkado : “*Ahay ḡəđakani ge Melefit hini ya mis t̄ələm əna ahar ni ti nara nembedkaba. Enembedkaba ti a hud ga vad mahk̄ərani bu n̄ələmvaya nahaŋ ya mis t̄ələm əna ahar do na.” » ⁵⁹ Ay kekileŋa ma gatay ni t̄əsava divi a. ⁶⁰ Eslini ḡəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni əcikaba c̄əkwad e kidiŋ ge mis ni ba, əhindifiŋa ma k̄a Yezu a, əhi : « Nak k̄əhəŋgarfaŋ do aw ? Zlapay ge mis hini ya ti t̄əzlapakuk ni ti zlapay ga mam ? » ⁶¹ Ay Yezu nakəŋ te-te, əhəŋgrifəŋ ndo. Eslini ḡəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni əhindifiŋa ma keti, əhi : « Nak ti *Krist *Bay ḡəđakani ya amara ni aw ? Nak wur ga Bay Melefit ya ti mazləbay ni aw ? » ⁶² Eslini Yezu nakəŋ əđəm : « Iy, nu gani. Ekip̄əm nu *Wur ge Mis maŋj̄əhadani a m̄ələŋ ga ḡəđakani bu, k̄a ahar ga daf ge Melefit Bay nj̄əda-nj̄ədani ni. † Ekip̄əm anara a hud melefit ba a makla6asl ba. ‡ » ⁶³ Ḡəđakani nakəŋ əra əcia ma ga Yezu na ti əzumkia 6ərūv a, əḡuzlehkaba azana ka vu

† 14:62 Limis 110.1. ‡ 14:62 Mənjay Deniyel 7.13. § 14:63 Tamal zal Zude eḡuzlehkaba azana gayaŋ ka vu a ti adafaki tuway, ahkay do ni zlam ya əb̄əlay do simiteni ni əgrava. Ḡəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit eḡuzlehkaba azana gayaŋ ka vu a ni ti azuhva ma ga Yezu ya əđəm naŋ Wur ge Melefit ni, adaba t̄əđəm əndivia Melefit a dal-dal.

gayan a kwar, § àhi ana mis ni ahkado : « Madəbay sedi nahan kamam mba mam ?
 64 Kìcuma, endivi Melefit timey ! Ay ti kawayum ti mēgrumi mam ? » Mək mis ni dek tādəm : « Àgudara, si tākad nan kwa. » 65 Eslini mis ndahan tādəgiki ana mitifiviyu esliḅ ana Yezu e eri vu, təkambahi eri, təsi mədukduk ga ahar, tēhi : « Tamal nak bay mahəngaray *pakama ge Melefit nahəma, dəfiaya maslaṅa ya ti àzlab kur na ana leli a zla ! » Mək mis ya təbu tagray təwi eslini afa ga bay gəđakani nani ni təzay nan, tēbi bəbarva.

Sak mahkər Piyer adəm əsər Yezu do
 (Meciy^u 26.69-75 ; Luk 22.56-62 ; Zəṅ 18.15-18, 25-27)

66 Ka ya ti Piyer nan əbu a dalaka mbeheni ni bu nahəma, wal nahan əra : wal nani agri təwi ana bay gəđakani ga ndam *maṅgalabakabu mis akaba Melefit ni. 67 Əra ənjia ti əpi Piyer nan əbu anjafəṅ kə aku, əmənjaləṅ lala mək əhi : « Nak day kəsawadumkabá akaba Yezu zal Nazaret na. » 68 Eslini Piyer əhi : « Aha. Nəsər ma gani do, nìcikaba ere ye ti kawayay kəđəm na do. »

Əra adəma nahkay ti əcikaba, əsləkaba a dalaka ni ba, ərə e gejiṅ vu. [Mək agwazl əzlah.] 69 Wal ni əra əpia nan a keti ti əhi ana mis ya ti eslini ni : « Nan hini ti nan ndam gatay gani. »

70 Eslini Piyer adəm keti : « Aha, nu nəsər ma gani do. »

Əra əpəsa bal ti mis ya ti eslini ni tēhi ana Piyer keti : « Edeđiṅ nak day ndam gatay gani, adəba nak zal Gelili. »

71 Nan nakəṅ əmbaday dək, adəm : « Nəsər maslaṅa nani ya ti kacalumfəṅ ni do. Tamal nasəkad malfada nahəma, Melefit məkada nu a. » 72 Eslini agwazl əzlah ye cə huya. Agwazl ni əra əzlah ti Piyer nakəṅ ma ga Yezu ya əhi : « Wudaka ti agwazl azlah sak cə nahəma, akəđəm sak mahkər kəsər nu do timey » ni əṅgiaya a ahər ba. Nahkay Piyer adiki ana tuway.

15

Yezu nan əbu kə meleher ge Pilet bay ga ndam Rom
 (Meciy^u 27.1-2, 11-14 ; Luk 23.1-5 ; Zəṅ 18.28-38)

1 Də àna zuzəni nahəma gəđakani ga ndam *maṅgalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba nday gəđakani ge seriya ni dek təcakalava, təgray sawari. Eslini təgəs Yezu, təwəl mək tōru àna nan afa ga bay *Pilet. 2 Tōru tìnjua àna Yezu a ti Pilet nakəṅ əhindifiṅa ma, əhi : « Nak ti bay ga ndam *Zude edeđiṅ aw ? » Əhəṅgrifəṅ, əhi : « Nak kəđəm. » 3 Eslini gəđakani ga ndam maṅgalabakabu mis akaba Melefit ni tacalki nan ka zlam magudarani kay. 4 Pilet əhindifiṅa ma keti, əhi ahkado : « Tacalki kur ka zlam magudarani kay ti kici do aw ? Kəhəṅgarfəṅ do aw ? »

⁵ Ay Yezu nanj te-te, àhəŋgrifəŋ va do. Gayan̄ ya àhəŋgarfəŋ ndo ni ti àgria ejep ana Pilet a.

Tə̀dəm təkada Yezu a
(*Meciyu* 27.15-26; *Luk*
23.13-25; *Zen* 18.39-19.16)

⁶ Kəla wuməri ga *Pak zla ti ndam *Zude təbu tihindifiŋa kè Pilet a ti məfaya zal dan̄gay a bəlan̄. Tihindifiŋa ti nan̄ àbu afiaya maslan̄a ya tawayay na ana tay a. ⁷ Zal nahan̄ àbu, slimi gayan̄ Barabas; təfiya nan̄ a dan̄gay va akaba mis ndahan̄ ya ti təkadfəŋva kə ŋumna ni. Ka sarta ya ti təkadfəŋva kə ŋumna ni ti nan̄ àkada mis a. ⁸ Eslini mis dal-dalani ni t̄ara afa ge Pilet a, tihindifiŋa ti m̄gri ana tay akada gayan̄ ya ti agri ana tay kilevi ni. ⁹ T̄ara tihindifiŋa nahkay ti Pilet nakəŋ àhi ana tay ahkado: « Nih̄i ti kawayum n̄afiaya bay ga ndam Zude na ana k̄ali a waw? » ¹⁰ Àdəm nahkay ti, àsəra gəđakani ga ndam *man̄galabakabu mis akaba Melef̄it ni t̄əgəsibiyu Yezu ti adaba tagraləŋ solu palam. ¹¹ Ay gəđakani ni t̄awayay ndo, t̄əhi ana mis dal-dalani ni: « Humi: “Mawayay ti k̄afaya nan̄ a ba, si Barabas kwa.” » Mək t̄əhi nahkay. ¹² Pilet nakəŋ àra ècia ma gatay na zla nahəma, àhi ana tay keti: « Kawayum ti n̄gri mam ana maslan̄a ya ti kazalum nan̄ Bay ga ndam Zude ni mam? » ¹³ T̄əhəŋgrifəŋ àna zlahay: « *Darfəŋ nan̄ kə

təndal! » ¹⁴ Nahkay nan̄ nakəŋ èhindifiŋa ma kə tay a, àhi ana tay ahkado: « Àgudar mam emiteni mam? » Nday nakəŋ ba t̄əzlah kay kay: « Darfəŋ nan̄ kə təndal! » ¹⁵ Nahkay ti Pilet awayay aməri b̄əruv ana mis dal-dalani ni, àfiaya Barabas nakəŋ ana tay a, àhi ana ndam slewja gayan̄ ti t̄əzlab̄ Yezu àna kurupu. T̄ara t̄əzlab̄a nan̄ a ti àhi ana tay ti t̄əzay nan̄, t̄oru t̄adarfəŋ nan̄ kə təndal.

Ndam slewja teyefiŋ kə
Yezu
(*Meciyu* 27.27-31; *Zen*
19.2-3)

¹⁶ Ndam slewja ni t̄əgəs Yezu nakəŋ, t̄əzoru nan̄ a huđ ahay ga bay *Pilet ni vu. Ahay gani nani, t̄əzalay Pretwer. * Eslini t̄əzalakabu ndam slewja ndahan̄ ni đek. ¹⁷ Ndam slewja ni t̄əmbatki azana ndizeni ka Yezu, mək t̄əkeleya adak a, t̄əslap hindigil-hindigil, t̄əfiviyyu a ah̄ar vu akada ga jaku ni. ¹⁸ T̄ara t̄əbəkia zlam a zla nahəma, t̄əgri sa, t̄əhi ahkado: « Məgruk sa, bay ga ndam *Zude! » ¹⁹ T̄əzay eziŋwi, t̄əsi a ah̄ar vu, t̄it̄ifiviyyu eslib̄ e eri vu, t̄əbəhad̄i mirdim meleher ndība ndība ana had̄.

²⁰ T̄ara t̄əbia seki a nahkay ti t̄əkəkwakia azana ndizeni ya t̄əfəki na, t̄əbikabu azana gayan̄ gayan̄ani ya t̄əkəkwakia ni. Eslini t̄əzaya

* **15:16** Pretwer àna ma Rom ti awayay adəmvaba ahay ga gəđakani ga ndam slewja.

naŋ e mite va, ga moru *madarfəŋ naŋ kà təndal a.

Tadarfəŋ Yezu kà təndal

(Meciyu 27.32-44; Luku 23.26-43; Zeŋ 19.17-27)

²¹ Ndam slewja ni tàbakabu ahàr akaba zal nahaŋ naŋ àbu asləkabiya e gili a. Slimi gayaŋ Simu, naŋ bəŋ ge Eleksender nday ata Rufus, naŋ ga kəsa Sireŋ. Eslini nday nakəŋ táfəki ŋgasa ga mazay təndal ga *madarfəŋ Yezu ni. ²² Nahkay təzoru Yezu a məlaŋ nahaŋ vu; məlaŋ gani nani ti təzalay Golgota, adəmvaba « Məlaŋ ga aslat ga ahàr. » ²³ Tòru tinjua àna Yezu nakəŋ a zla ti tawayay təvi zum mebedəkabani akaba haf ya ti təzalay mir ni. Ay ti Yezu àwayay ndo. ²⁴ Eslini tadarfəŋ naŋ kà təndal ni. Tàra tadarfəŋa naŋ a ti taŋraki ca-ca àki ka azana gayaŋ ni bəlaŋ àna bəlaŋ ti təsər way azum way. ²⁵ Sarta ya tadarfəŋ naŋ kà təndal ni ti agray njemdi ambəlbubu ya ge miledu. ²⁶ Pakama àbu məbəkiani ka təndal, ka məlaŋ ya təkəki zlam magudarani ge mis ni ti mis dek təsər, təkəki ti nahkay hi: « Bay ga ndam *Zude. » ²⁷ Tadarfəŋ ndam akal bebem cə kà təndal ndahaŋ kà gəvay ga Yezu, bəlaŋ gani ka ahar ga daf, bəlaŋ gani ti ni ka ahar ga gəjar. [²⁸ Nahkay ti pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni àgrava. Pakama gani nani ti nihi: « Tara

tacalkivu naŋ àkivu ka ndam magudar zlam. † »]

²⁹ Nday ya ti takoru gwar eslini ni tàra tìpia naŋ a ti tìndivi naŋ, tədəday ahàr, təhikaboru: « Hey, nak ya ti kədəm ahkado: “Nembedvù *ahay gədəkani ge Melefit ni ti anələmaba a huđ ga vad məhkərani ba” ni do aw? ³⁰ Həŋgay ahàr gayak, hərəya kà təndal na zla! » ³¹ Eslini gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gədəkani ga ndam *məsər Wakita ge Melefit ni təbu təzlapay e kidiŋ gatay bu, teyefiŋ daya. Tədəm ahkado: « Naŋ nakəŋ àhəŋgaraba mis ndahaŋ a keti ni ti, àhəŋgaraba ahàr gayaŋ a koksah timey! ³² Àdəm naŋ *Krist *Bay gədəkani ya amara ni, naŋ bay ga ndam *Izireyel ti, mähərəya kà təndal na! Tamal ti àhərəya kà təndal na nahəma, leli tekeđi aməfəki ahàr bilegeni. » Mis ya təbu madarfəŋani kà gəvay ga Yezu ni day tìndivi naŋ.

Yezu amətfəŋ kà təndal

(Meciyu 27.45-56; Luku 23.44-49; Zeŋ 19.28-30)

³³ Fat àra ècika tirked-keđ ka ahàr melefit a ti ləvəŋ àgray ka had ni dek, tekdefiŋ duk àbivoru àna njemdi məhkər ya ga mələkarawa. ³⁴ Àra àgra njemdi məhkər ti Yezu àdi ana zlahay kay kay, àdəm: « Eloyi, Eloyi, lama sabahtani? » Awayay adəmvaba ti « Bay Melefit,

Bay Melefit goro ni, kàmbrəŋ nu ti kamam ? † »³⁵ Mis ya təbu eslini ni ndahaŋ tàra ticia gayan̄ ya ti àzlah na ti tādəm : « Cəm day ti azalay Eli ni. »³⁶ Eslini bilin̄ gatay àcuhworu àzay zlam ya esikabu yam akada ga matala ni, àtəliyu a zum cecəwekeni vu juḅ, àḅahki ka aday, àtəlikabiyu ana Yezu a ma vu ti m̄isi. Adəm : « Besuma day, tamal ti Eli ara azaya nan̄ kà təndal na ti mara mipi. »³⁷ Ay Yezu nakəŋ àzlahkivu kay kay, àmət.

³⁸ Ka ya ti àmət ni ti azana ga mahay ga məlan̄ *njəlatani ya ti a huḍga *ahay gəḍakani ge Melefit ni bu ni ègəzlehvabiyu kwarra, agavəla cekw a haḍ. ³⁹ Eslini bay ga ndam slewja ni nan̄ àbu micikeni kama ga Yezu. Àra èpia gayan̄ ya àmət na ti àdəm ahkado : « Maslan̄a hini ti Wur ge Melefit eḍeḍin̄. »

⁴⁰ Wál ndahaŋ təbu eslini cak, tamənjoru. Wál nday hini təkibu ka tay : Mari ga kəsa Magədala, Salomi akaba Mari mən̄ ga ata Zek gəziteni nday ata Zoze ni. ⁴¹ Ka ya ti Yezu nan̄ àbu ka haḍ *Gelili ni ti nday gani tādəba nan̄ a, təgria təwi a. Wál ndahaŋ kay təbu tamənjələŋoru bilegeni, wál nday nani təcəloya akaba Yezu a Zeruzalem a.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindivin̄ vu

(*Meciyu 27.57-61 ; Luk 23.50-56 ; Zeŋ 19.38-42*)

⁴² Məlakarawa àra ègia mis təbu təslamatavu ga vad *məpəsabana ga hajəŋ a ti

⁴³ zal nahaŋ e kidin̄ ge mis gəḍakani ya ti tagray seriya ni bu àra. Təzalay nan̄ Zəzef, nan̄ ga kəsa Erimete. Nan̄ day ajəgay *Məgur ge Melefit. Àzay njəḍa gayan̄, òru afa ge Pilet, èhindi kisim ga Yezu ni. ⁴⁴ Gayan̄ ya ti èhindi kisim ni ti àgria ejep ana Pilet a. Pilet àhi ana ahàr : « Yezu ti àməta àndava eḍeḍin̄ a waw ? » mək àzalay bay ga ndam slewja ni. Nan̄ nakəŋ àra ènjia ti Pilet èhindifiŋa ma, àhi : « Àməta àpəsa eḍeḍin̄ a waw ? »⁴⁵ Bay ga ndam slewja ni àra àhia « Àməta » ti Pilet àvi divi ana Zəzef ti mōru m̄azay kisim ga Yezu na. ⁴⁶ Nahkay Zəzef òru àsəkumbiyu dawra, àzaya kisim ga Yezu kà təndal na, àkambah. Àra àkambaha ti àfiyu e mindivin̄ vu. Mindivin̄ nani ti miliyeni a pələḍ vu. Àra àfiya kisim ga Yezu na e mindivin̄ ni va ti àbələḍiviyu belim gəḍakani ana mahay ge mindivin̄ ni. ⁴⁷ Ata Mari ga kəsa Magədala ni akaba Mari mən̄ ga Zoze ni nday təbu tamənjələŋ ka məlan̄ ya təfiyu kisim ga Yezu ni.

16

Yezu an̄gaba e kisim ba

(*Meciyu 28.1-8 ; Luk 24.1-12 ; Zeŋ 20.1-10*)

¹ Vad *məpəsabana àra àsləkaba zla nahəma, Mari ga kəsa Magədala ni, Mari mən̄ ge Zek, akaba Salomi tòru təsəkumbiyu tersel, ti t̄ara t̄agraki ka vu ga Yezu. ² Ge miledə fat azlərəvaya a vad enjenjeni ga gosku

a zla nahəma, nday nakəŋ tōru ke mindiviŋ ni. ³ Təbu təzlaporu ka ahār divi, tədfəm ahkado : « Way amoru mabəladīlənə belim na ana leli kè mindiviŋ na way ? » ⁴ Belim gani nani ti gədfakani gədfak. Tàra tàmənjoru ti tìpi ti mindiviŋ nakəŋ bənə, belim ni mabəladīlənə. ⁵ Tōru tìnjəa ti təhuriyu e mindiviŋ ni vu. Tàra təhuriya ti tìpi wur dagwa nahanəŋ naŋ àbu manjəhadani digəsa ka ahar ga daf, məbakabu azana bədf-bədfani, àsia aŋgwaz ana tay a kay. ⁶ Àhi ana tay ahkado : « Aŋgwaz àwər kəli ba. Kədfəbum ti Yezu zal Nazaret, ya ti təkədfənəŋ naŋ kà təndal ni. Àŋgaba e kisim ba, naŋ àbi ahalay va bi. Mənjumki, məlanəŋ ya təkəkədf kisim gayanəŋ ni nihi. ⁷ Nihi ti dəgum, kəhumi ma gani ana ata Piyer ndam madəbay naŋ ni, humi ana tay ahkado : “Àdoru ka had *Gelili kama gekəli, akədumi ahār ti eslini, akəda gayanəŋ ya ti àhi ana kəli ni.” » ⁸ Nday nakəŋ təhəraya e mindiviŋ ni ba tədəgikibiyu ana hwa ; aŋgwaz àwər tay a, təgəgəra. Tàra təsləkabiya zla ti təhi ma gani ana maslanəŋ ndo, adəba aŋgwaz àwəra tay a kay. *

Yezu aŋgəzlivu ana ndam madəbay naŋ ni

[⁹ Yezu aŋgaba e kisim ba ge miledə a vad enjenjeni ga gosku a. Àra aŋgaya ti aŋgəzlivu enji ana Mari ga

kəsa Magədala, naŋ ya ti ahaslani Yezu àgariaba seteni a adəskəla ni. ¹⁰ Naŋ nakəŋ àra èpia Yezu a ti òru ga məhi ma gani ana ndam ya təbu akaba Yezu ahaslani ni. Òru àdi ahār ana tay ti nday təbu titəwi, bəruv awər tay. ¹¹ Mari nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Yezu naŋ àbu, nìpia naŋ a. » Ay ma gayanəŋ ya àhi ana tay ni ti təgəsiki ndo.

¹² Kələnəŋ gani ndam *madəbay Yezu cə təbu takoru a kəsa ci6-ci6eni vu ti, Yezu aŋgəzlivu ana tay. Aŋgəzlivu ana tay ti vu gayanəŋ ni akəda ya aŋgəzlivu ana Mari ni do. ¹³ Nday nakəŋ day təsləkabiya ga manjəhadī ma gani ana ndam madəbay Yezu ndahanəŋ na. Tàra tənəgəhadīa ana tay a nahkay ti nday nani təgəsiki ma gatay ya tənəgəhadī ana tay ni ndo keti.

¹⁴ Kələnəŋ gani ka ya ti ndam madəbay naŋ kru mahar bəlanəŋ ni təbu təzum zlam nahəma, Yezu nakəŋ aŋgəzlivu ana tay. Àra aŋgəzlivu ana tay a ti àləgi ana tay adəba təkəki ahār ke Melefit ndo, təwayay məgəsiki pakama ga ndam ya ti tədfəm : « Mìpia Yezu a, aŋgaba e kisim ba » ni ndo palam. ¹⁵ Mək àhi ana tay ahkado : « Dəgum ka had ga məlanəŋ ni dək, humioru *Ma Məweni Sulumani ana mis ya Melefit àgra tay a ni dək. ¹⁶ Maslanəŋ ya ti àfəkua ahār a akaba àbara ni ti Melefit amahəŋgay naŋ. Ay maslanəŋ ya ti àfəku ahār ndo

* 16:8 A wakita ndahanəŋ bu ni ti ma ga Mark àndava ahalay a.

ni ti Melefit aməgəs naŋ àna seriya. ¹⁷ Nday ya ti tɛfəkua ahàr a nahəma, mɛfəku ahàr gatay ni ara asərvu nahkay hi : atagariaba seteni ana mis àna slimi goro a ; atəzlapay àna ma həma ndahaŋ ya nday təsər do ni ; ¹⁸ tamal ti təgəs gavaŋ àna ahar ahkay do ni tisi zlam makad mis day, zlam nday nani atəgri araŋa ana tay do ferera ; tamal ti təbəki *ahar ka ndam ya tèsesey do ni, ndam nday nani atəŋgaba. »

Melefit azoru Yezu a hud melefit vu

(Luk 24.50-53 ; Tɔwi 1.9-11)

¹⁹ Bay geli Yezu àra àhia pakama na ana tay a nahkay ti Melefit àzoru naŋ agavəla a hud melefit vu, mək ànjəhad kà ahar ga daf ge Melefit, a mələŋ ga gəɗakani vu. ²⁰ Kələŋ gani ndam *asak ga Yezu ni ti ni təsləka, təhioru *Ma Məweni Sulumani ana mis ga had ga mələŋ ni dek. Bay geli àvi njəda ana tɔwi gatay ya təgray ni àna məgrikivu zlam ndahaŋ ya ti mis tìpi ɗay-ɗay ndo ni ana tay.] †

† **16:20** A wakita ndahaŋ bu ni ti wakita ga Mark andav àna 9-20. Ay a wakita ndahaŋ bu ka mələŋ ga 9-20 ti andav nahkay hi : « wál ni tɛhəŋgri ere ye ti àgravu ni dek àna ata Piyer akaba ndam madəbay Yezu ndahaŋ ni, tɛzlapaki kay ndo. Kələŋ gani Yezu àna ahàr gayəŋ àslərəru ndam madəbay naŋ ni gwar egezi ka mələŋ ya fat azlərəvaya ni akaba gwar agavəla ka mələŋ ya fat adiyu ni ga məhiani ana mis Melefit amahəŋgay mis ga kaŋgay-kaŋgayani. Ma gani nani ti njələta, aməmbatvu ɗay-ɗay do. »

**Ma M_uweni
Sulumani ya L_uk
àbàki ni
Ere ye ti m_ad_amki
ka Ma M_uweni
Sulumani ya L_uk
àbàki ni**

Maslaṅa ya ti àbàki wakita ge L_uk ni àdafay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay n_engu ni, kwa ka m_anj_aki gani ndam ga Yezu ðek t_as_era àbàki ti L_uk bay ya tàgrakabu t_uwi akaba Pol ni (2 Timote 4.11). M_as_era, bay ya àbàki wakita ge L_uk ni ti àbàki T_uwi ga ndam asak ga Yezu day naṅ gani (L_uk 1.1-4, T_uwi 1.1). A T_uwi ga ndam asak bu àd_am « leli » (16.10-17; 20.5-15; 21.1-18; 27.1-28.16), nahkay m_as_era bay ya àbàki wakita ni t_asawada akaba Pol a.

L_uk àbiki wakita gayan c_ueni ni ana Tey_ufil (1.3). Way Tey_ufil way ti m_as_er do; slimi gayan ni awayay ad_am vaba « Bay ya ti awayay Melefit ni. » L_uk azalay naṅ « g_ad_akani goro »: bi naṅ bay ge elimeni, bi àp_el sinṅu ga magraya wakita na ti naṅ; àf_ekia ah_ar ka Yezu a, ay L_uk àbiki wakita ti m_ici pakama àki ka Yezu lala (1.4). L_uk awayay ti mis ðek t_as_er pakama àki ka Yezu lala.

L_uk às_era ma Gres a lala, àbàki ti akada ga ndam m_as_er zlam ya t_abàki wakita ka sarta ga Yezu ni. Awayay

ti mis t_as_er ere ye ti àgravu ni àgrava edeḍiṅ edeḍiṅena, nahkay àdafay slimi ga b_abay ya t_agur had ka sarta gani ni (1.5; 3.1); ka sarta gani nani mis tacal vi ti àna slimi ga b_abay nahkay.

L_uk àṅg_ahad ere ye ti Yezu àgray akaba àd_am ni akada ga ata Meciy_u nday ata Mark ya t_aṅg_ahad ni: Yezu ànj_aki ke t_uwi gayan ka had Gelili, òru gwar a Zer_uzalem. Ay akada ge Meciy_u ya àgray ni L_uk day ànj_aki ti ke miwi ga Yezu (1-2); ka m_alan nani akaba ka m_alan ndahan àṅg_ahad zlam ya ti naṅ naṅani ècifiṅa k_e mis ndahan a, èj_eṅgey a wakita ndahan bu ndo ni (1.3).

Ga Yezu ya àh_aṅgalay Melefit ni ti ata Meciy_u nday ata Mark t_aṅg_ahad_a ma gana, ay ti L_uk àṅg_ahad_a àtama gatay na (3.21; 5.16; 6.12; 9.18, 28-9 akaba ndahan). Àd_afa t_uwi ga M_asuf Nj_alatani ya àgray na daya (1.35, 41, 67; 2.25-27; 3.16, 22; 4.1, 14, 18; 10.21 akaba ndahan). Àṅg_ahad ah_amamam w_al ndahan t_ad_abay Yezu, Melefit day àh_aṅgay tay ni (1.39-56; 7.37-50; 8.2; 23.27-28, 49; 24.1), akaba ah_amamam Yezu awayay ndam talaga ni (4.18; 6.20; 7.22; 11.41; 12.23; 14.13, 21; 18.22; 19.8; 21.2-3). Àṅg_ahad ah_amamam Yezu awayay ndam magudar zlam ya tambatkaba majalay ah_ar gatay a ni daya (5.32; 7.34, 37-50; 15.1-7, 10; 18.13-14; 19.7-10).

Pakama ya L_uk ànjiki ana

Teyufil ni

¹ Nəbukki wakita hini ana nak, Teyufil goro ni.

Nəhuk nahəma, mis kay takadva, təbəkia zlam ya ti tāgravu e kidin̄ geli bu na ka wakita. ² Wudaka təbəkia zlam gani nani ti mis ndahan̄ təhibiya ana leli a àndava. Nday ya ti təhi ana leli ni tipibiya ere ye ti àgravabiya kwa ka mən̄jəki gani àna eri gatay gatayana. Nahkay zla ti təwi gatay ègia ga məhi pakama ge Melefit ana mis a. ³ Ègia mis ndahan̄ ni təbəkia wakita gatay na nahəma, nu day àbəlafua nawayay nəbukki pakama gani ka wakita, Teyufil gəđakani goro ni. Nawayay nəslamalakabu pakama gani lala, adaba nəcahakabá ere ye ti àgravu na dek, kwa ka mən̄jəki gani. ⁴ Nagray nahkay adaba nawayay ti kəsər pakama ya kici ni ti pakama ge jiri efed̄in̄.

Məslər ge Melefit àdəm etiwi Zəñ bay məbaray mis

⁵ Ka sarta ya *Erot nan̄ bay gəđakani ga had̄ ga ndam *Zude nahəma, zal nahan̄ àbu, nan̄ bay *mən̄galabakabu mis akaba Melefit, slimi gayan̄ Zakari. Nan̄ ge dini ga Abiya. Wal gayan̄ day wur hud̄ ga *Aron̄, slimi gani Elizebet. ⁶ Nday cecəeni ndam jireni kè eri ge Melefit, təgəskabu *Divi ga Bay Melefit ya təbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni, tagray ere ye ti Melefit awayay ti mis tāgray ni dek. Nday gani mis

təngətfəña zlam magudarani kà tay a do. ⁷ Ay ti tiwi bəza ndo, adaba Elizebet nan̄ dəgəlani mək nday cecəeni tigia medewel a àndava.

⁸ A vad̄ nahan̄ Zakari nan̄ àbu agri təwi ana Melefit a *ahay gəđakani ge Melefit ni bu, adaba ahar ge təwi ga ndam ge dini gayan̄ ènjua. ⁹ Kəlavad̄ ndam mən̄galabakabu mis akaba Melefit ni tihindi Melefit ti mādaba mis a bəlan̄ e kidin̄ gatay ba, ti maslan̄a nani ahuriyu kà mahay ga məlan̄ *njəlatani ni ga mazəbay haf ya ezi akad̄a ge tersel ni : ka fat nani ti Melefit adaba Zakari a. ¹⁰ Sarta ga mazəbay haf ni àra ènjia ti ahuriyu a ahay ni vu. Mis ndahan̄ dal-dalani ni ti ni nday a dalaka bu, təbu tahəngalay Melefit. ¹¹ Eslini *məslər ge Melefit àngazlivu : məslər ni jika gwar kà ahar ga đaf ga zlam ya ti tazəbaki haf ya ezi àcər ni. ¹² Zakari nakəñ àra èpia məslər ge Melefit na ti àbivaya an̄gwaz a, àtia bəruv a. ¹³ Nan̄ àbu agray an̄gwaz nahkay nahəma, məslər ge Melefit ni àhi : « Kəgray an̄gwaz ba, Zakari, adaba Melefit ècia gayak ya kəhəngalay nan̄ na. Nahkay wal gayak Elizebet emiwəkaya wur zalana, akədi slimi gani Zəñ. ¹⁴ Etiweya wur na ti akəmər̄vu dal-dal àsabay, mis kay day atəmər̄vu ka ya ti etiweya nan̄ a ni. ¹⁵ Adaba mam, nan̄ gani emigi mis gəđakani kè eri ge Melefit. Emisi zum akaba zlam mawəsani đay-

dāy do ; kwa naŋ a huɗ ga mən̄jani bu *Məsuf Njəlatani àniviya a məbəruf bu dal-dal. ¹⁶ Amahəngarbiyu bəza ge Izireyel kay afa ga Bay Melefit gatay ti tǝfəki ahàr keti. ¹⁷ Amara kama ge Melefit ga məhi ma ge Melefit ana mis a. Melefit aməvi Məsuf akaba njəda akada ya àvi ahaslani ana bay mahəngaray pakama gayan̄ Eli ni. Amagray təwi ga maŋgalabakabu ata bəŋ ga bəza akaba bəza gatay ; mis ya ticiiki slimi ana Melefit do ni amahəngarbiyu tay ti tǝjalay ahàr akada ga ndam ya ticiiki slimi ana Melefit ni. Nahkay amaslmalikabu mis ana Bay geli ga məgri təwi. »

¹⁸ Eslini Zakari nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Anəsər ma gayak ya kədəm ni ti jiri ti ahəmamam ? Adaba nihi leli cəeni ata wal goro migia medewel a ni. » ¹⁹ Eslini məslər ge Melefit nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nu Gabriyel, nu nəbu kè meleher ge Melefit kəlavaf. Àslərkuubiya nu ti nəhuk ma sulumani ya kici ni. ²⁰ Nihi ti akazlapay koksah, akədəm ma va do, si ere ye ti nəhuk ni amagrava day, adaba kəgəskabu pakama goro ndo. Nəhuk nahəma, ere ye ti nədəm ni ti amagravu àna vad gani. »

²¹ Ka sarta ya Zakari naŋ a ahay bu ni ti mis ya a dalaka bu ni təbu tajəgay naŋ. Àra àpəsviya a mələŋ *njəlatani ni va ti àhəlia ahàr ana tay a.

²² Ka ya ti àhəraya ni ti èsliki mədəm ma va do. Nahkay mis ni təsəra èpibiya arəŋa a mələŋ njəlatani ni ba. Naŋ nakəŋ àzlapay koksah, adadī ahar ana tay cilij.

²³ Nahkay naŋ àbu agri təwi ana Melefit. Sarta ge təwi gayan̄ ni àra àndava ti àsləka òru a magam gayan̄. ²⁴ Kələŋ gani wal gayan̄ Elizebet àzay huɗ. Àra àza huɗ na ti ànjəhad a ahay bu kiyi zlam, àhəraya e mite va ndo. Àdəm : ²⁵ « Ere ye ti àgrakuvu ni ti təwi ga Bay Melefit goro. Nihi ti àjənakia nu a, àzəkua mimili kè eri ge mis a. »

Məslər ge Melefit adəm etiwi Yezu

²⁶ Ka ya ti Elizebet naŋ a huɗ kiyi muku nahəma, Melefit àslərbiyu məslər gayan̄ Gabriyel a kəsa nahan̄ vu. Kəsa nani ti təzalay Nazaret, ka had *Gelili. ²⁷ Àslərkuubiya ka wur dahalay nahan̄, slimi gayan̄ Mari. Wur dahalay nani ti təvia ana zal nahan̄ a ; slimi gani Zəzef, naŋ wur huɗ ge Devit. Ay ti àzay naŋ faŋ ndo. ²⁸ *Məslər ge Melefit nakəŋ àrəkioru ka wur dahalay ni, àhi : « Nəgruk sa. Nak ti Melefit awayay kur, agruk sulum gayan̄. Bay Melefit naŋ àbu akaba kur. » ²⁹ Wur dahalay ni àra ècia sa ga məslər ge Melefit na ti àhəlia ahàr a. Àhi ana ahàr ahkado : « Sa ga mam nahkay mam ? » ³⁰ Eslini məslər ge Melefit nakəŋ àhi : « Kəgray aŋgwaz ba, Mari, adaba kəŋgəta zlam

sulumana afa ge Melefit a.
³¹ Kara kazay hud wudak. Nahkay kara kiwi wur zalani, akædi slimi gani Yezu. ³² Wur nani emigi mis gædakani. Melefit nañ agavæla drin amædæm wur nani ti Wur gayan. Bay Melefit amæfiyu nañ a bay ge Devit bæñ ga bæñjani ya àzum ahaslani ni vu, ³³ amægur bæza hud ge Zekup ga kanğay-kanğayani, bay gayan amandav day-day do.»

³⁴ Eslini Mari àhi : « Nu næsær zal do ni ti, anazay hud gani ti ahæmamam ? »
³⁵ Mæslær ge Melefit ni àhængrifæn, àhi : « *Mæsuf Njælåtani amærækuka, Melefit nañ agavæla drin amagray ti kånjehad a njæda gayan bu akada ya kanjehad e zühweri ga mængæhaf bu ni. Nahkay wur ya ekiweya ni nañ njælata, Melefit amazalay nañ Wur gayan. ³⁶ Nihi Elizebet wur ga ndam gekuli ni, nañ ya ti mis tædæm nañ dægælani ni, ku ègia medewel a nængu ni àza hud a kiyi muku, wur zalani àniviyu. ³⁷ Adaba mam, ere ye ti Melefit èsliki magrani do ni ti àbi. » ³⁸ Mari nakæn àra ècia ma gayan na ti àhi : « Nu ti nu wal mægri tæwi ana Bay Melefit. Ere ye ti kæhu ni mâgrakuvu ti ! » Eslini mæslær ge Melefit ni àslæka, àmbærbu nañ.

Mari nañ àbu afa ge Elizebet

³⁹ Ka sarta gani nani Mari àslæka, àcæloru ke weceweceni gwar a hæma vu, a kæsa nahan vu ka had

*Zude. ⁴⁰ Òru ènjæa ti àhuriyu a ahay vu afa ga Zakari, àgri sa ana Elizebet wal ga Zakari ni. ⁴¹ Elizebet àra ècia sa ga Mari na ti wur ya ti a hud gayan bu ni àdaday. Eslini *Mæsuf Njælåtani èsliva a vu vu ana Elizebet a, ⁴² mæk nañ nakæn àdiki ana zlahay kay kay, àdæm : « Nak ti Melefit àgruka zlam sulumana àtama ga wål ndahan na dek. Àgria sulum ana wur gayak ya a hud bu na daya. ⁴³ Nu way ti mæn ga Bay goro mâra afa goro a way ? ⁴⁴ Ka ya ti niçi sa gayak ni ti wur ya a hud goro bu ni àdada àna mæmærana. ⁴⁵ Nak kæbu àna mæmærani adaba kæfækia ahær ka Bay Melefit a, kæsæra amagray ere ye ti àhuk amægruk ni. »

Mari àzlabay Melefit

⁴⁶ Eslini Mari nakæn àdæm ahkado :

« Àna mæbæruv goro dek nædæm Bay Melefit goro nañ gædakani dal-dal,

⁴⁷ nu nèbu àna mæmærani kay adaba Melefit nañ àbu ahængay nu ;

⁴⁸ adaba mam, nu nislì arañ do, nægri tæwi ana nañ, ay ti àjalakua ahær a.

Nahkay kwa kani mis ya tæbu ni dek atædæm nu nèbu àna mæmærani dal-dal ga kanğayani.

Mis ya etiwi tay kama ni dek day atædæm nahkay.

⁴⁹ Atædæm nahkay adaba Melefit esliki magray zlam dek, àgrua zlam gædákana.

Melefit ti nan njalata !

⁵⁰ Ndam ya tabəhadī mirdim
ni ti awayay tay,
agri sulum gayan ana tay ak-
aba ana bəza huf bəza
huf gatayani.

⁵¹ Àgra tawi ga njəda àna ahar
gayan a ;

ndam ya ti zlabay àniviyu
ana tay ni ti àgrikaba
ahàr ana tay a kway-
kwayay.

⁵² Bəbay day àhəlabə tay a bay
gatay ba ;

ndam ya ti tisliviyu a mis
vu do ni ti àhəlayə tay
agavəla.

⁵³ Ndam ya ti ləwir àwər tay ni
ti àvia zlam sulumana
ana tay a, tərəha àna
nan a ;

ndam ge elimeni ti ni àgara
tay a, təsləka ahar
gatay zlam zlam.

⁵⁴ Ndam *Izireyel ti nday
ndam məgri tawi
ana Melefit, nahkay
àjənəkia tay a ;

sulum gayan ya àdəmbiyu
aməgri ana tay ni
àgəjazlki ahàr ndo.

⁵⁵ Sulum gani nani ti àhibiya
ma gana ana ata bəj
geli ahaslana,

àdəm aməgri ana Abraham
akaba ana bəza huf
gayan ga kanğay-
kanğayani. »

⁵⁶ Mari àra àzləba Melefit a
nahkay ti àpəsiyu afa ge Elize-
bet agray kiyi mahkər ; kələn
gani àsləkabiya, àra a magam
a.

*Tiwi Zej bay məbaray mis
ni*

⁵⁷ Kiyi ge Elizebet àra ènjia
ti èweya wur zalana. ⁵⁸ Àra
èweya wur na ti àmərva :
ndam mahay gayan akaba
ndam gayan tàra ticia Melefit
àgria sulum gayan a ti nday
day təmərva. ⁵⁹ Wur ni

àra àgra vad azlalahkər a
nahəma, mis tàra ge *mekeli
kudī a. Tàra təkəlia kudī
na ti tawayay tədi slimi ga
bəjanī Zakari. ⁶⁰ Ay ti mənjanī
àdəm : « Aha, kàzalum nan
nahkay ba, slimi gayan Zej. »

⁶¹ Tàra ticia ma ga wal na
ti təhi : « Maslaja àbi e dini
gayak bu təzalay nan Zej
bi timey. » ⁶² Nahkay tədəfi
ahar ana bəj ga wur ni,

ti mādəfiaya slimi ya nan
awayay mədiani ana wur
ni ana tay a. ⁶³ Mək Zakari
nakən èhindifiya pələngaf
kà tay a. Tàra təzibiya ti

àbəkī : « Slimi gayan Zej. »
Gayan ya àra àbəkia nahkay
ni ti àgria ejep ana mis na
dək. ⁶⁴ Ka gani nani Melefit
àhəlikaba ma ana Zakari
nakən a, àzlapay həya, àdi ana
mazləbay Melefit. ⁶⁵ Ere ye

ti àgravu ni ti àsia anğwaz ana
ndam mahay gayan na dək.
Ma gani nani àhəndoru ka
had *Zude a kəsa ya ka həma
ni vu dək. ⁶⁶ Ndam ya ticia
pakama nana ni dək ti təbu
təjalaki ahàr, tədəm ahkado :

« Wur nani ti emigi mam ? »
Wur ni ti njəda ge Melefit àbu
akaba nan ededīj.

*Zakari ahəngri ma ge Mele-
fit ana mis*

⁶⁷ Eslini *Məsuf Njəlatani
èsliva ana Zakari bəj ga

wur na a vu va. Nahkay àhəŋgaraya pakama ge Melefit a, àdəm ahkado :

68 « Mazləbay Bay geli, Melefit ga ndam *Izireyel ni, adaba àra àmənjoya ndam gayəŋ a, àmba tay a.

69 Melefit àslərbiya bay njəda-njədani ga mahəŋgay leli a.

Bay njəda-njədani nani ti wur huđ ge Devit bay məgri təwi ana Melefit ni.

70 Pakama gani nani ti àhibiya ana ndam njəlatani ya tahəŋgaray *pakama gayəŋ ahaslani na,

mək nday day təhəŋgria ana mis a.

71 Àdəm amahəŋgafəŋa leli kà ndam ezir geli a, ti ndam ya tàwayay leli do ni tisliki ke leli va ba.

72 Àgria sulum gayəŋ ana ata bəŋ geli a,

àjalakia ahàr ka pakama gayəŋ ya àwəlkabu akaba tay na.

Pakama gayəŋ ya àwəlkabu akaba gatay ni ti njəlata.

73 Àjalakia ahàr ka mbađay gayəŋ ya àmbađi ana Abraham bəŋ geli na.

A mbađay gayəŋ ni bu àhi 74 amahəŋgafəŋa leli kà ndam ezir geli a

ti aŋgwaz àwərfəŋa leli kà tay a va ba,

ti mäfəki ahàr ke Melefit, mázləbay naŋ,

75 ti mîgi ndam jireni, ndam njəlatani kè eri gayəŋ duk abiviyu ana mandav ga vad ga sifa geli. »

76 Zakari nakəŋ àdəm keti :

« Nak zla nahəma, wur goro, atəzalay kur bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit.

Naŋ agavəla driŋ !

Atəzalay kur nahkay adaba akədi kama ana Bay gəđakani geli ga masla-malikabu divi,

77 ga məhiani ana ndam gayəŋ ni ti təsər Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani gatay na kà tay a, amahəŋgay tay.

78 Melefit geli ni ti awayay leli, agri sulum gayəŋ ana leli dal-dal.

Nahkay amara maslađi məlaŋ ana leli kwa agavəla akada ga fat ya azlərəvaya, aslađay məlaŋ ni.

79 Amaslađi məlaŋ ti ana ndam ya ti nday a ləvəŋ bu ni akaba nday ya ti tagrafəŋa aŋgwaz kè kisim a ni,

ti mədəfikiki ana leli ahəmamam manjəhadkabu àna sulumani akaba Melefit ni. »

80 Zakari nakəŋ àra èndeveriŋa pakama gayəŋ na ti ànjəhad akaba ndam gayəŋ zlam gayəŋ. Nday təbu nahkay ti Zeŋ wur gayəŋ ni naŋ àbu adək, məsər zlam gayəŋ asagakivu adaba Melefit naŋ àbu akaba naŋ. Ànjəhad e gili duk abiviyu ana vad ya ti aŋgazlivu ana ndam Izireyel vay-vay ni.

2

*Tiwi Yezu
(Meciyu 1.18-25)*

¹ Ka sarta gani nani ti Eg^ust *bay gəɖakani ga ndam Rom àdəmva. Àdəm tâcal mis ga had'ya naŋ agur ni dek, tãbãki slimigatay ka wakita. ² Macal mis nani ti ye enjenjeni. Àgravu ka ya ti Kiriniyus agur had' Siri ni. ³ Nahkay ku way way do dek akoru ka had' gayaŋ ti tâcal naŋ, tãbãki slimigayaŋ eslini. ⁴ Ka sarta gani nani ti Zuzef zal ga Mari ni naŋ àbu ka had' *Gelili a kəsa Nazaret bu. Àra ècia ma ga macal mis na ti àslaka òru ka had' *Zude, a kəsa Betlehem vu. Òru eslini ti adaba tiwi bay Devit bəŋ ga bəŋani ahaslani a kəsa gani nani bu. ⁵ Ka ya ti akoru ni ti àzəkiwu wal gayaŋ Mari ju, ti tãbãki slimigatay a kəsa ga ata bəŋ gatayani bu. Ka gani nani ti wal ni hud' èsliliŋa.

⁶ Tòru tinjua e Betlehem a nday tãbu eslini ti vad' ge miwi wur ni ènjua. ⁷ Nahkay naŋ nakəŋ èweya meykweya gayaŋ wur zalana. Àra èweya wur na ti àfiyu naŋ a azana vu mək' àfəkad' naŋ a kulum vu. Tàfəkad' wur ni eslini ti adaba mis tisliva a ahay ga ndam mirkwi ni va, mələŋ àbi va bi palam.

Məslər ge Melefit ahi ana ndam majəgay zlam tiwia Krist a

⁸ Ka had' nani nahəma, ndam majəgay zlam tãbu a hud' gili bu, tanjəhad' eri ga majəgay zlam gatay ga

mələvad'. ⁹ Nday tãbu eslini ti məslər ga Bay geli Melefit àŋgazlivu ana tay, masladani ga Bay geli Melefit àhərkiya ka tay a ka mələŋ nana, àbəvù tay e kidiŋ vu. Tàra tìpia nahkay ti àbiva aŋgwaz ana tay a dal-dal. ¹⁰ Eslini *məslər ge Melefit ni àhi ana tay ahkado : « Kəgrum aŋgwaz ba. Nihi nahəma, nəzibiyaya ma maweni sulumana ana kuli a. Ndam *Izireyel dek eticia ma gana ti atəmərvi àna naŋ dal-dal. ¹¹ Ma ya ti nəzibiyu ana kuli ni ti nihi : Tiwiewa bay mahəŋgay mis ana kuli kana a kəsa ge Devit ba. Naŋ gani *Krist *Bay gəɖakani ya amara ni, naŋ Bay geli gəɖakani. ¹² Ere ye ti akəsərum naŋ àna naŋ ni ti nihi : akədumi ahər ana wur ndeβ-ndeβeni a azana bu a kulum bu. »

¹³ Àra àdəma nahkay ti ndam ga slaku ge Melefit dal-dal təzlərəvaya a hud' melefit va dekik huya, nday tãbu akaba naŋ, tazləbay Melefit, tədəm : ¹⁴ « Tàzləbay Melefit driŋ agavəla ! Ka had' day ndam ya ti Melefit awayay tay ni tanjəhad'kabu àna sulumani, araŋa àhəli ahər ana tay ba ! »

Ndam majəgay zlam takoru təmənjiyu Yezu e Betlehem

¹⁵ *Məslər ge Melefit ni tãra tãzləba Melefit a nahkay ti tãsləkafəŋa kà ndam majəgay zlam na, tanjəgoru a hud' melefit vu. Tàra tãsləkafəŋa kà tay a ti nday ti ni tədəm e kidiŋ gatay

bu : « Mədəgum bəḏak e Betlehem, makoru mipəmbiyu ere ye ti àgravu, Bay Melefit àhi ana leli ni kwa. »

¹⁶ Nday nakəŋ təzoru asak kirim-kirim, tòru tədi ahàr ana Mari nday ata Zəzef akaba wur ndeḅ-ndeḅeni ni, naŋ mandəhadani a kulum bu. ¹⁷ Tàra tìpia wur na ti təŋgəhad pakama ga məslər ge Melefit ya àhiki ana tay ka wur ni. ¹⁸ Mis ya ticia ma ga ndam majəgay zlam ya təŋgəhadì ana tay na ti àgria ejep ana tay a dek. ¹⁹ Mari ti ni àgəskabá ma na dek a ahàr gayanə va, naŋ àbu adəgəzłki ahàr dal-dal. ²⁰ Kələŋ gani ndam majəgay zlam ni təsləka. Nday àna məmərani, təzləbay Melefit azuhva zlam ya tici akaba tìpi ni dek. Zlam gani nani dek àgrava akada ga məslər ge Melefit ya àhi ana tay na.

Təŋgazli Yezu ana Melefit a dalaka ga ahay gəḏakani ge Melefit bu

²¹ Wur ni àra àzuma vad a azlalahkər nahəma, *təkeli kəḏi, tədi slimi Yezu. Slimi nani ti slimi ya ti *məslər ge Melefit àdi mənəḵəd mazay huf gayanə ni.

²² Wal ni àra àsaya ḏaf e mite va ti si ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təḏəm naŋ ègia nḵəlatana keti kwa akada ge *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayanə ni bu ni. Nahkay tòru nday ata zal gayanə Zəzef a Zerəzalem ga maŋgazli

wur ni ana Bay geli Melefit, ²³ adaba àbu məbəkiani e Divi ga Bay geli Melefit bu, Melefit àḏəm ahkado : « Meykweya zalani lu emigi nḵəlata, naŋ ga Bay geli Melefit.* » ²⁴ Nahkay si təbi kurkoduk cə ahkay do ni bəza ga guḏuk-guḏuk cə ana Bay Melefit akada ya àbu məbəkiani e Divi ga Bay Melefit bu ni kwa. †

Simeyən nday ata Ana təhəŋgri ma ge Melefit ana mis

²⁵ Eslini zal nahaŋ naŋ àbu a Zerəzalem, slimi gayanə Simeyən, naŋ gani mis jireni, ahəŋgrioru ahàr a had ana Melefit, naŋ àbu ajəgay bay ya ti Melefit aməslərbiyu ga mahəŋgay ndam *Izireyel ni. Simeyən gani *Məsuf Nḵəlatani naŋ àbu akaba naŋ. ²⁶ A vad nahaŋ Məsuf Nḵəlatani àhiaba, àhi : « Wudaka kəmət nahəma, ekipia *Krist *Bay gəḏakani ya Bay Melefit aməslərbiyu ni day kwa. » ²⁷ Nahkay ka fat ya ti ata bəŋ ga Yezu nday ata mənəḵə ga Yezu təzoru Yezu wur gatay ni a dalaka ga *ahay gəḏakani ge Melefit ni vu ga madəbay *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayanə ni bu ni ti, tədi ahàr ana Simeyən nakəŋ. Naŋ eslini àndava, adaba Məsuf ge Melefit àzoya naŋ a. ²⁸ Simeyən nakəŋ àra èpia wur na ti àzay naŋ a ahar vu, àgri səsì ana Melefit, àḏəm : ²⁹ « Nihi nahəma, Bay goro ni, ere ye ti kəhu ni ti kəgra

* 2:23 Məŋjay Mahərana 13.2, 12, 15.

† 2:24 Məŋjay Levi 12.8.

àndava.

Nu evidi gayak, kebesey mævu divi ti nâmæt àna sulumani.

30 Adaba nîpia bay ya ti kàslərbiyu ga mahəngay mis na àna eri goro a,

31 maslaŋa ya ti kàzaba naŋ kè meleher ge mis ga məlan na dek ni.

32 Naŋ gani amasladi məlan ana mis, ti mis ya ti nday ndam *Zude do ni dek day tæsər kur.

Nahkay mis dek atazləbay ndam Izireyel, ndam gayak ni, azuhva naŋ.‡ »

33 Ata bəŋ ga Yezu nday ata məŋ ga Yezu tàra ticia ma ga Simeyən ya àdəmki ka wur na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. 34 Eslini Simeyən nakəŋ àhəngalay Melefit ti mægri sulum gayanə ana tay, mək àhi ana Mari məŋ ga wur ni: « Azuhva wur hini nahəma, ndam Izireyel ndahanə kay atanəgoru kələŋ, nday ndahanə kay ti ni atoru kama. Melefit aməngazlay naŋ, ay ti mis atəgəskabu naŋ do ; 35 nahkay aməngazlaya zlam ya mis kay təjalay a ahər gatay bu na vay-vay. Nak Mari ti ni, akacakay daliya, ekitəwi akada ge mis ya tətəhadə àna maslalam a gək ni. »

36-37 Wal nahanə naŋ àbu, naŋ wal mahəngaray pakama ge Melefit, slimi gayanə Ana. Naŋ wur ge Fenəwel zal

Eser.§ Vi gayanə dekeni kru kru azlalahkər mahar fađ, ègia medewel a dal-dal. A dahalay gani nahəma, àda zal a, tivikabu vi adəskəla, mək zal ni àmətkia. Zal gayanə ni àra àməta ti ànjəhad ka ahər gayanə, naŋ wal madakway. Ka sarta gani nani ti naŋ àbu akoru a dalaka ga ahay gəđakani ge Melefit ni vu kəlavad. Mələfat akaba mələvad gani do dek azləbay Melefit eslini àna mægəs *ndəra akaba àna mahəngalay naŋ. 38 Ka ya ti Simeyən naŋ àbu azlapaki ka Yezu nahəma, wal madakway ni ènjia bilegeni. Àra ènjia ti àgri səsı ana Melefit. Mis ndahanə təbu eslini tajəgay vad ya ti Melefit amahəngay Zeruzalem ni. Eslini wal nakəŋ àhəngri pakama ge Melefit ya àdəmki ka wur ni ana tay dek.

Ndam ga Yezu tənğa a Nazaret a

39 Ka ya ti ata Zuzef nday ata Mari tādəba *Divi ga Bay Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu na dek ti təsləka àna wur na, tənəgoru a kəsə gatay vu a Nazaret ka had *Gelili. 40 Nday təbu eslini ti wur ni naŋ àbu adək, njəda gayanə day asagay. Zlam day àsəra kay ; Melefit awayay naŋ, naŋ àbu agri sulum gayanə.

Ere ye ti Yezu àgray ka ya ti vi gayanə kru mahar c# ni

‡ 2:32 Mənjay Izayi 42.6 ; 49.6 ; 52.10. ge dini a.

§ 2:36-37 Eser ti wur ge Zekəp ; ègia slimi

41 Ata Zuzef nday ata Mari takoru a Zeruzalem tagrabiya wumari ga *Pak kilevi. 42 Yezu ara azuma vi a kru mahar cu ti toru akaba ata banani ata manani a Zeruzalem akada gatay ya tagray kilevi ni. 43 Tara tagraba wumari na andava ti mis dek taslaka tangoru a magam gatay. Ka ya ti mis ni taslaka ni ti Yezu aslaka ndo. Anjahad a Zeruzalem ka masar ga ata banani nday ata manani do. 44 Nday tadam bi nan abu aslaka akaba ndam gatay ya tasawaday akaba tay na. Nahkay tasawaday ruk, day kwa ti tadbay nan akibu ka ndam gatay ni, 45 ay tedi ahâr ndo. Tara tedi ahâr ndo ni ti tangoru a Zeruzalem, tadbay nan. 46 A vad ya mahkar gani day kwa ti tedi ahâr a dalaka ga *ahay gadakani ge Melefit ni bu. Nan abu manjahadani digusa e kidin ge musisi gadakani gatay ni bu, abi slimi ana ma gatay ya tadam ni, ehindifina ma ka tay a daya. 47 Eslini mis ya tibi slimi ana ma gayan ni dek tagra ejep a, adaba asera zlam a kay, ahangarfah ka pakama lala. 48 Ata banani nday ata manani tara tadia ahâr a ti tagra ejep a dal-dal asabay. Eslini manani ahi ahkado : « Kâgri ere hini ana leli ti kamam, wur goro ? Nihi ahâr ahaliaba ana leli ata buk a dal-dal ga madabay kur a. » 49 Ara ecia ma ga manani na ti ahi ana tay ahkado : « Kâdabum nu ti kamam ? Ngay ananjahad a dalaka

ga ahay ga Baba bu ni ti kasarumki do aw ? » 50 Ay ti ata banani ata manani ticiaba ma gayan ya ahi ana tay na ndo ferera.

51 Kalah gani taslaka akaba Yezu a, toru a Nazaret. Nan abu agasiki ma ga ata banani ata manani. Manani zla nahama ajalakioru ahâr ka zlam gani nani ya agravu ni dek. 52 Yezu nakah ka ya ti adak ni asarkivu zlam akivu. Abalafaha ke Melefit a akiva, mis day abalafaha ka tay a akiva.

3

Pakama ge Zeh bay mabaray mis ya ahi ana mis ni

(Meciyu 3.1-12 ; Mark 1.1-8 ; Zeh 1.19-28)

1-2 Ara apasa vi a bal ti Melefit ahi ma gayan ana Zeh wur ga Zakari a hud gili bu. Ka sarta gani nani ti Tiber *bay gadakani ga ndam Rom azumva a bay gayan va vi kru mahar zlam ; ahiya Pons Pilet a bay ga had ga ndam *Zude va ; *Erot agur had *Gelili ; Filip wur ga manani agur had Itari akaba had Tresenitit ; Lisaniyas agur had Ebilen. Anna nday ata Kayif nday gadakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit. 3 Melefit ara ahia ma ana Zeh a nahkay ti Zeh nakah asawaday ka gavay ga zalaka *Zurden, evelin tekesl. Nan abu ahi ana mis : « Mbatumkaba majalay ahâr gekali a. Tamal kambatumkaba majalay ahâr gekali a ti *nabaray

kuli. Nahkay ti Bay Melefit ambərfəŋa zlam magudarani gekuli ni kè kuli a. »

⁴ Nahkay ma ya ti Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit àbəki a wakita gayan ni bu ni àgrava. Àdəm ahkado : « Maslaŋa azlah a huđ gili bu, dəŋgu gayan ahəndabiyu.

Àdəm ahkado : «Slamatumikabu divi ana Bay gəđakani.

Ahàr àdəm divi gayan m̄ala ndəlaəba.

⁵ Hađ atərhvu a zlur-zlur vu dek, həma akaba mələŋ đarani dek etebesvu, divi mađanġwani etigi ndəlaəba,

divi magədavani atəslamalavu.

⁶ Nahkay mis dek etipi ge Melefit ya ahəŋgay ndam gayan ni.»* »

⁷ Eslini mis kay tərəkia ke Zeŋ a, ti m̄abaray tay. Zeŋ nakəŋ naŋ àbu ahi ana tay : « Lekulum ti medékw ! Way àhi ana kuli dəguma afa goro a ti k̄atamumfəŋa k̄a məzum bəruv ge Melefit ya ara azumki ke mis wudak na way ? ⁸ Tamal ti k̄ambatumkaba majalay ahàr gekuli a ededīŋ ededīŋena ti grum təwi ya ti adafaki lekulum k̄ambatumva ni. Ŋgay bəŋ ga bəŋ gekuli Abraham, nahkay akatamum ti k̄ahumi ana ahàr ba, adaba nəhi ana kuli nahəma, Melefit esliki məhiani ana akur nday ndani t̄igi bəza huđ ga Abraham day, agravu. ⁹ Si kəgrum

təwi sulumani kwa. Do ni ti Melefit ànjəkia ka matrađ kuli a àndava, aġri ana kuli akada ge mis ya m̄əŋ ga zlam gayan t̄iwi bəza sulumani do ni ti, azay zlaaba gayan ekeleba tay a, abiyu tay a aku vu ni. »

¹⁰ Eslini mis kayani ni t̄əbu tihindifīŋa ma, t̄əhi : « Nahkay ti leli hi ti m̄aġray ahəmamam ? » ¹¹ Zeŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Maslaŋa ya ti endəwi gayan c̄u ni ti m̄ədifəŋa bələŋ ana maslaŋa ya ti gayan àbi fererani na. Nahkay day maslaŋa ya ti zlam məzumani àfəŋ ni ti m̄əvi ana maslaŋa ya àfəŋ bi ni. »

¹² Eslini ndam *məhəl hadam tərəkia ti m̄əbaray tay bilegeni. Nday nakəŋ tihindifīŋa ma, t̄əhi : « M̄əsi ! Leli ti m̄aġray ahəmamam ? »

¹³ Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Lekulum nahəma, k̄ihindumfīŋa hadam kè mis a àtamkia ka ga ŋgumna ya àhi ana kuli ni ba. »

¹⁴ Ndam slewja tihindifīŋa ma daya. T̄əhi : « Leli timey, m̄aġray ahəmamam ? » Àhi ana tay : « Lekulum ti k̄əhəlumfəŋa siŋgu kè mis ga n̄jəda ba, ahkay do ni àna məsəki malfada ka tay a ba. Həlum siŋgu ya ŋgumna apəli ana kuli ni cilij. »

¹⁵ Mis macakalavani ye eslini ni t̄əbu tajəgay ere ya amagravu ni. T̄əhi ana ahàr : « Zeŋ ti bi naŋ *Bay gəđakani ya amara ni aw ? » ¹⁶ Eslini

* 3:6 Izayi 40.3-5.

Zeŋ àhi ana tay dek : « Nu ti nabaray kùli àna yam. Ay ti maslaŋa nahaŋ naŋ àbu ara. Naŋ gani nani ti njəda gayaŋ àtama goro a. Nu ti way ga mepicehiaba ezewed ga kima-
maka gayaŋ a di way ? Naŋ zla nahəma amara məbaray kùli àna *Məsuf Njəlatani akaba àna aku. ¹⁷ Emedekaba mis a akada ge mis ya əza hijid gayaŋ a ahar va, ahar hay àna naŋ ni. Àharaba ti abiyu yam ga hay ni a guvur vu. Ay kisfit gani ni ti ajiaba aku a. Aku gani nani ti àmət day-day do. »

¹⁸ Nahkay Zeŋ nakəŋ naŋ àbu ahi *Ma Məweni Sulumani ana mis. Àhi ma ndahaŋ gərgəri kay ana tay, awayay ti təgəskabá. ¹⁹ Ka sarta gani nani ti Erot bay ga had Gelili ni àgudara zlam a. Wur ga məŋ ga Erot àbu, wal gayaŋ slimi gani Erodiyət. Erot àzafəŋa wal ga wur ga məŋani na. Erot àgudara zlam ndahaŋ a kay, nahkay ti Zeŋ àləgi azuhva zlam gayaŋ ya àgudar ni dek. ²⁰ Àra àləgia ti Erot nakəŋ àgudarkivu zlam keti : àfiyu naŋ a daŋgay vu.

Baray ga Yezu

(Meciy# 3.13-17 ; Mark 1.9-

11)

²¹ Ka ya ti mis dek *təbaray ni ti Yezu day àbara. Àra àbara, naŋ àbu ahəŋgalay Melefit ti huđ melefit àzləkvaba, ²² *Məsuf Njəlatani àhərkiaya. Àhərkiaya ti akada ga kurkoduk ya ahər ni ; mis tìpia. Eslini dəŋgu àhəndabiyu a huđ melefit bu akada dəŋgu ge mis, àhi : « Nak

ti wur goro, nawayay kur dal-dal, kəmərü məbərüv dal-dal. »

Ata bəŋ ga bəŋ ga Yezu (Meciy# 1.1-17)

²³ Ka ya ti Yezu ànjəki ke təwi gayaŋ nahəma, vi gayaŋ agray kru kru mahkər. A majalay ahər ge mis bu ni ti Yezu naŋ wur ge Zəzef. Zəzef ti ni naŋ wur ge Heli, ²⁴ Heli wur ga Matat, Matat wur ge Levi, Levi wur ge Melsi, Melsi wur ga Janay, Janay wur ge Zəzef, ²⁵ Zəzef wur ga Matatias, Matatias wur ga Amos, Amos wur ga Nahum, Nahum wur ge Esili, Esili wur ga Nagay, ²⁶ Nagay wur ga Mat, Mat wur ga Matatias, Matatias wur ge Semiŋ, Semiŋ wur ga Zosek, Zosek wur ga Zəda, ²⁷ Zəda wur ga Yohanaŋ, Yohanaŋ wur ga Resa, Resa wur ga Zorobabel, Zorobabel wur ga Salatiyel, Salatiyel wur ge Neri, ²⁸ Neri wur ge Melsi, Melsi wur ga Adi, Adi wur ga Kosam, Kosam wur ge Elimadam, Elimadam wur ge Er, ²⁹ Er wur ga Yezu, Yezu wur ge Eliyezer, Eliyezer wur ga Zorim, Zorim wur ga Matat, Matat wur ge Levi, ³⁰ Levi wur ga Simeyoŋ, Simeyoŋ wur ga Zəda, Zəda wur ge Zəzef, Zəzef wur ga Yonam, Yonam wur ge Eliyakim, ³¹ Eliyakim wur ge Meleya, Meleya wur ga Mena, Mena wur ga Matata, Matata wur ga Nataŋ, Nataŋ wur ge Devit, ³² Devit wur ge Zese, Zese wur ga Zobet,

Zobet wur ga Boz, Boz wur ga Sala, Sala wur ga Nason,³³ Nason wur ga Aminadap, Aminadap wur ga Adimiñ, Adimiñ wur ge Erni, Erni wur ga Esron, Esron wur ge Ferez, Ferez wur ga Zuda,³⁴ Zuda wur ge Zekup, Zekup wur ga Izak, Izak wur ga Abraham, Abraham wur ga Tara, Tara wur ga Nakor,³⁵ Nakor wur ge Serus, Serus wur ga Ragaw, Ragaw wur ge Felek, Felek wur ge Eber, Eber wur ga Sala,³⁶ Sala wur ga Kaynam, Kaynam wur ga Arfazat, Arfazat wur ge Sem, Sem wur ge Nawi, Nawi wur ge Lemes,³⁷ Lemes wur ga Matusala, Matusala wur ge Enok, Enok wur ge Zeret, Zeret wur ge Meleleyel, Meleleyel wur ga Kaynam,³⁸ Kaynam wur ge Enos, Enos wur ge Set, Set wur ga Adam; Adam ti ni, nañ wur ge Melefit.

4

Seteni àwayay esipet Yezu
(Meciyu 4.1-11 ; Mark 1.12-

13)

¹ Yezu àra àbara àndava nahama, *Məsuf Njəlatani èsliva a vu va. Eslini Yezu nakəñ əsləkabiya gwar kà zalaka *Zərdeñ a, Məsuf Njəlatani àzoru nañ a huđ gili vu. ² Eslini *Seteni àhəlfəña eyu a vad kru kru fad. A huđ ga vad nday nani bu ni ti Yezu əzum araña ndo ferera. Kələñ gani ləwir àwərkaba nañ a. ³ Ləwir ni àra àwərkaba nañ a ti Seteni àhi: « Tamal ti

nak Wur ge Melefit ededñ ti, hi ana akur nday nini tāmbukvu *dipeñ zla aw? »
⁴ Ay Yezu àhəñgrifəñ, àhi: « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit adəm: “Mis anjəhad ti àna zlam məzumani ciliñ do.” * »

⁵ Eslini Seteni nakəñ àzoru nañ ka mələñ zañani, adəfiki had ga duniya ni dek ke we-ceweceni. ⁶⁻⁷ Àhi ana Yezu keti: « Tamal ti kàbəhadua mirdim a meleher ndiḅ ana had ti, zlam ya kipioru ni dek nəvuk, egi gayak, kəgur tay akaba elimeni gatayani dek. Adaba zlam nday nani dek ti Melefit àbuva tay a ahar va, nisliki məviani ana maslaña ya ti nu nawayay nəvi ni tata. » ⁸ Yezu àhəñgrifəñ, àhi: « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu: “Akabəhadı mirdim ti ana Bay Melefit gayak; akazləbay nañ nañ bəlañ ciliñ.”† »

⁹ Eslini Seteni nakəñ àzoru nañ a Zerəzalem, afəkad nañ jik ka ahər ga *ahay gədakani ge Melefit ni, àhi ahkado: « Tamal nak Wur ge Melefit ededñ ti, diyu a had. ¹⁰ Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu: “Melefit aməhi ana məslər gayəñ ti təbuk slimi.” ¹¹ Àbu məbəkiani keti: “Atakəcaw kur a ahar vu, ti asak gayak ènjifiñ kà akur ba.” ‡ »
¹² Yezu àhəngri zuh keti: « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu keti: “Kəhəlfəña eyu kà Bay Melefit gayak a

* 4:4 Mimbiki 8.3. † 4:8 Mimbiki 6.13. ‡ 4:11 Limis 91.11-12. § 4:12 Mimbiki 6.16.

ba.” S »¹³ Kələŋ gani Seteni àmətaβfəŋa ga məhəlfəŋa eyu kà Yezu àna wir-wir gayan a dek ti àsləkafəŋa ga hayaŋana.

Yezu ànjəki ke tawi gayan e Gelili

(Meciyu 4.12-17; Mark 1.14-15)

¹⁴ Yezu àngoru ka had *Gelili àna njəda ga *Məsuf Njəlatani. Òru ènjəa eslina ti mis ye eslini ni akaba ga had ndahan ya kà gəvay gani ni dek təbu tacalfəŋ. ¹⁵ Yezu nakəŋ àcahi zlam ana mis a ahay gatay ya tahəŋgalavù Melefit ni bu. Naŋ àbu acahi zlam ana tay nahkay ti mis ya təbu eslini ni dek tazləbay naŋ.

Ndam Nazaret təgəskabu Yezu ndo

(Meciyu 13.53-58; Mark 6.1-6)

¹⁶ Yezu òru a Nazaret ka mələŋ ya ti àdək ni. Vad *məpəsabana àra ènjia ti àhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu a kəsa nani bu, akada gayan ya àgray kəla vad məpəsabana ni. Naŋ nakəŋ naŋ àbu eslini ti ècikaba cəkwađ ga mejəŋgi Wakita ge Melefit ana mis a. ¹⁷ Eslini təvi Wakita ge Melefit ya ti Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit àbəki ni mifedekabani, mək àzay, èpelkaba. * Naŋ àbu epelkaba nahkay ti àdi ahàr ana mələŋ ya ti naŋ awayay ni. Àbu məbəkiani ka mələŋ nani :

¹⁸ « Məsuf ga Bay Melefit àku ka nu,

àdaba nu ga məhi *Ma Məweni Sulumani ana ndam talaga,

àslərbiyu nu ga məhiani ana ndam daŋgay Melefit amambay tay,

ana ndam wuluf day etipi divi,

àslərbiyu nu ga məhəlabana ndam ya təcakay daliya ni a daliya gatay ni ba daya,

¹⁹ akaba ga məhi ana mis vi ya ti Bay geli agri sulum gayan ana tay ni ènjia.† »

²⁰ Yezu nakəŋ àra èjəŋga pakama gani nana zla nahəma, èfedekabu wakita ni, àhəŋgri ana bay ya ti agray tawi a ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni bu mək ànjəhad digəs eslini ga macahi zlam ana mis. Àra ànjəhadə zla nahəma, mis ya ti a ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni bu ni dek təbəkioru eri, taməŋjaləŋoru. ²¹ Eslini naŋ nakəŋ ànjəki ka macahi zlam ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ma ya ti ni jəŋgey a Wakita ge Melefit bu ni ti ma gani nani àgrava kana àndava. Àgravu ka ya ti kicəm nu nəbu ni jəŋgeya ma na ni. »

²² Mis ni dek tàra ticia zlam ya ti àcahi ana tay na ti tədəm : « Àsəra zlapay a àsabay. » Pakama sulumani ya ti àhəraya a ma gayan ba

* **4:17** Ka sarta ga Yezu ti wakita dek zəbalani, mis tefedekabu ; ga mənəgət mələŋ ya tawayay ni si tēpelkaba kwa ; wakita akada ya kani ni ti tēbi. † **4:19** Izayi 61.1-2.

ni àgrìa ejep ana tay a dal-dal. Tə̀dəm : « Naŋ hini ti wur ge Zə̀zef ni timey ? » ²³ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəsəra akəhumu ma gozogul hini : “Nak bay mahəŋgaraba mis àna haf a ni, həŋgaraba ahər gayak gayakana zla aw ?” Akəhumu keti : “Mìcia ere ye ti kəgray a Kafarnahum na dek, ay ti graya akadā nana a kəsa gayak gayakani ba bilegeni a zla aw ?” » ²⁴ Àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, bay mahəŋgaray pakama ge Melefit lu, ndam ga kəsa gayəŋ gayəŋani təwayay məgəskabu pakama gayəŋ ya àhi ana tay ni do. ²⁵ Sərumki ke ere ye ti àgravu ke zemeni ge Eli ni day. Nəhi ana kəli nahəma, ka gani nani ti avər àtəd ndo vi mahkər àna kiyi muku, ləwir àdaya ka had nana dek. Ka sarta gani nani ti wəl madakway day təbu dal-dal ka had Izireyel, ²⁶ ay ti Melefit àsləroru Eli afa ga wal madakway bəlaŋ gatayani ndo. Àsləroru naŋ ti afa ga wal madakway ga kəsa Serepta ga had Sidon ni cilin. † ²⁷ Ke zemeni ge Elize bay mahəŋgaray pakama ge Melefit day ndam ambələk təbu dal-dal ka had Izireyel, ay ti maslaŋa bəlaŋ gatayani Elize àhəŋgaraba naŋ a ègi njələtani ndo, si àhəŋgaraba ègi njələtani ti Namaŋ zal ambələk ga had Siri ni cilin. § »

²⁸ Mis ya ti a ahay ga

mahəŋgalavù Melefit ni bu ni təra tìcia pakama gayəŋ ya àhi ana tay na ti nday dek təzuma bəruv a dal-dal. ²⁹ Eslini mis ni tìcikaba, təgaraba naŋ a kəsa gatay ni ba. Kəsa gani nani ti ka ahər ga həma ; nahkay təzoru naŋ gwar ka məzəgədal, təwayay təbikabiyu ahar ka had. ³⁰ Ay ti Yezu àhuriyu e kidin gatay vu, àsləka zlam gayəŋ a.

Yezu agariaba seteni ana mis a Kafarnahum a
(Mark 1.21-28)

³¹ Yezu òru a Kafarnahum ka had *Gelili. Vad *məpəsabana àra ènjia ti àhuriyu a ahay gatay ya təhəŋgalavù Melefit ni vu, àcahi zlam ana mis. ³² Zlam gayəŋ ya àcahi ana tay ni ti àgrìa ejep ana tay a, adaba àhi ma ana tay akadā ga bay ni. ³³ Nday təbu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni bu nahəma, zal nahaŋ seteni àniviyu a ahər bu naŋ àkibu ka tay eslini. Àra èpia Yezu a ti àzlah kay kay, àdəm : ³⁴ « Hey, Yezu, zal Nazaret, nak ti kadəbafəŋa mam kè leli a mam ? Kàra ge mijin leli a waw ? Nak dəgiya nəsəra kur a lala ; nak mis *njələtani ge Melefit ya àslərbiyu ni. » ³⁵ Eslini Yezu nakəŋ àzlacaki ke seteni ni bəra, àhi : « Lakakaba, sləkiaba ana maslaŋa hina. » Seteni ni àra ècia zlacay gayəŋ na ti àdi maslaŋa nani ana məlaŋ e kidin ge mis ni bu dek. Ay ti àsləkiaba day àgri araŋa ndo

ferera. ³⁶ Mis ni tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti àgria ejep ana tay a dal-dal, tàzlapaki e kidin gatay bu, tàdàm : « Pakama mam hini mam ? Ahi ma ana seteni àna njéda akada ga bay ni, mæk seteni ni tàslàkiaba ana mis a. » ³⁷ Nahkay ti slimi ga Yezu àhèndoru ka had ni dek.

Yezu àhèngaraba ndam ga arməwər a kay

(Meciy# 8.14-17; Mark 1.29-34)

³⁸ Yezu àhəraya a ahay ga mahəngalavù Melefit ni ba, òru suwwa a magam afa ga Simu həya. Eslini ti ènjiki mireŋ ga Simu, aku àbəkia dal-dal. Nahkay ti tahi : « Kam-kam, jənaki naŋ ti ! »

³⁹ Yezu nakəŋ àndəhadkiyu ahàr, àzlacaki kay kay ka arməwər ni, mæk aku ni àhəlkia ka wal na. Eslini wal ni ècikaba cəkwađ, àfi ahàr ana tay.

⁴⁰ Məlakarawa àra ègia, fat àdiya a ahay va ti mis ya ti ndam gatay arməwər gərgərani awər tay ni dek təhəlibiyu tay ana Yezu. Àhəngaraba tay àna məbəki *ahar ka tay a bilin àna bilin.

⁴¹ Naŋ àbu ahəngaraba mis a ti seteni day tàslàkiaba ana mis a kay àna zlahay a. Seteni ni tahi : « Nak ti Wur ge Melefit ! » Ay ti Yezu àləgi ana tay, àcafəŋa tay ga mədəmmana, adaba nday tàsəra naŋ *Krist *Bay gəđakani ya amara ni.

Yezu ahi ma ge Melefit ana mis ka had Zude
(Mark 1.35-39)

⁴² Ge miledu du məlan àbu asləbiyu nahəma, Yezu ècikaba, àhəraya òru a hud gili vu. Eslini mis dal-dalani tadəbay naŋ ; tàra tàdia ahàr a ti tawayay ti Yezu àsləkafəŋa kà tay a ba, tàcafəŋa naŋ ga masləkana. ⁴³ Ay ti Yezu àhəngrifəŋ ana tay, àdàm : « Ahàr àdàm nəhivù *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ni ana ndam ga kəsa ndahaŋ ni bilegeni kwa ; adaba Melefit àslərbiyu nu ti ga magray təwi gani nani. » ⁴⁴ Eslini naŋ nakəŋ òru ka had ga ndam *Zude, àhioru ma ge Melefit ana mis a ahay ga *mahəngalavù Melefit ye eslini ni bu.

5

Ndam madəbay Yezu ye en-jenjeni ni

(Meciy# 4.18-22; Mark 1.16-20)

¹ A vad nahaŋ Yezu naŋ àbu micikeni kà gəvay ga dəluv Zenizaret ga macahi zlam ana mis. Eslini ti mis dal-dal təhəđakfəŋoru ga məbi slimi ana pakama ge Melefit.

² Naŋ nakəŋ naŋ àbu eslini ti èpi *slalah ga yam bebem cə ka dəŋ-dəŋ : ndam məgəs kilif təhəraya a slalah ga yam ni ba, təbu tabarafəŋa zəva gatay a. ³ Nahkay ti Yezu àcəlviyu a slalah ga yam nahaŋ ni vu, slalah ga yam nani ga Simu. Yezu àhi ahkado : « Həđakfəŋa slalah ga yam na kà gəvay ga dəŋ-dəŋ na. » Àra àhəđakfəŋa ti Yezu ànjəhad digəs, ànjəki ka

macahi zlam ana mis dal-dalani ni.

4 Àra èndeveriṅa zlapay gayan na ti àhi ana Simu ahkado : « Həḍakoru slalah ga yam ni kà məlan zileneni, ti kətəlumiyu zəva gekəli ni, kəgəsumaya kilif àna naṅ a. »⁵ Simu àra ècia pakama gayan na ti àhəṅgrifəṅ, àhi ahkado : « Gəḍakani, màgra təwi a hundum, ere ye ti məgəs ni day àbi. Ay tamal nak kəḍəm faṅ ti nətəliyu zəva ni a yam ni vu. »⁶ Simu akaba ndam gayan ni tàra tətəliya zəva gatay na ti àgəsa kilif a kay dal-dal, gəzit amal kilif ni èteḍkaba zəva gatay na.⁷ Nahkay təgrikaboru ahar ana ndam məgəs kilif ndahan ya ti a slalah ga yam nahan ni bu ni ti tàra təjənaki tay ga magəjahana a dala va. Tàra tɪnjia ti təgəjahaya zəva na akaba kilif na. Təbəviyu kilif ni a slalah ga yam ni vu tərəhvù cecəeni, gəzit akal slalah ga yam ni takoru a huḍ ga yam ni vu.

8 Simu Piyer àra èpia ere ye ti àgravu na ti àbəhadī mirdim ana Yezu, àhi : « Bay goro, həḍakfua, adaba nu bay magudar zlam. »⁹ Adəm nahkay ti adaba nday akaba mis ya ti təgəskabu kilif ni ḍek aṅgwaz àwəra tay a. Aṅgwaz àwər tay ti adaba kilif ya təgəsaya kayana ni palam.¹⁰ Nday ya ti tagrakabu təwi akaba Simu ni ti bəza ge Zebede, ata Zek nday ata Zeṅ. Nday day aṅgwaz àwəra tay a. Ay ti Yezu àhi ana

Simu ahkado : « Aṅgwaz àwər kur ba : kwa kani kīgia bay məhəlibiyu mis ana Melefit a, akada gayak ya kəgəs kilif ni. »¹¹ Eslini təsləkabiya a huḍ ga yam ni ba. Tàra təsləkababiya ti təgəjahbiyu slalah ga yam gatay ni ka sawiyaka mək təmbərbu zlam gatay ni ḍek, təḍəbay Yezu.

Yezu ahəṅgaraba zal ambələk a

(*Meciyu 8.1-4 ; Mark 1.40-45*)

¹² Ka ya ti Yezu naṅ àbu a kəsa nahan bu ni ti zal nahan àra, ambələk èsekaba naṅ a dal-dal. Àra èpia Yezu a ti àrəkia, àbəhadī mirdim, meleher ndiḍ ana haḍ, àhi : « Kam-kam, bay goro ni ! Tamal kawayay ti kisliki mahəṅgaraba nu a ti nīgia mis njəlatana. »¹³ Eslini Yezu nakəṅ àzoru ahar, ènjifin, àhi ahkado : « Nawayay, gia mis njəlatana. » Nahkay zal ambələk ni aṅgaba, ègia mis njəlatana həya.¹⁴ Ay Yezu àhi : « Nihi kəṅgaba nahəma, kəhi ma gani ana maslaṅa ba. Ru kəṅgazli vu gayak ni ana bay *maṅgalabakabu mis akaba Melefit sawan ; kəvi zlam ana Melefit akada ge Məwiz ya adəm a wakita gayan bu ni, adaba kīgia mis njəlatana. Nahkay mis etipi. Etipia ti atəsər nak kəṅgaba, kīgia mis njəlatana. »¹⁵ Ay slimi ga Yezu àhəndakivoru kama kama sawan. Nahkay mis dal-dal təbu tərəkia ga məbi slimi ana ma gayan na ; tawayay ti məhəṅgaraba

ndam gatay ya tëbesey do na daya. ¹⁶ A vad ndahan ti Yezu nakəŋ naŋ àbu asləkafəŋa kə mis na, akoru a huf gili vu ga mahəŋgalay Melefit.

Yezu ahəŋgaraba zal dərə a
(*Meciy# 9.1-8 ; Mark 2.1-12*)

¹⁷ A vad nahan Yezu naŋ àbu a ahay bu, acahi zlam ana mis ti ndam *Feriziyen akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tàra, tənjuhədfəŋ kà gəvay. Təsləkabiya a kəsa ci6-ci6eni ga had *Gelili akaba ga had *Zude ni ba dek, təsləkabiya a Zeruzalem a daya. Njəda ga Bay geli Melefit àbu akaba Yezu, àhəŋgaraba mis àna naŋ a. ¹⁸ Naŋ àbu eslini ti mis ndahan təzəbiyu zal dərə nahan àki ka slalah. Tàra tinjia àna naŋ a ti tādəbay divi ga məzikabiyu naŋ ana Yezu a ahay vu. Tawayay ti tafəkad naŋ kə meleher gayan, ¹⁹ ay ti tənğət divi ga məzikabiyu naŋ ndo adaba mis tisliva eslina. Nahkay ti nday ya ti təzəbiyu zal dərə ni təcəliyu àna naŋ ka *dalahaŋ ga ahay ni, tədiaba zlam ya ti təpa6 ahay àna naŋ na 6al. Tàra tədiaba ti təfiyu naŋ mandəhadkiani ka slalah gayan ni gwar eslini àna ezewed e kiđiŋ ge mis ni bu, kə meleher ga Yezu. ²⁰ Yezu nakəŋ àra èpia ere ye ti tàgray na ti àsəra təkəkia ahər a. Nahkay àhi ana zal dərə nakəŋ: « Zləba goro, zlam magudarani gayak ni məmbərfukana. »

²¹ Ndam məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam Feriziyen ni tàra ticia ma ga Yezu na ti təjalay a ahər gatay bu tədəm : « Way hini azay ahər gayan akada naŋ Melefit ni way ? Way esliki məmbərfəŋa zlam magudarani kə mis a tata way ? Tigi Melefit kwa do ni ! » ²² Nday təbu təjalay ahər nahkay ti Yezu àsəra ere ye ti təjalaki ahər na àndava, mək àhi ana tay : « Kajalum ahər nahkay ti kamam ? ²³ Zləzlada gani ti nəhi : “Zlam magudarani gayak ni məmbərfukana,” tək day ti nəhi : “Cicikaba, sawaday” ni aw ? ²⁴ Ay nawayay ti kəsərum, nu *Wur ge Mis ti nisliki məmbərfəŋa zlam magudarani kə mis ka had a. » Mək àhi ana zal dərə ni : « Nəhuk nahəma : cicikaba, za slalah gayak na, ru a magam. » ²⁵ Eslini naŋ nakəŋ ècikaba cəkwađ kə eri ge mis na dek huya, àzay slalah gayan ya àndəhadki ni. Naŋ àbu akoru a magam ti azləboru Melefit hihi. ²⁶ Ga Yezu ya àgray nahkay ni ti àgria ejep ana mis a dek ; təzləbay Melefit. Tàgra aŋgwaz a daya, tədəm : « Mipi ere ye ti mipi day-day ndo na kana. »

Yezu azalay Levi

(*Meciy# 9.9-13 ; Mark 2.13-17*)

²⁷ Yezu àhəraya a ahay ni ba. Àra àhəraya ti èpi zal nahan, naŋ bay *məhəl hadam, təzalay naŋ Levi, naŋ àbu manjəhadani digusa ka məlan məhəl hadam. Eslini Yezu

àhi ahkado : « Dəbabiyyu nu. »
 28 Nahkay Levi nakəŋ ècikaba cəkwaɸ, àmbrəŋ zlam gayəŋ ni dek, àdəboru naŋ.

29 Kələŋ gani Levi àgray wuməri gədəkani afa gayəŋ, èdii zlam məzumani daldal ana Yezu akaba ndam *madəbay naŋ ni. Ndam məhəl hadam akaba mis gatay ndahaŋ təbu təzum zlam ka ahar bələŋ akaba tay daya. 30 Ndam *Feriziyen akaba ndam gatay ya *təsəra Wakita ge Melefit a ni tàra tìpia ndam madəbay Yezu na təbu təzum zlam ni ti tələgi ana tay, təhi ana tay ahkado : « Kəzumum zlam, kisum zlam ka ahar bələŋ akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ni ti kamam ? » 31 Yezu àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Ndam ya ti nday təbu njaləŋ-njaləŋ ni ti tòru afa ga zal doktor do, si ndam ga arməwər day kwa ti takoru afa gani. 32 Nu nàra ti ga mazalay ndam jireni do ; nàra ti ga mazalay ndam magudar zlam, ti tàmbatkaba majalay ahər gatay na sawəŋ. »

Yezu adəmki ma àki ka mægəs ndəra

(Meciy^u 9.14-17 ; Mark 2.18-22)

33 Eslini ndam *Feriziyen ni təhi ana Yezu ahkado : « Ndam madəbay Zen ni tægəs *ndəra akaba tahəŋgalay Melefit kələvad. Ndam madəbay leli ni nday day tagray nahkay. Ay ti ndam madəbay kur ni nday təbu təzum zlam, tisi zlam zlam

gatay ti ahəmamam ? » 34 Ay Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Kisləmki məcumfəŋa zləbəba ga bay maday wal na kà məzum zlam ka ya ti nday təbu akaba bay maday wal na tata waw ? Kisləmki do. 35 Ay sarta nahaŋ amara, atəgəskia bay ga wal ni kà tay a. Ka sarta gani nani day kwa ti atəgəs ndəra. »

36 Eslini Yezu àhi ma *gozogul hini ana tay : « Mis eguzleheya azana gayəŋ məwena, aslamalay azana gayəŋ midigweni àna naŋ ti àbi. Tamal àgra nahkay ti azana gayəŋ məwəni ni day àgədava, mək gayəŋ ya ti àsaya ni day tàrakaboru akaba midigweni ni do. 37 Nahkay day mis abəviyyu zum new-neweni e kene-kene midigweni vu ti àbi. Tamal àgra nahkay ti zum new-neweni ni àra àwəsa ti etezkaba kene-kene na. Nahkay ti zum ni amadəgaba, maslaŋa nani emizikiba ke kene-kene na daya. 38 Àgravu nahkay do ; ahər àdəm təbəviyyu zum new-neweni e kene-kene məwəni vu kwa. 39 Tamal mis àsərva àna misi zum mawəsana ti àwayay misi zum new-neweni va do. Adəm ahkado : “Zum mawəsani ni àcər àtama new-neweni na.” »

6

Yezu naŋ bay ga vad məpəsabana

(Meciy^u 12.1-8 ; Mark 2.23-28)

1 A vad *məpəsabana nahaŋ ba ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təbu

taslakaba a vedaŋ ga *alkama ba. Eslini ndam madabay naŋ ni tɔbu teheboru alkama ni, tahwal, tahɛpɛdoru bɛza gani. ² Nday tɔbu tagray nahkay ti ndam *Feriziyen ndahaŋ tɔhi ana tay: « Bay Melefit adɛm e *Divi gayaŋ ni bu: “Kɛgrum tɔwi a vad mɛpɛsabana ba ba” * ti, lekulum kɛgrum ti kamam? » ³ Yezu ara ɛcia ma gatay na ti ahi ana tay: « Kɛjeŋgum ere ye ti Devit agray ni ndo aw? Ahaslani Devit akaba ndam gayaŋ lɔwir awɛra tay a, ⁴ nahkay ahuriyu a ahay ge Melefit vu, azay *dipeŋ ya tafakadi ana Melefit ni. Devit nakɛŋ azum, mak avi ana ndam gayaŋ ni tazum bilegeni. Ay ti Melefit adɛm e Divi gayaŋ ni bu, mis ndahaŋ tazum dipen nani do; si ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni day kwa ti tazum. Kɛjeŋgum ma gani ndo waw? » ⁵ Eslini Yezu ahi ana tay keti: « Bay ya ti adɛm tagray zlam hini a vad mɛpɛsabana ba ni ti nu *Wur ge Mis. »

Yezu ahɛŋgaraba zal nahaŋ ya ahar mikɔlfina na
(Meciya 12.9-14; Mark 3.1-6)

⁶ A vad *mɛpɛsabana nahaŋ ba ti Yezu ahuriyu a ahay ga *mahɛŋgalavu Melefit vu. Ara ahuriya ti anjeki ka macahi zlam ana mis. Eslini zal nahaŋ naŋ avu ahar ga daf mikɔlfina. ⁷ Ndam *mɛsɛr Wakita ge Melefit ni akaba

ndam *Feriziyen ni tɔbu tamɛnjalaŋ ana Yezu nakɛŋ; tɔhi ana ahɛr ahkado: « Kani vad mɛpɛsabana ti akal ti ara ahɛŋgaraba naŋ a waw? » Tawayay ti tɛgɛski naŋ ka zlam magudarani. ⁸ Ay ti Yezu asɛra majalay ahɛr gatay na. Nahkay ahi ana zal ya ti ahar mikɔlfina ni: « Cikaba, ra e kidin ge mis ni va, cik jik. » Nahkay ɛcikaba, naŋ jika. ⁹ Eslini Yezu nakɛŋ ahi ana tay: « Nihindifina zlam kɛ kɔli a day. Melefit adɛm mam a wakita ya Mɛwiz abeki ni bu mam? Avia divi ana mis ga magray zlam sulumana a vad mɛpɛsabana ba tak, ga magray zlam magudarana waw? Ga mahɛŋgay mis tak, ga makad mis aw? » ¹⁰ Amɛnjalaŋ kɛ mis ni dek bɛlaŋ ana bɛlaŋ, mak ahi ana zal ya ahar mikɔlfina ni: « Talbiyu ahar gayak ni. » Ara atɛlikabiya ti ahar gayaŋ ni aslamalava, ɛgia sɛnduɔ-sɛnduɔana. ¹¹ Nahkay ti ndam mɛsɛr Wakita ge Melefit ni akaba ndam Feriziyen ni tazuma bɛrɔv a dal-dal. Tɛzlapay e kidin gatay bu ahi ke ere ye ti tara tɛgri ana Yezu ni.

Yezu adaba ndam asak gayaŋ a kru mahar cɛ
(Meciya 10.1-4; Mark 3.13-19)

¹² A vad nahaŋ Yezu acɛloru a hɛma vu ga moru mahɛŋgalay Melefit. Oru ɛnɔja ti andɛhadki hundum ahi ka

* 6:2 Mɛnɔja Mahɛrana 34.21.

mahəŋgalay Melefit. ¹³ Məlan
 àra àsla ti naŋ nakəŋ àzalakabu
 ndam madəbay naŋ ni, mək
 àdaba mis a kru mahar cə e
 kiđiŋ gatay ba. Nday ya ti
 àdaba tay a ni ti àzalay tay
 ndam *asak gayan. ¹⁴ Slimi
 gatay kru mahar cəeni ni
 nday hi: Simu àdi slim
 Piyer, wur ga məŋani Andre,
 Zek, Zeŋ, Filip, Bartelemi,
¹⁵ Meciyə, Tumas, Zek wur ga
 Alfe, Simu naŋ bəlan ga ndam
 ya takadvakivu ka had gatay
 ni, ¹⁶ Zud wur ge Zek, nahan
 ni ti ni Zudas Iskariyot naŋ ya
 ègi bay məsəkumoru Yezu ni.

*Yezu ahi ma ge Melefit
 ana mis, ahəŋgaraba ndam ga
 arməwər a*
 (Meciyə 4.23-25)

¹⁷ Yezu àndaya ahàr a həma
 ni ba akaba ndam asak
 gayan na, ècik ka məlan
 tazl-tazlani. Eslini ti ndam
 madəbay naŋ təbu kay;
 mis ndahan day təbu dal-
 dal, ndahan ticikbiyu ka had
 *Zude akaba a Zeruzalem,
 ndahan ti ni ticikbiyu kà
 gəvay ga *dəluv gəđakani
 ka had Tir akaba Sidon.
¹⁸ Mis nday nani tərəkia
 ka Yezu a ti ga məbi slim
 ana ma gayan ya àdəm ni,
 tawayay ti mähəŋgaraba tay
 a arməwər gatay ni ba daya.
 Nahkay Yezu ahəŋgaraba tay
 a, ahəŋgaraba nday ya ti seteni
 àniviyu ana tay na daya. ¹⁹ Mis
 dek tawayay ti tınjifiŋ, adaba
 njəđà àvu a vu gayan bu ; ku
 way way do ya ènjifiŋa ni ti
 àŋgaba a arməwər gayan ni
 ba. Nahkay Yezu ahəŋgaraba
 tay a dek.

*Məmərani akaba cicihi ge
 mis*
 (Meciyə 5.1-12)

²⁰ Eslini Yezu àmənjaləŋ
 ana ndam madəbay naŋ ni,
 àdəm :

« Lekuləm ndam talaga ni
 ti mərumvu, adaba
 *Məgur ge Melefit ti
 gekəli.

²¹ Lekuləm ya ləwir awər kəli
 nihi ni ti mərumvu,
 adaba akərəhum.

Lekuləm ya kitəwəm nihi
 ni ti mərumvu, adaba
 ekiyəm.

²² « Ka ya ti mis tipi kəli
 kəbum kəfumku ahàr ka nu
 *Wur ge Mis, mək tizirey
 kəli, təwayay kəli va do,
 tindivi kəli akaba tədəmki
 ma magədavani àki ke kəli
 azuhva nani ni ti mərumvu.

²³ Ka ya ti təgri zlam nday
 nani ana kəli nahəma,
 mərumvu dal-dal, həbum
 àna məmərani. Adaba mam,
 Melefit aməvi zlam sulumani
 ana kəli kay a kəla gani vu a
 huđ melefit bu. Sərumki ata
 bəŋ gatayani day təgribiya
 zlam gani nana ana ndam
 mahəŋgaray *pakama ge
 Melefit ahaslana na.

²⁴ « Ay lekuləm ndam ge
 elimeni ni ti akəsum cicihi,
 adaba lekuləm kəzumuma
 gəđà gekəli a àndava.

²⁵ Lekuləm ya mərəhani nihi
 ni ti akəsum cicihi,
 adaba ləwir aməwər
 kəli.

Lekuləm ya kiyəm nihi ni ti
 akəsum cicihi, adaba
 akandavum kuđa,
 ekitəwəm.

²⁶ « Ka ya ti mis dek tədəm
 lekuləm mis sulumani ni
 ti akəsum cicihi, adaba

ahaslani ata bəŋ gatayani təhibiya ma gani nana ana ndam ya ti tāsəkadi malfada ana mis, tādəm pakama gani ge Melefit na ; təhia ana tay a nday sulumana daya. »

*Wayum ndam ezir gekəli
(Meciyə 5.38-48 ; 7.12a)*

²⁷ « Ay nəhi ana kəli, lekələm ya kəbumu slimi ni : Wayum ndam ezir gekəli, grumi sulum ana ndam ya ti tizirey kəli ni. ²⁸ Tamal mis tetikwesi kəli nahəma, hindəm Melefit ti mægri sulum ana tay. Tamal mis tægri daliya ana kəli ti həŋgalumi Melefit ana tay. ²⁹ Tamal mis əsuka barva ka tuwər bəlan gana ti kambatikabiyu tuwər nahəŋ ni daya. Tamal mis əzafuka mugudi gayak a ti kəcəfəŋə nəŋ ga mazafuka endəwi gayak a ba daya. ³⁰ Ku way way do əhindiləka zlam a ti vi. Tamal mis əzafuka zlam gayak a ti kihindifiŋə ba. ³¹ Nahkay ere ye ti kawayum mis tægri ana kəli ni ti, grumi ere gani nani ana tay bilegeni.

³² « Ay tamal kawayum ndam ya tawayay kəli ni ciliŋ ti Melefit amədəm lekələm ndam sulumani aw ? Aha, adaba ndam magudar zlam day tawayay ndam ya tawayay tay ni, nahkay do aw ? ³³ Tamal kəgrumi sulum ana ndam ya tægri sulum ana kəli ni ciliŋ ti Melefit amədəm lekələm ndam sulumani aw ? Aha, adaba ku ndam magudar zlam day tagray nahkay. ³⁴ Tamal

kəkəlumi zlam ana ndam ya ti kəsəruma atəhəŋgrivu ana kəli ni ciliŋ ti Melefit amədəm lekələm ndam sulumani aw ? Aha, adaba ndam magudar zlam day təkəli zlam ana ndam magudar zlam ndahaŋ, ti təhəŋgrivu akada gatay ni ana tay zlam gatay. ³⁵ Lekələm ti kəgrum nahkay ba. Wayum ndam ezir gekəli, grumi sulum ana tay, kəlumi zlam ana ndam ya kəsəruma atəhəŋgrivu ana kəli do ni sawəŋ. Tamal kəgrum nahkay nahəma, Melefit aməvivü zlam ana kəli kay bilegeni. Nahkay ti ekigəm bəza ge Melefit. Adaba mam, nəŋ gani nəŋ agavəla driŋ, nəŋ əbu agri sulum dal-dal ana ndam cuday, ana ndam ya tægri səsi do ni daya. ³⁶ Besəmi ana mis, grumi sulum ana tay akada ga Bəŋ gekəli ya ebesey, agri sulum ana kəli ni. »

*Ŋgay mis ndahaŋ təgudara
zlam a ti kədəmum ba
(Meciyə 7.1-5)*

³⁷ « Ŋgay mis ndahaŋ təgudara zlam a ti kədəmum ba ; tamal kəgrum nahkay ti lekələm day ŋgay kəgudaruma zlam a ti Melefit amədəm do. Ŋgay təwəl mis ndahaŋ ti kədəmum ba. Nahkay təwəl kəli ti Melefit day amədəm do bilegeni. Mbrəŋumfəŋə zlam ya mis ndahaŋ təgudari ana kəli ni kə tay a. Nahkay Melefit day aməmbərfəŋə zlam magudarani gekəli ni kə kəli a bilegeni. ³⁸ Vumi zlam ana mis ndahaŋ. Nahkay Melefit day aməvi zlam

ana kùli. Amazay darama, aməbəviyu zlam, aməjuk ti mārəhvù zat adəgəkia adəgəkia, mək aməbiviyu ana kùli a mbolu gekùli vu. Adaba mam, darama ya ti lekulum kəgurumi zlam ana mis ndahaŋ àna naŋ ni ti Melefit day aməguri zlam àna naŋ ana kùli. »

³⁹ Kələŋ gani Yezu àhi ma ana tay keti àna ma *gozogul. Àdəm : « Zal wuluf ti adafəŋa ahar kà zal wuluf nahəŋ a tata waw ? Tamal agray nahkay ti nday cecəeni atədəgiyu e evid vu do waw ?

⁴⁰ Maslaŋa ya acahay zlam ni ti àtam bay ya ti acahi zlam ni do. Ay ku tamal maslaŋa ya acahay zlam ni àsər zlam kay faŋ do nəŋgu ni, ka ya ti àcaha zlam ya tədəfiki na dek nahəma, tigi nday kala-kala ata bay ya acahi zlam ni.

⁴¹ « Kaməŋjaləŋ ka cakwasl ya àniki ke eri ga wur ga muk ni, kəsərki ka damkoluk ya ànukki ke eri ni do ni ti kamam ? ⁴² Tamal kəhi ana wur ga muk ni : “Wur ga mmawa, mbrəŋ nəzukkia cakwasl ya ànukki ke eri na” ti, nak nakani kipi damkoluk ya ànukki ke eri ni do ni ti kəzikia ahəmamam ? Nak bay ya aŋgah zlam magudarani gayan ni ! Zəkia damkoluk ke eri gayak gayakana day. Akəzəkia ti ekipi divi lala mək akəzikia cakwasl ya àniki ke eri ga wur ga muk na. »

Təsərkaba məŋgəhafa ti àna bəza gani
(Meciya 7.16-20 ; 12.33-35)

⁴³ Yezu àdəm keti : « Məŋgəhaf sulumani, ewi bəza magədavani ti àbi. Məŋgəhaf magədavani ewi bəza sulumani ti àbi daya. ⁴⁴ Nahkay mis təsərkaba məŋgəhaf àna bəza gatayana. Tədifəŋ ahər ana bəza ga *wəruv kà məŋgəhaf ya akaba adak ni do. Nahkay day tədifəŋ ahər ana bəza ge enderendera kə mezlirgendə do. ⁴⁵ Mis sulumani azaya zlam sulumana a zlam mənəghani sulumani ya àniviya a məbəruf bu ni, mis magədavani ti ni azaya zlam magədavana a zlam mənəghani magədavani gayan ba. Adaba pakama ya ti ahəraya a ma ge mis ba ni ti àsəbikia ka məbəruf a palam. »

Ahay gərgəri cə
(Meciya 7.24-27)

⁴⁶ Yezu àdəm keti : « Lekulum kəhumu : “Bay geli, Bay geli,” mək kəgrum ere ye ti nəhi ana kùli ni do ni ti kamam ? ⁴⁷ Tamal mis àra afa goro a, ècia ma goro a mək agray ere ye ti nəhi ni ti, àzavu ata way ? ⁴⁸ Àzavu ti ata mis ya àləm ahay gayan lala ni. Wudaka àləm ti àsaba asak gana, èli zileŋ mək àfəkədkibiya asak ga ahay ni ka akur. Nahkay ka ya ti yam àtamkibiya ka zalaka, àzlal ahay ni ti àgri araŋa ndo. Adaba mam, maslaŋa nani àləma ahay gayan na lala. ⁴⁹ Ay tamal mis ècia ma goro a mək àgray ere ye ti nəhi ni do nahəma,

àzavu ata mis ya àlèm ahay gayan, àsaba asak gana ndo ni. Nahkay ka ya ti yam àtamkibiya ka zalaka, àzlal ahay ni ti èmbedkaba hùya. Ahay gani nani àmbèdkaba besek-besek. »

7

Yezu ahəngaraba evidi ga bay ga ndam slewja ga ndam Rom a

(Meciyu 8.5-13)

¹ Ka sarta ya ti Yezu àhia ma na ðek ana mis a àndava nahəma, àsləka òru a Kafarnahum. ² Eslini ti zal nahan àbu, nan bay ga ndam slewja ga ndam *Rom. Evidi gayan àbu, ay ti bay ga ndam slewja ni awayay nan dal-dal. A vad nahan evidi ni àra èbesey do, awayay amət. ³ Bay mægur ndam slewja ni àra ècia ma ya tədəmki ka Yezu na ti àslərkibiya gəðákani ga ndam *Zude ndahan ti təgri kam-kam, m̀ara m̀ahəngariaba evidi gayan na. ⁴ Nday nakəŋ t̀ara t̀injikia ka Yezu a ti t̀ahəngalay nan dal-dal, tədəm ahkado : « Àgəski kəgri ere ye ti èhindifəka ni kwa, ⁵ adaba awayay leli ndam Zude ni ; àlèmi ahay geli ya mahəngalavù Melefit ni ana leli ti nan. »

⁶ Yezu nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti tàsləka akaba tay a. Tòru t̀injua a magam ga bay ga ndam slewja na wudak ti bay ga ndam slewja ni àslərkibiya zləbəba gayan ndahan ga m̀hiani : « Bay goro, kəgribyu daliya ana ahà

gayak ga marana ba, adaba nu mis ga marona afa goro a di do. ⁷ Nu nuani day ǹə̀əkukoru ndo ni ti adaba ǹə̀hi ana ahà goro ǹisli m̀ə̀əkukani do. Dəmbiyu ma bəlan cilin, nahkay ti bay mæguru t̀ə̀wi ni aŋgaba. ⁸ Nu gani day t̀ə̀bu t̀ə̀gur nu, nu day ǹə̀bu ǹə̀gur ndam slewja goro. Tamal ǹə̀hi ana bəlan gatayani : “Ru !” ti, akoru. Tamal ǹə̀hi ana nahan : “Ra !” ti ni, ara. Tamal ǹə̀hi ana bay mæguru t̀ə̀wi : “Gray ere hini” ti, agray ere gani. » ⁹ Yezu àra ècia ma ga bay ga ndam slewja ya t̀ə̀həngribyu na ti àgria ejep a dal-dal. Nan nakəŋ àmbatkibiya ma ke mis dal-dalani ya tədəbay nan ni tuwəli, àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, day-day ǹə̀di ahà ana mis ya ti afəku ahà akada nan hini ni ndo. Ku e kidin ga ndam *Izireyel bu day ǹə̀di ahà ndo. » ¹⁰ Nday ya t̀ə̀slərkioru tay ka Yezu ni t̀ara t̀ə̀sləkabiya nahəma, t̀ə̀di ahà ana evidi ga bay ni aŋgaba lala.

Wur ga wal madakway nahan aməta, Yezu ahəngaraba nan a

¹¹ Eslini Yezu òru a kəsa nahan vu t̀ə̀zalay Nayin. Nan àbu akoru ti ndam madəbay nan ni akaba mis dal-dal tədəboru nan. ¹² Ka ya ti ènjua ka ma ga kəsa na ti èpi t̀ə̀bu t̀ə̀zoru mis e evidi vu ka slalah hùya. Maslanja ya amət ni ti wur mendalik ga wal madakway. Məŋ ga wur ni nan àbu akoru ke

mindiviŋ, mis a kəsa bu kay taɖəboru naŋ. ¹³ Bay geli àra èpia naŋ a ti àsia cicihi a àsaɓay, àhi ahkado : « Kitəwi ba. » ¹⁴ Eslini àhəɖakfəŋiyu kà tay, ènjifiŋ kà slalah ge kisim ni. Nahkay nday ya ti tàzay kisim ni ticik, mək Yezu àhi ana kisim ni : « Wur dagwa, nəhuk nahəma, piɖekvu. » ¹⁵ Yezu àra àhia nahkay ti mis ni èpiɖekvu, ànjəhad digəs, àdi ana mazlapani. Eslini Yezu àhi ana məŋ ga wur ni : « Ehi, za wur gayak a. » ¹⁶ Mis ye eslini ni tàra tìpia ti tàgra aŋgwaz a àsaɓay, nahkay tàzləbay Melefit, təɖəm : « Bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit gəɖakani àŋgazlava e kiɖiŋ geli ba. » Təɖəm keti : « Melefit àra ga mahəŋgay ndam gayan a. » ¹⁷ Nahkay ti mis ya ka had ga ndam *Zəde ni ɖek akaba mis ya kà gəvay gatay ni ɖek ticia ere ye ti Yezu àgray na.

Zəŋ bay məbaray mis ni àslərkiuru mis ka Yezu (Meciyə 11.2-19)

¹⁸ Ndam maɖəbay Zəŋ bay məbaray mis ni tàra ticia ma na ti təhəŋgri ana Zəŋ, mək Zəŋ nakəŋ àzalay mis cə e kiɖiŋ ga ndam maɖəbay naŋ ni bu, ¹⁹ àsləroru tay afa ga Bay geli. Àhi ana tay ahkado : « Humi ahkado : “Nak ti *Bay gəɖakani ya amara ni tək, day ti mähətay maslaŋa nahaŋ aw ?” » ²⁰ Nahkay nday nakəŋ tàra tinjikia ka Yezu a ti təhi : « Zəŋ bay məbaray mis ni àslərbiyu leli afa gayak ti mähuk : “Nak

ti Bay gəɖakani ya amara ni tək, day ti mähətay maslaŋa nahaŋ aw ?” »

²¹ Ka sarta gani nani ti Yezu naŋ àbu ahəŋgaraba mis a kay ya tēbesey do na akaba mis kay ya seteni təniviyyu ana tay na. Àhəlikaba eri ana ndam wuluf a kay daya. ²² Kələŋ gani àhəŋgrifəŋ ana ndam ya Zəŋ àslərkiubiyyu tay ni. Àhi ana tay ahkado : « Dəgum kàŋgahadumi ana Zəŋ ere ye ti kipurəm ni akaba ya kicəm ni. Humi ndam wuluf təbu tipi divi, ndam dəra təsawadəy lala, ndam ambələk tigia mis njəlatana, ndam makwaya tici slimi, mis məmətani təŋgaba ; ndam talaga day ticia Ma Məweni Sulumana. ²³ Humi keti : “Maslaŋa ya ti èjikia ke divi azuhva nu a do nahəma, məmərvu.” »

²⁴ Ndam ya ti Zəŋ àslərkiubiyyu tay ka Yezu ni tàra tàsləka ti Yezu àzlapaki ke Zəŋ, àhi ana mis dal-dalani ni ahkado : « Kədəgum a huɖ gili vu ti ga mipibiyyu mam ? Kipurəmbiyyu ti mavram ya aməd adadəy ni tək ? ²⁵ Do ni ti kədəgum kipurəmbiyyu ti mam ? Mis məbakabu azana sulumani akada ga bay ni tək ? Aha, ndam ya tabakabu azana ga siŋgu kayani akaba zlam gatay àbu kayani ni ti nday a ahay ga bəbay bu timey. ²⁶ Ay ti kədəgum kipurəmbiyyu ti mam ? Kipurəmbiyyu bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit aw ? Iy, naŋ gani. Nəhi ana kəli nahəma, naŋ ti àtama bay mahəŋgaray pakama

ge Melefit a. ²⁷ Kàsəruma, àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àhi ana Bay gəđakani ya amara ni nahkay hi :

“Nihi ti nu nəbu nəsləroru bay məslər goro nahañ kama gayak

ti māsłamatukkabu divi.” *

« Masłaja ya ti Melefit àslərbiyu ni ti Zeñ. ²⁸ Nəhi ana kəli keti : Zeñ ti àtama mis ya tiwi tay na dek àna gəđakana. Ku tamal nahkay nəñgu ni, bay ya ti nañ gəziteni ge mis dek a *Məğur ge Melefit bu ni ti àtama nañ a. ²⁹ Mis dal-dalani ni akaba ndam *məhəl hadam ni təgəskabá ma ge Zeñ na. Təsəra Melefit ti nañ jireni, nahkay nday gani tàwaya ti Zeñ *məbaray tay. ³⁰ Ay ti ndam *Feriziyen akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni təgəskabu ere ya Melefit awayay avi ana tay ni ndo, nahkay tàwayay ti Zeñ məbaray tay ndo. »

³¹ Yezu àhi ana tay keti : « Mis ye e hini vu ni ti nəğurfəñ tay kə way ? Nday akada way ? ³² Nəhi ana kəli nahəma, nday akada ga bəza manjəhadani e mite bu ni. Nday ndahañ təhi ana ndahañ ni ahkado : “Mivia slelim ana kəli a, day kəhəbumfəñ ndo ; miđia limis ge kisim ana kəli a, day kitəwəm ndo.” ³³ Nəđəm nahkay ti adaba Zeñ bay məbaray mis ni àra. Àra ti àzum *dipeñ do, èsi zum do.

Nahkay lekələm kəđəmum seteni àniviyu. ³⁴ Nu *Wur ge Mis ti ni nàra. Nàra ti nu nəbu nəzum dipen, nəbu nisi zum. Nahkay lekələm kəđəmum nu zal huđ, nəvi vu goro ana zum. Kəđəmum nu zləba ga ndam *məhəl hadam akaba ga ndam magudar zlam ndahañ. ³⁵ Ay ti ndam ya təgəskabu məsər zlam ge Melefit ni dek təsəra Melefit àsəra zlam ededīñ a. »

Yezu nañ a ahay ga Simu zal Feriziyen ni bu

³⁶ Eslini zal *Feriziyen nahañ slimi gayan Simu àzalu Yezu afa gani a magam ga məzumkabu zlam. Yezu òru èñjəa ti àhuriyu a ahay vu, tənjàki ka məzum zlam. ³⁷ Wal hala nahañ àbu a kəsa gani nani bu. Àra ècia ti Yezu nañ àvu azum zlam a ahay bu afa ga zal Feriziyen ni ti àrəkioru àna tersel a kolombu sulumani bu.† ³⁸ Àra àhuriya a ahay ni va ti ècik kələñ ga Yezu, kə gəvay ga asak gayan, nañ àbu etəwi. Nañ àbu etəwi ti yam tuway gayan ni àbara asak ga Yezu a cərad, mək wal ni àtəmadkia yam tuway na àna məhər ga ahər gayan a ; kələñ gani àfəki ma ka asak ga Yezu, ‡ mək àbəki tersel ni ka asak ni. ³⁹ Zal Feriziyen ya àzalu Yezu afa gani ni àra èpia nahəma, àhi ana ahər : « Nañ hini ti bay mahəngaray *pakama ge Melefit do. Tamal nañ bay mahəngaray pakama ge

* 7:27 Malasi 3.1. † 7:37 Kolombu gani nani ti təgray àna akur sulumani ya təzalay elbetir ni, sinġu gani kay. ‡ 7:38 Məfəki ma ke mis ti adafaki mawayavani ahkay do ni magray səsi.

Melefit ti akal àsəra wal hini ya enjifin ni ti nan wal hala. »
 40 Yezu àra àsəra ere ye ti nan ajalay a ahàr gayan bu na ti àhi ahkado : « Simu, ma goro àbu nawayay nəhuk. » Simu nakəŋ àhi : « Dəm, məsi. »
 41 Mək Yezu àhi : « Mis ndahan cə tàkəla duwa afa ga zal nahan a ; bəlan gani àkəlay jik diŋ diŋ zlam, nan nahan ni ti ni jik kru kru zlam. »
 42 Nday cecəni sinŋu àfəŋ kà tay ga məpəliani bi nahəma, bay ga duwa ni àhi ana tay cəni : “Kəpəlumu duwa goro ni va ba.”
 » Yezu àhi ana Simu nakəŋ keti : « E kiđin gatay cəni ni bu ni ti way aməgri səsi kay ana bay ga duwa ni way ? »
 43 Eslini Simu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nətamahay maslaŋa ya ti təmbərfəŋ sinŋu kayani ni. »
 Yezu àhi : « Ma gayak ti jiri. »

44 Eslini Yezu àmbatkibiyu ma ka wal ni mək àhi ana Simu ahkado : « Kipi wal hini do aw ? Ka ya ti nəhəraya a ahay va afa gayak a ni ti kəcəhubiyu yam ga *məbaray asak ndo. Ay wal hini ti àbarua asak àna yam tuway a mək àtəmadkua àna məhər ga ahàr gayan a. »
 45 Nak kəgru sa àna məfəku ma ka tuwər ndo. Ay ti wal ni kwa nəhəraya àmbrəŋ məfəku ma ka asak ndo. »
 46 Nak kəgəskabu nu àna magraku amal ka ahàr ndo. Ay ti wal ni àbəkua tersel ka asak a. §
 47 Nahkay nəhuk nahəma,

àgrua səsi a kay, àwaya nu a kay, nani dek ti adafaki zlam magudarani gayan kayani ni məmbərfəŋana. Ay ti maslaŋa ya ti zlam magudarani gayan gəzit mək təmbərfəŋa ni ti àwayay bay ya àmbərfəŋa ni kay do. »
 48 Mək Yezu àhi ana wal ni : « Zlam magudarani gayak ni məmbərfukana. »
 49 Nday ya təzumkabu zlam akaba Yezu ni təra ticia ma gayan na ti təhi ana ahàr : « Way hini ku zlam magudarani ge mis nəŋgu ambərfəŋa ni way ? »
 50 Eslini Yezu àhi ana wal ni ahkado : « Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahàr a palam. Sləka àna sulumani gayan a. »

8

Wál ya tadəboru Yezu ni

1 Yezu òru a kəsa gədəkani akaba a kəsa ci6-cibeni vu, àcahi zlam ana mis, àhi *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ana tay. Ndam madəbay nan kru mahar cəni ni tòru akaba nan, 2 wál ndahan day tòru akaba nan. Wál nday nani ti Yezu àgariaba seteni ana ndahan e kiđin gatay ba, ndahan ti ni àhəŋgaraba tay a arməwər ba. Slimi ga wál nday nani nday hi : bəlanani Mari ya təzalay Mari ga kəsa Magədala ni. Nan ti Yezu àgariaba seteni adəskəla. 3 Nahan ni Zeni wal ga Səza ; Səza gani nani zal asak ga bay *Erot. Nahan ni ti ni Səzen

§ 7:46 Ka sarta gani nani ti, ka ya ti təzalakabu mis ga məzum zlam mək maslaŋa gani enjia afa gatay ni ti təcəhibiyu yam ga məbaray asak, təgri sa ana məfəki ma ka tuwər, akaba tagraki amal ka ahàr. Ay zal Feriziyen ni àgri zlam nday nani ana Yezu ndo.

akaba wál nday ndahan kay. Ka gani nani wál nday nani tǎbu tǎjǎnaki ata Yezu akaba ndam gayan kru mahar cǔeni ni àna elimeni gatay gatayani.

Bay mabəhad hilfi ga zlam
(Meciy^u 13.1-9 ; Mark 4.1-9)

⁴ Eslini mis tǎsləkabiya a kǎsa gǎrgǎrani ba dek, tǎrǎkia ka Yezu a. Tǎra tǎcakalava ti Yezu àhi ma ana tay àna ma *gozogul. ⁵ Àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa nahan àhǎraya òru e gili ga mabəhad hilfi ga zlam. Nan àbu abəhadoru hilfi ga zlam ni ti 6al gani àdǎgoru e divi bu. Nahkay mis tǎcǎlki, edidifin day tǎndaba. ⁶ Bal gani keti àdǎgoru ka pǎlad ya had àhǎcaki ni, nahkay ka ya ti àfǎtaya nahəma, àhǎraba adaba yam àhəci. ⁷ Bal gani keti àdǎgiyu a adak vu. Ka ya ti àfǎtaya, àbu adək nahəma, adak ni tǎnǎgecekabá. ⁸ Bal gani keti àdǎgoru ka had sulumani. Àra àfǎtaya ti àbi bəza. Ku ahàr gani bəlan tekeđi bəza agray diŋ. » Yezu àra àhia ma na ana tay a nahkay ti àzlacay, àdǎm : « Maslaŋa ya ti slimì àfǎn ge micì zlam nahəma, micì lala ! »

Yezu adəm ma àna ma gozogul ti kamam
(Meciy^u 13.10-17 ; Mark 4.10-12)

⁹ Ndam madəbay Yezu ni tǎhi ahkado : « Dǎfiaba ma *gozogul na ana leli a. Awayay adəmvaba mam ? »

¹⁰ Yezu àhǎnǎgrifǎn ana tay, àhi ana tay ahkado : « Lekuləm ti Melefit àdǎfikiaba zlam manǎhani àki ka Mǎgur gayan na ana kǎli a, ti kǎsərum. Ana mis ndahan ti àdǎfikiaba ana tay a vay-vay ndo. Àhi ana tay àna ma gozogul cilin. Melefit àgray nahkay ti

“Ku tamal tamǎnjalǎn ka zlam nǎngu ni, tipì ba ; ku tamal tǎbi slimì ana pakama nǎngu ni ticì ba.” * »

Yezu adafaba ma gozogul ga bay mabəhad hilfi ga zlam na
(Meciy^u 13.18-23 ; Mark 4.13-20)

¹¹ Yezu àhi ana tay keti : « Ma *gozogul ni awayay adəmvaba ti nahkay hi : hilfi ga zlam ya tǎbəhad ni, àzavu akaba pakama ge Melefit. ¹² Mis ndahan tǎbu, nday akada divi ya ti hilfi ga zlam àdǎgaki ni : ticia pakama ge Melefit a, ay *Seteni ara ahəliaba pakama nana ana tay a ahàr ba. Awayay ti tǎfəki ahàr ke Melefit ba. Adaba tamal tǎfəki ahàr ke Melefit ti Melefit ahǎnǎgay tay.

¹³ Mis ndahan day tǎbu, nday akada pǎlad ya ti hilfi ga zlam àdǎgaki ni : ticia pakama ge Melefit na ti tǎgəskabu àna mǎmǎrani. Ay pakama nani àhuriviyu ana tay a mǎbǎruv vu do, akada ge sliri ya ti tòru a had vu do ni. Nahkay ti tǎfəki ahàr ke Melefit ga hayǎnani cilin. Ka ya ti ticia zlǎzladana ti tǎmbrǎn, tǎfəki

* 8:10 Izayi 6.9.

ahàr va do hùya. ¹⁴ Mis ndahanj tàbu, nday akada hilfi ga zlam ya ti àdiyu a hud ga adak vu ni : ticia pakama ge Melefit a ti tægaskabu. Ay ku tamal tægaskabá nənġu ni, majalay ahàr kay ariva ana tay a, təjalaki ahàr ke elimeni akaba zlam ndahanj ya tigi eri ni. Zlam nday nani tenġecekabu zlam akada ga adak ni ; ndam nday nani təbu akada ga zlam ya àbia bəza ti bəza gani təndəh ndo ni. ¹⁵ Hilfi ga zlam ya àdəgoru ka had sulumani ni təzavu akaba mis ya məbərurvatay sulumani, tawayay Melefit ni. Nday gani ticia ma ge Melefit na ti àġəjazlki ahàr ka tay do. Nahkay takoru àna nañ kama kama, təmbərəñ do, tagray zlam sulumani akada ga zlam ya ti abi bəza ni. »

Pakama àki ke ceñgel
(Mark 4.21-25)

¹⁶ Yezu àhi ana tay keti : « Maslaña ya ti ebeftey ceñgel ti ahəmbaki mandaray, ahkay do ni afiyu a zuh slalah vu ni ti àbi. Afəkad ka mələñ zañani sawañ, adaba awayay ti ndam ya təhuriyu a ahay vu ni tipi masladay ge ceñgel ni. ¹⁷ Nədəm nahkay ti adaba zlam ya ti mañgahani ni dek amañgazlavu, zlam ya ti madafani fañ do ni dek emicivu vay-vay daya. ¹⁸ Nahkay bumi slimi lala ahəmamam ti kicəm pakama ni. Adaba maslaña ya ti zlam gayañ àbu ni ti atəvikivu. Ay maslaña ya ti zlam gayañ àbi nahəma, ku zlam ġəziteni

ya ti àdəm ànġəta ni day atəzafəña. »

Məñ ga Yezu akaba bəza ga məñ ga Yezu
(Meciyə 12.46-50 ; Mark 3.31-35)

¹⁹ Eslini ata məñ ga Yezu akaba bəza ga məñ ga Yezu tərəkia ka Yezu a. Təra tinġia ti tislki mərəkiani disl koksah adaba mis təvu ka mələñ gani nani dal-dal. ²⁰ Nahkay mis təhikabiyu ma, təhi : « Ata muk akaba bəza ga muk təbu e mite bu, tihindi kur. » ²¹ Yezu nakəñ àhəñgrifəñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Mmawa akaba bəza ga mmawa nahəma, nday ya ti təbi slimi ana pakama ge Melefit, mək tagray təwi àna nañ ni. »

Yezu azlacaki ka aməd

²² A vad nahanj Yezu àcəliyu a *slalah ga yam vu akaba ndam madəbay nañ ni, àhi ana tay : « Tokumum, mədəgum gwar ke ledi ga dəluv ni. » Nahkay nday nakəñ təsləka. ²³ Nday təbu takoru ti Yezu àdiya e dəwir va dəñ. Ka ya ti nañ àvu e dəwir bu ni ti aməd ġədəkani àkəzlabiyu ka ahàr ga yam ni, mək yam ni àjabasliyu a slalah ga yam ni vu, awayay arəhvù wudak, nahkay ġəzit akal tizi kədap. ²⁴ Eslini ndam madəbay nañ ni təhədafəñiyu, tēpidək nañ, təhi : « Ġədəkani, ġədəkani, məbu miji timey ! » Yezu nakəñ àra ēpidəkva ti àzlacaki ka aməd ni akaba ka yam ya ti acəloru agavəla ni bəra.

Àra azlaca nahkay ti aməd ni àmbrəŋ makəzlani, yam ni day àmbrəŋ madađani, yam ni ègia đegika. ²⁵ Yam ni àra ègia đegika ti Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Kəfumku ahàr do ni ti ahəmamam ? » Ndam madəbay naŋ ni aŋgwaz àwəra tay a dal-dal, adaba ere ye ti tipi ni àgria ejep ana tay a àsabay. Təzlapay e kidiŋ gatay bu, tədəm ahkado : « Naŋ hini ti way ? Aməd akaba yam day àhi ma ana tay, ticiiki slimi ni ! »

Yezu agariaba seteni a kay ana zal Zerasa a
(Meciy[#] 8.28-34 ; Mark 5.1-20)

²⁶ Nday nakəŋ tɪnɟiyu ke ledi ga dəluv ni. Ledi nani ka had Zerasa, ndeva ndeva akaba had *Gelili. ²⁷⁻²⁸ Zal nahaŋ àbu ga kəsa nani ; seteni təniviyyu a ahàr vu, àpəsa àbakabu zlam ndo, àndəhad a ahay bu ndo daya. Məlaŋ gayan ti e kidiŋ ge mindiviŋ bu. Àra èpia Yezu naŋ àbu ahəraya a *slalah ga yam ni ba ni ti àzlah kay kay, àrəkia. Àra ènjikia ti àbəhadı mirdim, àdəd kè meleher gayan. Àhi àna zlahay ahkado : « Nak Yezu Wur ge Melefit naŋ agavəla driŋ ti kadəbafua mam ? Nəgruk kam-kam, kəgru daliya ba ti. » ²⁹ Àdəm nahkay ti adaba Yezu àhi ana seteni ni : « Həraya a maslaŋa hini ba. » Zal nani ti kwa ahaslani seteni ni àgray naŋ

sak kay. Ka ya ti naŋ àbu agray naŋ ni ti mis təwəla àna jejirəi a, təbiviyya sisel a asak va akaba təjəga naŋ a. Akaba nani đek ètiri ndo, èhebkaba zlam ya təwəl naŋ àna naŋ na, mək seteni ni àzoru naŋ a huđ gili vu. ³⁰ Zal seteni ni àra àhia ana Yezu a « Kəgru daliya ba » ti Yezu àhi : « Slimi gayak way ? » Àhi : « Slimi goro Gaslka. » Àdəm nahkay ti adaba seteni təniviyyu kay. ³¹ Eslini seteni nday nani təbu təgri kam-kam ana Yezu, təhi : « Kəgaroru leli e *evid gəđakani vu ba ti. † »

³² Mədrəs təbu kay təzum zlam ka ahar bəlaŋ a həma bu. Nahkay seteni ni təhi ana Yezu : « Kam-kam, məhuriviyyu ana mədrəs tegəni ti. » Mək Yezu nakəŋ àvi divi gani ana tay. ³³ Yezu àra àvia divi gana ana tay a ti seteni ni təsləkiaba ana zal nakəŋ a, təcəlivi a ahàr vu ana mədrəs ni. Nahkay mədrəs ni đek təndaya ahàr a kirim-kirim, təra tədəguyuu a dəluv ni vu cizliv cizliv, mək yam ni àbazla tay a. ³⁴ Ndam majəgay mədrəs ni təra tipia ere ye ti àgravu na ti tədəgiki ana hwa tidizl, təŋgəhadıoru ma gani ana ndam ya a kəsa bu ni akaba nday ya ti e gili ni. ³⁵ Mis təra ticia ma na ti təhəraya ge mipi ere ye ti àgravu na, tərəkia ka Yezu a. Təra tɪnɟia ti tɪpi zal ya ti seteni təsləkiaba ni, aŋgaba ègia sulumana, naŋ manjəhadani

† 8:31 Evid gəđakani ti məlaŋ ya tədəm a huđ ga had vu ni. Melefit aməbiyyu seteni đek e evid gani vu hayaŋ, kəlaŋ gani ka mandav ga məlaŋ ti amatrabkivu tay ga kanɟayani.

digusa kà gəvay ga asak ga Yezu, məbakabu azana gayan ka vu. Tàra tìpia nan a ti anɔwaz àdəgakià ka tay a dal-dal. ³⁶ Eslini mis təbu, tìpia ga Yezu ya àhəngaraba zal ya seteni təniviya na, tənɔhadì ma gani ana mis ya tàra ni. ³⁷ Ndam ga had Zerasa dek tàra ticia ma gani nana ti təhi ana Yezu məsləka ka had gatay a, adaba anɔwaz àdəgakià ka tay a əsabay. Nahkay Yezu àhuriya a slalah ga yam ni vu, awayay əsləka. ³⁸ Eslini zal ya ti seteni təsləkiaba ni àhi ahkado : « Nadəboru kur ti. » Yezu àhi : « Aha ! Sləka, ³⁹ ɔgoru a magam gayak, kàru kənɔhadì ere ye ti Melefit àgruk ni dek ana mis. » Nahkay zal nakən əsləka, òru anɔhadì ere ye ti Yezu àgri ni dek ana ndam ga kəsa ni dek.

Yezu ahəngaraba wal nahan akaba wur dahalay a
(Meciya 9.18-26 ; Mark 5.21-43)

⁴⁰ Yezu anɔgoru gwar ke ledi ga dəluv ni akaba ndam madəbay nan ni. Tòru tinjua ti mis dal-dal təgəskabá Yezu àna məmərana, adaba nday dek təbu tajəgay nan. ⁴¹ Eslini zal nahan nan əbu, slimi gayan Zayros, nan gədakani ga ahay ga *mahəngalavù Melefit, àrəkia ka Yezu a, àbəhadì mirdim grik meleher ndiɓ ana had kà asak ga Yezu. Ahəngalay nan, àhi mòru a magam afa gani, ⁴² adaba wur gayan awayay amət. Wur nani ti wur dahalay, vi

gayan agray kru mahar cə. Zal nani ti wur gayan nahan əbi.

Yezu nan əbu akoru afa gani ti mis dal-dalani ni tēveliŋia ahàr a, məsufani tekedì əsuf koksah. ⁴³ Eslini wal nahan əbu, mimiz əsləkafəŋa agray vi kru mahar cə. [Ègwejelekaba zlam gayan a dek afa ga ndam məsər haf a ay ti] maslanja bəlan əsliki mahəngaraba nan a ndo. ⁴⁴ Nahkay wal ni àhədakfəŋbiyu kà Yezu gwar kələn, ènjifiŋ kà ma ga azana gayan. Àra ènjifiŋa ti mimiz ya əsləkafəŋa ni àmbrən nan, wal ni anɔgaba huya. ⁴⁵ Eslini Yezu àdəm : « Way ènjifu way ? » Ku way way do àdəm : « Nu do, » mək Piyer àhəngriŋfəŋ, àhi ahkado : « Gədakani, mis ni damkukul timey ! » ⁴⁶ Yezu àdəm : « Aha ! Mis ènjifua, adaba nəsəra njəda goro àhəngaraba maslanja. » ⁴⁷ Wal ni àra əsərkià əbu koksah nahəma, àrəkia ka Yezu a àna məgəgərani sləɓ sləɓ, àbəhadì mirdim meleher ndiɓ ana had, anɔhadaya ere ye ti àzəkiyu nan ti mìnjiŋfəŋ kà azana ga Yezu ni kə meleher ge mis na dek. Anɔhadaya gayan ya anɔgaba huya ni ana tay a daya. ⁴⁸ Eslini Yezu àhi ahkado : « Wur goro ni, Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahàr a palam. Sləka, ru àna sulumani. »

⁴⁹ Ka ya ti Yezu nan əbu azlapay nahkay ni ti maslanja nahan ènjia. Maslanja gani nani əsləkabiya afa ga gədakani ga ahay ga

mahəŋgalavù Melefit na, àhi : « Wur gayak nakəŋ èndeverva. Kìwisiri ahàr ana m̀si va ba. »⁵⁰ Yezu àra ècia ma nana ti àhi ana Zayros ahkado : « Aŋgwaz àwər kur ba, fəku ahàr ciliŋ, Melefit amahəŋgaraba naŋ a. »⁵¹ Nahkay tòru afa ga Zayros nakəŋ.

Yezu òru ènjəa ti àcafəŋa mis a dek ga məhuriyani a ahay vu akaba naŋ a. Àvi divi ana ata Piyer, Zeŋ, Zek akaba bəŋ ga wur ni ata mən ga wur ni ga məhuriyani akaba naŋ ciliŋ.⁵² Mis ya t̀bu eslini ni dek t̀bu tagray delulə, titəwi wur ni. Ay ti Yezu àhi ana tay ahkado : « Kìtəwəm ba. Wur ni àmət ndo, naŋ àbu enji dəwir timey. »⁵³ Àra àhia pakama ana tay a nahkay ti t̀yefiŋ, adaba t̀səra wur na àməta àndava.⁵⁴ Eslini Yezu àzay ahar ga wur ni, àzalay naŋ, àhi : « Wur goro ni, pidėkvu. »⁵⁵ Àra àzala wur na nahkay ti sifa àŋgiva ana wur na mək ècik cəkwađhəya. Eslini Yezu àhi ana tay t̀vi zlam məzumani.⁵⁶ Ere ye ti àgravu ni àgria ejep ana ata bəŋ ga wur nday ata mən ga wur na àsabay. Ay Yezu àhi ana tay : « Kəhumi ma gani ana maslaŋa ba. »

9

Yezu aslər ndam asak gayan kru mahar cəeni ni
(Meciy 10.5-15 ; Mark 6.7-13)

¹ A vad nahaŋ Yezu àzalakabu ndam gayan kru

mahar cəeni ni, àvi njəda ana tay ga misliki magariaba seteni weley weley do dek ana mis a akaba ga mahəŋgaraba mis a.² Awayay asləroru tay ga məhi pakama ana mis àki ka *Məgur ge Melefit akaba ga mahəŋgaraba ndam ga arməwər a.³ Àhi ana tay ahkado : « Kədəgum nihi nahəma, kəzum zlam a ahar vu ba ; ku aday, ku mbolu, ku zlam məzumani, ku siŋgu. Kəhəlum endəwi cə cə ba daya.⁴ Ay tamal maslaŋa àhəliya kəli a ahay va afa gana nahəma, njəhaduma eslina ; kəmbatum ahay nahaŋ ba duk abivoru ana vad gekəli ya akəsləkuma ni.⁵ Ka məlan ya ti akəhurumiyu, təgəskabu kəli do nahəma, sləkumaba a kəsa nani ba. Ka ya ti kəsləkuma ni ti təkumkaba had kə asak gekəli a. * Nahkay ti atəsərki ka magudar zlam gatay ni. »

⁶ Nday nakəŋ təhəlvu, təsləka təhioru *Ma Məweni Sulumani ana mis a kəsa gərgərani bu dek ; təhəŋgaraba ndam ga arməwər a ka məlan ya ti tòru na dek.

Pakamaya tədəmki ka Yezu ni ahəli ahàr ana bay Erot

(Meciy 14.1-12 ; Mark 6.14-29)

⁷ Erot bay Gelili ni àra ècia pakama ge mis ya ti tədəmki ka Yezu na dek ti àhəlia ahàr a, adaba mis ndahaŋ tədəm Yezu ti naŋ Zeŋ bay məbaray mis ni, àŋgaba e kisim ba.⁸ Mis ndahaŋ ti ni tədəm Eli

* 9:5 Mətukkaba had ga kəsa kə asak a ti adafaki təmbərbu ndam ga kəsa ni, təwayay tay va do.

bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni àŋgazlavu. Mis ndahan keti tədəm naŋ bilin ga ndam ya təhəŋgaray pakama ge Melefit ahaslani ni, àŋgaba e kisim ba. ⁹ Eslini Erot zla ti àdəm ahkado : « Nèkelkia ahàr ke Zeŋ a, ay ti maslaŋa ya ti nici təzlapaki ni ti nani way ? » Nahkay ti awayay mîpi Yezu.

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam
(Meciy^u 14.13-21 ; Mark 6.30-44 ; Zeŋ 6.1-14)

¹⁰ A vad nahan ndam *asak ga Yezu ni təsləkabiya ka mələŋ ya Yezu àsləroru tay na. Tàra təsləkabiya ti tənŋhədiaba ere ye ti təgrabiyu na dek. Eslini Yezu nakəŋ àhəl tay ka ahàr gatay cilin, tōru gwar a kəsa nahan vu ; slimi ga kəsa ni Beceyda. ¹¹ Mis dal-dalani ni tàra ticia Yezu àdoru a Beceyda ti tədəboru naŋ a asak vu. Tàra tınjikia ka Yezu a ti Yezu nakəŋ àgəskabu tay, àzlapiki ka Məgur ge Melefit ana tay, àhəŋgaraba ndam ya tēbesey do na daya.

¹² Fat àra àndəhadà ahàr a zla nahəma, ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni təhədəkfəŋjiyu, təhi ahkado : « Hi ana mis ni dek təsləka, tōru a kasa gərgərani ni vu ahkay do ni tōru a ahay ge mis ye e gili ni vu, tədəboru zlam məzumani akaba mələŋ mandəhadani, adaba ahalay ti leli a huđ gili bu. » ¹³ Eslini Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Lekuləm lekuləmeni vumi zlam məzumani ana

tay. » Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « *Dipeŋ àfəŋ kè leli zlam təkivu kilif cə cilin. Kawayay ti môru məsukumibiyu zlam məzumani ana mis dekeni hini aw ? » ¹⁴ Mis zawalani ye eslini ni agray dəbu zlam. Yezu nakəŋ àhi ana ndam madəbay naŋ ni : « Humi ana mis ni ti tənŋhadà njəluluk kru kru zlam, kru kru zlam. » ¹⁵ Ndam madəbay naŋ ni təgray ere ye ti naŋ àhi ana tay ni. Nahkay mis ni tənŋhadəkabu njəluluk. ¹⁶ Eslini Yezu nakəŋ àhəl dipen zlamani təkivu kilif cəeni ni, àmənjoru e melefit vu, àgri səsı ana Melefit àki ka zlam məzumani nday nani. Àra àgria səsı a ti èsekaba, àbi ana ndam madəbay naŋ ni ti tidi ana mis dal-dalani ni. ¹⁷ Mis ni dek təzum təzum, tərəhkaba. Kələŋ gani təcakalakabu məgəjəni gani, tərəhvù hətək kru mahar cə àna naŋ.

Piyer adəm Yezu naŋ Krist Bay gədakani ya amara ni
(Meciy^u 16.13-19 ; Mark 8.27-29)

¹⁸ A vad nahan Yezu naŋ àbu cak, ahəŋgalay Melefit. Ndam madəbay naŋ ni day təbu eslini. Yezu èhindifiŋa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Mis dal-dalani ya tadəbay nu ni ti tədəm nu ti nu way ? » ¹⁹ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Mis ndahan tədəm nak Zeŋ bay məbaray mis ni, mis ndahan tədəm nak Eli, mis ndahan ti ni tədəm nak bilin ga ndam ya təhəŋgaray pakama ge Melefit

ahaslani ni, àngaba e kisim ba. » ²⁰ Eslini naŋ nakəŋ àhi ana tay keti : « Lekuləm ti kədəmum nu ti nu way ? » Piyer àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nak *Krist *Bay gəđakani ya Melefit àslərbiyu ni. »

Yezu adəm aməmət mək amanğaba e kisim ba

(Meciy_u 16.20-28 ; Mark 8.30-9.1)

²¹ Yezu àra ècia ma ge Piyer na ti àhi ma ana tay àna ləgay, àđəm ahkado : « Iy nahkay. Ay ti kədəfumi nu ana maslaŋa ba simiteni. »

²² Àhi ana tay keti : « Ahàr àđəm nu *Wur ge Mis ti nəcakay daliya dal-dal. Nday gəđakani ni, gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atawayay nu do, atakad nu. Mək a hud ga vad mahkərani bu anaŋgaba e kisim ba. »

²³ Eslini àhi ana tay dek ahkado : « Tamal mis awayay madəbay nu nahəma, ahàr àđəm məmbrəŋ ere ye ti awayay ni, ku tamal təgri daliya kələvad, *tadarfəŋ naŋ kà təndal nəŋgu ni mibesey. Tamal mis awayay madəbay nu ti mągray nahkay. ²⁴ Maslaŋa ya ti àđəm ajəgur sifa gayəŋ, awayay amət ba ni ti emiŋiŋ. Maslaŋa ya ti emiŋiŋ sifa gayəŋ azuhva nu ti aməjəgur sawəŋ, aməmət day-day do.

²⁵ Tamal mis àngəta elimeni ga duniya na dek mək èjina ahàr gayəŋ a ti elimeni gani aziaya mam ? ²⁶ Nu Wur ge

Mis ti anara àna njeđa goro a, ga Baba goro a, akaba ga *məslər gayəŋ *njalatani na. Tamal maslaŋa aŋgwaz awər naŋ, adəm naŋ mis goro do, àsər pakama goro do nahəma, nu Wur ge Mis day ka ya ti anara ni anəđəm naŋ mis goro do. » ²⁷ Àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, e kidiŋ ge mis ya təbu ahalay ni bu ni ti, wudaka ndahaŋ atəmət ti etipia *Məgur ge Melefit a day kwa. »

Vu ga Yezu ambatvu kə meleher ga ndam madəbay naŋ ni

(Meciy_u 17.1-8 ; Mark 9.2-8)

²⁸ Agray gosku sekw ka ahàr ga pakama gayəŋ ya àđəm ni zla ti Yezu azay Piyer, Zek akaba Zeŋ, təcəloru a həma vu ga mahəŋgalay Melefit. ²⁹ Ka ya ti naŋ àbu ahəŋgalay Melefit nahəma, eri gayəŋ ni àmbatvu nahaŋ, azana ka vu gayəŋ day tigia bəđ-bəđ talla, ahələba eri a vərut. ³⁰ Eslini həya mis ndahaŋ cə təbu təzlapay akaba Yezu, nday nani ata Məwiz nday ata Eli. ³¹ Nday təbu tipivu a masladani ge Melefit bu. Təzlapaki ka məmət ga Yezu ya amoru məmət a Zeruzalem ge mendeveřiŋ təwi ya Melefit àvi ni. ³² Nday təbu təzlapay nahkay ti ata Piyer ti ni dəwir àza tay a. Tàra tēpidėkva ti tīpi masladani ga Yezu akaba mis cəeni micikeni akaba naŋ ni. ³³ Ka ya ti ata Məwiz nday ata Eli təbu tasləkafəŋa

kà Yezu a nahəma, Piyer àhi ana Yezu : « Gəḏakani, leli məbu ahalay ti àbəlay. Mara mivicey ahay mahkər : bəlan gayak, bəlan ge Məwiz, bəlan ti ni ge Eli. » Àḏəm nahkay ti adaba àsər ere ye ti àḏəm ni do. ³⁴ Piyer nañ àbu azlapay nahkay ti mæguduṅguduṅ àhərkiaya ka tay a, àṅgah tay. Ka ya ti mæguduṅguduṅ ni àhərkiaya ka tay a ni ti ndam *madəbay Yezu mahkərani ni aṅgwaz àḏəgakia ka tay a. ³⁵ Dəṅgu ga maslaṅa àhənday a mæguduṅguduṅ ni bu, àḏəm : « Nañ hini ti wur goro, nədaba nañ ga məgru təwi a. Gəsumiki pakama. » ³⁶ Dəṅgu ni àra àhənday va do ni ti tìpi Yezu nañ bəlan ka ahər gayan. Ka gani nani nahəma, ndam madəbay Yezu mahkərani ni tənjàhadə àna ma gana te-te a, təhi ana maslaṅa ndo.

Yezu agariaba seteni ana wur nahan a

(Meciy^u 17.14-18; Mark 9.14-27)

³⁷ Hajəṅ gani Yezu akaba ndam madəbay nañ mahkərani ni təndaya ahər a həma ni ba. Tàra tàhəraya ti mis dal-dal tərəkia ka Yezu a. ³⁸ E kidiṅ ge mis dal-dalani ni bu ni ti zal nahan nañ àvu, àzlah, àḏəm : « Məsi, kam-kam nahəṅgalay kur, mənjukı ka wur goro ni ti adaba wur goro nahan àbi. ³⁹ Seteni àniviyu a ahər bu, agəs nañ, azlah həya, adaday nañ kay kay, guzləbuc krup-krup a ma bu. Àgəsa

nañ a ti agri daliya dal-dal, àmbrəṅ nañ weceweci do. ⁴⁰ Nàhəṅgala ndam madəbay kur na ti tågariaba, ay ti tislıki ndo. » ⁴¹ Eslini Yezu àḏəm : « Lekələm ye e hini vu ni ti kəfumki ahər ke Melefit do, lekələm ndam magudar zlam ! Nu ananjəhad akaba kəli kaṅgaya waw ? Nu enebesı ana kəli kaṅgaya waw ? » Mək àhi ana bəṅ ga wur ni : « Zəbiya wur na ahalay a. » ⁴² Wur ni nañ àbu arəkia ka Yezu a ti seteni ni àdi nañ ana məlan, àḏaday nañ kay kay. Eslini Yezu àzlacaki ke seteni ni, àgariaba ana wur na, mək àvi wur ni ana bəṅani ni. ⁴³ Mis ye eslini ni tàra tìpia ti njəḏa ge Melefit àgria ejep ana tay a dal-dal, adaba njəḏa gani nani àtama zlam ndahan a dek.

Yezu adəmki ma ka daliya ya atəgri ni

(Meciy^u 17.22-23; Mark 9.30-32)

Ere ye ti àgray ni dek àra àgria ejep ana mis na dek, nday təbu təzlapaki kekileṅa ti Yezu àhi ana ndam madəbay nañ ni : ⁴⁴ « Nawayay nəziaba azay slimi ana kəli a, cəm lala, àgəjazlki ahər ke kəli ba. Atəḏəfiki nu *Wur ge Mis ana mis ti tara təgəs nu. » ⁴⁵ Pakama ga Yezu ya àḏəm ni ti ndam madəbay nañ ni ticiaba ndo. Hud ga ma gani nani ti mənğahkiani ka tay, ti ticiaba ba. Ay aṅgwaz àgrafəṅa tay ge mihindifiṅa ma na.

Gəđakani ya àtam mis ndahan ni ti way ?

(Meciy# 18.1-5 ; Mark 9.33-37)

⁴⁶ A vad nahan ndam *madəbay Yezu ni təbu tagray gejewi. Təđəm ahkado : « E kidin geli bu ni ti way gəđakani àtam mis ndahan ni way ? » ⁴⁷ Yezu àra àsəra majalay ahər gatay na ti àzay wur gəziteni, àfəkad kà gəvay gayan, ⁴⁸ mək àhi ana tay : « Tamal ti maslaŋa àgəskabá wur hina azuhva nu a nahəma, àgəskabá nu a daya. Tamal ti maslaŋa àgəskabá nu a nahəma, àgəskabá Bay ya ti àslərbiyu nu na daya. Nahkay bay ya ti nan gəziteni e kidin gekuli bu dek, èsli mis ndahan ni do ni ti nan nani gəđakani sawan. »

Maslaŋa ya ti àcafəŋa kuli kà zlam a do ni ti agriki təwi ana kuli

(Mark 9.38-40)

⁴⁹ Eslini Zeŋ àzlapay, àhi ana Yezu ahkado : « Gəđakani, mīpia maslaŋa nahan a, àgariaba seteni ana mis àna slimi gayak a, nahkay məđəm macafəŋa nan a, adaba nan mis geli do. » ⁵⁰ Ay ti Yezu àđəm : « Kəcumfəŋa nan a ba, adaba maslaŋa ya ti àwayay magudar təwi gekuli do nahəma, agriki təwi ana kuli. »

Yezu nan àbu akoru a Zerəzalem, ndam Samari təgəskabu nan do

⁵¹ Sarta ga Yezu ènjia ga morona e melefīt vu wudak

nahəma, àzay divi ga moroni a Zerəzalem, àđəm ere ye ti acafəŋa nan ga morona ni ti àbi. ⁵² Nahkay àsləruru mis kama gayan gwar ka hađ Samari. Nday təbu ka ahər divi ti təhuriyu a kəsa nahan vu ga maslamalikabu məlan. ⁵³ Ay ndam ga kəsa nani tawayay məgəskabu nan do, adaba ticia nan àbu akoru a Zerəzalem palam. ⁵⁴ Ndam madəbay nan ata Zek, Zeŋ tàra ticia pakama nana ti təhi ana Yezu : « Bay geli, kawayay ti mēhi ana aku ti mādaya e melefīt ba, məzumaba tay a waw ? »

⁵⁵ Yezu àra ècia pakama gatay na ti àmbatkibiyu ma ka tay, àləgi ana tay. ⁵⁶ Mək təzay divi ga moroni a kəsa nahan vu.

Ndam ya ti tawayay madəbay Yezu ni

(Meciy# 8.19-22)

⁵⁷ Yezu akaba ndam madəbay nan ni təbu takoru e divi bu nahəma, zal nahan àrəkia ka Yezu a, àhi ahkado : « Ka məlan ya akoru ni dek ti anadəboru kur. » ⁵⁸ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Mbiki † təbu àna evid gatay, edidin day təbu àna lala gatay, ay nu *Wur ge Mis ti nəbi àna məlan mandəhadani bi. »

⁵⁹ Yezu àhi ana maslaŋa nahan : « Dəbabiya nu. » Maslaŋa nani àhəŋgrifəŋ, àhi : « [Bay goro,] vu divi nakoru nilibiya baba goro a day. » ⁶⁰ Eslini Yezu àhi : « Ndam ya tawayay madəbay nu do ni ti

† 9:58 Mbiki ti mis ndahan təđəm « mbiti. »

nday akada kisim. Nahkay mbrəŋ tay ti tili vu gatay. Nak ti ru kəhi ma ga *Məgur ge Melefit ana mis sawaŋ. »

⁶¹ Maslaŋa nahaŋ keti əhi ana Yezu : « Nadəbay kur, Bay goro ni. Ay ti vu divi nakoru nəgria sa ana ndam ga huđ ahay goro a day. » ⁶² Yezu ədəm : « Maslaŋa ya ti awayay agray təwi ga Məgur ge Melefit mək ajalaki ahə ka zlam ndahaŋ ni ti naŋ akada bay ya ti atəhad vədaŋ əna sla mək amənjoru kələŋ ni. Maslaŋa nani ti əgray təwi ga Məgur ge Melefit koksah. »

10

Yezu aslər mis kru kru adəskəla mahar cə

¹ Bay geli əday mis ndahaŋ kru kru adəskəla mahar cə, * awayay asləroru tay cə cə ti tōru enji gayaŋ a kəsa vu ka mələŋ ya naŋ amoru ni dek. ² Əhi ana tay : « Mis ya ti tici pakama goro faŋ ndo ni nday kay, nday akada ga zlam ya ti tabaz zlam a vədaŋ bu ni, ay ti ndam mabaz zlam ni təbi kay bi. Nahkay si kahəŋgalum Melefit Bay ga vədaŋ ni ti məslərbiyu ndam mabaz zlam a vədaŋ gayaŋ ni bu. ³ Dəgum. Nihi ti nəsləroru kəli e kidiŋ ge mis vu akada ga bəza təmbak e kidiŋ ga kərə gili bu ni. ⁴ Kəhəlum zlam ba, ku mbici, ku mbolu, ku kimaka. Kicikəm e divi bu ga məgri sa ana mis ba daya. ⁵ Wudaka kəhurumiya a ahay

vu afa ge mis lu nahəma, dəmum : “Melefit məgri sulum gayaŋ ana huđ ahay hini.” ⁶ Tamal mis sulumani əvu a ahay gani nani bu ni ti sulum ge Melefit ya kədəmum ni anjəhadki. Tamal mis sulumani əvu bi nahəma, sulum ge Melefit ya kədəmum ni aŋəkia ke kəli a. ⁷ Ka ya ti kəhurumiya a ahay va afa ge mis a nahəma, njəhaduma eslina huya. Kəmbatum ahay nahaŋ ba. Zlam məzumani akaba zlam miseni ya ti təvi ana kəli dek ni ti zumum, səm : adaba bay magray təwi ti agəski təvi endif gayaŋ. ⁸ Ka ya ti kənjumiya a kəsa va mək təgəskabə kəli a nahəma, zumum zlam ya təvi ana kəli ni, ⁹ həŋgarumaba ndam gatay ya təbesey do na, humi ana ndam ga kəsa gani : “*Məgur ge Melefit ənjikia ke kəli a.” ¹⁰ Ay tamal ti kənjumiya a kəsa va mək təgəskabu kəli do nahəma, cikəma a dalaka ba. Humi ana tay : ¹¹ “Ku had ga kəsa gekəli nəŋgu ni məslədikaba ana kəli ka asak geli a.† Nahkay ti kəsərum Melefit day əmbrəŋa kəli a. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, sərumki Məgur ge Melefit ti ənjia.” » ¹² Yezu əhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, ka fat ya ti Melefit agray seriya ni ti ku ndam *Sodom nəŋgu ni seriya ge Melefit ya amagrafəŋa kə tay a ni ŋgulum emisli ga ndam ga kəsa gani nani ya təgəskabu kəli do ni

* **10:1** A wakita ndahaŋ bu tədəm mis kru kru adəskəla. † **10:11** Məslədikaba had ga kəsa kə asak a ti adafaki təmbər bu ndam ga kəsa ni, təwayay tay va do.

do. »

Ndam ga kəsa ya təfəki ahār ka Yezu do ni atasay cicihi

(Meciy[#] 11.20-24)

13 Yezu àdām keti : « Akəsüm cicihi, ndam Koražinj ! Akəsüm cicihi, ndam Beceyda ! Adaba mam, nàgra zlam a kay ya mis tìpi day-day ndo na a kəsa gekəli ba. Tamal nàgray zlam nday nani e Tir ahkay do ni a Sidonj nahəma, amal ndam ga kəsa nday nani tàmbrəŋa zlam magudarani gatay na kwa ahaslana àndava. Amal tàmbatkaba majalay ahār gatay a, tábakabá mbolu ka vu a akada ga azana na, tənjuhada e viti ba. †

14 Ay ka fat ya ti Melefit amagraj seriya ni ti seriya ya ti amagrafəŋa kà ndam Tir akaba ndam Sidonj a ni ti ŋgulum emisli gekəli ni do. 15 Lekəlum ndam Kafarnahum, kəhumi ana ahār akədəgum e melefit vu aw ? Aha ! Akədəgum ti ka məlanj ge *kisim sawan. »

16 Àhi ana ndam madəbay nanj ni : « Maslanja ya ti èciikia ma ana kəli a nahəma, ècukia ma ana nu a daya. Maslanja ya ti àgəskabu kəli ndo nahəma, àgəskabu nu ndo daya. Maslanja ya ti àgəskabu nu ndo ni ti àgəskabu Bay ya ti àslərbiyu nu ni ndo daya. »

Mis kru kru adəskəla mahar cəeni ni tasləkabiya

17 Ka ya ti nday kru kru adəskəla mahar cəeni ni

təsləkabiya ni ti nday àna məmərani. Təhi ana Yezu ahkado : « Bay geli, ku seteni tekeđi ticiikia slimi ana leli a ka ya ti məhi ma ana tay àna slimi gayak ni. » 18 Eslini Yezu àhəŋgarfəŋ, àhi ana tay ahkado : « Nu nìpia *Seteni a ka ya ti àdəbiyu e melefit bu akada ga avər ya abay aku na. 19 Cüm day : nəvia njəda ana kəli ga masawadəkiani ka zlam ya a had akaba ka andra məbal mis a ; nəvia njəda ana kəli a àtama njəda ga Seteni zal ezir na dek. Nahkay arəŋa àbi amagrakivu ke kəli bi simiteni. 20 Ku tamal nəvia njəda nana dek ana kəli a, seteni ticiikia slimi ana kəli a nəŋgu ni, kəmərūmvu azuhva nani ba. Mərūmvu ti adaba Melefit àbəkia slimi gekəli ka wakita gayan e melefit ba ni sawan. »

Yezu azləbay Melefit

(Meciy[#] 11.25-27 ; 13.16-17)

21 Ka sarta gani nani Yezu nanj àbu amərvu dal-dal àna njəda ga *Məsuf Njəlatani, àdām : « Nazləbay kur, Bəba goro ni, nak Bay məgur məlanj ya e melefit bu akaba məlanj ya a ga had ni dek. Nazləbay kur ti adaba kəŋgahkia zlam nday nana ka ndam məsər zlam akaba ka ndam ya tijeŋga təsəra zlam a ni, kədəfikia ana ndam ya təsər zlam do akada ga bəza ci-bicibeni na sawan. Iy Bəba goro ni, kàgray ka mawayay gayak

† 10:13 Məbakabu buhu akaba manjəhadani e viti bu ni ti adafaki mis titəwi, tahəŋgalay Melefit, təgri kam-kam.

nahkay ti kàmëra àna nan̄ a palam. »

²² Àdëm keti : « Baba àvua zlam na ðek a ahar va. Nahkay maslaña ya àsër Wur ge Melefit nan̄ way ni ti maslaña gani àbi ; si Bəñani cilin̄. Yaw maslaña ya àsër Bəñ goro nan̄ way ni ti maslaña gani àbi, si nu Wur gayañ akaba ndam ya ti nu Wur gayañ ni nawayay nədəfiki nan̄ ana tay ni cilin̄. »

²³ Eslini Yezu nakəñ àmbatkibiyu ma ka ndam madəbay nan̄ ni, àhi ma ana tay, nday ka ahàr gatay cilin̄. Àhi ana tay ahkado : « Ay lekələm ti mərūmvu, adaba kəbum kipəm zlam hini àna eri gekəli ! ²⁴ Nəhi ana kəli : Ndam mahəngaray *pakama ge Melefit akaba bəbay kay ya ahaslani ni tàwaya mipia ere ye ti kipəm na, ay ti tipi ndo. Tàwaya micia ere ye ti kicəm na, ay ti tici ndo. »

Zal Samari sulumani

²⁵ Eslini zal nahan̄ àbu, nan̄ bay *məsər Wakita ge Melefit, awayay ahəlfəña eyu kà Yezu a. Nahkay ècikaba, àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, ti nən̄gət *sifa ya àndav day-day do ni ti nəgray mam day mam ? » ²⁶ Yezu nakəñ àhəngrifəñ, àhi : « Məwiz àbəkì mam e *Divi ge Melefit bu mam ? Kici mam a huđ gani bu mam ? » ²⁷ Zal nakəñ àhəngrifəñ, àhi : « Àbu məbəkiani : “Wayay Bay Melefit gayak àna huđ bəlan̄, àna sifa gayak ðek, àna njəđa

gayak ðek akaba àna majalay ahàr gayak ðek. Wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni daya akada ya kawayay ahàr gayak gayakani ni.” § » ²⁸ Yezu àhi ahkado : « Kàhəngarfəña kigena. Tamal kagra y nahkay ti sifa gayak amandav day-day do. »

²⁹ Eslini bay məsər Wakita ge Melefit ni awayay ti Yezu àgəski nan̄ ka pakama ba, nahkay àhi ana Yezu : « Ndam ya ti nu nəbu akaba tay ni ti ndamam ? »

³⁰ Yezu àhi keti : « Zal nahan̄ àsləka a Zeruzalem a, nan̄ àbu akoru a Zeriko. Ka ahàr divi nahəma, ndam abra təhərkiaya, təhəlfəña zlam a ðek, təzləbkiyu nan̄, təmbərbu nan̄ bəlah àniviyu a məbərūv hišek hišek cilin̄. ³¹ Zal nahan̄ ti ni nan̄ àbu akoru àna divi gani nani ka məsər gayañ do. Nan̄ nani ti bay *mañgalabakabu mis akaba Melefit. Àra èpia zal nana bəlah a ti àsivù ŋgə, àsləka zlam gayañ a. ³² Zal nahan̄ day àra gwar eslina, nan̄ ge dini ge *Levi. Àra ènjia, èpia zal nana bəlah a ti àsivù ŋgə daya, àsləka zlam gayañ a. ³³ Ay ti zal nahan̄ nan̄ àbu akoru gwar e divi gani nani bilegeni. Nan̄ zal Samari, akoru àna azoŋgu. Àra ènjia ka məlan̄ nana ti àdi ahàr ana zal nakəñ nan̄ bəlah a. Àra èpia nan̄ a ti àsia cicihi a dal-dal. ³⁴ Nahkay nan̄ nakəñ àhədəkfəñiyu, àzaya amal akaba zum a, àbiki ka

ambələk ni mək àwəliki àna azana. Kələŋ gani àzəkīyu naŋ ka azonŋu gayan ni, àzoru naŋ a ahay ya ndam mirkwi tanjəhadvù ni vu, àfi ahàr eslini. ³⁵ Hajəŋ gani ti àhəliaya jik a cə ana bay ga ahay ga ndam mirkwi nakəŋ a, àhi ahkado: “Fi ahàr ana zal hini. Tamal kījīnkiva siŋgu ka ahàr gani hina nahəma, anasləkabiya ti nara nəpəluk.” »

³⁶ Eslini Yezu nakəŋ àhi ana bay məsər Wakita ge Melefit ni ahkado: « Kìhindifua ma, kədəm ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni ti ndamam. Yaw, e kidīŋ ge mis mahkərani ni bu ni ti hu, way naŋ àbu akaba zal ya ti ndam abra təzləb ni way? » ³⁷ Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi: « Maslaŋa ya naŋ àbu akaba naŋ ni ti bay ya ti àjənaki naŋ ni. » Yezu àhi: « Nak day ru kagra y akada gayan ni. »

Ata Marta nday ata Mari

³⁸ Ka ya ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təbu takoru e divi bu ni ti təhuriyu a kəsa nahaŋ vu. Eslini wal nahaŋ slimi gani Marta àzəloru Yezu a magam afa gani, mək Yezu nakəŋ òru àhuriyu afa gani. ³⁹ Marta gani wur ga mənəjani walani àbu, slimi gani Mari. Yezu naŋ àbu azlapay ti Mari nakəŋ naŋ àbu manjəhadani digəsa a ga had kà gəvay ga asak gayan, abi slimi ana ma gayan ya ti adəm ni. ⁴⁰ Ka gani nani ti təwi ga hud ahay gərgəri kay təbu tiviyikaba ahàr ana Marta.

Nahkay zla nahəma naŋ nakəŋ àrəkia ka Yezu a, àhi: « Bay goro, wur ga mma ni ambərki nu ke təwi ni dek ti àbəlafuk aw? Hi ma ti məjənaki nu zla aw! » ⁴¹ Ay Bay geli nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi: « Marta, Marta, zlam kay təhəluk ahàr, tiviyəkaba ahàr a daya. ⁴² Ay zlam ya ti àgəski magrani ni ti bəlaŋ cilin. Mari àdəkiba zlam ya àbəlay magrani na. Nahkay maslaŋa amazəfəŋa do simiteni. »

11

Yezu acahi mahəŋgalay Melefit ana ndam madəbay naŋ ni

(*Meciyə 6.9-13 ; 7.7-11*)

¹ A vad nahaŋ Yezu ahəŋgalay Melefit ka məlaŋ nahaŋ. Àra èndeveriŋa ti bilin e kidīŋ ga ndam madəbay naŋ ni bu àhi: « Bay geli, Zəŋ àcahia mahəŋgalay Melefit ana ndam madəbay naŋ na. Nak day cahi mahəŋgalay Melefit ana leli ti. » ² Yezu àhi ana tay: « Ka ya ti kahəŋgalum Melefit ni ti dəmum: “Baba, mis dek təgəskabu nak nəlata ti;

kàra kəzum bay gayak e kidīŋ geli bu ti.

³ Zlam məzumani ga məgəsi sifa ana leli ni ti vi ana leli kəlavad ti.

⁴ Mbərfəŋa zlam magudarani geli ni kə leli a,

akada geli ya məmbərfəŋa zlam ge mis ya təgudari ana leli ni dek kà tay a ni ti.

Kəvi divi ana *Seteni ge mesipet leli ba ti.” »

5 Yezu àhi ana tay keti : « Mazay mazavu gani, bi maslaŋa e kidīŋ gekūli bu naŋ àbu àna zləba gayan, akoru afa ga zləba gayan ni a huđ ya vad, ahi ahkado : “Zləba goro ni, kəlu *dipeŋ mahkər ti ⁶ adaba zləba goro nahan àsləkabiya e mirkwi a àdua ahàr a, ay ti zlam àfu ga məviani bi.” ⁷ Bi zləba gayan ni ahəŋgrifəŋbiyu, àhibiyu : “Kiviyu ahàr ba ! Nəzləkva mahay a àndava, mändəhadə akaba bəza. Nisliki micik-abana ga mədukaya zlam a do.” ⁸ Ay nəhi ana kəli nahəma, ara ecikaba avi ere ye ti ehindiliŋ ni dek. Ecikaba avi ti adaba naŋ zləba gayan ciliŋ do, avi ti adaba àmbrəŋ mihindiliŋeni ndo palam. ⁹ Nahkay nəhi ana kəli : Hindəm zlam. Kihindəma ti Melefit aməvi ana kəli. Dəbum zlam. Kədəbuma ti akəŋgətum. Zalum Melefit. Kəzaluma naŋ a ti aməwəli ana kəli, aməzləkiaba mahay ana kəli a. ¹⁰ Adaba mam, ku way way do ehindi zlam, Melefit avi. Ku way way do adəbay zlam, aŋgət. Ku way way do azalay, Melefit awəli, azləkiaba mahay a. ¹¹ Bi wur ara afa gayak, nak bəŋana, ehindiləka kilif a ti kəvi kilif do, kəvi gavan sawan aw ? Aha ! ¹² Ahkay do ni bi ara ehindilək eysli ti kəvi andra məbal mis aw ? Aha ! ¹³ Lekələm ti ndam magudar zlam. Ku tamal lekələm ndam magudar zlam nəŋgu ni, kəsəruma məvi zlam sulumani ana bəza gekūli a. Ay ti Bəŋ gekūli

Melefit naŋ e melefit bu, naŋ sulumani ti magray gayan ahəmamam ? Naŋ ti tamal maslaŋa ehindiliŋa Məsuf Njəlatana nahəma, aməvi efedīŋ. »

Yezu ata Seteni tənəhadkabu do

(Meciyə 12.22-30 ; Mark 3.22-27)

¹⁴ A vad nahan Yezu àgariaba seteni ana zal nahan a. Seteni nani acafəŋa maslaŋa nana ga mazla-pana. Seteni ni àra àsləkiaba nahəma, zal nakəŋ àzlapay həya. Mis dal-dalani ye eslini ni tàgra ejep gana dal-dal. ¹⁵ Ay mis ndahan e kidīŋ gatay nani bu tədəm : « Yezu agariaba seteni ana mis a ni ti àna njədə ge *Belzebəl bay ge seteni ni. » ¹⁶ Mis ndahan ti ni tawayay təhəlfəŋa eyə a ti mägudar zlam, təhi ahkado : « Griaya ere ye ti mipi day-day ndo na ana leli a, ti mäsər ere ye ti kagraŋ ni ti kagraŋ àna njədə ge Melefit. »

¹⁷ Ay ti Yezu àsəra majalay ahàr gatay a àndava. Nahkay àhi ana tay : « Tamal ndam ga had nahan nday ndayani takadvu e kidīŋ gatay bu ni ti mis akaba zlam ga had gani etigi ahàr. Nahkay ahay ga ndam ga had gani nani atəmbəd ; ndahan atəmbədkiyu ka ndahan. ¹⁸ Lekələm kədəmum nu nagariaba seteni ana mis a ni àna njədə ge Belzebəl a ; tamal nahkay ti njədə ge *Seteni èdeva ; ègia nahkay ti aŋgoru kama ti ahəmamam ?

19 Ay tamal nu nagariaba seteni ana mis àna njêda ge Belzebûl a ti ndam gekûli ni tagariaba seteni ana mis a ti àna njêda ga way? Nahkay zlam ga ndam gekûli gekûleni ya tagray ni ti adafaki ere ye ti kêdêmmum ni ti ma ga malfada. 20 Nagariaba seteni ana mis a ti àna njêda ge Melefit sawan. Goro ya nagray nahkay ni ti adafaki *Mêgur ge Melefit ênjikia ke kûli a àndava. »

21 Yezu àdêmm keti: « Tamal ti mis njêda-njêdani nan àbu àna zlam ahar gayan, ajêgay ahay gayan ti, têhêlfêña zlam gayan a koksah. 22 Ay tamal maslanà nahan àtama nan àna njêda àrêkia, azlêb nan nahêma, ahêlfêña zlam ahar gayan gani ya àdêmm ajêgay ahay gayan àna nan na dek. Àhêlfêña zlam ahar na ti, ahêlfêña zlam ga ahay gayan ndahan na dek daya, edi ana mis. 23 Maslanà ya ti nan àbi akaba nu bi nahêma, nan zal ezir goro. Maslanà ya ti àjênaki nu ga mazalubiyu mis do nahêma, agarafua tay a sawan. »

Seteni àslêkiaba ana mis a ti, aŋgwiviyu tata
(Meciy^u 12.43-45)

24 « Ka sarta ya ti seteni àslêkiaba ana mis a ni ti, akoru a hud gili vu ka melaŋ ya ti yam àbi ni, adêbay melaŋ manjêhadani. Tamal àŋgêtt melaŋ manjêhadani do ni ti adêmm: “Nġulum nêŋguvoru a arêŋ goro ni vu zlam goro.” 25 Àra ênjia ti àhuriyu àdi ahâr ana arêŋ

ni mêslêdabana, maslamalabana lala. 26 Eslini nan nakêŋ aslêka, akoru azalakivabiyu seteni ndahan adêskêla, nday nani dek têtam nan àna cuday. Mêk nday dek tara têhuriyu, tanjêhad a arêŋ ni bu. Nahkay maslanà nani ti manjêhad gayan ni egi nġulum gayan ya ahaslani ni keti. »

Mêmêrani ge jiri

27 Ka ya ti Yezu nan àbu azlapay nahkay ni ti wal nahan e kidin ge mis macakalavani ni bu àdi ana zlahay, àhi: « Wal ya ti èwi kur, kisi duwa gayan ni ti mêmêrvu. »

28 Ay Yezu àhêŋgrifêŋ, àhi: « Aha! Têmêrvu ti ndam ya ti tici pakama ge Melefit mêk têgêskabu, tagray tawi àna nan lala ni sawan. »

Ere ye ti Melefit adafaki àna Zonas ni
(Meciy^u 12.38-42)

29 Eslini mis têbu têcakalavabiyu kâ gêvay ga Yezu àkivu. Nday têbu têcakalavu nahkay ti Yezu àdêmm: « Ndam ye e hini vu ni ti ndam magudar zlam. Tihindi ere ye ti mis tipi day-day ndo ni, ay ere ye ti tihindi ni ti Melefit amêgri ana tay do simiteni. Melefit amêdêfiki ana tay ere ye ti adafaki àna Zonas ni cilin. 30 Zonas nahêma, Melefit àdêfikia zlam ana ndam Niniv àna nan a. Nu *Wur ge Mis day Melefit amêdêfiki zlam ana nday ye e hini vu ni àna nu. 31 Ka fat ya ti Melefit amagrafêña seriya kè mis a dek nahêma, bay walani ya

àgur had Seba ni emicikaba akaba ndam ye e hini vu na, aməhi ana tay : “Lekuləm ndam magudar zlam.” Adaba mam, bay gani nani ècickbiyu kwa kè sliri ga məlanj ga mara məbi slimi ana pakama ga Salomonj bay məsər zlam ni. Ay ahalay ti mis àbu àtama Salomonj àna gəđakana ti kəsərüm do aw ? ³² Ka fat ge seriya nani ti ndam Niniv day eticikaba akaba mis ye e hini vu na, atəhi ana mis ye e hini vu ni : “Lekuləm ndam magudar zlam.” Adaba mam, ndam Niniv tàra ticia pakama ga Zonas ya àhi ana tay na ti tàmbatkaba majalay ahàr gatay na. Ay ahalay ti mis àbu àtama Zonas àna gəđakana ti kəsərüm do aw ? »

Ere ye ti avi masladani ana vu ni

(*Meciy^u 5.15 ; 6.22-23*)

³³ Yezu àđəm keti : « Maslanja ya ti ebeftey cejgel mək anjah, ahəmbaki zlam ni ti àbi. Afəkad ka məlanj zaŋani sawaŋ, adaba awayay ti ndam ya təhuriyu a ahay vu ni tipi masladay ge cejgel ni. ³⁴ Eri gayak asladay vu gayak akada ge cejgel ya asladay məlanj ni. Tamal eri gayak lala nahəma, vu gayak dek àbu a masladani bu. Ay tamal eri gayak lala do nahəma, vu gayak dek e ziŋ-ziŋeni bu. ³⁵ Tamal kəđəm nak kəbu a masladani bu ni ti jalay lala ; bi nak kəbu e ziŋ-ziŋeni bu sawaŋ. ³⁶ Tamal ti vu gayak dek a masladani bu, palahar gani nahanj àvu e ziŋ-ziŋeni bu bi nahəma, vu gayak dek

amələbu a masladani bu, akada ka ya ti cejgel asladuk məlanj ni. »

Ndam Feriziyen akaba ndam məsər Wakita ge Melefit ni

(*Meciy^u 23.1-36 ; Mark 12.38-40*)

³⁷ Ka ya ti Yezu èndeveriŋa mazlapana ni ti zal *Feriziyen nahanj àzalu ru nanj afa gani ga məzum zlam. Yezu nakəŋ àra àhuriya ti ànjəki ka məzum zlam ³⁸ mənjdə məbaray ahar àna divi gani. Zal Feriziyen ni àra èpia nahkay ti àgria ejep a. ³⁹ Eslini Bay geli àhi ahkado : « Lekuləm ndam Feriziyen nahəma, kabarumfəŋa aləŋ ge hijiyem akaba aləŋ ga halaf a, ambatakani do a huđ gekəli bu ni ti akal akaba cuday cisl cisl. ⁴⁰ Muru gekəli ni ! Melefit Bay ya ti àgraya aləŋ ga zlam a ni ti àgraya huđ gana daya. Nahkay do aw ? ⁴¹ Vumi zlam ya a huđ ge hijiyem gekəli bu akaba a halaf gekəli bu ni ana ndam talaga. Tamal kəgrum nahkay ti zlam gekəli dek amələbu njələta.

⁴² « Ay lekuləm ndam Feriziyen ni ti akəsüm cicihi, adaba ata azagat, matakavay akaba slimberi ndahanj ya tidi eli àna tay ni tekeđi, kəbum kəzumiaba biliŋ a huđ ga kruani ba ana Melefit a. Ay ti lekuləm kəgrum jiri do, kəwayum Melefit do. Giri-giri ti ere ye ti amal kəgrum enji ni ti magray jiri akaba mawayay Melefit, day

kwa ti kəgrum zlam ndahan ya Məwiz ədəm grum ni. ⁴³ Lekələm ndam Feriziyen ni ti akəsüm cicihi, adaba kawayum manjəhadvani e kürsi ga gədəkani vu a ahay ga *mahəngalavü Melefit bu, kawayum ti mis təgri sa ana kəli a gosku bu kə meleher ge mis dek daya. ⁴⁴ Akəsüm cicihi, adaba lekələm akada mindiviñ mebesveni ya mis təsər məlan gani do, təcəlki ni. »

⁴⁵ Zal nahan, bay *məsər Wakita ge Melefit, əra əcia pakama ga Yezu na ti əhi ahkado: « Məsi, kədəm nahkay ti kindivia leli a daya timey. » ⁴⁶ Yezu əhi: « Lekələm ndam *məsər Wakita ge Melefit day akəsüm cicihi, adaba kəfumkiyu zlam mədəsani ke mis, ku weleher tekefi kəfumfəñiyu ga məjənaki tay do. ⁴⁷ Akəsüm cicihi, adaba kədəzlämkkiyu mindiviñ ga ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni lala. Ambatakani do təbazl tay ti ata bəñ gekəli. ⁴⁸ Nahkay kədəfumki kəgəsümkabá təwi ga ata bəñ gekəli ya təgray na: nday təbazla ndam mahəngaray pakama ge Melefit na, lekələm ti ni kədəzlämkkiyu mindiviñ gatayani. ⁴⁹ Azuhva nani ti Melefit əna məsər zlam gayan ni ədəm: “Anəslərikaboru ndam mahəngaray pakama goro akaba ndam asak goro

ana tay. Ay atəgəskabu ndam ya ti anəslərikaboru ana tay ni do; atabazl ndahan, ndahan ti ni atəgri daliya ana tay.” ⁵⁰ Seriya gani amədədki ka ndam ye e hini vu ni, adaba ndam mahəngaray pakama ge Melefit ya təbazl tay kwa ka mənjəki ga məlan ni kala nday təbazl tay, ⁵¹ tənəkəki ka Abel, təbazlbiyu duk əniva ana Zakari a. Təkad Zakari ti e kidiñ ga məlan *meviyekiki zlam ana Melefit ata məlan *nələtani ga *ahay gədəkani ge Melefit ni bu. * Nəhi ana kəli nahəma, seriya amədədki ka ndam ye e hini vu ni azuhva mis nday nani ya təbazl tay ni dek. ⁵² Lekələm ndam məsər Wakita ge Melefit ni ti akəsüm cicihi, adaba kəzläkumiva mahay ana mis a, kawayum ti təsər Melefit ba. Lekələm lekələmeni day kəhurumiyu do, kəcümfəña ndam ya tawayay məhuriyani na daya. »

⁵³ Yezu nakəñ əra əhəraya a ahay ya nan əvu ni ba ni ti ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen ni tədəbay nan əna pakama, təzümkiə bəruv a dal-dal. Tənəkəki ke mihindifiña zlam a gərgəri kay, ⁵⁴ təbu təhəlfəña eyə a, tawayay ti təgəski nan ka ma magudarani.

12

Kəgrum zlam akada ga

* **11:51** A Wakita ge Melefit ga ndam Zəde ni bu ni ti tədəmki ma ka Abel ka mənjəki gani (Mənjəkiani 4.8). Tədəmki ma ka Zakari wur ge Berisi ti ni ka mandav gani (2 Labara 24.20-22).

ndam Feriziyen ni ba
(Meciy# 10.26-27)

¹ Ka sarta gani nani nahəma, mis təcakalava agray dəbu ehimeya. Nday kay nahkay ti mis ndahañ təcəlki ka asak ge mis ndahañ adaba məlañ mafəkaf asak àbi. Eslini Yezu àhi ma ana ndam madəbay nañ ni enji. Àhi ana tay ahkado : « Bumvu slimi ana *miwisiñ ga ndam *Feriziyen ni : gatay ya tañgah majalay ahàr gatay magədavani ni ti ègia akada miwisiñ a. ² Ay zlam mañgahani ni dek emipivu ; ma mañgahani ni dek emicivu. ³ Nahkay ma ya ti kədəmun a məlañ ziñ-ziñeni bu ni dek ti emicivu vay-vay a məlañ masladani bu. Ma ya ti kəhumiviyu ana mis e slimi vu lekulum məzləkumkabu ahay ni ti atəzlah àna ma gani nani ka ahàr ga həma. »

Grumfəña aṅgwaz kə Melefit a cilij

(Meciy# 10.28-31)

⁴ Yezu adəm keti : « Nəhi ana kəli ndam goro ni, kəgrumfəña aṅgwaz kə ndam ya takaf mis na ba, adaba tamal takada mis a ti təgrikivu arañə nahañ koksah. ⁵ Nədəfiki bay ya ti kəgrumfəña aṅgwaz a ni ana kəli : bay nani ti bay ya ti tamal akada mis a ti esliki mizligiyu nañ a *dəluv ga aku vu ni. Bay nani ti Melefit. Iy nahkay, nəhi ana kəli, grumfəña aṅgwaz a ti kə nañ.

⁶ « Təbu təsəkum edidij cıbcıbeni zlam àna siñgu cə bi

aw ? Ay səruma edidij nday nani ti ku biliñ day àgəjazlki ahàr ke Melefit do. ⁷ Lekulum day ku məhər ga ahàr gekəli nəngu ni Melefit àcalaba dek. Nahkay kəgrum aṅgwaz ba, ku edidij kay day kətamuma tay kə eri ge Melefit a. »

Ahàr adəm madəm leli ndam ga Yezu

(Meciy# 10.32-33 ; 12.32 ; 10.19-20)

⁸ Yezu adəm keti : « Nəhi ana kəli nahəma, ku way way do tamal adəm vay-vay nañ mis goro kə meleher ge mis ti, nu *Wur ge Mis day anədəm vay-vay nañ mis goro kə meleher ga *məslər ge Melefit. ⁹ Ay maslaña ya ti adəm nañ mis goro do nahəma, nu day anədəm nañ mis goro do kə meleher ga məslər ge Melefit. ¹⁰ Maslaña ya ti adəmku ma magədavani ka nu, nu Wur ge Mis ni ti, Melefit aməmbərfəña zlam magudarani gayan nana. Ay maslaña ya endivi *Məsuf Njəlatani ni ti, Melefit aməmbərfəña zlam magudarani gayan na do simiteni. ¹¹ Atagrafəña seriya kə kəli a ahay ga *mahəngalavù Melefit ba, akaba kə meleher ga bəbay ahkay do ni kə meleher ga ndam ga ṅgumna. Ka ya ti tagrafəña seriya kə kəli a nahkay ni ti pakama ya ti akədəmun ga mahəngay ahàr gekəli ni ti àhəli ahàr ana kəli ba ; ¹² adaba mam, ka sarta gani nani ti Məsuf Njəlatani amədəfiki ere ye ti akədəmun ni ana kəli. »

Ma gozogul àki ka bay ge elimeni ya àsar zlam do ni

¹³ Eslini zal nahan e kidin ge mis dal-dalani ni bu àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, wur ga mmawa àhèla elimeni ga bəŋ geli ya àmbribu ana leli na dek. Hi ti mādufəŋa ere gani goro a ti. » ¹⁴ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Way àfiyu nu bay magray seriya ga midikaba zlam ana kəli a way, wura ? » ¹⁵ Eslini Yezu nakəŋ àhi ana mis ni dek ahkado : « Bumvu slimi ana ma ge elimeni, kawayum ba. Adaba mis naŋ àbu àna sifa ti azuhva zlam ya àfəŋ ni do. Ku elimeni gayan kay nəŋgu ni àvi sifa do. »

¹⁶ Àhi ma ana tay àna ma *gozogul, àdəm ahkado : « Bay ge elimeni nahan àbu nahəma, vədaŋ gayan təbu, zlam ànjəkia dal-dal. ¹⁷ Àhi ana ahàr : “Nihi guvur goro təhəca ti anəbəviyu zlam ni ti a mam vu mam ? Nagray hi ti ahəmamam ?” ¹⁸ Mək àdəm : “Ere ye ti nagray ni ti nihi : nembəkaba guvur goro na dek, nələmvaya gəđákana ndahan a. Nahkay anəbəviyu hay goro ni akaba zlam ndahan ni dek. ¹⁹ Mək anəhi ana ahàr : Maslaŋa goro ni, zlam gayak àvu kay maŋgahani ge vi ehimeyeni. Nihi ti pəsaba, zum zlam, si zlam, gray wuməri zlam gayak.” ²⁰ Ay ti Melefít àhi : “Nak kəsər arəŋa do, kani kani a ga məlavad kara kəmət. Nahkay zlam gayak ya kəŋgahkabu dek ni ti way aməzum way ?” » ²¹ Yezu àhi

ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti aŋgahikabu elimeni ana ahàr gayan gayanani ni ti naŋ day ere ye ti agrakivu ni ti nahkay, adaba kə eri ge Melefít ti naŋ bay ge elimeni do. »

Kàjalumki ahàr ka zlam ga duniya ba

(Meciyə 6.25-34)

²² Eslini Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Nahkay zla nahəma, nəhi ana kəli a manjəhad gekəli bu ni ti ŋgay akəzumum mam akaba akəbumkabu mam ti kàjalum ba, àhəli ahàr ana kəli ba daya. ²³ Sifa ti àtam zlam məzumani do waw ? Vu ti àtam zlam məbakabani do waw ? ²⁴ Ŋga pəm ŋgarama day nimi : tizligi zlam do, təbaz zlam do. Guvur gatay àbi, məlaŋ məbiyu zlam gatay ndahan day àbi. Ku nday təbu nahkay nəŋgu ni, Melefít naŋ àbi avi zlam məzumani ana tay bi aw ? Lekələm ti kətamum edidən ferek-ferek do waw ? ²⁵ Way e kidin gekəli bu esliki mədəkiviyu vad àkivu ke vi gayan ku gəzit àna majalay ahàr gayan way ? Àbi ! ²⁶ Ay tamal kisləmki magray ere hini gəziteni ni do nahəma, kàjalumki ahàr ka zlam ga manjəhad gekəli nday ndahan ni ti kamam ? ²⁷ Jalum ahàr day ! Vay-vay ga zlam ya təfət a vədaŋ bu ni ti tàgray təwi do, tələmkabu azana do daya. Ay nəhi ana kəli nahəma, ku Salomon àna elimeni gayan ni dek tekeđi àbakabu azana ya ti àbəlay akada vay-vay bəlaŋ ni ndo.

28 Zlam ya táfət a vədaŋ bu kani, hajəŋ təbiyu tay a aku vu ni tekefi Melefit abəki vay-vay ka tay. Tamal naŋ àbu agray nahkay ti aməbəki zlam ke kəli amatam gatay ni do waw ? Lekələm ti kəfumki ahàr ke Melefit lala do ni ti kamam ?²⁹ Lekələm ti kədəbum zlam məzumani akaba zlam miseni ba ; zlam nday nani àhəli ahàr ana kəli ba.³⁰ Nday ya ti tadəbay zlam nday nani dek kəlavaf ni ti ndam ga *duniya ya táfəki ahàr ke Melefit do ni. Ay lekələm ti Bəŋ gekəli Melefit àsəra ere ya àhəcikivu ana kəli na.³¹ Dəbum ti *Məgur ge Melefit sawaŋ. Nahkay zlam ndahaŋ ni dek day Melefit aməvikivu ana kəli.³² Aŋgwaz àwər kəli ba, bəza təmbak goro ni, adaba àbəlafəŋa kà Bəŋ gekəli Melefit ga məvi Məgur gayaŋ ana kəli a. »

Elimeni ya a hud melefít bu ni
(Meciy[#] 6.19-21)

³³ « Səkumumoru zlam gekəli ti kəbumi siŋgu gani ana ndam talaga. Nahkay ti akələbum àna elimeni e melefít bu. Elimeni nani àndav day-day do, mbolu gani àgədavu day-day do daya. Eslini e melefít bu ni ti ndam akal tòru koksah, gaŋgu day təbi ga magudar zlam bi.³⁴ Adaba məlaŋ ya ti elimeni gekəli àvu ni ti kajalumki ahàr ti ka məlaŋ gani nani. »

Njəhadum eri, slamatumvu lala
(Meciy[#] 24.43-51)

³⁵ Yezu àhi ana tay keti : « Ahàr àdəm kəbumkabu azana ge təwi, kəbumi slimi ana ceŋgel gekəli ti aku àmətəkia ka tay a ba.³⁶ Njəhadum akada ga ndam məjəgay ahay ka ya ti bay ya təgri təwi ni àdoru ka wuməri ga maday wal ni. Təbu təjəgay naŋ ; tamal àsləkabiya, àzala tay a nahəma, təzləkiaba mahay a.³⁷ Tamal bay ya təgri təwi ni àsləkabiya, àdi ahàr ana ndam gayaŋ ni nday eri, nday təbu təjəgay naŋ nahəma, ndam nday nani təmərvu. Nəhi ana kəli nahəma, bay ahay ni aməbakabu azana ge təwi gayaŋ, aməhi ana tay tənəhadə ga məzum zlam a, amara məvi zlam məzumani ana tay.³⁸ Ku tamal àsləkabiya àna hud ya vad ahkay do ni ge dəena, àdi ahàr ana tay nday eri, təbu təjəgay naŋ ti təmərvu.

³⁹ « Cəm day, tamal bay ahay àsəra sarta ga ndam akal ya atara ga məzləl naŋ na ti àmbrəŋ tay ga mara məhuriyani a ahay gayaŋ vu do.⁴⁰ Nahkay lekələm day slamatumvu lala, adaba nu *Wur ge Mis anara ti ka sarta ya ti lekələm kəjalumki ahàr do ni. »

⁴¹ Eslini Piyer àhi ana Yezu ahkado : « Bay geli, ma *gozogul ya kədəm ni ti kəhi ana leli tək, kəhi ana mis dek aw ? »⁴² Bay geli àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Bay magray təwi lala, andikabu ana bay ya agri təwi ni, àsəra zlam a ni ti way ? Maslaŋa nani

ti bay ya ti nan agri tawi ni ambərfəŋ tawi ga huđ ahay gayan dek a ahar vu. Ambərfəŋ tawi ga məvi zlam məzumani ana ndam məgri tawi ndahan àna sarta gani daya. ⁴³ Bay magray tawi nani ti tamal bay ya nan agri tawi ni àsləkabiya, àdi ahàr, nan àbu agray tawi lala nahəma, bay məgri tawi nani aməmər vu. ⁴⁴ Nəhi ana kəli nahəma, bay ya təgri tawi ni aməmbrivu elimeni gayan dek a ahar vu. ⁴⁵ Ay bi bay magray tawi ni àhi ana ahàr ahkado: “Bay ya ti nəgri tawi ni àsləkabiya weceweci do.” Nahkay anjəki ka məzləb ndam ya tagrakabu tawi ni; ku zal ku wal day azləb. Azum zlam zlam gayan, esi zum dal-dal, eviyi ahàr. ⁴⁶ Nan àbu agray nahkay ti bay ya təgri tawi ni amasləkabiya ka fat ya bay məgri tawi ni àjalaki ahàr ndo ni, àna njemdi ya ti àsər do ni. Eminjia ti amatrađ nan dal-dal, aməgri daliya akada ya agri ana nday ndahan ya ti təfəki ahàr ndo ni. »

⁴⁷ Yezu àdəm keti: « Tamal bay magray tawi àsəra ere ye ti bay ya agri tawi ni awayay na, àslamalavu ga məgri tawi nani do nahəma, bay ahay ni aməzləb nan dal-dal. ⁴⁸ Ay tamal ti bay magray tawi ni àsər ere ye ti bay ahay ni awayay ni do, agray ere ye ti bay ahay ni àwayay do ni ti, bay ahay ni aməzləb nan kay do. Maslaŋa ya ti təvia zlam a kay ni ti etihindifiŋa kay daya. Maslaŋa ya ti təmbriva

zlam kay a ahar va nahəma, etihindifiŋa kay àtama ge mis ndahan na. »

*Yezu edekaba mis a
(Meciyə 10.34-36)*

⁴⁹ Yezu àdəm keti: « Ere ye ti nəzəbiyu a duniya vu ni ti aku. Nawayay nihi ti aku ni mēbeftəvu huya. ⁵⁰ Mis atəgri daliya kay, daliya nani ti emigi *baray goro nahan. Nisliki majəgani do, nawayay ti baray nani mągravu huya. ⁵¹ Ləkəlum kəđəmum nu nara a duniya va ti, ti mis tənjuhəd e kidin gatay bu àna sulumani aw? Aha! Nəhi ana kəli, nara ti ga məzəbiyu hirvu sawan. ⁵² Nahkay mis zlam a huđ ahay bu etihirvu. Mis mahkərani ni etici ma ge mis cəeni ni do, mis cəeni ni day etici ma ge mis mahkərani ni do. Anjəki ti nihi huya. ⁵³ Bəŋ ga wur emici ma ga wur gayan zalani do, wur ni day emici ma ga bəŋani do. Məŋ ga wur emici ma ga wur gayan dahalayani do, wur ni day emici ma ga mənani do. Məŋ ga zal emici ma ga wal ga wur gani do, wal ni day emici ma ga mən ga zal gayan ni do. »

*Ahàr àdəm məsər um ere ye
ti Melefīt agray ni
(Meciyə 16.2-3)*

⁵⁴ Yezu àhi pakama nahan ana mis dal-dalani ni, àdəm ahkado: « Tamal ti kipurəma maklabasl gwar ka dəluv gəđakana ti kəđəmum avər ara atəđ huya, mək agravu ededən. ⁵⁵ Tamal ti kicəma aməd akəzlabiyu gwar

egezi ti kədāmum endif ara agray, mək agravu edediŋ, ⁵⁶ Lekulūm ndam jireni do, adāba kəmənjumoru agavəla ahkay do ni ka had ti kəsəruma ere ye ti amagravu na. Ay ere ye ti Melefit agray nihi ni ti kəsərūm do ni ti kamam ? »

*Ngalumbu e kidīŋ gekūli bu
(Meciya 5.25-26)*

⁵⁷ Yezu adām keti : « Ere ye ti abəlay magrani ni ti lekulūm lekulūmeni kəsərūmkaba do ni ti kamam ? ⁵⁸ Tamal ti maslaŋa akoru abəhadkuk mirdim, kəbum kədəgumkaboru afa ga bay nahəma, ŋgalumbu ka ahār divi. Tamal ti kəŋgalumbu ndo nahəma, maslaŋa nani aməzikaboru kur ana bay magray seriya. Bay ni aməvi kur ana zal slewja, mək zal slewja ni aməfiyu kur a daŋgay vu. ⁵⁹ Nəhuk nahəma, mənjad məpələba ere ye ti təfəkuk na dek ti akahəraya a daŋgay ni ba do. Ku tamal ti agəjənifuk sisi bəlaŋ nənğu ni, si kəpələba kwa. »

13

*Tamal kəmbatumkaba
manjəhad gekūli a do ni ti
akəmätum*

¹ Ka sarta gani nani mis ndahaŋ tərəkia ka Yezu a. Tàra tīnjia ti təhi ma àki ka ndam Gelili ndahaŋ. Nday nani ti Pilet abazl tay ka ya ti tislīŋi zlam ana Melefit ni. ² Yezu àhi ana mis ni : « Ndam Gelili nday nani ya Pilet abazl tay ni ti, lekulūm kədāmum nday ndam magudar zlam

tətam ndam Gelili nday ndahaŋ ni dek aw ? ³ Aha, nahkay do. Ay nəhi ana kəli, tamal lekulūm kəmbatumkaba manjəhad gekūli a do nahəma, akəmätum dek akada ga ndam nday nani.

⁴ « Yaw nazay mazavu ga zlam nahaŋ keti : mis kru mahar azlalahkərani ya ahay zəbalani a Siluwe àmbədkiya ka tay a, aŋgəladkaba tay a ni ti kicūm do aw ? Lekulūm kədāmum nday ndam magudar zlam tətam ndam Zerəzalem nday ndahaŋ ni dek aw ? ⁵ Aha, nahkay do. Ay nəhi ana kəli, tamal lekulūm kəmbatumkaba manjəhad gekūli a do nahəma, akəmätum dek akada ga ndam nday nani. »

*Ma gozogul àki ka məŋ ga
wəruv ya ewi bəza ndo ni*

⁶ Eslini Yezu àhi ma ana tay àna ma *gozogul, àhi ana tay ahkado : « Zal nahaŋ àjav məŋ ga *wəruv a vədaŋ gayaŋ bu. Ay ka ya ti àra ga məpalay bəza gana ni ti bəza təfəŋ bi. ⁷ Eslini àhi ana bay məgri təwi ga vədaŋ ni ahkado : “Tegi agray vi mahkə, nədām nara napalay bəza ga wəruv hini, ay ti bəza təfəŋ bi. Keleba, agudaru vədaŋ masakani ti kamam ?” ⁸ Ay bay magray təwi ga vədaŋ ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : “Bay goro, mbrəŋ e vi hini hayaŋ. Nara nilifīŋa had a tekesl, mək nabafəŋ argwa. ⁹ Nahkay ti bi emiwi bəza kama ; tamal ewi bəza do kekileŋa ti ekikeleba.” »

Yezu ahəŋgaraba wal dərə nahaŋ a

¹⁰ A vad *məpəsabana nahaŋ ba ni ti Yezu naŋ əbu acahi zlam ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu.

¹¹ Wal nahaŋ naŋ əbu eslini, əbesey do agray vi kru mahar azlalahkər. Seteni nahaŋ əgudara naŋ a, əhebkia aləŋ a, nahkay wal ni əsliki micikabana koksah. ¹² Yezu əra əpia naŋ a ti əzalay naŋ, mək wal nakəŋ ərəkioru. Őru ənjua ti Yezu əhi ahkado : « Wal hini, nəhəŋgaraba kur a arməwər gayak ni ba, » ¹³ mək əbəki *ahar. Nahkay wal nakəŋ əcikaba jik huya, tata ənjəki ka mazləbay Melefit.

¹⁴ Gədəkani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni əra əpia ga Yezu ya ti əhəŋgaraba wal na a vad məpəsabana ba ni ti əzumkia bəruv a. Nahkay əhi ma ana mis ya təbu eslini ni, ədəm ahkado : « Kəsəruma vad əbu muku ga magray təwi gekəli. Nahkay dəguma ti təhəŋgaraba kəli a vad nday nana ba. Kədəguma a vad məpəsabana ba ba. »

¹⁵ Bay geli əhəŋgrifəŋ, əhi ahkado : « Lekələm ti ndam jireni do. Way e kidiŋ gekəli bu a vad məpəsabana ba ti əpiceheya sla gayaŋ a ahkay do ni azoŋgu gayaŋ a dəksla ba, əzoru əvibiyu yam do ni way ? » ¹⁶ Ay wal hini ti naŋ wur huđ ga Abraham, *Seteni əwəlkabá naŋ a vi kru mahar azlalahkər əmbrəŋ naŋ ndo. Nahkay ti təpiceheba naŋ a vad məpəsabana ba ba waw ? » ¹⁷ Yezu əra ədəma

pakama na nahkay ti mimili ədəgakia ka ndam ezir gayaŋ na dək. Ay mis dal-dalani ya təbu eslini ni dək təbu təmərvu azuhva zlam gayaŋ ya agray ni dək, adaba zlam gani nani ti mis tipi day-day ndo.

Hilfi ga zlam gəziteni akaba miwisij

(*Meciy* 13.31-33 ; *Mark* 4.30-32)

¹⁸ Yezu ədəm keti : « Məgur ge Melefit ti əzavu akaba mam ? Nəgurfəŋ ti kə mam ? » ¹⁹ Əzavu akaba hilfi ga zlam gəziteni ya mis azay, ezligi e dini gayaŋ bu ni. Əfətaya ti adək gədəkani akada ga məŋ ga zlam ni : edidiŋ tagraviyu lala gatay a ahar gani vu. »

²⁰ Yezu ədəm pakama nahaŋ keti, ədəm : « Nəgurfəŋ *Məgur ge Melefit ti kə mam ? »

²¹ Əzavu akaba *miwisij : wal azay, abəkivu ka humbu kay, akudətay əna naŋ ni. Nahkay miwisij ni ewisiŋaba humbu na dək. »

Mahay misliceni

(*Meciy* 7.13-14, 21-23)

²² Yezu naŋ əbu akoru a Zeruzalem. Ka ya ti ənjua a kəsa gədəkani va ahkay do ni a kəsa ci6-ci6eni va ni ti acahi zlam ana mis. ²³ Eslini maslaŋa nahaŋ əhindifiŋa ma, əhi ahkado : « Bay goro, mis ya ti Melefit amahəŋgay tay ni ti nday kay do edediŋ aw ? » Nahkay Yezu əhi ma ana mis ya təbu eslini ni, ədəm ahkado : ²⁴ « Zum njədə, kadumvu ga məhuriyani gwar a mahay

misliceni ni. Nàhi ana kùli nahkay nahàma, adàba mis kay atàdàm tàhuriyu, ay ti etisliki do.

²⁵ « A vad nahan bay ahay emicikaba, amàzlàkvù mahay gayan. Ka gani nani ti lekulum akələbum e mite bu. Akazalum bay ahay ni, akəhumi: “Bay geli! Zlàkiaba mahay ana leli a ti.” Ay ti aməhəngrifənj ana kùli: “Lekulum ndamam? Nəsər kùli do.” ²⁶ Eslini akəhumi ahkado: “Leli ya məzumkabu zlam akaba misikabu zlam akaba nak ni. Nak ya kàcahi zlam ana mis a kəsa geli bu ni timey.” ²⁷ Ay aməhəngrifənj ana kùli keti: “Lekulum ndamam? Nəsər kùli do. Sləkumfua, lekulum dek ndam ya ti kəgrum zlam ge jiri do ni!” ²⁸ Eslini ekipəm Abraham, Izak, Zekup akaba ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ni dek a *Məgur ge Melefit bu, lekulum ti ni atəmbərənj kùli e mite bu. Eslini ti ekitəwəm, akacakum daliya dal-dal. ²⁹ Mis atara kwa kə sliri ga mələnj a gwar eley gwar eley do dek, atəzum zlam ga wuməri a Məgur ge Melefit bu. ³⁰ Nahkay ti nday gəđákani ya kama ge mis ni ti mis ndahan e kidinj gatay bu atəngoru kələnj ge mis. Nday ya təbu kələnj ge mis ni ti ni, mis ndahan e kidinj gatay bu etigi gəđákani kama ge mis. »

Yezu adəmki ma ka ndam Zeruzalem
(Meciye 23.37-39)

³¹ Ka sarta gani nani ndam *Feriziyej ndahan tərəkia

* 13:35 Limis 118.26.

ka Yezu a, təhi ahkado: « Sləkaba ahalay a, ru ka mələnj nahan, adàba Erot awayay akad kur. » ³² Yezu àhi ana tay ahkado: « Maslanja nani ti anjəha akada ge eyen na. Dəgum kəhumi ahkado: “Kani nəbu nagariaba seteni ana mis a akaba nahəngaraba mis ya tēbesey do na. Həjənj day anagraj nahkay. A vad ya mahkər zla nahəma, enindeverinj təwi goro.” »

³³ Yezu adəm keti: « Kani, həjənj akaba həjənj nahan ti ahər adəm nəsawaduru nakoru a Zeruzalem. Adaba mam, ndam mahəngaray *pakama ge Melefit nahəma, tabazl tay ti a Zeruzalem kwa. ³⁴ Ndam Zeruzalem, ndam Zeruzalem, kəbum kabazlum ndam mahəngaray pakama ge Melefit, kəbum kabazlum ndam ya ti Melefit asləribiyu tay ana kùli ni àna mizligi tay àna akur daya. Sak ehimeya nəwaya macakalak-abá kùli a akada ga mən ge mickər ya acakalakabu bəza gayan, abəki kərpasla gayan ka tay ni. Ay ti lekulum kəcuhwum ndo. ³⁵ Nahkay ti Melefit aməmbərənj ahay gekùli ni. Nəhi ana kùli nahəma, ekipəm nu e eri vu va do. Ekipəm nu wudaka ti si kəđəmuma: “Bay Melefit məgri sulum gayan ana maslanja ya ti amara àna slimi gayan a ni” * day kwa. »

14

Yezu ahəngaraba mis kà fat məpəsabana

1 A vad *məpəsabana nahəŋ ba nahəma, gədəkani ga ndam *Feriziyen nahəŋ əzalabiyu Yezu a magam afa gani ga məzum zlam. Yezu əra əhuriya a ahay va ti ndam ya təbu eslini ni təbu təbi slimi lala, təhi ana ahər bi agudar arəŋa ti təgəski naŋ aw. 2 Eslini zal nahəŋ naŋ əbu əbesey do ərəkia ka Yezu a. Maslaŋa nani asak akaba ahar dek məgəslfəŋana. 3 Yezu əhi ana ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen ni ahkado : « E *Divi ge Melefit ni bu ni ti təva divi ga mahəŋgaraba mis a vad məpəsabana ba tək, təvay ndo waw ? » 4 Eslini nday te-te, təhəŋgrifəŋ ndo. Nahkay Yezu əgəs ahar ga maslaŋa ya əbesey do ni, əhəŋgaraba naŋ a, mək əhi : « Sləka. » 5 Yezu əhi ana mis ye eslini ni ahkado : « Way e kidiŋ gekəli bu, bi wur gayan bi sla gayan ədiya a suwa va ti ku a vad məpəsabana ba azaya weceweci həya do ni way ? » 6 Yezu əra əhia ma nana ana tay a nahkay ti nday nakəŋ tisliki məhəŋgrifəŋani koksah.

Maslaŋa ya ti ədəm naŋ gədəkani ni ti atahəŋgororu naŋ a had

7 Yezu əra əpia ndam ya təzalay tay ga məzum zlam na, təbu tədəkiba məlan manjəhadani ga gədəkana nahəma, əhi ma nahəŋ ana tay əna ma *gozogul, ədəm ahkado : 8 « Tamal ti maslaŋa əgra wuməri ga maday wal a, əzala kur ga məzum zlam

a nahəma, kədəkiba məlan manjəhadani ga gədəkana ba. Adaba mam, bi əzala maslaŋa nahəŋ gədəkana ətama kur a. 9 Eslini maslaŋa ya ti əzalabiyu kəli ni ara ahuk ahkado : « Sləkiaba ana naŋ hina. » Nahkay mimili amadəgakuk, ekicikiaba, akoru kanjəhad ka məlan ge mis ya kələŋ ni. 10 Tamal təzala kur ga məzum zlam a nahəma, ru kanjəhad ka məlan ge mis ya kələŋ ni. Eslini day kwa ti maslaŋa ya əzalay kur ni ara ahuk ahkado : « Zləba goro ni, ra kanjəhad ka məlan ga gədəkana. » Nahkay mis ya təbu eslini ni dek atədəm nak gədəkani. 11 Nahkay maslaŋa ya ti awayay gədəkani ni lu, Melefit amafəkad naŋ kələŋ ge mis dek. Ay maslaŋa ya ti ədəm naŋ kələŋ ge mis dek ni day, Melefit aməvi məlan ga gədəkani. »

Zalum ndam talaga

12 Yezu əhi ma ana zal *Feriziyen ya əzalabiyu naŋ ni. Əhi ahkado : « Tamal kazalay mis ga məzum zlam ga məlafat ahkay do ni ga məlakarawa nahəma, kəzalay zləbəba gayak ba. Ku bəza ga muk, ku ata muk ata buk, ku ndam mahay gayak ya təbu əna elimeni ni kəzalay tay ba. Adaba tamal kəzala nday nana ti nday day atəzalavü kur, atəpəlukvü zlam gayak ya kəvi ana tay ni. 13 Ay tamal kagra wuməri nahəma, zalay ndam talaga, ndam dəra, ndam jigwer akaba ndam wuluf. 14 Tamal kəgra nahkay ti akəmərnu, adaba nday

gani tìsliki mähəŋgrukvani koksah. Ka fat ya ti Melefit amahəŋgaraba ndam jireni e kisim ba ni ti Melefit Melefiteni amähəŋgruk zlam gayak zlam gayak. »

Ma gozogul àki ka wuməri gədakani

(Meciy[#] 22.1-10)

¹⁵ Maslaŋa nahaŋ e kidin ga ndam ya təzumkabu zlam akaba Yezu ni bu ni àra ècia pakama ga Yezu ya àdəm na ti àhi: « Maslaŋa ya ti aməzum zlam a *Məgur ge Melefit bu ni ti māmərvu. »

¹⁶ Eslini Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi: « Zal nahaŋ àgray wuməri gədakani, àzalay mis dal-dal ti tōru afa gani ga məzum zlam.

¹⁷ Ka sarta ga məzum zlam ni ti àslərkiuru bay məgri təwi ka ndam ya ti àzalay tay ni ga məhiani ana tay: “Zlam èdiva àndava. Dəguma zla aw.”

¹⁸ Tàra ticia zalay na ti nday dek ku way way do àdəm:

“Kam-kam, nu eninjoru do.” Maslaŋa nahaŋ ni àhi: “Nəsəkuma vədaŋ goro a ti nakoru namənjakibiyu kwa. Kam-kam, besəa.”

¹⁹ Maslaŋa nahaŋ day àhi: “Nəsəkuma slasla ga məwəs vədaŋ a kru ti nakoru natəkar tay. Kam-kam, besəa.”

²⁰ Maslaŋa nahaŋ keti day àhi: “Nədəbiya wal a ti nahkay nìsliki maroni do.”

²¹ Bay məgri təwi ni àra àsləkabiya ti àŋgəhadì ma ni dek ana bay ga ahay ni. Naŋ nakəŋ àra ècia ma na nahkay ti àzuma bəruv a, àhi ana bay məgri təwi ni ahkado: “Ru piŋ a kəsa vu,

kəhəlbiya ndam ya kədi ahàr ana tay e mite bu na dek. Ku ndam talaga, ku ndam dəra, ku ndam wuluf akaba ndam jigwer dek, həliyu tay a ahay goro vu.”

²² Bay məgri təwi nakəŋ àra àgra təwi nana ti àra àhi ana bay məgur naŋ ni ahkado: “Bay goro, təwi gayak ni àgrava, ay ti məlaŋ manjəhadani àgəjənia kekileŋa.”

²³ Eslini bay nakəŋ àhi ana bay məgri təwi ni ahkado: “Ru a huđ gili vu akaba a vədaŋ vu. Ndam ya ti akədi ahàr ana tay ni ti garubiya tay a, nahkay day kwa ti ahay goro ni amara mərəhvu.”

²⁴ Nəhi ana kəli nahəma, ndam ya ti nəzalay tay, tàcuhway marana ndo ni ti ku bəlaŋ gatay tekeđi amacakay zlam ga wuməri goro ni do simiteni.” »

Kagray mam day kwa ti kigi bay madəbay Yezu ni mam?

(Meciy[#] 10.37-38)

²⁵ Yezu àra àsləka eslina ti mis dal-dal tàdəboru naŋ e divi vu. Nahkay naŋ nakəŋ àmbatkibiyu ma ka tay, àhi ana tay ahkado:

²⁶ « Tamal ti maslaŋa ara, awayay madəbay nu nahəma, maslaŋa nani si awayay nu kay àtama bəjana ata məjana kwa. Si maslaŋa nani awayay nu kay àtama wal gayaŋ a, àtama bəza gayaŋ akaba bəza ga məjani zawalani akaba walani daya kwa. Si maslaŋa gani nani awayay nu kay àtama ahàr gayaŋ gayaŋana daya kwa. Tamal àgray nahkay ndo nahəma,

èsliki madəbay nu koksah.
 27 Maslaŋa ya ti àgəskabu daliya do ni ti èsliki madəbay nu do. Ku tamal tawayay *madarfəŋ naŋ kà təndal nəŋgu ni, ahàr àdəm mādəbay nu. Tamal àgray nahkay do ni ti èsliki madəbay nu koksah.

28 « Bi maslaŋa e kidiŋ gekəli bu awayay aləm ahay zəbalani. Maslaŋa nani anjəhad digəs aslaslay ahàr, asərkaba siŋgu ya àfəŋ ga mendeveřiŋaba təwi ga ahay gayan na day. Agray nahkay day tək, àgray do aw ?
 29 Tamal àslaslay ahàr gayan day ndo ni ti bi afəkad asak ga ahay ni ciliŋ, èsliki mendeveřiŋ təwi gayan ni koksah. Mis etipia èndeveřiŋ ahay ni ndo ni ti atəbi seki, 30 atədəm ahkado : “Aw ! Maslaŋa hini àfəkadā asak ga ahay gayan a, èsliki məlumabana ndo timey !”

31 « Nahkay day, bi bay ga kəsa nahan awayay akoru akadəvafəŋva kà bay ga kəsa nahan a. Bay nani anjəhad digəs ga məgri sawari ana ahàr gayan day, ahi ana ahàr : “Mis goro dəbu kru, bay nahan ni ndam gayan dəbu kru kru cə ni ti nisliki moru makadəvani ata naŋ tata aw ?” Ahi ana ahàr nahkay day tək, àdəm do aw ? 32 Tamal ti àsəra emisliki do nahəma, aslərkiuru mis ka bay nahan ni ka ya ti naŋ àbu driŋ mba ni, ge mihindifiŋa ere ya naŋ awayay ti tənjalabu na.

33 « Nahkay zla nahəma, tamal maslaŋa e kidiŋ gekəli bu awayay adəbay nu ti si

ambrəŋ zlam gayan dek day kwa, do ni ti èsliki madəbay nu koksah. »

Estena ya àgray təwi va do ni

(Meciya 5.13 ; Mark 9.50)

34 Yezu àhi ana tay keti : « Estena ti zlam sulumani. Ay tamal àcər va do ni ti təgri mam ti məcər keti ni mam ? Àbi. 35 Nahkay egi àbəlay va do. Ku ga magray argwa ga məbəkiani ka vadaŋ day àbəlay va do. Mis taboru ke jigəri ciliŋ. Tamal maslaŋa slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mīci lala. »

15

Ma gozogul àki ka təmbak mijijeni

(Meciya 18.12-14)

1 Ndam *məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ndahan tərəkia ka Yezu a ga məbi slimi ana pakama gayan ya àhi ana mis na.

2 Ndam *Feriziyen akaba ndam *məsər Wakita ge Meləfit tàra tìpia tay a nahəma, tənɣuzay ma e kidiŋ gatay bu, tədəm : « Naŋ hini ti agəskabu ndam magudar zlam, təzumkabu zlam ka ahar bəlan akaba tay timey ! »

3 Eslini Yezu àhi ma ana tay àna ma *gozogul, àhi ana tay ahkado : 4 « Bi maslaŋa e kidiŋ gekəli bu təmbəmbak gayan təbu diŋ mək bəlan gani èjia. Àra èpia ti bəlan gani àkibu ka ndahan ni bi nahəma, ambərbu kru kru ambəlmbu mahar ambəlmbani ni a hud gili

bu. Akoru adəboru bəlanjani ni, àdia ahàr a day kwa ti ambrəŋ madəbani. Way àgray nahkay do ni way? ⁵ Ka ya ti àdia ahàr a nahəma, amərvu, azakababiyu ke mejeŋgel. ⁶ Àra ènjia a magam a ti azalakabu zləbəba gayan akaba ndam mahay gayan. Tàra tɪnjia ti ahi ana tay ahkado: “Nədia ahàr ana təmbak goro ya ti èji na, nihi ti məmərɪmɪvɪ, do ni ti ahəmamam.” ⁷ Nəhi ana kəli nahəma, nahkay day ku bay magudar zlam naŋ bəlanj tamal àmbatkaba majalay ahàr gayan a ti Melefit akaba məslər gayan atəmərvu e melefit bu. Atəmərvu àna naŋ kay atama məmərvani ya təmərvu àna ndam jireni kru kru ambəlmbu mahar ambəlmbani ya wudəra gatay àbi ga mambatkaba majalay ahàr gatay a bi ni. »

Ma gozogul àki ka siŋgu ya èji ni

⁸ Yezu àhi ana tay keti: « Nahkay day, bi wal nahan naŋ àbu àna grusu kru, èjifiŋa bəlanj. Àra èpia ti siŋgu ni èjia nahəma, àdəki aku ke ceŋgel, àsləd ahay gayan dek. Adəbay siŋgu ni lala, àdia ahàr a day kwa ti ambrəŋ madəbani. ⁹ Àra àdia ahàr a ti azalakabu zləbəba gayan akaba wəl mahay gayan. Tàra tɪnjia ti ahi ana tay ahkado: “Nədia ahàr ana grusu goro ya èji na, nihi ti məmərɪmɪvɪ, do ni ti ahəmamam.” ¹⁰ Nəhi ana kəli nahəma, nahkay day ku bay magudar zlam bəlanj tamal àmbatkaba majalay

ahàr gayan a ti *məslər ge Melefit atəmərvu. »

Ma gozogul àki ka wur ya èji ni

¹¹ Yezu àhi ana tay keti: « Zal nahanj àbu, bəza gayan zawalani bebem cə. ¹² A vad nahanj zla nahəma, naŋ gəziteni ni àhi ana bəjanani ahkado: “Bəba, dikaba elimeni gayak na ana leli a ti nəhəl ere gani goro.” Nahkay bəŋ gatay ni èdikaba elimeni gayan na ana tay a. ¹³ Àra àgra vad a bal ka ahàr gana zla ti naŋ gəziteni nakəŋ àhəl ere ga zlam gayan ni, àsəkumoru dek, àsləka àna siŋgu gana, òru ka had driŋeni zlam gayan. Òru ènjəa ka had nana ti ègwejelekaba siŋgu gayan na dek a magray paraw ba.

¹⁴ « Siŋgu ni àra àndavfəŋa dek nahəma, ləwir ti ni àdaya ka had nana kay. Ləwir ni àra àdaya ti naŋ nakəŋ àŋgət zlam va do. ¹⁵ Nahkay òru ga məgri təwi ana mis ka had nani. Maslaŋa nani àhi mòru məjəgi mədrəs e gili. ¹⁶ Awayay məzum zlam məzumani ga mədrəs ni ti mărəh àna naŋ, ay ti maslaŋa àbi avi bi. ¹⁷ Eslini naŋ nakəŋ àjalaki ahàr ka manjəhad gayan, àhi ana ahàr: “Mis ya təbu təgri təwi ana baba goro ni dek təbu təzum zlam pazaza, àgəjənifəŋa kà tay a. Nu zla ti nəmət ahalay àna ləwir ti ahəmamam. ¹⁸ Nihi ti nasləka naŋgoru a magam afa ga baba goro. Eninjəa ti anəhi ahkado: Bəba goro ni, nəgudaria zlam ana Melefit

a, nak day nàgudaruka zlam a. ¹⁹ Àgèski ti kàzalay nu wur gayak va ba, mənjalū akada nu bay mægruk təwi ciliŋ.” ²⁰ Nahkay àsləka, naŋ àbu aŋgoru a magam afa ga bəŋani nakəŋ.

« Naŋ àbu ara e divi ba driŋ mba nahəma, bəŋani àsəraya naŋ a, àsia cicihi a dal-dal. Bəŋani ni àcuhwakioru, àgèskabu naŋ gum, àgri sa àna məmərani. ²¹ Wur ni àhi ahkado : “Bəba goro ni, nàgudaria zlam ana Melefita, nak day nàgudaruka zlam a. Àgèski ti kàzalay nu wur gayak va ba.” ²² Eslini bəŋani àhi ana ndam mægri təwi ni ahkado : “Dəgum piŋ kəzumbiya azana sulumani ya àtam ndahaŋ na ni, ti kəfumki. Fumiviyu mili a ahar vu, kəbumiviyu kimaka a asak vu daya. ²³ Dəgum kəpicehumbiya wur sla magalani na, ti kislifumi. Məgrum wuməri, məzum zlam àna məmərani, do ni ti ahəmamam. ²⁴ Adaba wur goro hini ti àməta, ay ti àŋgaba ; èjija, ay ti nədia ahàr a.” Bəŋani ni àra àdəma nahkay ti tənjàki ka magray wuməri àna məmərani.

²⁵ « Nday təbu tagray wuməri nahkay ti wur gəđakani ni naŋ àbiyu e gili. Naŋ àbu asləkabiya ènjia cifa a magam a nahəma, èci zlam ya mis tivi ni akaba həbay gatay ya tahəbay ni. ²⁶ Naŋ nakəŋ àzalay maslaŋa nahaŋ naŋ àbu agri təwi ana bəŋani, èhindifiŋa ma,

àhi ahkado : “Mam àgravu a magam mam ?” ²⁷ Maslaŋa nani àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : “Wur ga muk ni àsləkabiya, mək buk èsliŋa wur sla ya məgal na, adaba àdia ahàr ana wur na naŋ àbu nənjaləŋ.” ²⁸ Wur gəđakani ni àra ècia ma na nahkay ti àzuma bəruv a, àcuhway məhuriyani a ahay vu do. Bəŋani àra ècia wur gayaŋ ni àcuhway məhuriyani a ahay vu do nahəma, àhərkiaya e mite va àdabakay naŋ ti məhuriyu a ahay ni vu. ²⁹ Nahkay wur ni àhəŋgrifəŋ ana bəŋani ni, àhi ahkado : “Ci day ! Agray vi ehimeya nu nəbu nəgruk təwi, day-day nədukia asak ka ma gayak a ndo. Akaba nani dek day-day kəvu ku wur ga awak ga magray wuməri akaba zləbəba goro ndo. ³⁰ Ay nihi ti wur gayak ni ègwejeleka babiya elimeni gayak na a wəl ba. Akaba nani dek ti kislifia wur sla ya məgal na !” ³¹ Ay bəŋani àhi ahkado : “Wur goro, leli makakabu kəlavad ata nak timey. Elimeni goro ni dek ti gayak, do ni ti ga way ?” ³² Ay ahàr àdəm magray wuməri àna məmərani, adaba wur ga muk ti àməta, ay ti àŋgaba ; èjija, ay ti mədia ahàr a.” »

16

Ma gozogul àki ka bay mangah sinju

¹ A vad nahaŋ Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Zal nahaŋ àbu nahəma, naŋ bay ge elimeni.

Nan̄ àbu àna bay mægri tæwi ; tæwi gayan̄ ti ga man̄gahi sin̄gu. A vad nahan̄ maslan̄a nahan̄ àrækia ka bay ge elimeni na, àhi ahkado : “Bay man̄gahuk sin̄gu ni ti nan̄ àbu ejiñ elimeni gayak ni.” ² Bay ge elimeni ni àra ècia nahkay ti àzalay bay mægri tæwi ni, àhi ahkado : “Pakama ya n̄ici, mis tædæmkuk ni ti àsu bi. Nihi ti slaslukabu sin̄gu goro ni ka wakita ti kâvu wakita gani, adaba nara nizligaba kur e tæwi ni ba.” ³ Bay magray tæwi nakəñ àra ècia tàhia ma na nahkay ti àdæm : “Bay ya nægri tæwi ni ara ezligaba nu e tæwi ni ba ni ti anagray ahəmamam ? Njæda goro day àbi ga mæwəs vedañ bi, mahəngalay zlam day mimili awərki nu ni. ⁴ Ere ye ti nagray ni ti nihi : wudaka tara tizligaba nu e tæwi ni ba nahəma, nagray zlam ti mis atəgəskabu nu afa gatay ka ya ti tizligaba nu e tæwi ba ni.” ⁵ Nahkay nan̄ nakəñ àzalabiyu ndam ya ti àkəli duwa ana tay ni dæk bəlan̄ àna bəlan̄. Duwa nani ya àkəli ana tay ni ti ga bay ge elimeni ni. Tàra t̄injikaba ti àhi ana maslan̄a nahan̄ e kidiñ gatay bu ahkado : “Duwa ga bay ya nægri tæwi ni, àfuk ti ehimey ?” ⁶ Nan̄ nani àhəngriñ, àhi : “Àfu amal gurda diñ.” Eslini bay magray tæwi ni àhi : “Zay wakita ga duwa gayak ni, njəhada digəs bəki weceweci gurda kru kru zlam.” ⁷ Mək àhi ana maslan̄a nahan̄ keti : “Nak ti

àfuk ehimey ?” Maslan̄a nani àhəngriñ, àhi : “Buhu ga *alkama àfu diñ.” Àhi : “Zay wakita gayak, bəki kru kru azlalahkər.” ⁸ Bay ge elimeni ni àra ècia ti bay mægri tæwi ni àgosa nan̄ a nahəma, àzləbay nan̄, adaba ànjəhia ka vu gayan̄ a. Nædæm nahəma, mis ga duniya ti tən̄jəha e kidiñ gatay ba tətama ga ndam ge Melefit na.

⁹ « Nu ti ere ye ti nəhi ana kəli nahəma nihi : Sin̄gu ti agosay mis. Lekələm ti vumi ana mis ndahan̄ ti t̄igi zləbəba gekəli. Tamal kəgruma nahkay nahəma, ka ya ti sin̄gu ni amandavfəña kə kəli a ti atəgəskabu kəli a ahay bu ; ahay gani nani ti àmbæd day-day do. ¹⁰ Tamal ti mis agray tæwi ku gəziteni àna jiri nahəma, agray tæwi gədakani àna jiri daya. Tamal agosay mis e tæwi ku gəziteni bu nahəma, agosay mis e tæwi gədakani bu daya. ¹¹ Sin̄gu ti agosay mis. Nahkay tamal ti lekələm kəgrum tæwi ge jiri àna nan̄ ndo nahəma, Melefit aməvi zlam ya sulumani edediñeni ni ana kəli aw ? Aha, amavay do ! ¹² Nahkay day, tamal kəgrum tæwi ge jiri àna zlam ge mis ndahan̄ ndo nahəma, Melefit aməvi zlam gekəli gekəleni ana kəli aw ? Aha, amavay do !

¹³ « Maslan̄a àbi esliki mægri tæwi ana bay ahay cə bi. Emizirey bəlan̄ gani, amawayay nan̄ nahan̄ ni, ahkay do ni aməgəsiki ma ana nahan̄ ni do, ana nan̄ nahan̄ ni ti ni

aməgəsiki ma. Lekulum day tamal kədəbum siŋgu hi hi ti kisləmki məgri təwi ana Melefit koksah. »

Zlapay ga Yezu gərgərani ndahan

(Meciy^u 11.12-13 ; 5.31-32 ; Mark 10.11-12)

¹⁴ Ndam *Feriziyen ndahan tàra ticia ma ga Yezu ya àdəm na dek ti tēyefiŋ, adaba nday tawayay siŋgu gədak. ¹⁵ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Lekulum nahəma, kè eri ge mis ti kədəmum lekulum ndam jireni. Ay ti Melefit àsəra ere ye ti a huf gekuli bu na. Zlam ya ti mis tādəm zlam gədakani ni, kè eri ge Melefit ti zlam nani zlam magədavani àbəlay do simiteni. »

¹⁶ Yezu àdəm keti : « *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni akaba pakama ga ndam ndahan ya tàhəŋgaray *pakama Melefit ni ti mis təbu tagray təwi àna naŋ duk àbivu ana sarta ge Zeŋ bay məbaray mis ni. Kwa ka sarta gani nani təbu təhi *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ana mis. Məgur ge Melefit ti ku way way do day akadvu àna njəda gayan dek ga məhuriyani. ¹⁷ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, huf melefit akaba had ni dek atəndav, ay asak ma ge Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ku gəziteni nəŋgu ni mandav gani zləzlada.

¹⁸ « Ku way way do àgara wal gayan a, mək àda wal nahəna a nahəma, maslaŋa nani

àgra hala. Tamal maslaŋa nahəna àza wal ya ti zal gani àgara naŋ na ti maslaŋa nani day àgra hala. »

Ma gozogul àki ka bay ge elimeni nday ata Lazar

¹⁹ Yezu àdəm keti : « Zal nahəna àbu naŋ bay ge elimeni. Abakabu azana sulumani ga siŋgu kayani, kəlavaf agray wuməri àna zlam məzumani məcərani kayani ni. ²⁰ Zal nahəna àbu, slimi gani Lazar. Naŋ zal talaga, andəhad kəlavaf kə mahay ga bay ge elimeni ni. Vu gayan ni dek ambələk. ²¹ Awayay ti azum zlam ya adəgaya adəgafəŋa kə məlan məzumki zlam ga bay ge elimeni na, ay ti təvi do. Kərá tara tindigid ambələk gayan ni sawan. ²² A vad nahəna zal talaga nakəŋ àməta. Àra àməta zla nahəma, *məslər ge Melefit təzoru naŋ afa ge Melefit ti tənjuhədkabu akaba Abraham. Bay ge elimeni nakəŋ àməta daya, nahkay tileba naŋ a. ²³ Tàra tileba naŋ a ti òru a məlan ge *kisim vu, eslini naŋ àbu acakay daliya dal-dal. Naŋ àbu eslini ti àmənjoru agavəla, èpioru Abraham nday ata Lazar manjuhədkabani. ²⁴ Àra èpia tay a ti àzlah, àhi ana Abraham ahkado : “Abraham baba goro ni, nəsuk cicihi ti ! Kam-kam slərbiyu Lazar ti mətəlviyu weleher gayan a yam vu ti məfuki ka arəd ga məvu liŋ-liŋeni, adaba nu nəbu ahalay a aku bu, nagraj

daliya dal-dal.”²⁵ Ay Abraham àhəŋgrifəŋoru, àhi : “Wur goro ni, sərki ti a manjəhad gayak bu ka dala ahaslani ti kəŋgəta zlam sulumana dal-dal, ay Lazar ti ni àgra daliya dal-dal. Nihi nahəma, naŋ àbu aŋgət zlam sulumani ga məhəŋgrivu bəruv, nak ti ni kacakay daliya.”²⁶ Akaba nani dek nəŋgu ni, *evid gəɖakani àbu e kidiŋ geli bu akaba kəli. Nahkay maslaŋa ya ti ecik ahalay akoru afa gekəli ni ti èsliki do. Maslaŋa ya ti ecikbiyu afa gekəli ara afa geli a ni day èsliki do.”²⁷ Bay ge elimeni nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : “Tamal nahkay ti nahəŋgalay kur kam-kam baba goro ni, sləroru Lazar a magam afa ga bəŋ goro,²⁸ adaba bəza ga mmawa təbiyu eslini nday zlam. Hi ana Lazar ti mōru məhivu ana tay ti təra ka məlaŋ ga daliya hini va ba daya.”²⁹ Abraham àhi ahkado : “Nday təbu àna wakita ge Məwiz akaba wakita ga ndam ndahaŋ ya təhəŋgaray *pakama ge Melefīt ni. Ahàr àdəm təbi slimi ana pakama ya a wakita nday nani bu ni lala.”³⁰ Bay ge elimeni nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : “Aha, Abraham baba goro ni, nahkay do. Ay tamal maslaŋa àŋgaba e kisim ba, arəkioru ka tay, ahivù ma gani ana tay nahəma, atambatkaba majalay ahàr gatay na.”³¹ Ay Abraham àhi ahkado : “Tamal təbi slimi ana pakama ge Məwiz akaba ga ndam ndahaŋ ya

təhəŋgaray pakama ge Melefīt ni do nahəma, ku tamal maslaŋa məŋgaba e kisim ba, məhi pakama ana tay nəŋgu ni, ticiiki do simiteni.” »

17

Magudar zlam akaba məmbərfəŋana
(Meciyə 18.6-7, 21-22 ; Mark 9.42)

¹ Yezu àhi ma ana ndam madəbay naŋ ni keti, àhi ana tay ahkado : « Zlam ya ejiŋkia mis ke divi a ni ti təbu. Nğay təbi ti àdəmvu koksah. Ay tamal maslaŋa agray zlam ya ti ejiŋkia mis ke divi a nahəma, maslaŋa nani cicihi amələki, ² hojo təwəliviyu avar gəɖakani a dəŋgu vu dondul mək tizligiyu naŋ a *dəlul gəɖakani vu dəzləz. Ndam ya təfəku ahàr, mis tədəm tislə arəŋa do akada ga bəza ciḃ-ciḃeni ni ti, tamal ti maslaŋa agray ti ku way way do e kidiŋ gatay bu mījikia ke divi a nahəma, hojo təgri nahkay. ³ Nahkay ti bumi slimi ana ahàr gekəli !

« Tamal wur ga muk àgudaruka zlam a ti hiki lala. Tamal àsərkiə ka zlam magudarani gayəŋ na, àdəm “Nəgray va do” nahəma, məbərḃəŋa. ⁴ Ku tamal àgudaruka zlam a sak adəskələ a vad ba mək ara afa gayak a sak adəskələ ahuk : “Nəsərkiə ka zlam ya nəgudaruk na, nəgray va do” nahəma, məbərḃəŋa. »

Məfəki ahàr ke Melefīt

⁵ Ndam *asak ga Bay geli Yezu təhi ana Yezu ahkado :

« Mawayay kâgray ti mîfêki ahâr ke Melefit àkivu ti. »⁶ Bay geli àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Ku tamal mîfêki ahâr gekûli ke Melefit kay do, àbu gəzit akada hilfi ga zlam gəziteni cilin nəŋgu ni, kislumki məhiani ana məŋ ga zlam hini : “Radvaba, kâru kânjəhad a *dəluv gəđakani vu” nəŋgu ni, amagravu. »

Manjəhad ga ndam məgri təwi ana Melefit

⁷ Yezu àdəm keti : « Bi mis e kidin gekûli bu bay məgri təwi gayan nəŋ àbu awəs vədaŋ ahkay do ni ahətay zlam. Tamal àsləkabiya e gili na ti bay ahay ni ahi ahkado : “Ra kânjəhada weceweci, kəzum zlam” aw ?⁸ Aha ! Ahi ahkado : “Dəaya zlam məzumana. Kidia ti kâmbatkabu azana, kəhəlubiya zlam məzumani na. Kəhəlubiya ti cika kə gəvay goro a ga məhəlubiya zlam ndahaŋ ya nawayay na. Ka ya ti anəzuma akaba enisia goro a nahəma, nak akəzum akaba ekisi gayak.” Bay ahay ni aməhi nahkay sawaŋ do aw ?⁹ Bay magray təwi ni tamal àgra təwi ya təhi na ti bay ahay ni agri səsü aw ? Agri do. ¹⁰ Nahkay lekulum day tamal kəgruma təwi ya Melefit àhi ana kûli grum na ti dəmum : “Leli ndam məgri təwi ana Melefit cilin. Ere ye ti àhi ana leli grum ni, mągra àndava.” »

Yezu ahəŋgaraba ndam ambələk a kru

¹¹ Ka ya ti Yezu akoru a Zeruzalem nahəma, asləkaba gwar ke ekwi ga had *Samari nday ata had *Gelili a. ¹² Naŋ àbu ahuriyu a kəsə nahaŋ vu ni ti ndam ambələk kru tərəkia, ticik cak. ¹³ Təzlah, tədəm : « Yezu gəđakani geli, məsuk cicihi ti. » ¹⁴ Yezu nakəŋ àra èpia tay a ti àhi ana tay ahkado : « Dəgum afa ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ti tamənjaki ke kûli. »

Ka ya ti nday təbu takoru nahəma, taŋgaba, tigia mis njelatana. ¹⁵ Balaŋ gatay àra èpia àngaba ti àngəkibiyu ka Yezu, àzləbabiyu Melefit àna zlahay. ¹⁶ Àra ènjikia ka Yezu a ti àbəhadı mirdim, meleher ndi6 ana had, àgri səsü dal-dal. Zal nani ti zal Samari. ¹⁷ Yezu àdəm : « Mis tigi njelata ti nday kru do aw ? Ay nday ambəlmbani ni nday eley ?¹⁸ E kidin gatay ambəlmbani ni bu ni ti mis àbi aŋga agri səsü ana Melefit bi aw ? Si zal madurlaŋ hini cilin ni ! » ¹⁹ Eslini Yezu àhi ana maslaŋa ya àngəkia ni : « Cikaba, ru a magam. Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahâr a palam. »

Məgur ge Melefit akaba maŋga ga Wur ge Mis a

(Meciyu 24.23-28, 37-41)

²⁰ Ndam *Feriziyen ndahaŋ tərəkia ka Yezu a, təhi ahkado : « *Məgur ge Melefit ti amənjaki ananaw ? » Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Məgur ge Melefit anjaki nahəma, èpivu do. ²¹ Nahkay atədəm : “Naŋ hi !”

ahkay do ni: “Naŋ tegi!” do. Nədəm nahəma, Məgur ge Melefit ti ànjəkia e kidin gekəli ba àndava. »

22 Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado: « Sarta nahaŋ amara ti akawayum mipi nu *Wur ge Mis ku vad bəlan, ay ti ekipum nu do. 23 Ka sarta gani nani atəhi ana kəli: “Naŋ tegi!” ahkay do ni “Naŋ hi!” Ay tamal təhia ana kəli a nahkay ti kədəgum ba, kədəbum tay ba. 24 Adaba mam, ka fat ya ti nu Wur ge Mis anaŋa nahəma, mis etipi nu akada ga avər ya abay aku, asladay huđ melefit dek ni. 25 Ay wudaka anaŋa ti ahər àdəm mis ye e hini vu ni təgəskabu nu do, təgru daliya dal-dal day kwa. 26 Ere ye ti àgravu ke zemeni ge Nəwi ni amagravu ka fat ya ti nu Wur ge Mis anaŋa ni. 27 Ke zemeni gani nani ti mis təbu təzum zlam, tisi zlam, taday wál, wál day taday zawal. Nday təbu tagray zlam nday nani nahkay duk àbiviyu ana vad ya ti Nəwi àhuriyu a *slalah ga yam gədakani vu ni. A vad gani nani ti yam àrahvù malan dek, èziŋeba mis na dek kədap. 28 Amagravu akada ya àgravu ke zemeni ga *Lot ni daya. Ke zemeni gani nani ti mis təbu təzum zlam, tisi zlam, təsəkum zlam, təsəkumoru zlam, tajav zlam, tələm ahay. 29 Ay ka fat ya ti Lot àsləka a *Sodom a ni ti aku akaba zlam nahaŋ ya aku agəs akada ga asas ya aku agəs ni dal-dal àdəgakia

ka ndam ga kəsa nana kwa e melefit ba akada ga avər ya atəd na, èviyekaba tay a dek. 30 Nahkay ka fat ya ti Melefit amanğazli nu Wur ge Mis ana mis dek nahəma, zlam gani amagravu ka məsərki gatay do.

31 « Ka fat gani nani ti tamal mis nahaŋ naŋ àbu ka *dalahaŋ ga ahay gayaŋ, zlam gayaŋ təvu a ahay bu nahəma, àhəraya, àhuriyu a ahay vu ga məhəlaya zlam gayaŋ a day ba. Nahkay day maslaŋa ya ti naŋ e gili ni àŋga a magam a ba, mâcuhway huya. 32 Nədəm nahəma, ere ye ti àgrakivu ka wal ga Lot ni ti àgəjazlki ahər ke kəli ba! 33 Maslaŋa ya ti awayay ajəgur sifa gayaŋ ti àmət ba ni ti emiŋ, ay maslaŋa ya ti emiŋ sifa gayaŋ nahəma aməjəgur sawaŋ, aməmət day-day do. 34 Nəhi ana kəli nahəma, ka ya ti anaŋa ni ti ku tamal mis cə nday ka slalah bəlan ga məlavad nəŋgu ni atazay bəlan gani, atəmbərbu nahaŋ ni ti amagravu tata. 35 Ku tamal wál cə tihikabu humbu ka ahar bəlan nəŋgu ni, atazay bəlan gani, atəmbərbu nahaŋ ni ti amagravu tata. [36 Ku tamal zawal təbu e gili ka ahar bəlan nəŋgu ni, atazay bəlan gani, atəmbərbu nahaŋ ni ti amagravu tata.] »

37 Yezu àra àdəma pakama nana ti ndam madəbay naŋ ni təhi ahkado: « Bay geli, ere gani nani amagravu ti eley? » Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana

tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, ka mələŋ ya zlam məmətani àvu ni ti mambá təcakalavu eslini. »

18

Ma gozogul àki ka wal madakway akaba bay magray seriya

¹ Yezu àhi ma *gozogul ana ndam madəbay naŋ ni, ti tãhəŋgalay Melefit a sarta bu dek kəlavad, təmbrəŋ ba simiteni. ² Àdəm ahkado :

« Bay magray seriya nahaŋ àbu a kəsa nahaŋ bu. Bay gani nani ti àdi slimi ana mis do ; ku Melefit day aŋgwaz àwərfəŋa naŋ a do. ³ A kəsa gani nani bu nahəma, wal madakway nahaŋ àbu. Wal nani àra sak ehimeya afa ga bay magray seriya na, àhi ahkado :

“Maslaŋa nahaŋ àgudarua zlam a, ay ti nawayay ti kəgru seriya gani.” ⁴ Naŋ gani sak ehimeya àcuhway mægri seriya ni ndo. Ay a vad nahaŋ zla nahəma, bay magray seriya nakəŋ àdəm ahkado :

“Ku tamal nəgrafəŋa aŋgwaz kə Melefit a do, nədi slimi ana mis do nəŋgu ni, ⁵ wal madakway hini ti ahəlu muru, hojo nəgri seriya gayaŋ ni. Do ni ti wal ni naŋ àbu ara nahkay ti anəŋgətfəŋa ahàr a do.” ⁶ Eslini Bay geli àdəm ahkado :

« Bay magray seriya nani ti mis jireni do. Ay cəm pakama gayaŋ ya àdəm ni ! ⁷ Naŋ tekeđi àgray nahkay ti Melefit naŋ jireni ni ti amægri jiri gayaŋ ana ndam ya àdaba tay a ni do

aw ? Amægri ana tay, adaba təbu tahəŋgalay naŋ məlafat akaba məlavad gani do dek. Amaməŋjaləŋ ana tay àna eri ahkay ciliŋ aw ? Aha ! ⁸ Nəhi ana kəli nahəma, amægri jiri gayaŋ ana tay ke weceweceni həya. Ay ka ya ti nu *Wur ge Mis anaŋga a mələŋ va ni ti anədi ahàr ana mis ya təfəki ahàr ke Melefit ni aw ? »

Ma gozogul àki ka zal Feriziyen nday ata bay məhəl hadam

⁹ Yezu àdəm ma *gozogul nahaŋ keti. Àhi ana ndam ya ti tədəm nday ndam jireni, taməŋjaləŋ kə mis ndahaŋ akada təsər zlam do ni. Àdəm ahkado :

¹⁰ « A vad nahaŋ ndam ndahaŋ nday cə təhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu ga mahəŋgalay Melefit. Bəlaŋ gani zal *Feriziyen, naŋ nahaŋ ni ti ni bay *məhəl hadam. ¹¹ Eslini ti zal Feriziyen ni ècik jik, ahəŋgalay Melefit a məbəruf gayaŋ bu, àdəm ahkado :

“Bay Melefit goro ni, nəgruk səsı adaba nu ti akada ge mis ndahaŋ ni do. Mis ndahaŋ ni ti ndam akal, ndam jireni do, ndam magray hala. Nday ti akada ga bay məhəl hadam nini. ¹² Nu zla nahəma nəgəs ndəra sak cə a huđ ga gosku bu ; a huđ ga zlam goro kurani ya nəŋgət ni bu lu, nəzaba bəlaŋ, nəvuk.” ¹³ Bay məhəl hadam ni ti ni ècik cak, eri tekeđi àwayay mazoroni e melefit vu ndo, àbəki ahar duc ka məbəruf, àdəm ahkado :

“Bay Melefit goro ni, nu

bay magudar zlam, nəsuk cicihi ti.”* »¹⁴ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, ka ya ti təhəraya, təbu takoru a magam ni ti maslaŋa ya Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani gayan na àndava ni ti nani bay məhəl hadam ni. Zal Feriziyen ni ti Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani gayan na ndo. Adaba mam, maslaŋa ya ti àdəm naŋ gəđakani ni ti Melefit aməhi : “Nak gəziteni” sawan. Ay maslaŋa ya ti àdəm naŋ gəziteni nahəma, Melefit aməhi : “Nak gəđakani” sək sawan. »

Yezu agri sulum ge Melefit ana bəza ci6-ci6eni

(*Meciy^u 19.13-15 ; Mark 10.13-16*)

¹⁵ Mis ndahan təhəlibiyu bəza ci6-ci6eni ana Yezu ti mægri *sulum ge Melefit ana tay àna məbəki *ahar gayan ka tay. Ndam madəbay naŋ ni tipia tay a ti tələgi ana tay. ¹⁶ Yezu àra ècia ndam madəbay naŋ ni təbu tələgi ana mis ni ti àzalay tay, àhi ana tay ahkado : « Mbrəŋum bəza tàra afa goro a, kəcumfəŋa tay a ba. Adaba mam, *Məgur ge Melefit ti ga ndam ya təbu akada ga bəza ni. ¹⁷ Nəhi ana kəli nahəma, ahàr àdəm ku way way do mægəskabu Məgur ge Melefit akada ga wur gəziteni ya eciiki slimi ana bəŋani ni. Tamal àgəskabu nahkay do nahəma, èsliki

məhuriyani a *Məgur ge Melefit vu koksah. »

Bay ge elimeni

(*Meciy^u 19.16-30 ; Mark 10.17-31*)

¹⁸ Bay ga ndam *Zəde nahan àrəkia ka Yezu a, àhi : « Məsi sulumani, ti nəŋgət *sifa ya àndav day-day do ni ti nəgray ahəmamam ? »¹⁹ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Kazalay nu mis sulumani ti kamam ? Mis sulumani ti àbi, si Melefit cilin. ²⁰ Ere ye ti kəhindi ni ti, *Divi ge Melefit ya àvi ana mis ni ti kəsəra tay a do aw ? Kəgray hala ba ; kəkəđ mis ba ; kigi akal ba ; kəgray sedi ti kəsəkəđ malfada ba ; həŋgriuru ahàr a had ana ata buk ata muk. † »

²¹ Eslini zal nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Divi nani ti nəgəskabá dek kwa nu a wur wurani. » ²² Yezu àra ècia pakama gayan na ti àhi ahkado : « Kəkileŋa zlam àhəcukivu bəlan. Səkumoru zlam gayak dek ti kidi sinġu gani ana ndam talaga. Nahkay ti akəŋgət elimeni e melefit bu. Akagra zlam nana dek nahəma, kàra, kədəbay nu. » ²³ Naŋ nakəŋ àra ècia ma ga Yezu ya àhi na ti ma gani àhəlia ahàr a, adaba elimeni gayan àbu dal-dal.

²⁴ Yezu àra èpia naŋ a, ahàr àbu ahəli ti àdəm ahkado : « Ndam ge elimeni təhuriyu a Məgur ge Melefit vu ni ti zləzlada dal-dal. ²⁵ Ezligwemi ahuriyu e evid ge lipri vu

* **18:13** Ka sarta gani nani ti maslaŋa ya ti abəki ahar duc ka məbərur ni ti adafaki tuway, akada geli ya məbəki ahar duc ka ahàr ni. † **18:20** Mənjay Mahərana 20.12-16 ; Mimbiki 5.16-20.

kwalac ti agravu aw? Ay ti bay ge elimeni m̄huriyu a M̄gur ge Melefit vu ni ti zlazada dal-dal, àtama ge ezligwemi ya ahuriyu e evid ge lipri vu na. »²⁶ Ndam ya ti tici ma gayaṅ ya àd̄m ni t̄d̄m : « Ay tamal nahkay ti way ti Melefit amahəṅgay naṅ way? »²⁷ Ay Yezu àhəṅgrifəṅ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti mis tàgray koksah ni, Melefit agray tata. »

²⁸ Piyer àra ècia ma ga Yezu na ti àhi ahkado : « Iy zla, leli m̄mbrəṅa zlam geli a, madəbay kur ti ahəmamam? »²⁹ Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana k̄li nahəma, tamal mis àmbərba zlam gayaṅ azuhva M̄gur ge Melefit a, bi àmbərba ahay gayaṅ, wal gayaṅ, bəza ga m̄ṅani, ata bəṅani ahkay do ni bəza gayaṅ nahəma,³⁰ aməṅgətv̄ zlam nday nani kay nihi ka sarta hini. Ka m̄laṅ m̄weni ya Melefit amagraya ni day aməṅgət sifa ya àndav day-day do ni. »

Yezu ad̄m keti aməmət mək aməṅgaba e kisim ba
(Meciy^u 20.17-19; Mark 10.32-34)

³¹ Yezu àzalakabu ndam *asak gayaṅ kru mahar c̄eni ni, àhi ana tay ahkado : « C̄m day, nihi ti leli m̄bu m̄c̄loru a Zeruzalem, ad̄aba zlam ya ti ndam mahəṅgaray *pakama ge Melefit t̄d̄mku ka nu, nu *Wur ge Mis ni dek amagravu ti eslini. ³² Mis atəgəsi nu ana ndam ya t̄f̄eki ah̄r ke Melefit do ni. Nday gani nani eteyef̄u, etindivi

nu, etitif̄viyu esliḅ e eri vu,³³ atəzləḅ nu àna kurupu, atakad nu, mək a vad ya mahkər ti anəṅgaba. »³⁴ Yezu àra àd̄əma ma nahkay ti ndam asak gayaṅ ni ticiaba ndo. Ma gani nani m̄ṅahkiani ka tay, ma ga Yezu ya awayay ad̄m ni ti t̄səraba ndo.

Yezu ahəṅgaraba zal wulufa
(Meciy^u 20.29-34; Mark 10.46-52)

³⁵ Yezu nday akaba mis kay t̄bu takoru a Zeriko, t̄ṅj̄a wudak. Eslini ti zal wuluf nahəṅ naṅ àbu m̄ṅəhadani diḡsa k̄a gəvay ge divi, ahəṅgalay zlam. ³⁶ Zal wuluf ni àra ècia daday ge mis kayani ya ti tasləkafəṅa ni ti àd̄m ahkado : « Mam agravu mam? »³⁷ T̄əhəṅgrifəṅ, t̄hi : « Yezu zal Nazaret naṅ àbu akoru àna divi hini, do ni ti ahəmamam. »³⁸ Naṅ nakəṅ àra ècia ti àdi ana zlahay, àd̄m : « Yezu *Wur ge Devit, n̄suk cicihi ti! »³⁹ Nday ya ti t̄bu takoru kama ga Yezu ni t̄ləgi ana zal wuluf ni, ti m̄lakakaba. Naṅ nakəṅ àzlahkivu kay kay sawaṅ, àd̄m : « Wur ge Devit, n̄suk cicihi ti! »⁴⁰ Yezu àra ècia zlahay na ti ècik, àd̄m t̄zibiya naṅ a. Zal wuluf ni àra èṅja ti Yezu èhindifiṅa ma, àhi ahkado : ⁴¹ « Kawayay ti n̄gruk mam? » Zal wuluf ni àhəṅgrifəṅ, àhi ahkado : « Bay goro, nawayay ti n̄pi divi akada ge mis ni bilegeni ti. »⁴² Yezu àhi : « Pi divi akada ge mis ni. Melefit àhəṅga kur a ad̄aba k̄f̄əkua ah̄r a palam. »⁴³ Ka ma geli hini

èpi divi huya. Naŋ àbu epi divi nahkay ti àdaboru Yezu àna mazlabay Melefit. Mis ya tǎbu eslini ni dek tǎra tǐpia naŋ a ti nday day tǎzlabay Melefit.

19

Yezu nday ata Zese

¹ Yezu ènjua a Zeriko a. Naŋ àbu asawaɗay a hud ga kǎsa bu. ² A kǎsa gani nani bu ni ti zal nahaŋ àbu, slimi gayaŋ Zese, naŋ gǎɗakani ga ndam *mǎhǎl hadam, elimeni gayaŋ àbu dal-dal.

³ Àra ècia ti Yezu naŋ àbu ara nahǎma, awayay ti mǐpi naŋ. Ay ti èsliki mipi naŋ do, aɗaba àhǎca àna zǎbal a, mis dal-dal tǐmbiva e eri va. ⁴ Nahkay naŋ nakǎŋ àcuɗworu gwar kama ka mǎlaŋ ga Yezu ya akoru ni, àcǎliyu a mǎŋ ga akram vu ti mǐpi Yezu. ⁵ Yezu àra ènjia ka mǎlaŋ nana ti àmǎnǎjoru agavǎla, àhi ana Zese nakǎŋ ahkado : « Zese, hǎraya weceweci, aɗaba kani ti si nakoru nanǎhǎɗ afa gayak kwa. »

⁶ Nahkay Zese nakǎŋ àhǎraya weceweci, tǎru a magam afa gayaŋ. Tǎru tǐnjua ti àgǎskabu Yezu àna mǎmǎrani. ⁷ Mis tǎra tǐpia Yezu àɗoru afa ge Zese ti tǎŋguzay ma, tǎɗǎm ahkado : « Maslaŋa ya ti àɗoru anǎhǎɗ afa gani ni ti bay magudar zlam timey! » ⁸ Ay Zese nakǎŋ ècik jik, àhi ana Bay geli ahkado : « Ci day Bay goro, nihi ti nidi telma ga zlam goro ana ndam talaga. Tamal nǎhǎlfǎŋa siŋgu kǎ maslaŋa,

àtamkia ka ya akal apǎl na ti anǎpǎlivu hud fad. » ⁹ Yezu àra ècia pakama nana ti àhi ana Zese ahkado : « Kani ti nǎra a hud ahay gayak va ti ga mahǎŋgay mis. Aɗaba mam, nak day wur hud ga Abraham : ¹⁰ nu *Wur ge Mis nǎra ti ga maɗǎbay ndam ya tǎsǎr Melefit do ni, ti nǎhǎŋgay tay. »

Ma gozogul àki ka bay ya èdi siŋgu ana ndam mǎgri tǎwi ni

(Meciyu 25.14-30)

¹¹ Ka ya ti mis tǎbu tǎbi slimi ana ma ga Yezu ya àɗǎm ni ti àhi ma nahaŋ ana tay àna ma *gozogul. Àhi ma gani nani ana tay ti aɗaba ènjua a Zeruzalem a wudak, mis day tǎhi ana ahǎr hi ti Melefit ara anǎki ka Mǎgur gayaŋ huya. ¹² Àhi ana tay nahǎma : « Mis nahaŋ àbu gǎɗakani a kǎsa nahaŋ bu. Awayay akoru ka haɗ driŋeni ti tǎvibiyu bay ga mara mǎgur kǎsa gayaŋ. ¹³ Ara aslǎka wudak nahǎma, àzalakabu mis kru e kidǐŋ ga ndam mǎgri tǎwi gayaŋ ni bu, èdeki siŋgu ga gru bǎlaŋ bǎlaŋ ka tay, àhi ana tay ahkado : “Nu nǎbi ti mbatumvu àna naŋ hayaŋ.” Mǎk naŋ nakǎŋ àslǎka, òru e mirkwi gayaŋ ni. ¹⁴ Zal nani ti ndam ga kǎsa gayaŋ tǎwayay naŋ do. Naŋ nakǎŋ àra àslǎka ti tǎslǎroru mis ndahaŋ kǎlaŋ gayaŋ ga mǎhi ana maslaŋa ya akoru afiyu naŋ a bay vu ni ahkado : “Naŋ hini egi bay geli ti leli mǎwayay do.”

«¹⁵ Akaba nani dek tafiya nan a bay ni va sawan. Kalan gani aslakabiya. Ara enjia ti azalakabu ndam magari tawi gayan ya edi sinu ana tay ni keti. Awayay asarkaba tambatva ana sinu na akada gayan ya ahi ana tay na waw.¹⁶ Nahkay maslana ya ti enjenjeni ni arakia ahi ahkado: "Bay goro, ana sinu ya kuvu balanani ni ti nambatva ana nan a, nengotkia ndahan a kru."¹⁷ Eslini bay ni ahi: "Abalay, nak bay magray tawi sulumani. Nihiti nafiya kur a bay vu, kagur kasa kru, adaba kagrua tawi sulumana ana zlam gaziteni hini ya nevuk na."¹⁸ Nan ye cu ni day arakia ahi ahkado: "Bay goro, ana sinu ya kuvu balanani ni ti nambatva ana nan a, nengotkia ndahan a zlam."¹⁹ Nahkay bay ni ahi ahkado: "Nak ti ni kagur kasa zlam."²⁰ Mak bay magari tawi nahan arakia, ahi ahkado: "Bay goro, sinu ya kuvu ni ti nihi. Nawalki ke kecekece, nangahukkaba."²¹ Nagray nahkay ti adaba nagrafuka angwaz a. Nasa manjahad gayak a, nak mis zlazlani, kambran mis do. Zlam ya ti nak kafakad ndo ni day kazay, zlam ya ti kizligi ndo ni day kabaz."²² Eslini bay ni ahi ahkado: "Nak ti kagray tawi sulumani do. Nihiti nagrafuka seriya akada ga pakama gayak ya kadamaya na. Kasa manjahad goro a, nu mis zlazlani, kambran mis do, zlam ya ti nafakad

ndo ni day nazay, zlam ya ti nizligi ndo ni day nabaz zla do aw?²³ Tamal kasa nahkay ti kavi sinu goro ni ana ndam macakalani ndo ni ti kamam? Nihiti naslakabiya ti amal nedia ahara ewikia."²⁴ Mak ahi ana nday ye eslini ni ahkado: "Zumfana sinu na, kuvumikivu ana maslana ya ti gayan kruani ni."²⁵ Nday nakan tanagerfan, tahi ahkado: "Sinu tafan kru andava timey, bay geli!"²⁶ Eslini ahi ana tay: "Nahi ana kali nahama, maslana ya ti zlam gayan abu ni ti atavikivu. Ay maslana ya ti zlam gayan abi ni ti ku ere ye ti afan ni day atazafana."²⁷ Yaw ndam ya tizirey nu, tawayay ti nagur tay do ni ti gsumubiya tay a, sliham tay ke eri goro pat pat." »²⁸ Yezu ara adam ma *gozogul na nahkay ti oru kama, talaru a Zeruzalem akaba mis ya ti tadabay nan ni.

Yezu enjiya a Zeruzalem wudak

(Meciyu 21.1-11; Mark 11.1-11; Zen 12.12-19)

²⁹ Ka ya ti toru tinjua a kasa Betfazi ata Betani a gwar ka hama *Oliviye ni va wudak nahama, Yezu aslar ndam madabay nan ni cu,³⁰ ahi ana tay ahkado: « Dagum a kasa tegani ya kama gekali ni vu. Ekinjumiya nahama, akadumi ahara ana wur ga azonngu mawalani. Wur ga azonngu nani ti maslana acalkiyu day-day fan ndo. Picehumbiya, zumubiya.³¹ Ay tamal maslana ehindifana

ma kè kuli a, àhi ana kuli :
 “Kepicehëm ti kamam?” ti
 humi ahkado : “Bay geli
 awayay.” »

³² Nahkay nday ya ti Yezu
 àslər tay ni tàsləka, tòru. Tòru
 tinjua ti tēdi ahār ana zlam
 ni dek akada ga pakama
 gayan ya àhi ana tay ni.
³³ Ka ya ti nday tēbu tepiceh
 wur ga azonğu ni ti ndam
 ga azonğu ni tēhi ana tay :
 « Kepicehëm wur ga azonğu
 ni ti kamam? » ³⁴ Eslini
 tēhi ana tay ahkado : « Bay
 geli awayay. » ³⁵ Nahkay
 tēzibiyu wur ga azonğu ni
 ana Yezu, tēbēki azana ti Yezu
 mēcəlkiyu, mək àcəlkiyu.
³⁶ Ka ya ti Yezu nañ àbu akoru
 ni ti mis tēpabivoru azana
 gatay e divi vu.

³⁷ Tòru tinjua ka mēlan
 ya tēndəkia ahār ka hēma
 Oliviye ga moroni a
 Zeruzalem a nahəma, mis
 ya ti tadəboru nañ ni dek
 tēdəgiki ka mazləbay Melefit
 àna mēmərani azuhva zlam
 ya nday tēpi, mis ndahan
 tēpi day-day ndo ni. Tēzlah,
³⁸ tēdəm : « Bay Melefit
 mēgri sulum gayan ana *bay
 gədakani ya ara àna slimi
 gayan a ni ! * Melefit nañ
 agavəla àvia manjəhad su-
 lumana ana mis a. Tāzləbay
 nañ a huđ melefit bu ! »

³⁹ Ndam *Feriziyen nda-
 han tēbu eslini e kidin ge
 mis dal-dalani ni bu. Tēhi
 ana Yezu ahkado : « Məsī, hi
 ma ana ndam madəbay kur
 ni ti tēlakakaba, tēzlah ba. »
⁴⁰ Yezu àra ècia pakama gatay

na ti àhi ana tay ahkado :
 « Nəhi ana kuli nahəma,
 tamal nday tēlakakabá ti
 akur atəzlah. »

Yezu etəwindam Zeruzalem
⁴¹ Ka ya ti Yezu ènjua a
 Zeruzalem a wudak, èpia
 kəsa na ti ètəwi ndam
 ga kəsa nani. ⁴² Adəm
 ahkado : « Tamal ti lekələm
 day kəsəruma ahəmamam
 kəngətum manjəhad su-
 lumani akaba Melefit kana
 nahəma, akal kəngətuma
 àndava. Ay nihi ti manğahkiani
 ke kuli, kipuram do. ⁴³ Nahkay
 nihi ti vad gani amara, ndam
 ezir gekuli atara tevelin
 kəsa gekuli ni tekesl, atəbivu
 zlam ana kuli e divi bu
 dek ga macafəña kuli ga
 mahərana, atəhurkiyu ke kuli
 àna silik. ⁴⁴ Atabazl kuli dek,
 etembedkaba ahay gekuli a
 dek besek-besek, atəmbərki
 akur ka ahār ga akur nahan
 do. Adaba mam, kəsərurum
 sarta ya Melefit àra àmənjaya
 kuli a ni ndo. »

*Yezu a ahay gədakani ge
 Melefit ni bu*

*(Meciyə 21.12-17 ; Mark
 11.15-19 ; Zey 2.13-22)*

⁴⁵ Tòru tinjua a Zeruzalem
 a ti Yezu àhuriyu a dalaka ga
 *ahay gədakani ge Melefit
 ni vu. Eslini àdi ahār ana
 ndam məsəkumoru zlam,
 mək ànjəki ka magaraya tay
 e mite va. ⁴⁶ Àhi ana tay
 ahkado : « Àbu mēbəkiani a
 Wakita ge Melefit bu, Melefit
 àdəm : “Ahay goro nahəma,
 emigi ahay ga *mahəngalavù
 Melefit.” Ay lekələm ti

kàmbatumkaba, ègia ahuzl ga ndam akal a.† »

⁴⁷ Kələŋ gani naŋ àbu a dalaka ga ahay ge Melefit ni bu, acahi zlam ana mis kələvađ. Eslini gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tādəbafəŋ divi ge mijin naŋ. Gəđákani ga ndam *Zəde ni day tawayay mijin naŋ. ⁴⁸ Ay ti təŋgətfəŋa divi gana ndo, adaba ndam Zəde dek tawayay ma ga Yezu, təbu təbi slimini ana ma gayəŋ ya adəm ni lala.

20

Təwi ga Yezu ya àgray ni ti way àvi divi gani way ?

(Meciyə 21.23-27; Mark 11.27-33)

¹ Yezu naŋ àbu eslini a Zeruzalem ti a vađ nahaŋ àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđákani ge Melefit ni vu. Naŋ àbu acahi zlam ana mis, ahi *Ma Məweni Sulumani ana tay nahəma, gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba gəđákani ndahaŋ tərəkia, ² təhi : « Hi ana leli, kagraj təwi hini nahkay ti kəŋgət divi gani ti eley ? Way àvuk divi gani way ? » ³ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àđəm : « Nu day nihindifinə zlam bələŋ kə kəli a. Həŋgrumufəŋ : ⁴*baray ge Zeŋ ya àbaray mis ni ti njəda gani Melefit àvi tək, tək day ti mis təvi aw ? »

⁵ Təra ticia ma na nahkay ti təgray gejewi e kidin gatay bu, təđəm : « Tamal məhi : “Melefit àslərbiyu naŋ” hi nahəma, ara ahi ana leli : “Kəgəsumkabu pakama gayəŋ ni ndo ni ti kamam ?”

⁶ Ay tamal məđəm : “Mis təvi njəda gani” ti ndam geli ni dek etizligi leli àna akur, adaba təđəm Zeŋ ti bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit. » ⁷ Nahkay təhəŋgrifəŋ, təhi : « Maslaŋa ya ti àvi divi gani ni ti leli məsər do. »

⁸ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nu day nəđəfi bay ya ti àvu divi ge təwi ya ti nagraj ni ana kəli do bilegeni. »

Ma gozogul àki ka ndam məwəs vədaŋ

(Meciyə 21.33-46; Mark 12.1-12)

⁹ Eslini Yezu àhi ma *gozogul hini ana mis ni. Àđəm ahkado : « Zal nahaŋ àbu nahəma, àjavu məŋ ga zlam * a vədaŋ gayəŋ vu. Kələŋ gani àfivù vədaŋ ni a ahar vu ana mis ti təwəs, mək àsləka, òru e mirkwi ga məpəsiyani zlam gayəŋ. ¹⁰ Sarta ga məpalay bəza ga zlam ni àra ènjia ti bay ga vədaŋ ni àslərbiyu bay məgri təwi afa ga ndam məwəs vədaŋ ni ti təhələkaboru ja gani gayəŋ. Ay bay məgri təwi ni àra ènjia ti ndam məwəs vədaŋ ni təgəs naŋ, təzləb, mək təgaray naŋ, araŋa day àzay a ahar vu ndo. ¹¹ Eslini bay ga vədaŋ ni àslərbiyu bay məgri

† 19:46 Məŋjay Izayi 56.7; Zeremi 7.11.

* 20:9 Məŋ ga zlam nani ti *viŋ.

təwi nahaŋ keti. Àra ènjia ti ndam məwəs vədaŋ ni tindi vi naŋ cəf cəf, təzləb naŋ, mək təgaray naŋ, araŋa day àzay a ahar vu ndo daya. ¹² Bay ga vədaŋ ni àslərbiyu bay məgri təwi nahaŋ keti. Àra ènjia ti ndam məwəs vədaŋ ni təsi ambələk mək təzaba naŋ a vədaŋ ni ba, tətəloru. ¹³ Bay ga vədaŋ ni àra ècia ere ye ti àgravu na ti àhi ana ahàr: “Nihi ti nagray ni mam? Nihi nahəma wur goro àbu, nawayay naŋ daldal, nəsləruru naŋ afa gatay. Eminjəa ti atəgəsiki ma.” Nahkay àslərbiyu naŋ. ¹⁴ Ay ndam məwəs vədaŋ ni tàra tìpia wur na naŋ àbu ara ti təzlapay e kidiŋ gatay bu, təđəm ahkado: “Naŋ tegəni ti mekeji gayan. Makadum naŋ; nahkay ti vədaŋ ni emigi geli.” ¹⁵ Àra ènjikia ka tay a ti təgəs naŋ yaw, təzaba naŋ a vədaŋ ni ba, tòru təkaf. »

Eslini Yezu èhindifiŋa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado: « Bay ga vədaŋ ni amasləkabiya ti aməgri mam ana ndam məwəs vədaŋ ni mam? ¹⁶ Amara mabazl ndam məwəs vədaŋ ni, mək aməvi vədaŋ ni ana mis ndahaŋ. » Mis ya təbu eslini ni tàra ticia ma gayan ya àđəm na ti təđəm: « Ere nani ti àgravu day-day ba ! »

¹⁷ Eslini Yezu àmənjaləŋ ana tay lala, àhi ana tay ahkado: « A Wakita ge Melefit bu ni ti àbu məbəkiani: “Akur nahaŋ àbu ti ndam

mələm ahay təwayay magray təwi àna naŋ ndo.

Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dek sawaŋ.” †

« Ma gani nani ti lekələm kədəmum awayay adəmvaba ti ahəmamam? » ¹⁸ Àhi ana tay keti: « Akur gani nani nahəma, tamal maslaŋa àdədkiya ti maslaŋa nani aməhuəbkaba ŋguc ŋguc. Ay tamal akur ni àdəkia ti ni aməŋgələdkaba naŋ a. »

¹⁹ Ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba gəđəkani ga ndam *məŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təsəra Yezu àđəmki ma gozogul ni ti ka tay. Tàra təsəra ti tədəbay divi ga məgəs naŋ ke weceweceni huya. Ay ti tisliki məgəs naŋ ndo, adəba aŋgwaz àwərfəŋa tay kè mis ya təbu eslini daldalani na.

Hadam ya təpəli ana bay ga ndam Rom ni
(Meciyə 22.15-22; Mark 12.13-17)

²⁰ Eslini gəđəkani nday nani təbu təbi slimi ana Yezu, təslərkibiyu ndam gatay ndahaŋ: ndam nday nani təwayay ti Yezu məmənjaləŋ kà tay akada nday ndam jireni, təwayay ti məđəm ma magədavani ti təgəski naŋ. Gəđəkani nday nani təgray nahkay ti adəba təwayay təgəsi naŋ ana bay ga ndam *Rom ya agur had *Zəde ni, ti məgrafəŋa seriya. ²¹ Nday nakəŋ tàra tìnjikia ti təhi ahkado: « Məsi, məsəra nak

ti ere ye ti kədəm akaba ya kacahi ana mis ni ti dek jiri. Nak ti kicirkaba mis a do, kamənjələŋ ana tay kala-kala, kacahi zlam ya ti Melefit awayay ni ana tay àna jiri gani cilij. ²² Nahkay ti Melefit àvia divi ana leli a ga mabəhadī hadam ana *bay gədəkani ga ndam Rom a tək, àvi ana leli ndo waw ? » ²³ Yezu àra àsərikia zuh ana tay a nahəma, àhi ana tay : ²⁴ « ŋga ŋgazlumubiya siŋgu akur-akurana nimi. » Tàra tənqazlia ti àhi ana tay ahkado : « Àki ka siŋgu hini ti mazavu ga ahàr ga way ? Slimi məbəkiani ni ti ga way ? » Təhəŋgrifəŋ, təhi : « Ga bay *Sezar.‡ » ²⁵ Eslini naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Tamal nahkay ti həŋgrumi zlam ga bay Sezar zlam gayəŋ, ge Melefit ti ni həŋgrumi ana Melefit zlam gayəŋ. » ²⁶ Nahkay tislaki məgəski Yezu ka ma magudarana kə meleher ge mis ni ndo. Ma gayəŋ ya àhi ana tay ni àgria ejep ana tay a, nahkay təlakakabá te-te.

Mis àməta ti atəŋgaba e kisim ba ededij a waw ?

(Meciyu 22.23-33 ; Mark 12.18-27)

²⁷ Ndam *Sedəseyəŋ ndahaŋ tərəkia ka Yezu a. Ndam Sedəseyəŋ ti tədəm mis àməta ti àŋgaba e kisim ba koksah. Nahkay nday nakəŋ tihindifija ma, ²⁸ təhi : « Məsi, Məwiz àbiki ana leli a wakita

gayəŋ ni bu, àdəm ahkado : “Tamal mis nday kà mən gatay, bələŋ gani àda wal a, mək àməta, wal gayəŋ ni èwii wur ndo nahəma, ahàr àdəm wur ga mənani azay wal ni, ti tīwia mekeji ana wur ga mənani ya àmət na.” § ²⁹ Yaw mis ndahaŋ təbu adəskəla kà mən gatay. Gədəkani gatay ni àda wal a, èwifija wur a ndo, mək àmətka. ³⁰⁻³¹ Àra àməta ti mimbiki gayəŋ ni àzay wal ni àmətka, naŋ ya mahkər ni day àgray nahkay. Nday adəskəlani ni dek tàza wal na, tīwifija wur a ndo mək təməta. ³² Kələŋ gani wal ni day àməta. ³³ Ay ka fat ya ti mis atəŋgaba e kisim ba nahəma, wal ni ti way e kidij gatay bu amazay way ? Nday adəskəlani ni dek tàza naŋ a ni. »

³⁴ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Ka sarta hini ti zawal akaba wál təhəlvu. ³⁵ Ay nday ya ti Melefit àgəskabá tay a, atəməta mək atəŋgaba e kisim ba, atənjəhad ka mələŋ məweni ya Melefit amagraja ni ti zawal ataday wál va do, wəwal day ataday zawal va do. ³⁶ Nday gani təmət day-day va do, tigi akada ga *məslər ge Melefit ni. Nday bəza ge Melefit, adaba tənqaba e kisim ba. ³⁷ Ge mis ya atəŋgaba e kisim ba ni ti Məwiz day àbəkia ma gana a wakita gayəŋ ni ba lala. Ka sarta ya èpi mənqəhaf ya aku

‡ 20:24 Ka siŋgu gatay lu ti ndam Rom tagrakiaya mazavu ga bay gədəkani gatay a, təbəkli slimy gayəŋ daya. § 20:28 Mənjay Mimbiki 25.5-6.

àgəs ni ti àdəm Bay geli ti nañ Melefit ga Abraham, Melefit ga Izak, Melefit ge Zekur. *
 38 Melefit ti nañ Melefit ga ndam ya àna sifa ni, do ni ti ga nday ya tàməta ni do. Adaba kè eri ge Melefit ti nday dek təbu àna sifa. »

39 Yezu àra àdəma ma na nahkay ti ndam ndahan ya *təsəra Wakita ge Melefit a ni tahi: « Məsi, pakama gayak ya kədam ni ti àbəlay. »
 40 Tədam nahkay ti adaba aŋgwaz àwərfəŋa tay ge mi-hindifiŋa ma ndahan a.

Bay gədakani ya amara ni ti nañ way ?

(Meciyu 22.41-46; Mark 12.35-37)

41 Yezu àhi ma ana tay keti. Àdəm ahkado: « Mis tədam *Krist *Bay gədakani ya amara ni nañ *Wur ge Devit ti ahəmamam ? 42 Adaba Devit àna ahər gayan àdəm a wakita ge Limis bu :

“Bay Melefit àhi ana bay goro :

Njəhadə gwar kà ahar ga daf goro a, a mələŋ ga gədakani va.

43 Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kè meleher gayak

akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəcalki ka tay.” † »

44 « Nədam nahəma, Krist nani ti Devit azalay nañ bay gayan ti, təzalay nañ wur ge Devit keti ti kamam ? »

Ndam məsar Wakita ge Melefit ni

(Meciyu 23.1-36; Mark 12.38-40)

45 Ka ya ti mis dek təbu təbi slimi ana Yezu nahəma, Yezu nakəŋ àhi ana ndam madəbay nañ ni ahkado :
 46 « Bumvu slimi, do ni ti ndam *məsar Wakita ge Melefit ni atagosay kəli. Nday ti tawayay məbakabu məgudi, təsawaday àna nañ riya ; tawayay ti mis təgri sa ana tay kè meleher ge mis dek ; tawayay manjəhadvani e kərsi ga gədakani vu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu akaba ka mələŋ məzum zlam ga wuməri. 47 Nday gani nani ti təzum ahay ga wəl madakway mək təpəski ka mahəŋgalay Melefit, tawayay ti mis tədam nday ndam jireni. Tagray nahkay ti Melefit amagrafəŋa seriya kà tay a, amatraḅ tay àtama ga ndam magudar zlam ndahan na. »

21

Sədaga ga wal madakway ya araŋa gayan əbi ni

(Mark 12.41-44)

1 Yezu eheliŋ eri, èpi ndam ge elimeni təbu təbiyu siŋgu a mələŋ məbiyu siŋgu ga sədaga ni vu. Nañ əbu aməŋjaləŋ ana tay nahkay ti

2 èpi wal madakway nahan araŋa gayan əbi, əbiyu siŋgu akur-akurani ciḅ-ciḅeni cu.

3 Yezu nakəŋ àra èpia ti àdəm ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, wal madakway hini

* 20:37 Məŋjay Mahərana 3.2, 6. † 20:43 Limis 110.1.

ti arañja gayañ àbi, ay sinġu ya ti àbiyu ni àtama ge mis ndahanġ ya tàbiyu na ðek. ⁴ Adaba mis ndahanġ ni ðek tàgray sàdaga nahàma, tàbiyu sinġu ya tàgəjəniɤəŋ kà tay, təsər ere ye ti tagray àna naġ ni va do ni, wal hini ti ni arañja gayañ àbi, ay ti àbiya sinġu ya àfəŋ na ðek. Sinġu gayañ nahanġ ga məsəkum zlam məzumani àgəjəniɤəŋ ndo. »

Yezu adəm etembedkaba ahay gəðakani ge Melefit na
(Meciy[#] 24.1-2 ; Mark 13.1-2)

⁵ Mis ndahanġ təbu təzlapaki ka *ahay gəðakani ge Melefit ni. Təðəmki ma ka akur gəðakani ya tēdezl ahay ni àna naġ ni akaba zlam məbəlani ya təhəlibiyu ana Melefit a ahay ni bu ni. Yezu àra ècia ma gatay na ti àdəm : ⁶ « Zlam hini ya kəmənġumləŋ ni ðek ti, vad nahanġ amara nahàma, etembedkaba ahay na besek-besek, ku akur bəlanġ day amanġəhadki ka akur nahanġ va do. »

Yezu azlapaki ka sarta ya amara ni
(Meciy[#] 24.3-14 ; Mark 13.3-13)

⁷ Tàra ticia ma ga Yezu na ti təhi : « Məsi, ere gani amagravu ti ananaw ? Aməsərkaba sarta ya ere nani amagravu wudak na ti ahəmamam ? » ⁸ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Bumvu slimi, maslanġ àgosay kəli ba. Adaba mis kay atara, ku way way do amədəm naġ ti nu, amədəm

naġ ti *Bay gəðakani ya amara ni ; amədəm sarta gayañ ènjia. Ku təðəm nahkay nəŋgu ni, kədəbum tay ba. ⁹ Mis atagrav silik, atakadɤəŋva kà ŋgumna daya, ekicəm ma gani. Kicəma ti kəgrum aŋgwaz ba. Ahàr àdəm zlam nday nani tàgravu kwa. Ku tamal tàgrava nahkay nəŋgu ni, mandav ga duniya həya do. »

¹⁰ Yezu àhi ana tay keti : « Ndam ga had ndahanġ atakadvu akaba ndam ga had ndahanġ, bəbay ndahanġ akaba bəbay ndahanġ. ¹¹ Had amadaɤay dal-dal a kəsa ndahanġ bu, a kəsa ndahanġ bu ləwir amagrav, a kəsa ndahanġ bu ni ti ni arməwər aməgəs mis kay. Zlam ndahanġ ya tasay aŋgwaz dal-dal ni atagravu ka had akaba a hud melefit bu, nahkay mis atəsər arañja ara agravu wudak.

¹² « Ay wudaka zlam gani nday nani ðek atagravu nahàma, mis atəgəs kəli, atəgri daliya ana kəli, atəhəloru kəli a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu ga magrafəŋa seriya kə kəli a, atəbiyu kəli a danġay vu. Atəhəloru kəli kə meleher ga bəbay, kə meleher ga gəðakani ga ŋgumna daya, adaba lekəlam ndam goro : ¹³ nahkay akəŋgətum divi ti etici ma gekəli ya akazlapumku ni. ¹⁴ Ay ere ye ti amagravu ni ti àhəli ahàr ana kəli ba simiteni : ka ya ti atəhəloru kəli kə meleher gatay ga magrafəŋa seriya kə

kūli a, tihindifiŋa ma kè kūli a nahəma, ma ya ti akəhumi ana tay ni ti aŋgwaz aməwərki kūli do. ¹⁵ Adaba ere ye ti akədəmum ni akaba məsər zlam gani dek ti nu nuani anədəfikī ana kūli. Nahkay ti maslaŋa amələbi e kidiŋ ga ndam ezir gekūli ni bu aməwəlki kūli ka pakama bi. ¹⁶ Ka sarta gani nani ndam ya atəgəs kūli ti tãgrafəŋa seriya kè kūli a ti ata bəŋ gekūli, ata mən gekūli, bəza ga mən gekūli, ndam gekūli akaba zləbəba gekūli. Atabazl mis ndahaŋ e kidiŋ gekūli bu ni ti azuhva tay. ¹⁷ Mis dek etizirey kūli adaba lekulum ndam goro. ¹⁸ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, ku məhər ga ahər gekūli bəlaŋ tekeđi amadoru a hađ do. ¹⁹ Tamal a huđ ga daliya nani bu kəmbərəŋum nu do nahəma, akəŋgətum sifa ya ti Melefit aməvi ana kūli ni. »

*Yezu adəm etembed
Zeruzalem*
(Meciy^u 24.15-21; Mark
13.14-19)

²⁰ Yezu adəm keti : « Ka ya ti ekipama ndam silik tēvelinŋia ahər ana Zeruzalem a tekesl nahəma, sərunki sarta ənŋia, atəzum kəsa ni, etembedkaba ahay a dek. ²¹ Ka sarta gani nani ti ndam ya ka hađ *Zude ni ahər adəm tãcuhworu a həma vu; ndam ya ti a Zeruzalem ni ahər adəm tãhəraya tãsləka; ndam ya ti a kəsa ciḡ-ciḡeni bu ni ti ni tōru tãhuriyu a Zeruzalem ba. ²² Adaba a vad nday nani bu

ni ti Melefit amatraḃvù ndam ga kəsa nani; ere ye ti adəm a Wakita gayəŋ bu ni dek amagravu. ²³ Ka sarta gani nani ti wál a huđ akaba nday ya ti bəza təfəŋ ka tay ka ahar ni atasay cicihi! Ndam ga hađ nani atəcakay daliya daldal, adaba Melefit aməzumki bəruv ka tay. ²⁴ Atara tabazl mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu kay àna maslalam, ndahaŋ ni ti ni atəgəs tay, atəhəloru tay ka hađ gərgərani dek, tigi evidi. Eslini ndam ya ti təfəki ahər ke Melefit do ni atəzum Zeruzalem ga njəda. Atəguroru duk abivoru ana mandav ga sarta ya Melefit əvi ana tay ga məgurani ni. »

Mara ga Wur ge Mis a

(Meciy^u 24.29-31; Mark
13.24-27)

²⁵ Yezu adəm keti : « Zlam ndahaŋ amagrakivu ka fat, ke kiyi akaba ka ata boŋgur. Mis etipia ti atəsər araŋa əbu ara agravu. Zlam ndahaŋ amagravu ka hađ: aməd amadađay *dəluv gəđakani, dəluv ni amahənday. Zlam nday nani atəsi aŋgwaz ana mis ga mələŋ ni dek: bəruv amətikaba ana tay a. ²⁶ Ka sarta gani nani ti zlam ya ti amagravu ka hađ ni aməhəli ahər ana mis, atədəd àna aŋgwaz tazlazl-zlazl, adaba zlam njəda-njədani a huđ melefit bu atədəđay a mələŋ gatay bu. ²⁷ Ka sarta gani nani ti mis etipi nu *Wur ge Mis anara a maklaḃasl ba àna njəda kay akaba

* 21:27 Məŋjay Deniyel 7.13.

masladay goro a. * 28 Ay lekulum ti ka ya ti zlam nday nani tãbu tagravu nahãma, cikuma lala, zum njãda ti kãmãnjumlahu kama, adaba sarta ge Melefit ya ahãngay kuli ni ãnjia wudak. »

Yezu azay mazavu ga mãn ga wãruv

(*Meciyu 24.32-35; Mark 13.28-31*)

29 Yezu àhi ma ana tay àna ma *gozogul, adãm ahkado : « Mãnjumlahu mãn ga *wãruv akaba mãn ga zlam ndahan ni. 30 Kipum ti nday tãbu tidi nahãma, kãsaruma mædardar ãnjia wudak. 31 Nahkay day tamal kipuma zlam ya nãhi ana kuli ni nan abu agravu nahãma, sãrumki *Mægur ge Melefit ãnjia wudak. 32 Nãhi ana kuli nahãma, wudaka mis ya tãbu ka dala nihi ni tãmæt dek ti zlam nday nani dek am-agrava day kwa. 33 Mølan ya agavøla akaba mølan ya a ga had ni amandav, ay ti ma goro ya nãdãm ni amandav day-day do. »

Bumi slimy ana ahãr gekuli

34 Yezu adãm keti : « Bumi slimy ana ahãr gekuli, kãvumi vu gekuli ana zum ga makad kuli ba. Zlam ga duniya ãgi eri ana kuli ba daya, do ni ti vad gani nani amãrakia ke kuli a ka mæsarki gekuli do. 35 Vad gani nani amãrakia ke kuli a akada ga kãmbazl ya agøs zlam ndacani ni. Adaba vad gani nani eminjikia ti ka ndam ga duniya dek, maslanja bølãn tekedĩ amatam do. 36 Nahkay njãhadum eri,

hãngalum Melefit a sarta bu dek ti mãvi njãda ana kuli ga matamføjana kã zlam ya ti ara agravu na dek, ti aŋgwaz awør kuli ge micikeni kè meleher ga *Wur ge Mis ba. »

37 Kølavad Yezu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gødakani ge Melefit ni bu ga mølafat; ga mølavad ti ni ahãraya, akoru andãhad a hãma ya tãzalay *Oliviyè ni bu. 38 Køla miledu du mis dek takoru a dalaka ga ahay gødakani ge Melefit ni vu ga mæbi slimy ana pakama gayan ya adãm ni.

22

Gødakani ga ndam Zude tawayay tijin Yezu

(*Meciyu 26.1-5, 14-16; Mark 14.1-2, 10-11*)

1 Wumøri ga ndam *Zude ya tãzumvũ dipen *mi-wisijeni do ni ãnjia wudak : tãzalay wumøri gani nani *Pak. 2 Ka sarta gani nani ti gødakani ga ndam *mãnjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *mæsar Wakita ge Melefit ni tãgray sawari ge mijin Yezu akal-akal. Tãgray akal-akal ti adaba aŋgwaz awørføjna tay kè mis dal-dalani na. 3 Eslini *Seteni ahuriviyu ana Zudas. Zudas gani, slimy gayan nahan ni Iskariyot, nan bølãn ga ndam *asak ga Yezu kru mahar cœni ni. 4 Seteni ni ara ahuriviya ti Zudas nakøn arækioru ka gødakani ga ndam mãnjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ka

bəbay ga ndam slewja ya tajəgay *ahay gəđakani ge Melefit ni. Öru ti ga magray sawari akaba tay ga mədəfiki Yezu ana tay ti təgəsa naŋ a. ⁵ Nday nakəŋ t̄ara t̄icia ma gayaŋ na ti t̄əm̄əra daldal, t̄əhi: « Məvuk siŋgu. » ⁶ Z̄ədas nakəŋ əgəskabá ma gatay na. Nahkay əđəbay divi ahəmamam ti ara adəfiki Yezu ana tay ti t̄əgəs naŋ ka məsər ge mis do ni.

Təslamalikabu mələŋ ga wuməri ga Pak ana Yezu
(Meciy_u 26.17-25; Mark 14.12-21; Zəŋ 13.21-30)

⁷ Vad ga wuməri ge dipen *miwisiŋeni do ni ənjia. A vad ga wuməri ga *Pak nani ti tisiŋi bəza təmbak ana Melefit. ⁸ Nahkay Yezu əslər ata Piyer nday ata Zəŋ, əhi ana tay ahkado: « Dəgum k̄əslamalumikabu zlam məzumani ga Pak ana leli. » ⁹ Nday nakəŋ t̄ihindifiŋa ma, t̄əhi ahkado: « Kawayay ti m̄oru m̄əslamalakabu eley? » ¹⁰ Əhi ana tay: « Ekinjəmiya a k̄əsa gəđakani va nahəma, akəbumkabu ahər akaba zal nahaŋ əcahbiya yam a mandaray va. Ekipəma naŋ a ti dəbumiyu naŋ a ahay ya naŋ ahuriyu ni vu. ¹¹ Akəhurumiya ti humi ana bay ahay ni ahkado: “Məsi geli əđəm: Ahay goro ya ti anara nəzumviyu zlam ga wuməri ga Pak ni akaba ndam madəbay nu ni ti neley?” ¹² Eslini bay ahay ni amədəfiki ahay nahaŋ gəđakani ka ahər ga ahay

nahaŋ ana k̄əli, zlam dək əvu əndava. Slamatumkabu zlam məzumani ni ti eslini. » ¹³ Nahkay nday nakəŋ t̄əsləka, t̄oru t̄ədi ahər ana zlam ni dək akada ga pakama ga Yezu ya əhi ana tay ni, mək t̄əslamalakabu zlam ga wuməri ga Pak ni.

Yezu avi dəf ge Melefit ana ndam madəbay naŋ ni
(Meciy_u 26.26-30; Mark 14.22-26; 1 Koreŋ 11.23-25)

¹⁴ Sarta ga zlam məzumani əra ənjia ti Yezu akaba ndam *asak gayaŋ ni t̄oru t̄ənjəhad ka mələŋ ga məzum zlam ni. ¹⁵ Eslini Yezu əhi ana tay: « Sarta goro ga macakay daliya ənjia wudak. Wudaka nəcakay daliya ni ti nəwaya məzum zlam ga wuməri ga *Pak hini akaba k̄əli a daldal. ¹⁶ Nəhi ana k̄əli nahəma, anəzumkivu zlam ga wuməri ga Pak ni va do, si ka ya ti Melefit emendeveriŋaba t̄əwi gana a Məgur gayaŋ ba ni kwa. » ¹⁷ Əra əđəm ma nahkay ti əzay hijiyem akaba zum, əgri s̄əsi ana Melefit, əhi ana tay: « Zuma, s̄əm lekələm dəkeni. ¹⁸ Nəhi ana k̄əli nahəma, kwa kani n̄isi zum ga wur ge *viŋ va do, si a vad ya *Məgur ge Melefit eminjia ni day kwa ti enisi. » ¹⁹ Kələŋ gani əzay *dipen, əgri s̄əsi ana Melefit, əsekaba, əvi ana tay, əhi ana tay: « Hini hi ti aslu ga vu goro: navay ti ga mahəŋgay k̄əli. Grumoru nahkay, ti k̄əjalumku ahər. » ²⁰ Kələŋ ga məzum zlam ni ti əzay hijiyem akaba zum ni keti, əvi ana tay akada ya

àvi dipen ana tay ni, àhi ana tay : « Ana zum ge hijiyem hini ti Melefit awəlkabu pakama gayan akaba ge mis ; məwəlvani nani ti maweni. Awəlkabu ti àna mimiz ga vu goro ; mimiz goro ni aməngəzaya a vu goro ba ti ga mahəngay kəli. »²¹ Àhi ana tay keti : « Nədəm nahəma, maslaña ya ti aməsəkumoru nu ni ti nan əbu məzumkabu zlam. »²² Nu *Wur ge Mis nara nəmət akada ge Melefit ya ədəm ni, ay maslaña ya ti asəkumoru nu ni ti amasay cicihi ! »²³ Ndam asak gayan ni tارا ticia ma gayan na ti tihindivu, tədəm way e kidin gatay bu amagray ere gani nani way.

Gəđakani ya àtam mis ndahan ni ti way ?

²⁴ Ndam *asak ga Yezu ni tagray gejewi e kidin gatay bu, tədəm : « Way gəđakani e kidin geli bu àtam leli ndahan ni way ? »²⁵ Yezu àhi ana tay : « Bəbay ga had ndahan tagur had gatay : gəđakani ndahan e kidin gatay bu tawayay ti mis təzalay tay ndam məgri zlam sulumani ana mis. »²⁶ Lekələm zla nahəma, àgravu akada nani e kidin gekəli bu ba simiteni. Ay e kidin gekəli bu ti maslaña ya ti nan gəđakani àtama kəli ndahan na ti mənəhad akada ga wur gəziteni kwa sawan. Nahkay day maslaña ya agur kəli ni mənəhad akada ga bay məgri təwi ana mis ni. »²⁷ Nədəm nahəma, e kidin ga bay ya təzibiyu zlam

məzumani nday ata maslaña ya azibiyu ni bu ni ti way gəđakani ni way ? Gəđakani ti bay ya təzibiyu zlam ni do aw ? Ay nu nəngu ni nəbu e kidin gekəli bu akada ga maslaña ya ti azibiyu zlam məzumani ana mis ni. »²⁸ Lekələm ti kəbum akaba nu ; ku ka ya ti mis təwayay nu ndo nəngu ni kəmbərənum nu ndo. »²⁹ Nahkay nu ti nagray ahəmamam ? Baba əvua bay a, nu day nəvi bay ana kəli bilegeni a Məgur goro bu akada gayan ya əvu ni. »³⁰ Nahkay zla ti akəzumum zlam akaba ekisəm zlam akaba nu a Məgur goro bu. Akanjəhadumviyu e kərsi vu ga magrafəña seriya kə dini kru mahar cəeni ge Izireyel na daya. »

Yezu adəm : « Piyer amədəm əsər nu do »

(Meciyə 26.31-35 ; Mark 14.27-31 ; Zəñ 13.36-38)

³¹ Yezu àhi ma ana Piyer, ədəm : « Simu, Simu, ci day : lekələm ti *Seteni ehindifinə kəli kə Melefit a, awayay agri ana kəli akada ge mis ya ti atabalakia hilfi ga zlam gayan a ni. »³² Ay nu zla ti nəhəngala Melefit a ti kəmbərən məfəku ahər ba. Ekijikia ke divi a, ay ti akəngəkiya. Akəngəkiya ti vi njəda ana bəza ga muk ni. »³³ Piyer ahəngrifən, àhi : « Bay goro, nəgəskabu ga morakabani ata nak a danğay vu, ku ga məmətkabani ata nak day nəgəskabu. »³⁴ Ay ti Yezu àhi ahkado : « Piyer, nəhuk nahəma, kani kani a a

hud ga mælavað bu, wudaka agwazl azlah ti akæðam sak mahkær kæsær nu do timey. »

Mbici, mbolu akaba maslalam

³⁵ Yezu àhi ana tay ahkado : « Ka sarta ya ti næsler kuli, ku mbici, ku mbolu, ku kimaka day kàhælum ndo ni ti, mam àhæcikiva ana kuli a mam ? » Tèhængrifæŋ, tæhi : « Àbi. » ³⁶ Àhi ana tay : « Ay nihi ti maslaŋa ya ti sinŋu àvu e mbici gayan bu nahæma, mâza, ku zlam gayan a mbolu bu day mâza akaba naŋ a. Maslaŋa ya ti maslalam gayan àbi ni day mæsækumoru azana gayan ti mæsækum maslalam àna sinŋu gani. ³⁷ Næhi ana kuli nahæma, maslaŋa ya ti Melefit àðam a Wakita gayan ni bu : “Atacalkivu naŋ àkivu ka ndam magudar zlam” * ni ti, maslaŋa gani nani ti nu. Pakama gani nani si agrakuvu kwa. » ³⁸ Eslini tæhi ahkado : « Bay geli, maslalam nday hi cæ. » Naŋ nakæŋ àhi ana tay : « Èsliã ahkay. »

Yezu ahængalay Melefit ka hæma Oliviyæ

(*Meciyæ 26.36-46 ; Mark 14.32-42*)

³⁹ Yezu àhæraya, òru ka hæma *Oliviyæ akada gayan ya agray kælavað ni. Àra àhæraya ti ndam madæbay naŋ ni tàðæboru naŋ kælæŋ.

⁴⁰ Tòru tìnŋæa eslina ti Yezu àhi

ana ndam madæbay naŋ ni ahkado : « Hængalum Melefit ti kījũmkia ke divi a ka ya ti *Seteni esipet kuli ni ba. » ⁴¹ Eslini Yezu nakæŋ àslækafæŋa kà tay a, òru cak. Òru ènjũa nahæma, àbæhad mirdim grik, àhængalay Melefit, ⁴² àðam ahkado : « Bæba, tamal kawayay ti hæðakfua daliya hina, nècakay ba ti. † Ku nèðam nahkay næŋgu ni, kàgray ere ya nu nawayay ni ba, gray ere ye ti nak kawayay ni sawan. » [⁴³ Eslini *mæsler ge Melefit àhærkiaya e melefit ba, àvi njæda. ⁴⁴ Bæruv àtikaba daldal, nahkay naŋ nakæŋ àkadvu àna mahængalakivu Melefit ; endif gayan àndalaya akada ge mimiz na ndal ndal a ga had a.]

⁴⁵ Àra àhængala Melefit a nahkay ti ècikaba cækwað, àŋgækia ka ndam madæbay naŋ na. Àdi ahær ana tay nday e dæwir bu, adaba tàmetatækkaba àna majalay ahær a. ⁴⁶ Naŋ nakæŋ àhi ana tay : « Kinjũm dæwir ti kamam ? Cíkũmaba, hængalum Melefit ti kījũmkia ke divi a ka ya ti Seteni esipet kuli ni ba. »

Tægæs Yezu

(*Meciyæ 26.47-56 ; Mark 14.43-50 ; Zæŋ 18.3-11*)

⁴⁷ Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti mis kay tæbu tærækia. Naŋ ya tæzalay

* 22:37 Izayi 53.12. † 22:42 Ahalay ti ma ga Yezu ya àðam ni ti nahkay hi : « Hæðakfua hijiyem hina. » A Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni ti tàðam mæzum bæruv ge Melefit ti akada zum e hijiyem bu, mis tisi ti akad tay.

naŋ Zɔdas, naŋ biliŋ ga ndam *asak ga Yezu kru mahar cœeni ni, àdibiyu kama ana tay. Tàra tìnjia ti Zɔdas nakəŋ àrəkia ndoroŋa ka Yezu a ga mægri sa àna məfəki ma ka tuwər a. † 48 Eslini Yezu àhi : « Zɔdas, kəsəkumoru nu *Wur ge Mis ti àna mægri sa nahkay hi zla do aw ? » 49 Nday ya təbu akaba Yezu ni tàra tipia ere ye ti àgravu na ti təhi ana Yezu : « Bay geli, mākadvu akaba tay àna maslalam geli ni aw ? » 50 Eslini mis biliŋ e kidiŋ gatay bu àsi maslalam ana bay mægri tawi ana gəɖakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni, àsifəŋa slimi ga ahar ga ɖaf a həndaf. 51 Ay Yezu àɖəm : « Mbrəŋum, èslia nahkay. » Mək ènjifiŋ kà mələŋ ge slimi ga maslaŋa nani, àhəŋgaraba naŋ a.

52 Kələŋ gani Yezu àhi ma ana gəɖakani ya tàra ga mægəs naŋ a ni. Nday nani ti gəɖakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit akaba gəɖakani ga ndam majəgay *ahay gəɖakani ge Melefit akaba gəɖakani ndahaŋ. Àhi ana tay ahkado : « Kədəgumkua àna maslalam akaba aday a, kəgəs sum nu akada nu zal akal, 53 ambatakani do nəbu akaba kəli a dalaka ga *ahay gəɖakani ge Melefit ni bu kəlavaf. Ay ti kìnjumfu ndo timey ! Ay nihi ti sarta ge tawi gekəli akaba ge *Seteni

bay mægur mələŋ ziŋ-zìjèni ni ènjia. »

Piyer adəm naŋ àsər Yezu do
(Meciya 26.57-58, 69-75 ; Mark 14.53-54, 66-72 ; Zəŋ 18.12-18, 25-27)

54 Eslini mis ni tægəs Yezu. Tàra tægəsa naŋ a ti təzoru naŋ, təfiyu naŋ a ahay ga gəɖakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni vu. Piyer ti ni naŋ driŋ àɖəbabiya Yezu. 55 Tòru tìnjua ti mis tēbefta aku a dalaka ba, nday təbu tənjafeŋ. Piyer day ànjəhadkivu ka tay. 56 Nday təbu tənjafeŋ kà aku ni nahkay ti wal nahaŋ àbu, agray tawi eslini. Àra èpia Piyer a manjəhadani kè eri ga aku na ti àmənjaləŋ lala, àɖəm : « Maslaŋa hini day mis ga Yezu. » 57 Eslini Piyer àhi : « Aha, nəsər naŋ do timey, wal hini. »

58 Àra àpəsa ɓal ti zal nahaŋ èpia Piyer a keti, àhi : « Nak day ndam gatay gani. » Piyer nakəŋ àhi : « Nu mis gatay do timey, maslaŋa goro. »

59 Àra àpəsa keti ka ahàr gana agray njemdi bələŋ nahəma, maslaŋa nahaŋ àmbrəŋ ma gani ndo, àɖəm : « Eɖeɖiŋ naŋ mis ga Yezu, aɖaba naŋ zal Gelili. » 60 Piyer àhi : « Maslaŋa goro ni, nəsər ere ye ti kədəmku ni do. » Piyer naŋ àbu azlapay nahkay ti agwazl àzlah həya. 61 Eslini Bay geli àmbatkibiya ma ke Piyer, àmənjaləŋbiya

† 22:47 Ka sarta nani ti kəlavaf mis tægri sa ana mis ya ti tawayay tay dal-dal ni àna məfəki ma kà tay kà tuwər.

ndekwa. Nahkay Piyer nakəŋ ma ga Bay geli ya àhi : « Kani kani a wudaka agwazl àzlah ti akədəm sak mahkər kəsər nu do timey » ni àŋgiaya a ahàr ba. ⁶² Eslini àhəraya e mite va, ètəwi dal-dal.

Teyefiŋ kà Yezu

(*Meciy# 26.67-68 ; Mark 14.65*)

⁶³ Nday ya tājəgay Yezu ni tēyefiŋ, tēzləb naŋ. ⁶⁴ Təkambahi eri, tihindifiŋa ma, tēhi : « Tamal nak bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ti sərkaaba, way àzləb kur ni way ? » ⁶⁵ Tindivkivu naŋ àna ndivey ndahaŋ kay.

Tagrafəŋa seriya kà Yezu a kè meleher ga gədákani ga ndam Zude a

(*Meciy# 26.59-66 ; Mark 14.55-64 ; Zeŋ 18.19-24*)

⁶⁶ Məlaŋ àra àsla nahəma, gədákani ga ndam *Zude, gədákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni taŋgasvu. Nahkay tēzəbiyu Yezu kè meleher gatay ga magrafəŋa seriya. ⁶⁷ Tihindifiŋa ma, tēhi : « Tamal nak *Krist *Bay gədákani ya amara ni ti hi ana leli. » Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Tamal nəhia ana kəli nihi day nəsəra akəgəsumukabu do. ⁶⁸ Tamal nihindifiŋa ma kè kəli a day akəhəŋgrumufəŋ do. ⁶⁹ Ay nəhi ana kəli nahəma, ku kani səruma nu *Wur ge Mis ananjəhad a məlaŋ ga gədákani bu kà ahar ga daf

ge Melefit Bay njədə-njədani ni. § » ⁷⁰ Tàra ticia ma ya àdəm na ti nday dek tēhi : « Nahkay ti nak Wur ge Melefit aw ? » Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay : « Nu gani : kədəmum ti lekələm lekələmeni àna ahàr gekəli. »

⁷¹ Eslini nday nakəŋ tədəm : « Madəbay ndam sedi ndahaŋ kamam mba mam ? Leli leleni àna ahàr geli məcifiŋa a ma gayaŋ ba ni. »

23

Təzoru Yezu kè meleher ga bay Pilet

(*Meciy# 27.1-2, 11-14 ; Mark 15.1-5 ; Zeŋ 18.28-38*)

¹ Mis ni dek ticikaba hurum, təzoru Yezu kè meleher ga bay *Pilet. ² Tòru tɪŋjəma ti nday nakəŋ tàcalki naŋ ka zlam magudarani, tēhi ana bay ni ahkado : « Mədi ahàr ana maslaŋa hini naŋ àbu əwisɪŋkabu ndam ga had geli. Àdəm təpəli hadam ana *Sesar ba, àdəm naŋ *Krist, naŋ bay. » ³ Pilet nakəŋ àra ècia ma na ti èhindifiŋa ma kà Yezu a, àhi : « Nak ti bay ga ndam *Zude ededɪŋ aw ? » Àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak kədəm. » ⁴ Eslini Pilet àhi ana gədákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba mis macakalavani ni ahkado : « Maslaŋa hini ti nədi ahàr ana zlam magudarani gayaŋ ga məwəl naŋ àna seriya ndo timey. » ⁵ Ay nday nani təmbrəŋ ma gani ndo, tədəm : « Àdəm mis təgəsiki ma ana

ngumna ba, àcahia ma gana ana mis ga had *Zude na dek. Ànjakibiya kwa e Gelili bəɖak, àbaya ahalay a. »

Təzoru Yezu kè meleher ga bay Erot

⁶ Pilet àra ècia ma nana ti àdəm : « Naŋ hini ti zal Gelili aw ? » ⁷ Tàra tǎhia Yezu naŋ ga had ga Erot ya agur na ti Pilet nakəŋ àdəm tōru àna naŋ afa ga Erot, adaba ka sarta gani nani ti Erot naŋ àbu a Zeruzalem daya. ⁸ Erot àra èpia tǎjia àna Yezu a ti àmərva dal-dal, adaba ècia pakama ya təzlapaki na. Àpəsa àwaya ti mīpi Yezu ; awayay ti Yezu mǎgraya ere ye ti mis tīpi day-day ndo na. ⁹ Nahkay èhindifiŋa ma kà Yezu a gərgəri kay, ay ti Yezu àhəŋgrifəŋ ndo. ¹⁰ Gəɖákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsar Wakita ge Melefit ni day təbu eslini, tacalki Yezu ka zlam magudarani kay dal-dal. ¹¹ Kələŋ gani Erot akaba ndam slewja gayəŋ tēyefiŋ kà Yezu, tāməŋjaləŋ akada èsli mis e eri gatay bu ndo. Təfəki mugudi sulumani ge meyefiŋeni ; tǎra tēyefiŋa ti Erot nakəŋ àdəm tǎhəŋgororu Yezu afa ge Pilet, mək tǎhəŋgoru naŋ. ¹² Ahaslani nahəma Erot nday ata Pilet ti nday ke ezir, ay kà fat nani ti tigi ka zləba huya.

Pilet avi divi ana mis ga makad Yezu

(Meciyu 27.15-26 ; Mark 15.6-15 ; Zen 18.39-19.16)

¹³ Tàra tǎjia àna Yezu a ti Pilet àzalakabu gəɖákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, gəɖákani ndahaŋ akaba ndam *Zude ndahaŋ ni. ¹⁴ Àhi ana tay ahkado : « Kəzumubiyu maslaŋa hini, kəhumu èwisin ndam ga had *Zude. Nahkay nihindifiŋa ma kè meleher gekuli a, ay ti zlam ya kàcalumki naŋ, kəɖəmum àgudara ni ti nu nədi ahər ku bəlaŋ ndo. ¹⁵ Erot day àdi ahər ana magudar gayəŋ ndo, nahkay àhəŋgribiyu naŋ ana leli ni. Nihi ti maslaŋa hini magudar gayəŋ àbi ga makadki naŋ di bi. ¹⁶ Nihi nahəma nəhi ana ndam slewja goro ni təzləb naŋ, kələŋ gani anafəkad naŋ. » [¹⁷ Kəla wuməri ga *Pak lu, Pilet si àfiaya zal danɣay a bəlaŋ ana ndam Zude a kwa.] ¹⁸ Pilet àra àdəm ma nahkay ti nday ye eslini ni dek təzlah, təɖəm : « Jiŋa maslaŋa hina, fiaya Barabas ana leli a. » ¹⁹ Barabas ti tēfiyu naŋ a danɣay vu adaba naŋ e kidin ge mis ya təkadvu akaba ngumna a Zeruzalem ni bu, azuhva gayəŋ ya àkad mis ni daya. ²⁰ Pilet àwayay mafəkad Yezu, nahkay àhəŋgri zuh ana ma gayəŋ ya àhi ana tay ni. ²¹ Ay nday nakəŋ təzlah, təɖəm : « *Darfəŋ naŋ kà təndal ! Darfəŋ naŋ kà təndal ! » ²² Pilet àhəŋgri zuh ana ma ni ya mahkər, àhi ana tay ahkado : « Ay ti àgudar mam ? Magudar gayəŋ ya təkadki naŋ ti nədi ahər

ndo. Nahkay nahi ana ndam slewja goro ni tâzlâb nan, kâlêj gani anafêkad nan. »
 23 Ay nday nakêj tâzlah kay kay, têdêm : « Darfêj nan kâ tândal ! » Tâzlahkivu kay kay. 24 Târa tâzlahaha nahkay ti Pilet nakêj âgêskabu ga mægri ere ye ti tihindifiña ni ana tay. 25 Âfiaya maslaña ya ti tihindifiña ni ana tay a. Nan ti maslaña ya ti tâfiyu a dangay vu adaba takadva akaba ngumna, akada mis a ni. Yezu ti ni, Pilet ahi ana ndam slewja gayan ni tægri ere ye ti ndam Zude tawayay ni.

Tadarfêj Yezu kâ tândal

(Meciye 27.32-44 ; Mark 15.21-32 ; Zej 19.17-27)

26 Ka ya ti ndam slewja ni tazoru Yezu ga makad nan nahama, tedi ahâr ana zal Sirej nahan, slimi gayan Simu, nan abu aslakabiya e gili a. Eslini nday nakêj tefaki ngasa ga mazay tândal ga *madarfêj Yezu ni ti mädaboru Yezu ana nan kâlêj. 27 Ndam *Zude dal-dal têbu tadaboru Yezu, wâl day tåkibu ka tay titawioru nan, tagroru delu. 28 Eslini Yezu nakêj âmbatkibiyu ma ka wâl ni, ahi ana tay ahkado : « Wâl Zeruzalem, kitawum nu ba. Tawum ti vu gekuli, tawum bæza gekuli daya. 29 Adaba sarta amara, mis atêcakay daliya dal-dal. Ka sarta gani nani ti atêdêm : “Wâl dægêl têmervu, wâl ya tiwi bæza ndo, bæza tisi duwa gatay ndo ni, têmervu.” 30 Mis

atênjeki ka mädemani hama gädakani tãmbækiaaya ka tay a, bæza hama tângaha tay a. * 31 Nu nêcakay daliya nihi ti agravu akada ga aku ya azum biyem mideni ni, lekulum ti ni akacakum daliya ti amagravu akada ga aku ya azum biyem mikuleni ni. »

32 Ndam magudar zlam ndahan têbu nday cu ; ndam slewja ni tãhëloru tay akaba Yezu ga moru *madarfêj tay kâ tândal.

33 Tôru ka mëlêj nahan ; mëlêj gani nani ti tãzalay « Aslat ga Ahâr. » Tôru tijnua eslina ti tadarfêj Yezu kâ tândal ; tadarfêj ndam magudar zlam cueni ni kâ tândal ndahan daya, bëlêj gani ka ahar ga daf ga Yezu, nan nahan ni ka ahar ga gëjar gayan. 34 Eslini Yezu adêm : « Bæba goro ni, têsêr ere ya tagray ni do, nahkay mbêrfêja kâ tay a. » Ndam slewja ni târa tadarfêja nan kâ tândal na nahkay ti tãgraki ca-ca âki ka azana gayan ni bëlêj ana bëlêj ti têsêr way azum way. 35 Mis dal-dalani ya tädaboru nan ni têbu tamênjalêjoru. Eslini gädakani gatay ni tÛyefin kâ Yezu, têdêm : « Ahênga mis ndahan a. Tamal ti nan *Bay gädakani ya ti Melefit adaba, âslêrbiyu ni nahama, mâhêngay ahâr gayan gayanani zla aw. » 36 Ndam slewja ni day tÛyefin, tãhädakfêjoru ga mævi zum cecuwëkeni. 37 Têhi : « Tamal

* 23:30 Mênjay Oze 10.8.

nak bay ga ndam Zude ededîŋ ti hənŋay ahàr gayak gayakani zla aw. »³⁸ Àbu mabəkiani ka təndal ni, agavəla ga ahàr ga Yezu ni : « Hini ti bay ga ndam Zude. »

³⁹ Eslini bəlan ga ndam magudar zlam cəeni ya tadarfəŋ tay kà təndal ni èndivi Yezu, àhi ahkado : « Nak ti Bay gəđakani ya təđəm amara ni do aw ? Tamal nak gani ti hənŋay ahàr gayak gayakani ti kàhənŋay leli bilegeni zla aw. »⁴⁰ Ay maslaŋa nahan ni àra ècia ma gayan na ti àləgi, àhi : « Nak ti kəgrafəŋa anŋwaz kə Melefit a do ni ti kamam ? Təbu tabazl leli akada ya takad nan ni, ⁴¹ ay tabazl leli ti kigeni, adaba məgudara zlam ya əgəsiki tabazlki leli na. Nan ti əgudar arana ndo simiteni. »⁴² Mək àhi ana Yezu : « Yezu, ka ya ti akara kəzum bay gayak nahəma, jalaku ahàr, nəgəjazlkuk ahàr ba ti. »⁴³ Yezu àhənŋrifəŋ, àhi : « Nəhuk nahəma, kani kani a akara kanjəhad akaba nu a məlan sulumani ge Melefit bu.† »

Yezu amət

(*Meciy^u 27.45-56 ; Mark 15.33-41 ; Zəŋ 19.28-30*)

⁴⁴⁻⁴⁵ Ka gani nani, fat àra ècika tirked-keď ka ahàr melefit a ti àmbrəŋ masladani, àsladaf va do. Nahkay məlan đek ègia ziŋ-ziŋena duk àbivoru àna njemdi mahkər ya ga məlakarawa. Eslini azana ga mahay gəđakani ga məlan *njəlatani ya ti a hud ga *ahay

gəđakani ge Melefit bu ni ègəzlehvu kwar kala-kala.⁴⁶ Ka sarta gani nani ti Yezu àzlah kay kay, àđəm : « Bəba goro ni, nəfukvù sifa goro ni a ahar vu.‡ » Àra àđəma nahkay ti àmət həya. ⁴⁷ Bay ga ndam slewja ni àra èpia ere ye ti àgravu na ti àzləbay Melefit, àđəm : « Maslaŋa hini ti mis jireni ededîŋ. »

⁴⁸ Mis kay təbu eslini : tàra ga mamənjələŋ ka zlam ya təgri ana Yezu na. Ay tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti àhəlia ahàr ana tay a, təsləka àna tuway a. ⁴⁹ Ndam ga Yezu đek akaba wál ya təđəbabiyu nan kwa e Gelili ni təbu cak tamənjoru, tìpia ere ye ti àgravu na daya.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindiviy vu

(*Meciy^u 27.57-61 ; Mark 15.42-47 ; Zəŋ 19.38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ Zal nahan əbu, slimi gayan Zuzef, nan ga kəsa Erimete, ka had *Zude. Maslaŋa nani ti mis sulumani, jireni daya ; nan əbu ajəgay *Məgur ge Melefit. Nan bilin ga gəđakani ge *seriya ga ndam *Zude, nan gani əgəsiki zlam ya nday təgray ni ana tay ndo. ⁵² Nan nakəŋ òru afa ge Pilet, èhindi kisim ga Yezu ni. ⁵³ Pilet àra àvia divi gana ti Zuzef òru àzaya kisim na kà təndal na, àkambah, mək àfiyu e mindiviy vu. Mindiviy nani ti miliyeni a pəlad vu : təfiyu

† **23:43** Məlan sulumani ge Melefit ti awayay adəmvaba dini sulumani (mənjay Manŋahani 2.7). ‡ **23:46** Limis 31.6.

kisim ga maslaɲa nahaɲ day-day ndo. ⁵⁴ Fat nani ti fat ga zlama ; vad *məpəsabana anjaki wudak.

⁵⁵ Wál ya tàdəbabiyu Yezu kwa e Gelili ni tàdəboru Zuzef ke mindiviɲ ni, tipi ahəmamam təfiyu kisim ni. ⁵⁶ Tàra tipia ti tàsləkabiya ga maslamalakabu tersel akaba zlam ndahaɲ ya tizi àbəlay ni. A vad məpəsabana ba nahəma təpəsaba tàgray təwi ndo, akada ge *Divi ge Melefít ya àvay ni.

24

Yezu aɲgaba e kisim ba

(Meciya 28.1-10 ; Mark 16.1-8 ; Zəɲ 20.1-10)

¹ A vad ye enjenjeni ga gosku nahəma, wál ni tòru də ge miledə ke mindiviɲ ni. Tòru ti àna tersel gərgəri ya ti tàslamalakabu ni. ² Tòru tɲjəa ti tipi belim ge mindiviɲ ni məbəladdiana. ³ Nahkay təhuriyu e mindiviɲ ni vu. Tàra təhuriyu nahəma, tədi ahàr ana kisim ga Bay geli Yezu ni ndo. ⁴ Eslini təsər ere ye ti tagray ni do. Nday təbu nahkay ti mis cə tàɲgazlivu ana tay, məbakabu azana masladani. ⁵ Wál ni tàra tipia tay a ti tàgra aɲgwaz a, təhəɲgaroru eri gatay a had. Eslini mis cəeni ni təhi ana wál ni : « Kədəbum mis ya naɲ eri ni e kidɲ ga nday məmətani ni bu ni ti kamam ? ⁶ Aɲgaba e kisim ba, naɲ àbi ahalay va bi. Lekələm kəsərunki ka pakama ya àhi ana kəli ka ya ti naɲ e Gelili ni do aw ? ⁷ Eslini àhi ana

kəli ahkado : “Ahàr àdəm nu *Wur ge Mis ti tэгəsi nu ana ndam magudar zlam, ti təkad nu kà təndal, ti nəɲgaba a vad ya mahkər a.” » ⁸ Wál ni tàra ticia nahkay ti təsərki ka ma ga Yezu ya àhi ana tay ni.

⁹ Wál ni tàra tàsləkabiya ke mindiviɲ na ti təɲgəhadí ma gani dek ana ndam *asak kru mahar bəlaɲani ni akaba ana ndam *madəbay Yezu ndahaɲ ni dek. ¹⁰ Wál ya təɲgəhad ma ni ti ata Mari ga kəsa Magədala ni, Zeni, Mari məɲ ge Zek akaba wál ndahaɲ. Ndam asak ni tàra tici ma na ti ¹¹ təjalay a ahàr gatay bu ma ga wál ni ma masakani, nahkay tэгəsiki ma gatay ni ana tay ndo. ¹² Ay zla ti Piyer àsləka, àcuhworu ke mindiviɲ ni. Òru èɲjəa ti àndəhad ahàr, àməɲjiyu e mindiviɲ ni vu, èpi gabaga duca ciliɲ. Eslini ti àsləkabiya, àra a magam a. Ere ye ti èpiɲiyu ni àgria ejep a dal-dal.

Yezu aɲgazlivu ana ndam madəbay naɲ cə

(Mark 16.12-13)

¹³ Ka fat gani nani ndam *madəbay Yezu ndahaɲ cə təbu takoru a kəsa nahaɲ vu, slimi ga kəsa gani Emeyəs. Kəsa gani driɲ akaba Zeruzalem, mis asawaday njemdi cə e divi bu day kwa ti enjiyu. ¹⁴ Nday nakəɲ təbu təzlapakioru e kidɲ gatay bu àki ka zlam ya àgravu ni dek. ¹⁵ Nday təbu təzlapay e kidɲ gatay bu, tagray gejewi nahkay ti Yezu nakəɲ àcay tay e divi bu

mæk tàrakaboru ka ahar bəlan.
 16 Ay ti təsərkaba naŋ a ndo,
 adaba akada arañja àsikia ke
 eri ana tay a.

17 Eslini Yezu àhi ana tay
 ahkado : « Kazlapumkibiyu ka
 mam e divi bu ni mam ? »
 Tàra ticia ma gayañ na ti
 nday nakəŋ tìcika, ahàr àbu
 ahəli ana tay. 18 Eslini bilin
 gatay, slimi gayañ Kleyupes,
 ahəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nak
 ti nak zal mirkwì aw ? Ere
 ye ti àgravu a Zeruzalem a
 vad nday ndani bu ni ti nak
 cilin kici ndo zla do aw ? »
 19 Yezu nakəŋ àhi ana tay :
 « Mam àgravu mam ? » Təhi :
 « Ere ye ti àgrakivu ka Yezu zal
 Nazaret ni. Naŋ gani nani
 ti bay mahəŋgaray *pakama
 ge Melefit ; pakama gayañ
 ya àdəm ni dek akaba təwi
 gayañ ya àgray ni dek ti
 àgray àna njəda ge Melefit.
 Nahkay àbəlafəŋa kè Melefit
 a, àbəlafəŋa kè mis a dek
 daya. 20 Ay ti ndam geli
 gədəkani ya tanjalabakabu
 mis akaba Melefit ni akaba
 gədəkani geli ndahan ni təgəsi
 naŋ ana ndam *Rom ti
 təgrafəŋa seriya ge kisim a,
 mæk *tədarfəŋ naŋ kà təndal.
 21 Leli ti ni mədəm amal
 naŋ ahəŋgay ndam *Izireyel.
 Akaba nani dek, nihi tegi
 vad mahkər kani, zlam gani
 àgravu ni. 22 Ay ti wál ya təbu
 akaba leli ni ndahan təhia
 pakama ga məgri ejep ana
 leli a. Tòru kè mindiviŋ də
 ge miledə ti 23 tədiviyyu ahàr
 ana kisim ga Yezu ni ndo,
 mæk təsəkabiya, təhi ana leli
 tipibiya *məslər ge Melefit a.

Məslər ge Melefit ni təhibiyu
 ana tay Yezu naŋ àbu àna sifa
 gayañ. 24 Nahkay ndam geli
 ndahan day tóra ke mindiviŋ
 na. Tinjəa ti tədi ahàr ana
 mindiviŋ ni akada ga wál ya
 tanğəhadì ana leli ni. Ay ti
 tipibiyyu Yezu ndo. »

25 Yezu àra ècia pakama
 gatay na ti àhi ana tay
 ahkado : « Lekulam ti endisl
 àniviyyu ana kəli bi aw ?
 Kicəmbaba ma ga ndam
 mahəŋgaray *pakama ge
 Melefit àna weceweci do ni
 ti kamam ? 26 Ngay ahàr àdəm
 si *Bay gədəkani ya amara ni
 àcaka daliya nahkay day kwa,
 mæk kwa ti Melefit amazləbay
 naŋ ti mīgi gədəkani kè eri ge
 mis dek ti kicəmə do waw ? »
 27 Eslini Yezu nakəŋ àdəfiaba
 pakama ge Melefit ya àdəmki
 ka naŋ a Wakita ge Melefit
 bu na dek ana tay a. Ànjiki
 ana tay ka ge Məwiz ni,
 àdafaba ga ndam ndahan ya
 təhəŋgaray pakama ge Melefit
 na dek daya.

28 Tòru tinjəa a kəsa ya
 takoru ni va wudək nahəma,
 Yezu akoru zlam gayañ akada
 asafəŋa divi kà kəsa na.
 29 Eslini nday nani təhi :
 « Besa day, kòru ba, njəhada
 akaba leli a, adaba tegi fat
 àdiya, məlan naŋ àbu edizi
 timey. » Nahkay təhuriyyu
 tanjəhad a kəsa ni vu akaba
 tay. 30 Tàra təhəliaya zlam
 məzumani ana tay a ti Yezu
 àzay *dipeŋ ni, àgri səsì ana
 Melefit, èsekaba, àvi ana tay.
 31 Nday nakəŋ tàra tipia gayañ
 ya àgray nahkay na ti eri
 gatay ni ègia kweləŋ-kweləŋ,

təsər naŋ. Ay tàra təsəra naŋ a ti tipi naŋ va do, naŋ àbi. ³² Eslini tədəm e kidiŋ gatay bu ahkado : « Zlam ya ti àhi ana leli e divi bu, àdəmki ka Wakita ge Melefit ni ti mīciaba ni ti àmərīa məbərūv ana leli a do waw ? »

³³ Nday nakəŋ tīcikaba hūya, tən̄goru a Zeruzalem. Tōru tīnj̄ma ti tēdi ahār ana ndam asak ga Yezu kru mahar bəlan̄jani ni macakalavani akaba mis ndahaŋ. ³⁴ Eslini nday ndahaŋ ni tēhi ana mis cəeni nakəŋ ahkado : « Bay geli àŋgaba e kisim ba efedīŋ efedīŋena ! Simu èpi naŋ a. » ³⁵ Nday cəeni ni day tən̄gəhad ere ya àgrakivu ka tay e divi bu ka ya ti takoru e Emeyūs ni akaba gatay ya təsər Yezu ka ya ti esekaba dipen̄ a ni.

Yezu aŋgazlivu ana ndam madəbay naŋ ni

(Meciy^u 28.16-20 ; Mark 16.14-18 ; Zeŋ 20.19-23 ; T^uwi 1.6-8)

³⁶ Nday cəeni ni tēbu təzlapay nahkay ti mis ni dek tipi Yezu nakəŋ naŋ jika e kidiŋ gatay bu. Àhi ana tay ahkado : « Melefit mēgri sulum gayan̄ ana kuli. » ³⁷ Nday dek məbərūv àtikaba ana tay a, aŋgwaz àwəra tay a dal-dal, adaba tədəm maslan̄ja àmbavakiva ka tay a. ³⁸ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Kəgrum aŋgwaz ti kamam ? N̄gay hini nu ti kəgəsumkabu do ni ti kamam ? ³⁹ Mənjumki ahar goro ni akaba asak goro ni. Hini nu timey ! N̄jəmfu, mən̄jumlu lala. Kīpəma nu

nəbu àna aslu akaba aslat ga vu goro. Mis məmbavani ti nahkay hi do. » ⁴⁰ Ka ya ti naŋ àbu ahi ma ana tay nahkay ni ti àŋgazli ahar gayan̄ ni akaba asak gayan̄ ni ana tay. ⁴¹ Tàra ticia ma gayan̄ na ti àgria ejep ana tay a, tēmərva àsabay, ay kekilen̄ja tēgəskabu ŋgay naŋ efedīŋ faŋ ndo. Nahkay Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Zlam məzumani àfəŋ kè kuli ahalay bi aw ? » ⁴² Nday nakəŋ tēziaya telma ge kilif mətusana, ⁴³ mək àzay, àzum kè eri gatay. ⁴⁴ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti àgrakuvu ni ti nēhia ana kuli a ahaslana ka ya ti nu nəbu akaba kuli na. Nēhi ana kuli ahkado tədəmkua pakama, tēbəkia ma gana e *Divi ge Melefit ya àdēfiki ana Məwiz ni ba akaba a wakita ga ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ba akaba a wakita ge Limis ba. Pakama nani ya tədəmku ni dek ti si agravu kwa. »

⁴⁵ Eslini naŋ nakəŋ àvi məsər zlam ana tay ga miciaba zlam ya a Wakita ge Melefit bu na. ⁴⁶ Àhi ana tay ahkado : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : “*Bay gəđakani ya amara ni ti si àcaka daliya kwa, təkada naŋ a, mək a vad ya mahkər aŋgaba e kisim ba kwa.” ⁴⁷ Kələn̄ gani zla nahəma, atəhi ma ana mis ga had̄ ga məlan̄ ni dek àna slimi gayan̄, si tām̄batkaba majalay ahār gatay a, day kwa ti Melefit ambərfəŋja zlam magudarani gatay ni kà

tay a. Atənjəki ka mədəm ma gani a Zeruzalem. ⁴⁸ Pakama gani nani tədəmki ti ka nu. Ndam sedi gani ti lekələm. ⁴⁹ Nu ti anəsləribiyu Məsuf ya ti Baba goro ədəm aməvibiyu ana kəli ni ana kəli. Ay lekələm ti ni njəhaduma a Zeruzalem a duk abivoru ana vad ya ti Məsuf gani nani amərəkia ke kəli a, aməvi njəda ge Melefit dek ana kəli ni. »

Melefit azoru Yezu e melefit vu

(Mark 16.19-20 ; Təwi 1.9-11)

⁵⁰ Yezu àra àhia pakama nana ana tay a ti òru àna tay gwar a Betani. Òru ènjua eslina ti àhəlkioru ahar ka tay agavəla, àgri *sulum ge Melefit ana tay. ⁵¹ Ka ya ti nañ àbu agri sulum ge Melefit ana tay ni ti àsləkafəña kà tay a, Melefit àzoru nañ agavəla a hud melefit vu. ⁵² Nañ àbu asləkafəña kà tay a ti nday nakəñ təhəngrioru ahàr a had, meleher ndiəa ndiəa ana had. Kələñ gani tənğa a Zeruzalem àna məmərana dal-dal. ⁵³ Kəlavad təhuriyu a dalaka ga *ahay gədakani ge Melefit ni vu, tanjəhad eslini ruk, tazləbay Melefit.

**Ma Mɔwɛni
Sulumani ya Zɛŋ
àbàki ni
Ere ye ti mɔdɔmki
ka Ma Mɔwɛni
Sulumani ya Zɛŋ
àbàki ni**

Maslaŋa ya ti àbàki wakita ge Zɛŋ ni àdafay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nɔŋgu ni, kwa ka mɔnjàki gani ndam ga Yezu ðek tɔsɛra àbàki ti Zɛŋ zal asak gayan ni. A wakita ni bu àbàki slimi ga ndam asak ga Yezu ndahan ni, ay àbàki slimi gayan gayanani ndo ; àbàki « nan ya ti Yezu awayay nan kayani ni » cilin (13.23 ; 19.26 ; 20.2 ; 21.7, 20).

Zɛŋ àsɛra majalay ahàr ga ndam Zude ya tajɛgay Krist Bay gɔðakana ya amara na (1.20-21 ; 7.40-42). Àsɛra manjɛhad ga ndam Zude a : gatay ya tizirey ndam Samari na (4.9), ya tekeli kɔdɔ ana wur ka vad azlalahkɛr, ku tamal vad gani vad mɔpɛsabana na (7.22). Àsɛra had Zude a (11.18). Gayan ya àŋgɛhad pakama ni nahkay ni ti adafaki èpia zlam gana àna eri gayan gayanana (12.3 ; 20.7). Zlam gani nani ðek ti adɔfiki ana leli bay ya àbàki wakita ni ti tànjɛhadkabá akaba Yezu a.

Zɛŋ àŋgɛhad ere ye ti Yezu àgray akaba àdɔm ni akada ge Meciyɛ, Mark akaba Luk ya tànjɛhad ni ndo. Nday

mahkɛrani ni tànjɛhad ga Yezu ya ànjàki ke tɔwi gayan ka had Gelili, òru gwar a Zeruzalem ni. Ay Zɛŋ ti ni àŋgɛhada sawaday ga Yezu ndahan ya ti nday ndahan ni tànjɛhad ndo na : òru a Zeruzalem sak kay (2.13 ; 5.1 ; 7.10 ; 12.12). Meciyɛ, Mark akaba Luk tànjɛhada zlam ga Yezu ya àgray na àtam ge Zɛŋ ya àŋgɛhad ni, ay Zɛŋ àŋgɛhada pakama ga Yezu a kay ya nday ndahan ni tànjɛhad ndo na, mazavu gani 3.1-21 ; 4.1-42 ; 6.25-70 ; 7.14-39 ; 8.12-58 ; 10.1-21 ; 13.1-17.26.

A pakama nday nani bu ni ti Yezu àdafay ahàr gayan, àdɔm nan ti nan way. Nan dipɛŋ ya àvi sifa ana mis ni (6.35, 41, 48, 51) ; nan bay ya asladɔ mɔlan ana mis ni (8.12 ; 9.5) ; nan mahay ga gargara ga tɔmbɔmbak (10.7, 9) ; nan bay ya ti ajɛgay zlam lala ni (10.11, 14) ; mis tanjaba e kisim ba, tɔbu ana sifa ti azuhva nan adaba nan àbu (11.25) ; nan divi, nan jiri, nan sifa (14.6) ; nan mɔŋ ga zlam ya abi bɛza sulumani ni (15.1, 5). A pakama nday nani bu ðek ti Yezu àzay pakama ge Melefit ya àhi ana Mɔwiz ka ya ti àŋgazlivu ni : « Nu nɔbu. » (Mahɛrana 3.14 ; Zɛŋ 8.58). Nahkay Zɛŋ àŋgɛhad ga Yezu ya àdɔm vay-vay « Nu Melefit » ni.

Zlam ga Yezu ya àgray, àgri ejep ana mis ni ti adafaki nan gɔðakani (2.11), ti mis tɔsɛr nan Melefit. Zɛŋ àbàki zlam nday nani ðek ti awayay ti

« kâgəsumkabu Yezu ti naŋ Krist, naŋ Wur ge Melefít, ti kəŋgətum sifa ya àndav day-day do ni » (20.31).

Pakama ge Melefít asladí mələŋ ana mis

¹ Wudaka Melefít ànjəki ka magraya zlam a dek ti Bay nahaŋ àbu àndava. Bay gani nani ti Pakama ge Melefít.

* Ka gani nani ti naŋ àbu akaba Melefít ka ahar bəlaŋ àndava. Naŋ gani ti Melefít daya. ² Wudaka Melefít ànjəki ka magraya zlam a dek ti Pakama nani naŋ àbu akaba Melefít ka ahar bəlaŋ àndava.

³ Melefít àgraya zlam a dek ti àna naŋ. Zlam ya ti Melefít àgraya àna naŋ do ni ti àbi.

⁴ Zlam ya ti Melefít àgraya tay a ni dek ti Pakama nani àvi sifa gani ana tay. Sifa gani nani ti asladí mələŋ ana mis.

⁵ Masladani gani nani asladay a mələŋ ziŋ-ziŋeni bu, ay ti nday ya a mələŋ ziŋ-ziŋeni bu ni tэгəskabu naŋ ndo.

⁶ Zal nahaŋ àra, slimi gayan Zerj, Melefít àslərbiyu naŋ ga məhi pakama gayan ana mis.

⁷ Naŋ zal sedi : àra ti ga magrakia sedi a ka masladani na, ti mis dek táfəki ahàr ka Bay ya ti avay sifa ni.

⁸ Asladay ti naŋ naŋani do : àra ti ga magrakia sedi ka masladani na cilin. ⁹ Bay ya ti asladay ge jiri ni ti, Pakama ge Melefít ni. Àra a duniya va, naŋ àbu asladí mələŋ ana mis dek.

¹⁰ Nahkay Bay nani ti naŋ àbu a duniya bu. Melefít àgraya duniya ti àna naŋ : ay ti ndam ga *duniya ni təsərkaba naŋ a ndo. ¹¹ Àra ka had gayan a, ay ti ndam gayan tэгəskabu naŋ ndo.

¹² Ku tamal nahkay nəŋgu ni mis ndahaŋ tэгəskabá naŋ a, táfəkia ahàr a. Nday ya ti táfəkia ahàr a ni ti, àvi divi ana tay ti tígí bəza ge Melefít.

¹³ Tígia bəza ge Melefít a ti akada ge mis ya ti tiwi bəza ni do. Tígí nahkay ti akada ga zal ya awayay azi hud ana wal ni do. Tígí nahkay ti Melefít àvi sifa məweni ana tay tígí bəza gayan.

¹⁴ Nahkay Pakama ge Melefít ni ègia mis a, ànjəhada e kidin geli ba. Ere ye ti àgray ni dek ti àgray àna *sulum ge Melefít, àna jiri daya. Leli mərə mípia naŋ a ti məsəra naŋ gəđakani, naŋ Wur bəlaŋ bəlaŋani ge Melefít. ¹⁵ Zerj àgrakia sedi a, àdəm kay kay : « Nədəm : “Nu ti nərə enji gayan a, ay naŋ gəđakani àtam nu, adaba wudaka tiwi nu ti naŋ àbu àndava.” Pakama gani nani nədəmki ti ka naŋ. »

¹⁶ Naŋ ti zlam sulumani dek afa gayan : nahkay àgri sulum gayan ana leli sak ehimeya. ¹⁷ Melefít àvi *Divi gayan ana leli ti àna wakita ge Məwiz ya àbəki ni. Ay àgri sulum gayan akaba jiri gayan ana leli ti Yezu *Krist.

¹⁸ Maslaŋa ya èpia Melefít a ti àbi. Ay Wur gayan bəlaŋ bəlaŋani naŋ Melefít, anjəhad

* 1:1 Pakama ge Melefít ti Yezu.

afa ga Bənjani ni, naŋ day kwa
ti àdəfiki Melefit ana leli ti
məsər naŋ.

*Sedi ge Zej bay məbaray
mis ni*

(*Meciyu 3.1-12 ; Mark 1.1-8 ; Luk 3.1-18*)

19 Nahkay Zej nakəŋ
àgray sedi gayan. A vad
nahaŋ gəđakani ga ndam
*Zude ya a Zeruzalem ni
təslərbiyu mis ge mihindifiŋa
ma ke Zej a. Təslərbiyu
ti mis ndahaŋ e kidiŋ ga
ndam *maŋgalabakabu mis
akaba Melefit ni bu akaba
ndam *Levi ndahaŋ. Mis
ni tãra tĩnjia ti təhi : « Nak
ti way ? » 20 Tãra tĩhindifiŋa
ma na nahkay ti, Zej nakəŋ
èmbirfiŋ ndo, àdəm vay-vay
kè meleher ge mis dek : « Nu ti
Krist *Bay gəđakani ya amara
ni do. » 21 Eslini tĩhindifiŋa
ma keti, təhi : « Tamal nahkay
ti, nak way ? Nak Eli aw ? »
Zej nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana
tay, àdəm : « Aha, nu Eli do. »
Təhi keti : « Ay nak ti bay
mahəŋgaray pakama ge Mele-
fit ya Məwiz àdəm amara ni
aw ? † » Àdəm : « Aha, nu do. »
22 Eslini təhi : « Tamal nahkay
ti, nak way zla aw ? Ahàr
àdəm məhəŋgrikaboru ma
gani ana ndam ya təslərbiyu
leli ni kwa. Kəđəmki mam
ka ahàr gayak mam ? »
23 Zej àhəŋgrifəŋ ana tay,
àdəm : « Ahaslani Izayi bay
mahəŋgaray pakama ge Mele-
fit àdəm :

“Maslaŋa azlah a huđ gili
bu, dəŋgu gayan
ahəndabiyu. Àdəm :

Slamatumikabu divi ana Bay
gəđakani,

ahàr àdəm divi gayan m̀la
ndəlaɓa.” ‡

« Maslaŋa ya ti dəŋgu gayan
ahəndabiyu ni ti nu. »

24 E kidiŋ ga ndam ya ti
təslərbiyu tay a Zeruzalem ni
bu ni ti ndam *Feriziyəŋ nda-
haŋ təkibu ka tay. 25 Nday
nakəŋ tĩhindifiŋa ma nahaŋ
a keti, təhi ahkado : « Tamal
nak Bay gəđakani ya amara
ni do, nak Eli do, nak bay
mahəŋgaray pakama ge Mele-
fit ya amara ni do nahəma,
*kabaray mis ti kamam ? »

26 Zej nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana
tay, àdəm : « Nu ti nabaray
kəli àna yam ; ay maslaŋa na-
haŋ naŋ àbu e kidiŋ gekəli
bu, kəsərurum naŋ do. 27 Nu ti
nàra enji gayan a : ay nu ti
way ga mepicehiaba ezewed
ga kimaka gayan a di way ? »
28 Zlam nday nani dek tàgravu
ti a Betani ke ledi ga zalaka
*Zurdeŋ, ka məlaŋ ya ti Zej
abaray mis ni.

*Yezu ti naŋ Wur Təmbak ge
Melefit*

29 Həjəŋ gani ti Zej nakəŋ
èpi Yezu naŋ àbu arəkia.
Àra èpia naŋ a ti àdəm
ahkado : « Maslaŋa hini ti
*Wur Təmbak ge Melefit :
agray ti zlam magudarani ge
mis ga duniya ni dek m̀ləbi
va bi ti naŋ. 30 Nəđəm : “Nu
ti nàra enji gayan a, ay naŋ

† 1:21 Mənjay Mimbiki 18.15. ‡ 1:23 Izayi 40.3.

gəɖakani àtam nu, aɖaba wudaka tìwi nu ti naŋ àbu àndava.” Pakama gani nani nɛ̀dɛ̀mki ti ka naŋ. ³¹ Nɔ̀gay naŋ gani ti nɛ̀sɛ̀rkaba ndo. Ay nu nàra *nàbaray mis àna yam ti ga mɛ̀dɛ̀fikɛ̀ naŋ ana ndam jiba ge Izireyel. »

³² Zej nakəŋ àdɛ̀m keti : « Nipi *Məsuf ge Melefit àhərkiaya kwa a huɖ melefit ba akada ga kurkoduk ya ahər na, àrəkiya ànjəhadki. ³³ Nɔ̀gay naŋ gani ti nɛ̀sɛ̀rkaba ndo, ay ka ya ti Melefit àslərbiyu nu ga məbaray mis àna yam ni ti àhu ahkado : “Maslaŋa ya ekipi Məsuf goro aməhərkiaya amanjəhadki ni ti, naŋ gani Bay ya ti aməbaray mis àna *Məsuf Njəlatani ni.” ³⁴ Zlam gani nani àgrava kè eri goro a. Nagrakia sedi a : naŋ ti Wur ge Melefit. »

Ndam madəbay Yezu ye en-jenjeni ni

³⁵ Hajəŋ nahaŋ gani keti Zej naŋ àbu eslini akaba ndam madəbay naŋ cə. ³⁶ Nday təbu eslini nahkay ti Zej nakəŋ èpi Yezu naŋ àbu asawaday. Àra èpia naŋ a nahəma, àdɛ̀m : « Maslaŋa hini ti *Wur Təmbak ge Melefit. » ³⁷ Ndam madəbay naŋ cəeni ni tàra ticia ma gayaŋ na ti tàdəboru Yezu e meteliŋ vu. ³⁸ Yezu àmbatbiyu ma kələŋ, èpi ti nday təbu tàdəboru naŋ, mək àhi ana tay : « Kəɖəbum mam ? » Nday nakəŋ təhi ahkado : « Rabi, kanjəhad ti eley ? » (Rabi ti awayay adəmvaba

« Məsi »). ³⁹ Naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Dəguma, akara kipəm. » Nahkay tòru akaba naŋ, tòru tìpi məlan gayaŋ ya anjəhad ni. Ka sarta gani nani àgray njemdi fad ya ga məlakarawa : təpəs akaba Yezu nakəŋ eslini, fat àdəkiviyu a ahay vu ka tay.

⁴⁰ E kiɖiŋ ge mis cəeni ya tici ma ge Zej, tàdəbay Yezu ni bu ni ti, bəlan gani slimi gayaŋ Andre naŋ wur ga məŋ ga Simu Piyer. ⁴¹ Andre nakəŋ àdəboru wur ga məŋani Simu huya. Àra àdia ahər a ti àhi : « Mədia ahər ana Misi a. » (Misi ti awayay adəmvaba « *Krist *Bay gəɖakani ya amara ni »). ⁴² Andre àra àhia ma ana Simu a nahkay ti àzoru naŋ suwwa afa ga Yezu. Yezu àra èpia naŋ a ti àhi : « Nak Simu wur ge Zej : kama kama ti atəzalay kur ti Sifas. » (Sifas ahkay do ni Piyer ti awayay adəmvaba « akur. »)

⁴³ Hajəŋ tegəni gani ti Yezu àdɛ̀m asləka akoru ka had *Gelili. Naŋ àbu akoru ti àdi ahər ana Filip mək àhi : « Dəbabiya nu. » ⁴⁴ Filip ti kəsa gayaŋ Beceyda. Kəsa nani ti kəsa ga ata Andre nday ata Piyer daya. ⁴⁵ Filip day òru àdi ahər ana Natanayel mək àhi : « Mədia ahər a ana Bay ya ti Məwiz àdɛ̀mki ma e *Divi ge Melefit bu akaba ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit tədɛ̀mki ma na. Bay gani nani ti Yezu, naŋ wur ge Zəzef, kəsa gayaŋ Nazaret. » ⁴⁶ Eslini ti Natanayel àhəŋgrifəŋ, àhi :

« A Nazaret ti zlam sulumani aṅgətɔv nahkay aw ? » Filip àhəŋgrifəŋ, àhi : « Ra kīpi àna eri gayak. »

⁴⁷ Natanayel nakəŋ naŋ àbu arəkia ka Yezu a, Yezu àra èpia naŋ a nahəma, àdəm : « Naŋ hini ti zal *Izireyel eɖeɖiŋ : àgosay mis do ferera. » ⁴⁸ Natanayel àra ècia ma gayaŋ na ti àhi : « Kəsər nu ti ahəmamam ? » Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Wudaka Filip àzalabiyu kur ti, nīpia kur a ka ya ti nak kəbu e zəhwəri ga *wəruv bu na. » ⁴⁹ Eslini Natanayel àhi : « Məsi, nak ti Wur ge Melefit, nak Bay ga ndam Izireyel ! » ⁵⁰ Yezu àhi ahkado : « Kəfəku ahər ti aɖaba nəhuk “Nīpia kur a nak kəbu e zəhwəri ga wəruv bu” ni aw ? Ekipi zlam gəɖəkani ndahaŋ tətam hini mba. » ⁵¹ Àdəm keti : « Nəhi ana kəli nahəma, ekipəm huɖ melefit məzləkɔvabana, akaba *məslər ge Melefit təcəloru e melefit vu mək təŋgəkua ka nu, nu *Wur ge Mis a. »

2

Wuməri ga maday wal a Kana

¹ A vad ya mahkər ti tàgray wuməri ga maday wal a Kana ka haɖ *Gelili. Məŋ ga Yezu day naŋ àbu eslini. ² Təzaloya Yezu akaba ndam maɖəbay naŋ na ka məlaŋ ga wuməri na daya. ³ Nday təbu tagray wuməri nahkay ti zum àra àndavkia ka tay a. Eslini məŋ ga Yezu àhi ana Yezu ahkado : « Zum ni àbi va bi, àndava. » ⁴ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ,

àhi : « Mma, nak kəɖəfuki təwi goro aw ? Sarta gani goro ènjia faŋ ndo. » ⁵ Eslini məŋ ga Yezu àhi ana nday ya ti tagray təwi ni ahkado : « Grum ere ye ti aməhi ana kəli kəgrum ni dek. »

⁶ Wərzla ga akur gəɖəkani muku təbu eslini. Wərzla nday nani ti ndam *Zəde təcəhviyu yam a tay vu, *tabaray àna naŋ ka ya ti tawayay tigi *nəjəlatani akada ge divi gatay ya taɖəbay ni. Wərzla ni bəlaŋ gani azum mandaray faɖ. ⁷ Eslini Yezu àhi ana ndam ya tagray təwi ni ahkado : « Cəhumviyu yam a wərzla nday hini vu, ti tərəhvu. » Nahkay nday nakəŋ təcəhviyu yam a wərzla ni vu bərerera bərerera. ⁸ Təra təgra nahkay ti, Yezu àhi ana tay : « Cəhumaya kəzumikaboru ana gəɖəkani ga wuməri ni. » Mək təgray ere ye ti àhi ana tay ni. ⁹ Gəɖəkani ga wuməri ni àra àcaka ti yam ni ègia zum a àndava. Naŋ àsər məlaŋ ya təcəhbiyu zum ni do, ay ndam magray təwi ni təsəra təcəhbiyu yam ga wərzla ni. Àra àcaka zum na ti, àzalay bay ya aday wal ni, ¹⁰ mək àhi : « Ku way way do ka ya ti agray wuməri ti acəhibiyu zum məcərani ana mis enji. Mis ni etisikabá day kwa ti acəhibiyu ya àcər lala do ni ana tay. Ay nak ti kəgray nahkay ndo, kəvi zum ya acər lala ni ana mis nihi dəma mba. »

¹¹ Zlam ga Yezu ya àgray enjenjeni agri ejep ana mis,

adafiki zlam ana tay ni ti àgray a Kana ka had Gelili ti nahkay. Gayaŋ ya àgray nahkay ni ti adafaki naŋ gəɖakani: ndam maɖəbay naŋ ni tàra təsəra naŋ gəɖakani ti təfəki ahàr huya. ¹² Kələŋ gani Yezu akaba mənani, bəza ga mənani akaba ndam maɖəbay naŋ ni təsləka tòru a Kafarnahum. Tòru tìnjəa eslina ti tənjàhad vad 6al ciliŋ.

Yezu a ahay gəɖakani ge Melefit ni bu

(Meciy^u 21.12-13; Mark 11.15-17; Luk 19.45-46)

¹³ Wuməri ga ndam *Zude ya təzalay *Pak ni àra ènjia wudak ti, Yezu akaba ndam maɖəbay naŋ ni tòru a Zeruzalem. ¹⁴ Tòru tìnjəa ti Yezu ahuriyu a dalaka ga *ahay gəɖakani ge Melefit ni vu. Eslini àdi ahàr ana ndam məsəkumoru slasla, təmbəmbak, kurkodúk, akaba ndam mambay siŋgu manjàhadani. ¹⁵ Àra àdia ahàr ana tay a nahkay ti àzay ezewed, àslapaya kurupu gana, àgaraya tay a dalaka ga ahay ni ba dek: àgaraya təmbəmbak akaba slasla gatay na daya. Àboru siŋgu ga ndam mambay siŋgu ni ka had, àhəmbahadaba tabəl gana daya. ¹⁶ Mək àhi ana ndam məsəkumoru kurkodúk ni ahkado: « Həlumaba zlam ndana ahalay a! Kəgrum ti ahay ga Bəŋ goro ni egi gosku ba. » ¹⁷ Ndam *maɖəbay Yezu

ni tàra tìpia ere ye ti àgray na ti, təsərki ka pakama ge Melefit ya àbu məbəkiani a Wakita gayaŋ ni bu ni. Pakama gani nihi: « Bay Melefit goro, nawayay ahay gayak dal-dal. Nawayay kwa, do ni nənjàhad koksah.* »

¹⁸ Eslini gəɖakani ga ndam Zude tìhindifiŋa ma kà Yezu a, təhi ahkado: « Kisliki magray mam tata mam? Graya zlam magray ejep a ti məsər Melefit àvuka divi ga magray ere ye ti kàgray ahalay na. » ¹⁹ Yezu àhi ana tay ahkado: « Mbedumkaba ahay gəɖakani ge Melefit hina. Kəmbedumkaba nahəma, a hud ga vad mahkərani ni bu ni ti nələmaba. » ²⁰ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi: « Wudaka tìndeveriŋ mələm ahay hini ti, təzumkia vi a kru kru fad mahar muku a. Nak ti kədəm kələmaba a hud ga vad mahkərani ba ti ahəmamam? » ²¹ Ay ahay gəɖakani ya Yezu adəmki ma ni ti, adəmki ka vu gayaŋ gayaŋani. ²² Yezu àra aməta mək àŋgaba e kisim ba ni ti ndam maɖəbay naŋ ni təsərki ka ma nani ya adəm ni. Nahkay nday nakəŋ təgəskabu pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni akaba ma ga Yezu ya adəmbiyu ni.

Yezu àsəra majalay ahàr ge mis a dek

²³ Ka ya ti Yezu naŋ àbu a Zeruzalem a wuməri ga *Pak bu ni ti àgra zlam ya agri ejep ana mis na dal-dal. Mis

* 2:17 Limis 69.10.

tàra tìpia ti mis kay e kidin gatay bu táfakia ahàr ka Yezu a, tédám nan gəđakani. ²⁴ Ay Yezu ti ni áfəki ahàr ka tay ndo, adaba àsəra tay a dek lala. ²⁵ Awayay ti mis təhiki ma àki ka ku way way do do, adaba nan àsəra majalay ahàr ge mis a dek.

3

Ata Yezu nday ata Nikodem

¹ Zal nahan abu slimi gani Nikodem ; nan zal Feriziyen, nan gəđakani ga ndam *Zəde daya. ² Ga məlavad a vad nahan nahəma arəkia ka Yezu a, àhi ahkado : « Məsi, məsəra Melefit əslərbıyü kur ga macahi zlam ana leli, adaba maslanə əbi agray zlam magray ejep akada gayak ni bi, si tamal ti Melefit əvia njəda gana ana maslanə gana kwa. » ³ Yezu ahəngrifən, àhi : « Nəhuk nahəma, maslanə əbi epi *Məgur ge Melefit bi, si tamal tiweya nan nahan a keti kwa. » ⁴ Nikodem nakən ehindifinə ma, àhi : « Mis gəđakani əndava ti tiweya nan nahan a keti ti agravu waw ? Esliki mənğuyani a huđ ga mənani vu mək tiweya nan nahan a keti aw ? » ⁵ Yezu ahəngrifən, àhi keti : « Nəhuk nahəma, maslanə əbi ahuriyu a Məgur ge Melefit vu bi, si tamal tiweya nan əna yam a akaba Məsuf Njəlatana kwa. ⁶ Maslanə ya ti mis hihirikenı ewi ni ti nan mis cilin. Maslanə ya *Məsuf

Njəlatani ewi ni ti nan abu əna Məsuf Njəlatani. ⁷ Ma goro ya nəhuk : « Ahàr əđəm lekələm dek si tiweya kəli nahan a keti kwa » ni ti əgruk ejep ba. ⁸ Ere ye ti nəhukki ma ni ti akada ga aməd ya akəzlay ka məlan ya nan awayay ni. Kici mahənday gani cilin ; kəsər məlan ya əcıkbiyu ni do, kəsər məlan ya akoru ni do daya. Ku way way do *Məsuf ge Melefit əwia nan a ti nan day nahkay. »

⁹ Esline Nikodem nakən əhi : « Ere gani nani agravu ti ahəmamam ? » ¹⁰ Yezu əhi keti : « Nak bay macahi zlam ana ndam *Izireyel ti kəsər zlam nday nani do aw ? ¹¹ Nəhuk nahəma, ere ye ti leli mədəmki ma ni ti leli məsəra əndava. Ere ye ti leli magrakia sedi a ni ti, leli mıpia əndava. Ay lekələm ti ni kəgəsümkabu ma geli ya məhi ana kəli ni do. ¹² Tamal lekələm kəgəsümkabu ma goro ya nəhi ana kəli àki ka zlam ya agravu ka had ni do ni ti, akəgəsümkabu ma goro ya anəhi ana kəli àki ka zlam ya agravu e melefit bu ni ti ahəmamam ? ¹³ Maslanə ya ti əcəloya e melefit va ti əbi, si nu *Wur ge Mis, adaba nəsləkabiya eslina. ¹⁴ Ahaslani a huđ gili bu ni ti Məwiz əvədaya gavan ga evirzegena, əfəki ka ahàr ga təndal, əzoru agavəla. * Nu Wur ge Mis day si təzoru nu agavəla nahkay kwa. ¹⁵ Nahkay ti ku way way do

* 3:14 Mənjay Macalani 21.9.

àfækua ahàr a ti Melefit avi *sifa ya àndav day-day do ni. ¹⁶ Nèdàm nahkay ti adaba Melefit àwaya mis ga duniya dal-dal. Nahkay àslərbiyu Wur gayanə bəlanə bəlanəni ni, àvi ana tay, ti ku way way do tamal àfəkia ahàr ka Wur na ti èji do, anğət sifa ya àndav day-day do ni sawanə. ¹⁷ Melefit àslərbiyu Wur gayanə a duniya vu ti ga mægəs mis ga duniya ni àna seriya do: àslərbiyu nanə ti ga mahəngay mis ga duniya àna nanə sawanə. ¹⁸ Maslanə ya ti afəki ahàr ka Wur ge Melefit ni ti, Melefit àgəs nanə àna seriya do. Ay maslanə ya afəki ahàr do ni ti, Melefit àgəsə nanə àna seriya àndava, adaba afəki ahàr ka Wur ge Melefit bəlanə bəlanəni ni ndo.

¹⁹ « Seriya ya Melefit agəs mis àna nanə ni ti nihi: àslərbiyu Wur gayanə a duniya vu ga masladı məlanə ana mis, ay mis tawayay məlanə masladani ni ndo, tawayay manjəhadani a məlanə ziŋ-ziŋeni bu sawanə. Tagray nahkay ti adaba təbu tagudar zlam. ²⁰ Ku way way do tamal agudar zlam ti àwayay məlanə masladani do; àwayay məhuriyani a hud gani vu do daya, adaba awayay ti zlam magədavani gayanə ni anğazlavu ba. ²¹ Ay maslanə ya ti agray jiri ni awayay məhuriyani a məlanə masladani ni vu, adaba àgray təwi gayanə àna njədə ge Melefit, nahkay awayay ti təwi ni mənğazlavu. »

Yezu nday ata Zerj bay məbaray mis ni

²² Yezu akaba ndam ya tadəbay nanə ni tàsləka, tòru ka məlanə nahanə ka had *Zəde. Tòru tinjəa eslina ti Yezu ànjəhad akaba tay, nanə àbu *abaray mis. ²³ Ka sarta gani nani ti Zerj day nanə àbu abaray mis a Enoŋ kə gəvay ga kəsə Selim. Zerj abaray mis eslini ti adaba yam àbu dal-dal. Nahkay mis dal-dal təbu tərəkia mək abaray tay. ²⁴ Ka gayanə nani abaray mis ni ti, təfiyu nanə a danğay vu fanə ndo.

²⁵ Eslini mis ya tadəbay Zerj ni ndahanə e kidinə gatay bu təbu tagray gejewi akaba zal Zəde nahanə àki ke divi ga ndam *Zəde ya tadəbay ti tigi *njəlatani ni. ²⁶ Nahkay nday nakəŋ tərəkioru ke Zerj, təhi ahkado: « Məsi, bay ya a vad nahanə àbu lekələm ata nanə ke ledi ge Zərdenə kəgrakia sedia ni ti, nihi ti nanə àbu abaray mis, mis dek təbu tərəkioru. » ²⁷ Eslini Zerj nakəŋ àhi ana tay ahkado: « Maslanə ya ti esliki magray təwi àna njədə gayanə gayanəni ti àbi, si tamal Melefit àvia njədə gana kwa. ²⁸ Lekələm lekələmeni day kəgrumkua sedi a tata, nədəm: “Nu *Krist *Bay gədakani ya amara ni do; Melefit àslərbiyu nu enji gayanə cilinə.” ²⁹ Nədəm nahəma, nu ti akada zləba ga bay ya aday wal ni. Maslanə ya ti azay wal ni ti wal ni gayanə. Ay zləba gayanə ni kə gəvay gayanə, eci ma gayanə ;

ècia dənju ga bay ya aday wal na ti amər dal-dal. Nu day nəmər ti nahkay, məmərani gani èsləva a vu va. ³⁰ Ahər ədəm njəda gayəñ māsagakivu, goro ti ni məğuloru.

³¹ « Bay ya ti əsləkabiya agavəla nahəma, agur mis dek. Maslaña ya əsləkabiya agavəla do ni ti nañ ka had, azlapaki day ka zlam ya ka had ni. Bay ya ti əsləkabiya a hud melefıt ba ni ti [agur mis dek], ³² agray sedi ga zlam ya èpi akaba èci ni, ay maslaña àbi agəskabu pakama gayəñ ni bi. ³³ Ay maslaña ya ti àgəskabá pakama gayəñ a ti adəm pakama ge Melefıt ti jiri ededın. ³⁴ Bay ya ti Melefıt əslərbiyu nañ ni ti adəm pakama ge Melefıt, adaba Melefıt àvia njəda ga Məsuf gayəñ a dek. ³⁵ Bəñ ga Wur ni awayay Wur gayəñ ni, àbi zlam dek a ahar vu ti məğur. ³⁶ Maslaña ya ti afəki ahər ka Wur ni ti Melefıt àvia *sifa ya àndav day-day do na àndava. Maslaña ya ti afəki ahər ka Wur ni do ni ti aməñgət sifa gani do; Melefıt nañ àbu azumki bəruv kekilenə. »

4

Zlapay ga ata Yezu nday ata wal Samari

¹ Eslini mis təbu tədəm Yezu agray ti mis tədəbay nañ akaba *abaray mis dal-dal àtama ge Zej na. Yezu əsəra ndam *Feriziyəñ day ticia ma gana. ² Ge jiri ti abaray mis ti Yezu Yezuani do; tabaray mis ti ndam ya

tədəbay nañ ni. ³ Yezu àra əsəra ndam Feriziyəñ ni ticia ma gana nahkay ti, əsləka ka had *Zəde a, òru gwar ka had *Gelili. ⁴ Wudaka enjiyu e Gelili ti, si əsləkaba gwar ka had *Samari a kwa. ⁵ Nañ àbu akoru ka had Samari ti ènjəa a kəsa nahan va, təzalay kəsa nani Sikar. Kəsa gani nani ti kà gəvay ga vədañ ge Zekəp ya àvi ana wur gani Zəzef ni. ⁶ A vədañ nani bu ni ti suwa ge Zekəp àvu mileni. Yezu àra àmətaəkbaba àna sawadav ge divi na, òru ènjəa ti ànjəhad digəs kà suwa ni. Ka sarta gani nani ti fat wis.

⁷ Eslini wal Samari nahan ara acah yam ti àdi ahər ana Yezu nakəñ. Nañ àbu acahaya yam na ti Yezu àhi: « Vu nısi ti! » ⁸ Ka sarta nani ti Yezu nañ bəlan, adaba ndam ya tədəbay nañ ni tədəgoru a kəsa vu ga məsəkumbiyu zlam məzumani. ⁹ Yezu àra àhia ma ana wal na nahkay ti, wal ni àhi ahkado: « Nak zal *Zəde kihindefua yam a kà nu wal Samari a ti ahəmamam? » Wal ni adəm nahkay ti adaba ma ga ndam Zəde arakaboru akaba ndam Samari do. ¹⁰ Yezu àhi: « Tamal ti kəsəra ere ye ti Melefıt avi ana mis na akaba maslaña ya ehindifuka yam na ti, akal kihindefiña yam kà nañ a sawa. Tamal kihinidia ti akal àvuka yam ya avay sifa na. » ¹¹ Wal ni àhəñgrifəñ, àhi ahkado: « Maslaña goro ni, zlam macahaya yam a afuk bi, suwa ni day zilen ti, kakahaya yam ya avay sifa na ti eley? ¹² Bəñ ga bəñ geli

Zekup àmbribu suwa hini ana leli. Nan nanjani èsia yam ga suwa hina, bəza gayan akaba zlam ga gənwaw gayan day tisia. Nahkay ti kəhi ana ahàr kàtama Zekup àna gəɖakana waw ? »¹³ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Ku way way do esi yam hini ti, yam amakaɖ nanj kekileŋa. ¹⁴ Ay maslaŋa ya ti esi yam goro ya anəvi ni ti yam amakaɖ nanj day-day va do. Yam ya ti nu nəvi ni emigi akada gəzəŋ ga yam a vu gayan bu. Gəzəŋ ga yam nani ti aməvi *sifa ya àndav day-day do ni. »¹⁵ Nahkay wal nakəŋ àhi ahkado : « Maslaŋa goro ni, vu yam gani nani, ti yam akaɖ nu va ba, nàra ahalay a ga macah yam va ba daya. »

¹⁶ Yezu àhi : « Ru kàzalabiya zal gayak a, nak day kəŋga. »
¹⁷ Wal ni àhi : « Zal goro àbi. » Yezu àhi : « Ma gayak ya kəɖəm zal gayak àbi ni ti, ma ge jiri eɖeɖiŋ. ¹⁸ Adaba kàda zawal a zlam, ay zal ya nak kəbu afa gani ni ti zal gayak do. Ma gayak ya kəɖəm ni jiri eɖeɖiŋ. »
¹⁹ Wal ni àhi : « Maslaŋa goro ni, nihi ti nəsəra nak bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit. ²⁰ Ata bəŋ geli ndam Samari tàzləbay Melefit ka həma hini. Ay lekələm ndam Zude kəɖəmum tàzləbay Melefit ti si a Zerəzalem kwa. »
²¹ Yezu àhi : « Wal ni, gəskabá ma goro ya nəhuk na : sarta amara ti, akəzləbum Melefit ti ka həma hini do, a Zerəzalem do daya. ²² Lekələm ndam

Samari kəzləbum Melefit, ay ti kəsərum nanj eɖeɖiŋ eɖeɖiŋeni do. Leli ndam Zude ti ni mazləbay Melefit, məsəra nanj a, adaba Melefit àŋgazlivu ana leli ga mahəŋgay mis dek àna təwi ya àgri ana leli ni. ²³ Ay sarta àbu ara : nihi ti sarta gani nani ènjia àndava. Ka gani nani ti ndam ya ti tazləbay Melefit eɖeɖiŋ eɖeɖiŋeni ni ti atazləbay nanj àna njəɖa ga Məsuf gayan, àna jiri gayan daya. Adaba Baba awayay ti mis tàzləbay nanj ti nahkay. ²⁴ Melefit ti nanj Məsuf : nahkay ahàr àɖəm ndam ya tazləbay nanj ni ti tàzləbay nanj àna njəɖa ga Məsuf gayan akaba àna jiri gayan. »
²⁵ Wal nakəŋ àhi : « Nəsəra *Bay gəɖakani amara, nanj ya ti təzalay nanj *Krist ni. Eminjia ti, aməɖəfiaba zlam ana leli a dek. »
²⁶ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nu ya ti nəhuk ma nihi ti, nu Krist gani. »

²⁷ Ka ya ti Yezu àra àɖəma ma nana ti, nday ya ti tadəbay nanj ni tàsləkabiya a kəsa ni ba. Nday nakəŋ tàra tìpia Yezu a nday təbu təzlapay nday ata wal ni ti àgri ejep ana tay a. Ay maslaŋa ya àhi ana Yezu « Kihindifiŋa mam ? » ahkay do ni « Kazlapumki ka mam ? » ni ti àbi. ²⁸ Eslini wal ni àmbərbu mandaray gayan ni, àsləka òru a kəsa vu. Òru ènjua ti àhi ana mis ahkado : ²⁹ « Nədia ahàr ana maslaŋa nahanj a, àhuaya ere ya nəgrabiya na dek. Bi nanj Krist Bay gəɖakani ya amara ni. Dəguma makoru

ti kîpambiyu naŋ a. » ³⁰ Mis ga kəsa ni tàra ticia ma ga wal na ti, ticikbiyu tərəkia ka Yezu a.

³¹ Ka sarta ya ti wal ni àdoru a kəsa vu ni ti, ndam ya tadəbay Yezu ni təbu təhi ana Yezu : « Məsi, caka zlam a day. » ³² Ay Yezu àhi ana tay ahkado : « Nu nəbu àna zlam məzumani ya lekələm kəsərum do ni. » ³³ Ndam ya tadəbay naŋ ni tàra ticia ma gayaŋ na ti təzlapay e kidiŋ gatay bu tədəm ahkado : « Bi maslaŋa àzibiya zlam məzumana zla tək ? »

³⁴ Eslini Yezu àhi ana tay : « Zlam məzumani goro ni ti, magray ere ye ti Bay ya àslərbiyu nu awayay ni akaba mendeveriŋ təwi gayaŋ ya ti àvu ni. ³⁵ Lekələm kədəmum : “Àvu kiyi fađ day kwa ti atabaz zlam.” Ay nu ti nəhi ana kəli : Mənjumoru zlam ya a vədaŋ bu ni lala. Zlam ni təndəhkabá, èslia mabazana. ³⁶ Maslaŋa ya abaz zlam ni təvia endif gayaŋ a àndava, naŋ àbu acakalakabu zlam ga vədaŋ ni. Zlam nday nani ti mis ya ti atəŋgət sifa ya àndav đay-đay do ni. Nahkay ti bay ya ezligi zlam ni nday ata bay ya ti abaz ni təmərvi ka ahar bəlaŋ. ³⁷ Ma *gozogul ge mis ya tədəm : “Maslaŋa nahaŋ ezligi, maslaŋa nahaŋ ara abaz” ni ti jiri eđeđiŋ. ³⁸ Nu ti nəsləruru kəli ga mabaz zlam a vədaŋ bu. Vədaŋ gani nani ti lekələm kəgrum təwi gani ndo. Lekələm kabazum ciliŋ, mis ndahaŋ tàmətađkiaya ke kəli a. »

³⁹ Ndam Samari tàra ticia ma ga wal ya àhi ana tay : « Àhuaya ere ye ti nàgrabiya na đek » na ti, mis dal-dal e kidiŋ gatay bu tədəki ahàr ka Yezu. ⁴⁰ Ndam Samari ni tàra tìnjikia ka Yezu a ti tàhəŋgalay naŋ, təhi : « Kam-kam njàhadá afa geli a ti ! » Nahkay Yezu ànjəhad afa gatay vad cə. ⁴¹ Eslini tàra ticia ma ga Yezu Yezuani ya àhi ana tay na ti, mis dal-dal tədəki ahàr àkivu, tətama nday ya ti tədəki ahàr ye enjenjeni na àna kayana. ⁴² Mək təhi ana wal ni ahkado : « Məfəki ahàr hi ti, azuhva pakama gayak ya kəhi ana leli ni ciliŋ do. Məfəki ahàr ti adaba leli leleni micia pakama gayaŋ ya àdəm na àna slimi geli gelena. Məsəra naŋ Bay ya ti ahəŋgay ndam ga *duniya đek eđeđiŋ ni. »

Yezu ahəŋgaraba wur ga bay məgri təwi ana bay ga had Gelili a

⁴³ Yezu àra àpəsa vad cə eslina ti, àsləka òru e Gelili ; ⁴⁴ àdəm : « Bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ti, mis ga had gayaŋ gayaŋani təhəŋgrioru ahàr a had do. » ⁴⁵ Ay òru ènjua e Gelili a ti, ndam Gelili təgəskabá naŋ a, adaba nday day tòra ka wuməri a Zeruzalem a, tipibiya təwi ga Yezu ya àgrabiyu eslini na đek palam.

⁴⁶ Ka ya ti Yezu àbu eslini e Gelili ni ti àŋgoru a Kana. Kana ti kəsa ya ti Yezu àmbatkaba yam a àmbavu zum ni. Eslini maslaŋa nahaŋ àbu, maslaŋa nani ti kəsa gayaŋ

Kafarnahum, agri tawi ana bay ga had Gelili. Wur gayan abiyu a magam, ebese y do.

47 Ara ecia Yezu aslakabiya e Zude a, nan abu e Gelili ti, arakia ahi: « Wur goro ebese y do, awayay amet; kam-kam tokumkaboru, kora kahangaraba nan a ti! »

48 Yezu ahi: « Tamal lekulum kipam zlam njeda-njedani ya tagri ejep ana mis ni ndo ni ti, kafumku ahàr do simiteni. » 49 Eslini bay magri tawi ana bay ni ahi ana Yezu ahkado: « Bay goro, tamal kora kahangaraba wur goro na do ni ti, amamet. » 50 Yezu ahi: « Slaka, wur gayak nan abu lala, amet do. » Ban ga wur ni agaskaba pakama ga Yezu na, mak aslaka. 51 Nan abu e divi bu angoru a magam nahama, tabakabu ahàr akaba ndam ya tagri tawi ni, tahi: « Wur gayak angaba, nan abu lala. »

52 Ehindifija ka tay a, ahi ana tay ahkado: « Agri ngulumani ti ana njemdi ehimey? » Tahangrifan, tahi: « Aku ahalkia ewena ana njemdi bilin ya ga malakarawa. »

53 Ara ecia ma gatay na ti asar wur ni angaba ti ka sarta ya Yezu ahi « Wur gayak ni angaba, nan abu lala » ni. Eslini nan nakan afaki ahàr ka Yezu; ndam ga had ahay gayan ni tara ticia ma gana ti nday day tafaki ahàr ka Yezu.

54 Hini ti zlam magray ejep ga Yezu ya agray ye ca ka had Gelili ka ya ti aslakabiya ka had *Zude a ni.

5

Yezu ahangaraba zal dera a Zeruzalem a

1 Agra vad a bal ti ndam *Zude tagray wumari nahan a Zeruzalem, nahkay Yezu oru. 2 Eslini a Zeruzalem ti malan nahan avu, yam avu dizliva. Malan nani ti slimi gani Becata ana ma *Hebri; ka gavay ga mahay ya tazalay ga tambambak ni, tagrafanya ahay a zlam ga mavi zahweri ana mis ye eslini na. 3 A had ga ahay nday nani bu ni ti ndam ga armawar tavu kay mandahadani: ndam wuluf, ndam jigwer akaba ndam dera. [Tajogay ti yam ni madaday, 4 adaba ka sarta ndahan ti *meslar ge Melefit ahuriyu a had ga yam ni vu adaday yam ni. Eslini maslaja ya ahuriyu a yam ni vu enji ni ti ku mam awar nan mam nangu ni angaba.] 5 Maslaja nahan abu eslini ebese y do vi kru kru mahkar mahar azlalahkar. 6 Yezu epia nan a nan abu mandahadani, ara asera armawar gayan ni apaskia ti, ahi: « Kawayay ti kangaba waw? » 7 Maslaja ya ti ebese y do ni ahangrifan, ahi: « Bay goro, maslaja goro abi ga mafiyu nu a yam ni vu ke weceweceni ka ya ti adaday ni bi. Ka ga yam ya adaday ni wudaka nahuriyu ti maslaja nahan embakia. »

8 Ay Yezu ahi: « Cikaba, za hatav gayak na, sawaday. »

9 Eslini nan nakan angaba huya, azay hatav gayan ni, mak asawaday. Zlam nani

àgravy ti ka fat mæpəsabana.
 10 Nahkay gəđákani ga ndam
 Zude təhi ana zal ya ti
 àngaba ni ahkado : « Kani vad
 *mæpəsabana ti, kislíki mazay
 hətav gayak ni do. » 11 Nan
 nakəŋ àhi ana tay ahkado :
 « Maslaŋa ya ti àhəŋgaraba nu
 a ni àhu : “Zay hətav gayak
 ni, sawadáy.” » 12 Nday nakəŋ
 tihindifiŋa, təhi : « Maslaŋa ya
 àhuk : “Zay hətav gayak ni,
 sawadáy” ni ti way ? » 13 Ay
 maslaŋa ya ti àngaba ni àsər
 way ti àhəŋgaraba nan a ni
 way do, adaba Yezu àsləkaba
 e kidiŋ ge mis dal-dalani ni
 ba.

14 Kələŋ gani Yezu òru
 àdi ahàr ana maslaŋa ya
 ti àngaba ni a dalaka ga
 *ahay gəđákani ge Melefit ni
 bu, mək àhi : « Nihi kəŋgaba
 nahəma, kəgudar zlam va
 ba. Nahkay do ni ti, araŋa
 nahaŋ amagrakukvu àtam
 nahaŋ ni. » 15 Eslini maslaŋa
 nakəŋ àsləka, àrəkioru ka
 gəđákani ga ndam Zude ni,
 àhi ana tay : « Maslaŋa ya ti
 àhəŋgaraba nu a ni ti Yezu. »
 16 Nahkay gəđákani ga ndam
 Zude ni tādəbafəŋa ma kà
 Yezu a adaba àgray təwi nani
 ti a vad mæpəsabana ba. 17 Ay
 ti Yezu àhi ana tay : « Bəŋ
 goro àpəsaba do, nan àbu
 agray təwi kəlavad ; nu day
 nəpəsaba do nəbu nagray
 təwi kəlavad. » 18 Nan nakəŋ
 àra adəma nahkay ti, gəđákani
 ga ndam Zude ni àwərikiva
 bəruv ana tay a dal-dal,
 tawayay takad nan. Tawayay
 takad nan ti adaba nan àbu

agray zlam ya təcəfəŋa mis ga
 magrana a vad mæpəsabana
 ba na ciliŋ do, nan àbu adəm
 Melefit nan bəŋani daya.
 Adəm nahkay ti, àzay ahàr
 gayan nday kala-kala ata
 Melefit.

*Təwi ga Wur ge Melefit ya
 Melefit àvi ni*

19 Yezu àhi ana tay keti :
 « Nəhi ana kəli nahəma, Wur
 èslíki magray təwi ga ahàr
 gayan gayanani do. Agray ti si
 təwi ya ti èpia Bəŋani nan àbu
 agray ni kwa. Təwi ga Bəŋ ga
 Wur ya agray ni dek ti Wur
 gayan ni day agray. 20 Adaba
 Bəŋ ga Wur ni ti awayay
 Wur gayan, adəfiki təwi ya
 ti agray ni dek. Amədəfiki
 təwi ndahaŋ gəđákani tətam
 nday ndani, ti mægri ejep ana
 kəli. 21 Bəŋ ga Wur ni nan àbu
 ahəŋgaraba mis ya təməta ni
 e kisim ba, avi sifa ana tay :
 Wur gayan ni day avi sifa ana
 mis akada gayan ya awayay
 ni. 22 Nahkay day Bəŋ ga Wur
 ni àgrafəŋa seriya kə mis a do :
 àvi njəda gani ana Wur gayan
 ni ti mæggrafəŋa seriya kə mis
 a. 23 Àgray nahkay ti adaba
 awayay ti mis dek təhəŋgrioru
 ahàr a had ana Wur gayan ni
 akada ya ti təhəŋgrioru ahàr
 ana had ana Bəŋ ga Wur ni.
 Maslaŋa ya ti àhəŋgrioru ahàr
 a had ana Wur ni do ni ti
 àhəŋgrioru ahàr a had ana Bəŋ
 ga Wur ni do daya, adaba
 Wur ni ti Bəŋani àslərbiyu
 nan.

24 « Nəhi ana kəli nahəma,
 maslaŋa ya ti agəskabu
 pakama goro, afəki ahàr ka

Bay ya ti àslərbiyu nu ni, nañ àbu àna *sifa ya àndav day-day do ni. Melefit aməgəs nañ àna seriya do : kisim aməgri arañja va do adaba nañ àbu àna sifa ya àndav day-day do ni àndava. ²⁵ Nəhi ana kəli nahəma, sarta nahan àbu ara wudak, ay nihi ti ènjia àndava. Ka gani nani ti ndam ya nday məmətani ni etici dənğu ga Wur ge Melefit. Nday ya ti ticia dənğu gayan na ti atəngət sifa ya àndav day-day do ni. ²⁶ Adaba mam, Bəñ ga Wur ni avi sifa gayan ana mis ; nahkay àvia njəda ana Wur gayan na ga məvi sifa gayan ana mis a daya. ²⁷ Àvia njəda ana Wur gayan ga magrafəña seriya kə mis a, adaba Wur gayan ni ti nañ *Wur ge Mis daya. ²⁸ Ma hini ya nədəm ni ti àgri ejep ana kəli ba, adaba sarta àbu ara, sarta gani nani eminjia ti mis ya ti təməta, təvu e evid bu ni dek etici dənğu ga Wur ni. ²⁹ Eticia dənğu gayan na ti, atahəraya e evid ni ba. Nday ya ti təgra zlam sulumana ni atəngaya ga mənğət sifa ya àndav day-day do na, ay nday ya ti təğudara zlam a ni atəngaya ti təgəs tay àna seriya. ³⁰ Nu ti nisliki məgri zlam àna ahər goro goroani koksah. Nagrafəña seriya kə mis a ti akada ge Melefit ya ahu ni. Seriya goro ya nagraj ni seriya ge jiri, adaba nəwayay magray ere ye ti ahər goro awayay ni do. Nagraj ti ere ye ti Bay ya ti àslərbiyu nu ni awayay ni sawan. »

Sedi ya tagrakia ka Yezu a ni

³¹ Yezu àhi ana tay keti : « Tamal nu nuani nagrakia sedi ka ahər goro a ti, akal jiri do. ³² Ay agrakua sedi a ti maslanja nahan : nəsəra sedi gayan ya agrakua ni ti ge jiri. ³³ Lekələm kəslərunkioya mis ke Zej a ; tōru tinjikiya ka nañ a ti àgrakua sedi a. Sedi gayan ya àgrakua ni ti ge jiri. ³⁴ Nu ti sedi ge mis ya tagrakua ni ti arañja gani goro do. Nəhi ma ge Zej ana kəli ti adaba nawayay kəgəsumkabu. Kəgəsumkabá ti Melefit ahəngay kəli. ³⁵ Zej ti akada ge ceñgel ya tēbefta, asladı məlan ana mis ni. Ka sarta nahan 6al ti kəmərümva àna masladani gayan na. ³⁶ Ay nu ti təwi goro ya nagraj ni agrakua sedi a. Sedi gani nani ti àtam ge Zej ya àgrakua ni. Təwi gani nani ti Bəñ goro àvu ti nəgray ; agrakua sedi a, adafaki ti Bəñ goro àslərbiyu nu edefin ni ti zlam gani nani. ³⁷ Bəñ goro àslərbiyu nu, nañ nanani àna ahər gayan day agrakua sedi a. Ay lekələm ti kicəm dənğu gayan day-day ndo, kípəm nañ e eri vu day-day ndo daya. ³⁸ Kəwayum məgəskabu pakama gayan ti mənjuhədivu ana kəli a ahər bu do, adaba kəfumki ahər ka Bay ya ti Bəñani àslərbiyu nañ ni do. ³⁹ Lekələm kəmbənjum mejenğey Wakita ge Melefit do, adaba kəhumi ana ahər akəngətum *sifa ya àndav day-day do ni ti àna nañ. Ma ga wakita gani nani ti adəmku

ka nu, ⁴⁰ ay kawayum marana afa goro a ti nâvi sifa gani nani ana kûli do.

⁴¹ « Nawayay ti mis hirikeni âzləbay nu do. ⁴² Ay nəsəra kûli a : nəsəra lekulum ti kawayum Melefit ana hud bəlan do. ⁴³ Nu nara ti Bəŋ goro əslərbiyu nu, ay lekulum kawayum mægəskabu nu do. Tamal maslaŋa nahaŋ ara ga ahər gayaŋ gayaŋana ti, kəgəsumkabu naŋ. ⁴⁴ Lekulum kəzləbumvu e kidiŋ gekûli bu, ay Melefit naŋ bəlan māzləbay kûli ti kawayum do. Nahkay ti kisləmki məfəku ahər ti ahəmamam ?

⁴⁵ « Ŋgay nu anacalki kûli ka zlam magudarani kə meleher ga Bəŋ goro ti kəhumi ana ahər ba. Lekulum kəgəsumkabu pakama ge Məwiz ya əbəki ni, ay amacalki kûli ka zlam magudarani ni ti naŋ gani. ⁴⁶ Tamal kəgəsumkabá pakama ge Məwiz na eədēŋ a ti akal kəfumku ahər, adaba ma ge Məwiz ya əbəki a wakita gayaŋ ni bu ni ti ədəmku ka nu. ⁴⁷ Ay tamal kəgəsumkabu ma ge Məwiz ya əbəki ni do ni ti, akəgəsumkabu pakama goro ya ti nəhi ana kûli ni ti ahəmamam ? »

6

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam

(Meciy 14.13-21 ; Mark 6.30-44 ; Lük 9.10-17)

¹ A vad nahaŋ Yezu ərü ke ledi ga dəluv Gelili. Təzalay dəluv gani nani

dəluv Tiberiyat daya. ² Ka ya ti naŋ əbu akoru ni ti mis dal-dal tadəboru naŋ kələŋ, adaba tipia gayaŋ ya əhəŋgaraba mis ya təbesey do na ti əgri ejep ana tay dal-dal. ³ Eslini Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təəliyu a həma vu, tənjuhəd. ⁴ Ka sarta gani nani wuməri ga ndam *Zude ya təzalay *Pak ni ənjia wudak. ⁵ Nday təbu ka ahər ga həma nahkay ti Yezu əmənjoru mis dal-dal təbu tərəkia. Əra əpia tay a ti əhi ana Filip ahkado : « Mawayay məvi zlam məzumani ana mis nday hini ti, makoru məsəkumibiyu *dipeŋ ana tay nihi ti eley ? » ⁶ Yezu əhi nahkay ti, awayay ahəlfəŋa eyə a, adaba naŋ əsəra ere ye ti ara agray na palam. ⁷ Filip əhəŋgrifəŋ, əhi : « Ku tamal məsəkumibiyu dipen ana tay ge jik diŋ diŋ cə, misi ana tay gəzit gəzit nəŋgu ni əsliki ka tay do timey ! » ⁸ Bay madəbay naŋ nahaŋ slimı gani Andre, wur ga məŋ ga Simu Piyer, əhi : ⁹ « Wur nahaŋ nihi dipen ga manjaɓara təfəŋ zlam akaba kilif cə, ay ti təvi ana way bəlanani way ? » ¹⁰ Eslini Yezu əhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Humi ana mis ni tənjuhədə digəs-gəs. » Kəzir əbu eslini dal-dal, nahkay mis ni tənjuhədki. Mis zawalani ye eslini ni agray dəbu zlam. ¹¹ Yezu nakəŋ əhəl dipen ni, əgri səsi ana Melefit, əsekaba, mək tidi ana mis ni. Əra əhəla kilif na day əgray nahkay : mis ni dek təzuma zlam

na, tərəha. ¹² Mis nakəŋ tərəhkaba nahkay ti, Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Həlum mægəjəni gani, kəmbərəŋumbu arəŋa gani gəzit ba. » ¹³ Nahkay təhləbaba mægəjəni ge dipəŋ zlamani ya mis təzum na, tərəhvü hətək kru mahar cə əna naŋ.

¹⁴ Mis ni təra tīpia zlam ga Yezu ya əgray na ti əgria ejep ana tay a, tədəm : « Maslaŋa hini ti bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya tədəm amara a duniya va na efdəŋ. » ¹⁵ Eslini Yezu əsəra tara təgəs naŋ ga njədə ti mīgi bay gatay. Əra əsəra nahkay ti əsləkafəŋa kə tay a, əcəloru gwar ka mələŋ nahaŋ naŋ bələŋ.

Yezu asawadaki ka ahər ga dəluy

(Meciy^u 14.22-33; Mark 6.45-52)

¹⁶ Məlakarawa əra əgia, ndam *madəbay Yezu ni təhəraya kə gəvay ga dəluy ka sagdala. ¹⁷ Eslini təcəliyu a *slalah ga yam vu, tawayay takoru ke ledi ga dəluy ni a Kafarnahum. Ka sarta gani nani mələŋ eđiza, Yezu ədi ahər ana tay faŋ ndo. Nday nakəŋ mək təsləka. ¹⁸ Nday təbu takoru nahkay ni ti aməd əkəzlabiyu ga njədə, ədaday dəluy ni. ¹⁹ Təgaroru slalah ga yam gatay ni ezewəd kru kru zlam ahkay do ni agray kru kru muku. Eslini tīpioru Yezu naŋ əbu asawadakibiyu ka ahər ga

dəluy ni, ahədakfəŋbiyu kə gəvay ga slalah ga yam gatay ni. Təra tīpia naŋ a ti təgra aŋgwaz a dal-dal. ²⁰ Ay Yezu əhi ana tay : « Aŋgwaz əwər kəli ba, nu timey. » ²¹ Yezu nakəŋ əra əhia ana tay a nahkay ti, təhi məcəlaya a slalah ga yam ni va, ay təsərki ti slalah ga yam gatay ni eŋjəa ka mələŋ ya tawayay takoru na.

Yezu ti naŋ dəfya avay sifa ni

²² Hajəŋ gani mis dal-dalani ya ndam *madəbay Yezu təmbərbu tay ke ledi ga dəluy ni təsərki ti *slalah ga yam ya ndam madəbay Yezu təsləka əna naŋ a ni ti bələŋ, ndahaŋ təbi. Mis ni təsəra Yezu əcəliyu a slalah ga yam nani vu akaba ndam madəbay naŋ ni ndo ; təsəra ndam madəbay Yezu ni təsləka ka ahər gatay a cilin. ²³ Eslini slalah ga yam ndahaŋ təsləkabiya a Tiberiyat a, tōru ka mələŋ ya ti Bay geli əgri səsə ana Melefit, mis təzum *dipəŋ ni. ²⁴ Mis ni təra təsəra Yezu naŋ əbi eslini bi, ndam madəbay naŋ ni day təsləka nahəma, təcəliyu a slalah ga yam ya ti təsləkabiya a Tiberiyat a ni vu, mək tōru a Kafarnahum, tədəboru Yezu.

²⁵ Tōru tīnjəa ke ledi ga dəluy na ti, tədi ahər ana Yezu nakəŋ mək təhi : « Məsə, kəra ahalay hi a ti ananaw ? »

²⁶ Yezu əhəŋgarfəŋ, əhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, kīpəma təwi goro

* 6:14 Mənjay Mimbiki 18.15.

ya nagray, agri ejep ana mis na, ay ti kədabum nu ti adaba nani do ; kədabum nu ti adaba nəvia dipen ana kəli a, kərəhuma àna nan a palam. ²⁷ Kəgrum təwi ga mənḡət zlam məzumani ya ti ezi ni ba, grum təwi ti ga mənḡət zlam məzumani ya avi sifa ana mis, àndav day-day do ni sawan. Zlam məzumani gani nani ti, anəvi ana kəli ti nu *Wur ge Mis ciliḡ, adaba Bəḡ goro Melefit àvua divi gana, àdafaki bay ya ti esliki magrani ti nu gani. »

²⁸ Tàra ticia ma gayan na ti tihindifinḡ, təhi : « Ti māgray təwi ge Melefit ya awayay ni ti magray mam ? » ²⁹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Təwi ya ti Melefit awayay kəgrumi ni ti, awayay kəfumki ahàr ka Bay ya ti àslərbiyu ni. » ³⁰ Nday nakəḡ təhi : « Tamal kawayay ti mǎfəkuk ahàr ti, griaya zlam magray ejep ana leli a, ti mīpi. Kəgriaya mam ana leli a nihi a mam ? » ³¹ Ata bəḡ ga bəḡ geli təzumbiya *man a huđ ge gili ba, akada ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni : “Àvi dipen ya ti àsləkabiya a huđ melefit ba ni ana tay, təzuma.” † » ³² Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, bay ya ti àvi dipen ya àsləkabiya a huđ melefit ba ana kəli ni ti Məwiz do. Avi dipen ededīḡ ededīḡeni ya àsləkabiya e melefit ba ana kəli ti Baba. ³³ Adaba dipen ya Melefit avay nahəma, Bay ya àsləkabiya a huđ melefit

ba, avi sifa ana mis ga duniya ni. » ³⁴ Tàra ticia ma gayan na ti təhi : « Məsi, vi dipen gani nani ana leli kələvad ti ! »

³⁵ Yezu àhi ana tay : « Dipen ya ti avi sifa ana mis ni ti nu. Maslaḡa ya ti ara afa goro a ni ti ləwir aməwər nan day-day do. Maslaḡa ya ti afəku ahàr ni ti yam amakad nan day-day do. ³⁶ Ay nəhia ana kəli a àndava : Kipəma nu a mək kəfumku ahàr do. ³⁷ Ndam ya ti Baba abu tay ni dek atara afa goro a. Maslaḡa ya ti ara afa goro a nahəma, anagarakaba nan a day-day do. ³⁸ Adaba nəsləkabiya e melefit ba ti ga magray ere ye ti nu nawayay ni do. Nəsləkabiya ti ga magray ere ye ti Bay ya ti àslərbiyu nu ni awayay ni. ³⁹ Ere ye ti Bay ya ti àslərbiyu nu ni awayay ni ti nihi : awayay ti ndam ya ti nan àbuvu tay a ahar vu ni ku bəlanḡ gatay èjifua ba. Awayay ti ka mandav ga duniya ti nàhəḡgaraba tay e kisim ba. ⁴⁰ Iy nahkay, ere ye ti Baba awayay ni ti nihi : awayay ti ku way way do èpia Wur ge Melefit a, afəki ahàr ti mənḡət *sifa ya àndav day-day do ni. Ku tamal maslaḡa gani àməta nəḡgu ni, Baba awayay ti ka mandav ga duniya ti nàhəḡgaraba maslaḡa gani nana e kisim ba. »

⁴¹ Yezu àra àdəma ma na nahkay ti, ndam *Zəde təzlapaki e kidīḡ gatay bu adaba àdəm nan dipen ya àsləkabiya a huđ melefit ba ni. ⁴² Tədəm ahkado :

† 6:31 Mənjay Mahərana 16.4, 15 ; Limis 78.24.

« Nanj Yezu wur ge Zuzef ni do waw? Məsəra ata bəŋana ata mənana ti, ʔdəm ʔsləkabiya a huđ melefıt ba ti ahəmamam? »⁴³ Eslini Yezu ʔhi ana tay: « Kəzlapumku e kidiŋ gekəli bu va ba. ⁴⁴ Maslaŋa ʔbi esliki marana afa goro a bi, si tamal Baba nanj ya ʔslərbiyu nu ni ʔzəbiya nanj a kwa. Nahkay ti ka mandav ga duniya ti anahəŋgaraba maslaŋa gani nana e kisim ba. ⁴⁵ Ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefıt təbəkı a wakita gatay bu nahkay hi: “Mis dek Melefıt amacahi zlam ana tay.” † Nahkay ku way way do ʔciikia ma ga Baba na, ʔgəskabá zlam ya ti ʔcahi na ti, ara afa goro a. ⁴⁶ Ku nədəma nahkay nəŋgu ni, maslaŋa ya ti ʔpia Baba ni ti ʔbi. Maslaŋa ya ʔpia Baba Melefıt a ni ti si Bay ya ti ʔsləkabiya afa gana ni kwa.

⁴⁷ « Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti ʔfəkua ahər a ni ti nanj ʔbu ʔna sifa ya ʔndav day-day do ni. ⁴⁸ Dipenj ya ti avi sifa ana mis ni ti nu. ⁴⁹ Ata bəŋ ga bəŋ gekəli təzuma *man a huđ gili ba, nihi ti təmət ndo waw? ⁵⁰ Ay dipenj ya ʔsləkabiya a huđ melefıt ba ni ti maslaŋa ya ti ʔzuma nahəma ʔmət day-day do. ⁵¹ Dipenj ya ʔsləkabiya a huđ melefıt ba, nanj ʔbu ʔna sifa ni ti nu. Maslaŋa ya ti ʔzuma dipenj nana ti ʔmət day-day do. Dipenj ya ti anəvi ni ti aslu ga vu goro. Anavay ti mis ga duniya dek təŋgət sifa

ʔna nanj. »

⁵² Ndam Zude ni təra ticia ma ga Yezu na ti tələgavakivu, tədəm: « Maslaŋa hini ʔdəm avi aslu ga vu gayanj ana leli mahəpəd ti ahəmamam? »⁵³ Yezu ʔhi ana tay ahkado: « Nəhi ana kəli nahəma, tamal kəhəpədum aslu ga vu ga Wur ge Mis akaba kəsəm mimiz ga vu gayanj ndo ni ti, sifa aməniviyyu ana kəli bi. ⁵⁴ Maslaŋa ya ti ahəpəd aslu ga vu goro akaba esi mimiz ga vu goro ni ti, nanj ʔbu ʔna sifa ya ʔndav day-day do ni; ka mandav ga duniya anəhəŋgaraba nanj e kisim ba. ⁵⁵ Adaba zlam məzumani efeedingeni ti aslu ga vu goro, zlam miseni efeedingeni ti mimiz ga vu goro. ⁵⁶ Maslaŋa ya ti ahəpəd aslu ga vu goro akaba esi mimiz ga vu goro nahəma, anjəhad akaba nu akada mis bəlanj, nu day nanjəhad akaba nanj akada mis bəlanj. ⁵⁷ Baba ʔslərbiya nu a; nanj ti nanj ʔbu ʔna sifa. Nu day nəbu ʔna sifa azuhva nanj. Nahkay maslaŋa ya ti ahəpəd nu ni ti nanj ʔbu ʔna sifa azuhva nu. ⁵⁸ Dipenj ya ti ʔsləkabiya a huđ melefıt ba ni ti nu gani. Dipenj gani nani ti akada ga ata bəŋ ga bəŋ gekəli ya təzum mək təmət ni do. Dipenj gani nani ti maslaŋa ya ti ʔzuma ni ti, nanj ʔbu ʔna sifa ga kaŋgay-kaŋgayani. »⁵⁹ Yezu ʔdəm ma hini ti ka ya ti nanj a Kafarnahum, acahi zlam ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefıt bu ni.

† 6:45 Mənjay Izayi 54.13.

Màmbrənjum məfəki ahàr geli ka Yezu ba

60 Ndam ya tadəbay Yezu ni tàra ticia ma gayan na ti, mis kay e kidin gatay bu tədəm ahkado: « Ma hini zləzladə àsabay; way esliki mægəskabani way? » 61 Yezu àra àsəra ndam ya tadəbay nanj ni təbu təzlapaki nahkay ti, àhi ana tay ahkado: « Ma goro ya nədəm ni awəri bəruv ana kəli aw? 62 Ay tamal ekipəm nu *Wur ge Mis nəbu nəcəloru ka mələnj ya ti nu nəbiyu ahaslani ni ti akədəmum mam? 63 Avi sifa ana mis ti *Məsuf ge Melefit. Aslu ga vu ge mis ni ti ni zlam masakani. Ma goro ya nəhi ana kəli dek ni ti Məsuf ge Melefit avi sifa ana kəli àna nanj. 64 Ay mis ndahanj təbu e kidin gekəli bu təfəku ahàr do. » Yezu àdəm nahkay ti adaba kwa ka mənjàki ge təwi gayanj àsəra ndam ya təfəki ahàr do akaba maslanja ya ti aməsəkumoru nanj na àndava. 65 Àhi ana tay keti: « Nəhi ana kəli, maslanja àbi esliki marana afa goro a bi, si Baba àvia njəda gana kwa ti, nahkay. »

66 Kwa ka sarta gani nani ndam ya tadəbay Yezu ni dal-dal tàsləkafənja, təmbrənj madəbay nanj. 67 Nahkay Yezu àhi ana ndam madəbay nanj kru mahar cəeni ni ahkado: « Lekələm day kawayum məsləkumfuana waw? » 68 Simu Piyer àhənjgrifənj, àhi: « Bay geli,

masləkafuka ti makoru afa ga way, way geli nahanj àbu way? Pakama gayak ya kədəm ni avi sifa ya àndav day-day do ni ana mis. 69 Məbu məfəkuk ahàr, məsəra nak ti Bay *njəlatani ya Melefit àslərbiyu ni. » 70 Yezu àhi ana tay ahkado: « Lekələm kru mahar cəeni ni ti, nu nədaba kəli a do waw? Ay bəlanj gekəli ti aranja jəbədani. » 71 Àdəm nahkay ti, àdəmki ka Zədas wur ga Simu Iskarivot, nanj bəlanj e kidin gatay nday kru mahar cəeni ni bu; aməsəkumoru nanj ti nanj.

7

Bəza ga mənja ga Yezu təfəki ahàr ka Yezu do

1 Yezu àra àdəma nahkay ti àsawaday a kəsa ndahanj bu ka had *Gelili. Àwayay moroni ka had *Zəde do, adaba gədəkani ga ndam *Zəde tawayay makad nanj. 2 Ka sarta gani nani wuməri ge mivicey ahay ga ndam Zəde ni ənja wudək.

* 3 Nahkay bəza ga mənja ga Yezu təhi ana Yezu ahkado: « Sləka ahalay a, ru ka had Zəde, ti ku eslini day ndam ya tadəbay kur ni tōru tīpi təwi gayak ya kagraj ni. 4 Adaba tamal mis awayay mis təsər nanj ti, àgray zlam akal-akal do. Tamal kagraj təwi ni nahkay ti, ngazlaya ahàr gayak kə meleher ge mis a dek, ti tīpi kur. » 5 Bəza ga mənjanj təhi nahkay ti adaba nday day təfəki ahàr ndo. 6 Yezu àhi ana tay ahkado:

* 7:2 Wuməri ge mivicey ahay: mənjay Levi 23.34-36; Mimbiki 16.23.

« Sarta gani goro ènjia fañ ndo. Lekulàm ti sarta gani gekùli àbi; ku ananaw kədəgum tata. ⁷ Lekulàm ti mis ga duniya tizirey kùli koksah; nu ti tizirey nu adaba nəbu nəhi ana tay zlam ya ti tagray ni ti zlam magədavani. ⁸ Lekulàm ti dəgum ka wuməri ni. Nu ti ninjioru ka wuməri gani nani do, adaba sarta gani goro ènjia fañ ndo. » ⁹ Yezu nakəñ àra àhia ma nana ana tay a nahkay ti, ànjəhad ka had Gelili zlam gayan.

Pakama ga Yezu ya àdəm ka sarta ga wuməri ge mivicey ahay ni

¹⁰ Bəza ga mənani tàra tàdəgoru ka wuməri ni ti Yezu nakəñ day òru. Òru ti àngazlivu ana mis ndo, awayay ti tipì nañ ba. ¹¹ Mis təcakalava ga magray wuməri na ti, gədákani ga ndam *Zude ni tàdəbay Yezu, tàdəm: « Nañ neley? » ¹² Mis dal-dalani ni təbu təzlapaki dal-dal; mis ndahan tədəm: « Nañ mis sulumani. » Mis ndahan ti ni tədəm: « Aha, nañ mis sulumani do, agosay mis sawan. » ¹³ Ay maslaña àbi azlapaki vay-vay bi, adaba tagrafəña anğwaz kà gədákani ga ndam Zude a.

¹⁴ Tàra tècekaba vad ga wuməri na kala-kala ti, Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gədákani ge Melefit ni vu mək ànjəki ka macahi zlam ana mis. ¹⁵ Pakama gayan ya àdəm ni àgri ejep ana ndam Zude, tədəm: « Nañ hini èjeñgey ndo ni ti, àsəra zlam

a ti ahəmamam? » ¹⁶ Eslini Yezu àhi ana tay: « Zlam goro ya ti nəcahi ana kùli ni ti goro goroani do; ga Bay ya ti àslərbiyu nu ni. ¹⁷ Pakama goro ya ti nədəm ni ge Melefit tək goro goroani aw ti, tamal maslaña awayay agray ere ye ti Melefit awayay ni ti aməsərkaba. ¹⁸ Maslaña ya ti ahi ma gayan gayanani ana mis nahəma, awayay ti mis təzləbay nañ. Ay maslaña ya ti agray təwi ti mis təzləbay Bay ya ti àslərbiyu nañ ni ti adəm ma ge jiri, àsəkad malfada do simiteni. ¹⁹ Məwiz àdəfiki *Divi ge Melefit ana kùli ndo waw? Ay e kidin gekùli bu maslaña bəlan àbi agəskabu ma gani bi timey! Kawayum mijin nu ti, nəgudar mam? » ²⁰ Mis dal-dalani ni təhi ahkado: « Aranə agray kur aw? Way awayay mijin kur way? »

²¹ Eslini Yezu àhi ana tay: « Nəgra təwi a bəlan mək àgria ejep ana kùli a dek. ²² Ku ka fat məpəsabana *kikeləmi kədi ana bəza, adaba Məwiz àhi ana kùli kikeləm. Ay ànjəki ke mekeli kədi ana bəza ti Məwiz do; tənəki enji ti ata bəñ ga bəñ gekùli. ²³ Kikeləmi kədi ana bəza ka fat məpəsabana, kədəmum àgudar Divi ge Melefit ya ti Məwiz àvi ana kùli ni do. Nahkay ti nu nəhəngaraba mis a jigəriña ka fat məpəsabana ti, kəzumumku bəruv ti kamam? ²⁴ Kacalumki nu ka zlam magudarani ti mənjad majalaki ahər. Kəgrum

nahkay va ba ; wudaka kədāmum ma nahəma, jalumkia ahàr a lala day. »

Yezu ti nanj Bay gəđakaniya amara ni aw ?

²⁵ Ndam Zeruzalem ndahanj tədəm ahkado : « Hini hi maslaña ya ti tadəbay nanj, tawayay takad nanj ni do aw ? ²⁶ Mənjumki : nanj àbu azlapay vay-vay kè meleher ge mis dek, day təhi ma ga araña do ni. Gəđakani geli təsəra nanj *Krist *Bay gəđakani ya amara ni ededij a waw ? ²⁷ Ay Bay gəđakani ya amara ni eminjia ti mis atəsər mələnj gayanj ya ti əsləkabiya ni do. Maslaña hini ti leli məsəra mələnj gayanj ya ti əsləkabiya na. »

²⁸ Yezu nanj àbu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu, àhi ana tay kay kay, àdəm : « Kəsəruma nu a waw ? Kəsəruma mələnj ya ti nəsəkabiya na ededij a waw ? Nu nuani nàra àna ahàr goro goroana do. Ay Bay ya ti əslərbiyu nu ni ti nanj jireni. Lekələm ti kəsərūm nanj do. ²⁹ Nu ti nəsəra nanj a, adaba nəsəkabiya afa gana ; əslərbiyu nu ti nanj. »

³⁰ Yezu àra àdəma ma nahkay ti nday nakənj tawayay təgəs nanj. Ay ti maslaña əsliki minjifinjeni do, adaba sarta gani gayanj ənija fañ ndo. ³¹ E kidin ge mis dal-dalani ni bu mis kay təvu, təfəkia ahàr a, tədəm ahkado : « Ka ya ti Krist Bay gəđakani ya amara ni eminjia ni ti, amagray zlam məgri ejep ana

mis amatam ga maslaña hini ya ti agray ni aw ? »

³² Ndam *Feriziyenj tàra ticia ma ge mis dal-dalani ya tədəmki ka Yezu e kidin gatay bu na ti, təhi ma gani ana gəđakani ga ndam *məngalabakabu mis akaba Melefit ni, mək nday nakənj təslərbiyu ndam slewja ga məgəs Yezu. ³³ Eslini Yezu àdəm ahkado : « Ananjəhad akaba kəli vad kay do ; kələnj gani ananjgoru afa ga Bay ya ti əslərbiyu nu ni. ³⁴ Akədəbum nu, ay ti akədumu ahàr do, adaba ekisləmki moroni ka mələnj goro ya ti anoru ni do. » ³⁵ Ndam *Zəde təzlapay e kidin gatay bu, tədəm ahkado : « Àdəm amədi ahàr do ni ti, amoru ti eley ? Bi amoru afa ga ndam geli ya tanjəhadkabu akaba ndam ya ti nday ndam Zəde do ni, bi amacahi zlam ana ndam ya ti nday ndam Zəde do ni tək ? ³⁶ Ma gayanj ya àdəm : “Akədəbum nu, ay ti akədumu ahàr do, adaba ekisləmki moroni ka mələnj goro ya ti anoru ni do” ni ti, awayay adəm mam ? »

Yam ya avay sifa ni

³⁷ Ka fat ya ti tindeverin wuməri ni tagray wuməri àtam ga vad nday ndahanj ni. Ka fat nani Yezu ècik jik, àhi ana mis ni kay kay, àdəm : « Tamal maslaña yam àkada nanj a ti, màra afa goro a, mīsi. ³⁸ Maslaña ya ti afəku ahàr ni ti, Melefit àdəm a Wakita gayanj ni bu : “Yam ya avay sifa ni aməngəzaya

a vu ga maslaŋa gani nani ba akada ga yam ya ti akoru a zalaka vu ni.” † » ³⁹ Yezu adəm nahkay ti adəmki ma ka *Məsuf ge Melefit, adaba amara məvi ana ndam ya ti təfəki ahār ni. Ka sarta gani nani ti àvi ana tay faŋ ndo, adaba àngoru a məlaŋ masladani ge Melefit ni vu faŋ ndo.

Mis ndahaŋ təgəskabu Yezu do

⁴⁰ Mis dal-dalani ni tàra ticia ma ga Yezu ya adəm na ti, mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu tədəm : « Maslaŋa hini ti bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ti Məwiz adəm amara ni eɖeɖiŋ. ‡ » ⁴¹ Mis ndahaŋ tədəm : « Naŋ *Krist *Bay gəɖəkani ya amara ni. » Mis ndahaŋ ti ni tədəm : « Ay Krist Bay gəɖəkani ya amara ni naŋ mis ga had *Gelili aw ? ⁴² Adaba Melefit adəm a Wakita gayan ni bu Bay gəɖəkani ya amara ni ti naŋ wur hud ge Devit. Naŋ ti zal Betlehem, naŋ ga kəsa ge Devit. § » ⁴³ Nahkay mis dal-dalani ni ticiɾvu azuhva Yezu. ⁴⁴ Eslini mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu tədəm si təgəs naŋ kwa. Ay ti maslaŋa àbi ènjifiŋ bi.

⁴⁵ Ndam slewja ni tàra tàsləkabiya ti, gəɖəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *Feriziyen ni tahi ana tay

ahkado : « Kəgəsumbiyu naŋ ndo ni ti kamam ? » ⁴⁶ Ndam slewja ni təhəŋgrifəŋ ana tay, tahi ana tay ahkado : « Maslaŋa day-day àbi adəm ma akada gayan ni bi. » ⁴⁷ Ndam Feriziyen ni tahi ana tay ahkado : « Lekələm day əgosa kuli a zla do waw ? ⁴⁸ E kidiŋ ga gəɖəkani geli bu ahkay do ni e kidiŋ ga ndam Feriziyen bu ni ti, maslaŋa àbu àfəkia ahār ka maslaŋa nana waw ? ⁴⁹ Ndam ya ti təfəki ahār ka maslaŋa nani ti, nday ya ti təsər *Divi ge Melefit ya ti Məwiz àbəki ni do ni. Ay nday nani ti Melefit etikwesla tay a. »

⁵⁰ Ay Nikodem naŋ ya ti àrəkioru ka Yezu ga məlavad a vad nahaŋ ni, naŋ àkibu ka tay eslini, àhi ana tay ahkado : ⁵¹ « E Divi ge Melefit ya Məwiz àbiki ana leli ni bu ni ti, miŋliki magrafəŋa seriya kə mis a do, si tamal miɾifiŋa ma akaba məsəra ere ye ti əgray na kwa. » ⁵² Nday nakəŋ tahi ahkado : « Nak day, nak zal Gelili zla tək ? Jengey Wakita ge Melefit ni nahəma, akəsər zal Gelili àbi ahəŋgaray pakama ge Melefit bi. » [⁵³ Kələn gani ti, mis ya ti eslini ni ku way way do gatay àsləka, òru a magam gayan, *

8

1 Yezu ti ni àcəloru ka həma *Oliviye ni.

† 7:38 Mənjay Ezekiyel 47.1 ; Zakari 14.8. ‡ 7:40 Mənjay Mimbiki 18.15.

§ 7:42 Mənjay 2 Semiyel 7.12 ; Mise 5.1. * 7:53 Zerj 7.53-8.11 ti àbi a wakita ge Zerj ya təkəki enji ni bu bi. A wakita ndahaŋ bu ni ti àbu məbəkiani ka məlaŋ nahaŋ. Nahkay ti məsəra pakama hini ti Zerj àbəkani ka məlaŋ hini do. Ku tamal nahkay nəŋgu ni ndam məsər zlam tədəm pakama hini ti əgrava eɖeɖiŋ a.

Wal hala

² Hajəŋ gani ge dʉeni nahəma, Yezu nakəŋ àŋgoru a dalaka ga *ahay gəɖakani ge Melefít ni vu. Óru ènjua ti mis ya ti eslini ni ðek tərəkia. Nahkay naŋ nakəŋ ànjəhad digus, acahi zlam ana tay. ³ Naŋ àbu acahi zlam ni ana tay nahkay ti, ndam *məsər Wakita ge Melefít akaba ndam *Feriziyen tətəbiyu wal nahan, táfəkad naŋ kè meleher ge mis ni ðek. Wal nani ti tədi ahər naŋ àbu agray hala. ⁴ Tàra táfəkada naŋ a ti təhi ana Yezu ahkado: « Məsi, wal hini ti təcəkia naŋ ka magray hala. ⁵ Məwiz àbəkí ma gani e *Divi ge Melefít bu, àhi ana leli mizligi wal hala akada hini àna akur, məkad. Ay nak ti, kəðəm mam? » ⁶ Təhi nahkay ti tawayay təhəfəŋa eyu a, ti təcalki naŋ ka zlam magudarani. Ay Yezu nakəŋ àzəgad ahər jer mək àbəkí zlam ka had àna weleher. ⁷ Nday nakəŋ təmbrəŋ mihindifinja ma na kà Yezu a ndo, nahkay Yezu èzefteba ahər a mək àhi ana tay ahkado: « Maslaŋa ya ti e kidin gekuli bu àgudar zlam day-day ndo ni ti mizligi wal ni enji. » ⁸ Àra àhia ma ana tay a nahkay ti, àzəgad ahər mək àbəkí zlam ka had keti. ⁹ Tàra ticia ma ga Yezu ya àhi ana tay na ti təsləka bəlan àna bəlan. Medewél təsləka enji a. Nahkay wal ni àgəjəni naŋ bəlan kè meleher ga Yezu cilin. ¹⁰ Yezu àra èzefteba ahər a ti àhi ana

wal ni ahkado: « Mis nakəŋ nday eley? Maslaŋa ya ti àðəm təkad kur ni ti àbu waw? » ¹¹ Wal ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado: « Maslaŋa àbi, Bay goro ni. » Mək Yezu àhi: « Nu day ŋgay təkad kur ti nəðəm do. Sləka, ay ti kəgudar zlam day-day va ba. »]

Yezu naŋ Bay ya ti asladí məlan ana mis ni

¹² Yezu àhi ana mis ni keti: « Nu ti bay ya ti asladí məlan ana mis ni. Maslaŋa ya ti adəbay nu nahəma, anəsladí məlan, nahkay Melefít aməvi sifa. Ay maslaŋa ya ti adəbay nu do ni ti amanjəhad a məlan zin-zinjeni bu. » ¹³ Eslini ndam *Feriziyen ndahan təhi ahkado: « Kagrakia sedi a ka ahər gayak gayakana ti, ma gayak ni ma masakani. » ¹⁴ Yezu àhi ana tay ahkado: « Ku nəbu nagrakia sedi a ka ahər goro goroana nəŋgu ni, ma goro ya nəðəm ni ma ge jiri, ma masakani do. Adaba nəsəra məlan ya nəsləkabiya na akaba məlan ya nakoru na. Ay lekulum ti kəsərum məlan ya nəsləkabiya na akaba məlan ya nakoru ni do. ¹⁵ Lekulum kəðəmum mis àgudara zlam a ti kajalum ahər akada ge mis hihirikeni ni. Ay nu nəðəm mis àgudara zlam a ti nəjalay nahkay do. ¹⁶ Ku tamal nagrafəŋa seriya kè mis a nəŋgu ni seriya goro ni ge jiri, adaba nagraŋ ti nu bəlan do; Baba goro naŋ ya àslərbiyu nu ni naŋ àbu akaba nu. ¹⁷ Àbu məbəkiani e *Divi ge Melefít ya Məwiz àbiki ana

kali ni bu nahkay hi : “Tamal mis cə tagray sedi, tədəm ere gani jiri ti, ma gatay ni jiri efedin̄.” * 18 Nu nagrakia sedi a ka ahār goro goroana. Baba naŋ ya əslərbiyu nu ni day agrakua sedi a. » 19 Eslini təhi ana Yezu ahkado : « Buk gani naŋ eley ? » Yezu nakəŋ əhəŋgrifəŋ ana tay, əhi ana tay ahkado : « Nu tekefi kəsərum nu nu way do ni ti, kəsərum Baba do daya. Tamal kəsəruma nu a ti amal kəsəruma Baba daya. »

20 Yezu ədəm ma hini ti ka ya ti naŋ əbu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gədakani ge Melefit ni bu ni, naŋ kə gəvay ga zlam ya təbiviyu sədaga ana Melefit ni. Ay ti maslaŋa əsliki məgəs naŋ ndo adaba sarta gayan̄ ənjyu faŋ ndo.

« Kisləmki mədəgumani ka məlaŋ ya nakoru ni koksah »

21 Yezu əhi ana tay keti : « Nu ti nasləka. Lekələm akədəbum nu, ay ti akəbrəŋum zlam magudarani gekəli ni do, nahkay akəmətum zlam gekəli. Adaba kisləmki mədəgumani ka məlaŋ ya nakoru ni koksah. » 22 Eslini ndam *Zəde tədəm e kidin̄ gatay bu ahkado : « Ədəm “Kisləmki mədəgumani ka məlaŋ ya nakoru ni koksah” ni ti, awayay akad̄ ahār gayan̄ gayan̄ani zla tək ? » 23 Eslini Yezu nakəŋ əhi ana tay ahkado : « Lekələm

ti mis ya ka had̄, nu ti mis ya əsləkabiya agavəla ni. Lekələm ti ndam ga *duniya, nu ti nu mis ga duniya do. 24 Nəhi ana kali akəbrəŋum zlam magudarani gekəli do, akəmətum ti azuhva nani. Nahkay ti ahār ədəm kəfumku ahār, kəsərum nu gani, nu nəbu. Do ni ti akəbrəŋum zlam magudarani gekəli ni do, akəmətum efedin̄. » 25 Nahkay nday nakəŋ təhi : « Nak way ? » Yezu əhəŋgrifəŋ ana tay, əhi ana tay ahkado : « Kwa ka mənəkə ga zlapay goro ni nəhia ana kali a, nədəm nu gani. 26 Nu nəbu əna zlam kay ga mədəmkiani ke kali ga məgəs kali əna seriya. Ay ma goro ya nəhi ana ndam ga duniya ni ti, ma ga Bay ya əslərbiyu nu əhu ni cilin̄. Naŋ ti naŋ jireni. »

27 Yezu əra əhia ma na ana tay a nahkay ti ŋgay ədəmki ma ka Bəŋani ti, nday təsər ndo. 28 Nahkay Yezu əhi ana tay ahkado : « Ka fat ya ti akəzumoya *Wur ge Mis agavəla ti, † akəsərum nu ti nu gani, nu nəbu. Eslini akəsərum zlam ya ti nagray ni dək ti nu nuani nagray ga ahār goro do. Ma ya ti nədəm ni ti ma ga Baba ya əcahu ni cilin̄. 29 Bay ya ti əslərbiyu nu ni naŋ əbu akaba nu, əbrəŋ nu ga ahār goro ndo ; adaba nu nəbu nagray zlam ya ti əbəlafəŋ ni kələvad̄. » 30 Ka ya ti Yezu naŋ əbu ədəm ma ni

* 8:17 Mənjay Mimbiki 17.6 ; 19.15. † 8:28 Yezu ədəm : « Akəzumoya Wur ge Mis agavəla » ti ədəmki ma ka madarfəŋ naŋ kə təndal.

nahkay ti, mis dal-dal táfəki ahàr.

Maslaŋa ya ti agudar zlam ti naŋ evidi ga zlam magudarani

³¹ Eslini Yezu àhi ana ndam *Zəde ya táfəkia ahàr a ni ahkado : « Tamal kəgəsumkabá ma goro ya nəhi ana kəli na lala, kəmbərəŋum do ni ti, kiguma ndam maďəbay nu eďedif eďedifəna. ³² Akəsərūm jiri, nahkay ti ekigum lekulum evidi va do. » ³³ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Leli bəza huď ga Abraham. Day-day leli miġi evidi ga maslaŋa ndo ni ti, kəďəm mara miġi leli evidi va do ni ti ahəmam ? »

³⁴ Yezu àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti agudar zlam ti naŋ evidi ga zlam magudarani. ³⁵ Nəďəm nahəma, evidi ti day-day tacalkivu naŋ ke mis ga huď ahay do. Ay wur ga bay ahay ti ku ananaw naŋ wur ga huď ahay zlam gayaŋ. ³⁶ Tamal Wur ge Melefit əmbaya kəli e evidi ba ti, kigum lekulum evidi va do eďedif. ³⁷ Nəsəra lekulum ti bəza huď ga Abraham. Ay ti kawayum kəkəďum nu, ədaba kəwayum məgəsumkabu pakama goro do. ³⁸ Nu ti nəďəm ere ye ti Baba əďəfuki ni ; lekuli ti ni kəgrum ere ye ti bəŋ gekuli àhi ana kəli ni. » ³⁹ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Bəŋ geli ti Abraham timey. » Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal lekulum bəza ga Abraham ti akal kəgrum

təwi akəďa ga Abraham ya əgray ni. ⁴⁰ Nu nəbu nəhi ma ge jiri ya Melefit əhu ni ana kəli, ay nihi ti kawayum kəkəďum nu sawəŋ. Abraham əgray nahkay ndo timey ! ⁴¹ Lekulum ti kəgrum təwi akəďa ga bəŋ gekuli ya agray ni. » Nday nakəŋ təhi : « Leli ti leli bəza məva do. Melefit naŋ bəlaŋ naŋ Bəŋ geli. Bəŋ geli nahaŋ əbi. »

⁴² Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal ti Melefit naŋ bəŋ gekuli eďedif ti amal kawayum nu, ədaba nəsləkəbiya afa gana nəra afa gekuli a. Nu nəra ti əna ahàr goro goroani do ; naŋ əslərbiyu nu. ⁴³ Kicəm ma goro ya nəhi ana kəli ni do ni ti kamam ? Kicəm do ni ti ədaba kislumki məbi slimi ana ma goro ya nəhi ana kəli ni do. ⁴⁴ Lekulum bəŋ gekuli ti *Seteni. Kawayum kəgrum ti təwi ga bəŋ gekuli gani ya awayay ni. Kwa ahaslani naŋ əbu abazl mis zlam gayaŋ, day-day əďəm ma ge jiri ndo, ədaba jiri gayaŋ əbi. Masəkəď malfəďa ti təwi gayaŋ, ədaba naŋ bay masəkəď malfəďa, naŋ bəŋ gani daya. ⁴⁵ Ay nu ti nəďəm ma ge jiri, nahkay ti kəwayum məgəsumkabu ma goro ya nəhi ana kəli ni do. ⁴⁶ Way esliki maďafaya zlam a ti, əďəm nu nagudar ni way ? Ay tamal ma goro ya nəďəm ni đek jiri ti, kəwayum məgəsumkabani do ni ti kamam ? ⁴⁷ Mis ge Melefit ti əbi slimi ana ma ge Melefit, ay lekulum ti lekuli ndam ge Melefit do. Kəwayum məbumi

slimi ana ma gayan̄ do ni ti azuhva nani. »

Kwa ka ya tiwi Abraham fañndo ni, Yezu nan̄ àbu àndava

⁴⁸ Ndam *Zude ni tahi ana Yezu ahkado : « Mèdèm nak zal Samari, seteni ànukviyu a ahàr vu ti, ma geli ni jiri ededīn̄. » ⁴⁹ Yezu àhi ana tay : « Seteni ànuviyu bi. Zlam goro ya nagray ni ti ga mazlèbay Baba goro sawan̄. Lekulùm ti ni kanjakum nu, kèbumku mimili. ⁵⁰ Nu ti ŋgay mis tâzlèbay nu kwa ti nèdèm do. Ay Maslaña àbu bèlan̄ awayay ti tâzlèbay nu, nan̄ gani agray seriya ge jiri daya. ⁵¹ Nèhi ana kuli nahèma, maslaña ya ti àgèskabá ma goro na ti amèmèt day-day do. »

⁵² Nahkay ndam Zude nakəñ tahi ahkado : « Nihi ti mèsèra seteni ànukviyu a ahàr bu ededīn̄ zla ! Abraham àmèta, ndam mähəñgri *pakama ge Melefit ana mis day tèmèta, ay nak kèdèm tamal maslaña àgèskabá ma gayak na ti àmèt day-day do ni ti ahəmamam ? ⁵³ Bəñ geli Abraham tekedī àmèta ti, nak kàtam nan̄ aw ? Ndam mähəñgri pakama ge Melefit ana mis ni day tèmèta, ay nak ti kèdèm nak way ? » ⁵⁴ Yezu àhəñgrifəñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Tamal nu nuani nazlèbay ahàr goro ti, mazlèbavani nani egi zlam masakani. Bay ya ti azlèbay nu ni ti Baba nan̄ ya ti kèdèmum nan̄ Melefit gekuli ni. ⁵⁵ Lekulùm kèsèrum nan̄ do, ay nu ti nèsèra nan̄

a. Tamal nèdèm nèsèr nan̄ do ni ti, nasəkad̄ malfada akada gekuli ni. Nu nèsèra nan̄ a, nèbu nègèskabu ma gayan̄ daya. ⁵⁶ Bəñ gekuli Abraham àmèrva adaba àsèra emipi sarta ga marana goro a. Èpia, mək àmèrva àna nan̄ a àkiva. » ⁵⁷ Eslini ndam Zude ni tahi ahkado : « Nak kàzum vi kru kru zlam ndo ni ti, kèdèm kīpia Abraham a ti ahəmamam ? » ⁵⁸ Yezu àhi ana tay ahkado : « Nèhi ana kuli nahèma, kwa ka ya ti tiwi Abraham fañndo nəñgu ni, nu gani, nu nèbu àndava. » ⁵⁹ Yezu àra àdèma nahkay ti nday nakəñ tahl̄ akur ge mizligi nan̄ àna nan̄. Ay ti Yezu àbu e kidīn̄ ge mis bu mək àsləka a məlan̄ ga *ahay gədakani ge Melefit ni ba, àhəraya e mite va.

9

Yezu ahəñgaraba zal wuluf nahəña

¹ Ka ya ti Yezu nan̄ àbu akoru e divi bu akaba ndam madəbay nan̄ ni ti èpi zal wuluf nahəñ. Maslaña gani nani ti tiwèya nan̄ wulufana. ² Eslini ndam madəbay nan̄ ni tahi ahkado : « Məsi, maslaña hini tiwèya nan̄ wulufana ti, way àgudar zlam way ? Àgudar zlam ti nan̄ tək, day ti ata bəbəñani tàgudar aw ? » ³ Yezu àhəñgrifəñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Tiwèya nan̄ wulufana ti azuhva àgudara zlam a ahkay do ni ata bəñani tàgudara zlam a palam do. Tiwi nan̄ nahkay ti, Melefit awayay ti mis tīpi

njêda gayan àna maslaña hini. ⁴ Nihi melañ maslani ti ahàr àdám mægum tæwi ga Bay ya àslərbiyu nu ni. Məlavad egi wudak, nahkay ti maslaña emisliki magray tæwi ni koksah. ⁵ Ka ya ti nu nəbu a duniya bu mba ni ti nəsladfi melañ ana mis. » ⁶ Àra àdéma nahkay ti ètiferu esli6 a had, àgraya eli6isl àna esli6 gayan na mək àgriki ke eri ana zal wuluf ni. ⁷ Àhi ana zal wuluf ni ahkado : « Ru kâbaray eri a dəluv Siləwe ni bu. » Siləwe ti awayay adəmvaba « Məslərani. » Zal wuluf nakəñ òru àbaray eri ni. Àra àbara eri na ti epi divi, mək àsləka, òru a magam.

⁸ Ndam mahay gayan akaba ndam ya təbu tipi nañ ahaslani nañ àbu ahəngalay zlam ni tədəm ahkado : « Maslaña hini ti nañ ya ti kəlavad anjəhad digusa, ahəngalay zlam ni do aw ? » ⁹ Mis ndahan tədəm : « Nañ. » Mis ndahan ti ni tədəm : « Nañ do, təzavu cilin. » Mək nañ nakəñ àdəm : « Nu gani timey ! » ¹⁰ Eslini nday nakəñ təhi ahkado : « Kipi divi nahkay ti, mam àgrakukvu mam ? » ¹¹ Nañ nakəñ àhəngrifəñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Maslaña ya ti təzalay nañ Yezu ni àgraya eli6isl a, àgruki ke eri mək àhu ahkado : “Ru kâbaray eri a dəluv Siləwe ni bu.” Nu nakəñ mək nòru. Nòru nəbara ti nipi divi huya. » ¹² Nday nakəñ təhi : « Maslaña gani nani nañ eley ? » Àhi ana tay :

« Nəsər do. »

Ndam Feriziyen tihindifiña ma kà zal wulufna

¹³ Təzoru maslaña ya ti ahaslani nañ wulufani ni afa ga ndam *Feriziyen. ¹⁴ Yezu àgraya eli6isl a, àgriki ana zal wuluf ni mək àhəlikaba eri na ti ka fat məpəsabana. ¹⁵ Tòru tɪnjəa àna nañ a ti, ndam Feriziyen ni day tihindifiña, təhi : « Nihi kipi divi ti, mam àgrakukvu mam ? » Nañ nakəñ àhi ana tay ahkado : « Maslaña gani nani àgruki eli6isl ke eri, nəbaray eri mək nipi divi huya. » ¹⁶ E kidin ga ndam Feriziyen ni bu mis ndahan tədəm : « Ku way məgray ere hini way nəngu ni, maslaña gani àsləkabiya afa Melefit a do, adaba àgra zlam ya ti àbəlay magrani do na a vad *məpəsabana ba. » Mis ndahan ti ni tədəm : « Tamal nañ bay magudar zlam ti, esliki magray zlam ya ti agri ejep ana mis akada hini ni aw ? » Nahkay ticirva e kidin gatay ba. ¹⁷ Eslini ndam Feriziyen nakəñ tihindifiña ma kà zal wuluf ya àngaba na keti, təhi ahkado : « Nak ti maslaña ya ti àhəlukaba eri a ni ti kədəm nañ way ? » Nañ nakəñ àhi ana tay ahkado : « Nañ bay *mahəngaray pakama ge Melefit. »

¹⁸ Ay ti gəđákani ga ndam *Zude ni ti ngay ahaslani nañ wulufani day ti nihi epi divi ti təwayay məgəskabani ndo. Nahkay təzalabiyu ata bəñani ¹⁹ ge mihindifiña ma kà tay a. Təra tɪnjia ti təhi ana tay ahkado : « Wur gekəli ya

kədəmum kīwāmaya naŋ a wulufana ti naŋ hini edeđiŋ aw? Ay ti mam àgravu nihi ti epi divi ni mam? »
 20 Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ ana tay, təhi ana tay ahkado : « Məsəra hini ti wur geli, ka ya ti miweya ti naŋ wulufani edeđiŋ. 21 Ay ere ye ti àgravu, epi divi hi ti, məsər do. Maslaŋa ya ti àhəlikaba eri a ni day məsər do. Naŋ wur va do, hindəmfiŋa kà naŋ naŋana ; esliki məhəŋgrifəŋani ana kəli. » 22 Təđəm nahkay ti adaba aŋgwaz àwərfəŋa tay kà gəđákani ga ndam Zəde na. Adaba ndam Zəde ni dek təzlapakabá, təđəm maslaŋa ya adəm Yezu naŋ *Krist ti təcafəŋa naŋ kà mahəŋgalay Melefit akaba tay a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni ba. 23 Ata bəŋani təđəm naŋ wur va do, tihindifiŋa kà naŋ naŋana ti azuhva nani.

24 Ndam Feriziyen ni təzalay maslaŋa ya ti ahaslani naŋ wulufani ni keti. Àra ènjia ti təhi : « Dum ma ge jiri kè meleher ge Melefit. Leli ti məsəra maslaŋa ya ti kədəm àhəlukaba eri a ni ti naŋ bay magudar zlam. » 25 Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ŋgay naŋ bay magudar zlam ahkay do ni àgudar zlam do ni ti nəsər do. Ere ye ti nəsər ni ti zlam bəlaŋ : ahaslani ti nu wulufani, ay nihi ti nipi divi. » 26 Nday nakəŋ tihindifiŋa, təhi : « Àgruk ti mam? Àhəlukaba eri a ti ahəmamam? » 27 Naŋ nakəŋ

àhi ana tay ahkado : « Nəhia ana kəli a àndava, kicəmuki ndo timey. Ay kawayum nəhi ana kəli kicəm keti ti kamam? Tək lekələm day kawayum migi ndam mađəbay naŋ aw? » 28 Àra àđəma nahkay ti, nday nakəŋ tindi divi naŋ, təđəm : « Adəbay maslaŋa nani ti nak kwa. Leli ti leli ndam mađəbay Məwiz. 29 Leli ndam mađəbay Məwiz adaba məsəra Məwiz ti Melefit àhia ma gayan ana naŋ a. Ay maslaŋa nani ti məsər məlaŋ gayan ya àsləkabiya na do simiteni. » 30 Naŋ nakəŋ àhi ana tay nahkay hi : « Lekələm kəsərum məlaŋ gayan ya àsləkabiya na do ni ti ahəmamam? Ay àhəlukaba eri a timey! 31 Məsəra tamal bay magudar zlam ahəŋgalaləŋ zlam kè Melefit ti Melefit èciiki do. Ay ku way way do tamal ahəŋgalay Melefit àna mahəŋgaroru ahər a hađ akaba agray ere ye ti àhi məgray ni ti, Melefit eciiki. 32 Day-day maslaŋa èci ti maslaŋa nahan àhəlikaba eri ana mis tiweya naŋ a wulufana ndo. 33 Tamal ti maslaŋa nani àsləkabiya afa ge Melefit a do ni ti, amal èsliki magray araŋa koksah. » 34 Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Kwa tiweya kur a nak bay magudar zlam ti kacahi zlam ana leli aw! » Nahkay təgaraya naŋ e mite va.

Way naŋ wulufani edeđiŋ way?

35 Yezu àra ècia ndam Feriziyen ni təgaraya zal ya ahaslani wulufani na e mite

va ti àdabay nañ. Àra àdia ahar a ti àhi ahkado : « Kəfəki ahàr ka *Wur ge Mis aw ? »
³⁶ Àhəngrifəñ, àhi : « Nañ way, Bay goro ni, ti nəfəki ahàr ni ? »
³⁷ Yezu àhi : « Bay ya ti kəbu kaməñjaləñ, nañ àbu ahuk ma ni ti nañ gani. »
³⁸ Nañ nakəñ àhi : « Nəfukuka ahàr a, Bay goro ni. » Mək àbəhadì mirdim grik.

³⁹ Eslini Yezu àdəm : « Nàra a duniya va ti ga magrafəña seriya kè mis a ; ti ndam wuluf tìpi divi, nday ya tədəm tìpia divi a ni təwuluf. »
⁴⁰ Ndam *Feriziyeñ ya təbu akaba nañ eslini ni tàra tìcia ma gayəñ na ti təhi : « Leli day leli ndam wuluf aw ? »
⁴¹ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal ti kəñjum lekəli ndam wuluf ti, amal zlam magudarani gekəli àbi. Ay nihi ti kədəmum kəbum kipəm divi ti zlam magudarani gekəli àbu. »

10

Bay majəgay təmbəmbak

¹ Yezu àdəm keti : « Nəhi ana kəli nahəma, maslaña ya ti ahuriyu a gargara ga təmbəmbak vu gwar a mahay do, ahuriyu àna məlan nahan ti, nañ zal akal, nañ zal abra. ² Ay maslaña ya ti ahuriyu gwar a mahay ga gargara ni ti nañ bay majəgay təmbəmbak. ³ Bay majəgay gargara ni azləkiaba mahay ana bay majəgay təmbəmbak na. Àzləkiaba ti bay majəgay təmbəmbak ni azalay təmbəmbak gayəñ dek bəlan bəlan àna slimi gatay.

Təmbəmbak ni tìcia dəngu gayəñ a ti təsəra, abaya tay e mite va. ⁴ Ka ya ti àbaya tay a nahəma, adi kama ana tay, mək təmbəmbak ni tadəboru nañ kələñ, adaba təsəra dəngu gayəñ a. ⁵ Ay ti atadəboru maslaña ya ti təsər nañ do ni do ; atacuhwafəña, adaba təsər dəngu ge mis ndahan do. »
⁶ Yezu àhi ma *gozogul hini ana tay, ay ti tìciaba ere ye ti awayay ahiki ana tay na ndo.

Yezu nañ bay ya ti ajəgay zlam lala ni

⁷ Yezu àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, mahay ga gargara ga təmbəmbak ni ti nu. ⁸ Mis ndahan ya tàra, tədəm tajəgay təmbəmbak ni ti, nday dek ndam akal, ndam abra ; ay təmbəmbak ni tìciiki ma ana tay ndo. ⁹ Mahay ti nu, maslaña ya ti ahuriyu gwar a nu bu ni ti arəña amacay nañ do, Melefit amahəngay nañ. Nahkay emisliki məhuriyu a gargara vu, mahərana e mite va akaba aməngət zlam məzum gayəñ. ¹⁰ Zal akal ara ti ga məhəl zlam àna akal, ga mabazl zlam akaba ge mijin zlam. Ay nu nàra ti, nawayay ti mis təngət sifa ya ti àndav day-day do ni. Sifa gani nani ti nəvi ana tay àtam ya ti tiwi mis àna nañ ni.

¹¹ « Bay ya ti ajəgay zlam lala ni ti nu. Bay ya ti ajəgay zlam lala ni ti, ku takadki nañ ka təmbəmbak gayəñ ya ti ajəgay tay ni nəngu ni agəskabu, àmbrəñ tay do. ¹² Ay ti maslaña ya ajəgi zlam

ana mis ti tãpël nanj ni ti àjægay zlam lala do, adaba tamal èpia kera gili nanj àbu ara ti acuhway, ambèrbu tãmbãmbak ni. Amãmbãrba tay a ti, kera gili ni amabazl ndahanj, emidikaba ahàr a ana mægëjani gana.

¹³ Maslanja ya ti acuhway, ambèrbu tãmbãmbak ni ti tãmbãmbak ni tãhëli ahàr do, adaba nanj agray ni tãwi ga sinju cilinj. ¹⁴ Bay ya ti ajægay zlam lala ni ti nu. Nu nësëra tãmbãmbak goro a, tãmbãmbak goro day tësëra nu a ¹⁵ akada ga Baba ya àsëra nu a, nu day nësëra Baba ni. Nahkay ti nægëskabu ti tãkadki nu ka tãmbãmbak goro ya najægay ni. ¹⁶ Tãmbãmbak goro ndahanj tãbu, ay ti tãkibu ka ndahanj ya a gargara hini bu ni bi. Nday gani nani ti ahàr àdëm nãhãlbiyu tay daya. Etici dængu goro, etigi ka ahar bëlãnj akaba ndahanj ni, bay majægay tay day bëlãnj. ¹⁷ Baba awayay nu adaba nægëskabu ti nãmët ka mawayay goro, do ni ti maslanja èsliki makad nu do. Nãmëta nængu ni, nisliki mangabana tata. ¹⁸ Maslanja ya ti esliki makad nu ni ti àbi, nægëskabu nãmët ti ka mawayay goro. Nisliki mãmëtani ka mawayay goro ; nisliki mangabana daya. Bøj goro àhu gray ti nahkay. »

¹⁹ Ndam *Zude ni tãra ticia ma ga Yezu ya àdëm na ti ticirvu e kidinj gatay bu keti. ²⁰ Mis ndahanj kay e kidinj gatay bu tãbu tãdëm : « Seteni

àniviyu a ahàr vu, nanj zal seteni ti kãbumi slimi ana ma gayanj ni ti kamam ? » ²¹ Mis ndahanj ni ti ni tãdëm : « Zal seteni àdëm ma gayanj hini ya adëm ni do. Zal seteni ti esliki mæzlækikaba eri ana ndam wuluf a waw ? »

Ndam Zude tãwayay mægëskabu ma ga Yezu do

²² Sarta ga wumëri ga mæzlækaba *Ahay gëdäkani ge Melefit na ènjua, tãgray a Zeruzalem, sarta gani nani ti ahar kusi. ²³ Nahkay Yezu asawaday a dalaka ga *ahay gëdäkani ge Melefit ni bu, ka mëlãnj ya tãzalay Dalahay ga Salomonj ni. ²⁴ Ndam *Zude ni tãcakalakivu ka Yezu, tãvelinj ahàr, tãhi ahkado : « Tamal nak *Krist ededinj ti, hi ana leli vay-vay kimbirføj ba, nahkay ti ahàr amãhëli ana leli va do. » ²⁵ Eslini Yezu àhøjgriføj ana tay, àhi ana tay ahkado : « Nãhia ana kãli a àndava, ay ti kãwayum mægësumkabu ma gani ndo timey. Tãwi ya nagray ni ti nagray àna njëda ga Baba, nahkay tãwi gani nani adëfiki ana kãli nu ti nu way. ²⁶ Ay ti kekilenja lekulëm kãwayum mëfumku ahàr do, adaba lekulëm kækumkibu ka tãmbãmbak goro bi. ²⁷ Tãmbãmbak goro ti tici dængu goro, nu day nësëra tay a, nday day tadabay nu. ²⁸ Nøvi *sifa ya àndav day-day do ni ana tay, atãmët do, maslanja day emisliki mähëlfua tay a do. ²⁹ Baba Melefit nanj ya àbu tãmbãmbak ni ti nanj gëdäkani àtam mis dëk,

àtam zlam dek. Maslaŋa àbi esliki mähəlfəŋa tay kà Baba bi. ³⁰ Leli ata Baba ti leli bəlaŋani. »

³¹ Yezu àra àdəma nahkay ti ndam Zəde ni təhəl akur keti, tawayay mizligi naŋ àna naŋ. ³² Yezu àhi ana tay ahkado : « Nàgra təwi sulumana sulumana kay e kidin gəkəli ba àna njəda ga Baba. Ay kawayum kizligum nu àna akur, kakadum nu ti àki ke təwi weley gani weley ? » ³³ Eslini ndam Zəde ni təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Mawayay mizligi kur àna akur, mawayay makad kur ti, àki ke təwi sulumani do. Mizligi kur ti adaba kindivia Melefit a palam ; nak mis, ay ti kawayay kazay ahàr gayak akada nak Melefit. » ³⁴ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àdəm nahkay hi : “Lekələm ti melefifit.” * Àbi məbəkiani nahkay hi bi aw ? ³⁵ Maslaŋa àbi esliki məbəzkiya zlam ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu na bi. Nahkay nday ya ti Melefit àhi ma gayanə ana tay ni ti àzalay tay melefifit ededif. ³⁶ Ay nu ti Baba adaba nu a, àslərbiyu nu a duniya vu. Goro ya nədəm “Nu Wur ge Melefit” ni ti, ahəmamam kisləmki mədəmani nindivi naŋ ni mam ? ³⁷ Tamal nagray təwi ni ga Baba do ni ti kəfumku ahàr ba. ³⁸ Ku nagray təwi ga Baba, kəfumku ahàr do nəŋgu ni, gəsumkabá təwi goro ya

nagray na digepa. Nahkay ti akəsərum lala, nu nəbu àna njəda ga Baba, naŋ day naŋ àbu àna njəda goro, nahkay leli ata Baba ti bəlaŋani. » ³⁹ Yezu àra àdəma ma na nahkay ti, tawayay məgəs naŋ keti, ay ti àtamfəŋa kà tay a.

⁴⁰ Kələŋ gani Yezu àsləka, àŋgoru ke ledi ge Zərdeŋ, ka məlaŋ ge Zerj ya *àbaray mis ahaslani ni. Naŋ nakəŋ ànjəhad eslini gosku bal. ⁴¹ Ka ya ti naŋ àbu eslini ni ti mis kay tərəkia, təbu tədəm : « Zerj ti àgray zlam magray ejep ndo ; ay ma gayanə ya àdəmki ka maslaŋa hini ni dek ti jiri ededif. » ⁴² Eslini mis kay təfəkia ahàr ka Yezu a.

11

Lazar àməta, mək Yezu ahəŋgaraba naŋ e kisim ba

¹ Zal nahanə àbu, slimi gani Lazar, arməwər àzəgadiya naŋ a. Kəsa gayanə Betani, nday akaba bəza ga məŋani walani ata Mari nday ata Marta. ² Mari ti nani, Mari ya ti àbəkia tersel ka asak ga Bay geli mək àtəmadkia àna məhər gayanə a ni. Lazar naŋ ya ti èbesey do ni ti wur ga məŋani. ³ Nahkay bəza ga məŋ ga Lazar nakəŋ təslərkiuru mis ka Yezu ti məhi : « Bay geli, zləba gayak Lazar èbesey do. » ⁴ Yezu àra ècia ma na nahkay ti àdəm : « Arməwər ga Lazar ni ti àkad naŋ do. Ay ti mis atəsər njəda ge Melefit àna naŋ sawaŋ. Nahkay

* 10:34 Limis 82.6.

atazləbay Melefit, atazləbay nu Wur ge Melefit daya. »

⁵ Lazar akaba bəza ga mənani ata Mari nday ata Marta ti Yezu awayay tay ; ⁶ ay àra ècia ga Lazar ya èbesey do na ti òru weceweci ndo, àpəskivu ka ahàr gani vad cə. ⁷ Kələŋ gani àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado :

« Nihi ti sarta ènjəa ga manŋona e Zude a. »

⁸ Ndam madəbay naŋ ni təhi ahkado : « Məsi, nihi guhwa huya ndam *Zude ni tawayay tizligi kur àna akur, tawayay takad kur ti, kəŋgoru eslini keti aw ? » ⁹ Yezu àhi ana tay : « Mələfat ti njemdi kru mahar cə do aw ? Tamal mis asawaday ga məlafat ti èji asak do, adaba naŋ a mələŋ masladani bu, epi divi lala.

¹⁰ Ay tamal mis asawaday ga məlavad ti eji asak, adaba naŋ àbi a mələŋ masladani bu bi, èpi divi lala do. » ¹¹ Yezu àra àhia ma ana tay a nahkay ti àhi ana tay :

« Zləba geli Lazar àdiya e dəwir va, ay nakoru nepidekababiya naŋ a. » ¹² Eslini ndam madəbay naŋ ni təhi ahkado : « Bay geli, tamal àdiya e dəwir va ti, amanŋaba a arməwər gayan ni ba do waw ? » ¹³ Ga Yezu ya àhi ana tay nahkay ti awayay ahi ana tay Lazar àməta. Ay ndam *madəbay Yezu ni təhi ana ahàr hi ti Yezu àdəmki ma ti ke dəwir dəwiredi edediŋ.

¹⁴ Nahkay Yezu àhi ana tay vay-vay : « Lazar àməta.

¹⁵ Nu nəbi ka mələŋ gani bi ti nəbu nəmərnu azuhva kəli, adaba akəfumu ahàr

àkivu. Ay nihi ti takomum madəgumkiuru. » ¹⁶ Eslini Tumas naŋ ya təzalay naŋ Didim ni àhi ana ndam madəbay Yezu ndahaŋ ni ahkado : « Leli day takomum madəboru naŋ, ti tōru tábazla leli akaba naŋ a. »

¹⁷ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tinjəa a Betani a wudak ti, təhi ana tay Lazar àgra vad a fad e mindiviŋ ba. ¹⁸ Betani ti driŋ driŋ akaba Zeruzalem kay do, èsli ezewed kru kru mahkər do. ¹⁹ Nahkay ndam Zude kay tōra eslina ga məgrikabiyu ezekw ana Marta nday ata Mari ga wur ga mən gatay ya àməta na. ²⁰ Marta àra ècia Yezu naŋ àbu ènjia wudak ti àŋgwivoru a ma vu. Mari ti ni naŋ a magam manjəhadani digəsa. ²¹ Ata Marta tàra tábakabá ahàr ata Yezu a ti Marta nakəŋ àhi ahkado :

« Tamal nak kələbu ahalay ti, akal wur ga mma ni àmət ndo.

²² Ay nəsəra ku nihi day ere ye ti kihindifiŋa kè Melefit a dek day Melefit aməvuk. » ²³ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Wur ga muk ni amanŋaba e kisim ba. » ²⁴ Marta àhi : « Iy, nəsəra ka fat ga mandav ga duniya mis atanŋaba e kisim ba ni ti, naŋ day amanŋaba. » ²⁵ Yezu àhi keti : « Mis tanŋaba e kisim ba, təbu àna sifa ti azuhva nu, adaba nu nəbu palam. Maslaŋa ya ti àfəkua ahàr a ti ku tamal àməta nəŋgu ni amələbu àna sifa. ²⁶ Maslaŋa ya ti naŋ àbu àna sifa, àfəkua ahàr a ti, amanjəhad ga kanŋay-kanŋayani, àmət do.

Kàhi ana ahàr ma goro hini ya nàhuk ni ma ge jiri do waw ? »²⁷ Eslini Marta nakəŋ àhi ahkado : « Ma ge jiri, Bay goro ni ; nəsəra nak *Krist *Bay gəɖakani ya Melefit àslərbiyu a duniya vu ni, nak Wur ge Melefit. »

²⁸ Marta àra àhia ma na nahkay ti àsləka, àngoru a magam, mək àzalay wur ga mənani Mari, àhi ma akal-akal, àhi ahkado : « Məsi geli àra, naŋ àbu ehindi kur. »²⁹ Mari àra ècia ma ga wur ga mənani ya àhi na ti ècikaba cəkwaɖ, àrəkioru ka Yezu. ³⁰ Ka sarta nani ti Yezu àhuriyu a kəsə ni vu faŋ ndo, kekileŋa naŋ àbu ka məlan ya tàbakabu ahàr nday ata Marta ni mba. ³¹ Ndam Zude ya təvu a ahay bu, tòru eslini ga mægri ezekw ana tay ni tàra tìpia Mari nakəŋ ècikaba cəkwaɖ àhəraya e mite va ti tàdəbabiya naŋ. Tàdəboru naŋ ti, təhi ana ahàr bi akoru kè mindiviŋ, akoru etəwibiya eslini. ³² Mari òru ènjəa ka məlan ga Yezu na, èpia naŋ a ti àbəhadí mirdim, àhi ahkado : « Bay goro ni, tamal nak kələbu ahalay ti, akal wur ga mma ni àmət ndo. »³³ Yezu àra èpia Mari a naŋ àbu etəwi, ndam Zude ya tàdəbabiya Mari ni day təbu titəwi ti, àhəlia ahàr a dal-dal, bəruv àwəra naŋ a. ³⁴ Mək àhi ana tay ahkado : « Kəfumiya naŋ e mindiviŋ vu eley ? » Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Bay geli, ra kara kipibiya məlan gana. »³⁵ Eslini Yezu etəwi. ³⁶ Ndam Zude ni tàra

tìpia naŋ a naŋ àbu etəwi ti tədəm : « Mənjumki day ti, àwəya naŋ a dal-dal ni. »³⁷ Ay mis ndahaŋ e kiɖiŋ gatay bu tədəm ahkado : « Àhəlikaba eri ana zal wuluf a ti, ti Lazar àmət ba ti èsliki magrani koksah aw ? »

³⁸ Eslini bəruv àwəra Yezu a keti, mək òru ke mindiviŋ ni. Mindiviŋ nani ti ahuzl, təzləkləŋ ma gani àna belim gəɖakani. ³⁹ Tòru tìnjəa ti Yezu nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Zumləŋa belim na kà ma ge mindiviŋ na. » Eslini Marta wur ga mən ga masləŋa ya ti àmət ni àhi ahkado : « Bay goro, àgra vad a faɖ nihi e mindiviŋ ni ba ni ti èzia àndava timey. »⁴⁰ Yezu àhi ahkado : « Nəhuka àndava : tamal kəfəkua ahàr a nahəma ekipi zlam, akəsər Melefit ti naŋ njəɖa-njəɖani, akazləbay naŋ ti, kici ndo waw ? »⁴¹ Nahkay mis ni təzələŋa belim na kà ma ge mindiviŋ na. Eslini Yezu nakəŋ àmənjouru agavəla, àdəm : « Səsi gayak Bəba goro ni, adaba kəgrua ere ye ti nihindilək na. ⁴² Nu ti nəsəra nak kəbu kəgru ere ye ti nihindilək ni dek kəlavad. Ay nədəm ma hini ti, nawayay ti mis ya təbu ahalay teveliŋ nu ni tici, ti təsər nak kəslərbiyu nu eɖeɖiŋ. »⁴³ Yezu àra àdəma ma na nahkay ti àzlah kay kay, àdəm : « Lazar, həraya e mindiviŋ ni ba. »⁴⁴ Nahkay masləŋa ya ti àmət ni àhəraya, asak mitəwidəni, ahar day mitəwidəni àna gabaga, ahàr gayaŋ makam-

bahani àna azana. Eslini Yezu nakəŋ àhi ana mis ni ahkado : « Picheumaba naŋ a, ti māsawadāy. »

Gəđákani ga ndam Zude tagray sawari ge mijij Yezu (Meciyy 26.1-5 ; Mark 14.1-2 ; Luk 22.1-2)

⁴⁵ Ndam *Zude ya tàra afa ga Mari a, tipi ere ye ti Yezu àgray ni ti, mis ndahan kay e kidiŋ gatay bu təfəkia ahàr ka Yezu a. ⁴⁶ Ay mis ndahan e kidiŋ gatay bu tərəkioru ka ndam *Feriziyen, tàngəhadī ere ye ti Yezu àgray ni ana tay. ⁴⁷ Gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefīt ni akaba ndam Feriziyen ni tàra ticia ma na ti, təzalakabu gəđákani ga ndam Zude ni dek, təđəm : « Nihi maslaŋa hini agray zlam magray ejep dal-dal ti, məgrum ahəmamam ? ⁴⁸ Tamal məmbrəŋa naŋ a, naŋ àbu agroru zlam gayan ni nahkay ti, mis dek atəfəki ahàr. Nahkay ndam *Rom atəmbrəŋ leli do : etembedkaba *ahay gəđákani *njəlatani geli na, etijij jiba geli dek. »

⁴⁹ Zal nahan àbu, naŋ gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefīt ke vi nani, slimi gayan Kayif. Naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Lekulam ti kəsərum arana do simiteni. ⁵⁰ Ahàr àđəm mis bəlan amət azuhva ndam jiba geli dek, ti ndam jiba geli ni təmət ba. Amət nahkay ti anjivu ana kuli ti kəsərum do waw ? » ⁵¹ Àđəm nahkay ti

pakama gayan gayanani do ; ahəŋgaraya pakama ge Melefīt a, adaba Kayif ti gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefīt ke vi nani palam. Pakama ge Melefīt ya ahəŋgaraya ni ti nihi : ahàr àđəm Yezu amət azuhva ndam jiba gayan kwa. ⁵² Yezu amət ti azuhva ndam jiba gayan ciliŋ do, amət ti ga maŋgasikabu ahàr ana bəza ge Melefīt ya medeveni ka had gərgərani ni dek.

⁵³ Kwa ka fat nani nday nakəŋ tawayay makad naŋ. ⁵⁴ Yezu àra ècia ma gana ti, àmbrəŋ masawadani e kidiŋ ga ndam Zude bu həya, àsləka òru a kəsa nahan vu. Kəsa nani ti təzalay Efreyim, kà gəvay ge gili. Àra enjua ti ànjəhad eslini akaba ndam madəbay naŋ ni.

⁵⁵ Ka sarta gani nani ti *Pak, wuməri gəđákani ga ndam Zude ni, enjia wudak. Nahkay ndam Zude kay ya a kəsa ndahan bu ni tàsləka, tòru a Zerəzalem ga məbarani ti tigi njəlatani day kwa ti təgray wuməri ni. ⁵⁶ Mis ni tòru tinjua a Zerəzalem a ti teheliŋ eri ga Yezu, ay ti tədi ahàr ndo. Ka ya ti nday təbu a dalaka ga *ahay gəđákani ge Melefīt ni bu nahəma, təzlapay e kidiŋ gatay bu, təđəm : « Kəhumi ana ahàr mam ? Kəhumi ana ahàr ti amara ga magray wuməri na waw ? » ⁵⁷ Gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefīt ni akaba ndam Feriziyen ni tawayay təgəs naŋ, nahkay təhi ana mis

ahkado : « Ku way way do tamal àsəra məlan ga Yezu ya naŋ àbu na ti m̃hi ana leli. »

12

Mari abəki tersel ka asak ga Yezu

(*Meciy^u 26.6-13; Mark 14.3-9*)

¹ Vad àvu muku tara tagray wuməri ga *Pak ni ti Yezu òru a Betani a kəsa ga Lazar bu. Lazar ti naŋ ya ti àmət, mək Yezu àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni. ² Eslini təzalaki Yezu nakəŋ ka zlam məzumani.

Òru ènjua ti Marta ahəlibiyu zlam məzumani ana tay, Lazar ti ni naŋ àbu azum zlam akaba mis ya təzalay tay ni.

³ Ka ya ti təbu təzum zlam ni ti Mari òru àna tersel ya təzalay nardu ni, njəlatani ge siŋgu kayani, telma ge litir.

Àra ènjia àna naŋ a ti àbəki tersel ni ka asak ga Yezu cəeni mək àtəmadkia àna məhər ga ahər gayan a. Nahkay ahay ni dek ezi tersel tersel a.

⁴ Eslini Zədas Iskariyot bəlan ga ndam *madəbay Yezu, naŋ ya aməsəkumoru Yezu ni, àdəm ahkado : ⁵ « Siŋgu ge tersel ni jik diŋ diŋ mahkər ti təsəkumoru, tidi siŋgu gani ana ndam talaga ndo ni ti kamam ? » ⁶ Zədas àdəm nahkay ti adaba awayay ndam talaga palam do, àdəm nahkay ti adaba naŋ zal akal. Naŋ bay maŋgah siŋgu, ay ti naŋ àbu adafəŋa siŋgu na akal-akal a. ⁷ Ay Yezu àra ècia ma ga Zədas na ti àhi :

« Mbrəŋ wal hini, kəhəli muru

ba. Àgray nahkay ti adaba naŋ àbu ajalakioru ahər ka vad ya ti anəməta, atəfiyu nu e evid vu ni. ⁸ Ndam talaga zla nahəma, nday təbu akaba kəli kəlavad. Ay nu zla ti ananjəhad akaba kəli kəlavad do. »

⁹ Ndam *Zəde kay tàra ticia Yezu naŋ a Betani ti tòru eslini. Tòru ti azuhva Yezu cilin do ; tòru ti ga moru mipi Lazar naŋ ya ti Yezu àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni daya. ¹⁰ Nahkay gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təzlapakabá, tədəm : « Si mijin Lazar daya kwa. » ¹¹ Tədəm nahkay ti adaba ndam Zəde kay təmbərəŋa tay a, təgaskabu ma gatay ni va do, təbu təfəki ahər ka Yezu azuhva gayan ya àhəŋgaraba Lazar a ni.

Yezu ahuriyu a Zeruzalem

(*Meciy^u 21.1-11; Mark 11.1-11; Luk 19.28-40*)

¹² Hajəŋ gani mis kayani ya tòru a Zeruzalem ga magray wuməri ga *Pak ni ticia Yezu ènjia a Zeruzalem a wudak. ¹³ Nahkay nday nakəŋ təkwhakabaya ahar ga təba a ahar va, mək təhəraya a kəsa ni ba təŋgwivoru a ma vu. Nday təbu takoru ti təgray salalay, təzəbay Yezu, tədəm : « *Hozana ! Bay Melefit məgri sulum gayan ana maslanja ya ti ara àna slimi gayan a, naŋ bay ga ndam *Izireyel ni !* »

¹⁴ Eslini Yezu àdi ahər ana azonŋu, mək àcəlkiyu katapla. Ere gani àgravu ti akada ya

* 12:13 Limis 118.25-26.

ti àbu mabəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi ni :

15 « Ndam *Siyon, kàgrum anjwaz ba.

Mənjumoru, bay gekəli nan tegi ara,

àcəlkiabiya ka wur ga azonju a.† »

16 Ka sarta gani nani ti ndam *madəbay Yezu ni təsərka ba ere ya àgravu na ndo. Ka sarta ya ti Melefit àzoya Yezu a mələnj masladani gayan va day kwa ti ma ya ti Melefit àdəmki a Wakita gayan bu ni anjiya a ahər ba ana tay a. Nahkay təsər zlam gani nani àgrakiva ka Yezu a akada ya àbu mabəkiani na.

17 Ka fat ya ti Yezu àzalay Lazar, àhi « Həraya e min-divin ba, » àhəngaraba nan e kisim ba ni ti, mis ya tōru eslini ni dek tipia; nday nakənj tənğəhadī ma gani ana mis ndahan ni. 18 Mis kay tənğwivoru a ma vu ana Yezu ti azuhva ticia gayan ya àgray zlam magray ejep nani na. 19 Eslini ndam *Feriziyen ni təzlapay e kidin gatay bu, tədəm : « Kisləmki ka aranja do ni ti kipəm do waw ? Nihi mis ni dek təbu tadəbay nan ci ni. »

Yezu adəmki ma ka masladani gayan akaba ka məmət gayan

20 E kidin ge mis ya tōru ga mazləbay Melefit ka sarta ga wuməri ni bu ni ti ndam *Gres ndahan day təkibu ka tay. 21 Nday nakənj tərəkioru ke Filip nan ga kəsa Beceyda ka had *Gelili ni. Təhi : « Bay

geli, leli mawayay mabakabu ahər akaba Yezu. » 22 Filip àra ècia ma gatay na ti àrəkioru ka Andre, mək nday cəeni tərəkioru ka Yezu, təhi ma gani. 23 Yezu àra ècia ma gana ti àhi ana tay ahkado : « Nihi sarta ya Melefit azoru nu *Wur ge Mis a mələnj masladani gayan bu ni enja. 24 Nəhi ana kəli nahəma, hilfi ga hay tamal àdiyu a had vu ndo, èzi ndo ni ti, nan àbu nahkay zlam gayan. Ay tamal èzia day kwa ti eri gani afətaya, adək, abay ahər, ewi bəza kay. 25 Maslanja ya ti awayay ajəgur sifa gayan ti amət ba ni ti emijin; ay maslanja ya ti awayay sifa gayan a duniya hini bu do ni ti aməjəgur, amələbu àna *sifa ya àndav day-day do ni sawan. 26 Tamal mis awayay məgru təwi nahəma, mādəbay nu. Ka mələnj ya nu nəvu ni ti bay məgru təwi ni day amələbu eslini. Tamal mis ègia bay məgru təwi a ti, Baba amazləbay nan. »

27 Yezu adəm keti : « Nihi ti məbəruv àbu atukaba. Nədəm hi ti mam ? Nədəm : “Bəba, nəcakay daliya a sarta hini bu ba” zla tək ? Nədəm nahkay do, adaba nara ti ga macakay daliya a sarta hini bu. 28 Bəba, gray zlam ti mis təzləbay kur. » Eslini dənju àhəndabiyu a hud melefit bu nahkay hi : « Nəgra zlam ya ti mis təzləbaki nu na àndava, anagray zlam nahan keti ti mis təzləbaki nu. » 29 Mis ye eslini ni təra ticia dənju ya

† 12:15 Zakari 9.9.

àhəndabiya na ti mis ndahaŋ e kiđiŋ gatay bu tədəm : « Avər àdi aday. » Mis ndahaŋ ti ni tədəm : « *Məslər ge Melefit àhibiyu ma. » ³⁰ Ay Yezu àhi ana tay ahkado : « Dəŋgu hini ya àhəndabiyu ni ti, àhənday ti azuhva nu do, àhənday ti azuhva kəli sawaŋ. ³¹ Nihi ti sarta ga magrafəŋa seriya kə mis ga duniya ènjia, nihi ti tara tagaray bay magədavani ya agur duniya ni. ³² Ay nu ti ka fat ya ti atəzoru nu agavəla nahəma, anazalakaboru mis dek afa goro. »

³³ Yezu àdəm nahkay ti awayay adafaki ahəmamam amara məmət ni. ³⁴ Eslini mis dal-dalani ni təhəŋgrifəŋ, təhi : « Leli məjeŋga a Wakita ge Melefit ni bu ni ti, *Krist *Bay gədəkani ya amara ni ti amələbu ga kaŋgay-kaŋgayani. Ay nak kədəm ahər àdəm təzoru Wur ge Mis agavəla ti kamam ? Wur ge Mis nani ti way ? » ³⁵ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Masladani àbu asladı ana kəli ga hayaŋani. Ka ya ti masladani àbu ti sawadumoru ; do ni ziŋ-ziŋeni ara adi ahər ana kəli. Adəba maslaŋa ya ti asawaday e ziŋ-ziŋeni bu ni ti àsər məlaŋ ya akoru ni do. ³⁶ Ka ya ti masladani àbu e kiđiŋ gekəli bu ni ti, fumki ahər ka Bay ya ti avi masladani ana kəli ni. Tamal kəgrum nahkay ti kigum ndam masladani. »

Yezu àra àdəma ma nana ti, àsləka, àbufəŋa kə tay a.

Ndam Zude tawayay magəskabu ma ga Yezu do

³⁷ Ku tamal Yezu àgra zlam magray ejep a dal-dal kə meleher ge mis dal-dalani na nəŋgu ni, mis ni tawayay məfəki ahər ndo. ³⁸ Nahkay pakama ge Melefit ya Izayi àhəŋgri ana mis ni àgrava àndava. Pakama gani nani ti nahkay hi :

« Bay goro, ma geli ya ti mədəm ni ti, way àgəskabá way ?

Bay geli àdəfiaba njəda gayan a ti ana way ? †»

³⁹ Ndam nday nani təfəki ahər ka Yezu do ni ti, Izayi àdəmkia ma ka tay a daya.

Àdəm ahkado :

⁴⁰ « Melefit àwulufa tay a, àgray ti təjalay ahər sulumani ba.

Àgray nahkay ti, awayay ti tìpi divi ba, təsər zlam ba, awayay ti tàmbatkaba majalay ahər gatay a ba daya.

Nahkay Melefit àdəm :
“Tamal tàmbatkaba ti, akal nəhəŋga tay a.” § »

⁴¹ Izayi àdəm nahkay ti adəba èpia Yezu naŋ àbu a masladani ge Melefit ba àndava. Àra èpia naŋ a nahkay ti àdəmki ma.

⁴² Ku tamal nahkay nəŋgu ni mis ndahaŋ e kiđiŋ ga gədəkani ga ndam *Zude bu kay təfəkia ahər ka Yezu a. Ay ti təhi ma gani ana mis vay-vay ndo, adəba aŋgwaz àwərfəŋa tay kə ndam *Feriziyəŋ a, tədəm bi atəhi ana tay təhuriyu a ahay ga

13

*mahəŋgalavù Melefit vu va ba. ⁴³ Nahkay nday gani tawayay magray zlam ya ti àbəlafəŋ kè mis ni àtama ya ti àbəlafəŋ kè Melefit na sawaŋ.

Yezu agrafəŋa seriya kè mis àna pakama gayan ya àdəm na

⁴⁴ Yezu àdəm ma kay kay, àdəm : « Maslaŋa ya ti afəku ahar nahəma, afəki ahàr ti ka nu do ; afəki ahàr ka Bay ya ti àslərbiyu nu ni. ⁴⁵ Maslaŋa ya ti naŋ àbu epi nu ni ti, naŋ àbu epi Bay ya ti àslərbiyu nu ni. ⁴⁶ Nu nàra a duniya va ti ga masladì mèlaŋ ana mis. Nahkay ku way way do afəku ahàr ti ànjəhad e ziŋ-ziŋeni bu va do. ⁴⁷ Tamal mis ècia ma goro na mək àgəskabu do nahəma, bay ya agrafəŋa seriya ni ti nu do. Adaba nu nàra a duniya va ti ga mahəŋgay mis, do ni ti ga magrafəŋa seriya kà tay a do. ⁴⁸ Maslaŋa ya ti àwayay nu do, àgəskabu pakama goro do ni ti, seriya aməgəs naŋ : ka mandav ga duniya atəgəs naŋ àna seriya ti àna pakama goro ya nədəm ni dek. ⁴⁹ Ay ma goro ya nədəm dek ni ti nu nədəm àna ahàr goro goroani do. Pakama goro ya nəhi ana mis akaba ya nəcahi ana mis ni ti Baba goro àslərbiyu nu ga məhiani ana tay. ⁵⁰ Iy nəsəra, pakama ga Baba goro ya àhi ana mis ni ti, tamal təgəskabá ti nday təbu àna *sifa ya àndav day-day do ni àndava. Pakama goro ya nədəm ni, nədəm ti akada ga Baba ya àhu nəhi ana mis ni. »

Yezu abari asak ana ndam madəbay naŋ ni

¹ Àgəjəni vad bəlaŋ ga mara magray wuməri ga *Pak ti, Yezu àsəra sarta gayan ga masləkana a duniya ba ga moroni afa ga Bəŋani ènjia. Yezu àwaya ndam gayan ya tadəbay naŋ a duniya bu na dal-dal, nahkay ku ka ya ti ara amət ni àmbrəŋ mawayay tay do. ² Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təbu təzum zlam ga mèlakarawa. Ka sarta gani nani *Seteni àvia majalay ahàr ana Zədas wur ga Simu Iskariyot ga məsəku moru Yezu a àndava. ³ Yezu ti àsəra Melefit àvia njəda ga məgur zlam a dek. Àsəra naŋ àsləkabiya afa ge Melefit a, aməŋgoru afa gani daya. ⁴ Àsəra nahkay ti ècikfiŋa kà zlam məzumani na cəkwađ, àzakaba mugudi gayan na mək àzay azana nahaŋ, àwəlvu àna naŋ dərəkəd. ⁵ Eslini àcahviyu yam e hijid vu, ànjəki ka məbari asak ana ndam madəbay naŋ ni mək atəmadkia yam na ka asak gatay na àna azana ya àwəlvu àna naŋ na.

⁶ Àra ènjikia ka Simu Piyer a ga məbari asak na ti, Simu Piyer nakəŋ àhi ahkado : « Nak ti kabaru asak aw, Bay goro ! » ⁷ Eslini Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nihi ti ere ye ti nu nagray ni kəsərkaba faŋ do, akəsərkaba ti kama kwa. » ⁸ Piyer àhi : « Day-day nàwayay ti nak kàbaru asak do. » Yezu àhi : « Tamal

nàbaruk ndo ni ti nak mis goro do. »⁹ Simu Piyer nakəŋ àhi : « Tamal nahkay ti kàbaru asak ciliŋ ba : baru ahar akaba ahàr daya, Bay goro ni. »¹⁰ Yezu àhi : « Maslaŋa ya àbara ni ti [abaray asak ciliŋ do ni ti] àbaray vu gayaŋ va do, adaba vu gayaŋ ni dek ègia njəlatana. Lekuləm ti kiguma njəlatana, ay ti lekuləm dekeni do. »¹¹ Yezu àhi ana tay « Lekuləm dek njəlata do » ni ti adaba àsəra maslaŋa ya ti ara asəkumoru naŋ na àndava.

¹² Yezu nakəŋ àra èndeveriŋa məbari asak ana tay a ti, àzay mugudi gayaŋ ni, àfakabu mək àŋga ka məlaŋ ga zlam məzumani na. Eslini àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti nəgri ana kuli ni ti kəsəruma waw ? »¹³ Lekuləm kəbum kazalum nu “Məsi, Bay geli” ti, nani ti jiri gekuli, adaba nu Məsi gekuli, nu Bay gekuli edediŋ.¹⁴ Ay nu Məsi gekuli, Bay gekuli ni tekeđi nəbaria asak ana kuli a ti, ahàr àdəm e kidiŋ gekuli bu ni ti maslaŋa nahaŋ məbari asak ana maslaŋa nahaŋ. Njumki kwa kani, kəgrumoru kama kama.¹⁵ Ere ye ti nəgri ana kuli kani ni ti nədəfiki divi ana kuli : grumi ana mis akada goro ya nəgri ana kuli ni. ¹⁶ Nəhi ana kuli nahəma, maslaŋa ya agri təwi ana mis ni ti àtam bay ya ti naŋ agri təwi ni do. Maslaŋa ya təslər naŋ ni ti àtam bay ya ti àslər naŋ ni do. ¹⁷ Nihì kəsəruma nahkay nahəma, grum təwi akada

ya nədəfiki ana kuli kani ni. Tamal kəgrum nahkay ti akəmərumbu. »

¹⁸ Yezu àhi ana tay keti : « Ma goro ya nədəm ni ti nədəmki ke kuli, lekuləm dekeni do, adaba nəsəra ndam goro ya nədaba tay a na. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : “Maslaŋa ya ti məbu məzumkabu zlam kəlavafani ni àmbatava ahàr va.” * Ahàr àdəm pakama nani agravu kwa. ¹⁹ Wudaka ere gani ara agravu ti nəhivù ana kuli. Nəhiva ana kuli a ti, ka ya ti ere gani amagravu ni ti akəsərunki nu gani, nu nəbu. ²⁰ Nəhi ana kuli nahəma, maslaŋa ya ti àgəskabá maslaŋa ya ti nəslər naŋ na ti àgəskabá nu nuana daya. Maslaŋa ya ti àgəskabá nu a ni ti àgəskabá Bay ya ti àslərbiyu nu na daya. »

Yezu adəmki ma ka maslaŋa ya ti ara asəkumoru naŋ ni

(Meciyu 26.20-25 ; Mark 14.17-21 ; Luk 22.21-23)

²¹ Yezu àra àdəma ma nahkay ti bəruv àtikaba. Àdəm : « Nəhi ana kuli nahəma, biliŋ gekuli aməsəkumoru nu. »²² Ndam madəbay naŋ ni tàra ticia ma gayaŋ na ti tàmənjavu e eri vu e eri vu, tədəm : « Àdəmki ma hini ti àki ka way ? »²³ Eslini bəlaŋ e kidiŋ ga ndam *madəbay Yezu ni bu, naŋ ya ti Yezu awayay naŋ kayani ni, naŋ àbu prid kà gəvay ga Yezu.

* 13:18 Limis 41.10.

24 Nahkay Simu Piyer àdafi ahàr, awayay ti mihindifiŋa slimu ga maslaŋa nana kà Yezu a. 25 Naŋ ya ti Yezu awayay naŋ kayani ni àra àsəra ere ye ti Piyer awayay ahi na ti, àzoru ahàr gayaŋ gwar ka məbəruv ga Yezu mək èhindifiŋa kà Yezu a, àhi: « Maslaŋa gani nani ti way, Bay goro? » 26 Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi: « Maslaŋa ya ti anasaya vaŋgwala, anahəndakiaya eli a, anəvi ni ti, nani naŋ gani. » Àra àdəma nahkay ti àhəndakiaya eli a ka vaŋgwala na mək àvi ana Zədas wur ga Simu Iskariyot. 27 Zədas nakəŋ àra àza vaŋgwala na ti *Seteni àhuriviyu həya. Nahkay Yezu àhi: « Təwi gayak ya kara kagraŋ ni ti gray weceweci. »

28 E kidiŋ gatay ya təzum zlam ni bu ni maslaŋa ya ti àsər Yezu àhi ma gani ana Zədas kamam ni ti àbi, si Zədas Zədasani ciliŋ. 29 Zədas ti naŋ bay məgəsi siŋgu ana tay, nahkay ti mis ndahaŋ e kidiŋ ga ndam madəbay Yezu ni bu təhi ana ahàr bi Yezu àhi ana Zədas mōru məsəkumbiya zlam ga magray wuməri a, ahkay do ni bi àhi mōru məvi zlam ana ndam talaga. 30 Ay Zədas àra àza vaŋgwala na ti àhəraya e mite va həya. Sarta gani nani ti məlavaf.

Divi məweni ga Yezu ya adəfiki ana ndam gayaŋ ni

31 Zədas nakəŋ àra àsləka ti Yezu àhi ana nday ndahaŋ ni ahkado: « Nu *Wur ge Mis

nahəma, nihi ti sarta goro ènjia, mis atəsər nu gədakani, atazləbay nu. Nahkay azuhva nu ti mis atəsər Melefit day naŋ gədakani, atazləbay naŋ. 32 [Mis atəsər Melefit naŋ gədakani atazləbay naŋ] nahkay ti, Melefit Melefiteni àna ahàr gayaŋ day ara agray ti mis təsər nu Wur ge Mis ti nu gədakani, ara agray ti təzləbay nu. Ara agray nahkay wudak.

33 « Bəza goro ni, nara nəmbərbu kəli wudak, sarta goro àvu kay va bi. Anasləka ti, akədəbum məlaŋ goro. Ay ma goro ya nəhi ana ndam *Zəde ni ti nəhi ana kəli daya: Məlaŋ goro ya anoru ni ti lekələm ekinjəmiyu koksah. 34 Nihi nahəma nədəfiki divi məweni ana kəli, ahàr àdəm kəgrum kwa. Divi gani nihi: wayumvu. Nawayay kəli, nahkay ahàr àdəm lekələm day wayumvu akədə goro ya nəwayay kəli ni. 35 Tamal kawayumvu nahkay ti, mis dek atəsər lekələm ndam madəbay nu. »

*Yezu àhi ana Piyer :
« Akədəm kəsər nu do »
(Meciyə 26.31-35 ; Mark
14.27-31 ; Lək 22.31-34)*

36 Eslini Simu Piyer àhi ahkado: « Kara kakoru eley, Bay goro? » Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi: « Məlaŋ goro ya nara nakoru ni ti, kisləki madəboru nu nihi koksah. Ay kama kama ti akədəboru nu. » 37 Piyer àhi: « Bay goro, ku takadnu azuhva nak nəŋgu ni nəgəskabu. Nahkay ti nisləki

madəboru kur nihi koksah ti kamam ? »³⁸ Yezu àhi : « Kədəm ku takad kur azuhva nu nəngu ni kəgəskabu ti ededinj aw ? Nəhuk nahəma : wudaka agwazl azlah ti akədəm sak mahkər kəsər nu do timey ! »

14

Yezu ti nanj divi ga moroni afa ge Melefıt

¹ Yezu àhi ma ana ndam madəbay nanj ni keti, àhi ana tay ahkado : « Aranja àhəli ahər ana kəli ba. Fumki ahər ke Melefıt ; fumku ahər daya.

² Afa ga Baba goro ti məlanj àbiyu kay. Nəhia ana kəli a nakoru nəslamativù məlanj ana kəli. Tamal məlanj ni aləbiyu bi ti, akal nəhi ana kəli ndo waw ?³ Ka ya ti anəslamativabiya məlanj na ana kəli a ni ti ananğa afa gekəli a, anəhəloru kəli afa goro, ti lekələm kənjəhadum ka məlanj goro ya nanjəhad ni bilegeni. ⁴ Məlanj goro ya nakoru ni ti, lekələm kəsəruma divi gana àndava. »

⁵ Tumas àhi : « Bay goro, məlanj ya kakoru ni tekeđi məsər do ni ti, məsər divi gani ti ahəmamam ? »⁶ Yezu àhi ahkado : « Divi, jiri, sifa ti nu gani. Maslanja àbi akoru afa ga Baba àna divi nahanj bi, si àna nu kwa. ⁷ Tamal kəsəruma nu a ti akal kəsərura Baba daya. Ay nihi nəngu kəsəruma nanj a, kərəma nanj a àndava. »

⁸ Eslini Filip àhi : « Bay goro, dəfiki Bəbuk ana leli ti, nahkay əslia geli a həya. »

⁹ Yezu àhi : « Nihi nəpəsa akaba kəli a ti, kəsər nu do kekilenja waw, Filip ? Maslanja ya əpia nu a ti əpia Baba. Kəhu nədəfiki Baba ana kəli ti kamam ?¹⁰ Nu nəbu akaba Baba akada mis bəlanj, Baba day nanj àbu akaba nu akada mis bəlanj ti kəgəskabu do aw ? Ma goro ya nəhi ana kəli ni ti nəhi ana kəli àna ahər goro goroani do. Agray təwi ti Baba nanj ya àbu akaba nu akada mis bəlanjani ni sawan. Nanj àbu agray təwi ti akada gayan ya awayay ni. ¹¹ Gəsumuki ma goro ya nəhi ana kəli : “Nu nəbu akaba Baba akada mis bəlanj, Baba day nanj àbu akaba nu akada mis bəlanj” ni. Ay ku tamal kəgəsumkabu ma hini ya nəhi ana kəli ni do nəngu ni, gəsumkabá ma gana azuhva təwi ya nəbu nagraj na.

¹² « Nəhi ana kəli nahəma, maslanja ya ti əfəkua ahər a ti amagraj təwi akada goro ya nəbu nagraj ni. Maslanja gani nani amagraj təwi amatam goro ya nəbu nagraj ni, adaba nəbu nasləka nakoru afa ga Baba. ¹³ Tamal kəsəruma lekələm ndam goro mək kihindəm zlam azuhva nani nahəma, anagraj. Anagraj nahkay ti adaba nawayay ti mis dek təzləbay Baba àna təwi goro ya nagraj ni. ¹⁴ Nahkay tamal kihindəm fua zlam a adaba lekələm ndam goro ti anagraj. »

Yezu adəm aməsləribiyu Məsuf Njəlatani ana ndam gayan

15 « Tamal kawayum nu ti akəgrum ere ye ti nəhi ana kəli grum ni. 16 Nahkay ti nu anahəngalay Baba mək aməsləribiyu Maslaŋa nahaŋ ana kəli ga məjənaki kəli, ti mənjuhəd akaba kəli ga kaŋgay-kaŋgayani. 17 Naŋ ti Məsuf Jireni. Ndam ga *duniya tisliki mægəskabu naŋ koksah, adaba tipi naŋ do, təsər naŋ do daya. Ay lekələm ti kəsəruma naŋ a əndava, adaba naŋ əbu akaba kəli, aməhuriviyu ana kəli a vu vu. 18 Anəmbərəŋ kəli ti kīgəm bəza kuɖa do : anəŋgəkia ke kəli a. 19 Sarta əvu gəzit ti ndam ga *duniya etipi nu va do, lekələm ti ekipəm nu adaba nu nəbu əna sifa, lekələm day akələmbu əna sifa. 20 Ka fat nani ti akəsərüm nu nəbu akaba Baba akada mis bəlaŋ, lekələm akaba nu, nu day akaba kəli akada mis bəlaŋ. 21 Maslaŋa ya ti əcia ere ye ti nəhi ana kəli grum na, əmbərəŋ do agray ni ti, maslaŋa nani ti awayay nu eɖeɖiŋ. Tamal mis awayay nu ti, Baba goro amawayay naŋ, nu day anawayay naŋ, anaŋgəzlivu aməsər nu. »

22 Eslini Zəɖ əhindifiŋa ma. (Zəɖ ti naŋ nani Zəɖas Iskariyot do.) Əhi : « Bay goro, kəɖəm akaŋgəzlivu ana leli ciliŋ, kaŋgəzlivu ana ndam ga duniya do ni ti ahəmamam ? » 23 Yezu əhəŋgrifəŋ, əhi : « Tamal mis awayay nu nahəma, amægəskabu ere ye ti nəhi ana mis təgray ni. Nahkay ti

Baba goro amawayay naŋ, mək leli ata Baba amara afa ga maslaŋa gani nana, amanjuhəɖkəbu akaba naŋ. 24 Ay maslaŋa ya ti əwayay nu do ni ti əgəskabu ere ye ti nəhi ana mis təgray ni do. Ma ya ti nəhi ana kəli, kəbum kicəm ni ti ma ga ahər goro goroani do : ma ga Baba, Bay ya əsləribiyu nu ni. 25 Ma hini ti nəhia ana kəli a ka ya ti nu nəbu akaba kəli na. 26 Ay Maslaŋa ya ti Baba aməsləribiyu ana kəli ga məjənaki kəli ni ti, aməsləribiyu naŋ ti azuhva nu. Maslaŋa nani ti *Məsuf Njələtani : naŋ gani amacahi zlam ɖek ana kəli, mək amagray ti kəsərümki ka zlam ya nəhi ana kəli ni ɖek.

27 « Ere ye ti nəmbribu ana kəli ni ti manjuhəd sulumani. Anagray ti kənjuhədüm əna sulumani goro ya nəgri ana kəli ni. Nəgri sulum gani nani ana kəli ti akada ga ndam ga duniya ya tagray sulum ni do. Aŋgwəz əwər kəli ba, araŋa əhəli ahər ana kəli ba. 28 Kicəma, nəhi ana kəli ahkado : « Nasləka, kələŋ gani anaŋga afa gekəli a. » Tamal kawayum nu ti, nasləka ti akal kəmərümvu, adaba nakoru afa ga Baba. Baba ti ətam nu. 29 Zlam gani ti əgravu faŋ ndo, ay nəhi ma gani ana kəli kwa nihi ti, adaba nawaway ti ka ya ti amagravu ni ti kəfümku ahər. 30 Nihi ti nindeveriŋ ma goro ya nəhi ana kəli ni wudak, adaba bay magəɖavani ya agur duniya ni naŋ əbu ara. Maslaŋa gani

nani ti èsliku do, ³¹ ay nan àbu ara ti, ti ndam ga duniya tâsar nu nawayay Baba akaba tâsar nagray ere ye ti Baba àhu nâgray ni. Cikumaba, mæslækuma ahalay a. »

15

Yezu azay mazavu ga mæj ga zlam akaba ahar gani mæbalani ni

¹ « Mæj ga zlam ededîneni ti nu gani. * Bay ya àjav ni ti Baba. ² Ndam goro ti akada ahar ga mæj ga zlam ni. Tamal ahar gani bəlan ewi bəza do ni ti Baba ekelfiŋa. Ay tamal ahar gani ewi bəza ti Baba aslamalay àna mæbafəjana, awayay ti mîwikivu bəza. ³ Ma goro ya nəhi ana kuli ni ti àslamala kuli a, kiguma njelatana. ⁴ Lekulum akaba nu ti miguma akada mis bəlan a ; nahkay njəhaduma akaba nu a akada goro ya nanjəhad akaba kuli na. Ahar ga mænjəhaf ti tamal əfəŋ kə mænjəhaf ni bi nahəma, ahar gani nani ewi bəza koksah. Lekulum day tamal kəfum kə nu bi nahəma, akəgrumu təwi koksah.

⁵ « Mænjəhaf ti nu ; lekulum ti ahar gani. Maslanja ya ti nanj əbu akaba nu, nu day nu nəbu akaba nanj nahəma, maslanja gani nani agru təwi sulumani, nanj akada ga ahar ga mænjəhaf ya əfəŋ kə mæj gani, ewi bəza kay ni. Nədam nahkay ti adaba tamal nu nəkibu ke kuli bi ti kisləmki

magray təwi koksah. ⁶ Tamal mis nanj əbi akaba nu va bi ti, nanj akada ahar ga mænjəhaf ya təkelfiŋa tizligoya, ekuli ni. Ahar ga mænjəhaf nday nani ti tanjaskabu təbiyu a aku vu, aku azumaba ni. ⁷ Tamal lekulum kəbum akaba nu, kəbum kəgəsumkabu ma goro nahəma, hindam ere ye ti kawayum ni, nahkay Melefet aməvi ana kuli. ⁸ Ere ye ti agray ti mis tazeləbaki Baba goro ni ti nihi : grum təwi kay akada ga ahar ga mænjəhaf ya ewi bəza kayani ni, nahkay mis təsər lekulum ndam madəbay nu ededîj. ⁹ Baba awayay nu, nu day nawayay kuli akada gayan ya awayay nu ni. Nawayay kuli nahkay ti, njəhaduma akaba nu a. ¹⁰ Nu ti nəbu nagray ere ye ti Baba àhu gray ni ; nahkay awayay nu, nu nanjəhad akaba nanj. Nahkay day tamal lekulum kəgrum ere ye ti nəhi ana kuli grum ni ti nawayay kuli, kanjəhadum akaba nu.

¹¹ « Nəhi ana kuli nahkay ti, nawayay ti kəmərūmvu akada goro ya nəmərūvu ni. Nawayay ti kəmərūmvu daldal, ti məmərani gani mīsliva ana kuli a vu va. ¹² Ere ye ti nəhi ana kuli grum ni ti nihi : Wayūmvu akada goro ya nawayay kuli ni. ¹³ Tamal mis awayay zləbəba gayan, əgəskabá ti təkad nanj azuhva tay a nahəma, maslanja nani ti maslanja əbi awayay mis atam gayan ni bi. ¹⁴ Tamal lekulum kəgrum ere ye ti nəhi ana kuli

* 15:1 Mæj ga zlam ya Yezu adəmki ma ni ti *viŋ.

grum ni ti, lekulum zlebaba goro. ¹⁵ Nəzalay kəli ndam məgru təwi va do, adaba bay magray təwi ti əsar ere ye ti bay ya nañ agri təwi agray ni do. Nəzalay kəli ti zlebaba goro, adaba nəhia ere ye ti Baba goro əhu na dek ana kəli a. ¹⁶ Ngay lekulum kədumaba nu a ti kəhumi ana ahər ba. Nu nədaba kəli a sawaṅ. Nədaba kəli a ti ga məgrumu təwi nday hini: mara məgru zlam sulumani akada ga ahar ga mənğəhaf ya ewi bəza sulumani ni. Zlam gani nday nani sulumani ni ti nawayay tiji ba. Nahkay tamal kəsəruma lekulum ndam goro mək kihindəmfiṅa zlam kə Baba azuhva nani nahəma, Baba aməgri ana kəli. ¹⁷ Ere ye ti nəhi ana kəli grum ni ti nihi: Wayumvu. »

Ndam ga duniya tizirey Yezu akaba ndam madəbay nañ ni

¹⁸ « Tamal ndam ga *duniya təbu tizirey kəli ti, səruma tizirey nu enji gekəli. ¹⁹ Tamal lekulum ndam ga duniya ti akal ndam ga duniya tawayay kəli, adaba tawayay ndam gatay. Ay lekulum ti ndam ga duniya do. Nu nədaba kəli a ti nədekaba kəli akaba ndam ga duniya; nday gani tizirey kəli ti azuhva nani. ²⁰ Sərunki ka ma goro ya nəhi ana kəli: “Maslaṅa ya agri təwi ana mis ni ti àtam bay ya ti nañ agri təwi ni do” ni. Tamal təgrua

daliya ti atəgri daliya ana kəli daya. Tamal təgəsukia ma ti atəgəsiki ma ana kəli daya. ²¹ Atəgri zlam nday nani dek ana kəli ti azuhva lekulum ndam goro, adaba təsar Bay ya ti əslərbiyu nu ni do. ²² Tamal nəra ndo, nəhi ma ana tay ndo nahəma, akal nday ndam magudar zlam do. Ay ti nəra, nəhia ma ana tay a, nahkay nday ndam magudar zlam, atətəmfəṅa kə seriya koksah.

²³ « Maslaṅa ya ti ezirey nu ni ti maslaṅa gani nani ezirey Baba daya. ²⁴ Tamal nəgray zlam ya mis təgray day-day do ni e kiđiṅ gatay bu ndo ni ti, akal nday ndam magudar zlam do. Nihi ti tìpia təwi goro ya nəgray na. Ay ku tìpia nəṅgu ni təbu tizirey nu, təbu tizirey Baba daya. ²⁵ Ay agravu nahkay ti, ti pakama ya əbu məbəkiani e *Divi gatay bu ni mığravu. Pakama gani nani ti nihi: “Tizirey nu masakani, day nəgri araṅa ana tay ndo.” †

²⁶ « Ay Məsuf ge jiri nañ ya anəslərbiyu ana kəli kwa afa ga Baba ni, amara ga məjənaki kəli a. Amasləkabiya kwa afa ga Baba eminjikia ke kəli a ti amagrakua sedi a. ²⁷ Lekulum day akəgrumkua sedi a, adaba kwa ka mənjkəki ge təwi goro lekulum kəbum akaba nu. »

16

¹ « Nəhi ma gani ana kəli ti adaba nawayay ti

† 15:25 Limis 35.19; 69.5.

kâfumku ahâr, kâmbreñum ba. ² Atagaraya kâli a ahay ga *mahəŋgalavû Melefit ba. Ay atəgri ana kâli nahkay cilin do : sarta nahaŋ amara ; ka sarta gani nani ti maslaŋa ya ti amabazl kâli ni ti aməhi ana ahâr agray ere ye ti Melefit awayay ni. ³ Atagray nahkay ti adaba təsər Baba do, təsər nu do daya. ⁴ Ay nəhi ma gani ana kâli ti, adaba sarta gani eminjia ti akəsərumki ka ma gani, nəhia ana kâli a ändava. Ma gani hini nəhi ana kâli ka mənĵeki ge tawi geli ndo, adaba nu nəbu akaba kâli mba. »

Tawi ga Məsuf Njəlatani ya agray ni

⁵ Yezu adəm keti : « Nihi ti nasləka, nakoru afa ga Bay ya ti əslərbiyu nu ni. Ay “Kəkoru eley” ti maslaŋa əbi ehindifua e kidin gekâli ba bi. ⁶ Ma hini ya nəhi ana kâli ni ti əhəlia ahâr ana kâli a. ⁷ Ay ma hini ya nəhi ana kâli ni ti ma ge jiri : hojo nasləka, adaba tamal nəsələka ndo ni ti, maslaŋa ya ti nədəm anəsəlribiyu ana kâli ga məjənaki kâli ni ti amara do. Nahkay anasləka ti akəŋgətum zlam sulumani, adaba tamal nasləka ti anəsəlribiyu naŋ ana kâli. ⁸ Ka ya ti eminjia ni ti amədəfiaba zlam ana ndam ga *duniya ; zlam gani nani ti ndam ga duniya təsərkaba lala do. Ere ye ti amədəfiaba ana tay a, awayay ti təsərkaba lala ni ti nihi : zlam magudarani ge mis, jiri ge Melefit, seriya ge Melefit.

⁹ Āki ka zlam magudarani ti amədəfiaba ana tay a nday təbu tagudar zlam, təsər do. Zlam gatay ya tagudar ni ti nihi : təfəku ahâr do. ¹⁰ Āki ke jiri ge Melefit ti amədəfiaba ana tay a təsər ma gani do. Ere ye ti adəfaki Melefit naŋ jireni ni ti nihi : nasləka nakoru afa ga Baba, ekipəm nu e eri vu va do. ¹¹ Āki ka seriya ge Melefit ti amədəfiaba ana tay a təsər ma gani do. Ere ye ti adəfiki seriya ge Melefit ana tay ni ti nihi : bay magədavani ya agur duniya ni ti Melefit əgəsa naŋ əna seriya ändava.

¹² « Zlam əbu kay nawayay nəhikivu ana kâli, ay ti nəhi ana kâli do, adaba kisləmki məgəskabani faŋ do. ¹³ Məsuf ge jiri ni eminjia ti amədəfikiki divi ge jiri ana kâli, aməhiaba ma gana dek ana kâli a. Ma ya ti aməhi ana kâli ni ti ma ga ahâr gayaŋ gayaŋani do ; aməhi ana kâli ti ma ya ti naŋ əci ni cilin. Aməhi ere ye ti amagravu ni dek ana kâli daya. ¹⁴ Amadəfaki ahəmamam nu gədəkani ni, adaba emici ma goro mək aməhi ma gani ana kâli. ¹⁵ Zlam ga Baba dek ti goro. Nədəm Məsuf ge jiri ni emici ma goro, aməhi ana kâli ni ti azuhva nani. »

Ndam ga Yezu atəjalay ahâr, kələŋ gani atəmərnu

¹⁶ Yezu əhi ana tay keti : « Kama gəzit ti ekipəm nu do, ay kama gani gəzit ti ekipəm nu keti. » ¹⁷ Ndam madəbay naŋ ni tارا ticia ma gayaŋ na

ti ndahan e kidin gatay bu tãdãm : « Adãm : “Kama gũzit ti ekipãm nu do, ay kama gani gũzit ti ekipãm nu keti” akaba adãm : “Naslãka nakoru afa ga Baba” ti, adãm nahkay ti ahãmamam ? »¹⁸ Tãdãm : « Ma gayan ya adãm “Kama gũzit” ni ti awayay adãmvaba mam ? Leli mĩciaba ma gana do. »¹⁹ Yezu àra àsëra tawayay tihindifinã ma na ti àhi ana tay ahkado : « Ma goro ya nãhi ana kũli : “Kama gũzit ti ekipãm nu do, ay kama gani gũzit ti ekipãm nu keti” ni ti, kãbum kazlapumki e kidin gekũli bu. »²⁰ Nãhi ana kũli nahãma, lekũlum ti ekituwãm, akandavum kudã, ay ndam ga *duniya ti ni atãmãrvu. Akãgrum daliya, ay daliya gekũli ni amandav, mæk akãmãrumvu.

²¹ « Nazay mazavu gani : akãgrum daliya akadã ga wal a hud awayay ewi wur ni. Wal ni agray daliya adaba sarta gayan ãnjia. Emiweya wur na ti àjalaki ahãr ka daliya gayan ya àgray ni va do ; amãrvu adaba ëweya mis a duniya va. »²² Nihi ti lekũlum day kãbum kãgrum daliya nahkay. Ay enipi kũli keti : ka sarta gani nani ti akãmãrumvu ; maslanã àbi amacafãna kũli kã mãmãrvani nana bi.

²³ « Ka fat gani nani ti pakama àbi ekihindũmfua bi. Nãhi ana kũli nahãma, tamal kãsãruma lekũlum ndam goro a mæk kihindũmfina zlam kã Baba azuhva nani nahãma, Baba amãvi ana kũli. »²⁴ Kekilenã ka ya

ti kihindũmfina zlam kã Baba ni ti ngay lekũlum ndam goro ti kãhumi fan ndo. Hindũmfina ; tamal kihindũmfina nahkay ti akãngætum mæk akãmãrumvu dal-dal, aranã amacafãna kũli kã mãmãrvana do. »

Yezu ëyefina kã duniya àndava

²⁵ « Nãhi ma gani dek ana kũli ti àna ma *gozogul. Ay sarta àbu ara ti anãhi ma ana kũli nahkay va do. Ka sarta gani nani ti anãdãmki ma ka Baba vay-vay. »²⁶ Ka fat nani ti ekihindũmfina zlam kã Baba adaba lekũlum ndam goro. Ngay anahãngali nanã ana kũli ti nãdãm do, »²⁷ adaba nanã nanãni àna ahãr gayan awayay kũli. Awayay kũli ti adaba lekũlum kãbum kawayayum nu, kãgãsumkabã nãslãkabiya afa gayan a. »²⁸ Edefinã nãslãkabiya afa ga Baba, nãra a duniya va, ay nihi ti naslãka a duniya ba, nanãgoru afa ga Baba. »

²⁹ Eslini ndam madãbay nanã ni tãhi ahkado : « Nihi kãbu kazlapi ana leli vay-vay, kãhi ma gozogul ana leli va do. »³⁰ Nihi ti mãsãra nak kãsãra zlam a dek, nahkay ahãr adãm mihindifũka ma do, adaba kãsãra ere ye ti mawayay mähuk na àndava. Ègia nahkay ti leli mãfãkuk ahãr, mægãskabã kãslãkabiya afa ge Melefít a. »³¹ Yezu àhi ana tay : « Nihi ti kãfumku ahãr edefinã aw ? »³² Sarta amara, nihi ti ãnjia àndava : ka sarta gani nani ti ekidũmvu

kway-kwayay, ku way way do amaslaka zlam gayan a ; lekulum dek akembrumbu nu, nu belan ka ahàr goro. Ay ti nu belan ka ahàr goro do, adaba Baba nan abu akaba nu. ³³ Nèhi ma gani hini ana kali ti, nawayay ti aranja aheli ahàr ana kali ba, adaba lekulum kàbum akaba nu akada mis belan. Nihi a duniya bu ni ti atagri daliya ana kali, ay zum njeda, adaba nu ti nøyefinja kà duniya àndava. »

17

Yezu ahəngali Melefit ana ndam madəbay nan ni

¹ Yezu àra àdama ma nana nahkay ti amənjoru e melefit vu, àdəm : « Bəba goro ni, sarta enja. Gray ti mis dek təsər Wur gayak ti nan gədakani ; nahkay ti atəsər nak gədakani azuhva Wur gayak ni. ² Kəvia njeda ana Wur gayak ga məgur mis a dek, ti məvi *sifa ya àndav day-day do ni ana nday ya ti kəbi tay a ahar vu ni dek. ³ Sifa ya àndav day-day do ni ti nihi : təsər kur, nak belan, nak Melefit ededinj ededineni, təsər Yezu *Krist nan ya kəslərbiyu ni daya. ⁴ Nəgra təwi ya kəhu nəgray ka had na dek àndava ; təwi goro gani nani àdəfikia ana mis a nak gədakana. ⁵ Ahaslani wudaka kəgraya məlan a nahəma, nu nəbu akaba kur a məlan gədakani masladani bu : nihi day hənguriyu nu a məlan gani nani vu keti ti. ⁶ Kədaba mis a duniya ba, kəbua tay

a ahàr va. Nihi ti nədəfikia kur ana tay a, təsəra kur a àndava. Ahaslani ti nday a ahar bu afa gayak, ay nihi ti kəbua tay a ahar va, mək təgəsukkia ma. ⁷ Nihi ti təsəra zlam ya nu nəbu àna nan ni dek ti nak kəbu tay a ahar vu ededinj, ⁸ adaba nəhia pakama gayak ya kəhu nəhi ana tay na dek ana tay a. Pakama gayak gani nani ti təgəskabá : təsəra nəsləkabiya ti afa gayak, àslərbiyu nu ti nak ededinj.

⁹ « Nahəngali kur ana tay. Nəhəngali kur ana mis ga *duniya do, nahəngali kur ana ndam ya ti kəbu tay a ahar vu ni cilinj, adaba nday ti ndam gayak. ¹⁰ Zlam goro dek ti gayak, zlam gayak dek day goro ; nahkay mis təsəra nu gədakani azuhva nday ya ti kəbu tay a ahar vu na. ¹¹ Kama kama ti nu anələbi a duniya bu bi, anasləka anoru afa gayak, ay nday ti atanjəhad a duniya ni bu. Bəba goro ni, nak njələta ; fi ahàr ana tay àna njeda gayak. Njeda gani nani ti nak kəvu. Fi ahàr ana tay ti tigi akada mis belan akada geli ata nak leli məbu belanani ni. ¹² Kəvua njeda gayak a ; nahkay ka ya ti nəbu akaba tay ni ti, nəfia ahàr ana tay àna njeda gani nana. Nəbia slimi ana tay a, ku mis belan gatay èji ndo, si maslanja ya ti ahàr àdəm ejiji ni kwa. Gayan ya ejiji ni ti, ti pakama ya abu məbəkiani a Wakita gayak ni bu ni məgravu.

¹³ « Nihi ti nasləka nakoru afa gayak. Nu nəbu nəhuk

ma hini a duniya bu ni ti, nawayay ti nday tàmervu dal-dal azuhva nu, ti màmèrani gani mîsliva ana tay a vu va. ¹⁴ Nàhia pakama gayak a ðek ana tay a mæk tægəskabá. Nahkay ndam ga duniya təbu tizirey tay adaba nday ndam ga duniya do, akada goro ya nu mis ga duniya do ni. ¹⁵ Nahəngalay kur ti ga məhəlabə tay a duniya ba do. Nahəngalay kur ti, ti kàhəngafəŋa tay kè *Seteni a. ¹⁶ Nday ti ndam ga duniya do, akada goro ya nu mis ga duniya do ni. ¹⁷ Gray ti tigi ndam gayak *njəlatani àna jiri gayak. Jiri gayak ti ma ge jiri ya nəhi ana tay ni. ¹⁸ Nak kəslərbiyu nu a duniya vu, nahkay nu day nəsləruru tay a duniya vu. ¹⁹ Nu mis gayak njəlatani, nahkay nday day etigi ndam gayak njəlatani. Tigi ndam gayak njəlatani ti àna pakama gayak jireni ya nəhi ana tay ni.

²⁰ « Nàhəngali kur ana tay cilin do ; nahəngali kur ana nday ya ti atəgəskabu pakama gatay ya atəhi ana tay ni, mæk atəfəku ahər ni daya. ²¹ Bəba goro ni, nawayay ti mis ya təfəku ahər ni ðek tigi akada mis bəlan, akada nak kəbu akaba nu, nu day nəbu akaba kur akada mis bəlan ni. Nawayay ti nday day tigi akaba leli akada mis bəlan ; nahkay ti ndam ga duniya atəsər nak kəslərbiyu nu. ²² Nak kəgray ti mis ðek təsər nu gəðakani ; nahkay nu day nəgray ti mis

təsər ndam ya tadəbay nu ni nday gəðakani akada goro ni. Nəgray nahkay ti, nawayay ti tigi akada mis bəlan akada geli ya leli məbu bəlanani ni. ²³ Nu ti nəbu akaba tay akada mis bəlan ; nak day kəbu akaba nu akada mis bəlan. Azuhva nani nday day etigi bəlanani akada geli ni. Etigia bəlanana ti ndam ga duniya atəsər nak kəslərbiyu nu, kawayay tay akada gayak ya ti kawayay nu ni.

²⁴ « Bəba goro ni, nawayay ti ndam ya kəbu tay a ahar vu ni ti nday day tōru ka məlan goro ya nəbiyu ni. Nawayay ti tipi nu, nu gəðakani azuhva njədə gayak ya kəvu ni. Kəvu njədə gani nani ti adaba kwa kəgraya məlan a faŋ ndo kəwaya nu a. ²⁵ Bəba goro ni, nak jireni. Ku tamal ndam ga duniya təsər kur do nəŋgu ni, nu nəsəra kur a ; ndam goro day təsəra nak kəslərbiyu nu. ²⁶ Nəðəfikia njədə gayak ana tay a, anəðəfikioru ana tay anəmbəran do. Nawayay ti tawayavu akada gayak ya kawayay nu ni ; nahkay ananjəhad akaba tay akada mis bəlan. »

18

Gəðakani ga ndam Zude təgəs Yezu

(Meciyu 26.47-56 ; Mark 14.43-50 ; Luk 22.47-53)

¹ Yezu àra àdəma ma na nahkay ti təsləka, tōru akaba ndam madəbay nan ni ke ledi ga zalaka ya təzalay Sedron ni. Eslini ti dini nahan əbu, təhuriyu. ² Ay ti Zudas

naŋ ya ti ara asəkumoru naŋ ni àsəra məlaŋ gani nana, adaba kəlavad ata Yezu təbu təcakalavu akaba ndam madəbay naŋ ni eslini. ³ Zədəs nakəŋ àdi kama ana ndam slewja akaba ana nday ya ti tajəgay *ahay gəđakani ge Melefit ni. Ndam slewja gani nani ti gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təcakalavu akaba ndam *Feriziyəŋ mək təsləroru tay. Tòru ti àna zlam ahar gatay, təhəla ceŋgel akaba vala-vala a ahar va daya. ⁴ Yezu àsəra ere ye ti amagrakivu na, nahkay nday nakəŋ tòru tìnjəa wudak ti, àŋgwivabiyu ana tay a ma vu mək àhi ana tay ahkado : « Kədəbum way ? » ⁵ Təhi ahkado : « Madəbay Yezu zal Nazaret ni. » Naŋ nakəŋ àhi ana tay : « Nu gani, nu hi. » Zədəs naŋ ya ara asəkumoru Yezu ni naŋ àkibu ka tay. ⁶ Yezu àra àdəma « Nu gani, nu hi » ti tənɡoru aləŋ-aləŋ, tədəd ka had. ⁷ Yezu àhi ana tay keti : « Kədəbum way ? » Təhi ahkado : « Madəbay Yezu zal Nazaret ni. » ⁸ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəhia ana kəli a “Nu gani, nu hi” a timey ! Tamal kədəbum ti nu nahəma, mbrəŋum ndam goro hini təsləka. »

⁹ Àdəm nahkay ti, ti ma ya ti àhi ana Bəŋani : « Bəba, ndam ya ti kəbu tay a ahar vu ni ku mis bəlaŋ gatay èjifua ndo » ni mągravu. ¹⁰ Maslalam àfəŋ ka Simu Piyer ; Simu Piyer nakəŋ àradəya fətah mək àsi ana bay

məgri təwi ana gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, àsifəŋə slimi ga ahar ga daf a həndad. Bay magray təwi nani ti slimi gani Malkus. ¹¹ Ay ti Yezu àhi ana Piyer : « Həŋguriyu maslalam gayak ni a ahay gani vu. Baba àdəm anəcakay daliya, ay ti kəhi ana ahər nəcakay ba waw ? »

Gəđakani ga ndam Zədə takoru àna Yezu kə meleher ga Anna

¹² Eslini ndam slewja akaba gəđakani gatay ni akaba ndam *Zədə ya tajəgay *ahay gəđakani ge Melefit ni təgəs Yezu, təwəlikabu ahar. ¹³ Təra təwəlikabá ahar na ti təzoru naŋ afa ga Anna. Anna ti medim ga Kayif. Ka sarta gani nani ti Kayif gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit. ¹⁴ Maslaŋə ya àhi ana ndam Zədə : « Hojo mis bəlaŋ məmət azuhva mis dek » ni ti, Kayif gani nani.

Piyer adəm naŋ àsər Yezu do

(Meciyə 26.69-70 ; Mark 14.66-68 ; Lək 22.55-57)

¹⁵ Simu Piyer nday ata maslaŋə nahaŋ ya naŋ day adəbay Yezu ni tədəboru Yezu. Bay madəbay Yezu nani ti gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni àsəra naŋ a lala. Nahkay təhuriyu ka ahar bəlaŋ akaba Yezu a dalaka ga ahay ga gəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni vu. ¹⁶ Ay ti Piyer àhuriyu ndo, ècik kà

mahay. Eslini bay madəbay Yezu ya ti gəɖakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit àsəra naŋ a lala ni àhərkiaya ka wal ya ajəgay mahay na, àhi ma mək àziyu Piyer a dalaka ga ahay ni vu. 17 Wal ya ti ajəgay mahay ni àhi ana Piyer ahkado : « Nak day bəlaŋ ga ndam madəbay maslaŋa nani ni do waw ? » Eslini Piyer àhi : « Aha, nu bay madəbay naŋ do. »

18 Ndam ya tagray təwi eslini ni akaba nday ya ti tajəgay *ahay gəɖakani ge Melefit ni aməd awər tay, tèbefta aku a təbu tənɟafəŋ. Piyer day àrəkivoru ka tay ànɟafəŋ bilegeni.

Anna ehindifɲa ma kà Yezu a
(Meciy_u 26.59-66 ; Mark 14.55-64 ; L_uk 22.66-71)

19 Eslini gəɖakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ehindifɲa ma kà Yezu a, àhi ahkado : « Ndam madəbay kur ti ndamam ? Kacahi mam ana mis ni mam ? » 20 Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nəhia ma ana mis a dek vay-vay. Kəlavad nəbu nəcahi zlam ana tay a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu akaba a dalaka ga *ahay gəɖakani ge Melefit ni bu, ka məlaŋ ya ndam *Zude dek təcakalavu ni. Ma ya ti nədəm akal-akal ni ti àbi. 21 Kihindifua ma ti kamam ? Hindi ma goro ti afa ga ndam ya ti nəhi ma ana tay ni. Nday ti təsəra ere ye ti nədəm na. »

22 Yezu àra àdəma nahkay ti bəlaŋ ga ndam ya tajəgay

ahay gəɖakani ge Melefit ni àdi barva kəba mək àhi : « Təhəŋgrifəŋ kà ma ana gəɖakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ti nahkay aw ? » 23 Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Tamal nəgudara ma ti dəfaya ma ya ti nəgudar na. Ay tamal ma goro ya nədəm ni ma ge jiri ti kədu barva ti kamam ? » 24 Kəlaŋ gani Anna àdəm təzoru naŋ afa ga Kayif gəɖakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. Nahkay təzoru naŋ ahar məwəlikabani afa ga Kayif nakəŋ.

Piyer adəm keti naŋ àsər Yezu do

(Meciy_u 26.71-75 ; Mark 14.69-72 ; L_uk 22.58-62)

25 Ka ya ti Simu Piyer naŋ àbu anɟafəŋ ka aku ni kekiləŋa ni ti təhi ahkado : « Nak day bəlaŋ ga ndam madəbay maslaŋa hini do waw ? » Ay ti Piyer àdəm : « Aha, nəbi nadəbay naŋ bi. » 26 Zal nahəŋ naŋ àbu eslini, naŋ bay məgri təwi ana gəɖakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. Maslaŋa gani nani ti Piyer àsifəŋa slimi a ti ana mis ge dini gayan. Maslaŋa nani àhi ana Piyer ahkado : « Nipi kur kwa enekwiŋ e dini bu ata naŋ ti nak timey. » 27 Ay ti Piyer àdəm keti : « Aha, nu do. » Eslini agwazl àzlah həya.

Yezu naŋ àbu kə meleher ge Pilet bay ga ndam Rom ni

(Meciy_u 27.1-2, 11-14 ; Mark 15.1-5 ; L_uk 23.1-5)

28 Du àna zuzweni nahəma, ndam *Zude tázay Yezu afa ga Kayif, tòru àna naŋ afa ge Pilet bay ga ndam *Rom ya agur had *Zude ni. Ay tòru tìnjəa àna naŋ a ti ndam Zude tawayay məhuriyani a ahay vu afa ga bay ni ndo. Adaba tamal təhuriya ti tigi nday njələta do, tìsliki məzum zlam ga wuməri ga *Pak ni do. 29 Nahkay bay *Pilet nakəŋ àhərkiaya ka tay e mite va, àhi ana tay ahkado : « Kàbəhadumki mirdim ka maslaŋa hini ti àgudar mam ? » 30 Təhəŋgrifəŋ, təhi : « Tamal ti àgudar zlam ndo ni ti akal məzəbiyu naŋ afa gayak ndo. » 31 Nday nakəŋ t̄ara t̄ədəma nahkay ti Pilet àhi ana tay ahkado : « Zuma naŋ a, lekələm lekələmeni grumfəŋa seriya, akada ge seriya gekəli ya kəgrum na. » Ndam Zude ni təhəŋgrifəŋ, təhi : « Leli nahəma, seriya ga makad mis ti t̄əvi divi gani ana leli ga magrani ndo. » 32 T̄ədəm nahkay ti, ti ma ga Yezu ya àdəm amara məmət nahkay ni ti məgravu.

33 Eslini Pilet àŋgoru a ahay vu, àzalay Yezu, èhindifina ma, àhi : « Nak ti bay ga ndam Zude ededifəŋ aw ? » 34 Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak nakani kàjalay tək, day ti mis t̄əhuk aw ? » 35 Pilet àhi : « Nu zal Zude aw ? T̄əzəbiyu kur afa goro ti ndam jiba gayak gayakani akaba gəđakani gekəli ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni do waw ? Kàgudar mam ? » 36 Yezu

àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nu bay, ay bay goro ti ga duniya hini do. Tamal bay goro ni ga duniya hini ti, akal ndam goro t̄akadva akaba ndam ya t̄əgəsi nu ana ndam Zude na. Ay ti t̄əgray nahkay ndo, adaba bay goro ni ga duniya hini do. » 37 Pilet àhəŋgrifəŋ, àhi : « K̄ədəm nahkay ti nak bay ededifəŋ aw ? » Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak k̄ədəm. Nu ti n̄ara a duniya va, t̄iwi nu ti, ti n̄ahi ma ge jiri ana mis. Ku way way do naŋ mis ge jiri ti abi slimi ana ma goro ya n̄ədəm ni. » 38 Eslini Pilet àhi ahkado : « Jiri ti məŋ ga mam jiken mam ? »

T̄ədəm seriya àgəsa Yezu a, si takad naŋ kwa

(Meciyu 27.15-31 ; Mark 15.6-20 ; Luk 23.13-25)

Pilet nakəŋ àra àhia ma ana Yezu a nahkay ti àhərkiaya ka ndam Zude na e mite va keti. Àhi ana tay ahkado : « Nu ti n̄ədi ahàr ana zlam magudarani gayaŋ ndo simiteni. 39 Ay k̄əsəruma kilevi a wuməri ga *Pak bu ni ti n̄əbu n̄əfiaya zal danğay ana k̄əli a bəlaŋ. Nihi ti kawayum n̄əfiaya bay ga ndam *Zude na ana k̄əli a waw ? » 40 Nday nakəŋ t̄ara t̄icia ma ge Pilet na ti t̄əzlah kay kay, t̄ədəm : « K̄əfaya maslaŋa nana ba, faya Barabas a sawaŋ ! » Barabas gani nani ti zal abra, àbazla mis a.

19

1 Eslini Pilet àhi ana ndam slewja gayaŋ t̄ázay Yezu, t̄əzłəb naŋ àna kurupu. 2 T̄ara

təzləba naŋ a ti ndam slewja ni təslapaya adak a hindigil-hindigil mək təfiviyyu a ahər vu akada ga jaku ni. Təfikabu mugudi ndizeni ga bay daya. ³Tərə təbəkia zlam nday nana nahkay ti təhədfəŋbiyyu, təhi ahkado : « Məgruk sa, bay ga ndam *Zude ! » Nday nakəŋ tərə təhia ma nahkay ti təsi barva kəba kəba.

⁴ Eslini Pilet əhərkiaya ka ndam Zude na e mite va keti, əhi ana tay : « Nihi nahəma, nara nəzibiyu naŋ ana kəli e mite vu, ti kəsərum nəŋgət zlam magudarani gayanə ga məwəlki naŋ di ndo. » ⁵ Mək Yezu nakəŋ əhəraya e mite va əna adak ya ka ahər na akaba əna mugudi ndizeni ya təfikabu na. Yezu əra əhəraya ti Pilet əhi ana tay : « Maslaŋa nakəŋ naŋ hi. » ⁶ Gədfəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefīt ni akaba ndam gatay ni tərə tīpia Yezu a ti təzlah kay kay, tədəm : « *Dəfəŋ naŋ kə təndal ! Dəfəŋ naŋ kə təndal ! » Pilet əhi ana tay ahkado : « Lekələm lekələmeni zuma naŋ a ti kədərufəŋ ka təndal gani. Nu ti nəŋgət zlam magudarani gayanə ga məwəlki naŋ di ndo. » ⁷ Ndam Zude ni təhəŋgrifəŋ, təhi : « Melefīt əvia divi ana leli ndam Zude a, ahər ədəm təkəf naŋ, ədəba azay ahər gayanə ədəm naŋ Wur ge Melefīt. » ⁸ Pilet əra əcia ma gatay na ti əgra aŋgwaz a dal-dal, ⁹ əŋgwiyyu a ahay vu keti, əhi ana Yezu : « Nak kəsəkabiya ti eley ? » Ay ti

Yezu naŋ te-te, əhəŋgrifəŋ ndo. ¹⁰ Pilet əhi : « Kəhu ma do ? Nisliki məmbrəŋ kur, nisliki *madərfəŋ kur kə təndal ti kəsər do waw ? » ¹¹ Yezu əhəŋgrifəŋ, əhi : « Kisliki məgru araŋa do, si tamal Melefīt əvuka divi gana kwa. Nahkay ti maslaŋa ya ti əgəsukbiyyu nu ni əgudara zlam a ətama gayak na. »

¹² Yezu əra ədəma nahkay ti Pilet nakəŋ ədəbay divi ga məmbrəŋ naŋ. Ay ndam Zude ni təzlah, təhi : « Tamal kəmbərəŋa maslaŋa hina ti kədəfəkia kəwayay *Sezar do, ədəba ku way way do azay ahər gayanə ədəm naŋ bay ti maslaŋa gani nani ezirey Sezar. » ¹³ Pilet nakəŋ əra əcia ma ge mis na ti əzəbiyyu Yezu e mite vu mək ənjəhad ka mələŋ magray seriya ni. Mələŋ gani nani ti maslamalani lala əna akur, təzalay əna ma *Hebri ti « Gabata. »

¹⁴ Vad gani nani ti vad ga maslamalakabu zlam ga wuməri ga *Pak ; fat agray wis wudək. Pilet nakəŋ əhi ana ndam Zude ni ahkado : « Bay gekəli nihi. » ¹⁵ Nday nakəŋ tərə tīcia nahkay ti təzlah, tədəm : « Kədə, kədə, dərfəŋ naŋ kə təndal ! » Eslini Pilet əhi ana tay ahkado : « Nədarfəŋ bay gekəli ni kə təndal aw ? » Gədfəkani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefīt ni təhəŋgrifəŋ, təhi : « Bay geli nahaŋ əbi, si Sezar kwa. » ¹⁶ Pilet əra əcia ma na nahkay ti əvi divi ana ndam slewja gayanə ga

madarfəŋ Yezu kà təndal. Nahkay nday nakəŋ tázay Yezu, tàsləka àna naŋ a.

Tadarfəŋ Yezu kà təndal

(Meciyu 27.32-44; Mark 15.21-32; Luk 23.26-43)

¹⁷ Ka ya ti təbu takoru ni ti Yezu azay təndal ya ti takoru *tadarfəŋ naŋ ni àna ahar gayanəŋ gayanəni. Tàhəraya a kəsa ni ba, tòru ka məlanəŋ nahəŋ; məlanəŋ gani nani ti təzalay « Məlanəŋ ga Aslat ga Ahàr »; àna ma *Hebri ti təzalay « Golgota. » ¹⁸ Tòru tɪnjua eslina ti *tadarfəŋ naŋ kà təndal ni. Tadarfəŋa mis ndahanəŋ a cə kà təndal ndahanəŋ a daya: Yezu ti naŋ e kidiŋ gatay bu.

¹⁹ Pilet àdəm təbəkɪ ma ka pələŋgaf, tadarfəŋiyu kà təndal ga Yezu ni ti mis tɪjɛŋgey, təsər. Ma gani ya ti təbəkɪ ni nahkay hi: « Yezu, zal Nazaret, Bay ga ndam *Zude. » ²⁰ Ma gani nani ti təbəkɪ àna ma Hebri, àna ma Rom akaba àna ma Gres. Ndam Zude kay tɪjɛŋga ma gana, adaba məlanəŋ ya ti tadarfəŋ Yezu kà təndal ni cifa akaba kəsa. ²¹ Gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tàra tɪcia ma gana ti təhi ana Pilet ahkado: « “Naŋ Bay ga ndam Zude” ti kəbəkɪ ba. Nɔgulum bəkɪ: “Maslanəŋa hini àdəm naŋ Bay ga ndam Zude” sawanəŋ. »

²² Ay Pilet nakəŋ àhi ana tay ahkado: « Ere ye ti nəbəkɪ ni ti mənəhadə nahkay. »

²³ Ndam slewja ni tàra tadarfəŋa Yezu kà təndal na ti, təhəl azana gayanəŋ ni, tèdeka

məlanəŋ fad, ku way way do e kidiŋ gatay bu àŋgəta bəlanəŋ. Tàza endəwi gayanəŋ a daya; endəwi gani nani ti mədəməkani àfəŋ bi, tələmaya zəbalana. ²⁴ Nahkay ndam slewja ni təzlapay e kidiŋ gatay bu, tədəm: « Mègəzleh endəwi hini ba; nɔgulum məgrumki ca-ca ti məsər way azum way. » Ndam slewja ni tàgray nahkay ti, zlam ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni àgravu. Pakama gani nani ti nihi:

« Tèdeka azana goro na e kidiŋ gatay ba,

mək tàgrakia ca-ca ke endəwi goro a.* »

Ndam slewja ni tàgray akada nani gani ededəŋ.

²⁵ Kà gəvay ga təndal ya ti tadarfəŋ Yezu ni ti wəl ndahanəŋ təbu micikeni. Wəl nday nani ti nday hi: mənəŋ ga Yezu, wur ga mənəŋ ga mənəni, Mari wal ga Kəlopas akaba Mari ga kəsa Magədala.

²⁶ Bay madəbay Yezu ya Yezu awayay naŋ kayani ni naŋ àbu kà gəvay ga mənəŋ ga Yezu daya. Yezu àra èpia tay a ti àhi ana mənəni ni ahkado: « Mma, wur gayak ti naŋ hini. » ²⁷ Àra àhia ma ana mənəna nahkay ti àhi ana bay madəbay naŋ ni ahkado: « Muk ti naŋ hini. » Kwa ka fat nani bay madəbay Yezu ni àzoru mənəŋ ga Yezu ni afa gayanəŋ ti mənəhadə afa gayanəŋ a.

* 19:24 Limis 22.19.

Yezu amət
(*Meciy*_H 27.45-56; *Mark*
15.33-41; *Luk* 23.44-49)

²⁸ Yezu àsəra àgra təwi gayəŋ na dek àndava. Àra àsəra nahkay ti àdəm ahkado: « Yam àkada nu a. » Àdəm nahkay ti, ti zlam ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni mǎgravu. † ²⁹ Mandaray nahanj àbu eslini mafəkadani akaba zum cecəwekeni. Tàra tici ma ga Yezu na ti tázay zlam ya esikabu yam akada ga matala ni, tətəliyu a zum ni vu, tàbahi ka aday mək tətəlikabiyu kà pakama ana Yezu. ³⁰ Yezu àra àcaka zum cecəwekeni na ti àdəm ahkado: « Təwi goro dek àgrava àndava. » Àra àdəma nahkay ti àzəgad ahàr gəzak mək àmət.

Zal slewja nahanj àtəhad
Yezu àna awasl

³¹ Vad gani nani ti hajəŋ gani vad məpəsabana, nahkay mis təbu təslamalavu. Vad məpəsabana gani nani ti àtama vad məpəsabana ndahanj na, nahkay ndam *Zude tawayay ti kisim ge mis ya ti *tədarfəŋ tay kà təndal ni tənəhadfəŋiyu kà təndal ni a vad məpəsabana ba ba. Nahkay tòru afa ge Pilet, təhi ahàr àdəm tēhebi asak ana tay ti təmət weceweci, təhəlfəŋa tay kà təndal na. ³² Nahkay Pilet əsləroru ndam slewja gayəŋ. Tàra tɪnjia ti tēhebi asak ni ana mis bəlanj gani ya tədarfəŋ nanj kà təndal

akaba Yezu ni, mək tēhebi ana nanj ye cə ni. ³³ Tàra tərəkia ka Yezu a, tawayay tēhebi asak ti tədi ahàr nanj məmətani àndava, nahkay ti tēhebi asak ni ndo. ³⁴ Ay bəlanj e kidɪŋ ga ndam slewja ni bu àtəhad Yezu àna awasl a jamanjgay vu gək. Àra àtəhada nanj a ti mimiz əŋgəzaya həya, yam day əŋgəzaya. ³⁵ Àgrakia sedi ka zlam gani nana ti, maslanja ya èpia ni. Àgrakia sedi a, pakama gayəŋ ya ti àdəm ni ti jiri ededɪŋ. Nanj day àsəra pakama gayəŋ ya àdəm ni jiri ededɪŋ. Àdəm nahkay ti awayay ti lekəlm day kəgəsumkabu pakama gani, kəfumki ahàr ka Yezu. ³⁶ Zlam gani nani àgravu ti, ti zlam ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni mǎgravu. Pakama gani nani ti nihi: « Ku aslat ga vu gayəŋ tekeɔ eteheb do. † » ³⁷ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi keti: « Ndam ya ti tətəhad mis ni atamənjələŋ ka maslanja ya ti nday tətəhad ni. § » Pakama gani nani day àgrava.

Təfiyu kisim ga Yezu e min-
diviŋ vu

(*Meciy*_H 27.57-61; *Mark*
15.42-47; *Luk* 23.50-56)

³⁸ Zal nahanj àbu slimi gani Zuzef, nanj ga kəsa Erimete. Nanj ti bay madəbay Yezu, ay adəbay nanj akal-akal adaba əŋgwaz awərfəŋa nanj kà ndam *Zude a. Yezu àra

† 19:28 Mənjay Limis 69.22. ‡ 19:36
Limis 34.21. § 19:37 Zakari 12.10.

Mənjay Mahərana 12.46; Macalani 9.12;

àmata ti Zuzef nakəŋ òru afa ge Pilet, èhindifiŋa divi ga mazay kisim ga Yezu na, mək Pilet àvi divi gani. Nahkay òru àzay kisim ga Yezu ni. ³⁹ Nikodem day òra ka məlan gana. Nikodem ti naŋ ya ti a vad nahaŋ àrəkioru ka Yezu ga məlavad ni. Òru ti, àzay haf mebedeni gərgəri cə, bəlan gani təzalay mir, nahaŋ ti ni eləwes, àgray kilə kru kru mahkər. Haf gani nani ti mizi gani àbəlay. ⁴⁰ Tàra təzaya kisim na ti ata Zuzef nday ata Nikodem nakəŋ titədey àna gabaga ; ka ya ti təbu titədey nahəma, təbəkì haf ni ke kisim ni hi hi. Wudaka ndam Zude tili mis ti tagray nahkay day. ⁴¹ Kà gəvay ga məlan ya *tədarfəŋ Yezu kà təndal ni ti dini nahaŋ àbu eslini. E dini gani nani bu ni ti mindiviŋ nahaŋ àvu, tili nihi guhwa təfiyu kisim ga maslaŋa faŋ ndo. ⁴² Ka fat nani ti ndam Zude təbu təslamalavu ga vad *məpəsabana, nahkay ata Zuzef nday ata Nikodem nakəŋ təfiyu Yezu e mindiviŋ nani vu, adaba mindiviŋ ni driŋ do.

20

Ndam maɖəbay Yezu takoru kə mindiviŋ

(Meciyə 28.1-8 ; Mark 16.1-8 ; Lək 24.1-12)

¹ Də ge miledə àna zuzəni a vad ye enjenjeni ga gosku nahəma, Mari ga kəsa Magədala òru ke mindiviŋ ni. Òru ènjəa ti àdi ahà ana mindiviŋ ni bəŋa, èpi

belim ni àləŋ ana mindiviŋ ni bi. ² Naŋ nakəŋ àra èpia belim ni àləŋ bi nahkay ti àcuhwakibiyu ka Simu Piyer nday ata bay maɖəbay Yezu ya Yezu awayay naŋ kay ni, àhi ana tay ahkado : « Ndaməŋa təzaba Bay geli na e mindiviŋ ni ba, məsər məlan ya təfəkad ni do. »

³ Ata Piyer nday ata bay maɖəbay Yezu nahaŋ ni tàra ticia nahkay nahəma, təsləka təzay divi ga moroni ke mindiviŋ ni. ⁴ Nday cəeni tacuhworu, ay bay maɖəbay Yezu nahaŋ ni àcuhway àtam Piyer, ènjiyu ke mindiviŋ ni enji gayan. ⁵ Òru ènjəa ti àndəhad ahà, àmənjiyu e mindiviŋ ni vu, èpi gabaga ni mabəhadani cilin, ay ti àhuriyu ndo. ⁶ Kələŋ gani Simu Piyer ti ni òru ènjəa ke mindiviŋ na ti àhuriyu həya, èpi gabaga ni mabəhadani duca, ⁷ azana ya ti titədi ahà ana Yezu àna naŋ ni day mifedekabani ka məlan nahaŋ, mabəhadani akaba gabaga ni do. ⁸ Eslini bay maɖəbay Yezu nahaŋ ya ènjiyu ke mindiviŋ enji ge Piyer ni àhuriyu bilegeni. Àra àhuriya ti èpi zlam ya ti àgravu ni, àsəra Yezu àngaba e kisim ba. ⁹ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefīt bu, ahà adəm Yezu amət mək aŋgaba e kisim ba, ay kekileŋa nday gani ticiaba pakama gana faŋ ndo. ¹⁰ Kələŋ gani ndam *maɖəbay Yezu nakəŋ təsləka, tòru a magam.

Yezu aṅgazlivu ana Mari ga kəsa Magədala

(*Meciyu 28.9-10; Mark 16.9-11*)

11 Ka sarta gani nani Mari naṅ àbu kà gəvay ge mindiviṅ ni, etəwi. Naṅ àbu etəwi ti àndəhad ahàr, àmənjiyu e mindiviṅ ni vu, ¹² èpi *məslər ge Melefit cə məbakabu azana bəd-bədani. Nday manjəhadani digəs-gəs ka mələṅ ya táfəkad kisim ga Yezu ni; bələṅ manjəhadani gwar ka mələṅ ga ahàr, bələṅ gani ti ni gwar ka mələṅ ga asak. ¹³ Eslini məslər ni tihindifiṅa ma, təhi ahkado: « Wal hini, kitəwi mam? » Wal ni àhəṅgrifəṅ ana tay, àhi ana tay ahkado: « Ndamaṅa təzaba Bay goro e mindiviṅ ba, nəsər mələṅ ya táfəkad ni do. »

14 Àra àdəma nahkay ti àmbatbiyu ma kələṅ, èpi Yezu naṅ jika, ay ti ṅgay Yezu ti àsər do. ¹⁵ Eslini Yezu àhi: « Wal ni, kitəwi mam? Kadəbay way? » Wal ni àhi ana ahàr maslaṅa ya àhi ma ni ti bay ya agray təwi e dini bu ni. Nahkay àhi: « Maslaṅa goro, tamal nak kəzaba naṅ a ti dəfuki mələṅ gani, nakoru nazay. » ¹⁶ Yezu àhi: « Mari. » Eslini Mari nakəṅ àmbatkioru ma, àhi àna ma *Hebri: « Rabuni. » Awayay adəmvaba: « Məsi. » ¹⁷ Yezu àhi: « Kàcafəṅa nu kà masləkana ba, adəba nècəloru afa ga Baba faṅ ndo. Nihi ti ru afa ga bəza ga mmawa ni, hi ana tay ahkado: “Nəcəloru afa ga

Baba, naṅ Bəṅ gekəli daya. Naṅ gani ti Melefit goro, Melefit gekəli daya.” » ¹⁸ Mari ga kəsa Magədala nakəṅ àra ècia ma ga Yezu na ti àrəkioru ka ndam madəbay Yezu ni, àhi ana tay ahkado: « Nìpia Bay geli na. » Mək àṅgəhadì ma ga Yezu ya àhi ni ana tay.

Yezu aṅgazlivu ana ndam madəbay naṅ ni

(*Meciyu 28.16-20; Mark 16.14-18; Luk 24.36-49*)

¹⁹ Ka fat ga ladi gani nani ga mələkarawa ti ndam *madəbay Yezu ni təṅgasva a ahay ba mək təzləkkabá mahay a, adəba aṅgwaz awərfəṅa tay kà ndam *Zude ndahan na. Nday təbu maṅgasvani nahkay ti Yezu àhurkiviya ka tay, ècik jik e kidiṅ gatay bu, àhi ana tay: « Melefit mągray ti araṅa àhəli ahàr ana kəli ba. » ²⁰ Àra àhia ma ana tay a nahkay ti aṅgazli ahar gayan ni akaba jamaṅgay gayan ni ana tay. Nday nakəṅ tàra tìpia Bay geli na ti təmərva daldal. ²¹ Eslini Yezu àhi ana tay: « Melefit mągray ti araṅa àhəli ahàr ana kəli ba » keti. Mək àhi ana tay: « Melefit àslərbiyu nu, nahkay nu day nəslər kəli akada gayan ya àslərbiyu nu ni. »

²² Àra àdəma nahkay ti èviteki aməd gayan ka tay mək àhi ana tay: « Nəvia Məsuf Njəlatana ana kəli a: gəsumkabá naṅ a. ²³ Ndam ya ti akəmbəṅumfəṅa zlam magudarani gatay na kà tay a ni ti, Melefit day aməmbərfəṅa kà tay a. Ay

ndam ya ti akəmbrənjumfəŋa zlam magudarani gatay na kà tay a do ni ti, Melefit day aməmbərfəŋa kà tay a do. »

Yezu aŋgazlivu ana Tumas

²⁴ Tumas ti naŋ bəlaŋ ga ndam *madəbay Yezu kru mahar cəeni ni, təzalay naŋ Didim daya. Ka fat gani nani ya ti Yezu aŋgazlivu ana ndam madəbay naŋ ndahaŋ ni ti Tumas naŋ àkibu ka tay bi. ²⁵ Ndam madəbay Yezu ndahaŋ ni təhi ahkado : « Mìpia Bay geli na. » Àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Nawayay nipi məlaŋ ga ahar ya tàdar àna masaŋsaŋ ni, nawayay nətəliyu weleher a məlaŋ gani vu. Nawayay nətəliyu ahar a məlaŋ ga jamaŋgay ya tətəhad àna awasl ni vu. Tamal nəgray nahkay ndo ni ti nəgəskabu ma gekəli ni do. »

²⁶ Gosku sekw ka ahàr gani ndam madəbay Yezu ni təbu maŋgasvani a ahay bu keti, mahay məzləkkabani, Tumas day naŋ àkibu ka tay. Yezu àrəkia ka tay a, ècik jik e kidin gatay bu, àhi ana tay ahkado : « Melefit məgray ti araŋa àhəli ahàr ana kəli ba. » ²⁷ Eslini àhi ana Tumas nakəŋ : « Mənjaki ka ahar goro ni, ti kətəliyu weleher gayak ni. Təliyu ahar gayak a jamaŋgay goro ni vu. Mbrəŋ gejewi, fəku ahàr, gəskabá nəŋgaba e kisim ba edefin a. » ²⁸ Eslini Tumas nakəŋ àhi : « Nak Bay goro, nak Melefit goro. » ²⁹ Yezu àhi : « Nak ti kipia nu a day

kwa ti kəgəskabu nu nəŋgaba e kisim ni ba. Ndam ya ti təgəskabu nəŋgaba e kisim ba, tìpi nu ndo ni ti təmərvu. »

Ere ye ti àzəkiyu Zerj ga məbəkì wakita hini ni

³⁰ Yezu ti àgra zlam magray ejep ndahaŋ a gərgəri kay kə meleher ga ndam madəbay naŋ na. Ay ti təbi məbəkiani a wakita hini bu bi. ³¹ Zlam ya ti nəbəkì ni ti, nawayay ti kəgəsumkabu Yezu ti naŋ *Krist, naŋ Wur ge Melefit. Tamal kəgəsumkabá ti Melefit aməvi *sifa ya àndav day-day do ni ana kəli adaba kəbum kəfumki ahàr ka Yezu palam.

21

Yezu aŋgazlivu ana ndam madəbay naŋ ni e Gelili

¹ Àra àgra vad a bal ka ahàr gana ti Yezu aŋgazlivu ana ndam madəbay naŋ ni keti. Aŋgazlivu ana tay ti kə gəvay ga dəluv Tiberiyat. Zlam gani àgravu ti nahkay hi : ² ka sarta gani nani ndam *madəbay Yezu ata Simu Piyer, Tumas naŋ ya təzalay naŋ Didim ni, Natanayel ga kəsa Kana ga had *Gelili ni, bəza ge Zebede akaba ndam madəbay Yezu ndahaŋ cə təbu ka ahar bəlaŋ eslini. ³ Nday təbu eslini ti Simu Piyer àhi ana nday ndahaŋ ni : « Nakoru nəgəsbiyu kilif. » Nday nakəŋ təhi : « Leli day makoru. »

Nahkay tòru təcəliyu a *slalah ga yam vu, tadəboru kilif. Təndəhadki hundum ga məgəsani, ay ku kilif bəlaŋ

tekedî tægəs ndo. ⁴ Məlanj əra əsla ti ndam madəbay Yezu nakəŋ tîpi Yezu nanj əbu jika ka dən-dən, ay ŋgay nanj ti təsər ndo. ⁵ Eslini Yezu əhi ana tay ahkado : « Ndam goro ni, zlam məzumani əfəŋ kə kəli gəzit aw ? » Təhi : « Əbi. » ⁶ Mək Yezu nakəŋ əhi ana tay : « Təlumiyyu zəva gekəli ni gwar ka ahar ga dəf. Nahkay ti akəgəsumaya kilif a. » Nday nakəŋ təra tətəliya ti zəva ni əgəsa kilif a dal-dal. Tawayay tagəjahaya a slalah ga yam ni va, ay ti tisliki ndo. ⁷ Eslini bay madəbay Yezu ya ti Yezu awayay nanj kay ni əhi ana Piyer : « Hini ti Bay geli ci ni. »

Simu Piyer əra ecia ya təhi « Hini Bay geli » ni ti əfakabiyu endəwi gayanj ya əzakaba ni, mək ədiyu a yam ni vu cizliv. ⁸ Məlanj ya tægəsaya kilif a ni ti drinj drinj akaba dən-dən ni do, əgray ezewed bəlanj cilinj, nahkay ndam madəbay Yezu ndahanj ni təra əna slalah ga yam na gwar kə dən-dən na, tagəjahbiyyu zəva gatay ya akaba kilif dal-dalani ni. ⁹ Nday nakəŋ təra tınjia ka dən-dən na, təhəraya a slalah ga yam ni ba ni ti, tîpi aku ŋgulusa, kilif əki baca akaba *dipen. ¹⁰ Eslini Yezu əhi ana tay : « Dəguma əna kilif ya kəgəsumaya na. »

¹¹ Nahkay Simu Piyer acəliyyu a slalah ga yam ni vu keti, əgəjahaya zəva na ka dən-dən a. Təra tagəjahaya ti tədviyyu ahər ana kilif gəđəkani diŋ əna kru kru zlam mahar mahkər. Akaba

nani dek zəva ni atədkaba ndo. ¹² Yezu əhi ana tay : « Dəguma kəzumum zlam. » Ku maslanj bəlanj e kidinj ga ndam madəbay nanj ni bu ŋgay « Nak way ? » ti tisliki məhiani ndo, adaba təsəra nanj Bay geli. ¹³ Eslini Yezu əra əzay dipen ni, əvi ana tay, mək əvikivu kilif ni ana tay. ¹⁴ Kwa ga Yezu ya əŋgaba e kisim ba ni ti əŋgazlivu ana ndam madəbay nanj ni sak mahkər əna hini.

Pakama ga Yezuya ahi ana Piyer ni

¹⁵ Təra təzuma zlam a ti Yezu əhi ana Simu Piyer ahkado : « Simu wur ge Zerj, kawayay nu kətama nday hina waw ? » Piyer nakəŋ əhi : « Iy Bay goro, kəsəra nawayay kur. » Mək Yezu əhi : « Jəgay bəza təmbak goro ni. » ¹⁶ Yezu əhi ye cə : « Simu wur ge Zerj, kawayay nu aw ? » Piyer əhi : « Iy Bay goro, kəsəra nawayay kur. » Mək Yezu əhi : « Hətay təmbəmbak goro ni. » ¹⁷ Yezu əhi ya mahkər : « Simu wur ge Zerj, kawayay nu aw ? » Pakama ga Yezu ya əhi ana Piyer « Kawayay nu aw ? » ya mahkər ni ti əhəlia ahər ana Piyer a, nahkay əhi ana Yezu : « Bay goro ni, kəsəra zlam a dek ; kəsəra nəbu nawayay kur. » Eslini Yezu əhi : « Jəgay təmbəmbak goro ni. ¹⁸ Nəhuk nahəma, ka ya ti nak wur dagwa ni ti, nak nakani kəwəlvu əna maspara, kəra ka məlanj ya ti kəwayay na dek. Ay ka ya ti ekigia medewel a ni ti akəhəloru ahar gavəla,

maslaŋa nahaŋ aməwəlukvù maslpara gayak ni, mək amazuru kur ka mələŋ ya nak akawayay moroni do ni. »¹⁹ Yezu àdəm nahkay ti, awayay adafaki ahəmamam Piyer amara məmət, mis atazləbay Melefit azuhva məmət gayaŋ ni. Yezu àra àhia ma nahkay ti àhi : « Dəbabiyyu nu. »

Pakama ga Yezu ya adəmki ka bay ya Yezu awayay naŋ kayani ni

²⁰ Eslini Piyer àmənjabiyu gwar kələŋ, mək èpi bay madəbay Yezu ya ti Yezu awayay naŋ kay ni. Naŋ ti naŋ ya ti a vad ya ti təzum zlam akaba Yezu ni ti àzoru ahər gayaŋ gwar ka məbərur ga Yezu, àhi : « Bay geli, maslaŋa ya ara asəkumoru kur ni ti way ? » ni. ²¹ Piyer àra èpia naŋ a nahkay ti àhi ana Yezu ahkado : « Ay naŋ hini timey, Bay geli ? » ²² Yezu àhi : « Tamal nawayay ti mənjuhəd duk abivoru ana vad goro ya anaŋga ni ti, ma gani gayak mam ? Nak ti dəbabiyyu nu ciliŋ. » ²³ Bəza ga mən geli ndahaŋ tàra ticia ma ga Yezu ya àdəm na ti, təbu tədəm e kidin gatay bu bay madəbay Yezu nani ti aməmət do. Ay ŋgay aməmət do ni ti Yezu àdəm ndo. Ma gayaŋ ya àdəm ni ti nahkay hi : « Tamal nawayay ti mənjuhəd duk abivoru ana vad goro ya anaŋga ni ti, ma gani gayak mam ? Nak ti dəbabiyyu nu ciliŋ. »

²⁴ Àbəki zlam nday hini ka wakita ti bay madəbay Yezu nani ; naŋ àbu agray sedi gani daya. Leli day məsəra sedi gayaŋ ya agray ni ti sedi ge jiri.

²⁵ Yezu àgra zlam ndahaŋ a kay daya. Tamal təkəki ma gani bələŋ àna bələŋ ka wakita ti, amal wakita gani dal-dal àsabay. Nətamahay mələŋ ga duniya ni dek àhəca ga mabəhadvana.

Tɔwi ga ndam asak ga Yezu Ere ye ti mɔdɔmki ke Tɔwi ga ndam asak ga Yezu ni

Maslanja ya ti àbɛki Tɔwi ga ndam asak ga Yezu ni ti àdafay slimi gayaŋ a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nɛŋgu ni, kwa ka mɛnjɛki gani ndam ga Yezu dɛk tɔsɛra àbɛki ti Lɔk bay ya tàgrakabu tɔwi akaba Pol ni (2 Timote 4.11). Mɔsɛra, bay ya ti àbɛki Tɔwi ga ndam asak ga Yezu ni ti àbɛki Ma Mɔweni Sulumani ge Lɔk ni day nan (Lɔk 1.1-4 ; Tɔwi 1.1).

A wakita ge tɔwi ga ndam asak ni bu ni ti Lɔk àŋgɛhad zlam ya àgravu ka sarta ya Melefit àzoya Yezu e melefit va àndava ni. Àŋgɛhad manjɛhad ga ndam ga Yezu ye enjenjeni ni : manjɛhad gani nani ti adɛfiki manjɛhad sulumani ana leli (mazavu gani 2.42-47 ; 4.32-36). Àŋgɛhad ere ye ti Pol zal asak ga Yezu àgray ni ; nahkay ka ya ti mejɛŋgey wakita ga Pol ni ti mɔsɛra mɔlan ja tàdɔmki ma na. Wakita ge tɔwi ga ndam asak ga Yezu ni awɛlkabu Ma Mɔweni Sulumani ni akaba wakita ga ndam asak ga Yezu ya tàbikioru ana mis ni, ti Wakita Mɔweni ge Melefit dɛk mîgi wakita bɛlan.

Ka 1.8 ti Yezu àhi ana ndam gayaŋ ni : « Akɛgrumkua sedi a Zeruzalem, ka had Zude,

ka had Samari, ku kè sliri ga mɔlan a dɛk. » Ma hini adɛfiki ana leli ahɛmamam Lɔk àslamalakabu wakita ni : ka mɛnjɛki gani àŋgɛhad zlam ya àgravu a Zeruzalem ni (1-7), mɛk àŋgɛhad zlam ya àgravu ka had Zude akaba ka had Samari ni (8-12) ; kɛlan gani àŋgɛhad zlam ya àgravu ka had driŋ-driŋeni ni (13-28).

Lɔk àŋgɛhad pakama ndahan ja ndam asak ga Yezu tɛhi ana mis ni (mazavu gani 2.14-36 ; 10.34-43) ; nahkay adɛfay ahɛmamam mɛhi Ma Mɔweni Sulumani ana mis ni. Lɔk àŋgɛhad ma ga vu ga ndam asak ga Yezu ya tàdɔm kè meleher ga ndam ge seriya ni (mazavu gani 4.8-12 ; 7.2-53). Azuhva pakama gani nani ti mɔsɛra zlam ya ti ndam ga Yezu tɛgɛskabu na lala.

A wakita ni bu dɛk Lɔk awayay àŋgɛhad zlam kal-kal akaba ere ye ti àgravu ni. Àdafay slimi ga mɔlan ndahan ja ndam asak ga Yezu tɔru ni, akaba slimi ga ndam ga ŋgumna ya tàdi ahàr ana tay eslini ni. Ku ka ya ti ndam ga Yezu tìcivu ndo nɛŋgu ni àŋgɛhad ma gani kal-kal akaba ere ye ti àgravu ni (15.1-2).

Lɔk àdɛm mɔgosay Mɔsuf Njɛlatani koksah (5.1-11 ; 8.9-25). Adɛfay daliya ya ndam ga Yezu tàcakay ni (mazavu gani 5.40 ; 7.54-60). Ay adɛfay njɛda ga Yezu ya àniviyu ana ndam ga Yezu ni daya. Àŋgɛhad tɔwi ga ndam asak ga Yezu ya tàgray àna njɛda ga Mɔsuf Njɛlatani ni (mazavu

gani 2.1-12 ; 3.1-10). Nahkay məsəra, Yezu ti nañ àbu àna njəda dal-dal, avi njəda ana leli daya.

Yezu adəm Melefit aməvi Məsuf Njəlatani ana ndam asak gayan

¹ Teyüfil goro ni, nəbukki wakita nahan keti. A wakita goro ya ti nəbukki enjenjeni ni bu ni ti, nəngəhaduka təwi ga Yezu ya àgray na akaba zlam ya àcahi ana mis na dek. Nəngəhadukaba dek kwa ka mənəkə ge təwi gayan ² duk àbivu ana vad ya ti Melefit àzoru nañ agavəla na. Wudaka Yezu àcəloru agavəla nahəma, àhia ma ana ndam ya àdaba tay a, tigia ndam *asak gayan a ni. Àhi ana tay ere ye ti nañ àwayay təgray ni, àhi ana tay àna njəda ga *Məsuf Njəlatani. ³ Àra àcaka daliya, àməta ti àngazlivu ana tay, àgra zlam a gərgəri ti təsər nañ àna sifa ededij. A hud ga vad kru kru fadani bu àrəkia ka tay a sak kay, àhi ma ana tay àki ka *Məgur ge Melefit. ⁴ A vad nahan Yezu nañ àbu àzum zlam akaba tay nahəma, àhi ana tay ahkado : « Nəhia ana kəli a, Baba goro aməvi zlam ana kəli. Nahkay zla nahəma, kəsləkumaba a Zeruzalem a ba, jəgum zlam gani ya ti aməvi ana kəli ni. ⁵ Zəñ ti àbara mis àna yam a. Lekələm ti ni vad bal kama Melefit *aməbaray kəli àna Məsuf Njəlatani. »

Melefit azoru Yezu e melefit vu

⁶ A vad nahan nday təbu akaba Yezu ti tihindifiña ma, təhi ahkado : « Bay geli, kara kagraj ti ndam *Izireyel təgur məlan zlam gatay keti ti nihi həya aw ? » ⁷ Ahəngarfəñ, àhi ana tay ahkado : « Bay ya ti àfəkə vad gani akaba sarta gani ti Baba goro. Lekələm zla ti Melefit àvi divi ana kəli ga məsərani ndo. ⁸ Ay zla ti Melefit aməbəkiaya Məsuf gayan ke kəli a, nahkay akəgrumkua sedi àna njəda gayan a. Akəgrumkua a Zeruzalem, ka had *Zude, ka had *Samarı, ku kə sliri ga məlan a dek. » ⁹ Yezu àra àhia ma nana ana tay a nahkay ti, nday təbu tamənjələñ ti, Melefit àzoru nañ agavəla a hud melefit vu, mək məgudunğudunğunğah nañ, tıpi nañ va do.

¹⁰ Yezu àra əsləka ti nday təbu tamənjəru agavəla kekileña. Eslini mis cə məbakabu azana bəf-bəfani tərħərkiə ka tay a, ¹¹ təhi ana tay ahkado : « Ndam Gelili, kəmənjəmoru agavəla ti kamam ? Yezu gani kıpəma nañ a àdoru e melefit vu ti, amənga day akada gayan ya ti kıpəm nañ ərə e melefit vu ni. »

Ndam asak ga Yezu tədaba mis ga mənguyu a məlan ga Zudas va

¹² Ka sarta gani nani ti nday ka həma ya təzalay *Oliviye ni. Həma gani nani drin drin kay akaba Zeruzalem do, àgray ezewəd kru. Nahkay nday nakəñ təsləka eslina, tənga a Zeruzalem a. ¹³ Təru

tinjua ti təcəloru a ahay gatay ya tanjəhadviyu ni vu. Ahay gani nani ti ka ahər ga ahay nahan. Nday gani ti ata : Piyer, Zeñ, Zek, Andre, Filip, Tumas, Bartelemi, Meciyə, Zek wur ga Alfe, Simu nañ bəlan ga ndam ya takədvakivu ka had gatay ni, nahan ni ti ni Zəd wur ge Zek. 14 Nday dek təbu təcakalavu kəlavəf akaba wəl ndahan, akaba Mari mən ga Yezu akaba bəza ga mən ga Yezu. Təcakalavu ti ga mahəngalay Melefit.

15 Əra əgra vad a 6al ti bəza ga mən geli təcakalava, təgray nday diñ əna kru kru cə. Eslini Piyer əcikaba e kidiñ gatay ba, əhi ana tay ahkado : 16-17 « Bəza ga mmawa, ahaslani Zədas nañ bəlan geli Melefit ədaba nañ a ga magrakabu təwi akaba leli a, ay ti nañ gani ədəfikia divi a ana ndam ya təgəs Yezu na. Əgray nahkay nahəma, kwa ahaslani Devit ədəmkia ma ka nañ a. Ma gani nani ti ədəm əna njəda ga *Məsuf Njəlatani, əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu. Nahkay ahər ədəm ma gani nani si məgravu kwa. »

18 Ga Zədas ya ədəfiki divi ana mis ni ti əgudara zlam a. Təvi siñgu azuhva nani, mək ərə əsəkum vədan əna nañ. Eslini nañ nakəñ ədəd a ma ma, huđ gayan ni ətəzkaba tuh, dindəy gayan dek əhəraya a dala va. 19 Ndam Zerəzalem

dek təra ticia zlam gana ya əgravu na ti, təzalay vədan nani Hakeldama, awayay adəmvaba əna ma gatay a ti dala ge mimiz.

20 Nahkay Piyer əhi ana tay : « Əbu məbəkiani a wakita ge Limis bu :

“Ti təmbrəñ ahay gayan, ti maslaña ənjəhadvü va ba.” *

« Əbu məbəkiani keti :
“Ti maslaña nahan məzay məlan gayan ni, məgray təwi gayan ni.”

†

21 « Nihi nahəma, ahər ədəm mədumaba maslaña nahan a. Maslaña nani ti ahər ədəm si nañ e kidiñ ga ndam geli ya tədəbay Bay geli Yezu ka ya ti leli məbu masawəday akaba nañ ni, 22 ənjəki ka fat ya ti Zeñ *əbaray Yezu ni duk ənivoru ana vad ya ti Melefit əzaba Yezu e kidiñ geli ba, əzoru nañ agavəla ni. Leli ti magrakia sedi ka mənğaba ga Yezu a, nahkay ahər ədəm bəlan gatayani məhərkivaya ke leli a. »

23 Piyer əra ədəma ma nana ti təhəl mis cə, bəlan gani slimi gayan Zəzef, mis təzalay nañ Barsabas, slimi gayan nahan Zəstəs ; maslaña nahan ni ti ni slimi gayan Matiyas. 24 Eslini nday dek təhəngalay Melefit, tədəm : « Bay geli, nak kəsəra ere ye ti əniviya ana mis a məbərur bu na dek. Nahkay dəfiki maslaña ya kədaba nañ e kidiñ gatay cəeni hini ba ni ana leli.

* 1:20 Limis 69.26. † 1:20 Limis 109.8.

25 Maslaña ya nak akadaba nañ a ni ti, emigi zal asak a mələñ ga Zədas ni vu ga magray təwi gayan. Zədas ti əsləkaba, àdoru ka mələñ gayan nahan zlam gayan. »
 26 Tàra tàhəngala Melefit a nahkay ti təgraki ca-ca ka tay ti təsərkaba maslaña ya ti Melefit àdəkiba ni, mək àdədki ka Matiyas. Nahkay Matiyas nakəñ ahurkiviyu ka ndam *asak kru mahar bəlanani ni.

2

Melefit asləribiyu Məsuf Njəlatani ana ndam gayan

1 Ka fat ga wuməri ge *Peñtikwet ti ndam ya təfəki ahər ka Yezu ni təngasvu dek ka mələñ bəlanani. 2 Eslini həya tici dadəy ga zlam àhəndabiyu gwar e melefit bu akada ga aməd ya ti akəzlay kay kay ni. Mək dadəy ni àhəndiyu a ahay ya ti nday təvu manjəhadani ni vu dek. 3 Nday nakəñ tìpi zlam ndahan, zlam gani nday nani tamənjavu akada arəd ga aku ni, tèdevu, tənəhadki bəlan bəlan ka tay dek. 4 *Məsuf Njəlatani əsliva a vu vu ana tay a dek. Eslini tənəki ka mazlanani àna ma həma ndahan gərgərani, ku way way do azlapay àna pakama ya ti Məsuf Njəlatani àdəfiki ni.

5 Ka sarta gani nani ndam *Zəde ndahan təbu a Zerəzalem, tawayay magray ere ye ti àbəlafəñ kè Melefit ni. Nday nani təsləkabiya a kəsa gərgərani ba ka həf

ga mələñ na dek. 6 Tàra ticia dadəy na ti təngasvu ka ahar bəlan. Eslini ku way way do e kidiñ gatay bu èci zlapay àna ma həma gayan, maslaña nahan e kidiñ ga ndam ga Yezu ni bu azlapay àna nañ ni. Ere ye ti àgravu ni ti àgria ejep ana tay a dal-dal. 7 Tədəm ahkado : « Ere ye ti mici ni agravu ahəmamam ? Nday hini ya ti təzlapay ni nday dek ndam Gelili do aw ! 8 Ay ti ku way way do e kidiñ geli bu nañ əbu eci nday təbu təzlapay àna ma həma gayan ni ti àgravu ahəmamam ? 9 E kidiñ geli bu ahalay ti mis təsləkabiya a kəsa gərgərani ba kay : mis ndahan təsləkabiya a Part a, ndahan e Medi, ndahan e Elam, ndahan keti a Mezopotami, ka həf *Zəde, a Kapados, a Poñ, a Azi, 10 e Firizi, e Pemfili, e Ezip a, mis ndahan ti ni təsləkabiya ka həf Libi gwar e Sireñ, akaba a Rom a. 11 Mis ndahan e kidiñ geli bu ndam Zəde, ndahan ti ni tigi ndam Zəde migeni. Ndam Kret akaba ndam Arabi təbu e kidiñ geli bu daya. Ay ti ku way way do e kidiñ geli bu eci ere ye ti ndam nday nani təzlapay ni àna ma həma gayan. Nday təbu tədəmki ma ka zlam sulumani ya Melefit àgray ni. » 12 Nahkay zlam gani àhəliaba ahər ana tay a, təsər ere ye ti tagray ni do. Nahkay tədəm e kidiñ gatay bu ahkado : « Ere hini ya agravu ni ti awayay

adəmvaba mam? »¹³ Mis ndahañ ti ni tēyefiñ kà ma gani, tədəm: « Nday ya ti təzlapay nahkay ni ti zum àkadkaba tay a. »

Pakama ge Piyer ya ahi ana mis ni

¹⁴ Eslini Piyer ècikaba akaba ndam *asak ndahañ kru mahar bəlañani na, àhi ma ana mis ya ti təbu eslini ni. Àzlapay kay kay, àdəm: « Lekuləm ndam *Zəde akaba lekuləm ya ti kanjəhadum a Zerəzalem ni dek, bumi slimi ana ma goro ya nəhi ana kəli ni: ahər àdəm kicəm ere ye ti agravu ni lala. ¹⁵ Lekuləm kədəmum bi zum àbu akad nday ndani zla tək, aha! Nahkay do; njemdi ambəlbmbu ya ge miledə mba timey! ¹⁶ Nihi ti pakama ga bay mahəngaray pakama ge Melefit Zəwel ya àdəm ahaslani ni àbu agravu sawañ. Àdəm ahkado:

¹⁷ “Melefit àdəm: Ka sarta ga mandav ga məlañ wudək nahəma, anəbəkiaya Məsuf goro àki ke mis a dek.

Nahkay bəza gekəli za-walani akaba walani atəhəngri ma goro ana mis;

dagwá gekəli etipi zlam ya ti mis tìpi day-day ndo ni; medewél gekəli day kisim emizidekivu ka tay kay.

¹⁸ Iy nahkay, ka sarta gani nani anəbəkiaya Məsuf goro

ka ndam məgru təwi za-walani akaba walana dek,

mək atəhəngri pakama goro ana mis.

¹⁹ Eslini anagray zlam ya ti mis tìpi day-day ndo ni kay agavəla akaba ka had:

mis etipi mimiz, aku akaba azək dəl-dəl.

²⁰ Fat amasladay va do, emigi ləvəñ;

kiyi day emigi ndizeni akada mimiz.

Zlam gani nani amagrava nahəma,

vad ga Bay geli ara wudək.

²¹ Eslini ti ku way way do àzala slimi ga Bay geli a ti

Melefit amahəngay nañ.” * »

²² Piyer àhi ana tay keti, àdəm: « Ndam *Izireyel, bumi slimi ana ma goro ya ti nəhi ana kəli ni. Lekuləm dek kəsəruma, Yezu zal Nazaret ni ti Melefit àdəfiki ana kəli ti àzaba nañ ga məgri təwi gayañ a. Adafaki ti àna magray təwi gərgərani kay ya mis tìpi day-day ndo, àvi ana Yezu ni. ²³ Maslaña gani nani ti zlam àgrakiva akada ge Melefit ya ti àdəm ahaslani na, adəba Melefit ti àsəra zlam ya amagravu na dek. Lekuləm kijinəma nañ a àna məgəsi nañ ana ndam ya təgəskabu ma ge Melefit do na, ti təkədfəñ nañ kà təndal.

²⁴ Ay Yezu àra àməta nahkay ti Melefit àhəngaraba nañ a, àzaba nañ a daliya ge kisim ni ba. Melefit àgray nahkay ti məsəra njəda ge kisim

* 2:21 Zəwel 3.1-5.

ni àhəca ga mægəs Yezu a.
 25 Nahkay Devit àdəmkiā ma
 a wakita ba, àdəm ahkado :

“Nìpia Bay Melefit goro
 kəlavad ka ma goro a,
 naŋ àbu ka ahar ga daf kà
 gəvay goro ti nəgəgər
 ba.

26 Nahkay məbərūv goro
 amər dal-dal,
 nidi limis àna məmərani
 daya.

A vu goro bu dek nəsəra Mele-
 fit amara məgru sulum
 gayan.

27 Bay goro Melefit, nəsəra
 akəmbərəŋ nu e kisim
 bu do ;

ti mis gayak *njəlatani ezi ti,
 akavay divi gani do.

28 Kədəfukia divi ya ti nəŋgət
 sifa àna naŋ na ;

anəmərūv dal-dal adaba nak
 kəbu akaba nu.” † »

29 Piyer naŋ àbu adəmoru
 ma gayan ni nahkay ti àhi
 ana tay ahkado : « Bəza ga
 mmawa, ahàr àdəm nəhi ma
 gani ana kəli vay-vay : bəŋ ga
 bəŋ geli Devit ti àməta, tìleba
 naŋ a àndava. Ku kani nəŋgu
 ni mindiviŋ gayan àbu a kəsə
 geli bu. 30 Ay Devit ti naŋ
 bay məhəŋgri *pakama ge
 Melefit ana mis. Àsəra Melefit
 àmbadīa, àhi ahkado : “Biliŋ
 e kidiŋ ga bəza huđ gayak
 bu aməzum bay gayak.” ‡

31 Nahkay wudaka ere gani
 agravu ti àsəra : àsəra *Krist
 *Bay gəđakani ya amara ni
 aməmət mək amanğaba e
 kisim ba. Àra àsəra ti àdəmki
 ma ke Krist, àdəm :

“Melefit àmbərəŋ naŋ e kisim
 bu ndo, vu gayan èzi
 ndo daya.” §

32 « Yaw Yezu gani ya ti
 nəzlapiki ana kəli ni ti Melefit
 àhəŋgaraba naŋ e kisim ba.
 Leli ndahaŋ ni dek magray
 sedi gani tata. 33 Bəŋani
 Melefit àzoru naŋ agavəla,
 àfəkad naŋ kà ahar ga daf
 gayan, mək àvi Məsuf gayan
 Njəlatani akada gayan ya
 ti àhi ahaslani ni. *Məsuf
 Njəlatani gani nani ti Yezu
 àbəkia ke leli a. Nahkay ere
 ye ti kipəm akaba kicəm ni ti
 təwi gayan. 34 Devit ti Melefit
 àzoru naŋ e melefit vu ndo.
 Naŋ naŋani àna ahàr gayan
 àdəm :

“Bay geli Melefit àhi ana bay
 goro : Njəhadā gwar kà
 ahar ga daf goro a, a
 məlanğ ga gəđakani va.

35 Ndam ezir gayak ti
 anabəhad tay kə mele-
 her gayak

akada ga zlam ga bay ya abəki
 asak ni, ti kəcəlki ka
 tay.” *

36 « Nahkay ahàr àdəm
 lekələm ndam Izireyel dek
 kəsərum lala zlam gani ge
 jiri : Yezu gani ya kəkadum
 naŋ àna *madarfəŋ naŋ kà
 təndal nahəma, naŋ Bay
 gəđakani ya Melefit àslərbiyu
 ni, Melefit adaba naŋ a, ègia
 Krist a. »

37 Nday nakəŋ tàra tìcia ma
 ge Piyer na ti bərūv àtikaba
 ana tay a. Eslini tìhindifiŋa
 kə Piyer a akaba ndam

† 2:28 Mənjay Limis 16.8-11. ‡ 2:30 Mənjay Limis 132.11 ; 2 Semiyel 7.12-13.

§ 2:31 Limis 16.10. * 2:35 Limis 110.1.

asak ndahan na, tãdãm : « Bæza ga mmawa, nihi ti magray ahãmamam ? »
 38 Piyer ahãngarfãñ, àhi ana tay ahkado : « Mbatumkaba majalay ahàr gekùli a, ku way way do *tãbaray nañ àna *slimi ga Yezu Krist. Nahkay ti Melefit ambãrfãña zlam magudarani gekùli ni kè kùli a. Amøvi Møsum Njølåtani gayañ ana kùli daya. 39 Ere gani nani ti Melefit àdãm amøvi ana kùli akaba ana bæza gekùli. Amøvi ana ndam ya tãbiyu drin ni daya. Bay Melefit geli amøvi ana mis ya ti amazalakabu tay ni ðek. »

40 Eslini Piyer àhi ma ndahan gægãrani ana tay kay, awayay ti tægãsiki. Àhi ana tay : « Gøsumkabá ti Melefit mãhãngay kùli, slækumkiba ka ndam magudar zlam ye e hini vu na ! » 41 Eslini mis ndahan kay e kidin gatay bu tægãskabá ma ge Piyer na. Tãra tægãskabá ma gayañ na ti ndam asak ni tãbaray tay. Ka fat gani nani mis agray dëbu mahkãr tãhurkiviya àkiva ka ndam mãfãki ahàr ka Yezu na.

Manjãhad ga ndam mãfãki ahàr ka Yezu

42 Ndam mãfãki ahàr ka Yezu ni ðek tãbu tici ere ye ti ndam *asak tãchahi ana tay ni kãlavãd ; tãbu tãcakalavu ka ahãr bëlãñ, tãbu tãzumkabu zlam ka ahãr bëlãñ, tãbu tãhãngalay Melefit ka ahãr bëlãñ daya. 43 Ndam asak ni tãbu tagray zlam gãrgãri kay ya mis tipi ðay-ðay ndo ni àna njøða ge Melefit. Nahkay mis ni ðek

ãngwaz awãr tay. 44 Ndam mãfãki ahàr ka Yezu ni ðek tãnjãhad ka ahãr bëlãñ, zlam gatay day ðek mebedekabani ka ahãr bëlãñ. 45 Tãsækumoru vøðãñ gatay akaba zlam gatay ndahan gãrgãrani ; tedevu singu gani, ku way way do tãdi ka wudãra gayãñ. 46 Kãlavãd nday tãbu tãcakalavu a dalaka ga *ahay gãðakani ge Melefit ni bu ka ahãr bëlãñ. A magam day tãbu tãzumkabu zlam ka ahãr bëlãñ. Nday tãbu tãzumkabu zlam nahkay ti àna hud bëlãñ àna mãmãrani. 47 Tãbu tãzãlbay Melefit kãlavãd daya. Nahkay ere ye ti tagray ni ðek àbãlafãñ kè mis ðek. Eslini Bay geli ahãngãkivu mis ndahan kãlavãd, abãkiviyyu tay ka ndam mãfãki ahàr ndahan ni.

3

Piyer ahãngaraba zal dãra

1 Ga mãlafat a vãd nahan àna njemdi mahkãr nahãma, ata Piyer nday ata Zẽñ tãbu takoru a *ahay gãðakani ge Melefit ni vu ga mãhãngalay Melefit, aðaba sarta gani ènjia. 2 Zal nahan àbu mãnjãhadani kã gøvay ga ahay gãðakani ge Melefit ni, kã mahay ya ti tãzalay Mahay Mãbãlani ni. Zal nani ti tiwiewa nañ dãrana, àsawãday koksah. Kãlavãd mis tãzoru nañ, tafãkad nañ eslini ga mãhãngalãfãña zlam kè mis ya tãhuriyu a ahay gãðakani ge Melefit ni vu na. 3 Nañ nakãñ àra èpia ata Piyer nday ata Zẽñ a tawayay tãhuriyu

a ahay gəɗakani ni vu ti, àhəŋgalafəŋa zlam kà tay a. ⁴ Ata Piyer nday ata Zeŋ tàra ticia ma gayan na ti təbəki eri ndekwa ndekwa, mək Piyer àhi ahkado : « Mənjələŋ kè leli ! » ⁵ Nahkay zal nakəŋ àmənjaləŋ kà tay lala, adaba àhi ana ahàr ara aŋgətfəŋa zlam kà tay a. ⁶ Ay ti Piyer àhi ahkado : « Singu àfu bi, gru day àfu bi, ay ere ye ti àfu ni ti nəvuk : àna *slimi ga Yezu *Krist zal Nazaret ni ti cikaba, kàsawaday ! » ⁷ Àra àhia ma na nahkay ti àgəs ahar ga ɗaf ga zal dərə ni ga mezefteba naŋ a. Piyer àra àgəs ahar gayan na ti asak ga zal dərə ni tigia njaŋ-njaŋana huya. ⁸ Nahkay zal dərə ni ècikaba cəkwaɗ mək àsawaday. Eslini naŋ nakəŋ àhuriyu a dalaka ga ahay gəɗakani ge Melefit ni vu nday akaba ata Piyer nday ata Zeŋ. Ka ya ti ahuriyu a dalaka ni vu ni ti ahəroru agavəla, azləboru Melefit hihi. ⁹ Ka ya ti naŋ àbu asawaday, azləbay Melefit nahkay ni ti mis ye eslini ni dek tìpia naŋ a. ¹⁰ Tàra tìpia naŋ a ti təsəra naŋ a lala : naŋ zal ya ti ànjəhad kà gəvay ga ahay gəɗakani ge Melefit ni kà mahay ya təzalay Mahay Maɓəlani ni, naŋ ya àhəŋgalafəŋa zlam kè mis a ni. Tàra təsəra naŋ a, tìpia ere ye ti àgrakivu na ti, àgria ejep ana tay a, àsia aŋgwaz ana tay a dal-dal daya.

Piyer ahi ma ana mis a dalaka ga ahay gəɗakani ge

Melefit ni bu

¹¹ Eslini zal nakəŋ àsləkafəŋa kà ata Piyer nday ata Zeŋ a do. Nahkay mis ni dek tàcuhwakioru ka tay, tèveleŋ tay adaba ere ya tìpi ni àgria ejep ana tay a dal-dal. Nday a dalahay ya təzalay Dalahay ga Salomon ni bu. ¹² Piyer àra èpia mis na nahkay ti àhi ma ana tay, àɗəm ahkado : « Ndam *Izireyel, ere ye ti àgravu ni ti kəgrum ejep gani ti kamam ? Kəmənjumləŋ ana leli nahkay ti kamam ? Kəhumi ana ahàr leli mähəŋgaraba zal hina ti àna njəda geli geleni aw ? Tək day ti kəhumi ana ahàr Melefit àhəŋgaraba naŋ a ti adaba leli màɓəlafəŋ kà naŋ palam aw ? ¹³ Melefit ti naŋ Melefit ga Abraham, Melefit ga Izak, Melefit ge Zekəp, Melefit ga ata bəŋ geli dek.

* Naŋ gani àgray ti zal hini mähgaba adaba awayay ti mis tätzəbay Yezu bay məgri tawi ni. Ay lekələm ti kəgəsumi naŋ ana ndam ga ŋgumna, mək ka ya ti Pilet awayay afəkad naŋ ni ti kəhumi àfəkad naŋ ba. ¹⁴ Lekələm kawayum ti táfəkadi Bay *njəlatani jireni ni ana kəli ndo ; kawayuma ti táfəkadi maslaŋa ya ti àbazl mis ni ana kəli sawaŋ. ¹⁵ Yezu ti naŋ Bay məvi sifa ana mis ni, ay təkad naŋ ti ka mawayay gekəli. Tàra təkada naŋ a ti Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba. Àhəŋgaraba naŋ a ti leli mìpia, magray sedi gani.

* 3:13 Mənjay Mahərana 3.6, 15.

16 Leli ti mɛfɛki ahàr ka Yezu, magray tɔwi àna slimi gayan, adaba nan ti njɛda àfɛn. Yezu awayay ti mis tâzlɛbay nan, nahkay àhɛngaraba zal hina. Lekulum ðek kàsɛruma zal hina, kipurama ere ye ti àgrakivu na. Iy, zal hini ègi njalan-njalanani kè meleher gekuli ti adaba leli mɛfɛkia ahàr ka Yezu a.

17 « Bɛza ga mmawa, nɛsɛra ere ye ti kàgrumi ana Yezu lekulum akaba gɛdákani gekuli na kàgrum ti adaba kàsɛrum Yezu nan way ndo palam. 18 Ay kwa ahaslani Melefit àhibiya ana ndam mahɛngaray *pakama gayan na ðek, ahàr àðɛm *Krist acakay daliya kwa, mæk nday day tɛhi pakama gani ana mis. Pakama ge Melefit nani ya àðɛmki ke Krist ni àgrava ededɛn a. 19 Ègia nahkay ti mbatumkaba majalay ahàr gekuli a, dɛguma afa ge Melefit a. Nahkay ti ambɛrfɛnɛ zlam magudarani gekuli ni kè kuli a. 20 Bay geli amɛvi sarta ga mɛpɛsabana ana kuli, amɛslɛribiyu Yezu *Bay gɛdákani ya amara ni ana kuli. Yezu ti Melefit àdiaba nan ana kuli a kwa ahaslana. 21 Ahàr àðɛm mánjɛhad a hud melefit bu hayan duk abivoru ana sarta ya ti Melefit amagraya zlam a ðek mɛwena ni kwa. Kwa ahaslani Melefit àhibiya pakama gana ana ndam njɛlatani ya tɛhɛngaray pakama gayan na, nday day tɛhi pakama

gani ana mis. 22 Nahkay kwa ahaslani Mɛwiz àhi ana ndam Izireyel ahkado : “Bay Melefit amɛslɛribiyu bay mahɛngaray *pakama gayan nahay ana kuli akada nu. Bay nani ti amɛlɛbu bɛlan e kidɛn ga bɛza ga mɛn gekuli bu. Pakama gayan ya amɛhi ana kuli ni ðek ti akɛbumi slimi lala. 23 Maslanɛ ya ti amɛbi slimi do ni ti ahàr àðɛm tâgaraba nan e kidɛn ga ndam ge Melefit ba, tâkad nan.” † 24 Ndam mahɛngaray pakama ge Melefit ni ðek tɛðɛmkibiyu ma ka zlam ya àgravu ka sarta geli na. Ànjɛki kwa ke Semiyel, àbivoru ana nday ndahanɛ ya tɛhɛngaray pakama ge Melefit ni ðek. 25 Pakama ge Melefit ya ndam mahɛngaray pakama gayan tɛðɛmbiya, Melefit àðɛm anagray zlam ni ti, àgria zlam gana ana kuli ededɛn a. Lekulum day ja gekuli àkibu ka pakama ya ti Melefit *àwɛlkabu akaba ga ata bɛn ga bɛn gekuli ni. Melefit àhi ana Abraham ahkado : “Anɛgri sulum goro ana jiba gɛrgɛrani ga had ni ðek. Anɛgri ana tay ti àna bɛza hud gayak.” ‡ 26 Bay mɛgri tɔwi ana Melefit ya Mɛwiz àðɛmkibiyu ma ni ti, Melefit àngazliaya nan ana kuli a enjia. Àslɛribiyu nan ana kuli ti mɛgri sulum gayan ana kuli akaba ti mɛmbatikaba majalay ahàr magɛdavani na ana kuli a ðek. »

† 3:23 Mɛnjay Mimbiki 18.15, 18, 19.

‡ 3:25 Mɛnjɛkiani 22.18 ; 26.4.

4

Gɔdákani ga ndam Zude tagrafəŋa seriya kà ata Piyer nday ata Zeŋ a

¹ Ka ya ti ata Piyer ata Zeŋ tɔbu tɔzlapi ana mis nahkay ni ti ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba bay ga ndam majəgay *ahay gɔdákani ge Melefit ni akaba ndam *Seduseyən ni tərəkia ka tay a. ² Nday nakəŋ tɔzumkia bəruv ka ndam *asak ga Yezu cɔeni na adaba nday tɔbu tɔcahi zlam ana mis, tɔhi ana tay Yezu àŋgaba e kisim ba, mis taŋgaba e kisim ba tata daya. ³ Eslini tɔdɔm tɔgəs ndam asak cɔeni ni, tɔbiyu tay a daŋgay vu, adaba mɔlakarawa ègia, sarta àbi ga magrafəŋa seriya kà tay a bi. Nahkay tɔgəs tay, tɔbiyu tay a daŋgay ni vu, tɔndəhadviyu hundum. ⁴ Ay ti mis dal-dal e kidiŋ ge mis ya tici pakama ga ndam asak ni bu tɔfəkia ahàr ka Yezu a. Nahkay ndam mɔfəki ahàr ka Yezu ni təsagakivu, nday dɔkeni tɔgray mis dɔbu zlam.

⁵ Hajəŋ gani zla nahəma, bəbay ga ndam *Zude akaba gɔdákani gatay akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tɔcakalavu a Zeruzalem. ⁶ E kidiŋ gatay nani bu nahəma, Anna naŋ gɔdákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, Kayif, Zeŋ, Eleksender, akaba ndam ga hud ahay ga ndam gɔdákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni dɔk. ⁷ Nday nakəŋ tàra tɔcakalava nahkay

nahəma, tɔhəlbiiyu ata Piyer ata Zeŋ kè meleher gatay. Tàra tɔnjia àna tay a ti nday nakəŋ tihindifiŋa ma kà tay a, tɔhi ana tay ahkado : « Kàhəŋgarumaba mis a ti àna njəda ga way? Way àvi divi gani ana kəli way? »

⁸ Eslini njəda ga *Məsuf Njəlatani èsliva a vu vu ana Piyer a, mək àhəŋgrifəŋ ana tay, àdɔm : « Lekuləm bəbay akaba lekuləm gɔdákani ni, ⁹ kihindumfiŋa ma kè leli a àki ka zlam sulumani ya məgri ana zal dɔra ni, kədɔmum ahəmamam məhəŋgaraba naŋ a ni mam? ¹⁰ Tamal kihindumfiŋa kè leli a nahkay nahəma, lekuləm dɔk akaba ndam *Izireyel dɔk sərunki : maslaŋa ya àŋgaba, naŋ hi kè meleher gekəli ni ti, məhəŋgaraba naŋ a ti àna *slimi ga Yezu *Krist zal Nazaret, adaba naŋ ti njəda àfəŋ. Naŋ gani ti lekuləm kàdarumfəŋa kà tɔndal a àmɔta, ay ti Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba. ¹¹ Yezu ti Melefit àdɔmkia ma a Wakita gayəŋ ni ba. Ma ge Melefit ya àdɔmki ni ti nihi :

“Akur nahanə àbu ti lekuləm ndam mɔləm ahay

kàwayum magray tɔwi àna naŋ ndo.

Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dɔk sawəŋ.” *

¹² « Melefit ahəŋgay mis ti si àna naŋ kwa ; do ni ti àdaba maslaŋa nahanə a duniya ba

ga mahəŋgay mis àna naŋ a ndo. »

¹³ Ndam magray seriya ni tàra tìcia pakama ga ata Piyer ata Zeŋ na ti, àgria ejep ana tay a, adaba tìpi ti nday mis nahkay, tàcahay zlam ndo daya. Təsəra tay a nday ndam ya tàdabay Yezu ni. ¹⁴ Ay ti tìpi maslaŋa ya àŋgaba ni naŋ jika kà gəvay gatay nahəma, təŋgət ma ga məhəŋgrifəŋani ana tay ndo. ¹⁵ Təsər ere ye ti təhəŋgrifəŋ ana tay ni va do ni ti, tàdəm təhəliyu tay e mite vu. Tàra təhəlaya tay a ti ndam magray seriya ni təzlapay e kiđiŋ gatay bu, ¹⁶ tàdəm ahkado : « Məgri mam ana tay mam ? Ndam Zeruzalem dek təsəra nday tàgra ere ya mis tìpi day-day ndo ni kè eri ge mis a dek. Nahkay ŋgay tàgray ndo ni ti mədəm koksah. ¹⁷ Mawayay ti pakama gani òru kama va ba nahəma, məcumfəŋa tay kà macali slimi ana maslaŋa nana. Ku way way do təhi ma gani ba ; tamal təhia ana maslaŋa ti amatraḅ tay. »

¹⁸ Tàra tìndeveriŋa zlapay gatay na ti təzalay ata Piyer nday ata Zeŋ, tələgi ana tay, təhi ana tay ahkado : « Kàcalumi slimi ana Yezu ba, kàcahumi zlam ana mis àna *slimi ga Yezu ba daya. » ¹⁹ Eslini ata Piyer ata Zeŋ təhəŋgrifəŋ ana tay, tàdəm : « Zlam jireni kè meleher ge Melefit ti, məgəsiki ma ana Melefit tək məgəsiki ma ana kuli sawaŋ aw ? Lekulum lekulumeni dəmka ba ma gana. ²⁰ Leli ti mīsliki

məmbərəŋ məhi ere ye ti mīpi akaba mīci ni ana mis koksah. » ²¹ Ndam magray seriya nakəŋ tələgi ana tay keti, mək təmbərəŋ tay. Nday gani təŋgət divi ga matraḅ tay ndo, adaba ndam ga kəsa ni dek təbu tazləbay Melefit azuhva ere ye ti àgravu ni. ²² Maslaŋa ya ti təhəŋgaraba naŋ a, àgri ejep ana mis ni ti vi gayanə àtama vi kru kru fadana.

Ndam məfəki ahər ka Yezu tahəŋgalay Melefit

²³ Gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gədəkani ndahaŋ ni tàra təmbərəŋa ata Piyer ata Zeŋ a ti, ata Piyer ata Zeŋ nakəŋ tərəkioru ka ndam gatay, mək təŋgəhadī ma ga ndam ge seriya ya təhi ana tay ni dek ana tay. ²⁴ Tàra tìcia ma gatay na ti ndam məfəki ahər ka Yezu ni dek ma gatay bəlaŋ, təhəŋgalay Melefit, tàdəm ahkado : « Bay geli, bay ya ti àgraya huḍ melefit a, had a, dəluv gədəkana akaba zlam gatayana dek ni ti nak. ²⁵ Nak kàgray ti bəŋ geli Devit bay məgruk tawi ni māzlapay àna njədə ga *Məsuf Njəlatani ni. Devit àdəm : «Ndam ga had gərgərani tagray zlabay ti kamam ? Jiba gərgərani tədəgəzłki ahər ka zlam masakani ti kamam ? ²⁶ Bəbay gədəkani ga had ni təwəlva ga makadvana,

bəbay ndahan ni day
 təcakalava ka ahar
 bəlan,
 nday dekeni tawayay
 takadfəŋva kà Bay
 geli akaba *Krist Bay
 gayan ya àdaba ni.” †

27 « Nahkay bay *Erot akaba
 Pons Pilet təcakalava eɗeɗiŋ
 a kəsa hini ba akaba ndam
 ga haɗ ndahan akaba ndam
 jiba Izireyel a. Təcakalavu ti
 àkivu ka Yezu Bay njəlatani
 ya agruk tawi ni, naŋ Krist
 Bay ya kàdaba ni. 28 Tàgray
 nahkay ti tàgra ere ye ti
 nak kawayay na ɗek. Kwa
 ahaslani kəɗəmbiyu àna njəɗa
 gayak amagravu. 29 Nihi ti
 təɗəm atatra6 leli nahəma,
 nak Bay geli bi slimi ana
 pakama gatay ni lala. Vi
 njəɗa ana leli ndam məgruk
 tawi ni ga məhi pakama
 gayak ana mis, aŋgwaz àwər
 leli ba. 30 Nğazli njəɗa gayak
 ana mis, həŋgaraba mis a, gray
 zlam gərgərani ya mis tìpi
 ɗay-ɗay ndo ni àna slimi ga
 Yezu Bay njəlatani ya agruk
 tawi ni ti. » 31 Tàra tìnɗeveriŋa
 mahəŋgalay Melefit a ti məlan
 gatay ya təcakalavu eslini
 ni àɗaɗay, Məsuf Njəlatani
 àvikivu njəɗa ana tay dal-dal,
 mək nday nakəŋ təɗəmoru
 ma ge Melefit vay-vay, aŋgwaz
 àwər tay ndo.

*Ndam məfəki ahàr ka Yezu
 tebedekabu zlam gatay ka
 ahar bəlan*

32 Ndam məfəki ahàr ka
 Yezu ni nday ɗek akada mis
 bəlan, majalay ahàr gatay

bəlan, məbəruv gatay day
 bəlan. Nahkay maslaŋa ya
 ti aɗəm zlam gayan ni gayan
 gayanani ti àbi. Zlam gatay ni
 ɗek tēbedekabu ka ahar bəlan
 sawan. 33 Melefit àvi njəɗa
 dal-dal ana ndam *asak ga
 Yezu ga məɗəmoru pakama
 àki ka Bay geli Yezu, gayan ya
 àmət mək aŋgaba e kisim ba
 ni. Melefit àgri sulum gayan
 dal-dal ana tay daya. 34 E
 kiɗiŋ ga ndam məfəki ahàr
 ka Yezu ni bu ni, maslaŋa
 ya ti arana ahəci naŋ ti àbi.
 Aɗaba ndam ya ti vəɗan
 gatay təbu ahkay do ni ahay
 gatay təbu ni təsəkumoru
 tay, mək təhəbiyu siŋgu gani,
 35 tábəhad afa ga ndam asak
 ga Yezu ni. Tábəhad ti ku
 way way do ere ye ti ahəci
 naŋ ni ti təɗi ga wudəra
 gayan. 36 Zal nahan àbu, slimi
 gani Zəzef, zal *Levi, tiwi
 naŋ e Sipir. Ndam asak ga
 Yezu təzalay naŋ Barnabas,
 awayay aɗəmvaba « Maslaŋa
 ya avi njəɗa ana mis ni. »
 37 Zal nani àsəkumoru vəɗan
 gayan, mək ahəbiyu siŋgu
 gani, àbəhad afa ga ndam
 asak ga Yezu ni.

5

*Ata Ananias nday ata
 Safira*

1 Zal nahan àbu slimi gani
 Ananias, slimi ga wal gani
 ti ni Safira. Àsəkumoru
 vəɗan gayan, wal gani ni day
 àwayikia. 2 Àra àsəkumoya ti
 àɗafəŋa siŋgu gana wal gayan
 ni day àgəsikia, mək ahəbiyu

† 4:26 Limis 2.1-2.

məgəjəni gani, àbəhad afa ga ndam *asak ga Yezu ni. ³ Àra àbəhadə sɪngu na ti Piyer àhi : « Ananias, *Seteni àhurukviyu a məbərɔv vɔ ti kamam ? Kàsəkadīa malfadā ana Məsuf Njəlatana, kadafəŋa sɪngu ga vədəŋ ya kəsəkumoru na. ⁴ Vədəŋ ya kəsəkumoru ni ti gayak, sɪngu ya kəŋgət àna naŋ ni gayak daya do aw ? Kàjalaki ahàr ka magray zlam nahkay hi ti kamam ? Malfadā ya kàsəkad ni ti kàsəkadī ana mis hihirikeni do, kàsəkadī ti ana Melefit. » ⁵ Ananias nakəŋ àra ècia ma ge Piyer na ti àzum mədədani məmətani kwiyah-kwiyah. Mis dek ya ticia ere ye ti àgrakivu na ti aŋgwaz àwəra tay a dal-dal. ⁶ Eslini bəza dagwa tàzay kisim gani, tàkambah, mək tòru tili.

⁷ Agray njemdi mahkər kələŋ gani nahəma, wal gani àra. Wal ni àsər ere ye ti àgrakivu ka zal gayəŋ ni do. ⁸ Piyer àhi ahkado : « Sɪngu ya kəŋgətum àna vədəŋ ni ti nahkay hi ededɪŋ aw ? » Wal ni àhəŋgrifəŋ, àhi : « Iy nahkay gani ededɪŋ. » ⁹ Piyer àhi : « Kədəmum kəgosum Məsuf ga Bay geli ti ahəmamam ? Bay slimi, ndam ya ti tili kisim ga zal gayak ni nday təbu a mahay bu tahəraya. Tara tazay kisim gayak, takoru tili daya. » ¹⁰ Piyer àra àhia ma nahkay ti wal ni àzum mədədani məmətani kwiyah-kwiyah kə meleher ge Piyer huya. Eslini bəza dagwa ni tàhəraya, tədi ahàr ana kisim gani mək tàzay, tòru

tilifɪŋiyu kà gəvay ga zal gani ni. ¹¹ Ndam məfəki ahàr ka Yezu ni akaba mis ndahəŋ ya ticia ere ya àgravu na ti nday dek tàgra aŋgwaz a dal-dal.

Ndam asak ga Yezu tagray zlam ya mis tɪpi day-day ndo ni

¹² Ka sarta nani ti ndam *asak ga Yezu ni tàgray zlam ya ti mis tɪpi day-day ndo ni kay kə meleher ge mis. Zlam nday nani àdəfiki njəda ge Melefit ana mis. Ndam məfəki ahàr ka Yezu ni dek təbu təcakalavu ka ahar bəlaŋ a dalaka ga *ahay gədakani ge Melefit ni bu kəlavad. Təcakalavu ti a dalahay ya təzalay Dalahay ga Saloməŋ ni bu ni. ¹³ Mis ndahəŋ ya təfəki ahàr ka Yezu ndo ni tagray aŋgwaz ga məhurkiviyanī ka tay. Akaba nani dek mis təbu tacalfəŋ kà ndam məfəki ahàr ka Yezu ni, tədəm nday ndam sulumani. ¹⁴ Kəlavad mis ndahəŋ təsagakivu dal-dal, zawal akaba wál, təfəki ahàr ka Bay geli Yezu, təhurkiviyyu ka ndam məfəki ahàr ndahəŋ ni. ¹⁵ Nahkay mis təhəlbiyyu ndam gatay ya təbəsəy do ni e mite vɔ, tàbəhad ndahəŋ ka slalah, ndahəŋ ka hətav. Tədəm bi ka ya ti Piyer akoru gwar eslini ni ti diksi gayəŋ ni asləkakia ka ndam gatay ndahəŋ ya təbəsəy do na ga mahəŋgaraba tay a. ¹⁶ Mis dal-dal ga kəsa ndahəŋ ya kà gəvay ga Zeruzalem ni day təhəlbiyyu ndam gatay ya təbəsəy do ni akaba ya ti seteni təniviyyu ana tay a ahàr vɔ, təgri daliya ana tay ni.

Ndam ya tɔhɛlbiyu tay ni dɛk tɔngaba.

Ndam asak ga Yezu kɛ meleher ga gɔdɔkani ga ndam Zude

¹⁷ Nahkay gɔdɔkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam gayan ndahan ndam *Seduseyen ni tizirey ndam *asak ga Yezu ni, tɔzumkia bɛrɔv ka tay a dal-dal, tɔdɛm si tɔgri zlam ana tay kwa. ¹⁸ Eslini tɔgɛs ndam asak ga Yezu ni mɛk tɔbiyu tay a danɔay vu kɛ eri ge mis dɛk. ¹⁹ Mɛlavɔd ɔra ɛgikia ka tay a ahay ga danɔay ni ba ti, *mɛslɛr ge Melefit ɔzlɛkaba mahay ga danɔay na dɛk, ɔbaya ndam asak ga Yezu na, mɛk ɔhi ana tay : ²⁰ « Dɔgum a dalaka ga *ahay gɔdɔkani ge Melefit ni vu, kɛhumi pakama ga sifa mɛweni ni dɛk ana mis. » ²¹ Nday nakɛn tɔgɛsikia ma gayan ya ɔhi ana tay na. Du ge miledɔ tɔru a dalaka ga ahay gɔdɔkani ni vu, tɔnjɛki ka macahi zlam ana mis.

Nday tɔbu tɛcahi zlam ana mis ti gɔdɔkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni tinjia ka mɛlan magray seriya na akaba ndam gayan a. Tɔra tinjia ti tɔzalakabu gɔdɔkani ga ndam *Izireyel ga magray seriya. Nahkay tɔslɛroru mis ga moru mɛhɛlbiyu ndam asak ga Yezu ya tɔbiyu tay a danɔay vu ni. ²² Nday nakɛn tɔru tinjɛa a ahay ga danɔay ni va ti tɔdiviyu

ahɔr ana tay ndo. Nahkay tɔslɛkabiya, tɔngɛhadɛ ma gani ana ndam ge seriya ni. ²³ Tɔhi ana tay ahkado : « Mɔru minjɛa ti mɛdi ahɔr ana mahay ga danɔay ni dɛk mɛzlɛkvani lala, ndam majɔgay mahay ni dɛk nday jika jika kɔ mahay ni. Ay ka ya ti mɔra mɛzlɛkaba mahay na ti mɛdiviyu ahɔr ana maslanɔa ndo. » ²⁴ Bay ga ndam majɔgay ahay gɔdɔkani ge Melefit ni akaba gɔdɔkani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni tɔra tɛcia ma na nahkay ti tɔsɛr ere ye ti tagray ni do. Tɔdɛm ahkado : « Nihi ti mɛn ga mam ɔgravu ni mam ? » ²⁵ Nday tɔbu tɔzlapay nahkay ti maslanɔa nahan ɛnjiki tay, ɔhi ana tay ahkado : « Cɛm day ! Ndam ya ti kɛbumiyu tay a danɔay vu ni tɔbiyu tɛcahi zlam ana mis a dalaka ga ahay gɔdɔkani ge Melefit ni bu. »

²⁶ Bay ga ndam majɔgay ahay ge Melefit ni ɔra ɛcia ma na nahkay ti tɔslɛka akaba ndam gayan a ga mɛgɛsbiyu ndam asak ni. Tɔru tɔgɛs tay ti ɔna njɛda do, adaba anɔwaz ɔwɛrfɔnɔa tay kɛ mis na ; tɔdɛm : « Bi mis ni etizligi leli ɔna akur. » ²⁷ Tɔra tɔgɛsbiya tay a ti tɔbɔhadɛ tay kɛ meleher ga ndam magray seriya ni, mɛk gɔdɔkani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni ɔlɛgi ana tay, ²⁸ ɔhi ana tay ahkado : « Mɔhia ana kɛli a kɛcahumi zlam ana mis ɔna slimɛ ga zal nani ba simiteni ti, ay nihi ti lekɛlɛm kɛcahumia ma

na ana ndam Zeruzalem a dek. Nahkay ti kawayum mis tâdəm mâkad nañ ti leli zla do aw ! » ²⁹ Eslini Piyer akaba ndam asak ndahan ni tãhəngarfəñ, tãdəm : « Ahàr àdəm ticiiki ma ana Melefit mâtama ya ticiiki ma ana mis na. ³⁰ Melefit ga ata bəñ ga bəñ geli ni àhəngaraba Yezu e kisim ba, nañ ya ti lekulum kəkadum nañ àna *madarfəñ nañ kà təndal ni. ³¹ Àra àhəngaraba nañ a ti àzoru nañ agavəla, àfəkad nañ kà ahar ga daf gayan ka mələñ ga gədakani ni. Melefit àgray ti Yezu nakəñ mīgi Bay ge mis dek akaba Bay mahəngay mis dek. Awayay ti ndam Izireyel tâmbatkaba majalay ahàr gatay a ti məmbərfəña zlam magudarani gatay na kà tay azuhva Yezu a. ³² Leli məsəra zlam gani nday nani àgrava ededīñ a, magray sedi gani tata. *Məsuf Njəlatani agray sedi gani daya, Melefit àvia Məsuf gani nana ana ndam ya təgəsiki ma na. »

³³ Ndam magray seriya ni tàra ticia ma ga ndam asak ga Yezu na ti, təzumkia bəruv ka tay a dal-dal, tawayay mabazl tay. ³⁴ Ay ti zal Feriziyen nahan àvu e kidīñ gatay bu slimi gani Gemeliyel, nañ bay məsər Wakita ge Melefit. Mis dek təgəs ma gayan. Eslini nañ nakəñ ècikaba jik e kidīñ ga ndam magray seriya ni ba, àdəm tãhəliyu ndam asak ni e mite vu day. ³⁵ Tàra tãhəliya tay a ti nañ nakəñ àhi ana ndam magray seriya

ni ahkado : « Ndam Izireyel, dəgəzlumki ahàr lala ka zlam ya ti mara məgrumi ana ndam nday nani ni. ³⁶ Nədəm nahkay ti adaba àpəsa vi a bal Tewdas àhəraya àdəm nañ gədakani. Nahkay mis àgray diñ diñ fad tãdəba nañ a. Ay tàra təkada nañ a ti ndam gayan ya tãdəbay nañ ni dek tèdeva, pakama gani àndav nahkay. ³⁷ Kələñ gayan ka sarta ga macal mis nahəma, Zudas zal Gelili ni àhəraya, àhəla mis a dal-dal tãdəba nañ a. Nañ day tàra təkad nañ a ti ndam ya tãdəbay nañ ni dek tèdeva. ³⁸ Nihi ti nəhi ana kəli nahəma, kidəmi slimi ana ndam nday nani va ba, mbrəñum tay tãsləka. Tigi ti ere ye ti tawayay ni akaba tagray ni təwi ge mis hi-hirikenı nahəma, emebesvu ka ahàr gayan. ³⁹ Ay tigi ti təwi ni təwi ge Melefit nahəma, ekislumki mebeskabana koksah. Kətəkarum mebeskabana ba, do ni ti bi akəkadumfəñva ti kə Melefit. »

Àra àhia ana tay a nahkay ti nday nakəñ təgəskabá pakama gayan na. ⁴⁰ Nahkay təzaliyu ndam asak ni a ahay vu keti, təzləb tay mək tələgi ana tay, təhi ana tay ahkado : « Kəcalumi slimi ana Yezu va ba. » Kələñ gani təmbrəñ tay, ti tãsləka. ⁴¹ Nahkay ndam asak nakəñ tãsləka àna məmərəna. Tədəm Melefit àvi divi gani ana tay ti təcakay daliya azuhva slimi ga Yezu ti adafaki ti nday tãbələfəña kə Melefit a. ⁴² Nahkay kəlavad

nday nakəŋ təbu təcəhi zlam ana mis a dalaka ga ahay gədakani ge Melefit ni bu akaba a ahay ge mis bu. Təhi *Ma Mɔwɛni Sulumani ana mis, tədəm Krist *Bay gədakani ya amara ni ti Yezu.

6

Tədaba mis adəskəla ga məjənaki ndam asak ga Yezu a

¹ Nahkay ndam madəbay divi ga Yezu təsagakivu. Ka sarta gani nani ti nday ya ti tədəm ma Gres ni təcivu akaba nday ya ti tədəm ma *Hebri ni do. Ndam ya tədəm ma Gres ni tədəm ka ya ti kəlavad tidi zlam ana wəl madakway ni ti tāmənjaləŋ ka wəl madakway gatay do. ² Ndam *asak ga Yezu kru mahar cɛeni ni təra ticia ma gatay na ti təzalakabu ndam madəbay divi ga Yezu ni dek, mək təhi ana tay ahkado: « Tamal leli ndam asak ni məmbrəŋa mədəm ma ge Melefit a, midi zlam ana mis ti, àbəlay do. ³ Nihi nahəma, bəza ga mən geli ni, dumaba zawal adəskəla e kidin gekuli ba. Ahər àdəm nday nani ti mis təsəra tay a nday mis sulumani, *Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay dal-dal, təsəra majalay ahər sulumana. Akədumaba tay a nahəma, aməvi tɔwi ge midi zlam ana mis ana tay. ⁴ Nahkay leli ti ni amazay sarta geli dek ga mahəŋgalay Melefit akaba ga məhi ma gayəŋ ana mis. »

⁵ Ndam məfəki ahər ka Yezu ni təra ticia ma gatay na ti təgəskabá. Nahkay

tədaba Etiyeŋ a ; naŋ àfəkia ahər ka Yezu a dal-dal akaba *Məsuf Njələtani àniviyu dal-dal daya. Tədaba Filip, Prokwar, Nikanor, Timon, Parmenas akaba Nikolas a. Nikolas ti tiwi naŋ a Antiyos ; ègi zal Zude migeni. ⁶ Tədaba tay a nahəma, təhəbiyu tay afa ga ndam asak ni. Ndam asak ni təhəŋgali Melefit ana tay, mək təbəki *ahar ka tay ti Melefit mǎgri sulum gayəŋ ana tay. ⁷ Ka sarta nani mis kay təgəskabá pakama ge Melefit ya àdəmki ka Yezu na, nahkay ndam Zeruzalem ya tadəbay divi ga Yezu ni təsagakiva dal-dal. Ndam *məŋgalabakabu mis akaba Melefit ni dal-dal təgəskabá ga məfəki ahər ka Yezu a daya.

Gədakani ga ndam Zude təgəs Etiyeŋ

⁸ Etiyeŋ ti Melefit àgria sulum gayəŋ a, àvia njədə dal-dal. Nahkay agray ere ye ti mis tìpi day-day ndo ni àna njədə dal-dal, agri ejep ana mis. ⁹ Etiyeŋ naŋ àbu agray nahkay ti mis ndahaŋ təcələŋ ma. Nday gani nani ti ndam ga ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ya təzalay « Ahay ga ndam ya təhəlaya tay e evidi ba ni. » Nday gani ndam ga kəsa Sireŋ akaba ga kəsa Eleksendri akaba ndam ga had Silisi akaba ga had Azi : təbu tagray gejewi akaba Etiyeŋ. ¹⁰ Təbu tagray gejewi ti Etiyeŋ àwəlkia tay ka ma adaba àtama tay àna majalay ahər sulumani ya

*Məsuf Njəlatani àvi na. ¹¹ Àra àwəlkia tay ka ma ti nday nakəŋ təsəkum mis ndahan ti tədəm : « Leli mïcifiŋa naŋ àbu endivi Məwiz akaba endivi Melefit. » ¹² Nahkay ndam ezir ge Etiyeŋ nakəŋ təbikivu estena ana ndam Zeruzalem akaba gədəkani gatay akaba ndam *məsar Wakita ge Melefit ni mək tədəgaki ke Etiyeŋ nakəŋ cip, təzoru naŋ kè meleher ga gədəkani ya tagray seriya ni. ¹³ Təhəl ndam ndahan ga masəkadki malfada daya. Ndam malfada ni tədəm ahkado : « Maslaŋa hini ti naŋ àbu adəmki ma magədavani ka *ahay njəlatani ge Melefit ni akaba ke *Divi gayəŋ ya Məwiz àbəki ni, àmbrəŋ do. ¹⁴ Leli mïcifiŋa àdəm ahkado Yezu zal Nazaret ni ara embedkaba ahay gədəkani ge Melefit na, ara ambatkaba Divi ya Məwiz àdəfiki ana leli na daya. » ¹⁵ Eslini ndam ya təvu manjəhadani a ahay ge seriya ni bu ni dek tamənjələŋ ke Etiyeŋ nakəŋ ndekwa ndekwa. Tipi ti meleher gayəŋ ni ègia akada meleher ga *məslər ge Melefit a.

7

Pakama ge Etiyeŋ ya àdəm kè meleher ga ndam magrafəŋa seriya ni

¹ Eslini gədəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni èhindifiŋa ma kè Etiyeŋ a, àhi ahkado : « Ma

ya ti mis tədəmkuk ni ti jiri edediŋ aw ? » ² Etiyeŋ nakəŋ àhəŋgarfəŋ, àdəm : « Ata baba akaba bəza ga mmawa goro ni, bumu slimi day. Melefit naŋ ya ti leli dek məbu mazləbay ni àŋgazlivu ana bəŋ ga bəŋ geli Abraham. Àŋgazlivu ti ka ya ti naŋ ka had Mezopotami, òru ànjəhad ka had Haraŋ faŋ ndo ni.

³ Àhi : “Mbərбу had gayak akaba ndam gayak, ru ka had ya ti anədəfukki ni.” *

⁴ Nahkay Abraham nakəŋ àsləka ka had ga ndam Selde a, òru ànjəhad ka had Haraŋ. Bəŋ ga Abraham àmət eslini. Bəŋani àra àməta ti Melefit àhi ana Abraham məsləka a Haraŋ a, mərə manjəhad ka had hini ya lekələm kəkumki ni. ⁵ Abraham àra ènjia ka had hina ti Melefit àsi had ndo. Ku mələŋ gəzit ga micikiani tekeđi àsi ndo. Ku nahkay nəŋgu ni, àhi : “Anəvuk had ni dek, kəməta day had ni emigi ga bəza huđ gayak.”

† Ay ka ya ti Melefit àhi ma nani ana Abraham ni ti, Abraham èwi wur faŋ ndo.

⁶ Pakama ge Melefit ya àhi ni naŋ hi, àhi : “Bəza huđ gayak atoru tanjəhad ka had ge mis ndahan ; etinjəa eslina ti etigi evidi, atəgri daliya ana tay vi diŋ diŋ fad. ⁷ Ay ti anatrađ ndam ya ti bəza huđ gayak atəgri evidi ana tay ni. Kələŋ gani bəza huđ gayak ni atasləka ka had nana, mək atazləbay nu ka mələŋ hini.”

* 7:3 Mənjəkiani 12.1. † 7:5 Mənjəkiani 17.8 ; 48.4. ‡ 7:7 Mənjəy Mənjəkiani 15.13-14 ; Mahərana 3.12.

‡ 8 Melefit àra àhia pakama na ana Abraham a nahkay nahəma, àwəlkabu pakama gayan akaba ga Abraham àna *mekeley kədi. Abraham àra əwia Izak a, wur ni àgra vad a azlalahkər nahəma èkeli kədi. Nahkay day Izak àra əweya Zekup a ti èkeli kədi. Zekup day àra əweya ata bəj ga jiba geli kru mahar cəeni na ti èkeli kədi ana tay.

9 « Kələj gani ata bəj ga jiba geli ni tàgrafəja solu kà wur ga mən gatay Zuzef a. Nahkay təsəkumioru nan ana ndam ndahan, mək ndam nday nani tòru àna nan ka had Ezip. Ay ti Melefit nan əbu akaba nan ;¹⁰ àzaba nan a hud ga daliya gayan ya àgray ni ba dek. Melefit àvia majalay ahər sulumana daya, nahkay ti ègia awəlawə ga *Faron bay ge Ezip na. Nahkay bay Faron nakən əfiyu nan bay məgur had gayan ni dek akaba hud ahay gayan ni dek.¹¹ Eslini ləwir àdaya ka had Ezip a dek akaba ka had Kanan a. Ləwir àra àdaya nahkay ti, mis tàgra daliya dal-dal ; ata bəj ga jiba geli ya ka had Kanan ni tənğət zlam məzumani va do.¹² Zekup àra ècia *alkama əbu ka had Ezip nahəma, əsləroru bəza gayan ata bəj ga bəj geli ga məsəkumbiyu alkama.¹³ Ka ya ti əsləroru tay ye cə nahəma, Zuzef àdəfi vu gayan ana bəza ga mənani ni. Nahkay Faron àra əsəra jiba ge Zuzef a.¹⁴ Eslini Zuzef əsləroru mis ti təzibiya

bəjanı Zekup akaba ndam gayan a. Nday dekeni kru kru adəskəla mahar zlam.¹⁵ Nahkay Zekup nakən òru ka had Ezip mək əmət eslini. Ata bəj ga jiba geli day təmət eslini.¹⁶ Tàra təməta ti təhəbiyu kisim gatay e Sihem mək təbiyu e mindivın ga Abraham ni vu. Mindivın nani ti Abraham asəkumfəja kà bəza ga Hamor e Sihem àna gru a.

17 « Yaw sarta ya Melefit agray ere ye ti àhi ana Abraham amagray ni enjia wudak nahəma, ndam *Izireyel ni təsagakiva, tıgia nday kay ka had Ezip a.¹⁸ Ka sarta gani nani ti təfiya bay nahan ka had Ezip a. Bay nani ti əsər Zuzef ndo. §¹⁹ Nahkay nan nakən əgosay ata bəj ga bəj geli, əgria daliya ana tay a, àhi ana tay si taboru bəza gatay ya ka ahar ni təmət.²⁰ Ka sarta gani nani tiweya Məwiz a, nan ti Melefit àwaya nan a dal-dal. Ànjəhad kiya mahkər a magam afa ga ata bəjanı.²¹ Kələj gani tizligoru nan. Tàra tizligoya nan a ti wur dahalay wur ga Faron bay ga had Ezip àdi ahər mək əzay nan, əgal nan akada wur ga hud gayan.²² Nahkay ti təcəhi məsər zlam ga ndam Ezip ni dek. Pakama gayan ya adəm ni dek mis təgəskabu, təwi gayan ya agray ni day əbələfəj kə mis.

23 « Àra àgra vi a kru kru fad nahəma, adəm : “Nakoru nəmənjiyu bəza ga mmawa

goro ndam Izireyel kwa.”
 24 Àra ènjia ti èpi zal Ezip nahan agri daliya àna zal Izireyel. Eslini nan nakən èmbikivu ka maslanja ya ti tægri daliya ni mək àkad zal Ezip ni ka duwa gani. 25 Àgray nahkay ti awayay ti adəfiki ana bəza ga mənani ni ti təsər Melefit amahəngay tay ti àna nan, ay ti nday gani təsər iki ndo. 26 Hajən gani nahəma, Məwiz nakən àdi ahər ana ndam Izireyel ndahan cə, təbu takadvu; nan nakən awayay anjalabakabu tay. Àhi ana tay: “Ndam goro ni, lekulum kà mən gekəli ti, kihiramvu ti kamam?”
 27 Ay nan ya ti agri daliya ana nan nahan ni àhi ana Məwiz ahkado: “Way àfiyu kur bay magrafəna seriya kè leli a way? 28 Kawayay kəkad nu akada ya kəkad zal Ezip nahan eweni ni aw?”
 * 29 Məwiz àra ècia ma nana nahəma, acuhway ka had Ezip, òru ka had Madiyan, anjəhad eslini. Nan əbu eslini, àra àda wal a ti, ewifinja bəza zawalana cə.

30 « Àra àgra vi kru kru fad ka ahər gana nahəma, òru a hud gili vu kà həma *Sinayi. Eslini ti *məslər ge Melefit angazlivu a hud ga aku ya agəs mənəghaf ni bu. † 31 Məwiz nakən àra èpia ti àgria ejep a, nahkay awayay ahədakfəjoru ti mīpi lala. Nan əbu ahədakfəjoru

ti èci dənğu ga Bay geli, ahi ahkado 32 “Nu ti Melefit ga ata buk Abraham, Izak akaba Zekəp.” † Məwiz àra ècia ma na ti angwaz àwəra nan a dal-dal, àgəgəra, mamənjələnani nakən tekedì èsliki ndo həya. 33 Eslini Bay geli àhi ma keti, àhi ahkado: “Həlaba kimaka gayak a asak ba, adaba məlan ya kicikvù ni ti məlan *njəlātani. 34 Nīpia lala ahəmamam tægri daliya ana ndam goro ka had Ezip na, nīcia tuway gatay a: nahkay nàra ti ga mahəngaya tay a. Nihi nak ti ru, nəsləruru kur ka had Ezip.” §

35 « Məwiz ti nan ya ti ndam Izireyel tawayay nan ndo, təhi ahkado: “Way àfiyu kur bay magrafəna seriya kè leli a way?” * ni. Ay nan ti Melefit əslər ikaboru nan ana tay ti mīgi bay gatay, mīgi bay məhəlaba tay e evidì ba daya. Melefit əslər ikaboru Məwiz ana tay nahkay ti, àhi ma gani ti məslər ge Melefit ya angazlivu a hud ga mənəghaf ni bu ni. 36 Bay ya ti àhəlaba ndam Izireyel ka had Ezip a ni ti nani Məwiz. Àhəlaba tay a ti àna magray zlam magray ejep ya mis tīpi day-day ndo ni kay: àgray ka had Ezip, kà Dəluv Ndizeni, akaba ka ya ti nday a hud gili bu vi kru kru fadani ni. 37 Bay ya ti àhi ana ndam Izireyel: “Melefit aməslər ibiyu wur ga mən gekəli nahan ana kəli ga mahəngaray pakama

* 7:28 Mahərana 2.14. † 7:30 Mənjay Mahərana 3.2. ‡ 7:32 Mahərana 3.6.

§ 7:34 Mahərana 3.5, 7, 8, 10. * 7:35 Mahərana 2.14. † 7:37 Mimbiki 18.15.

ge Melefit akada goro ni" †
 ti Mawiz gani. ³⁸ Ka ya ti
 ndam Izireyel təcakalavu a
 hud' gili bu ni ti, bay ya ti
 èci ma ga məslər ge Melefit
 kà həma Sinayi mək àhəngri
 ana ata bəŋ geli ni ti Mawiz
 gani. Bay ya ti Melefit àhi
 pakama ya avi sifa ana mis
 ga məhəngriani ana leli ni ti
 naŋ gani. ³⁹ Ay ti ata bəŋ
 geli ni ticiiki ma ndo, tawayay
 madəbay naŋ ndo. A majalay
 ahàr gatay bu ni ti tawayay
 maŋgona e Ezip a. ⁴⁰ Təhi
 ana *Aron' ahkado: "Griaya
 melefit ndahan' ana leli ga
 mədi kama ana leli a, adaba
 Mawiz naŋ ya àhəlababiya
 leli ka had' Ezip a ni ti, məsər
 ere ye ti àgrakivu ni do."
 ‡ ⁴¹ Nahkay nday nakəŋ
 təvədəyaya wur sla mək tislif
 zlam ana wur sla ni, ègia pəra
 gatay a. Təgri wuməri àna
 məmərani ana zlam ya nday
 ndayani təvədəyaya àna ahar
 gatay a ni. ⁴² Təgra nahkay
 ti Melefit day àmbrəŋ tay ti
 təgri pəra ana zlam ya ti a hud'
 melefit bu ni. Ma gani hini
 àbu məbəkiani a wakita ga
 ndam mahəŋgaray *pakama
 ge Melefit bu nahkay hi :

"Ndam Izireyel, ka ya ti
 lekələm kəbum a hud'
 gili bu vi kru kru fad' ni
 ti,

kislifumi zlam akaba
 kəgrumi sədaga ti, ana
 nu aw ?

⁴³ Aha, ana nu do !

Ahay miviceni ya
 kəsawadum àna naŋ ni
 ti

ahay ga Molok, § do ni ti goro
 do.

Kəsawaduma àna pəra gekəli
 Refeŋ * ya təzavu ata
 boŋgur na daya.

Pəra nday nani ti kəgrumaya
 ga məhəngrioru ahàr
 ana had' ana tay a.

Gekəli ya kəgrum nahkay ni
 ti anagaroru kəli driŋ
 kama ga Babilon'." †

⁴⁴ « Ka ya ti ata bəŋ ga bəŋ
 geli təbu a hud' gili bu ni ti
 təsawadà àna zlam ge mivicey
 ahay ge Melefit àna naŋ a.
 Mazavu ga ahay gani nani ti
 Melefit àdəfikia ana Mawiz a
 mək àhi mągraya akada gayan'
 ya èpi na. ⁴⁵ Ahay gani nani ti
 ata bəŋ ga bəŋ geli təmbribu
 ana bəza gatay ; bəza gatay
 ni day tàra àna naŋ ka had'
 hina, Zezəwi àdi kama ana
 tay. Tàra tinjia ti Melefit
 àgariaba ndam ga had' hina
 ana tay a, mək nday nakəŋ
 tənjàhad'. Nahkay nday təbu
 àna ahay ge Melefit *miviceni
 ni duk àbivoru ana sarta ge
 Devit. ⁴⁶ Devit ti Melefit
 àwaya naŋ a dal-dal, nahkay
 èhindifin'a divi kə Melefit ga
 maslamali məlan' *nəlatani
 ana bəza hud' ge Zekəp a.
⁴⁷ Ay maslan'a ya ti àra àləm
 ahay ge Melefit ni ti Salomon'.
⁴⁸ Ku tamal àləma nahkay
 nəngu ni, Bay Melefit agavəla
 driŋ, ànjəhad'vù a ahay ya mis

‡ 7:40 Mahərana 32.1, 23. § 7:43 Molok ti melefit ga ndam Kanaŋ ya ndam
 Izireyel təhəngrioru ahàr a had' ahaslani ni. * 7:43 Refeŋ ti melefit ga ndam Siri
 ya ndam Izireyel təhəngrioru ahàr a had' ahaslani ni. † 7:43 Amos 5.25-27.

tələmi ni bu do. Nahkay zla nahəma maslaŋa nahaŋ àbu, àhəŋgaray pakama ge Melefit, àdəm :

⁴⁹ “Bay Melefit àdəm : Məlaŋ manjəhad goro ti huđ melefit,

məlaŋ məbəki asak goro ti ni had.

Ahay weley lekulum kislumki mələmuana ana nu a ni weley ?

Məlaŋ goro ya ananjəhad, nəpəsaba ni ti weley ?

⁵⁰ Bay ya àgraya zlam nana dek ni ti nu nuani àna ahar goro do aw ?” † »

⁵¹ Etiyeŋ àhi ana tay keti : « Lekulum ti kicum slimi do ededīŋ ! Lekulum ti məbəruv gekuli magədavani, slimi gekuli məzləkvani ; lekulum akada ndam ya təkeli kədi ana tay ndo ni ! Lekulum akada ga ata bəŋ ga bəŋ gekuli ni, kekileŋa kəgəsumkabu pakama ga *Məsuf Njəlatani ni do ! ⁵² Bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ti ata bəŋ ga bəŋ gekuli təgri daliya ndo ni ti weley ? Nday gani təbazla ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ya tədəm Bay ge Jiri amara ni. Bay ge Jiri nakəŋ àra ènjia ti kəsəkumoya naŋ a mək kəkaduma naŋ a. ⁵³ Lekulum ti məslər ge Melefit tədəfikia *Divi ge Melefit na ana kuli a, ay ti kəbumi slimi ana Divi gani do. »

Takad Etiyeŋ àna mizligi naŋ àna akur

⁵⁴ Ndam magray seriya ni tارا ticia ma ge Etiyeŋ

na ti təzumki bəruv dal-dal, təhəpəd ahar tasl tasl. ⁵⁵ Ay Etiyeŋ ti *Məsuf Njəlatani èsliva a vu va dal-dal, àmənjouru e melefit vu, èpi məlaŋ masladani ge Melefit akaba Yezu naŋ jika kà ahar ga daf ge Melefit. ⁵⁶ Àra èpia ti àdəm ahkado : « Cəm day, nəbu nipi huđ melefit məzləkvabana, nipi *Wur ge Mis naŋ jika kà ahar ga daf ge Melefit daya. » ⁵⁷ Ge Etiyeŋ ya naŋ àbu azlapay nahkay ni ti nday nakəŋ təzlah kay kay, təbəviyu ahar e slimi vu der der, mək nday dek tədəgaki ka ahar bəlaŋ, ⁵⁸ təgəs naŋ, təzaba naŋ a kəsa ba cak. Tàra təsləkafəŋa àna naŋ kà kəsa na nahkay ti tawayay tizligi naŋ àna akur ga makad naŋ. Ndam sedi ya ticia pakama gayəŋ ni təhəlkaba məgudi gatay na, təbəhadfəŋ kà wur dagwa nahaŋ slimi gani Sol ti məjəgaki. Mək tizligi Etiyeŋ nakəŋ. ⁵⁹ Ka ya ti tizligi Etiyeŋ ni ti Etiyeŋ àhəŋgalay Yezu, àdəm : « Bay goro Yezu, za sifa goro a. » ⁶⁰ Kələŋ gani àbəhad mirdim grik, àzlah kay kay, àdəm : « Bay goro, kəwəl tay àna seriya àki ka zlam magudarani hini ya təgru ni ba. » Àra àdəma ma na nahkay ti àmət həya.

8

¹ Təkad Etiyeŋ ti, Sol àwaya daya.

Təgri daliya ana ndam məfəki ahàr ka Yezu

Ka fat gani nani ti tən̄jəki ka mægri daliya dal-dal ana ndam mæfəki ahàr ka Yezu ya a Zeruzalem ni huya. Ndam mæfəki ahàr ka Yezu ni dek tèdevu tòru a kəsa ci6-ci6beni vu ka had *Zude akaba ka had Samari. Nday ya tàsləka ndo ni ti si ndam *asak ga Yezu ciliŋ. ² Ndam ndahan̄ ya ti təhəŋgriuru ahàr a had ana Melefit ni tili Etiyeŋ, tūtəwi naŋ dal-dal. ³ Sol ti àgria daliya dal-dal ana ndam mæfəki ahàr ka Yezu a; àsawadəy kà mahay kà mahay, àgəs zawal akaba wál, àbiyu tay a daŋgay vu. ⁴ Nday ya ti tèdevu ni tédəmòru *Ma Məweni Sulumani kà kəsa kà kəsa.

Tuwî ge Filip ya àgray a Samari ni

⁵ Ka sarta gani nani Filip òru a kəsa gəđakani vu ka had Samari, àhioru ma ge *Krist ana mis ye eslini ni. ⁶ Nday nani dek ma gatay bəlan̄, təbi slimi lala ana ma ge Filip ya àhi ana tay ni, adaba ticia pakama gayaŋ a, tìpia zlam ya ti àgray, mis tìpi day-day ndo na daya. ⁷ Àna zlam nday nani ya àgray ni ti seteni təsləkiaba ana mis a dal-dal, təzlah kay kay. Ndam dəra akaba ndam juŋwer tìgia səndu6-səndu6ana daya. ⁸ Eslini ndam ga kəsa nani təmərva dal-dal.

⁹ Maslaŋa nahan̄ àbu a kəsa nani bu, slimi gayaŋ Simu, naŋ zal maharam, agri ejep ana ndam ga had *Samari dek. Àzay ahàr gayaŋ awayay mis dek tédəm naŋ gəđakani. ¹⁰ Mis ni dek, ku bəza, ku mis

gəđakani ticiiki ma. Tédəm : « Maslaŋa hini ti njəda ge Melefit àfəŋ. Njəda gani nani ti tédəm “Gəđakani.” » ¹¹ Mis ni ticiiki ma dal-dal, adaba àpəsa naŋ àbu agri ejep ana tay àna maharam gayaŋ ni. ¹² Ay ka ya ti Filip àhia *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit akaba ka Yezu Krist ana tay a nahəma, zawal akaba wál ni təgəskabá ma ge Filip na, mək *təbaray tay. ¹³ Simu nakəŋ tekedí àgəskabá ma gana, təbara naŋ a. Kələŋ gani ànjəhad akaba Filip. Eslini Filip naŋ àbu agray zlam gəđakani gəđakani ya mis tìpi day-day ndo ni. Simu nakəŋ àra èpia ti àgria ejep a dal-dal.

¹⁴ Ndam asak ga Yezu ya a Zeruzalem ni tàra ticia ndam *Samari təgəskabá ma ge Melefit a ti, təsləribiyu ata Piyer nday ata Zeŋ ana ndam Samari ni. ¹⁵ Ata Piyer nday ata Zeŋ tàra tìnjia ti təhəŋgalay Melefit ti məvi *Məsuf Njəlatani ana ndam Samari ya təgəskabá pakama ge Melefit a ni. ¹⁶ Təgray nahkay ti adaba ku mis bəlan̄ e kidiŋ gatay bu Məsuf Njəlatani àhərkiaya àhuriviyu faŋ ndo. *Təbaray tay ti àna slimi ga Bay geli Yezu ciliŋ. ¹⁷ Nahkay ata Piyer nday ata Zeŋ təbəki *ahar ka tay, mək Məsuf Njəlatani àhuriviyu ana tay.

¹⁸ Simu nakəŋ àra èpia Məsuf Njəlatani àhuriviyu ana ndam mæfəki ahàr ka Yezu ka ya ti ndam asak ga Yezu təbəki ahar ka tay ni

ti, awayay avi sɪngu ana ata Piyer nday ata Zeŋ. ¹⁹ Àhi ana tay ahkado : « Vumu njɔda ti ka ya ti nɔbɔki *ahar ke mis ni ti Məsuf Njɔlatani mɔhuriviyu ana tay. » ²⁰ Ay ti Piyer àhi ahkado : « Ahàr àdɔm sɪngu gayak ni mɪjijia, nak nakani day kɪjijia, adaba kàhi ana ahàr ere ye ti Melefit avi ana mis ni ti mis asəkum tata. ²¹ Nak kəkibu ke tɔwi geli ya magray ni bi, ma gayak àkibu bi, adaba majalay ahàr gayak magədavani kè eri ge Melefit. ²² Mbatkaba majalay ahàr gayak magədavani na, hɔngalay Bay geli. Nahkay ti bi Melefit amɔmbɔrfuka zlam ya kàgudar a majalay ahàr gayak bu na. ²³ Nəsəra nihi ti mɔbɔruv gayak magədavani kè eri ge Melefit, nahkay kɪgia evidi ga zlam magudarana. » ²⁴ Eslini Simu nakɔŋ àhɔngrifɔŋ, àhi ana tay ahkado : « Lekalɔm lekalɔmeni hɔngalumu Bay geli ti ere ye ti kàhumu ni àgrakuvu ba simiteni ti ! »

²⁵ Ata Piyer ata Zeŋ tàra tàgrakia sedi ka Yezu a akaba tàhia pakama ga Bay geli ana mis a nahəma, tɔngoru a Zeruzalem. Ka ya ti nday tɔbu takoru e divi bu ni ti tàhia Ma Məweni Sulumana ana mis a kəsə ndahaŋ ba kay ka had *Samari a.

Ata Filip nday ata zal Etiyapi nahan

²⁶ Məslər ga Bay geli àngazlivu ana Filip, àhi ahkado : « Ru gwar ka Mboku, ke divi ya ti

asləkabiya a Zeruzalem a, andoru ahàr a Gaza, mis təkɪ təsawadaki bi ni. » ²⁷⁻²⁸ Filip nakɔŋ ècik, àsləka hɔya. Nan ka ahàr divi nahəma, èpi zal nahan manjəhadani digusa e seret bu, ejeŋgey wakita ge Izayi bay mahəngaray *pakama ge Melefit ni. Nan gani ɔru a Zeruzalem ga mazləbay Melefit, nihi nan àbu asləkabiya ara a magam a. Zal nani ti zal Etiyapi, nan madaslani, nan mis gədakani agri tɔwi ana Kandas bay walani ge Etiyapi : nan gədakani ga ndam manğah elimeni ga bay ni. ²⁹ *Məsuf Njɔlatani àhi ana Filip ahkado : « Ru kahədakfəŋiyu ke seret ni lala. » ³⁰ Eslini Filip nakɔŋ àcuhworu. ɔru ènjəa nahəma, èci zal Etiyapi ni nan àbu ejeŋgey wakita ge Izayi bay mahəngaray pakama ge Melefit ni. Àhi ahkado : « Ere ye ti kejeŋgey ni ti nak kəbu kiciaba ma gana waw ? »

³¹ Nan nakɔŋ àhɔngrifɔŋ, àhi ahkado : « Tamal maslaŋa àdɔfuaba ndo ni ti nɪciaba ahəmamam ? » Mək àhi : « Cɔlkuvaya ga manjəhadfu kà gəvay a. » ³² Ka mələŋ ya ejeŋgey ni Izayi àdɔm nahkay hi :

« Nan ti àhəlkaba ma ndo, akada ga tɔmbak ya tɔzoru ka mələŋ misliŋ zlam ni, akada ga wur tɔmbak ya tekelkia eŋguc a ti ètɔwi do ni. »

³³ Nan gani tɔhəngoraya nan a had a, tɔgri seriya ge jiri ndo simiteni.

Way amacali slimi mba way ?
Adaba tàkadà nañ a, nañ àbi
ka had'va bi ni.* »

³⁴ Gəḍakani nakəñ àhi ana
Filip ahkado : « Nahəngalay
kur kam-kam, hu : bay
mahəngaray pakama ge Mel-
efit azlapaki ahalay ti ka
way nani way ? Azlapaki
ti àki ka nañ nañani tək,
ka maslaña nahañ aw ? »

³⁵ Eslini Filip àhi ma, àḍəfiaba
*Ma Məweni Sulumani àki ka
Yezu a, ànjiki ka pakama ya
nañ àbu ejenjey ni. ³⁶ Nday
təbu takoru nahkay ti tədi
ahàr ana yam gwengər a.
Eslini nañ gəḍakani nakəñ
àhi ana Filip ahkado : « Yam
nihil. Mam acafaña nu ga
*məbaray nu a mam ? » [

³⁷ Filip àhi ahkado : « Tamal
kəfəkia ahàr gayak dek ka
Yezu a ti tabaray kur tata. »
Nañ nakəñ àhəngrifəñ, àhi :
« Nəfəkia ahàr ka Yezu *Krist
a, nañ Wur ge Melefit. »]

³⁸ Àhi ana bay ya agaray
seret ni mícika. Àra ècika àna
seret na ti ata Filip nday ata
nañ gəḍakani nakəñ tàhəraya
təhuriyu a yam ni vu, mək
Filip àbaray nañ. ³⁹ Tàra
təhəraya a yam ni ba nahəma,
Məsuf ga Bay geli àzafəña Filip
a. Nahkay nañ gəḍakani ni èpi
nañ va do, àsləka zlam gayan
àna məmərana. ⁴⁰ Filip àsərki
ti nañ a Azot. Àru a Sezare ;
nañ àbu akoru ti àhioru Ma
Məweni Sulumani ni ana mis
kà kəsa kà kəsa dek duk a
Sezare.

9

*Sol ambatkaba majalay
ahàr a, afəki ahàr ka Yezu
(Tawi 22.6-16 ; 26.12-18)*

¹ Ka sarta gani nani
nahəma, Sol nañ àbu awayay
agri daliya ana ndam
madəbay divi ga Bay geli,
awayay abazl tay. Nahkay
òru afa ga gəḍakani ga ndam
*məngalabakabu mis akaba
Melefit ni, ² èhindifiña wakita
ga medekiani ka gəḍakani
ga ahay gərgərani a Damas
ya tahəngalavù Melefit ni.
Wakita nday nani ti təvia divi
ga məgəs ndam madəbay divi
ga Bay geli a. Ku adi ahàr ana
zawal ahkay do ni ana wál, ba
agəs tay, awəl tay, ahəbiyu
tay a Zerəzalem. ³ Nañ nakəñ
àra àngəta wakita nday nana
ti àdəvu e divi vu.

Nañ àbu enjiyu a Damas
wudak nahəma, eslini
masladani àsləkabiya e
melefit ba, àhərkiaya həya,
àsladay mələñ gayan nani.

⁴ Eslini nañ nakəñ àdəd a ga
had'pəda mək èci dəngu ga
maslaña nahañ àzalay nañ,
àhi : « Sol, Sol kəgru daliya ti
kamam ? » ⁵ Nañ nakəñ àhi :
« Nak way, Bay goro ? » Mək
àhəngrifəñ, àhi : « Nu Yezu,
nu ya kəgru daliya ni. ⁶ Ay
ti cicikaba, huriyu a kəsa vu.
Ekinjəa eslina ti atəhuk ere
ye ti ahàr àdəm kəgray kwa
ni. » ⁷ Ndam ya tarakaboru
akaba nañ ni ticik, ma tekefi
tisliki mədəmani koksah. Tici
dəngu cilin, ay ti tìpi maslaña
gani do. ⁸ Sol nakəñ ècikaba,
àhəlkaba eri a, ay ti èpi divi
do. Ndam ya tarakaboru

* 8:33 Izayi 53.7-8.

akaba nan ni tɔdafɛŋa ahar a, tɔzoru nan a Damas. ⁹ Eslini ɔgray vad mahkar, divi day ɛpi ndo, zlam day ɔzum ndo, yam day ɛsi ndo.

¹⁰ A Damas eslini ti zal nahan ɔbu slimi gani Ananiyas, nan bay madɔbay divi ga Yezu. Eslini Bay geli ɔzalay nan e kisim mizideni bu : « Ananiyas ! » Ananiyas nakɛŋ ɔhɛŋgrifɛŋ, ɔhi : « Awi ! Nu hi, Bay goro ni. » ¹¹ Bay geli ɔhi ahkado : « Ru weceweci ke divi ya tɔzalay divi Ndɔlaɔbani ni, ru afa ga Zɔdas. Kinjɔa ti kihindi zal Tars ya tɔzalay nan Sol ni. Nihi ti nan ɔbiyu ɔhɛŋgalay Melefit. ¹² Maslaŋa gani nani ti nɔɔɔfikia maslaŋa nahan a, slimi gani Ananiyas, ara afa gana mɛk ɔbɛki *ahar ti mɔpi divi akada ya ahaslani ni. » ¹³ Ananiyas ɔhɛŋgrifɛŋ, ɔhi : « Bay goro ni, nɔcia mis kay tɔbu tɔzlapaki ɔki ka maslaŋa nani akaba ka zlam gayan magɔdavani ya ɔgri ana ndam gayak *njɔlatani ya tɔbu a Zerɔzalem na. ¹⁴ ɔra ahalay a ti gɔɔɔkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni tɔvibiya divi ga mɛgɔs ndam ya ti tazlɔbay kur na dek. » ¹⁵ Ay ti Bay geli Yezu ɔhɛŋgrifɛŋ, ɔhi ahkado : « Nak ru, ɔdaba nɔzaba maslaŋa gana nana, ti mɔgru tɔwi : mɔhioru slimi goro ana mis ga had ndahan akaba bɔbay gatayani ni, mɔhioru ana ndam *Izireyel daya. ¹⁶ Amacakay daliya kay azuhva slimi goro ; nu nuani anɔɔɔfiki daliya ya ara ɔgray

ni dek. »

¹⁷ Nahkay Ananiyas nakɛŋ ɔru. ɔru ɛnjɔa ti ɔhuriyu a ahay ni vu, ɔbɛki ahar ka Sol nakɛŋ mɛk ɔhi ahkado : « Sol wur ga mmawa, Bay geli Yezu, nan ya ɔŋgazlukvu ka ahɔr divi ka sarta ya kara ni, ɔslɔrbiyu nu. Awayay ti kɔpi divi akada ya ahaslani ni, awayay ti *Mɔsuf Njɔlatani mɔslɔkvu a vu vu daya. » ¹⁸ Nan ɔbu azlapi nahkay ti zlam ndahan akada alɛŋ ge kilif tɔslɔkikia ke eri ana Sol nakɛŋ a. Eslini ɛpi divi akada ya ahaslani ni keti. Nahkay ɛcikaba, mɛk *tɔbaray nan ɔna *slimi ga Yezu. ¹⁹ Kɔlɛŋ gani ɔzum zlam, mɛk njɔɔa gayan ɔŋgiva.

Sol ɔhi ma ga Yezu ana mis

Sol ɔnjɔhadɔyu vad ɔal a Damas afa ga ndam ya tɔɔɔbay divi ga Yezu ni. ²⁰ Ka ya ti nan ɔbu eslini ni ti ɔnjɔki ke tɔwi hɔya, ɔhuriya a ahay gɔrgɔrani ga ndam *Zɔɔde ya *tɔhɛŋgalavɔ Melefit ni va, ɔhi ana mis Yezu ti nan Wur ge Melefit. ²¹ Ma gayan ya ɔɔɔm ni ɔgria ejep ana mis ya tɔbi slimi na dek. Tɔɔɔm ahkado : « Nan hini ti nan ya ti ɔgri daliya dal-dal ana ndam ya tazlɔbay Yezu a Zerɔzalem ni do aw ? Mara gayan ahalay a Damas a ti ga mɛgɔs ndam ya tazlɔbay Yezu ni akaba ga mɔhɔloru tay afa ga gɔɔɔkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni do aw ? » ²² Ay ti njɔɔa ga Sol ɔsagakivoru, ɔhi ana ndam Zɔɔde ya a Damas

ni Yezu ti naŋ *Krist *Bay gɛdakani ya amara ni. Eslini nday nakɛŋ tɛsɛr ere ye ti tɛhɛŋgrifɛŋ ni do.

²³ Ɔra ɔgra vad a bal ti ndam Zude nakɛŋ tɔgray sawari gatay, tɛdɛm si tijiŋ naŋ kwa. ²⁴ Nahkay nday nakɛŋ tɔjɔgay naŋ mɛlafat akaba mɛlavad kɛ magudu ga kɛsa ni dek, tawayay makad naŋ. Ay ti Sol ɛcia sawari gatay ya tɔgraki na. ²⁵ Ga mɛlavad nahɛma, ndam madɛbay naŋ ni tɛzoru naŋ ka ahɛr ga gudu ya eveliŋ kɛsa ni. Tɔru tɛnjɛa ti tɛfiyu naŋ a alongu vu mɛk tɛfaya naŋ ɔna ezewed gwar ka dala. Nahkay ɔslɛka, ɔru a Zeruzalem.

Ere ye ti agrakivu ka Sol a Zeruzalem ni

²⁶ Ɔru ɛnjɛa a Zeruzalem a ti awayay ahurkiviyyu ka ndam madɛbay divi ga Yezu ni, ay ti nday dek tɔgrafɛŋa aŋgwaz a, tɛhi ana ahɛr naŋ bay madɛbay divi ga Yezu eƛeƛiŋ do. ²⁷ Eslini Barnabas ɔzoru naŋ afa ga ndam *asak ga Yezu ni. Tɔru tɛnjɛa ti Barnabas nakɛŋ ɔŋgɛhadɛ ana tay ahɛmamam Sol ɛpi Bay geli ka ahɛr divi ka ya ti ɔru a Damas ni, ahɛmamam Bay geli ɔhi ma ni daya. Ɔŋgɛhadɛ ana tay keti ahɛmamam Sol ɔhi ma ana mis vay-vay ɔna *slimi ga Yezu a Damas ni. ²⁸ Kwa ka sarta gani nani Sol nakɛŋ naŋ ɔbu akaba tay, asawadɛy akaba tay a Zeruzalem, ɔhi ma ge Melefit ana mis vay-vay ɔna slimi ga Bay geli.

²⁹ Ɔhi ma gani ana ndam *Zude ya tɛdɛm ma Gres ni daya, tɛbu tagravu gejewi akaba tay. Nahkay ti nday nani tɛdɛbay divi ge mijiŋ naŋ. ³⁰ Ndam ya tɛfɛki ahɛr ka Yezu ni tɛra tɛcia ma na ti tɛzoru naŋ a Sezare ga moroni a Tars, mɛk tɛslɛroru naŋ eslini.

Piyer ahɛŋgaraba Ene a

³¹ Ka sarta gani nani ndam mɛfɛki ahɛr ka Yezu ya ka had *Zude, ka had *Gelili akaba ka had *Safari ni dek ti mis tɛbi tɛgri daliya ana tay va bi. Njɛda gatay asagakivu, tɛbu tɛdɛboru divi ga Bay geli lala. Nahkay mis ndahaŋ tɛbu tɛhurkiviyyu ka tay ɔna njɛda ga *Mɛsuf Njɛlatani. ³² Piyer ɔsawadɛru ka had nday nani dek. Ka ya ti naŋ ɔbu asawadɛru nahɛma, ɔru e Lide afa ga ndam njɛlatani ga Yezu ni. ³³ Ɔru ɛnjɛa eslina ti ɔdi ahɛr ana zal dɛra nahaŋ slimi gani Ene, naŋ mandɛhadani ka slalah, vi azlalahkɛr ɛcik koksah. ³⁴ Piyer nakɛŋ ɔzalay naŋ, ɔhi : « Ene, Yezu *Krist ahɛŋgaraba kur a ; cikaba, slamalakabu slalah gayak ni. » Eslini naŋ nakɛŋ ɛcikaba cɛkwad hɛya. ³⁵ Ndam ya e Lide ni dek akaba nday ya ka sagdala Saron ni dek tɛpi naŋ a ti, tɛmbatkaba majalay ahɛr gatay a tɛfɛki ahɛr ka Bay geli Yezu.

Tabita ɔmɛta, mɛk Piyer ahɛŋgaraba naŋ e kisim ba

³⁶ Wal nahaŋ ɔbu e Zɛpe, adɛbay divi ga Yezu, slimi

gani Tabita, àna ma Gres ti « Dorkas, » awayay adɛmvaba « miyek. » Wal nani ti agray tɔwi sulumani dal-dal, ajɛnaki ndam talaga dal-dal daya. ³⁷ Ka ya ti Piyer e Lide nahɛma, wal ni armɛwɛr àra àgɛsa, mɛk àmɛta àna naɲ a. Àra àmɛta ti tàbaray naɲ mɛk tɛfiyu naɲ a ahay vu ka ahàr ga ahay nahanɲ. ³⁸ Zɛpe ti driɲ driɲ akaba Lide do, nahkay ndam madɛbay divi ga Yezu ya e Zɛpe ni tàra ticia Piyer naɲ àbu e Lide nahɛma, tɛslɛrkioru mis cɛ, tɛhi ana tay: « Dɛgum kɛhumi ahkado kam-kam màra afa geli a, àpɛsbiyu ba. » ³⁹ Tàra tɛhɛngria ma na ana Piyer a nahkay ti Piyer nakɛɲ àdɛbabiyu tay hɛya. Tàra tinjia ti tɛziyu Piyer a ahay ya ka ahàr ga ahay nahanɲ ni vu. Eslini wál madakway dɛk tàrafɛɲa kà gɛvay ge Piyer a titɔwi, tɛdɛfiki endɔwi akaba azana ga Dorkas ya àlɛmi ana tay ka sarta ya àmɛt faɲ ndo ni. ⁴⁰ Eslini Piyer nakɛɲ àgaraya mis na dɛk e mite va, mɛk àbɛhad mirdim, àhɛngalay Melefit. Àra àhɛngala Melefit a nahɛma, àmbatkiyu ma ke kisim ni, àzalay naɲ àhi: « Tabita, cicikaba. » Nahkay Tabita nakɛɲ àhɛlkaba eri a. Àra èpia Piyer a ti ànjɛhad digɛs. ⁴¹ Eslini Piyer àdafɛɲa ahar a, wal ni ècikaba. Wal ni àra ècikaba nahɛma, Piyer nakɛɲ àzalay wál madakway ni akaba ndam ga Yezu ndahanɲ ni. Tàra tinjia ti

àdɛfiki wal ni ana tay naɲ àna sifa. ⁴² Ere ye ti àgravu ni ti, ndam ga kɛsa Zɛpe dɛk ticia, nahkay mis kay e kidiɲ gatay bu tɛfɛkia ahàr ka Bay geli a. ⁴³ Piyer nakɛɲ ànjɛhadiyu, àpɛsiyu e Zɛpe afa ga bay mɛwɛs ambɛl nahanɲ, slimi gani Simu.

10

Piyer akoru afa ga Korney

¹ Zal nahanɲ àbu a Sezare, slimi gani Korney, naɲ zal Rom agur ndam slewja kay, slimi gatay « Slewja Itali. » ² Korney gani naɲ àbu ahɛngrioru ahàr a had ana Melefit, nday akaba ndam ga hud ahay gayanɲ dɛk tazlɛbay Melefit. Naɲ àbu avi zlam kay ana ndam *Zɛde ya talagani ni, ahɛngalay Melefit kɛlavɛd. ³ A vad nahanɲ agray njemdi mahkɛr ya ga mɛlakarawa nahɛma, *mɛslɛr ge Melefit àhurkiyiyu, àngazlivu. Àzalay naɲ, àhi: « Korney! » ⁴ Korney àra èpia naɲ a ti àgra anɲwaz a, àhɛngrifɛɲ, àhi ahkado: « Kɛhu mam, bay goro ni? » Mɛslɛr ni àhi ahkado: « Melefit ècia ere ye ti kàhɛngalalɛɲ na, èpia ere ye ti kɛvi ana ndam talaga na; nahkay ti kàgɛjazlki ahàr ndo. ⁵ Nihi nahɛma, slɛroru mis e Zɛpe ga mazalabiyu Simu, naɲ ya tɛzalay naɲ Piyer ni. ⁶ Naɲ àbu anjɛhad afa ga Simu bay mɛwɛs ambɛl, ahay gani kà gɛvay ga *dɛluv gɛdɛkani ni. » ⁷ Mɛslɛr ge Melefit ya àhi ma ni àra àslɛka ti Korney nakɛɲ àzalay ndam mɛgri

təwi cə akaba zal slewja gayan nahan : zal slewja nani ahəngrioru ahər a had ana Melefit. ⁸ Nday nakəŋ tərə tinjia ti əhi ma ga məslər ya əhi ni dek ana tay mək əsləruru tay e Zəpe.

⁹ Həjəŋ gani təbu takoru, tinjiyu e Zəpe wudək nahəma, Piyer ti ni əcaliyu ka *daləhar ga ahay ni ga mahəŋgalay Melefit. Ka sarta gani nani ti fəd tirkeď-keď, ¹⁰ ləwir əwərkaba naŋ a, əhindi zlam məzumani. Ka ya ti təbu tidii zlam nahəma, Melefit əŋgazli zlam nahan. ¹¹ Əpi ti huď melefit məzləkvbabana, arəŋə nahan əsləkabiya, ara ka had a. Ere gani nani ti akada azana gəďakani, akada mis təgəsa ma gani fadana. ¹² A huď ga azana gani nani gəďakani ni bu nahəma, zlam gərgərani kay təvu : zlam asək fədani dek, zlam a had dek, akaba edidəŋ dek təvu. ¹³ Eslini dəŋgu ga masləŋə əhəndabiyu, əhi : « Piyer, cik-aba, bazl tay ti kəhəpəď tay. » ¹⁴ Piyer əhəŋgarfəŋ, əďəm : « Aha ! Nəgray nahkay do, Bay goro ni. Zlam ya ti Melefit əcafəŋə leli kə mahəpəďana ni akaba zlam ya ti *nəlatani do ni ti dəy-dəy nəhəpəď ndo. » ¹⁵ Dəŋgu ga masləŋə nani əhəndabiyu keti, əhi : « Ere ye ti Melefit əďəm ere gani nəlatani nahəma, nak ti ŋgay ere gani nani nəlatani do ni ti kəďəm ba. » ¹⁶ Ere gani nani əgravu sak mahkər, mək kələŋ gani azana ni əsləka, ərə e

melefit vu.

¹⁷ Eslini Piyer naŋ əbu əjalay ahər, əsər ere ye ti Melefit awayay əhi əna zlam ya əŋgazlivu ni do. Naŋ əbu əjalay ahər nahkay ti ndam ya ti Korney əslərbiyu tay ti tihindi ahay ga Simu ni, nihi ti tinjia kə mahay a. ¹⁸ Təzalay kay kay, tihindi, təďəm : « Simu ya təzalay naŋ Piyer ni ti anjəhad əhalay aw ? » ¹⁹ Piyer ti ni naŋ əbu əjalay ahər zlam gayan, mək *Məsuf Nəlatani əhi əhkado : « Ci day, mis təvu mahkər e mite bu, tihindi kur. ²⁰ Cikaba, huriyu a ga had ti kəsləkuma akaba tay a. Arəŋə əhəluk ahər ba, ədaba əslərbiyu tay ti nu nuni. » ²¹ Nahkay Piyer nakəŋ əhərkiaya ka tay a, əhi ana tay əhkado : « Masləŋə ya ti kihindəm ni ti nu. Kədəguma ti kamam ? » ²² Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi əhkado : « Korney gəďakani ga ndam slewja ni əslərkuqbiyu leli. Naŋ ti mis jireni, ahəngrioru ahər a had ana Melefit ; ndam Zəde dek təďəm naŋ mis sulumani. Məslər ge Melefit əhi əhkado məzalabiyu kur afa gani ti mici pakama gayək ya akəhi ni. » ²³ Eslini Piyer əhəliyu tay a ahay vu mək təndəhad hundum.

Həjəŋ gani ti Piyer nakəŋ təsləka e Zəpe akaba tay a. Ndam məfəki ahər ka Yezu ndahan təsləka akaba tay a daya. ²⁴ Həjəŋ nahan gani ti tinjəa a Sezare a. Korney ti ni naŋ əbu əjəgay tay, əzalakababiya ndam gayan akaba zləbəba gayan zəďək-

zudakana. ²⁵ Piyer naŋ àbu ahuriyu a ahay vu afa ga Korney wudak nahəma, Korney nakəŋ àhəraya e mite va, àŋgwivoru a ma vu. Àra ènjikiya ti àbəhadī mirdim griik meleher ndi6 ana had.

²⁶ Eslini ti Piyer àhi : « Cikaba, nu day mis hihirikenî akada nak. » Nahkay èzefteba naŋ a.

²⁷ Nday tǎbu takoru a ahay vu tǎzlaporu hi hi. Tòru tinjua a ahay ni va nahəma, tinjiki mis dal-dal macakalavani.

²⁸ Mək Piyer àhi ana mis ni ahkado : « Kəsəruma, leli ndam Zude ti tǎcafəŋa leli kà mahəɖakfəŋiani kà ndam ya nday ndam Zude do na, ku a ahay gatay vu day məhuriyu do. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, nihi ti Melefit adəfuki ku mis weley weley do ni ti naŋ njəlata, naŋ àbəlay. Mis ti ŋgay naŋ njəlata do ahkay do ni naŋ àbəlay do ni ti, nisliki mədəmani do simiteni. ²⁹ Melefit àra àhua ma na nahkay ti, ka ya ti kǎzalay nu ni ti nəjalay ahàr nahanəndo, nicikbiyu nàra huya. Ay nihi ti nawayay kəhu ere ye ti kǎzalakibiyu nu ni. »

³⁰ Eslini Korney nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Agray vad mahkər nihi, nəbu nahəŋgalay Melefit a ahay goro bu. Sarta gani day akada hini, njemdi mahkər ya ga məlakarawa. Ka sarta gani nani ti maslaŋa nahanə ŋgazluru. Maslaŋa gani ti azana gani pərzlən-pərzlən, ahəlaba eri a vərut.

³¹ Àzalay nu : «Korney, Melefit ècia mahəŋgalay gayak ya

kàhəŋgalay naŋ na : zlam ya kəvi ana ndam talaga ni day àgəjazlki ahàr ndo. ³² Nahkay ti sləruru mis e Zupe ga maza-labiyu Simu ya tǎzalay naŋ Piyer ni ; naŋ àbu anjəhad afa ga Simu bay məwəs ambəl, ahay gani kà gəvay ga dəlur gəɖakani ni.” ³³ Àra àhua nahkay ti nəslərkuoru mis ke weceweceni ti kàra. Səsi gayak, nak day kəpəsbiyu ndo, kàra huya. Ay nihi ti leli dek məcakalava kə meleher ge Melefit a, mawayay mici ere ye ti Bay Melefit àhuk ti kəhi ana leli ni. »

Pakama ge Piyer ya adəm afa ga Korney ni

³⁴ Nahkay Piyer ànjəki ka mazlapani, adəm : « Nihi ti nəsəra Melefit èdekaba mis a gərgəri do ededīŋ. ³⁵ Nahkay zla nahəma, ku mis ga had weley weley do dek, tamal ti ahəŋgrioru ahàr a had ana Melefit akaba agray zlam ge jiri ti, Melefit agəskabu naŋ.

³⁶ Melefit àhibiya pakama gayanə ana ndam *Izireyel a. Pakama gayanə nani ti *Ma Məweni Sulumani, adəfaki ti mis tislki manjəhadkəbu akaba Melefit àna sulumani azuhva Yezu *Krist. Yezu Krist ti naŋ Bay ge mis dek. ³⁷ Kəsəruma ere ye ti àgravu kələŋ ge Zeŋ ya àhi ma ana mis, àhi ana tay si tǎbaray kwa na. Ere gani nani ti ànjəki e Gelili, mək àgravu ka had *Zude ni dek daya. ³⁸ Kəsəruma ge Melefit ya àvi njəɖa ga *Məsuf Njəlata ni kay ana Yezu zal Nazaret na. Kəsəruma ga

Yezu ya àsawaday a mɛlan bu dek na : ka ya ti nan abu asawaday ni ti àgria zlam sulumani ana mis a akaba àhəŋgaraba mis ya ti seteni àgri daliya ana tay na. Àgray tɔwi nday nani dek ti adaba Melefit nan abu akaba nan palam. ³⁹ Leli ndahan ni ti magray sedi ga zlam gayan ya àgray ka had gərgərani ya ti ndam *Zude tanjəhad ni akaba a Zeruzalem ni dek. Kələn ga zlam gayan ya àgray ni ti ndam Zude *tadarfən nan kà təndal, mək àmət. ⁴⁰ Àra àməta ti a vad ya mahkər Melefit àhəŋgriviyu sifa, àhəŋgaraba nan e kisim ba. Àra àhəŋgaraba nan a ti àvi njəda ti mənɔazlivu ana mis. ⁴¹ Àŋgazlivu ti ana mis dek do ; àŋgazlivu ti ana leli ya Melefit adaba leli a kwa ahaslana ti mīgi ndam sedi gayan ni cilin. Melefit àra àhəŋgriviya sifa ana Yezu a, àhəŋgaraba nan e kisim ba ni ti, leli məzuma zlam akaba misia zlam akaba Yezu a. ⁴² Eslini Yezu gani àhi ana leli ahkado : “Humi ma goro ana ndam Zude, humi ana tay Melefit àfəkad nu ga magrafəŋa seriya kè mis a dek, ku nday ya təbu àna sifa ni, ku nday ya təməta ni.” ⁴³ Ndam məhəŋgri *pakama ge Melefit ana mis ni dek tàgrakia sedi a, tədəm ahkado ku way way do tamal àfəkia ahər ka Yezu a ti Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani ga maslanə nana azuhva slimi ga Yezu a. »

Melefit avi Məsuf Njəlatani

ana ndam ya nday ndam Zude do ni

⁴⁴ Ka ya ti Piyer nan abu azlapi ana tay nahkay ni ti *Məsuf Njəlatani àhərkiaya ka ndam ya təbu təbi slimi na dek. ⁴⁵ Ndam *Zude ya təfəki ahər ka Yezu, tàra akaba Piyer a ni, tàra təsəra Melefit avi Məsuf Njəlatani ana ku nday ya ti nday ndam Zude do ni ti, àgria ejep ana tay a dal-dal. ⁴⁶ Àgri ejep ana tay ti zlapay ga ndam ya nday ndam Zude do təzlapay àna ma həma ya nday ndayani təsər do ni, akaba mazləbay Melefit gatay ya tazləbay, tədəm nan gədakani ni. Piyer àdəm : ⁴⁷ « Nihi ndam nday hini Melefit àvia Məsuf Njəlatani ana tay akada ya àvi ana leli na ti, way esliki macafəŋa tay kà *məbaray tay àna yam a way ? Àbi ! » ⁴⁸ Piyer àra àdəma ma nana ti, àdəm : « Məbaray tay àna *slimi ga Yezu *Krist. » Tàra tàbara tay a ti nday nakən təhi ana Piyer mənəhadə akaba tay a vad bal.

11

Piyer anɔghad ere ye ti àgray e Zupe ni

¹ Nahkay mis təbu tədəm ku ndam ya nday ndam *Zude do ni təgəskabá ma ge Melefit ya təhi ana tay na. Ndam *asak akaba ndam ndahan ya təfəki ahər ka Yezu ya ka had *Zude ni ticia ma gana. ² Ka ya ti Piyer àŋga a Zeruzalem a ni ti ndam Zude ya təfəki ahər ka Yezu

ni tæləgi, ³ təhi ahkado : « Nak kòru kàhuriyu a ahay vu afa ga ndam ya nday ndam Zəde do ni, kòru kàzumumkabu zlam akaba tay ti kamam ? »

⁴ Eslini Piyer àngəhadīaba ere ye ti àgravu na dek ana tay a. ⁵ Àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti nu e Zəpe, nəbu nahəngalay Melefit nahəma, nipi zlam ya Melefit àdəfuki ni àna njəda ga *Məsuf Njəlatani. Nipi ti araŋa nahan əsləkabiya a huđ melefit ba, àrəkua : ere gani nani ti akada azana gədakani, akada mis təgəsa ma gani fadana. ⁶ Nəmənjiyu a huđ gani vu lala, nipi zlam gərgərani ya asak fad ni, zlam ge gili gərgərani, zlam a huđ gərgərani akaba edidīŋ gərgərani. ⁷ Nu nəbu nəmənjiyu zlam nday nani nahkay ti nīci dəŋgu ga maslaŋa àhubiyu ma a huđ melefit bu, àhu ahkado : “Piyer cikaba, bazl tay ti kàhəpəd tay.” ⁸ Ay ti nu nakəŋ nəhəngrifəŋ, nəhi : “Aha ! Nəgray nahkay do, Bay goro ni. Zlam ya ti Melefit àcafaŋa leli kà mahəpədana ni akaba zlam ya ti njəlatani do ni ti nətəliyu a ma goro vu dəy-dəy ndo.” ⁹ Eslini nīci dəŋgu gayan keti, àhu : “Ere ye ti Melefit àdəm ere gani njəlatani nahəma, nak ti ŋgay ere gani nani njəlatani do ni ti kədəm ba.” ¹⁰ Ere gani nani àgrakuvu sak mahkər, kələŋ gani ere gani nani dek əsləka, ɔru e melefit vu.

¹¹ « Ere gani nani àra əsləka

ti mis ndahan mahkər tàra həya, nday təbu kà mahay ga ahay ya leli məvu ka sarta nani ni. Ndam nday nani təslərkubiyu tay kwa a Sezare. ¹² Nday təbu kà mahay nahkay ti Məsuf Njəlatani àhu ahkado : “Dəboru tay, araŋa nahan àhəluk ahər ba.” Nahkay məsləka akaba bəza ga məŋ geli nday hini mukuani na, mòru a magam afa ga maslaŋa ya ti àzalay nu ni. ¹³ Mòru mīnjua ti maslaŋa gani nani àngəhadī ma ana leli, àdəm ahkado : “*Məslər ge Melefit àngazluyu a ahay bu, àhu ahkado : Sləroru mis e Zəpe ga mazalabiyu Simu ya təzalay Piyer ni. ¹⁴ Eminjia ti aməhuk pakama. Pakama gani nani ti Melefit amahəŋgay kur akaba ndam ga huđ ahay gayak dek àna nan.” ¹⁵ Maslaŋa nani àra àngəhadua ma na nahkay ti nənjəki ka məhi ma ge Melefit ana tay. Ka ya ti nəbu nəhi ma ana tay nahkay ni ti Məsuf Njəlatani àhərkiaya ka tay akada ya àhərkiaya ke leli ahaslani na. ¹⁶ Eslini ti pakama ga Bay geli ya àdəm ahaslani “Zəŋ *àbaray mis ti àna yam, lekəlum ti ni atabaray kəli àna Məsuf Njəlatani” ni àŋguaya a ahər ba. ¹⁷ Tamal Melefit àvia zlam ana tay a kala-kala akada ya àvi ana leli ka ya ti məfəki ahər ka Bay geli Yezu *Krist na ti, nu nisliki məhiani ana Melefit “Kəgray nahkay ba” tata waw ? » ¹⁸ Ndam məfəki ahər ka Yezu ya a Zerəzalem ni tàra ticia ma

ge Piyer ya àhi ana tay na ti tàmbrəŋ məzum bəruv gatay ni, tázlabay Melefit, tədəm : « Nahkay ededīŋ, Melefit àvia divi ana ndam ya nday ndam Zude do na daya ga mambatkaba majalay ahàr gatay a ti tənġət *sifa ya àndav day-dáy do ni. »

Ndam məfəki ahàr ka Yezu ya a Antiyos ni

¹⁹ Ka ya ti tàkad Etiyeŋ, təgri daliya ana ndam ya təfəki ahàr ka Yezu ni ti, ndam ya təfəki ahar kà Yezu ni tèdevoru a kəsa ndahaŋ vu. Mis ndahaŋ e kidīŋ gatay bu tòru bədak e Fenisi, mis ndahaŋ tòru e Sipir, mis ndahaŋ ti ni tòru a Antiyos. Ay nday gani nani təhi ma ge Melefit ana ndam *Zude cilīŋ. ²⁰ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, ndam Zude ndahaŋ ya ga hađ Sipir akaba ga hađ Sireŋ ni tòru a Antiyos. Tòru tīnjua eslina ti təhi *Ma Məweni Sulumani àki ka Bay geli Yezu ana ndam ya nday ndam Zude do ni daya. ²¹ Eslini Bay geli àvia njəda gayaŋ ana tay a, nahkay mis kay təgəskabá ma gatay na, mək təfəki ahàr ka Bay geli.

²² Ndam ga Yezu ya a Zeruzalem ni tàra ticia ma gana ti təsləroru Barnabas a Antiyos. ²³ Òru ènjua, èpia *sulum ge Melefit ya àgray eslini na ti, àməria məbəruv a. Àvi njəda ana tay, àhi ana tay tādəboru divi ga Bay geli àna huđ bəlaŋ, tàmbrəŋ ba. ²⁴ Barnabas ti bay magray sulum, *Məsuf Njəlatani àniviyu dal-dal, àfəkia ahàr ka

Yezu a dal-dal daya. Nahkay ti mis ndahaŋ kay təfəki ahàr ka Bay geli Yezu, təhurkiviyu ka ndam gayaŋ ni àkivu.

²⁵ Kələŋ gani Barnabas nakəŋ àsləka, òru a Tars ga mazalabiyu Sol. ²⁶ Àra àdia ahàr a ti àzəbiyu naŋ a Antiyos. Tàra tīnjia ti tìvi dəz afa ga ndam ga Yezu ye eslini ni. Mis dal-dal təbu eslini, nahkay nday nakəŋ təcəhi zlam ana tay. Mis təzalay ndam mədəbay divi ga Yezu ni « ndam ge *Krist » enjenjeni ti a Antiyos.

²⁷ Ka sarta gani nani ti mis ndahaŋ təsləka a Zeruzalem a, tòru a Antiyos. Nday gani nani ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit. ²⁸ Zal nahaŋ àbu e kidīŋ gatay bu, slimi gani Agabus. Eslini Məsuf Njəlatani àvi njəda, Agabus nakəŋ àhi ana mis ahkado ləwir gəđakani amadaya ka hađ a dek. Ləwir gani nani àdaya ti ka sarta ga Kəlot *bay gəđakani ga ndam Rom ededīŋ. ²⁹ Ndam mədəbay divi ga Yezu ya a Antiyos ni tàra ticia ma ga Agabus na ti tədəm ku way way do máfəkad sīŋgu ya ahar gayaŋ àŋġət ni. Tàbəhada nahkay ti atəslərikaboru ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ya ka hađ *Zude ni ga məjənaki tay. ³⁰ Nday nakəŋ tàra tàbəhada sīŋgu na ti təbi a ahar vu ana ata Barnabas nday ata Sol, ti təhəlikaboru ana gəđakani ga ndam məfəki ahàr ka Yezu ya ka hađ Zude ni.

12

*Məslər ge Melefit azaya
Piyer a ahay ga daŋgay ba*

¹ Ka sarta gani nani ti bay *Erot ànjəkia ka məgri daliya ana mis ndahan e kidiŋ ga ndam məfəki ahər ka Yezu ni ba. ² Eslini àdəm təkad Zek wur ga mən ge Zeŋ àna maslalam, mək təkad. ³ Erot nakəŋ àra àsəra ere ye ti àgray ni àbəlafəŋa kà ndam *Zude a nahəma, àdəm təgəsia Piyer a. Àdəm nahkay ti ka sarta ga wuməri ge *dipeŋ ya zlam *miwisiŋeni àkibu bi ni. ⁴ Tàra təgəsia naŋ a ti təfiyu a ahay ga daŋgay vu. Eslini Erot nakəŋ àhi ana ndam slewja gayan tēdevu fad fad məlan fad tājəgay Piyer. Àgray nahkay ti, awayay ti agraŋəŋa seriya kələŋ ga wuməri ga *Pak na kè meleher ga ndam Zude a. ⁵ Ka ya ti Piyer naŋ àvu a ahay ga daŋgay ni bu ni ti ndam məfəki ahər ka Yezu ni təmbrəŋ mahəŋgali Melefit ndo.

⁶ Ga məlavad məlan gani ara aslay, Erot ara agraŋəŋa seriya ti, Piyer nakəŋ naŋ àvu e dəwir bu. Naŋ àvu e dəwir bu nahkay ti ndam slewja bebem cə təfəvù naŋ e kidiŋ vu, tājəgay naŋ. Naŋ məwəlani àna jejirbi cə. Ndam slewja ndahan tājəgay mahay ga ahay ga daŋgay ni. ⁷ Eslini məslər ga Bay geli àŋgazlavu həya, nahkay məlan ya təfiyu Piyer ni àsladay dal-dal. Məslər nakəŋ ènjifiŋ kà jamaŋgay ge Piyer, èpidəkaba naŋ a.

Àra èpidəkaba naŋ a ti àhi àhkado : « Cikaba weceweci. » Àra àhi nahkay ti jejirbi ni təsləkiaba a ahar ba ana Piyer a. ⁸ Mək məslər ni àhi ana Piyer keti : « Wəlvu àna maslpara gayak, bəvu kimaka gayak. » Eslini Piyer nakəŋ àgray akada ga məslər ya àhi ni. Àhi keti : « Fakabu məgudi gayak, dəbabiyu nu. » ⁹ Nahkay Piyer àdəbabiyu məslər ni, təhəraya a məlan ya təfiyu Piyer ni ba. Ngay ere ye ti məslər àgray ni jiri ti Piyer àsərkaba do. Àhi ana ahər bi Melefit aŋgazli zlam akada e kisim mizidəni bu ciliŋ. ¹⁰ Nday nakəŋ təsləkafəŋa kà ndam slewja ye enjenjeni ya ti tājəgay ahay na, mək təsləkafəŋa kà nday ye cə ya tājəgay ahay na, kələŋ gani tōru tūnjəa kà mahay ge mite gədəkani ga ara na ti, mahay ni àzləkəvaba ka ahər gayan a. Nday nakəŋ təhəraya e mite va, təbu takoru e divi bu ni ti məslər ni àsləkafəŋa həya. ¹¹ Eslini Piyer àsərki ke ere ye ti àgravu ni dəma mba. Nahkay àdəm : « Nihi ti nəsəra Bay geli àslərkubiya məslər gayan ededəŋa. Melefit àhəŋgafəŋa nu kà Erot akaba kè ere ye ti ndam Zude amal tara təgru na. »

¹² Àra àjalakia ahər ke ere ye ti àgrakivu na ti, òru a magam afa ga Mari mən ge Zeŋ ya təzalay Mark ni. Eslini afa ga Mari ti mis təvu dal-dal macakalavani, təhəŋgalay Melefit. ¹³ Piyer nakəŋ òru ènjəa ti àsi ahar

ana mahay. Wur dahalay nahay slimi gani Ruda, agri tɔwi ana Mari, àra ècia ge Piyer ya àsi ahar ana mahay na ti àra ga mabay slimi a ti mèsər bay ya ti asi ahar ana mahay ni. ¹⁴ Àra àsəra dɔngu ge Piyer a ti àdiki ana məmərani, àzləkiaba mahay a ndo, àcuhwakivoru ke mis ndahan ni. Àra ènjikiva ka tay a ti àhi ana tay Piyer naŋ àbu kà mahay e mite bu. ¹⁵ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ təhi : « Nak ti arəŋa agray kur aw ? » Ruda nakəŋ àdəm : « Piyer Piyereni efdəŋ. » Nday nakəŋ təhi : « Tamal nahkay ti bi *məslər ge Melefit ya àvi ga majəgay naŋ ni. »

¹⁶ Nday təbu tagray gejewi nahkay ti Piyer naŋ àbu asi ahar ana mahay kekilenja. Kələŋ gani təzləkiaba mahay na ; tàra tìpia naŋ a ti àgria ejep ana tay a dal-dal. ¹⁷ Nday təbu təzlapaki ti Piyer nakəŋ àgri ahar ana tay ti təlakakabá, mək àŋgəhadí ere ye ti àgrakivu ni ana tay, ahəmamam Bay geli àzaya naŋ a ahay ga daŋgay ni ba ni. Kələŋ gani àhi ana tay : « ŋgəhadumi ma gani ana ata Zek akaba bəza ga mən geli ndahan ni. » Àra àhia ma na ana tay a nahkay ti àhəraya, àsləka òru ka mələŋ nahay.

¹⁸ Mələŋ àra àsla ti ndam slewja ya tajəgay ahay ga daŋgay ni tədi ahər ana Piyer ndo ni ti, bərurv àtikaba ana tay a kwir kwir. Tədəm ahkado : « Àmbava àdoru eley ? » ¹⁹ Bay Erot àra ècia ma gana ti àdəm

tədəbay naŋ. Tàra tədəba naŋ a, tədi ahər ndo ni ti, Bay Erot nakəŋ èhindifiŋa ma gana kà ndam slewja ya tajəgay ahay ga daŋgay na. Nday təsər ere ye ti àgrakivu ka tay ni do ni ti, Erot nakəŋ àdəm tábazla tay a. Kələŋ gani Erot àsləka ka had *Zude a, òru ànjəhad a Sezare.

Məmət ga bay Erot

²⁰ Ka sarta gani nani bay *Erot àzumkia bərurv ka ndam Tir akaba ndam Sidon a. Nahkay ti ndam ga kəsa nday nani təzlapakabá ga məslərbiyu mis afa ga bay ni ti təgri kam-kam, adaba təbu təŋgət zlam məzumani gatay ka had gayəŋ. Tàra tìnjia a Sezare a ti təvi zlam ana Blas-tus gədakani ga ndam məgri tɔwi ana bay ni ti məjənaki tay ga manjalabakabu tay akaba bay ni. Nahkay àfəkad vad gani.

²¹ Vad gani àra ènjia nday təbu eslini ti, Erot nakəŋ àbakabu azana ga bay gayəŋ mək ànjəhad e kərsi ga bay gayəŋ bu. Naŋ àbu manjəhadani gappa nahkay ti àhi ma ana tay kə eri ge mis dek. ²² Mis ni tàra ticia ma gayəŋ na ti təzlah, tədəm ahkado : « Bay hini ya azlapay ni ti melefit, do ni ti mis hihirikeni do ! » ²³ Mis təbu təzlah nahkay ti *məslər ge Melefit àra àfəki arməwər ka Erot nakəŋ, adaba àgəskabá ma ge mis ya təhi na, àza ahər gayəŋ akada ge Melefit na. Nahkay ti mekcehad təzumaba naŋ a, mək àmət.

²⁴ Kəlavad mis ndahan ya təfəki ahər ka Yezu fañ ndo ni təbu tici ma ge Melefit, mək təfəki ahər ka Yezu. ²⁵ Ata Barnabas nday ata Sol tàra tìndeveriña təwi gatay a Zeruzalem a ti təsləka, tənqoru ka məlan gatay ya təsləkabiya ni. Ka ya ti təsləka ni ti təzəkiva Zeñ ya təzalay Mark na ju.

13

Təsləroru ata Barnabas nday ata Sol enjenjeni ka həd ndahan

¹ A Antiyos ti mis ndahan təbu təhəngri pakama ge Melefit ana ndam məfəki ahər ka Yezu, mis ndahan təbu təcahi pakama ge Melefit ana tay. Nday gani nani ti ata: Barnabas, Simeyən slimi gayən nahan Nizer, Lisiyəs zal Sireñ, Manayan ya tədəkkabu akaba bay *Erot ni, akaba Sol. ² A vad nahan nday təbu təgəs ndəra, tazləbay Bay geli ti, *Məsuf Njəlatani àhi ma ana tay. Àdəm: « Dəmuaba ata Barnabas nday ata Sol a, adaba nəhəlabə tay ga məgru təwi nahan a. » ³ Tàra ticia ma na ti təgəs ndəra keti, təhəngalay Melefit mək təbəki *ahar ka tay ga məgri *sulum ge Melefit ana tay. Tàra təgria ana tay a nahkay ti təvi divi ana tay ga moroni ka həd ndahan. ⁴ Məsuf Njəlatani àra àsləra ata Barnabas nday ata Sol nakəñ a ti tòru e Selewsi. Tòru tìnjəa ti təcəliyu a *slalah ge yam vu, tòru ka həd Sipir.

Ata Barnabas nday ata Sol tagray təwi e Sipir

⁵ Tòru tìnjəa a Salamin a ti tədi ahər ana ahay gərgərani ga *mahəngalavù Melefit ga ndam *Zəde, mək təhuriyu, təhi ma ge Melefit ana tay. Eslini ti Zeñ Mark nañ àbu akaba tay, ajənaki tay. ⁶ Tàra təsawadaba kəsa Sipir na bəđak a Pafos a ti, tədi ahər ana zal Zəde nahan, slimi gani Bar-Yezu, nañ zal maharam. Àdəm nañ bay mahəngaray pakama ge Melefit, ay ti àsəkad malfada. ⁷ Nañ gani anjəhad afa ga zal Rom ya ti agur həd Sipir ni. Slimi ga bay ni Serjəs Polus, àsəra zlam a. Awayay mici ma ge Melefit dal-dal, nahkay àzəloru ata Barnabas nday ata Sol afa gani. ⁸ Ay zal maharam ni ezirey tay, awayay ti zal Rom ni əfəki ahər ka Yezu ba. Zal maharam nani təzalay nañ àna ma Gres ti Elimes. ⁹ Eslini *Məsuf Njəlatani àhuriviyu ana Sol dal-dal. (Sol ti təzalay nañ Pol daya). Məsuf Njəlatani ni àra àhuriviya ti Pol nakəñ àmənjaləñ ka zal maharam ni, ¹⁰ mək àhi ahkado: « Nak ti wur ge *Seteni, nak zal cuday, nak bay magosay mis, zlam sulumani dek kəwayay do. Nak ti akəmbrəñ magudar divi ga Bay geli ti ananaw? ¹¹ Nihi nahəma, ci ma goro ya nəhuk ni lala: Melefit ara atra6 kur àna ahar gayən, kara kəwuluf. Ekipi fat va do duk abivoru ana vad ya ti Melefit aməmbrəñ matra6 kur ni. » Pol àra àhia ma na

nahkay ti zal maharam ni àwuluf hɔya tatuf, ègia akada maslaŋa ya ti naŋ a ləvəŋ bu na. Nahkay ambatvu, adəbay mis ga madafəŋa ahar a. ¹² Bay məgur had ni àra èpia ere ye ti àgravu na ti àfəki ahàr ka Yezu, adaba ma ga Pol ya àdəmki ka Bay geli Yezu ni àbəlafəŋa dal-dal.

Ata Pol nday ata Barnabas tagray tɔwi a Antiyos ka had Pisidi

¹³ Pol akaba ndam ya ti tagrakabu tɔwi ni tàcəliyu a *slalah ga yam vu, tàsləka a Pafos a, tòru e Perzi ka had Pemfili. Eslini ti Zeŋ Mark àsləkafəŋa kà tay a, àŋgoru a Zeruzalem. ¹⁴ Nday nakəŋ tàsləka e Perzi a, tòru a Antiyos ka had Pisidi. Vad *məpəsabana àra ènjia ti tàhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu, tànjəhad digəs-gəs. ¹⁵ Eslini gəđákani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni tijeŋgey ma ya e *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni bu ni akaba ma ga ndam ndahaŋ ya tàhəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Tàra tijeŋga ti tàslərkiyu mis ka ata Pol ge məhiani ana tay ahkado : « Bəza ga məŋ geli ni, tamal pakama gekəli àbu ga məhiani ana mis məŋgasvani ni ga məvi njəda ana tay ti, dəmum. » ¹⁶ Nahkay Pol ècikaba, àdaday ahar mək àdəm : « Lekulum ndam *Izireyel ni akaba lekulum

ndahaŋ ya ti kəzləbum Melefit ni, bumu slimi. ¹⁷ Melefit ga ndam jiba geli Izireyel ni àdaba ata bəŋ ga bəŋ geli a. Ka ya ti ndam jiba geli nday ka had Ezip ni ti Melefit àgray ti tàwuday, nahkay tàwuda. Kələŋ gani àdafaki njəda gayəŋ, àhələba tay ka had nana àna ahar gayəŋ a. ¹⁸ Kələŋ gani ka ya ti nday tàbu a hud gili bu agray vi kru kru fad ni ti èbesia ana tay a. ¹⁹ Tòru tinjəa ka had Kanaŋ a nahəma, Melefit àbazliaba jiba adəskəla ya ka had nani na ana tay a, mək àvi had gani ana tay. ²⁰ Zlam nday nani dek tàgravu ti agray vi diŋ diŋ fad àna kru kru zlam. Kələŋ gani àdiaba ndam magray seriya ana tay a duk àbivoru ana sarta ge Semiyel bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni. ²¹ Kələŋ gani tihindifiŋa bay kè Melefit a, mək Melefit àdiaba Seyəl ana tay a. Seyəl ti naŋ wur ge Kis, ge dini ge Benjemen. Naŋ gani àgur tay vi kru kru fad. ²² Ay ka ya ti Melefit àwayay naŋ va do ni ti Melefit àdiaba Devit ana tay a ti mīgi bay gatay. Devit nakəŋ Melefit àgrakia sedi a, àdəm : “Nəŋgəta Devit wur ge Zese a. Bay ya ti nàdəbay ni ti naŋ ; amagra y ere ye ti nu nawayay ni dek.” * ²³ Nihi ti Melefit àdaba mis nahaŋ e kidiŋ ga bəza hud ge Devit ba, àfəkad naŋ Bay mahəŋgay ndam Izireyel, àgray akada ga pakama

* 13:22 1 Semiyel 13.14 ; məŋjay Limis 89.21.

gayan̄ ya ʔdəm ahaslani ni. Maslaṅa gani nani ti Yezu. ²⁴ Wudaka Yezu ʔra ʔnjaki ke tawi gayan̄ nahama, Zeṅ ʔhi ana ndam Izireyel dek ahār ʔdəm tām̄batkaba majalay ahār gatay a ti *tābaray kwa. ²⁵ Zeṅ ʔra ʔndeveriṅaba tawi gayan̄ a wudak ti ʔhi ana mis : “Lekulum kəhumi ana ahār ti nu way ? Bay ya ti lekulum kəbum kəjəgum ni ti nu do. Nədəm nahama, ka ya ti enindeveriṅaba tawi goro na ti bay gani amara. Naṅ ti nisli ga mepicheiaba ezewed ga kimaka gayan̄ a do.”

²⁶ « Bəza ga mmawa, lekulum bəza huḍ ga Abraham akaba lekulum ndahaṅ ya kəzləbum Melefit ni, pakama hini ya kicəm ni ti Melefit ahəṅgay mis ʔna naṅ. Melefit ʔhi pakama hini ti ana leli. ²⁷ Ndam Zeruzalem akaba gəḍakani gatay təsər Yezu ti naṅ *Bay gəḍakani ya amara ni ndo, tici ma ga ndam mahəṅgaray pakama ge Melefit ya tijəṅgey kəla vad məpəsabana ni ndo daya. Nahkay təḍəm təkad̄ Yezu kwa. Təgray nahkay ti, təgra ere ye ti ndam mahəṅgaray pakama ge Melefit təḍəm amagravu na. ²⁸ Ku tamal ndam Zeruzalem ni təṅgətfəṅa zlam magudarani ga makadki naṅ di ndo nəṅgu ni, təhi ana Pilet təkad̄ naṅ. ²⁹ Təgria zlam na dek akad̄a ga pakama ya ʔbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu na. Yezu ʔra ʔmata ti təzaya kisim gana kə

təndal na, təfiyu e mindiviṅ vu. ³⁰ Ay ti Melefit ʔhəṅgaraba naṅ e kisim ba, ʔhəṅgriviya sifa. ³¹ Kələṅ gani Yezu nakəṅ ʔṅgazlivu ana ndam ya təsləka akaba naṅ e Gelili a, tōru akaba naṅ a Zeruzalem ni vad ehimeya. Nihi ti nday gani nani tagrakia sedi kə meleher ga ndam *Zude a. ³² Leli gani hini day məhi *Ma Məweni Sulumani gani ana kuli. Ere gani nani ti Melefit ʔhibiya pakama gana ana ata bəṅ geli a kwa ahaslana, ³³ ay nihi ti ʔgria ere ye ti ʔhibiyu ana ata bəṅ geli na ana leli bəza gatay na. ʔgray ti ʔna mahəṅgaraba Yezu e kisim ba, akad̄a ya ʔbu məbəkiani a wakita ge Limis bu ni. A limis ye cə ni bu Melefit ʔdəm :

“Nak ti wur goro ; kani ti nawayay ti mis təsər nu buk.” †

³⁴ « Melefit ʔḍəm̄biya amahəṅgaraba naṅ e kisim ba ti ʔzi ba. ʔḍəm̄ki ma nahkay hi :

“Anəgri sulum goro ana kuli akad̄a ya nəḍəm anəgri ana Devit ni.

Zlam gani nani ti *njalatani, amandav day-day do.” ‡

³⁵ « Nahkay a məlan̄ nahan̄ bu a Wakita ge Melefit bu keti Devit ʔdəm :

“Akavay divi ti bay njalatani gayak ni ʔzi e mindiviṅ vu ba.” §

³⁶ « Devit ka sarta gayan̄ ti ʔgria tawi ana Melefit akad̄a ge Melefit ya ʔwayay na.

† 13:33 Limis 2.7. ‡ 13:34 Izayi 55.3.

§ 13:35 Limis 16.10.

Kələŋ gani Devit nakəŋ àməta, ènjikibiya ata bəŋana, kisim gayəŋ day èzia. ³⁷ Ay Bay ya ti Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni ti, kisim gayəŋ ni èzi ndo. ³⁸ Bəza ga mmawa, sərūm lala : leli məhi ana kəli Melefit aməbərfaŋa zlam magudarani gekəli ni kè kəli a ti azuhva Yezu. Melefit àmbərfaŋa zlam magudarani gekəli kè kəli àna *Divi gayəŋ ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu na koksah. ³⁹ Ay azuhva tuwī ge *Krist ya àgray ni ti Melefit ambərfaŋa zlam magudarani kà ndam ya təfəki ahàr ke Krist na dək. ⁴⁰ Nahkay ti bumvu slimi, do ni ti zlam ya ti ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit tədəmkibiyu ma ni ara agrakivu ke kəli. Ma gatay ya tədəmbiyu ni ti nihi :

⁴¹ “Lekələm ndam ya kədəmum pakama ge Melefit zlam masakani ni ti mənjumki ere ye ti nara ngray ni.
Ere gani nani mēgri ejep ana kəli ti kījijuma !
Anagray ti ka ya ti lekələm kəbum àna sifa mba ni.
Ere gani nani ti ku tamal maslaŋa àŋgəhadia ma gana ana kəli a nəŋgu ni, kəgəsumkabu do.”
* »

⁴² Pol àra àhia ma gana ana tay a, ka ya ti nday ata Barnabas tàhəraya a ahay ni ba ni ti, mis ya təbu eslini ni təhi ana tay : « A vad məpəsabana nahaŋ ya amara ni ti ŋguma

ga məhikivu pakama àki ka ma hini ana leli keti. » ⁴³ Mis təbu tedevu ti mis ndahaŋ kay tədəboru ata Pol nday ata Barnabas. Nday nani ti ndam Zude akaba mis ndahaŋ ya tədəbay divi ga ndam Zude ga mazləbay Melefit ni. Nahkay ata Pol nday ata Barnabas nakəŋ təzlapi ana tay, təvi njeđa ana tay ti təgəskabu *sulum ge Melefit ya àgri ana tay ni, təmbrəŋ ba.

⁴⁴ Vad məpəsabana àra ènjia nahəma, mis ga kəsa ni ahar gəđakani tàra dək ga məbi slimi ana ma ya tədəmki ka Bay geli ni. ⁴⁵ Ndam Zude ni tàra tīpia ndam ga kəsa na dək macakalavani ti təzumki bəruv ka tay, tənjeđi ke mindivi Pol akaba ka məhiani ana mis pakama gayəŋ ni ti ma ga malfəđa. ⁴⁶ Ata Pol nday ata Barnabas tàra ticia pakama ga ndam Zude na ti aŋgwaz àwər tay ndo, təhi ana tay vay-vay ahkado : « Ahàr àdəm məhia ma ge Melefit na ana kəli ndam Zude na enjia day. Ay nihi ti lekələm kəgəsumkabu pakama gani do ni ti, lekələm lekələmeni kədəfumkia kisləm ga mənget *sifa ya àndav day-day do ni do. Ègia nahkay ti leli məhi ma gani ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni. ⁴⁷ Məhi ana tay nahkay ti adaba Bay geli àhi ana leli nahkay hi :

“Nàfəkad kur ti akada ge ceŋgel ni ga masladī mələŋ ana ndam ga jiba gərgərani dək.

Nawayay ti kəhioru pakama

àku ka nu ya nahəŋgay
mis ni ana mis dek,
duk kè sliri ga mələŋ.” † »

⁴⁸ Mis ya ti nday ndam
Zude do ni tàra tìcia ma ga
ata Pol nday ata Barnabas na
ti tàmərvu, tàzləbay Melefit
azuhva pakama gayəŋ ni. Es-
lini nday ya ti Melefit àdaba
tay ga məŋgət sifa ya àndav
ɗay-ɗay do ni na, nday dek
təfəki ahàr ka Yezu.

⁴⁹ Kələŋ gani mis tədəmkiuru
pakama àki ka Bay geli,
nahkay mis ga haɗ ni dek tìcia
ma gana. ⁵⁰ Ay ndam Zude ni
tədəmki ma magədavani ka
ata Pol nday ata Barnabas,
ti wál ya elimeni gatay àbu,
tàzləbay Melefit ni akaba
gəɗákani ga kəsa ni tìzirey
ata Pol nday ata Barnabas.
Nahkay ndam ga kəsa ni
tənjəki ka mægri daliya ana
ata Pol nakəŋ, mək tagnaraba
tay ka haɗ gatay na. ⁵¹ Ka ya
ti ata Pol nday ata Barnabas
tawayay tasləka ni ti tətukaba
haɗ ga kəsa na ka asak gatay
a ga məɗəfikì ana tay arəŋa
gani gatay va do. Mək tàsləka,
tòru a Ikoniyum. ⁵² Ndam
Antiyos ya tadəbay divi ga
Yezu ni təbu tàmərvu, *Məsuf
Njələtani èsliva a vu vu ana
tay a.

14

*Ata Pol nday ata Barnabas
tagray tɔwi a Ikoniyum*

¹ Ata Pol nday ata Barnabas
tòru tìnjəa a Ikoniyum a ti,
təhuriyu a ahay ya ndam
*Zude *tahəŋgalavù Melefit
ni vu keti. Eslini təhi ma ge

Melefit ana tay : azuhva ma
gatay ni mis kay təfəki ahàr
ka Yezu a, ku ndam Zude ku
ndam ya nday ndam Zude do
ni daya. ² Ay ndam Zude ya
tàwayay məfəki ahàr ka Yezu
do ni təhi ma magədavani
ana ndam ya nday ndam
Zude do ni ti tìzirey bəza
ga məŋ geli ye eslini ni.
³ Ku tamal nahkay nəŋgu ni,
ata Pol nday ata Barnabas
təpəsa kay a Ikoniyum a.
Ka ya ti nday təbu eslini ni
ti nday təbu təfəki ahàr ka
Bay geli lala, nahkay təhi ma
ge Melefit ana mis vay-vay,
aŋwaz àwərki tay do. Nahkay
Bay geli àvi njəɗa ana tay ga
magray zlam gərgəri kay ya ti
mis tipì ɗay-ɗay ndo ni. Bay
geli àgray nahkay ti, àɗafaki
ti pakama gatay ya təhi ana
mis àki ka sulum gayəŋ ni ti
jiri edeɗiŋ. ⁴ Nahkay ndam
ga kəsa nani tèdevu mələŋ cɔ :
mis ndahaŋ ga ndam Zude
ni, mis ndahaŋ ti ni ga ndam
*asak ga Yezu ni.

⁵ Eslini ti ndam Zude akaba
nday ya ndam Zude do ni ak-
aba gəɗákani gatay tawayay
təgri daliya ana ata Pol nday
ata Barnabas, tawayay tabazl
tay àna akur. ⁶ Ndam asak
nakəŋ tàra tìcia ma gana ti
tàcuhway, tòru gwar a kəsa
vu ka haɗ Likawuni. Kəsa
nday nani ti Listir, Derbi ak-
aba kəsa ndahaŋ ciɓ-ciɓeni
ni. ⁷ Nday nakəŋ tòru tìnjəa
eslina ti təhi *Ma Məweni Su-
lumani ana mis.

*Ata Pol nday ata Barnabas
tagray tɔwi e Listir*

† 13:47 Izayi 49.6.

⁸ Zal dāra nahan̄ àbu e Lis-tir, nan̄ man̄jahādani adāba ècikaba koksah, àsawadāy day-day ndo kwa ke miwivu gayan̄. ⁹ A vad̄ nahan̄ nan̄ àbu abi slimi ana ma ga Pol ya adām ni ti, Pol nakəñ aməñjaləñ, èpi ti zal dāra ni àfəkia ahār ka Yezu a, Yezu ahəngaraba nan̄ a tata. ¹⁰ Nahkay Pol adām kay kay, àhi ahkado : « Cikaba, kīcik jik àna asak gayak ! » Zal dāra ni àra ècia ma ga Pol na ti ècikaba carakum, asawadāy. ¹¹ Mis dal-dalani ga kəsa ni tàra tìpia ere ya Pol àgray na ti tēzlah àna ma həma ga had̄ Likawuni, tādəm ahkado : « Melefifit geli tàsləkabiya e melefifit ba, tàmbavu mis, təhərkiaya ke leli a ! » ¹² Nahkay tēzalay Barnabas Zḥs, Pol ti ni tēzalay nan̄ Hermes, adāba nan̄ bay məhi ma ana mis.* ¹³ Ahay gədakani ge Zḥs ni ti ka ma ga kəsa. Bay misliñi zlam ana Zḥs ni ènguledbiyu kokur àna vay-vay ga zlam, àhəlbiyu àbəhad̄ tay kà mahay ga ahay ni ge misliñieni ana ata Pol nday ata Barnabas nakəñ. Mis macakalavani ni day tawayay ti māgray nahkay.

¹⁴ Ndam *asak ni tàra tìcia ere ye ti ndam ga kəsa ni tawayay təgri ana tay na ti tēgəzlehkaba azana ka vu gatay a kwar kwar ga mədəfiki ana mis macakalavani ti tawayay ere ye ti atəgri ana tay ni do, mək tàcuhwakivoru ka tay àna

zlahay. ¹⁵ Təhi ana tay ahkado : « Ndam geli, kəgrum nahkay ti kamam ? Leli ti mis hihirikenī akada kəli ni timey ! Māra afa gekəli a ti ga məhi *Ma Məweni Sulumani ana kəli ti kāmbrəñum təwi gekəli masakani akada ya kəgrum nihi ni. Mawayay ti kəhəngrumioru ahār a had̄ ana Melefifit Bay ge sifa ni. Nan̄ ti àgraya mələñ ya agavəla, had̄, dəluv gədakana akaba zlam ya təvu a huđ gatay vu ni dək. ¹⁶ Ahaslani ti àmbrəñ mis ga had̄ gəgərani dək ti tāgray ere ye ti tawayay ni zlam gatay. ¹⁷ Ku tamal nahkay nəñgu ni, aṅgazlivu ana tay àna zlam sulumani ya agri ana tay ni : aslərībiyu avər ana mis e melefifit bu ni ti təñgətki zlam ka vədan̄ àna sarta gani. Avi zlam məzumani ana tay ti təmərvu. » ¹⁸ Ku tamal ndam asak ni təhia ma ana tay a nahkay nəñgu ni, wudəka təcəfəña mis dal-dalani na kə misliñi zlam ana tay a ti, təgraviya daliya dal-dal.

¹⁹ Kələñ gani ndam *Zḥde ya a Antiyos ya ka had̄ Pisidi ni akaba nday ya a Ikoniyum ni tàra e Listir a. Tàra tìnjia ti tādəmki ma magədavani àki ka ndam asak ni, mək mis dal-dalani ni tēgəskabá ma gatay na. Eslini mis nakəñ tizligi Pol àna akur ga makad̄ nan̄. Tàra tizligia nan̄ a nahkay ti tādəm àməta, mək tēgəjahaba nan̄ a kəsa ni ba, təmbərbu nan̄ bəlah. ²⁰ Ay ka ya ti ndam madəbay divi ga

* **14:12** Zḥs ni nan̄ bay ge melefifit ga ndam Gres. Hermes ti melefifit ya ti ahəngri pakama ga Zḥs ana mis ni.

Yezu ni tàcakalakiva nahəma, Pol nakəŋ ècikaba, mək àŋgoru a kəsa ni vu. Hajəŋ gani tàsləka nday ata Barnabas a, tòru e Derbi.

Ata Pol nday ata Barnabas tanɔgoru a Antiyos ka had Siri

²¹ Tòru tɔnjɔa e Derbi a ti tàhi Ma Mɔwɛni Sulumani ana mis, nahkay mis kay tàdɔbay divi ga Yezu. Kələŋ gani tàsləka, tənɔga e Listir a. Tàsləka eslina ti tənɔga a Ikoniyum a, mək tàsləka a Ikoniyum a ti tənɔga a Antiyos ya ka had Pisidi na. ²² A kəsa nday nani bu ni ti tàvia njəda ana ndam madɔbay divi ga Yezu a. Təhi ana tay ahkado : « Fumki ahàr ka Yezu lala, kəmbrəŋum ba. » Təhi ana tay keti : « Tamal mawayay məhuriyani a *Məgur ge Melefit vu ti ahàr àdəm məcaka daliya dal-dal day kwa. » ²³ Tədaba gəɖákani e kidiŋ ga ndam ya tɛfəki ahàr ka Yezu ni ba ka kəsa ka kəsa, mək ndam *asak nakəŋ təgəs ndəra akaba tənɔngali Melefit ana tay. Eslini təmbrivù tay a ahar vu ana Bay geli, adaba nday nani tɛfəkia ahàr a palam.

²⁴ Kələŋ gani tàsləkaba ka had Pisidi a, tòru ka had Pemfili. ²⁵ Tòru tɔnjɔa e Perzi a ti tàhi ma ge Melefit ana mis, mək tàsləka, tòru a Atali. ²⁶ Eslini ti təcəliyu a *slalah ga yam vu, tənɔga a Antiyos a. A kəsa nani bu ka ya ti tənɔkəki ke tɔwi gatay ni ti, təbivù tay a ahar vu ana Melefit ga magray tɔwi àna

sulum gayəŋ. Tɔwi nani ti tɛndeveriŋababiya.

²⁷ Tàra tɔnjɔa nahkay ti tɛzalakabu ndam məfəki ahàr ka Yezu ni dek, tənɔghadi ere ye ti tàgray àna njəda ge Melefit ni dek ana tay, tənɔghadi ana tay ahəmamam Melefit àvi divi ana ndam ya ti nday ndam *Zude do ni ga məfəki ahàr ka Yezu ni daya. ²⁸ Eslini tənɔghad akaba ndam məfəki ahàr ka Yezu ni agray kiyi bal.

15

Mekeli kɔdi ana ndam ya nday ndam Zude do ni

¹ Mis ndahan tàsləka ka had *Zude a, tàra a Antiyos a. Tàra tɔnjɔa ti təcəhi zlam ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ye eslini ni, təhi ana tay ahkado : « Ahàr àdəm *təkeli kɔdi ana kuli akada ge Məwiz ya àdəm a wakita gayəŋ ni bu ni kwa. Tamal kəgrum akada gayəŋ ya àdəm ni do ni ti, Melefit àhəngay kuli do simiteni. » ²⁻³ Tàra tɛdəma pakama na nahkay ti ata Pol nday ata Barnabas təgəskabu pakama gani nani ndo simiteni. Nahkay gejewi gəɖákani àhəraya e kidiŋ gatay akaba ndam ya tàsləkabiya ka had Zude ni ba. Eslini ndam məfəki ahàr ka Yezu ya a Antiyos ni təvi siŋgu ge divi ana ata Pol nday ata Barnabas akaba mis gatay ndahan mək tàsləroru tay a Zeruzalem ga mihindifiŋbiya ma gana kà ndam *asak akaba gəɖákana ye eslini na. Nahkay tàsləka. Ka ya ti təbu takoru ni ti tàsləkaba ka had

Fenisi akaba had *Samari a, tãngãhadĩ zlam ya àgravu ni ana ndam ga Yezu ya nday tãbu ka had nday nani ni ; tãhi ana tay ahãmamam ndam ya nday ndam *Zude do ni tãfãki ahàr ka Yezu ni. Nday nakẽj tãra ticia ma ga ata Pol nday ata Barnabas na ti tãmãrvu dal-dal.

4 Ata Pol nakẽj tòru tĩnjua a Zeruzalem a ti, ndam asak ga Yezu akaba ndam ga Yezu ndahan ni dek akaba gãdãkani gatay ni tãgãskabu tay. Eslini ata Pol nakẽj tãngãhadĩ ere ye ti tãgray àna njãda ge Melefit ni dek ana tay. 5 Ay ndam *Feriziyen ndahan ya tãfãki ahàr ka Yezu ni tãbu eslini. Tãra ticia ma ga ata Pol na ti ticikaba, tãdãm ahkado : « Ahàr àdãm tãkeli kãdĩ ana ndam ya nday ndam Zude do, tãfãki ahàr ka Yezu ni kwa. Ahàr àdãm nday gani tãgãskabu *Divi ya tãbu mabãkiani a wakita ge Mawiz ni bu ni daya kwa. »

6 Nahkay ndam asak ni akaba gãdãkani ni tãngasvu ga mazlapakiani ka ma gani nani. 7 Eslini gejewi àhãraya e kidĩj gatay ba dal-dal. Nahkay Piyer ècikaba, àhi ana mis ni ahkado : « Bãza ga mmawa, kãsãruma kwa ahaslani Melefit àdaba nu e kidĩj gekũli ba ti nãhi *Ma Maweni Sulumani ana nday ya nday ndam Zude do ni, ti tãfãki ahàr ka Yezu. 8 Melefit ti àsãra ere ye ti àniviyu ana mis a mabãruv vu na. Àvi *Mãsuf Njãlatani àna tay akada ya àvi ana leli ni ga madafakiani àgãskabá tay

a. 9 Ècirkaba leli ndam Zude ni akaba tay a ndo simiteni. Àbarafãja zlam magudarani kã tay a, tĩgia njãlatana adaba tãfãkia ahàr ka Yezu a. 10 *Divi ge Melefit ya tãbu mabãkiani a wakita ge Mawiz ni bu ni ti zlam zãzladani. Ku ata bãj geli, ku leli leleni tekedĩ mēbesebiyu zlah-zlah. Nihi ti kãfumki ngasa ka tay ya ti nday ndam Zude do ni tãdãbay divi gani kwa ti kamam ? Tamal kãgrum nahkay ti kahãngalum ma ge Melefit timey ! 11 Leli māsãra Melefit ahãngay leli ti adaba mēkela kãdĩ a palam do. Ahãngay leli ti azuhva tãwi ga Bay geli Yezu ya àgri ana leli àna sulum gayan ni. Ahãngay leli ti akada ya ahãngay tay ni daya. »

12 Eslini mis macakalavani ni dek te-te, tãbi slimi ana ma ga ata Barnabas nday ata Pol ni. Ata Barnabas nakẽj tãngãhadĩ tãwi gatay ya tãgray e kidĩj ga ndam ya nday ndam Zude do ni bu ni ana tay. A pakama gatay ni bu nahãma, tãdãm Melefit àvia njãda ana tay ga magray zlam gãrgãrani ya mis tipĩ dáy-dáy ndo na dal-dal. 13 Ka ya ti ata Barnabas nakẽj tãmbrãja zlapay na ti Zek ècikaba, àdãm ahkado : « Bãza ga mmawa, bumi slimi ana pakama goro ni. 14 Simu àngãhadia ana leli a ahãmamam kwa ahaslani Melefit àmãnjãlãn ana ndam ya nday ndam Zude do ni ga madaba ndam gayan e kidĩj gatay ba daya. 15 Pakama ga Simu ya àdãm ni bãlanjani

akaba ga ndam mahəŋgaray
*pakama ge Melefit ni, adaba
a wakita gatay ni bu Melefit
adəm :

16 “Kələŋ gani ti ananğa,
anələmaba ahay ge
Devit ya àmbəd na.

Anəhəlababa akur ga ahay ya
àmbəd na,
enedezlvaya nahan àna tay ka
məlanğa.

17 Nahkay mis dek atadəbay
nu Bay Melefit ;

nday ya nday ndam Zude do,
nəzalay tay

ge migi ndam goro ni dek
atadəbay nu.

Nu Bay Melefit nədəm
nahkay,

nu ya ti nagray ere ye ti
nədəm anagray ni dek
ni.

18 Zlam gani nani ti wudaka
nəgraya məlanğa a ti

nəsəra kwa ahaslana
anagray.” * »

19 Zek àhi ana tay keti :
« Ègia Melefit adəma nahkay
zla nahəma, nu nədəm
məfumki ŋgasa ga magray
zlam zləzladani ka ndam ya
nday ndam Zude do, tawayay
madəbay divi ge Melefit ni
ba. 20 Ere ye ti magray ni ti,
hojo məbumiki wakita ana
tay, məhumi ana tay ahkado :
“Kàhəpədum aslu ga pəra ba,
adaba àbələfəŋ kè Melefit
do ; kəgrum mesəwehvu ba ;
kàhəpədum aslu ga zlam ya
təmərday məmərđani ni ba,
kəzumum mimiz ba daya.”

21 Divi ge Melefit ya Məwiz
àbəki ni ti, kwa ahaslani
təbu tədəfiki ana mis a kəsa

gərgərani bu dek, tijeŋgey
ma gani a ahay gərgərani ga
*mahəŋgalavù Melefit bu kəla
vad *məpəsabana lu daya. »

*Təslərikaboru wakita ana
ndam ga Yezu ya nday ndam
Zude do ni*

22 Zek àra adəma ma
nahkay nahəma, ndam *asak
ni, gədákani akaba ndam
ga Yezu ndahanğa ye eslini
ni dek tədəm atədaba mis e
kidinğa gatay ba, atəslərioru tay
ana ndam Antiyos ni akaba
ata Pol nday ata Barnabas.
Nahkay tədaba Zud ya təzalay
naŋ Barsabas na akaba Silas
a, adaba nday cəeni ndam
ga Yezu dek ticiiki ma ana
tay. 23 Təvi wakita ana tay
ga məzikabani ana ndam
Antiyos ni, təbəki ka wakita
ni nahkay hi :

« Leli bəza ga məŋ gekəli,
leli ndam asak ga Yezu akaba
gədákani ni məgri sa ana kəli,
lekələm bəza ga məŋ geli,
lekələm ya ti ndam *Zude
do, kanjəhadum a Antiyos,
ka had Siri akaba ka had
Silisi ni. 24 Micia mis ndahanğa
tıcik afa geli, tòru afa gekəli.
Tòru tinjua ti təwisirikaba ahàr
ana kəli a, təvi majalay ahàr
ana kəli àna pakama gatay
ya təhi ana kəli ni. Təgray
nahkay ti, leli məvi divi
gani ana tay ndo simiteni.

25 Nahkay zla nahəma leli
dek ka ahar bəlanğa mədaba
mis a ga məslərani afa gekəli
a. Nday gani atorukaboru
akaba ata Barnabas nday ata
Pol. Ata Barnabas nday ata
Pol ti mawayay tay dal-dal,

* 15:18 Amos 9.11-12.

²⁶ tɔgri tɔwi ana Bay geli Yezu *Krist ; ku tamal tabazl tay azuhva tɔwi gatay ya tagray ni nɛngu ni, aɲgwaz àwərki tay do. ²⁷ Ndam ya ti màdaba tay a ni ti ata Zɛd nday ata Silas. Nday gani atanɲəhadɛba ere ye ti mɛbiki ana kɛli ka wakita na daya. ²⁸ Pakama gani nani ti nihi : *Məsuf Njɛlatani akaba leli màdɛm màfəki ɲgasa ga magray tɔwi zləzladani ndahaɲ ke kɛli do, si kəgrum zlam ya ti ahàr àdɛm leli dɛk magray ni kwa. Zlam gani nday hi : ²⁹ Kàhəpədum aslu ga pəra ba ; kəzumum mimiz ba ; kàhəpədum aslu ga zlam ya təmərday məmərɛdani ni ba ; kəgrum mesəwehvu ba daya. Tamal zlam nday nani dɛk kəgrum do nahəma, akanjəhadum àna sulumani. Məmbərki pakama geli nahkay. »

³⁰ Nahkay təsləruru nday ya ti tādaba tay a ni. Nday nakəɲ təsləka, tòru a Antiyos akaba ata Pol nday ata Barnabas. Tòru tɛnjəa ti təzalakabu ndam ga Yezu ye eslini ni, təvi wakita ni ana tay. ³¹ Tàra tɛjɛnga wakita na ti àmərɛa məbərɛv ana tay a daldal, adaba àvikiva njəda ana taya. ³² Ata Zɛd nday ata Silas ti nday ndam mahəɲgaray *pakama ge Melefɛt. Nahkay təhia pakama gərgərana kay ana ndam ga Yezu ye eslini na, təvi njəda ana tay ti aɲgwaz àwər tay ba. ³³ Nday nakəɲ təpəsiyu eslini gosku bal. Kələɲ gani ndam ga

Yezu ni təvi divi ana tay ga məɲgukiani ka ndam ya təslərbiyu tay ni, təhi ana tay təsləka àna sulumana. [³⁴ Ay Silas àdɛm àsləka do, anjəhad a Antiyos həya.] ³⁵ Ata Pol nday ata Barnabas day tənəhad a Antiyos. Eslini nday akaba mis ndahaɲ kay təhi *Ma Məweni Sulumani ana mis, təcəhi pakama ga Bay geli ana tay daya.

Ata Pol nday ata Silas takoru ka had ndahaɲ

³⁶ Tàra tàgra gosku bal a Antiyos a ti Pol àhi ana Barnabas : « Maɲgoru a kəsa ya ti məhibiyu pakama ga Bay geli ana mis ye eslini ni bu ni dɛk, ti məmənjiyu bəza ga məɲ geli ye eslini ni akaba ti màsər manjəhad gatayani. » ³⁷ Barnabas nakəɲ àgəskabá ma ga Pol na, ay ti àdɛm azəkivu Zəɲ ya təzalay Mark ni ju. ³⁸ Pol àra ècia ma na ti àhəɲgrifəɲ, àhi : « Məzəkivu naɲ ba, adaba ka ya ti leli ka had Pəmfɛli ni ti àsləkafəɲa kə leli a, àwayay magrakabu tɔwi akaba leli ndo. » ³⁹ Ata Pol nday ata Barnabas tɛcivu àki ka ma ga mazay Mark ni ndo, nahkay nday nakəɲ tèdevu. Barnabas àzay Mark, təcəliyu a *slalah ga yam vu, tòru e Sipir. ⁴⁰ Pol ti ni àzay Silas ; ndam ga Yezu ye eslini ni təhəɲgalay Bay geli ti məgri sulum gayəɲ ana tay, mək ata Pol nday ata Silas təsləka ⁴¹ ka had Siri a, tòru gwar ka had Silisi. A kəsa ya tɛnjəa ni vu lu, Pol àvikivu njəda ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu eslini ni.

16

¹ Nahkay ata Pol nakəŋ təsləka ka haď Silisi a, tōru e Derbi akaba e Listir. E Listir ti wur dagwa nahaŋ əbu, slimi gayaŋ Timote. Məŋani wur Zude, aďabay divi ga Yezu ; bəŋani zal Gres. ² Ndam ga Yezu ya e Listir akaba a Ikoniyum ni dek təďəm Timote ti mis sulumani. ³ Eslini Pol awayay azay naŋ ti māsawadōru akaba tay, nahkay əzay naŋ, *əkeli kəďi. Pol əgri ana Timote nahkay ti azuhva ndam *Zude ye eslini ni, aďaba nday dek təsəra bəŋ ga Timote ti zal Gres. ⁴ Kələŋ gani ata Pol nakəŋ təsləka, tōru kama. A kəsa ya tɪnjəa ni vu lu tənġəhadı ma ga ndam *asak akaba ga gəďakani ya a Zeruzalem ya təďəm ni ana ndam ga Yezu ye eslini ni. Təra tənġəhadıa ana tay a nahkay ti təhi ana tay təġəskabá ma gana. ⁵ Nahkay ndam ya təfəki ahər ka Yezu a kəsa nday nani bu ni dek tənġətkivu nġəďa, kəlavad mis ndahaŋ day təfəki ahər ka Yezu.

Melefit əhi ana Pol mōru e Mesedəweŋ

⁶ Ata Pol nakəŋ təbu takoru gwar ka haď Azi ti, *Məsuf Njəlatani əcafəŋa tay ga moru məhi ma ge Melefit ana mis ye eslini na. Nahkay təsləka, tōru gwar ka haď Firizi akaba ka haď Galasi. ⁷ Tōru tɪnjəa ka haď Misi a wudak ti tawayay təhuriyu ka haď Bitini, ay Məsuf ga Yezu əcafəŋa tay

a. ⁸ Nahkay təsləkaba ka haď Misi a, tōru kə gəvay ga dəluv a Truwas. ⁹ Nday təbu eslini ga məlavad ti kisim əzidəkiyu ka Pol, əpi zal Mesedəweŋ micikeni jika, əhəŋgalay naŋ, əhi : « Ru afa geli e Mesedəweŋ, kəjənaki leli ti ! » ¹⁰ Kələŋ ge kisim mizidəni ga Pol ni ti məwaya morana e Mesedəweŋ a, aďaba məsəra Melefit əzala leli ga məhi *Ma Məweni Sulumani ana ndam ga haď nana. ¹¹ Nahkay məcəliyu a *slalah ga yam vu a Truwas, məsləka mōru suwwa a Samotras. *Hajəŋ gani mōru a Neyapolis ; mōru mɪnjəa ti məhəraya a slalah ga yam ni ba, ¹² mōru e Filip. Kəsa gani nani ti kəsa gəďakani ga haď Mesedəweŋ. Ndam *Rom kay tənġəhadə eslina. Mōru mɪnjəa ti mənġəhad vad 6al.

Ere ye ti ata Pol nday ata Silas təgray e Filip ni

¹³ A vad *məpəsabana ba ti məhəraya a kəsa ni ba, mōru gwar a zalaka bu, məďəm mədi ahər ana mələŋ ga məhəŋgalavū Melefit eslini. Mōru mɪnjəa ti mədi ahər ana wál macakalavani mək mənġəhad məzlapi ana tay. ¹⁴ Wal nahaŋ əbu e kidɪŋ gatay bu slimi gani Lidi. Naŋ wur Tiyatir, təwi gayaŋ məsəkumoru azana ndize-ndizeni ga siŋgu kayani, naŋ əbu azləbay Melefit daya. Ka ya ti naŋ əbu abi slimi ana ma ga Pol ya əďəm ni ti Bay geli əgray ti wal ni mıcı

* 16:11 Samotras ti haď e kidɪŋ ga yam bu.

ma gani ti mângaskabu lala.
 15 Kələŋ gani *təbaray naŋ akaba ndam ga huđ ahay gayan dek. Tàra tàbara tay a ti wal ni àzalu leli afa gani, àhi ana leli ahkado : « Tamal kəsəruma nu nəbu nəfəki ahàr ka Bay geli eđeđiŋ ti dəguma, kànjàhaduma afa goro a. » Nahkay àfəki ŋgasa ke leli, mòru.

16 A vad nahan məbu makoru ka məlan ga mahəŋgalavù Melefit ni ti, məbakabu ahàr akaba wal nahan. Wal nani ti evidi ge mis ndahan. Seteni àniviyu a ahàr bu, àdəfiki ere ye ti amara magravu ni. Nahkay ndam ya ti wal ni evidi gatay ni təŋgət siŋgu kay àna pakama gayan ya ti àhia ana mis a, ere gani àgravu eđeđiŋ ni. 17 Eslini wal nakəŋ ànjəki ka madəboru leli akaba Pol e meteliŋ vu. Azlah, àdəm : « Ndam nday hini ti təgri təwi ana Melefit naŋ agavəla driŋ ! Təđəfiki ana kəli divi ya akəŋgətum sifa àna naŋ ni ! » 18 Azlah, àdəm ma ni nahkay vad ehimeya. Kələŋ gani àwərikabá bəruv ana Pol a, nahkay Pol nakəŋ àmbatkibiyu ma ka wal ni mək àhi ana seteni ya àniviyu ni ahkado : « Nəhuk àna *slimi ga Yezu *Krist, hərəya a wal hini ba ! » Eslini seteni ni àsləkiaba ana wal na həya. 19 Seteni ni àra àsləkiaba ana wal na ti, ndam ya ti wal ni evidi gatay ni təsəra wal ni aməŋgəti siŋgu ana tay va do. Nahkay təgəs ata Pol nday ata Silas, təgəjahoru tay ka

məlan ya mis təcakalavu ga magray seriya ni. 20 Tòru tìnjəa àna tay eslina ti təhi ana ndam magray seriya ni ahkado : « Ndam nday hini təbu tagudar kəsə geli. Nday ti ndam *Zəde, 21 təcahi zlam ana mis, ay ere ye ti təcahi ana tay ni ti leli ndam *Rom àgəski məgəskabu do, məgray do simiteni. »

22 Mis dal-dalani ni tàra ticia ma na ti nday day təzumkia bəruv ka ata Pol nday ata Silas a. Eslini ndam magray seriya ni təhi ana ndam slewja gatay ti təcakwakia zlam ka ata Pol nday ata Silas a, mək təzləb tay àna aday. 23 Tàra təzləba tay a dal-dal ti təbiyu tay a ahay ga danğay vu, mək təhi ana bay məjəgay ahay ga danğay ni ti məbi slimi ana tay lala. 24 Bay məjəgay ahay ni àra ècia ma gatay na ti, àhəl ata Pol nday ata Silas nakəŋ, àbiyu tay a məlan nahan vu ca-ca a huđ ga ahay ga danğay ni vu. Eslini naŋ nakəŋ àwəlfəŋ asak gatay dwa dwa kà damkoluk.

25 A huđ ya vad nahəma, ata Pol nday ata Silas nakəŋ tahəŋgalay Melefit, tidii limis ; ndam danğay ndahan ni təbu təbi slimi ana zlam gatay ya tagray ni. 26 Nday dek təbu tagray nahkay ti had àdaday dal-dal, asak ga ahay ga danğay ni àdaday daya. Eslini ti mahay ga ahay ni dek təzləkvaba bəŋa bəŋa, zlam ya təwəl ndam danğay àna naŋ ni dek tèpicheva wir wir. 27 Bay məjəgay ahay ga danğay ni àra èpidekva, èpi ti

mahay ga ahay ga daɗgay ni bəŋa bəŋa nahəma, àradaya maslalam gayan a, awayay akad ahàr gayan àna nan. Àgray nahkay ti adaba àhi ana ahàr ndam daɗgay ni tàcuhwa. ²⁸ Ay Pol àzlah, àhi ahkado : « Kəgri arana ana ahàr gayak ba, leli dek məbu ahalay. » ²⁹ Nan nakəŋ àra ècia ma ga Pol na ti àdəm təzibiya ceɗgel a. Tàra təzibiya ceɗgel na ti àcuhwiyu ka mələŋ ya àbiyu ata Pol nday ata Silas ni. Ōru ènjua eslina ti agəgər sla6-sla6, àbəhadī mirdim ana tay meleher ndi6 ana had. ³⁰ Kələŋ gani àhəlaya tay a dala va, mək àhi ana tay ahkado : « Bəbay goro ni, nàgray mam ti Melefit ahəŋgay nu ni mam ? » ³¹ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Fəki ahàr gayak ka Bay geli Yezu. Nahkay Melefit amahəŋgay kur akaba ndam ga huɗ ahay gayak. » ³² Mək təhi ma ga Bay geli ana tay akaba ndam ga huɗ ahay gayan ni dek. ³³ A huɗ ga məlavad gani nani bu bay majəgay ahay ga daɗgay ni àhəl ata Pol nday ata Silas, àra àbarikia ambələk gatay ni ana tay a. Nday day təbaray nan akaba ndam ga huɗ ahay gayan ni dek àna slimu ga Yezu həya. ³⁴ Kələŋ gani bay majəgay ahay ga daɗgay nakəŋ àhəliyu tay a ahay vu ga məzum zlam. Nday təbu təzum zlam ti nan nakəŋ àmərva dal-dal akaba ndam ga huɗ ahay gayan na dek, adaba təfəkia ahàr ke Melefit

a. ³⁵ Mələŋ àra àsla ti ndam magray seriya ni təslərbiyu mis afa ga bay majəgay ahay ga daɗgay ni ga məhiani : « Baya mis cəeni na. » ³⁶ Bay majəgay ahay ga daɗgay ni àra ècia ma na ti, àhəŋgri ma gani ana Pol, àhi ahkado : « Ndam magray seriya ni təslərbiya mis a, tədəm nàbaya kuli a. Nihi ti hərəmiyu e mite vu, sləkuma àna sulumana. » ³⁷ Eslini Pol àhi ana ndam ya təslərbiyu tay ni ahkado : « Leli ndam Rom ti təgəs leli, təgrafəŋa seriya kè leli àna divi gana ndo, təzlə6 leli kè meleher ge mis macakalavani, təbaya leli a daɗgay ba, nihi ti tədəm məsləka akal-akal a nahkay ti, məgəskabu aw ? Aha, məgəskabu do. Tamal tawayay nahkay ti nday ndayani àna ahàr gatay tàra təbaya leli a. » ³⁸ Nahkay mis ya ti təsləruru tay ni tòru təŋgəhadī ma ni ana ndam magray seriya ni. Nday nakəŋ tàra ticia ata Pol nday ata Silas nday ndam Rom ti təgra aŋgwaz a dal-dal. ³⁹ Nahkay nday nakəŋ tərəkia ka ata Pol a, təgri kam-kam ana tay, təbaya tay a ahay ga daɗgay ni ba, mək təhəŋgalay tay ti təsləkaba a kəsa ni ba. ⁴⁰ Ata Pol nday ata Silas tàra təhəraya a ahay ga daɗgay ni ba ni ti tòru afa ge Lidi. Eslini təbakabu ahàr akaba ndam məfəki ahàr ka Yezu, təvi njəda ana tay, mək təsləkaba a kəsa ni ba.

Ata Pol nday ata Silas tagray tɔwi a Tesalonik

¹ Ata Pol nakəŋ tòru a Amfipolis, tàsləka eslina tòru a Apoloni, tàra tàsləka eslina keti tòru a Tesalonik. A Tesalonik ti ahay ga ndam *Zude ya tahəŋgalavù Melefit ni àbu. ² Eslini Pol àhuriyu a ahay ni vu akada gayəŋ ya agray kəla vad *məpəsabana ni. Vad məpəsabana mahkər ka mahar ka mahar àhuriya a ahay ni va, təzlapakia ka pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni ba akaba nday ye eslini na. ³ Nahkay àdɛfiki ma ge Melefit ana tay, àdɛm ahər àdɛm *Krist *Bay gədakani ya amara ni məcakay daliya, məmət, mək mənɣaba e kisim ba kwa. Àhi ana tay ahkado : « Krist Bay gədakani ya amara ni ti nani Yezu ya nəhi ma gani ana kəli ni. »

⁴ Eslini ndam Zude ɓal gani təgəskabá ma ga Pol na, tigia ndam ga ata Pol nday ata Silas a. Ndam *Gres ya təzlabay Melefit ni kay akaba wál kay ɓal ya ti zlam gatay təbu ni tigia ndam ga ata Pol a daya. ⁵ Ay ndam Zude ndahəŋ ya təgəskabu ma ga Pol ndo ni tàgrafəŋa solu kà ata Pol a. Nahkay təzalakabu ndam ya tàgray tɔwi do, təsawaday kwanja kwanja a kəsa bu ni, mək nday gani təhəŋgalafəŋa ma kè mis ga kəsa na. Nahkay nday dek akaba mis ni təcakalavu, təzumki ɓəruv ka ndam ga ata Pol ni, təgudari ma ana tay, təzlahki ka tay. Kələŋ gani təcəboru ata Pol nday

ata Silas a magam afa ga Zason, adaba tawayay təgəs tay ga magrafəŋa seriya kà tay a kè meleher ge mis macakalavani na. ⁶ Ay ti tədi ahər ana tay eslini ndo. Nahkay təgəs Zason akaba ndam məfəki ahər ka Yezu ndahəŋ, mək təhəloru tay kè meleher ga ndam magray seriya ni. Tòru tɔnjwa àna tay a ti təzlah, tədɛm : « Ndam ndani ti tiwisirikaba ahər ana mis ga duniya na dek. Nihi ti nday təbu ahalay, ⁷ Zason day àgəskabá tay a magam afa gana. Nday gani dek təgəskabu pakama ga *bay gədakani ga ndam Rom ya àdɛm ni do, tədɛm bay nahanəŋ àbu, slimi gani Yezu. » ⁸ Ma gatay ya tədɛmki ka ndam *madəbay Yezu ni ti àhəliaba ahər ana mis macakalavani na akaba ndam magray seriya na. ⁹ Nahkay təhi ana ata Zason akaba nday ndahəŋ ni : « Bəhadum sinɣu hayəŋ ti kəsləkuma. Amamənjay ma gani kama keti kwa ; tamal ma nahanəŋ àbi ti akəhəŋgarum sinɣu gekəli zlam gekəli. »

Ata Pol nday ata Silas tagray tɔwi e Berey

¹⁰ Məlavad àra ègia ti ndam məfəki ahər ka Yezu ni təhi ana ata Pol nday ata Silas : « Dəgum e Berey. » Mək ata Pol nakəŋ tàsləka, tòru eslini. Tòru tɔnjwa eslina ti təhuriyu a ahay ga ndam *Zude ya tahəŋgalavù Melefit ni vu. ¹¹ Ndam Zude ya e Berey ni tətama nday ya a Tesalonik na àna sulumana : təgəskabá

ma ge Melefit ya ata Pol t̃ahi ana tay na àna huđ bəlan. Kəlavad tamənjaki ka Wakita ge Melefit, tawayay ti t̃əsər ma ga ata Pol ya t̃ahi ana tay ni ti ma ge jiri efedīn aw. 12 Nahkay mis kay e kidīn gatay bu t̃əfəkia ahār ka Yezu a. E kidīn ga ndam ya ti nday ndam Zude do ni bu ni ti mis kay bal t̃əfəkia ahār ka Yezu a daya. Nday ya ti t̃əfəki ahār ni ti wál ya ti zlam gatay t̃əbu ni akaba zawal ndahan.

13 Ay ndam Zude ya a Tesalonik ni t̃ara t̃icia Pol nan̄ əbu ahi ma ge Melefit ana ndam Berey nahəma, t̃ara. T̃ara t̃injia ti t̃əđəmki ma magədavani àki ka ata Pol nakəñ, t̃iwisīnkabu mis ga kəsa ni. 14 Eslini haya ndam ga Yezu ni t̃ahi ana Pol : « Sləka, ndam geli t̃əzoru kur e divi vu gwar ka dəluv ni. » Mək t̃əsləka t̃əzoru nan̄, ay ti ata Silas nday ata Timote t̃ənjəhad, t̃əsləka ndo. 15 Nday ya ti t̃əzoru Pol ni t̃oru akaba nan̄ a Ateñ. T̃oru t̃injua eslina ti Pol àhi ana tay : « Kəsləkuma nihi nahəma, kara kəhumi ana ata Silas nday ata Timote t̃ara t̃injiki nu ahalay ke weceweceni. » Mək

nday nakəñ t̃əngə e Berey a.

Ma ga Pol ya àhi ana ndam Ateñ ni

16 Ka ya ti Pol nan̄ əbu a Ateñ, ajəgay ata Silas nday ata Timote ni ti, əsawaday a kəsa ni bu. Nan̄ əbu asawaday ti èpi ti zlam ga p̃əra kay t̃əbu a kəsa ni bu. Ere ye ti èpi ni àzumia b̃əruv a dal-dal. 17 Nahkay àhuriyu a ahay ga *mahəngalavù Melefit vu, àhi ma ana ndam *Zude akaba mis ndahan ya t̃əzləbay Melefit ni. Kəlavad ahi ma ana mis ya adi ahār ana tay a dala bu ni daya. 18 Ndam ya t̃əsəra zlam a kay ni t̃əzləpa akaba Pol a daya. Mis nday nani ti ndahan ndam Epikiriyeñ, * ndahan ti ni ndam Sitəwisiyeñ. † Ka ya ti Pol àđəmki ma àki ka ga Yezu ya àmət mək əngaba e kisim ba ni ti mis ndahan e kidīn gatay bu t̃əđəm ahkado : « Maslaña hini azlapay asak ma ahār gani day əbi ti, àđəm ti mam ? » Mis ndahan ti ni t̃əđəm : « Àzlapaki ke melefit ndahan ya leli m̃əsər tay do ni. » 19 Nahkay t̃əzalu nan̄ k̃ə meleher ga gəđákani ge

* **17:18** Ndam Epikiriyeñ ti ndam Gres ya t̃əgəskabu ma ga maslaña nahan̄ t̃əzalay nan̄ Epikir ni. Epikir ti t̃iwi nan̄ vi 341 ka sarta ya ahaslani ni ; àđəm zlam đək tagravu kwan̄a kwan̄a àna zlam ciḃ-ciḃeni, Melefit àfi ahār ana mis do ; àđəm tamal mis t̃əwayay zlam kay do, t̃əwayay mis kay do ni ti tan̄jəhad lala tata. † **17:18** Ndam Sitəwisiyeñ ti ndam Gres ya t̃əgəskabu zlam ya t̃əcahi ana mis a Ateñ gwar ke vi 300 ga sarta ya ahaslani ni. T̃əcahay ma nani ti a ahay bu ; slimi ga ahay ni Sitəwi Peykili. T̃əđəm ahār àđəm mis t̃əgəskabu ere ye ti Melefit awayay ni ; ku tamal t̃əcakay daliya dal-dal àna nan̄ n̄əngu ni si t̃əgəskabu kwa. ‡ **17:19** Eriyapez ti həma a Ateñ ; awayay adəm vaba « Həma ge Eres » (Eres ti melefit ga ndam Gres). Ahaslani ti gəđákani ge seriya ga Ateñ t̃əcakalavu ka həma nani, ay ka sarta ga Pol t̃əcakalavu ti a ahay bu. Ku tamal nahkay n̄əngu ni t̃əzalay m̃əlan̄ ge seriya nani Eriyapez. Ahar gəđákani tagray seriya àki ka pakama ge melefit gatay.

seriya gatay ; məlanj ge seriya nani ti təzalay Eriyapez. †

Tòru tinjəna eslina ti təhi : « Mawayay məsar ma məweni ya kacahi ana mis ni. ²⁰ Pakama gayak ya kədəm ni ti leli mīci day-day ndo, nahkay mawayay məsərkaba ere ye ti kədəmki ma na lala. » ²¹ Tədəm nahkay ti adaba ndam Ateŋ akaba ndam mirkwi ya tanjəhad eslini ni dek təbu təzlapaki ka pakama ya tici day-day ndo ni akaba təbi slimi ana ma gani kəlavad, təwi tekeđi tənğətfəŋ ahar ga magrani do.

²² Nahkay Pol naŋ jika e kiđiŋ gatay bu ka məlanj ge Eriyapez ni, àhi ana tay ahkado : « Lekələm ndam Ateŋ, nəsarə a zlam ya ti kəgrum ni bu dek kəbum kəzləbum melefīt gərgərani kay. ²³ Ka ya ti nəbu nəsawaday a kəsa gekəli bu nahəma, nīpia zlam gərgərani ya kədəzlamīaya ana melefīt nday nani na. E kiđiŋ ga zlam nday nani ya kədəzlam ni bu dek ti nəđi ahər ana məlanj *meviyekiki zlam ana melefīt nahaŋ. Àki məbəkiani nahkay hi : “Medezliaya ana melefīt ya məsar do na.” Ay Melefīt ya ti kəsərum naŋ do, kəzləbum ni ti nədəfiki naŋ ana kəli. ²⁴ Melefīt gani nani ti àgraya məlanj akaba zlam ya a huđ gani bu na dek ; naŋ Bay gədəkani, agur huđ melefīt akaba had dek ; naŋ ànjəhadviyu a ahay ya mis teđezi ni vu do. ²⁵ Zlam ya ti ahəci naŋ ti mis təvi ni àbi, adaba Bay ya ti àvi

sifa ana mis ti təsuf, àvi zlam dek ana tay ni ti naŋ. ²⁶ Melefīt àgraya enjenjena ti mis bəlanj. Mək àgray ti bəza huđ ga maslanja nani tēdevu jiba gərgərani ga məlanj ni dek akaba àgray ti tənğəhad ka had ya àdəm tənğəhadki ni.

Àfəkədvù ekwi e kiđiŋ gatay vu, àvi milmili akaba milevi ana tay daya. ²⁷ Melefīt àgray nahkay ti, awayay ti mis tādəbay naŋ, bi atədia ahər a waw akada ge mis ya ti atam ahar, adəbay zlam a məlanj ziŋ-zīŋeni bu ni. Tədəbay naŋ nahkay, ay ti Melefīt naŋ driŋ driŋ akaba mis do, ku way way do Melefīt naŋ àbu kə gəvay gayan. ²⁸ Nahkay zla nahəma,

“Leli məbu akaba naŋ akada mis bəlanj :

leli məbu, leli àna sifa akaba məbu magray təwi ti azuhva naŋ.”

« Ku ndam midi limis gekəli ndahaŋ day tədəm nahkay, tədəm ahkado :

“Nahkay zla ti leli day bəza huđ gayan.”

²⁹ « Leli bəza huđ ge Melefīt nahkay ti, məhi ana ahər Melefīt ti təzavu akaba zlam ga pəra ya təgraya tay àna gru, àna evirzegena ahkay do ni àna akur ni ba, adəba zlam nday nani ti mis təgraya tay àna egizli gatay a ti təzavu akaba zlam ya təjalaki ahər ga magrani ni. ³⁰ Sarta ge mis ya ti təsərkaba Melefīt a ndo ni ti Melefīt àjalaki ahər do. Ay nihi ti ahi ana mis dek ku eley eley do dek tāmbatkaba majalay ahər

gatay na. ³¹ Adaba àfəkada vad ga magrafəŋa seriya àna jiri kè mis ga duniya na dek. Amagray seriya nani ti Bay ya ti Melefit àdaba ni. Melefit àdɔfiki ana mis dek Bay nani amagray seriya eɔeɔɔŋ ti, àna gayan ya ti àhəŋgaraba nan e kisim ba ni. »

³² Mis ye eslini ni t̄ara t̄icia ma ga Pol ya àdəm mis t̄əmət mək tanɟaba e kisim ba ni ti mis ndahan e kidɔŋ gatay bu t̄eyefɔŋ, mis ndahan ti ni t̄ahi : « Èsliã, aməbi slimi a vad nahan keti kwa. » ³³ Eslini Pol àsləkafəŋa kà tay a. ³⁴ Ku tamal mis ahar gəɔakani t̄awayay məbi slimi ana ma ga Pol va do nəŋgu ni, mis ndahan t̄əgəskabá ma gayan ya àdəm na, t̄əfəkia ahàr ka Yezu a. Denis bəlan ga ndam ge seriya ge Eriyapez ni nan àkibu ka tay, wal nahan slimi gani Demeris day nan àkibu ka tay. Ndam ndahan day t̄akibu ka tay.

18

Pol agray tɔwi a Koreŋ

¹ Kələŋ gani Pol àsləka a Ateŋ a, òru a Koreŋ. ² Òru ènjɔa eslina ti àdi ahàr ana zal Zude nahan, tiwibiyu nan ka had Poŋ, slimi gani Ekiles. T̄əsləkabiya nihi guhwa ka had Itali a nday ata wal gayan Prisil a, adaba bay Kəlot àhi ana ndam *Zude dek t̄əsləkaba a Rom a. ³ Tɔwi gatay ti magray ahay ga ambəl. Nahkay Pol ànjəhad afa gatay ga magrakabu tɔwi ka ahar bəlan akaba tay,

adaba nan day tɔwi gayan akada gatay ni. ⁴ Kəla vad *məpəsabana Pol ahuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu, ahi ma ana mis ye eslini ni, awayay ti ndam Zude akaba nday ya ndam Zude do ni t̄əgəskabu ma gayan ni.

⁵ Ka ya ti ata Silas nday ata Timote t̄əsləkabiya e Mesedəweŋ a, tinjikiva ka Pol a nahəma, Pol nakəŋ àmbrəŋ tɔwi nahan ni, ànjəki ka məhi ma ge Melefit ana mis kəlavad. Àhi ana ndam Zude ahkado Yezu ti nan *Krist *Bay gəɔakani ya amara ni. ⁶ Nday nakəŋ t̄ara t̄icia ma nana ti t̄əgəskabu ndo, t̄indivi nan. Eslini ti Pol àgavfəŋa had kà azana gayan a ga məɔɔfikiani ana tay àmbrəŋa tay a. Àhi ana tay ahkado : « Melefit aməgəs kuli àna seriya ti məsər gekuli ! Ahar goro amələkibu bi. Nihi ti nakoru nəhi ma ni ana nday ya ndam Zude do ni. » ⁷ Àra àhia ma ana tay a nahkay ti àsləka eslina, òru afa ga maslaŋa nahan : maslaŋa gani nani azləbay Melefit, slimi gayan Tisus Züstus, ahay gayan kà gəvay ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ga ndam Zude ni. ⁸ Ay Krispus gəɔakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni t̄əfəki ahàr ka Bay geli Yezu akaba ndam ga hud ahay gayan dek. Ndam Koreŋ ndahan kay day t̄ara t̄icia ma ga Pol na ti t̄əfəkia ahàr ka Yezu a, nahkay *t̄abaray tay dek.

⁹ A vad nahan ga mɛlavad Bay geli Yezu anɔazlivu ana Pol, ahi ahkado : « Kàgray anɔwaz ba, hioru ma goro ana mis, kàmbrɛn ba, ¹⁰ adaba nu nɛbu akaba kur. Maslanja àbi emisliki mɛgruk daliya bi, nahkay gray tɔwi, adaba ndam goro tɛbu kay a kɛsa hini bu, tɛfɛku ahàr faɔ ndo. » ¹¹ Nahkay Pol anjɛhad a Koren dɛz àna kiya muku, àcahi ma ge Melefit ana mis ye eslini ni dek.

¹² Ka sarta ya ti bay Galiyon àgur had Eseyi ni ti, ndam Zude dek tɛbedekivu ka Pol nakɛn, tɛzoru nan kɛ meleher ga Galiyon ka mɛlan magray seriya. ¹³ Tòru tinjua àna nan a ti tɛhi ana Galiyon ahkado : « Maslanja hini acahi ana mis ti tɛzlɛbay Melefit gɛrgɛri akaba ga nɔgumna ya àdɛm ni. » ¹⁴ Tàra tɛdɛma nahkay ti Pol awayay ahɛnɔrifɛn ana tay, ay ti Galiyon ahi ana tay ahkado : « Tamal lekɛlɛm ndam Zude kɛdɛmum maslanja hini àgra zlam ya àbɛlay do simiteni na ahkay do ni àgudara zlam nahan a dal-dal ti, akal nɛbi slimi ana ma gani, akada goro ya nagray kalavad ni. ¹⁵ Ay nihi ti pakama ya kalɛgumkivu ni ti ka zlam gekɛli ya kacadum ni, àkivu ke slimi ge mis akaba ke divi gekɛli ya kɛdɛbum ni. Nahkay ti nawayay magray seriya ga zlam nday nani do. » ¹⁶ Ahi ana tay tɛslɛka ka mɛlan magray seriya na.

¹⁷ Ay ndam Zude ni dek tɛgɛs Sostɛn gɛdakani ga ahay ga mahɛnɔgalavù Melefit ni, tɛzlɛb nan kà mɛlan magray seriya ni. Galiyon nakɛn àra èpia ere ye ti tagray na ti ahɛnɔgarfɛn ndo.

Pol anɔgoru a Antiyos

¹⁸ Pol àpɛs vad kay bal a Koren. Kɛlan gani ahi ana ndam mɛfɛki ahar ka Yezu ye eslini ni « Naslɛka, nawayay nakoru ka had Siri. » Eslini òru e Senkrey. Òru ènjua ti àwɛskaba ahàr a, adaba àhia ana Melefit a : « Tamal kɛgrua zlam ya nihindilɛk na ti anagray nahkay.* » Kɛlan gani tɛcɛliyu a *slalah ga yam vu nday akaba Prisil nday ata Ekiles, tòru e Efez. ¹⁹ Tòru tinjua e Efez a ti Pol àslɛkafɛnjà kà ata Prisil nday ata Ekiles a, àhuriyu a ahay ga *mahɛnɔgalavù Melefit vu, tɛzlapay akaba ndam *Zude ye eslini ni. ²⁰ Tɛhi mɛnjɛhada akaba tay vad bal àkiva, ay Pol àwayay ndo. ²¹ Ahi ana tay : « Tamal Melefit àvua divi a ti ananɔga afa gekɛli a. »

Eslini nan nakɛn àslɛkafɛnjà kà tay a, àcɛliyu a slalah ga yam vu, àslɛka e Efez a, òru a Sezare. ²² Òru ènjua a Sezare a ti àcɛloru a Zeruzalem, àgri sa ana ndam mɛfɛki ahàr ka Yezu ye eslini ni, mɛk àslɛka, òru a Antiyos. ²³ Òru ènjua a Antiyos a ti anjɛhad gosku bal. Kɛlan gani àslɛka òru ka had Galasi akaba ka had Firizi, àvi njɛda ana ndam madɛbay divi

* 18:18 Mɛnjay Macalani 6.1-18.

ga Yezu ya ka had nday nani ni dek.

Apolos agray tɔwi e Efez akaba a Koren

²⁴ Ka sarta gani nani zal Zude nahan ɔru e Efez. Slimi gayan Apolos, tiwi nan e Eleksendri. Nan ti asera zlapay a asabay, asera pakama ya abu mabakiani a Wakita ge Melefit bu na dal-dal daya. ²⁵ Tachia divi ga Bay geli Yezu a, awayay divi gani nani dal-dal. Nahkay nan abu ahi ma aki ka Yezu ana mis, achi ana tay lala. Ay asera ge Zeŋ ya *abaray mis na cilin, do ni ti aser baray nahan do. ²⁶ Anjeki ka macahi zlam ana mis a ahay ga *mahangalavu Melefit ni bu, day angwaz awerki nan ka ma gani do simiteni. Ata Prisil nday ata Ekiles tara ticia ma gayan na ti tazay nan, tɔɔfikiaba divi ge Melefit akiva lala.

²⁷ Kelan gani Apolos nakan awayay moroni ka had Eseyi. Ndam ga Yezu ya e Efez ni tagaskaba ma gana, tɔɔm abalay, mak tabikioru wakita ana ndam ga Yezu ya ka had Eseyi ni, tahi ana tay tagaskaba nan a lala. Nahkay Apolos nakan aslaka, ɔru eslini. ɔru enjua ti ajenaki ndam ye eslini tafaki ahari ka Yezu ni, agray tɔwi ana njoda ge Melefit ya avi ni. ²⁸ Azlapay akaba ndam *Zude ke meleher ge mis dek, awalki tay ka pakama. Adafiki ana tay vayvay ana pakama ya a Wakita ge Melefit bu ni *Krist *Bay gadakani ya amara ni ti Yezu.

19

Pol agray tɔwi e Efez

¹ Ka ya ti Apolos nan a Koren ni ti Pol aslakaba gwar ka hama ya ka had Azi na, ɔru e Efez. ɔru enjua ti adi ahari ana mis ndahan ya tadabay divi ga Yezu ni, ² ahi ana tay ahkado : « Ka ya ti kafumki ahari ka Yezu ni ti Melefit avia Masuf Njelatana ana kuli a waw ? » Nday nakan tahngrifan, tahi ahkado : « *Masuf Njelatani ti day-day mici talfan ndo. » ³ Eslini Pol ahi ana tay : « Ay nahkay ti *baray ya tabaray kuli ni ti baray weley ? » Tahi : « Tabaray leli ti akada ge Zeŋ ya abaray mis ahaslani ni. » ⁴ Pol ahi ana tay : « Zeŋ abaray ti mis ya tagaskaba mambatkaba majalay ahari gatay a ni. Ahi ana ndam *Izireyel : “Maslanja nahan abu amara, ahari adam kafumki ahari.” Maslanja nani ya Zeŋ adamki ma ni ti nan Yezu. » ⁵ Nday nakan tara ticia ma ga Pol na ti tagaskaba, mak tabaray tay ana *slimi ga Yezu. ⁶ Eslini Pol abaki *ahar ka tay. Ara abakia ahar ka tay a ti Melefit avi Masuf Njelatani ana tay : nahkay tɔzlapay ana ma hama ya nday ndayani taser do ni, tahngrin ma ge Melefit ana mis daya. ⁷ Mis ya tabaray tay ni dekeni tagray kru mahar cu.

⁸ Ka sarta nani agray kiyi mahkar Pol ahuriyu kelavad a ahay ga *mahangalavu Melefit vu. Eslini ahi ma ana mis, agraki angwaz do.

Àdɛmki ma ka *Mɛgur ge Melefit àna njɛdɛ, awayay ti mis tɔgɛskabu. ⁹ Ay ti mis ndahan kay e kidin gatay bu tawayay mici ma ni do simiteni, tɛfɛki ahàr ka Yezu ndo, tɛdɛmki ma magɛdavani àki ke divi gayan kɛ meleher ge mis macakalavani daya. Nahkay Pol àslɛkafɛna kà tay a, àhɛlkiba ndam madɛbay divi ga Yezu na àkiba ka tay a. Ahay ge lekwel ga zal nahan àbu, slimi gayan Tirenus: eslini ndam ga Yezu nakɛn tɔhuriyu kɛlavad a ahay ni vu, Pol àcahi zlam ana tay. ¹⁰ Àcahi zlam ana mis eslini vi cɛ, nahkay mis ga had Azi ni dek, ndam *Zɛde akaba nday ya ndam Zɛde do ni, ticia ma ga Bay geli Yezu a.

Bɔza ga Seva akaba ndam maharam ndahan

¹¹ Eslini Pol àgray zlam gɛrgɛri kay àna njɛdɛ ge Melefit, ku ndam ga Yezu tekedɛ tɛpi day-day ndo. ¹² Nahkay mis tɛhɛl endɛwi akaba azana ndahan ya Pol ènjifiɛna ni, tɔru tɛfɛki ka ndam ga armɛwɛr. Ndam ya ti tɛnjifiɛna àna zlam nday nani ka tay a ni tɔngaba, ndahan seteni tɛslɛkiaba ana tay a. ¹³ Ndam *Zɛde ndahan tɛbu tɛsawaday ka kɛsa ka kɛsa, tɔgariaba seteni ana mis a. Nday day tawayay tagariaba seteni ana mis àna slimi ga Bay geli Yezu a, nahkay ku way way do àhi ana ata seteni ni ahkado: « Nɛhi ana kɛli, slɛkumiaba ana maslanja hini

àna *slimi ga Yezu ya Pol adɛmki ma na. »

¹⁴ Ndam Zɛde ndahan tɛbu nday adɛskɛla, slimi ga bɛn gatay Seva, nan gɛdakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit. Nday day tɛbu tɛhi ma ana seteni nahkay. ¹⁵ A vad nahan tawayay tagariaba seteni ana mis a. Tàra tɛhia ma na ana seteni na ti seteni ni àhɛngrifɛn ana tay, àdɛm ahkado: « Yezu ti nɛsɛra nan a; Pol ti nɛcia slimi gayan a; ay lekwɛlɛm ti ndamam? » ¹⁶ Seteni ni àra àdɛma ma na nahkay ti maslanja nani ya seteni àniviyyu ni àkadvu akaba tay, àtama tay a dek àna njɛdɛ. Nday nakɛn dek tɛhɛraya a ahay ba, tɛcuhway, vu gatay dek ambɛlɛk, azana day àki ka tay ka vu bi. ¹⁷ Ndam Efez dek, ndam Zɛde akaba ndam ya ti nday ndam Zɛde do ni, ticia ere ye ti àgravu na. Tàgra anɛwaz a dal-dal; tɛzlɛbay Bay geli Yezu, tɛdɛm nan gɛdakani. ¹⁸ Mis ya tɛfɛkia ahàr ka Yezu a ni ti tɛra kay, tɛdafaya zlam ya tɛgudar na vay-vay. ¹⁹ Ndam ya tɛgray maharam ahaslani ni tɛhɛlbiyyu wakita ga maharam gatay ni, tɛviyekaba kɛ meleher ge mis a dek. Tɛcal sɛngu ga wakita nday nani grusu dɛbu kru kru zlam. ²⁰ Nahkay Bay geli àdafaki njɛdɛ gayan; pakama gayan akoru kama kama, kɛlavad mis ndahan tɛgɛskabu.

²¹ Kɛlɛn ga zlam nday nani ti Pol àdɛm: « Nakoru ka had Mesedɛwɛn akaba ka had Es-

eyi, anasləka eslina ti nakoru a Zeruzalem. Anasləka a Zeruzalem a ti ahàr àhu nàru a Rom. »²² Àra àdəma nahkay ti àsləroru ndam gayan çə, ata Timote nday ata Erest, ka had Mesedəweŋ. Naŋ naŋani ti ni ànjəhadkivu gosku bal ka had Azi.

Ndam Efez təzumki bəruv ka ndam ga Yezu

²³ Ka sarta gani nani ti zlam magədavani zləzladani àgrava e Efez azuhva divi ga Yezu a. ²⁴ Zal nahan àbu, slimi gani Demetriyəs, tɔwi gayan ga magray zlam sulumani àna gru. Ahar gədakani agraya mazavu ga ahay gədakani ge Ertemis * na ciḃ-ciḃena. Ndam ya təgri tɔwi ni tənɔət sinɔu kay àna naŋ. ²⁵ Demetriyəs nakəŋ àcəkalakabu tay akaba ndam ya tagray tɔwi akada gayan ni, mək àhi ana tay ahkado : « Zləbəba goro ni, kəsəruma mənɔətum zlam ti àna tɔwi geli hini ya magray ni. ²⁶ Ay nihi ti kɔpəma akaba kicəma ere ye ti Pol àgray na. Àhi ana mis ahkado zlam geli ya magraya tay àna ahar geli gelena ni ti melefīt do. Ma gayan ya ti àdəm ni ti mis kay təgəskabá. Təgəskabu ma gayan ni ti mis ya ahalay e Efez ni cilin do, mis ya ka had Azi ni ndahan day təgəskabá. ²⁷ Mis təbu tici ma gayan ni ti atədəm tɔwi geli ya

magray ni àbəlay do. Atədəm ahay gədakani ge melefīt geli Ertemis gədakani ni day zlam masakani. Ertemis melefīt geli gani ti ndam ga had Azi akaba mis ga duniya dek təhənɔgioru ahàr a had, ay nihi ti atədəm naŋ day zlam masakani. »

²⁸ Demetriyəs nakəŋ àra àdəma ma na nahkay ti mis ya təbi slimi ni təzuma bəruv a dal-dal, təzlah, tədəm : « Ertemis melefīt ga ndam Efez ni ti naŋ gədakani. »²⁹ Mis ga kəsa ni dek tàra ticia ma na ti tàgray tuwə. Nahkay tòru təgəs ata Gayus nday ata Aristark, nday ndam Mesedəweŋ, adaba nday gani təsawadəkabu akaba Pol. Tàra təgəsa tay a ti təhəloru tay ke weceweceni ka mələŋ gatay ya təcakalavu tamənjələŋ kè givi ni. † ³⁰ Eslini Pol awayay ahurkiviyu ke mis macakalavani ni, ay ti ndam madəbay divi ga Yezu ni təcafəŋa naŋ a. ³¹ Zləbəba gayan ndahan təbu, nday ndam ga ŋumna ga had Azi. Nday day təslərkiuru mis ti təhi ahkado kam-kam òru ka mələŋ ge givi ni ba. ³² Mis ni tàra təcakalava nahəma, ma gatay àrakaboru ndo ; ku way way do azlah, adəm ma gayan tera. Nahkay mis kay e kidin gatay bu ŋgay təcakalakivu kamam ti təsər do simiteni. ³³ Eslini zal nahan àvu, slimi

* **19:24** Ertemis ti melefīt walani ga ndam Gres ; tədəm naŋ melefīt ge kiyi akaba ga waray. Ahay gayan gədakani ti e Efez ; ahay nani ti gədakani, sulumani dal-dal ; mis tədəm ahay nani bilin ga zlam adəskəlani ya təgri ejep ana mis a duniya bu dek ni. † **19:29** Mələŋ ga mamənjələŋ ke givi e Efez ti gədakani. Azum mis agray 26.000.

gani Eleksender. Ndam *Zude ndahan e kidin ge mis macakalavani ni bu tahiaba ma gana, tahi mōru mādāmaya ma na kè meleher ge mis na dek. Eleksender nakəŋ àra ècika kè meleher ge mis na ti àdadi ahar ana tay, awayay azlapay. ³⁴ Ay tãra tãsɛra naŋ zal Zude nahəma tãzlah, tɛpəski ka zlahay ni agray njemdi cɛ, tɛdɛm ahkado: « Ertemis mefeit ga ndam Efez ni ti naŋ gɛdɛkani! Ertemis mefeit ga ndam Efez ni ti naŋ gɛdɛkani! »

³⁵ Kələŋ gani bay məhəŋgri pakama ga ŋgumna ana ndam ga kɛsa ni àhi ana mis macakalavani ni tɛlakakaba, mək mis nakəŋ tɛlakakabá ededɛŋ a. Tãra tɛlakakabá ti àhi ana tay ahkado: « Lekuləm ndam Efez ni, mis ga duniya ni dek tãsɛra Efez ti mələŋ *njɛlatani ga ahay ge Ertemis mefeit geli gɛdɛkani ni. Mazavu ge Ertemis nakəŋ ya àsləkabiya e mefeit ba ni ti mis dek tãsɛra naŋ day a huɔ ga ahay gani bu. ³⁶ Maslaŋa ya adəm ma gani nani ma ga malfada ni ti way? Nahkay ti jalum ahàr lala, lakumkaba, kàgudarum ma ba. ³⁷ Mis nday ndani ya kəhəlumbiyu tay ahalay ni ti təhəlababiya zlam akal a ahay ge mefeit geli ni ba ndo. Tindivi mefeit geli gani ndo daya. ³⁸ Ay tamal ti ata Demetriyəs akaba ndam ya tagrakabu tɔwi ni tawayay mabəhadki mirdim ka maslaŋa nahəma, mələŋ ge seriya àbu: tōru

tábəhadki ka tay eslini afa ga ndam magray seriya ni. ³⁹ Ay tamal ti zlam nahəŋ àbu kawayum kihindəm nahəma, ka fat ya ti gɛdɛkani atɛcakalava ni ti akɛdɛgum àna ma gani afa gatay kwa. ⁴⁰ Geli ya ti mɛcakalavu kani ni ti ndam *Rom atəhi ana leli kɛcakalumvu ti kawayum kakadumfəŋva kà ŋgumna tək, kɛcakalumvu ti àki ka mam? Ay ti aməŋgət ma ga məhəŋgrifəŋani ana tay ti tɛgəsiki ana leli do. » ⁴¹ Bay məhəŋgri pakama ga ŋgumna ana mis nakəŋ àra adəma ma na nahkay ti, àhi ana mis macakalavani ni ku way way do mɛsləka, mōru a magam.

20

Pol akoru e Mesedəwəŋ akaba e Gres

¹ Ndam ga kɛsa ni tãra tɛmbrəŋa magray tuwər a nahəma, Pol àzalakabu ndam madəbay divi ga Yezu ni, àhi ana tay tãza njɛdã. Àra àhia ma ana tay a nahkay ti àgri sa ana tay mək àsləka, òru e Mesedəwəŋ. ² Òru ènjua eslina ti àsawadáy àvi njɛdã ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ni àna ma gərgərani kay ya àhi ana tay ni. Kələŋ gani àsləka, òru e Gres, ³ ànjəhad kiyi mahkər. Ka ya ti awayay acəliyu a *slalah ga yam vu akoru ka had Siri ni ti, ècia ndam *Zude tɛzlapakia ga məgri zlam magədavana. Nahkay naŋ nakəŋ àŋgoru gwar e Mesedəwəŋ zlam gayan. ⁴ Ndam ya tɛsawadəkaboru

akaba nan ni ti ata : Sopatros wur ge Pirus ga kesa Berey ; Aristark, Sikandus nday ga kesa Tesalonik ; Gayus ga kesa Derbi ; Timote ; ata Tisik nday ata Trofim ga kesa ya ka had Azi ni. ⁵ Nday nakəŋ təsləka tōru kama, tōru tājəgay leli a Truwas. ⁶ Leli ti ni kələŋ ga wuməri ya təzumvū dipen *miwisiŋeni do ni məsləka e Filip a, mōru məcəliyu a slalah ga yam vu ga moru minjiki tay a Truwas. Məgray vad zlam ka ahər divi, day ti mōru mìnjiki tay. Eslini magray gosku sekw.

Pol ahi ma ge Melefit ana mis a Truwas

⁷ Məra mənğasva ga məzum daf ge Melefit a ka ahar bəlaŋ məlakarawa ka fat ga səvdi fat ədiya a ahay va nahəma, Pol əhi ma ge Melefit ana mis manğasvani ni. Adaba əsəra məlaŋ amasla ti ara əsləka nahəma, əhi ma ni ana mis ni duk əbiviya ana huɖ məlavad. ⁸ Cəŋgel təbu kay a ahay ya ti leli mənğasvu ni vu. Ahay gani nani ti ka ahər ga ahay ndahaŋ. ⁹ Eslini wur dagwa nahaŋ slimi gani Ewtis naŋ əbu manjəhadani digəsa a moftotur bu ni ti ənjiə dəwir a dən. Ka sarta gani nani ti Pol naŋ əbu azlapay kekileŋa. Wur dagwa nakəŋ naŋ əbu enji dəwir nahkay ti ədəbiyu kwa ka ahər ga ahay ya mahkər ya leli məvu ni bu, ədaya ka had a. Nahkay təra tizəfteba naŋ a ti naŋ məmətani əndava. ¹⁰ Ay Pol əhəraya a ga had a, ədəkiyu

ka wur dagwa nakəŋ mək əzay naŋ a ahar vu. Əra əza naŋ a nahəma əhi ana mis ni ahkado : « Əhəli ahər ana kəli ba, əmət ndo. »

¹¹ Kələŋ gani Pol nakəŋ əcəloru a ahay ni vu zlam gayəŋ. Ōru ənjiə ti əzay *dipen, əsekaba mək əzum. Əra əzuma dipen na nahəma, əcahi zlam ana mis ni keti hundum məlaŋ pay. Məlaŋ ni əra əcada ti naŋ nakəŋ əsləka. ¹² Wur dagwa ni ti ni təzoru naŋ a magam, əmət ndo naŋ lala zlam gayəŋ. Nahkay mis ni dek təməra dal-dal.

Pol əsləka a Truwas a, akoru e Milet

¹³ Məlaŋ əra əsla ti leli məcəliyu a *slalah ga yam vu ga moru məzəvū Pol a Asos. Nahkay leli nakəŋ məsləka, mōru mìnjiyu enji gayəŋ. Naŋ ti ni əzay divi ga asak, ədəm amoru mazay naŋ eslini kwa. ¹⁴ Pol nakəŋ ōru ənjiə leli a Asos a nahəma, məzəvū naŋ a slalah ga yam ni vu mək mōru e Mitileŋ. ¹⁵ Mōru mìnjiə ti hajəŋ gani məsləka, mōru a Siyu. Hajəŋ nahaŋ gani məsləka mōru a Samos. Hajəŋ tegəni gani day kwa ti mìnjiyu e Milet. ¹⁶ Micik e Efez ndo, adaba Pol əwayay mijin sarta gayəŋ eslini ka had Azi do. Naŋ əwacavu ga moroni a Zerəzalem, awayay ti ahər ədəm wudaka tagray wuməri ge *Pənşikwet ni ti ənjiə.

Ma ga Pol ya əhi ana gəɖəkani ga ndam Efez ni

¹⁷ Nday təbu e Milet nahkay ti Pol nakəŋ əsləroru mis e

Efez ga mazalabiyu gəɖákani ga ndam məfəki ahàr ka Yezu ye eslini ni. ¹⁸ Gəɖákani nakəŋ tàrà tìnjia ti Pol àhi ana tay ahkado : « Kwa ka fat goro ya ti nàrà a Azi a àbivaya ana vad ya kana ni ti, kəsəruma ahəmamam mənjàhadkabu akaba kəli na akaba ere ye ti nàgra na. ¹⁹ Kəsəruma tɔwi ya ti nəgri ana Bay geli na ; a huɖ ge tɔwi gani nani bu ni ti nàzay ahàr goro akada ge mis gəɖákani ndo ; ku tamal nahkay nənɔu ni mis təzumua bəruv a akaba təgrua daliya adaba ndam *Zude təgraku mbaɖa-mbaɖa palam. ²⁰ Kəsəruma daya nimbirifin zlam ya ti àbəlay ajənaki kəli ni ana kəli ndo. Zlam ni dek nəhia ana kəli a, nəcahia ana kəli kə meleher ge mis a vay-vay. A magam gekəli day nəhia zlam na dek ana kəli a, nəcahia ana kəli a daya. ²¹ Ma goro ya nəɖəm ni ti nəhi ana ndam Zude akaba ana nday ya ndam Zude do ni àna njəɖa goro dek tàmbatkaba majalay ahàr gatay a, təgəskabu ma ge Melefit, təfəki ahàr ka Bay geli Yezu.

²² « Ay nihi ti nakoru a Zeruzalem akada ga Məsuf *Njəlatani ya àhu “Ru” kwa ni. Ere ye ti amagrakuvu eslini ni ti nəsar do. ²³ Ay ti ere ye ti nəsar nahəma nihi : a kəsa ya nakoru ni vu dek ti *Məsuf Njəlatani àhu ma, àɖəm atəfiyu nu a danɔay vu, atəgru daliya. ²⁴ Ay a majalay ahàr goro bu nahəma, ku tamal nəbu àna sifa, ku nəmət

nənɔu ni araŋa gani goro do. Ere ya nawayay ni ti, nawayay nindeveriŋaba tɔwi ga Bay geli Yezu ya àhu gray ni cilin. Tɔwi gayaŋ gani ti ga məhi *Ma Məweni Sulumani àki ka *sulum ge Melefit ana mis.

²⁵ « Nəpəsa e kidin gekəli ba dek, nəhia ma àki ka *Məgur ge Melefit ana kəli a. Ay nihi nəsəra ekipəmkiyu wur ge eri goro va do. ²⁶ Adaba zlam gani nani nəhi ma ana kəli kani : Tamal maslaŋa e kidin gekəli bu èjija ti ahar goro àkibu bi. ²⁷ Nəɖəm nahkay ti adaba nəɖəfikiaba ere ye ti Melefit awayay agray na dek ana kəli a, day nimbirifin araŋa ana kəli ndo. ²⁸ Nahkay ti bumi slimi ana ahàr gekəli, bumi slimi ahar gəɖákani ti ana mis ndahan ya ti Məsuf Njəlatani àbəhadivu tay ana kəli a ahar vu ni akada ge mis ya təbi slimi ana zlam ga gənw ni. Wur ge Melefit àmət ti azuhva mis nday nani. Nahkay ti bumi slimi ana tay lala. ²⁹ Nəsəra ka ya ti anasləka afa gekəli a ni ti mis ndahan atara təhurkiviyu ke kəli akada ga kəra gili ya təhurkiviyu ka zlam ga gənw ni. Nahkay ti nday gani nani ti atəgrikaba ahàr ana mis na kway-kwayay. ³⁰ Ku e kidin gekəli gekəleni bu day mis ndahan atasəkad malfaɖa, tawayay ti ndam məfəki ahàr ka Yezu ni tādəbay tay. ³¹ Nahkay ti bumvu slimi, dəgəzlumki ahàr ka zlam ya nəcahi ana ku way way do gekəli

vi mahkər məlafat akaba məlavad ni. Ka ya ti nəcahi zlam nday nani ana kəli ni ti yam tuway goro àdəgaya daya.

³² « Ay nihi ti nəmbrivù kəli a ahar vu ana Melefit. Naŋ gani aməgri sulum gayan ana kəli akada ya àdəm aməgri ana kəli ni. Naŋ ti esliki məvi njədə ana kəli ti kəfumki ahər ka Yezu àtam ya ti kəfumki ahər nihi ni. Esliki məvi zlam sulumani ana kəli akada ya aməvi ana ndam gayan dek ni. ³³ Nu ti ku sinɔu, ku gru, ku azana ga maslaŋa ɛgə eri ndo : ³⁴ lekələm day kəsəruma, nu ti nəgray tɔwi àna ahar goro goroani day kwa ti nəŋgəti zlam ana huɖ goro akaba ana ndam goro ya masawaday akaba tay ni. ³⁵ Nu nahəma, a huɖ ga zlam ya nəgray ni bu dek ti nədɛfikia ana kəli a, ahər àdəm si kəgrum tɔwi kwa, nahkay ti kəŋgətum zlam ga məjənaki ndam talaga àna naŋ. Bay geli Yezu àdəm àna ahər gayan ahkado : “Kəvi zlam ana mis ti amər kur àtama ya mis avuk na.” Ma hini ya àdəm ni ti jalumki ahər lala. »

³⁶ Pol àra àdəma ma hina nahkay nahəma, àbəhad mirdim grik akaba tay, àhəŋgalay Melefit. ³⁷ Eslini nday dek tɔtɔwi, tàdəgakiyu ka Pol nakəŋ cip cip ga məgri sa. ³⁸ Bəruv àwər tay ti ahar gəɖakani azuhva àhi ana tay ahkado : « Ekipəmkiyu wur ge eri goro va do » ni palam. Tàra təgria sa ti təzoru naŋ

e divi vu bəɖak ka məlan ga *slalah ga yam ya akoru acəlviyu ni.

21

Pol akoru a Zeruzalem

¹ Ka ya ti məcəliya a *slalah ga yam va, mèdeva akaba tay a nahəma, mòru suwwa a Koş. Mərə məsləka eslina ti həjəŋ gani mìnɟia a Rot a. Kələŋ gani məsləka eslina, mòru a Patara. ² Eslini mədi ahər ana slalah ga yam ga moroni e Fenisi, məcəlviyu mək məsləka. ³ Mərə mìnɟia e kiɖiŋ ga dəluv ni ba nahəma, məcòru Sipir gwar ka ahar ga gəjar geli, mòru suwwa ka had Siri. Mərə mìnɟia eslina ti məcik e Tir ka məlan ga slalah ga yam ya ticik ti mis təhəlaba zlam a ni. ⁴ Eslini mədi ahər ana ndam mədəbay divi ga Yezu ni, mənəhad gosku sekwa akaba tay. Nday nakəŋ *Məsuf Njəlatani àdɛfikia ere ye ti amagrakivu ka Pol a Zeruzalem na ana tay a, nahkay təhi ana Pol : « Kòru ba. » ⁵ Mərə məzuma gosku sekweni na akaba tay a ti məhi ana tay leli məsləka, nahkay nday dek akaba wəl gatay akaba bəza gatay təzoru leli e divi bu, məsləkaba a kəsa ni ba, mərə mìnɟia kà gəvay ga dəluv a ti məbəhad mirdim, məhəŋgalay Melefit. ⁶ Mərə medevu akaba tay wudak nahəma, məgravu sa akaba tay. Kələŋ gani leli məcəlviyu a slalah ga yam vu, nday ti ni təsləka, təŋgoru a magam gatay.

⁷ Leli nakəŋ məsləka e Tir a ti mōru a Petlemayəs. Eslini mōru mədi ahār ana ndam məfəki ahār ka Yezu, məgri sa ana tay, mənjuhəd akaba tay ruk mək mändəhadbu. ⁸ Məlanj àra əsla ti mōru a Sezare afa ge Filip bay macahi ma ge Melefit ana mis ni, mək mənjuhəd eslini. Ka ya ti tədaba mis a adəskəlana a Zeruzalem a ni ti naŋ àkibu ka tay. ⁹ Bəza dahalay gayanj təbu fəd, təsər zawal do, təbu təhəngri pakama ge Melefit ya awayay ahi ana mis ni ana mis. ¹⁰ Leli məbu eslini vad ehimeya nahəma, zal nahanj slimi gani Agabus əsləkabiya e Zude a, àdi ahār ana leli. Naŋ gani ti bay mahəngaray *pakama ge Melefit. ¹¹ Àra ènjia ti àzay maspara ga Pol mək àwəlkabu asak akaba ahar gayanj àna naŋ. Nahkay àdəm: « Ere ye ti Məsuf Njəlatani àdəm ni nihi: “Bay ga maspara hini ti ndam *Zude atoru təwəl naŋ a Zeruzalem akada goro hini ya nəwəlkabu asak akaba ahar ni. Atəgria nahkay ti atəvi naŋ ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni.” » ¹² Leli nakəŋ məra micia ma gayanj na nahkay ti, leli akaba bəza ga məŋ geli ya eslini a Sezare ni məhəngalay Pol, məhi: « Kam-kam kōru a Zeruzalem ni ba ti. » ¹³ Ay ti Pol əhi ana leli ahkado: « Kitəwəm ti kamam? Kawayum kəbumuvù aŋgwaz ti kamam? Nu ti ku takoru takad nu a Zeruzalem azuhva Bay geli Yezu tekeđi arana gani goro do. Tamal ti takoru təwəl nu

cilinj ti ma gani goro mam; nəgray aŋgwaz do, nəgəskabu nahkay. » ¹⁴ Misliki mekelik-aba ma gayanj na ndo ni ti məmbrəŋ naŋ, mədəm ere ye ti Bay geli Yezu awayay ni mągravu cilinj.

¹⁵ Məra məpəsa eslina vad a 6al nahəma, məslamalavu mək mōru a Zeruzalem. ¹⁶ Ka ya ti mōru ni ti, akaba ndam Sezare ya tadəbay divi ga Yezu ni. Mōru mìnjua ti təzoru leli afa ga zal Sipir nahanj slimi gani Mənasəŋ ka məlanj ya ti makoru manjuhəd ni. Naŋ gani ti àfəkia ahār ka Yezu a əpəsa.

Pol akoru afa ge Zek

¹⁷ Leli nakəŋ mōru mìnjua a Zeruzalem a ti bəza ga məŋ geli ye eslini ni təgəskabu leli àna məmərani. ¹⁸ Hajəŋ gani ti mōru akaba Pol afa ge Zek. Mōru mìnjua ti mədi ahār ana gəđəkani ga ndam məfəki ahār ka Yezu ni dek macakalavani eslini. ¹⁹ Pol əgri sa ana tay mək aŋgəhad tɔwi gayanj, aŋgəhadı zlam ya ti Melefit àgray e kidinj ga ndam ya ti nday ndam *Zude do ni bu ni dek ana tay. ²⁰ Tàra ticia ma gayanj na ti təzləbay Melefit, mək təhi ahkado: « Kici ndo waw wur ga məŋ geli ni? E kidinj ga ndam Zude bu ni ti ndam ya təfəki ahār ka Yezu ni ti tagray dəbu ehimeya. Nday dek təgəskabá *Divi ge Melefit ya əbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni ba lala. ²¹ Ticia nak kəbu kəhi ma ana ndam Zude ya təbu tanjuhəd e kidinj ga ndam ya nday ndam Zude do ni bu ni, kəhi ana tay

tɔmbrɛŋ Divi ge Melefit gani nani, *tɛkeli kɛdi ana bɛza gatay va ba akaba tɔdɛbay manjɛhad ya ahaslani ga ndam Zude ya tɔdɛbay ni va ba ferera. ²² Ay nihi ti magray ahɛmamam? Tara tici nak kɛbu ahalay ni. ²³ Nihi nahɛma, gray ere ye ti mɛhuk ni: mis tɛbu faɗ ahalay, tɛhi ana Melefit: “Tamal kɛgria zlam ya mihindilɛk na ana leli a ti mɛwɛskaba ahɛr a.” * ²⁴ Ka ya ti takoru tagray zlam ge migi *njɛlatani ni ti dɛgum akaba tay. Singu gatay ya ahɛr ɛdɛm tɛpɛl ni ti pɛlkia ka tay a: nahkay ti etisliki mɛwɛskaba ahɛr a. Kɛgra nahkay ti ma ya mis tɛdɛmkuk ni ti, mis dɛk atɛsɛr ma gatay ni ma ga malfada. Atɛsɛr nak nakani kɛmbrɛŋ Divi ge Melefit ya ɛbu mɛbɛkiani a wakita ge Mɛwiz ni bu ni ndo, kɛbu kadɛbay ɛna divi gani lala. ²⁵ Ay nday ndahan ya nday ndam Zude do tɛfɛki ahɛr ka Yezu ni ti mɛbikiyoa wakita ana tay a ɛndava. Ere ye ti mazlapaki ni, mɛhi ana tay ahkado: “Kɛhɛpɛdum aslu ga pɛra ba, kɛzumum mimiz ba, kɛhɛpɛdum aslu ga zlam ya tɛmɛrdɛy mɛmɛrdani ni ba, kɛgrum mesɛwehvu ba daya.” »

²⁶ Nahkay hajɛŋ gani Pol nakɛŋ tɛslɛka akaba mis faɗani na, tɛgray zlam gatay ge migi njɛlatani. Kɛlɛŋ gani Pol nakɛŋ ɛhuriyu a dalaka ga *ahay gɛɗakani ge Melefit ni vu. ɛhi ana ndam

*manjalabakabu mis akaba Melefit ni ahkado: « Amagra vad adɛskɛla ti migi njɛlatani, nahkay ti ku way way do geli amanja ga mɛvi sɛdaga ana Melefit a. »

Tɛgɛs Pol

²⁷⁻²⁸ Vad adɛskɛlani ara andav wudak nahɛma, ndam *Zude ga had Azi ni tipi Pol a dalaka ga *ahay gɛɗakani ge Melefit ni bu. Tara tipia nan a ti tɛdɛmki ma magɛdavani, tɛzlahki, tɛdɛm: « Ndam *Izireyel, dɛgumkiva ke leli a. Zal ya ti adɛmki ma magɛdavani ka ndam Izireyel, adɛmki ma magɛdavani ke *Divi ge Melefit ya Mɛwiz ɛbɛki ni akaba adɛmki ma magɛdavani ka ahay gɛɗakani ge Melefit ni nan hi. Nan ti ku eley eley do dɛk ahi ma gayan ni ana mis dɛk. Nday ya ti nday ndam Zude do ni tekeɗi ɛvia divi ana tay a, tɛbu tɛhuriyu a ahay gɛɗakani *njɛlatani ge Melefit ni vu. Nahkay ɛgudarkabɛ ahay na! » Ndam Zude ga had Azi ni tara tɛdɛma nahkay ti mis kay tɛrɛkiva ka tay a, mɛk tɛgɛs Pol nakɛŋ. ²⁹ Tɛdɛm Pol ɛgudarkabɛ ahay na ti, adaba tipikaba tay ata Trofim zal Efez na tɛbu tɛsawadakabu a kɛsa bu. Nahkay tɛhi ana ahɛr ahkado Pol nan ɛbu afiyu nan a ahay gɛɗakani ge Melefit ni vu.

³⁰ Mis ga kɛsa dɛk tara ticia ma na ti tɛrɛkia ka Pol nakɛŋ ke wecewecena a ahay gɛɗakani ge Melefit ni va. Tɛgɛsaya nan a yaw,

* 21:23 Mɛnjay Macalani 6.1-18; Tɔwi 18.18.

tàgəjahaya e mite va mək təzləkvù mahay ga ahay ni dek huya. ³¹ Tawayay takad nan wudak nahəma, ma gani enjua afa bay ga ndam slewja ga ndam *Rom a. Təhi ahkado : « Tuwər àgrava ahalay a kəsa Zeruzalem ba dek. » ³² Eslini bay ga ndam slewja ni àday ndam slewja akaba gəđakani gatay ndahan ke weceweceni, tàcuhwakioru ke mis dal-dalani ni. Mis ni təbu təzləb Pol, ay tارا tipia bay ga ndam slewja akaba ndam slewja gayan na ti təmbrəñ məzləb nan huya. ³³ Eslini bay ga ndam slewja ni àhəđakfəñiyu ka Pol, àgəs nan mək àhi ana ndam slewja gayan ni təwəla nan àna jejirbi a cə. Èhindifiña ma kè mis na, àhi ana tay ahkado : « Nan way ? Àgudar mam ? » ³⁴ Ay ti mis ya ti eslini ni ku way way do azlah, adəm ma gayan nahan. Nday təbu təzlah nahkay ti bay ga ndam slewja ni ècikaba ere ye ti mis tədəm na do. Eslini àhi ana ndam slewja gayan ni təzoru Pol ka məlan ga ahay gatay ya tanjəhadvù ni. ³⁵ Tòru tinjua àna nan a, təbu təcəl dava ga ahay ni ti tázay nan mazani kwa, adaba mis ni təmbrəñ nan do, tawayay təzləb nan keti, ³⁶ nday dek təzlahlənəru, tədəm : « Káduma ! »

Pol adəm ma ga vu gayan kè meleher ga ndam Zude

³⁷ Ka ya ti tawayay təziyu Pol nakəñ a dalaka ga ahay ni vu nahəma, àhi ana bay ga ndam slewja ni ahkado :

« Nawayay nəhuk ma ti kəvu divi gani aw ? » Bay ga ndam slewja ni àhəñgrifəñ, àhi : « Kəsəra ma Gres a waw ? » ³⁸ Tata zal Ezip ya ti àgəskabu ma ga ngumna ndo, àgray ti mis dəbu fad tədəbay nan, tarakaboru akaba tay a huđ gili vu guhwa hini ni ti nak do waw ? » ³⁹ Pol àhəñgrifəñ, àhi ahkado : « Nu zal Zude, tiwi nu a Tars ka had Silisi, nu mis ga kəsa gəđakani. Nəgruk kamkam ; vu divi ga məhi ma ana mis ni ti ! » ⁴⁰ Nahkay bay ga ndam slewja ni àvi divi gani. Pol ècikaba jik ka dava ga dalaka ga ahay na, mək àdadfi ahar ana mis ni ti təlakakabá. Mis ni tارا təlakakabá ti Pol nakəñ àhi ma ana tay àna ma *Hebri. Àhi ana tay ahkado :

22

¹ « Ata bəba akaba bəza ga mmawa goro ni, nəhi ma ga vu goro ana kəli, ciməki day. » ² Tارا ticia nan əbu àhi ma ana tay àna ma Hebri nahəma, təlakakabu dedik-dedik, nahkay àhi ana tay ahkado : ³ « Nu zal Zude, tiwi nu a Tars ka had Silisi. Ay ti nədək ahalay a Zeruzalem, maslanja ya ti àcahu zlam day Gemeliyel, àdəfukia Divi ge Melefit ya ata bəñ geli tədəbay na lala. Ka sarta nani ti nəvia ahər a dek ana Melefit akada gekəli ya kəbum kəvumi na. ⁴ Nəgria daliya dal-dal ana ndam ya ti tədəbay divi ga Yezu na, nəwaya mabazl tay a ; nəgəsa zawal akaba wál a, nəbia tay a danjay va. ⁵ Gəđakani ga

ndam *manǵalabakabu mis akaba Melefít ni akaba gəǵákani ndahaŋ təsəra ma goro ya nəǵəm ni jiri, tagrakua sedi a tata. Təbua wakita, təhu nəhəlikaboru ana bəza ga məŋ geli ya a Damas ni. Nahkay nu nakəŋ nəǵəvu e divi vu ga moru məwəlbíyu ndam ya təfəki ahàr ka Yezu eslini ni, ga məhəlbíyu tay ahalay a Zeruzalem ti tára tātəraǵ tay. »

Pol azlapaki ka mənǵəki ka mǵəfəki ahàr gayəŋ ke Melefít
(Tɔwi 9.1-19 ; 26.12-18)

6 « Ka ya ti nəbu nakoru a Damas, ninjiyu wudak fat àra ècika tirkeǵ-keǵ nahəma, masladani dal-dal əsləkabiya e melefít ba, àhərkuaya. 7 Eslini nu nakəŋ nəzum məǵədani mək nìci dəŋgu ga maslaŋa àzalay nu, àhu ahkado : “Sol, Sol kəgru daliya ti kamam ?” 8 Àra àhua ma nahkay ti nəhi : “Nak way, bay goro ?” Mək nìci dəŋgu ni keti : “Kəgri daliya ti ana nu, nu Yezu zal Nazaret ni.” 9 Ndam ya ti leli məbu makoru akaba tay ni tìpia masladani na, ay ti tìci dəŋgu ga bay ya ti àhu ma ni ndo. 10 Eslini nəhi : “Nəgray nihi ti mam, bay goro ?” Àhəŋgrufəŋ, àhu : “Cikaba, ru a Damas, ekinjəa eslina ti atəhuk ere ye ti Melefít àhuk gray ni ðek.” 11 Masladani ni àra àhərkuaya ti àwulufa nu a, nahkay ndam ya ti məbu makoru akaba tay ni tədafua ahar a, təzoru nu a Damas.

12 « A Damas nahəma zal nahaŋ naŋ əbu, slimi gayəŋ Ananiyas. Naŋ gani mis sulumani, àgəskabá Divi ge Melefít ya Məwiz əbəki na lala. Nahkay ndam *Zude ye eslini ni ðek təǵəm naŋ mis sulumani eǵeǵiŋ. 13 Mòru mìnjəa a Damas a ti naŋ nakəŋ àra àdu ahàr, àhu ahkado : “Sol, wur ga mmawa goro ni, pi divi akada ya ahaslani ni.” Eslini nìpi divi, nìpi naŋ həya. 14 Ananiyas nakəŋ àhu keti : “Melefít ga ata bəŋ geli ni àǵəkiba kur kwa ahaslana, ti kəsər ere ye ti naŋ awayay ni, ti kəsər Bay Jireni ni, ti kìci ma ya ti naŋ àhuk ni. 15 Awayay ti kìgi zal sedi gayəŋ, kàhi ere ye ti kìpi ni akaba ma gayəŋ ya kici ni ana mis ðek kwa. 16 Ay nihi kicia ma nahkay ti, kajəgay mam mba mam ? Cikaba, *təbaray kur, həŋgalay Melefít àna *slimi ga Yezu, nahkay ti Melefít ambərfukwa zlam magudarani gayak na.”

17 « Àra àpəsa 6al nahəma, nəŋga a Zeruzalem a. A vad nahaŋ nəhuriyu a dalaka ga *ahay gəǵakani ge Melefít ni vu, nəbu nahəŋgalay Melefít nahəma, Melefít àŋgazlu zlam nahaŋ. 18 Nìpi Bay geli Yezu, àhu ahkado : “Sləkaba a Zeruzalem a ke wecewecena, adaba ndam Zeruzalem atəgəskabu ma ya akəǵəmku ni do.” 19 Nahkay nu nakəŋ nəhəŋgrifəŋ, nəhi ahkado : “Bay goro, nday day təsəra, ahaslani nu nəbu nakoru a ahay gərgərani gatay ya

*tahəŋgalavù Melefit ni vu, nəhuriyu nəgəsaya ndam ya təfəkuk ahàr na, ndahan nəbiyu tay a danɔay vu, ndahan ti ni nəzləb tay timey. ²⁰ Ka ya ti təbu takad zal sedi gayak Etiyeŋ ni ti nu day nəbu ka məlan gani, nəwaya dal-dal, nəjəgakia məgudi ga ndam ya takad naŋ na daya.” ²¹ Naŋ nakəŋ àhu keti : “Nak sləka kòru, adaba nəsləroru kur driŋ e kidiŋ ga jiba ndahan ya ti nday ndam Zude do ni vu.” »

Pol naŋ àbu kè meleher ga gəɖakani ga ndam slewja

²² Tàra ticia ma ga Pol ya àdəm ahkado : « Yezu àhu : “Sləka kòru, nəsləroru kur e kidiŋ ga jiba ndahan ya ti nday ndam *Zude do ni” » nahəma, mis ni təzlah, təɖəm : « Jijiŋəma maslaŋa hina, kaduma naŋ a ! Ahàr àdəm kəbrəŋumiviyu sifa ba ! »

²³ Nahkay nday nakəŋ təzlah, təhəlkaba məgudi gatay a taboru, akaba taboru had agavəla. ²⁴ Nday təbu tagray nahkay ti bay ga ndam slewja ga ndam *Rom ni àhi ana ndam slewja gayan ni təziyu Pol ka dalaka ga ahay ni ti təzləb naŋ. Awayay təzləb naŋ nahkay ti adaba awayay məɖəmaya ma ge jiri a ti təsər mis ni təzlahki ti kamam.

²⁵ Ka ya ti təbu təwəl Pol ga məzləb naŋ nahəma, Pol nakəŋ àhi ana bay ga ndam slewja ya naŋ àbu eslini ni ahkado : « Təvia divi ana kuli a ga məzləb zal Rom mənɔɖ magrafəŋa seriya waw ? » ²⁶ Naŋ nakəŋ àra ècia ma ga

Pol na ti àrəkioru ka bay gayan, àhi ahkado : « Kagray hi ti ahəmamam ? Naŋ hini zal Rom ci ni ! » ²⁷ Nahkay bay ga ndam slewja nakəŋ àrəkia ka Pol a, àhi : « Hu nak ti zal Rom eɖeɖiŋ aw ? » Pol àhi : « Iy nu zal Rom ! » ²⁸ Bay ga ndam slewja ni àhi : « Nu nəbəhada siŋgu a dal-dal day ti niŋi zal Rom ! » Pol ti ni àhəŋgrifəŋ, àhi : « Ay nu ti kwa tìweya nu a, nu zal Rom. » ²⁹ Ndam slewja ya təwəl Pol, tawayay təzləb naŋ ti məɖəmaya ma ge jiri a ni tàra təsəra Pol naŋ zal Rom ti təsləka, təmbərbu naŋ. Bay ga ndam slewja ni àra àsəra Pol zal Rom, àwəla naŋ àna jejirbi a ti, naŋ naŋani àna ahàr gayan day aŋgwaz àwəra naŋ a.

Pol naŋ àbu kè meleher ga ndam magray seriya

³⁰ Bay ga ndam slewja ni awayay asər ere ye ti ndam *Zude tàcalki Pol ni lala. Nahkay hajəŋ gani èpicheiaba jejirbi na ana Pol a, àzalakabu gəɖakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam magray seriya ga ndam Zude ni dek. Tàra təcakalava nahəma, àra àna Pol e kidiŋ gatay va.

23

¹ Eslini Pol nakəŋ àmənjaləŋ ana ndam magray seriya ni lala, àhi ana tay ahkado : « Bəza ga mmawa goro ni, a majalay ahàr goro bu ni ti kwa ka ya ti nənjəki məgri tɔwi ana

Melefit ni àbivaya ana kana nu nàbu n̄jələta kè meleher gayan̄. » ² Ananiyas gəḏakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni àra ècia ma ga Pol na ti àhi ana ndam ya ti kà gəvay ga Pol ni : « Sumikabiyu bəbarva ka pakama gayan̄ ni. » ³ Eslini Pol àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Melefit aməsi bəbarva ti ana nak ! Nak ti akada ga gudu awayay ambəḏ, tàgria zlam bəḏ-bəḏana ni. Nak kəḏəm kəbu kagrafua seriya ti akada ge *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni. Ay nihi ti kàgray ere ye ti Melefit àḏəm a wakita ge Məwiz ni bu ni do, adaba kəhi ana mis təsü bəbarva. » ⁴ Mis ya təbu eslini ni təhi ana Pol ahkado : « Kindivi gəḏakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ya Melefit adaba naŋ a ni zla do waw ! » ⁵ Pol àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Bəza ga mmawa goro ni, ŋgay naŋ gəḏakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ti nəsər do. Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : “Kìndivi gəḏakani ga ndam jiba gayak ba.” * »

⁶ Pol àra àsəra mis macakalavani ni ndahan̄ ndam *Sedəseyen̄, ndahan̄ ti ni ndam *Feriziyen̄ nahəma, àzlah kè meleher ga ndam magray seriya ni, àḏəm ahkado : « Bəza ga mmawa goro ni, nu zal Feriziyen̄, baba day zal Feriziyen̄. Təzəbiyu nu kè meleher

gekəli, tagrafua seriya ti adaba nəfəki ahàr ke Melefit, nəsəra mis atan̄gaba e kisim ba. » ⁷ Pol àra àḏəma ma na nahkay ti ndam Feriziyen̄ tàgray gejewi akaba ndam Sedəseyen̄, mək mis macakalavani ni təcirvu. ⁸ Təcirvu nahkay ti adaba ndam Sedəseyen̄ təḏəm mis àməta ti an̄gaba e kisim ba do, təḏəm məslər àbi, məsuf day àbi ; ndam Feriziyen̄ ti ni təḏəm mis tan̄gaba e kisim ba, məslər akaba məsuf day təbu. ⁹ Zlahay ge mis ni àra àsagakiva ti ndam *məsər Wakita ge Melefit ya təkibu ka ndam Feriziyen̄ ni təzuma bəruv a dal-dal, təpaslakiaba eri ke mis ndahan̄ na, təḏəm : « Magudar ga maslaŋa hini ti àbi ; bi məsuf ahkay do ni məslər àhi ma ti məsəruma waw ? » ¹⁰ Nday nakəŋ təbu tagray gejewi kay kay nahkay ti bay ga ndam slewja ni àgra an̄gwaz a, àḏəm bi atakwacakaba Pol a. Nahkay àhi ana ndam slewja gayan̄ ni tōru təzababiya Pol e kidīŋ ge mis ni ba, təzoru naŋ ka dalaka ga ahay ni.

¹¹ Ga məlavəḏ gani Bay geli an̄gazlivu ana Pol nakəŋ, àhi ahkado : « Kàgray an̄gwaz ba, kàgra sedi goro ahalay a Zerəzalem a, nahkay nawayay kōru kàgray akada nani a Rom daya. »

Ndam Zude təzlapaki ka Pol ga məgri zlam magəḏavani

¹² Ge miledə gani ti ndam *Zude təzlapaki ka Pol ga məgri zlam magəḏavani.

* 23:5 Mahərana 22.27.

Tàmbadāy dāk, tādām : « Tamal màkad Pol ndo ni ti m̀zum zlam do, misi arañā do. »
 13 Nday ya ti tādāmki ma ka Pol ni ti tātama kru kru fadana.
 14 Nahkay tōru afa ga gədākani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit nday tēbu akaba gədākani ndahan, tēhi ana tay ahkado : « Leli m̀mbadā dāk, m̀dām ahkado : Tamal màkad Pol ndo ni ti m̀zum zlam do, misi arañā do. »
 15 Nihi nahəma lekulum akaba ndam magray seriya ni ti ma gekəli m̀anja bəlan, dəgum kəhumi ana bay ga ndam slewja ni m̀zibiya Pol ana kəli a. Kəhumi ahkado mawayay mihindifiņa zlam gayan ya əgray na lala. Leli ti ni amakad nan e divi bu, etinjikia àna nan ke kəli a do. »

16 Ka ya ti nday tēbu təzlapay nahkay ni ti wurum ga Pol əcia zlapay gatay na. Nahkay əcuworu ka məlan ga ahay ga ndam slewja ni. Ōru ənɟəa ti əcəliyu a dalaka ga ahay ni vu mək əhəngri ma gatay ni ana Pol.
 17 Nahkay Pol nakəŋ əzalabiyu gədākani ga ndam slewja nahan bəlan, əhi ahkado : « Zoru dagwa hini afa ga bay gekəli ni, adaba ma gayan əbu akoru ahi. »

18 Eslini gədākani ga ndam slewja nahan ni əzoru nan afa ga bay gatay nakəŋ. Ōru ənɟəa àna nan a ti əhi ahkado : « Pol zal danɟay ni əzalay nu, əhu nəzukbiya dagwa hina, ma gayan əbu

awayay ahuk. »
 19 Nahkay bay ga ndam slewja ni əgəs ahar gani, tōru cak mək əhindifiņa ma gana, əhi : « Kàra ti àna ma ga mam ? »
 20 Nan nakəŋ əhəngri fəŋ, əhi ahkado : « Ndam Zəde təzlapakabá, tādām etihindi kur kəzoru Pol kə meleher ga ndam magray seriya ni hajəŋ, atəhuk tawayay tihindifiņa ma lala. »
 21 Ay ti atəhuka ma gatay na nahkay ti kəgəskabu ba, adaba mis tətam kru kru fad tēbu atabəhadī eri e divi bu. Nday gani təmbadā dāk, tādām : « Tamal màkad nan ndo ni ti m̀zum zlam do, misi arañā do. » Nihi ti ma gatay bəlan, tajəgay ma gayak ya akəhi ana tay ni cilin. »
 22 Wur dagwa ni àra əhia ma nahkay ti bay ga ndam slewja ni əhi : « Sləka, ay ti ŋgay kəhua ma hina ti kəhi ana maslanə ba. »

Təzoru Pol a Sezare

23 Kəlan gani bay ga ndam slewja ni əzalay gədākani ga ndam slewja ndahan cə, əhi ana tay : « Slamalumvu ga maroni a Sezare ga məkakarawa àna nɟemdi ambəlmbu. Ka ya ti kədəgum nahəma, duma ndam slewja diŋ diŋ cə, ndam ya takoru àna pilis ni kru kru adəskəla, slewja ndahan awasl əfəŋ kə tay ni day diŋ diŋ cə ; »
 24 ŋgətumiva pilis ndahan ana Pol a, zumoru nan afa ga bay Felis ti arañā ənɟifiŋ ka ahər divi ba. »
 25 Nahkay bay ga ndam slewja ni əbikiuru wakita ana bay Felis ni ; əhi nahkay hi :

26 « Nu Kəlot Liziyas nəgruka sa, bay gəđakani Felis. 27 Maslaņa hini ya nəslərükaboru ni ti ndam *Zude təgəs nañ, tawayay takad nañ. Nəra nəcia nañ zal Rom ti mōru akaba ndam slewja goro mähəŋgafəņa nañ kà tay a. 28 Nawayay ti nəsər ere ye ti tacalki nañ ni ti, nəzoru nañ kè meleher ga gəđakani ge seriya gatay. 29 Ka ya ti tagrafəņa seriya ti nədi ahər ana zlam magudar gayəñ ya ti takadki nañ di ahkay do ni esli ga məfiyu nañ a daŋgay vu ni ndo. Ay tacalki nañ ti àki ke divi gatay ya tadəbay ni. 30 Yaw maslaņa nahañ àrakua àhu ahkado : “Ndam Zude təzlapakabá ga məgri zlam magədavani ana Pol a.” Nəra nəcia ma nana ti nəslərükaboru nañ ti nahkay, məknəhi ana ndam ya tacalki nañ ka zlam magudarani ni tábəhadki mirdim afa gayak. »

31 Nahkay zla nahəma, ndam slewja ni təgray ere ye ti bay gatay àhi ana tay ni : təzay Pol ga məlavad nani, tōru àna nañ a Antipatris. 32 Hajəñ gani ndam slewja ya tōru àna asak ni təsləkabiya, təŋga ka məlañ gatay na, təmbərfəñbiyu Pol kà ndam ya tōru àna pilis ni ti təzoru nañ. 33 Tōru tınjua a Sezare a ti təvi wakita ni ana Felis bay gəđakani nakəñ mək tədəfiki Pol. 34 Bay gəđakani ni àra àza wakita na, èjeŋga ti àhi ana Pol ahkado : « Nak mis ga had weley ? » Pol àra àhia nañ mis ga had Silisi

ti 35 nañ nakəñ àhi ahkado : « Ndam ya ti tacalki kur ka zlam magudarani ni etinjia day kwa ti enihindifuka ma. » Nahkay àhi ana ndam slewja gayəñ təfiyu Pol a ahay gəđakani ga bay *Erot ni vu, təjəgay nañ.

24

Ndam Zude tabəhadki mirdim ka Pol afa ga bay Felis

1 Vad zlam kələñ gani ti Ananiyas gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni ènjia a Sezare a. Təra ti akaba gəđakani ndahañ akaba Tertuləs bay məsər seriya ya embikivu ke mis àna seriya ni. Eslini nday nakəñ tədəfi vu gatay ana bay gəđakani Felis ga məbəki mirdim ka Pol. 2 Təra təzalibiya Pol nakəñ ana tay a ti Tertuləs àdəmki ma ga macalki nañ ka zlam magudarani, àdəm ahkado : « Gəđakani Felis, leli məbu manjəhad àna sulumani ka had geli ti azuhva nak ; had geli àslamalavu ti adaba kəsəra zlam a palam. 3 Zlam nday nani ti gərgəri kay, kəgri ana leli ka had geli ni dek. Nahkay məgruk səsi dal-dal azuhva zlam ya məŋgət afa gayak ni dek. 4 Ay ti nəwayay niñ sarta gayak kay do ; nahkay àna sulum gayak kam-kam mahəŋgalay kur ciiki pakama geli ni ana leli gəzit ti ! 5 Nañ hini ti məsəra nañ mis magudarkaba had geli a, nañ àbu ewisıñkabu ndam *Zude ga məlañ ni dek. Nañ gəđakani ga ndam

Nazaret ya tadəbay divi magədavani ni. ⁶ Āgudara zlam ndahaŋ a nahkay ti, awayay agudarkaba *ahay gəɖakani ge Melefit na daya. Məgəs naŋ ti azuhva nani. [Leli amal mawayay magrafəŋa seriya akada ge *Divi ge Melefit geli na. ⁷ Ay ti, Liziyas bay ga ndam slewja ni àra àhəŋgay naŋ a ahar geli bu ga njəda. ⁸ Mək Liziyas àhi ana ndam ya tacalki naŋ ka zlam magudarani ni tábəhadki mirdim afa gayak.] Tamal kihindifinja ma nəŋgu ni, akəsər zlam geli ya macalki naŋ ni ti jiri ededifin. » ⁹ Tertuləs àra àdəma ma gayaŋ na ti ndam Zude ye eslini ni tədəm Pol àgudara, ma ge Tertuləs ya àdəm ni jiri ededifin.

Pol adəm ma ga vu gayaŋ kè meleher ge Felis

¹⁰ Kələŋ gani bay Felis nakəŋ àvi divi ana Pol ga mazlapani. Eslini Pol àhi ahkado: « Nəsəra àgray vi ehimeya nak kəbu kagraj seriya ka had hini. Nahkay nəmər ga mədəmaya ma ga vu goro kè meleher gayak a. ¹¹ Moru goro a Zeruzalem ga mazləbay Melefit nahəma, tamal kihindi ma gani ti àtam vad kru mahar cə do. ¹² Dayday mis àdu ahàr nu nəbu nagray gejewi ata maslaŋa a *ahay gəɖakani ge Melefit ni bu ndo; nu niwisiŋkabu mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ga ndam *Zude gərgərani ni bu ahkay do ni a kəsə bu ndo. ¹³ Ere ye ti

ndam nday hini tacalki nu, tədəm nəgudara ni ti àbi, ere gani ya tədəm nəgudara ni ti tədəfukaya koksah. ¹⁴ Ay ti ere ye ti nəsəra, nədəm kè meleher gayak ni ti nihi: Nu nəbu nadəbay divi məweni ya ndam nday nani tədəm magədavani ni. Ay nu nəbu nəgri tɔwi ana Melefit ga ata bəŋ ga bəŋ geli ya tadəbay ni, nəbu nəgəskabu *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəkì ni akaba pakama ya ndam məhəŋgri *pakama ge Melefit ana mis tábəkì ni dek. ¹⁵ Nəbu nəfəkì ahàr ke Melefit, nəsəra ndam jireni akaba ndam magudar zlam atanɡaba e kisim ba. Nday day təbu təfəkì ahàr, təsəra nahkay. ¹⁶ Azuhva nani ti nazay njəda goro, nawayay ti nənjəhada kələvad àna sulumana kè meleher ge Melefit akaba kè meleher ge mis a.

¹⁷ « Yaw àgray vi ehimeya nəra a Zeruzalem a ndo, nihi ti nəra ga məjənaki ndam jiba goro àna siŋgu akaba ga məvi sədaga ana Melefit a. ¹⁸ Ka ya ti təgəs nu ni ti tədu ahàr a ahay gəɖakani ge Melefit ni bu, ka sarta gani nani ti nəgraba ere ye ti mis tagray ti tigi *njəlatani na àndava. Ka gani nani ti mis təfu kà gəvay kay bi, ndam magray tuwər nday təbi. ¹⁹ E kidifin ge mis ya təbu eslini ni bu ni ti ndam Zude ndahaŋ təsləkabiya ka had Azi a. Tamal tədəm nəgudara zlam a ti akal tara kè meleher gayak a ga macalki nu a kwa. ²⁰ Do ni ti, tamal magudar goro

àbu ti nday hini tâdàmaya ere ye ti tàcalki nu ka ya ti tàzoru nu kè meleher ga ndam magaray seriya a Zeruzalem na. ²¹ Tamal zlam àbu ya tislíki macalki nu ni ti, pakama hini ya nêdàm kay kay ni: “Têzəbiyu nu kani kè meleher gekɔli, tagrafua seriya ti adaba nêfəkia ahàr ke Melefit a, nəsəra mis atanğaba e kisim ba !” »

²² Felis bay ni àsəra manjəhad ga ndam məfəki ahàr ka Bay geli a, nahkay àhəngaroru seriya ni kama. Àhi ana ndam ya tacalki Pol ka zlam magudarani ni ahkado: « Liziyas bay ga ndam slewja ni eminjia day kwa ti anəgri seriya ana kɔli. » ²³ Mək àhi ana gəɖakani ga ndam slewja ni tājəgay Pol lala, ay təgri daliya akada ya təgri ana ndam danğay ndahaŋ ni ba, təvi divi ana ndam gayan tāmənjanya naŋ a.

Pol naŋ àbu a danğay bu

²⁴ Pol àra àgra vad a 6al eslina ti ata Felis nday ata wal gani Dərsil wur Zude təzalabiyu naŋ, tawayay tici ma àki ka məfəki ahàr ka Yezu *Krist. ²⁵ Pol nakəŋ àra enjia ti ànjəki ka pakama, àdəmki ma ka manjəhad sulumani àna magray jiri, àki ka məbi slimi ana ahàr akaba àki ke seriya ya Melefit amagrafəŋa kè mis a ni. Felis àra ecia ma gayan ya àdəm na ti àgra anğwaz a, mək àhi: « Nihí nahəma sləka ; ka ya ti anəŋgəta ahar a ni ti anəzalay kur keti kwa. » ²⁶ Ku tamal àdəm nahkay

naŋgu ni, Felis àhi ana ahàr bi Pol aməvi sinğu ; nahkay ti azalay Pol ga marana afa gayan a kəlavad. ²⁷ Pol àra àzuma vi a cə a danğay ba nahəma, Porkiyus Festus àŋguviyu a bay ge Felis vu. Ka ya ti Felis àsləkaba a bay gayan ni ba ni ti àmbərvù Pol a danğay bu, adaba awayay aməri məbəruv ana ndam *Zude.

25

Pol awayay ti bay gəɖakani ga ndam Rom mągrafəŋa seriya

¹ Festus àra àzumva vad a mahkər a bay gayan ni ba nahəma, ecik a Sezare, òru a Zeruzalem. ² Òru enjua eslina ti gəɖakani ga ndam *manğalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəɖakani ga ndam *Zude ni tərəkia ka bay na, tábəhadki mirdim ka Pol keti. Tàhəngalay naŋ, tédəm: ³ « Tamal kəgəskabá ma geli na ti həngaroru Pol a Zeruzalem. » Tédəm nahkay ti adaba tawayay takoru tabəhadí eri ana Pol e divi bu ga makad naŋ. ⁴ Ay ti Festus nakəŋ àhəngrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado: « Pol naŋ àbiyu a danğay bu a Sezare, nu day nawayay nasləka naŋgoru eslini. » ⁵ Àhi ana tay keti: « Tamal maslaŋa gani nani àgudaria zlam ana kɔli a ti, dumaba gəɖakani gekɔli a ti makoru akaba tay a Sezare. Etinjua eslina ti atabəhadki mirdim. »

⁶ Festus àpəsiyu a Zeruzalem vad azlalahkər ahkay do ni vad kru day kwa

ti àŋga a Sezare a. Àra ènjia ti hajəŋ gani àhəraya ànjəhad ka məlan magray seriya mək àdəm tázəbiya Pol a. ⁷ Pol nakəŋ àra ènjia ti ndam Zude ya təsləkabiya a Zeruzalem a ni tēveliŋi ahər mək təcalki naŋ ka zlam gərgəri kay ya ti tábəlay do simiteni ni. Ay zlam gani dek ya ti təcalki naŋ ni ti tūsliki madafana koksah. ⁸ Nahkay Pol àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Ere ye ti nàgudar ni ti àbi, ku àki ke Divi ga ndam Zude ya Məwiz àbəki ni, ku àki ka *ahay gəđakani ge Melefit, ku àki ka *Sezar bay geli gəđakani nəŋgu ni nàgudar ndo. »

⁹ Festus àra ècia ma ga Pol na ti àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Mazoru kur a Zeruzalem, nakoru nagrafuka seriya eslina ti kəgəskabu aw ? » Àdəm nahkay ti adaba awayay aməri məbərɔv ana ndam Zude. ¹⁰ Eslini Pol nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Ahalay ti kala-kala nu kè meleher ga Sezar bay geli gəđakani ni. Tagrafua seriya ti si ahalay kwa. Nak day kəsəra lala, nàgudari zlam ana ndam Zude ndo timey. ¹¹ Tamal nàgudara zlam a àgəski takadki nu di ti, nəgəskabu təkada nu a. Ay tamal ma gatay ya təcalki nu ni ma ga malfada ti maslaŋa àbi èsliki məvi nu ana tay bi. Nakoru àna ma gani kama afa ga Sezar bay geli gəđakani ni. » ¹² Festus nakəŋ àra ècia ma ga Pol na ti təzlapaki akaba ndam ya təvi sawari ni, mək àhi ana Pol ahkado : « Kəđəm kakoru àna ma gani

kè meleher ga Sezar ti, tázoru kur afa gayan gani. »

Pol adəm ma kè meleher ga Agripa

¹³ Àra àgra vad a bal ti bay Agripa nday ata wur ga məŋani walani Berenis tàra a Sezare a ga məgri sa ana Festus a. ¹⁴ Tàra tēpəsa eslina vad bal nahəma, Festus àŋgəhadī ma àki ka Pol ana bay Agripa. Àhi ahkado : « Zal nahaŋ naŋ àbu ahalay, Felis àmbərva naŋ a daŋgay ba. ¹⁵ Ka ya ti nòru a Zeruzalem ni ti gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit akaba gəđakani ga ndam *Zude ndahaŋ ni tábəhadki mirdim, tədəm seriya mázəgada naŋ a. ¹⁶ Nəhi ana tay ahkado : “Leli ndam *Rom ti məgray nahkay do. Wudaka magrafəŋa seriya kè mis a ti mazaya naŋ kè meleher ga ndam ya təcalki naŋ ka zlam magudarani na ti maslaŋa nani mādəmaya ma ga vu gayan day kwa.” ¹⁷ Tàra ticia ma goro na ti mərə akaba tay ahalay a Sezare a. Nijijij sarta ndo, hajəŋ gani nòru ka məlan magray seriya ni, nəđəm tázəbiya zal nana huya. ¹⁸ Ndam ya tábəhadki mirdim ni tàra, ay ti təcalki naŋ ka zlam magudarani ya nəjalaki ahər ni ndo. ¹⁹ Tələgavu àkivu ti, àki ke divi gatay ya tadəbay Melefit gatay àna naŋ ni cilij. A hud ga pakama gatay ya tələgavu àkivu ni bu ni ti ahar gəđakani àki ka zal nahaŋ slimī gani Yezu. Naŋ gani nani ti àməta,

ay ti Pol maslaŋa ya tàcalki naŋ ka zlam magudarani ni àdɛm naŋ àbu kekilenja àna sifa. ²⁰ Nu ti nəsər ahəmamam nagraj seriya ga pakama gani hini do. Nahkay nəhi ana Pol: “Kawayay ti nəzoru kur a Zeruzalem, nagrafuka seriya eslina àki ka pakama hina waw?” ²¹ Ay ti Pol àdɛm “Seriya goro ti tōru àna naŋ kama afa ga *Sesar bay geli gəɖakani ni.” Nahkay nədɛm mánjəhad a ahay bu tājəgay naŋ, anəŋgəta ahar day kwa ti anəsłəroru naŋ afa bay geli gəɖakani ni.» ²² Agripa àra ècia ma ge Festus ya àhi na ti àdɛm: «Nu day nawayay nici ma ga maslaŋa nani, nawayay ti naŋ naŋani azlapu àna ma gayan.» Festus àhəŋgrifəŋ, àhi: «Hajəŋ hajəŋa kara kici ma gayan ya amazlapay ni.»

²³ Hajəŋ gani mis gəɖákani kay təzoru ata Agripa nday ata Berenis afa ge Festus a ahay gəɖakani ya mis tanjasvaviyu ni vu. Bəbay ga ndam slewja akaba gəɖákani ga kəsə ni dek təbu eslini àndava. Ata Agripa nday ata Berenis tōru tɪnjəa ti Festus àdɛm tətəbiya Pol a. ²⁴ Tàra tɪnjia àna Pol a ti Festus nakəŋ àdɛm ahkado: «Bay Agripa akaba lekələm ya kəbum ahalay akaba leli ni dek, nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa hini ya lekələm kəmənjumləŋ ni ti ndam Zude dek tàra afa goro a, tábəhadkia mirdim a. Kwa ka ya ti nu a Zeruzalem ni ti tábəhadkia mirdim a, təzlahki, tɛdɛm tákada naŋ

a, ahalay day təgray nahkay. ²⁵ Ka nu ti, nipi zlam magudar gayan ya takadki naŋ di ni ndo. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, naŋ naŋani àdɛm àna ma gayan təzoru ma gani afa ga bay geli gəɖakani ni. Nahkay nəgəskabá ma gayan na, nədɛm tətəzikaboru ana naŋ. ²⁶ Ay ti ere ye ti nəbikiuru ana bay àki ka naŋ ni nəsər faŋ do. Nəzalabiyu naŋ kə meleher gekəli, ahar gəɖakani kə meleher gayak bay Agripa ti nahkay. Emihindifɪŋa ma day kwa ti anəsər ere ye ti anəbikiuru ni. ²⁷ Nəsłəroru zal danɔay a Rom afa ga bay ti nəbiki ere gani ya tacalki naŋ do ni ti, nətamahay àgravu do.»

26

¹ Eslini Agripa àhi ana Pol ahkado: «Nəvuka divi a, kisliki mazlapaya ma ga vu gayak a.» Nahkay Pol àdaday ahar ti mis tici ma gayan, mək ànjəki ka mazlapaya ma ga vu gayan a. Àdɛm ahkado: ² «Bay Agripa, kani nəzlapay ma ga vu goro àki ka zlam ya ndam *Zude tacalki nu ni. Nəzlapay nahkay ti nəmərvu dal-dal adaba nu nəbu kə meleher gayak. ³ Nəmərvu ahar gəɖakani ti adaba kəsəra manjəhad ga ndam Zude akaba pakama ya tagrakivu gejewi na lala. Nahkay kam-kam biaba slimi ana ma goro ya nədɛm na.

⁴ «Ndam Zude dek təsəra manjəhad goro a. Kwa ka ya ti nu wur dagwa nəŋgu ni təsəra ahəmamam nənjəhad

e kidin̄ ga ndam jiba goro bu a Zeruzalem na. ⁵ Kwa ahaslani t̄s̄era nu a, tamal tawayay magrakua sedi a ti tisliki m̄ad̄amani ah̄mamam n̄anj̄had̄ akad̄a zal Feriziyen̄, nday ya ti tad̄abay *Divi ge Melefit lala, t̄tam mis ndahan̄ ni dek ni. ⁶ Nihi ti ndam Z̄ude ni tagrafua seriya ti adaba n̄ḡaskab̄a pakama ge Melefit ya ah̄biyu ana ata b̄en̄ geli, ad̄am am̄gri zlam sulumani ana tay na. ⁷ Ndam ge dini kru mahar c̄eni ga jiba geli ni t̄gri t̄wi ana Melefit m̄lafat akaba m̄lavad̄ ana nj̄da gatay dek, adaba tawayay tipi zlam gani nani ya Melefit ad̄am agray ni. Bay Agripa, nu day nawayay nipi zlam gani nani, ay ndam Z̄ude tacalki nu ti ka pakama gani hini ! ⁸ Lek̄lum ndam Z̄ude ti k̄ad̄amum mis am̄eta ti Melefit ah̄ngaraba nan̄ e kisim ba koksah̄ ti kamam ? ⁹ Nu day ahaslani n̄d̄am si ah̄r ad̄am n̄caf̄en̄a mis k̄a m̄f̄aki ah̄r ka Yezu zal Nazaret na ana nj̄da goro a dek kwa. ¹⁰ N̄gray a Zeruzalem ti nahkay. Ḡad̄akani ga ndam *man̄galabakabu mis akaba Melefit t̄vua divi a ga m̄biyu ndam ya t̄f̄aki ah̄r ka Yezu ni a dangay va, nahkay n̄biya tay a kay a dangay ni va. Ka ya ti ndam magray seriya t̄d̄am t̄abazl tay ni ti nu day n̄ḡaskab̄a t̄abazla tay a. ¹¹ Sak ehimeya n̄sawadoru a k̄sa vu, n̄huriya a ahay ga *mah̄ngalav̄u Melefit ga ndam Z̄ude ni va dek, n̄d̄am

si t̄atrab̄ ndam ya t̄f̄aki ah̄r ka Yezu ni, n̄f̄aki nj̄da ka tay, nawayay ti t̄ambr̄en̄ m̄f̄aki ah̄r ka Yezu. N̄zumkia b̄aruv ka tay a dal-dal, n̄waya m̄gri daliya ana nday ya ti a k̄sa ndahan̄ bu na daya. »

Pol azlapaki ka m̄nj̄aki ka m̄f̄aki ah̄r gayan̄ ke Melefit (Tɔwi 9.1-19 ; 22.6-10)

¹² « Nahkay ndam man̄galabakabu mis akaba Melefit ni t̄vua divi gani, t̄sl̄ororu nu a Damas ga magray t̄wi gani nani ana slimi gatay. ¹³ Bay Agripa, fat wis wis ka ya ti nu n̄bu ka ah̄r divi ga moroni nah̄ma, n̄pi maslad̄ani atam maslad̄ay ga fat ni ah̄rkuaya kwa a hud̄ melefit ba, aslad̄ay leli akaba ndam ya ti masawadoru akaba tay ni. ¹⁴ Eslini leli dek m̄d̄ad̄ a ma ma ndec ndec. N̄ci d̄nḡu ga maslan̄a azalay nu, ah̄u ana ma *Hebri : “Sol, Sol, k̄gru daliya ti kamam ? Nak ti k̄ci slimi do ; ak̄zakibiyu daliya ka ah̄r gayak akad̄a ga slasla ya tat̄had̄ v̄edan̄ ana tay, ticika t̄acuhway masawad̄ani do, t̄asi aday ana tay ni.” ¹⁵ Nu nak̄en̄ n̄hi ahkado : “Nak way, Bay goro ?” Bay geli ah̄nḡruf̄en̄, ah̄u : “Nu Yezu, nu bay ya ti k̄gru daliya ni. ¹⁶ Nihi ti cikaba, cik jik. N̄ngazlukvu ti nawayay k̄gi bay m̄gru t̄wi. Nawayay ti k̄gi zal sedi goro, k̄hi ere ye ti k̄ipi kani ni akaba pakama ndahan̄ ya an̄d̄afukki ni ana mis. ¹⁷ Anah̄ngaf̄en̄a kur k̄a ndam Z̄ude a, an̄sl̄ororu kur afa ga ndam ya ti nday ndam

Zude do ni, anahəŋgafəŋa kur kà tay a daya. ¹⁸ Nəsləroru kur afa gatay ga məziaba azay slimì ana tay a, ti tàmbrəŋ zlam magədavani, tğray zlam sulumani, ti *Seteni àgur tay va ba, Melefit mğur tay sawəŋ. Tamal təfəkua ahàr a ti anəmbərfəŋa zlam magudarani gatay ni kà tay a, anagray ti tīgi ndam ge Melefit akada ndam goro ndahan ni.”

¹⁹ « Bay Agripa, nəgəskabá pakama ga Bay ya ti àŋgazlulu a huđ melefit bu àhu na, nəmbrəŋ ndo. ²⁰ Nahkay nəhi ma ge Melefit enjenjeni ana ndam Damas. Kələŋ gani nəhi ma gani ana ndam Zeruzalem, ana ndam ga had *Zude dek akaba ana ndam ya nday ndam Zude do ni. Nəhi ana tay tàmbatkaba majalay ahàr gatay a, təfəki ahàr ke Melefit akaba tğray tɔwi sulumani ti mis təsər tàmbatkaba majalay ahàr gatay a ededīŋ ededīŋena. ²¹ Ndam Zude təgəs nu a dalaka ga *ahay gədakani ge Melefit ni bu, tawayay takađ nu ti azuhva ma hini ya nəŋgəhaduk ni. ²² Ay ti Melefit àhəŋgabiya nu àna njəda gayəŋ duk àbivu ana vad ya kana. Nu nəbu àna sifa kekileŋa ti nagray sedi ga Yezu kə meleher ge mis dek, ku kə meleher ga nday ya ti gədákanì do ni, ku kə meleher ga gədákanì daya. Ere ye ti nəhi ana mis ni ti pakama ge Məwiz akaba ga ndam ndahan ya tàhəŋgaray pakama ge Melefit tədəm

amagravu ni cilīŋ, do ni ti nədəm pakama ga arəŋa nahəŋ do. ²³ Pakama gani nani ti nihi : Ahàr àdəm *Krist *Bay gədakani ya amara ni amacaka daliya kwa, aməmət mək aməŋgaba e kisim ba enji ge mis a dek, aməhi ana ndam geli, aməhi ana ndam jiba ndahan Melefit ahəŋgay mis. Pakama ge Krist nani ti akada zlam ya asladay ni. »

²⁴ Pol naŋ àbu adəm ma ga vu gayəŋ nahkay ti Festəs nakəŋ àzlacaki bəra, àhi ahkado : « Pol, nak ti seteni ara agray kur aw ! Kàcaha zlam a àsabay. Zlam gani nani ya kàcahay ni àvuka seteni na ! » ²⁵ Pol nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Aha, bay goro Festəs, arəŋa àbi àgray nu bi. Pakama goro ya nədəm ni ti pakama ge jiri, pakama ga bay məsər zlam daya. ²⁶ Bay Agripa àsəra zlam nday nana. Nahkay nisliki mədəm ma gani vay-vay kə meleher gayəŋ, aŋgwaz àwərki nu do. Nəsəra lala, Bay Agripa àsəra ere ye ti àgravu na dek, adaba zlam nday nani tàgravu ti akal-akal do. ²⁷ Bay Agripa, kəgəskabá ma ga ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit na waw ? Ku kəhəŋgrufəŋ do nəŋgu ni, nəsəra kəgəskabá ! » ²⁸ Agripa àhi ana Pol ahkado : « Kambatukaba majalay ahàr a ti nīgi bay məfəki ahàr ka Yezu ke weceweceni ti kisliki tata aw ? » ²⁹ Pol nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Ku tamal apəs ku tamal ke weceweceni nəŋgu ni, nahəŋgalay Melefit,

nawayay ti kîgi akada goro ni. Nawayay kîgi akada goro ni ti nak cilin do : nawayay ti lekulum ya kabumi slimi ana pakama goro kani ni dek kigum akada goro ni. Nawayay ti tawel kuli ana jejirbi akada goro ni ba cilin. »

³⁰ Kələŋ ga pakama ga Pol ni ti bay Agripa, bay Festus, Berenis akaba mis ndahan ya tɔbu akaba tay ni dek ticikaba ga maslaka. ³¹ Ka ya ti nday tɔbu taslaka ni ti tazlapay e kidin gatay bu, tɔdam : « Maslana hini ti agudar zlam ya takadki nan ahkay do ni tawalki nan di ni ndo. » ³² Bay Agripa ahi ana bay Festus : « Tamal maslana hini adam azoru ma gani kama afa ga bay geli gadakani ni ndo ni ti akal kafaya nan a. »

27

Taslaka ana Pol a Sezare a, tawayay takoru ana nan a Rom

¹ Kələŋ ga zlam ya agravu a Sezare ni ti tɔdam toru ana Pol akaba ndam dangay ndahan gwar ka had Itali a *slalah ga yam bu. Nahkay tɔbi tay a ahar vu ana gadakani ga ndam slewja nahan, slimi gani Zulyus, tazalay ndam slewja gayan « Ge Egust.* » ² Nahkay macelviyu a slalah ga yam vu, maslaka. Slalah ga yam nani ti aslakabiya e Edremi a, awayay angoru gwar ka had Azi. A slalah ga yam nani bu ni ti zal nahan akibu ke leli. Maslana gani

nani ti slimi gani Aristark, nan zal Mesedunen, kesa gayan Tesalonik. ³ Hajan gani ti minjua a Sidon a. Mòru minjua eslina ti Zulyus avi divi ana Pol ga moru mamanyiyu zlababa gayan ti tajanaki nan. Zulyus avi divi gani nahkay ti adaba awayay nan dal-dal. ⁴ Pol ara aslakabiya ti maslaka a Sidon a, mòru slap-slap ka gavay ga had, macoru Sipir ka ahar ga gajar. Mòru gwar eslini ti adaba tamal makoru ndalaba ti amad ahengaroru leli kələŋ kələŋ. ⁵ Mòru slap-slap, macoru Silisi akaba Pemfili ka ahar ga daf, minjua a Mira ka had Lisi a. ⁶ Eslini ti gadakani ga ndam slewja ni adia ahara ana slalah ga yam nahan, aslakabiya e Eleksendri a, awayay akoru gwar ka had Itali. Ara adia ahar a ti ahi ana leli « Celumviyu » mak leli nakan macelviyu.

⁷ Mara maslaka eslina ti magray vad ehimeya ka ahara divi, mòru weceweci koksah adaba amad ni. Minjiyu ka gavay ga Kinit zlah-zlah. Eslini amad ni acafana leli ga moroni kama ti mawayay makoru slap-slap ka gavay ge Kret, nahkay mòru gwar ka hama Salmoni ya ka had nani ni. ⁸ Mòru minjua eslina pelok pelok nahama, mòru slap-slap ka gavay ge Kret, nahkay minjiyu zlah-zlah ka malan ya tazalay Dan-dan Sulumani ni. Malan nani ti ka gavay ga kesa Lazi.

* 27:1 Egust ti slimi ga bay gadakani ga ndam Rom.

⁹ Ka ahàr divi ni ti mìjĩnbiya sarta dal-dal. Vad ga mægəs ndəra àsləkaba ti, sarta ga moroni ka ahàr ga yam àndava. Nahkay ti tamal mədəm makoru kama ti aranja esliki magrakivani ke leli tata. Nahkay Pol àhivù ana ndam ya tagaray slalah ga yam ni, àhi ana tay ahkado : ¹⁰ « Ndam goro ni, nəsəra tamal mədəm makoru àna slalah ga yam geli ni kama ti aranja akoru agrakivu ke leli. Emizikiba ka slalah ga yam geli na akaba zlam ya a huf gani bu na, leli leleni day bi emisliki mahəngay ahàr geli dek do. » ¹¹ Ay bay ga slalah ga yam ni akaba maslaja ya agaray ni tədəm makoru kwa ; nahkay gəđakani ga ndam slewja ni àgəskabá ma gatay na, éciiki ma ga Pol ni ndo. ¹² Ka mələŋ ya leli məvu ni ti sarta ga aməd ya akəzlay ni ticik àna slalah ga yam lala do. Nahkay ndam ya təvu a slalah ga yam ni bu ni ahar gəđakani tədəm maslaka kwa. Tamal agravu tata ti tawayay tinjiyu e Fenis. Fenis day ka had Kret ; eslini ti dəluv gwar agavəla ka ahar ga gəjar akaba gwar agavəla ka ahar ga đaf, nahkay ka sarta ga aməd ya akəzlay ni ti tawayay tanjəhad eslini.

Aməd gəđakani akəzlay ka ahàr ga dəluv

¹³ Tàra tipia aməd àbu ara fer-fer gwar kələŋ gatay a nahəma, təhi ana ahàr ere ya tawayay ni tagray tata. Nahkay nday nakəŋ

təgəjahaya ara ya ticik *slalah ga yam àna naŋ na a yam ba mək mòru slap-slap kà gəvay ga had Kret ni. ¹⁴ Ay cepepa ti aməd nahaŋ àkəzlabiyu datu-datu gwar ka həma ga had Kret, àhəngaroru leli e kidĩŋ ga dəluv ni vu. Aməd gani nani ti təzalay àna ma ga ndam *Gres Ewrekiloŋ. ¹⁵ Aməd ni naŋ àbu ahəngaroru leli nahkay ti ndam ya tagaray slalah ga yam ni tisliki moroni àna naŋ kama ndo, təmbrəŋa magarana. Eslini aməd ni àhəloru leli e kidĩŋ ga dəluv ni vu zlam gayaŋ. ¹⁶ Had gəziteni nahaŋ àvu e kidĩŋ ga dəluv ni bu, təzalay Koda. Leli nakəŋ mòru slap-slap kà gəvay ga had ni, nahkay aməd ni àgri daliya ana leli akada ka ya ti leli e kidĩŋ ga dəluv ni bu ndo. Slalah ga yam geli gəziteni àbu məwəlfəŋani kà gəđakani ni ; leli nakəŋ mägəjahbiyu kà gəvay ga gəđakani ni zlah-zlah. ¹⁷ Məra mägəjahbiya ti ndam ya tagaray slalah ga yam ni táfaya a huf ga slalah ga yam geli gəđakani ni va. Mək təwəlkabu slalah ga yam gəđakani ni àna ezewəd ti yam àhuriyu va ba. Wiyaŋ àvu dal-dal a huf ga dəluv ni bu maŋgakabani gwar ka had Libi : aŋgwaz àwəra tay a, tədəm bi aməd ni amazoru slalah ga yam geli ni gwar eslini, nahkay təwəlfəŋ zlam gwar kələŋ ga slalah ga yam ni ti məcəfəŋa naŋ ga moroni ke wecewecena. Eslini təmbrəŋ magaray slalah ga

yam ni ti aməd ni azoru zlam gayan. ¹⁸ Aməd ni nan əbu adaday leli dal-dal ti hajən gani tənəkə ka məhəlabə zlam ya təhəlvabiyu a slalah ga yam ni vu na, təbiyu a dəluy ni vu cizliv cizliv. ¹⁹ Hajən nahən gani təbiyu zlam ya tagray təwi àna tay a slalah ga yam ni bu ni cizliv cizliv a dəluy ni vu àna ahar gatay gatayani. ²⁰ Vad ehimeya aməd ni àmbrən makəzlani do, nahkay mīsliki mipi fat akaba bonqur kok-sah. Kələn gani leli nakən mədəm amatam do, leli dek emijiji.

²¹ Àgray vad ehimeya leli məzum zlam ndo. Eslini Pol əcikaba jik kə meleher gatay a mək àhi ana tay ahkado: « Ndam goro ni, tamal kicūmukia ma goro na ti amal mənəhadə e Kret a. Nahkay ti amal zlam geli ni tījiji ndo akaba məcakay daliya emiteni ndo. ²² Ay nihi ti kam-kam zum njeđa, adaba ku maslanə bəlanə e kidin gəkəli bu tekeđi emijiji do. Emijiji ti slalah ga yam ni cilin. ²³ Nədəm nahkay ti adaba Melefīt goro ya nəgri təwi ni əslərkubiya məslər gayan ga məlavad a, ²⁴ àhu ahkado: “Pol, kəgray anqwez ba, adaba kinjiyu kə meleher ga *bay gəđakani ga ndam Rom ni kwa. Nak ti Melefīt àgruka sulum gayan a: azuhva nak ti mis ya a slalah ga yam ni bu ni dek etijiji do.” ²⁵ Nahkay ti, ndam goro ni, zum njeđa. Nəfəkia ahər ke Melefīt a;

nəsəra amagray ere ya àhu ni ededin. ²⁶ Ay ti slalah ga yam geli ni aməd amagəjahoru ka had nahən e kidin ga dəluy bu mək amazlal məlan nquf akaba leli. »

²⁷ Àgra vad a kru mahar fad aməd ni nan əbu agəjahoru leli ka ahər ga dəluy Edriyetik. Ga məlavad ga vad ya kru mahar fadani ni ti ndam ya tagaray slalah ga yam ni tədəm bi mədi ahər ana had wudak. ²⁸ Ezewed nahən əvu ara məwəlkiani, tizligiyu a dəluy ni vu ti təsər zilen gani. Təra təgura ti tədi ahər ana zilen gani agray ahar slwa slwa kru mahar azlalahkər. Kama gani bal ti tizligiyu ezewed ni keti; tədi ahər ahar slwa slwa kru mahar fad. ²⁹ Eslini nday nakən təgra anqwez a, təhi ana ahər slalah ga yam ni amara mazlala akur a ti, aməhučkaba. Nahkay təbiyu ara ya ti ticik slalah ga yam àna nan ni fad a dəluy ni vu kələn geli. Eslini tawayay məlan məslay weceweci. ³⁰ Ay ndam ya tagaray slalah ga yam ni tawayay tətəm ahər gatay. Nahkay təfiyu slalah ga yam gəziteni ni ka dəluy ni; tagosay leli, tədəm tawayay təwəlfən zlam ya ticik slalah ga yam àna nan ni kama ga slalah ga yam gəđakani ni. ³¹ Eslini Pol àhi ana gəđakani ga ndam slewja ni akaba ana ndam slewja ndahan ni ahkado: « Tamal mis nday hini tasləkakiba ke leli a ti ekijijum dek, akatamum

koksah. » ³² Ndam slewja ni tàra tìcia ma ga Pol na ti tèkeley ezewed ya tawəlfəŋ slalah ga yam gəziteni ni kà gədakani àna naŋ ni. Nahkay aməd àzay slalah ga yam gəziteni ni ka ahàr gayaŋ maslaŋa àvu bi.

³³ Məlaŋ ara aslay wudak ti Pol àhi ana mis ni təzum zlam. Àhi ana tay ahkado : « Àgra vad a kru mahar fad kani kèbesəmbiya, zlam day kəzumum ndo. ³⁴ Nahəŋgalay kəli zumuma zlam a day ; nahkay akəŋgətum njàda ga mahəŋgay ahàr gekəli àna naŋ. Məhər ga ahàr gekəli bəlaŋ tekeđi amadoru a ga had do. » ³⁵ Pol nakəŋ àra àdəma nahkay ti àzay *dipeŋ, àgri səsì ana Melefit kè meleher ge mis ni dek, mək èsekaba, ànjəki ka məzumani. ³⁶ Mis ni tàra tìpia naŋ a naŋ àbu azum zlam nahkay ti bəruv àŋgiva ana tay a dek, nday day təzum zlam. ³⁷ Leli a slalah ga yam ni bu dek ti leli diŋ diŋ cə àna kru kru adəskəla mahar muku. ³⁸ Leli dek mərə məzuma zlam na mərəha ti ndam magaray slalah ga yam ni təhəlaba *alkama na a slalah ga yam ni ba, təbiyu a dəluv ni vu, ti slalah ga yam ni àdəs va ba.

Slalah ga yam ni azlal wiyaŋ a dəluv ni bu

³⁹ Məlaŋ àra àsla ti ndam magaray slalah ga yam ni tìpi had ya mahədakfəŋoru ni, ay leli kà dəŋ-dəŋ ga had weley ti təsər do. Eslini tìpi gododuk ga had ya wiyaŋ àvu ni kà gəvay ga dəluv ni. Tamal

tislìki tata ni, tawayay takoru àna *slalah ga yam ni eslini. ⁴⁰ Nahkay təcìchəh ezewed ga ara ya ticik slalah ga yam àna naŋ ni dek, təmbərviyu tay a dəluv ni bu ; təcìchəya zlam ya tagaray slalah ga yam àna tay na daya. Kələŋ gani tawəlfəŋ azana kà slalah ga yam ni gwar kama ti aməd mágəjahoru slalah ga yam ni kama kama. Nahkay təgaroru slalah ga yam ni suwwa gwar ka məlaŋ ga wiyaŋ ni. ⁴¹ Ay leli məbu makoru nahkay ti slalah ga yam geli ni òru àzlal wiyaŋ ya a hud ga dəluv ni bu ni. Eslini ma ga slalah ga yam ni àrəvoru a hud ga wiyaŋ ni vu, nahkay wiyaŋ ni àgəskabu, àdaday koksah. Yam ya ti adaday dal-dalani ni azlal meteliŋ ga slalah ga yam ni ŋguf ŋguf, àbu ehebkaba. ⁴² Nahkay ndam slewja ni tawayay tabazl ndam danŋay ni adaba tədəm bi təsəra yam a, atətəmfəŋa kà tay a, ⁴³ ay gədakani gatay ni àcafəŋa tay a, adaba awayay ahəŋgay Pol. Eslini àhi ana ndam ya ti təsəra yam a ni təhuriyu a yam ni vu enji ga moroni ka dəŋ-dəŋ, təcəlaba. ⁴⁴ Àhi ana mis ndahaŋ ya təsər yam do ni tégəskabá təndal ahkay do ni biyem ndahaŋ ya təhuəfəŋa kà slalah ga yam a ni. Mis ni tàra təgra akada gayaŋ ya àhi ana tay na ti leli dek məcəlaba a yam ni ba, araŋa àgri ana leli ndo.

¹ Leli nakəŋ mərə mətama ti təhi ana leli hađ hini ti slimi gani Malta. ² Ndam ga hađ nani tægəskabu leli lala, təgri zlam sulumani ana leli. Avər naŋ əbu ekwesey, mələŋ day èndisliŋa ti, tēbefta aku a gir-gir, təhi ana leli mōru mənəfəŋ leli dek. ³ Pol əhəla cəcul a, adəm abəkiyu ka aku ni ti zlam a hađ əvu a huđ gani bu ; aku ni əvəfibiya ti əji aslər ana Pol nakəŋ ka ahar. Naŋ əfəŋ kə ahar ni tandal-ndala, ədafəŋa do. ⁴ Ndam ga hađ ni tərə tūpia zlam a hađ ni naŋ əfəŋ kə ahar tandal-ndala nahəma, təzlapaki e kidiŋ gatay bu, təđəm ahkado : « Maslaŋa hini ti bay makađ mis eđeđiŋ. Ku tamal ətamfəŋa kə dəluv a nəŋgu ni, Melefit əmbrəŋ naŋ mənəhad əna sifa do. » ⁵ Ay Pol nakəŋ ətəloru zlam a hađ ni a aku ni vu, èci məwər gani ndo. ⁶ Mis ye eslini ni tamənjaləŋ ka Pol, təđəm bi ahar ni ara agəsl mba ahkay do ni bi ara amət sərdaw mba. Tərə təpəsa dal-dal əna mamənjaləŋana ti tipi ti arəŋa əgrakivu ndo, nahkay təmbat majalay ahər gatay nahaŋ, təđəm naŋ bəlaŋ e kidiŋ ge melefit gatay ndahaŋ bu.

⁷ Ka mələŋ ya leli məbu eslini ni ahay ga zal nahaŋ əbu cifa. Slimi ga maslaŋa nani ti Pəbliyəs, naŋ gəđakani ga hađ nani. Naŋ nakəŋ əzəloru leli afa gani, əgəskabu leli əna məmərani ; mənəhad

afa gani vad mahkər. ⁸ Bəŋ ge Pəbliyəs əbu, ay ti naŋ əvu mənəhadani èbesey do ; ahər egizleki, azay day abafəŋa. Pol əra ècia ma gana ti òru afa gani. Əra ènjikia ti əhəŋgalay Melefit, əbəki *ahar ga mahəŋgaraba naŋ a, mək bəŋ ge Pəbliyəs ni əŋgaba. ⁹ Ndam ga arməwər ndahaŋ ga hađ ni dek tərə ticia ma gana ti nday day tərə, mək Pol əhəŋgaraba tay a. ¹⁰ Nahkay mis təgri zlam sulumani ana leli gərgəri kay. Ka ya ti mawayay masləka ni ti təvia zlam ya mawayay na ana leli ga moroni əna naŋ kama daya.

Pol asləka a Malta, akoru a Rom

¹¹ Mənəhad eslini kiya mahkər, kələŋ gani məcəliyu a *slalah ga yam nahaŋ vu. Slalah ga yam nani ti ècikbiyu e Eleksendri, əra a Malta, ècik eslini ga majəgay mandav ga sarta ga aməd ni. Slimi ga slalah ga yam ni Diyəskər.

* ¹² Məsləka mōru e Sirekəz, eslini mənəhad vad mahkər. ¹³ Məsləka eslina ti mōru slap-slap kə gəvay ga hađ, nahkay mənəjiyu e Reziyə. Həŋ gani aməd əkəzlabiyu gwar kələŋ, nahkay məsləka, məgray vad cə e divi bu ni ti mənəjəa a Puzol a. ¹⁴ Mōru mənəjəa eslina ti mədi ahər ana ndam məfəki ahər ka Yezu ndahaŋ. Nday nakəŋ təhi ana leli mənəhad afa gatay gosku sekw. Kələŋ gani məsləka, mōru gwar a

* **28:11** Diyəskər ti slimi gatay ata Kastor nday ata Poluks. Nday melefit ga ndam Gres, təđəm nday kə mənə gatay, bəŋ gatay Zəs. Təđəm təfi ahər ana ndam magaray slalah ga yam.

Rom. 15 Ndam məfəki ahàr ka Yezu ya a Rom ni tàra tìcia leli m̀bu ka ahàr divi ti t̀ngwivabiyu ana leli a ma vu. Nahkay m̀bakabu ahàr akaba mis ndahan̄ a Gosku ge Epiyəs bu, mis ndahan̄ ti ni m̀bakabu ahàr akaba tay ka m̀lan̄ ya t̀zalay M̀lan̄ Mandəhadani Mahkər ni. Pol àra èpia tay a ti àgri s̀si ana Melefit, àzay njəda h̄ya. Mək m̀sləka, m̀ru a Rom. 16 M̀ru m̀nj̄a a Rom a ti t̀vi divi ana Pol ga man̄hadani a ahay nahan̄ bu. T̀fəkadfəñ zal slewja nahan̄ ga majəgay nan̄ cilin̄.

Pol adəmki ma ka Yezu a Rom

17 Pol àra àgra vad a mahkər ti àzalakabu gədákani ga ndam *Zude ya a Rom ni. Nday nakəñ tàra t̀ngasva ti àhi ana tay ahkado : « Bəza ga mmawa, nàgudari zlam ana ndam jiba geli ndo, nàgudar zlam ya ti ata bəñ geli t̀cafəña leli a ni ndo daya. Ku tamal nahkay nəñgu ni, ndam geli ya a Zeruzalem ni t̀gəsia nu a ana ndam *Rom a. 18 Ndam Rom ni tihindifua ma, t̀ngətfu zlam ya nàgudar ti t̀kadki nu di ni ndo, nahkay tawayay təmbrəñ nu. 19 Ay ndam Zude ni t̀dəm təmbrəñ nu ba ; nahkay ǹdəm si ǹra àna ma gana ahalay afa ga bay gədakana kwa. Ay ǹra ahalay a ti ga mabəhadki mirdim ka ndam jiba goro do. 20 Ǹzalakabu k̀li nahkay ti, nawayay k̀cəm ma gani bilegeni. T̀wəl nu àna jejirbi hini ti azuhva pakama ya

ndam *Izireyel t̀gəskabu, t̀dəm Melefit aməgri ana leli ni. »

21 Ndam Zude ni tàra tìcia ma gayan̄ na ti t̀həñgrifəñ, t̀hi ahkado : « Ndam ga had *Zude t̀sləribiyu wakita àki ka ma gayak ana leli ndo. Wur ga mən̄ geli nahan̄ ya àsləkabiya eslina àra àngəhad ma gani ahkay do ni àdəmkuk ma magədavani ni ti àbi. 22 Ay mawayay mici ere ye ti nak kajalaki ahàr ni, adaba m̀səra ku eley eley do dek mis t̀dəmki ma magədavani àki ke divi gekəli ya kədəbum ni. »

23 Eslini t̀fəkad vad ga m̀bakabu ahàr. Vad gani àra ènjia ti mis kay t̀tam nday ya ti tàra enjenjeni na tàra afa ga Pol a. Pol nakəñ àzlapi ana tay, ànjəki kwa ge miledə àbiviyu ana m̀lakarawa, àdəmki ma ti ka *Məgur ge Melefit. Awayay t̀gəskabu pakama gayan̄ ya adəmki ka Yezu ni, nahkay àdəfiaba *Divi ge Melefit ya M̀wiz àbəki a wakita gayan̄ bu na akaba ma ga ndam ndahan̄ ya t̀həngaray pakama ge Melefit na ana tay a. 24 Nday nakəñ tàra tìcia ma ga Pol na ti, mis ndahan̄ e kidin̄ gatay bu t̀gəskabá, mis ndahan̄ ni ti ni t̀wayay m̀gəskabani do. 25 Nahkay nday nakəñ t̀civu ndo. Ka ya ti t̀bu tasləka ni ti Pol àhikivu ma nahan̄ ana tay bəlan̄ cilin̄. Àhi ana tay ahkado : « Izayi bay mahəngaray pakama ge Melefit ni àhibiya ma ana ata bəñ gekəli àna njəda ga

Məsuf Njəlatana ti, ma ge jiri ededɪŋ ! ²⁶ Ɔdəm ahkado :

“Melefit àhu : Ru kəhi ma ana nday hini, hi ana tay ahkado :

Akəbumi slimi lala ana ma goro, ay ti ekicəm do simiteni.

Akəmənjumləŋ ana ere ye ti anədəfiki ana kəli ni lala, ay ti ekipəm do simiteni.

²⁷ Adaba mam, ahàr ga ndam hini ègia baŋ-baŋana ; ègia baŋ-baŋana ti tэгəskabu zlam va ba.

Tirikva slimi gatay na der der ti tici zlam va ba.

Tàbakabá eri a tecic-cic ti tìpi zlam va ba.

Tàgray nahkay ti tanga afa goro a ba,

adaba tàwayay ti nahəŋgaraba tay a do.” † »

²⁸ Pol àhi ana tay keti : « Ègia nahkay ti, sərunki lala : nihi Melefit asləroru ndam gayəŋ afa ga ndam ya nday ndam Zude do ni ga məhiani ana tay ahəmamam Melefit amahəŋgay tay ni. Nday ti, atəhia ma gana ana tay a ti atəgəskabu ! » [

²⁹ Pol àra adəma ma nana ti ndam Zude nakəŋ təsləka àna ləgayva.]

³⁰ Eslini Pol àgray vi cə bəraŋa a ahay ya ti naŋ àvu àpəl siŋgu gani ni bu. Ka sarta gani nani ti mis dal-dal tارا tamənjaya naŋ a, naŋ day àgəskabá tay a dek. ³¹ Nahkay naŋ àbu adəmki ma ka Məgur ge Melefit, acahi zlam àki ka Bay geli Yezu *Krist ana mis. Àgray aŋgwaz àna ma gani

ndo, mis day təcəfəŋa naŋ a ndo.

† 28:27 Izayi 6.9-10.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Rom ni Ere ye ti mɔdɔmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Rom ni

Maslaŋa ya ti àbaki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : àbaki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Àbaki ti ka sarta ya ti awayay akoru a Zeruzalem ga mɔhɔloru sinƙu ga ndam Eseyi akaba ga ndam Mesedɔweŋ ya tɔjami ana ndam Zeruzalem ni (15.25-26 ; Tɔwi 19.21 ; 20.1-3). Àhi ana ndam Rom tɔgɔskabá Fube wal ya ti àgray tɔwi akaba ndam Senkre na (16.1) ; nahkay mɔlan ya àbaki wakita ni bi a Senkre, bi a Koreŋ (Senkre ti kà gɔvay ga kɔsa gɔɔakani Koreŋ, ka haɔ Eseyi).

Pol àbikioru wakita hini ana ndam Rom ti adaba awayay akoru eslini ga mɔhi ma ge Melefit ana tay ; awayay ti tɔvi njɔɔa ga moroni gwar ka haɔ Espeŋ daya (1.11-15 ; 15.23-24). Ka ya ti àbikioru wakita ana tay ni ti òru eslini ndo, adaba awayay mɔhɔloru sinƙu ga ndam Eseyi ni a Zeruzalem day.

Rom ti kɔsa gɔɔakani ka haɔ Itali : ka sarta ga Pol ti ndam Rom tɔgur haɔ ya kà gɔvay ga dɔluv gɔɔakani ni deƙ. Ndam ga haɔ gɔrgɔrani kay tɔnjɔhadá a Rom a : ndam

Zude kay tɔkibu ka tay (Tɔwi 28.17). Ndam mɔfaki ahàr ka Yezu tɔbu eslini kay daya (Tɔwi 28.14-15) ; Pol àbikioru wakita hini ana tay (1.7), àdɔm tɔgri sa gayan ana mis ndahaŋ e kiɔiŋ gatay bu (16.3-16).

A wakita ni bu ni ti Pol àdɔmkia Ma Mɔweni Sulumani àki ka Yezu a (1-8). Ku tamal ndam ga Yezu tɔbu a Rom nɔŋgu ni, ka sarta nani ti zal asak ga Yezu òru eslini faŋ ndo : Pol awayay ti tɔsɔr lala mis deƙ tɔgudara zlam kè eri ge Melefit a, tamal tawayay ti Melefit mɔgɔskabu tay ti tɔsɔr divi nahaŋ àbi, si àna tɔwi ga Yezu kwa. Pol àdɔm mɔlan ga ndam Zude àbu a Mɔgur ge Melefit bu daya (9-11) : bi ndam ga Yezu ya nday ndam Zude do ni tɔdɔm ndam Zude ti tɔsli arana do ti ni (14.3), ay Pol àdɔm tamal ndam Zude tɔlɔbi ti, akal maslaŋa ya Melefit àgɔskabu ni àbi simiteni (11.17-18)

A wakita gayan ni bu deƙ Pol àcahi ma ge Melefit ana ndam ga Yezu, kɔlan gani àhi ana tay ègia nahkay ti ahàr àdɔm tɔnjɔhad akada ge Melefit ya awayay ni. Pol àsɔr ndam Rom lala ndo, nahkay ma gayan ya àhi ana tay àki ka manjɔhad gatay ni ti kay do (12-14) ; pakama ya àbaki enjenjeni ni ti ma ya ndam ga Yezu deƙ ahàr àdɔm tɔsɔr ni (1-11).

A wakita gayan ya àbikioru ana ndam Rom ni bu ni ti adafaba Ma Mɔweni Sulumani ga Yezu a deƙ, àtam ya ti àbaki ka wakita gayan

ndahan ni ; táfakaf wakita hini ka mənǰeki ga wakita ga Pol ndahan ni a Wakita ge Melefit ni bu ni ti azuhva nani.

Saga Pol

¹ Nu Pol nəbikioru wakita hini ana kəli. Nu bay məgri təwi ana Bay geli Yezu *Krist. Melefit əzala nu a, nigia zal asak ga Yezu Krist a ; ədaba nu ga məhi *Ma Məweni Sulumani ana mis a.

² Ma Məweni Sulumani gani nani ti kwa ahaslani Melefit əhikibiya ana ndam mahəngaray *pakama gayan a ; ədəm amahəngay mis. Ndam mahəngaray pakama gayan ni təbəkia ma gana a Wakita ge Melefit ba. ³ Ma ge Melefit ya ədəmbiyu ni ti ədəmki ka Wur gayan. Wur nani ti tīwi naŋ akada ge mis hihiriken ni ; naŋ wur huđ ge Devit. ⁴ Ay ka ya ti Melefit əhəngaraba naŋ e kisim ba ni ti ədafaki naŋ Wur gayan, naŋ njəda-njədani. Melefit əgray nahkay ti əna njəda ga *Məsuf Njəlatani. Wur nani ti Yezu Krist, naŋ Bay geli. ⁵ Əgray ti nu nigia zal asak gayan ti ga sulum gayan, ədaba awayay ti nəhioru ma gayan ana mis ga jiba gərgərani dek ti təfəki ahər, təgəsiki ma. Nahkay leli dek amazləbay naŋ. ⁶ Nəbikioru ti ana kəli ndam *Rom. Lekələm day kəkumkibu ka ndam ya ti Melefit əzala tay a ti tīgi ndam ga Yezu Krist ni.

⁷ Nəgri sa ana kəli ; lekələm ti Melefit awayay kəli, əzala

kəli ge migi ndam gayan njəlatana. Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist təgri sulum gatay ana kəli, təgray ti *kənjəhadumkabu əna sulumani ti.

Pol awayay moru məmənjiyu ndam Rom

⁸ Enjenjeni ti nəgri səsü ana Bay Melefit goro azuhva kəli dek akaba azuhva zlam ga Yezu *Krist ya əgri ana kəli ni, ədaba mis dek ticia kəbum kəfumki ahər, təbu təzlapaki ka ma gani. ⁹ Ka ya ti nahəngalay Melefit ni ti Melefit day əsəra nəbu nacali slimi ana kəli, nəmbrəŋ macali slimi ana kəli do. Melefit ti nəbu nəgri təwi əna njəda goro dek, nəbu nəhi *Ma Məweni Sulumani əki ka Wur gayan ni ana mis. ¹⁰ Nəbu nahəngalay naŋ, nəhi kəlavad tamal əwaya ti məvu divi ga moru məmənjiyu kəli. Nəpəskia ka mahəngalay naŋ a, ¹¹ ədaba nawayay dal-dal ga moru məmənjiyu kəli ; nawayay ti ere ye ti *Məsuf Njəlatani əvu ni nəvi ana kəli bilegeni. Nahkay ti akəngətum njəda e divi ge Melefit bu. ¹² Ere ye ti nədəm ni ti, nawayay ti leli dek məngətum njəda e kidin geli bu. Gekəli ya kəfumki ahər ka Yezu Krist ni ti aməvu njəda ; goro ya nəfəki ahər ka Yezu Krist ni day aməvi njəda ana kəli bilegeni.

¹³ Bəza ga mmawa goro ni, səruma sak ehimeya nəwaya ga moru məmənjiyu kəli a, ay ti kekileŋa nəngət ahar faŋ ndo. Nawayay moroni

ti nawayay nājənaki kəli ti mis tādəbay divi ga Yezu àtam ya kani ni. Nahkay ti nawayay nagray akada goro ya nagray e kidin ga ndam ga had ndahan bu ni. ¹⁴ Təwi nani ti Melefit àvu. Awayay ti nāhioru Ma Məweni Sulumani ana mis dek : ana ndam ya tanjəhad a kəsa gədakani bu ni akaba ana ndam ya tanjəhad a həma bu ni, ana ndam ya tijeŋga ni akaba ana ndam ya tijeŋgey ndo ni. ¹⁵ Nahkay ti nawayay ti nakoru afa gekəli, nəhi Ma Məweni Sulumani ana kəli ndam *Rom daya.

Ma Məweni Sulumani ti njəda ge Melefit

¹⁶ Nəgray mimili ga məhi *Ma Məweni Sulumani gani nani ana mis do, adaba Ma Məweni nani ti njəda ge Melefit ; adafaki ti ku way way do tamal əfəkia ahər ka Yezu *Krist a ti Melefit ahəŋgay naŋ. Melefit ahəŋgay enji ti ndam *Zəde, day kwa ti mis ga jiba gərgərani ndahan ni. ¹⁷ Ma Məweni Sulumani ni ti adafaki ahəməmam Melefit agray ti mis tigi ndam jireni kə eri gayaŋ ni. Ahər ədəm si mis təfəki ahər ka Yezu Krist cilin ; divi nahan əbi, si təfəki ahər ti ka naŋ kwa. Əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Maslaŋa ya ti Melefit ədəm naŋ jireni kə eri gayaŋ adaba əfəkia ahər a ti, maslaŋa gani nani ti Melefit aməvi sifa.* »

Mis dek ndam magudar zlam

¹⁸ Nədəm nahəma, Melefit naŋ agavəla naŋ əbu azum bəruv azuhva ge mis ya təhəŋgioru ahər a had do ni ; zlam gatay ya tagudari ana mis ndahan ni day əbu awəri bəruv. Nahkay ti amagrafəŋa seriya kə tay a adaba zlam gatay ya tagudar ni acafəŋa mis ga məsər jiri a. ¹⁹ Melefit amagrafəŋa seriya kə tay a ti adaba zlam ya ti amal təsər Melefit əna naŋ ni təbu ; Melefit ana ahər gayaŋ ədəfiki zlam gani nday nani ana tay, əŋgah ndo, ay ti təgəskabu ndo. ²⁰ Nğay Melefit naŋ ahəməmam ti mis təsər do, adaba mis tipi naŋ day-day ndo. Ay ti kwa ka ya ti əgraya məlaŋ a ni əbivaya nihi a ti zlam ya əgraya gərgərana ni dek ədəfiki ana mis Melefit ti naŋ njəda-njədani, naŋ Melefit naŋ bəlaŋ, amanjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani. Nahkay ti mis ni nğay təgudar zlam ndo ni ti atədəm koksah. ²¹ Təsəra Melefit naŋ əbu ca, ay ti təhəŋgioru ahər a had do, təgri səsi akada ya ti əgəski təgri ana Melefit ni do daya. Təjalaki ahər ka zlam masakani sawaŋ, təsər magray zlam sulumani va do, nday a məlaŋ ziŋ-zijeni bu, tipi divi ge Melefit va do. ²² Təhi ana ahər nday ndam məsər zlam, ambatakani do tigia ndam muru a. ²³ Melefit naŋ njəda-njədani, day-day əmət do, giri-giri təhəŋgioru ahər a had, ay ti təwayay do, təhəŋgioru ahər a had

* 1:17 Habakuk 2.4.

ana përa sawaᅇ : përa gani nday nani ti ndahaᅇ akada mis hihirikeni ya amət ni, ndahaᅇ akada eđiđiᅇ, ndahaᅇ akada zlam ya ti təsawadaᅇ àna asak fađ ni, ndahaᅇ ti ni zlam a had.

²⁴ Nahkay Melefit àmbrəᅇa tay a, ti tãgray zlam ya ti mæbərur gatay awayay ni, ti tãbaki mimili ka ahàr gatay àna zlam magudarani gatay ya tagray ni. ²⁵ Tàmbrəᅇa jiri ge Melefit a, tadəbay zlam ga malfada sawaᅇ. Giri-giri ti tãhəᅇgrioru ahàr a had ana Melefit, tãgri tãwi, adaba naᅇ ti àgraya zlam a dek ; ay tãhəᅇgrioru ahàr a had, tãgri tãwi ti ana zlam ya ti Melefit àgraya ni sawaᅇ. Melefit ti mis tãzləbay naᅇ ga kaᅇgay-kaᅇgayani. Aya nahkay !

²⁶ Tãgray nahkay ti Melefit àmbrəᅇa tay a ti tãbaki mimili ka ahàr gatay àna zlam magudarani ya mæbərur gatay awayay ni. Nahkay ti wál gatay ni tàmbrəᅇa mandəhadkabana akaba zawal a, tandəhadkabu akaba wál ndahaᅇ. Zlam gani nani ti Melefit àwayay do : àgraya tay a ti ga magrani nahkay do simiteni. ²⁷ Zawal day tagray nahkay, tàmbrəᅇa mandəhadkabana akaba wál a, tandəhadkabu akaba zawal ndahaᅇ sawaᅇ, tawayay magrani nahkay dal-dal, ay ti Melefit àgraya tay a ti ga magrani nahkay do simiteni. Zawal nday nani tagray zlam ya ti asay mimili ni e kiđiᅇ gatay gatayani bu. Azuhva tãwi gatay ya tagray ni ti

Melefit amatraᅇ tay ; gayan ya atraᅇ tay ni ti kal-kal akaba zlam gatay ya tãgudar ni.

²⁸ Akada gatay ya tawayay mæsər Melefit do ni ti, Melefit day àmbrəᅇa tay a ti tãjalaki ahàr ka zlam ya ti mæbərur gatay magədavani awayay ni cilinᅇ. Nahkay tãbu tagray zlam ya àgəski magrani do ni. ²⁹ Tagray zlam ya àgəski magrani do ni, tagudar zlam dal-dal : tawayay zlam kay, tãgri daliya ana mis, zlam ge mis tigi eri ana tay, tabazl mis, taləgavu e kiđiᅇ gatay bu, tagosay mis, tagray cuđay, təsivu ana mis, ³⁰ tãbi seki ana mis, tawayay Melefit do, tahəᅇgalay ma ge mis, tiji zlabay, tazləbay ahàr gatay, tadəbay divi ga mægri cuđay ana mis, ticiiki ma ana ata bəᅇ gatay do. ³¹ Təsər ahàr va do, tãgray ere ye ti tədəm atagray ni do, tawayay mis do, mis day təsi cicihi ana tay do. ³² Ma ge Melefit ya àdəm ndam ya tagudar zlam akada nani ni ahàr àdəm tãbazla tay a ni ti, təsəra ma gani nana lala. Ku tamal təsəra lala nəᅇgu ni nday tãbu tagudar zlam zlam gatay. Tãgray nahkay cilinᅇ do : tazləbay ndam ya ti tagudar zlam akada gatay ni daya. Gatay ya ti tagray nahkay ni ti àgudarkiva tay a àkiva.

2

Seriya ge Melefit ti seriya ge jiri

¹ Nak ya ti kədəm mis ndahaᅇ tagudar zlam cilinᅇ

ni ti, ku nak way way do Melefit aməwəl kur àna seriya. Gayak ya ti kədəm mis ndahan tagudara zlam a ni ti, seriya àgəsa kur kurana. Adaba nak ya ti kədəm mis ndahan tagudar zlam ni ti nak day kəbu kagudar akada gatay ni. ² Məsəra, Melefit amagrafəŋa seriya kà ndam ya tagray nahkay na. Seriya gani nani ti seriya ge jiri. ³ Nak ya ti kədəm mis ndahan tagudara zlam a, ambatakani do nak nakani day kəbu kagray akada gatay ni ti, kəhi ana ahər akatamfəŋa kà seriya ge Melefit a waw? ⁴ Tək day ti *sulum ge Melefit ya agruk dal-dalani ni akaba gayan ya ti ebesək, àtraḅ kur weceweci do ni ti, kəhi ana ahər zlam masakani aw? Agruk sulum nahkay ni ti, awayay ti kāmbatkaba majalay ahər gayak a ti kəsər do waw? ⁵ Nak kici slimi do, kawayay mambatkaba majalay ahər gayak a do ni ti, nak nakani àna ahər gayak kagray ti Melefit mātṛaḅ kur dal-dal. Ka fat ya ti Melefit aməzuma bəruv a ni ti aməgəs kur àna seriya. Ka fat gani nani ti amagrafəŋa seriya kè mis a ; seriya gayan ya agray ni ti ge jiri. ⁶ Ku way way do, Melefit aməvi zlam ke təwi ga maslaŋa gani ya àgray ni : ⁷ nday ya ti tagray zlam sulumani kəlavad ni ti Melefit aməvi *sifa ya àndav day-day do ni ana tay. Nday gani tawayay ti Melefit māzləbay tay, mədəmki ma sulumani ka tay, akaba tawayay

tanjəhad akaba Melefit ga kanḡay-kanḡayani. ⁸ Ay nday ya ti ticiiki ma do, tawayay jiri do, tawayay magudar zlam ni ti Melefit aməzumki bəruv ka tay, amatraḅ tay dal-dal. ⁹ Ndam ya ti tagudar zlam ni dek atəcakay daliya dal-dal, bəruv amətikaba ana tay a. Atəcakay daliya gani nani enji ti ndam *Zude, mək nday ya ti nday ndam Zude do ni. ¹⁰ Ay nday ya ti tagray zlam sulumani ni ti ni Melefit amazləbay tay, amədəm nday sulumani, aməvi manjəhad sulumani ana tay. Aməvi ana ndam Zude enji, mək ana nday ya ti nday ndam Zude do ni. ¹¹ Adaba Melefit agray seriya ti èmbikivu ka maslaŋa nahan do.

¹² Tamal mis təsər *Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni do mək tagudar zlam nahkay ti, etijiji dek. Ay etijiji ti akada ga pakama ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni do. Nday ya ti təsəra divi ge Melefit ya àvi ana Məwiz na mək tagudar zlam ni ti, Melefit aməgəs tay àna seriya akada ga pakama ya àbu məbəkiani a wakita gani nani bu ni. ¹³ Ndam ya ti təbu tici pakama ge Melefit ya àhi ana Məwiz ni àna slimi cilij ni ti Melefit amədəm nday ndam jireni do ; amədəm ndam jireni ti nday ya ti təgəskabu, tagray təwi àna pakama gani nani ni. ¹⁴ Nday ya ti ndam Zude do ni təsər Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni do. Ay tamal tagray zlam akada ge Divi ge

Melefit ya àdáfiki ana Məwiz ni ka məsər gatay do nahəma, zlam gatay ya tagray ni adafaki Divi ya Melefit àvi ana Məwiz ni àniviyu ana tay a məbərur bu. Ku tamal təsər Divi gani nani do nəngu ni, Divi gani àniviyu ana tay a məbərur bu. ¹⁵ Nahkay tədəfaki təbu tagray təwi ti àna Divi ge Melefit ya àvi ana tay a məbərur gatay bu ni. Təsərkaba zlam sulumana akaba magədavana a məbərur gatay ba ; sarta nahan təsəra təgra zlam sulumana, sarta nahan ti ni təsəra təgudara zlam a. ¹⁶ Zlam ya ti nəzlapaki nihi ni ti amanğazlavu vay-vay ka fat ya ti Yezu *Krist amagrafəna seriya kə mis àna njəda ge Melefit a ni. Amagrafəna seriya kà tay a ti àki ka zlam ya ti àniviyu ana tay a məbərur bu manğahani ni. A *Ma Məweni Sulumani ya nəhi ana kəli ni bu ni day nədəm nahkay.

Ndam Zude təgəskabu Divi ge Melefit ya àdáfiki ana Məwiz ni do

¹⁷ Nak zal Zude ya kazləbay ahər gayak adaba nak zal Zude ni ti, nak kəbu kagra y ahəmamam ? Kədəm kəsəra Melefit akaba Divi gayan ya àdáfiki ana Məwiz na ; ¹⁸ kədəm kəsəra ere ye ti Melefit awayay na ; *Divi ge Melefit ya àdáfiki ana Məwiz ni ti àdəfukkia zlam a ; kəsəra medekaba zlam sulumana akaba magədavana ; ¹⁹ kədəm kípia divi a, kadafəna ahar

kà ndam wuluf a ; kədəm nak bay masladı məlan ana ndam ya ti nday a ləvəŋ bu ni ti tıpi divi lala ni ; ²⁰ kədəm kəsəra zlam a, kədəfiki zlam ana ndam ya ti təsər zlam do ni ; kədəm nak bay məsər zlam, kacahi zlam ana ndam ya ti təsər Divi ge Melefit do ni. Kagra y nahkay ti kəhi ana ahər Divi ge Melefit ya àdáfiki ana Məwiz ni ti àdəfukaba zlam jirena dek.

²¹ Ay nak ya ti kacahi zlam ana mis ni ti, kəcahi zlam ana ahər gayak gayakani do ni ti kamam ? Nak ya ti kəhi ana mis « Kığum akal ba » ni ti, nak nakani kigi ni ti kamam ? ²² Nak ya ti kəhi ana mis « Kəgrum hala ba » ni ti, nak nakani kagra y ni ti kamam ? Nak ya ti kəhi ana mis « Kəgrum pəra ba » ni ti, nak nakani kəhuriyu a məlan ga pəra vu ga məhəl zlam ya təbəhadı ana pəra ni akal ni ti kamam ? ²³ Nak ya ti kədəm Divi ge Melefit àbəlay ni ti kagra y ere ye ti Melefit àdəm kəgray ba e Divi gayan bu ni, kəbəkı mimili ke Melefit nahkay ni ti kamam ? ²⁴ Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Nday ya ti nday ndam *Zude do ni təbu tindivi Melefit azuhva təwi gekəli ya kəgrum ni.* »

²⁵ Tamal kəgəskabá Divi ge Melefit ya àdáfiki ana Məwiz na ti, gayak ya *kəkeley kədi ga madafaki nak ge Melefit ni ti àbəlay. Ay tamal kəgəskabu Divi ge Melefit gani do ni

ti, ègia akada kèkeley kudi ndo. ²⁶ Tamal mis àgəskabá Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz na ti, ku tamal èkeley kudi ndo nəngu ni, kè eri ge Melefit ti ègia akada èkela kudi a. ²⁷ Tamal mis èkeley kudi ndo, mək àgəskabá Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz na ti, maslaña gani nani amədəm nak ya ti kíkela kudi a, kəsəra Divi ge Melefit a mək kəgəskabu do ni ti kəgudara zlam a. ²⁸ Zal Zude ededij ededijeni ti way? Zal Zude kè eri ge Melefit ti nañ ya ti agray zlam ya ti mis tipi ni do. Mekeley kudi ededij ededijeni ti mam? Mekeley kudi kè eri ge Melefit ti ya təkəlkia ambəl gana ni do. ²⁹ Zal Zude ededij ededijeni ti əsərvu do; zal Zude kè eri ge Melefit ti maslaña ya ti Melefit àmbatikaba majalay ahər a ni. Mekeley kudi ededij ededijeni day ere ye ti *Məsuf ge Melefit agri a məbəruf bu ni. Ere gani nani ti Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni àgray do. Maslaña gani nani ti mis təzləbay nañ do; azləbay nañ ti Melefit.

3

Maslaña ya ti àgudari zlam ana Melefit do ni ti àbi

¹ Tamal nahkay ti, ndam *Zude tətəm mis ndahan ni ti àna mam? *Mekeley kudi gatay ya tekeley ni ti asagikivu mam ana tay mam? ² Zlam gani nday nani

ti a zlam bu dek təbəlay dal-dal. Adaba Melefit agri sulum akaba àhi ma gayan enji ni ti ana ndam Zude. ³ Mis ndahan e kidij gatay bu təmbrəña ma ge Melefit a; ay ku tamal təmbrəña nəngu ni, gatay ya ti təgray nahkay ni ti Melefit day aməbrəñ magray ere ye ti àdəm amagraj ni azuhva nani aw? ⁴ Aha, nahkay do simiteni! Ku tamal mis dek tasəkad malfada nəngu ni, day-day Melefit àmbrəñ ere ye ti àdəm amagraj ni do. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi:

« Ka ya ti kədəm ma ni ti, mis atəsər ma gayak ya kədəm ni ti ma ge jiri.

Ku tamal tacalki kur ka zlam magudarani nəngu ni, ekeyefij kà tay, atəsər kəgudar araña ndo simiteni.* »

⁵ Ay bi maslaña nahan adəm məsər Melefit nañ jiri ti àna zlam ge mis ya tagudar ni. Tamal adəm nahkay ti amədəmum mam? Ka ya ti Melefit aməzuma bəruf a, amatraḅ mis ni ti, amədəmum Melefit agri cuday ana tay aw? Ma goro hini ya nədəm nihi ni ti ma goro goroani do; nədəm ti akada ge mis ndahan ya təbu tədəm ni. ⁶ Nahkay Melefit agri cuday ana mis aw? Aha! Melefit ti nañ cudayani do simiteni. Tamal ti nañ cudayani ti, amagrafəña seriya kè mis ga duniya ti ahəmamam?

⁷ Ay bi maslaña nahan adəm tamal nasəkad malfada

* 3:4 Limis 51.6.

ti, mis atəsər Melefit nañ jiri àna malfada goro ya nəsəkad ni, mək atazləbay Melefit azuhva jiri gayan ni. Tamal nahkay ti Melefit aməgəs nu àna seriya, amədəm nu bay magudar zlam ti kamam? ⁸ Tamal pakama gani nani pakama ge jiri ti, hojo mādəmum: «Magudarum zlam, ti zlam sulumani mâgravu.» Nu ti nədəm nahkay do simiteni, ay mis ndahañ təbu tasəkadku malfada, tədəm nu nəbu nədəm nahkay. Melefit amatraḅ tay àki ka ma gatay ya tğudar ni; amatraḅ tay ti ge jiri.

⁹ Nihi ti nədəm mam? Leli ndam Zəde ti mətam mis ndahañ aw? Aha! Nədəma: nədəm ahkado leli ndam Zəde akaba mis ga jiba ndahañ ni dek ti mīgia evidi ga zlam magudarana. ¹⁰ Ma goro nani ti akada ma ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni. Ma gani nani ti nahkay hi:

«Maslaña àbi jireni bi, ku mis bəlañ day àbi.

¹¹ Maslaña ya ti àsəra jiri a ni àbi, maslaña ya ti adəbay Melefit ni day àbi.

¹² Mis dek tija, nday dek ka ahar bəlañ təmbatia aləñ ana Melefit a;

maslaña ya ti agray zlam sulumani ni ku bəlañ tekeḅi àbi. †

¹³ Ma gatay ya tədəm ni ti àbəlay do, ezi

akada mindiviñ məzləkləjana. ‡

Arəd gatay àbəlay do, tagosay mis àna nañ.

Pakama gatay ya tədəm ni ti akada məwər ga gavañ. §

¹⁴ Pakama gatay ni dek ti pakama ga cuday, tetikwesl mis àna nañ ciliñ.*

¹⁵ Asak gatay ni azavu kaf-kaf ga moru mabazl mis.

¹⁶ Ka məlañ ya ti tōra ni dek ti tagudar zlam, təgri daliya ana mis.

¹⁷ Təsər manjəhadkabani akaba mis àna sulumani do. †

¹⁸ Təgrafəña aŋgwaz kə Melefit a do simiteni.‡ »

¹⁹ Məsəra Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni dek ti Melefit àhi ana ndam ya ti təgəskabá ma gana ni. Adəm ma gani ti, awayay adafaki ku way way do agudara zlam a; ŋgay tğudar zlam ndo ni ti mis atəhi koksah. Nahkay mis dek təsəra akal Melefit aməwəl tay àna seriya. ²⁰ Maslaña ya ti Melefit amədəm nañ jireni adaba agəskabá Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu na dek ti àbi. Wakita ge Melefit ya Məwiz àbəkni ni ti mis təsər zlam magudarani gatay àna nañ ciliñ.

Mis tigi ndam jireni kə meleher ge Melefit ti ahəmamam?

† 3:12 Limis 14.1-3; 53.2-4. ‡ 3:13 Limis 5.10. § 3:13 Limis 140.4. * 3:14 Limis 10.7. † 3:17 Izayi 59.7-8. ‡ 3:18 Limis 36.2.

²¹ Ay nihi ti Melefit àdǎfikia divi ana mis a ti tǎgi ndam jireni kè eri gayaŋ. Divi gani nani ti gǎrgǎri akaba *Divi ya Mǎwiz àbǎki a wakita gayaŋ ni bu ni. Ku tamal nahkay nǎngu ni, Mǎwiz akaba ndam ndahaŋ ya tǎhǎŋgaray *pakama ge Melefit ni tǎdǎmkibiya ma. ²² Mis tigi ndam jireni kè eri ge Melefit nahǎma, adaba tǎbu tǎfǎki ahàr ka Yezu *Krist palam. Melefit àvi divi gani nani ana nday ya ti tǎfǎki ahàr ka Yezu Krist ni dǎk. Adaba Melefit ti ècirkaba mis a do: ²³ mis dǎk tǎgudara zlam a; nahkay nday driŋ driŋ akaba Melefit Bay njǎdǎnjǎdani ni, tǎru afa gani kok-sah. ²⁴ Ay ti Melefit àgri sulum gayaŋ ana tay, àdǎm nday ndam jireni kè eri gayaŋ ni ti ga sulum gayaŋ. Àgri ana tay nahkay ti àna tǎwi ga Yezu Krist ya àgray ni. Yezu Krist ti àhǎŋgaya tay a zlam magudarani gatay ni ba. ²⁵ Naŋ ti Melefit àslǎrbiyu naŋ ti mǎmǎt azuhva mis. Àgray nahkay ti, ti mimiz ga Yezu ya àdǎgaya ni mǎbarafǎŋa zlam magudarana kè mis a. Nahkay tamal mǎfǎkia ahàr ka Yezu Krist a ti, Melefit ambǎrfǎŋa zlam magudarani geli ni kè leli a. Melefit àgray nahkay ti, adǎfaki Melefit ti naŋ jireni: ahaslani ti Melefit àtrafǎki mis ka zlam magudarani gatay ni ndo, ²⁶ èbesia ana tay a. Ay nihi ti Melefit adǎfakia naŋ jirena. Àgray nahkay ti, awayay agray zlam ge jiri akaba

awayay ti ndam ya ti tǎfǎki ahàr ka Yezu ni tǎgi ndam jireni daya.

²⁷ Tamal nahkay ti zlam nahaŋ àbu ti miji zlabay àna naŋ aw? Aha! Àbi. Tamal maslaŋa esliki magray zlam ya ti Melefit àdǎm a Wakita gayaŋ ni bu grum ni dǎk ti, amal esliki miji zlabay, ay maslaŋa ya ti esliki ni ti àbi simiteni. Nahkay Melefit àdǎfikia divi nahaŋ ana leli a, ay ti miji zlabay àna naŋ koksah. Divi gani ya adǎfaki ni ti mǎfǎki ahàr ka Yezu Krist. ²⁸ Nahkay zla nahǎma, mǎsǎra Melefit àdǎm mis jireni kè eri gayaŋ ni ti azuhva maslaŋa gani naŋ àbu afǎki ahàr ka Yezu Krist. Ku tamal maslaŋa gani adǎbay Divi ya ti Mǎwiz àbǎki a wakita gayaŋ ni bu ni dǎk nǎngu ni, Melefit adǎm maslaŋa gani nani mis jireni ti azuhva tǎwi gani nani do. ²⁹ Melefit ti naŋ Melefit ga ndam *Zǎde ciliŋ aw? Aha! Naŋ ti Melefit ga nday ya ti nday ndam Zǎde do ni daya do waw? Iy, naŋ Melefit ga ndam ya ti nday ndam Zǎde do ni daya. ³⁰ Adaba Melefit ti naŋ bǎlaŋ, nahaŋ àbi. Tamal ndam Zǎde tǎfǎki ahàr ka Yezu Krist ti Melefit amǎdǎm nday ndam jireni kè eri gayaŋ. Mis ndahaŋ ni day tamal tǎfǎki ahàr ka Yezu Krist ti Melefit amǎdǎm nday ndam jireni kè eri gayaŋ daya. ³¹ Geli ya ti mǎdǎm Melefit agray ti mis tǎgi ndam jireni kè eri gayaŋ adaba

təfəkia ahàr ka Yezu Krist a ni ti, awayay adəmvaba Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni ti zlam masakani aw? Aha, nahkay do! Məbu madafaki pakama ge Melefit ya àdəm a wakita gani nani bu ni ti pakama ge Melefit ededīn ededīneni sawaŋ.

4

Melefit àdəm Abraham ti naŋ mis jireni kè eri gayaŋ

¹ Majalumki ahàr ka Abraham bəŋ ga bəŋ geli ni. Mədəmki ti mam? Naŋ ti mam àgrakivu a manjəhad gayaŋ ni bu mam? ² Tamal Melefit àdəm Abraham ti naŋ mis jireni kè eri gayaŋ azuhva àgray təwi sulumani ti, akal Abraham eji zlabay tata. Ay ti kè meleher ge Melefit ti èji zlabay koksah, ³ adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi: « Abraham àfəkia ahàr ke Melefit a, nahkay ti Melefit àdəm naŋ mis jireni kè eri gayaŋ.* » ⁴ Səruma lala: maslaŋa ya ti agray təwi ni ti təvi endif gayaŋ. Ere ye ti təvi ni ti ga sulum do. ⁵ Ay tamal mis àfəkia ahàr ke Melefit a, Melefit àdəm maslaŋa gani nani ti mis jireni kè eri gayaŋ. Ku tamal maslaŋa gani àgri təwi ana Melefit ndo nəŋgu ni, àsəra Melefit agray ti ndam magudar zlam tūgi ndam jireni kè eri gayaŋ ti ga sulum gayaŋ. ⁶ Ahaslani Devit day àdəmki ma ka

ndam ya ti Melefit àgray ti tūgi ndam jireni kè eri gayaŋ na; ku tamal ndam nday nani təgri təwi ndo nəŋgu ni Melefit àdəm nday ndam jireni kè eri gayaŋ. Devit àdəm ndam nday nani ti təbu ana məmərani. ⁷ Àdəm ahkado:

« Ndam ya ti Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani gatay na kà tay a,

àwayay mamənjələŋani kà zlam gatay ya tàgudar ni va do ni ti tàmərvu.

⁸ Maslaŋa ya ti Bay Melefit àcalfəŋ kà zlam gayaŋ ya àgudar ni do simiteni ni ti màmərvu.† »

⁹ Devit awayay adəm ndam ya tàmərvu ni ti ndam ya nday *təkela kədi a ni cilin aw? Aha; ndam ya təkəley kədi ndo ni day tàmərvu. Mədəm Melefit àdəm Abraham naŋ mis jireni kè eri gayaŋ ni ti, adaba àfəkia ahàr a palam do aw? ‡ ¹⁰ Melefit àdəm Abraham naŋ mis jireni kè eri gayaŋ ni ti, ka sarta gani nani ti Abraham èkela kədi a tək, èkəley faŋ ndo waw? Ka sarta gani nani ti èkel kədi faŋ ndo. ¹¹ Nahkay Abraham àfəki ahàr ke Melefit, mək Melefit àdəm naŋ zal jiri kè eri gayaŋ nahəma, ka sarta gani nani èkəley kədi faŋ ndo. Àra àfəkia ahàr ke Melefit a ti Melefit àhi məkəley kədi ti ga madafaki naŋ ègia mis jirena kè eri ge Melefit a. Nahkay Abraham ti naŋ bəŋ ga ndam

* 4:3 Mənjəkiani 15.6. † 4:8 Limis 32.1-2. ‡ 4:9 Mənjay Mənjəkiani 15.6.

ya ti tèkeley kudi ndo, tɔ̀fɛkia ahàr ke Melefit a ni. Melefit àdám nday day ndam jireni kè eri gayan̄ akada ya àhi ana Abraham ni. ¹² Abraham ti nan̄ bəŋ ga ndam ya ti tɛkela kudi a ni daya, ay ti si ahàr àdám tèkeley kudi ciliŋ do ; tɔ̀fɛki ahàr ke Melefit akada ga bəŋ gatay Abraham ya àgray ka ya ti èkeley kudi fan̄ ndo ni daya kwa.

Melefit aməvi sulum gayan̄ ti ana ndam ya ti tɔ̀fɛki ahàr ka Yezu ni

¹³ Kwa ahaslani Melefit àdám Abraham ahkay do ni bəza hud̄ gayan̄ atan̄jəhad̄ ka had̄ dek. § Àdám nahkay ti adaba Abraham adaba *Divi ge Melefit na palam do ; Melefit àdám nahkay ti adaba Abraham afɛkia ahàr a palam. Abraham ara afɛkia ahàr ke Melefit a nahkay ti Melefit àdám nan̄ ti mis jireni kè eri gayan̄. ¹⁴ Tamal mis tadəbay Divi ge Melefit ni mək Melefit adám nday ndam jireni kè eri gayan̄ azuhva tɔ̀wi gani nani ti, akal məfɛki ahàr geli ke Melefit ni egi zlam masakani. Tamal nahkay ti, akal ge Melefit ya ti àdám aməvi zlam ana mis ga sulum ni day egi ma masakani. ¹⁵ Nahkay tamal mis təsəra Divi ge Məwiz ya Melefit àvi ana tay na, mək tàgray zlam ya ti Məwiz àdám grum ni do ni ti, Melefit azumki bəruv ka tay adaba tawayay məgəskabu ma gani do. Adaba tamal Divi ge

Melefit àlɔ̀bi ti, akal magudar zlam day àbi simiteni.

¹⁶ Nahkay zlam ya ti Melefit àdám aməgri ana mis ni ti, aməgri ti ana ndam ya ti tɔ̀fɛki ahàr ni. Àgray nahkay ti ga sulum gayan̄. Awayay agri ana bəza hud̄ ga Abraham dek. Melefit agri zlam ya ti àdám aməgri ana mis ni ti, àgri ana nday ya ti təgəskabu Divi ge Melefit ya Məwiz àbɛki a wakita gayan̄ ni bu ni ciliŋ do. Aməgri ti ana mis ndahan̄ ya ti tɔ̀fɛki ahàr akada ga Abraham ya afɛki ahàr ni dek daya. Adaba Abraham ti nan̄ bəŋ geli dek. ¹⁷ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àhi ana Abraham nahkay hi : « Nàgray ti kigi bəŋ ga jiba gərgəri kay.* » Nahkay Abraham ègia bəŋ geli kè meleher ge Melefit a, adaba afɛki ahàr ti ke Melefit. Melefit ti ahəŋgaraba mis e kisim ba, zlam ya ti tɔ̀bi ahaslani bi ni day agray tay àna pakama ya adəmaya ni. ¹⁸ Abraham ti àmbrəŋ məfɛki ahàr ke Melefit ndo. Ku tamal ere ye ti Melefit àdám aməgri ni mis tɔ̀dám àgravu koksah nəŋgu ni, Abraham àmbrəŋ məfɛki ahàr ke Melefit ndo. Nahkay Abraham ègia bəŋ ga jiba gərgəri a kay akada ge Melefit ya àhi ahkado : « Bəza hud̄ gayak atala dal-dal nahkay† » ni. ¹⁹ Ka ya ti Melefit àhi ma gani ana Abraham ni ti vi ga Abraham agray vi

§ 4:13 Mənjay Mənjəkiani 12.2-3 ; 17.4-6 ; 22.15-18.

* 4:17 Mənjəkiani 17.5.

† 4:18 Mənjəkiani 15.5.

diŋ. Àsəra ègia medewel a kwete-kwete, wal gayan Sara day dægəłani, ay àmbrəŋ məfəki ahàr ke Melefit ndo. ²⁰ Àjalay ahàr cə cə do, àsəra aməŋgət ere ye ti Melefit àdəm aməvi ni ; àŋgəta njəda adaba àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay àzləbay Melefit. ²¹ Àsəra lala, Melefit naŋ àbu àna njəda ga mægri ere ye ti àdəm aməgri ni. ²² Melefit àdəm naŋ mis jireni kè eri gayan ni ti azuhva nani. ²³ Ma ya ti àbu məbəkiani : « Melefit àdəm naŋ mis jireni kè eri gayan † » ni ti àdəmki ka Abraham ciliŋ do, ²⁴ àdəmki ti ke leli daya. Leli məfəkia ahàr ke Melefit a ; naŋ ti àhəŋgaraba Bay geli Yezu e kisim ba. Məfəki ahàr nahkay ti, Melefit amədəm leli day ndam jireni kè eri gayan. ²⁵ Yezu ti Melefit àmbrəŋ naŋ ti məmət ti azuhva zlam geli ya mągudar ni. Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni ti, ti leli mįgi ndam jireni kè eri gayan.

5

Leli manjəhad akaba Melefit àna sulumani

¹ Nihi ti Melefit àdəm leli ndam jireni kè eri gayan ni ti adaba məfəkia ahàr a. Nahkay ti leli məbu manjəhad akaba Melefit àna sulumani azuhva zlam ga Bay geli Yezu *Krist ya àgray ni. ² Bay ya ti àvi divi ana leli ti məŋgət *sulum ge Melefit ni ti Yezu Krist. Leli məfəkia ahàr a, nahkay məki nihi ti ka sulum

gani nani. Məmərvu adaba məsəra Melefit amagray ti mənjàhad akaba naŋ a məlaŋ masladani gayan ni bu. ³ Məmərvu ti azuhva nani ciliŋ do, ku leli a daliya bu day məmərvu. Adaba məsəra ka ya ti məbu macakay daliya ni ti macahay mebesey zlam. ⁴ Ka ya ti mebesey zlam ni ti məŋgət njəda, məmbrəŋ məfəki ahàr ka Yezu do. Ka ya ti məŋgəta njəda nana ni ti məsəra Melefit aməgri ere ye ti àdəm aməgri ana leli ni ana leli edediŋ. ⁵ Leli məsər nahkay ti masakani do, adaba məsəra Melefit awayay leli dal-dal. Məsər ti àna njəda ga *Məsuf Njəlatani, adaba Melefit àvia Məsuf gani nana ana leli a, àniviyu ana leli.

⁶ Ahasłani ti njəda àfəŋ kè leli ga məmbrəŋ magudar zlam bi. Ay Krist àməta a kəla ga ndam magudar zlam va. Àmət ti ka fat ya ti Melefit adaba ni. ⁷ Ku tamal mis naŋ jireni nəŋgu ni, mis nahaŋ agəskabu ti məmət a kəla gayan vu ti zləzlada. Tamal mis sulumani ti, bi maslaŋa agəskabu ti məmət a kəla gayan vu. ⁸ Ay ti Melefit awayay leli dal-dal. Ere ye ti adafaki awayay leli dal-dal ni ti nihi : ka sarta gani nani leli məbu magudar zlam kekileŋa, ay àslərbiyu Krist ti məmət a kəla geli vu. ⁹ Krist àra àməta a kəla geli va, mimiz gayan àra adəgaya nahkay nahəma, Melefit àdəm leli ndam jireni kè eri gayan. Ègia

† 4:23 Mənjəkiani 15.5.

nahkay ti mäsəra ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kə mis a ni ti Krist amahəŋgay leli ti Melefit əzumki bəruv ke leli ba. ¹⁰ Ahaslani ti leli ndam ezir ge Melefit. Ay nihi ti Wur gayaŋ əməta, nahkay əŋgalabakabá leli akaba Melefit a. Əgia nahkay ti mäsəra lala Melefit amahəŋgay leli ga kaŋgay-kaŋgayani adaba Wur gayaŋ ni əŋgaba e kisim ba, naŋ əbu əna sifa. ¹¹ Ay nahkay ciliŋ do ; məmərvu əna ere ye ti Melefit əgri ana leli ni. Ere ye ti əgray ni ti azuhva Bay geli Yezu Krist. Əŋgalabakabu leli akaba Melefit ni ti naŋ.

Ata Adam nday ata Krist

¹² Ere ye ti nawayay nədəm ni ti nihi : mis bəlaŋ ənjəki ka magudar zlam, mək magudar zlam gayaŋ ni əzəkibiya kisim ke mis a dek. Nahkay mis ni dek təmət, adaba nday dek təgudara zlam a. ¹³ Wudaka Melefit ədəfiki *Divi gayaŋ ana Məwiz nahəma, zlam magudarani əbu a duniya bu əndava. Ay ka sarta gani nani ti Melefit əcalki mis ka zlam magudarani gatay ni ndo, adaba ədəfiki Divi gayaŋ ni ana Məwiz faŋ ndo. ¹⁴ Ay ti kwa ka sarta ga Adam əbivaya ana Məwiz a ti kisim əbu zlam gayaŋ. Ku tamal mis təgudari zlam ana Melefit akada ga Adam ni ndo nəŋgu ni, təbu təmət. Adam ti akada maslaŋa ya ti amara ni. ¹⁵ Ay ti təwi gatay ni gərgəri. Zlam magudarani ga Adam ni ti gərgəri akaba zlam ya ti

Melefit avi ana mis ga sulum ni. Iy, eədəŋ mis bəlaŋ əgudar zlam, mək magudar zlam gayaŋ ni əzəkibiya kisim ke mis a dek.

Ay *sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti nahkay do, ətam təwi ga Adam ni əna njəda dal-dal. Adaba mäsəra Melefit amahəŋgay mis dal-dal ga sulum azuhva təwi ge mis bəlaŋ. Maslaŋa nani ti Yezu *Krist. ¹⁶ Nahkay sulum ya ti Melefit agri ana mis ni ti gərgəri akaba zlam magudarani ya mis bəlaŋ əgudar ni. Zlam magudarani ya mis bəlaŋ əgudar ni ti Melefit əwəlkia mis əna naŋ ka seriya. Ay sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti nahkay do. Mis ni təgudara zlam a dal-dal, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni Melefit əgria sulum ana tay a. Sulum gayaŋ ya əgri ana tay ni ti, əgray ti tigi mis jireni kə eri gayaŋ. ¹⁷ Iy, eədəŋ mis bəlaŋ əgudar zlam, mək zlam magudarani ge mis bəlaŋani ni əzəkibiya kisim ke mis a dek. Ay maslaŋa nahaŋ bəlaŋ əgra təwi nahaŋ a, təwi gayaŋ ni ətama nahaŋ na əna njəda dal-dal ; maslaŋa gani nani bəlaŋani ni ti Yezu Krist. Melefit agri sulum ana mis ti azuhva naŋ. Əna sulum gani nani ti mis etigi jireni kə eri gayaŋ. Nahkay ti nday ya ti tigia mis jirena kə eri gayaŋ a ni atəŋgət *sifa ya əndav day-day do ni, ti tənjuhədkabu akaba naŋ a bay gayaŋ bu.

¹⁸ Nahkay zla nahəma, mäsəra mis bəlaŋ əgudar

zlam, mæk zlam magudarani gayan̄ ni àzəkibiya kisim ke mis a ðek, adaba Melefit àwəla tay àna seriya. Nahkay day mis nahar̄ bəlar̄ àgray zlam sulumani, àmbaya mis a ðek a seriya ba, àvia sifa ya àndav ðay-ðay do na ana tay a. ¹⁹ Məsəra mis bəlar̄ àgəsiki ma ana Melefit ndo, àgudar zlam; nahkay ti mis kay tigi ndam magudar zlam. Nahkay day mis bəlar̄ àgray zlam sulumani, àgəsikia ma ana Melefit a; azuhva zlam gayan̄ ya àgray ni ti Melefit àdəm mis kay etigi ndam jireni.

²⁰ Melefit èferkivu Divi gayan̄, àdəfiki ana Məwiz ni ti, ti mis təsərki nday təbu tagudar zlam kay. Ay ka ya ti mis tagudar zlam gərgəri kay ni ti Melefit day agri sulum gayan̄ ana tay kay, àtam zlam gatay ya tğudar ni àna njəda ferek-ferek. ²¹ Məsəra tamal mis agudar zlam ti amət, adaba magudar zlam gayan̄ ni nar̄ àbu àna njəda ga makad nar̄. Nahkay day sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti nar̄ àbu àna njəda ga mahəngay mis: azuhva sulum gani nani ti mis ni tigi jireni kè eri ge Melefit, nahkay Melefit avi sifa ya àndav ðay-ðay do ni ana tay azuhva təwi ga Bay geli Yezu Krist ya àgray ni.

6

Leli məbu àna sifa azuhva Yezu Krist

¹ Tamal nahkay ti, mədəm nihi ti mam? Mədəm magudarumkivu zlam kalavad, ti Melefit mægri sulum gayan̄ ana leli àkivu aw? ² Aha, məgrum nahkay ba. Məsəra ahaslani ti leli ndam magudar zlam, ay nihi ti kala məməta, leli evidi ga zlam magudarani va do. Tamal leli evidi ga zlam magudarani va do ni ti, kekilenja mawayay magudar zlam ti kamam? ³ Ka ya ti *təbaray leli ðek àna *slimi ga Yezu *Krist ni ti, ngay mīgia akada mis bəlar̄ akaba nar̄ a, kala leli ðek məməta akaba nar̄ a ti kəsərum do aw? ⁴ Ka ya ti təbaray leli àna slimi ge Krist ni ti kala məməta ka ahar bəlar̄ akaba nar̄ a, tilia leli ka ahar bəlar̄ akaba nar̄ a daya. Ay Bəng geli Melefit ti njəda àfəñ dal-dal, àhəngaraba Yezu Krist e kisim ba àna njəda gani nana; nahkay awayay ti leli day manjəhad geli məmbatvu, mīgi mis məweni.

⁵ Leli mīgia akada mis bəlar̄ akaba Yezu Krist a, nahkay kala leli məməta akaba nar̄ a. Tamal nahkay ti leli day amanğaba e kisim ba akada gayan̄ ya ti àngaba e kisim ba ni. ⁶ Məsəra ka ya ti *tədarfəñ Yezu kə təndal ni ti, kala tədarfəñiya manjəhad geli magədavani ya ahaslani na daya. Nahkay ti manjəhad geli nani ti àbi va bi, kala àməta. Ègia nahkay ti leli evidi ga zlam magudarani va do. ⁷ Adaba maslanja ya ti àməta àndava ni ti tisliki macalki nar̄

ka zlam magudarani va do. ⁸ Leli mîgia akada mis bəlan akaba Krist a. Nahkay ka ya ti təkad naŋ ni ti leli day kala məməta. Tamal nahkay ti məsəra leli amanjəhad e kisim ba, amanjəhad akaba naŋ daya. ⁹ Məsəra Krist aŋgaba e kisim ba. Aŋgaba ti aməmət day-day va do. Kisim əsliki məgri arana va do. ¹⁰ Gayan ya ti amət ni ti, amət ti sak bəlan həya andava, ga məhəlfəna zlam magudarani geli ni kə leli a. Nihi ti aŋgaba e kisim ba, naŋ əbu əna sifa. Naŋ əbu əna sifa ti ga mazləbay Melefit. ¹¹ Nahkay ahər adəm kəsərum lekələm day kala akada kəmətuma, nahkay ti lekələm evidi ga zlam magudarani va do. Ahər adəm kəsərum lekələm kəbum əna sifa ti ga mazləbay Melefit, adaba kigəma akada mis bəlan akaba Yezu Krist a.

¹² Əgia nahkay ti kigəm evidi ga zlam magudarani va ba. Kəgrum zlam magədavani ya ti kawayum ahaslani ni va ba. Zlam nday nani ti mis təgri ana vu gatay, ay vu ge mis ti amanjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani do. ¹³ Kəvumi vu gekəli ana zlam magudarani ge miği evidi gani ba. Vumi vu gekəli dek ana Melefit sawaŋ. Lekələm ti akada ge mis ya ti təməta mək təngaba e kisim ba ni. Nahkay ti vumi vu gekəli dek ana Melefit ti kigəm evidi gayan, kəgrum jiri akada gayan ya awayay ni. ¹⁴ Nahkay ti ekigəm

evidi ga zlam magudarani va do, adaba kəbumi kədəbum *Divi ge Melefit ya adəfiki ana Məwiz ni va bi ; kəbum kədəbum ti divi ge Melefit ya əvi ana kəli ga sulum gayan ni.

Leli ti evidi ga way ?

¹⁵ Tamal nahkay ti mədəm nihi ti mam ? Leli ti məbi mədəbum *Divi ge Melefit ya adəfiki ana Məwiz ni va bi, məbu mədəbum ti divi ge Melefit ya əvi ana leli ga sulum gayan ni. Ay əgia nahkay ti magudarumkivu zlam kəlavad aw ? Aha, məgadarum zlam ba ! ¹⁶ Tamal ti kəvumia ahər gekəli ana maslaŋa, kəbum kəgəsumiki ma gayan ni ti, kigəma evidi gayan a ti kəsərum do aw ? Tamal kigəma evidi ga zlam magudarana ti akəmətum. Ay tamal kəgəsumikia pakama ana Melefit a, kigəma evidi gayan a ti, amədəm lekələm ndam jireni kə eri gayan. ¹⁷ Ahaslani ti lekələm evidi ga zlam magudarani, ay nihi ti kəmbatumkaba majalay ahər gekəli a, kəgəsumikia pakama ana Melefit əna məbərur bəlan a. Kəgəsumikabə ma ge jiri ya ti təcəhi ana kəli na. Məgrumi səsəsi ana Melefit azuhva nani ! ¹⁸ Melefit ahəŋgafəna kəli kə zlam magudarana, kigəma evidi gayan a. Nahkay ti kigəma ndam jirena. ¹⁹ Nəhi ma ana kəli nahkay, nazay mazavu ge evidi ti, ti kicəm ere ye ti nəhi ana kəli ni, adaba kicəm zlam weceweci do. Ahaslani ti kəvumia ahər

gekuli ana magudar zlam ge migi evidi gana, kəlavad kəbum kagударumi zlam ana Melefit àkivu. Ay nihi ti vumi ahàr gekuli ana Melefit, kīgum evidi gayan ti kəgrum jiri. Nahkay ti akanjəhadum njəlata.

²⁰ Ka ya ti lekulum evidi ga zlam magudarani ni ti, kəjalumki ahàr ka magray jiri do simiteni, adaba lekulum evidi gani do. ²¹ Ka ya ti kəbum kagударum zlam nday nani ti kəngətum mam àna nan mam? Nihi ti kəmənjumləŋ kə zlam gani nday nani zlam ge mimili : tijin kuli, kəmətum àna nan. ²² Ay nihi ti Melefit àhəŋgafəŋa kuli kə zlam magudarana, kīguma evidi gayan a. Nahkay ere ye ti kəngətum àna nan ni ti nihi : kīguma njəlatana, nahkay ti Melefit aməvi sifa ya àndav day-day do ni ana kuli. ²³ Tamal mis agudar zlam ti aməngət zlam ka duwa gani ; ere ya aməngət ni ti kisim. Aməmət azuhva zlam magudarani gayan ni. Ay zlam ya ti Melefit avi ana mis ni ti avi ana tay ga sulum : avi ana tay ti *sifa ya àndav day-day do ni ; avi ti ana nday ya ti tīgia akada mis bəlan akaba Bay geli Yezu *Krist a ni.

7

Təfəki ŋgasa ke leli ga magray zlam ya ti Məwiz àdəm grum ni va do

¹ Bəza ga mmawa, nəhiki ma ana kuli àki ke *Divi ge

Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayan bu ni. Ŋgay Məwiz àfəki ŋgasa ke mis ka ya ti maslanə nani nan əbu àna sifa ni cilin ti kəsəruma do waw? ² Nədəm nahəma, ka ya ti zal ga wal nan əbu àna sifa àmət ndo ni ti Məwiz a wakita gayan ni bu àvi divi ana wal ni ge medeveni do. Ay tamal zal ni àməta ti Məwiz àcafəŋa wal gayan na ga maday zal nahan a do. ³ Nahkay məsəra, tamal zal ni àmət ndo, wal ni àda zal nahan a ti wal ni àgra hala. Ay tamal zal ni àməta day ti Məwiz àdəm wal ni esliki masləkana ; tamal àza zal nahan a ti àgray mesəwehvu ndo. ⁴ Bəza ga mmawa, lekulum day nahkay. Kīguma akaba Yezu *Krist a akada mis bəlan ; nahkay ka ya ti Krist àmət ni ti kala lekulum day kəmətuma akaba nan a. Kəmətuma nahkay ti Məwiz àna Divi ya əbu məbəkiani a wakita gayan ni bu ni àfəki ŋgasa ke kuli va do : kīguma ndam ga maslanə nahan a. Maslanə gani nani ti àŋgaba e kisim ba, nan Krist. Kīguma ndam gayan a nahkay ti akəgrumi təwi sulumani ana Melefit. ⁵ Ka ya ti məgəskabu Yezu fan ndo ni ti leli məbu magray ere ye ti məbərur geli awayay ni. Zlam gani nani ti Məwiz àna Divi ya əbu məbəkiani a wakita gayan ni bu ni àcafəŋa mis ga magrana, ay ka ya ti məsəra zlam nday nani zlam magudarani nahəma, məwayay magray zlam nday nani sawan ; nahkay Divi ya

àbu mabəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni əzligiyu leli a magudar zlam vu. Zlam gani nani ya məgray ni ti agudar leli, azoru leli e kisim vu. ⁶ Ka sarta gani nani ti ahər ədəm mədəbum Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki ni, nigia akada evidi gana. Ay nihi ti Melefit ahəngə leli a, leli evidi gani va do, adaba leli akada məmətani, Məwiz əna Divi nani əfəki ngasa ke leli va do. Nahkay ti leli məgray təwi əna Divi ge Melefit ya ədəfiki ana Məwiz ahaslani ni va do ; magray təwi ge Melefit ti akada gə Məsuf gayəy ya awayay ni.

Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki ni ti təwi gani mam ?

⁷ Nahkay ti, leli mədəm mam ? *Divi ge Melefit ya təbu mabəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni ti zlam magudarani aw ? Aha ! Zlam magudarani do. Ay tamal Divi gani tələbi ti, akal nəsar zlam magudarani do. Àbu mabəkiani e Divi gani bu nahkay hi : « Zlam ge mis əgək eri ba. » Aytamal təbəki nahkay ndo ni ti, ngay zlam ge mis egi eri ti akal nəsar do. ⁸ Ay àbu mabəkiani a wakita ge Məwiz ni bu nahkay hi : « Zlam ge mis əgək eri ba. » Tədəm nahkay ti nəngəta evidi ga magudar zlam əna nəy a, nahkay nigia evidi ga zlam magudarana ; zlam ge mis gərgəri kay əgəa eri a. Ay tamal Divi nani ələbi ti akal nəgudar zlam ndo

daya. ⁹ Ahaslani ka ya ti nəsar Divi ya Məwiz əbəki ni faş ndo ni ti nu nəbu əna sifa zlam goro. Ay ka ya ti nəsarə Divi gana ni ti nənjəki ka magudar zlam həya, nigie evidi gani. ¹⁰ Nahkay nigia akada məmətani kə eri ge Melefit a ; Divi ya àbu mabəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni ti, Melefit awayay ti nəngət sifa əna nəy, ay ti nəngət kisim əna nəy sawəy. ¹¹ Nahkay nəra nəsarə Divi ya Məwiz əbəki na ti nənjəki ka magudar zlam, nigia evidi gana, nəgosa ahər goro a. Əgia akada nəkada ahər goro əna Divi gani nana.

¹² Nahkay ti pakama ge Melefit ya Məwiz əbəki ni ti zlam *nəlatani, Divi ya a hud gani bu ni day nəlata, sulumani, divi ge jiri. ¹³ Əgia nahkay ti zlam sulumani ni agray ti nu məmətani kə eri ge Melefit aw ? Aha ! Nahkay do. Nu məmətani kə eri ge Melefit ti azuhva zlam magudarani. Nəza zlam sulumani na, nəgudara zlam əna nəy a ; nigie evidi gana, nahkay nəməta əna nəy a. Zlam gani əgravu ti mis təsar zlam magudarani ti zlam magudarani edediş, adaba nəzay Divi ge Melefit mək nəgudar zlam ya Melefit ədəm e Divi gayəy ni bu təgudar ba ni : nahkay magudar zlam gani əbələy do simiteni.

Mis ti əgia evidi ga zlam magudarana

* 7:7 Məhərana 20.17 ; Mimbiki 5.21.

14 Məsəra *Divi ge Melefit ni ti Məwiz àbəki àna njəda ga *Məsuf ge Melefit. Ay nu ti mis hihirikenı, njəda àfu bi: nahkay nıgia evidı ga zlam magudarana. 15 Ere ye ti nagraı ni ti nəsar do. Ere ye ti nawayay magrani ni ti nagraı do. Ay nagraı ti ere ye ti nawayay do simiteni ni sawaı. 16 Ay tamal nagraı ere ye ti nawayay do ni ti, nəsarə Divi ge Melefit ni zlam sulumani, nəgəskabá. 17 Nahkay nagudar zlam ti àna majalay ahàr goro do. Nagudar zlam ti adaba nıgia evidı ga zlam magudarana, nıslıki makadfanəvana do. 18 Nəsəra àna vu goro gedebeni ni ti nıslıki magray zlam sulumani koksah. Nahkay nıslıki mawayay magray zlam sulumani tata, ay ti nıslıki magrani koksah. 19 Zlam sulumani ya nawayay nagraı ni ti nagraı do. Ere ye ti nagraı ni ti zlam magədavani ya ti nawayay do ni sawaı. 20 Ere ye ti nagraı ni ti ere ye ti nawayay do ni. Tamal nahkay ti nəsarə nagudar zlam ti àna majalay ahàr goro do. Nagudar zlam ti adaba vu goro gedebeni, nıgia evidı ga zlam magudarana palam.

21 Nəsəra ere ye ti agravu ni nahkay hi: nawayay nagraı zlam sulumani, ay ere ye ti nıslıki magrani ni ti zlam magədavani cilıı. 22 A majalay ahàr goro bu ni ti Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti zlam sulumani, àbəlafu. 23 Ay nəsarə vu

goro gedebeni; àrakaboru akaba majalay ahàr goro sulumani ni do. Nahkay ti nıslıki magray ere ye ti nədəm sulumani, àbəlafu ni koksah. Vu goro ni gedebeni nahkay ti nıgia evidı ga zlam magudarana. 24 Nasay cicihi timey! Ere ye ti vu goro gedebeni ni awayay ni ti amazoru nu e kisim vu timey. Way eslıki mahəngay nu way? 25 Ahəngay nu ti Melefit. Ahəngay nu ti àna təwi ga Bay geli Yezu *Krist! Nəgri səsı dal-dal!

Nahkay nu ti, a majalay ahàr goro bu ni ti Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni zlam sulumani, nəgəskabá. Ay àna vu goro gedebeni ni ti nagudar zlam cilıı, nıgia evidı gana.

8

Melefit avi sifa ana leli àna Məsuf gayan

1 Nahkay zla nahəma, ndam ya ti nday akaba Yezu *Krist akada mis bəlanı ni ti Melefit aməgəs tay àna seriya day-day va do simiteni. 2 *Məsuf ge Melefit ti naı njəda-njedani, avu sifa adaba nu akaba Yezu Krist akada mis bəlanı. Azuhva njəda ga Məsuf nani ti nu evidı ga zlam magudarani va do, anəmət va do daya. 3 *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayanı ni bu ni àbi àna njəda ga magray zlam gani nani bi, adaba vu ge mis ti gedebeni əsabay, nahkay nıslıki magray zlam ya ti Məwiz adəm grum ni

do. Ay Melefit àslərbiyu Wur gayan gayanani azuhva zlam magudarani geli : leli mis hihiriken ti gedebeni, magudar zlam, ay vu ga Wur ni gedebeni akada ge mis ni, nahkay Melefit àwəl nañ àna seriya a kəla ge mis vu azuhva zlam magudarani gatay ni. ⁴ Melefit àgray nahkay ti, awayay ti mīgi ndam jireni kè eri gayan, ere ya magudar ni mələbi simiteni, akada ya àdəm e Divi gayan ya Məwiz àbəki ni bu ni. Ay migi nahkay ti àna vu geli gedebeni ni do ; migi ti àna njəda ga *Məsuf Njəlatani. ⁵ Ndam ya ti tagray zlam ya ti vu gatay gedebeni awayay ni ti təjalaki ahər ka zlam ya ti məbərur gatay awayay ni. Ay ndam ya ti tagray zlam ga Məsuf Njəlatani ya awayay ni ti təjalaki ahər ka zlam ya ti Məsuf awayay ni. ⁶ Tamal mis ajalaki ahər ka zlam ya ti məbərur gayan awayay ni ti aməmət. Ay tamal mis ajalaki ahər ka zlam ya ti Məsuf Njəlatani awayay ni ti Melefit aməvi *sifa ya àndav day-day do ni, amagray ti arəna àhəli ahər va do daya. ⁷ Ndam ya ti təjalaki ahər ka zlam ya ti məbərur gatay awayay ni ti nday ndam ezir ge Melefit, adaba təgəskabu Divi ge Melefit do. Ku tədəm təgəskabu nəngu ni tisləki mägəskabani do simiteni. ⁸ Ndam ya ti tagray ere ye ti məbərur gatay awayay ni ti tisləki magray zlam ya ti Melefit awayay ni do

simiteni.

⁹ Ay lekələm ti kəgrum nahkay do : kəgrum ere ye ti məbərur gekəli awayay ni do. Kəgrum ti ere ye ti Məsuf Njəlatani awayay ni sawan. Kəgrum nahkay ti adaba Məsuf ge Melefit àniviyu ana kəli. Maslanja ya ti Məsuf ge Krist àniviyu bi ni ti nañ mis ge Krist do. ¹⁰ Ku tamal vu gekəli gedebeni ni aməmət adaba zlam magudarani nəngu ni, tamal Krist nañ àbu akaba kəli ti Məsuf gayan ya àniviyu ana kəli ni aməvi sifa ana kəli. Aməvi ana kəli ti adaba kīguma ndam jireni kè eri ge Melefit a. ¹¹ Ka ya ti Yezu Krist àmət ni ti Bay Melefit àhəngaraba nañ e kisim ba. Nahkay tamal Məsuf gayan àniviyu ana kəli edədiñ ti, məsəra amahəngaraba kəli e kisim ba bilegena. Amahəngaraba kəli e kisim ba ti àna njəda ga Məsuf gayan ya ti àniviyu ana kəli ni.

¹² Nahkay zla nahəma, bəza ga mmawa, ahər àdəm məgrum ere ye ti Melefit awayay ni, məgrum ere ye ti məbərur geli awayay ni ba. ¹³ Adaba tamal kəgrum ere ye ti məbərur gekəli awayay ni ti akəmətum edədiñ edədiñeni. Ay tamal àna njəda ga Məsuf ge Melefit kəmbərənuma zlam ya ti məbərur gekəli awayay na ferera ti sifa gekəli amandav day-day do. ¹⁴ Ndam ya ti təbu tadəbay divi ga Məsuf ge Melefit ya adəfiki ana tay ni ti nday dek bəza ge Melefit. ¹⁵ Melefit àvia Məsuf gayan

ana kùli a àndava. Məsuf gani nani ti, àgray ti aŋgwaz àwər kùli va do, adaba lekùlum evidi va do. Məsuf gani nani ti agray ti kīgum bəza ge Melefit. Àna Məsuf gani nani ti mazalay Melefit: « Baba, nak Bəŋ geli. »¹⁶ Àna njədə ga Məsuf gani nani ti leli məsəra a majalay ahər geli ba, leli bəza ge Melefit ededīŋ ededīŋeni.¹⁷ Tamal leli bəza ge Melefit ti məsəra Melefit aməgri zlam sulumani ya ti àdəm aməgri ana bəza gayan ni ana leli. Aməgri ana Krist, nahkay aməgri ana leli daya. Aməgri ana leli ti adaba leli məbu macakakabu daliya akaba Krist. Krist àcaka daliya ti ègia gədəkani : nahkay Melefit awayay ti leli day mīgi gədəkani akada ge Krist ya àcakay daliya, ègi gədəkani ni.

Bəza ge Melefit etigi gədəkani akada ge Krist ni

¹⁸ Nəsəra daliya geli ya ti macakay nihi ni ti èsli arana do, adaba Melefit amədəfiki zlam sulumani ana leli. Zlam sulumani nani ti àtam zlam sulumani ndahan ni dek, nahkay amajalaki ahər ka daliya hini day-day va do.¹⁹ Zlam ya ti Melefit àgraya ni dek təbu tahətay, tawayay dal-dal ti Melefit māŋgazli bəza gayan ana tay, ti tīpi.²⁰ Melefit àgray ti zlam ya àgraya ni dek tīgi zlam masakani hayaŋ. Zlam nday nani tīgi nahkay ti àna ahər gatay gatayani do. Melefit àgray nahkay ti, àsəra

aməbrəŋ zlam ya ti àgraya ni nahkay do.²¹ Nihi ti zlam ya ti Melefit àgraya ni dek si tizi kwa. Ay a vad nahan Melefit amagray ti tizi va do. Ka fat gani nani ti zlam nday nani dek etigi zlam gədəkani akada ga bəza ge Melefit etigi gədəkani ni.²² Məsəra ku kani zlam ya ti Melefit àgraya tay a ni dek təbu tahətay, tinjidey, təkakay daliya akada ga wal ya ti awayay ewi wur ni.²³ Tinjidey ti zlam ndahan ya ti Melefit àgraya tay a ni cilin do, leli day məbu minjidey. Melefit àvia Məsuf gayan ana leli a, nahkay məsəra nan amədəm leli bəza gayan. Minjidey ti adaba məbu mahətay vad gani nani. Ka fat gani nani ti Melefit aməvi njədə ana vu geli gedebeni ni.²⁴ Melefit ahəŋga leli a, ay nihi ti mīpi faŋ do. Nahkay məbu mahətay vad gani nani. Tamal mīpia ere ye ti mahətay na ti mahətay va do. Maslaŋa ya ti èpia zlam a mək ahətay keti ni ti way? ²⁵ Ègia mīpi ere ye ti mahətay ni faŋ ndo ni ti mebesey, mahətay.

²⁶ Nahkay *Məsuf ge Melefit day ajənaki leli, adaba njədə geli àbi. Mahəŋgalay Melefit ahəmamam ti məsar do. Ay Məsuf ge Melefit ahəŋgali Melefit ana leli a kəla geli vu. Ahəŋgalay Melefit àna njidey ; pakama gayan ya adəmaya ni ti mis hihirikeni èsliki mədəmani do.²⁷ Ay Melefit ti àsəra ere ye ti àniviyu ana leli a məbərur bu na, àsəra ere ye ti Məsuf gayan

àdám na daya. Adaba Məsuf ni ahəŋgali Melefit ana ndam gayan akada ge Melefit ya ti awayay ni.

²⁸ Məsəra Melefit ti aslama-likabu zlam dek ana ndam gayan ya tawayay nan ni ga mægri zlam sulumani ana tay. Nday gani ti àzalay tay akada gayan ya àwayay ni. ²⁹ Nahkay ndam ya ti Melefit adaba tay ahaslana ni ti àdám amagray ti tigi akada ga Wur gayan ni. Adaba awayay ti Wur gayan ni mīgi gədakani ge mis ndahan dal-dalani ya ti tigia bəza ga məŋana ni. ³⁰ Ndam ya ti àdámki ma ka tay nahkay ni ti àzala tay a daya. Ndam ya ti àzala tay a ni ti àdám nday ndam jireni kè eri gayan. Nday ya ti àdám nday ndam jireni ni ti àdám atəhuriyu a məlan gayan masladani vu daya.

Melefit awayay leli ga kanğay-kanğayani

³¹ Ègia nahkay ti leli mədám nihi ti mam? Tamal Melefit nan əbu akaba leli ti, way esliki ke leli way? ³² Melefit ahəŋgay wur ga hud gayan ndo, əslərbiyu nan ti təkad nan a kəla geli vu dek. Əgra nahkay ti aməgrikivu zlam dek ana leli ga sulum do waw? ³³ Melefit adaba leli a nahkay ti way esliki macalki leli ka zlam magudarani way? Bay ya ti àdám leli ndam jireni ni ti Melefit. ³⁴ Ègia nahkay ti way esliki məgəs leli əna seriya way? Yezu *Krist ti àmət azuhva

leli. Ay ti àmət cilin do, əŋgaba e kisim ba daya, nan əbiyu manjəhadani kə ahar ga daf ge Melefit ka məlan ga gədakani, ahəŋgali Melefit ana leli. ³⁵ Krist ti awayay leli dal-dal. Nahkay ti way esliki macafəŋa nan ga mawayay leli a way? Ku tamal macakay daliya, aŋgwaz awər leli dal-dal, mis təgri daliya ana leli adaba leli ndam ge Krist, zlam məzumani əfəŋ kè leli bi, leli əna mahayma, zlam zləzladani əca leli a, ahkay do ni takad leli nəŋgu ni Krist ambrəŋ mawayay leli aw? ³⁶ Zlam nday nani dek ti akada ma ya ti əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi ni:

« Bay Melefit, kəlavad tawayay mabazl leli azuhva nak; tamənjələŋ ana leli akada ga zlam ga gənaw ya ti tabazl tay ni.* »

³⁷ Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, məyefiŋa kə tay əna njədə ge Krist, nan ya ti awayay leli na; leli məbu əna məmərani dal-dal. ³⁸ Nəsəra edediŋ edediŋena, ere ye ti əcafəŋa Melefit ga mawayay leli a ti əbi: ku kisim, ku sifa, ku *məslər ge Melefit, ku gədakani weley weley do dek, ku zlam ya təbu nihi ni, ku zlam ya təbiyu kama mba ni, ku gədakani ya təgur məlan ya agavəla ni, ³⁹ ku zlam njədə-njədəni ya ti təbiyu agavəla drin ni, ku zlam njədə-njədəni ya ti təbiyu drin a had bu ni,

* 8:36 Limis 44.23.

ku mam mam do ya ti Melefit àgraya ni àcafəŋa Melefit ga mawayay leli a do. Məsəra Melefit awayay leli ti àna təwi ga Bay geli Yezu Krist ya ti àgri ana leli ni.

9

Ndam Izireyel

1 Nu mis ge *Krist, nəsəkad malfada do. Ma goro ya nawayay nədəm ni ti ma ge jiri : nəsəra a məbərur goro ba, *Məsuf Njəlatani day əsəra ma goro ya nawayay nədəm ni ti ma ge jiri. 2 Ma gani nani ti nihi : nəbu nəjalay ahər dal-dal, bərur day awər nu kəlavad, 3 adaba nawayay ndam jiba goro dal-dal ; nday ti bəza ga mmawa, adaba bəŋ ga bəŋ geli bəlanani akaba tay. Tamal ti Melefit etikwesl nu, edekaba nu ata Krist a ti nday təŋgət sifa ti, akal nawayay tamal agravu tata ni. 4 Nday ti bəza huđ ge Izireyel. Melefit adaba tay a ti tigi bəza gayan. Melefit adəfiki ana tay naŋ ti naŋ gədəkani. Melefit *əwəlkabu ma gayan akaba tay, adəfiki *Divi gayan ana tay. Adəfiki ana tay ahəmamam tahəŋgalay naŋ ni akaba àhi ana tay ahkado : « Aməvi zlam sulumani ana kəli. » 5 Nday ti bəza huđ ga Abraham. Ka ya ti tiwi Krist ni ti tiwi naŋ a jiba gatay bu. Krist ti naŋ gədəkani àtam zlam dek, naŋ Melefit, məzləbum naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay.

6 Nğay zlam ya ti Melefit adəm amagray ni agravu do ni ti nədəm ndo. Adaba bəza huđ ge Izireyel dek ti nday ndam *Izireyel ya ti Melefit adaba ni do. 7 Bəza huđ ga Abraham dek ti bəza ge Melefit ya adaba tay a ni do. Adaba əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àhi ana Abraham : « Akəŋgət bəza huđ gayak ti àna Izak.* » 8 Melefit adəm nahkay ti adaba bəza ya tiwi tay dek ti bəza ge Melefit do. Bəza ge Melefit ti nday ya ti Melefit adəm etigi bəza gayan ni cilin. 9 Zlam ya ti Melefit àhi ana Abraham anəgruk ni ti nihi : « Sarta ya ti nədəm ni eminjia ti ananğa. Ka sarta gani nani ti Sara emiwi wur zalani.† »

10 Àgravu ti nani cilin do. Rebeka ti wal ga bəŋ ga bəŋ geli Izak. A vad nahan əzay huđ ga bəza mara. 11 Ka sarta ya ti tiweya tay a faŋ ndo ni ti təgudar aranğa ndo, təgray zlam sulumani ndo daya. Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, Melefit adaba bilin e kidin gatay ba andava akada gayan ya ti awayay na. 12 Wur ya ti Melefit adəkiba naŋ a ni ti, adaba təwi ga wur ya àgray ni do ; Melefit adaba naŋ a nahkay. Melefit àhi ana Rebeka ahkado : « Wur ya ti amadaya enjia ni ti aməgri təwi ana naŋ ya ti amadaya kələŋ a ni.‡ » 13 Əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

* 9:7 Mənjəkiani 21.12. † 9:9 Mənjəkiani 18.10. ‡ 9:12 Mənjəkiani 25.23.

« Zekup ti, nàwaya nan a ;
Eseyu ti, nàwayay nan
ndo.Š »

¹⁴ Ègia nahkay ti leli mādām mam ? Zlam ge Melefit ya àgray ni ti zlam magədavani aw ? Aha, zlam magədavani do ! ¹⁵ A vad nahan Melefit àhi ana Mewiz nahkay hi : « Nəgri sulum ti ana maslaņa ya ti nawayay ni cilin ; asu cicihi ti maslaņa ya ti nawayay ni cilin.* » ¹⁶ Nahkay tamal Melefit adaba mis a ti adaba zlam gayan a ; do ni ti adaba maslaņa gani nani awayay ti Melefit mādaba nan a do, ahkay do ni azuhva tawi ga maslaņa nani ya àgray ni do. Melefit adaba mis a ti adaba maslaņa gani nani asi cicihi palam. ¹⁷ Àbu mabəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àhi ana bay *Faron nahkay hi : « Nədaba kur a, nak bay ti nawayay nədəfiki njəda goro ana mis àna nak, ti mis ga duniya dek tāsər nu Melefit.† » ¹⁸ Nahkay ti tamal Melefit adām : « Maslaņa hini māsū cicihi » ti, maslaņa gani asi cicihi ededīn. Ay tamal Melefit adām : « Maslaņa hini ècuki slimi ba » ti, maslaņa gani nani èciiki slimi do ededīn.

Melefit ti agray zlam akada gayan ya awayay ni

¹⁹ Ègia nahkay ti akəhu ahkado : « Tamal nahkay ti Melefit àdām mis tagudar zlam ti kamam ? Maslaņa ya ti àgray ere ye ti Melefit awayay ni do ni ti way ? »

²⁰ Zləba goro ni, kəgrumkabá gejewi akaba Melefit a ti nak way ? Tamal mis àləmaya zlam a ti zlam nani esliki məhiani « Kələmaya nu a nahkay hi a kamam ? » tata aw ? ²¹ Maslaņa ya aləm zlam ni àsəra ere ye ti agray àna eliḡisl gayan na. Àna eliḡisl gani nani ti esliki mələmaya mandaray gərgəri a cə, bəlan sulumani àtam nahan ni.

²² Tamal Melefit agray akada ga maslaņa ya ti aləm zlam ni ti mam gani acay kur mam ? Nan ti awayay mis tāsər njəda gayan akaba ahəmamam azum bəruv ni ; ku tamal nahkay nəngu ni mis ya ti akal azumki bəruv ka tay, a vad nahan etizi ni ti nan àbu ebesi ana tay dal-dal. ²³ Melefit agray nahkay ti, awayay ti mis tāsər nan Bay njəda-njədani dal-dal, agri sulum ana mis. Nahkay mis ndahan təsi cicihi, àdām amagray ti tənəhad akaba nan a məlan gayan sulumani bu. ²⁴ Leli day məkibu ka tay : Melefit adaba leli e kidīn ga ndam *Zude ba, adaba leli e kidīn ga nday ya ti nday ndam Zude do ni ba daya. ²⁵ Nahkay bay mahəngaray *pakama ge Melefit Oze àdām ahaslani nahkay hi :

« Melefit àdām : “Nday ya ti nday ndam goro do ni ti anədaba tay a, anədām nday ndam goro.

Ndam ya ti ahaslani nawayay tay do ni ti anawayay

tay.” †

²⁶ Ahaslani ti Melefit àhi ana tay: “Lekulàm ndam goro do.”

Ay a vad nahan ti atəhi ana tay:

“Lekulàm bəza ge Melefit Bay ga sifa ni.” § »

²⁷ Izayi bay mahəngaray pakama ge Melefit ni day àdəmkiā ma ka ndam *Izireyel a. Àzlah, àdəm: « Melefit àdəm: “Ku tamal ndam Izireyel tawuda, nday dal-dal akada wiyəŋ ga zalaka nəŋgu ni, anahəngay mis 6al e kidin gatay bu cilin.

²⁸ Bay Melefit amagray ere ye ti àdəm amagray ka had ni dek. Aməpəs do, ara agray weceweci.” * » ²⁹ Izayi àdəm keti:

« Bay Melefit Njəda-njədani àvia bəza hud ana leli a.

Tamal àvi bəza hud ana leli ndo ni ti

akal mīgia ahàr akada ga ndam *Sodom ya

Melefit èzin tay dek na,

akal mīgia ahàr akada ga ndam *Gomor na

daya. † »

Ndam məfəki ahàr ka Yezu Krist ti nday ndam jireni kè eri ge Melefit

³⁰ Ègia nahkay ti leli mədəm mam? Nday ya ti nday ndam *Zəde do ni tàdəbay divi ge migi ndam jireni kè eri ge Melefit ndo. Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni təfəkiā ahàr ke Yezu a, nahkay Melefit àdəm nday ndam jireni kè eri

gayan. ³¹ Ay ndam *Izireyel ti ni tawayay tigi ndam jireni kè eri ge Melefit àna mədəbay *Divi ya ti àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz bu ni. Ay nahkay ti tislīki migi ndam jireni kè eri ge Melefit ndo.

³² Tislīki ndo ni ti kamam? Adaba tawayay migi ndam jireni ti àna məfəki ahàr ke Melefit do. Tawayay migi ndam jireni ti àna təwi gatay ya tagray ni. Gatay ya tagray nahkay ni ti tija asak àna akur ya azəgad mis na:

³³ akur gani nani ti *Krist. Melefit àdəmkiā ma a Wakita gayan ba nahkay hi a:

« Cəm day! Nafəkad akur ga mazəgad mis a kəsa *Siyon bu.

Akur gani nani ti mis etiji asak àna nan.

Maslanja ya àfəkiā ahàr a ni ti atəbəkī mimili day-day do. † »

10

¹ Bəza ga mmawa, nahəngalay Melefit dal-dal, nawayay ti ndam *Zəde tārā afa ge Melefit a ti mähəngay tay. Nawayay dal-dal ti ere gani mǎgravu. ² Nəsəra nday ti tawayay mədəbay Melefit àna njəda gatay dek, ay ti təsər divi gani do. ³ Mis tigi ndam jireni kè eri ge Melefit ahəmamam ti təsər do. Nahkay tədəbay divi gatay nahan. Tagray nahkay ti, təmbrəŋa Divi ge Melefit ya àvi ana mis ti tigi ndam jireni àna nan na. ⁴ Ere ye ti Melefit àwayay magrani

§ 9:26 Oze 2.1. * 9:28 Izayi 10.22-23.

† 9:33 Izayi 8.14 ; 28.16.

† 9:29 Izayi 1.9 ; Mənjəkiani 19.23-28.

àna Divi gayan̄ ya M̄wiz àbaki ni ti *Krist àgra àndava. Ndam ya ti tigi ndam jireni kè eri ge Melefit ni ti, nday ya ti táfaki ahàr ke Krist ni. Nday dek etigi ndam jireni.

Melefit ti Bay mahəngay mis dek

⁵ Ahaslani ti M̄wiz àdəmkiā ma àki ke *Divi ya t̄bu m̄bəkiani a wakita gayan̄ bu na. Ere ye ti àdəm ni ti adafaki ahəmamam mis t̄gi ndam jireni kè eri ge Melefit àna Divi gani nani mam : « Maslaŋa ya ti àgəskabá ere ye ti àbu m̄bəkiani a wakita hini bu na mək agray zlam gani nani dek nahəma, Melefit aməvi sifa azuhva nani.* » ⁶ Ay àki ke migi mis jireni kè eri ge Melefit àna m̄fəki ahàr ti t̄dəm nahkay hi : « Ŋgay way aməcəloru e melefit vu way ti kəhi ana ahàr ba.† » Tamal kəhi ana ahàr nahkay ti kawayay ti Krist m̄sləkabiya e melefit ba, ay ti àsləkabiya àndava. ⁷ T̄dəm keti : « Ŋgay way amoru afa ga ndam evid way ti kəhi ana ahàr ba. » Tamal kəhi ana ahàr nahkay ti kawayay ti Krist m̄ngaya e evid ba, ay ti àngaya àndava. ⁸ Ay ere ye ti t̄dəm ni ti mam ? T̄dəm nahkay hi : « Pakama ge Melefit ti drin̄ drin̄ akaba nak do. Nan̄ a ma gayak bu, nan̄ a m̄bərurv gayak bu daya. » Pakama gani nani ti pakama ga m̄fəki ahàr ke Krist ya ti leli m̄dəmuru ni. ⁹ Pakama

gani nahkay hi : Tamal nak nakani kədəm àna ma gayak kè eri ge mis Yezu ti nan̄ Bay gədakani, tamal kəgəskabá a m̄bərurv gayak ba Melefit àhəngaraba nan̄ e kisim ba ti, Melefit amahəngay kur. ¹⁰ Tamal mis afəki ahàr ke Krist àna m̄bərurv bəlan̄ ti, Melefit adəm maslaŋa gani nani mis jireni kè eri gayan̄. Tamal mis adəm àna ma gayan̄ kè eri ge mis Yezu ti nan̄ Bay gədakani ti, Melefit amahəngay maslaŋa nani.

¹¹ Àbu m̄bəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Ku way way do àfəkiā ahàr a ti atəbəki mimili day-day do.‡ » ¹² Nahkay ndam *Zude ti nday gərgəri akaba ndam ya ti nday ndam Zude do ni do. Nday dek Bay gatay bəlan̄, avi zlam sulumani kay ana ndam ya ti tahəngalay nan̄ ni dek. ¹³ Adaba àbu m̄bəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Ku way way do ahəngalay Bay geli àna m̄bərurv bəlan̄ ti Melefit amahəngay nan̄. § »

¹⁴ Ay tamal táfaki ahàr ndo ni ti tahəngalay nan̄ ahəmamam ? Tamal t̄ci ma gayan̄ ndo ni ti táfaki ahàr ahəmamam ? Tamal mis t̄hi ma gani ana tay ndo ni ti t̄ci ahəmamam ? ¹⁵ Tamal Melefit àslər ndam m̄hi ma gani ana mis ndo ni ti ndamam t̄dəm ma gani mam ? Nahkay àbu m̄bəkiani a Wakita ge Melefit bu : « Maslaŋa ya ti ara afa ge mis ga m̄hi Ma

* 10:5 Levi 18.5. † 10:6 Mənjay Mimbiki 30.12-14. ‡ 10:11 Izayi 28.16.

§ 10:13 Zhwel 3.5.

Məwəni Sulumani ana tay a ni ti tægəskabu naŋ àna məmərani dal-dal.* » 16 Ay Ma Məwəni Sulumani gani ti, tægəskabu ti mis dək do. Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni àdəm : « Bay Melefit goro, ma geli ya ti mədəm ni ti way àgəskabá way ? » † 17 Nahkay tamal maslaŋa àfəkia ahàr ka Yezu a ti, adaba ècia ma palam. Ma ya ti èci ni ti ma àki ke Krist.

18 Ay ègia nahkay ti nədəm : Ndam *Izireyel təbi slimi ana ma hini ndo aw ? Iy, təbia slimi a, adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Ma gatay ya tədəm ni ti tədəmoru a mələŋ vu dək.
Mis ga duniya dək təbia slimi ana ma gana.‡ »

19 Nahkay ti nədəm keti : Ndam Izireyel ticia ma ya təbi slimi na waw ? Təwayay miceni ndo. Adafaki enjenjeni ti ma ge Məwiz ya àhi ana tay ni. Àhi ana tay ahkado :

« Melefit àdəm :
“Anəgri zlam sulumani ana ndam ya ti tislari aŋa do, təsər aŋa do ni, ti lekələm kəgrumləŋ solu ana tay, ti kəzumumki bəruv ka tay.” § »

20 Kələŋ gani Izayi àdəm vay-vay :

« Melefit àdəm : “Nəgray ti ndam ya ti tədəbay nu do ni tədu ahàr, nahkay ti tədua ahàr a.

Nəngazliva ana ndam ya ti təjalaku ahàr do na.”

* »

21 Ay àki ka ndam Izireyel ni ti ni Izayi àdəm ma hini :

« Melefit àdəm : “Kələvad nəhəlkaba ahar a, nawayay ti ndam goro təŋga afa goro a.

Ay ti təwayay mici pakama goro do, tadəbay divi gatay nahan zlam gatay.” † »

11

Melefit àmbrəŋ ndam Izireyel ndo

1 Ègia nahkay ti Melefit àmbrəŋa ndam *Izireyel, ndam gayan na waw ? Aha, àmbrəŋ tay ndo ! Adaba nu day zal Izireyel, nu wur huđ ga Abraham, ge dini ge Benjemen. 2 Melefit àmbrəŋ ndam gayan ya adaba tay kwa ahaslani na ndo. Kəsərum ma ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu àki ka Eli ni do waw ? Ka ya ti adafaya ere ye ti ndam Izireyel təgray na ti àhi ana Melefit nahkay hi : 3 « Bay goro ni, təbazla ndam mahəŋgaray *pakama gayak a, təmbədkaba mələŋ meviyekukki zlam na dək, àgəjəni nu bələŋ, tawayay takad nu daya.* » 4 Ay Melefit àhəŋgrifəŋ ti ahəmamam ? Àhi nahkay hi : « Nədaba mis zawalana dəbu adəskəla, nday ndam goro. Nday nani ti təbəhadī mirdim ana Bal †

* 10:15 Izayi 52.7. † 10:16 Izayi 53.1. ‡ 10:18 Limis 19.5. § 10:19 Mimbiki 32.21. * 10:20 Izayi 65.1. † 10:21 Izayi 65.2. * 11:3 1 Bəbay 19.10, 14. † 11:4 Bal ti slimi ge melefit ga ndam Kanaŋ.

day-day ndo. » ⁵ Ka sarta geli hini day Melefit àbu agray nahkay. Àdaba mis a 6al e kidin̄ ge mis ndahan̄ ba. Àdaba tay a ti adaba awayay agri zlam sulumani ana tay zlam gayan̄. ⁶ Àdaba tay ga sulum gayan̄ a ti adafaki adaba tay a ti azuhva tawi gatay ya tagray ni do. Tamal ti adaba tay azuhva tawi gatay ya tagray na ti, akal ere ye ti Melefit àgray ga sulum ni ti àgray ti ga sulum va do.

⁷ Nahkay ti ere ye ti ndam Izireyel tadabay ni ti tən̄gət ndo : mis ndahan̄ ya ti Melefit adaba tay a ni tən̄gət. Nday ndahan̄ ya tən̄gət ndo ni ti Melefit àgray ti ticiiki slimi ba. ⁸ Àbu mabəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi :

« Melefit àgray ti tisl̄iki majalay ahàr ba,
nday akada ndam ya ti tidin̄gezey àna d̄uwir ni.
Àgray ti eri gatay ni èpi divi va ba,
slimi gatay ni day èci zlam va ba.

Ku kani day nday nahkay.‡ »

⁹ Devit day adəm̄kia ma ka tay a, adəm̄ nahkay hi :

« Wuməri gatay ya tagray ni ti m̄gəsa tay
akada ga kəmbazl na ahkay do ni akada ga zəva na,
m̄azəgad̄ tay, Melefit m̄tra6 tay azuhva wuməri gani nani.

¹⁰ Eri gatay ni m̄wəluf ti t̄ipi divi àna nan̄ va ba.

Melefit m̄fəki zlam m̄adəsani ka tay,
m̄ehē6kia aləŋ ka tay a kəlavaf. § »

¹¹ Ègia ndam *Zude tija asak a, t̄ədəd̄ ni ti tan̄jəhadkiviyu kan̄gay-kan̄gay h̄uya waw ? Aha, tan̄jəhadkiviyu do. Nday gani tagudara zlam a nahkay ti, Melefit awayay ahəŋgay mis ndahan̄ ya nday ndam Zude do ni, ti ndam Zude t̄ipi, t̄awayay ti Melefit m̄ahəŋgay tay daya. ¹² Ga ndam Zude ya tagudar zlam ni ti Melefit àgria zlam sulumana ana ndam ga *duniya dal-dal àna nan̄ a. Ga ndam Zude ya ti t̄ijikia ke divi a ni ti Melefit àgria zlam sulumana dal-dal ana nday ya ti nday ndam Zude do na àna nan̄ a. Ay tamal ndam Zude ni dek tən̄gəkia ke divi ge Melefit a ti Melefit amagray zlam sulumani dal-dal atam ya ti àgray ni do waw ?

Ahamamam Melefit ahəŋgay ndam ya ti nday ndam Zude do ni

¹³ Ay nihi n̄ahi ma ti ana k̄uli dek do ; n̄ahi ma ti ana k̄uli ya ti lek̄uləm̄ ndam *Zude do ni cilin̄. Nu zal asak ge Melefit ; Melefit àsl̄er nu ga m̄ahi ma gayan̄ ana mis ti àsl̄eribiyu nu ti ana k̄uli. Nahkay n̄ədəm̄ t̄awi goro ya nagraj ni ti t̄awi gədakani, ¹⁴ adaba nawayay tamal agravu tata ti ndam jiba goro day t̄awayay zlam ya ti Melefit àgri ana mis ndahan̄ ni. Nahkay ti bi azuhva

‡ 11:8 Mənjay Mimbiki 39.3 ; Izayi 6.10.

§ 11:10 Limis 69.23-24.

tawi goro ni ndam goro ndahaŋ atara afa ge Melefit a ti mâhəŋgay tay aw. ¹⁵ Ka ya ti Melefit àmbrəŋ ndam Zude hayaŋ ni ti, àgray ti mis ndahaŋ ya təbu a duniya bu ni tisliki marana afa gana ti mâhəŋgay tay. Ègia nahkay ti tamal ndam Zude dek tənğa afa gana ti mâhəŋgay tay ti mədəm ahəmamam ? Kala akada təməta mək tənğaba !

¹⁶ Tamal ma ga zlam ya ti tawi ana Melefit ni ge Melefit ti, zlam ni dek gayaŋ daya do waw ? Nahkay keti, tamal sliri ga mən ga zlam ge Melefit ti, ahar gani day dek gayaŋ do waw ? ¹⁷ Ndam Zude ti akada mən ga zlam ya ti Melefit àjav ni ; nak ti ni akada ahar ga mən ga zlam ya ti afət kwanə e gili ni. Melefit èkelkia ahar ga mən ga zlam gayaŋ ndahaŋ a, àzay kur mək àfəkiyu kur e kidin ga ahar gani ndahaŋ ni bu, ti yam ga mən ga zlam ni mărukvoru bilegeni. ¹⁸ Ègia nahkay ti kəyefin kà ahar ga mən ga zlam ya ti Melefit èkelkia tay a ni ba. Keyefin kà tay ti kamam ? Nak ya ti ahar ga zlam ya ti Melefit àfəkiyu kur ni ti, kəvi njəda ana sliri ga mən ga zlam ni ti nak do : sliri ga mən ga zlam ni avuk njəda ana nak sawaŋ.

¹⁹ Bi nak kədəm ahkado Melefit èkelkia ahar ga mən ga zlam na ga məfəkiyu kur do waw ? ²⁰ Iy nahkay edefin. Melefit èkelkia tay a ti adaba təgəsiki ma gayaŋ do. Nak ti ni àfəkiyu kur adaba kəfəkia

ahàr a palam. Nahkay ti kiji zlabay àna zlam gani nani ba, aŋgwaz məwər kur sawaŋ. ²¹ Ahar ga mən ga zlam ya ti tàbalkiaya ka mən gana ni təsi cicihi ana Melefit ndo. Nahkay day tamal nak kəmbrəŋə məfəki ahàr ke Melefit a ti nak day akəsi cicihi do. ²² Ahàr àdəm kəsər Melefit ti agri sulum ana mis, atra6 mis daya. Ndam ya ti təgudara zlam a ni ti atra6 tay ; nak ti ni àgruka sulum gayaŋ a. Ay ahàr àdəm kəsər kəlavad naŋ àbu agruk zlam ga sulum gayaŋ. Tamal kənjəhad nahkay do ni ti emekelkia kur a daya. ²³ Nday ndahaŋ ya ti Melefit èkelkia tay a ni ti, tamal tàmbatkaba majalay ahàr gatay a, təgəsikia ma ti amahəŋgarkiyu tay ka mən gani. Adaba Melefit ti njəda-njədani, esliki magrani nahkay tata. ²⁴ Nak ti kàbalkiaya ka mən ga zlam ya ti àfətaya e gili a ni, ay Melefit àzay kur mək àfəkiyu kur dəgar ka mən ga zlam ya ti kàbalkiaya ndo ni. Àgra nahkay ti esliki mazay ahar ga zlam ya ti èkelkia ka mən gana ni mək ahəŋgarkiyu koksah aw ? Esliki mahəŋgarkiyani !

Melefit amahəŋgay jiba ga ndam Zude

²⁵ Bəza ga mmawa, ma na haŋ àbu Melefit aŋgaha : nihi ti nawayay ti kəsərum ma gani nani, adaba nawayay ti kəhumi ana ahàr lekəlm ndam məsər zlam ba. Ma gani nihi : mis ndahaŋ e

kidin̄ ga ndam *Izireyel bu atəgəskabu ma ge Melefit faṅ do, si ka sarta ya ti nday ya ti nday ndam *Zəde do, Melefit àdaba tay a ni atəfəkia ahàr ke Melefit a dek kwa. ²⁶ Nahkay day kwa ti Melefit amahəṅgay jiba ge Izireyel dek. Nədəm nahkay ti adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi, Melefit àdəm :

« Bay mahəṅgay mis emicik-biyu ti a *Siyon ;

aməmbərfəṅa zlam magudarana ga bəza hud ge Zekup na kà tay a.

²⁷ Pakama goro ya ti anəwəlkabu akaba gatay ni ti nahkay :

ka sarta gani nani ti anəmbərfəṅa zlam magudarana gatay na kà tay a.* »

²⁸ Ndam Izireyel təgəskabu *Ma Məweni Sulumani ndo, nahkay ti tìgia ndam ezir ge Melefit a. Tìgi ndam ezir ge Melefit ti azuhva kəli, adaba kəṅgətuma zlam sulumana àna naṅ a. Ay ahaslani ti Melefit àdaba ndam Izireyel a, nahkay ti awayay tay azuhva ata bəṅ gatay. ²⁹ Məsəra, tamal Melefit àzala mis a, àvia zlam sulumana ti àmbat ahàr day-day do. ³⁰ Ahaslani ti lekulum kəgəsumkabu ma ge Melefit ndo, ay nihi ti kəsumia cicihi a. Kəsumi cicihi ti adaba ndam Izireyel təmbəṅa məgəskabu ma gayaṅ a. ³¹ Ndam Izireyel day nahkay : təmbəṅa

məgəskabu ma ge Melefit a, mək lekulum kəsumi cicihi. Melefit àgray nahkay ti, awayay ti nday day təsi cicihi. ³² Nahkay ti mis dek təmbəṅa məgəsiki ma ana Melefit a, mək Melefit àgray ti tənəhad nahkay, adaba awayay ti mis dek təsi cicihi.

Məzləbum Melefit !

³³ *Sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti àndav day-day do. Majalay ahàr gayaṅ akaba məsər zlam gayaṅ àndav day-day do daya. Way àsəra ere ye ti àdəm agray na way ? Way esliki moroni àna divi gayaṅ ya ti akoru àna naṅ ni way ?

³⁴ Majalay ahàr ga Bay Melefit ti way àsəra way ?

Way àvia sawari a ana Melefit a day-day way ? †

³⁵ Way duwa gayaṅ àfəṅ kə Melefit, awayay ti Melefit məpəli way ? ‡

³⁶ Maslaṅa gani àbi, adaba àgraya zlam a dek ti Melefit, zlam ya àgraya ni dek təbu ti azuhva naṅ, àgriaya ti ana ahàr gayaṅ gayaṅani. Mis dek təzləbay naṅ ga kaṅgay-kaṅgayani ti. Aya nahkay !

12

Manjəhad məweni ga ndam ge Melefit

¹ Bəza ga mmawa, leli məsia cicihi ana Melefit a, mək àgria sulum gayaṅ ana leli a ti, nəhia ma gana ana kəli a àndava. Ègia nahkay ti nahəṅgalay kəli, nawaway

* 11:27 Izayi 59.20-21 ; 27.9. † 11:34 Mənjay Izayi 40.13. ‡ 11:35 Mənjay Zawop 41.3.

ti kâvumi ahàr gekûli dek ana Melefit, akada ya ti tævi zlam ana Melefit ahaslani mak tislîji ni. Ay lekulum ti tislîj kûli do: lekulum kâbum àna sifa, lekulum ndam *njelatani ge Melefit, lekulum kâbêlumfəŋ kè Melefit. Tamal kævumi ahàr gekûli dek ana Melefit ti, kâbum kâzlabum Melefit àna divi gani. ² Nawayay ti kâdêbum divi ga ndam ga *duniya ba. Mbrəŋum ti Melefit mambatikaba majalay ahàr ana kûli a, mâvi majalay ahàr nahan ana kûli. Nahkay ti akəsərum zlam ya ti Melefit awayay ni: zlam sulumani, zlam maɓəlani, zlam lalani, arəŋa àhəcakivu do.

³ Melefit àgrua sulum gayan a, àgray ti nîgi zal asak ga Yezu. Nahkay ti nəhi ana ku way way do e kidîŋ gekûli bu èji zlabay ba, àhi ana ahàr manjəhad gayan gəɗakani àtam ya Melefit àvi ni ba. Ay ti ahàr àdəm mâjalay ahàr sulumani àki ka manjəhad gayan sawan, akada ya Melefit àvi manjəhad gərgəri ana ndam ya təfəki ahàr ni. ⁴ Məsəra mis lu vu bəlan, ay ti zlam ndahan kay təfəŋ kà vu ni. Zlam nday nani ya təfəŋ kà vu ni ti ku weley weley do nan əbu àna tæwi gayan tusa. ⁵ Leli day nahkay: leli kay, ay leli dek məfəki ahàr ke *Krist ti, mîgia vu a bəlan. Ku way way do àfəŋ kà vu ni, ay ti vu ni gayan ciliŋ do, geli dek. ⁶ Melefit àvia njəɗa ga magray tæwi gərgərana ana leli àna sulum gayan a;

nahkay ti ahàr àdəm ku way way do mągray tæwi ni akada ga *sulum ge Melefit ya àgri ni. Tamal Melefit àvia njəɗa gayan ana mis ga məhəŋgri ma gayan ana mis a nahəma, maslanja gani məhəŋgaraya akada ge Melefit ya àvi njəɗa gani na. ⁷ Maslanja ya ti Melefit àvia njəɗa ga məjənaki mis a ni ti, maslanja gani nani məjənaki mis. Maslanja ya ti Melefit àvia njəɗa ga macahi zlam ana mis a ni ti, maslanja gani nani məcahi zlam ana mis. ⁸ Maslanja ya ti Melefit àvia njəɗa ga məvi njəɗa ana mis a ni ti, maslanja gani nani məvi njəɗa ana mis. Maslanja ya ti Melefit àvia njəɗa ge midi zlam gayan ana mis a ni ti, mēdey àna huɗ bəlan. Maslanja ya ti Melefit àvia njəɗa ga mədi kama ana mis a ni ti, maslanja gani nani mągray tæwi gani, àmbrəŋ ba. Maslanja ya ti Melefit àvia njəɗa ga məgri sulum ana ndam ya tasay cicihi na ti, mągri ana tay àna məmərani.

⁹ Ahàr àdəm kawayumvu ge jiri ge jireni kwa. Cuhwumfəŋa kà zlam magudarana. Grum tæwi sulumani kəlavad. ¹⁰ Wayum ndam ge Krist ndahan ni lala, wayum tay adaba lekulum kà mən gekûli. Ku way way do məhəŋgriuru ahàr a had ana maslanja nahan, mązay njəɗa gayan mątam maslanja nahan ni àna məhəŋgriuru ahàr a had. ¹¹ Grum tæwi àna njəɗa gekûli dek, kəgrum masəfa ba. Grumi tæwi ana Bay geli àna

hud bəlan, kəmbərənum ba.
 12 Kəsəruma Melefit aməvi
 ere ye ti àdəm aməvi ana
 kəli ni, nahkay ti mərumbu.
 Tamal kacakum daliya ti
 zum njəda gekəli, bəsəm.
 Həngalum Melefit kəlavad,
 kəmbərənum ba. 13 Tamal
 zlam àhəci ndam njəlatani ge
 Melefit ti jənumki tay. Zum
 njəda gekəli ga məgəskabu
 ndam ya tara afa gekəli a ni.

14 Tamal mis təgri daliya
 ana kəli ti həngalum Melefit
 ti məgri sulum gayənan ana
 tay. Kətikwəsləm tay ba,
 həngalum Melefit ti məgri
 sulum gayənan ana tay sawənan.
 15 Mərumbu akaba ndam ya
 ti təmərvi ni, təwəm akaba
 ndam ya ti titəwi ni. 16 Ma
 gekəli mārakaboru. Kəzum
 ahər gekəli akada lekələm
 gədəkani ba. Ku tamal təvi
 təwi gəziteni ana kəli nəngu
 ni, grum. Ngay lekələm ndam
 məsər zlam ti kəhumi ana
 ahər ba.

17 Ku way way do tamal
 əgudaria zlam ana kəli a ti
 kəhəngrumivu ba: jalumki
 ahər ka magray zlam su-
 lumani kə meleher ge mis dek
 sawənan. 18 Lekələm ti, tamal
 agravu ti, njəhadum akaba
 ku way way do àna sulumani.
 19 Bəza ga mmawa, nawayay
 kəli: tamal mis əgudaria
 zlam ana kəli a ti lekələm
 lekələmeni kəhəngrumivu
 ba. Mbrənum Melefit
 məzumki bəruv, mətəra nən
 zlam gayənan. Kəsəruma

əbu məbəkiani a Wakita ge
 Melefit bu nahkay hi: « Bay
 Melefit àdəm: “Bay magray
 seriya ti nu; Bay məhəngri-
 vuv zlam magudarani ana mis ti
 nu.” * » 20 Ay ti əbu məbəkiani
 nahkay hi keti: « Tamal ləwir
 awər zal ezir gayak nahəma,
 vi zlam məzumani. Tamal
 yam akada nən a ti cəhiaya.
 Tamal kəgri nahkay ti, kala
 akada kəbəkuyu azay ga aku
 ka dalahar.† » 21 Kigum evidi
 ga zlam magudarani ba.
 Grum zlam sulumani ti zlam
 magudarani mələbi va bi.

13

*Məgəsiki ma ana ndam ya
 təgur mis ni*

1 Ku way way do məgəsiki
 ma ana ndam ya təgur mis
 ni. Ndam məgur mis ni
 dek ti Melefit àdiyu tay; bay
 məgur mis ya ti Melefit àdiyu
 nəndo ni ti àbi. 2 Nahkay
 masləna ya ti əgəsiki ma
 ana ndam ya təgur mis ni
 do ni ti əgəskabu ere ye
 ti Melefit awayay ni do.
 Ndam ya tagray nahkay ni
 ti tagray ti Melefit məwəl
 tay àna seriya. 3 Tamal mis
 agray zlam sulumani ti ndam
 magray seriya təsi aṅgwaz
 do. Təsi aṅgwaz ti ana ndam
 ya ti tagudar zlam ni cilin.
 Nahkay tamal kawayay ti
 ndam magray seriya təsuk
 aṅgwaz ba nahəma, gray zlam
 sulumani. Tamal kagray
 nahkay ti atazləbay kur

* 12:19 Mimbiki 32.35. † 12:20 Gozogul 25.21-22. Azay ga aku: mis ndahan
 tədəm adafaki daliya, Melefit amatra masləna gani dal-dal, ay mis ndahan ti ni
 tədəm adafaki mimili ti masləna gani məmbatkaba majalay ahər a.

sawaŋ. ⁴ Adaba ndam ya tægur mis ni tægri tæwi ti ana Melefit. Melefit àdiyu tay ti, ti kânjehad àna sulumani. Ay tamal kagudar zlam ti tæsuk aŋgwaz, adaba tisliki matrað mis ; Melefit àvi njæða gani ana tay ti masakani do. Tægri tæwi ana Melefit, tatraði ndam ya ti tagudar zlam, azumki bæruf ka tay ni. ⁵ Nahkay ti ahàr àdæm mægæsumiki ma ana tay. Mægæsumiki ma ana tay ti azuhva tisliki matrað leli cilin do : azuhva mæsæra Melefit awayay ti mâgray nahkay palam.

⁶ Kabæhadum hadam ti azuhva nani daya, adaba ndam ga ŋgumna ti Melefit àdiyu tay ti tâgray tæwi gani nani lala. ⁷ Nahkay zla nahæma, ahàr àdæm kæpælumi ana ku way way do ere ye ti àgæski kæpælumi ni : ana bay mæhæl hadam ti pælumi hadam ; ana bay mæhæl jaŋgal ti pælumi jaŋgal ; ana bay magray seriya ti grumfæŋa aŋgwaz a ; ana bay mægur mis ti ni hæŋgrumioru ahàr a had.

Wayumvu

⁸ Ahàr àdæm maslaŋa àdæbay kuli àna duwa ba, pælumkaba dek. Ay duwa àbu bælaŋ ti kæpælumkaba kok-sah : duwa nani ti mawayay mis. Ku way way do mâwayay maslaŋa nahaŋ, adaba tamal naŋ àbu agray nahkay ti àgra ere ye ti Melefit àdæm tâgray e Divi gayan bu na dek.

⁹ Mæsæra *Divi ge Melefit a. Melefit àdæm : « Kàgray hala ba, kækad mis ba, kigi akal ba, araŋa ga maslaŋa ègæk eri ba.* » Ay Divi nahaŋ àbu ti, Divi nday nani dek akaba Divi ndahaŋ ni dek tævu a hud gani bu. Divi gani nani nihi : Melefit àdæm : « Wayay ndam ya ti nak kàbu akaba tay ni akada ya ti kawayay ahàr gayak gayakani ni.† » ¹⁰ Tamal kawayay maslaŋa ya nak kàbu akaba naŋ ni ti kægri zlam magædavani do. Nahkay tamal kawayay mis ti, kàgra ere ye ti Melefit àdæm tâgray na dek.

Maslamalavani

¹¹ Kæsæruma sarta ya ti leli mævu nihi na daya. Sarta gekuli ga mepidekvabana e dæwir ba ènjia. Adaba nihi ti sarta ge Melefit ya ara ahæŋgay leli ni ènjikia ke leli a cifa, àtam ya ka ya ti mænjàki ka mæfæki ahàr ka Yezu ni. ¹² Nihi ti lævæŋ àbu ara andav, mælaŋ ara aslay wudak. Ègia nahkay ti mæbatumi alæŋ ana zlam ge mis ya tagray a mælaŋ ziŋ-ziŋeni bu ni. Mæhælum zlam ahar ya makadvu àna naŋ a mælaŋ masladani bu ni. ¹³ Manjæhadum lala, akada ge mis ya tanjæhad a mælaŋ masladani bu ni. Mævumi vu geli ana zlam mæzumani ahkay do ni ana zum ba ; mægum hala ahkay do ni mesæwehvu ba ; mælægumvu ahkay do ni mægum solu

* 13:9 Mænjay Mahærana 20.13-17 ; Mimbiki 5.17-21 ; Levi 19.18. † 13:9 Levi 19.18.

ba daya. ¹⁴ Zum Bay geli Yezu *Krist akada ga ndam slewja ya tãhæl zlam ahar gatay ni. Kigum evidi ga zlam ga duniya va ba, kãjalumki ahàr ka tay va ba.

14

Ngay majalay ahàr ga maslaña nahanj àbelay do ni ti kàdãmum ba

¹ Maslaña ya ti àfækia ahàr ka Yezu a, àsær njeda ge Melefit lala fañ do ni ti, gəsumkabá nañ a lala. Ngay majalay ahàr gayañ àbelay do ni ti kàdãmum ba. ² Maslaña nahanj àhi ana ahàr esliki məzum zlam dek: maslaña nahanj ti ni àhi ana ahàr azum eli slimberi cilinj. Àdãm nahkay ti adaba àsær njeda ge Melefit lala fañ do. ³ Maslaña ya ti azum zlam dek ni ngay maslaña ya ti àzum zlam dek do ni èsli arañja do ni ti àdãm ba. Maslaña ya ti àzum zlam dek do ni ti ni ngay maslaña ya azum zlam dek ni àgudara zlam a ti àdãm ba daya. Adaba maslaña gani nani ti Melefit àgəskabá nañ a. ⁴ Nak ya ti kàdãm bay magray tawi ga maslaña nahanj àgudara zlam a ti nak way? Tamal nañ àki ke divi ahkay do ni èjikia ke divi a ti, ma gani gayak mam? Ma ti ga bay gayañ cilinj. Ay ti maslaña gani nani emijikia ke divi a do, adaba Bay geli esliki magrani ti èjikia ke divi a ba.

⁵ Maslaña nahanj àhi ana ahàr kè eri ge Melefit ti vad nahanj àtam vad nahanj.

Maslaña nahanj ti ni àhi ana ahàr vad ni dek kala-kala. Ku way way do àsəra majalay ahàr gayañ a, mājəhad àna nañ. ⁶ Maslaña ya ti àhi ana ahàr vad nahanj àtam vad nahanj ni ti, agray ti azuhva nañ ka ahar ga Bay geli. Maslaña ya ti azum zlam dek ni day azum ti azuhva nañ ka ahar ga Bay geli, adaba agri səsı ana Melefit. Maslaña ya ti àzum zlam dek do ni day àzum do ni ti azuhva nañ ka ahar ga Bay geli; nañ day agri səsı ana Melefit. ⁷ Tamal mis e kidinj geli bu nañ àna sifa ti, sifa gayañ a ahar gayañ gayañani bu do. Tamal amət nəngu ni, sarta ga məmət gayañ a ahar gayañ gayañani bu do daya. ⁸ Ka ya ti leli məbu àna sifa ni ti, məbu àna sifa ti ka ahar ga Bay geli. Ka ya ti məmət nəngu ni, məmət ti ka ahar ga Bay geli. Nahkay ti ku leli àna sifa, ku məmət nəngu ni, leli ka ahar ga Bay geli. ⁹ Adaba *Krist amət, nihi ti nañ àbu àna sifa ti, ti mīgi Bay ga ndam ya ti nday àna sifa ni akaba ga nday ya ti tàməta ni. ¹⁰ Nak ti kàdãm wur ga muk agudar zlam ti kamam? Nak nahanj ni ti ni kàdãm wur ga muk èsli arañja do ni ti kamam? Mədãmum nahkay ba, adaba leli dek amoru kè meleher ge Melefit, amagrafəña seriya kè leli a. ¹¹ Adaba àbu məbəkiani nahkay hi:

« Nu Bay Melefit, nu Bay ga sifa. Bumi slimi ana ma goro.

Nədãm nahəma: mis dek

atabəhad mirdim kè
meleher goro ;
ku way way do amazləbay
nu, amədəm nu Mele-
fit.* »

¹² Nahkay ti ku way way
do geli Melefit amagrafəna
seriya ; ku way way do geli
amanğəhadaya ere ye ti àgray
na dek àna ma gayan kè mele-
her ge Melefit a.

*Mijñkia bəza ga mən geli ke
divi a ba*

¹³ Nahkay ti ngay mis
ndahan təgudara zlam a ti
mədəmum va ba. Ere ye
ti àgəski mādəm ni ti nihi :
Məgrum ere ye ti ejiñkia
bəza ga mən geli ke divi a
ahkay do ni abiyu tay a zlam
magudarani bu ni ba. ¹⁴ Nu
ti nəšəra ere ye ti Bay geli
Yezu awayay na lala : nahkay
àki ka zlam məzumani weley
weley do ni ti nəšəra kè
eri ge Melefit ti ere ye ti
awəsli ana mis ni ti àbi. Ay
ku tamal nahkay nəngu ni,
tamal maslaña nahan àdəm
zlam hini njəlata do ni ti,
ka nan ti njəlata do ededñ.
¹⁵ Nahkay tamal kəzum zlam
ti, zlam gani nani ya kəzum
ni ahəli ahàr ana wur ga muk
nahəma, ere ye ti kagray ni
ti adafaki kawayay wur ga
muk ni do. Kijñ wur ga
muk àki ka zlam məzumani
ba, adaba *Krist amət ti
azuhva nan. ¹⁶ Zlam ya ti
nak kədəm njəlata ni ti njəlata
ededñ ; ay tamal mis ndahan
tədəm kəzuma ti kəgudara
zlam a ti mbrəñ, kəzum ba.
¹⁷ Ndam ya ti nday a *Məgur

ge Melefit bu ni ti təjalaki
ahàr ka zlam məzumani
ahkay do ni ka zlam miseni
do. Tawayay magray jiri,
tawayay manjəhadani akaba
mis àna sulumani, tawayay
məmərvani daya. Zlam nday
nani dek ti təwi ga *Məsuf
Njəlata ni. ¹⁸ Maslaña ya ti
agri təwi ana Krist nahkay ti
àbəlafəñ kè Melefit, mis day
tədəm təwi gayan ni àbəlay.

¹⁹ Ègia nahkay ti zlam ya
ti ahàr àdəm madəbay ni ti
nihi : mis tənjuhədkabu àna
sulumani, ku way way do e
kidñ geli bu məvikivu njəda
ana maslaña nahan ga məfəki
ahàr ke Krist lala. ²⁰ Ere ye
ti Melefit àgray ni ti kəgudar
àna zlam gayak ya kəzum
ni ba. Zlam məzumani ti
dek njəlata ededñ. Ay ku
tamal nahkay nəngu ni, tamal
zlam ya məzumum ni ejiñkia
maslaña nahan ke divi a ti,
zlam məzumani nani ègia
zlam magədavana. ²¹ Ere
ye ti ahàr àdəm kagray ni ti
nihi : ku aslu kəhəpəd do, ku
zum kisi do, ku zlam weley
weley do ya ti ejiñkia wur ga
muk ke divi a ni day kəgray
do. ²² Nak ti majalay ahàr
gayak àki ka zlam məzumani
ti kəhi ana maslaña nahan ba,
si ana Melefit cilñ. Maslaña
ya ti àhi ana ahàr zlam ya
agray ni sulumani, ajalay
ahàr cə cə do ni ti məmərvu.
²³ Ay maslaña ya ti azum
zlam, ajalaki ahàr cə cə ni ti,
Melefit àgəsa nan àna seriya
àndava, adaba ngay ere ye ti
agray ni sulumani ahkay do

* 14:11 Izayi 45.23.

ni sulumani do ni ti àsərkaba do. Zlam ya ti magray ni dek, məsər nğay sulumani do ni ti tamal mągra ti mągudara zlam a.

15

Məjənumvu

¹ Leli ya ti məsəra njəda ge Melefit a lala ni ti ahər ədəm məjənaki ndam ya ti təsər njəda gayan fəñ do ni. Ahər ədəm mągray ere ye ti məbərüv geli awayay ni ciliñ ba. ² Ahər ədəm ku way way do mągray ere ye ti əbəlafəñ kà maslaña ya ti kà gəvay gayan ni ga məjənaki nañ ti mōru kama kama e divi ga Yezu vu. ³ Adaba *Krist day əgray ere ye ti məbərüv gayan awayay ni ciliñ ndo. Abu məbəkiani nahkay hi : « Bay Melefit goro, tındivia kur a, ay gatay ya ti tındivi kur ni tındivi ti nu.* » ⁴ Ma ge Melefit ya təbəkibiyu ni dek ti ga mədəfikı zlam ana leli. Təbəkı ti, ti məmbrəñ məfəki ahər geli ke Melefit ba, mązay njəda geli ti məsər ere ye ti Melefit ədəmbiyu amagray ni ti amagray ededıñ. ⁵ Melefit ti avi njəda ana leli ti məmbrəñ məfəki ahər geli ka Yezu ba. Nahkay mągray ti *kənjəhadumkabu əna sulumani, ma gekəli mārakaboru, akada ga Yezu Krist ya awayay ni. ⁶ Tamal kəgrum nahkay ti akəzləbum Melefit Bəñ ga Bay geli Yezu

Krist ka ahar bəlañ, əna məbərüv bəlañ.

⁷ Nahkay ti ahər ədəm ku way way do e kidıñ gekəli bu mągəskabu maslaña nahan akada ge Krist ya ti əgəskabu kəli ni. Tamal kəgrum nahkay ti mis atazləbay Melefit. ⁸ Nədəm nahəma, Krist əgi bay məgri təwi ana ndam *Zəde ; əgray nahkay ti adaba awayay ti təsər ma ge Melefit ti ma ge jiri. Nahkay əra ti ga magray ere ye ti Melefit əhi ana ata bəñ ga bəñ gatay amagravu ni. ⁹ Nahkay day əra ti, ti ndam ya nday ndam Zəde do ni təzləbay Melefit adaba təsia cicihi a, əgria sulum gayan ana tay a. Abu məbəkiani nahkay hi :

« Nahkay ti anazləbay kur əna limis kə meleher ga ndam ya ti nday ndam Zəde do ni, anədəm nak Melefit.† »

¹⁰ Abu məbəkiani keti : « Lekuləm ndam Zəde do ni, mərumvu akaba ndam ge Melefit ni.‡ »

¹¹ Ka məlañ nahan day əbu məbəkiani nahkay hi :

« Lekuləm ndam Zəde do ni dek zləbum Bay Melefit. »

Ahər ədəm jiba gərgərani ni dek təzləbay nañ.§ »

¹² Izayi day əbəkı a wakita gayan ni bu nahkay hi :

« Maslaña nahan amara, maslaña gani nani wur huf ge Zese, aməgur ndam ya ti nday ndam Zəde do ni,

* 15:3 Limis 69.10. † 15:9 Limis 18.50 ; 2 Semiyel 22.50. ‡ 15:10 Mimbiki 32.43. § 15:11 Limis 117.1. * 15:12 Izayi 11.10.

mæk nday atədäm wur ni
aməgri sulum gayan
ana tay.* »

13 Melefit mägray ti
kämərumvu dal-dal ak-
aba kânjəhadumkabu àna
sulumani adaba kəbum
kəfumki ahàr; məsəra ara
agri ere ye ti adəm ni ana
leli. Nahkay akəsərum
aməgri sulum gayan ana
kəli, akəmərumvu àna nan
dal-dal. Zlam gani nani dek
amagravu ti àna njəda ga
*Məsuf Njəlatani.

*Təwi ga Pol ya agri ana
Melefit ni*

14 Bəza ga mmawa, nu ti
nəsəra lekulum ti ndam su-
lumani dal-dal, kəsərumkaba
ma ge Melefit a lala,
kəsəruma macahi zlam ana
mis ndahan e kidin gekəli ba
daya. 15 Ay a wakita goro ni
bu ka məlan ndahan nəbiki
ma ana kəli ga mələgiani
ana kəli ti, adaba nawayay
ti kəsərumki ka ma gani
lala. Nəgray nahkay ti adaba
Melefit əgrua sulum gayan
a 16 ga məgri təwi ana Yezu
*Krist azuhva nday ya nday
ndam *Zəde do ni. Nədəm
nəgri təwi ana Melefit cilin,
nəhi *Ma Məweni Sulumani
gayan ana mis, ti ndam
ya ti nday ndam Zəde do
təfəki ahàr ka Yezu ni tigi
akada ga sədaga ya təwi ana
Melefit, abəlafəñ ni. Nday
gani nani ti tigia njəlatana
àna njəda ga Məsuf Njəlatana.
17 Təwi gani nani ti nəgri
ana Melefit àna njəda ga Yezu
Krist, nahkay nazləbavu àna

nan kə meleher ge Melefit.
18 Pakama goro ya nawayay
nədəm ni ti àbi, nədəm ti
pakama ge təwi goro ya
nəgray àna njəda ge Krist,
ti ndam ya ti nday ndam
Zəde do ni təgəsiki ma ni
cilin. Təwi gani nani əgravu
ti àna pakama ya nəhi ana
mis ni, àna zlam ya nəgray
ni, 19 akaba àna zlam njəda-
njədani gərgəri ya əgri ejep
ana mis ni. A təwi gani nani
bu dek ti *Məsuf Njəlatani
adəfiki njəda gayan ana mis.
Nahkay nəhia Ma Məweni
Sulumani àki ke Krist ana
mis ga kəsa dek; nənjəki
a Zeruzalem, nòru àna nan
bədak ka had Iliri. 20 Nəhi
ana ahàr si nakoru nəhi
Ma Məweni Sulumani ana
mis ka məlan ya tici ma ge
Krist day-day ndo ni kwa.
Nəgray nahkay ti, nawayay
magray təwi ka məlan ya ti
mis ndahan tənəkia ni do.
21 Nədəm si nəgray təwi akada
ya əbu məbəkiani a Wakita ge
Melefit bu ni :
« Ndam ya təhiki ma ana tay
day-day ndo ni etipi
nan ;
ndam ya tici ma gayan day-
day ndo ni atəsər
nan.† »

Pol awayay akoru a Rom

22 Sak ehimeya nəwaya
marona afa gekəli a, ay
nəngət ahar ga moroni ndo
ni ti azuhva təwi nani. 23 Vi
ehimeya nəwaya məmənjiyu
kəli a, ay təwi àcafəña nu
a. Ay nihi ti təwi goro àbi
ka had nday ndani va bi.

24 Nahkay nawayay nakoru ka had Espeŋ ti nādām nakoru nāhuriyu gwar afa gekūli day. Tamal nīnjūa ti ananjēhad afa gekūli gosku bal, anāmārvu akaba kūli. Kələŋ gani akəjənumki nu ga moroni e mirkwi goro ni. 25 Ay nihi ti nakoru a Zerūzalem ga mājənaki ndam *njəlatani ge Melefit ya təbu eslini ni. 26 Adaba ndam geli ya ka had Mesedəweŋ akaba ya ka had Eseyi ni tawayaya majama zlam ga mājənaki ndam talaga e kidīŋ ga ndam njəlatani ge Melefit ya təbu a Zerūzalem ni ba. 27 Nday ndayani āna ahār gatay tājalay mək tāgray nahkay. Nday ya ti nday ndam *Zude do ni ti tajami zlam ana ndam Zerūzalem ti kigeni, adaba ndam Zerūzalem ni tājənakia tay ga mənġət zlam sulumani ge Melefit a ; nihi ti ahār ādām nday day tājənaki ndam Zerūzalem ni, tēvi zlam ya āhəcikivu ana tay ni. 28 Ka ya ti eninjūa āna zlam na dek, anəvia ana tay a ni ti, anoru ka had Espeŋ ; ka ya ti nakoru nahəma anəhuriyu afa gekūli. 29 Nəsəra, eninjūa afa gekūli a ti *Krist aməgri sulum gayəŋ dek ana leli.

30 Bəza ga mmawa, leli dek ndam ga Bay geli Yezu Krist ; avi njədə ana leli ga mawayavani ti Məsuf gayəŋ. Nahkay nihindi kūli, nawayay ti kəzum njədə gekūli dek ga mahəŋgalumu Melefit. 31 Həŋgalum Melefit ti ndam ga had *Zude ya

təfəki ahār ka Yezu do ni təgru daliya ba, ti ndam ge Melefit ya a Zerūzalem ni tājəskabá zlam ya anəzikaboru ana tay na lala. 32 Nahkay ti tamal Melefit avua divi gana ti eninjūy afa gekūli āna məmərani, anəpəs akaba kūli ġəzit. 33 Melefit ti avi manjēhad sulumani ana mis ; nawayay ti māləbu akaba kūli, mēvi manjēhad sulumani gani nani ana kūli dek. Aya nahkay !

16

Pol agri sa ana mis

1 Nawayay ti kəġəsumkabá wur ga mənġ geli walani Fəbe a lala. Naŋ ti naŋ əbu ajənaki ndam ga Yezu ya *təcakalavu e Seŋkrey ni. 2 Naŋ mis ga Bay geli Yezu, nahkay ti nawayay kəġəsumkabá naŋ a akadā ga ndam ge Melefit ya təġəskabu ndam gatay ni. Tamal zlam āhəci naŋ nahəma, nawayay ti kəjənumki naŋ, adaba ahaslani ti ajənakia mis a kay, nu day ajənakia nu a.

3 Grumi sa goro ana Prisil nday ata Ekiles. Nday ti leli məbu magrakabu təwi ga Yezu *Krist ka ahar bəlan akaba tay. 4 Ka ya ti akal mis takad nu ni ti nday gani tāhəŋga nu a ; ku tamal tābazl tay azuhva nu day akal təġəskabá. Nəġria səsī ana tay a. Āgri səsī ana tay ti nu cilīŋ do : ndam ga Yezu ya ti nday ndam *Zude do, təcakalavu a kəsa ġəġərani bu ni dek day təġria səsī ana tay a. 5 Grumi sa goro ana ndam ga Yezu ya

tàbu təcakalavu a ahay gatay bu ni daya. Grumi sa goro ana Epenet : nañ ti nawayay nañ dal-dal ; maslaña ya ti àfəki ahàr enji ke Krist ka haf Azi ni ti nañ. ⁶ Grumi sa goro ana Mari ; nañ day àgra təwi a dal-dal azuhva kəli a. ⁷ Grumi sa goro ana Andronikos nday ata Zəniyas. Nday ti ndam ge dini goro, məzumkabá daŋgay akaba tay a. E kidin̄ ga ndam *asak ga Yezu ni bu ni ti mis təbu tazləbay tay ; nday ti təfəki ahàr ke Krist enji goro.

⁸ Grumi sa goro ana Ampliyatus, nañ ti nawayay nañ dal-dal, nañ day mis ga Bay geli. ⁹ Grumi sa goro ana Yurbəñ ; nañ ti məbu magrakabu təwi ge Krist ka ahar bəlañ. Grumi sa goro ana Istesis ; nañ day nawayay nañ dal-dal. ¹⁰ Grumi sa goro ana Epeles ; nañ ti àcaka daliya kay, ay ti àmbrəñ məfəki ahàr ke Krist ndo. Grumi sa goro ana ndam ga huđ ahay ge Erestebəl daya. ¹¹ Grumi sa goro ana Erodiyən ; nañ ti mis ge dini goro. Grumi sa goro ana ndam ga Bay geli ya təbu a huđ ahay ge Nersis bu ni. ¹² Grumi sa goro ana ata Trifin̄ nday ata Trifəs. Wál nday nani cəni ti tàza njəda gatay a, təgria təwi ana Bay geli a dal-dal. Grumi sa goro ana Persis ; wal nani ti mis tawayay nañ dal-dal, adaba nañ day àza njəda gayan̄ a, àgria təwi ana Bay geli a dal-dal. ¹³ Grumi sa goro ana Rufus ; nañ ti àgria təwi sulumana ana Bay geli a àtama

ge mis ndahan̄ a. Grumi sa goro ana mənani ; nañ ti ègia mmawa. ¹⁴ Grumi sa goro ana ata Ešenkrit, Filigon̄, Hermes, Patrobas, Hermas akaba bəza ga mən geli ya təbu akaba tay ni. ¹⁵ Grumi sa goro ana ata Filolog nday ata Zəli, ana ata Neri nday ata wur ga mənani walani ni, ana Olimp as akaba ndam ge Melefit ya təbu akaba tay ni dek.

¹⁶ Grumvu sa e kidin̄ gekəli bu lala, akada ga ndam *njəlatani ge Melefit ya tagravu sa ni. Ndam ge Krist ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni dek təgria sa ana kəli a.

Pol avi sawari ana mis ka mandav ga wakita gayan̄ ni

¹⁷ Bəza ga mmawa, nahəngalay kəli, nawayay ti kəbumvu slimi ana ndam ya ti tawayay məgəskabu ma ya məcəhi ana kəli do ni. Nday ti tagray ti mis tèdevu, ma gatay àrakaboru ba. Nday gani tagray ti mis t̄jikia ke divi a daya. Nahəngalay kəli, kam-kam kədəbum divi gatay ba. ¹⁸ Adaba nday gani nani ti, təgri təwi ti ana *Krist Bay geli ni do ; təgri təwi ti ana huđ gatay gatayani ciliñ. Təzlapay ma sulumani sulumani ge mesipet mis àna nañ ; nahkay ti tagosay ndam ya ti təsərkaba zlam magədavana do ni ti t̄jikia ke divi a. ¹⁹ Lekələm ti mis dek təsəra kəbum kəgəsumiki ma ana Bay geli ; nahkay nəbu nəmərvu azuhva kəli, ay nawayay ti

kêsarum magray tawi sulumani lala, ti kèbedamkabu zlam magədavani akaba sulumani ba. ²⁰ Melefit ti avi manjəhad sulumani ana mis ; nahkay amazəgad *Seteni ti kəcəlumki dap dap àna asak. Ere gani nani ti Melefit ara agray ke weceweceni.

Bay geli Yezu mægri sulum gayan ana kuli ti.

²¹ Timote nan ya ti magrakabu tawi ni àgria sa ana kuli a. Ndam ge dini goro ata Lisiyəs, Zason akaba Sospatros tægria sa ana kuli a daya. ²² Nu Tertiyəs, nu ya nəbəki ma ga Pol ni, nəgria sa ana kuli a, adaba leli dek, leli ndam ga Bay geli Yezu. ²³ Gayus àgria sa ana kuli a. Nu Pol nanjəhad ti afa gani. Ndam ga Yezu ya ti ahalay ni dek day təcakalavu ti afa gani. Erest bay manğah sinğua ga kəsə ni àgria sa ana kuli a. Wur ga mən geli Kartus day àgria sa ana kuli a. [²⁴ Bay geli Yezu Krist mægri sulum gayan ana kuli dek ti. Aya nahkay.]

Məzləbum Melefit keti !

²⁵ Məzləbum Melefit, mədəmum nan gədakani ! Nan ti njəda-njəđani, nahkay avi njəda ana kuli ga məfəki ahər ka Yezu *Krist, akada ya nədəm ka ya ti nəhi *Ma Məweni Sulumani ana mis ni. Ma Məweni Sulumani nani ti Melefit ànğah ; kwa ka mənəki ga mələn mis tici ndo. ²⁶ Ay nihi ti Melefit ànğazlaya ma gani nana àna pakama ga ndam mahəngaray *pakama gayan ya təbəki a wakita bu na. Melefit ti nan əbu

ga kanğay-kanğayani, adəm zlam gani mægri nahkay ti nan. Awayay ti mis ga jiba gərgərani ya ka had ni dek tici ma gani, ti təfəki ahər ka Yezu, tægəsiki ma.

²⁷ Melefit ti nan bəlan, majalay ahər gayan dek sulumani. Nan gədakani ga kanğay-kanğayani. Məzləbum nan azuhva ere ye ti àgri ana leli àna Yezu Krist ni. Aya nahkay.

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Koreŋ enjenjeni
ni
Ere ye ti mɛdɛmki
ka wakita ga Pol
ya àbikioru ana
ndam Koreŋ
enjenjeni ni**

Maslaŋa ya ti àbɛki wakita hini ni ti àdɛfa slimi gayaŋ a : àbɛki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 16.21). Àbɛki ti ka sarta ya ti naŋ e Efez, awayay akoru a Koreŋ gwar e Mesedawenŋ ni (16.5-9 ; Tɔwi 20.1-3).

Maslaŋa ya àhi ma ge Melefit ana ndam Koreŋ enji ni ti Pol (Tɔwi 18.1-17) : àsɛra ndam Koreŋ a lala. Koreŋ ti kɛsa gɛdakani ka had Eseyi (Gres) ; gosku gɛdakani àbu eslini, ndam ga cakala gɛrgɛri kay tɛbu takoru a gosku ni vu eslini ; ndam ga kɛsa nani ti tagray mesuwɛhvu dal-dal daya. Wakita hini ti wakita ya Pol àbikioru ana ndam Koreŋ ya mɛdi ahàr a Wakita ge Melefit bu enjenjeni ni, ay ka sarta ya ti àbɛki wakita hini ni ti àbikioya wakita nahaŋ ana tay a àndava ; a wakita nani bu ni ti àhi ana tay tɛnjɛhadkabu akaba ndam magray mesuwɛhvu ka ahar bɛlaŋ ba (5.9). Ndam ga Yezu a Koreŋ day tɛbikioya wakita

ana Pol ge mihindifiŋa ma ; a wakita hini bu ni ti Pol àhɛŋgrifɛŋa ana tay kà pakama gatay ni bɛlaŋ àna bɛlaŋ (7.1 ; 8.1 ; 12.1 ; 16.1).

Ndam ga Yezu ya a Koreŋ ni ti tɛsɛra zlam a ; tɛbu àna njɛda gɛrgɛri kay ga Mɛsuf ge Melefit ya àvi ana tay ni (1.4-7). Ku tamal nahkay nɛngu ni majalay ahàr gatay ni ti majalay ahàr ga ndam ga duniya : tɛjalay ahàr akada ga ndam ga Yezu ni di faŋ ndo (3.1-3). Nahkay a wakita hini bu ni ti Pol àlɛgi ana tay : àhi ana tay si tɛcivu, tɛmbrɛŋ majalay ahàr ga duniya ni kwa (3-4), tɛnjɛhadkabu akaba ndam mesuwɛhvu ka ahar bɛlaŋ ba (5), tɛbɛhadki mirdim ke mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu ba (6). Zlam nday nani dɛk ti tɛwi ga ndam ya tɛsɛr Yezu lala do ni.

Pol àhɛŋgrifɛŋa kà pakama ga ndam Koreŋ ya tihindifiŋa ni daya : àcahia zlam ana tay àki ka maday wal a (7), àcahia zlam ana tay àki ka aslu ga pɛra (8-10 : ndam Koreŋ tɛdɛm tamal mis àsɛra Yezu a ti esliki ka magray ere ye ti awayay ni dɛk, ay Pol àdɛm si mɛjɛnaki mis ndahaŋ day kwa). Àdɛfikia divi sulumani ga mazlɛbay Melefit ana tay a (11), àhi ana tay si tɛgray tɛwi àna njɛda ya Mɛsuf Njɛlatani àvi ana tay ni akada ge Melefit ya awayay ni kwa (12-14) ; ahar gɛdakani si tɛwayavu kwa (13). Ndam Koreŋ ndahaŋ tɛdɛm mis atɛngaba e kisim ba do

(15.12); nahkay Pol àchahia zlam ana tay àki ka pakama nana daya (15). Kàlən gani Pol àhi ana tay ahəmamam tâjam sinju ni (16).

Ma ga Pol ya àhi ana ndam Korej ni ajənaki ndam ga Yezu dek ga məmbrəŋ majalay ahàr ga duniya, ti tânjəhad akada ge Melefit ya awayay ni.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol Melefit àzala nu a ti nīgi zal asak ga Yezu *Krist. Àzalay nu nahəma ka mawayay gayan palam. Nəbiki wakita hini ana kəli ti nu gani. Məbiki ana kəli ti leli ata wur ga mən geli Sostej. ² Məbikiuru ana kəli, lekələm ndam ge Melefit ya *kacakalumvu a Korej ni. Kiguma ndam gayan njəlatana azuhva təwi ga Yezu Krist ya àgray na. Melefit àwayay ti kigum njəlata, àzalay kəli ti nahkay; àzala ndam ndahan ya tahəŋgalay Bay geli Yezu Krist na dek, nday ya a kəsa gərgərani bu ni daya. Yezu Krist ti nan Bay gatay dek, Bay geli dek daya. ³ Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tâgri sulum gatay ana kəli, tâgray ti kənjəhadumkabu àna sulumani ti.

Zlam sulumani ya ti Yezu àvi ana ndam gayan a Korej ni

⁴ Nəgri səsı ana Bay Melefit goro a sarta bu dek azuhva kəli, adaba àgria zlam sulumana ana kəli a, kiguma ndam ga Yezu *Krist

a. ⁵ Edefin lekələm kiguma akaba Yezu Krist a akada mis bəlan, nahkay ti Melefit àgria sulum gayan ana kəli a kay. Iy nihi ti kəsəruma jiri a, kəsəruma mədəm ma ge jiri a. ⁶ Nədəm nahkay nahəma, adaba ka ya ti məhi ma ge Krist ana kəli ni ti kəgəsumkabá ma gana lala a məbəruv gekəli ba. ⁷ Azuhva nani lekələm kəŋgətuma zlam sulumani ya ti Melefit agri ana ndam gayan na dek. Nahkay ka ya ti kəbum kəjəgum sarta ga manja ga Bay geli Yezu Krist a ni ti ere ya àhəcikivu ana kəli ni ti àbi. ⁸ Nan gani aməvi njəda ana kəli duk abivoru ana mandav ga duniya. Agray nahkay ti adaba awayay ti seriya àgəs kəli ka fat ya ti nan amanja ni ba. ⁹ Melefit àna ahàr gayan àzalay kəli ti, ti kigum akaba wur gayan Yezu Krist akada mis bəlan. Yezu Krist ti nan Bay geli. Melefit ti ere ye ti adəm agray ni ti agray ededin, adəkia asak a do ferera.

Kicirumvu e kidin gekəli bu ba

¹⁰ Bəza ga mmawa goro ni, nahəŋgalay kəli àna slimi ga Bay geli Yezu *Krist: kicirumvu e kidin gekəli bu ba. Nawayay nahəma, ma gekəli mərəkaboru ka ahar bəlan. Cəmvu ma, majalay ahàr gekəli dek mīgi bəlan. ¹¹ Bəza ga mmawa goro ni, nədəm nahkay ti adaba ndam ga ahay ga Kuluwe tərà təhu ahkado lekələm kəbum kələgumvu e kidin gekəli bu. ¹² Ere ye ti nawayay

nəhiki ma ana kəli ni ti nihi: maslaŋa nahaŋ adəm naŋ ga Pol; maslaŋa nahaŋ adəm naŋ ga Apolos, maslaŋa nahaŋ keti adəm naŋ ga Sifas* ; maslaŋa nahaŋ ti ni adəm naŋ ge Krist ni. ¹³ Lekələm kədəmum nahkay ti Krist gani naŋ medeveni aw? Bay ya *tədarfəŋ kə təndal, əmət azuhva kəli ni ti Pol aw? Tək *təbaray kəli ti əna slimi ga Pol aw?

¹⁴ Nəgri səsi ana Melefit adaba maslaŋa ya ti nəbaray naŋ e kiđiŋ gekəli bu ni ti əbi, si Krispus nday ata Gayus. ¹⁵ Nahkay ti maslaŋa ya ti esliki mədəmani nu nəbaray kəli əna slimi goro ti əbi. ¹⁶ Edeđiŋ əgəjəzlku a ahər a, nəbara İstefanas akaba ndam ga huđ ahay gayaŋ a daya. Ay tamal nəsarəkia lala ti nəbarakivu maslaŋa nahaŋ keti ndo. ¹⁷ Krist əslər nu ti ga moru məbaray mis do. Əslər nu ti ga moru məhi *Ma Məweni Şulumani ana mis sawaŋ. Əslər nu ti ga məhi ma ni ana mis əna məsər zlam ge mis ni do. Nagray nahkay ti, ti məmət gayaŋ ya ti əmətfəŋ kə təndal ni ti əgi zlam masakani ba.

Yezu adafaki məsər zlam ge Melefit

¹⁸ Ga Yezu ya *tədarfəŋ naŋ kə təndal əmət ni ti, tamal təhi ma gani ana mis ya təbu tijiji ni ti tazay ma gani ka zlam masakani. Ay leli ya ti Melefit naŋ əbu ahəŋgay leli ni ti, məsərə tədəm ma gani

nani ti əna njədə ge Melefit. ¹⁹ Məsərə ma gani nani nahkay ti adaba Melefit adəm a Wakita gayaŋ bu ahkado: « Enijiŋki məsər zlam ga ndam ya təsərə zlam a ni ka tay.

Anagray ti məsər zlam gatay ni miği zlam masakani.† »

²⁰ Nihi Melefit adəma ma na nahkay ti, ndam məsər zlam a duniya bu ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam ya təsərə zlapay a ka sarta hiŋa ni ti məsər zlam gatay ni ənjəa eley? Melefit adafaki məsər zlam ge mis ga duniya ni, nani zlam masakani do waw?

²¹ Nahkay ndam ga *duniya əna məsər zlam gatay ni ti pi a ere ye ti Melefit əgray əna məsər zlam gayaŋ na, ay ti nday gani təsər naŋ ndo. Azuhva nani naŋ əbu agray təwi ti əna ma geli ya məhi ana mis ni. Mis ni ti ni tədəm ma nani ti ma ga muru. Ay ti Melefit awayay mahəŋgay ndam ya təfəki ahər ka naŋ ni ti əna ma gani nani. ²² Ndam *Zude tawayay təgriaya zlam ge ejep ana tay a day kwa ti təgəskabu ma geli ni ti ma ge jiri. Ndam *Gres ti ni tawayay təhi ma ana tay əna məsər zlam akada gatay ni. ²³ Leli zla nahəma, mədəm *Krist ti tədarfəŋa naŋ kə təndal a. Ma geli nani ya məhi ana mis ni ti azumi 6əruf ana ndam Zude: təhi ana leli « Kindivəm Melefit. » Mis ndahaŋ ya ti nday ndam Zude do ni ti ni tədəm ma gani nani

* 1:12 Sifas ti slimi ge Piyer. † 1:19 İzayi 29.14.

ma ga muru. ²⁴ Ay ti nday ya ti Melefit àzala tay a ni, ku ndam Zàde, ku ndam Gres nən̄gu ni, təsəra Krist ti adəfiki njəda ge Melefit ana leli, adəfiki məsər zlam ge Melefit ana leli daya. ²⁵ Mis ndahañ tədəm ere ye ti Melefit àgray ni ti zlam ga muru ; ay təwi ge Melefit ya mis tədəm zlam ga muru nahəma, àtama məsər zlam ge mis a. Tədəm ere ye ti Melefit àgray ni ti zlam ga ndam gedebi ; ay təwi ge Melefit ya mis tədəm zlam ga ndam gedebi ni ti àtama njəda ge mis a.

²⁶ Bəza ga mmawa goro ni, lekələm ya Melefit àzalay kəli ni, mən̄jumki : lekələm ndamam ? Kè eri ge mis ga duniya nahəma, ndam məsər zlam təbi e kidin̄ gekəli bu kay bi ; ndam ya njəda àfəñ kà tay ni akaba ya ti mis təhəngrioru ahàr ana tay a had̄ ni təbi e kidin̄ gekəli bu kay bi daya. ²⁷ Ay ti Melefit àdaba mis ya ndam ga duniya tədəm nday ndam masakani na ga məbiki mimili ka ndam ya tədəm təsəra zlam a ni. Nahkay day Melefit àdaba mis ya ndam ga duniya tədəm njəda àfəñ kà tay bi na ga məbiki mimili ka ndam ya njəda àfəñ kà tay ni. ²⁸ Àdaba mis masakana ya mis tāmənjaləñ ana tay do na, mədəmani nday ya ti tədəm tisl̄i arañ̄a ndo na, ge mijin̄ ndam ya tədəm nday gəđákani na. ²⁹ Melefit àdaba nday nana nahkay, awayay ti ku maslaña bəlañ èji

zlabay kè meleher gayañ ba. ³⁰ Lekələm kigəm bəlañani akaba Yezu Krist ti Melefit àgray. Nahkay ti Bay ya ti acahi məsər zlam ge Melefit ana leli ni ti Yezu Krist ; nañ àmbay leli ti m̄igi ndam jireni kè eri ge Melefit, ti m̄igi ndam gayañ daya. ³¹ Melefit àgray nahkay ti, awayay ti pakama ya a Wakita gayañ bu ni m̄agravu. Pakama gani nahkay hi : « Tamal maslaña awayay eji zlabay nahəma, m̄iji zlabay ti àna təwi ga Bay geli ya àgray ni. † »

2

Pol ahi ana mis Yezu àmatfəñ kà təndal

¹ Bəza ga mmawa goro ni, ka ya ti nōru afa gekəli enjenjeni, nəhi ma *mən̄gahani ge Melefit ana kəli ni ti, nəhi ana kəli àna ma zləzladani ndo ahkay do ni àna məsər zlam ga ndam ga *duniya ni ndo. ² Ka sarta gani nani nahəma, nàza njəda, nədəm ma ya ti anəzlapiki ana kəli ni ti ma àki ka Yezu *Krist cilin̄, nəzlapay ma nahañ do. Ma àki ka Yezu ya nədəm anəzlapaki ni ti gayañ ya ti *tədarfəñ kà təndal, àmət ni. ³ Ka goro ya nu eslini akaba kəli ni ti njəda goro àbi, aṅwaz awər nu, nəgəgər. ⁴ Ka ya ti nəhi ma ana kəli akaba nəcahi zlam ana kəli ni ti, nəhi ma ana kəli àna məsər zlam ga ndam ga duniya ndo ; nəhi ana kəli àna ma ga magosay mis ndo daya. Ay ti ma goro ya nəhi ana kəli ni ti

ma ge jiri, àdɛfiki ana kɛli ni ti *Məsuf ge Melefit. Məsuf gani nani ti naŋ àbu àna njɛda daldal. ⁵ Lekalum kɛfumki ahàr ka Yezu ti adaba kípuma ere ye ti Melefit àgray àna njɛda gayan na àna eri gekɛli a. Ere gani nani ti məsər zlam ge mis ya təsər ni àgray do.

Melefit avi məsər zlam gayan ana mis

⁶ Ka ya ti leli məhi ma ana ndam ya təndəhva a ma ge Melefit ba ni ti, macahi ana tay ti məsər zlam, ay ti məsər zlam gani nani ti ga ndam ga *duniya ahkay do ni ga bəbay ga duniya hini do, adaba ndam ga duniya ni etijiji. ⁷ Məsər zlam ya ti leli macalfəŋ ni ti, nani məsər zlam ge Melefit. Zlam nani ti maŋgahani : Melefit àŋgahfəŋa kè mis a kwa ahaslana. Ka sarta ya Melefit àgraya duniya faŋ ndo nahəma, àjuhivu ana leli ga mahəŋgay leli àna naŋ, ti məhuriyu a məlan masladani gayan ni vu. ⁸ Bəbay ga duniya ni təsər məsər zlam gani hini ndo. Tamal təsəra ti, akal *tədarfəŋ Bay geli kà təndal ndo. Ay Bay ya ti tədarfəŋ naŋ kà təndal ni ti naŋ gəɖakani, mis dek atazləbay naŋ. ⁹ Ay ti ere ye ti Melefit àgray ni ti àgray akada ya àbu məbəkiani a Wakita gayan bu ni :

« Melefit àjuhi zlam ana ndam ya təgəskabá ma gayan a, tawayay naŋ ni :
ere ye ti àjuhi ana tay ni ti eri èpi ndo, slimi èci ndo ;

ere gani nani àniviyu ana mis a məbərɛv bu bi daya.* »

¹⁰ Ay Melefit adafaki zlam gani nani ti àna njɛda ga Məsuf gayan ; adəfiki ti ana leli. Məsuf gayan ni ti àsəra ba huɖ ga zlam a dek, ku ere ye ti àniviyu ana Melefit a məbərɛv bu ni day àsəra. ¹¹ E kidiŋ geli leli mis bu ni ti way àsəra ere ya àniviyu a məbərɛv bu ana maslaŋa nahaŋ a ni way ? Si tigi naŋ naŋani àna ahàr gayan kwa do ni, maslaŋa nahaŋ àbi asər bi. Melefit day nahkay : ere ye ti àniviyu a məbərɛv bu ni maslaŋa àbi asər bi, si tigi Məsuf gayan gayanani kwa. ¹² Leli zla nahəma, Məsuf ya ti àniviyu ana leli ni ti nani məsuf ga ndam ga duniya do. Ay leli ti Məsuf ya àniviyu ana leli ni ti Melefit àvi ana leli. Àvi ana leli ti, awayay ti məsər sulum gayan ya àgri ana leli ni àna naŋ. ¹³ Ka ya ti leli məbu məhi ma gani ana mis nahəma, məɖəm àna məsər zlam ga ndam ga duniya do, məɖəm ti àna njɛda ga *Məsuf ge Melefit ya avi ana leli ni. Nahkay ere ye ti leli macahi ana mis ni ti Məsuf ge Melefit adəfiki ana leli, leli day macahi ana ndam ya ti Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay a məbərɛv bu ni bilegeni.

¹⁴ Nahkay maslaŋa ya ti Məsuf ge Melefit ni àniviyu a məbərɛv bu bi ni ti àgəskabu pakama ga Məsuf ge Melefit ni do, aməŋjaləŋ akada

* 2:9 Izayi 64.3 ; 52.15.

zlam masakani e eri gayan bu. Àsər do simiteni, adaba ere gani àsərvu nahkay kok-sah, maslaña gani àsər ti si Məsuf ge Melefit äjanakia nañ a kwa. ¹⁵ Maslaña ya Məsuf ge Melefit àniviyu a məbəruv bu ni ti àsərkaba zlam a dek, ay nañ ti nday ya ti Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay bi ni ti təsər majalay ahər gayan do. ¹⁶ Nahkay àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu :

« Majalay ahər ga Bay Melefit ti way àsəra way ?
Way esliki mədəfiki ma way ?† »

Ay leli ya Məsuf ge Melefit àniviyu ana leli ni ti mədəgəzl ahər akada ge *Krist ya adəgəzl ni.

3

Ndam məgri tawi ana Melefit

¹ Bəza ga mmawa goro ni, ka sarta ya ti nu nəbu afa gekəli ni ti nisliki məhi ma ana kəli akada ya təhi ma ana ndam ya *Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay ni ndo. Nəhi ma ana kəli ti akada ya təhi ana ndam ya ti təjalaki ahər ka zlam ga duniya ni, adaba lekələm akada bəza, kəfumki ahər ke *Krist lala fañ ndo. ² Ere ye ti nəcahi ana kəli ni ti kala nəvi duwa ana kəli, do ni ti nəvi dəf ana kəli ndo. Nəgray nahkay ti adaba ka sarta gani nani kisləmki məzumumani ndo. Nihi day kekileña tamal nəhia ma ana kəli a akada ya təhi ana ndam ya təfəkia ahər

ke Krist a lala ni ti kisləmki do. ³ Adaba nihi kekileña day lekələm kəbum kajalumki ahər ka zlam ga duniya. Lekələm kəbum kəgrum solu, kəbum kələgumvu. Kəbum kəgrum nahkay ti kekileña lekələm akada ga ndam ga *duniya ni do aw ? Iy ededin lekələm ti kəbum akada gatay ni. ⁴ Maslaña nahan e kidin gekəli bu adəm « Nu ga Pol, » maslaña nahan ti ni « Nu ga Apolos. » Lekələm kəbum kəgrum nahkay ti, lekələm akada ga ndam ga duniya ni ededin do aw ?

⁵ Apolos ti nañ way ? Nu Pol day nu way ? Leli cəeni ti leli ndam məgri tawi ana Melefit ciliñ. Azuhva tawi geli ni ti kəfumki ahər ka Yezu. Ku way way do geli àgray tawi ya ti Bay geli Yezu àhi məgray ni. ⁶ Magray tawi geli ti akada ge mis ya tagray tawi e dini bu ni : nu nəjav zlam, Apolos ti ni acəhi yam. Ay ti adək zlam gani nani ti Melefit. ⁷ Nahkay maslaña ya ti ajav nday ata maslaña ya ti acəhi yam ni tislə arañ do. Si Melefit nañ bəlan nañ ya ti adək zlam tata ni kwa. ⁸ Maslaña ya ti ajav zlam nday ata maslaña ya acəhi yam ni nday bəlanani. Ku way way gatay do Melefit aməvi endif gayan akada ge tawi gayan ya àgray ni. ⁹ Leli ti magray tawi ge Melefit ka ahar bəlan, lekələm ti ni kiguma akada lekələm vədan ge Melefit ya təwəs na.

Lekələm kiguma akada lekələm ahay ge Melefit ya

† 2:16 Izayi 40.13.

tələm ni daya. ¹⁰ Melefit àvu divi ka mawayay gayan̄ ga mən̄jeki ke təwi afa gekəli ti, nu akada maslaña ya ti àsəra mələmaya ahay a, àsəra mafəkad̄ asak gana lala ni. Nu nāfəkada asak ga ahay a lala, mək maslaña nahan̄ àra àləmkuyu. Ah̄r àdəm ndam ya tara tələmkuyu ni ti way way do gatay m̄abay slimi, m̄ələm ahay ni lala. ¹¹ Asak ga ahay ni ti mafəkadani àndava, nani Yezu Krist; maslaña èsliki mafəkad̄ nahan̄ va do. ¹² Mis ndahan̄ tələmkuyu gru ka asak ga ahay gani nani, mis ndahan̄ ara, mis ndahan̄ ti ni akur sulumani. Mis ndahan̄ keti nahəma, tələmkuyu biyem, mis ndahan̄ kəzir, mis ndahan̄ ti ni fifiñ. ¹³ Ka fat ya ti Melefit amagrafəña seriya kè mis a nahəma, way way do mis dek etipi təwi gayan̄ ya àgray ni. Adaba ka fat nani ti aku aməgəs təwi ga way ga way do dek : ndahan̄ aməzum, ndahan̄ ti ni aməzum do. Nahkay ti way way do mis dek etipi təwi gayan̄ ya àgray ni àbəlay tək àbəlay do aw. ¹⁴ Maslaña ya ti aku aməzum təwi gayan̄ do ni ti Melefit aməvi endif gayan̄. ¹⁵ Ay maslaña ya ti aku àzuma təwi gayan̄ a ni ti Melefit amahəngay nan̄ cilin̄, aməvi arəña do. Maslaña nani ti akada ge mis ya ti àtamaba a aku ba pircək-pircək ni.

¹⁶ Ngay lekələm ti kiguma ahay ge Melefit a, Məsuf gayan̄ nan̄ àniviyu ana kəli a

məbəruf bu ni ti kəsəruf do waw ? ¹⁷ Tamal ti maslaña agudarkaba ahay ge Melefit a nahəma, Melefit day amagudar nan̄, adaba ahay ge Melefit ti n̄jələta. Ahay gayan̄ gani nani ti lekələm.

¹⁸ Nahkay ti maslaña àgosay ah̄r gayan̄ ba. Tamal maslaña e kidin̄ gekəli bu àhi ana ah̄r nan̄ àsəra zlam akada ga ndam ga duniya na ti, m̄əmbrəñ məsər zlam gayan̄ nani, m̄ānjəhad̄ akada ga maslaña ya ti àsər arəña do ni. Tamal àgra nahkay ti aməngət məsər zlam sulumani. ¹⁹ Nədəm nahkay ti adaba məsər zlam ga ndam ga duniya ya təsər ni ti ègia zlam masakana kè eri ge Melefit a. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Mis ya tagray wir-wir ni ti Melefit agəski tay akada ga kəmbazl ya agəs zlam ni.* » ²⁰ Àbu məbəkiani keti : « Melefit àsəra məsər zlam ga ndam məsər zlam ni ti zlam masakani.† » ²¹ Nahkay ti maslaña èji zlabay àna maslaña nahan̄, àdəm nadəbay nan̄ ba. Sərufki zlam ni dek ti gekəli sawan̄. ²² Nu Pol, Apolos akaba Piyer ti leli gekəli. Duniya, sifa, kisim, zlam ya agravu nihi ni akaba zlam ya amagravu ni dek day gekəli. ²³ Lekələm nahəma ge Krist, Krist ti ni ge Melefit.

4

Kijum zlabay ba

* 3:19 Mənjay Zəwop 5.13. † 3:20 Limis 94.11.

¹ Nawayay ti mis tāsər, leli ndam *asak ge *Krist ti leli ndam mægri tūwi. Melefit āfiva zlam ana leli a ahar va : ahaslani zlam nani maŋgahani, ay nihi ti awayay ti leli mēdāfiki ana mis. ² Kāsəruma, maslaŋa ya ti tēfiva zlam a ahar va ti māgray tūwi àna naŋ nahəma, si ahār ādēm maslaŋa gani nani mis jireni kwa. ³ Ka majalay ahār goro nahəma, ma ya ti lekūlūm kazlapumku ni ahəlu ahār kay do. Ku mis ndahaŋ tagrafua seriya nəŋgu ni, ahəlu ahār kay do. Ku nu nuani àna ahār goro day nāgrafəŋa seriya ka ahār goro a do. ⁴ Nu nuani nəsəra àna ahār goro a nāgudar zlam ndo. Ay akaba nani dek ŋgay nu jireni ti nēdēm nahkay ndo daya. Bay ya ti agrafua seriya ni ti si Bay geli àna ahār gayaŋ gayaŋani kwa. ⁵ Adaba nani zla nahəma, kəgrumfəŋa seriya kē mis a ba. Bəsəma, jəgum vad ge Melefit ya āfəkād ni. A vad gani nani ti Bay geli aŋga, naŋ ti amaŋgazlaya zlam ge mis ya a məlan zij-zijeni bu na, zlam ge mis ya təjalay a ahār gatay bu ni day amaŋgazlaya. Ka sarta gani nani ti ku way way do Melefit amazləbay naŋ āki ke tūwi ya àgray ni.

⁶ Bəza ga mmawa goro ni, nēdēmki ma ka ahār goro akaba ka Apolos akada ma *gozogul ti ga məjənaki kuli. Nawayay ti kāsərumaba zlam a huđ gani ba : ahār ādēm kədəbum divi sulumani ya ti àbu məbəkiani

a Wakita ge Melefit bu ni akada geli ya madəbay ni ; kəgrumkivu zlam ndahaŋ ya tēbi məbəkiani bi ni ba. Nahkay zla nahəma, kijəmki zlabay ke mis ndahaŋ ba ; kəmənjumləŋ ana mis ndahaŋ akada tāsər araŋa do ba daya. ⁷ Way ahuk ahkado nak kətam mis ndahaŋ ni way ? Zlam ya ti āfuk ni ti, àvuk ti Melefit do waw ? Kəsəra tamal ti Melefit àvuk nahəma, kiji zlabay àna naŋ akada nak nakani kəŋgət àna njəda gayak ti kamam ?

⁸ Ay nihi zla ti lekūlūm kədēmum ahkado kərəhuma, lekūlūm kəbum àna elimeni, lekūlūm kəzumuma bay a, leli ti bəbay do. Kəzumuma bay na ededīŋa ti akal àbəlay. Nahkay akal leli day məzum bay ni akaba kuli ka ahar bəlan. ⁹ Leli ti ndam asak ga Yezu Krist, ay ti nəjalay a ahār goro bu nahəma akada Melefit àbəhad leli kələŋ ge mis ndahaŋ ni dek. Leli ti miġia akada ndam ya ti seriya àgəsa tay a mək takoru tabazl tay kē meleher ge mis ni. Miġia akada leli zlam ga sewiya kē eri ge mis ga *duniya akaba kē eri ga *məslər ge Melefit a. ¹⁰ Leli məbu məhi ma ge Krist ana mis ti seteni ācəliva ana leli a ahār va zla do aw ? Lekuli ti ni kāsəruma zlam a adaba lekuli ka ahar bəlan akaba Krist aw ! Leli ti ndam gedebeni, lekuli ti ni njəda gekuli àbu zla do aw ? Leli ti taməjaləŋ ana leli akada zlam masakani, ay lekuli

zla nahəma təhəngrioru ahər ana hađ ana kəli. Nahkay zla do aw ? ¹¹ Nihi kekilenja ləwir àbu awər leli, yam àbu akad leli, azana àki ke leli ka vu bi, mis təbu təzləb leli, masawaday satat, ahay geli àbi, ¹² mągra təwi a dal-dal day kwa ti məzumi zlam ana huđ geli. Ka ya ti mis təbu tindivi leli ni ti leli mahəngalay Melefit ti mągri sulum gayəj ana tay. Ka ya ti təbu təgri daliya ana leli ni ti leli mebesey. ¹³ Ka ya ti mis tagudari ma ana leli ni ti leli mąngwiviyu ana tay. Ke eri ge mis ga duniya nahəma, leli mįgia akada zlam ya taboru ke jigəri na. Nihi kekilenja təhi ana ahər leli mįgia zlam masakana a duniya ba đek.

¹⁴ Nəbiki zlam nday hini ana kəli ti ga məbəki mimili ke kəli do. Ay nəbiki ana kəli ti, nawayay nəcahi zlam ana kəli, adaba kįguma bəza goro ya nawayay na palam. ¹⁵ Ku tamal mis ndahañ ehimeya təbu təcahi zlam ana kəli àki ke Krist nənggu ni, bəj gekəli ti bəlan huya. Bəj gekəli ti nu gani. Kįguma bəza goro a adaba àhi *Ma Məweni Sulumani ga Yezu Krist ana kəli enjenjeni mək kəfumki ahər ka nañ ti nu. ¹⁶ Nihi ègia nu bəj gekəli a nahəma, grum zlam hwek-hweka akada goro ya nagray ni. ¹⁷ Nawayay ti kįgrum nahkay. Nahkay ti nəsləroya Timote a, àdoru afa gekəli. Nañ ti ègia wur goro a, nawayay nañ, adəbay divi ga Bay geli ge jiri ge jireni.

Eminjəa nahəma, aməziaba azay slimi ana kəli àki ka manjəhad goro akaba Yezu Krist na. Amacahi zlam ana kəli akada goro ya nəbu nəcahi ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu ku eley eley do ni, ti manjəhad gatay mąnja akada goro na.

¹⁸ Mis ndahañ e kidin gekəli bu təbu tiji zlabay, adaba təhi ana ahər nu anañgoru afa gekəli va do. ¹⁹ Ay tigi ti Melefit àvua divi gana ti nəbu nakoru afa gekəli wuđak. Eninjəa nahəma, enipi zlam ga ndam zlabay nday nani ya tagray ni. Nahkay anəsər nday təđəm ma masakani ciliñ tək day ti təgray təwi àna njəda ge Melefit aw ? ²⁰ Nəđəm nahəma *Məgur ge Melefit ti mam ? Ndam ya ti təbu a Məgur ge Melefit ni bu ni ti təzlapay ma masakani do : tagray təwi àna njəda ge Melefit. ²¹ Nihi ti dəmukiba ere ye ti lekələm kawayum na. Ka ya ti anañgoru afa gekəli ni ti nāza malawad a ahar va ga matrađ kəli àna nañ a waw ? Tək day ti kawayum ti nāwayay kəli, nāru àna məbərur bəlan aw ?

5

Zlam ya ti abəki mimili ke mis ni

¹ Nihi nįcia mis təbu təđəm ahkado mis ndahañ e kidin gekəli bu təbu tagudar zlam, tagray zlam məwəslani ya ti ku ndam ya təfəki ahər ke Melefit do tekeđi təgray do ni. Təhu maslaña gekəli nahañ àbu andəhadfəj kà

wal ga bəŋani. ² Lekulum zla ti kəbum kijam zlabay, giri-giri ti amal kituwum sawaŋ. Maslaŋa ya ti àgray ere məwəslani nani ni ti kəgarumaba naŋ e kidiŋ gekəli ba do ni ti kamam?

³ Nu ti ku nu nəbi akaba kəli eslini bi nəngu ni, nəbu nədəgəzlkioru ahàr ke kəli dal-dal. Maslaŋa ya ti àgudar zlam ni ti nèkelkaba seriya gayaŋ a àndava sək akada nu nəbu akaba kəli eslini.

⁴ Nəgray seriya gani hini ti àna slimni ga Bay geli Yezu. Lekulum day cakalumvu; eslini majalay ahàr goro amələbu akaba kəli, njəda ga Bay geli Yezu day amələbu akaba kəli. ⁵ Akacakalumva ti vumi maslaŋa gani nani a ahar vu ana *Seteni ti məgri daliya hayaŋ. Nahkay ti maslaŋa gani aməbrəŋ majalay ahàr magədavani ni, mək Melefit amahəŋgay sifa gayaŋ ni ka fat ya ti Bay geli amagrafəŋa seriya kə mis a ni.

⁶ Kijam zlabay ti kamam? Àdəlay do timey! *Miwisiŋ gəzit təbəkiviyu ka humbu ga makala masəfarana, ewisiŋaba zlam na dek ti kəsərum do aw? ⁷ Ahàr àdəm si kəzumaba miwisiŋ gani nana e kidiŋ gekəli ba kwa. Tamal kəgruma nahkay ti kigum *njəlatani akada ga humbu ga makala masəfarani ya təbəkiviyu miwisiŋ ndo ni. Ay nəsəra kiguma njəlatana akada ga humbu nana eədəŋena, adaba *Krist àmət azuhva leli. Krist ti naŋ Wur

təmbak ya ti tiŋliŋi ana leli a wuməri ga *Pak bu ni. ⁸ Nihi nahəma məgrum wuməri ga Pak geli! Ay məbrəŋum zlam magudarani akaba cufay ya məgrabiyu ni dek, məbumkiviyu miwisiŋ nani va ba. Mədəbum divi ge Melefit àna məbəruv bəlaŋ akaba àna jiri sawaŋ.

⁹ A wakita nahaŋ ya nəbiki ana kəli ni bu ni ti nəhi ana kəli ahkado kənjəhadumkabu akaba ndam magray mesəwehvu ka ahar bəlaŋ ba. ¹⁰ Nəhi ana kəli nahkay ti nədəmki ma ti ka ndam ga *duniya ya ti tagray mesəwehvu ni do. Nday ya ti eri gatay àki ka zlam ge mis ni, nday ya ti tigi akal ni, nday ya ti tagray pəra ni day nədəmki ma ka tay ndo. Tamal mis àwayay manjəhadani akaba tay do nahəma, si maslaŋa gani asləkaba a duniya ba. ¹¹ Ere ye ti nədəm ni ti nədəmki ti ka ndam məfəki ahàr ke Krist ni. Tamal mis àdəm ahkado naŋ mis ga Yezu mək agray mesəwehvu, bi eri gayaŋ àki ka zlam ge mis, bi agray pəra, bi asivù ana mis, bi avi vu gayaŋ ana zum, ahkay do ni bi egi akal nahəma, ku məzum zlam akaba naŋ ka ahar bəlaŋ kəzumum ba.

¹² Maslaŋa ya ti agrafəŋa seriya kə ndam ya kəbumi akaba tay bi ni ti nu do. Lekulum day grumfəŋa seriya kə ndam ya kəbum akaba tay ka ahar bəlaŋ na ciliŋ. ¹³ Nday ya ti kəbumi akaba tay bi ni ti Melefit ama-

grafəŋa seriya kà tay a. Àbu mabəkiani a Wakita gayan bu : « Garumaba mis cudayana e kidīŋ gekūli ba.* »

6

Ndam ga Yezu tábəhadki mirdim ka bəza ga mən gatay ba

¹ Nəđəm nahəma, mis tələgava ata wur ga mənana mək akoru abəhadkibiyu mirdim afa ga ndam ya tādəbay *Krist do ni ti àbəlay aw ? Giri-giri ti akoru àna ma gani ti afa ndam ge Melefit sawan do waw ? ² Ngay ndam ge Melefit atagrafəŋa seriya kà ndam ga *duniya na dek ti kəsərum do waw ? Tamal akəgrumfəŋa seriya kà ndam ga duniya dek ti, kəgrum seriya ga zlam nday hini cibəbeni ni koksah ti kamam ? ³ Ngay *məslər ge Melefit tekedī leli amagrafəŋa seriya kà tay a ti kəsərum do aw ? Iy zla aw kəsəruma nahkay ti, misliki magray seriya ga zlam ga duniya do ni ti kamam ? ⁴ Nəđəm nahkay ti adaba tamal ti mis tələgava ata wur ga mənana e kidīŋ gatay ba ti, kəcuhwumoru àna ma gani afa ga ndam ga dala ti àbəlay aw ? Ka ya ti ndam ga Yezu təcakalavu nahəma, ndam nday nani ti lamba gatay àbi akaba tay bi. ⁵ Nəđəm nahəma, kəgrum nahkay ti mimili do aw ? Bay məsər zlam bəlan ti àbi e kidīŋ gekūli bu ga mekelikaba seriya gana ana bəza ga mənana àbi ededīŋ aw

wahay ? ⁶ Ku tamal àbi nənğu ni, mis abəhadki mirdim ka wur ga mənani ti àbəlay do. Ay lekūlum ti kabəhadumki mirdim ka bəza ga mən gekūli afa ga ndam ya təfəki ahər ke Krist do ni ti ahəmamam !

⁷ Nəđəm nahəma, ku tamal kabəhadumki mirdim ka ndam gekūli nənğu ni kījəmki ke divi ge Melefit a àndava. Lekūlum ti tamal maslanə nahən əgudaria zlam ana kuli a nahəma, hojo besumia. Tamal əzafəŋa zlam kə kuli àna akal a nahəma, hojo besumia daya. ⁸ Ay lekūlum ti kəbesum do. Kagudarumi zlam ana mis ndahan, kīgumfiŋa akal kà tay a sawan ; tata nday gani bəza ga mən gekūli keti ni ! ⁹ Ngay ndam ya ti tagudar zlam ni atəhuriyu a *Məgur ge Melefit vu do ni ti kəsərum do aw ? Kəgosum ahər gekūli ba, sərum : ndam magray hala, ndam ga pəra, ndam mesəwehvu, ndam ya ti təhəlvu ata zal ata zal ti tandəhadkəbu ni, ¹⁰ ndam akal, ndam ya zlam ge mis egi eri ana tay ni, ndam ya ti təvi vu gatay ana zum ni, ndam mbađambada akaba ndam ya ti təhəlfəŋa zlam kə mis a ga njeđa ni, nday nani dek ti atəhuriyu a Məgur ge Melefit vu do. ¹¹ Ahaslani mis ndahan e kidīŋ gekūli bu day təgrabiya nahkay. Ay nihi nahəma, Melefit geli àbara kuli àna njeđa ga Məsuf gayan a, nahkay ti kīguma njəlatana, kīguma ndam jirena daya. Zlam gani nani

* 5:13 Mimbiki 17.7.

dek ti àgray àna slimi ga Bay geli Yezu Krist.

Kàgrum mesuwehu ba

¹² Mis ndahan e kidin gekuli bu tahi àna ahàr ahkado ndam ge *Krist ti tàvia divi ana tay ga magray zlam a dek. Tàvia divi ana tay ga magray zlam a dek ededin, ay ti zlam dek àgri sulumani ana mis do. Nu day nahi ana ahàr nahkay : tàvua divi ga magray zlam a dek, ay ti nigi evidi ga zlam nday nani ti nawayay do. ¹³ Nahkay day kèdàmum Melefit àgriaya zlam mæzumani ana hud a, hud ti ni ga mæzumiyu zlam. Iy nahkay ededin, ay ti Melefit emijin hud ata zlam mæzumani ni cecæeni. Vu geli ti Melefit àgria ana leli a ti mâgray mesuwehu àna nan do. Àgria ana leli a ti awayay ti mægri tawi ana Bay geli àna nan sawan. Bay geli ti ni afi ahàr ana vu geli. ¹⁴ Bay geli àmæta ti Melefit àhəngaraba nan e kisim ba, àvia sifa mawena : leli day amara mahəngaraba leli a amævi sifa maweni ana leli àna njæda gayan.

¹⁵ Ngay leli dek ka ahar bælan mīgia vu ge Krist a, nahkay lekulum day palahar ga vu gayan ti kəsərum do aw? Nahkay ti nazay palahar ga vu ge Krist ti egi vu bælan akaba vu ga wal hala ti ahəmamam? Àgravu do simiteni! ¹⁶ Mis tamal ti tandəhadkabu ata wal hala ti, vu gatay cæeni egi vu ge mis bilin ti kəsərum do aw?

* 6:16 Mənjəkiani 2.24.

Adaba Melefit àdəm a Wakita gayan bu : « Nday cæeni ti vu gatay emigi bælan.* » ¹⁷ Ay ti maslanja ya ti tanjəhadkabu ata Bay geli ni ti ègia Məsuf ga Yezu àniviyu, majalay ahàr gatay dek bælanani.

¹⁸ Cuhwumfənja kà ndam mesuwehu. Zlam magudarani ndahan ya ti mis tagray ni dek ti tijifin kà vu gatay do. Ay maslanja ya agray mesuwehu ni ti agudar ahàr gayan gayanani. ¹⁹ Vu gekuli ni ti ègia ahay njəlatani ge Melefit a, *Məsuf Njəlatani anjəhadviyu ti kəsərum do aw? Məsuf Njəlatani nani ti Melefit àvi ana kuli, nan àvu a mæbəruv gekuli bu. Vu gekuli ti ge Melefit, do ni ti gekuli gekuleni do. ²⁰ Melefit àpəla zlam gədəkana ga mambay kuli àna nan a. Nahkay ere ye ti kəgrum àna vu gekuli ni dek ti zləbum Melefit àna nan.

7

Məhəlvani ata zal ata wal

¹ Nihi nahəma nəngəkia àki ka ma ya kəbumukibiyu a wakita gekuli bu na. Ka nu ti zal àday wal do simiteni ti àbəlay. ² Ay ku tamal nahkay nəngu ni, bi maslanja amagray mesuwehu ti hojo zal mādāy wal gayan, wal day mādāy zal gayan. ³ Nahkay ahàr àdəm zal àmbati aləŋ ana wal gani ba, wal day àmbati aləŋ ana zal gani ba. ⁴ Adaba mam, wal ti vu gayan ti gayan gayanani do : ga zal

gani sawaŋ. Zal day nahkay ; vu gayaŋ ti gayaŋ gayaŋani do : ga wal gani sawaŋ. ⁵ Nahəma, wal èkeli vu gayaŋ ana zal gayaŋ ba, zal day èkeli vu gayaŋ ana wal gayaŋ ba. Si bi ticiva e kidiŋ gatay ba, təpəsaba ga sarta ɓal ga mahəŋgalay Melefit a. Ay zla nahəma kəpəsumaba kay ba, do ni ti *Seteni aməŋgət divi ga magosay kəli, adaba bi ekislumki məpəsumabana ga sarta kay koksah ti ni.

⁶ Ngay grum nahkay ti nəhi ana kəli ga njəda do. Nədəm tamal kəgrum nahkay ti əbəlay sawaŋ. ⁷ Ka nu ti nawayay ti mis dek tanjəhad akada goro ni, təday wəl ba. Ay ti Melefit əvia njəda ana mis a gərgəri. Maslaŋa nahaŋ Melefit avi njəda ga maday wal ahkay do ni ga maday zal, ana maslaŋa nahaŋ ti ni avi njəda ga manjəhadani naŋ bəlaŋ.

⁸ Nihi nahəma nəhi ma ana wəl madakway akaba ndam ya wəl təfəŋ kə tay bi ni. Nəhi ana tay nahəma, tamal tanjəhad ka ahər gatay akada goro ni ti əbəlay. ⁹ Ay ti maslaŋa ya ti èsliki mebeseni do ni ti maday wal, wal ti ni maday zal. Hojo kəhəlumvu zlam gekəli, ere gani arəh ga wal ahkay do ni ga zal amakad kəli ti ni.

¹⁰ Nihi ti nəhi ma ana ndam ya təhəlvə ni. Ma hini ya nədəm ni ti ma goro do, ma ga Bay geli. Adəm ahkado : Wal tèdevu ata zal gayaŋ ba. ¹¹ Ay tamal ti tèdeva nəŋgu ni, mənəhadə

nahkay, əday zal ba. Tamal èbesey manjəhadani koksah nahəma, tənəgalabu ata zal gayaŋ. Zal day əgaray wal gayaŋ ba.

¹² Nihi ti nəhi ma ana lekulum ndahaŋ ni. Nədəm ma hini ti nu, do ni ti Bay geli Yezu do. Nədəm nahəma : Tamal maslaŋa əfəkia ahər ka Yezu a, wal gayaŋ ni əfəki ahər ka Yezu ndo mək wal ni awayay manjəhadani ata naŋ ti, əgaray naŋ ba. ¹³ Wal day nahkay, tamal əfəkia ahər ka Yezu a, zal gayaŋ ni əfəki ahər ka Yezu ndo mək zal ni awayay manjəhadani ata naŋ ti, əsləka ba. ¹⁴ Nədəm nahkay ti adaba zal ya əfəki ahər ka Yezu ndo ni ti naŋ mis ge Melefit azuhva wal gayaŋ ya əfəkia ahər ka Yezu a ni. Nahkay day wal ya əfəki ahər ka Yezu ndo ni ti naŋ mis ge Melefit azuhva zal gayaŋ ya əfəkia ahər ka Yezu a ni. Ègia nahkay ti bəza gatay ni Melefit adaba tay a, tigia ndam gayaŋ a. Tamal nahkay do ni ti bəza gatay ni tigi ndam ge Melefit ndo. ¹⁵ Ay tamal maslaŋa ya ti əfəki ahər ka Yezu ndo ni awayay medeveni ata wal gayaŋ ahkay do ni ata zal gayaŋ nahəma, tèdevu. Naŋ ya ti əfəkia ahər ka Yezu a təmbrəŋ naŋ ni ti ku zal, ku wal nəŋgu ni təfəki ŋgasa ga manjəhadkabani akaba maslaŋa nahaŋ ni do. Adaba Melefit əzalay kəli ti, awayay kənəhadum əna sulumani. ¹⁶ Nədəm nahəma, nak wal ya ti kəfəkia ahər ka Yezu a

ni ti bi Melefit amahəngay zal gayak azuhva nak ti kəsəra waw? Nak zal ya ti kəfəkia ahər ka Yezu a ni ti bi Melefit amahəngay wal gayak azuhva nak ti kəsəra waw?

Ku way way do mājəhad akada gayan ya Melefit əzalay nan ni

17 Giri-giri nahəma, ahər ədəm ku way way do manjəhad gayan mājə akada ga Bay geli Yezu ya əvi ka sarta ya Melefit əzalay nan ni. Ere ya nəhi ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsə gərgərani bu ni ti nahkay.

18 Tamal bi maslaņa Melefit əzalay nan kədi gayan *mekele ni ti mājəhad nahkay, əhəngarkiyu ba. Tamal bi maslaņa Melefit əzalay nan kədi gayan mekeleni do ni ti mājəhad nahkay, əkeley ba.

19 Mekeley kədi ahkay do ni mekeley kədi do ni ti əzaya arañə do. Zlam məbəlani ti magray ere ye ti Melefit ədəm ndam gayan təgray ni cilin.

20 Ahər ədəm nahəma, ku way way do mājəhad akada gayan ya Melefit əzalay nan ni.

21 Tamal bi nak evidi ka sarta ya Melefit əzalay kur ni ti əhəluk ahər ba. Ay ti bi kəngəta divi ga mambay ahər gayak a ti mbay.

22 Nədəm nahkay ti adəba maslaņa ya ti nan evidi mək Bay geli əzala nan a nahəma, nan akada evidi va do, adəba əgia mis ga Bay geli a. Nahkay day, maslaņa ya ti nan evidi do mək *Krist əzala nan a nahəma, əgia evidi ge Krist

a. 23 Lekuləm dek Melefit əmba kəli əna zlam gədəkana. Nahkay ti kədəbum mis akada lekuləm evidi gatay va ba.

24 Bəza ga mmawa goro ni, nəhi ana kəli nahəma, ahər ədəm ku way way do mājəhad kə eri ge Melefit akada gayan ya ti Melefit əzalay nan ni. Tānjəhad nday ata Melefit ti nahkay.

Wəwal ya təsər zawal day-day do ni

25 Nihi ti nəzlapaki ka ma ga wəwal ya təsər zawal do ni. Ma ya anədəm ni ti Bay geli əhu ndo, nani majalay ahər goro goroani. Ay nu ti, Bay geli əgrua sulum gayan a, nahkay mis tisliki məgəskabu ma goro ya nədəm ni.

26 Ka majalay ahər goro nahəma, hojo ku way way do mājəhad akada gayan ya anjəhad ni. Nədəm nahkay ti azuhva daliya ge mis ya təcakay ka sarta hini ni.

27 Tamal nak kəbu əna wal gayak nahəma, kədəmvu ba. Tamal nak wal gayak əbi ti ni, kəday wal ba.

28 Ay tamal kaday wal nahəma, zlam magudarani do.

Nahkay day tamal wal ya əsər zal day-day do ni akoru ka zal day, zlam magudarani do.

Ay ti sərunki lala, wəwal akaba zawal gatay atəcakay daliya dal-dal a duniya bu.

Nəhi ana kəli kədəm wəl ba akaba kədəgum ka zawal ba ti, adəba nawayay ti kəkakum daliya nani ba.

29 Bəza ga mmawa goro ni, ere ye ti nədəm ni ti nədəm

adaba sarta àbiyu kay va bi. Kwa nihi, maslaṅa ya ti wal gayan àbu ni ti mājalay ahàr akada ga maslaṅa ya wal gayan àbi ajalay ahàr ni. ³⁰ Maslaṅa ya ti etawi ni ti mânjehad akada nan àbi etawi bi. Maslaṅa ya ti amervu ni ti mânjehad akada nan àbi amervu bi. Maslaṅa ya ti asakum zlam ni ti mânjehad akada nan àbi asakum zlam bi. ³¹ Maslaṅa ya ti agray tawi àna zlam ga duniya ni day mânjehad akada nan àbi agray tawi àna zlam ga duniya bi. Nədam nahkay ti adaba manjehad ga duniya hini ara andav wudak.

³² Nawayay ti aranja ahəli ahàr ana kuli ba simiteni. Maslaṅa ya ti wal gayan àbi ni ti ajalaki ahàr ke tawi ga Bay geli Yezu ciliṅ. Awayay agray zlam ya ti àbəlafəṅ kà Bay geli Yezu ni. ³³ Ay maslaṅa ya ti wal gayan àbu ni ti ajalaki ahàr ka zlam ga duniya. Awayay agray zlam ya ti àbəlafəṅ kà wal gayan ni. ³⁴ Majalay ahàr gayan cə cə, adaba awayay ti ere ye ti agray ni mabəlafəṅ kà wal gayan awayay ti mabəlafəṅ kà Bay geli daya. Nahkay day, wəwal ya ti təbi ka zawal bi ni akaba bəza dahalay ni təjalaki ahàr ke tawi ga Bay geli ciliṅ. Tawayay ti vu gatay akaba majalay ahàr gatay dek mənja ga Bay geli. Ay wəwal ya ti təbu ka zawal ni ti təjalaki ahàr ka zlam

ga duniya. Tawayay tagray zlam ya ti àbəlafəṅ kà zawal gatay ni.

³⁵ Ma goro hini ya nəhi ana kuli ni ti ga məjənaki kuli, do ni ti ga macafəṅa kuli ga magray ere ye ti lekulum kawayum na do. Ay ti nawayay ti kəgrum zlam àna divi gani, nawayay ti kədəbum Bay geli àna hud bəlan, ti kəjalum ahàr cə cə ba.

³⁶ Nihi nahəma, bi wur dagwa nahan nan àbu àna məva gayan, nday təbu nahkay, təhəlvu fan ndo. Mək wur dagwa ni adəm : « Tamal nəzay nan ndo ni ti àbəlāy do, adaba məbərūv goro adəvia a nan va, nahkay nawayay ti məhəlvu. » Tamal nan àbu adəgəzl nahkay ti māgray akada ga məbərūv gayan awayay ni, māzay nan : nani ti zlam magudarani do.

* ³⁷ Ay bi wur dagwa ni awayay mazay məva gayan ni do, asəra a məbərūv gayan ba, maslaṅa nahan acafəṅa nan a ndo, esliki manjehadani nahkay ka ahàr gayan tata nahəma, tamal azay nan ndo ni ti àgra zlam mabəlana. ³⁸ Ma gani ti nahkay hi : Maslaṅa ya ti àza məva gayan na ti àgra zlam sulumana. Ay maslaṅa ya ti azay məva gayan ni ndo ni ti àgra zlam sulumana atama ga maslaṅa ya ti azay na.

³⁹ Ay wal ya ti zal gayan nan àbu àna sifa mba ni ti

* **7:36** Mis ndahan tədəm Pol adəmki pakama hini ti ka wur dagwa nday ata məva gayan do ; tədəm Pol adəmki ti ka bəṅ ga wur nday ata wur gayan dahalayani, bəṅ ga wur ni awayay adi zal.

àday zal nahan̄ ba simiteni. Ay tamal zal gayan̄ ni àmèta nahəma, esliki maday zal nahan̄ ya ahàr gayan̄ awayay ni tata. Ay zla ti aday ti zal ya ti nan̄ àbu afəki ahàr ka Bay geli ni. ⁴⁰ A majalay ahàr goro bu ni ti tamal ànjəhadà zlam gayan̄ a nahəma, azum gəda àtama ga wal ya àday zal nahan̄ na. Nədəm nahkay ti nu day *Məsuf ge Melefit nan̄ àbu akaba nu.

8

Aslu ga pəra

¹ Nihi ti nəzlapaki ka ma ga aslu ga pəra. Ma gekəli ya kədəmum leli dek məsəra zlam a ni ti ma gekəli ni jiri eədəiŋ. Ay məsər zlam ti avi zlabay ana mis; ere ye ti azoru mis kama ni ti mawayavani. ² Tamal mis àdəm nan̄ àsəra zlam a ti, àsər zlam lala faŋ ndo. ³ Ay tamal mis awayay Melefit nahəma, Melefit àsəra nan̄ gayan̄ a àndava.

⁴ Kəhumu ndam ya təfəki ahàr ka Yezu ni ti təvia divi ana tay a ga məzum aslu ga pəra aw? Ma gekəli ya kədəmum ni ti jiri: pəra ti zlam masakani eədəiŋ. Nahan̄ ni kədəmum ahkado Melefit ti bəlan̄, nahan̄ àbi: nani day jiri eədəiŋ. ⁵ Zlam təbu kay a huđ melefit bu akaba ka hađ, mis tìpia ti tədəm zlam nday nani melefit. Nahkay ti melefit akaba bəbay təbu kay. ⁶ Ku tamal nahkay nəngu ni, geli ti Melefit nan̄ bəlan̄, nan̄ Bəŋ ga Yezu. Nan̄ ti àgraya zlam a dek. Leli day

nan̄ àgraya leli a ti mîgi ndam gayan̄. Nahkay Bay geli ti nan̄ bəlan̄, nan̄ Yezu Krist. Zlam ge Melefit ya àgraya ni dek ti, àna nan̄. Leli day məbum àna sifa ti azuhva nan̄.

⁷ Ay ku tamal leli ndahan̄ ni məsəra zlam nday nana nəngu ni, mis ndahan̄ təbu e kidiŋ geli bu təsər do. Nday nani ti ahaslani təgrabiya pəra, aŋgwaz gani àsləkiaba ana tay ndo kekileŋa. Nahkay tamal təcaka aslu ga pəra ti tədəm təgudara, adaba nday gani təsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo. ⁸ Ere ye ti azoru leli afa ge Melefit ni ti zlam məzumani do. Tamal məzum ti àjənaki leli ga moroni kama do. Tamal məzum do day àgulu leli do.

⁹ Kəsəruma kisləmki məzum zlam dek. Ay ti bumvu slimi lala, do ni ti maslaŋa ya ti àsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo ni emijikia ke divi a azuhva zlam gekəli ya kəzumum na. ¹⁰ Adaba tamal ti maslaŋa nani èpia kur a, nak ya ti kəsəra zlam a ni, nak kəbu kəzum zlam a ahay ga pəra bu nahəma, nan̄ ya ti àsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo ni nan̄ day ara azay njəda gayan̄ ga məzumani. ¹¹ Nahkay ti məsər zlam gayak ni ejiŋ maslaŋa ya ti àsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo ni. Maslaŋa nani ti wur ga mən̄ geli, Krist àmət ti ga mahəŋgay nan̄. ¹² Tamal kəgrum nahkay ti kagudarumi zlam ana bəza ga mən̄ geli, kəvumi majalay

ahàr ana tay adàba tèsàrkaba divi ge Melefit a lala faṅ ndo. Kagudarumi zlam ana tay ti, kagudarumi zlam ana *Krist. ¹³ Nahkay ere ye ti nàdàm ni ti nihi : tamal zlam mæzumani goro ni ejinḱia wur ga mənḱ goro ke divi a nahəma, anahəpəð aslu dáy-dáy va do. Adàba mam, nawayay ti wur ga mənḱ goro ejikia ke divi a ba.

9

Pol adáfiki manjhad gayan ana mis

¹ Nu ti nəsəra nisliki magray ere ye ti nawayay ni dek. Ngay nìpia Bay geli Yezu àna eri goro a, nu zal asak gayanḱ daya ti kəsərum do aw ? Lekuləm kəfumki ahàr ka Bay geli ti azuhva təwi goro ya nəgri ni do aw ? ² Ku tamal mis ndahanḱ təsər nu zal asak ga Yezu do nəṅgu ni, lekuləm ti kəsəruma nu zal asak gayanḱ. Kəfumkia ahàr ka Bay geli Yezu azuhva təwi goro ya nəgray e kidinḱ gekəli bu na ti, nani adáfiki nu zal asak gayanḱ.

³ Ka ya ti mis təbu tahəṅgalafua ma ni ti nahəṅgarfəṅ, nàdàm nahkay nihi : ⁴ Leli ndam *asak ga Yezu ti misliki mæzum zlam akaba misi zlam azuhva təwi geli ya magray ni do aw ? ⁵ Misliki moroni afa gekəli àna wal ya afəki ahàr ke Yezu ni do waw ? Ndam asak ndahanḱ ni akaba bəza ga mənḱ ga Bay geli Yezu ni akaba Piyer təbi tagray nahkay bi

aw ? ⁶ Ahàr àdàm magray təwi ga mæzumi zlam ana hud geli ti leli ata Barnabas cecə cə a cilinḱ aw ? ⁷ Ndam slewja tagray təwi ga slewja gatay ti, təpəl tay do aw ? Maslanḱa ya ti àjava zlam a ni ti azum bəza gani do aw ? Tək day ti maslanḱa ya ti ajəgay zlam ga gənwaw ni ti aducaya duwa gana esi do aw ?

⁸ Ma ya nàdàm ni ti, nani majalay ahàr geli mis cilinḱ do, e *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni bu day nahkay. ⁹ Àbu məbəkiani e Divi gani nani bu nahkay hi : « Ka ya ti kəzləbum hay àna sla nahəma, kəwəlumikabu pakama ga macafəṅa nəḱ kə mæzum zlam a ba.* » Melefit àdàm nahkay ti, kəhumi ana ahàr àdàmki ma ti ka slasla cilinḱ aw ? ¹⁰ Melefit àdàm nahkay ti, àdàmki ti ke leli ndam məgri təwi ni do aw ? Iy, àdàmki ti ke leli ededīn. Leli ti magray təwi akada ga ndam ya ti təwəs vədanḱ ahkay do ni akada ndam ya ti təzləb hay ni. Nday nani tagray təwi ti təsəra atəṅgət zlam. ¹¹ Leli ti akada ndam mizligi hay : hay gani nani ti pakama ge Melefit ya məhi ana kəli ni. Nihi ti lekuləm kəbum àna zlam sulumani ge Melefit ya leli məgri ana kəli ni, ay leli mənḱgətfəṅa zlam sulumana kə kəli a ti kəwayum do waw ? Məṅgət zlam sulumani nani ti mabaz hay ya ti mizligi ni do waw ? ¹² Mis ndahanḱ ni tekeḱ təṅgətfəṅa zlam kə kəli

* 9:9 Məṅjay Mimbiki 25.4. Ka sarta gani nani ti təzləb zlam ti àna aday do : slasla təcəlki.

a, sakomba leli aw !

Ay ku tamal misliki mənğətfəna zlam kə kəli a tata nənğu ni, mihindifina kə kəli a ndo. Mifesezlam ni dek, adaba mawayay ti macafəna mis ga mægaskabu *Ma Məweni Sulumani ge Krist na ba. ¹³ A *ahay gədfakani ge Melefit bu ni ti nğay ndam mægri təwi ana Melefit ni tənğət mahar gatay, ndam meviyekı aslu ni day tənğət mahar gatay ti kəsərum do aw ? ¹⁴ Nahkay day, Bay geli adəm ndam ya ti təhi Ma Məweni Sulumani ana mis ni tənğət zlam məzumani ana Ma Məweni Sulumani ya təhi ana mis ni.

¹⁵ Ku tamal nahkay nənğu ni, nu ti nəgray nahkay do : ku kəvumu zlam day nəwayafəna kə kəli a do. Ere ye ti nəbəki ni ti, ge mihindifina zlam kə kəli ana nañ a do. Tamal ngray nahkay ti hojo nəməta ! Nənğətfəna zlam kə kəli a do ni ti avu məmərani. Maslaña əbi esliki macafəna nu kə məmərani gani nana bi. ¹⁶ Nu nəbu nəhi Ma Məweni Sulumani ana mis kəlavad. Ay təwi gani nani avu miji zlabay do, adaba mam, Melefit əfəku njəda ga magrani. Tamal nəhi Ma Məweni Sulumani ana mis do nahəma, Melefit mətəra nu ! ¹⁷ Tamal təwi gani nani ngray ka mawayay goro ti si akal təpəlləñ nu. Ay əgia nəgray ka mawayay goro do, ngray ti adaba Melefit əfuva a ahar va palam. ¹⁸ Tamal ti əgia nahkay ti nənğətləñ

mam ? Ere ye ti nənğətləñ ni ti nihi : nəhi Ma Məweni Sulumani ana kəli ga sulum. Ku tamal ahər adəm lekələm kəvumuləñ zlam nənğu ni, nihindiliñ zlam kə kəli ndo.

¹⁹ Nu evidi ga maslaña do, nu nəgur ahər goro. Ay ti nəza ahər goro a, nigia evidi ge mis a dek, ti nəhəlibiyu mis ana Krist a kay dal-dal, ti təfəki ahər lala. ²⁰ Ka ya ti nu nəbu e kidiñ ga ndam *Zəde bu nahəma, nanjəhad akada nu zal Zəde, adaba nawayay ti nəhəlibiyu tay ana Krist ti təfəki ahər lala. Ka ya ti nu e kidiñ ga ndam ya tadəbay Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki ni bu nahəma, nanjəhad akada ga maslaña ya adəbay Divi ge Melefit gani nani ni, ay Məwiz ana Divi gani nani əfəku nğasa va do. Ngray nahkay ti nəhəlibiyu tay ana Krist, ti təfəki ahər lala. ²¹ Ka ya ti nu e kidiñ ga ndam ya təsər Divi ge Melefit do ni bu ni ti nanjəhad akada ga maslaña ya ti əsər Divi ge Melefit do ni, ti nəhəlibiyu tay ana Krist, təfəki ahər lala. Ay ti nu maslaña ya ti əsər ma ge Melefit do ni do, adaba nəsəra nəgəskabá ma ge Krist a. ²² Ka ya ti nu e kidiñ ga ndam ya ti təsərkaba divi ge Melefit a lala fañ ndo ni ti nanjəhad akada ga maslaña ya ti əsərkaba divi ge Melefit a lala fañ ndo ni, ti nəhəlibiyu tay ana Krist, ti təfəki ahər lala. Nahkay ka ya ti nu e kidiñ ge mis weley weley bu do ni dek ti nazay manjəhad ga ndam

10

nani, adaba nawayay ti ku àbi àbi nəngu ni nàhəlibiyu mis ndahan ana Krist ti mähəngay tay. ²³ Ere gani nani ya nagraj ni dek ti, ti Ma Məweni Sulumani mōru kama kama, ti Melefit mēgru sulum gayan akada ya agri ana ndam gayan ndahan ni.

²⁴ Kəsəruma, ka ya ti mis tacuhwakaboru ti tēsər way eminjiyu enji way nahəma, tacuhwakaboru ti nday dek ka ahar bəlan. Ay ti mis bilin gatay enjiyu enji : àra ènjiyu ti təvi zlam ka duwa gani. Nahkay ti lekələm day si kəzum njəda gekəli akada ga ndam ya ti tacuhwakaboru ni, ti kəngətum zlam bilegeni. ²⁵ Ndam ga hwa dek təcahavu àna hwa ga njəda, ti vu gatay məsərvu àna nanj. Ere ye ti tagray ni dek, tawayay ti təngət zlam ka duwa gani ; zlam gani ti àpəsfənj kà tay do, agədavu. Ay leli ti zlam ya ti Melefit avi ana leli azuhva təwi geli ni ti agədavu do, amələbu ga kanjay-kanjayani. ²⁶ Nahkay zla nahəma, nu day nəbu nagraj təwi lala akada ga maslanja ya ti acuhworu ndələba ni, ahkay do ni akada ga maslanja ya ti asi mədukduk ana mis, ahar gayan adoru a had do ni. ²⁷ Nəgri daliya ana vu goro, nəgri ere ye ti nu nawayay ni, do ni ti bi nu ya ti nəhi ma ge Melefit ana mis ndahan ni anəngət zlam azuhva nani akada gatay ni do.

Kəhəngrumioru ahər a had ana pəra ba

¹ Bəza ga mmawa goro ni, zlam ya ti àgrakivu ka ata bənj geli ka sarta ge Məwiz ni ti agəjazlki ahər ke kəli ba. Ka sarta gani nani ti Melefit afəkiaya makləbasl ka tay a dek ga majəgay tay àna nanj a. Nday dek tətuwadaba Dəluv Ndizeni na daya. ² Gatay ya ti makləbasl ahərkiaya ka tay a akaba ya tətuwadaba dəluv ni ba ni ti, kala Melefit àbara tay a dek. Melefit àgray nahkay ti, àwayay ti nday dek tigi akaba Məwiz akada mis bəlan. ³ Nday dek təzuma zlam məzumani ya Melefit àvi ana tay na. ⁴ Nday dek tisia yam ya Melefit àvi ana tay na. Yam gani nani ti àngəzaya a pələd ba. Pələd gani nani ti Melefit àvi ana tay, nani ti *Krist, asawadoru akaba tay. ⁵ Ku àgrava nahkay nəngu ni, mis ahar gədakani e kidin gatay bu təgri zlam sulumani ana Melefit ndo. Nahkay təmət, hud gili dek kisim gatay.

⁶ Zlam gani nday nani təgrakivu ka tay ti adaba təwaya magudar zlam a. Awayay adəfiki zlam ana leli, ti məgudar zlam akada gatay ya təwayay magudarani ni ba. ⁷ Mis ndahan e kidin gatay bu tənəkia ka məhəngrioru ahər a had ana pəra. Abu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Mis tənəhadə, təzuma zlam

* 10:7 Mahərana 32.6.

a akaba tisia zlam a, mæk ticikaba ga mähəbiani ana pəra.* » Lekulum zla nahəma kəngumkivu ka mähəngriuru ahər a had ana pəra akada gatay ni ba. ⁸ Mis ndahañ e kidin gatay bu tagra hala, nahkay Melefit əbazl tay dəbu kru kru cə mahar mahkər ka fat bəlan. Lekulum zla nahəma kəgrum hala akada gatay ni ba. ⁹ Mis ndahañ e kidin gatay bu təhəlfəña eyə kə Melefit a. Nahkay Melefit əslərkibiyu zlam a had kay ka tay, əbazla tay a. Lekulum zla nahəma, kəhəlumfəña eyə kə Krist akada gatay ya təhəlfəña kə Melefit a ni ba. ¹⁰ Mis ndahañ e kidin gatay bu təzərdia ma ana Melefit a. Nahkay əslərkibiyu məslər gayan ka tay, əbazla tay a. Lekulum zla nahəma kəzərdum ma akada gatay ni ba.

¹¹ Melefit əgri zlam nday nani ana tay nahkay ti, awayay ti adəfiki zlam ana mis. Nahkay təbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, ga məziaba azay slimi ana leli a, adaba leli məbu ka mandav ga duniya wudak. ¹² Nahkay zla ti maslanə ya ti əhi ana ahər nañ əbu əna njəda ni ti məbavu slimi. Tamal əbavu slimi do ni ti ara ejikia ke divi a. ¹³ Zlam ya ti ejinkia kuli ke divi a ni ti ejinkia mis a dek. Ay Melefit ti ara ajənaki kuli akada gayan ya adəm ni: zlam ya ti akal etijinkia kuli a atətam njəda gekuli ni ti Melefit amacafəña zlam nday nani ge mijinkia

kuli ke divi a. Ka ya ti zlam nday nani tawayay tijinkia kuli a nahəma, Melefit aməvi njəda ana kuli ge miəbeseni, ti katamumaba.

¹⁴ Ndam goro ni, nawayay kuli. Tamal kicuma pakama goro ya nəhi ana kuli na ti, kəhadakumfəñiyu kə pəra ba. ¹⁵ Lekulum ya nəhi pakama hini ana kuli ni ti kəsəruma zlam a. Jalumki ahər lala, pakama gani jiri do aw? ¹⁶ Ka sarta ya ti məzumumkabu daf ge Melefit nahəma, mazay hijiyem akaba zum ni, məgri səsi ana Melefit mæk leli dek misi. Leli dek misi zum ni ka ahar bəlan ti, adafaki ti leli mīgia akada mis bəlan akaba Krist a adaba mimiz gayan əngəziaya ana leli a. Nahkay day mazay *dipeñ, mesekeba, məzumum. Magray nahkay ti, adafaki ti vu geli əgia akada vu bəlan akaba Krist a. ¹⁷ Dipeñ ya mesekeba, məzumum ni ti dipen bəlan. Nahkay leli dek mīgia akada vu a bəlan, adaba dipen ya məzumum ka ahar bəlan ni ti dipen bəlan.

¹⁸ Nahkay ndam *Izireyel day ka ya ti təbu təzum aslu ga zlam ya ti tislınj ana Melefit ni ti tigi bəlan akaba Melefit do aw? ¹⁹ Pakama hini ya nəhi ana kuli ni ti adəmvaba ahəmamam? Adəmvaba ti aslu ga pəra akaba pəra pərani ti təbu əna njəda ededın aw? ²⁰ Aha, təbi əna njəda bi. Ay ka ya ti ndam ga pəra tagray pəra gatay, tislınj zlam ni

ti, tìsliŋi ana Melefit do, ana seteni sawaŋ. Nahkay zla nahəma, nawayay ti kīgum bəlaŋ akaba seteni ba. ²¹ Kisum zum ga Bay geli mək kisumkivu ge seteni keti ni ti àgravu do. Nahkay day kəzumum zlam ga Bay geli mək kəzumumkivu ge seteni keti ni ti àgravu do. ²² Magray nahkay ti, mawayay ti Bay geli məzumki bəruv ke leli aw? Lekulum kəhumi ana ahàr njəda geli àtam gayaŋ aw?

Grum zlam ya ti ajənaki mis ndahaŋ ni

²³ Kədəmum ahkado zlam ni dek kislumki magrani. Iy, zlam ni dek kislumki magrani edefiŋ, ay ti zlam dek ti ndahaŋ təjənaki mis do. Zlam ni dek kislumki magrani edefiŋ, ay ti zlam dek ti ndahaŋ təzoru mis kama e divi ga Yezu bu do. ²⁴ Ku way way do àdəbay zlam ga məjənaki ahàr gayaŋ ciliŋ ba, mādəbay zlam ga məjənaki mis ndahaŋ kwa sawaŋ.

²⁵ Nahkay zlam ya ti təsəkumoru a gosku bu ni dek kislumki məzumumani. Araŋa ahəli ahàr ana kəli ba : kihindum day ba. ²⁶ Adaba mam, duniya akaba zlam gani dek ti ga Bay geli. †

²⁷ Tamal maslaŋa ya ti àfəki ahàr ka Yezu do ni àzala kəli a ga məzum zlam akaba naŋ a mək kədəguma nahəma, zumum ere ya avi ana kəli ni dek. Araŋa ahəli ahàr ana kəli ba : kihindum day ba. ²⁸ Ay

tamal bi maslaŋa nahaŋ ahi ana kəli ahkado : « Hini aslu ga pəra » nahəma, kəzumum ba. Kəzumum do ni ti azuhva maslaŋa nani ya àhi ana kəli ni, ti ahàr ahəli ba. ²⁹ Nədəm nahkay ti, nədəmki ti ka majalay ahàr ga maslaŋa ya ti awayay azum ni do ; nədəmki ti ka majalay ahàr ga maslaŋa ya ti àhi ma gani ni.

Tamal àhua ma gana mək nədəm nəgur ahàr goro, nəzum zlam ni kekileŋa nahəma, maslaŋa gani nani ya àhu ma ni ara adəm nu nəgudara zlam a. Ay tamal àdəmkua nahkay ti àbəlay do. ³⁰ Tamal nəgri səsə ana Melefit ga zlam ya nəzum ni mək maslaŋa nahaŋ adəmku ma, adəm ahkado nəgudara zlam a nahəma, àbəlay do, adaba nəgria səsə ana Melefit a àndava.

³¹ Nahkay tamal bi kəzumum zlam, bi kisum zlam ahkay do ni bi kəgrum zlam weley weley do dek nahəma, grum ti mis tazeləbay Melefit àna naŋ. ³² Kəgrum zlam ya ti ejiŋkia mis ke divi a ni ba, ku ndam *Zəde, ku nday ya ndam Zəde do ni, ku ndam ge Melefit ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni, kəgrum zlam ya ti ejiŋkia tay ke divi a ni ba. ³³ Nu nəbu nagray ti nahkay : zlam ya nagray ni dek, nawayay ti mādəlafəŋ kə mis ndahaŋ ni dek. Nəjalaki ahàr ke ere ya ajənaki nu ni do ; nəjalaki ahàr ti ke ere ye ti ajənaki mis ndahaŋ ni

† 10:26 Mənjay Limis 24.1.

dék sawañ. Nagray nahkay ti, nawayay ti Melefit mâhəŋgay tay.

11

¹ Nahkay grum zlam dék akada goro ya nagray ni ; nu day nəbu nagray zlam dék akada ge *Krist ya agray ni.

Məfakabu zlam ka ahər

² Nəgri səsi ana kəli adaba kəbum kajalumku ahər a zlam bu dék, kəgəsumkabá pakama ya təhu mək nəcahi ana kəli na. ³ Ay ti ere ye ti nawayay ti kícum lala ni ti nihi : agur zawal dék ti *Krist ; agur wal ti zal ; agur Krist ti Melefit. ⁴ Tamal ti zal ahəŋgalay Melefit ahkay do ni ahəŋgri pakama ge Melefit ana mis, naŋ əbu əna azana ka ahər nahəma, anjak Bay ya agur naŋ ni. ⁵ Ay tamal ti wal ahəŋgalay Melefit ahkay do ni ahəŋgri pakama ge Melefit ana mis, naŋ əbi əna azana ka ahər bi nahəma, anjak bay ya agur naŋ ni. Egi zlam ge mimili, akada ga wal ya əwəskaba ahər a ndəlu6 ni. ⁶ Nahkay tamal wal əwayay məfakabu azana ka ahər do nahəma, hojo məwəskaba, nani dék zlam bəlaŋ. Ay kəsəruma wal ya ti əwəskaba ahər a ahkay do ni ekelkia məhər a asay mimili ti ahər ədəm məfakabu azana ka ahər. ⁷ Zal zla nahəma, ahər ədəm əfakabu azana ka ahər ba, adaba Melefit əgraya naŋ ka mazavu gayan ga madafaki njəda gayan a. Wal ti ni Melefit əgraya naŋ ga madafaki njəda ga zal a.

⁸ Melefit əgraya zal a ti əna jamaŋgay ge mis walana do, əgraya wal əna jamaŋgay ge mis zalana sawañ. ⁹ Melefit əgraya zal a ti azuhva wal do. Əgraya wal azuhva zal a sawañ. ¹⁰ Nahkay ti ahər ədəm wal məfakabu azana ka ahər, ga madafakiani maslaŋa əbu agur naŋ. Agray nahkay ti azuhva *məslər ge Melefit. ¹¹ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, afa geli ndam ga Bay geli ni ti wal anjəhadıvu a ahar vu ana zal, zal day anjəhadıvu a ahar vu ana wal. ¹² Wal ti Melefit əgraya naŋ əna jamaŋgay ge mis zalana, zal ti ni wal ewi naŋ. Ay mis dék ti Melefit əgraya tay a.

¹³ Jalum a ahər gekəli bu lala day nimi : tamal wal ahəŋgalay Melefit məfakabu azana ka ahər do ni ti əbəlay aw ? ¹⁴ Mis dék təsəra, tamal zal agalkabu ahər ti nani zlam ge mimili do aw ? ¹⁵ Ay wal ti ni tamal agalkabu ahər nahəma, nani zlam məbəlani dal-dal do waw ? Melefit əgray məhər ga wal mədək zilip ti ga maŋgah ahər gayan a kəla ga azana ya amal afakabu, aŋgah ahər gayan əna naŋ ni. ¹⁶ Maslaŋa ya ti əgəskabu pakama hini ya nədəm ni do ni ti si mıcı lala : leli magray ti nahkay, ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni dék tagray nahkay, tədəbay divi nahan do.

Məzum dəf ge Melefit

¹⁷ Pakama nahan əbu nəhi ana kəli, a huđ ga pakama

nani bu nahəma nəgri səsi ana kəli do simiteni. Adaba ere ye ti kəgrum ni azoru kəli kama do, ahəngaroru kəli kələŋ sawaŋ. ¹⁸ Ma ya nəhi ana kəli enjenjeni nahəma, nihi: Nici, təhu ahkado ka ya ti kacakalumvu ni ti kəbum kicirəmvu. Tədəm nahkay ti nətamahay ma gatay ni ahar gəđakani jiri eđeđiŋ. ¹⁹ Lekələm kicirəmvu nahkay ti ağəski, adaba Melefit awayay adafaki nday ya təfəki ahər ka Yezu lala ni, ti mis dek təsər tay. ²⁰ Nahkay ka ya ti lekələm kəbum kacakalumvu kəzumum ni ti đaf ga Bay geli do. ²¹ Adaba kəkakalumva nahkay ti, ku way way do azum zlam zlam gayaŋ; mis ndahaŋ ləwir awər tay, mis ndahaŋ ti ni zum abazl tay. ²² Tamal kawayum məzumum zlam akaba misəm zlam nahəma, kəzumumbiyu a magam, kisəmbiyu a magam gekəli do aw? Nahkay ti kəmənjumləŋ kə ndam ge Melefit ni ti akada nday zlam masakani zla do aw? Kawayum kəbumki mimili ka ndam ya ti zlam gatay əbi ni zla do aw? Nihi nahəma, nəhi mam ana kəli mam? Nəgri səsi ana kəli zla tək? Aha, nəgri səsi ana kəli do simiteni.

²³ Pakama ya nəhi ana kəli ni ti, nani ma ga Bay geli Yezu. Pakama gani nihi: A huf ga məlavad ya tara təgəsi Bay geli Yezu ana ndam məgur ndam *Zude ni bu ni ti, Yezu azay *dipeŋ, ²⁴ ağri səsi ana Melefit, əsekaba, ədəm: « Hini

hi ti aslu ga vu goro, navay ti ga mahəngay kəli. Grumoru nahkay, ti kəjalumku ahər. » ²⁵ Nahkay day ka ya ti təzuma zlam na əndava nahəma, azay hijiyem akaba zum, ədəm: « Ana zum ge hijiyem hini ti Melefit awəlkabu pakama gayaŋ akaba ge mis; məwəlvani nani ti məweni. Awəlkabu ti ana mimiz ga vu goro. Grumoru nahkay. Ka ya ti ekisəm akada hini lu ni ti kəjalumku ahər ka ahar bələŋ. » ²⁶ Bay geli ədəm nahkay ti, awayay adafaki ti ka ya ti kəzumum dipen akada hini akaba kisəm zum akada hini nahəma, kəđəfumiki ana mis ti təsər Bay geli əməta. Akəđəfumikioru ana tay duk abivoru ana maŋga gayaŋ a.

²⁷ Nahkay ti maslaŋa ya ti azum dipen ahkay do ni esi zum ge hijiyem ga Bay geli, əjalaki ahər do ni ti, ağudara zlam a, adaba əmənjələŋ ka vu ga Bay geli akaba mimiz gayaŋ ni akada zlam masakani. ²⁸ Nahkay zla nahəma, ahər ədəm ku way way do məsərkaba majalay ahər gayaŋ a lala day kwa ti məzum, mīsi. ²⁹ Adaba maslaŋa ya ti azum, esi, əsərkaba vu ga Bay geli a do ni ti, naŋ naŋani agray ti Melefit mətəraŋ naŋ. ³⁰ Mis kay e kidiŋ gekəli bu təbesey do, ndahaŋ njeđə əfəŋ kə tay bi, ndahaŋ ti ni təmət ti, azuhva zlam gani nani. ³¹ Tamal ti məsərkaba majalay ahər geli a lala ti, amal Melefit ətrađ leli ndo. ³² Bay geli atrađ leli

ti, acahi zlam ana leli, adaba awayay ti ka ya ti aməwəl ndam ga *duniya àna seriya ni ti àwəl leli akaba tay ba.

³³ Nahkay bəza ga mmawa goro ni, ka ya ti kacakalumvu ga məzum daf ge Melefit nahəma, jəgum mis dek tɪnjikaba day. ³⁴ Tamal maslaŋa gani ləwir awər naŋ nahəma, məzumbiya zlam a magam a day. Do ni ti, ka ya ti kəcalumva ni ti, akəgrum ti Melefit məwəl kəli àna seriya.

Ma ndahaŋ ni ti, nu eninjəa day kwa ti anəslamalakabu tay.

12

Njəda ga magray təwi gərgərani ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ni

¹ Bəza ga mmawa goro ni, nihi ti nəzlapaki ka njəda ga magray təwi gərgərani ya *Məsuf Njəlatani avi ana mis ni. Nawayay ti kicəm ma gani lala. ² Serumki ka ya ti lekələm kəbum kəgrum pəra nahəma, kigəma evidi ga pəra nday nana. Pəra nday nani ku tamal təzlapay koksah nəngu ni, təbia kəli a zlam magudarani va. ³ Nahkay zla nahəma, nəhi ana kəli vay-vay : Maslaŋa ya ti njəda ga *Məsuf ge Melefit àniviyu ni ti ŋgay Melefit mətikwesla Yezu a ti adəm do. Ay maslaŋa ya ti adəm : « Yezu Bay geli » ni ti, maslaŋa nani adəm nahkay ni ti àna njəda ga Məsuf Njəlatani ededɪŋ.

⁴ Njəda ga magray təwi ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ni ti təbu gərgəri kay, ay

Məsuf Njəlatani gani ti bəlaŋ. ⁵ Təwi ya ti Bay geli avi ana mis ga magrani ni ti təbu gərgəri kay, ay Bay geli gani ti bəlaŋ. ⁶ Divi ya Melefit avi ana mis ga magray təwi ni ti təbu gərgəri kay, ay Melefit gani ti bəlaŋ : agray ti mis dek təgray təwi gani nani dek ti naŋ. ⁷ Nahkay Melefit adafaki njəda ga Məsuf Njəlatani gayəŋ a manjəhad ga ku way way do geli bu dek. Agray nahkay ti ga məjənavani àna naŋ e kidɪŋ geli bu. ⁸ Ana mis ndahaŋ nahəma, Məsuf Njəlatani avi njəda ana tay ti təsər majalay ahər sulumani ge Melefit ti təhəŋgri ana mis, təjənaki tay àna naŋ. Ana mis ndahaŋ ti Məsuf gani bəlaŋani ni avi njəda ana tay ti təsər ere ye ti Melefit awayay ni ti təhəŋgri ana mis. ⁹ Ana mis ndahaŋ ti Məsuf gani bəlaŋani ni avi njəda ana tay ti təfəki ahər ke Melefit tətam mis ndahaŋ. Ana mis ndahaŋ ti Məsuf gani bəlaŋani ni avi njəda ana tay ti təhəŋgaraba mis a arməwər ba. ¹⁰ Ana mis ndahaŋ ti avi njəda ana tay ti təgray zlam ya mis tɪpi day-day ndo ni. Ana mis ndahaŋ ti avi njəda ana tay ti təhəŋgri pakama ge Melefit ana mis. Ana mis ndahaŋ ti avi njəda ana tay ti təsərkaba Məsuf ge Melefit a nday ata məsuf magədavana. Ana mis ndahaŋ ti avi njəda ana tay ti təzlapay ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do ni. Ana mis ndahaŋ ti ni avi njəda ana tay ti təhəŋgaraba ma həma gərgərani ya nday

ndayani tæsər do na ni.
¹¹ Təwi gani nani gərgərani
 ni dek ti Məsuf bəlanjani
 gani nani agray. Avi njəda
 gərgərani ana ku way way do
 akada gayan ya awayay ni.

*Leli dek miğia akada vu a
 bəlanj*

¹² Məzum mazavu ga vu
 ge mis. Vu ge mis ti bəlanj,
 ay ti zlam gərgəri kay təfəj.
 Ku zlam gərgəri kay təfəj
 nəngu ni, vu ni ti bəlanj. *Krist
 day nañ nahkay. ¹³ Nədəm
 nahkay ti adaba leli dek ku
 ndam *Zəde, ku nday ya
 ndam Zəde do ni, ku evidi,
 ku nday ya ti evidi do ni,
 leli dek Melefıt əbara leli əna
 Məsuf bəlanjana, miğia akada
 vu a bəlanj. Əvia Məsuf gayan
 bəlanjani na ana leli a : Məsuf
 gani nani ti akada ga yam ya
 təcəhiaya ana mis a ti esi bira
 ni.

¹⁴ Nahkay zla ti zlam ya
 təfəj kə vu ge mis ni ti bəlanj
 do ; nday kay. ¹⁵ Bi asak
 adəm : « Nu ahar do, nahkay
 nu nəfəj kə vu bi. » Ku tamal
 ədəma nahkay nəngu ni, nañ
 əfəj kə vu ni va bi aw ?
¹⁶ Ahkay do ni bi slimi adəm :
 « Nu eri do, nahkay nu nəfəj
 kə vu bi. » Ku tamal ədəma
 nahkay nəngu ni, nañ əfəj kə
 vu ni va bi aw ? ¹⁷ Tamal
 mis vu gayan ni dek eri, zlam
 ndahanj təfəj bi ti, eci slimi
 ti əna mam ? Ahkay do ni bi
 tamal vu gayan ni dek slimi
 ti, ezə zlam ti əna mam ?
¹⁸ Ay ti Melefıt əğraya vu ge
 mis a nahkay ndo. Əğraya
 mis a ti, zlam təfəj gərgəri

kay, əbafəj tay kə vu ni bəlanj
 əna bəlanj ka mawayay gayan.
¹⁹ Tamal zlam ya təfəj kə
 vu ni dek zlam bəlanj, nday
 gərgəri do nahəma, vu ni əbu
 mba waw ? ²⁰ Ay ti Mele-
 fit əğraya mis a nahkay ndo.
 Əğraya vu na ti zlam təfəj
 gərgəri kay, vu ni bəlanj.

²¹ Bi eri ahi ana ahar :
 « Nəwayay kur do » ni ti, esliki
 məhiani tata waw ? Ahər day
 bi ahi ana asak : « Nawayay
 kur do » ni ti, esliki məhiani
 tata waw ? Aha ! Tisliki
 mədəmani do ; ²² zlam təfəj
 kə vu ya mis tədəm njəda
 təfəj kə tay bi ni, ay zlam
 nday nani ti tagray təwi dal-
 dal. Tamal təhəlfəja tay kə
 vu na ti vu ni əğray təwi do.
²³ Ay zlam ndahanj təfəj kə
 vu ya mədəm tislı arəja ndo
 ni, zlam nday nani ti məfi
 ahər ana tay tətama zlam
 ndahanj na. Zlam ndahanj
 təfəj kə vu ya mədəm mis tıpi
 ba asay mimili ni, manğah tay
 əna zlam sulumani. ²⁴ Zlam
 ndahanj təfəj kə vu ya mədəm
 mis tıpi ni ; məbəki zlam
 sulumani ka tay do. Nahkay
 Melefıt əğraya vu ge mis a
 nahəma, awayay ahi ahər ana
 zlam ya mədəm tislı arəja ndo
 ni ətama zlam ndahanj na.
²⁵ Əğra nahkay ti, awayay ti
 vu ge mis əsevu ba, awayay
 ti zlam ya təfəj kə vu ni dek
 təğray təwi ka ahar bəlanj,
 təjənavu e kidinğ gatay bu.
²⁶ Nahkay tamal zlam bəlanj
 ya əfəj kə vu ni acakay daliya
 ti zlam ndahanj ni dek təcakay
 daliya daya. Tamal tazləbay

zlam bëlanj ya àfənj kà vu ni ti zlam ndahanj ni ðek təmərvu daya.

²⁷ Lekələm zla ti, lekələm ðek vu ge Krist. Nahkay ku way way do gekəli ðek àfənj kè Krist akada ga zlam ya təfənj kà vu ge mis ni. ²⁸ Nahkay e kidinj ga ndam ge Krist ya *təcakalavu ni bu nahəma, Melefit àbəhad enjenjeni ti ndam *asak. Ye cə ti ndam ya təhəngri pakama ge Melefit ana mis ni, ya mahkər gani ndam ya ti təcahi zlam ana mis ni. Mək àbəhad ndam ya tagray zlam ya mis tipi day-day ndo ni, ndam ya ti təhəngaraba mis a arməwər ba ni, ndam ya ti təjənay mis ni, ndam ya ti təðəfiki divi ana mis ni akaba ndam ya ti təzlapay ma həma gərgərani ya ti nday ndayani təsər do ni. ²⁹ Melefit àbəhad mis ni ðek ti ndam asak aw? Mis ni ðek ti nday ndam ya ti təhəngri pakama ge Melefit ana mis ni aw? Mis ni ðek ti nday ndam macahi zlam ana mis aw? Mis ni ðek ti nday ndam ya ti tagray zlam ya ti mis tipi day-day ndo ni aw? ³⁰ Mis ni ðek ti nday ndam mahəngaraba mis a arməwər ba waw? Mis ni ðek ti nday ndam ya ti təzlapay ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do ni aw? Mis ni ðek ti nday ndam mahəngaraba ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do na ni aw? Aha, nahkay do! ³¹ Ay ti njəða ga *Məsuf Njəlatani ya avi ana mis ni ti ndahanj gəðəkani tətam ndahanj. Nahkay ti hindəm nday nani kay.

Nihi nahəma, nəðəfiki divi nahanj ana kəli. Divi nani ti sulumani dal-dal, àtam ndahanj ni ðek.

13

Mawayavani ti àtam zlam ndahanj ðek

¹ Ku nəzlapay ma həma gərgərani ya nəsər do ni, ku ma həma ge mis ku ma ga *məslər ge Melefit nəngü ni, tamal nəwayay mis do nahəma, nahənday akada ga ara ahkay do ni akada ga gəngəngü ya təsi aday ana tay, təhənday ni cilinj. ² Ku nəhəngri ma ge Melefit ana mis, ku nəsəra zlam a ðek, ku nəsəra zlam manğahani ge Melefit na ðek, ku nəfəkia ahər ke Melefit a dal-dal àtama mis ndahanj a, nahkay nisliki məhiani ana həma təsləkaba a məlanj gatay ni ba mək tasləkaba eðedinj a nəngü ni, tamal ti nəwayay mis do nahəma, nisli aranjə do. ³ Ku nidiaba zlam goro a ðek ana ndam talaga, ku nəgəskabu ti mis təviyek nu adaba nəfəkia ahər ka Yezu a nəngü ni, tamal nəwayay mis do nahəma, nəngətiki aranjə do.

⁴ Maslanjə ya ti awayay mis ni ti anjəhad ahəmamam? Maslanjə gani nani ti ebesi ana mis, agri sulum ana mis, àgralənj solu kè mis do, èji zlabay do, àzay ahər gayanjə nañ gəðəkani do. ⁵ Àgray zlam ge mimili do, àwayi zlam ana hud gayanjə cilinj do, àzum bəruv weceweci do, àgəs zlam ya mis tagudari ni a bəruv vu

do. ⁶ Maslaņa gani nani ti zlam ge mis ya tågudar ni àsi bi ; amərvu àna zlam jireni ge mis ya tagray ni, ⁷ ambərfəņa zlam ya mis təgri na dek kà tay a, agəskabu pakama ge mis, awayay ti zlam ge mis ya tagray ni dek mîla kigeni, àmbrəņ mawayay mis day-day do.

⁸ Maslaņa ya awayay mis nahəma, mawayay mis gayəņ ni àndav day-day do. Pakama ge Melefit ya təďəm àna njəďa ga Məsuf gayəņ ni ti, a vad nahan atəmbrəņ, atəhəņgri ana mis va do. Ma həma gərgərani ya mis təzlapay tay àna njəďa ga *Məsuf Njəlatani, təsər tay do ni ti, a vad nahan atəmbrəņ tay, atəzlapay tay va do. Məsər zlam ge mis ya təsər àna njəďa ga Məsuf Njəlatani ni ti, a vad nahan Məsuf Njəlatani aməvi njəďa gani ana tay va do. ⁹ Zlam nday nani atagravu nahkay ti, adaba nihi ti ere ya məsər ni ti məsəraba dek faņ ndo, àhəcikivu ana leli ; pakama ge Melefit ya məhəņgri ana mis àna njəďa ga Məsuf gayəņ ni ti məďəmaba dek faņ ndo, àhəcikivu ana leli. ¹⁰ Ay ka ya ti Melefit emendeveriņa təwi gayəņ a ni ti, ere ye ti ahəci leli ni ti amələbi va bi.

¹¹ Nəďəm nahəma, ka ya ti nu a wur bu ni ti nəzlapay akada ga bəza ni, nəjalay ahər akada ga bəza ni, nəďəgəzl zlam akada ga bəza ni. Ay ka ya ti nìgia gəďakana ni ti, nəmbrəņa zlam ga bəza ya tagray na, nəgray va do. ¹² Nahkay day, nihi ti mipi

Melefit lala do, akada geli ya mipi vu geli a kutrum magədavani bu mipi lala do ni : ka fat gani nani ti emip-ivu akaba Melefit e eri vu e eri vu lala. Nihi ti nəsər Melefit lala faņ do, ay ka fat nani ti anəsər naņ lala akada gayəņ ya àsəra nu a ni.

¹³ Nihi ti zlam mahkər təbu kaņgaya : məfəki ahər geli ya məfəki ke Melefit ni, məsər zlam geli ya məsər Melefit amagray zlam dek sulumani ni, akaba mawayavani geli ya mawayumvu ni. Ay e kidiņ ga zlam mahkərani nday nani bu ni ti, ere ye ti àtam ndahan ni ti mawayavani geli ya mawayumvu ni.

14

Njəďa ga Məsuf Njəlatani ya avi ana mis ni

¹ Nahkay zla nahəma, zum njəďa gekəli ti kawayum mis. Hindəm njəďa ga *Məsuf Njəlatani ya avi ana mis ni kay. Ahar gəďakani hindəm njəďa ga məhəņgri ma ge Melefit ana mis. ² Adaba mam, maslaņa ya ti azlapay ma həma gərgərani ya naņ naņani day àsər do ni ti, àzlapi ana mis do, azlapi ti ana Melefit ciliņ. Nahkay ti maslaņa ye eci ma gayəņ ni àbi ; maslaņa nani adəm pakama *maņgahani ge Melefit àna njəďa ga Məsuf Njəlatani ciliņ. ³ Ay maslaņa ya ti ahəņgri ma ge Melefit ana mis ni ti àhi ana Melefit do, ahi ana mis àna ma həma gatay. Nahkay ma ya ahi ana tay ni avi njəďa ana tay, ajanaki tay, azoru

tay kama e divi ge Melefit vu. ⁴ Maslaņa ya ti azlapay ma hëma gërgërani ya naņ naņani day äsër do ni ti azoru ahâr gayañ kama e divi ge Melefit vu ciliņ. Ay maslaņa ya ahəngri ma ge Melefit ana ndam ga Yezu äna ma hëma gatay ni ti ma gayañ azoru tay dek kama e divi ge Melefit vu.

⁵ Nu nawayay ti lekulum dek kâzlapum ma hëma gërgërani ya ti lekulum lekulumeni day kësërum do ni, ay ti nawayay ahar gëdakani ti kâhəngri ma ge Melefit ana mis. Maslaņa ya ti ahəngri ma ge Melefit ana mis ni ti ätama maslaņa ya ti azlapay ma hëma gërgërani ya naņ naņani day äsër do na, ahkay do ni si ahəngriaba ma hëma ya azlapay ni ana tay a kwa. Tamal ahəngriaba ana tay a nahëma, ma gayañ ni azoru ndam ga Yezu kama kama e divi ga Yezu vu. ⁶ Nihi nahëma, bəza ga mmawa goro ni, bi nakoru afa gekuli, nəhi ma ana kuli äna ma hëma gërgërani ya leli dek mäsër do ni ti, ma goro gani ajənaki kuli ti ahəmamam? Ahâr ädëm nakoru afa gekuli ti naņgəhadî pakama maņgahani ge Melefit ana kuli, nədëfiki mäsër zlam ana kuli, nəhəngri ma ge Melefit ana kuli, ahkay do ni nəcahi zlam ana kuli. Tamal nəgra nahkay day kwa ti nəjənakia kuli a do aw?

⁷ Məzum mazavu ga zlam ge mereki, bi slelim, bi tindë. Zlam nday nani

ti tãhənday ka ahâr gatay do. Nahkay tamal kësër miveni lala do ni ti, ku kivi slelim, ku tindë naņgu ni mis täsërkaba ge mereki weley do. ⁸ Nahkay day tamal kësër mivi slimi cicek do ni ti, mis atəslamalavu, atədëm hini cicek ga kadvu ti ahəmamam? ⁹ Lekulum day nahkay: ka ya ti kazlapum ma hëma ya lekulum lekulumeni kësërum do, mis ndahaņ day täsër do ni ti mis etici ma gekuli ya kädëmum ni ti ahəmamam? Ma gekuli ni ma masakani. ¹⁰ Ma hëma təbu kay a duniya bu, ku ma hëma weley weley do dek ndam ga hëma gani tici. ¹¹ Ay tamal nəsër ma hëma ga maslaņa ya ti azlapu ni do ni ti nu nigia zal zuh məlaņ gayañ a, naņ day ègia zal zuh məlaņ goro a. ¹² Nəhi ana kuli nahëma, ègia kihindëm njədə ga Məsuf Njəlatani ya avi ana mis ni kay ti, hindëm ahar gëdakani ti njədə gani ya təzoru ndam ga Yezu kama e divi gayañ vu ni.

¹³ Nahkay maslaņa ya ti azlapay ma hëma ya naņ naņani day äsër do ni ti mähəngalay Melefit ti məvi njədə ga məhəngriaba ma gayañ ya adëmaya ni ana mis a. ¹⁴ Tamal nahəngalay Melefit äna ma hëma ya nu nuani day nəsër do ni ti məbëruv goro amër äna zlam ya nahəngalay ni, ay ka ya ti nahəngalay nahkay ni ti zlam goro ya nəjalay ni äbi. ¹⁵ Nahkay nagray ahəmamam? Anahəngalay

naŋ ti àna ma hëma ya nu nuani day nësër do, Mësuf Njêlatani avu njêda gani ni, ay anagraŋ nahkay ciliŋ do : anahëŋgalay naŋ àna ma hëma goro, anëjalaki ahàr daya. Nahkay day enidi limis ti àna ma hëma ya nu nuani day nësër do, Mësuf Njêlatani avu njêda gani ni, ay anagraŋ nahkay ciliŋ do : enidi limis àna ma hëma goro, anëjalaki ahàr daya. ¹⁶ Nêdëm nahkay ti kamam ? Nêdëm nahkay ti, tamal kægri sùsi ana Melefit àna ma hëma ya nak nakani day kësër do, Mësuf Njêlatani avuk njêda gani ni, mæk bi maslaŋa nahaŋ àhurkiviya ke kùli ge mici ere ye ti kêdëmum na ti, maslaŋa gani nani esliki mêdëmani « Aya nahkay » aw ? Èsliki mêdëmani do, adaba èci pakama gayak ya kêdëm ni ndo. ¹⁷ Nak nakani ti kèbu kægri sùsi ana Melefit lala, ay maslaŋa nani ti ma gayak ya kêdëm ni àzoru naŋ kama e divi ge Melefit vu do.

¹⁸ Nu ti nægri sùsi ana Melefit dal-dal, adaba nêzlapay ma hëma gërgërani ya nu nuani day nësër do ni nêtama kùli a ðek. ¹⁹ Ay ka ya ti ndam ga Yezu təcakalava nahëma, hojo nêdëmaya ma zlam àna ma hëma goro ya nëjalaki ahàr na ga macahi zlam ana mis ndahaŋ, ere gani nêdëmaya ma dëbu ehimeya àna ma hëma ya nu nuani day nësër do ni.

²⁰ Bëza ga mmawa goro ni, nawayay ti kâjalumki

ahàr ka zlam nday ndani akada ge mis gëdákani ni. Àki ka zlam magëdavani ti nawayay ti kâjalumki ahàr akada ga bëza ci6-ci6eni ya tësër magudar zlam do ni. Ay àki ka zlam ndahaŋ nahëma, nawayay ti kâjalumki ahàr akada ge mis gëdákani ni. ²¹ Àbu mëbëkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Bay Melefit àdëm : “Anëhi ma ana nday hini.

Ma gani nani ti ndam mirkwi atëhi ana tay àna ma hëma nahaŋ.

Ay ku tamal nagray nahkay nëŋgu ni atëgëskabu ma goro ni do.” * »

²² Nahkay ti ma hëma ya mis tësër do ni adëfiki zlam ti ana ndam ya tëfëki ahàr ke Melefit ni do, adëfiki ti ana ndam ya tëfëki ahàr ke Melefit do ni sawaŋ. Ma ge Melefit ya tëshëgri ana mis ni ajënaki ndam ya tëfëki ahàr ke Melefit do ni do, ajënaki ti ndam ya tëfëki ahàr ke Melefit ni sawaŋ.

²³ Nahkay ka ya ti lekùlum ndam ga Yezu kàcakalumva ðek ka mëlaŋ bëlaŋana nahëma, bi lekùlum ðek kazlapum ma hëma gërgërani ya lekùlum lekùlumani day kësërum do ni, mæk ndam ndahaŋ tëshërkivaya ke kùli a. Ndam nday nani ti bi tawayay tici ere ye ti kêdëmum ni ahkay do ni bi tëfëki ahàr ke Melefit ndo. Ma gekùli ya kêdëmum ni ti etici aw ? Etici do ! Nahkay atëhi

* 14:21 Izayi 28.11-12.

ana kuli lekulum ndam seteni do aw? ²⁴ Ay bi lekulum dek kəbum kəhəngrumi ma ge Melefit ana mis ti, mək maslaŋa nahaŋ ahurkiviya ke kuli a. Maslaŋa gani nani ti bi ahəki ahər ke Melefit do ahkay do ni bi awayay eci ere ye ti kədəmum ni. Emicia ma gekuli ya kədəmum na dek ti, aməsər naŋ bay magudar zlam, Melefit aməgəs naŋ àna seriya. ²⁵ Eslini ere ya a məbəruf gayəŋ bu ni dek amaŋgazlavaya ka dala. Nahkay ti amazləbay Melefit, aməhəngrioru ahər a had meleher ndibani a had, aməhi ana kuli Melefit naŋ àbu e kidiŋ gekuli bu eđediŋ.

Ka ya ti kacakalumvu ni ti grum zlam kigeni

²⁶ Bəza ga mmawa goro ni, nəhi mam ana kuli mam? Ka ya ti kacakalumvu ni ti ku way way do *Məsuf Njəlatani avi njəda ga magray zlam: maslaŋa nahaŋ bi edi limis, maslaŋa nahaŋ bi acahi zlam ana mis, maslaŋa nahaŋ bi azlapi pakama *maŋgahani ge Melefit àna mis, maslaŋa nahaŋ bi azlapay ma həma ya naŋ naŋani day àsər do ni, maslaŋa nahaŋ bi ahəŋgaraba ma həma ya naŋ naŋani day àsər do ni. Ay ere ye ti kəgrum ni dek ti ahər àdəm azoru mis kama e divi ge Melefit vu kwa. ²⁷ Tamal mis təzlapay ma həma gərgərani ya nday ndayani day təsər do ni ti təzlapay bəlaŋ àna bəlaŋ. Mis cə, mahkər təzlapay ciliŋ, àtamkia ba. Ahər àdəm mis nahaŋ day

ahəŋgaraba pakama gana kwa. ²⁸ Ay tamal maslaŋa àbi ga mahəŋgarabana bi ti, ahər àdəm maslaŋa ya ti awayay azlapay ni azlapay e kidiŋ ge mis macakalavani ni bu ba. Ahər àdəm məzlapı ana ahər gayəŋ gayəŋani akaba ana Melefit ciliŋ. ²⁹ Ndam ya ti Məsuf Njəlatani avi njəda ana tay ga məhəngri pakama ge Melefit ana mis nahəma, mis cə, mahkər təzlapay ciliŋ: mis ndahaŋ ni ti təbi slimi, ma gatay ni kigeni tək kigeni do waw. ³⁰ Tamal mis àbu ahəngri ma ge Melefit ana mis, mək Melefit àvia ma nahaŋ a ana mis nahaŋ ya naŋ àbu manjəhadani digusa na ti, ahər àdəm maslaŋa ya ti naŋ àbu azlapay ni mələkakaba day. ³¹ Lekulum dek kəhəngrumi ma ge Melefit ana mis tata, ay ti kədəmum bəlaŋ àna bəlaŋ kwa. Ahər àdəm pakama gekuli ya kədəmum ni ti mis dek təsər zlam àna naŋ, mis dek təŋgət njəda àna naŋ. ³² Njəda ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ga məhəngri pakama ge Melefit ana mis ni ti, mis ya təbu àna njəda gani nani ti tisliki mazlapani àna naŋ ka mawayay gatay tata. ³³ Adaba mam, Melefit awayay ti mis təgray zlam kwaŋa kwaŋa ba. Naŋ awayay ti mis təgray zlam kigeni, ti tənjəhadkabu àna sulumani.

Nawayay ti kəgrum akada ga ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa ndahaŋ bu dek ni. ³⁴ Nahkay ka ya ti

kacakalumvu nahəma, ahàr àdəm wál təzlapay ba. Təvi divi ana tay ga mazlapani ba. Ahàr àdəm təhəngriuru ahàr a hađ ana zawal, akada ge Melefit ya àdəm a Wakita gayan bu ni. ³⁵ Tamal tawayay təsər zlam ti, tōru tihindifinja kà zawal gatay a magam a. Adaba wal azlapay e kidin ge mis macakalavani bu ni ti àbəlay do timey.

³⁶ Nədəm nahəma, pakama ge Melefit ànjəki enji ti afa gekəli aw? Ahkay do ni Melefit àhi pakama gayan ti ana kəli cilin aw? ³⁷ Mis ndahan e kidin gekəli bu tədəm nday təbu àna njəda ga Məsuf Njəlatani, tədəm tisliki məhəngri pakama ge Melefit ana mis. Tamal mis àdəm nahkay ti ahàr àdəm agəskabu pakama goro ya nəbiki ana kəli ni ti divi ga Bay geli ya àvi ana kəli ni. ³⁸ Maslanja ya ti agəskabu pakama hini do ni ti Melefit day agəskabu nan do bilegeni.

³⁹ Nahkay zla nahəma, bəza ga mmawa goro ni, hindəm njəda ga Məsuf Njəlatani ga məhəngri pakama ge Melefit ana mis. Hindəm njəda gani nani kay. Kəcumfənja mis ga mazlapay ma həma gərgərani ya nday ndayani day təsər do na ba. ⁴⁰ Ay zlam ya kəgrum ni dek ti kəgrum kwanja kwanja ba, grum ti àna divi gani.

15

Yezu Krist àməta mək àngaba e kisim ba ededin a

¹ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay nəhəngri eri ana *Ma Məweni Sulumani ya nəhi ana kəli ahaslani ni. Lekulum kəgəsumkabá ma na, kəbum kəgrum təwi àna nan, kəmbərənjum do. ² Ma Məweni Sulumani ya nəhi ana kəli ni ti Melefit ahəngay kəli àna nan. Ay tamal kəmbərənjuma pakama ya nəhi ana kəli na ti, məfəki ahàr gekəli ka Yezu ni egia zlam masakana.

³ Pakama ya təhu enjenjəni, nu day nəhi ana kəli ni ti nahkay hi: *Krist ti àmət azuhva zlam magudarani geli. Ere gani àgravu ti akada ya àbu məbəkiani kwa ahaslani a Wakita ge Melefit bu ni. ⁴ Àra àməta ti tili, mək a vad ya mahkər gani ti àngaba e kisim ba. Ere gani àgravu akada ya àbu məbəkiani kwa ahaslani a Wakita ge Melefit bu ni. ⁵ Àra àngaba ti àngazlivu ana Piyer, mək àngazlivu ana ndam *asak gayan kru mahar cəeni ni. ⁶ Àra àngazliva ana tay a ti àngazlivu ana bəza ga mən geli ndahan macakalavani tətam din din zlam. Kwa kani mis ndahan e kidin gatay bu ahar gəđakani təbu àna sifa, mis ndahan ti ni təməta. ⁷ Kələnj gani àngazlivu ana Zek, àngazlivu ana ndam asak gayan dek daya.

⁸ Kələnj ge mis nday nani dek ti àngazlivu ana nu, nu ya ti akada ga wur ya ti tiwi kiyi gani enjiyu ndo ni. ⁹ Nədəm nahkay ti adaba ndam asak ndahan ni dek

tàtam nu. Nu ti giri-giri àgəski təzalay nu zal asak ga Yezu do, adaba ahaslani nàgria daliya ana ndam ge Melefit a. ¹⁰ Ku tamal nahkay nəŋgu ni Melefit àgrua sulum gayəŋ a, nigia akada ya ti kəsərum nu kani na. Melefit àgru sulum gayəŋ ti masakani do, adaba nàgra təwi a àtama ga ndam asak ndahan na dek. Ay nàgray təwi ti àna njəda goro goroani do, nàgray ti àna *sulum ge Melefit ya àgru ni. ¹¹ Ku nu nəhioru Ma Məweni Sulumani ana mis ahkay do ni ndam asak ndahan ni tədəmoru nəŋgu ni, ma geli ni dek ma bəlanani. Pakama gani akada ya nəhi ana kəli, lekələm day kəgəsumkabu ni.

Mis àməta ti aməngaba e kisim ba ededīŋ a

¹² Nahkay ti leli məbu məhi ana mis *Krist àməta mək àngaba e kisim ba. Leli mədəm nahkay ti, mis ndahan e kidīŋ gekəli bu tədəm mis atəngaba e kisim ba do ni ti ahəmamam? ¹³ Tamal mis atəngaba e kisim ba do ededīŋ ti, akal Krist day àngaba e kisim ba ndo kwa. ¹⁴ Tamal Krist àngaba e kisim ba ndo ededīŋ a ti, akal *Ma Məweni Sulumani ya məhi ana mis ni ma masakani, lekələm day kəfumki ahàr ka Yezu ti masakani. ¹⁵ Tamal nahkay ededīŋ ti, məsəkadia malfada ana kəli àna slimi ge Melefit a, adaba mədəm Yezu Krist àməta mək Melefit àhəngaraba nan a. Ay tamal mis təngaba e kisim ba do ni ti, akal Yezu day Melefit àhəngaraba nan a

ndo kwa. ¹⁶ Nədəm nahkay ti, tamal mis təngaba e kisim ba do ededīŋ a ti, akal Krist day àngaba ndo kwa. ¹⁷ Tamal Krist àngaba e kisim ba ndo ededīŋ a ti, akal məfəki ahàr gekəli ka nan ni masakani kwa. Tamal nahkay ti, akal lekələm kəbum àna zlam magudarani gekəli kekileŋa, Melefit àmbərfəŋa kə kəli a ndo. ¹⁸ Nahkay ti ndam ya təfəki ahàr ke Krist, təmət ni ti tija gwəha. ¹⁹ Leli məfəki ahàr ke Krist ti mähəngay leli, ay tamal ahəngay leli ka ya ti leli məbu àna sifa ka dala ni ciliŋ ti, akal məsay cicihi matam mis ndahan ni dek.

²⁰ Ay ti Krist àngaba e kisim ba ededīŋ a. Àngaba enji ge mis a dek akada ga zlam ya aŋgazlay eri ni. Àngaba nahkay ti, adafaki ti mis dek atəngaba e kisim ba daya. ²¹ Àgray ti mis dek təmət ti mis bəlan, nahkay day àgray ti mis atəngaba e kisim ba ni ti mis bəlan. ²² Nədəm nahəma, leli dek ti bəza ga Adam, nahkay məmət akada gayəŋ ni. Nahkay day leli dek aməngaba e kisim ba, aməngət sifa ti azuhva Krist. ²³ Ay ti mis ni dek atəngaba e kisim ni ba ni ti àna sarta gatay. Àngaba enjenjeni akada ga zlam ya aŋgazlay eri na ti Krist, mək ka ya ti aməŋga ni ti amahəngaraba ndam ya təfəkia ahàr a ni ka ahar bəlan. ²⁴ Kələŋ gani ti Krist emeyefīŋ kə seteni akaba kə bəbay gatayani akaba kə

nday ya ti tægur mələŋ ya agavəla ni dek, aməhəlfəŋə njədə kà tay a. Amagraj nahkay ti egi mandav ga duniya. Eslini ti aməhəŋgri bay ga Bəŋani Melefit zlam gayan. ²⁵ Nahkay ahər ədəm Krist agur zlam dek ga hayaŋani, duk abivoru ana sarta ya ti Melefit aməvi njədə ge meyefiŋeni kà ndam ezir gayan ni dek. ²⁶ Zal ezir ya Melefit emendeveriŋ mijin naŋ kələŋ ga nday ndahaŋ ni dek ti kišim. ²⁷ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi: « Melefit àvia njədə ge meyefiŋeni kà zlam a dek.* » Ku tamal pakama gani nahkay nəŋgu ni, Melefit ya àvi njədə ge meyefiŋeni kà zlam ni dek ni ti àkibu bi, adaba Krist àgur naŋ do. ²⁸ Melefit àvia njədə ge meyefiŋ kà zlam na dek ana Wur gayan Krist a ti, Wur ni day aməhəŋgriuru ahər a had ana Bəŋani Melefit, naŋ ya àvi njədə ge meyefiŋ kà zlam dek ni. Nahkay ti Melefit aməgur zlam dek akaba mis dek, zlam ya àgur do ni ti amələbi.

²⁹ Kəsərum ti mis ndahaŋ təbu *tabaray tay a kəla ga ndam ya təmət ni vu. Mis nday nani ti tabaray tay ti kamam? Tamal mis təməta ti təŋgaba e kisim ba do edediŋ a ti, tabaray mis ndahaŋ a kəla gatay ya təmət ni vu ti kamam? ³⁰ Tamal mis təŋgaba e kisim ba do edediŋ a ti, leli ndam *asak ni məgəskabu ti mis təgri daliya

ana leli ahəcakiyu ŋgir-ŋgir ka məmətani kəlavad ti kamam? ³¹ Bəza ga mmawa goro ni, kəlavad nagray daliya, nahəcakiyu ŋgir-ŋgir ka məmətani. Ere ya nəhi ana kəli ni ti jiri edediŋ: adafaki ti, nəbu nəmərvu azuhva kəli adaba kigəma akaba Bay geli Yezu Krist a akada mis bəlaŋana ni. ³² E Efez ti nəkadva akada ge mis ya ti akadvu akaba zlam ge gili ya tagray cuday na ni. Nəkadkivu ka zlam ga duniya ndo; tamal nəkadkivu ka zlam ga duniya ti akal azuaya mam? Tamal mis təməta ti təŋgaba e kisim ba do edediŋ a ti, akal hojo məzumum zlam zlam geli akaba misəm zlam zlam geli, adaba kama kama ti aməmətum. †

³³ Bəza ga mmawa goro ni, kəgosum ahər gekəli ba: tamal lekələm mis sulumani mək kasawadumkabu kəlavad akaba ndam cuday ti, lekələm day kigəm cudayani akada gatay ni. ³⁴ Jalum ahər lala, kəgudarum zlam akada ga ndam seteni ni ba. Nəhi ana kəli nahəma, mis ndahaŋ təbu e kiđin gekəli bu təsər Melefit do. Nəhi ana kəli nahkay ti nawayay ti nəbəkimi mimili ke kəli.

Ka ya ti amanğaba e kisim ba ni ti vu geli ni amanja ahəmamam?

³⁵ Bi maslaŋa ədəm ahkado: « Mis əməta ti amanğaba e kisim ba ti ahəmamam? Ka ya ti atanğaba ti vu gatay ni atanja

* 15:27 Limis 8.7. † 15:32 Məŋjay Izayi 22.13.

ahəmamam ? » ³⁶ Nak gani ya kihindi nahkay ni ti nak moru do aw ? Kizligia hilfi ga zlam gayak a ti vu gani ezi day kwa ti eri gani ni afətaya do aw ? ³⁷ Hilfi ga zlam ya kizligi nani ti aday gani ya adək ni do. Kizligi ti wur gani cilin ; bi kizligi bəza ga *alkama ahkay do ni bəza ga zlam ndahan ni. ³⁸ Kizligia nahkay ti Melefit afətaya nan a, adək aday gani. Nahkay aday nani amanjəhad akada ge Melefit ya awayay ni. Wur ga zlam weley weley do dek Melefit afətaya ti, aday gani gərgəri akaba aday ga zlam ndahan ya təfətaya ni dek.

³⁹ Zlam ndahan ya àna sifa ni day nahkay : ku zlam àna sifa weley weley do dek ti, vu gani gərgəri akaba vu ga zlam àna sifa ndahan ni dek. Nahkay ti mis hihiriken, zlam ya àna asak fadani ni, edidin akaba kilif ti vu gatayani dek gərgəri.

⁴⁰ Zlam təbu a hud melefıt bu akada ya təbu ka had ni. Ay mazavu ga zlam ya a hud melefıt bu ni gərgəri akaba mazavu ga zlam ya ka had ni, mazavu ga zlam ya ka had ni day gərgəri akaba mazavu ga zlam ya a hud melefıt bu ni. ⁴¹ Nahkay day fat, kiyi akaba boŋgur təsladay gərgəri. Ku boŋgur e kidin gatay gatayani bu day təsladay gərgəri.

⁴² Ka ya ti mis atəngaba e kisim ba ni day amagravu nahkay. Nədəm nahəma, tilia mis a ti emiziviyu e evid vu,

ay ka ya ti aməngaba e kisim ba ni ti, àna vu maweni ya èzi do ni. ⁴³ Tili mis ti vu gayan ni zlam masakani, ay ka ya ti aməngaba e kisim ba nahəma, vu gayan ni àbəlay, egi eri. Tili mis ti vu gayan ni njəda àfəŋ bi, ay ka ya ti aməngaba e kisim ba nahəma, vu gayan ni njəda àfəŋ dal-dal. ⁴⁴ Tili mis ti vu gayan ni zlam ga duniya, ay ka ya ti aməngaba e kisim ba ni ti vu gayan ni *Məsuf Njəlatani aməvi. Vu təbu gərgəri cə : məsəra vu ga duniya àbu ; nahkay ahər àdəm məsər vu ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ni day àbu. ⁴⁵ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu : « Adam mis ye enjenjeni ni ti vu gayan ni ga duniya, Melefit àvia sifa. † » Adam ya àra kələŋ a ni ti nan *Krist ; avi sifa maweni ana mis àna njəda ga Məsuf gayan. ⁴⁶ Nahkay vu ge mis ye enji ni ti nani ya Məsuf Njəlatani avi ni do, nani vu ga duniya. Vu ya ti Məsuf Njəlatani avi ni ti ara kələŋ ga vu ga duniya na. ⁴⁷ Mis ye enjenjeni ni ti ga duniya, Melefit àgraya nan àna had a. Mis ya kələŋ ni ti àsləkabiya e melefıt ba. ⁴⁸ Nahkay zla nahəma, ndam ga *duniya ti nday akada ga bay ya ti Melefit àgraya nan àna had ga duniya ni. Nday ya ti a hud melefıt bu ni ti ni nday akada Bay ya àsləkabiya a hud Melefit ba ni. ⁴⁹ Nahkay day, nihi ti leli dek akada bay ya Melefit àgraya nan àna had

† 15:45 Mənjəkiani 2.7.

ga duniya ni. Ay kama ti leli dek amanja akada ga Bay ya aslakabiya a huf melefít ba ni.

⁵⁰ Bəza ga mmawa goro ni, nəhi ana kəli nahəma, mis əsliki məhuriyani a *Məgur ge Melefít vu àna aslu ga vu ga duniya ni do, adaba zlam ya ezi ni tənjuhədkabu akaba zlam ya èzi day-day do ni kok-sah.

⁵¹ Cüm day, nawayay nəhi ma maŋgahani ya Melefít àhu ni ana kəli: mis ndahaŋ e kidiŋ geli bu atəmət do, ay leli ya məbu àna sifa ni akaba ndam geli ya təməta ni, leli dek Melefít aməmbat vu geli ni nahaŋ. ⁵² Ka sarta gani nani ti etivi mezlelim, kələŋ gani etivi va do, mək Melefít aməmbat leli dek. Aməmbat leli ti ke weceweceni aməpəski do, akada ge mis ya ekiðicey eri kiðic ni. Ka ya ti tivía mezlelim na ti nday ya təmət ni ataŋgaba e kisim ba àna vu ya èzi day-day va do na; leli ya məbu àna sifa ni day Melefít aməmbat vu geli ni emizi day-day do. ⁵³ Nahkay ti ahər adəm vu ya ezi ni egi vu ya ti èzi day-day do ni, mis ya amət ni egi mis ya ti amət day-day do ni kwa. ⁵⁴ Ka ya ti vu ya ezi ni ègia vu ya ti èzi day-day do na, mis ya amət ni ègia mis ya ti amət day-day do na ti, pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít bu ni amagravu. Pakama gani nani nahkay hi :

« Kisim àbi va bi, Melefít èjiŋa naŋ a. §

⁵⁵ Kisim nak hi ti njəda gayak àbi ga mabazl mis va bi zla,
zlam ahar gayak ya kəgri daliya ana mis àna naŋ ti təmət ni ti àbi va bi zla.* »

⁵⁶ Zlam ahar ge kisim ya abazl mis àna naŋ ni ti zlam magudarani gatay. Zlam ya avi njəda ana zlam magudarani ge mis ti təmət àna naŋ ni ti, Melefít àna *Divi gayaŋ ya Məwiz àbəkì ni adəm maslaŋa ya agudar zlam ni si amət kwa ni. ⁵⁷ Ay leli ti mèyefiŋa kè kisim azuhva təwi ga Bay geli Yezu Krist ya àgray na. Məgrumi səsi ana Melefít dal-dal azuhva nani!

⁵⁸ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kəli. Nəhi ana kəli nahəma, zum njəda, kəmətəbum ba, grumoru təwi ga Bay geli kələvad, kəmbrəŋum ba. Grum nahkay adaba kəsəruma ere ye ti kəgrumi ana Bay geli ni ti masakani do, akəŋgətum zlam azuhva nani palam.

16

Singu ya tajamkabu ga məjənaki ndam ge Melefít ya a Zeruzalem ni

¹ Nihi ti nəhi ma ana kəli àki ka singu ya kajamumi ana ndam ge Melefít ya a kəsa ndahaŋ bu ni. Nədəm nahəma, ahər adəm kəgrum akada ya nəhi ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu ka həd Galasi təgray ni. ² Nahkay

kəla vad ga ladi ti ahàr àdəm ku way way do siŋgu ya aŋgət ni mâdafəŋa ; àdafəŋa ti mâfəkad siŋgu gani a magam afa gani tera. Tamal kəgruma nahkay ti, ka ya ti eninjua ni ti anəhi ana kuli jamum va do, anədi ahàr ana siŋgu majamvani àndava. ³Dumaba mis ga məhəloru siŋgu gani a Zeruzalem a daya. Eninjua afa gekuli a ti anəbiki wakita ana ndam Zeruzalem ga mədafiki ndam gekuli ya kədumaba ni ana tay, mək anəsləroru nday gani nani, atəhəloru siŋgu ni akaba wakita ni eslini. ⁴Tamal ti agəski nu nuani day nakoru a Zeruzalem ti amorukaboru akaba tay ka ahar bəlanj.

Sawaday ga Pol ya ama-sawadoru ni

⁵ Anoru afa gekuli, ay wudaka nakoru nahəma, nawayay nəmənjiyu ndam geli ya təbu ka had Mesedəweŋ ni day. Ka ya ti anasləka e Mesedəweŋ a ni ti ⁶ anoru afa gekuli cə nəpəsiyu gəzit, cə anəzumiyu ahar kusi afa gekuli ti nəsərkaba faŋ do. Tamal nòru nəpəsa afa gekuli a nahkay ti, ka ya ti anasləka ni ti akəjənumki nu àna zlam ga moroni àna naŋ kama. ⁷ Eninjua afa gekuli a sak bəlanj ti nawayay moru masləkana həya do. Tamal Melefit àvua divi a ti anəpəsiyu dal-dal.

⁸ Ay ku tamal anoru nəŋgu ni, nihi ni ti nawayay manjəhadani ahalay e Efez duk abivoru ana vad ga wuməri ge *Pentikwet,

⁹ adaba ahalay ti Melefit àvua divi sulumana ga magray təwi gədakana ; ndam ezir goro təbu kay daya.

¹⁰ Tamal Timote enjua afa gekuli a nahəma, gəsumkabá naŋ a lala, ti ahàr àhəli ba. Naŋ day naŋ àbu agri təwi ana Bay geli akada goro ni, ¹¹ nahkay ti maslanja ànjak naŋ ba. Jənumki naŋ ti mícikbiyu afa gekuli, mára afa goro àna sulumana, adaba nu nəbu najəgay naŋ, najəgay bəza ga məŋ geli ndahaŋ ni daya.

¹² Nihi ti nəzlapaki ka Apolos wur ga məŋ geli ni. Sak ehimeya nəhia ma ga moroni afa gekuli a akaba bəza ga məŋ geli ndahaŋ na, ay nihi ti àcuhway moroni faŋ do ferera. Apolos aməŋgəta ahar a day kwa ti amoru.

Pol endeveriŋ pakama gayan

¹³ Nədəm nahəma, njəhadum eri, fumki ahàr ka Yezu lala, kəmbərəŋum ba, aŋgwaz àwər kuli ba, kumva njan-njan. ¹⁴ Ere ye ti kəgrum ni dek ti grum àna mawayavani.

¹⁵ Kəsəruma I Stefanas akaba ndam ga ahay gayan a ; təfəki ahàr ka Yezu enjenjeni ka had Eseyi ni ti nday. Nday gani tagray təwi ga məjənaki ndam ge Melefit kəlavad. Nahkay zla nahəma, bəza ga mmawa goro ni, nahəŋgalay kuli ¹⁶ ti kícumiki ma ana mis akada nday nani. Cəmiki ma ana ndam ya təbu tagrakabu

təwi akaba tay, təmbrəŋ do ni dek daya.

¹⁷ Nu nəbu nəmərvu dal-dal, adaba İstefanas, Fertinetəs akaba Eseyikəs t̄ara, nday təbu akaba nu. Nday təbu akaba nu ti kala lekələm dek kəbum akaba nu. ¹⁸ Nday gani təhəŋgruva məbəruv a, təhəŋgriva ana kəli a daya. Nahkay ti səruma mis akada nday hini ti t̄isliya mis a, zləbum tay.

¹⁹ Ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gərgərani bu ya ka həf Azi ni təgria sa ana kəli a. Ata Ekiles nday ata Prisil akaba ndam ge Krist ya *təcakalavu a ahay bu afa gatay ni təgria sa ana kəli a dal-dal əna slimi ga Bay geli a. ²⁰ Bəza ga məŋ geli ya ahalay ni dek təgria sa ana kəli a.

Grumvu sa e kiđiŋ gekəli bu lala, akada ga ndam ge Melefit ya tagravu sa ni.

²¹ Nu Pol nəgri sa ana kəli bilegeni, nu nuani nəbək̄i ma hini əna ahar goro.

²² Maslaŋa ya əwayay Bay geli do ni ti, Melefit m̄etikwesla naŋ a. Maranata ! *

²³ Bay geli Yezu məgri sulum gayəŋ ana kəli ti.

²⁴ Lekələm dek nawayay kəli, adaba leli məbu akaba Yezu Krist akada mis bəlaŋ.

* **16:22** « Maranata » ti awayay adəm̄vaba « Bay geli, ra ! »

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Korej ye cɥ ni
Ere ye ti mɛdɛmki
ka wakita ga Pol
ya àbikioru ana
ndam Korej ye cɥ
ni**

Maslaɲa ya ti àbɛki wakita hini ni ti adafa slimi gayan a : àbɛki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 10.1). Àbɛki ti ka sarta ya ti naɲ e Mesedawen, awayay akoru ka had Eseyi ni (2.13 ; 7.5 ; Tɥwi 20.1-3). Àbiki ti ana ndam ga Yezu ya a Korej ni cilin do, àbiki ti ana ndam ga Yezu ya ka had Eseyi ni dek daya (1.1 ; Korej ti kɛsa gɛdakani ga had Eseyi).

Àbɛki ti adaba ndam Eseyi ndahan tɛdɛm Pol àgosa tay a : adɛm awayay moroni afa gatay sak cɥ, mɛk àmbatkaba majalay ahàr gayan a (1.15-16). A wakita hini bu ni ti Pol ahɛngrifɛɲ kà ma gatay ni ana tay : adɛm naɲ zal asak ga Yezu, nahkay ti agray tɥwi akada ge Melefit ya awayay ni, do ni ti akada ga ndam ga duniya ya tawayay ni do (1-7). Ndam ga Yezu ya tagray ere ye ti Melefit awayay ni ti tebesey macakay daliya tata ; kè eri ge mis ga duniya ti tɛsli arana do, ay ku tamal nahkay naɲgu ni maslaɲa ya ti agray ere ye ti Melefit awayay ni ti amɛrvu dal-dal àna njɛda ge

Melefit ya àvi ni.

Pol àhi ana ndam Eseyi tɛslamalavu lala ti tɛndiverin majam sinɲu ga mɛjanay ndam ga Yezu ya a Zeruzalem ni, (8-9). Èndeverin wakita gayan, adɛm amoru afa gatay edefin, adɛm si tɛmbatkaba majalay ahàr gatay na, tɛslamalavu kwa : tamal tɛslamalavu do ni ti amatraɓ tay, adaba naɲ zal asak ga Yezu edefin. Adafaki naɲ zal asak ga Yezu edefin ti macakay daliya gayan ya acakay ni (10-12).

A wakita hini bu dek Pol adɛm tamal ndam ga Yezu tɛbi àna njɛda bi ti tɛmɛrvu, adaba gedebi gatay gatayani ni avi divi ana Yezu ga mɛvi njɛda gayan ana tay (12.10). Yezu àhi ana ku way way do : « Sulum goro ya nɛgruk ni ti eslɛk, adaba ka ya ti mis naɲ àbu gedebeni ni ti, ere ye ti agray ni dek agray ti àna njɛda goro cilin » (12.9).

Sa ga Pol

¹ Nu Pol Melefit adaba nu a, nu zal asak ga Yezu *Krist. Leli ata wur ga mɛɲ geli Timote mɛbiki wakita hini ana ndam ge Melefit ya *tɛcakalavu a Korej ni, akaba ana ndam ge Melefit dek, nday ya ti tɛbu a kɛsa gɛrgɛrani bu ka had Eseyi ni. ² Bɛɲ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tɛgri sulum gatay ana kɛli, tagray ti *kɛnjɛhadumkabu àna sulumani ti.

Melefit naŋ àbu avi njéda ana ndam ya ti tàbu tagray daliya ni

³ Mâzłabum Melefit Bəŋ ga Bay geli Yezu *Krist ; kəlavad məsi cicihi adaba naŋ Bəŋ geli, njéda day avi ana leli kəlavad adaba naŋ Melefit geli. ⁴ Ka sarta ya ti məbu magray daliya lu ni ti avi njéda ana leli. Agray nahkay ti, ti leli day məvi njéda ana mis ndahaŋ ya tagray daliya gərgərani ni dek bilegeni. Njéda gani nani ya ti məvi ana tay ni ti njéda ge Melefit ya àvi ana leli ni. ⁵ Nədəm nahəma, Krist àgra daliya dal-dal, leli day magray daliya ti adaba leli ndam gayaŋ. Ay ku tamal magray daliya nahkay nəŋgu ni, Melefit avi njéda ana leli dal-dal adaba leli ndam ge Krist. ⁶ Ka ya ti təgri daliya ana leli nahəma, mawayay ti kəŋgətum njéda àna naŋ, ti Melefit məhəŋgay kəli. Ka ya ti Melefit avi njéda ana leli nahəma, mawayay ti lekələm day kəŋgətum njéda gani ; nahkay ekisləmki mebesey daliya akada geli ya ti mebesey ni. ⁷ Məsəra Melefit àmbrəŋ məgri sulum gayaŋ ana kəli do ; nahkay məsəra ku tamal kəgrum daliya akada geli ni nəŋgu ni, aməvi njéda ana kəli akada ya ti avi ana leli ni daya.

⁸ Bəza ga mmawa, mawayay ti kəsərumki lala : ndam ga had Azi təgria daliya ana leli a dal-dal əsabəy. Daliya gani ya məgray ni àtam njéda geli, mədəm amatam-

aba àna sifa do. ⁹ Nahkay məhi ana ahər atara tabazl leli. Zlam nday nani àgrakivu ke leli ti, ti məfəki ahər ka njéda geli geleni ba, məfəki ahər ti ka njéda ge Melefit, adaba Melefit ti ahəŋgaraba mis e kisim ba. ¹⁰ Àhəŋgafəŋa leli kə kisim gani nana ti naŋ. Aməhəlababa leli e kisim ba keti. Məfəki ahər geli ka naŋ, məsəra aməhəlababa leli a daliya ndahaŋ ba keti. ¹¹ Lekələm day akəjənumki leli àna məhəŋgali Melefit ana leli. Mis kay atahəŋgala naŋ a ti emiciiki ana tay, aməgri sulum gayaŋ ana leli. Nahkay ti mis kay atəgri səsi daya.

Pol àmbata ahər a

¹² Zlam geli ya məmərvu àna naŋ ni ti nihi : məsəra a məbəruv geli ba, manjəhad geli akaba mis ti manjəhad ge jiri àna hud bəlaŋ. Mənjəhad akaba mis dek ti nahkay, ay akaba kəli ti manjəhad geli ni àtam geli ya mənjəhad akaba mis ndahaŋ ni. Məgray nahkay ti, Melefit àwayay : məgray ti àna sulum gayaŋ cilin, do ni ti àna məsər zlam ge mis do. ¹³ Nahkay məbiki ana kəli a wakita geli ni bu ni ti ere ye ti kəbum kejeŋəm, kəbum kicəm ni cilin, do ni ti ma ndahaŋ do. Ma hini ya ti nəhi ana kəli ni ti nawayay ti kicəma lala. ¹⁴ Nihi ti kicəma bal, ay ti ekicəma lala : kisləmki məmərvani azuhva leli akada geli ya aməmərvu azuhva kəli ka fat ya ti Bay geli Yezu eminjia ni.

15-16 Adaba nəsəra zlam nana nahkay ti, akal wudaka nakoru e Mesedüweñ nahəma, nəwaya morona afa gekəli a day, mək anasləkabiya eslina ti nəwaya maŋgana afa gekəli a. Nahkay ti akal nəjənakia kəli a sak cə, lekələm day akal kəjənumkia nu a, kəvumua zlam ga moroni ka had *Zəde a. ¹⁷ Ka ya ti nəhi ana kəli anoru ni ti, nədəm ma masakani aw? Zlam ya ti nədəm nagray ni ti nəjalaki ahər akada ge mis ya təfəki ahər ke Melefit do ni aw? Afa gatay ti « Iy » ahkay do ni « Aha » ti zlam bəlanjani. ¹⁸ Melefit ti nañ jireni. Ere ye ti nəhi ana kəli kə meleher gayañ ni jiri daya. Tamal nədəma « Iy » ti, ba iy gani. Tamal nədəma « Aha » day, ba aha gani. ¹⁹ Nədəm nahkay ti adaba Bay ya ti nu, Silas akaba Timote mədəmki ma, məhi ana kəli ni ti nañ Wur ge Melefit, Yezu *Krist. Nañ ti adəma « Iy » ti adəm « Aha » va do. Kwa ka mənəkə gani nañ « Iy, » ²⁰ adaba ere ye ti Melefit adəm amagray ni dek ti adəm « Iy, » əgra əndava ti azuhva Yezu Krist. Nahkay azuhva nañ day leli mazləbay Melefit, mədəm : « Iy, Melefit nañ jireni. » ²¹ Bay ya ti avi njədə ana leli ti məmbrəñ divi ge Krist ba ni ti Melefit. Avi njədə ana kəli ti kəmbərəñum divi ge Krist ba ni ti Melefit gani. Bay ya ti adaba leli ga məgri təwi a ni ti nañ gani bəlanjani ni. ²² Əvi Məsuf gayañ ana leli, əniviyu a məbərüv bu ana leli

ni ti nañ ; nahkay məsəra leli ndam gayañ ededīñ ; ere ye ti əgray ni adafaki ti aməvi zlam ya ti adəm aməvi ana leli ni dek daya.

²³ Nu nəŋgoru afa gekəli a Korej do ni ti adaba nəwayay məgrikivu daliya ana kəli do. Tamal ma goro hini ya nədəm ni jiri do ni ti Melefit məkada nu a! ²⁴ Nədəm nahkay ti məwayay məgurki kəli ka məfəki ahər gekəli ka Yezu do. Lekələm kəbum kəfumki ahər lala, kəmbərəñum do. Leli magrakabu təwi akaba kəli ti, məwayay ti kəmərümvu sawañ.

2

¹ Nahkay nəwayay maŋgoni afa gekəli do ni ti, adaba nəwayay ti nəhikivu zlam ana kəli ga məhəli ahər ana kəli va do. ² Tamal nəhia ma ya ti ahəli ahər ana kəli na ti way aməmərü məbərüv way? Maslaña əbi, adaba lekələm ya ti akal kəmərümü məbərüv ni pakama goro ahəli ahər ana kəli. ³ Nəbiki wakita gani nani ana kəli, nəŋgoru afa gekəli ndo ni ti azuhva nani. Adaba tamal nəŋgoya afa gekəli a, enipia kəli a ahər nañ əbu ahəli ana kəli ti nu day ahər aməhəlu. Ay ndam ya ti akal təmərü məbərüv ni ti lekələm sawañ do aw? Nəsəra lekələm ti, tamal nəbu nəmərüv ti lekələm day kəmərümvu. ⁴ Ka ya ti nəbiki wakita ana kəli ni ti ma gani əhəlua ahər a dal-dal, yam tuway goro tekeđi adəgaya. Nəbiki pakama gani ana kəli

ti ga mäheli ahär ana küli do, nawayay ti kâsêrum nu ti nêbu nawayay küli dal-dal.

Maslaņa nahanj àgudar zlam a, Pol àdêm tâmbêrfêņa

⁵ Maslaņa nahanj àgudara zlam a. Zlam gayanj ya ti àgudar ni ahêli ahär ana mis ; ay nu ti àhêlu ahär do, ahêli ahär ti ana küli dek sawan. Tamal nêdêm lekulum dek ti bi nêdêma àsabay, hojo nêdêm àhêlia ahär ana mis a dal-dal e kidinj geküli ba. ⁶ Mis kay e kidinj geküli bu tâtraða maslaņa gani nana, ay ti êslia nahkay. ⁷ Nihi ti ahär àdêm kêmbrênjumfêņa zlam gayanj ya àgudar na, kævumi njêða sawan. Tamal kêgrumi nahkay do ni ti zlam ya kêgrumi ni amêhêlikivu ahär, emijinj nanj.

⁸ Nahkay nahêngalay küli, grumi zlam ya ti adêfiki ti kêbum kawayum nanj ni. ⁹ Nêbiki ma gani ana küli ni ti adaba nawayay nêser akêgêsumuki ma goro ni dek tæk akêgêsumuki do waw. ¹⁰ Tamal lekulum kêbum kêmbrênjumfêņa zlam magudarani kè mis a ti nu day nêmbêrfêņa zlam magudarani ga maslaņa gani nana. Nahkay tamal maslaņa gani àgudaru zlam a nêngu ni nêmbêrfêņa àndava. Nêmbêrfêņa ti azuhva küli, adaba leli dek kè meleher ge *Krist. ¹¹ Nêgray nahkay ti, nawayay ti *Seteni àgosay leli ba. Adaba ere ye ti awayay agri ana leli ni ti mêsêra lala.

Meyefinj kà ndam ezir geli azuhva Krist

¹² Nêcik, nôru a Truwas ga mähê *Ma Mêweni Sulumani àki ke *Krist ana mis eslini. Nôru nînjua ti Bay geli àvua divi ga mähê ma gana ana tay a lala. ¹³ Ay ti ahär àhêlua adaba nêdi ahär ana wur ga mênj geli Tit ndo, nahkay nêslêka eslina, nôru e Mesedêwenj.

¹⁴ Ay si mæzlêbum Melefít kwa adaba àgray ti leli ana mêmêrani akadâ ndam ya têtêfêņa kà ndam ezir gatay a, taslêkabiya tara a magam a ni. Agray nahkay kêlavad adaba leli mêbu akaba Krist akadâ mis bêlanj. Leli mædêfiki Krist ana mis ku eley eley do dek ; pakama geli ya mædêmkî ke Krist ni akadâ ga zlam ya ti tazêbay, azæk gani ezi àcêr ni. ¹⁵ Zlam gani ye ezi àcêr, àbêlafênj kè Melefít ni ti leli, leli ya ti mêbu akaba Krist akadâ mis bêlanj ni. Mizifinj kà ndam ya ti Melefít nanj àbu ahêngay tay ni akaba kà ndam ya ti tijiji ni. ¹⁶ Mis ndahanj ti mizifinj kà tay àcêr dal-dal, têngê *sifa ya àndav day-day do ni àna nanj. Mis ndahanj ni ti ni mizifinj kà tay kisik-kisik, têmæt àna nanj. Ay tæwi gani nani dek ti way esliki magrani tata way ? ¹⁷ Ku tamal nahkay nêngu ni, leli mêbu mægri tæwi ana Melefít. Mis ndahanj tæhi ma ge Melefít ana mis ti têtêngê sinju àna nanj, ay leli ti mægri akadâ gatay ni do. Leli mähê ma ge Melefít ana mis ti, Melefít àslêr leli, mähê ana

tay kè meleher gayan̄ àna hud bəlan̄, adaba leli məbu akaba Krist akada mis bəlan̄.

3

Məwəlvani məweni

¹ Nədəm nahkay ti, kəhumi ana ahər leli magray zlabay keti aw? Kawayum ti mis təbiki wakita ana kəli ti kəsərum leli ndam *asak ga Yezu ededīn̄ ededīneni aw? Tək day ti kawayum mīhindifiŋa wakita kè kəli ga maŋgazliani ana mis ndahaŋ a waw? Ku tamal mis ndahaŋ təbu tagray nahkay nəŋgu ni, leli ti məwayay magrani nahkay do. ² Lekələm ti kala wakita geli; kala məbəkiani a məbərūv geli bu, adaba məbu majalaki ahər ke kəli kələvad. Mis dek təsəra lekələm kəgəsūmkabu *Krist ti azuhva leli. ³ Nahkay mis dek təsəra lekələm kala wakita ge Krist ya əbəkī ti məzikaboru ana mis ndahaŋ ni. Wakita gani nani məbəkiani àna zlam do, məbəkiani ti àna *Məsuf ge Melefit Bay ga sifa ni. Wakita gani nani məbəkiani ka akur magaslani do, kala məbəkiani a məbərūv ge mis bu.

⁴ Mədəm nahkay ti adaba məsəra Melefit aslər leli ededīn̄; məsər nahkay ti adaba məfəkia ahər ke Melefit azuhva Krist a. ⁵ Ay məsəra mīslīki magray təwi gani nani àna njədə geli geleni do; magray ti si àna njədə ge Melefit kwa. ⁶ Avi njədə ana leli ga məhi ma əki ka məwəlvani məweni ana

mis ni ti naŋ. Məwəlvani məweni nani ti təbəkī məbəkiani do, nani təwi ga Məsuf ge Melefit. Ndam ya ti təgəskabu məwəlvani ya ahaslani məbəkiani ni ti atəmət, ay ndam ya ti təgəskabu məwəlvani ga Məsuf ge Melefit ni ti atəŋgət *sifa ya àndav day-day do ni.

⁷ Ahaslani ti Melefit əbəkia ma gayan̄ ka akur magaslana. Ka ya ti əbəkī ni ti mis tīpia masladani gayan̄ a; ku eri ge Məwiz day əslada. Masladani nani əpəs ndo, ay ndam *Izireyel tīslīki mamənjələŋani ana eri gayan̄ ni ndo simiteni. Nahkay məwəlvani ya ahaslani ni ti ku tamal mis təmət àna naŋ nəŋgu ni, nani zlam gədəkani, asladay. ⁸ Tamal nahkay ti məwəlvani məweni ya Məsuf ge Melefit agray təwi àna naŋ ni ti zlam gədəkani asladay dal-dal atam məwəlvani ya ahaslani ni simiteni do aw? ⁹ Məwəlvani ya ahaslani ni ti zlam gədəkani asladay, Melefit agəs mis àna naŋ àna seriya; tamal nahkay ti məwəlvani məweni ya ti Melefit avi jiri ana mis àna naŋ ni ti zlam gədəkani asladay dal-dal atam nani simiteni do aw? ¹⁰ Nahkay məwəlvani ya ti əsladay ahaslani ni ti kala əsladay va do, adaba masladani ga məwəlvani məweni ni asladay dal-dal atam nani simiteni. ¹¹ Məwəlvani ya ti əpəs do ni ti zlam gədəkani, asladay; tamal nahkay ti məwəlvani ya ti əbu kaŋgay-

kanğayani ni ti zlam gəđakani
aslađay dal-dal àtam nani
simiteni do aw ?

ti àna Məsuf gayan ya avi ana
leli ni.

4

*Njəda əfəŋ kè leli bi, si kè
Melefit*

12 Ègia məsəra zlam nday
nana ti mazlapay vay-vay
kè meleher ge mis dek.
13 Ahaslani Məwiz àhəmbava
azana e eri va. Àgray nahkay
ti adaba eri gayan aslađay ;
ay maslađani gani àpəs do ni
ti awayay ti ndam Izireyel
tipi ba. * Leli ti mągray
akada gayan ni do. 14 Ndam
Izireyel ku kani ka ya ti təbu
tijengey ma ya ti a wakita
ga məwəlvani ya ahaslani ni
bu ni ti tici do, kala azana
àniviyu ana tay e eri bu,
təzaba ndo. Aziaba azana
nana ana mis e eri ba ni ti
si Krist kwa. 15 Nahkay ku
kani ka ya ti tijengey wakita
ge Məwiz ni ti tici do, kala
ahàr gatay ni makambahani
àna azana. 16 Ka ya ti
mis àmbatkaba majalay ahàr
gayan a, adəbay Bay geli
nahəma, azana àniviyu e eri
vu va bi. 17 Bay geli nani
ti avi Məsuf gayan ana leli.
Nahkay maslaŋa ya ti Məsuf
ga Bay geli àniviyu ni ti esliki
məbrəŋ zlam magudarani,
zlam magudarani təgur naŋ
va do. 18 Leli ya ti məfəki
ahàr ka Bay geli ni dek ti ku
way way do geli eri gayan
makambahani àna azana
do. Nahkay Bay geli aslađi
eri ana leli, mis ndahaŋ tipi
maslađani gani e eri geli bu.
Migi akada naŋ, maslađani
geli asagakivu kəlavad. Təwi
gani nani ti ga Bay geli, agray

1 Ègia nahkay ti ahar
ədəgafəŋa kè leli a do, adaba
məsəra Melefit àvi təwi gani
nani ana leli àna sulum
gayan. 2 Zlam ge mimili ti leli
mągray do, mągray təwi geli
akal-akal do. Mągosay mis do,
məmbatkaba ma ge Melefit a
do ; məhi ma ge jiri ana mis.
Magray nahkay ti, mawayay
ti mis dek təsər magray təwi
geli kè meleher ge Melefit àna
jiri. 3 Mis ndahaŋ tici *Ma
Məweni Sulumani ya məhi
ana tay ni do, kala ahàr gatay
makambahani àna azana.
Mis nday nani tici do ni ti
adaba nday təbu tijiji palam.
4 Nday ti təfəki ahàr ka Yezu
ndo, nahkay bay magədavani
ya agur duniya ni əwisirikaba
ahàr ana tay a, awayay ti tipi
maslađani ya ti aslađi ana tay
ni ba. Maslađani gani nani
ti ga Ma Məweni Sulumani ;
Ma Məweni Sulumani nani
ti adəfiki ana leli *Krist ti
naŋ gəđakani. Mis əpia naŋ
a ti əpia Melefit a. 5 Mədəmki
ma ti ka ahàr geli geleni do :
mədəmki ti ka Yezu Krist naŋ
Bay geli gəđakani ni. Leli
ti məhi ana kəli leli ndam
məgri təwi ana kəli azuhva
Yezu. 6 Kwa ahaslani Melefit
ədəmbiya, ədəm : « Maslađani
məslađay a məlaŋ ziŋ-zijeni
bu.* » Ay kani ti naŋ àbu
aslađi məbərur ana leli :

* 3:13 Mənjay Məhərana 34.33. * 4:6 Mənjay Mənjəkiani 1.3.

asladi məbərüv ana leli ti àna Krist ; Krist ti eri gayan masladani, məsər njəda ge Melefit dek ti azuhva nañ.

7 Masladani nani ti zlam sulumani dal-dal. Leli ti ni akada zlam mələmani àna elibisl ; masladani ge Melefit àniviyu ana leli akada ya təbəviyu zlam a zlam ge elibisl vu ni. Zlam gani nani ti Melefit àgray ti àna njəda gayan. Njəda gayan ni ti àtam ga zlam ndahañ dek ; àgray nahkay ti, awayay ti mis təsər njəda gani ti gayan, do ni ti geli do. 8 Mis təmbrəñ məgri daliya gərgəri kay ana leli do, ay ti daliya nani àbi àtam njəda geli bi. Leli məbu majalay ahər dal-dal, ay ti ahar àdəgafəña kè leli a do. 9 Mis tawayay məgəs leli, ay ti Melefit nañ àbu akaba leli, àvi divi gani ana tay do. Təbu tazəgad leli, ay ti təkədkiviyu leli koksah. 10 Kəlavad, ku eley eley do, matamfəña kè kisim a pəlok-pəlok ; tawayay mabazl leli akada gatay ya təkədfəñ Yezu kə təndal ni. Nahkay mis dek tipi leli məbu àna sifa ti adaba Yezu day nañ àbu àna sifa. 11 Ku tamal leli məbu àna sifa nəngu ni, kəlavad mis tawayay mabazl leli adaba leli ndam ga Yezu. Njəda àfəñ kè leli bi, ay təgri ana leli nahkay ti, Melefit awayay ti sifa ga Yezu ya àniviyu ana leli ni mənəgzlavaya. 12 Nahkay leli ti kəlavad matamfəña ke kisim a pəlok-pəlok ; ay lekələm ti ni kəbum àna sifa

azuhva nani.

13 Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Nəfəkia ahər ke Melefit a, nahkay nədəma ma.† » Leli day məfəkia ahər ke Melefit a, mədəma ma na akada ga maslaña ya ti àbəki ma hini na, 14 adaba məsəra Melefit àhəngaraba Bay geli Yezu a, nahkay amahəngaraba leli a daya, adaba leli məbu akaba Yezu akada mis bəlañ. Amahəngaraba leli a ti, ti mənəhad kə gəvay ga Yezu ka məlañ ya ti Melefit aslamali ana leli akaba kəli ni. 15 Zlam gani nday nani dek tagravu ti ga məjənaki kəli. Nahkay Melefit amahəngakivu mis ndahañ àna sulum gayan, mək mis atəsagakivu ga məgri səsi, ga mazləbay nañ.

Leli majəgay zlam ya ti mipi fañ ndo, Melefit aməvi ana leli ni

16 Əgia nahkay ti ahar àdəgafəña kè leli a do. Məsəra ku tamal njəda ga vu geli nañ àbu aguloru kəlavad nəngu ni, Melefit nañ àbu avi njəda ga Məsuf gayan ana leli kəlavad a məbərüv bu àkivu. 17 Edeđin nihi ti leli macakay daliya, ay daliya gani nani ti mamənjələñ akada zlam masakani, əsli arəña do, adaba məsəra Melefit aməvi masladani dal-dalani ana leli azuhva daliya nday nani ya məcakay ni. Masladani ya Melefit aməvi ana leli ni ti àtam zlam dek, amandav dəy-dəy do. 18 Mamənjələñ ka zlam ya ti mis tipi ni do,

† 4:13 Limis 116.10.

mamənjələŋ ti ka zlam ya ti mis tipi do ni sawaŋ. Adaba zlam ya ti mis tipi ni apəs do, zlam ya ti mis tipi do ni apəs, ändav day-day do.

5

¹ Vu geli mis ka dala ti akada ahay miviceni, apəs do. Ay tamal vu geli gani ezia ti, məsəra leli məbu əna vu nahaŋ sulumani a huđ melefıt bu, Melefıt aməvi ana leli. Vu gani nani ti akada ahay mələmani sulumani, Melefıt əgraya əna ahar gayan a, do ni ti mis do; anjəhad kaŋgay-kaŋgay. ² Nihi ti məbu mitəwi adaba mawayay ti Melefıt məvi vu məweni nani ana leli; vu məweni gani nani asləkabiya e melefıt ba, vu nani ti akada azana məweni ya ti təbəki ke mis ni. ³ Nahkay leli amələbu əna azana, amanjəhad əna mahayma do. ⁴ Nihi ti vu geli ya leli məbu əna naŋ ni ti akada ahay miviceni, nahkay leli məbu macakay daliya əna naŋ, mitəwi əna naŋ. Ere ye ti mawayay nahəma, məwayay ti Melefıt ejiŋ vu geli ya ti leli məbu əna naŋ ni do: mawayay ti Melefıt məbəki vu məweni ke leli akada ya ti təbəki azana ke mis ni sawaŋ. Vu geli ni ti ara eji; vu məweni ya Melefıt avi ana leli ni amələbu ga kaŋgayani. ⁵ Bay ya ti əslamalivü zlam nday nani ana leli ni ti Melefıt əna ahər gayan. Avia Məsuf gayan ana leli a, nahkay məsəra aməgri zlam nday nani dek ana leli daya.

⁶ Nahkay məbu mazay njədə geli, ahar ədəgafəŋa kə leli a do. Məsəra ka ya ti leli məbu əna vu geli hini ni ti leli driŋ driŋ akaba məlaŋ ga Bay geli ya anjəhad ni. ⁷ Manjəhad nahkay ti adaba leli məbu məfəki ahər; do ni ti adaba mīpia naŋ a do. ⁸ Nahkay ahar ədəgafəŋa kə leli a do. Ere gani manjəhad əna vu geli hini nahəma, hojo makoru manjəhad afa ga Bay geli. ⁹ Nahkay ku manjəhad a duniya bu, ku makoru afa gani nəŋgu ni, ere ye ti mawayay magrani dal-dal ni ti ere ye ti əbələfəŋ ni. ¹⁰ Adaba si ahər ədəm leli dek makoru kə meleher ga Yezu Krist ti mığrafəŋa seriya kə leli a. Eslini ti ku way way do tamal əgra zlam sulumana ahkay do ni zlam magədavana a duniya ba ti, Krist aməvi zlam ka duwa gani akada ge təwi gayan ya əgray ni.

Melefıt əslərbiyu Krist ga maŋgalabakabu mis akaba naŋ

¹¹ Məsəra ahəmamam təhəŋgrioru ahər a had ana Bay geli ni, nahkay mawayay ti mis təgəsiki ma geli ya mədəm ni ana leli. Melefıt ti əsəra leli a lala; nətamahay tamal kəjaluma ahər a lala ti lekələm day kəsəruma leli a. ¹² Nihi ti kəhumi ana ahər leli məbu magray zlabay kə meleher gekəli keti aw? Aha, məgray zlabay do: mawayay magray ti kəmərvmvu azuhva leli sawaŋ. Nahkay akəsərvm ahəmamam məhəŋgrifəŋani

ana nday ya ti tədəmki ma magədavani ke leli ni. Nday ti təjalaki ahàr ka zlam ya ti epivu ni cilin, təjalaki ahàr ka zlam ya ti àniviyu ana mis a məbəruv bu ni do. ¹³ Mis nday nani tədəm leli ndam muru. Tamal leli muru ti ga mægri təwi ana Melefit. Ay leli muru do ; leli wir-wir sawaŋ. Leli wir-wir ti ga məjənaki kuli. ¹⁴ Magray nahkay ti adaba məsəra *Krist awayay leli daldal. Nahkay mawayavani ge Krist ni ti afəki njəda ke leli ga mægri təwi. Məsəra mis bəlaŋ àmət ga mahəŋgaraba mis a dek, nahkay məsəra kè eri ge Melefit ti mis dek təməta akaba naŋ a. ¹⁵ Àmət ga mahəŋgaraba mis a dek ti, ti mis ya ti nday təbu àna sifa ni təgray ere ye ti nday ndayani tawayay ni ba, təgray ere ye ti naŋ awayay ni sawaŋ. Adaba àmət ti ga mahəŋgaraba tay a ; Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni ti ga mahəŋgaraba tay a daya.

¹⁶ Ègia nahkay ti màməŋjaləŋ kè mis akada ga ndam ga *duniya ya taməŋjaləŋ kà tay ni va do. Ku ahaslani màməŋjaləŋa kè Krist a nahkay nəŋgu ni, nihi ti màməŋjaləŋ akada nani va do. ¹⁷ Ka ya ti mis ègia ata Krist akada mis bəlaŋana ni ti, Melefit agray ti mīgi mis məweni. Majalay ahàr gayaŋ ya ahaslani ni àbi va bi, ègia mis məwena. ¹⁸ Zlam gani nani dek ti Melefit àgray. Àslərbiyu Krist ga maŋgalabakabu leli akaba

naŋ. Nihi ti àvia təwi ana leli a : təwi gani nani ti ga məhəloru mis afa ge Krist ti mənğalabakabu tay akaba Melefit. ¹⁹ Nədəm nahkay ti adaba Krist àŋgalabakabá mis a dek akaba Melefit a ti, nani təwi ge Melefit, àgray àna ahàr gayaŋ. Nahkay àməŋjaləŋ ana zlam magudarani ge mis ga duniya va do. Melefit àvia təwi gana ana leli a, awayay ti məhioru ma gani ana mis ti təsər : Krist ti àŋgalabakabá mis akaba Melefit a.

²⁰ Àslər leli ga məhi ma gani ana mis ti Krist. Melefit àna ahàr gayaŋ azalay mis àna pakama gayaŋ ya ti məhi ana tay ni. Nahkay mahəŋgalay kuli azuhva təwi ge Krist ya ti àgri ana leli ni, nğalumbu akaba Melefit. ²¹ Krist ti àgudar zlam ndo simiteni. Ay ti Melefit àhəŋgarkiyu zlam magudarani geli ni ka naŋ, ti mīgi ndam jireni kè eri ge Melefit, adaba leli məbu akaba Krist akada mis bəlaŋ.

6

Təwi ga Pol ya agri ana Melefit ni

¹ Ègia leli məbu magrakabu təwi ka ahar bəlaŋ akaba Melefit nahəma, mahəŋgalay kuli : ti *sulum ge Melefit ya àgri ana kuli ni ègi zlam masakani ba. ² Adaba Melefit àhibiya ana ndam gayaŋ a, àdəm ahkado :
« Sarta ga mægri sulum goro
ana kuli àra ènjia ti,
nìciikia pakama gekuli ya
kəhəmu na ana kuli a.

Fat goro ya nahəŋgay kəli ni
àra ènjia ti nəjənakia
kəli a.* »

Ay sarta ge Melefit ga məgri
sulum gayəŋ ana kəli ni
ti kani. Fat ge Melefit ga
mahəŋgay kəli ni ti kani.

³ Nahkay məwayay magray
zlam ya ti ejin̄kia mis ke divi
ge Melefit a ni do, adaba
mawayay ti mis tən̄jak təwi
geli ba. ⁴Ere ye ti mawayay ni
ti, mawayay ti a huđ ge təwi
geli ya magray ni bu dek ti
mis təsər leli ndam məgri təwi
ana Melefit eded̄in̄. Ku tamal
mis təgri daliya gərgərani kay
ana leli nəŋgu ni, mebesey,
ahar àdəgafəŋa kè leli a do.
⁵ Mis təzləb leli, təbiyu leli
a dan̄gay vu, təcakalakivu
ke leli. Mamətaḅ, məcakay
d̄əwir do, məzum zlam do.
⁶ Məwayay magudar zlam
do; məsəra ma ge jiri a;
mebesey zlam; məgri sulum
ana mis; leli məbu àna
*Məsuf Njəlatani; mawayay
mis àna huđ bəlan̄; ⁷ məhi
ma ge jiri ana mis; magray
təwi àna njəda ge Melefit.
Manjəhad̄ geli jireni ni ti ègia
zlam ahar geli a. Leli məbu
àna nan̄ akada awasl akaba
slaku ya məhəl tay a ahar vu,
makoru àna nan̄ ka kad̄vu
ni. ⁸ Mis ndahan̄ tazləbay
leli, mis ndahan̄ ti ni tan̄jak
leli; mis ndahan̄ tədəm leli
ndam sulumani, mis ndahan̄
ti ni tədəm leli magədavani.
Mis ndahan̄ tədəm leli ndam
magosay mis, ambatakani
do leli ndam jireni sawan̄.

⁹ Mis ndahan̄ tàcalkivu leli ke
mis do, ambatakani do mis
dek təsəra leli a. Mis ndahan̄
tamənjələŋ kè leli ti tədəm
leli məmətani, ambatakani
do leli məbu àna sifa. Təzləb
leli, ay ti tabazl leli koksah.
¹⁰ Zlam kay təbu təhəli ahər
ana leli nəŋgu ni, leli məbu
məmərvu. Leli ndam talaga
nəŋgu ni, mis kay tən̄gət zlam
azuhva leli. Mis tədəm zlam
geli àbi, ambatakani do zlam
dek Melefit àbia ana leli a.

¹¹ Lekələm ndam Korej
ni, mawayay kəli àna huđ
bəlan̄, nahkay ma ya ti məhi
ana kəli ni ti mədəm vay-
vay. ¹² Kəmbərəŋum mawayay
leli ti lekələm, do ni ti leli
məmbərəŋ mawayay kəli ndo.
¹³ Nəhi ma ana kəli ti akada
lekələm bəza goro. Grumi
zlam ana leli akada ya ti
məgri ana kəli ni : wayum leli
àna huđ bəlan̄ akada geli ya ti
mawayay kəli ni.

*Kəgrum zlam akada ga
ndam ya təsər Yezu do ni ba*

¹⁴ Ndam ya ti təfəki ahər ka
Yezu do ni tagray zlam gatay,
ay lekələm ti kəhurumkiviyu
ka tay ba; do ni ti kigəm
akada tèbedekabá ata sla
nday ata azon̄gu ka ahar
bəlan̄ ga matəhad̄ vədan̄ àna
tay a ni. Nədəm nahəma,
ndam jireni akaba ndam
magudar zlam tagray zlam
ka ahar bəlan̄ ti agravu
tata aw? Məlan̄ masladani
nday ata məlan̄ ziŋ-zinəni ti
tebedevu tata aw? ¹⁵ Ata
*Krist nday ata *Seteni ti
ma gatay arakaboru aw?

* 6:2 Izayi 49.8.

Maslaņa ya ti afəki ahàr ka Yezu ni nday ata maslaņa ya ti afəki ahàr ka Yezu do ni ti ma gatay arakaboru aw ?

¹⁶ A *ahay gəđakani ge Melefit ni bu ni ti tagraviyu pəra tata aw ? Adaba Melefit ti Bay ga sifa ; leli ti ni miġia ahay gəđakana gayan ya anjəhadviyu na. Nahkay əđəma a wakita gayan ba, əđəm :

« Ananjəhad akaba ndam goro, amasawadəkabu akaba tay.

Enigi Bay Melefit gatay, nday day etigi ndam goro.† »

¹⁷ Nahkay Melefit əđəm :

« Sləkumaba e kiđiñ ga ndam ya ti təfəku ahàr do ni ba,

kànjəhadumkabu akaba tay ba.

Kinjamfiñ kà zlam ya ti *njəlatani do ni ba ;

tamal kəgrum akada ya ti nəhi ana kəli ni ti anəgəskabu kəli. ‡

¹⁸ Kama kama ti mis atəsər nu Bəñ gekəli, lekəlum day bəza goro :

zawal akaba wəwal dek ekigum bəza goro.

Bay geli nan njəda-njədani əđəm nahkay.§ »

7

¹ Zləbəba goro ni, Melefit əvia zlam ya ti əđəm aməvi ana leli na ana leli a əndava. Ēġia nahkay ti mągudarum zlam va ba, zlam geli ya magray ni dek ti mąla njəlata, məbəruf geli mąla njəlata daya. Ahàr əđəm leli ya ti

məhəngrioru ahàr a had ana Melefit ni ti manjəhad geli dek mąla lala.

Pol amərvu adaba ndam Korej təmbatkaba majalay ahàr gataya

² Mawayay ti kəwayum leli əna huđ bəlan. Leli mągudari zlam ana maslaņa ndo, maslaņa əġikia ke divi azuhva leli a ndo, mągosay maslaņa ga məhəlfəña zlam a ndo daya. ³ Nəđəm nahkay ti, ŋgay nəbəki mimili ke kəli ti kəhumi ana ahàr ba. Məhia ana kəli a əndava, məđəm ahkado mawayay kəli dal-dal, leli ka ahar bəlan. Ku tamal məmətum ahkay do ni leli məbu əna sifa day, leli məbu ka ahar bəlan.

⁴ Nu nəbu nazləbay kəli kə meleher ge mis ndahan, nəbu məmərvu əna kəli, adaba nəsəra akəgrum ere ye ti Melefit awayay ni. Leli məbu macakay daliya dal-dal ; ku tamal nahkay nəŋgu ni, ahar ədəgafəña kə leli a do, məbu məmərvu dal-dal sawan.

⁵ Nəđəm nahkay ti adaba ka ya ti leli akaba ndam goro ni mòru mìnĵəa e Mesedəweñ a ni ti zlam kay təhəlia ahàr ana leli a, zlam zləzladani gərgəri tədia ahàr ana leli a daya. Mis təhəngalafəña ma kə leli a, leli leleni day məjalakia ahàr ka zlam a kay. ⁶ Ay ti Melefit avi njəda ana ndam ya ti njəda afəñ kə tay bi ni, nahkay əvia njəda ana leli a, əsləribiya Tit ana leli a. ⁷ Məŋgət njəda ti

† 6:16 Məñjay Levi 26.12 ; Ezekiyel 37.27. ‡ 6:17 Məñjay Izayi 52.11 ; Ezekiyel

20.34. § 6:18 Məñjay 2 Semiyel 7.14 ; Izayi 43.6.

adaba ge Tit ya àra ni cilin do, mənğət njəda ti adaba lekələm kəvumia njəda ana naŋ a daya. Tit aŋğət njəda ti adaba kəhumi kawayum ti kīpəma nu a lu, kitəwəma azuhva zlam ya àgravu na, akaba kawayum ma goro ya nəhi ana kəli ni dal-dal. Nəra nīcia ma ge Tit ya àhəŋgru na ti nəmərvə àkiva.

⁸ Ka ya ti nəslərikaboru wakita ana kəli ni ti ma goro ya nəbiki ana kəli ni àhəlia ahàr ana kəli a ; ay nihi ti nəhəŋgarvu maravu do. Ka ya ti nəsəra ma goro ya nəhi ana kəli ni naŋ àbu ahəli ahàr ana kəli gəzit gəzit nahəma, akal nəhəŋgarva marava. ⁹ Ay nihi ti nəmərvu sawaŋ. Nəmərvu ti adaba ma goro ya nəhi ana kəli ni àhəli ahàr ana kəli a palam do ; nəmərvu ti azuhva ahàr ya ti àhəli ana kəli ni àmbatikaba majalay ahàr ana kəli a. Ma goro ya nəhi ana kəli àhəli ahàr ana kəli ni ti, Melefit àwaya ti məhəli ahàr ana kəli ti məmbatikaba majalay ahàr ana kəli a. Nahkay àna ma goro ya nəhi ana kəli ni ti nəğudari ma ana kəli ndo. ¹⁰ Ahàr ya ahəli ana mis ni ti təbu slala cə : bəlaŋ gani ti Melefit awayay ; ambatikaba majalay ahàr ana mis a ti təŋğət sifa àna naŋ, nahkay ti àsi aŋgwaz ana leli ba. Nahaŋ ni ti ni majalay ahàr ga ndam ga *duniya ; majalay ahàr gani nani ti àvay sifa do, mis təmət àna naŋ sawaŋ. ¹¹ Ahàr ya àhəli ana kəli ni ti Melefit àwaya, àmbatikaba

majalay ahàr ana kəli a nahkay hi : kəgrum zlam hat-hat, kawayum ti mis təsər lekələm kəgudarum zlam ndo, ere ye ti àgravu ni àwəria bəruv ana kəli a, àsia aŋgwaz ana kəli a daya. Kawayum ti kīpəma nu a lu, kawayum ma goro ya nəhi ana kəli ni dal-dal, kəwayuma matraəba maslaŋa ya ti àğudara zlam a ni. Nahkay ti kədəfumkia lekəli lekəleni kəgudarum zlam ndo.

¹² Nəbikiuru wakita ana kəli ti ahar gədakani azuhva maslaŋa ya ti àğudara zlam a ni do, ahkay do ni azuhva maslaŋa ya təğudaria zlam a ni do. Nəbiki wakita ni ana kəli ti, nawayay ti kəsərum ahəmamam lekələm kawayum leli ni, nawayay ti kəsərum ti kə meleher ge Melefit. ¹³ Gekəli ya kəgrum nahkay ni ti àvia njəda ana leli a.

Iy, àvia njəda ana leli a, ay məmərvə dal-dal daya : məmərvu ti adaba kəgəsumkabá Tit a lala. Tit ti àmərvə azuhva nana, nahkay ti leli day məmərvə. ¹⁴ Nəzləba kəli kə meleher ge Tit a. Nəzləbay kəli ti kigeni, adaba kələŋ gani kəbumku mimili ndo : nahkay pakama geli ya məzləbay kəli àna naŋ kə meleher ge Tit ni ti ma ge jiri. Pakama gani nani ma ge jiri ; pakama geli ya məhi ana kəli ni dek day ma ge jiri. ¹⁵ Ka ya ti Tit òru afa gekəli ni ti kəgruma aŋgwaz a azuhva pakama ya naŋ aməhi ana kəli na, nahkay lekələm dek

kègəsumkabá naŋ a lala, kègəsumikia pakama gayan na daya. Gekəli ya kəgrum nahkay ni ti Tit àwaya kəli a dal-dal àtama ya àwayay kəli ahaslani na. ¹⁶ Nu day nəbu nəmərnu adaba nisliki məfəki ahər ke kəli, nəsəra kəbumku mimili do simiteni.

8

Jamum siŋgu akada ga ndam Mesedəweŋ ya tajaŋ ni

¹ Bəza ga mmawa, Melefit àvia divi ana ndam gayan ya *təcakalavu e Mesedəweŋ na ti təgri təwi sulumani; mawayay kəsərum àgravu ti ahəmamam. ² Ndam Mesedəweŋ ni təcaka daliya dal-dal, ay ti ahar àdəgafəŋa kà tay a ndo, təmərva dal-dal sawan. Nday ndam talaga; ku tamal nday ndam talaga nəŋgu ni, məmərvani gatay nani ni àvi njəda ana tay ga majami siŋgu ana ndam ge Melefit. Nahkay tigia ndam ge elimeni a àna siŋgu ya tajaŋi ana ndam ge Melefit na. ³ Nəhi ana kəli nahəma, tajaŋa siŋgu àki ka njəda gatay a, tajaŋa àtamkia ka njəda gatay a sawan. Nagray sedi gani tata. Təwi gani nani ti təgray ka mawayay gatay. ⁴ Təmbərəŋ leli ndo, tihindi leli, təhi ana leli si məvi divi ana tay ga majami zlam ana ndam ge Melefit ni akada ya məvi divi gani ana mis ndahan ni. ⁵ Leli mədəm atagray zlam sulumani, ay təwi gatay ya təgray ni sulumani àtam geli ya mədəm atagray ni.

Enjenjeni təgəskabá ti Bay geli məgur tay a zlam gatay ya tagray ni bu dek, mək təgəskabá ti leli day məgur tay, adaba Melefit awayay nahkay. ⁶ Ndam Mesedəweŋ təbu tagray nahkay ti məhi ana Tit mənəgoru afa gekəli, mōru mēndeveriŋbiyu təwi ga majam siŋgu ni akada ya ànjəki ni, adaba təwi gani nani ti zlam sulumani. ⁷ Lekələm ti kəgrum zlam ya Melefit awayay ni kay: kəfumki ahər ka Yezu lala, kəhumi ma gayan ana mis lala, kəsəruma ma gayan a lala, kəbum kawayum ti təwi gayan mōru kama lala, kəbum kawayum leli lala daya. Nahkay ti mawayay kəgrum təwi ga majam siŋgu ni lala daya, adaba təwi gani nani ti təwi sulumani.

⁸ Nğay si kajamum kwa ni ti nəhi ana kəli do. Nəhi ana kəli nahkay ti, nawayay ti kəsərum mis ndahan tawayay ti təwi gani mōru kama. Lekələm day kisləmki majam zlam, ti mis ndahan təsər kawayum ndam ge Melefit ededīŋ. ⁹ Kəsəruma ahəmamam Bay geli Yezu *Krist àvi zlam sulumani ana ndam gayan na. Ahaslani naŋ bay ge elimeni, zlam dek ànivù a ahar bu; ay ti àmbərəŋ zlam ni dek, ègi zal talaga. Ègi zal talaga nahkay ti azuhva kəli, ti kīgum ndam ge elimeni àna talaga gayan ya ègi ni.

¹⁰ Pakama ya nəhi ana kəli ni ti zlam ya ti nəjalay ni, ay tamal kəgrum ti àbəlay, adaba

alayni lekulum kəgruma tawi gana. Kəgrum tawi gani cilij do ; kənjumki ka ma gani enji day lekulum gani. ¹¹ Nihi ti ahār adəm kendeveřinəm tawi gani nani ya kənjumki ni lala. Ka ya ti kədamum akəgrum ni ti kəmərümva dal-dal ; nihi day grum àna məmərani akada nani. Ku way way do mafəkad zlam ti àki ka njəda gayan. ¹² Tamal kəvumi zlam ana Melefit àna məbərüv bəlan ti Melefit agəskabu. Ajalaki ahār ka zlam gayak ya afuk ni cilij, əjalaki ahār ka zlam ya afuk bi ni do.

¹³ Ngay lekulum cākum daliya ti mis ndahan ni təmərüv àna zlam geküli ni ti nəjalay nahkay do. Ere ye ti nawayay ni ti ahār adəm ndam ge Melefit dek tigi kala-kala. ¹⁴ Nihi ti zlam geküli àbu kay, nahkay jənumki tay àna nañ. A vad nahan nday day atəngəta zlam a kay ti atəjanaki küli àna nañ bilegeni. Nahkay lekulum dek ekigüm kala-kala. ¹⁵ Akada ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi ni :

« Maslaña ya ti zlam gayan kayani ni ti zlam ni əsabaki ndo.
Maslaña ya ti zlam gayan kay do ni ti zlam ni ahəci nañ ndo.* »

*Tit akaba ndam ya ti tarak-
aboru e mirkwi ni*

¹⁶ Tit ti awayay məjanaki küli kay akada geli ya mawayay məjanaki küli ni. Ağray nahkay ti Melefit àna

ahār gayan : məgri səsi ana Melefit, mazləbay nañ azuhva tawi nani. ¹⁷ Geli ya məhi ana Tit mōru afa geküli ni ti Tit agəskabá ma gana. Agəskabu ma geli ya məhi ni cilij do : wudaka leli məhi mōru ni ti nañ nañani àna ahār gayan àwaya morona afa geküli a dal-dal. ¹⁸ Leli məbu məslərləñoru wur ga məñ geli nahan. Wur ga məñ geli nani ti ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni dek təzləbay nañ azuhva tawi gayan ya agray, ahi *Ma Məwəni Sulumani ana mis ni. ¹⁹ Məslərləñoru nañ ti azuhva tawi gayan ya agray ni cilij do : məslərləñoru nañ ti adaba ndam ga Yezu ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni tədaba nañ a ga masawadakabani akaba leli ga magray tawi hini sulumani na. Tawi gani nani ti adafaki ahəmamam leli mawayay məjanaki ndam ge Melefit àna nañ ni mam ni. Nahkay mis atəzləbay Bay geli azuhva tawi gani nani daya.

²⁰ Singu ya majam ni ti kay, nahkay ka ya ti magray tawi àna nañ ni mawayay ti mis tədəmki ma magədavani ke leli do. ²¹ Mawayay ti magray tawi sulumani kə eri ga Bay geli cilij do ; mawayay ti magray tawi sulumani kə eri ge mis daya.

²² Məbu məslərləñoru wur ga məñ geli nahan ka tay : nañ ti mīpia nañ a, nañ àbu

* 8:15 Mahərana 16.18.

agray tawi ge Melefit gərgəri kay, awayay ti tawi ni dek mōru kama kama. Nihiti awayay tawi ni dal-dal atam ya ahaslani ni, adaba asəra lekulum akəgrum ere ye ti kədəmum kəgrum na. ²³ Tit ti mis goro, leli məbu magrakabu tawi ka ahar bəlan afa gekəli. Bəza ga mən geli ndahan ni ti ni ndam ga Yezu ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni tədaba tay a, mis dek təbu tazləbay *Krist azuhva tawi gatay ya tagray ni. ²⁴ Nahkay ti grum zlam ti təsər lekulum kəbum kawayum tay. Məzləba kəli a: ndam ga Yezu ni eticia kəbum kəgrum nahkay ti atəsər pakama geli ya mədəmki ke kəli ni ti ma ge jiri.

9

Pol awayay ti ka ya ti eminjia a Korej a ni ti sinju ni ajamva andava

¹ Āki ke tawi hini sulumani ya məgri ana ndam ge Melefit ni ti akal nəbiki ana kəli do, adaba kəsəruma ma gana andava. ² Nu nəsəra lekulum kawayum tawi gani. Nəhia ma gana ana ndam Mesedəweŋ ana məmərvana, nəhi ana tay ahkado: « Ndam ge Melefit ya ka had Eseyi ni ku alayni təsləmalava ga magray tawi gani nana. » Təra ticia lekulum kawayum tawi gani nani dal-dal ti mis kay e kidin gatay bu tədəm nday day tagray bilegeni. ³ Ku tamal nahkay nəŋgu ni nəsləroru bəza ga mən geli ni afa gekəli,

nawayay ti wudaka minjiyu eslini ti kəslamalumva, adaba nəhia ana ndam Mesedəweŋ a akəgrum nahkay. Nawayay ti ma goro ya nəhi ana tay ni ègi ma masakani ba. ⁴ Ay tamal ti minjua akaba ndam Mesedəweŋ a, mədi ahər ana kəli kəslamalumvu faŋ ndo ni ti, pakama geli ya mədəmki ke kəli ni aməbəki mimili ke leli do aw? Leli tekeđi aməbəki mimili ke leli ti, lekulum ti aməbəki mimili ke kəli atam geli ni do aw? ⁵ Nahkay nədəm əgəski nəsləroru bəza ga mən geli ni ka ma goro, ti təjənaki kəli ga maslamalakabu zlam ya ti kədəmum kajamum ni hayaŋ. Ka ya ti eninjua tamal kəslamalumkabá andava ni ti, mis atəsər zlam ya ti kajamum ni, kajamum ti ana məbəruv bəlan, do ni təfəki ŋgasa ke kəli ndo.

⁶ Jalumki ahər ka ma hini: maslaŋa ya ti əzligi zlam gəzit ni ti abaz day gəzit. Maslaŋa ya ti ezligi zlam kay ni ti abaz day kay. ⁷ Ahər adəm ku way way do məfəkad zlam akada gayaŋ ya awayay məfəkadani ni. Kəfəkadum ana majalay ahər cə cə ba, kəfəkadum akada təfəki ŋgasa ke kəli ba. Adaba Melefit ti awayay maslaŋa ya ti afəkad zlam ana məmərani ni. ⁸ Esliki məgri zlam sulumani gərgəri kay ana kəli, araŋa aməhəcikivu ana kəli do. Agray nahkay ti awayay ti kəgrum zlam sulumani kay ana zlam ya əvi ana kəli kayani ni. Awayay ti kəlavad a hud ge

təwi gekəli ya kəgrum ni
bu dek ti kəgrum nahkay.

⁹ Àbu məbəkiani a Wakita ge
Melefit bu nahkay hi :

« Mis sulumani ti avi zlam
ana ndam talaga àna
məbəruf bəlan ;

zlam sulumani ya agray ni ti
day-day àgəjazlki ahàr
ke Melefit do.* »

¹⁰ Avay hilfi ga zlam,
awayay ti mis tizligi ti Melefit.
Avi zlam məzumani ana mis
ti Melefit daya. Zlam gekəli
ya kəgrum təwi sulumani àna
nañ ni akada hilfi ga zlam
ya tizligia, àfətaya ti adək ni.
Hilfi ga zlam gani nani ti
Melefit àvi ana kəli, àfəkia
məsəkani gayan a, awayay
ti kəgrum zlam sulumani
kay àna nañ. ¹¹ Aməgri zlam
sulumani ana kəli gərgəri
kay, arañ aməhəci kəli do,
adaba awayay ti kəgrumi
zlam sulumani kay ana
mis ndahan. Nahkay mis
nday nani atəgri səsi ana
Melefit azuhva zlam gekəli
sulumani ya akajamuma,
leli aməhəlikaboru ana tay
ni. ¹² Gekəli ya kajamum
sinju ni ti ajənaki ndam ge
Melefit. Ay ti ajənaki tay
ciliñ do ; agray ti mis kay
təgri səsi ana Melefit azuhva
sinju ya akajamumi ana tay
ni. ¹³ Nday atəsəra zlam ya
akajamumi ana tay ni kay
nahkay ti atazləbay Melefit
adaba atəsər kəgəsumkabá
*Ma Məweni Sulumani ge
*Krist a akaba kəgrum ere
ye ti àgəski ndam ge Krist
təgray na. Atazləbay Melefit

adaba kəjənumkia tay àna
zlam gekəli a, kəjənumkia
mis ndahan na dek daya.

¹⁴ Akəvumi zlam ana tay
azuhva *sulum ge Melefit
ya àgri ana kəli ni ; sulum
gayan gani nani ti àtam zlam
dek. Nahkay ti mis nday nani
atawayay kəli, atahəngali
Melefit ana kəli. ¹⁵ Məzləbum
Melefit, məgrumi səsi adaba
àvia Wur gayan ana leli a.
Gayan ya àvi Wur gayan ana
mis ni ti àtam zlam ndahan ya
ti avi ana mis ni dek.

10

*Pol àbu àna njəda ga məgur
ndam ga Yezu*

¹ Nəhi ma ana kəli ti nu Pol.
Nu ti mis ndahan tədəmku
ma, tədəm ka ya ti nu nəbu
akaba kəli ni ti nu kudufa,
ka ya ti nu nəbi akaba kəli
bi ni ti nu bilek-bilek. *Krist
ti kudufa, agri sulum ana
mis, nahkay ² nahəngalay
kəli mbatumkaba manjəhad
gekəli a, ti ka ya ti eninjəa
afa gekəli a ni ti nigə bilek-
bilek ba. Mis ndahan e kidiñ
gekəli bu tədəm manjəhad
geli ti akada ge mis hihirikeni
ni. Nday ya tədəm nahkay
ni ti, eninjəa ti anəmbrəñ
tay do, amamənjavù akaba
tay ! ³ Edədiñ, leli ti manjəhad
geli akada ge mis hihirikeni
ni, ay makadvu ti akada ge
mis hihirikeni ni do. ⁴ Zlam
ahar geli ya makadvu àna
nañ ni ti gərgəri akaba ge mis
hihirikeni ni. Zlam ahar geli
ni ti Melefit àvi ana leli, njəda
gayan àki. Pakama ge mis

* 9:9 Limis 112.9.

ya tǎdǎm ni akada gudu ya mis tedezlivu ana ndam ezir gatay ni, ay leli membedkaba gudu gani nana ana zlam ahar ge Melefit ya avi ana leli na. Nahkay ti madafaki ma ge mis ya tǎdǎm ni ti ma ga malfada. ⁵ Mawalki mis ka ma ga zlabay gatay ya tawayay tǎcafǎna mis ndahan ka ma ge Melefit a ni dek; mǎmbatikaba majalay ahǎr magǎdavani na ana mis a dek ti tǎgǎskabu ma ge Krist. ⁶ Nawayay ti lekulam dek kǎgǎsumuki ma day, kǎlǎn gani ti anatrǎb maslǎna ya ti ǎwayay mǎgǎsuki ma do ni.

⁷ Jalumki ahǎr ka zlam ya kǎgrum ni dek lala. Tamal maslǎna ǎdǎm nan mis ge Krist ti, ahǎr ǎdǎm mǎjalay ahǎr lala keti, mǎsǎr leli day ndam ge Krist akada gayan ya ǎdǎm nan mis ge Krist ni. ⁸ Bay geli ǎvua njǎda ga mǎgur kǎli a ti nǎjǎnaki kǎli ǎna nan. ǎvu njǎda gani nani ti ge mijin kǎli ǎna nan do. Bi nǎzlǎba ahǎr goro a kay ǎna njǎda gani nani ya ǎvu na nǎngu ni, mimili ǎbu awǎrki nu bi. ⁹ Nǎgay nawayay nǎbivǎ anǎgwaz ana kǎli ǎna wakita goro ya nǎbikioru ana kǎli ni cilin ti kǎdǎgǎzlam ba. ¹⁰ Adaba mis ndahan tǎdǎm : « Ka ya ti Pol abikibiyu wakita ana leli ni ti ma gayan ya abikibiyu ana leli ni ma ga dagwa gayan gǎrgǎri kay. Ay ka ya ti nan akaba leli ni ti njǎda gayan ǎbi, ǎdǎm ma ga dagwa gayan ni va do. » ¹¹ Maslǎna ya ti ǎdǎm nahkay

ni ti mǎjalay ahǎr lala : em-injǎa ti amagray zlam ti kala-kala akada ya mǎbiki ana kǎli ka ya ti leli drin drin akaba kǎli ni.

¹² Mis nday nani ti tǎhi ana ahǎr nday gǎdǎkani. Leli ti mǎtǎkar mǎgurǎnǎvani kǎ tay do, mǎdǎm leli kala-kala akaba tay do daya. Nday ti tǎgurǎnǎvu ka ahǎr gatay gatayani e kidin gatay bu; tǎdǎm mis nan gǎdǎkani ti si maslǎna gani akada gatay ni kwa. Tagray nahkay ti nday muroni, tǎsǎr arǎna do simiteni. ¹³ Ay leli ti ni mǎzlǎbavu ti ǎna tǎwi ya Melefit ǎguraya, avi ana leli ni cilin, do ni ti mǎzlǎbavu ǎna tǎwi ya avi ana leli ndo ni do. Tǎwi ya ti Melefit ǎguraya, avi ana leli ni ti, tǎwi ga mǎhioru ma gayan ana mis, ge minjiyuani ǎna nan bǎdak afa gekǎli ni. ¹⁴ Ka ya ti leli mǎru afa gekǎli, mǎhi *Ma Mǎweni Sulumani ǎki ke Krist ana kǎli ni ti, mǎgray tǎwi ǎtamkia ka ge Melefit ya ǎguraya, avi ana leli na ndo. ¹⁵ Mǎzlǎbavu ǎna tǎwi ge mis ndahan ya Melefit ǎguraya, avi ana tay, ǎhi ana tay tǎgray ni ndo. Tagray mam mam nǎngu ni arǎna gani geli do. Ere ye ti leli mawayay ni ti, ahǎr ǎdǎm mǎfǎki ahǎr gekǎli ke Krist ni mǎsagakivu kǎlavǎd. Mawayay ti tǎwi geli ya magray e kidin gekǎli bu ni mǎsagakivu daya; ku tamal mǎsagakivu nǎngu ni, ǎtamkia ke tǎwi ya Melefit ǎguraya, avi ana leli na ba. ¹⁶ Nahkay ti amoru mǎhi Ma

Maweni Sulumani ana mis ga had ndahan ya kama ga had gekali ni. Mawayay makoru eslini ti adaba mawayay mazlabavani ana tawi ge mis ndahan ya Melefit aguraya, avi ana tay, ahi ana tay tagray ni do.

17 « Tamal maslana awayay eji zlabay nahama, miji zlabay ti ana tawi ga Bay geli ya agray ni. » 18 Maslana ya ti azlabay ahâr gayan gayani ni ti Melefit agaskabu nan do, si maslana ya ti Bay Melefit Melefiteni ana ahâr gayan azlabay nan ni kwa.

11

Pol akaba ndam ya ti tadam nday ndam asak ga Yezu ni

1 Nihi ti nawayay nazlapi ana kuli akada ga ndam muru ni. Ay ti besumua; iy nahangalay kuli, besumua. 2 Nawayay kuli dal-dal akada ge Melefit ya awayay kuli ni. Naha kuli ana *Krist a, nawayay ti kigam ndam gayan akada ga wur dahalay ya asar zal fan do, banani avi ana zal ni. Nawayay ti maslana nahan ahi ma ana kuli va do. 3 Angwaz abu awar nu, nadam bi maslana nahan amagosay kuli; nahkay bi ekijumkia ke divi ge Krist a, akadabum nan ana hud belan va do. Jalumki ahâr ke Ev ya gavan esipet nan, agosay nan ni! Tagosay kuli akada gayan ni ba. 4 Ka ya ti ku way way do ara afa gekali a, awayay achi ma maweni

ana kuli ni ti kabum kebesum. Ku tamal adamki ma ke Krist ya gargari akaba ma geli ya nadamki ni nangu ni, kebesum. Ku tamal azlapaki ka masuf nahan gargari akaba Masuf ya aniviyu ana kuli ni, ahkay do ni ahi ma ana kuli, azlapaki ka *Ma Maweni Sulumani nahan gargari akaba gekali ya kicam ni nangu ni, kebesum.

5 Nesera nday ya tadam nday ndam *asak ga Yezu gadakani ni tadam nu do simiteni. 6 Ededin neser mazlapani lala akada gatay ni do, ay nu ti nesera zlam a netaim tay. Kalavad a hud ga ma goro ya nahi ana kuli ni bu dek kasaruma, nesera zlam a.

7 Ka ya ti nu nabu afa gekali ni ti nahia Ma Maweni Sulumani ya Melefit avi ana kuli na ana kuli ga sulum a. Nahangoroya ahâr goro e guziteni va, nawayay ti lekalam kigam gadakani. Goro ya nagrah nahkay ni ti nagudara zlam a zla do waw? 8 Ka sarta gani nani ti ndam ga Yezu ya *tacakalavu a kesa ndahan bu ni talarubiya sinu a. Nahkay nahalfana sinu ka tay a ti nislaki magray tawi e kidin gekali bu lala. 9 Ka ya ti nu nabu afa gekali nahkay ni ti zlam ahacukiva, ay nahangalalan zlam ke kuli a ndo. Tahalubiyu zlam ti beza ga man geli ya e Mesedawen ni. Nahali muru ana kuli ana mahiani ana kuli vumu zlam ya ahacukivu ni ku guzit ndo. Nagray nahkay ndo,

* 10:17 Zeremi 9.23.

day-day anagray nahkay do daya. ¹⁰ Nàgray nahkay ti niji zlabay gani ka had Eseyi tata, maslaᅇa àbi acafəᅇa nu ge miji zlabay gana bi. Ma hini ya nəᅇəm ni ti jiri : nu zal asak ge Krist ; Krist ti jireni. ¹¹ Niji zlabay nahkay ti bi kəᅇəmum nawayay kəli do. Aha, nahkay do : Melefit àsəra nəbu nawayay kəli.

¹² Nihindifiᅇa zlam kə kəli a ndo, kama day enihindifiᅇa kə kəli a do. Nagray nahkay ti adaba nawayay ti mis ndahaᅇ təᅇgət divi ge miji zlabay ba. Ngay təbu tagray təwi akada geli ndam asak ga Yezu ni ti nawayay ti təᅇəm ba. ¹³ Nday nani ti ndam asak ga Yezu edeᅇiᅇ edeᅇiᅇeni do ; tazay mazavu ga ndam asak ge Krist cilin. Təwi gatay ya tagray ni ga magosay mis. ¹⁴ Zlam gani nani ti àgri ejep ana kəli ba. *Məslər ge Melefit asladay, ay *Seteni àna ahər gayaᅇ esliki mazay vu gayaᅇ akada ga məslər ge Melefit ni. ¹⁵ Seteni àna ahər gayaᅇ agray nahkay ti, tamal ndam məgri təwi ni tazay mazavu ga ndam məgri təwi ge jireni ana Melefit ti àgri ejep ana kəli ba. Ndam məgri təwi ana Seteni ni ti Melefit aməgri daliya ana tay azuhva təwi gatay ya tagray magəᅇdavani ni.

Pol eji zlabay àna daliya gayaᅇ ya acakay ni

¹⁶ Nəhi ana kəli keti : maslaᅇa àhi ana ahər nu Pol murani ba. Ay tamal kəᅇəmum nu murani ti

məᅇjumlu ti akada ya kəməᅇjumləᅇ kà ndam muru ni. Nahkay ti nisliki miji zlabay gəzit bilegeni. ¹⁷ Niji zlabay nahkay ti nəzlapay akada ga Bay geli awayay ni do ; nəzlapay akada ga zal muru ni, adaba nəsəra nəbu nagray zlam ya nisliki mijiki zlabay ni edeᅇiᅇ. ¹⁸ Ay ègia mis kay təbu tiji zlabay akada ga ndam ga *duniya ni ti nu day nara niji zlabay bilegeni. ¹⁹ Lekəlum ndam ya kəsəruma zlam a ni kebesəmi ana ndam muru tata. ²⁰ Ka ya ti maslaᅇa aməᅇjaləᅇ ana kəli akada lekəlum evidi ni ti kəbum kebesəmi ; ka ya ti maslaᅇa azumfəᅇa zlam kə kəli a ni ti kəbum kebesəmi ; ka ya ti maslaᅇa agosay kəli ni ti kəbum kebesəmi ; ka ya ti maslaᅇa aməᅇjaləᅇ ana kəli akada kisləᅇ araᅇa do ni ti kəbum kebesəmi ; ku maslaᅇa asi barva ana kəli nəᅇgu ni kəbum kebesəmi. ²¹ Iy nu nàgray nahkay ndo ni ti, nisli araᅇa e eri gekəli bu ndo. Nàgray nahkay ndo ni ti asu mimili zla do aw ?

Mis ndahaᅇ tazay ahər gatay akada nday gəᅇakani ni ti, nu day nagray akada nani. Ay ma hini ti ma ga ndam muru. ²² Tamal təᅇəm nday ndam *Hebri, nu day zal Hebri. Tamal təᅇəm nday ndam *Izireyel, nu day zal Izireyel. Tamal təᅇəm nday bəza huᅇ ga Abraham, nu day wur huᅇ ga Abraham. ²³ Tamal təᅇəm nday ndam məgri təwi ana *Krist, nu bay məgri təwi ana Krist nətam tay. Ma hini ya nəᅇəməya ni

ti àhèrkiba ka ma ga muru a. Nàgra daliya nètam tay, tàfiya nu a danğay va sak kay àtama gatay na, tèzləba nu a sak kay àtama gatay na, nètamfəŋa kè kisim a sak kay, akal takad nu. ²⁴ Sak zlam ndam *Zəde təsua kurupu a kru kru mahkər mahar ambəlmbu a. ²⁵ Sak mahkər təzləba nu àna aday a, sak bəlaŋ tizligia nu àna akur a, sak mahkər *slalah ga yam àhəmbahadva akaba nu a, ruk hundum nənjuhədvə a huf ga *dəluv gəđakani ba. ²⁶ Sak kay nòra ka məlaŋ ndahaŋ àna asak a ; sak kay akal yam əsləka àna nu a, sak kay ndam akal təgrua daliya, sak kay ndam jiba goro təgrua daliya, sak kay ndam jiba ndahaŋ day təgrua daliya, sak kay nàgra daliya a kəsa ba, sak kay nàgra daliya a huf gili ba, sak kay nàgra daliya ka ahər ga dəluv a, sak kay nday ya tədəm nday bəza ga mma ni təgrua daliya daya. ²⁷ Nàgra təwi zləzladana, nəcaka daliya, sak kay nəcakay dəwir ndo, sak kay nənjuhədvə e ləwir a akaba nəcakay yam ndo, sak kay nəŋgət zlam məzumani ndo, sak kay azana əfu bi, aməd əwəra nu a. ²⁸ Nàgra daliya ndahaŋ a daya, ay ti nàcalaya tay a va do. Ay ti zlam əbu bəlaŋ nəjalaki ahər, àhəlu ahər kəlavad: nəbu nəjalaki ahər ka ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni dek. ²⁹ Tamal nipiə maslaŋa naŋ gedebeni e divi ge Melefit ba ni ti kala

akada nu gedebeni. Tamal maslaŋa əjikia ke divi a ti awəru bəruv dal-dal.

³⁰ Tamal niji zlabay kwa ti niji zlabay ke gedebi goro. ³¹ Melefit Bəŋ ga Bay geli Yezu, naŋ ya ti mis dek tazləbay naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani ni ti, əsəra ma goro ya nədəm ni ti ma ge jiri. ³² Ka sarta ya ti nəbu a Damas ni ti maslaŋa ya Bay Aretas əfiyu naŋ ga məgur kəsa nani ni awayay məgəs nu, nahkay əbəhad mis kə magudu ga kəsa ni. ³³ Eslini bəza ga məŋ geli ni təfəviyu nu a alonğu vu, təfaya nu àna ezewəd a dala va gwar a fəlku ga gudu na. Nahkay nètamfəŋa kə bay məgur kəsa nana.

12

Pol eji zlabay àna zlam ya ti Yezu àŋgazli ni

¹ Ku tamal miji zlabay ti zlam masakani nəŋgu ni, ahər ədəm si niji zlabay ni kwa. Nahkay nəzlapaki ka zlam ya ti Bay geli àŋgazlu, nipi ni. ² Maslaŋa nahaŋ əbu, nəsəra naŋ a, naŋ mis ge *Krist. Maslaŋa gani nani ti Melefit əzoya naŋ agavəla driŋ afa gana a huf melefit va. Zlam gani nani àgrakivu ti àgra vi a kru mahar fad. Cə Melefit əzoru ni naŋ naŋani, cə əzoru ni naŋ naŋani do, àŋgazli zlam, èpi cilin ti nəsər do. Əsər ti si Melefit kwa. ³⁻⁴ Iy, maslaŋa gani nani Melefit əzoya naŋ a driŋ agavəla a məlaŋ gayan

sulumani va. * Cə Melefit àzoru ni nañ nañani, cə àzoru ni nañ nañani do, àngazli zlam, èpi ciliñ ti nəsər do. Àsər ti si Melefit kwa. Ka mələñ nani ti maslaña gani təhia ma ndahañ a. Ma gani nani ya èci ni ti mis hihiriken i èsliki mədəmani do, Melefit àcafaña mis ga mədəmana daya. ⁵ Maslaña nani ti niñi zlabay àna nañ tata, nu nuani ti niñi zlabay àna ahər goro do. Nijiki zlabay ti ke gedebi goro ni ciliñ. ⁶ Ay ku tamal niñi zlabay àna ahər goro nañgu ni, zlabay goro ya niñi ni ti zlabay ga muru do, adaba ma goro ya nədəm ni ti ma ge jiri. Ay ti nawayay miñi zlabay do, adaba nawayay ti mis tədəm nu gədəkani àna zlabay goro ya niñi ni ba. Nawayay mis tədəm nu gədəkani ti azuhva təwi goro ya təbu tipi nagray ni akaba ma goro ya nəhi ana tay, tici ni sawañ.

⁷ Zlam ge Melefit ya àngazlu sulumani gərgəri kayani ni ti akal niñi zlabay àna tay tata. Ay ti Melefit àvua zlam nahañ a, àfuviya a vu va, awayay ti niñi zlabay ba. Ere gani nani awər nu akada adak èjia mis a ti awər nañ ni. Ere gani nani Melefit àvi divi gani ana *Seteni ti məfuviyu, ti niñi zlabay ba. ⁸ Nahkay sak mahkər nəhəngala Bay geli a ti məzuaba ere gani nana ya agru daliya na a vu ba. ⁹ Ay ti àhəngrufəñ, àhu ahkado: « Sulum goro ya nəgruk ni ti eslək, adaba ka ya ti mis

nañ àbu gedebeni ni ti, ere ye ti agray ni dek agray ti àna njəda goro ciliñ. » Ègia nahkay ti nəmər àna gedebi goro ni, niñi zlabay àna nañ, adaba ere ye ti nagray ni dek ti nawayay nagray àna njəda ge Krist ciliñ. ¹⁰ Nahkay nu gedebi ti nəmər sawañ. Ku tamal mis tindivi nu, təfəku ngasa, təgru daliya gərgəri kay nañgu ni, nəsəra zlam nday nani ya təgru ni ti azuhva Krist, nahkay nəmər vu àna nañ. Adaba ka ya ti nu gedebeni ni ti, nəbu àna njəda ge Krist ya àvu ni.

Pol ajalaki ahər ka ndam ga Yezu ya a Korej ni

¹¹ Ma goro ya nədəm ni ti ma ga muru. Ay kəfumku ngasa ga mazlapay ma ga muru nahkay ti lekələm gani. Giri-giri àgəski kəzləbum nu ti lekələm. Nu ti nisli araña do, ay ndam ya ti kədəmum nday ndam *asak ga Yezu gədəkani ni ti ku gəzit day tətəm nu do. ¹² Ka ya ti nu nəbu afa gekuli ni ti nəbesa daliya gərgərana kay, Melefit day àvua njəda ga magray zlam magray ejep a gərgərana kay. Zlam ya àgravu ni dek ti adafaki nu zal asak ga Yezu ededīñ ededīñeni. ¹³ Ere ye ti nəgri ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa ndahañ bu ni, nəgri ana kəli ndo ni ti məñ ga mam? Àbi! Zlam àbu bələñ ciliñ nəgri ana kəli ndo. Zlam gani

* **12:3-4** Mələñ sulumani ge Melefit ti awayay adəmvaba dini sulumani (məñjay Məñgahani 2.7 ; Lək 23.43).

nani ti nihi : nihindifiņa sinġu kè kuli ga məjənaki nu a ndo. Tamal goro ya nàgray nahkay ni zlam magudarani ti, mbrəņumfua !

¹⁴ Nihi day nəbu nəslamalavu ga maņġoni afa gekuli ya mahkər. Eninjua day enihindifiņa zlam kè kuli ga məjənaki nu a do. Nawayay ti lekulum lekulumeni, do ni ti nawayafəņa zlam kè kuli a do. Tanġahi elimeni ana bəza ti ata bəņ gatayani, do ni ti bəza tanġahi elimeni ana ata bəņ gatay do. ¹⁵ Ku nijinġkaba zlam goro a dek, ku nijin ahər goro goroani ga məjənaki kuli nəņġu ni ahəlu ahər do, nəmərvu àna naņ sawaņ. Nawayay kuli dal-dal emiteni ti, akawayum nu va do azuhva nani aw ?

¹⁶ Leli dek məsəra, nihindifiņa zlam kè kuli a ndo. Ay ti mis ndahaņ təďəm nənjəhkia ke kuli a sawaņ. ¹⁷ Nənjəhki ke kuli ti ahəmamam ? Ndam ya ti nəsləruru tay afa gekuli ni ti, maslaņa gatay bəlaņ ti àgosa kuli a waw ? ¹⁸ Nəhi ana Tit mōru afa gekuli, nəslərleņoru wur ga məņ geli ya kəsəruma naņ a lala ni. Tit òru ènjua afa gekuli a ti àgosafəņa zlam kè kuli a waw ? Ngay leli ata Tit ti təwi geli ya magray ni bəlaņani, majalay ahər geli day bəlaņani ti kəsərurum do waw ?

¹⁹ Kəhumi ana ahər a ma goro ya nəbiki ana kuli ni bu ni dek ti mawayay matamfəņa kè kuli a waw ? Aha, nahkay do, adaba leli

ndam ge *Krist. Zləbəba goro ni, pakama geli ya məhi ana kuli ni dek ti məhi ana kuli ti kè meleher ge Melefit, adaba mawayay ti kəņġətumkivu njəda e divi ge Melefit bu. ²⁰ Nəďəm nahkay ti adaba nakoru afa gekuli wudak. Eninjua, nədi ahər ana kuli kəbum kəgrum zlam ya ti nawayay kəgrum do ni ti nawayay do. Tamal nahkay ti zlam ya anəgri ana kuli ni ti lekulum day akawayum do. Zlam ya ti nawayay kəgrum ba ni nday hi : kələgumvu ba, kizirumvu ba, kəzumum bəruv ba, kəgrumvu solu ba, kindivumvu ba, kəsumivu ana mis ba, kijum zlabay ba, akaba kəwisinġmkabu zlam ba. ²¹ Eninjua afa gekuli a ti Bay Melefit goro aməbəku mimili kè meleher gekuli àna təwi gekuli ya kəgrum ni ti nawayay do. Bi eninjua afa gekuli a ti nədi ahər ana ndam ya təbu tagudar zlam kekileņa, təmbrəņ magray hala ndo, tagray zlam ge mimili kəlavad, təwayay məmbrəņ magudar zlam gatay ni do ni. Tamal nòru nədia ahər ana tay a nahkay ti enitəwi azuhva zlam gatay ya tagray ni. Zlam gani nani dek ti nawayay do simiteni.

13

Pol ahivù ma ana ndam Korej

¹ Nihi ti nawayay naņġoru afa gekuli ya mahkər. Abu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Təwəlki mis ka zlam wudaka ti ahər

àdám mis cù ahkay do ni mis mahkær tâgray sedi gani.* »
² Ka ya ti nõru afa gekali ye cù ni ti nãhiva ana kãli a àndava. Ay nihi nu nãbiyu eslini bi day nãhikaboru ma gani ana ndam ya tãgudar zlam ni akaba mis ndahan ni dek keti : ka fat ya ti eninjua ni ti anatra6 ndam magudar zlam ni dek, maslanja gatay bõlan amatamfua do. ³ Kawayum kæsorum ma goro ya nãhi ana kãli ni ti ma ge *Krist ya ahi ana kãli ededĩn ededĩneni ni aw ? Nara nãdãfiki ana kãli, kara kæsorum. Tãwi ge Krist ya agray e kidĩn gekali bu ni ti tãwi ge mis gedebeni do, adãfaki nanj àbu ana njãda. ⁴ Ka ya ti *tãdarfãn Krist kã tãndal ni ti nanj gedebeni ededĩn, ay nihi ti Melefit àhãnjaraba nanj a, nanj àbu àna sifa. Nahkay ere ye ti agray ni dek ti agray àna njãda ge Melefit. Leli ndam *asak gayan ni mãbu akaba nanj akada mis bõlan, leli day ndam gedebi. Ku tamal leli gedebeni nanju ni, eminjua afa gekali ka fat gana ti amãdãfiki ana kãli leli mãbu àna sifa ge Krist. Nahkay tãwi geli ya amagray e kidĩn gekali bu ni ti amagray ti àna njãda ge Melefit.

⁵ Nãhi ana kãli nahãma, njãhaduma ti kãdãgãzlum ahãr lala day. Lekulãm ti kãbum kãfumki ahãr ke Krist ededĩn aw ? Njgay Yezu Krist nanj bõlanani akaba kãli ti kæsorum do waw ? Do ni ti bi kãdãgãzluma ahãr a,

kæsorum kãjãmkia ke divi a. ⁶ Leli ndam asak ededĩn ti nãsãra, akæsorum. Akæsorum ti àna tãwi geli ya magray ni ; mĩjikia ke divi a ndo. ⁷ Ay ti leli mãbu mahãnjali Melefit ana kãli ti kãgudarum zlam ba simiteni. Leli mĩjikia ke divi a ndo, ay njgay mis tãdãm leli mis sulumani ti mawayay do ; mawayay kãgudarum zlam ba ni ti ga nani do. Ere ye ti leli mawayay ni ti, mawayay ti kãgrum zlam sulumani. Ku tamal mis tãdãm mĩjikia ke divi a nanju ni, àgray aranja do. ⁸ Nãdãm nahkay ti adaba leli mĩsliki mãmbrãn tãwi ge jiri koksah ; magray ti si tãwi ge jiri kwa. ⁹ Kãla ka ya ti leli gedebeni, lekulãm ti ni njãda-njãdani ni ti mãmãrvu. Leli mahãnjalay Melefit, mawayay ti mãslamalay manjãhad gekali ti kãgudarum zlam va ba. ¹⁰ Nãbikioru pakama hini ana kãli ka wakita ka ya ti nu drin drin akaba kãli nahkay ni ti, adaba nawayay ti kãmbatumkaba manjãhad gekali a. Nahkay eninjua afa gekali a ti anãlãgi ana kãli do. Tãwi goro ya nagray ni dek ti nagray àna njãda ga Bay geli ya àvu ni. Ay njãda gani nani ya àvu ni ti ge mijin kãli do, ga mãvi njãda ana kãli àna nanj sawan.

Pol agri sa ana mis

¹¹ Nihi ti bõza ga mmawa goro ni, ma goro àbi kay va bi. Nawayay ti kãmãrumvu, kãslamalum manjãhad gekali, ku way way do e kidĩn gekali

* 13:1 Mimbiki 19.15.

bu mêvi njêda ana maslaja
 nahaj, ma gekali mârakaboru,
 kânjêhaduma àna sulumana.
 Bay Melefit ti awayay mis,
 avi manjêhad sulumani ana
 mis daya; nahkay tamal
 kəgrum zlam nday nani
 dek ti amanjêhad akaba kəli
 kəlavad.

¹² Grumvu sa e kidin gekali
 bu lala, akada ga ndam ge
 Melefit ya tagravu sa ni.
 Ndam ge Melefit ya ahalay
 ni dek təgria sa ana kəli a.

¹³ Sulum ga Bay geli Yezu
 *Krist mələbu akaba kəli dek,
 Melefit məgray ti lekulum
 dek kəwayumvu akada gayaj
 ya awayay mis ni, *Məsuf
 Njəlatani məgray ti lekulum
 dek kânjêhadumkabu àna
 sulumani.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Galasi ni Ere ye ti mɛdɛmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Galasi ni

Maslaɗa ya ti àbaki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : àbaki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Leli mɛsɛr sarta ya àbaki wakita ni do, mɛsɛr mɛlan ya àbaki ni do daya. Àbiki ti ana ndam Galasi : Galasi ti kɛsa do ; had kà gɔvay ga Azi (a vad ya kani Azi akaba Galasi ti tɛbu ka had Turki). Kɛsa Ikoniyum, Listir akaba Derbi ti ka had Galasi ; ka ya ti Pol òru e mirkwi gayan ye enjenjen ni ti àhia ma ge Melefit ana ndam ga kɛsa nday nana (Tɔwi 14). Pol àbiki wakita hini ana ndam Galasi ya ti tɛgɛskabá ma ga Yezu ya àhi ana tay na.

Àbaki wakita ti adaba mis ndahan e kidin ga ndam ga Yezu ya ka had Galasi ni bu ni tɛdɛm ahàr àdɛm ndam ga Yezu tɛgɛskabu Divi ge Melefit ya Mɔwiz àbaki ni ðek : ahar gɛðakani tɛdɛm si ndam ga Yezu ðek tɛkeley kɛdi kwa (6.12). Pakama gatay ya tɛdɛm ni àzumia bɛruv ana Pol a dal-dal, nahkay àbiki wakita hini ana ndam Galasi ðek ga mɛhiani ana tay tɛfaki ŋgasa ke mis ge mekeley kɛdi ba ; tamal maslaɗa awayay

egi mis ge Melefit àna mekeley kɛdi ni ti, Krist àjɛnaki nan va do (5.2).

Pol ànjaki ka pakama gayan, àdɛm nan zal asak ga Yezu ededɛn : àfiyu Pol e tɔwi gayan ni vu ti Melefit ; ndam asak ga Yezu ndahan ni tɛgɛskabá Pol a, tɛdɛm ma gayan ya àhi ana mis ni ti ma ge Melefit ededɛn. Pol àdɛm zlam ya ti àcahi ana mis ni ti Melefit Melefiteni àhi, do ni ti mis àhi do (1-2).

Pol àdɛm ka ya ti ndam Galasi tɛgɛskabu ma ge Melefit enji ni ti tìgia bɛza ge Melefit a. Tɛgɛskabu, tìgi bɛza ge Melefit ti azuhva tɔwi ga Mɔsuf ge Melefit, do ni ti azuhva Divi ge Melefit ya Mɔwiz àbaki ni do. Àhi ana tay nihi ti kɛmbrɛnum Mɔsuf ge Melefit, kɛgɛsumkabu Divi ge Mɔwiz ni cilin ti kamam ? Nday ya ti tɛgɛskabu Divi gani cilin, tɛmbrɛn Mɔsuf ge Melefit ni ti nday evidi, nday bɛza ge Melefit va do (3-4).

Ke mendeveɛrɛn ga wakita ni àhi ana ndam Galasi si tɛnjɛhad àna njɛda ga Mɔsuf ge Melefit kwa. Tamal maslaɗa agɛskabu njɛda ga Mɔsuf ge Melefit ya avi ni ti, esliki mɛmbrɛn zlam magudarani ðek ; do ni ti Divi ge Mɔwiz cilin ni ti àjɛnaki nan do. Tamal maslaɗa àgɛskabá Krist a ti, maslaɗa nani ègia mis mɔwena : zlam ndahan ni ðek tìsli arana do (5-6).

¹ Nəbəkı wakıta hını tı nu Pol, nu zal asak ga Yezu. Àslərbiyu nu ti mis hihirikeni do. Təvu njəda gani ti mis do; təvu njəda gani ti ata Yezu *Krist nday ata Bəŋ geli Melefit, naŋ ti àhəŋgaraba Yezu e kisim ba. ² Nu Pol nəgri sa ana kəli, lekəlum ya ti kəfumki ahər ka Yezu, kəbum *kacakalumvu a kəsə gərgərani bu ka həd Galasi ni. Bəza ga məŋ geli ya məbu akaba tay ni təgria sa ana kəli a daya.

³ Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist təgri sulum gatay ana kəli, təgray ti *kənjəhadumkabu àna sulumani ti. ⁴ Krist ti àgəskabá ti təkadnaŋ azuhva zlam magudarani geli, ga məhəlabə leli a duniya hini magədavani ni ba. Krist àgray nahkay ti ka mawayay ga Bəŋ geli Melefit. ⁵ Melefit ti məzləbum naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay!

Ma Məweni Sulumani ti bəlaŋ həya, nahaŋ àbi

⁶ Ere ye ti kəgrum ni ti àgrua ejep a dal-dal, adaba nəhi ana ahər kəgrum zlam akada nani do. Melefit àzala kəli azuhva sulum ge *Krist ya àgri ana kəli na. Ay ti lekəlum kəmbərəŋuma Melefit ke wecewecena; kəbum kədəbum ma məweni nahaŋ sawaŋ ti ahəmamam? ⁷ *Ma Məweni Sulumani nahaŋ ti àbi, si goro ya nəhi ana kəli ni ciləŋ. Ay mis ndahaŋ təbu tiwisirikaba ahər ana kəli a, tawayay tambatkaba Ma Məweni Sulumani ge Krist

na. ⁸ Leli məhia Ma Məweni Sulumani ana kəli a; tamal maslaŋa ahi ma nahaŋ ana kəli gərgəri akaba ma ya məhi ana kəli ni ti Melefit mətikwesla maslaŋa gana. Ku leli leleni, ku *məslər ge Melefit àsləkabiya e melefit ba ahi ma gani ana kəli nəŋgu ni, Melefit mətikwesla naŋ a. ⁹ Leli məhia ana kəli a, nihi day nəhi ana kəli keti: Tamal maslaŋa ahi ma məweni nahaŋ ana kəli gərgəri akaba ma ya ti kəgəsumkabu ni ti Melefit mətikwesla maslaŋa gana.

¹⁰ Nəhi ana kəli nahkay ti kəhumi ana ahər nawayay ti mis təzləbay nu waw? Aha, nahkay do! Bay ya ti nawayay məzləbay nu ni ti Melefit. Kəhumi ana ahər nawayay ti pakama goro məbələfəŋ kə mis aw? Aha, nahkay do! Kekileŋa tamal nawayay pakama goro məbələfəŋ kə mis keti ti akal nu bay məgri təwi ana Krist va do.

Pakama ga Pol ya ahəŋgri ana mis ni ti Yezu Krist àhi àna ahər gayan

¹¹ Bəza ga mmawa, nəhi ana kəli nahəma, *Ma Məweni Sulumani ya nəbu nəhi ana kəli ni ti ma ge mis hihirikeni do. ¹² Mis hihirikeni àhu ma gani do, mis hihirikeni àcahu ma gani do daya. Àdəfuaba ma gana ti Yezu *Krist àna ahər gayan.

¹³ Zlam ya ti nəgray ahaslani ka ya ti nədəbay Melefit akada ga ndam *Zəde ni ti kicəma àndava. Ka sarta

gani nani ti nàgria daliya ana ndam ge Melefit àsabay, nàwaya mijij tay a. ¹⁴ E kidij ga mëndalala goro bu e jiba goro bu ni ti nàdèba divi ga ndam goro ndam Zude na, nètama nday ndahañ na ahar gəđakana. Nàwaya madəbay divi ga ata bəñ goro na dal-dal àsabay.

¹⁵ Ay kwa ka ya ti nu a huf ga mmawa bu ni ti Melefit àdaba nu a. Àgru sulum gayañ, àzalay nu ga məgri təwi. Sarta gayañ àra ènjia ti ¹⁶ àngazlu Wur gayañ ti nəsər Wur ni, ti nàzlapaki ka Wur ni, nàhi ma gani ana mis ya nday ndam Zude do ni. Ka sarta gani nani ti nìhindifiña ma kè mis hihirikenana ndo. ¹⁷ A Zeruzalem day nòru ga məmənjiyu ndam ya ti tigi ndam *asak ga Yezu enji goro ni ndo. Nòru suwwa ka had Arabi sawañ. Kələñ gani nànga a Damas a. ¹⁸ Vi mahkər kələñ gani day kwa ti nòru a Zeruzalem ti nəsər Piyer. Mənjəhadkəbu vad kru mahar zlam cilij. ¹⁹ Eslini ti nipi zal asak nahañ ndo, nipi ti Zek wur ga məñ ga Bay geli ni cilij. ²⁰ Kè meleher ge Melefit, ma goro ya nàbəkiki ni ti ma ge jiri, nəsəkəđ malfada do.

²¹ Kələñ gani nàsləka, nòru ka had Siri akaba ka had Silisi. ²² Ka sarta gani nani ti ndam ge Krist ya *təcakalavu ka had *Zude ni tìpi nu day-day fañ ndo. ²³ Ticia ma ge mis ya tədəmku na cilij; mis ni tədəm: « Maslaña ya ti àgri daliya ana leli ahaslani, àcafaña leli ga məhi ma ga

məfəki ahər ke Krist ana mis a ni, nihi ti ègia nañ nañani àna ahər gayañ nañ àbu ahi ma gani nani ana mis. » ²⁴ Tàra ticia nahkay ti tàzlabay Melefit azuhva nu.

2

Pol akaba ndam asak ga Yezu ndahañ ni

¹ Vi kru mahar fađ ka ahər gani nahəma, mòru a Zeruzalem ata Barnabas. Ka ya ti mòru ni ti nàza Tit a ju. ² Nòru eslini ti adaba *Məsuf ge Melefit àhu ru. Nòru nìnjəa ti məcakalavu akaba gəđakani gatay ka ahər geli. Məra məcakalava ti nàngahadiaba *Ma Məweni Sulumani ya nəhi ana nday ya ndam *Zude do na ana tay a. Nəhi ana ahər bi atədəm təwi goro ya nàgray ahaslani ni akaba təwi goro ya nəbu nagrañ nihi ni zlam masakani. ³ Ay tədəm nahkay ndo. Ku Tit nañ zal Gres ni day təfəki ngasa ge *mekeley kəđi akada ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ndo. ⁴ Təzlapaki ke mekeley kəđi ti adaba mis ndahañ təbu tasəkəđ malfada, tədəm tadəbay Yezu. Nday gani ti təhurkiviyu ke leli akal-akal, tawayay tacalki leli ndam ga Yezu *Krist ni ka zlam magudarani adaba madəbay *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəkiki ni va do. Nday tawayay ti mādəbay Divi gani, mīgi evidi gani keti. ⁵ Nday gani nani ti mэгəsiki pakama gatay ni ana tay ku gəzit ndo simiteni. Adaba Ma Məweni Sulumani

ya m̀ahi ana k̀ali ni ti ma ge jiri ; nahkay mawayay ti t̀agudarikaba ma gana ana k̀ali a ba.

⁶ Ay nday ya ti ndam geli a Zeruzalem ni t̀edəm nday g̀edákani ni t̀icia ma goro na. Ku tamal nday g̀edákani, ku tamal nday g̀edákani do nən̄gu ni arañja gani goro do, adaba Melefit ti àmənjaləŋ ke mis akada ge mis hihirikeni ni do. Nday gani t̀ara t̀icia ma goro na ti t̀ahu : « Ma M̀aweni Sulumani ya k̀ahi ana mis ni ti àbəlaj, k̀edəmkiwiyu ma nahan̄ ba. » ⁷ T̀edəm nahkay ti adaba t̀esəra Melefit adaba nu ga m̀ahi Ma M̀aweni Sulumani ana ndam ya nday ndam Zude do, t̀ekeley k̀ud̄i do na, akada ya adaba Piyer ga m̀ahi Ma M̀aweni Sulumani ana ndam Zude, nday ya ti tekeley k̀ud̄i na. ⁸ Yezu àvia njədə ana Piyer ge migi zal asak gayan̄ e kid̄iŋ ga ndam Zude ba ; àvu njədə ge migi zal asak gayan̄ e kid̄iŋ ga ndam ya nday ndam Zude do ni bu ni day nan̄ gani. ⁹ Nahkay ata Zek, Piyer akaba Zeŋ, nday ya ti ndam Zeruzalem t̀edəm nday akada medikedik gatay ni, t̀egəskabá ga Yezu ya àgru sulum gayan̄ ga m̀agri t̀awi na, m̀ək t̀egəsfəŋa ahar k̀e leli akaba Barnabas a ga madəfakiani m̀igia leli dekeni ka ahar bəlaj : leli ti magray t̀awi e kid̄iŋ ga ndam ya ti nday ndam Zude do ni bu, nday ti ni tagray t̀awi e kid̄iŋ ga ndam Zude bu. ¹⁰ Ay ti t̀ahi ana leli m̀əjənaki ndam gatay ya talagani ni cilin̄, do

ni ti t̀ahikivu ma nahan̄ ana leli ndo. Ma gatay hini ya t̀ahi ana leli ni ti nu day ànuviyu a ahàr bu, nàwaya magrana akada nana.

Ata Pol nday ata Piyer tagray gejewi a Antiyos

¹¹ Ay ka ya ti Piyer àra afa goro a Antiyos a ni ti ǹələgia k̀e meleher ge mis a, adaba àgudara zlam a : ¹² ka ya ti ènjia afa geli a ni ti nan̄ àbu azum zlam akaba nday ya ti ndam *Zude do ni. Ay kələn̄ gani Zek àslərbiyu ndam Zude ndahan̄. Nday nakən̄ t̀ara t̀injia nahəma, Piyer nakən̄ àgrafəŋa an̄gwaz k̀a tay a, nahkay àsləkafəŋa k̀a ndam ya ti nday ndam Zude do, t̀əbu t̀əzum zlam akaba tay na, àwayay ti t̀ipi nan̄ akaba tay do. ¹³ Ndam Zude ndahan̄ ni day t̀agray akada ge Piyer ni, t̀əbu tajalay ahàr c̀u c̀u. Barnabas àra èpia nahkay ti ku nan̄ day àgray akada ga nday ndahan̄ ni bilegeni ; àwayay ti ndam Zude ni t̀əsər nan̄ àmbrəŋa divi gatay na do. ¹⁴ Ka ya ti ǹipi ti nday nakən̄ t̀adəbay divi ga *Ma M̀aweni Sulumani àna jiri gani va do ni ti ǹahi ma ana Piyer k̀e meleher ge mis deŋ. Ǹahi ahkado : « Nak zal Zude tekeđi k̀anjəhad akada ga ndam Zude ni do, k̀anjəhad akada ga nday ya ti nday ndam Zude do ni. Ay ti k̀ahi ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni, t̀anjəhad akada ga ndam Zude ni ti àgravu ahəmamam ? »

Melefit àdám leli ndam jireni ti azuhva mǎfǎki ahàr geli ka Yezu ni cilinj

15 Leli ti ndam *Zude ededinj adaba ata bəŋ geli ndam Zude ; leli ndam jiba ndahan ya təzalay tay ndam magudar zlam ni do. 16 Ku tamal nahkay nəŋgu ni, leli mǎsəra təwi ga ndam ya tadəbay *Divi ge Melefit ya Məwiz əbəkni ni ti, maslaŋa əbi ya ti Melefit àdám naŋ jireni kə eri gayan azuhva təwi gani nani bi ; Melefit àdám mis jireni ti si maslaŋa ya ti əfəkia ahàr ka Yezu *Krist a ni cilinj. Leli ti mǎfǎki ahàr ka Yezu Krist ti mawayay ti Melefit mǎdám leli ndam jireni kə eri gayan azuhva mǎfǎki ahàr geli ni, do ni ti mawayay ti Melefit mǎdám leli ndam jireni azuhva geli ya mǎdəbum Divi ya Məwiz əbəkni ni do. Adaba təwi ga ndam ya tadəbay Divi ya Məwiz əbəkni ni ti maslaŋa əbi Melefit àdám naŋ jireni azuhva təwi gani nani bi simiteni. 17 Leli ndam Zude ti mawayay ti Melefit mǎdám leli ndam jireni kə eri gayan ti adaba leli mǎbu mǎfǎki ahàr ke Krist palam. Magray nahkay ti ndam Zude ndahan ni təzalay leli ndam magudar zlam, adaba mǎgray təwi akada ge Məwiz ya àdám ni do. Əgia nahkay ti Krist ezligiyu leli a magudar zlam vu waw ? Aha, ezligiyu leli do ! 18 Ay tamal maslaŋa əmbrəŋa zlam ya ti Məwiz àdám tǎgray a wakita gayan ni bu na, kələŋ gani agray

keti ti gayan ya agray keti ni ti àgray ti əgia bay magudar zlam a. 19 Nu ti ka mǎdám ge Melefit ya Məwiz əbəkni ni ti akada nu məmətani. Əgia nəməta nahkay ti nədəbay Divi ya Məwiz əbəkni a wakita gayan bu ni va do. Ere gani əgravu nahkay ti, ti nəŋjəhad əna sifa kə eri ge Melefit. Ka ya ti *tǎdarfəŋ Krist kə təndal ni ti tǎdarkabiyu leli ka ahar bələŋ ; 20 nihi ti nu nəbu əna sifa, ay sifa ya ənuviyu ni ti sifa ya ahaslani ni va do : leli mǎbu ka ahar bələŋ akaba Krist, nahkay sifa ya ənuviyu ni ti sifa ge Krist. Tamal nu nəbu əna sifa nihi a duniya bu ni ti azuhva nəfəkia ahàr ke Krist Wur ge Melefit a palam. Naŋ ti awayay nu, əgəskabá ti tǎkad naŋ a kələ goro va. 21 Zlam gani nani ti Melefit əgru ga sulum gayan : nahkay ti nəmbrəŋ do simiteni. Mis ndahan tǎdám Melefit àdám mis jireni ti azuhva təwi ga maslaŋa gani nani ya əgray akada ge Məwiz ya əbəkni ni. Ay nahkay do : tamal nahkay ededinj ti Krist əmət ti masakani.

3

Melefit ahəŋgay mis ti ahəmamam ?

1 Lekuləm ndam Galasi ti lekuləm ndam muru ! Lekuləm ti arana agray kul aw ? *Tǎdarfəŋ Yezu *Krist kə təndal ti tǎhia ma gana ana kul a, kicuma lala, kala kipuma əna eri gekul a. 2 Nihi ti nawayay nihindifina ma kə kul a bələŋ : Melefit əvi

*Məsuf Njəlatani ana kəli ti adaba kədəbum *Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki ni tək, day ti əvi ana kəli ti adaba kəgəsumkabá ma əki ka məfəki ahər ka Yezu na palam aw? ³ Lekələm ndam muru emiteni ti kamam? Kənjumki ka məfəki ahər ke Krist ti əna njədə ga Məsuf ge Melefit, nihi ti kəgrum təwi əna njədə ga vu gekəli gekələni ti kamam? ⁴ Zlam əgrakiva ke kəli a kay, ay zlam nday nani ti kəhumi ana ahər zlam masakani aw? Zlam nday nani ti tigi zlam masakani koksah! ⁵ Melefit nañ əbu avi Məsuf gayanə ana kəli, agray zlam magray ejep e kiđiñ gekəli bu daya. Agray nahkay ti adaba kədəbum Divi gayanə ya Məwiz əbəki ni tək, day ti agray ti adaba kəgəsumkabá ma əki ka məfəki ahər ka Yezu na palam aw?

Ere ye ti əgrakivu ka Abraham ni

⁶ Əbu məbəkiyani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi: « Abraham əfəkiya ahər ke Melefit a, nahkay Melefit ədəm nañ mis jireni kə eri gayanə.* » ⁷ Nahkay ti ahər ədəm kəsərum nday ya ti təfəkiya ahər ke Melefit a ni ti nday bəza huđ ga Abraham. ⁸ Kwa ahaslani Melefit ədəm a Wakita gayanə ni bu nahkay hi: nday ya ti nday ndam *Zəde do ni ti a vad nahə Melefit amədəm nday ndam jireni kə eri gayanə azuhva məfəki ahər gatay

ni. Wuđaka zlam nani ara agravu ti Melefit əhiaba ma gana ana Abraham a əndava. Əbu məbəkiyani a Wakita gayanə ni bu nahkay hi: əhi « Anəgri sulum goro ana jiba gəgərani dek ti, anagraj əna nak.† » ⁹ Abraham əra əfəkiya ahər ke Melefit a ti Melefit əgria sulum gayanə a. Nahkay ku way way do tamal əfəkiya ahər ke Melefit a ti Melefit əgri sulum gayanə akada ya əgri ana Abraham ni.

¹⁰ Nday ya ti tədəm tədəbay *Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki ni ti Melefit mədəm nday ndam jireni nahəma, Melefit etikwesl tay, aməwəl tay dek əna seriya sawəñ. Adaba əbu məbəkiyani a wakita ge Məwiz ni bu ni nahkay hi: « Ahər ədəm ku way way do məgəskabu pakama ya əbu məbəkiyani a wakita hini bu ni dek, məgray təwi əna nañ kəlavad, əmbrəñ ba, do ni ti Melefit aməwəl nañ əna seriya.‡ »

¹¹ Məsəra maslaña ya ti Melefit ədəm nañ mis jireni kə eri gayanə adaba adəbay Divi ya ti Məwiz əbəki a wakita gayanə ni bu ni ti əbi. Adaba əbu məbəkiyani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi: « Maslaña ya ti Melefit ədəm nañ jireni kə eri gayanə adaba əfəkiya ahər a ni ti, maslaña gani nani ti Melefit aməvi sifa. » ¹² Nahkay divi ga wakita ge Məwiz akaba divi ga məfəki ahər ke Melefit ti nday gərgəri. Əbu məbəkiyani a wakita ge Məwiz ni bu

* 3:6 Mənjəkiani 15.6. † 3:8 Mənjəkiani 12.3. ‡ 3:10 Mimbiki 27.26.

nahkay hi : « Maslaᅇa ya ti àgèskabá ere ye ti àbu mabəkiani a wakita hini bu na mək agray zlam gani nani dek nahəma, Melefit aməvi sifa azuhva nani. § »

¹³ Ay leli ti mādəbay Divi ya ti Məwiz àbəkì ni dek do, nahkay akal Melefit etikwesl leli, awəl leli àna seriya. Ay *Krist àmba leli a ; Melefit àwəl naᅇ àna seriya a kəla geli vu. Məsəra, àbu mabəkiani a wakita ge Məwiz ni bu nahkay hi : « Maslaᅇa ya ti *tədarfəᅇa naᅇ kà təndal a ni ti Melefit etikwesla naᅇ a àndava.* » ¹⁴ Yezu Krist àgray nahkay ti, àwaya ti nday ya ti nday ndam Zude do ni nday day təᅇgət *sulum ge Melefit ya àgri ana Abraham ni ; atəᅇgət ti nday ya ti təbu akaba Krist akada mis bəlan ni. Ahaslani ti Melefit àdəmbiya, àdəm aməvi Məsuf gayan ana mis ; àwayay məviani ti ana leli ya məfəki ahər ke Krist ni.

Melefit àwəlkabu pakama gayan akaba Abraham

¹⁵ Bəza ga mmawa, nazay mazavu ga zlam ya ti mis tagray ni. Tamal mis ti ma gatay dek bəlan təwəlkabá ma gatay a ti, maslaᅇa ya ti adəm ma gani ma masakani ahkay do ni eferkiviyu ma nahan ni ti àbi. ¹⁶ Nahkay day Melefit *àwəlkabu pakama gayan akaba Abraham, àhi : « Anəgruk sulum goro, anəgri ana wur huđ gayak daya.† » Nᅇay aməgri ana bəza huđ

gayan ti adəm ndo : nahkay adəm aməgri ana mis kay do, ana mis bəlan cilin. Məsəra, àbu mabəkiani a Wakita gayan ni bu nahkay hi : « Anəgri ana wur huđ gayak. » Wur huđ gayan nani ti *Krist. ¹⁷ Ere ye ti nawayay nədəm ni ti nihi : Melefit àwəlkabá pakama gayan ata Abraham a àndava. Vi diᅇ diᅇ fađ àna kru kru mahkər ka ahər gani day kwa ti adəfiki *Divi gayan ana Məwiz. Ay pakama ya àhi ana Məwiz ni ti àzay məlan ga pakama ya àwəlkabu ata Abraham ni koksah, adaba ere ye ti Melefit adəm amagray ni ti agray ededᅇ. ¹⁸ Tamal Melefit avi zlam ana mis ti azuhva tədəbay Divi ya ti Məwiz àbəkì a wakita gayan ni bu ni ti, àvi ana tay akada gayan ya adəmbiyu aməvi ana tay ga sulum ni do. Ay ti àgravu nahkay do, adaba Melefit àwəlkabá pakama gayan akaba Abraham a, àhi : « Anəvuk zlam ga sulum. »

Melefit adəfiki Divi gayan ana Məwiz ni ti kamam ?

¹⁹ Ay tamal nahkay ti kəlan gani Melefit adəfiki *Divi gayan ana Məwiz ni ti kamam ? Adəfiki ti, ti leli məsər məbu magudar zlam kə eri ge Melefit. Melefit adəfiki ti ga hayaᅇani, duk àbivoru ana mara ga wur huđ ga Abraham ya Melefit adəmkibiyu ma ni. *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəkì ni ti *məslər ge Melefit təhi,

mək Məwiz day àhəngri ana ata bəŋ geli. † 20 Tamal maslaŋa àbu ahəngri ma ana mis ndahan ni ti, ma ya ti ahəngri ni ti gayan gayanani do. Ay ka ya ti Melefit àhi ma ana Abraham ni ti, naŋ naŋani àhi àna ma gayan, do ni ti maslaŋa nahan àhəngri ana Abraham do.

21 Ègia nahkay ti Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni ti awayay adəmvaba pakama ya àhibiyu ana Abraham ni ti pakama masakani aw ? Aha, nahkay do ! Tamal mis təŋgət *sifa ya àndav day-day do ni àna Divi ya Məwiz àbəki ni ededīŋ ti, akal Melefit adəm mis jireni ti azuhva pakama gani nani. Ay ti àgravu nahkay do. 22 Ere ye ti pakama ge Melefit adəm agravu ededīŋ ni ti nihi : mis a duniya bu dek təgudara zlam a, tislīki məmbrəŋani do ; tīgīa evidī gana, akada nday a daŋgay bu. Agravu nahkay ti Melefit awayay agri sulum gayan ana ndam ya ti təfəki ahàr ka Yezu *Krist a ni. Sulum gani nani ti Melefit adəmkibiya ma ahaslana, mis təŋgət ti azuhva təfəki ahàr ka Yezu Krist, do ni ti təŋgət do.

23 Ahaslani ti divi ga məfəki ahàr ke Krist àbi faŋ bi. Ka sarta gani nani ti Melefit àjəgay leli àna Divi ya ti àdəfiki ana Məwiz ni akada leli a daŋgay bu. Ahətay sarta ya aməŋgazli divi ga məfəki ahàr ka Yezu Krist

ana leli ni. 24 Nahkay Divi ya Məwiz àbəki ni ti ègia akada ga maslaŋa ya abi slimi ana bəza ni. Melefit àvi ana leli ti, ahətay sarta ga Yezu Krist ya amara ni, ti mədəm leli ya ti məfəki ahàr ka Yezu Krist ni ti leli ndam jireni. 25 Nihi ti Yezu Krist ènjia, leli məbu məfəki ahàr. Nahkay ti təwi ga bay məbi slimi ana leli ni àndava ; Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni àbi àna njəda ga məgur leli va bi.

26 Lekələm dek kəfumkia ahàr ka Yezu Krist a, nahkay ti kīguma bəza ge Melefit a. 27 Lekələm ya *təbaray kəli àna slimi ge Krist ni dek ti kīguma akada mis bəlaŋ akaba naŋ a. Kəmbatumkaba majalay ahàr gekəli a, nihi ti kəbum kajalum ahàr akada ge Krist ni. 28 Nahkay ku nak zal Zəde, ku nak zal Gres, ku nak evidī, ku nak evidī do, ku nak zal, ku nak wal nəŋgu ni àgray araŋa do ; lekələm dek kīguma ka ahar bəlaŋ akaba Yezu Krist a akada mis bəlaŋ. 29 Krist ti wur hud ga Abraham ; lekələm ndam ge Krist, nahkay ti lekələm day kīguma bəza hud ga Abraham a. Nahkay kəŋgətuma *sulum ge Melefit ya àhibiyu ana Abraham, àhi « Anəvuk » na.

4

1 Ma goro ya nawayay nəhi ana kəli ni ti nihi : wur tamal bəŋani adəm ara azum mekeji gayan, ay naŋ wur gəziteni mba ti, ku zlam ni dek gayan

† 3:19 Ndam Zəde tədəm pakama ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti məslər ge Melefit təhəngri. Ay mədi ahàr ana pakama gani a Wakita ge Melefit bu do.

nəŋgu ni naŋ akada evidi. ² Ka sarta nani ti mis tæbi slimi, tæbi slimi ana zlam gayan ni daya, duk abivoru ana sarta ya bəŋani adəm aməzum mekeji gayan ni. ³ Leli day nahkay : ka ya ti leli mæfæki ahàr ka Yezu faŋ ndo ni ti leli akada bəza, leli evidi ga *məsuf magədavani ya təgur duniya ni. ⁴ Ay sarta ya ti Melefit afækad ni àra ènjia ti àslərbiyu Wur gayan. Èwi naŋ ti wal ; tiwi naŋ ti e kidiŋ ga ndam ya ti tadəbay Divi ya Məwiz abəki ni bu. ⁵ Tiwi naŋ nahkay ti, ti mambaya ndam ya tadəbay Divi gani nani na, ti leli dek mīgi bəza ge Melefit.

⁶ Ere ye ti adafaki kīguma bəza ge Melefit a ni ti nihi : Melefit àslərivabiya Məsuf ga Wur gayan ana leli a məbərur va. Məsuf gani nani naŋ abu azlah, adəm : « Aba, Baba. * » ⁷ Ègia nahkay ti ku way way do e kidiŋ gekuli bu naŋ evidi va do, ègia wur ge Melefit a. Nahkay ti Melefit aməgri sulum gayan ya ti adəm aməgri ana bəza gayan ni ana kuli bilegeni. Nani dek ti təwi ge Melefit.

Pol awayay ti ndam Galasi tijkia ke divi a ba

⁸ Ahaslani ti lekulum evidi ga zlam ga duniya ; zlam nday nani ti Melefit do. Ka sarta nani ti Melefit naŋ way ti kəsərum do. ⁹ Ay nihi ti kəsəruma Melefit a. Nədəm nahkay ti, nawayay nədəm Melefit asər kuli enji. Ahaslani ti *məsuf

magədavani ya təgur duniya ni təcəhia zlam ana kuli a, ay kəmbərəŋuma. Zlam nday nani ti zlam masakani, nədə afəŋ kà tay bi : nihi ti kədəbum zlam nday nani keti ti kamam ? Kawayum kīgum evidi ga zlam nday nani keti edediŋ aw ? ¹⁰ Ere ye ti kajalumki ahàr ni ti vad gərgərani, kiya gərgərani, sarta gərgərani akaba vi gərgərani ya ti tagrafəŋ wuməri ni ni. ¹¹ Ere ye ti kəgrum ni ti ahəlu ahàr, nədəm bi təwi goro zləzladani ya nəgray e kidiŋ gekuli bu ni ti emigi təwi masakani.

¹² Bəza ga mmawa, nahəŋgalay kuli, nawayay ti kīgum akada nu, adaba nu ti nigia akada kuli a. Ere ye ti kəgudarumu ku gəzit ni ti àbi. ¹³ Kəsəruma nàra afa gekuli a, nəhi *Ma Məweni Sulumani ana kuli ye enjenjeni ni ti nəŋgət ahar gani ti adaba nəbesey do. ¹⁴ Arməwər goro ni ti ègia zlam zləzladana kè eri gekuli a. Ku tamal nahkay nəŋgu ni kənjakum nu ndo, kəgəsumkabá nu a. Kəgəsumkabu nu ti akada nu *məslər ge Melefit, akada nu Yezu *Krist simiteni. ¹⁵ Ka sarta gani nani ti kəmərumsa dal-dal, ay nihi ti mam əgrakivu ke kuli mam ? Ma goro ya nədəm ni ti ma ge jiri : kawayuma nu a dal-dal. Tamal əgravu tata ti ku eri gekuli tekeđi akal kəhəlumaba kəbumua. ¹⁶ Ègia nəbu nəhi ma ge jiri ana kuli

* 4:6 Àna ma ga ndam Zəde « Aba » ti awayay adəmvaba « Baba. »

ti nìgia zal ezir gekùli a zla do aw ?

¹⁷ Mis ya ti tàhurkiviyu ke kùli ni ti tàza njəda gatay a dek ga magray tawi e kidin gekùli ba. Ay tàgray nahkay ti tàwayay mægri zlam sulumani ana kùli do. Tawayay ti tedekaba nu akaba kùli a, ti kàmbrəŋum nu, kəzum njəda gekùli dek ga madəbay tay.

¹⁸ Mis azay njəda gayan dek ga magray zlam ti àbəlay, ay ti ahàr àdəm zlam ya ti agray ni ti zlam sulumani kwa. Nahkay ahàr àdəm ku nu nəbu akaba kùli, ku nu nəbi akaba kùli bi nəŋgu ni kəzum njəda gekùli dek ga madəbay nu kəlavad. ¹⁹ Lekuləm ti akada bəza goro, ay nihi ti akada lekuləm a huɗ bu keti, niwi kùli ti nəcakay daliya dal-dal. Anəcakay daliya gani ti duk abivoru ana sarta ya ti majalay ahàr gekùli dek ègia akada ge Krist a ni. ²⁰ Nawayay ti akal nihi ti nu e kidin gekùli bu ! Nahkay ti akal nəsar ahəmamam nəhi ma goro ana kùli ni, adaba nihi ti nəsar ere ye ti nəhi ana kùli ni va do.

Ata Sara nday ata Agar

²¹ Lekuləm ya ti kədəmum kawayum madəbay *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti, ma ga wakita gani nani ya àdəm ni ti kicəm ndo waw ? Həŋgrumufəŋ nimi ! ²² Abu məbəkiani a wakita gani nani bu nahkay hi : Bəza ga Abraham təbu cə, bəlanjani ni evidi èwii, nahan ni ti ni wal

gayan ye evidi do ni èwii. †
²³ Wur ge evidi ni ti tiwi nan akada ge mis ya tiwi bəza ni, ay wur ga nan ye evidi do ni ti tiwi nan akada nani do ; tiwi nan ti azuhva ge Melefit ya àhi ana Abraham « Ekiwi wur » ni. ²⁴ Pakama gani nani awayay adəfiki zlam nahan ana leli. Wál cəeni ni ti akada pakama gərgəri cə ya ti Melefit *əwəlkabu akaba mis ni. Pakama ge Melefit ya əwəlkabu akaba ndam *Izireyel, àhi ana Məwiz ka həma *Sinayi ni ti Agar. Ndam ya ti tadəbay pakama gani hini ni ti nday evidi. ²⁵ Agar ti awayay adəmvaba həma Sinayi ya ka had Arabi ni. Awayay adəmvaba Zerəzalem ya kani daya, adaba ndam Zerəzalem ya kani ni ti nday dek evidi. ²⁶ Ay Zerəzalem nahan àbu agavəla ; ndam Zerəzalem gani nani ti evidi do. Leli ti ndam ga kəsa gani nani, tiwi leli ti eslini. ²⁷ Abu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Nak wal dəgəl, nak ya kiwi wur day-day ndo ni mərvu,

nak ya ti kəcakay daliya ga wur miwəni ndo ni gray salalay.

Adaba nak ya ti zal gayak àmbrəŋa kur a, àndəhadfuk do ni,

ekiwi bəza dal-dal àtama ga wal nahan ya tandəhadkabu ata zal gayan na.‡ »

† 4:22 Mənjay Mənjəkiani 16.15 ; 21.2. Evidi ni slimi gani Agar, nan ya ti evidi do ni slimi gani Sara. ‡ 4:27 Izayi 54.1.

28 Bəza ga mmawa, lekulum ti bəza ge Melefit edediñ edediñeni; kigum nahkay ti azuhva pakama ge Melefit ya àhi ana Abraham « Ekiwi wur, » mək èwi Izak ni: nahkay ti lekulum akada Izak, lekulum akada wur ya Abraham ewifin̄a kè evidi na do. 29 Ahaslani ti Ismayil wur ya tiwi nan̄ akada ge mis ya tiwi ni ti àgria daliya ana Izak wur ya tiwi nan̄ àna njəda ga *Məsuf ge Melefit na. Ku kani day àbu agravu nahkay. 30 Ay ti cum pakama ge Melefit ya àbu məkəkiani a Wakita gayan̄ bu ni. Àbu məkəkiani nahkay hi: « Garay evidi ni nday ata wur ye èwi ni. Adaba wur ge evidi ti àzum mekeji ga bəjan̄i do simiteni, si wur ya ti mən̄ani evidi do ni kwa. § » 31 Nahkay zla nahəma bəza ga mmawa, wal ya ti nan̄ evidi ni èwi leli do ; èwi leli ti wal ya ti evidi do ni.

5

Ahàr àdəm m̄igi evidi ge Divi ya Məwiz àbəki ni ba

1 *Krist àgray ti mətamfəna kè *Divi ya Məwiz àbəki, ndam *Zude tadəbay na. Àgray nahkay ti, ti m̄igi evidi gani va ba. Nahkay ti zum njəda gekuli dek, kəngumiyu e evidi ni vu va ba.

2 Nu Pol nəhi ana kuli nahəma, tamal kawayum *təkeli kudi ana kuli ti Krist ègia zlam masakana, adaba àjənaki kuli va do. 3 Nəhi ana kuli keti, maslan̄a ya èkeley

kudi ni ti ahàr àdəm maslan̄a gani nani mādəbay Divi ya ti Məwiz àbəki a wakita gayan̄ bu ni dek. 4 Tamal kawayum Melefit mādəm lekulum ndam jireni adaba kədəbum Divi ya ti Məwiz àbəki ni ti, kəmbərən̄uma Krist a, kidəmva akaba nan̄ a, kislumki mən̄gat *sulum ge Melefit ni va do. 5 Leli ti ni məsəra Melefit amədəm leli ndam jireni kè eri gayan̄ ti adaba məbu məkəki ahàr ke Krist. Leli məbu mahətay zlam ge Melefit gani nani ya ara agray ni ti àna njəda ga Məsuf gayan̄. 6 Tamal kəkəki ahàr ka Yezu Krist a ti ku təkəluka kudi a, ku təkəluk ndo nəngu ni, àgray aran̄a do. Ere ye ti àbəlafəñ kè Melefit ni ti nihi : kəkəki ahar ke Krist, kadafaki məkəki ahàr gayak ni àna mawayay mis.

7 Ka ya ti kəfumki ahàr ke Krist enjenjeni ni ti kəgrum zlam dek kigeni kigeni. Ay nihi ti way àcafəna kuli ga madəbay divi ge jiri a ni way ?

8 Bay ya ti àgosay kuli nahkay ni ti Melefit do : Melefit àzalay kuli ti ga madəbay divi gayan̄. 9 Ma ge mis ya tədəm : « *Miwis̄in̄ gūzit àkibu ka zlam ti ewis̄in̄aba zlam na dek » ni ti jiri edediñ. 10 Nəsəra lekulum day majalay ahàr gekuli dek akada goro ni, adaba leli dek akaba Bay geli akada mis bəlan̄. Maslan̄a ya ti èwisirikaba ahàr ana kuli a ni ti ku nan̄ way nəngu ni Melefit amatrañ nan̄.

11 Bəza ga mmawa, tamal

nədəm təkeli kədi ana mis kekileŋa ti, mis təgru daliya kekileŋa ti kamam? Tamal nədəm nahkay ti akal pakama geli ya mədəm *tədarfəŋ Yezu kə təndal ni əwəri bəruv ana mis va do. ¹² Nday ya ti tiwisiri ahər ana kəli, tədəm təkeli kədi ana mis ni ti təslafəŋa kədi kə tay a bilegeni!

¹³ Bəza ga mmawa, Melefit əzala kəli a, nahkay ti lekələm evidi va do. Ay lekələm evidi va do ni ti, ŋgay kisləmki magray zlam kwanə kwanə akada ya kawayum ni ti kəhumi ana ahər ba. Ere ye ti ahər ədəm kəgrum ni ti wayumvu, ti ku way way do məgri zlam sulumani ana maslaŋa nahaŋ. ¹⁴ Əbu məbəkiani nahkay hi: « Wayay ndam ya nak kəbu akaba tay ni akada ya ti kawayay ahər gayak ni.* » Tamal kəbu kagra nahkay ti, kəgra zlam ya ti əbu e Divi ya Məwiz əbək ni bu, ədəm təgray na dek əndava. ¹⁵ Ay tamal lekələm akada ga zlam ge gili codayani, təjavu aslər, təhəpədvu ni ti bumvu slimi, do ni ti ekiziŋəmvu.

Divi ga Məsuf Njəlatani akaba divi ya məbərurv geli awayay ni

¹⁶ Ere ye ti nəhi ana kəli ni ti nihi: grum zlam ya ti *Məsuf Njəlatani ahi ana kəli grum ni. Tamal kəgrum nahkay ti akəgrum zlam ya məbərurv gekəli awayay ni va do. ¹⁷ Adaba ere ye ti məbərurv

gekəli awayay ni ti Məsuf Njəlatani əwayay do; ere ye ti Məsuf Njəlatani awayay ni ti, məbərurv gekəli əwayay do: nday cəeni tərakaboru do. Əgia nahkay ti kisləmki magray ere ye ti kawayum magrani ni do. ¹⁸ Tamal Məsuf Njəlatani agur kəli ti ŋgasa əki ke kəli ga mədəbay *Divi ya əbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni va bi.

¹⁹ Zlam ya ti məbərurv ge mis awayay magrani ni ti mis dek təsəra, zlam gani nday hi: magray hala, magray mesəwehvu, magray zlam ya təbək ni mimili ke mis ni, ²⁰ magray pəra, matak, mizirey mis, məhəŋgay mə, magray solu, məzum bəruv dal-dalani, magray eri, medeveni akaba mis, mawayay ma ge mis do, ²¹ məfək ni eri ka zlam ge mis, məvi vu ana zum, magray zlam ga muru ga muru, akaba magray zlam ndahaŋ akada nday nani. Nəhia ana kəli a əndava, nəhi ana kəli keti: ndam ya ti tagray zlam nday nani ti tisləki məhuriyani a *Məgur ge Melefit vu do.

²² Ay təwi ga Məsuf Njəlatani ya agray a məbərurv geli bu ni ti akada bəza ga məŋgəhaf ya ewi ni: təwi gani nani dek ti bəlaŋ. Zlam gani nday hi: mawayavani, məmərvani, mənjəhad sulumani, məbeseni, məjalaki ahər sulumani ke mis, məgri zlam sulumani ana mis,

* 5:14 Levi 19:18.

magray jiri, ²³ manjəhadani kudufa, məbi slimi ana ahər. Zlam nday nani ti *Divi ge Məwiz ya əbəki a wakita gayəŋ ni bu ni əcafəŋa mis ga magrana do simiteni. ²⁴ Ndam ge *Krist ti təmbərəŋa zlam magədavani ya ti məbərur gatay awayay magrani na. Əgia akada *tədarfəŋa zlam gani nani kə təndal a. ²⁵ Leli məbu əna sifa ti əna njədə ga Məsuf Njəlatani. Nahkay ti ahər ədəm Məsuf Njəlatani məgur leli kəlavad. ²⁶ Miji zlabay ba, məzumi bərur ana mis ba, məgray solu ba.

6

Ku way way do e kidin geli bu mągri sulum ana maslaŋa nahəŋ

¹ Bəza ga mmawa, tamal maslaŋa əjikia ke divi a ti ahər ədəm lekələm ya ti kədəbum divi ga *Məsuf Njəlatani ni humi ma ti mənɣukiyu ke divi. Humi ti əna cəkadani. Ay ku way way do məbavu slimi, do ni ti bi nəŋ day emijikia ke divi a. ² Tamal zlam zləzladani ədia ahər ana kəli a ti jənumvu. Tamal kəgrum nahkay ti kədəbuma divi ge *Krist na əndava. ³ Tamal ti maslaŋa azay ahər gayəŋ adəm nəŋ gədəkani, ambatakani do əsli araŋa do nahəma, agosay ahər gayəŋ gayəŋani. ⁴ Ku way way do ahər ədəm məmənjaləŋ ka manjəhad gayəŋ cilin. Nahkay tamal ədia ahər ana zlam ya ti aməri məbərur na ti məmərur adaba əgra təwi

sulumana, do ni ti əgurfəŋ ahər gayəŋ kə mis ndahaŋ ba. ⁵ Adaba ahər ədəm ku way way do məgray təwi ya ti Melefit əhi məgray ni əna ahar gayəŋ gayəŋani.

⁶ Maslaŋa ya ti təcahi ma ge Melefit ni ti, a hud ga zlam ya ti əŋgəta ni bu dek ti məvi ana maslaŋa ya ti acahi zlam ni bilegeni.

⁷ Kəgosum ahər gekəli ba : maslaŋa ya ti azay Melefit akada zlam masakani ni ti Melefit amatraə nəŋ dal-dal. Adaba tamal kizligia zlam a ti kara kabaz day ere gani nani. ⁸ Mis day nahkay : tamal əgra zlam magədavana ya ti məbərur gayəŋ awayay na ti zlam gayəŋ ya ti əgray ni aməmbivu kisim. Tamal əgra zlam ya ti Məsuf Njəlatani awayay na ti, Məsuf Njəlatani ni aməvi *sifa ya əndav day-day do ni. ⁹ Məgrum zlam sulumani kəlavad, ahar ədəgafəŋa kə leli a ba. Adaba vad ya Melefit əfəkad ni eminjia ti Melefit aməgri sulum gayəŋ ana leli adaba məmbərəŋ magray zlam sulumani ndo. ¹⁰ Nahkay ti ka ya ti mənɣətuma ahar ga magray təwi ya ti ajənaki mis na ti məgrumi ana mis dek. Ahar gədəkani məgrumi ana ndam ya təbu akaba leli, təfəki ahər ka Yezu ni.

Pol endeveirin ma gayəŋ əna məziaba azay slimi ana mis a

¹¹ Nihi ti mənjumki, nəbiki ana kəli ana ahar goro goroani, nəbəki ti əna asak ma gədəkani gədəkani. ¹² Nday

ya ti tawayay mæfæki ngasa ke kæli ge *mekeli kædi ana kæli ni ti, nday ti tawayay ti mis ga duniya tâzlabay tay azuhva tæwi gatay ya tagray ni. Tagray nahkay ti adaba tawayay ti mis tægri daliya ana tay ba cilij : tæsæra tamal maslaŋa adæm Melefit ahængay mis azuhva *Krist ya æmætfæŋ kà tændal ni cilij ti mis tæbu tægri daliya ana maslaŋa gani. ¹³ Nday gani ti tækelia kædi ana tay a, ay tæbi tædæbay *Divi ya Mæwiz æbæki a wakita gayan ni bu ni dek bi. Tædæm tækeli kædi ana kæli ti adaba tawayay tiji zlabay àna kædi ya tekeli ana kæli ni. ¹⁴ Nu ti niji zlabay do. Ay tamal niji zlabay ti, æki ka Bay geli Yezu Krist ya æmætfæŋ kà tændal ni cilij. Yezu æra æmæta nahkay ti zlam ga duniya tigia zlam masakana kè eri goro a, akada *tædarfæŋa tay kà tændal a. Nu day nigia zlam masakana kè eri ga ndam ga *duniya, akada tædarfæŋa nu kà tændal a. ¹⁵ Nahkay ku tekeli kædi ana mis, ku tækeli kædi ana mis do nængu ni, àgray araŋa do. Pakama ya ti ætam pakama ndahan ni dek ti nihi : Melefit àgray ti migia mis mæwena azuhva tæwi ge Krist a. ¹⁶ Nday ya ti tægæskabá ma goro hina ni ti, Melefit mæjænaki tay, mægray ti tânjæhadkabu àna sulumani. Melefit mægri ana tay nahkay adaba nday ti ndam *Izireyel gayan ededij.

adaba nu nèbu àna mandava kà vu goro : mandava gani nday nani ti tædæfaki nu mis ga Yezu.

¹⁸ Bæza ga mmawa, Bay geli Yezu Krist mægri sulum gayan ana kæli dek ; sulum gani nani mânjæhad a mææruv gekæli bu ti. Aya nahkay.

¹⁷ Kwa kani nawayay ti maslaŋa àhælu muru va ba,

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Efez ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Efez ni

Maslaṅa ya ti àbǎki wakita hini ni ti àdafa slimi gayaṅ a : àbǎki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 3.1). Leli mǎsǎr sarta ya àbǎki wakita ni do, mǎsǎr mǎlaṅ ya àbǎki ni do daya. Ma ga Pol hini ya àbu mǎbǎkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni ti, àbiki ti ana ndam Efez : Efez ti kǎsa gǎdǎkani ka haď Azi. Pol ànjǎhad eslini vi mahkǎr (Tǎwi 20.31), ay a wakita hini bu ni ti àbǎki akada ga bay ya ti àhi ma ana ndam ya naṅ àsǎra tay a ni do. Àgri sa ana mis do, àlǎgi ana mis akada gayaṅ ya àgray a wakita ndahaṅ bu ni do. A wakita ndahaṅ ya tǎbǎki ahaslani ni bu ni ti ma ya ti « kǎbum a kǎsa Efez bu ni » (1.1) àvu bi ; nahkay mis ndahaṅ tǎdǎm wakita hini ti Pol àslǎriuru ana ndam ga kǎsa gǎrgǎri kay bǎlaṅ àna bǎlaṅ ga mǎhi ma ana ndam ga Yezu ďek. Ay tamal nahkay ti tǎzay wakita ya tǎslǎriuru ana ndam Efez ni cilin, tǎfiyu a Wakita ge Melefit vu ; tǎmbrǎṅ wakita ya tǎslǎriuru ana ndam ga kǎsa ndahaṅ ni ďek.

Nahkay pakama ga Pol ya àdǎm a wakita hini bu ni ti kwa ka mǎnjǎki gani àhi ana

ndam ga Yezu ďek. Ànjǎki, àdǎm àna tǎwi ge Krist ti Melefit àgria zlam sulumani ana leli a kay : Melefit àdaba leli a, miǰia bǎza gayaṅ a ; àmbǎrfǎṅa zlam magudarani geli ni kǎ leli a ďek ; àgray ti mǎci ma gayaṅ maṅgahani ni. Ahaslani ti leli akada mis mǎmǎtani, nihi ti mǎbu àna sifa ya àndav day-day do ni ; miǰia akada mis a bǎlaṅ. Nahkay Pol ahǎṅgalay Melefit ti ndam gayaṅ ni ďek tǎci zlam sulumani ya ti Melefit àgri ana tay ni lala : àgri zlam nday nani ďek ana tay ti azuhva tǎwi ge Krist (1-3).

Leli miǰia bǎza ge Melefit a ti, ahǎr àdǎm mǎnjǎhadum ahǎmamam ? Pol àdǎm mǎcivu, mǎwayumvu, ku way way do mǎgray tǎwi àna njǎda ge Melefit ya àvi ni ; mǎmbrǎṅum zlam magudarani ďek ; ku way way do, ku zal, ku wal, ku wur, ku ata bǎṅ ga bǎza, ku evidi, ku bay mǎgur evidi, mǎnjǎhad akada ge Melefit ya awayay ni cilin. Melefit àvia njǎda ana leli a dal-dal : njǎda gani nani ti akada zlam ahar ga zal slewja, si mǎgray tǎwi àna naṅ lala. Ahar gǎdǎkani mǎhǎṅgalay Melefit kǎlavǎď, mǎmbrǎṅum ba. Tamal magray nahkay ti Seteni àgosay leli koksah, àgri araṅa ana leli koksah (4-6).

Pakama ga Pol ya àhi ana ndam ga Yezu ahaslani ni ti, ahǎr àdǎm leli day mǎgǎsumkabu. Si mǎci pakama gayaṅ ni, mǎgray tǎwi àna naṅ kwa.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol, Melefit àdaba nu a, nìgia zal asak ga Yezu *Krist a. Nəbikioru wakita hini ana kùli ndam *njəlatani ya kəfumki ahàr ka Yezu Krist, kəbum a kəsa Efez bu ni. ² Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tǎgri sulum gatay ana kùli, tǎgray ti *kǎnjəhadumkabu àna sulumani ti.

Melefit agri zlam sulumani kay ana ndam ga Yezu

³ Ahàr àdəm məzləbum Melefit, Bəŋ ga Bay geli Yezu *Krist, adaba àgria zlam sulumana dek ana leli àna Məsuf gayan a. Zlam sulumani gani nday nani ti a duniya bu do, nday e melefit bu. Àgri tay ana leli ti adaba leli məbu akaba Yezu Krist akada mis bəlan palam. ⁴ Wudaka Melefit àgraya məlan a ti àdəkiba leli a, ti mǐgi mis *njəlatani ke eri gayan, ti àŋgətfəŋa zlam magədavani kè leli ba. Àdəkiba leli a nahkay ti, ti mǐgi akaba Yezu Krist akada mis bəlan.

Naŋ gani àwaya leli a dal-dal, ⁵ nahkay àdəmbiya kwa ahaslana emigi bəza gayan àna təwi ga Yezu Krist. Àgray nahkay ti ka mawayay gayan adaba àbəlafəŋa dal-dal, ⁶ awayay ti mis təsər naŋ gədakani, tǎzləbay naŋ azuhva sulum gayan ya àgri ana leli ni. Àgri sulum gani nani ana leli ti àna wur gayan bilin bilin ni. Awayay naŋ dal-dal.

⁷ Leli mǐgia akaba Yezu Krist a akada mis bəlan, adaba Melefit àmba leli àna mimiz ga Yezu a, àmbərfəŋa zlam magudarani geli ni kè leli a. Àgray nahkay ti, awayay adafaki sulum gayan ti kay dal-dal. ⁸ Sulum gani ya àvi ana leli ni àsabay; àgray ti leli məsər zlam akaba mǐci ere ye ti awayay ni dek. ⁹ Ere ye ti Melefit awayay amagray kama ni maŋgahani, ay ti àdəfiaba ana leli a. Ere gani nani ti àbəlafəŋa dal-dal. Àdəmbiya kwa ahaslani, amagravu àna təwi ga Yezu Krist. ¹⁰ Ere gani nani ti amagray ka sarta ya ti amaslmalakabá zlam a dek ni. Ere gani nihi: amanğasikabu ahàr ana zlam dek, zlam ya agavəla dek akaba zlam ya a ga had ni dek, ti bay bəlan mǎgur tay. Bay gani nani ti Krist.

¹¹ Leli ndam *Zude ya məbu akaba Krist akada mis bəlan ni day Melefit àvia ja gani geli ana leli a. Melefit àgraya zlam a dek ka mawayay gayan a akada gayan ya àdəmbiyu ahaslani na, nahkay àdababiya leli kwa ahaslana. ¹² Leli ndam ya məfəki ahàr ke Krist enjenjəni ni Melefit àdababiya leli a nahkay ti, adaba awayay ti mis tazləbay naŋ dal-dal azuhva zlam ya àgri ana leli ni.

¹³ Lekulum day kəbum akaba Krist akada mis bəlan, adaba kicəma pakama ge jiri a, *Ma Məweni Sulumani ya Melefit àhəŋgay kùli àna

naŋ na. Nahkay kəfumkia ahàr ke Krist a, naŋ day àvia Məsuf gayan ana kəli a akaða ya àdəmbiyu ahaslani ni. *Məsuf Njəlatani ya àvi ana kəli ni ti akaða zlam gayan ya àgrakia ke kəli a, adafaki ti lekələm gayan ni. ¹⁴ Àvi Məsuf Njəlatani nani ana leli ti adafaki amara mahəŋgay leli eɖeɖiŋ eɖeɖiŋeni ka ya ti emendeveɾiŋ təwi gayan ɖekeni ni. Nahkay ti məzləbum naŋ dal-dal azuhva təwi gayan ya àgri ana leli ni.

Pol ahəŋgali Melefit ana ndam ga Yezu

¹⁵ Nahkay zla nahəma, nəgri səsı ana Melefit azuhva ere ye ti kəgrum ni, adaba nıcia lekələm kəfumkia ahàr ka Bay geli Yezu a, kawayum ndam ge Melefit ɖek daya. ¹⁶ Nahkay nəbu nəgri səsı ana Melefit kəlavad azuhva ere ye ti kəgrum ni, nəmbrəŋ do. Nəbu nahəŋgali Melefit ana kəli daya. ¹⁷ Melefit ti naŋ Melefit ga Bay geli Yezu *Krist, naŋ Bəŋ geli gəɖakani ya mazləbay ni. Nahəŋgalay naŋ ti məvi məsər zlam, məɖəfiki ana kəli ahəmamam kəsərunkıvu naŋ ni. ¹⁸ Nahəŋgalay naŋ keti ti məfıviyu majalay ahàr sulumani ana kəli a ahàr vu, ga məsər ere ye ti azalaki kəli ga məviani ana kəli ni, ga məsər sulumani ya ti agri ana ndam gayan ni. Sulumani gani nani ti kay dal-dal, àtama zlam ndahaŋ na ɖek. ¹⁹ Nahəŋgalay Melefit ti kəsərım njəða

gayan gəɖakani àtama njəða ndahaŋ a ɖek. Njəða gayan gani nani ti àgri təwi ana leli àna naŋ, leli ndam ya məbu məfəki ahàr ka naŋ ni. Àna njəða gani nani ti ere ye ti ɛslıki magrani àna naŋ do ni ti àbi. ²⁰ Àna njəða gani nani ti àhəŋgaraba Krist e kısım ba, mək àfəkad naŋ kə gəvay gayan e melefit bu ka məlan ga gəɖakani. ²¹ Eslini ti Krist agur *məslər ge Melefit akaba gəɖakani gatay ɖek, agur bəbay ɖek akaba ŋgumna ɖek daya. Ku ndam njəðanjəðani weley weley do ɖek ya mis tacali slimi ana tay ni ti Krist agur tay daya. Agur nday ya təbu ka sarta hini ni cilin do, agur nday ya atələbu ka məlan məweni ya Melefit amagraya ni daya. ²² Nahkay Melefit àmbrıva zlam a ɖek a ahar va ana Krist a. Àfəki naŋ gəɖakani ka ahàr ga zlam ɖek, àfiyu naŋ bay gəɖakani ga ndam gayan ya *təcakalavu ku eley eley do ɖek ni. ²³ Ndam ya təfəki ahàr ke Krist ni ɖek ti nday ɖekeni tıgia vu gayan a, adaba njəða gayan ɖek àvu a tay bu. Krist ti njəða ge Melefit ɖek àvu a vu gayan bu daya, njəða ge Melefit ya àhəcikıvu ana naŋ ni ti àbi simiteni.

2

Melefit àhəŋga leli àna sulum gayan a

¹ Ahaslani ti lekələm kəbum akaða ge kısım ni kə meleher ge Melefit adaba kəgudarumbıya zlam a ɖek.

2 Kàgudarumbiya zlam a kəlavaf ka sarta gani nana akada ge mis ndahan ya tagudar zlam a duniya bu ni. Lekulum kicumikia slimi ana bay njəd-njədani magədavani na. Bay gani nani agur məlan ya a gala-gala ge melefif bu akaba haf ni, nani məsuf, agray təwi ka sarta hini a vu ge mis ya tiiki slimi ana Melefif do ni bu. 3 Leli dek ahaslani day leli məbu akada gatay ni, kəlavaf məgrabiya zlam magədavani ya məbəruf geli əwayay na. Məjalakibiya ahər ka zlam ya təbəlafəñbiya kə leli a na ciliñ. Manjəhad geli ti nahkay. Ana manjəhad geli gani nani ti akal Melefif amatra6 leli akada ya amatra6 nday ndahan ni.

4 Ay ti amagraf nahkay va do. Melefif ti awayay leli dal-dal, məsi cicihi gədak. 5 Ku tamal leli məbu akada ge kisim ni kə eri gayan adaba məgudara zlam a nəngu ni, əvia sifa ana leli a ka ahər bəlan akaba *Krist a. Nan əhəngay kəli ti ga sulum gayan. 6 Leli ti miğia akada mis bəlan akaba Yezu Krist a. Nahkay Melefif əhəngaraba leli a ka ahar bəlan akaba Krist e kisim ba, əbəhadə leli a digəsgəs ka ahar bəlan akaba Krist e melefif ba daya. 7 Melefif əgri zlam sulumani gani nani ana leli azuhva təwi ga Yezu Krist nahkay ti, adaba awayay adəfiki ana mis ga sarta ya əbiyu kama ni ahəmamam sulum gayan ti gədakani əsağay ni. 8 Melefif

əhəngay kəli ti ga sulum gayan edediñ: agri sulum gani nani ana kəli adaba kəfumki ahər ka nan, do ni ti əgri ana kəli ti ka duwa ge təwi gekəli ya kəgrumi ni do. Zlam gani nani dek ti Melefif əgri ana kəli ga sulum gayan zlam gayan. 9 Nahkay ti əhəngay kəli adaba lekulum kəgruma təwi sulumana palam do, əhəngay kəli ga sulum gayan ciliñ, ti ku way way do əji zlabay ana təwi gayan gayanani ba. 10 Bay ya ti əgraya leli a ni ti Melefif. Əgraya leli a ti, leli akaba Yezu Krist akada mis bəlan ga magray zlam sulumani. Zlam sulumani gani nani ti Melefif əslamalivabiya ana leli a kwa ahaslana ti məgray kəlavaf.

Nday ya ndam Zude do ni tiğia jiba bəlan akaba ndam Zude a

11 Nahkay zla nahəma, sərumki jiba gekəli ahaslani ti jiba ga ndam *Zude do. Ndam Zude tədəm lekulum kədi gekəli *mekeleni do, gatay ni ti mekeleni. Tədəm nahkay ti, tədəmki ti ka zlam ge mis ya təgri ana vu gatay ni ciliñ. 12 Sərumki ahaslani ti lekulum kəsərum *Krist do, lekulum ndam *Izireyel do. Ahaslani Melefif *əwəlkabə məwəlyana akaba ndam gayan a, əhi ana tay aməgri sulum gayan ana tay, ay ti lekulum kəkumkibu bi. Ka sarta gani nani ere ye ti kəfumki ahər ni ti əbi. Kəsərumbiyu Melefif a manjəhad gekəli a duniya

bu ndo daya. ¹³ Ahaslani ti nahkay, ay nihi ti akada nani va do. Ahaslani ti lekulum driŋ driŋ akaba Melefit, ay nihi àna tawi ga Yezu Krist nahama lekulum kabum ka gəvay ge Melefit. Krist agray tawi nani ti àna mimiz gayan ya abaya ni. ¹⁴ Nahkay leli dek manjahadkabu àna sulumani ti azuhva Krist. Ahaslani ti ndam Zude akaba ndam ya ti nday ndam Zude do ni jiba gatay gərgəri, ay nihi ti ebedekabá tay a, tigia jiba bəlan. Ahaslani ezir abu e kidin gatay bu, akada gudu edekaba tay a, nihi ti Krist aməta ti embedkaba gudu gani nana. ¹⁵ Məwiz a wakita gayan ni bu adəmki ma ke *Divi akaba ka manjahad ga ndam Zude, ay azuhva tawi ge Krist ti wakita nani agray tawi va do. Krist agray nahkay ti awayay ndam Zude akaba nday ya ndam Zude do ni tēbedevu, tigi akada mis bəlan. Jiba gatay gərgəri va do, tigia nday manjahadkabani àna sulumani akada mis bəlan. ¹⁶ Gayan ya amət kà təndal ni ti azaba ezir ya avu ahaslani e kidin gatay bu na. Nahkay tigia akada mis bəlan adaba aŋgalabakabá tay akaba Melefit a. ¹⁷ Nan àra a duniya va ga məhi *Ma Məweni Sulumani ana mis, adəm si mis tənjahadkabu akaba Melefit àna sulumani kwa. Ahi ana kuli, lekulum ya kabum driŋ driŋ akaba Melefit ni, ahi ana nday ya təbu cifa cifa kà gəvay ge

Melefit ni daya. ¹⁸ Nahkay àna tawi ge Krist day kwa ti leli dek mənğət divi ga mahədakfəniyani kà Bəŋ geli Melefit àna njəda ga Məsuf gayan bilin bilinemi ni.

¹⁹ Nahkay ti lekulum akada ndam mirkwi ahkay do ni akada ndam jiba nahan va do, kiguma ka ahar bəlan akaba ndam ge Melefit a, kiguma ndam ga huđ ahay gayan a daya. ²⁰ Nahkay zla ti kiguma akada ga akur ya tēdezl ahay àna tay na. Asak ga ahay ni ti ndam *asak ga Yezu akaba ndam mahəngaray *pakama ge Melefit. Akur gədakani ya akay ahay gani nani ti Yezu Krist nan nanani àna ahər gayan. ²¹ Ahay gani nani dek anjahad lala, aləmvu lala azuhva Yezu Krist. Nahkay ahay ni egi ahay *njəlatani gədakani ge Melefit, ti Bay geli mənjahadviyu. ²² Lekulum ya kiguma bəlanana akaba Yezu Krist a ni ti Melefit ahəla kuli akaba ndam gayan ndahan na bilegeni akada ga akur na, ga mələm ahay gayan àna nan. A ahay gani nani bu nahama *Məsuf ge Melefit anjahadviyu.

3

Tawi ga Pol ya agri ana ndam ya nday ndam Zude do ni

¹ Nahkay zla nahama, nu Pol nahəngali Melefit ana kuli. Nu a dangay bu azuhva tawi ga Yezu *Krist ya nəgri ana kuli ya lekulum ndam *Zude do ni. ² Tawi ge Melefit ya

àvu ga sulum gayan ti nægri ana kùli ni ti àbi kicuma lala. ³ Melefit àdèfuaba pakama ya *manğahani ahaslani na. Àki ka pakama gani nani ti nèbikia ma gana ana kùli a gùzit. ⁴ Pakama manğahani nani ti àdèmki ke Krist. Tamal kèjeŋguma ere ye ti nèbàki na ti kəsərum nu nèšəra pakama nana lala. ⁵ Pakama gani nani nahəma, Melefit àdèfiaba ana mis ya ahaslana vay-vay ndo. Ay nihi ti àdèfiaba ana ndam *asak gayan *njəlatani na akaba ana ndam njəlatani ya tahəŋgaray *pakama gayan na. Àdèfiaba ana tay a àna njəda ga Məsuf Njəlatana. ⁶ Pakama gani nani manğahani ni ti nihi : Ere ye ti Melefit aməgri ana ndam Zude ni ti aməgri ana kùli ya ndam Zude do ni daya. Lekulum ya ndam Zude do ni akaba ndam Zude ni Melefit èbedekabá kùli a, kiguma jiba bəlan. Nahkay ere ye ti Melefit àdəm aməgri ana ndam Zude adaba nday akaba Yezu Krist akada mis bəlan ni ti aməgri ana kùli ya ndam Zude do ni daya. Àdèfiaba ere nani ana leli a ti àna *Ma Məweni Sulumani ya àhi ana leli ni.

⁷ Ma Məweni Sulumani nani ti Melefit àvua təwi gana ga məhiani ana mis a. Àvu ti ga sulum gayan, àna njəda gayan gədakani daya. ⁸ Nu ya nisliviya a ndam ge Melefit ndahan ni vu do ni, Melefit àgrua sulum gayan a, ga məhiani ana ndam ya nday

ndam Zude do ni ahəmamam Krist nan əbu agri zlam sulumani kay ana mis ni. Zlam sulumani nani mis təsərkaba koksah. ⁹ Àgrua sulum gayan a ga mədèfiaba ana mis a ahəmamam Melefit agroru təwi àna pakama gani nani manğahani ni. Melefit àgraya zlam a dek ahaslana ; kwa ka sarta gani nani àŋgahfəŋa pakama gani nana kè mis a. ¹⁰ Ay nihi ti Melefit awayay adafaba pakama manğahani nana àna təwi gayan ya agray e kidin ga ndam gayan ya *təcakalavu ku eley eley do ni bu dek ni. Awayay ti *məslər akaba gədakani gatay ya təbu e melefit bu ni dek tici, ti təsər ahəmamam Melefit əsəra zlam a dek, agray zlam dek kigeni ni. ¹¹ Kwa ka sarta ya àgraya məlan a fan ndo nəŋgu ni àdəmbiya, nihi ti àgra àna təwi ga Bay geli Yezu Krist a. ¹² Àna təwi gani nani ti Melefit àvia divi ana leli a ga mahədakfəŋiyana, nahkay məgrumfəŋa anğwaz a va do, adaba leli məbu akaba Yezu Krist akada mis bilin, məbu məfumki ahər daya. ¹³ Nahkay zla nahəma, nəhi ana kùli daliya goro ya nəcakay àna təwi goro ya nagraj azuhva kùli ni ti kamkam àziaba njəda ana kùli a ba ti. Adaba mam, ahər àdəm daliya gani nani məvi məmərani ana kùli sawan.

Yezu awayay leli dal-dal

¹⁴ Nahkay zla nahəma nabəhadı mirdim ana Bəŋ geli Melefit ga mahəŋgalay nan. ¹⁵ Mis tədəm ndam

ya agavəla akaba nday ya a ga hađ ni ti ata bəŋ gatay təbu. Təđəm nahkay tata nahəma, adaba Melefit naŋ Bəŋ geli naŋ biliŋ. ¹⁶ Naŋ ti gəđakani atam zlam dek, agur zlam dek daya. Nahkay ti nahəŋgalay naŋ ti məvi njəda gəđakani ana kəli a məbərur vu əna təwi ga Məsuf gayan, ¹⁷ ti *Krist mənjuhəd a məbərur gekəli bu adaba kəfumki ahər. Nahəŋgalay naŋ ti kəwayumvu dal-dal: nahkay akələbum əna njəda kay akada ga mən ga zlam ya sliri gani tədəgoru a hađ vu driŋ ni, ahkay do ni akələbum əna njəda akada ga ahay asak gani mafəkadani lala ni. ¹⁸ Nahəŋgalay Melefit ti məvi njəda ana kəli ka ahar bəlan akaba ndam gayan ndahaŋ ni dek, ti kəsərur ahəmamam Krist awayay mis dek ku driŋ eley eley do ni. Nahkay məlan ya Krist əwayavə mis eslini do ni ti əbi. ¹⁹ Ahəmamam Krist awayay mis ti mis təsərka koksah, ay ti nahəŋgalay Melefit ti kəsərurkaba lala. Nahkay ti akələbum əna *sulum ge Melefit ni dek, ere ye ti aməhəcikivu ana kəli ti əbi simiteni.

²⁰ Melefit ti esliki məgri zlam ana leli kay dal-dal atama geli ya mihindifiŋa na, atama geli ya majalaki ahər na daya. Agray nahkay ni ti əna njəda gayan ya agray təwi a leli bu ni. ²¹ Nahkay zla nahəma məzləbay naŋ azuhva təwi gayan ya agray e kiđiŋ ga ndam gayan ya

*təcakalavu ku eley eley do dek ni bu ni, məzləbay naŋ azuhva zlam gayan ya əgri ana leli azuhva təwi ga Yezu Krist ni daya. Məzləbay naŋ ku nihi, məzləbay naŋ ka sarta ya amara ni dek, məzləbay naŋ kaŋgay-kaŋgay. Aya nahkay.

4

Ndam ga Yezu ti nday biliŋeni akada vu bəlan

¹ Nahkay zla nahəma, nahəŋgalay kəli ti kaŋjuhədumkabu lala adaba Melefit əzalay kəli ti, awayay ti kəgrum nahkay. Ahəŋgalay kəli ti nu Pol ya a daŋgay bu azuhva təwi goro ya nəgri ana Bay geli ni. ² Nəđəm nahəma, həŋgrumoru ahər a hađ e kiđiŋ gekəli bu, njəhadum kuđufa, bəsəm zlam ya təgri ana kəli ni, ndumkabu, wayumvu. ³ Kigəma akada mis bəlan əna təwi ga *Məsuf ge Melefit a. Nahkay ti zum njəda ti *kaŋjuhədumkabu əna sulumani gayan. ⁴ Adaba mam, leli ndam ga Yezu miğia akada mis bəlanəna, nahkay vu geli biliŋ. Məsuf ge Melefit ti naŋ bəlan. Nahkay ti ere ye ti Melefit əzalaki leli ga məgriani ana leli ni ti bəlan daya. ⁵ Bay geli ti naŋ bəlan. Məfəki ahər ti ka naŋ naŋ bəlan. *Məbaray əna slimi gayan, baray gani nani ti bəlan. ⁶ Melefit ti naŋ bəlan, naŋ Bəŋ geli dek, agur leli dek, agray təwi e leli bu dek, anjuhəd a məbərur geli bu dek daya.

⁷ Ay ti Krist àvia zlam sulumani gərgərana ana ku way way do geli a dek akada gayan ya awayay na. ⁸ Pakama gani àbu məkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Àcəloru agavəla,
àgəs mis ga njəda,

àvia zlam ana mis a daya.* »

⁹ Ay ma ya tədəm « àcəloru agavəla » ni ti awayay adəmvaba mam ? Awayay adəmvaba wudaka Krist àcəloru agavəla nahəma, àsləkabiya agavəla, àra ka had a. ¹⁰ Nahkay bay ya àra ka had a ni ti àcəloru agavəla ca-ca e melefit vu day nan gani bəlanani ni. Àgray nahkay ti məzum bay, məgur zlam eley eley do dek. ¹¹ Nan gani àvia njəda ana mis ga magray təwi gərgərani àna nan a : mis ndahan tigia ndam *asak a, mis ndahan ndam mahəngaray *pakama ge Melefit, mis ndahan ndam məhioru *Ma Məweni Sulumani ana mis, mis ndahan ti ni *ndam məbi slimi ana ndam ge Krist ahkay do ni ndam macahi zlam ana tay. ¹² Krist àgray nahkay ti, ti mis nday nani təjanaki ndam gayan ga magray təwi ge Melefit lala. Ndam gayan ni ti akada vu gayan, awayay ti təngət njəda, təngoru kama kama. ¹³ Leli dek emigi akada mis bəlan ; nahkay ti aməfumki ahər ka Wur ge Melefit ka ahar bəlan, aməsərum nan ka ahar bəlan daya. Emigi akada mis

məndəhani. Nahkay emigi akada ge Krist ni, ere ye aməhəcikivu ana leli ni ti àbi. ¹⁴ Ka sarta gani nani ti leli amələbi akada ga bəza ni va bi. Nahkay ndam magosay mis ya təcəhi zlam gatay ana mis ni etisliki mijinkia leli ke divi a va do. Nday gani tawayay tijinkia leli ke divi a ti akada ga aməd akaba yam ya təzoru *slalah ga yam eley eley do dek ni, ay ka sarta nani ti etisliki va do. ¹⁵ Ka gani nani ti amədəmum ma ge jiri, amawayumvu, amoru kama kama àna təwi ya magray ni dek, ti mīgi akada ge Krist, nan ya ka ahər geli, agur leli ni. ¹⁶ Leli ndam gayan ti akada vu gayan. Tamal vu ge mis majakwakabani lala, zlam ga vu gayan ni dek tagray təwi gatay lala ti vu ni dek adək lala daya. Leli day nahkay : tamal mawayumvu, ku way way do agray təwi ya Melefit àvi ni lala ti amoru kama kama àna sulumani.

Manjəhad geli məweni akaba Krist

¹⁷ Ere ye ti nawayay nəhi ana kəli ni ti nəhiki ana kəli àna slimi ga Bay geli. Ma gani nani ti nihi : Kənjəhadum akada ga ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni va ba. Nday nahəma, majalay ahər gatay ti masakani. ¹⁸ Nday ti akada nday a ləvəŋ bu, təsər arəna do ferera. Kə meleher ge Melefit ti nday ndam mirkwi, təngət sifa gayan ya avi ana mis ni ndo. Nday nahkay ti

* 4:8 Mənjay Limis 68.19.

adaba ahàr gatay 6aṅ-6aṅ, tìci ma do. ¹⁹ Nday gani mimili àki ka tay va bi, tàvia ahàr gatay ana zlam magudarana ðek, nahkay tagray zlam ya ti àbèlay do simiteni ni ðek kèlavaf, tislìki mèmbrəṅani koksah.

²⁰ Lekələm zla nahəma, manjəhadani akada hini ti àrakaboru akaba ma ge *Krist ya təcahi ana kəli ni do. ²¹ Pakama ya kicəm ni ti təcəmki ka naṅ do aw? Ere ye ti təcahi ana kəli ni ti manjəhad gayan do aw? Zlam nday nani ðek tagravu àna jiri ga Yezu ya àhi ana leli ni. ²² Nahkay ti mbatumkaba majalay ahàr gekəli a, ti kənjəhadum akada gekəli ya ahaslani ni va ba. Manjəhadani gekəli ya ahaslani ni ti agudar mis, adaba nday ya ti tanjəhad nahkay ni ti tawayay zlam ya tigi eri, tijiṅ tay ni cilij. ²³ Gəsumkabá ti Melefit mambatikaba məbəruf gekəli ana kəli a, ti kəjalum ahàr nahəṅ sulumani. ²⁴ Ahàr àdəm kigəm mis maweni ya Melefit àgraya tay ka mawayay gayan a ni, ti kənjəhadum àna jiri, kəgrum zlam sulumani adaba lekələm ndam gayan.

²⁵ Nahkay zla nahəma, kəsəkadum malfada va ba, dəmumvu jiri e kidij gekəli bu sawan, adaba lekələm ðek kigəma vu a bəlan. †

²⁶ Tamal ti kəzumuma bəruf a nahəma, kəgudarum zlam àna naṅ ba. Wudaka fat

àdiyu a ahay vu nahəma, kəmbrəṅuma məzum bəruf gekəli na ‡; ²⁷ kəvumi divi ana *Seteni ge mesipet kəli ba. ²⁸ Maslanja ya ti egi akal ahaslani ni ti məmbrəṅ akal gayan ni. Məzay njəda ga magray təwi sulumani àna ahar gayan gayanani ti mənget zlam ga məjənaki ndam talaga. ²⁹ Kagudarumi ma ana mis ba. Kəcəmum ma nahəma, dəmum ma sulumani ya azoru mis kama ni sawan. Dəmum ma ya àgəski mədəmmani ni, nahkay ma gani avi njəda ana ndam ya ti tici ni. ³⁰ Kəgrum zlam ya ti ahəli ahàr ana *Məsuf Njəlatani ge Melefit ni ba. Məsuf gani nani ti Melefit àgrakia amal gayan ke kəli ðek àna naṅ a, ga madafakiani kəli ndam gayan kə fat ya ti amara mahəṅgay leli ðek ni. ³¹ Zumaba ezir e kidij gekəli ba, kəzumumvu bəruf ba, kələgumvu ba, kəndivumvu ba daya. Kəgrum cuday ba simiteni. ³² Grum zlam sulumani e kidij gekəli bu, wayumvu, mbrəṅumfəṅa zlam ga bəza ga məṅ gekəli ya təgudari ana kəli na kə tay a, nday day təmbərfəṅa kə kəli a, akada ge Melefit ya àmbərfəṅa kə kəli a ni. Àmbərfəṅa kə kəli a ti àna təwi ge Krist ya àgray ni.

5

Ndam ge Krist ti ahàr àdəm tənəhad ahəmamam

† 4:25 Mənjay Zakari 8.16. ‡ 4:26 Mənjay Limis 4.5.

¹ Nihi ti lekulum bæza ge Melefit, awayay kuli. Nahkay ti grum zlam akada gayan ya ti agray ni. ² A huf ga manjahad gekuli bu dek ti wayumvu akada ge *Krist ni. Nan ti adafaki ti awayay leli, amət ga mahəngay leli. Sifa gayan ti avi ana Melefit akada ga sadaga ya tavi ana Melefit ni. Sadaga gayan nani abəlafəŋ kə Melefit akada ge tersel ya ti ezi sulumani ni.

³ Lekulum ndam ge Melefit, nahkay agəski ti kəgrum mesəwehvu ba, kəgrum zlam ge mimili ba simiteni, zlam ge mis ndahan egi eri ana kuli ba. Zlam nday nani dek ti maslaŋa acalki kuli ba simiteni. ⁴ Agəski day kədəmmum ma ge mimili ba, kədəmmum ma satat ba, kəbumvu seki ba daya. Agəski ti grumi səsi ana Melefit azuhva tawi gayan ya agri ana kuli ni sək sawan. ⁵ Sərumki lala, maslaŋa ya agray mesəwehvu ni, maslaŋa ya ti agray zlam ge mimili ni, maslaŋa ya ti zlam ge mis egi eri ni lu, nday nani dek təhuriyu a Məgur ga ata Krist nday ata Melefit ni vu koksah. Maslaŋa ya ti zlam egi eri ni awayay Melefit do, azay zlam ga duniya sək Melefit gayan.

⁶ Ndam ya ti tagray zlam nday nani ti təzumi bəruv ana Melefit. Melefit amatra6 tay dal-dal, adaba təgəsiki ma gayan ni ndo. Nahkay maslaŋa agosafəŋa kuli ka ma hina ana ma kwanjani ndahan

a ba. ⁷ Nahkay zla ti arana ebedekabu kuli akaba ndam nday nani ba. ⁸ Ahaslani ti lekulum kəvum e ziŋ-zijeni bu, ay nihi ti lekulum kəbum a masladani bu adaba lekulum kiguma akada mis bəlan akaba Bay geli a. Nahkay ahər adəm njəhadum akada ga ndam ya təbu a masladani bu ni. ⁹ Masladani ti azəbiyu manjahadani sulumani e kidiŋ ge mis bu, magray zlam jireni akaba mədəm ma ge jiri. ¹⁰ Zum njəda ga məsər zlam ya ti abəlafəŋ ka Bay geli ni. ¹¹ Kəhərunkiviyu ke tawi ge mis ya ti tagray e ziŋ-zijeni bu ni ba. Zlam nday nani dek ti zlam masakani. Agəski ti kədəmmumaya vay-vay, kimbirəmfij ba : zlam nday nani ti zlam magədavani. ¹² Zlam gatay nani ya tagray akal-akal ni ti ku macalfəŋani tekeđi asay mimili. ¹³ Tamal kədəmmumaya zlam magədavana vay-vay nahəma, egi akada ga zlam ya ti epivu a masladani bu ni, nahkay mis təsər ti zlam nani magədavani edediŋ. ¹⁴ Zlam ya ti epivu lala a masladani bu nahəma, egia akada ga masladani na. Nahkay tədəm :

« Nak ya ti kinji dəwir ni, pidėkvu.

Cikaba e kidiŋ ga ndam məmətani ni ba, ti Krist məsladəy kur akada ga fat ya asladay məlan ni. »

¹⁵ Nahkay zla nahəma bumi slimi lala ana manjahad gekuli. Kənjəhadum akada ga

ndam muru ni ba, njəhadum akada ga ndam məsar zlam ni sawaŋ. ¹⁶ Zemeni geli hini ti magədavani. Nahkay ka ya ti kislumki magray zlam sulumani nahəma, grum. ¹⁷ Kənjəhadum akada ga ndam ya ti təsar zlam do ni ba. Ay ti zum njəda ga məsar ere ye ti Bay geli awayay ti kəgrum ni sawaŋ.

¹⁸ Kəvumi vu gekuli ana zum ga makad kuli ba. Tamal kəgrum nahkay ti agudari manjəhad gekuli ana kuli. Ahər ədəm *Məsuf ge Melefit mīsliviyu a vu vu ana kuli cisl cisl sawaŋ. ¹⁹ Dəm limis gərgərani kay ya Məsuf ge Melefit əvi ana kuli ni. Dəmi ana Melefit e kidin gekuli bu, zləbum Bay geli əna məmərani. ²⁰ Grumi səsi ana Bəŋ geli Melefit əna slimi ga Bay geli Yezu Krist. Grumi səsi kəlavad əki ka zlam ya ti əvi ana leli ni dek, kəmbərəjum ba.

Manjəhad ga zal nday ata wal gayan

²¹ Lekulum ya ti kəhəŋgrumioru ahər a had ana *Krist ni ti ku way way do mīciiki ma ana maslaŋa nahaŋ e kidin gekuli bu. ²² Lekulum wəl cəmiki ma ana zawal gekuli akada ya kicəmiki ma ana Bay geli ni. ²³ Adaba zal nahəma, naŋ gədakani əki ka wal gayan akada ge Krist naŋ gədakani əki ka ndam gayan ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni. Ndam gayan ni ti vu gayan, Bay ya ahəŋgay tay

ni ti naŋ. ²⁴ Nahkay wəl tīciiki ma ana zawal gatay a zlam bu dek, akada ga ndam ge Krist ya ticiiki ma ana Krist ni.

²⁵ Lekulum zawal, ku way way do mawayay wal gayan akada ge Krist ya awayay ndam gayan ni. Krist ədəfaki mawayay gayan nani ti əna məvi ahər gayan ana ndam gayan ni. ²⁶ Əgray nahkay ti, awayay ti tigi *njəlatani kə eri ge Melefit. Nahkay zla nahəma əbara tay a lala əna yam a, tigia njəlatana əna pakama gayan ya tici na. ²⁷ Əgray nahkay ti māməŋjaləŋ ka tay tigi eri dal-dal, akada ga wal məbəlani ya təŋgətfəŋa ndivey a do ni. Nahkay awayay ti ndam gayan ni tigi njəlatani, təŋgətfəŋa zlam magudarani kə tay a ba simiteni. ²⁸ Zal day mawayay wal gayan ti akada ge Krist ya awayay ndam gayan ni. Ahər ədəm zal ni mawayay wal gayan akada ya ti awayay ahər gayan gayanani ni. Nahkay zal ya ti awayay wal gayan ni awayay ahər gayan gayanani. ²⁹ Maslaŋa day-day əzirey vu gayan ndo : azumi zlam ana vu gayan, aslamalay daya, akada ge Krist ya aslamalay ndam gayan ni, ³⁰ adaba leli ndam gayan dek ti vu gayan. ³¹ Abu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit ədəm : « Nahkay ti mis zalani amahəraya a ahay ga bəŋani ata məŋani ba, atanjəhadkabu ata wal gayan. Nday cəeni

* 5:31 Mənjəkiani 2.24.

ti vu gatay emigi bəlan.* »
³² A pakama hini bu nahəma, zlam gəđakani maŋgahani əvu. Nu ti nəđəm pakama nani azlapaki ke Krist akaba ndam gayan ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni. ³³ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, ahər əđəm ku way way do e kidin gekəli bu mawayay wal gayan akada ya awayay ahər gayan ni, wal day məhəŋgrioru ahər a hađ ana zal gayan.

6

Manjəhad ga bəza akaba ata bəŋ gatayani

¹ Gabəza, əgəski ti cəmiki ma ana ata bəŋ gekəli, adaba lekələm kigəma akaba Bay geli a akada mis bəlan.
² Melefit əđəm e *Divi gayan ya əhi ana leli dəbum ni bu ahkado : « Ŋgwioru a hađ ana ata buk ata muk. » Divi hini ti Divi ye enjenjeni ge Melefit əđəm aməvələŋ zlam ni. ³ Ere ye ti əđəm amavay ni ti nihi : « Nahkay ekeyey, akəpəs a duniya bu vi kay.* »

⁴ Lekələm ata bəŋ ga bəza day kəzumumi bəruv ana bəza gekəli ba. Dəfumiki zlam ana tay, humiki ma ana tay ka zlam ya təgudar ni akada ga Bay geli ya awayay ni sawan.

Manjəhad ge evidi akaba ndam məgur tay

⁵ Lekələm evidi cəmiki ma ana ndam məgur kəli ya a duniya bu ni. Ŋgumioru a hađ ana tay, grumfəŋa aŋgwaz kə tay a, grumi təwi ana tay

əna bəruv bəlan, akada ya kəgrumi təwi ana *Krist ni.
⁶ Kəgrum təwi kə eri gatay ti təzləbay kəli ciliŋ ba. Grum ere ye ti əbələfəŋ kə Melefit ni əna bəruv bəlan sawan, adaba lekələm evidi ge Krist.
⁷ Grumi təwi ana tay əna bəruv bəlan akada kəgrumi ana Bay geli, do ni ti ana mis hihirikeni do. ⁸ Ku tamal nak evidi, ku tamal nak evidi do nahəma, sərki maslaŋa ya ti agray təwi sulumani ni ti Bay geli aməviləŋ zlam daya.

⁹ Lekələm ya kəbum əna evidi ni day, grumi zlam sulumani ana tay bilegeni. Kəzlacumki ka tay ba. Sərumki lekələm akaba evidi gekəli ni ti lekələm dek Bay məgur kəli naŋ bəlan, naŋ e melefit bu. Naŋ gani ti əcirkaba mis a do.

Zlam ahar ge Melefit ya abi ana ndam gayan ni

¹⁰ Pakama ya əgəjəni ga məhiani ana kəli ni nihi : zum njeđa ga Bay geli, adaba lekələm kəbum akaba naŋ akada mis bəlan. Njeđa gayan ni ti ətama njeđa ndahan a dek. ¹¹ Bumkabu zlam ga kadvu ya Melefit abi ana kəli ni dek. Nahkay ka ya ti *Seteni esipet kəli əna wir-wir gayan nahəma, kicikəma gaŋ-gaŋ. ¹² Nəđəm nahkay ti adaba leli məbu magray silik. Ay silik gani nani ti akaba mis hihirikeni do, magray ti akaba seteni akaba bəbay gatayani akaba gəđakani gatayani dek ya təgur duniya hini ziŋ-ziŋeni

* 6:3 Mahərana 20.12 ; Mimbiki 5.16.

ni. Magray silik ni ti akaba seteni cudayani ya nday agavəla ni daya. ¹³ Nəhi ana kəli həluma zlam ga kadvu ya Melefit avi ana kəli na dek ni ti azuhva nani. Nahkay ti ndam ya atərəkia ke kəli a kə fat ga kadvu gani nana ni ti etisliki ke kəli do. Kələŋ ga kadvu nahəma, lekələm jika jika micikeni ka mələŋ gekəli ni.

¹⁴ Nahkay ti cikuma gaŋ-gaŋ. Jiri ge Melefit ti jalumki ahər; ɛgia akada maslpara ga ndam slewja ya təwəlvu əna naŋ na. Leli ndam jireni azuhva təwi ge Melefit ya əgri ana leli ni. Manjəhad ge jiri gani nani ti jalumki ahər; ɛgia akada ge endəwi ga ambəl ga ndam slewja ya ti tafakabu ga manğah gugum gatay əna naŋ na. ¹⁵ Melefit adafaki leli ndam gayan ge jireni əna *Ma Məweni Sulumani, nahkay arəŋa əhəli ahər ana leli va do. Jalumki ahər ka manjəhad gani nani akada kimaka ga ndam slewja ya ti təbəvu a asak vu ni. ¹⁶ Ku ananaw do dek fumki ahər ke Melefit. Məfəki ahər nani ti akada ga slaku ga ndam slewja ni. *Seteni esipet kəli ti mesipet gani nani akada ga kamnjagad ya tabal mis əna naŋ ni. Kamnjagad nani aku əki ka ma gani ge meviyek mis əna naŋ. Ay məfəki ahər gekəli ni ɛgia akada ga slaku ya ti acafəŋa kamnjagad ge minjikiyeni ke kəli a ni. ¹⁷ Melefit əhəŋga kəli a. Mahəŋgani

nani akada ga gadagar ya ndam slewja təbəvu a ahər vu ni. Nahkay jalumki ahər. Jalumki ahər ka ma ge Melefit daya. Ma gani nani ti akada ga maslalam ya ti *Məsuf ge Melefit əvi ana kəli ga makadvani əna naŋ ni. ¹⁸ A zlam gani nani bu dek ti həŋgalum Melefit, hindəmfiŋa a sarta ba dek. Hindəmfiŋa əna njədə ga Məsuf gayan a. Həŋgalum Melefit əki ka ndam gayan dek, kəmbərəŋum ba, njəhadum eri. ¹⁹ Həŋgalumu Melefit daya, ti ka sarta ya ti nəhi ma ana mis ni ti pakama ya nəhi ana tay ni goro do, ge Melefit sawan; ti nəhi Ma Məweni Sulumani ana mis, anğwaz əwərki nu ba. Ma Məweni Sulumani nani ti ahaslani manğahani, nihi ti Melefit anğazlaya vay-vay. ²⁰ Yezu *Krist əslərbiyu nu ti ga məhi ma gani ana mis. Ku nu məwəlani a danğay bu nəŋgu ni, nəmbərəŋ mədəm ma gani nani do, ɛgia təwi goro a. Nahkay həŋgalum Melefit ti nədəm ma vay-vay, anğwaz əwərki nu ba, adaba Melefit awayay ti nagraj nahkay.

Sa ga Pol

²¹ Nawayay ti lekələm day kəsərum manjəhad goro akaba ere ye ti nagraj ni dek; nəslərkiuru wur ga məŋ geli Tisik ke kəli ga məhi ma gani ana kəli. Naŋ ti mawayay naŋ, agray təwi ga Bay geli lala. ²² Nəslərkiuru naŋ ke kəli ti ge təwi gani nani, ti kəsərum manjəhad geli, ti kəŋgətum njədə əna pakama

gayaŋ ya ti ahi ana kuli ni
daya.

²³ Bəŋ geli Melefit nday
ata Bay geli Yezu *Krist
tâgray ti bəza ga məŋ geli dek
tânjəhadkabu àna sulumani
ti. Bəza ga məŋ geli ni
tawayavu àkivu, táfəki ahàr ka
Yezu Krist àkivu ti. ²⁴ Melefit
mâgri sulum gayaŋ ana ndam
ya tawayay Bay geli Yezu
Krist ga kaŋgay-kaŋgayani ni
ti.

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Filip ni
Ere ye ti mādāmki
ka wakita ga Pol
ya àbikioru ana
ndam Filip ni**

Maslaṅa ya ti àbēki wakita hini ni ti àdāfa slimi gayaṅ a : àbēki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Ka ya ti àbēki wakita ni ti naṅ a daṅgay bu (1.13-14), ay māsēr kēsa gani do : mis ndahaṅ tādām daṅgay gani ti e Efez, ay māsēr sarta ya ti tēfiyu naṅ a daṅgay vu e Efez ni do ; mis ndahaṅ tādām Pol àbēki ti bi a Sezare (Tḥwi 22-26), bi a Rom (Tḥwi 28).

Pol àbiki ti ana ndam ga Yezu ya e Filip ni (Filip ti kēsa gādakani ka had Mesedawen); maslaṅa ya àhi ma ga Yezu ana ndam Filip enjenjeni ni ti naṅ (Tḥwi 16.11-40). Àbiki wakita ni ana tay ti ga mēvi njēda ana tay : ku tamal naṅ a daṅgay bu naṅgu ni, amēr adāba ma ga Yezu àbu akoru kama kama (1.12). Àhi ana tay tázay ahār gatay tētām mis ndahaṅ ba, tājalay ahār akada ga Yezu ya àjalay ni sawaṅ (2.1-18) ; àhi ana tay tégaskabu ata Timote nday ata Epafrodit (2.17-30). Àziaba azay slimi ana tay a, àhi ana tay tādābay mis ya tēfēki ahār ka Yezu lala do, tagosay mis ni ba (3.1-4.1).

Àvi sawari ndahaṅ ana tay, àgri sūsi ana tay ga zlam ya ti tēslarikaboru ga mājēnay naṅ ni (4.2-23).

A pakama gayaṅ ni bu ni dēk ti Pol naṅ àbu a māmērani bu ; ku acakay daliya naṅgu ni amēr (1.4 ; 1.18 ; 2.15-16 ; 2.17 ; 4.10). Àhi ana ndam Filip ni day tāmēr (1.25 ; 2.18 ; 2.28 ; 2.29 ; 3.1 ; 4.4) : leli day ahār àdām māmēr kēlavād azuhva tēwi ge Krist ya àgri ana leli ni, akaba ya naṅ àbu agri ana leli ni daya. Pol àdām awayay akoru kama kama àna mēfēki ahār gayaṅ ka Yezu ni ; àhi ana ndam Filip ni day tōru kama kama àna mēfēki ahār gatay, tēmbraṅ ba (3.7-16). Àna pakama nday nani dēk ti Pol adēfiki divi sulumani ga madābay Yezu ana leli.

Saga Pol

¹ Nu Pol ata Timote leli ndam mēgri tēwi ana Yezu *Krist mēgria sa ana ndam *njelatani ga Yezu Krist ya tēbu e Filip na dēk. Mēgria sa ana ndam ya *tēbi slimi ana kēli na, akaba nday ya *tējēnaki ndam ge Melefit na daya. ² Bay Melefit Bēṅ geli nday ata Bay geli Yezu Krist tēgri sulum gatay ana kēli, tēgray ti *kānjehadumkabu àna sulumani ti.

Pol agri sūsi ana Melefit

³ Nējalaki ahār ke kēli kēlavād. Ka ya ti nējalaki ahār ke kēli ni ti nēgri sūsi ana Bay Melefit goro. ⁴ Nahkay nahēṅgali Melefit ana kēli daldal. Ka ya ti nahēṅgali Melefit

ana kɛli ni ti nu nɛbu ɛna mɛmɛrani, ⁵ adɛba kwa ka ya ti kɛfumki ahɛr ka Yezu ni ɛbivaya ana kana, lekɛlum kɛbum kɛgrumkabu tɛwi ga *Ma Mɛweni Sulumani ka ahar bɛlan akaba leli. ⁶ Bay Melefit ɛnjɛkia magray tɛwi sulumana e kidin gekɛli ba. ɛnjɛkia nahkay nahɛma, nɛsɛra ti amagroru duk anivoru ana vad ga Yezu *Krist ya amanɛa ni. ⁷ Nɛjalaki ahɛr ke kɛli nahkay ti kigeni, adɛba nawayay kɛli ɛna hud bɛlan. Bay Melefit ɛvia divi sulumana ana kɛli akaba nu ga magray tɛwi gayan ka ahar bɛlan a. Nahkay ku nu a danɛay bu, ku nɛhɛnɛgrifɛn ana ndam ya tɛdɛmki ma magɛdavani ka ma ge Melefit, ku nɛdɛfikiaaba Ma Mɛweni Sulumani ana tay nɛnɛgu ni, lekɛlum kɛbum kɛjɛnumki nu. ⁸ Bay Melefit ɛsɛra, nu nawayay kɛli dɛk ɛna hud bɛlan. Nawayay kɛli nahkay ti azuhva Yezu Krist ɛvua nɛdɛba ga mawayay kɛli a akada gayan ya awayay mis na.

⁹ Ere ye ti nihindifinɛa kɛ Melefit ka ya ti nahɛnɛgalay nan na ti mawayavani gekɛli ni mɛsagakivoru e kidin gekɛli bu. Nahkay akɛsɛrum jiri, akɛsɛrumkaba zlam a dɛk lala daya. ¹⁰ Nahɛnɛgalay Melefit nahkay ti adɛba nawayay kɛdumkiba zlam sulumani ya tɛtam ndahan na. Tamal kɛgrum nahkay ti akagudarum zlam do, mis day atɛnɛgɛtfɛnɛa ndivey kɛ kɛli a do duk abiviyu ana manɛa

ge Krist a. ¹¹ Nahkay ere ye ti akɛgrum ni dɛk atanɛa kigeni, adɛba akɛgrum ɛna nɛdɛba ga Yezu Krist. Mis etipia ere nani ya kɛgrum na ti atazɛbay Melefit, atɛdɛm nan ɛdɛakani.

Yezu Krist ti ɛtam zlam dɛk
¹² Bɛza ga mmawa, nawayay ti kɛsɛrum ere ye ti ɛgrakuvu ni ti ɛvia divi ana mis ge mici *Ma Mɛweni Sulumani na ɛtama ya ahaslana sawan. ¹³ Nahkay ti ndam ga hud ahay ga bay ɛdɛakani akaba mis ndahan ni dɛk ticia nu nɛvu a danɛay bu adɛba nu bay mɛgri tɛwi ana *Krist. ¹⁴ Nahkay day bɛza ga mɛn geli tɛsɛra nu a danɛay bu. Tɛra tɛsɛra nahkay ti mis ahar ɛdɛakani e kidin gatay bu tɛnɛgɛta nɛdɛba ga Bay geli a ga mɛhi pakama ge Melefit ana mis a. Tɛdɛmoru pakama nani kama kama, anɛgwaz ɛwɛr tay do.

¹⁵ Mis ndahan tɛzlapi ana mis ɛki ke Krist adɛba tagralu solu, tawayay ti tɛtam nu. Ku tamal tɛbu tagray nahkay nɛnɛgu ni, mis ndahan ti tɛzlapaki ke Krist ɛna hud bɛlan. ¹⁶ Nday ndani ya tɛzlapay ɛna hud bɛlan ni ti tawayay nu palam. Tɛsɛra nu nɛbu ahalay a danɛay bu ga mɛdɛfiki ana mis Ma Mɛweni Sulumani ti ma ge jiri. ¹⁷ Nday ndahan ya tagralu solu ni ti tɛdɛmki ma ɛki ke Krist ɛna hud bɛlan do. Tagray nahkay ti adɛba tawayay tɛtam nu palam. Tɛhi ana ahɛr tɛgrukivu

daliya a ahay ga dangay ni bu keti.

¹⁸ Ay majalay ahàr gatay nani ti àgray arañja do. Ma gatay ya tæhi ana mis àki ke Krist ni ti zlam maðelani. Nahkay nu nàbu nàmær : ku tagray àna cuday, ku àna hud bəlan nəngu ni, nani dek zlam maðelani. Anəmær àkivu ¹⁹ adaba nəsəra Melefit amahəngay nu a hud ga zlam gani nani bu. Amahəngay nu ti adaba kahəngalumu nañ, Məsuf ga Yezu Krist day amazlakaki nu. ²⁰ Ere ya nawayay kay akaba najəgay nahəma, ti nàgray ere ye ti aməbəku mimili ni ba. Nawayay nanjəhad àna njəda gañ-gañ sawa, nawayay ti mis tãzləbay Krist nihi, ku ananaw azuhva nu. Nawayay ti ku nu nəbu àna sifa, ku tamal anəməta nəngu ni, mis tãzləbay Krist azuhva nu. ²¹ Ka nu nahəma, tamal nu nəbu àna sifa ti zlam gəðakani gani a sifa goro bu ni ti Krist. Ay tamal ti nəmət nəngu ni, àbəlafu kay atam ya nu nəbu àna sifa ni. ²² Ku tamal nahkay nəngu ni, nu nəbu àna sifa ti nagraj təwi sulumani ya ajənaki mis ni. Nahkay e kidiñ ga ata kisim nday ata sifa bu ni ti nədəkiba weley ? Nəsərkaba do. ²³ Zlam hini cəeni ni ti nəjalakia ahàr ka tay a dal-dal. Ere ye ti nu nawayay ni ti, nawayay ti nàsləkaba a duniya ba, ti nàru nànjəhad afa ge Krist. Hojo nahkay, àtam. ²⁴ Akaba nani dek, ahàr àdəm si nànjəhad a duniya bu àna sifa kwa.

Nawayay nahkay ni ti azuhva kəli, ti nəjənaki kəli. ²⁵ Zlam hini ti nəsərkia lala. Nahkay nəsəra ti nu ananjəhad àna sifa e kidiñ gekəli bu dek, ti nəjənaki kəli kəngumoru kama kama e divi ge Krist bu àna məmərani adaba kəfumkia ahàr a. ²⁶ Nahkay anoru afa gekəli. Eninjəa ti akəzləbum Yezu Krist, akəmərumbu àkivu adaba nu nəbu e kidiñ gekəli bu.

Kadumvu, kəmbərañum məfəki ahàr ka Yezu ba

²⁷ Ere ye ti ahàr àdəm kəgrum ni ti, si kanjəhadum lala. Tamal kanjəhadum nahkay ti mis atəsər lekələm kəbum kədəbum *Ma Məweni Sulumani ge *Krist. Nu day ku tamal anoru nəmənjiyu kəli, ku tamal nòru afa gekəli do nəngu ni, enici ma gekəli. Nahkay anəsər lekələm dek majalay ahàr gekəli ka ahar bəlan, akaba kəkadumvu àna təwi ka ahar bəlan, ti mis təfəki ahàr ka Yezu Krist adaba ticia Ma Məweni Sulumana. ²⁸ Nahkay ti aŋgwaz àwərfəja kəli kà ndam ezir gekəli a ba ferera. Tamal aŋgwaz àwərfəja kəli kà tay a do nahəma, atəsərki etigi ahàr. Atəsərki ti Melefit amahəngay kəli daya. Zlam gani nani dek ti Melefit agray. ²⁹ Melefit agray nahkay ti àgria sulum ana kəli ga məfəki ahàr ke Krist a. Ay sulum gani nani ti ga məfəki ahàr ke Krist ciliñ do : ga macakay daliya azuhva nañ daya. ³⁰ Ahaslani kípəma nu a

nàkadva, nihi day kəsəruma, kekilerə nu nəbu nakadvu. Ay nihi ti lekələm day kəbum kəkədfəŋva kə ndam ezir geli a akada goro na.

2

Grum təwi akada ga Yezu ya àgray ni

¹ Lekələm kəbum ka ahar bəlanj akaba *Krist. Nahkay ti avi njəda ana kəli do aw ? Kəzum njəda àna mawayavani gayəŋ do aw ? Lekələm kəbum ka ahar bəlanj akaba Məsuf gayəŋ *Njəlatani do aw ? Kəbum kipəm mawayavani gayəŋ e kidiŋ gekəli bu do aw ? ² Tamal nahkay zla nahəma, nawayay ti kəmərumu məbəruv daldal àna magray zlam ya ti nara nəhi ana kəli ni. Zlam gani nday hi : wayumvu, njəhadum ka ahar bəlanj ; cəmvu ma e kidiŋ gekəli bu ; jalum ahər ka ahar bəlanj ; ³ kəzum ahər gekəli kətamum mis ndahanj ba, kəwayum ti mis tazləbay kəli ba. Hojo ŋgumioru a had ana tay, dəmum tətama kəli a sawəŋ. ⁴ Way way do àdəbi zlam ana huđ gayəŋ ciliŋ ba, hojo mədəbay zlam ya ti ajənaki mis dekeni ni. ⁵ Lekələm dek jalum ahər akada ga Yezu Krist ya əjalay ni. Majalay ahər gayəŋ ni ti nahkay hi :

⁶ Naŋ ti Melefit ededəŋ.

Naŋ Melefit ededəŋ ti, àwayay manjəhadani kala-kala ata naŋ ndo.

⁷ Ay ti gədəkani gayəŋ ni dek əmbrəŋbiya,

əgia mis a, əgia evidi ededəŋ a.

Àra əgia mis a ti, ⁸ əŋgwioru a had ana mis, əgəsikia ma ana Melefit a, əgəskabá ti mis təkədfəŋ, təkədfəŋ naŋ kə təndal.

⁹ Adaba əgəskabá zlam nday nana dek ti,

Bay Melefit əzoru naŋ driŋ agavəla,

əzalay naŋ gədəkani àtam gədəkani ndahanj ni dek.

¹⁰ Awayay ti mis dek

ku a huđ melefit bu, ku ka dala, ku e evid bu

təbəhadı mirdim ana Yezu ka ya ti ticia slimi gayəŋ a ni.

¹¹ Awayay ti ku way way do mədəm vay-vay :

« Yezu Krist ti naŋ Bay gədəkani ! »

Azuhva zlam nani dek mis atazləbay Bəŋani Melefit.

Ndam ga Yezu ti akada cəŋgel ya asladay məlanj ni

¹² Bəza ga mmawa, nawayay kəli dal-dal. Ahər àdəm kəgəsumiki ma ana Melefit akada ga Yezu ya əgəsiki ma ni. Ahaslani, ka ya ti nu nəbu akaba kəli ni ti kəgəsumikia ma ; nihi nu nəbi akaba kəli va bi ti ahər àdəm kəgəsumiki ma mətama ya ahaslani na. Kəgəsumiki ma gani ti ahəmamam ? Nawayay nədəm, Melefit əhəŋga kəli a. Əhəŋga kəli a nahəma, ahər àdəm lekələm day kəgrum təwi kwa. Kəgrum təwi nani ti, si əŋgwaz awərfəŋa kəli kə Melefit a, ¹³ adaba Bay ya ti agray təwi a məbəruv gekəli bu ni ti Melefit. Agray nahkay

nahəma, ti kawayum akaba kəgrum zlam ya əbəlafəñ ni.

¹⁴ Ere ye ti kəgrum ni dek, kəñguzumki ma ba, kələgumvu àkivu ba daya. ¹⁵⁻¹⁶ Tamal kəgrum nahkay nahəma, mis etindivi kəli do, akagudarum zlam do, akələmbu bəza ge Melefit *njəlatani. Lekələm kəbum e kidin ga ndam cuday akaba ndam magosay mis bu: ka ya ti kəhumi ma ge Melefit ya avay sifa ni ana tay nahəma, etipi kəli akada ya tipi bonğur təsladay ga məlavad a huđ melefit bu ni. Nahkay a vad ya *Krist amanğa ni ti anəmərvu àna kəli. Eslini anəsər ti nəgray təwi zləzladani masakani ndo.

¹⁷ Məfəki ahər gekəli ka Yezu ti akada ga sədaga ya ti kəvumi ana Melefit ni. Ku tamal takad nu nəngu ni, mimiz goro amasagakivu sədaga gekəli, akada ga zum ya tabəhad ni. Nahkay ti nu nəbu àna məmərani, məmərvu akaba kəli dek daya. ¹⁸ Tamal nahkay ti ahər adəm lekələm day kəbum àna məmərani, kəmərumsu akaba nu daya.

Ata Timote nday ata Epafrodit

¹⁹ Àna njəda ga Bay geli Yezu, nawayay nəslərikaboru Timote ana kəli wudak. Eminjəa afa gekəli a ti aməsər ere ye ti agravu afa gekəli ni. Amasləkabiya ti amanğəhadu ma gani. Nahkay ti anəngət njəda àna nañ. ²⁰ Maslaña əfu ahalay ajalay ahər akada

goro ni bi, si nañ; nañ əbu ajalaki ahər ke kəli akada goro ni daya. ²¹ Mis ndahan ni dek tədəbi zlam ana huđ gatay ciliñ, tədəbay zlam ya ti Yezu *Krist awayay ni do. ²² Timote nahəma, kəsəruma adafakia nañ mis sulumana. Əgra təwi ga Ma Məweni Sulumana akaba nu akada ga wur ya tagrakabu təwi akaba bəñani na. ²³ Nahkay ka ya ti anəsəra ere ye ti amagrakuvu na ti anəsləruru nañ huya. ²⁴ Ay ti àna njəda ga Bay geli, nəsəra nu day anoru afa gekəli wudak.

²⁵ Ka nu ti əbəlafu nəsləruru wur ga məñ geli Epafrodit ana kəli. Nañ ti lekələm kəslərumsu biyu ga məjənaki nu àna zlam ya ahəcukivu ni: əra ənja ti əgrukia təwi a, məkadvu ka ahar bəlan ga mazoru *Ma Məweni Sulumani kama. Ay nəslərikaboru nañ ana kəli ti ²⁶ adaba awayay daldal ti mipi kəli dek. Əcia ti kicəma ga arməwər ya əwər nañ na, əhəlia ahər a daldal. ²⁷ Ededin ti arməwər əwəra nañ a, amal əmət. Ay ti əsia cicihi ana Melefit a, əhəngaraba nañ a. Nu day nəsia cicihi ana Melefit a, adaba əwayay ti nəcakay daliya ka ahər ga daliya ndahan ba. ²⁸ Nahkay nawayay ti nəslərikaboru nañ ana kəli ke weceweceni, ti kay ya kipiəma nañ a ni ti kəmərumsu, nu day nəjalay ahər kay ba. ²⁹ Eminjəa ti gəsumkabá nañ àna məmərana, adaba

lekulum dek ti Bay gekali bəlan. Zləbum nan, zləbum mis ya tanjəhad akada gayan ni dek. ³⁰ Zləbum nan adaba nan e təwi ge Krist bu ni ti àtamfəna kè kisim a pəlok-pəlok. Ku amal əmət nəngu ni əra afa goro ga məjənaki nu a, adaba lekulum kəbum driŋ akaba nu, kisləmki məjənaki nu do.

3

Leli migi ndam jireni kè eri ge Melefit ti, si azuhva Krist

¹ Bəza ga mmawa, ere ye ti nawayay nəhikivu ana kəli ni ti nihi: mərumvu adaba leli dek miŋgia akada mis bəlan akaba Bay geli a. Ere ye ti nəhi ana kəli nihi ni ti nəbikia ana kəli a əndava, ay ti tamal nəhikivu ana kəli nəngu ni àgray arəna do, avikivu njəda ana kəli daya. ² Bumvu slimi ana ndam ya tədəm si *kekeləm kədi kwa ni. Ndam nday nani kərə, təgray zlam sulumani do. ³ Tədəm tamal kawayum kigum ndam ge Melefit ti si kikeləm kədi kwa. Ay ti ndam ge Melefit eədəŋ eədəŋeni ti leli. Ndam ya ti tazləbay Melefit əna njəda ga Məsuf gayan *Njəlatani ni ti leli. Ndam ya ti tədəm Yezu *Krist nan gədakani ni ti leli. Ere ye ti mis təfəki ahər ni akaba tagray əna ahar gatay ni, leli ti məfəki ahər do. ⁴ Ku tamal nahkay nəngu ni, nu day nisliki məfəki ahər ka zlam nday nani. Ku way way do ədəm esliki məfəki ahər ka zlam nday nani nahəma, nu nisliki nətam nan. ⁵ Zlam

ya ti nəfəki ahər goro ka tay tata ni ti nday hi: nu zal Izireyel, jiba goro ti ge Benjemen, ata ba ata mma ti nday dek ndam *Hebri: təra tiweya nu a ti təkəlua kədi a vad ya azlalahkər a. Tamal mis tədəmki ma ke *Divi ya Məwiz əbəki a wakita gayan ni bu ni ti, nu zal Feriziyen, nəgəskabá nətam ndam Zəde ndahan. ⁶ Ahaslani ti nəhi ana ahər nəgri təwi ana Melefit əna njəda kay, nahkay ti nəgria daliya ana ndam məfəki ahər ka Yezu a. Nəgəskabá Divi ya Məwiz əbəki a wakita gayan ni bu na, nəgudar zlam ndo simiteni. ⁷ Ahaslani ti nədəm zlam nday nani dek ti təzoru nu kama, ay nihi ti nədəm təcafəna nu kə məsər Krist a sawan. ⁸ Namənjalən kə zlam dek masakani, adaba nəsəra Yezu Krist Bay goro a: zlam gani nani àtam zlam ndahan dek. Ka ya ti nəsəra nan a ni ti nəmbrəna zlam ndahan na dek, namənjalən kə zlam ndahan ni dek akada ga dandas ni, adaba nawayay manjəhadani akaba Krist akada mis bəlan, ⁹ nawayay ti a vad ya ti amənga ni mədəm nu mis gayan. Ku nadəbay Divi ya Məwiz əbəki a wakita gayan ni bu nəngu ni, nawayay ti mis tədəm nu zal jiri azuhva nani va ba. Ere ye ti nawayay ni ti, Bay Melefit məmənjalu nu zal jireni adaba nəfəkia ahər ke Krist a. Jiri nani ti təwi ge Melefit. Melefit agru təwi nani ti adaba nəfəkia ahər ke

Krist a palam. ¹⁰ Nawayay nəsər Krist : nawayay nəsər njədə ya Melefit àhəngaraba naŋ àna naŋ a ni. Ku àcaka daliya nəngu ni, daliya gayaŋ ya àcakay ni nu day nawayay macakani. Nawayay nəmət akada gayaŋ ya àmət ni, ¹¹ ti ku ahəmamam nu day Melefit mähəngaraba nu e kisim ba.

¹² Ay ku nadəbay zlam nday nani dek nəngu ni, ŋgay nəngəta, nɪnjikiya ka tay a ti nədəm do. Nahkay nadəboru tay kama kama, adaba nawayay ti nəgəs tay a ahar vu akada ga Yezu Krist ya àgəs nu a ahar gayaŋ vu ni. ¹³ Bəza ga mmawa, ŋgay nəgəsa zlam nday nana ti nədəm faŋ ndo. Nu nəbu akada ge mis ya tacuhwakabu ni ; nawayay magray zlam biliŋ ciliŋ : nəmbrəŋ zlam ya kələŋ ni, nakadvu ti nadəbay ere ya kama goro ni. ¹⁴ Nacuhworu ke ekwi gani duk, nawayay nəngət ere ye ti təvi ana bay ya ti enjiyu enjenjeni ni. Bay Melefit azalay leli ti məcəloru a hud melefite vu ga məvi ere nani ana leli adaba leli ndam ga Yezu Krist.

¹⁵ Leli dek məndəhani : nahkay ahər àdəm mənəhad akada ya nəhi ana kəli ni. Ay tamal ti kajalum ahər nahanəŋ nəngu ni, Melefit amədəfiki jiri gani ana kəli. ¹⁶ Zlam məbəlani nahəma, ahər àdəm məhadakumoru kama àna divi ya məbu madəbay ni.

¹⁷ Bəza ga mmawa, grum akada goro ya nagraj ni.

Lekələm kərəma manəhad geli na : si kəmənəjumləŋ ana mis ya tanəhad akada geli ya manəhad ni, ti kənəhadum nahkay bilegeni. ¹⁸ Mis təbu kay, manəhad gatay àbəlay do, tizirey Krist naŋ ya àmətfəŋ kə təndal ni. Ahaslani nəhikia pakama gani ana kəli a sak kay, nihi keti nəhikivu ana kəli, nitəwi àna ma gani. ¹⁹ Ndam nday nani ti Melefit emijiŋ tay ka mandav ga sifa gatay. Ere ye ti tawayay ni ti ègia melefite kè eri gatay a. Nday təbu təmərvu àna zlam ya təbəkə mimili ka tay ni sək sawaŋ. Təjalaki ahər ka zlam ge Melefit do, si ka zlam ga duniya ni ciliŋ. ²⁰ Leli zla nahəma, majalay ahər geli nahkay do. Kəsa geli ti a hud melefite bu. Bay məhəngay leli, Bay geli Yezu Krist, amasləkəbiya eslina, leli məbu məjəgay naŋ. ²¹ Eminjia ti aməmbatkaba vu geli gedebeni na, ti vu geli mīgi masladani akada gayaŋ ni. Ara agray nahkay ti àna njədə gayaŋ ya agur zlam dek àna naŋ ni.

4

Sawari ga Pol gərgərani

¹ Bəza ga mmawa, nawayay kəli dal-dal : ahər àdəm kanəhadum njan-njan akada goro ya nəhi ana kəli ni, adaba lekələm a ahar ga Bay geli bu. Nawayay kəli dal-dal, nahkay nawayay nakoru nəmənjiyu kəli. Ka ya ti nəjalaki ahər ke kəli ni ti nu

nàbu àna màmərani kay. Bay Melefit day aməgəskabu nu àna màmərani azuhva kuli.

² Evodi akaba Sintis, nahəngalay kuli, nəhi ana kuli ti kicəmvu, adaba Yezu naŋ Bay geli dek. ³ Nak ya magrakabu təwi ka ahar bəlaŋ, kəmbərəŋ ndo ni day, nihindi kur ti kəjənaki wəl nday hini ti ticivu, adaba takadva akaba nu ga mazoru *Ma Məweni Sulumani kama. Takadvu àna təwi nani ti nday akaba Kleman akaba mis ndahan ya magrakabu təwi akaba tay ni. Nahkay Bay Melefit àbəkia slimi gatay a Wakita gayan ba akaba slimi ge mis ya avi sifa ana tay ni dek.

⁴ Nəhi ana kuli : Ku ananaw ananaw do mərumvu adaba leli dek Bay geli bəlaŋ ! Nəhi ana kuli keti : Mərumvu !

⁵ Si kanjəhadum ti mis dek tāsər lekələm kəzumum bəruv weceweci do, kəbesum sawan. Bay geli ənija wudak, naŋ driŋ do. ⁶ Ku aranja kwec àhəli ahər ana kuli ba. Tamal aranja àhəcikivu ana kuli ti humi ma gani ana Melefit sawan. Ku aranja àdəkiva ke kuli a nəngu nahəma, hindəmfiŋa kə Melefit a, həngalum, grumi səsı daya.

⁷ Tamal kəgrum nahkay ti Melefit aməfi ahər ana kuli ti ere ye ti kajalumki ahər ni dek kəjalumki ka mawayay ga Yezu *Krist; nahkay aranja aməhəli ahər ana kuli do, adaba Bay geli ti naŋ. Melefit aməfi ahər ana kuli ahəmamam ti mis hihirikenı asər do.

⁸ Bəza ga mmawa, ere ye ti nəhi ana kuli ke mendeveřiŋ

gani ni ti, si kajalumki ahər ka zlam nday hini kwa : zlam ya ge jiri ni, zlam ya àbəlay ni, zlam ya magədavani do ni, zlam ya *njəlatani ni, zlam ya mis tawayay ni akaba zlam ya mis tazləbay ni. Nahkay si kajalumki ahər ka zlam məbəlani dek akaba zlam ya leli mədəm sulumani ni dek kwa. ⁹ Nəcahia zlam ana kuli a kay, kəgəsumkabá. Lekələm kicəma pakama goro a akaba kipurəma zlam ya nəgray na. Si ahər àdəm kəgrum zlam nday nani dek. Tamal kəgrum nahkay ti Melefit naŋ àbu akaba kuli, aranja aməhəli ahər ana kuli va do.

Pol agri səsı ana ndam Filip

¹⁰ Ka ya ti kəslərumbiyu zlam ni ti nəmərvə daldal, nəgria səsı ana Bay geli a. Ere ye ti kəgrumu ni ti adafaki kəfumu ahər. Lekələm kəbum kəfumu ahər kəlavad, ay ti kəngətum ahar ga məslərubiyu zlam ke weceweceni ndo palam.

¹¹ Nəhi pakama hini ana kuli ti, nədəm ti nawayay zlam do. Nahkay ku nu nəbu a gəda bu ahkay do ni a daliya bu nəngu ni, nəcaha manjəhadana àna məmərana.

¹² Ku mam mədəkuvu mam nəngu ni, nəsəra nanjəhad tata : ku nu talagani, ku elimeni goro àbu; ku hud goro mərəhani, ku ləwir awər nu; ku zlam goro àbu kay, ku zlam goro àhəca nəngu ni, nəsəra nanjəhad tata.

¹³ Nisliki mebesey zlam dek

adaba Bay goro avu njəda gani. ¹⁴ Ku tamal nahkay nəngu ni kəgrumua zlam sulumana, adaba kəjənumkia nu a daliya goro ba.

¹⁵ Bəza ga mmawa goro ya e Filip ni, jalumki ahər ka sarta ya nəhi *Ma Məweni Sulumani ana kəli mək lekələm kəgəsumkabu ni. Kəsəruma ka sarta nani ti nawayay nasləka ka had gekəli e Mesedəweŋ a, ay ndam məfəki ahər ka Yezu ga kəsa ndahaŋ təvu zlam ndo, si lekələm ciliŋ. Nahkay nəjənakia kəli a ti lekələm day kəjənumkia nu a. ¹⁶ Kwa ka ya nu nəbu a Tesalonik ni ti kəslərumsukabaya zlam ga məjənaki nu a àtam sak cə.

¹⁷ Ere ye ti nawayay ni ti kəvumu zlam do ; nawayay ti Melefit məvikivu məsəkani ana kəli azuhva təwi gekəli ya kəgrumu ni sawaŋ. ¹⁸ Ere ya àhəcukivu ni dek ti kəvumua àtamkia sawaŋ. Nihi ti Epafrodit àvua zlam ya kəslərumsubiya na, nahkay zlam àhəcukivu va do. Ay ti kəvumu ti ana nu do, kəvumi ti ana Melefit sawaŋ. Àbəlafəŋ dal-dal akada ga sədaga ya kəvumi, ezi akada ge tersel sulumani ni. ¹⁹ Bay Melefit goro ni ti araŋa àhəci naŋ do simiteni, naŋ àbu àna zlam dek. Nahkay ara avikivu zlam ana kəli ti araŋa àhəcikivu ana kəli ba bilegeni, adaba lekələm day ndam ga Yezu *Krist. ²⁰ Mis təzləbay Bay Melefit Bəŋ geli ga kaŋgay-kaŋgayani ti ! Aya nahkay.

Sa ga Pol

²¹ Grumi sa ana ndam məfəki ahər ka Yezu *Krist ye eslini ni biliŋ àna biliŋ. Bəza ga mmawa ya tagray təwi akaba nu ni təgria sa ana kəli a daya, ²² akaba ndam ga Yezu ya təbu ahalay ni dek, ahar gədəkani ndam ya tagray təwi a ahay ga *bay gədəkani ga ndam Rom bu ni. ²³ Bay geli Yezu Krist məgri sulum gayaŋ ana kəli dek ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Kolos ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Kolos ni

Maslaṅa ya ti àbǎki wakita hini ni ti àdǎfa slimi gayan a: àbǎki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1; 4.18). Ka ya ti àbǎki wakita ni ti naṅ a daṅgay bu (4.18), ay mǎsǎr kǎsa gani do: mis ndahaṅ tǎdǎm daṅgay gani ti e Efez, ay mǎsǎr sarta ya ti tǎfiyu naṅ a daṅgay vu e Efez ni do; mis ndahaṅ tǎdǎm Pol àbǎki ti bi a Sezare (Tǎwi 22-26), bi a Rom (Tǎwi 28).

Pol àbiki wakita ni ana ndam ga Yezu ya a Kolos ni; awayay ti tǎslǎrikaboru ana ndam Lewǎdisi daya (4.16). Lewǎdisi ti kǎ gǎvay ga Kolos; kǎsa nday nani cǎeni ni ti ka haḍ Azi, driṅ gani kilǎmetir 100 gwar egezi ge Efez). Maslaṅa ya àhi ma ga Yezu ana ndam Filip enjenjeni ni ti Epafras (1.6-7); Epafras ti bi èci ma gani e Efez ka ya ti Pol ahi ma ana mis eslini ni (Tǎwi 19.10). Pol ti òru a Kolos akaba e Lewǎdisi ndo (2.1).

Pol àbiki wakita ana ndam Kolos ni adǎba mis ndahaṅ tǎhi ma ndahaṅ ana tay, tagosay tay, tǎdǎm Krist ciliṅ ti èsli do, si mis tǎgǎskabu pakama nahaṅ maṅgahani ni kwa (2.3-4, 2.8). Tǎdǎm si tǎzum zlam ndahaṅ ba,

si tǎgray wumǎri ndahaṅ, si tǎzlǎbay mǎslǎr ge Melefit kwa (2.16-18). Pol àdǎm zlam nday nani ðek ti zlam masakani: si mis tǎmbrǎṅ zlam ga duniya, tǎdǎbay Krist ciliṅ (2.20-23). Krist ti Melefit: tamal mis èpia Krist a ti èpia Melefit a àndava (1.15); Melefit àgraya mǎlaṅ a ti àna Krist (1.16); zlam ðek tǎbu azuhva Krist (1.17); Krist ti gǎdǎkani ga zlam weley weley do ðek (1.18). Melefit àgray ti zlam ni ðek tǎnjǎhadkabu ana sulumani ti si azuhva Krist (1.20). Tamal mǎgǎskabǎ Krist a, mǎsǎra naṅ a ti, araṅa nahaṅ ya àhǎci ana leli ni ti àbi.

Pol èndeveriṅ wakita ni akadǎ gayan ya agray a wakita gayan ndahaṅ ni bu ðek ni: acahi zlam ana mis, àdǎm ahǎmamam ndam ge Krist tǎnjǎhad a duniya bu ni (3). Àhi ana tay tǎhǎṅgalay Melefit kǎlavad, àgrioru sa ge mis ndahaṅ ana tay daya (4).

Ay ahar gǎdǎkani a wakita hini bu ni ti Pol àhi ana leli Yezu Krist gǎdǎkani geli ni ti esli ana leli; si mǎmbrǎṅ divi ndahaṅ, mǎdǎbay Krist ciliṅ kwa.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol, Melefit àdaba nu a, niḡia zal asak ga Yezu *Krist a. Leli ata wur ga mǎṅ geli Timote mǎbikioru wakita hini ana kǎli, ² lekǎlǎm ndam *njǎlatani ge Melefit ya kanjǎhadǎm a Kolos ni. Kiḡuma bǎza ga mǎṅ geli a, adǎba kǎfumki ahǎr ke Krist, kǎmbrǎṅum divi gayan

do. Bəŋ geli Melefit mǎgri sulum gayan ana kəli, mǎgray ti *kǎnjəhadumkabu àna sulumani ti.

Pol ahəŋgali Melefit andam Kolos ya tǎfəki ahār ke Krist ni

³ Məbu mahəŋgali Melefit Bəŋ ga Bay geli Yezu *Krist ana kəli kəlavad. Ka ya ti mahəŋgalay naŋ ni ti mǎgri səsı ⁴ adaba mǎcia kəbum kəfumki ahār ka Yezu Krist lala, kəbum kawayum ndam ge Melefit dek daya. ⁵ Kəgrum nahkay ti adaba kəsəruma Melefit əŋgahia zlam sulumani ana kəli a huf melefit ba. Ma gani ya kicəm ni ti ma ge jiri. Kicəm ma gani nani ti ka ya ti təhi *Ma Məweni Sulumani ⁶ ana kəli ni. Ma Məweni Sulumani gani nani ti mis təbu təhioru ana ndam ga duniya dek, kəlavad mis ndahan təbu təgəskabu, tambatkaba majalay ahār gatay a, mək təbu tagray təwi sulumani azuhva nani. Lekələm day kəbum kəgrum nahkay, kwa ka fat ya ti kicəm ma gani ni, kəsəruma Melefit ti agri sulum ana mis ededīŋ. ⁷ Əhi ma gani nani ana kəli ti Epafras. Epafras ti leli ata Timote məbu magrakabu təwi akaba naŋ ka ahar bəlan, mawayay naŋ dal-dal. Agray təwi ge Krist e kidīŋ gekəli bu lala, əmbrəŋ do. ⁸ Naŋ ti əhi ana leli ahəmamam *Məsuf ge Melefit əvia njəda ana kəli a, kəbum kawayum ndam ge Krist ni.

⁹ Nahkay zla nahəma, kwa ka fat ya ti mǎci ma ga Epafras ni ti məbu mahəŋgali Melefit ana kəli kəlavad, məmbrəŋ do. Mahəŋgalay Melefit ti kəsərum ere ye ti naŋ awayay ni lala; mawayay ti kicəm lala əna njəda ga Məsuf gayan, ti kəjalum ahār sulumani. ¹⁰ Mawayay ti kǎnjəhadum akada ga ndam ga Bay geli ya ahār ədəm tanjəhad ni. Mawayay ti təwi gekəli ya kəgrum ni dek mǎbəlafəŋ, kəgrumikivu zlam sulumani ndahan. Nahkay ti akəsərum Melefit ətam ya ti kəsərum naŋ nihi ni. ¹¹ Melefit ti naŋ a məlan *njəlatani gayan bu, njəda gayan ətam zlam dek; mahəŋgalay naŋ ti məvi njəda gani nani ana kəli a manjəhad gekəli bu dek. Mawayay ti ku tamal kəgrum daliya nəŋgu ni besəma, kəmbrəŋum məfəki ahār ke Melefit ba; mawayay ti kəmərumbu sawan. ¹² Grumi səsı ana Melefit adaba əvia njəda ana kəli a ga məhurkiviyani ka ndam gayan njəlatana a məlan gayan masladani va. ¹³ Əhəlabə leli a njə njə a məlan ziŋ-zijeni ge *Seteni ba, ərə əbiyu leli a Məgur ga Wur gayan vu. Wur nani ti Bəŋani ni awayay naŋ dal-dal. ¹⁴ Əna təwi ga Wur ni Melefit əmba leli a, əmbərfəŋə zlam magudarani geli na kə leli a daya.

Krist ti way? Təwi gayan ti mam?

15 Melefit ti mis tìpi nan day-day ndo ; ay tamal mis èpia Wur gayaṅ na ti èpia Melefit a àndava. Wudaka Melefit àgraya zlam a dek ti Wur gayaṅ ni nan àbu àndava. Melefit àvia njəda ga mægur zlam a dek 16 adaba ka ya ti àgraya zlam a dek ni ti, àgraya ti àna nan. Nahkay ku zlam ya agavəla akaba zlam ya a ga had ni dek, ku zlam ya tipivu ni akaba zlam ya tipivu do ni dek, ku bəbay gəđakani ya təgur məlan ya agavəla weley weley do dek nəngu ni, Wur ge Melefit agur tay. Iy, Melefit àgraya zlam a dek ti àna nan ; zlam ni dek ti àgriaya ana nan a. 17 Wudaka Melefit àgraya zlam a dek ti Wur gayaṅ ni nan àbu àndava ; zlam ni dek təbu nihi ti azuhva nan. 18 Ndam gayaṅ ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni ti akada vu ge mis ; nan ti ni ahàr gani. Zlam ya ti agravu dek ni ti anjəki àna nan. Àngaya enjia e kidin ga ndam evid ba ti nan. Melefit àgray nahkay, àwaya ti Wur ni miği gəđakani ga zlam weley weley do dek. 19 Melefit àgray ti zlam ya ti nan àbu àna nan ni dek ni ti, Wur gayaṅ ni day mələbu àna nan bilegeni. Ge Melefit ya àgray nahkay ni ti àbəlafəṅa kà nan nanana dal-dal. 20 Melefit àwayay ti zlam ya àgraya ni dek, ku zlam ya a ga had, ku zlam ya agavəla, mənğalabavu akaba tay, tənğəhadkəbu akaba tay àna sulumani. Melefit àgray ti zlam gani nani məgravu ti àna

mimiz ga Yezu ya àdəgaya ka ya ti *tədarfəṅ nan kà təndal ni.

21 Lekulum ahaslani ti driṅ driṅ akaba Melefit, lekulum ndam ezir gayaṅ daya, adaba ka sarta gani nani ti majalay ahàr gekuli akaba zlam gekuli ya kəgrum ni magədavani. 22 Ay nihi ti Wur ge Melefit ègia mis a, amət a kəla gekuli vu : Melefit àgray ti kəṅgalumvu akaba nan ti nahkay. Awayay ti kīgum ndam gayaṅ *njəlatani, nahkay aməhəloru kuli kə meleher gayaṅ. Ka sarta gani nani ti zlam magudarani gekuli ni atələbi va bi, maslaṅa amacalki kuli ka zlam magudarani do simiteni. 23 Ay tamal kawayum kīgum nahkay ti, ahàr àdəm kəmbərəṅum məfəki ahàr ke *Krist ba. Ahàr àdəm kənğəhadum njəṅ-njəṅ akada ya ti təfiyu asak ga ahay lala ni. *Ma Məweni Sulumani ya kicəm ni ti akəṅgətum zlam sulumani dal-dal àna nan ; ahàr àdəm kəvumi divi ana mis ga magosafəṅa kuli a ba. Ma Məweni Sulumani nani ti təhia ana mis ga duniya na dek ; nu Pol ti ni niğia bay məgri təwi ana Melefit ga məhi ma gani nani ana mis a daya.

Təwi ga Pol ya agri ana ndam ge Krist ni

24 Nihi ti nəbu nəcakay daliya àna təwi ya nagraj azuhva kuli ni, ay ti nəbu nəmərvu àna daliya nani. *Krist àcaka daliya azuhva

ndam gayan a, nahkay ahàr àdèm nu day nêcakay daliya ti tæwi gayan mândav lala. Nêcakay daliya nani ti azuhva ndam ge Krist, nahkay Krist day nan àbu acakay, adaba ndam gayan ya *têcakalavu ku eley eley do dek ni ti vu gayan. ²⁵ Ndam ge Krist ni ti, nîgia bay mægri tæwi ana tay a ; àvu tæwi gani ti Melefít. Melefít awayay ti nâhiaba ma gayan a dek ana kuli a. ²⁶ Ma gani nani ti kwa ahaslani manğahani. Melefít àdêfiaba ana ata bøn ga bøn geli a ndo, ay nihi ti àdêfiaba ana leli a, leli ndam gayan *njelatani na. ²⁷ Melefít awayay ti leli mæsêr ma manğahani nani. Ma gani nani ti sulumani àtama ma ndahan a dek, adáfaki ahêmamam Melefít ahênğay ndam ya ti nday ndam *Zêde do ni. Ma manğahani nani ti nihi : Krist ti nan àbu akaba kuli akada mis bêlan ; nahkay kêsêruma akêhurumiyu a mêlan masladani ge Melefít ni vu. ²⁸ Mazlapaki ti ke Krist gani. Mêhioru ma gani ana mis dek ; mêziaba azay slimi ana tay a, macahi zlam ana tay dek. Magray tæwi sulumani àna mæsêr zlam ge Melefít ya avi ana leli ni ; mawayay ti mis dek tigi akaba Krist akada mis bêlan, aranja àhêcikivu ana tay ba. ²⁹ Nêbu nagroru tæwi gani nani, nakadvoru àna nan àna njêda ge Krist ya àvu ni. Njêda gani nani ànuviyu dal-dal ga magray tæwi àna nan.

2

¹ Nawayay ti kêsêrum nêbu nakadvu dal-dal azuhva kuli, azuhva ndam Lewêdisi akaba mis ndahan ya ti tîpi nu e eri vu day-day ndo ni dek. ² Nawayay ti tângêtnjêda, tâwayavu, tânjêhad akada mis bêlan. Nawayay ti têsêrkaba ma ge Melefít a lala, tângêt sulum gayan àna nan dal-dal. Nahkay ti atêsêr ma *manğahani ge Melefít : ma manğahani nani ti *Krist. ³ Krist ti agray ti ndam gayan têtjalay ahêr sulumani akaba têsêr zlam dek lala. Zlam nday nani ti akada ge elimeni manğahani ni. ⁴ Nêhi ma gani nani ana kuli ti adaba nawayay ti maslanja àgosay kuli àna pakama ge mesipet mis ba. ⁵ Ku tamal nu drin akaba kuli nêngu ni, nêbu nêjalaki ahêr ke kuli dal-dal kala nu nêbu akaba kuli. Nêsêra kêbum kêfumki ahêr ke Krist lala, kêmbrênum do. Nahkay nêbu nêmêrvu.

Mênğêt sifa jireni ti si tamal leli mêbu ka ahar bêlan akaba Krist

⁶ Lekêlum ti kêgêsumkabá Yezu *Krist a, êgia Bay gekuli a. Nahkay ti njêhaduma akaba nan a, kidêmvu ba. ⁷ Njêhadum akaba nan ti akada ga mênğêhaf ya abiyu sliri a had vu lala ni, akada ga ahay ya têtfiya asak gana lala ni. Fumki ahêr ke Krist àna njêda gekuli dek, akada ya têtahi ana kuli ni. Grumi sêsi ana Melefít kêlavad.

⁸ Bumvu slimi ti maslanja àgosay kuli akada ya tægê zlam àna kêmbazl ni ba,

adaba ndam ya tèsər Krist do ni ti mäsər zlam gatay ni dek magədavani; zlam ya ti tægəskabu ni ti məsuf magədavani ya tægur duniya ni təcahi ana tay; zlam nday nani ti ge Krist do. ⁹ Nədəm nahkay ti adaba ere ye ti Melefit nañ əbu əna nañ ni dek ti Krist day nañ əbu əna nañ, arañə gani əbi ahəci nañ bi. Krist ti nañ mis, ay nañ Melefit ededifn ededifneni daya. ¹⁰ Lekuləm kəbum akaba Krist akada mis bəlan, nahkay ti əvia sulum gayan a dek ana kuli a, arañə əbi ahəci kuli va bi. Krist ti Bay ga bəbay ya tægur məlan ya agavəla ni dek.

¹¹ Lekuləm kəbum akaba nañ akada mis bəlan ti kala *təkəlia kudi ana kuli a. Ay zlam gani nani ti gərgəri akaba ge mis ya tekeley kudi ni; nani təwi ge Krist. Təwi gayan gani nani ti agray ti miği evidi ga zlam magudarani geli ya məgrabiyu kələn ni va ba. ¹² Gekuli ya *təbaray kuli ni ti kala tilia kuli ka ahar bəlan akaba Krist a. Kəfumki ahər ke Melefit, kəsəruma ahəngaraba Krist e kidifn ga ndam evid ba; nahkay ti lekuləm day Melefit ahəngaraba kuli e kisim ba əndava. ¹³ Ahaslani ti lekuləm məmətani adaba kəbum kagudarum zlam, lekuləm ndam ge Melefit do, kəkuləm kudi ndo. Ku tamal nahkay nəngu ni, nihi ti Melefit əvia sifa ana kuli a, ahəngaraba kuli e kisim ba ka ahar bəlan akaba Krist a.

Gayan ya ti əgray nahkay ni ti əmbərfəna zlam magudarani geli na dek ga sulum a. ¹⁴ Akal Melefit awəl leli əna seriya azuhva zlam magudarani geli nday nani; seriya gani nani ti kala Melefit əbəkia zlam magudarani geli na ka wakita ga madafakiani ahəmamam mijikia ke divi gayan a ni. Ay nihi ti kala Melefit əzaba wakita gani nana, ədarfən kə təndal ka ya ti *tədarfən Krist ni. ¹⁵ Gayan ya əgray nahkay ni ti əhəlfəna njədə kə bəbay ya tægur məlan ya agavəla na dek, əyefinə kə tay a. Ka ya ti əyefifn kə tay ni ti əbəki mimili ka tay kə eri ge mis dek daya.

¹⁶ Nahkay zla nahəma, ngay kəgudaruma zlam a ni ti maslanə əhi ana kuli ba. Ku əki ka zlam məzumani, ku əki ka zlam miseni, ku əki ka wuməri, ku əki ka vad ge kiyi ya azləvəv ni ahkay do ni əki ka vad *məpəsabana nəngu ni təhi ana kuli ba. ¹⁷ Zlam gani nday nani ti adafaki zlam sulumani ya ti amara magravu ni cilifn. Ay zlam sulumani gani nani ti Krist. ¹⁸ Nahkay maslanə əgray ti kijəmki ke divi ge Melefit a ba. Mis ndahan tədəm mis ti əsli arañə kə eri ge Melefit do, tədəm təzləbay *məslər ge Melefit; təbu təjalaki ahər ka zlam ya tədəm Melefit əngazli ana tay ni kəlavad; tiji zləbay əna zlam gatay ya təjalaki ahər ni cilifn. Zlam gani nani dek ti zlam masakani. ¹⁹ Nday gani nani ti təsləkafəna kə Krist a, nday ndam gayan

va do. Ay ndam ge Krist ti vu gayan, nan nanani ti ahàr gani. Vu gani nani ti njalan-njalan, majakwakabani dek lala ; Melefit agray ti mādək àna njəda ge Krist, adaba Krist ti nan ahàr gani.

Ndam ge Krist ti, tàgray zlam ga ndam ga duniya va do
²⁰ Lekuləm ti kəbum akaba *Krist akada mis bəlan, kala kəmətuma akaba nan a, lekuləm evidi ga *məsuf magədavani ya təgur *duniya ni va do. Ègia nahkay ti kəgəsumkabu zlam ya ti ndam ga duniya təcahi ana mis, tədəm si tàgray kwa ni ti kamam ? ²¹ Tədəm ahkado : « Kəzay ere hini ba, kəkakay ere hini ba, kinjifiŋ kè ere hini ba. » ²² Zlam nday nani dek ti tamal mis àzuma ahkay do ni àgra təwi àna tay a ti təndav. Nahkay ma gani nani ya təhi ana mis akaba ya təcahi ana mis ni ti ma ge mis hihirikeni cilin. ²³ Ma gani ya təhi ana mis ni ti mis tici ti akada ma sulumani, adaba tədəmki ma ke təwi gatay gatayani ya tədəm təgri ana Melefit ni, tədəm tislari aranja kè eri ge Melefit ndo, nahkay təgri daliya ana vu gatay. Ay zlam nday nani ti zlam masakani, àjənaki leli ga məmbrəŋ zlam magudarani ga məbəruf geli ya awayay ni do.

3

¹ Ay lekuləm ti kəŋgumaba e kisim ba akaba *Krist a. Nahkay ti dəbum zlam ya ti agavəla ni, adaba Krist ti nan eslini agavəla, manjəhadani

ka ahar ga daf ge Melefit a məlan ga gədakani bu. ² Jalumki ahàr ti ka zlam ya agavəla ni, kəjalumki ahàr ka zlam ya a ga had ni ba. ³ Adaba lekuləm ti kəmətuma ; sifa gekəli manjəhadani afa ge Melefit, ka məlan ya Krist nan əbiyu ni. ⁴ Sifa gekəli ti Krist. Nahkay ka ya ti Krist aməŋgazlavu ni ti lekuləm day etipi kəli akaba nan a məlan gayan masladani ni bu.

Leli məbu akaba Krist akada mis bəlan ti mənjuhəd ahəmamam ?

⁵ Nahkay zla nahəma, zlam ga duniya ya ahaslani lekuləm evidi gani ni ti tigi eri ana kəli va ba ; jinəmaba tay a sawan. Kəgrum mesəwehvu ba, kəgrum zlam ya əbəlay magrani do ni ba, kəgrum zlam kwanja kwanja ba, kəwayum zlam magudarani ba, kəfumki eri ka zlam ge mis ba. Adaba tamal kəfəki eri ka zlam ge mis ti zlam ya kəfəki eri ni kala ègia melefit gayak a. ⁶ Azuhva zlam nday hini dek ti Melefit nan əbu azum bəruf. [Azumki bəruf ti ka ndam ya təgəskabu pakama gayan do ni]. ⁷ Ahaslani ka sarta ya ti kagударum zlam kəlavad ni ti lekuləm day kənjuhədum ti nahkay.

⁸ Ay nihi ti ahàr adəm kəmbrəŋum zlam nday nani dek : kəzumumki bəruf ke mis ba, kizirəm mis ba, kəgrumi cuday ana mis ba, kindivəm mis ba, kədəmum ma ya əbəlay mədəmani do

ni ba. ⁹ Kàsəkadum malfada ba, adaba kàmbrənjuma manjəhad gekəli ya ahaslani na akaba zlam ya kəgrum ahaslani na. ¹⁰ Nihi ti kīguma mis məwena. Nani ti təwi ge Melefit: agray ti kīgum məwəni kəlavad, kīgum akada naŋ ti kəsərum naŋ lala. ¹¹ Nahkay ti ku tamal nak zal Zude do, ku tamal nak zal Zude; ku tamal *kikela kədi a, ku tamal kəkəley kədi ndo; ku tamal nak zal mirkwi, ku tamal nak kənjəhad akada ga zlam ge gili ni; ku tamal nak evidi, ku tamal nak evidi do nəŋgu ni, agray araŋa do. Ay ere ye ti ahər adəm kəsərum ni ti *Krist cilin; ku mam mam do dek ti ge Krist, adaba sifa gayaŋ aniviyu ana ndam gayaŋ dek.

¹² Melefit adaba kəli a, awayay kəli, kīguma ndam gayaŋ *njəlatana. Nahkay zla nahəma, ahər adəm kənjəhadum nahkay hi: mis təsi cicihi ana kəli, grumi sulum ana mis, kəzum ahər gekəli akada lekələm gəđakani ba, njəhadum kudufa, 6əsəm zlam. ¹³ Bəsəmvu zlam e kidin gekəli bu; tamal maslaŋa nahaŋ əgudaria zlam ana maslaŋa nahaŋ a ti tənjalabavu, maslaŋa ya ti təgudari zlam ni məmbərfəŋa kə maslaŋa nahaŋ na, akada ga Bay geli ya əmbərfəŋa zlam magudarani gekəli na kə kəli a ni. ¹⁴ Ay ere ye ti atam zlam nday nani dek ti mawayavani. Wayumvu, adaba tamal kawayumvu ti lekələm dek

kanjəhadum akada mis bəlaŋ, araŋa əbi edekaba kəli a bi. ¹⁵ Kīguma ndam ge Krist a ti kəbum kanjəhadumkabu əna sulumani. Nahkay ere ye ti kajalum ni dek ti, jalum ti *kənjəhadumkabu əna sulumani gani nani ya Krist əgri ana kəli ni. Adaba Melefit əzalakabu kəli ti, ti kīgum mis bəlaŋ. Nahkay grumi səsi ana Melefit. ¹⁶ Jalumki ahər kəlavad ka pakama ge Krist ya adəm ni akaba ya tədəmki ni dek; pakama gani nani məvikivu njəda ana kəli. Cahum zlam e kidin gekəli bu, zumiaba azay slimi ana mis e kidin gekəli ba; grum zlam nday nani əna majalay ahər sulumani ya Krist əvi ana kəli ni. Grumi səsi ana Melefit əna njəda gekəli dek əna midii limis gərgəri kay: dəmi limis ge Devit, limis ga mazləbay naŋ akaba limis ya *Məsuf Njəlatani adəfiki ana kəli ni. ¹⁷ Nahkay ere ye ti kəgrum ni akaba ere ye ti kədəmum ni dek ti grum akada ga ndam ga Bay geli Yezu ya ahər adəm təgray ni. Grumi səsi ana Bəŋ geli Melefit əna njəda ga Yezu ya əvi ana kəli ni.

Ndam ge Krist tənjad a hud ahay gatay bu ni ti ahəmamam

¹⁸ Lekələm wəl nahəma, ku way way do məgəsiki ma ana zal gayaŋ, adaba əgəski wal ya afəki ahər ka Bay geli ni ti agray nahkay kwa.

¹⁹ Lekələm zawal day, ku way way do məwayay wal

gayan, àgri daliya ba.

²⁰ Lekulum bəza day, ku way way do mǎgəsiki ma ana ata bənjani ata mənani, mǎgray ere ye ti tǎhi mǎgray ni dek. Adaba wur agray nahkay ti àbəlafəŋ ka Bay geli.

²¹ Lekulum ata bəŋ ga bəza ni, ku way way do àzumi bəruv ana wur gayan ba, do ni ti ahar amadəgafəŋa kà wur na.

²² Lekulum evidi ni, ku way way do mǎgəsiki ma ana maslaŋa ya agur naŋ ahalay a duniya bu ni, mǎgray ere ye ti tǎhi mǎgray ni dek. Àgray tǎwi gani nani kè eri ga maslaŋa ya agur naŋ ni cilin ba, adaba evidi ya agray nahkay ni ti awayay ti mis tǎzləbay naŋ cilin ; ahàr àdəm ku way way do gekuli mǎgray tǎwi ti àna hud bəlan, adaba ahəŋgrioru ahàr a had ana Bay geli. ²³ Tǎwi ya kəgrum ni lu ti grum àna hud bəlan akada kəgrumi ana Bay geli, do ni ti akada kəgrumi ana mis cilin do. ²⁴ Adaba kəsəruma Bay geli aməvi zlam sulumani ya aŋgahi ana ndam gayan ni ana kuli. Bay ya ti kəgrumi tǎwi ededin ededineni ni ti *Krist. ²⁵ Maslaŋa ya ti agudar zlam ni ti, Melefit amatraḅ naŋ kala-kala akada ga zlam gayan ya agudar ni. Adaba Melefit ti agrafəŋa seriya kè mis a dek, àmbrəŋ maslaŋa nahan do.

4

¹ Lekulum ya ti kəbum àna evidi ni, ku way way do mǎgri jiri akada ya təgri ana mis

ndahan ya ti nday evidi do ni. Səruma lekulum day Bay məgur kuli àbu, naŋ àbiyu a hud melefit bu.

Sawari ndahan ya Pol avi ana ndam ge Krist ni

² Həŋgalum Melefit kəlavad, kəmbərəŋum ba. Ka ya ti kahəŋgalum Melefit ni ti araŋa nahan əgəjazlki ahàr ke kuli ba, grumi səsi daya.

³ Həŋgalumi Melefit ana leli daya, ti mǎvi divi ana leli ga məhiaba ma manğahani ya àki ke *Krist na ana mis a. Nu nəvu a danğay bu ahalay ti azuhva ma gani nani. ⁴ Həŋgalum Melefit ti nədafaya ma nana lala, akada gayan ya awayay na.

⁵ Jalum ahàr lala ahəmamam kanjəhadum e kidin ga ndam ya tǎfəki ahàr ke Krist bu do ni. Tamal kislumki mǎgri zlam sulumani ana tay tata ti grum, kəmbərəŋum ba. ⁶ Ahàr àdəm kəhumi ma ana mis ti àna ma sulumani ; ma gekuli ni mǎcər akada ga zlam ya estena afəŋ ni. Ahàr àdəm kəsərum məhəŋgrifəŋani kà pakama ana ku way way do lala.

Pol endeveriŋ zlapay gayan

⁷ Nu nəbu nanjəhad ahəmamam ti wur ga mən geli Tisik kwa ti amanğəhadı ma gani dek ana kuli. Naŋ ti nawayay naŋ dal-dal ; leli məbu magrakabu tǎwi ga Bay geli ata naŋ. Naŋ àbu agray tǎwi lala, àmbrəŋ do. ⁸ Nəsləroru naŋ afa gekuli ti nahkay, nawayay

ti kâsêrum manjêhad geli, akaba nawayay ti mâvikivu njêda ana kuli. ⁹ Nêslêroru nan ti nday ata wur ga mên geli Onezim. Onezim ti nawayay nan dal-dal, nan day agray tawi lala, âmbrên do ; nan mis ga kesa gekuli. Nday gani atanjêhadi ere ye ti agravu ahalay ni dek ana kuli.

¹⁰ Aristark àgria sa ana kuli a ; nan àbu a dangay bu ahalay akaba nu. Mark wur ga wur ga mên ga bên ga Barnabas day àgria sa ana kuli a. Mark ti mândêmkia ma, mabêkia ma gani ka wakita, mêslêrikaboja ana kuli a. Tamal ênjua afa gekuli a ti kêgêsumkabá nan a lala. ¹¹ Yezu nan ya ti tázalay Zêstus ni day àgria sa ana kuli a. Nday gani mahkêrani ya tégri sa ana kuli ni ti nday ndam *Zêde ya magrakabu tawi ga *Mêgur ge Melefit akaba tay ni, do ni ti ndam Zêde ndahanj tákibu ke leli bi. Nday gani tævua njêda dal-dal.

¹² Epafra mis ga kesa gekuli day àgria sa ana kuli a. Nan àbu agri tawi ana Yezu *Krist, nan àbu akadvu àna mahênjali Melefit ana kuli kêlavad. Awayay ti kêzum njêda gekuli dek, aranja àhêcikivu ana kuli ba, kâsêrum ere ye ti Melefit awayay ni dek lala mæk kêgrum. ¹³ Nagrakia sedi a : nan àbu agray tawi kay azuhva kuli, azuhva ndam

Lewadisi, azuhva ndam Hiyeropolis daya. * ¹⁴ Luk zal doktor ni àgria sa ana kuli a daya ; nan ti mawayay nan dal-dal. Demas day àgria sa ana kuli a.

¹⁵ Grumi sa geli ana bêza ga mên geli ya ti e Lewadisi ni, grumi sa ana Nimfa akaba ana ndam ga Yezu ya ti *têcakalavu afa gani ni daya. ¹⁶ Ka ya ti etijênjia wakita hini ana kuli a ni ti slêrumikaboru ana ndam ga Yezu ya têcakalavu e Lewadisi ni ti tôru tîjênji ana tay bilegeni. Lekêlum day kêjênjum wakita ya ti têslêrikaboru ana ndam Lewadisi ni. ¹⁷ Humi ana Ersip : « Bi slimi ana tawi ya tævuk ga mægriani ana Bay geli ni, graba tawi na dek lala. »

¹⁸ Nu Pol nêgri sa ana kuli ; sa hini ti nu nuani nêbêki àna ahar goro. Sêrumki nu nêbu a dangay bu. Melefit mægri sulum gayan ana kuli ti.

* 4:13 Kolos, Lewadisi akaba Hiyeropolis ti kesa mahkêr cifa cifa.

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Tesalonik
enjenjeni ni
Ere ye ti mɛdɛmki
ka wakita ga Pol
ya àbikioru ana
ndam Tesalonik
enjenjeni ni**

Maslaɗa ya ti àbaki wakita hini ni ti àdafa slimi gayaɗ a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 2.18). Ka ya ti àbaki wakita ni ti naɗ a Koreɗ ; àslɛroru Timote a Tesalonik ; Timote àra àslɛkabiya ti àhi ma ana Pol àki ka ndam Tesalonik, mɛk Pol àbikioru wakita ni ana tay (3.1-6 ; Tɔwi 18.5).

Bay ya ti àhi ma ga Yezu ana ndam Tesalonik enjenjeni ni ti Pol (Tɔwi 17.1-10). Pol àpɛs afa ga ndam Tesalonik kay ndo, adaba ndam Zude tawayay tɛgɛs naɗ (Tɔwi 17.5, 10) ; ere ye ti àgravu ni ahɛli ahàr, awayay epi tay ga mɛvi njɛda ana tay, ay àngɛt ahar gani ndo. Nahkay ti àbikioru wakita hini ana tay ga mɛvi njɛda ana tay akaba ga macahi zlam ana tay.

Ka palahar ye enjenjeni ga pakama gayaɗ ni (1-3) Pol avi njɛda ana ndam Tesalonik ya tɛfaki ahàr ka Yezu ni. Àhi ana tay Melefit àdaba tay ededɪɗ ededɪɗena : àdafaki Melefit àdaba tay a ti njɛda ga Mɛsuf Njɛlatani ya àgray tɔwi e kidɪɗ gatay bu ni (1.4,

6). Ku tamal mis ndahan tɛgri daliya ana tay nɛngu ni, Mɛsuf Njɛlatani àbu agray tɔwi e kidɪɗ gatay bu dal-dal (1.6). Pol àhi ana tay ahɛmamam naɗ naɗani àgray tɔwi a Tesalonik ni : àgɛski gɛdakani ga ndam ga Yezu weley weley do dek mɛgray tɔwi akada ga Pol ya àgray ni (2.1-12). Àhi ana tay awayay tay dal-dal, awayay mici ma gatay ni (2.17-3.10).

Pol àhi ana ndam Tesalonik tɛnjɛhad akada ge Melefit ya awayay ni : leli day ahàr àdɛm mɛnjɛhad nahkay (4.1-12 ; 5.12-22). Àcahi zlam nahɛn ana tay, àhi ana tay ku tamal mis ndahan tɛmɛta nɛngu ni, atangaba e kisim ba ka fat ya ti Yezu amanga ni ; ku tamal mɛsɛr vad gani do nɛngu ni atangaba ededɪɗ ededɪɗena (4.13-5.11). Nahkay ku tamal ndam ga Yezu tɛmɛt nɛngu ni àhɛli ahàr ana leli ba. A wakita hini bu dek Pol àhi ma ga vad ga Yezu ya amanga ni ana ndam Tesalonik ni sak kay (1.10 ; 2.19 ; 3.13 ; 4.16 ; 5.23). Pol àdɛm Melefit amajɛgay ndam gayaɗ ni, arana emiɗɗkia tay ke divi a do, duk abivoru ana vad ga Yezu ya amanga ni. A vad gani nani ti leli dek amɛmɛrvu dal-dal, amɛgri sɛsi ana Melefit ana zlam gayaɗ ya àgri ana leli ni dek.

Sa ga Pol

1 Mɛbaki wakita hini ti nu Pol leli akaba Silas ata Timote. Mɛbikioru ti ana

kuli ndam ga Yezu ya *kacalumvu a Tesalonik ni. Lekulum ti kabum akada mis balan akaba Ban geli Melefit nday ata Bay geli Yezu *Krist. Nday gani tagri sulum gatay ana kuli, tagray ti *kanjehadumkabu ana sulumani ti.

Manjehad ga ndam Tesalonik ya tafaki ahâr ka Yezu ni

² Leli mabu magri susi ana Melefit azuhva kuli dek kalavad; ka ya ti mahanggalay nan ni ti mabu macali slimi ana kuli. Mambren³ majalaki ahâr ke kuli ke meleher ga Ban geli Melefit do. Mabu majalaki ahâr ti ka zlam gekuli ya kagrump ni: kabum kafumki ahâr ka Bay geli Yezu *Krist, nahkay kagrumpi tawi; kabum kawayum nan, nahkay kacakum daliya azuhva nan; kaseruma amagri zlam sulumani ana kuli daya, nahkay kabum kebesam. ⁴ Baza ga mmawa, leli masera Melefit awayay kuli, adaba kuli a, ⁵ adaba ka ya ti mору afa gekuli, mahi *Ma Mweni Sulumani ana kuli ni ti, madam ti ana ma cilin do: magray tawi ti ana njada ge Melefit ya *Masuf Njlatani avi ana leli ni daya; ana njada gani nani ti masera ma geli ya mahi ana kuli ni ti ma ge jiri ededin. Kaseruma ahemamam leli manjehad e kidin gekuli bu, magray tawi azuhva kuli ni. ⁶ Lekulum day kambatumkaba manjehad gekuli a, egia kagrump zlam akada geli ni, kagrump zlam akada ga Bay geli ni daya.

Ka ya ti kagesumkabu ma ge Melefit ni ti lekulum kabum kacakum daliya dal-dal; ku tamal nahkay nangu ni kagesumkabu ana mamerana. Avi mamerani gani nani ana kuli ti Masuf Njlatani. ⁷ Ndam mafaki ahâr ka Yezu ka had Mesedawen akaba ka had Eseyi ni dek tara ticia ere gekuli ya kagrump nahkay na ti nday day tawayay tagray akada nani. ⁸ Azuhva tawi gekuli ya kagrump ni ti ndam Mesedawen akaba ndam Eseyi ticia ma ga Bay geli a. Ay tici ti nday cilin do: ku eley eley do dek mis ticia gekuli ya kafumki ahâr ke Melefit na. Nahkay ti ku madamki ma ndo nangu ni ticia ma gana andava. ⁹ Mis tabu tazlapaki ke leli, tadam lekulum kagesumkabu leli a lala. Tadam kambrenjuma para, kambatumkaba majalay ahâr gekuli a, kiguma ndam magri tawi ana Melefit a daya. Kaseruma Melefit ti nan abu ana sifa, nan Melefit ededin ededin. ¹⁰ Nahkay kabum kajegump sarta ga Wur gayan ya amaslakabiya e melefit ba ni. Wur gayan nani ti Yezu; ameta mak angaba e kisim ba, amahangay leli. Nahkay ka fat ya ti Melefit amazumki beruv ke mis ni ti Melefit amazumki ke leli do.

2

Tawi ga Polya agray a Tesalonik ni

¹ Baza ga mmawa, lekulum lekulumeni kaseruma, ka ya

ti mòru afa gekùli ni ti, mòru ti ga magray zlam masakani do. ² Kàsèruma daya, wudaka mòru afa gekùli ni ti tàgribya daliya ana leli a, tìndivbya leli e Filip a. Afa gekùli day mis kay tàwayay mægèskabu leli ndo. Ku tamal nahkay nən̄gu ni, Melefit geli àvia njəda ana leli ga məhi *Ma Məweni Sulumani gayan ana kùli a. ³ Ka ya ti məhi ma gani nani ana mis ni ti māsəkad malfada do, mādəbi zlam ana hud geli àna nan̄ do, mǎgosay mis do. ⁴ Melefit àsəra leli a, nahkay adaba leli ga məhi Ma Məweni Sulumani ana mis a. Ka ya ti məhi ma gani ana mis ni ti mawayay ti mis tǎzləbay leli do ; mawayay ti Melefit mǎzləbay leli sawan̄. Adaba Melefit ti àsəra majalay ah̄ar ge mis a. ⁵ Kàsèruma day-day leli məhi ma ana kùli ga magosay kùli ndo, day-day mādəbafəna zlam kè kùli a ndo daya. Melefit esliki magray sedi gani. ⁶ Ngay mis tǎzləbay leli kwa ti mādəm ndo ; ku lekulum, ku mis ndahan̄ nən̄gu ni mādəm ndo. ⁷ Ku tamal nahkay nən̄gu ni leli ndam *asak ge *Krist ti akal misliki mǎfəki ngasa ke kùli tata, ay ti mǎgray nahkay ndo. Leli mǎnjəhad e kidin̄ gekùli bu ni ti kudufa akada ga mən̄ ga bəza ya ti abi slimi ana bəza gayan ni. ⁸ Leli mawayay kùli dal-dal ; nahkay ka ya ti leli afa gekùli ni ti mawayay məhi Ma Məweni Sulumani ge Melefit ana kùli cilin̄ ndo : ku tamal tǎbazl leli azuhva

kùli nən̄gu ni akal mægèskabu daya. Leli mawayay kùli ti nahkay. ⁹ Bəza ga mmawa, sərunki ka ya ti məhi Ma Məweni Sulumani ge Melefit ana kùli ni ti mǎgra tǎwi nahan̄ a, mǎlafat akaba mǎlavad gani do dek mǎgra tǎwi gana, àmətəb̄kaba leli a dal-dal. Mǎgray nahkay ti adaba mawayay ti kàcakum daliya ga məvi zlam ana leli ba.

¹⁰ Ka ya ti leli mǎbu e kidin̄ gekùli ndam mǎfəki ah̄ar ka Yezu ni bu ni ti mǎnjəhadə njələta, mǎgra zlam ge jiri a, maslan̄a àcalki leli ka zlam magudarani ndo. Kisləmki magrakia sedi gana ke leli a tata ; Melefit day agrakia ke leli a tata. ¹¹ Kàsèruma, mǎnjəhad akaba ku way way do gekùli ti akada ga bən̄ ga bəza ya anjəhad akaba bəza gayan, afi ah̄ar ana tay ni. ¹² Sak kay mādəfikia divi ana kùli a, mǎvia njəda ana kùli a, məhi ana kùli ah̄ar adəm kǎgrum ere ye ti Melefit awayay ni kwa. Adaba Melefit azalay kùli, awayay ti kǎhərumiyu a Məgur gayan vu, a mǎlan̄ masladani gayan vu.

¹³ Mǎmbrən̄ mǎgri səs̄i ana Melefit do, adaba ka ya ti məhi ma ge Melefit ana kùli ni ti kǎgəsunkabá. Kǎgəsunkabu ti akada pakama ge mis hihirikeni do ; kǎgəsunkabu ti akada pakama ge Melefit. Nani pakama ge Melefit ededin̄, nan̄ àbu avi njəda ana kùli, lekulum ya ti kǎfumki ah̄ar ka

Yezu ni. ¹⁴ Bəza ga mmawa, ere ye ti àgrakivu ka ndam ge Melefit ya təfəki ahàr ka Yezu Krist, təcakalavu ka had *Zude ni ti àgrakiva ke kuli a daya. Ndam ga had gekuli təgria daliya ana kuli a akada ga ndam *Zude ya təgri ana ndam gatay ya təfəki ahàr ka Yezu na. ¹⁵ Tàkad Bay geli Yezu, tàbazl ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni akaba təgri daliya ana leli ni ti ndam Zude. Gatay ya təgray nahkay ni ti àbəlafəŋ kè Melefit do ; tìgia ndam ezir ge mis a dek daya. ¹⁶ Leli məbu məhi ma ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni, ti Melefit mähəngay tay, ay ndam Zude ni tawayay təcəfəŋa leli a. Nahkay ti tagudarkivu zlam àkivu ka zlam magudarani gatay ya təgudar a sarta bu dek ni. Ay nihi ti Melefit àzumkia bəruv ka tay a.

Pol awayay akoru amənjiyu ndam Tesalonik

¹⁷ Bəza ga mmawa, leli ti àpəsa bal mīpivu akaba kuli ndo. Ay ku tamal mīpi kuli ndo nəŋgu ni, leli məbu majalaki ahàr ke kuli. Nahkay ti leli məbu makadvu dal-dal ga moru məmənjiyu kuli. ¹⁸ Məwaya manğona afa gekuli a. Nu Pol nətəkara sak cə ga moroni afa gekuli a, ay *Seteni àcafəŋa nu a. ¹⁹ Azuhva kuli ti leli məsəra Melefit amagray zlam sulumani ya àdəm amagray ni. Nahkay leli məbu məmərnu azuhva

kuli. Nğay məbu məmərnu azuhva kuli daya ti kəsərum ndo waw? Məsəra ka ya ti Bay geli Yezu amanğa ni ti amazləbay leli azuhva təwi geli ya məgray e kidin gekuli bu ni; nahkay məmərnu akada ga maslaŋa ya ti àtama mis ndahaŋ àna hwa, mək təvi zlam sulumani ka duwa gani ni. ²⁰ Nahkay məmərnu ti azuhva kuli; mazləbay Bay geli Yezu ti azuhva kuli daya.

3

¹ Nahkay zla nahəma, leli misliki mebeseni va do; mədəm ahàr àdəm leli ndahaŋ ni manjəhad a Ateŋ hayaŋ, ² məsləroru Timote afa gekuli. Naŋ ti wur ga məŋ geli, məgri təwi ana Melefit ka ahar bəlaŋ, məhiору *Ma Məweni Sulumani ge *Krist ana mis. Məsləroru naŋ afa gekuli ti ga məvi njəda ana kuli, ti kəmbərəŋum məfəki ahàr gekuli ka Yezu ba. ³ Məgray nahkay ti, məwayay ti a hud ga daliya ya kacakum ni bu ni ti maslaŋa èjikia ke divi a ba. Daliya gani nani ti kəsəruma lala: ahàr àdəm məcakum kwa. ⁴ Ka ya ti leli məbu e kidin gekuli bu ni ti məhiva ana kuli a, mədəm ahàr àdəm məcakum daliya ni kwa. Kəsəruma, ere ye ti mədəm ni àgrava ededən a. ⁵ Ègia nahkay ti nisliki mebeseni va do, nəsləroru Timote afa gekuli ga məsər ahəmamam, kəfumki ahàr ka Yezu ni, adaba nədəm bi *Seteni amagosay kuli. Məwayay ti təwi geli ya

màgray e kidîŋ gekûli bu ni ègi zlam masakani ba.

6 Ay nihi ti Timote àslakabiya afa gekûli a, ènjia afa geli a. Ma gayan̄ ya àhi ana leli ni ti àmèri b̄aruv ana leli dal-dal: àdàm lekûlum k̄abum k̄afumki ah̄ar ka Yezu lala, k̄abum kawayumvu daya. Ka ya ti kajalumki ah̄ar ke leli ni ti k̄am̄arumvu àna nan̄. Nahkay kawayum mipi leli akada geli ya mawayay mipi kûli ni. 7 B̄aza ga mmawa, leli m̄abu macakay daliya dal-dal, ay ma ga Timote ya àhi ana leli àki ka m̄af̄eki ah̄ar gekûli ka Yezu ni àvia nj̄ada ana leli a. 8 Nahkay ma gayan̄ ya àdàm lekûlum k̄ambr̄eŋum m̄af̄eki ah̄ar gekûli ka Bay geli Yezu ndo ni ti, kala akada àvia sifa m̄awena ana leli a. 9 Leli m̄abu m̄am̄arvu dal-dal k̄e meleher ge Melefit geli azuhva kûli; nahkay ku m̄agri s̄asi ana Melefit ah̄amamam ah̄amamam azuhva kûli n̄eŋgu ni, s̄asi gani ah̄eca. 10 M̄elafat akaba m̄elavad̄ gani do dek mah̄eŋgalay Melefit, m̄ambr̄eŋ do; mawayay mipi kûli àna eri geli, mawayay m̄avi nj̄ada ana kûli ti m̄af̄eki ah̄ar gekûli ka Yezu ni m̄asagakivu, m̄ôru kama kama.

11 B̄eŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu àna ah̄ar gatay gatayani tâvi divi ana leli ga moroni afa gekûli ti. 12 Lekûlum k̄abum kawayumvu, k̄abum kawayum mis ndahan̄ dek daya: Bay geli m̄avikivu

nj̄ada ana kûli ti mawayavani gekûli m̄asagakivu, m̄ôru kama kama, akada geli ya ti mawayay kûli ni. 13 M̄avikivu majalay ah̄ar sulumani ana kûli, ti lekûlum ak̄al̄abum ndam *nj̄elatani k̄e meleher ga B̄eŋ geli Melefit. Nahkay ka fat ya ti Bay geli Yezu aman̄ga akaba ndam gayan̄ nj̄elatani na dek ni ti at̄eŋḡat̄eŋa zlam magudarani k̄e kûli a do. [Aya nahkay !]

4

Manj̄ehad̄ ga ndam nj̄elatani ge Melefit

1 B̄aza ga mmawa, ah̄amamam ndam ge Melefit tanj̄ehad̄ ti tâb̄elaf̄eŋ ni ti m̄ahiaba ana kûli àndava; lekûlum k̄abum kanj̄ehad̄um nahkay. Ay nihi ti ere ye ti àḡeŋi ga m̄ahiani ana kûli ni ti nihi: mah̄eŋgalay kûli, m̄ahi ana kûli àna slim̄i ga Bay geli Yezu: k̄ambr̄eŋum ba, grumkivoru kama kama. 2 Ma ga Bay geli Yezu ya m̄ahi ana kûli ah̄amamam kanj̄ehad̄um ni ti k̄s̄aruma àndava. 3 Ere ye ti Melefit awayay ni ti nihi: nj̄ehad̄um akada ga ndam gayan̄ *nj̄elatani ya tanj̄ehad̄ ni; k̄egr̄um mes̄wehvu ba. 4 Ti ku way way do e kidîŋ gekûli bu m̄as̄ar ah̄amamam tanj̄ehad̄ ata wal gayan̄ ni: tânj̄ehad̄ nj̄elata, ti mis ndahan̄ tâzl̄abay tay. 5 K̄iḡum evid̄i ga mad̄abay w̄al akada ga ndam ya ti tâf̄eki ah̄ar ke Melefit do ni ba. 6 Àki ka ma hini ti maslan̄a àgudari

zlam ana wur ga mənani ba, àgosay nan ba daya. Məhia ana kəli a àndava, məhikivu ana kəli keti: Bay geli amatraḅ ndam ya ti tagray zlam nday nani ni. ⁷ Adaba Melefit àzalay leli ti ga magray mesəwehvu do; àzalay leli ti ga manjəhadani njəlata sawan. ⁸ Nahkay ti tamal maslanə àgəskabu pakama hini do ni ti, àgəskabu do ni ti pakama ge mis do; àgəskabu do ni ti pakama ge Melefit nan ya ti avi Məsuf gayan njəlātani ana kəli ni sawan.

⁹ Àki ka mawayavani e kidin gekəli ya kəfumki ahàr ka Yezu ni bu ni ti məbiki ma gani ka wakita ana kəli va do, adaba Melefit àcahia zlam gana ana kəli a àndava, nahkay kəbum kawayumvu lala, ¹⁰ kəbum kawayum ndam geli ya ka had Mesedəweñ ni dek daya. Ay nihi ti bəza ga mmawa, məhi ana kəli ahàr àdəm mawayavani gekəli ni mōru kama kama. ¹¹ Məhi ana kəli keti: zum njəda gekəli ga manjəhadkabani àna sulumani; ti ku way way do məbi slimi ana təwi gayan cilin, ti mənəgəti zlam ana huḁ gayan àna təwi ga ahar gayan gayanani. Ma gani nani ti məhia ana kəli a ahaslana àndava. ¹² Tamal kəgrum nahkay ti manjəhad gekəli amaḅəlafəñ kà ndam ya ti təfəki ahàr ka Yezu ndo ni. Ekihindəmfiña zlam kə mis ndahan a do daya.

Mangabana e kisim ba akaba manja ga Yezu a

¹³ Bəza ga mmawa, àki ka bəza ga mən geli ya təmət ni ti, mawayay ti kəsərum ma gani lala, ti ahəli ahàr ana kəli akada ya ti ahəli ahàr ana mis ndahan ya ti təsər ma gani do ni ba. ¹⁴ Məsəra Yezu aməta mək àngaba e kisim ba. Nahkay ti məsəra ndam ya təfəki ahàr ka Yezu, təmət ni ti Melefit aməmrəñ tay do. Amahəngaraba tay e kisim ba, atanjəhad akaba Yezu.

¹⁵ Pakama geli ya məhi ana kəli ni ti pakama geli geleni do, ga Bay geli. Pakama gani nahkay hi: ka fat ya ti Bay geli amanja nahəma, leli ya məbu àna sifa, məmət ndo ni, amoru afa gayan enji ga ndam ya təməta àndava ni do simiteni. ¹⁶ Adaba ka fat gani nani ti Melefit amədam sarta ənija, mək gəḁakani ga *məslər ge Melefit aməzlah, mezlelim ge Melefit amahənday; eslini Bay geli amasləkabiya e melefit ba. Ka sarta gani nani ndam ge *Krist ya təmət ni ti atəngaba, ¹⁷ kələn gani leli ya məbu àna sifa ni, Melefit aməhəloru leli akaba tay a maklaḅasl vu; leli dek aməbakabu ahàr akaba Bay geli agavəla, leli dek amanjəhad akaba Bay geli ga kanjay-kanjayani. ¹⁸ Nahkay ti zum njəda àna ma hini ya nəhi ana kəli ni, lekələm day humi ana ndam gekəli ndahan ti təzay njəda bilegeni.

5

¹ Bəza ga mmawa, àki ka sarta ya ti zlam nday nani atagravu ni ti mǎbiki ma gani ana kǎli va do, adaba ² kǎsǎruma pakama gana àndava: vad ya ti Bay geli amanğa ni ti mis tǎsǎr do. Amanğa ti akada ga zal akal ya ara ga mǎlavad a ni. ³ Nahkay ka ya ti mis atadǎm : « Leli mǎbu a barbaray bu, arañ a àbi agrakivu ke leli bi » ni ti Melefit emizinqaba tay a hǎya. Zlam gani nani amǎdǎkiaya ka tay a ti akada ga wal a hud, wur ajibiyu aslǎr ni. Ka fat gani nani ti nday gani atǎtamfǎña kǎ daliya na do. ⁴ Ay lekǎlum nahǎma bəza ga mmawa, manjǎhad gekǎli ti akada ga ndam ya tanjǎhad a mǎlan ziq-ziqeni bu ni do. Nahkay vad gani nani amǎdi ahǎr ana kǎli akada ga zal akal ni do, ⁵ adaba lekǎlum dek kǎbum kǎgrum tǎwi a mǎlan masladani bu, ga mǎlafat. Leli ti ndam ya tagray tǎwi a mǎlan ziq-ziqeni bu ga mǎlavad ni do. ⁶ Nahkay minjǎm dǎwir akada ga nday ndahan ni ba ; manjǎhadum eri, mǎbumi slimu ana ahǎr geli ti mǎgudarum zlam ba. ⁷ Adaba nday ya ti tinji dǎwir ni ti tinji ti ga mǎlavad ; nday ya ti tisi zum akad tay ni ti tisi, akad tay ti ga mǎlavad. ⁸ Ay leli ti magray tǎwi ga mǎlafat ; nahkay mǎbumi slimu ana ahǎr geli ti mǎgudarum zlam ba. Leli mǎfǎki ahǎr ka Yezu, mawayavu daya : zlam nday

nani ti tǎgia akada ge endǎwi ga ambǎl ga ndam slewja ya ti tabakabu, tanğah gugum gatay àna nan na. Mǎsǎra Melefit amahǎngay leli : geli ya mǎsǎra amahǎngay leli ni ti ǎgia akada gadagar ga ndam slewja ya tǎbǎvu a ahǎr vu, tahǎngay ahǎr gatay àna nan na. ⁹ Adaba Melefit àzalay leli ti ga mǎzumki bǎruv ke leli do ; àzalay leli ti ga mahǎngay leli azuhva tǎwi ga Bay geli Yezu *Krist ya ǎgri ana leli ni. ¹⁰ Krist ti àmǎt azuhva leli. Nahkay ku leli mǎbu àna sifa, ku mǎmǎta nǎnggu ni, awayay mǎvi sifa gayan ana leli ti mǎnjǎhad ka ahǎr bǎlan akaba nan. ¹¹ Nahkay zla nahǎma, ku way way do e kidiq gekǎli bu mǎvi njǎda ana maslan nahan, ti mǎfǎki ahǎr gekǎli ka Yezu ni mǎru kama kama. Lekǎlum kǎbum kǎgrum àndava, ay ti kǎmbrǎnum ba.

Ma ga Pol gǎrgǎrani akaba sa gayan

¹² Bəza ga mmawa, mawayay ti kǎgǎsumiki ma ana ndam ya ti tagray tǎwi ga Bay geli e kidiq gekǎli bu ni. Nday ti Bay geli àdiyutay ga mǎdi kama ana kǎli akaba ga mǎziaba azay slimu ana kǎli a. ¹³ Hǎngrumioru ahǎr a had ana tay, wayum tay dal-dal azuhva tǎwi gatay ya tagray ni. Njǎhadum àna sulumani e kidiq gekǎli bu.

¹⁴ Bəza ga mmawa, ere ye ti mǎhi ana kǎli ni ti nihi : Tamal mis agray masǎfa ti humiki ; tamal mis agray anğwaz ti vumi njǎda ti ǎgray

anɣwaz ba ; tamal mis èsliki mɛfɛki ahàr ka Yezu va do ni ti jɛnumki nanɣ ; ku way way do ðek, besumi. ¹⁵ Bumvu slimi : tamal maslaɲa àgudaria zlam ana maslaɲa nahanɣ a ti, maslaɲa gani àhəŋgrivu ba. Ahàr àdɛm ku way way do mawayay mɛgri sulum ana maslaɲa nahanɣ e kidinɣ gekɛli bu akaba ana mis ga dala ðek kwa.

¹⁶ Mərumvu kəlavad ;
¹⁷ kəmbɛrəɲum mahəŋgalay Melefit ba ; ¹⁸ ku mam agravu mam nəŋgu ni grumi sɛsi ana Melefit. Zlam gani nani ðek ti Melefit awayay kəgrum, adaba lekɛlɛm kəbum akaba Yezu *Krist akada mis bəlanɣ.

¹⁹ Kəcumfəɲa *Məsuf Njəlatani ga magray tɛwi e kidinɣ gekɛli ba ba. ²⁰ Tamal maslaɲa àhəŋgaraya pakama ge Melefit e kidinɣ gekɛli ba nahəma, kəzum pakama gani akada ma masakani ba. ²¹ Ku maslaɲa gani adɛm mam mam do nəŋgu ni mənɣumkia lala day. Tamal ere gani àbəlay ti gəsunkabá. ²² Jəgum ahàr gekɛli ti kəgudarum zlam ba ; ku mam mam day kəgudarum ba.

²³ Melefit nanɣ ya ti agray ti araɲa àhəli ahàr ana leli do ni, àna ahàr gayanɣ gayanɣani mɛgray ti lekɛlɛm kígum ndam gayanɣ njəlatani, araɲa àhəcikivu ana kɛli ba ti. Májəgay kɛli lala ; májəgay vu gekɛli, sifa gekɛli akaba majalay ahàr gekɛli ðek ti. Nahkay ka fat ya ti Bay geli Yezu Krist amara ni ti atəŋgətfəɲa zlam magudarani

kè kɛli ga macalki kɛli a do. ²⁴ Bay ya ti azalay kɛli ni ti Bay Melefit gani, agray ere ye ti àdɛm amagray ni ðek. Nahkay amagray zlam gani nani daya.

²⁵ Bəza ga mmawa, həŋgalumi Melefit ana leli.

²⁶ Grumi sa geli ana bəza ga mənɣ geli ni ðek akada ga ndam njəlatani ge Melefit ya tagravu sa ni.

²⁷ Nəhi ana kɛli àna slimi ga Bay geli : kam-kam jəŋgumi wakita hini ana bəza ga mənɣ gekɛli ðek.

²⁸ Bay geli Yezu Krist mɛgri sulum gayanɣ ana kɛli ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Tesalonik ye cɛ ni Ere ye ti mɛdɛmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Tesalonik ye cɛ ni

Maslaɲa ya ti àbɛki wakita hini ni ti àdɛfa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 3.17). Ka ya ti àbɛki wakita ni ti bi naɲ a Korɛɲ akada gayan ya àbikioru wakita ana ndam Tesalonik enjenjeni ni ; ahar gɛdɛkani ma ga wakita nday cɛeni ni ti ma bɛlaɲ.

A wakita hini bu Pol àvi njɛda ana ndam ga Yezu ya a Tesalonik ni keti : àhi ana tay ku tamal mis ndahan tɛgri daliya ana tay naɲgu ni tɛmɛrvu, adaba daliya gani nani adafaki Melefit àgɛskabá tay a (1.5). Àdɛm keti : Yezu amaslɛkabiya e melefit ba, amagrafɛɲa seriya kɛ mis a dɛk, amɛhɛl ndam gayan (1.5-10). Aya Tesalonik ti mis ndahan tɛdɛm Yezu àɲga àndava : Pol àdɛm ma gani nani ti ma ga malfada ; si mis cudayani amaɲgazlava day kwa (2.1-11). Nahkay zla nahama ndam Tesalonik ni tɛmbrɛɲ mɛfɛki ahàr gatay ka Yezu ba (2.13-15).

A wakita gayan ya àbikioru ana tay enjenjeni ni bu ni ti Pol àdɛm ku way way

do mɛɲgɛti zlam ana hud gayan àna tɛwi ga ahar gayan gayanani (1 Tesalonik 4.11). Ahalay day àhi ana tay tɛhɛdɛkɛɲa kà ndam ya tagray masɛfa na, adaba ndam nday nani tiwisiri ahàr ana mis (3.6-15).

Sa ga Pol

¹ Mɛbɛki wakita hini ti nu Pol leli akaba Silas ata Timote. Mɛbikioru ti ana kɛli ndam ga Yezu ya *kacalumvu a Tesalonik ni. Lɛkɛlum ti kɛbum akada mis bɛlaɲ akaba Bɛɲ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu *Krist. ² Bɛɲ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tɛgri sulum gatay ana kɛli, tɛgray ti *kɛɲhɛdɛm kabu àna sulumani ti.

Melefit amagrafɛɲa seriya kɛ mis a

³ Bɛza ga mmawa, ahàr àdɛm mɛgri sɛsi ana Melefit kɛlavɛd azuhva kɛli. Geli ya mɛgri sɛsi ni ti àbɛlay, adaba mɛfɛki ahàr gekɛli ka Yezu àbu asagakivu. Mawayavani e kidiɲ gekɛli bu day àbu asagakivu dal-dal ; ku way way do e kidiɲ gekɛli bu awayay bɛza ga mɛɲani dal-dal. ⁴ Ka ya ti leli mɛbu e kidiɲ ga ndam ga Yezu ya *tɛcokalavu a kɛsa gɛrgɛrani bu ni ti leli mɛbu mazlɛbavu ana kɛli, adaba mis tɛgri daliya ana kɛli gɛrgɛri kay day kɛbesum, kɛmbrɛɲum mɛfɛki ahàr gekɛli ka Yezu do daya.

⁵ Lɛkɛlum kɛbum kacakum daliya nahkay ti, adafaki Melefit amagrafɛɲa seriya kɛ

mis a ti àna jiri. Kacakum daliya gani nani ti adaba agur kùli ti Melefit, nahkay daliya gekùli ya kebesum ni adafaki lekulum a Məgur gayaŋ bu ededŋ. ⁶ Iy, Melefit amagra y seriya ti ge jiri : aməgri daliya ana ndam ya təgri daliya ana kùli ni. ⁷ Lekulum ya kacakum daliya ni Melefit amagra y ti akəpəsumaba àna sulumana ; leli day aməpəsaba akaba kùli a ka ahar bəlaŋ. Zlam gani nani amagra yu ti ka sarta ya ti Bay geli Yezu amanğazlavu a huđ melefit bu ni. Amanğazlava ti amanğa akaba ndam məslər gayaŋ njəda-njədana. ⁸ Ka ya ti amara ni ti amara àna aku mibefteni ga məgri daliya ana ndam ya təsər Melefit do ni akaba ana ndam ya təgəskabu *Ma Məweni Sulumani àki ka Bay geli Yezu do ni. ⁹ Nday gani atəcakay daliya, Melefit amatrađ tay ga kaŋgay-kaŋgayani. Amagra y ti tənəhad drin drin akaba Bay geli. Bay geli ni ti njəda-njədani, anjəhad a məlaŋ masladani gayaŋ bu, ay ndam nday nani etipi naŋ do simiteni. ¹⁰ Zlam gani amagra yu ti ka sarta ya ti amanğa ni. Zlam gani amagra yu ti, ti ndam gayaŋ təzləbay naŋ ; ndam ya təfəki ahər ni dek atəmər vu àna naŋ. Ka fat gani nani lekulum day akələmkibu ka tay, adaba kəgəsumkabá pakama ya ti məhi ana kùli na.

¹¹ Nahkay məbu mahəŋgali Melefit ana kùli kələvad, mawayay ti mągray ti kigum

njələta, ti kəŋgətum sifa ya ti əzalakibiyu kùli ni. Mawayay ti məjənaki kùli àna njəda gayaŋ ge mendeve riŋ zlam sulumani ya ti kawayum kəgrum ni dek akaba təwi ya kəgrum adaba kəfumkia ahər a ni. ¹² Tamal zlam nday nani əgrava ti mis atazləbay Bay geli Yezu azuhva kùli, atazləbay kùli azuhva naŋ daya. Zlam nday nani ti Melefit geli nday ata Bay geli Yezu Krist atagra y àna sulum gatay.

2

Wudaka Yezu amara ti mis cudayani amara day

¹ Bəza ga mmawa, məhi ma ana kùli àki ka vad ga Bay geli Yezu *Krist ya amanğa, leli day amacakalavu ka ahar bəlaŋ akaba naŋ ni. Mahəŋgalay kùli, ² məhi ana kùli nahəma, tamal təhi ana kùli vad ga Bay geli ènjia ti kəgrum anğwaz ba ; ahər ahəli ana kùli weceweci ba ; dəgəzluma ahər a lala day. Ku tamal maslaŋa ədəm ahəŋgriaba ma *manğahani ge Melefit ana kùli a, ku maslaŋa ədəm ahəŋgri ma ge Melefit ana kùli ahkay do ni àhi ana kùli leli məbəki ma gani ka wakita nəŋgu ni, kəgəsumkabu ba. ³ Nədəm nahəma, ku ahəmamam ahəmamam nəŋgu ni maslaŋa əgosay kùli àna ma nahkay ba. Adaba wudaka vad gani nani eminjia ti, mis dal-dal atəgəskabu ma ge Melefit va do, mis cudayani day

amanḡazlava kwa. Mis cudayani nani ti Melefit emi-
jiḡ naḡ, ⁴ ay wudaka emiḡiḡ
naḡ ti mis cudayani nani
àcafaḡa mis ga mähəḡgriuru
ahàr a haḡ ana Melefit a.
Àcafaḡa mis ga mähəḡgriuru
ahàr a haḡ ana zlam ya ti
təzalay tay melefit na dek
daya, amədəm naḡ àtama tay
a dek. Naḡ gani ku a *ahay
gədakani ge Melefit ni vu
amanḡahadviyu, amədəm naḡ
Melefit.

⁵ Ka ya ti nu nəbu akaba
kəli ni ti nəbu nəhi ma gani
ana kəli, nihi ti kəsərumki
va do waw? ⁶ Ay nihi ti
zlam nahaḡ acafaḡa naḡ ga
maḡgazlavana, zlam gani nani
ti kəsəruma lala. Ay sarta
gayaḡ emiḡjəa day kwa ti
amanḡazlavu. ⁷ Ku kani day
cuday àbu a duniya bu, ay
àsərvu lala faḡ do. Ay a
vad nahaḡ Melefit amazaba
maslaḡa ya ti acafaḡa mis
cudayani na ga maḡgazlavani
na e divi ba, ⁸ nahkay mis
cudayani ni amanḡazlavu. Ay
ka maḡga ga Bay geli Yezu
a ti Yezu emiviti aməd vit ti
emiḡiḡ naḡ. Yezu amanḡa
ti àna njəḡa dal-dal, nahkay
amanḡələḡkaba naḡ a. ⁹ Mis
cudayani ni amara ti àna
njəḡa ge *Seteni. Amagraḡ
zlam ya ti mis tiḡi ḡay-
ḡay ndo ni, amagraḡ zlam
magray ejep gərgəri kay ga
magosay mis. ¹⁰ Amagraḡ
zlam magudarani ku weley
weley do dek ga magosay
ndam ya ti etijiji ni, adaba
nday gani təwayay jiri ndo ;
tamal təwaya ti akal Melefit

ahəḡgay tay. ¹¹ Nahkay
Melefit àna njəḡa gayaḡ agray
ti təsər zlam ba, təgəskabu ma
ga malfada. ¹² Melefit agray
nahkay ti ga məwəl ndam ya
ti təgəskabu jiri ndo, təwaya
magudara zlam a ni dek àna
seriya.

Melefit àdaba kəli a

¹³ Lekəlum nahəma bəza
ga mmawa, lekəlum ya ti
Bay geli awayay kəli ni, ahàr
ədəm leli məgri səsə ana
Melefit azuhva kəli kələvad,
məmbrəḡ do, adaba kwa
ka mənḡəki gani àdaba kəli
a àndava. Adaba kəli a ti
ga mahəḡgay kəli àna njəḡa
ga *Məsuf Njələtani. Agray
ti kīgəm ndam ge Melefit
ti Məsuf Njələtani gani.
Melefit ahəḡgay kəli ti adaba
kəgəsumkabá jiri a daya.
¹⁴ Nahkay ka ya ti məhi *Ma
Məweni Sulumani ana kəli
ni ti Melefit àzalay kəli ti àna
ma gani nani. Àgray nahkay
ti awayay ti lekəlum day
kəḡnjəhadum akaba Bay geli
Yezu *Krist, kīpəm masladani
gayaḡ ni. ¹⁵ Bəza ga mmawa,
ègia nahkay ti kəmbrəḡum
məfəki ahàr gekəli ka Yezu ba,
gəsumkabá zlam ya məcəhi
ana kəli na ; ku tamal məhi
ana kəli àna pakama ahkay
do ni məbiki ana kəli ka
wakita nəḡgu ni gəsumkabá.

¹⁶ Nahəḡgalay Bay geli Yezu
Krist nday ata Bəḡ geli Mele-
fit. Bəḡ geli Melefit ti awayay
leli, aḡri sulum gayaḡ ana
leli ; nahkay avi njəḡa ana
leli, aməmbrəḡ məviani ana
leli ḡay-ḡay do, agray ti məsər

aməvi zlam sulumani ana leli. ¹⁷ Nahəngalay tay ti təhəngrivu 6əruf ana kəli, təvi njəda ana kəli ga magray zlam sulumani akaba ga mazlapay ma sulumani dek.

3

Həngalumi Melefit ana leli

¹ Bəza ga mmawa, zlam ya agəjəni, mawayay məhi ana kəli ni ti nihi: həngalumi Melefit ana leli ti mis ndahan kay tici ma ga Bay geli, təgəskabu lala akada gekəli ni. ² Həngalumi Melefit ana leli, ti ndam cuday akaba ndam magudar zlam tislaki məgri arəna ana leli ba, adaba mis dek təwayay məgəskabu pakama ga Yezu do.

³ Bay geli ti tamal adəm agray ere gani ti agray ededin, nahkay ti aməvi njəda ana kəli, aməbi slimi ana kəli ti *Seteni əsliki məgri arəna ana kəli ba. ⁴ Leli day Bay geli naṅ əbu avi njəda ana leli; əna njəda gani nani ti məsəra kəbum kəgrum ere ye ti məhi ana kəli grum ni, kama kama day akəgrum, akəmbərənum do. Nahkay ti manjəhad gekəli əhəli ahər ana leli do simiteni.

⁵ Bay geli məvi njəda ana kəli ti kawayum Melefit, kəbesəm daliya kəlavad akada ge *Krist ni daya ti.

Ku way do məgray təwi

⁶ Bəza ga mmawa, məhi ma hini ana kəli ti adaba leli ndam ga Bay geli Yezu *Krist. Məhi ana kəli nahəma, kəhədakumfəjoru kə bəza ga mən gekəli ya tagray masəfa,

təgəskabu zlam ya ti leli məcahi ana kəli ni do ni ba. ⁷ Lekələm ti kəsəruma lala, ka ya ti leli afa gekəli ni ti məgray masəfa ndo. Nahkay zla nahəma, lekələm day grum akada geli ni. ⁸ Məzum daf afa ga masləna ga sulum ndo, məlafat akaba məlavad gani məgra təwi a, məmətaba, məcaka daliya day ti mənget daf. Məgray nahkay ti adaba mawayay ti masləna e kidin gekəli bu acakay daliya ga magal leli ba. ⁹ Leli ti misliki mihindilin zlam kə kəli azuhva təwi geli ya magray ni tata. Ay məgray nahkay ndo ni ti adaba mawayay mədəfiki divi sulumani atam nahan ni ana kəli, ti kəgrum akada geli ni. ¹⁰ Ka ya ti leli afa gekəli ni ti məhiva ana kəli a, məhi ana kəli ahkado: « Tamal mis əwayay magray təwi do ni ti əzum zlam ba daya. »

¹¹ Təhi ana leli ahkado mis ndahan e kidin gekəli bu təbu tagray masəfa, təgray təwi do simiteni, ma ya acay tay ndo day kwa ti təhurviyu. ¹² Məziaba azay slimi a ana nday nana, məhi ana tay əna njəda ga Bay geli Yezu Krist ahkado: ahər adəm təgray təwi lala, ti tənget zlam məzumani əna ahar gatay gatayani.

¹³ Bəza ga mmawa, lekələm zla nahəma grum təwi sulumani kəlavad, kəmbərənum ba. ¹⁴ Tamal mis əwayay məgəskabu ma hini ya məbiki ana kəli ka wakita ni do ni ti zlapumki, kəgrum

təwi ka ahar bəlan ba, ti mimili mâgray naŋ. ¹⁵ Ay ti kəmənjumləŋ akada naŋ zal ezir gekəli ba ; zlapumi sawaŋ, adaba kekileŋa naŋ wur ga məŋ gekəli.

Pol ahəŋgalay Melefit akaba agray sa

¹⁶ Bay geli àna ahàr gayaŋ mâgray ti *kânjəhadumkabu àna sulumani kəlavaf ti. Ku ahəmamam ahəmamam do nəŋgu ni mâgray nahkay, adaba bay ya ti avi manjəhad sulumani ana mis ni ti naŋ. Bay geli mələbu akaba kəli dek ti.

¹⁷ Abiki ma ga sa hini ana kəli ti nu Pol, nu nuani àna ahàr goro. Ke mendeveŋ ga wakita goro dek, nagraŋ sa ti nu nuani àna ahar goro, nəbəkə nahkay.

¹⁸ Bay geli Yezu *Krist məgri sulum gayaŋ ana kəli dek ti.

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana
Timote enjenjeni
ni
Ere ye ti mädämki
ka wakita ga Pol
ya àbikioru ana
Timote enjenjeni
ni**

Maslaṅa ya ti àbäki wakita hini ni ti adäfa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Àbikioru ti ana Timote : Timote ti wur dagwa ya tagrakabu tawi akaba Pol ni (Tawi 16.1 ; 17.14 ; 18.5 ; 19.22 ; 20.4). Ka ya ti tafaya Pol a dangay ba ni ti Pol òru e Efez, àmbärbu Timote eslini ga mæbi slimi ana ndam ga Yezu ya tàbu eslini ni, mak Pol òru ka had Mesedawen (1.3). Kälän gani adäm bi amanḡoru e Efez ke weceweceni do, nahkay àbikioru wakita hini ana Timote ga mæhi ere ye ti ahär adäm agray e Efez ni (3.14-15).

Ahar gädäkani pakama ya Pol awayay ahi ana Timote ni ti nday cü : ahi ahämamam mägur ndam ga Yezu, akaba ahi mæbavu slimi akaba mis ya tæcähi zlam magädavani ana ndam ga Yezu ni. Enjenjeni ti àhi ana Timote ahämamam mis tâzläbay Melefit ni (2), ahämamam tâdiyu gädäkani gatay ni (3). Àhi ana Timote ahämamam mägur mis ndahan e kidin ga ndam

ga Yezu ni bu (medewél, bæza dagwa, akaba mis ndahan ni) (5 ; 6.1-2). A pakama hini bu dek ti leli day misliki mäsär manjähad sulumani ga ndam ga Yezu.

Pol adämki ma ka ndam ya tæcähi zlam magädavani ana mis ni. Adäm mis ndahan tädäm si mis tægëskabu Divi ge Melefit ya Mawiz àbäki ni kwa, ay Pol adäm divi ga Yezu ti divi ga mæfäki ahär ke Melefit (1.3-11). Adäm zlam ya ti Melefit ägraya ni dek ti zlam sulumani : mis ndahan tädäm si mis tämbrän maday wal ahkay do ni tämbrän mæzum zlam ndahan kwa, ay ndam nday nani ti tagudar pakama ; Pol adäm si Timote mäcähi zlam sulumani ana mis kwa (4). Adäm nday ya ti tæcähay zlam magädavani ni tawayay gejewi, tadäbay sinḡu, ay maslaṅa ya ti awayay sinḡu ni adäbay zlam ya ejinḡia mis ke divi a ni ; Timote ägray nahkay ba, mädäbay Yezu sawan (6.3-21).

Maslaṅa ya ti agray akada ga Pol ya àhi ana Timote mägray ni ti amanjähad àna sulumani ge Melefit.

Sa ga Pol

1 Abäki wakita hini ti nu Pol, nu zal asak ga Yezu *Krist. Niḡi zal asak ti àna nädä ge Melefit Bay mahänḡay leli ni nday ata Yezu Krist. Yezu Krist ti mäsära amägrü zlam sulumani ya adäm amägrü ana leli ni ana leli.

² Nəbukki wakita hini ti ana nak Timote, nak ti kīgĩa akada wur ga hud goro ededīn ededīnena adaba kəbu kəfəki ahār ka Yezu. Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tātgruk sulum gatay, tātjənaki kur, tātgray ti kānjəhadumkabu akaba mis àna sulumani ti.

Bavu slimi akaba ndam ya ti təcahi zlam magədavani ana mis ni

³ Nawayay ti kanjəhad e Efez akada goro ya nəhuk ka ya ti nakoru e Mesedəweŋ ni. Kanjəhad eslini ti ga macafəŋa ndam ya təcahi ma ga malfada ana mis na ti təcahi ana tay va ba. ⁴ Hi ana tay nahəma, tāmbrəŋ məhasl gatay ni akaba magray gejewi àki ka macalaya slimi ga ata bəŋ ga bəŋ gatay na. Zlam gani nani ti zlam masakani, azaya gejewi a cilin, do ni ti àjənaki mis ga mənġət ere ye ti Melefit awayay ni do. Leli məsər ere ye ti Melefit awayay ni ti adaba məbu məfəki ahār palam. ⁵ Kəhi ana tay nahkay ti, ti tawayay mis àna məbərūv bəlan, àna majalay ahār sulumani akaba àna məfəki ahār ka Yezu ge jiri ge jireni. ⁶ Mis ndahan tāmbrəŋa zlam sulumani nday nana, tìjikia ke divi a, təbu təzlapaki ka zlam ya àbəlay do ni cilin. ⁷ Nday gani təhi ana ahār təsəra Wakita ge Melefit a, nday ndam macahi *Divi ge Melefit ana mis, ambatakani do nday ndayani təsər ere ye ti tədəm ni do ; təsərkaba ere

ye ti təcahi ana mis, tədəm àbəlay dal-dal na do daya.

⁸ Məsəra Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz bu ni ti àbəlay, ay ahār àdəm məġəsumkabu lala. ⁹ Ahār àdəm majalay ahār lala day : Melefit àvi Divi gayan ni ti ana ndam jireni do, àvi ti ana ndam ya tawayay məġəskabu ma gayan do ni, ana ndam ya ticiiki slimi do ni, ana ndam cuday, ana ndam magudar zlam, ana ndam ya təhəŋgrioru ahār a had do akaba təsər zlam *njəlatani do ni, ana ndam ya tabazl ata bəŋ gatay ahkay do ni ata mənġ gatay ni akaba ana ndam mabazl mis, ¹⁰ ana ndam mesəwehvu, ana zawal ya tandəhadkabu akaba zawal ndahan ni, ana ndam ya ti təcakalay ana evidi, təsəkumoru tay ni, ana ndam masəkad malfada, ana ndam ya tambaday ga malfada ni akaba ana ndam ya təcahi zlam ana mis ġərgəri akaba zlam sulumani ya macahi ana mis ni. Melefit àvi Divi gayan ni ti ana tay. ¹¹ Ere ye ti nədəm ni ti kal-kal akaba ga *Ma Məweni Sulumani ya Melefit àdəfuki, àhu nəhioru ana mis ni. Ma gani nani adafaki Melefit ti nan njəda-njədani, agri zlam sulumani ana mis.

Pol agri səsı ana Melefit azuhva zlam sulumani ya əgri ni

¹² Nəgri səsı ana Bay geli Yezu *Krist adaba àvua njəda ga magray təwi gayan a. Nəgri səsı adaba àdəm nu

mis jireni, nahkay àzay nu ga mægri tæwi. ¹³ Ahaslani ti nêdæmkia ma magêdavana, nêgria daliya ana ndam ya tæfæki ahâr na, nîndivia nañ a daya, ay ti nêsia cicihi a adaba nêsar ere ye ti nâgray ni do, adaba nêfæki ahâr ndo. ¹⁴ Bay geli àgrua sulum gayan a dal-dal. Migia leli ka ahar bəlan akadā mis bəlan ; nêfæki ahâr, nawayay nañ kəlavad. ¹⁵ Ma goro ya nara nêdæm ni ti ma ge jiri, ahâr àdæm ku way way do mægəskabá àna mæbæruv a bəlan. Ma gani ya nawayay nêdæm ni ti nihi : Yezu Krist àra a duniya va ti ga mahəngay ndam magudar zlam. Nu ti nətam mis ndahan nañ dek àna magudar zlam. ¹⁶ Ay ku tamal nahkay nəngə ni nêsia cicihi ana Yezu Krist a. Àgru sulum gayan ana nu enji adaba awayay adəfiki ana mis ndahan nañ ti ebesey zlam. Ebesey ti azuhva mis ya ti atəfæki ahâr ni ; awayay adafaki Melefit aməvi *sifa ya àndav day-day do ni ana tay. ¹⁷ Ègia nahkay ti ahâr àdæm mis tâzləbay Melefit ; nañ ti nañ Bay ga kanğay-kanğayani, amət day-day do, mis tipi nañ do, nañ Melefit nañ bəlan. Ahâr àdæm mis tâzləbay nañ, tædæm nañ gədakani ga kanğay-kanğayani. Aya nahkay.

Pol avi njəda ana Timote

¹⁸ Timote wur goro ni, nəhuk ma : jalaki ahâr ka ma ya ti ndam mahəngaray *pakama ge Melefit tædæmkuk ahaslani

ni. Akadā ga pakama gatay ya tædæm ni ti kadvu àna tæwi gayak ya kagraj ni lala. ¹⁹ Kəmbərəj mæfæki ahâr ka Yezu ba, jalay ahâr sulumani daya. Mis ndahan təjalay ahâr sulumani ndo, nahkay ti tijikia ke divi a, tæfæki ahâr ka Yezu va do. ²⁰ E kidin gatay gani nani bu ni ti ata Himeni nday ata Eleksender təkibu ka tay. Nday ti nəbiva tay a ahar va ana *Seteni a ti mātərab tay, ti tîndivi Melefit va ba.

2

Mahəngali Melefit ana mis

¹ Nêdæm nahəma, zlam ye enjenjeni ni ti ahâr àdæm mis tihindifiña zlam kə Melefit a, tãhəngalay nañ, tãhəngali nañ ana mis dek, tægri səsı azuhva zlam sulumani ya ti àgri ana mis dek ni. ² Tãhəngali nañ ana bəbay akaba ana nday gəđakani ya tægur kəsa gərgərani ni, ti mănəhadkabu àna sulumani akaba mis ndahan, arañ a həli ahâr ana leli ba, ti mãhəngrioru ahâr a had ana Melefit, manəhad geli mănja lala kə eri gayan. ³ Zlam nday hini ti sulumani dal-dal, tãbəlafəj kə Melefit Bay mahəngay leli ni. ⁴ Melefit ti awayay ahəngay mis dek, awayay ti təsər ma ge jiri. ⁵ Adaba Melefit ti nañ bəlan, maslanja ya ti anğalabakabu mis akaba Melefit ni day bəlan. Nañ nani ti mis hihirikenı : Yezu *Krist. ⁶ Àra a duniya va, amət ga mambay mis dek. Gayan ya àgray nahkay ni ti àgray

ka sarta ge Melefit ya àwayay ni ; adafaki Melefit ti awayay ahəngay mis dek. ⁷ Melefit àzay nu, nìgi zal asak gayan ti, ti nêhi ma gani nani ana mis. Nədəm ti ma ge jiri, nəsəkad malfada do. Melefit àhu nêhi ma ge jiri gayan àki ka Yezu ana ndam ya ti nday ndam *Zude do ni, ti tégəskabá.

Manjəhad ga zawal akaba wál ka məlan macakalavani

⁸ Nawayay ti ku eley eley do zawal təhəloru ahar a gavəla, təhəngalay Melefit. Təhəngalay nan ti àna bəruv bəlan, təzumki bəruv ka maslanə ba, tələgavu ba daya.

⁹ Wál ti ni nawayay ti tábakabu azana akada ya ti àgəski tábakabu ni, tábakabu azana ge sinju kayani ba, tənjuhəd kudufa, təgrafəna mimili kè mis a. Tələm ahər ge sinju kay ge migi eri ana mis ba. Tábakabu zlam ga gru ba, tábakabu ebirsli ba. ¹⁰ Ay àgəski ti təgray zlam sulumani, adaba wál ya tawayay məhəngrioru ahər a had ana Melefit ni ti ahər adəm tagray nahkay. ¹¹ Ka ya ti ndam ge Melefit təkakalavu ga macahay zlam ni ti ahər adəm wál tənjuhəd te-te, tégəskabu ma ya təhi ana tay ni lala. ¹² Nəvi divi ana wál ga macahi zlam ana mis do, nawayay ti tégur zawal do. Ay nawayay ti tənjuhada te-te. ¹³ Adaba Melefit àgraya enjia ti Adam, day kwa ti àgraya Ev a. ¹⁴ *Seteni àgosay ti Adam do, àgosay ti wal ni. Ga wal ya àgray nahkay ni ti àgəskabu ma ge Melefit ndo.

¹⁵ Ku tamal nahkay nəngu ni wal ti Melefit amahəngay nan azuhva gayan ya ewi bəza ni. Ay ti ahər adəm wál dek təmbərən məfəki ahər ke Melefit ba, tawayay mis, təgray ere ye ti Melefit awayay ndam gayan *njəlatani təgray ni, tənjuhəd àna sulumani kwa.

3

Ndam məbi slimi ana ndam ga Yezu

¹ Ma goro ya nara nədəm ni ti ma ge jiri : tamal maslanə awayay migi bay *məbi slimi ana ndam ga Yezu ti adəkiba təwi sulumana daldal. ² Ahər adəm bay məbi slimi ana ndam ga Yezu ti mēla maslanə ya təngetfəna zlam magudarana do ni, wal gayan bəlan, àgray zlam kwanə kwanə do, məbi slimi ana ahər gayan, məjalay ahər sulumani, məgəskabu mirkwi, mīsliki macahi zlam ana mis, ³ əvi vu gayan ana zum ba, àgray tereŋgiz ba ; mēla kudufa, tələgavu akaba mis ba, adəbay elimeni ba daya. ⁴ Ahər adəm məsər məgəs huđ ahay gayan lala, məcahi zlam ana bəza gayan ti tégəsiki ma, təhəngrioru ahər ana had. ⁵ Nədəm nahəma, tamal mis əsliki məbi slimi ana huđ ahay gayan koksah ti esliki məbi slimi ana ndam ge Melefit ni tata waw ? ⁶ Tamal kəfumiyyu bay məbi slimi ana ndam ge Melefit ti ahər adəm kəzum maslanə ya ti apəskia ka məfəki ahər ka Yezu a

ni. Adaba tamal kəzuma maslaᅇa ya ti əpəski ndo na ti emiji zlabay mək Melefit aməgəs naᅇ əna seriya akada ya əgəs *Seteni ni. ⁷ Maslaᅇa ya ti awayay məbi slimi ana ndam ge Melefit ni ti ahər ədəm manjəhad gayanᅇ m̄la sulumani, ti ku ndam ya təfəki ahər ka Yezu ndo ni day tədəm naᅇ mis sulumani ; do ni ti etindivi naᅇ, amədiviyu ana Seteni a ahar vu.

Ndam ya təjənaki ndam ga Yezu ni

⁸ Ndam ya *təjənaki ndam ge Yezu ni day manjəhad gatay m̄la sulumani : təgosay mis ba, təvi vu gatay ana zum ba, tədəbay elimeni əna magray zlam magədavani ba. ⁹ Təmbrəᅇ məfəki ahər ka Yezu ba, təjalay ahər sulumani, kəlavad təgəskabu ma ge jiri ya Melefit ədafiaba ana leli a ni əna məbərur bəlaᅇ. ¹⁰ Nahkay ka ya ti kədumiyu ndam ya təjənaki ndam ge Yezu ni ti ahər ədəm kəsərum manjəhad gatay. Tamal manjəhad gatay sulumani, mis tənᅇətfəᅇa zlam magudarani kə tay ga macalki tay a di do ni ti, dumiyu tay e təwi gani vu. ¹¹ Wəl ya təjənaki ndam ge Yezu ni day ahər ədəm manjəhad gatay m̄la sulumani, tədəmki ma magədavani ke mis ba, təvi vu gatay ana zum ba, təgray təwi gatay əna jiri kəlavad. ¹² Bay məjənaki ndam ge Yezu ti ahər ədəm wal gayanᅇ bəlaᅇ, m̄cahi zlam ana bəza gayanᅇ akaba məsər məgəs huđ ahay

gayanᅇ lala. ¹³ Adaba ndam ya təjənaki ndam ge Yezu ni tamal tagray təwi gatay lala ti mis dek tazləbay tay. Nahkay nday gani anᅇwaz aməwər tay do simiteni, adaba təbu təfəki ahər ka Yezu *Krist, təsəra naᅇ a lala.

Zlam manᅇahani ya Melefit ədafiaba ana leli a ni

¹⁴ Nəbukkiuru wakita hini, ay nawayay nakoru nəmənjiyu kur wudak. ¹⁵ Ay tamal ninjiyu weceweci ndo nahəma, əna ma goro ya nəbukki ni ti akəsər ahəmamam ahər ədəm tənᅇəhad a huđ ahay ge Melefit bu ni. Bay ga sifa ti Melefit ciliᅇ ; huđ ahay gayanᅇ ni ti ndam gayanᅇ ya *təcakalavu ni. Melefit ədəkiba tay ga mədəm ma ge jiri a ; mis təsər jiri ge Melefit ti azuhva tay. Nahkay jiri ge Melefit ti akada ahay ; ndam ge Melefit ti ni akada medikedik ya akay ahay ni. ¹⁶ Ma manᅇahani ya Melefit ədafiaba ana leli a əki ka məfəki ahər geli ka Yezu ni ti, məsəra ma gani nani ti ma ge jiri, əbəlay dal-dal ededᅇᅇ. Ma gani nani ti nihi :
Bay geli əᅇi mis hihirikeni,
*Məsuf Njəlatani ədəm naᅇ jireni,
*məslər ge Melefit tᅇpia naᅇ a, mis təhia ma gana ana nday ya ti nday ndam *Zude do na,
mis ku eley eley do ka duniya təfəkia ahər a,
Melefit əzay naᅇ, əfəkad naᅇ ka məlaᅇ masladani gayanᅇ.

4

Ndam masəkad malfada

¹ *Məsuf ge Melefit àdəm vay-vay, àdəm ka ya ti duniya ara andav nahəma, mis ndahan atəmbərəŋ məfəki ahàr ka Yezu *Krist, atəgəskabu macahay zlam ge *Seteni ya adəfiki ana mis ni, atəgəsiki ma ana *məsuŋ magədavani, ay məsuŋ nday nani ti tagosay tay. ² Ndam masəkad malfada ana mis ni atagosay tay daya. Majalay ahàr ga ndam masəkad malfada gani nani ti dek magədavani, mimili àki ka tay bi simiteni. ³ Nday gani təcəhi zlam ana mis, tədəm mis tadəy wal ba, wal day òru ka zal ba. Tədəm keti, mis təmbərəŋ məzum zlam ndahan, ay Melefit àgraya zlam nday nana ti, ti ndam ya təcəki ahàr ka Yezu, təsəra jiri a ni təzum. Ay wudaka təzum ti ahàr àdəm təgri səsə ana Melefit day. ⁴ Adaba zlam ya ti Melefit àgraya ni dek ti àbəlay. Tamal məgri səsə ana Melefit azuhva zlam ya ti Melefit avi ana leli ni ti məgəsumkabu, məmbərəŋ zlam ndahan ba. ⁵ Nahkay zlam ni dek tīgə njəlatana kè eri ge Melefit a azuhva ma gayan ya àdəmki ni, akaba geli ya məgriki səsə ni.

Mis sulumani ya agri təwi ana Yezu ni

⁶ Ahàr àdəm cahi zlam nday nani ana bəza ga məŋ geli. Tamal kagraŋ nahkay ti ekigi mis sulumani ya agri təwi ana Yezu *Krist ni. Akəŋgət

njəda e divi ge Melefit bu àna pakama ge Melefit ya məbu məgəskabu ni akaba àna zlam sulumani ya təcəhuk, kəbu kagraŋ ni. ⁷ Pakama ge mis ya tədəm ma masakani akada ga məhasl ga wəl medewel ya təŋgəhad ni ti kəbi slimi ba. Ma gatay ni ti àbələfəŋ kè Melefit do. Ahàr àdəm kagraŋ ere ye ti Melefit awayay ni kələvad, ti kəŋgət kivu njəda. ⁸ Ge mis ya ti tisirvu kələvad ga məŋgət kivu njəda ni ti àbələy, avi njəda ana tay ga magray zlam bal, ay magray ere ye ti Melefit awayay ni kələvad ti àbələy dal-dal, avi njəda ana mis ga magray zlam dek. Tamal magray nahkay nahəma Melefit avi sifa ana leli nihi, amələbu àna naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. ⁹ Ma hini ya nəhuk ni ti ma ge jiri, ahàr àdəm ku way way do məgəskabá àna məbərur bələŋ, àjalaki ahàr cə cə ba. ¹⁰ Leli magray təwi, məbu makadvu àna naŋ ti adaba məsəra Melefit ti naŋ Bay ga sifa, nahkay məfəki ahàr a. Naŋ ti ahəŋgay mis dek, ahəŋgay ahar gədəkani ti ndam ya təcəki ahàr ke Krist ni. ¹¹ Zlam hini ya nəhukki ma ni ti cahi ana mis, hi ana tay təgray.

¹² Nak wur mba, ay ti maslaŋa àfəkuk aksəŋgu adaba nak wur ba. Ahàr àdəm kədəfiki zlam ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ni, ti təgray akada gayak ni. Ahàr àdəm kədəm ma sulumani, kəŋjəhad lala, kəwayay mis, kəfəki ahàr ke

Melefit lala akaba kânjêhad njêlata ; tamal kagray nahkay ti nday day atagray akada gayak ya kâgray ni. ¹³ Jenji Wakita ge Melefit ana tay kêlavaf, vi njêda ana tay kêlavaf, cahî zlam ana tay kêlavaf duk abivoru ana moru goro. ¹⁴ Njêda ya ti *Mêsof Njêlatani àvuk ga magray tûwi ni ti kâmênjalên akada zlam masakani ba. Kêsêra, njêda gani nani ti ndam mahênjaray *pakama ge Melefit têdêmki ma, mæk gêdákani ga ndam máfêki ahâr ke Melefit têbêkuk ahar ga mævuk njêda gani. ¹⁵ Gêskabá zlam gana lala, gray tûwi ni àna mêbêruv bêlanj. Tamal kagray nahkay ti mis êk atasêr nak kêbu kêkoru kama kama e divi ge Melefit vu. ¹⁶ Bi slimî ana ahâr gayak, bi slimî ana zlam ya ti kacahi ana mis ni daya, kêmbrênj ba. Tamal kagray nahkay ti akahênjay ahâr gayak gayakani, akahênjay nday ya ti têbi slimî ana ma gayak ni daya.

5

Manjêhad ga ndam máfêki ahâr ka Yezu

¹ Kâvalahaki ka zal medewel ba, hi ma àna hênkali akada ya ti kêhi ma ana buk ni. Bêza dagwa day hi ma ana tay akada ya ti kêhi ma ana bêza ga muk ni. ² Hi ma ana wâl medewel akada ya ti kêhi ma ana muk ni, bêza wal day hi ma ana tay akada ya ti kêhi ma ana bêza ga muk ni. Bay slimî ti ma gayak ya kêhi ana

tay ni êk mâtêlafênj kè Melefit.

³ Fi ahâr ana wâl madakway ya ti ndam gatay têbi ededênj ededênjeni ni, kâzumi bêruv ana tay ba. ⁴ Ay tamal wal madakway nanj àbu àna bêza gayanj ahkay do ni àna bêza hud gayanj nahêma, ahâr àdêm têcahay mêhênjgioru ahâr a had ana ndam ga hud ahay gatay day. Ahâr àdêm têfi ahâr ana mênj gatay ahkay do ni ana dedî gatay, adaba bêza êk ti têfi ahâr ana ata bênj gatay bilegeni kwa. Zlam nday hini ti sulumani dal-dal, têtêlafênj kè Melefit. ⁵ Wal madakway ya ti maslanja gayanj àbi, maslanja ya ti àfi ahâr ni day àbi ededênj ededênjeni ni ti ajalaki ahâr ke Melefit, ahênjalay nanj mêtêlafat akaba mêtêlavaf gani do êk, awayay ti Melefit mêtênanaki nanj. ⁶ Ay wal madakway ya ti agray zlam ya ti ahâr gayanj awayay ni ti ku nanj àna sifa nênggu ni kala nanj mêmêtani. ⁷ Hi ma gani nani ana tay lala, ti maslanja àngêtêfêna zlam magudarani kâ tay a ba simiteni. ⁸ Tamal mis àfi ahâr ana ndam gayanj do ni ti àmbrênja Melefit a, ngulum maslanja ya ti àfêki ahâr ke Melefit do ni. Nêdêmki ma hini ti ahar gêdákani ka ndam ya têfi ahâr ana ndam ga hud ahay gatay gatayani do ni.

⁹ Tamal kêbêki slimî ga wal madakway ka wakita ti têtênanaki nanj ti, ahâr àdêm àbi àbi ti vi gayanj mâla kru kru muku, àday zal bêlanj

ciliŋ. ¹⁰ Tamal kawayay mabəki slimi ga wal madakway ti ahàr àdəm àgra təwi sulumana, mis tâzləbaki naŋ : ahàr àdəm àfia ahàr ana bəza gayan a lala, àgəskabá mis afa gayan a, àbaria asak ana ndam ge Melefit a, àjənakia ndam ya ti təcakay daliya na, zlam gayan ya àgray ni dek sulumani day kwa ti təbəkī slimi gayan.

¹¹ Wál madakway ya ti nday bəza mba ni ti kəbəkī slimi gatay ka wakita ya təbəkī slimi ga wál madakway ni ba. Adaba tamal zawal tīgīa eri ana tay a ti tijikīa ke divi ge *Krist a, takoru ka zawal. ¹² Nahkay ti Melefit aməgəs tay àna seriya adaba ka ya ti tàday zawal ni ti təmbrəŋa ma gatay ya ti tədəm atəgri təwi ana ndam ge Melefit na. ¹³ Nahan ni ti, tamal təbəkīa slimi gatay a ti tàgray təwi do, tənəkī ka masawadani ka mahay ka mahay. Nday ndam masəfa ciliŋ do ; tagray mbada-mbada, tədəgiyu a ma ge mis vu, tədəm ere ye ti àgəski mədəmani do ni daya. ¹⁴ Nahkay zla nahəma, nawayay ti bəza wál ya ti zawal gatay təməta ni ti tōru ka zawal, tiwi bəza, təbi slimi ana ndam ga huđ ahay gatay. Tamal tagray nahkay ti ndam ezir geli etisliki mədəmki ma magədavani ke leli koksah. ¹⁵ Nədəm nahkay ti adaba bəza wál ndahan e kidiŋ

gatay bu tījikīa ke divi a àndava, təbu tadəbay divi ge *Seteni. ¹⁶ Nahkay tamal wal ya afəki ahàr ka Yezu ni wál madakway təbu afa gayan nahəma, ahàr àdəm məfi ahàr ana tay, ti ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gani bu ni təfi ahàr ana tay ba. Nahkay ndam ge Melefit ni tislīki məfi ahàr ana wál madakway ya ti ndam gatay təbi ni ciliŋ.

¹⁷ Nihi ti nədəmki ma ka gədəkani ga ndam ge Melefit. Nday ya ti tagray təwi lala ni ti ahàr àdəm tâzləbay tay mātəm ge mis ndahan ni, ahar gədəkani tâzləbay nday ya ti tazay njədə gatay ga məhi ma ge Melefit ana mis akaba ga macahi zlam ana mis ni. ¹⁸ Adaba àbu məbəkīani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Ka ya ti kəzləbum hay àna sla nahəma, kəwəlumikabu pakama ga macafəŋa naŋ kə məzum zlam a ba. » Àbu məbəkīani nahkay hi keti : « Bay magray təwi ti ahàr àdəm təvi endif gayan kwa. » ¹⁹ Tamal mis bəlan adəmki ma magədavani ka gədəkani ga ndam ge Melefit ti kəgəskabu ba ; kəgəskabu ti si tamal mis cə mahkər tagray sedi gani tata kwa. ²⁰ Nday ya ti tàgudara zlam a ni ti, hiki ma ana tay kə meleher ge mis dek. Tamal kagray nahkay ti nday ndahan ni atagray anğwaz, atagudar zlam do.

²¹ Ma ya nəhuk nihi ni ti

* 5:18 Mənjay Mimbiki 25.4 akaba 1 Koreŋ 9.9 ; Meciyu 10.10 ; Lək 10.7. Ka sarta gani nani ti tabəhad hay, slasla təcəlki, hay ni azləvū. Melefit àdəm tàcafəŋa slasla na ga məzum hay na ba.

nəhuk kè meleher ge Melefit, kè meleher ga Yezu Krist, akaba kè meleher ga *məslər ge Melefit ya Melefit àdaba tay a ni : nəhuk nahəma, gray zlam ya ti nəhuk ni, gri zlam ana mis dek kala-kala, kicirkaba mis a ba. ²² Tamal kawayay məfiyu mis ga magray təwi e kidin̄ ga ndam ge Melefit bu ni ti, kàgray weceweci ba. Səra manjəhad gayan̄ a day; tamal sulumani ti kəbəkə *ahar gayak ka ahər gayan̄ ga məvi njəda ge Melefit. Tamal mis ndahan̄ təbu tagudar zlam ti kəhurkiviya ka tay ba. Bi slimi ana ahər gayak, ti kənjəhad njəlata.

²³ Kisi yam yam cilin̄ va ba; cakay zum gəzit azuhva arməwər ga huđ gayak ni, adaba kəlavad̄ kəbesey do.

²⁴ Magudar zlam ge mis ndahan̄ ti mis dek tipi; ku tamal tagrafəna seriya kà tay a fan̄ ndo nəngu ni mis dek təsəra. Ay ge mis ndahan̄ ni ti ni tìpivu do, si kələn̄ ga magrafəna seriya kà tay a day kwa ti mis atəsər. ²⁵ Nahkay day, zlam sulumani ge mis ya tagray ni ti mis dek tipi; ku tamal mis tagray zlam sulumani ya mis ndahan̄ tìpi do nəngu ni mis etipi, adaba zlam sulumani ti àngahvu koksah.

6

¹ Nday ya ti nday evidi ni dek ti ahər àdəm tawayay məhəngrioru ahər a had̄ ana ndam ya təgur tay ni. Tamal tagray nahkay ti mis etindivi Melefit azuhva tay do, atədəm

ma ge Melefit ya macahi ana mis ni zlam masakani do daya. ² Tamal ndam ya təgur tay ni nday day təfəki ahər ka Yezu ti, ahər àdəm evidi ni təgri təwi sulumani ana tay atam ya ti akal təgri ana ndam ya təgur tay, təfəki ahər ka Yezu do ni. Ahər àdəm təgri təwi sulumani ana tay nahkay ti adaba tawayay tay azuhva məfəki ahər gatay ni. Ngay ndam ya ti təgur tay ni bəza ga mən̄ gatay, nahkay tisliki magudari təwi ana tay ti təhi ana ahər ba.

Mis ya təcahi zlam magədavani ana mis ni

Zlam nday nani ti ahər àdəm kəcahi ana mis, kəhi ana tay ti təgray. ³ Pakama ga Bay geli Yezu *Krist ti pakama ge jiri; mis ya təfəki ahər ni dek təcahi divi gani ana mis akada ga pakama gayan̄ ya àdəm ni. Ay tamal maslaᅇa nahan̄ acahi zlam ndahan̄ gərgəri akaba pakama gani nani ana mis, àgəskabu pakama ge Melefit jireni ni do nahəma, ⁴ maslaᅇa gani nani akada èpi divi lala do. Azay ahər gayan̄ akada mis gədakani, àsər zlam do simiteni, tamal àgray gejewi akaba mis do ni ti èbesey koksah; taləgavu akaba mis àki ka pakama masakani. Tamal agray nahkay ti mis tagray solu, taləgavu, tindivi Melefit, tahənday ma ge mis, ⁵ təmbərən̄ ləgayvu gani day-day do. Ndam ya ti tagray nahkay ni ti majalay ahər gatay magədavani, təsər divi ge jiri va do. Təhi ana ahər

məfəki ahàr ka Yezu ti divi ga mənġət elimeni.

⁶ Tamal mis adəm zlam ya ti naŋ àbu àna naŋ ni èslia gayaŋ a, amərvu àna naŋ nahəma, məfəki ahàr ka Yezu ni avi zlam sulumani dal-dal ededīŋ.

⁷ Adaba tiweya leli a duniya va ti leli məbi àna zlam bi; ka ya ti aməmət, amasləka a duniya ba ni day aməhəl zlam koksah.

⁸ Ègia nahkay ti tamal leli məbu àna zlam məzumani akaba zlam məbakabani nahəma, ahàr adəm mādəm zlam nday nani èslia geli a, məmərvu àna naŋ.

⁹ Ay nday ya ti tawayay mənġət elimeni nahəma, *Seteni esipet tay, aki kəmbazl ana tay ga məgəs tay, agray ti tawayay zlam àsabay, ay zlam ya ti tawayay ni ti zlam masakani, àjənaki mis do: agudar mis, ejiŋ naŋ simiteni sawaŋ.

¹⁰ Mawayay siŋgu ti dəgus ga zlam magədavani a duniya bu dek. Mis ndahaŋ tadəbay àsabay; nday gani tijikia ke divi ga məfəki ahàr ka Yezu a, təgri daliya dal-dal ana ahàr gatay, ègia akada tatəhad vu gatay àna miŋġic.

Sawari ġərgərani ka mandav ga pakama

¹¹ Ay nak ti nak mis ge Melefit. Cuhwafəŋa kà zlam nday nana. Ere ye ti ahàr adəm kadəbay ni ti nihi: jiri, məhəŋgrioru ahàr a had ana Melefit, məfəki ahàr ka Yezu lala, mawayavani, mebeseni, manjəhadani kudufa. ¹² Zay njədə gayak, kadvu àna məfəki ahàr gayak ka Yezu,

adaba kadvu gani nani ti àbəlay dal-dal. Melefit àzalay kur ga məvuk *sifa ya àndav day-day do ni; nahkay ti bi slimi ana sifa gani lala. Kəgra sedi gana kə meleher ge mis a kay, kədəm nak mis ga Yezu; gayak ya ti kəgray nahkay ni ti àbəlay dal-dal. ¹³ Nəhuk ma hini ti kə meleher ge Melefit, naŋ ti avi sifa ana zlam dek. Nəhuk ti kə meleher ga Yezu *Krist daya, naŋ ti àgra sedi a kə meleher ga Pons Pilet a; gayaŋ ya àgray nahkay ni ti àbəlay dal-dal. Nəhuk nahəma,

¹⁴ zlam ya ti Melefit àhuk gray ni ti ġəskabá lala, ku zlam ġəziteni gani day kəgudar ba, gray ti mis tənġətfuka zlam magudarana ba simiteni, duk anivoru ana vad ga Bay geli Yezu Krist ya amara ni.

¹⁵ Vad gani nani ti Melefit àfəkad, amədəfikiki ana leli ka sarta ya awayay ni. Melefit ti naŋ bəlaŋ, agur zlam dek ti naŋ ciliŋ, avi məmərani ana mis ti naŋ; naŋ Bay agur bəbay ndahaŋ ni dek, naŋ ġədəkani agur ġədəkani ndahaŋ ni dek; ¹⁶ anjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani ti naŋ ciliŋ; anjəhad a masladani bu, mis təhədəkfəŋjiyu koksah; maslaŋa ya ti èpia naŋ a ni ti àbi, maslaŋa ya ti esliki mipi naŋ ni day àbi. Mis dek təzləbay naŋ, naŋ àbu àna njədə ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay!

¹⁷ Nday ya ti təbu àna elimeni a duniya bu ni ti, hi ana tay tiji zlabay ba, təfəki ahàr ke elimeni gatay ni ba, adaba

elimeni ti amandav. Tâfêki ahâr ti ke Melefit, adaba Melefit ti avi zlam sulumani ana leli dal-dal, zlam sulumani ya àvi ana leli do ni ti àbi ; awayay ti mêmêrvu àna naŋ. ¹⁸ Hi ana tay tâgri zlam sulumani ana mis, zlam sulumani ya tàgray ni ti mígi elimeni gatay. Távay zlam àna mæbêrvu bəlan, təhi ana ahâr zlam gatay ni gatay gatayani ciliŋ ba. ¹⁹ Tamal tagray nahkay ti taŋgah zlam sulumani ya àndav day-day do ni, kama kama ti atəmêrvu àna naŋ. Zlam sulumani ya atəmêrvu àna naŋ ni ti sifa ya àndav day-day do ni. Sifa gani nani ti sifa ededîŋ ededîŋeni.

²⁰ Timote wur goro ni, zlam ya ti Melefit âfukvù a ahar vu ni ti bi slimi lala. Tamal mis taləgavu àki ka pakama masakani, tijikia ke divi ge Melefit àna naŋ a ti kàgray akada gatay ni ba. Tamal mis tədəm ma magədavani, təhi ana ahâr təsəra zlam a, ay təsər zlam ededîŋ ededîŋeni do ni ti kàgray akada gatay ni ba daya. ²¹ Mis ndahaŋ tədəm təsəra zlam a ; gatay ya tədəm nahkay ni ti tijikia ke divi ga mæfêki ahâr ka Yezu a àndava.

Melefit mângri sulum gayan ana kəli ti.

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana
Timote ye cɛ ni
Ere ye ti mɛdɛmki
ka wakita ga Pol
ya àbikioru ana
Timote ye cɛ ni**

Maslaɲa ya ti àbɛki wakita hini ni ti àdɛfa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Ka sarta ya ti Pol àbɛki wakita hini ni ti tɛfiya nan a danɲay va keti (2.9) ; ku ndam gayan nɛŋgu ni tàdɛba nan a dal-dal day kwa ti tɛdi ahàr (1.16-17). Pol àsɛra, sarta gayan ènɲia wudak, èndeveriɲaba tɔwi gayan a (4.6-7).

Pol àbikioru wakita hini ana Timote ti ga mɛvi nɲɛda, ga mɛhiani àmbrɛɲ tɔwi ya àvi ni ba, ku tamal mis ndahan tɛgri daliya nɛŋgu ni àmbrɛɲ ba (2.1-13 ; 3.10-17 ; 4.1-5). Akada ga pakama gayan ya àdɛm a wakita ya àbikioru ana Timote enjenjeni ni bu ni ti àdɛm si Timote àhurkiviyu ka nday ya ti tagray gejewi, tɛahi zlam magɛdavani ana mis kwa ni ba (2.14-26). Àdɛm ka sarta ya ti duniya ara andav wudak ni ti mis atagudarkivu zlam dal-dal, ay Timote àhurkiviyu ka tay ba (3.1-9). Awayay ti Timote acahi ma ge Melefit ana mis, àmbrɛɲ ba (1.14 ; 3.14 ; 4.2).

Pol àdɛm mis ndahan tɛmbrɛɲa nan a (1.15 ; 4.10,

14, 16). Àdɛm sak cɛ awayay ti Timote màra afa gayan a (4.9, 21), adaba Timote ti ègia akada wur ga hud gayan a (1.2 ; Filip 2.22).

Ay ku tamal Pol àsɛra sarta gayan ènɲia wudak, ku tamal mis ndahan tɛmbrɛɲa nan a, ku tamal nan àbu acakay daliya nɛŋgu ni, àmbrɛɲ mɛfɛki ahàr gayan ka Yezu ndo ; àsɛra, Yezu amahɛɲgay nan ti màhuriyu a Mɛgur gayan vu a hud melefit bu (4.18). Azlɛbay Yezu, àmbrɛɲ do.

Sa ga Pol

¹ Abɛki wakita hini ti nu Pol, nu zal asak ga Yezu *Krist. Nigi zal asak ti ka mawayay ge Melefit, ti nɛhi pakama gayan ana mis. Pakama gayan ni ti nihi : Tamal tigia akada mis bɛlan akaba Yezu Krist a ti amɛvi sifa ana tay.

² Nɛbukki ti ana nak Timote. Nak ti kigia wur goro a, nawayay kur dal-dal. Bɛɲ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tɛgruk sulum gatay, tɛjɛnaki kur, tɛgray ti kɛnɲhadumkabu akaba mis àna sulumani ti.

Pol agri sɔsi ana Melefit, avi nɲɛda ana Timote daya

³ Nɛgri sɔsi ana Melefit. Melefit ti nɛgri tɔwi àna hud bɛlan, akada ga ata baba ya tɛgray ni. Nahɛɲgalay nan kɛlavad, mɛlavad akaba mɛlafat gani do dek ; kɛla ya ti nahɛɲgalay nan nahɛma nahɛɲgaluk nan daya. ⁴ Ka ya ti mɛdevu ni ti

kìtawa, kàwayay ti mèdevu do ; nahkay ti ka ya ti nahəŋgalay Melefit ni ti nəjalakuk ahàr, nawayay mipi kur. Tamal nìpia kur a ti anəmərɔvu daldal. ⁵ Nəgri səsì ana Melefit adaba nəsərkià ahəmamam kəfəki ahàr ka Yezu àna hūd bəlaŋ ni. Dedi gayak Ləwis akaba muk Ewnis təfəkià ahàr enji gayak a ; nəsəra, nak day kəbu kəfəki ahàr akada gatay ni.

⁶ Nahkay zla nahəma, nəhuk kadvu ga magray təwi àna njəda ge Melefit ya àvuk ni. Kəsəra àvuk njəda gani nani ti ka ya ti nəbəkuk ahar ni. ⁷ Kəgray aŋgwaz ba, adaba Melefit àvia Məsuf gayan ana leli a ; Məsuf gani nani agray ti məgray aŋgwaz ba. Məsuf gani nani ti avi njəda ana leli dal-dal sawan. Avi njəda ana leli ti māwayavu, məbi slimi ana ahàr geli lala daya.

⁸ Ègia nahkay ti kəgray mimili ba, hi ma ga Bay geli ana mis àna njəda gayak dek. Goro ya təfiyu nu a daŋgay vu azuhva Yezu ni ti kəgray mimili àna nan ba daya. Tamal mis təgruk daliya azuhva *Ma Məweni Sulumani ga Yezu ni akada goro ya təgru ni ti gəskabu, adaba Melefit avi njəda ana leli ge mebeseni. ⁹ Melefit ti àhəŋga leli a, àzala leli a ge migi ndam gayan njəlatana. Àgray nahkay ti azuhva təwi geli ya məgri ni do ; àgray ti ka

mawayay gayan, àgri sulum gayan ana leli azuhva təwi ga Yezu *Krist ya àgri ana leli ni. Kwa ka sarta ya Melefit àgraya məlan a faŋ ndo ni Melefit àdəm aməgri ana leli nahkay. ¹⁰ Ere ye ti Melefit àdəmbiyu ahaslani amagray ni ti, nihi ti àgra. Àgray ti àna məslərbiyu Yezu Krist Bay mahəŋgay leli ni. Krist ti àgray ti kisim mīgi zlam masakani, àhi Ma Məweni Sulumani ana leli ti məŋgət sifa àna nan, məmət day-day ba.

¹¹ Ma Məweni Sulumani gani nani ti Melefit àzalay nu ti nəhioru ana mis ; nìgia zal asak gayan a ga macahi ma gani ana mis a. ¹² Təgru daliya hini ti adaba nəgra təwi gana lala, ay nəgray mimili àna nan do, adaba nəfəkià ahàr ka Yezu a, nəsəra nan a lala. Nəsəra esliki majəgay ere ye ti àfuvu a ahar vu ni duk abivoru ana vad ga manga gayan a. *

¹³ Kəsəra pakama ge jiri goro ya nəhuk na. Gray ere ye ti nəhuk ni : fəki ahàr ka Yezu Krist lala, wayay ndam ge Krist lala daya, adaba nak kəbu akaba nan akada mis bəlaŋ. ¹⁴ Melefit àvuka zlam sulumana ; bi slimi lala. *Məsuf Njəlatani àniviyu ana leli a məbərɔv bu ; aməvuk njəda gani.

¹⁵ Kəsəra, ndam geli ya nday ga had Azi ni dek təmbrəŋa nu a. Fizel nday

* **1:12** Ere ye ti àfuvu a ahar vu ni : mis ndahan tədəm Pol awayay adəm Ma Məweni Sulumani. Mis ndahan tədəm Pol àdəm ere ye ti àfuvu a ahar vu ana Yezu ni : tamal nahkay ti Pol awayay adəm sifa gayan ahkay do ni təwi gayan ya agri ana Melefit ni.

ata Hermozen day tàmberəŋa nu a akaba nday ndahaŋ na. ¹⁶ Ay Onesifor àvua njəda sak kay, goro ya təfiyu nu a daŋgay vu ni ti àsi mimili ndo. Nahkay nawayay ti Bay geli mǎgri sulum gayan dal-dal ; nawayay ti mǎgri ana ndam ga huđ ahay gayan daya. ¹⁷ Ka ya ti Onesifor àra a Rom a nahəma, àzay njəda gayan dek ga mađəbay nu, mək àdua ahàr a. ¹⁸ Nawayay ti Bay geli mǎgray ti Melefit mǎgri sulum gayan a vad ya ti Yezu amara ni. Təwi ga Onesifor ya əgri ana leli e Efez ni dek ti kəsəra lala.

2

Za njəda gayak dek ga mađəbay Yezu

¹ Wur goro ni, nak ti zay njəda gayak dek ga mađəbay Yezu *Krist ; agruk sulum gayan ga məjənaki kur ti Yezu Krist gani. ² A haslani ti kicia ma goro ya nəhuk na ; ma gani nani ti mis kay ticia, tagray sedi gani tata. Nahkay ti daba ndam jireni ndahaŋ a, cahi zlam gani ana tay ti nday day tislaki macahiani ana mis ndahaŋ bilegeni.

³ Tamal mis ndahaŋ təgruk daliya ti gəskabá akada geli na. Gri təwi ana Yezu Krist lala, gray təwi akada ga zal slewja sulumani ya ebesey daliya ni. ⁴ Maslaŋa ya ti awayay magray təwi ga slewja ni ti awayay magray ere ye ti àbəlafəŋ kà gəđakani gayan ni. Zal slewja àhurkiviyu ke təwi ga nday

ya ti nday ndam slewja do ni koksah. ⁵ Məsəra, tamal maslaŋa awayay macuhwak-abani akaba mis ndahaŋ ti ahàr àđəm mǎcuhway àna divi gani. Do ni ti ku tamal ènjia enji a nəŋgu ni atəvi zlam ka duwa gani do. ⁶ Məsəra daya, ka ya ti bay ga vədaŋ edi zlam ana ndam məwəsi vədaŋ nahəma, maslaŋa ya ti təvi zlam enji ni ti naŋ ya ti àza njəda gayan a dek, àwəsa vədaŋ a lala ni. ⁷ Ere ye ti nəhuk nihi ni ti ahàr àđəm kici lala. Bay geli aməvuk njəda gayan ti kəsər ma gani dek.

⁸ Sərki ka Yezu Krist. Naŋ ti wur huđ ge Devit ; àməta, mək àŋgaba e kisim ba. *Ma Məweni Sulumani ya nəhioru ana mis ni ti nahkay. ⁹ Təgru daliya ti azuhva Ma Məweni Sulumani gani nani ; ku məfiyu nu a daŋgay vu day təfiya nu a akada nəgudara zlam a. Ay pakama ge Melefit ti təfiyu a daŋgay vu ndo. ¹⁰ Ègia nahkay ti nebesey daliya ya təgru ni dek azuhva ndam ge Melefit ya àdaba tay a ni. Nawayay ti nday day Melefit mǎhəŋgay tay àna təwi ga Yezu Krist, nawayay ti təhuriyu a məlan maslađani ge Melefit vu, tǎnjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani eslini. ¹¹ Ma ge jiri, ahàr àđəm mis təgəskabu ni ti nihi :

Tamal məmət ka ahar bəlan akaba Yezu ti

amələbu àna *sifa ya àndav day-day do ni ka

ahar bəlanj akaba nanj
 daya* ;
 12 tamal məbesey daliya ka
 ahar bəlanj akaba nanj
 ti
 aməhuriyu akaba nanj a bay
 gayanj vu daya ;
 tamal mədəm məsər nanj do ni
 ti
 nanj day amədəm əsər leli do ;
 13 ay ku tamal məgray ere ye ti
 məhibiyu amagray ni
 va do nəngu ni,
 nanj ti amagray ere ye ti
 ədəmbiyu amagray ni,
 əmbrənj magrani do,
 adaba ere ye ti ədəmbiya
 amagray ni ti si agray
 kwa ;
 divi gayanj nahanj əbi
 simiteni.

*Bay slimi ti təwi gayak ya
 kəgri ana Yezu ni ti mālā təwi
 ge jiri*

14 Ma goro hini ya nədəm
 ni dək ti həngri ana mis lala.
 Hi ana tay tələgavakivu ka
 pakama gərgərani ba ; hi
 ma hini ana tay əna slimi
 ge Melefit. Maləgavani
 əkivu ka pakama gərgərani
 ti zlam masakani əbəlay do
 simiteni, ejiñ ndam ya təbi
 slimi ni. 15 Zay njəda gayak
 dək ti zlam ya kagray ni dək
 məbəlafəñ kə Melefit. Ahər
 ədəm təwi gayak ya kagray
 ni əsuk mimili ba ; hi ma ge
 jiri ge Melefit ana mis əna
 divi gani. 16 Tamal ndam
 ya təsər Melefit do ni tagray
 gejewi ti kəhurkiviyu ba.
 Gatay ya tagray nahkay ni

ti kəlavaf tagudarkivu zlam
 əkivu ; 17 pakama gatay ya
 tədəm ni ti ejiñ mis, egi akada
 ambələk ya ezi, asagakivu ni.
 Ata Himeni nday ata Filet day
 təkibu ka tay : 18 nday ti tədəm
 mis tənğaba e kisim ba əndava ;
 gatay ya tədəm nahkay ni ti
 tijkia ke divi ge jiri a, tagray ti
 mis ndahanj təmbrənj məfəki
 ahər gatay ka Yezu. 19 Ay jiri
 ge Melefit ti anjəhad kanğay-
 kanğay ; nanj akada asak ga
 ahay ya təfəkada lala, ədaday
 do ni. Zlam əbu məbəkiani
 ka asak ga ahay gani nani
 nahkay hi : « Bay Melefit
 əsəra ndam gayanj a.† » Əbu
 məbəkiani keti : « Maslaña
 ya ti ədəm nanj mis ga Bay
 Melefit lu nahəma, məmbrənj
 magudar zlam simiteni. »

20 A ahay ge mis gədakani
 bu ni ti zlam təbu kay ga
 məbəviyu zlam. Nday dək
 ti ga gru ahkay do ni ga
 evirzegena ciliñ do ; ndahanj
 ge biyem ahkay do ni ge
 eliḡisl. Nday ya ti sulumani
 ni ti tagray təwi əna tay ga vad ga
 wuməri ; nday ndahanj ni ti ni
 tagray təwi əna tay kəlavaf.
 21 Nahkay tamal maslaña
 əmbrəña zlam magədavani
 ya nədəmki ma na dək ti
 əgia akada zlam məbəviyu
 zlam sulumani. Bay ahay
 ni azay, abarafəña ti mīgi
 *njəlatani, agray təwi əna
 nanj tata. Aslamalay lala ga
 magray təwi əna nanj, awayay
 magray təwi sulumani əna
 nanj dək.

* 2:11 Məmətani akaba Yezu ti awayay adəmvaba məmbrənj manjəhad geli
 magədavani ya haslani ni dək. † 2:19 Mənjay Macalani 16.5.

22 Zlam magədavani ya bəza dagwa tawayay magrani dal-dal ni ti kəhurkiviyu ba. Zlam ya ti ahər ədəm kadəbay ni ti nday hi : jiri, məfəki ahər ka Yezu lala, mawayavani, manjəhad sulumani akaba ndam ya ti tahəngalay Bay geli Yezu əna məbərüv bəlañ ni. ²³ Tamal ndam muru tagray gejewi əki ka pakama masakani ti kəhurkiviyu ba. Səra, zlam nday nani ti egi ləgayvu. ²⁴ Ay maslaña ya agra təwi ana Bay geli ni tələgavu ata mis ba. Ahər ədəm manjəhad gayan məla sulumani kə meleher ge mis dek ; mîsliki macahi zlam ana mis ; tamal mis təbi seki ti mēbesey. ²⁵ Tamal mis ndahañ tədəm ma gayan ya ədəm ni ma ge jiri do nahəma, ahər ədəm acahi zlam ana tay əna kuđufani. Tamal agray nahkay ti bi Melefit amagray ti tāmbatkaba majalay ahər gatay a, ti təsər divi ge jiri. ²⁶ Ndam nday nani ti *Seteni əgəsa tay əna kəmbazl gayan a, awayay ti tğray ere ye ti awayay ni. Ay tamal tāmbatkaba majalay ahər gatay na, əgia sulumana ti, atətəmfəña kə kəmbazl ge Seteni na.

3

Ere ye ti amagravu ka mandav ga duniya ni

¹ Səra lala : ka ya ti duniya amandav wudak nahəma, sarta gani emigi zləzladə. ² Ka

sarta gani nani ti mis etigi ndam eri, atawayay sinğu, etiji zlabay, atəhi ana ahər zlam gatay ya tagray ni dek ti zlam sulumani, etindivi Melefit, atəgəsiki ma ana ata bəñ gatay do, atəgri səsi ana mis do, ataməñjaləñ ka zlam *nələtani akada zlam masakani, ³ ku ndam ga hud ahay gatay day atawayay do, atəmbərəñ mizirey mis do, atədəmki ma magədavani ke mis, atagray zlam ya ti məbərüv gatay awayay ni dek atəmbərəñ do, atəgri daliya ana mis kələvad, atawayay jiri do, ⁴ atəsəkumoru mis, atəjalaki ahər ka zlam ya tagray ni do, atəhi ana ahər tətam mis ndahañ dek ; atawayay zlam ya məbərüv gatay awayay ni ciliñ, atawayay Melefit do simiteni. ⁵ Ndam nday nani ti atədəm nday ndam ya tazləbay Melefit ni, ay nğay Melefit nañ əbu əna nələdə ga məmbatikaba majalay ahər ana mis a ti atəgəskabu va do. Ndam nday nani ti kəhurkiviyu ka tay ba. ⁶ Mis ndahañ e kidiñ gatay bu təbu tagosay mis, təhuriyu a ahay vu afa ge mis, tesipet wəl ya təsər zlam do ni ; əgia akada təki kəmbazl ana tay. Wəl nday nani ti təbu tagudar zlam dal-dal, təjalaki ahər ka zlam gərgərani ya məbərüv gatay awayay ni ciliñ ; ⁷ təbu təcahay zlam kələvad, ay tîsliki məsər jiri

* 3:8 Ata Zenes nday ata Zembres ti, ndam Zəde tədəm nday ndam məsər zlam ga had Ezip ka sarta ge Məwiz ni (məñjay Mahərana 7.11, 22).

ge Melefit koksah. ⁸ A haslani ti ata Zenes nday ata Zembres * tàwaya macafəŋa Məwiz ga magray təwi ge Melefit a: nahkay day mis nday nani tawayay macafəŋa leli ga magray təwi ge jiri a; majalay ahàr gatay dek magədavani, məfəki ahàr gatay ke Melefit ni ègia zlam masakana. ⁹ Ay zlam gatay ya tagudar ni amazoru tay kama do, adaba mis dek atəsər nday ndam muru, akadā ga ata Zenes nday ata Zembres ya mis təsəra nday ndam muru ni.

Kəmbrəŋ ere ye ti kàcahay ni ba

¹⁰ Ay nak ti kəsəra zlam ya nəcahuk na dek lala; kəsəra manjəhad goro a, kəsəra zlam ya nawayay nagray na, kəsəra ahəmamam nəfəki ahàr ka Yezu na, kəsəra ahəmamam nəbesey zlam na, kəsəra ahəmamam nawayay mis na, kəsəra nəmbrəŋ təwi goro do. ¹¹ Kəsəra daliya goro ya mis təgru na akaba daliya ndahaŋ ya nəcakay na. Daliya gani nani ti nəcakay a Antiyos, a Ikoniyum akaba e Listir; daliya weley ya nəcakay ndo ni weley, ku nəcaka daliya emitena nəŋgu ni Bay goro ahəŋga nu a. ¹² Səra, ku way way do awayay manjəhadani akaba Yezu Krist akadā mis bəlaŋ, azləbay naŋ lala ti, mis atəgri daliya. ¹³ Ay ndam cuday akaba nday ya ti tagosay mis ni kəlavad atagudarkivu zlam; etijŋkia mis ndahaŋ

ke divi a, nday day etijŋkia ke divi a. ¹⁴ Nak ti kəmbrəŋ zlam ya ti kàcaha, kəgəskabá àna huđ bəlaŋ ni ba. Kəsəra nday ya ti təcəhuk zlam na; nahkay kəsəra zlam gani nani ti zlam ge jiri. ¹⁵ Kwa nak a wur bu ni ti kəsəra Wakita *njlətani ge Melefit a; wakita gani nani ti adəfukki divi ga majalay ahàr sulumani, nahkay Melefit amahəŋgay kur adaba kəfəki ahàr ka Yezu *Krist. ¹⁶ Pakama ya mədi ahàr a Wakita ge Melefit ni bu ni dek ti Melefit àvi majalay ahàr gani ana mis ga məbəkiani; pakama ge Melefit ti ajənaki leli ga mədəfiki zlam sulumani ana mis, ga madəfaki zlam magədavani ti magədavani ededīŋ, ga mambatikaba majalay ahàr ana mis a, akaba ga macahi divi ge jiri ana mis. ¹⁷ Melefit àvi pakama gayəŋ ana mis ti mis gayəŋ lu məslamalavu lala, mīsliki magray təwi sulumani weley weley do dek.

4

Hioru ma ge Melefit ana mis

¹ Ere ye ti nəhuk nihi ni ti nəhuk kè meleher ge Melefit; nəhuk kè meleher ga Yezu *Krist daya, naŋ ya ti amara magrafəŋa seriya kà ndam ya nday təbu àna sifa na akaba kà ndam ya təməta na. Nəhuk ti adaba aməŋgazlivu ana leli, aməgur mis dek. Ere ye ti nəhuk ni ti nihi: ² hioru ma ge Melefit ana mis. Ku mis

tawayay miceni, ku tàwayay do nən̄gu ni, hi ana tay, kàmbrəŋ ba. Hiiki ma ana tay ka zlam gatay ya tagudar ni, lægi ana tay, vi njəda ana tay. Ku tamal ticiaba zlam ya ti kacahi ana tay na dek ndo nən̄gu ni, kəzumki ɓəruv ka tay ba, ɓesa. ³ Adaba sarta nahaŋ amara ; ka sarta gani nani ti mis ndahaŋ atawayay ma ge jiri ya macahi ana tay ni va do. Atadəbay ere ye ti məɓəruv gatay awayay ni ciliŋ, atəzalakabu mʉsisi ndahaŋ kay ga macahi ma ya tawayay miceni ni ana tay. ⁴ Atəbi slimi ana ma ge jiri va do ; atəbi slimi ana ma masakani sawaŋ. ⁵ Ay nak ti njəhad njaŋ-njaŋ ; ka ya ti mis təgruk daliya ni ti ɓesa ; hi *Ma Məweni Sulumani ana mis kəlavad. Tamal kagray nahkay ti, kəgri təwi ana Melefit akada ya adaba kur a əwayay ti kəgray ni.

Pol adəm ara amət wudak

⁶ Nu ti sarta goro ən̄jia wudak. Nara nəvi ahər goro ana Melefit akada ga zum ya tabəhadī ni. ⁷ Nəkadva àna təwi goro ya nəgray na lala. Nəndeveriŋaba təwi ya Melefit àhu nəgray na dek akada ge mis ya acuhway, ən̄jua ka məlaŋ mədukana ni. Nəmbərəŋ məfəki ahər goro ka Yezu ndo simiteni. ⁸ Ku nihi Melefit àslamatuva zlam a, Bay geli aməvu azuhva təwi goro ya nəgri ni ; aməvu ti àna jiri gayaŋ. Adaba Bay geli Yezu ti agrafəŋa seriya kə mis àna jiri a : aməvu zlam ti ana nu

ciliŋ do ; aməvi ti ana ndam ya tajəgay mara gayaŋ àna məmərani ni dek daya.

Pakama ga Pol ka mandav ga wakita gayaŋ

⁹ Zay njəda gayak dek ga marana afa goro ke wecewecena, ¹⁰ adaba Demas ti awayay zlam ga duniya, àmbərəŋa nu a, àsləka àdoru a Tesalonik. Kreskens day àdoru ka had Galasi, Tit ti ni àdoru ka had Dalmasi. ¹¹ Maslaŋa ya ti naŋ àbu akaba nu ni ti Lək ciliŋ. Nahkay kara nahəma zubiya Mark a ju, adaba Mark ti esliki məjənaki nu ke təwi ge Melefit tata. ¹² Tisik ti nəsləroya naŋ e Efez a. ¹³ Ka ya ti nəsləkabiya a Truwas afa ga Karpus a ni ti nəmbərbiya mugudi goro a ; zubiya ji. Həlubiya wakita goro a daya ; wakita ya ti ga ambəl ni təgəjazlkukbiya ahər ba.

¹⁴ Eleksender zal gəzaŋ ni àgrua cuday a dal-dal ; ere ye ti àgru ni ti Bay geli amatraɓ naŋ bilegeni. ¹⁵ Eleksender ti àgray ti mis təgəskabu ma geli ya məhi ana tay ni ba simiteni ; nahkay nak day bavu slimi àna naŋ.

¹⁶ Ka ya ti təgrafua seriya enjenjena, nəhəŋgrifəŋ ana ndam ge seriya ni ti, maslaŋa ya àjənaki nu ka ma gani ni ti àbi ; mis dek təmbərəŋa nu a. Melefit məmbərfəŋa zlam gatay ya təgray na kà tay a ! ¹⁷ Ay Bay geli àjənakia nu a, àvua njəda ; nahkay nəhia ma gayaŋ ana mis a àndava,

ndam ya tɛfɛki ahàr do ni ðek tìcia. Seriya àgəs nu ndo ; àhəŋgafəŋa nu kà mazlahku a.

* ¹⁸ Bay geli amahəŋgafəŋa nu kè mis ya təgru cuday na ðek ; amahəŋgay nu ti nàhuriyu a Məgur gayəŋ ya e melefít bu ni vu. Naŋ ti mis ðek tãzləbay naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani ! Aya nahkay.

¹⁹ Gri sa goro ana ata Prisil nday ata Ekiles. Gri sa goro ana ndam ga huđ ahay ga Onesifor daya. ²⁰ Erest ti ànjəhadíya a Koreŋ a. Trofim ti èbesey do, nàmbərbiya naŋ e Milet a. ²¹ Wuđaka ahar kusi ti zay njəda gayak ðek ga marana afa goro a.

Ata Ewbəl, Pəden, Liŋ, Klodiya akaba bəza ga məŋ geli ndahaŋ ni ðek təgruka sa.

²² Bay geli mələbu akaba kur, məgri sulum gayəŋ ana kəli ðek ti.

* **4:17** Ka sarta gani nani ti ndam ga Yezu ya təwəl tay àna seriya ni ti təbi tay ana mazlahku ti tãhəpəđ tay. Nahkay bi Pol awayay adəm tãkad naŋ ndo ; ay bi awayay adəm Yezu àhəŋgafəŋa naŋ kè Setena ahkay do ni kà ndam ezir gayəŋ na ciliŋ.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana Tit ni Ere ye ti mädəmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana Tit ni

Maslaṅa ya ti àbəki wakita hini ni ti àdafa slimi gayaṅ a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Àbikioru ti ana Tit : Tit ti tàgrakabá tawi akaba Pol a (2 Koreṅ 8.16-24). Pol àwayay Tit dal-dal (2 Koreṅ 2.13 ; 7.6) ; ka sarta ya ti tàfaya Pol a dangay ba ni ti Pol àmbərbu Tit ka had Kret ga mægur ndam ga Yezu ya təbu eslini ni (1.5). Kret ti had gədakani a hud ga yam bu, gwar ka had Gres ; ka sarta ga Pol mis ndahaṅ tädəm ndam Kret ti ndam magudar zlam, nday ndam malfada daya ; ku zal Kret na-haṅ day àdəm nahkay (1.12).

Pol àbikioru wakita hini ana Tit, awayay ti tábakabu ahàr a Nikopolis (3.12) ; àbikioru ti ga mädəfiki ahəmamam mągray tawi ya àvi ni. Pol àdəm ku tamal ndam Kret tægəskabu ma gayaṅ do nəṅgu ni, si Tit acahi manjəhad sulumani ana tay, aləgi ana tay, àmbrəṅ ba kwa. Pol awayay ti ndam Kret ya tægəskabu Yezu ni tənəhadkabu àna sulumani (1.6-9 ; 2), tægəskabu ma magədavani ba (1.9-16 ; 3.9-11), təhəṅgrioru ahàr a had ana ndam ga ṅgumna (3.1-2).

Ndam Kret ti tädəba divi magədavani ya ti məbərur

gatay awayay na tətam mis ndahaṅ ni, ay ku tamal nahkay nəṅgu ni Pol àdəm ahaslani ti leli dek ndam magudar zlam akada gatay ni ; Melefit àhəṅgay leli ti adaba məsia cicihi a cilin, do ni ti azuhva tawi geli ya mągray ni do (3.3-7).

Sa ga Pol

¹ Abəki wakita hini ti nu Pol, nu bay məgri tawi ana Melefit, nu zal asak ga Yezu *Krist. Àslərbiyu nu ti nəjənaki ndam ya ti Bay Melefit adaba tay a ni, ti təfəki ahàr, ti təsər jiri gayaṅ ni. Təsəra ti atanjəhad akada ge Melefit ya awayay ni, ² atəsər atanjəhad kaṅgay-kaṅgay akaba Melefit ededīn. Melefit àdəm kwa ahaslani, wudaka mələṅ ànjəki ni : « Anəvi sifa ya àndav day-day do ni ana tay. » Naṅ ti àsəkad malfada day-day do. ³ Sarta gayaṅ ya ti àfəkad ni ènjia ti àdəfiaba ma ga sifa gani nana ana mis a, ti tädəmoru, təhi ana mis ndahaṅ. Naṅ Melefit Bay mahəṅgay leli àhuva pakama nana ana nu a daya, ti nəhioru ana mis.

⁴ Nəbukki, Tit. Nak ti kīgia akada wur ga hud goro a adaba leli cecəeni məfəki ahàr ka Yezu Krist. Melefit Bəṅ geli nday ata Yezu Krist Bay mahəṅgay leli təgruk sulum gatay, tągray ti kənəhadumkabu akaba mis àna sulumani daya ti.

Manjəhad ga gədəkani ga ndam ga Yezu

⁵ Nàmbarbu kur e Kret ti ga maslamalakabu zlam ya ti tægəjəni ni, akaba ga madaba mis a ti tīgi gəđákani ga ndam ge *Krist a kəsa ga had Kret ni bu dek, akada ya ti nəhuk ni. ⁶ Maslaŋa ya ti egi gəđákani ga ndam ga Yezu nahəma, ahàr àdəm naŋ àbu maslaŋa ya tənġətfəŋa zlam magudarana do ni : wal gayan bəlan, bəza gayan day təfəki ahàr ka Yezu. Manjəhad ga bəza ni day mālā sulumani, ti mis təsər təbi tągudar zlam bi, ticiiki ma ana ata bəŋ gatay daya. ⁷ Bay *məbi slimi ana ndam ga Yezu nahəma, mālā maslaŋa ya tənġətfəŋa zlam magudarana do ni, adaba təwi ya agray ni ti ge Melefit. Naŋ nani ti àgray zlabay ba, àzum bəruv weceweci ba, àvi vu gayan ana zum ba, àgray terenġiz ba, àdəbay elimeni àna magray zlam magədavani ba daya. ⁸ Ağəski nahəma, maslaŋa gani nani mægəskabu mirkwi, mawayay magray sulum, mājəlay ahàr sulumani, mālā jireni, mālā mis ge Melefit *njəlatani, məbi slimi ana ahàr gayan daya kwa. ⁹ Ahàr àdəm mægəskabá pakama jireni kala-kala akada ya ti məcəhumi ana mis ni, àmbrəŋ ba. Nahkay ti emisliki məvi njəda ana mis ndahan àna pakama sulumani nani ya acahi ana tay ni. Tamal mis tægəskabu pakama sulumani hini do nahəma, naŋ gani emisliki mədəfiaba ere ye ti tągudar na ana tay a daya.

Ndam magosay mis

¹⁰ Kadaba gəđákani ga ndam ge *Krist nana nahkay ti adaba mis təbu kay tici slimi do. Tagosay mis àna pakama gatay ya tədəm kwanə ni. Ndam magosay mis nani ti ahar gəđákani ndam *Zəde ya tədəm ahàr àdəm mis *təkeley kədi kwa ni. ¹¹ Ahàr àdəm kacafəŋa tay ga macahi zlam magudarani nani ana mis a, adaba tagudarikaba huđ ahay ana mis a. Tagray nahkay ni ti ga mənġəti zlam ana huđ gatay gatayani ciliŋ, mimili àki ka tay bi. ¹² Zal Kret nahan tekeđi àsəraba ere ye ti amara magravu na ti, àdəm: « Ndam Kret tasəkad malfada kəlavəđ, nday akada ga zlam ge gili ndahan ya tagray cuday ni, nday ndam masəfa, tənġələŋ ana zlam məzumani ciliŋ. » ¹³ Pakama gayan ya àdəm ni ti jiri ededīŋ. Nahkay ti ləgi ana tay kay kay, ti təfəki ahàr ka Yezu ge jiri, ¹⁴ ti ticiiki məhasl ga ndam Zəde ya ti tənġəhadī ana tay ni va ba, ti təbi slimi ana pakama ge mis ya tawayay jiri do ni va ba. ¹⁵ Tamal mis məbəruv gatay njəlata kə meleher ge Melefit nahəma, ere ye ti tagray ni day dek njəlata. Ay nday ya ti məbəruv gatay njəlata kə meleher ge Melefit do, təfəki ahàr do ni, ere ye ti tagray ni dek magədavani. Nahkay ere ye ti təjalaki ahàr ni dek magədavani daya : ku ka ya ti tagudar zlam nənġu ni təgray mimili do. ¹⁶ Tədəm ahkado təsəra Melefit a, ambatakani

do zlam magudarani gatay ni adafaki tay, nday tæsər Melefit do. Tagray ere ye ti Melefit àwayay do simiteni ni, ticiiki slimi ana Melefit do. Nahkay ti tisliki ka magray zlam sulumani koksah.

2

Manjəhad sulumani ga ndam ga Yezu

¹ Tit nak zla nahəma, cahi divi ge Melefit ededīn ededīneni ni ana mis. ² Hi ana zawal ya tigia medewel a ni ti tēbi slimi ana ahər gatay, tãgray zlam àna divi gani, nahkay mis atazləbay tay. Hi ana tay tãdægəzl ahər lala ; tãfəki ahər ka Yezu àna divi gani, tãmbrəŋ ba ; tãwayay mis àna hud bəlan ; tēbesey daliya daya.

³ Wál medewel day, hi ana tay tãgray zlam ya ti àbəlafəŋ kə Melefit ni. Təsivu ana mis ba, təvi vu gatay ana zum ba, tãdəfiki magray zlam sulumani ana mis sawan.

⁴ Tamal nday təbu tagray nahkay ti atəcahi ana bəza wál ti tãwayay zawal gatay akaba bəza gatay, ⁵ tēbi slimi ana ahər gatay, tãgray hala ba, tãgray təwi lala a hud ahay bu, tãgray zlam sulumani, ticiiki slimi ana zawal gatay. Tamal tagray nahkay ni ti maslanə àdəmki ma magədavani ka pakama ge Melefit koksah.

⁶ Bəza dagwa day, hi ana tay tēbi slimi ana ahər gatay ⁷ a zlam bu dek. Nak nakani day gray zlam sulumani, ti dagwa ndahan ni tīpi : etipia

ti atagray akada gayak ni. Ka ya ti kacahi zlam ana tay nahəma, dəfiki ana tay àna məbəruv bəlan, ti tãgəsukki ma. ⁸ Hi pakama jireni ana tay ti tisliki minjiðisleni ba. Tamal kagray nahkay ti kəbəkiki mimili àki ka ndam ezir geli adaba tənğət pakama magədavani ga mədəmkiyani ke leli do.

⁹ Evidi day, hi ana tay ticiiki slimi ana ndam məgur tay a zlam ya tagray ni bu dek, tãgray ere ye ti àbəlafəŋ kə ndam məgur tay ni, təkeli gejewi ana tay ba. ¹⁰ Tigifiŋa akal kə tay a ba daya. Àgəski ti tagray təwi sulumani, ti ndam məgur tay ni təhəl tay ka ndam jireni sawan. Tamal tagray nahkay a zlam ya tagray ni bu dek ti mis atəgəskabu pakama geli ya macahi ana tay àki ke Melefit Bay mahəŋgay leli ni àna məmərani.

Melefit àŋgazliaya sulum gayanə ana mis a

¹¹ Ahər àdəm ndam məfəki ahər ka Yezu tãgray ere ya nəhi ana tay ni, adaba Melefit àŋgazliaya sulum gayanə ana mis a, awayay ahəŋgay mis dek. ¹² Ge Melefit ya àgri ana leli nahkay ni ti leli məsəra ahər àdəm mägudar zlam va ba, ti zlam ga duniya ya mis tawayay ni day ègi eri ana leli va ba. A manjəhad geli a duniya bu ni ti ahər àdəm məbumi slimi ana ahər geli, məgrum jiri akaba zlam ya ti àbəlafəŋ kə Melefit ni kwa. ¹³ Məjəgay manğa ga Yezu *Krist Bay mahəŋgay

leli ni, mèsaruma ara anja, mæfumki ahàr àna mèmèrani. Nañ Melefit geli gèdákani, amara manjazli njèda gayan ana mis. ¹⁴ Yezu àmèt a kèla geli vu ka mawayay gayan. Àgray nahkay ti, ti mähelaba leli a zlam magudarani ba dek, ti mîgi njelata kè eri gayan, ti mîgi ndam gayan, ti mawayum magray zlam sulumani kèlavád daya.

¹⁵ Zlam ya ti akacahi ana mis ni ti nahkay kwa. Vi njèda ana tay ; ndam ya ti tici slimidi do ni ti hivù ana tay. Hi ana tay àna njèda ge Melefit ya àvuk ni. Ku maslanja gatay bèlan nangu ni àcèlkukiyu a ahàr vu ba.

3

Màmbrəñ manjəhad geli ya ahaslani ni

¹ Tit, ziaba azay slimidi ana ndam gayak a, ti tshəngriuru ahàr a had ana gèdákani ga ngumna dek, ticiiki ma ana tay, táləbu ndam maslamalavani ga magray tawi sulumani dek. ² Hi ana tay tèsivu ana mis ba, táləgavu akaba mis ba daya, tənja kudufa sawan, ti mis tèsər nday ndam mægri zlam sulumani ana mis dek kèlavád. ³ Hi ana tay nahkay, adaba ahaslani leli day endisl àniviyu ana leli bi, miciiki slimidi ana mis ndo, mijikia ke divi sulumana. Zlam ya mawayay, àbəlafəñ kè leli ni dek ti migibiya akada evidi gana. Mənjəhadbiya àna cuday a, mawayabiya zlam ge mis ya ègi eri ana leli na, mis tizirabiya leli àki ka manjəhad

geli magədavani na, leli day miziravabiya e kidin geli ba.

⁴ Ku tamal magudarbiya zlam a nahkay nangu ni, Melefit Bay mahəngay leli ni əngazliaya sulumana gayan ana mis a ti tèsər nan abu awayay tay.

⁵ Əngazlay sulumani gayan ti ahəmamam? Ahənga leli a. Ahəngay leli ti adaba leli mægribiya zlam sulumana aw? Aha, nahkay do.

Àhənga leli ga sulum a, adaba mèsibiya cicihi a palam.

Àhənga leli a ti, àbarafəñ zlam magudarana kè leli a.

Àgray nani àna njèda ga Məsuf gayan, nahkay miwiva mawena, məngətuma sifa mawena daya. ⁶ Məsuf nani ti Melefit avia ana leli a àna hud bèlan azuhva tawi ga

Yezu *Krist Bay mahəngay leli ya àgray ni. ⁷ Melefit àgray nahkay ti məngətum sifa ya

əndav day-day do ni ; mèsəra ara avi ana leli ededin, adaba àgria sulum gayan ana leli a, nahkay migia ndam jireni kè eri gayan a.

⁸ Pakama hini ya nədəm ni ti jiri ededin. Nawayay ti kəhəngri zuh, ti ndam ya ti təkəki ahàr ke Melefit ni təkədvu àna magray zlam sulumani kèlavád. Pakama nani ti àbələy, ajənaki mis daya. ⁹ Ma ge gejewi masakani nahəma, kəhurviyu ba. Tamal tagraki gejewi ka ndam geli ya ti ahaslani ni ti kəhurkiviya ba. Kələgumvu ba, kihirəmkivu àki ka pakama ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ba daya.

Zlam nday nani t̄əzaya araŋa do, t̄əjənaki mis do daya.
¹⁰ Maslaŋa ya ti agray ti ndam m̄əfəki ah̄ar ka Yezu ticirvu ni ti, hiv̄u sak b̄əlaŋ àŋgəkivu ba. Tamal àmbrəŋ ndo nah̄əma, hikivu sak b̄əlaŋ keti. Ay tamal èc̄əki va do ni ti, k̄awayay ma akaba naŋ va ba. ¹¹ K̄əsəra mis tamal àgra nahkay ti èjikia ke divi ge Melefit a àndava, naŋ bay magudar zlam. Magudar zlam gayaŋ ni aŋgazlavu vay-vay k̄è meleher ge mis, nahkay maslaŋa nani awəl ah̄ar gayaŋ gayaŋani.

Sa ga Pol

¹² Nihi nah̄əma n̄əbu n̄əsləruru Artemas ahkay do ni Tisik afa gayak. Ka ya ti b̄əlaŋ gatayani eminj̄əa nah̄əma, z̄əbiya nj̄əda gayak a ga marana ti m̄əbakabu ah̄ar a Nikopolis. Ka nu nah̄əma, ahar kusi ti nawayay manj̄əhadbiyani eslini. ¹³ Ka ya ti ata Zenas bay ge seriya ni nday ata Apolos atasl̄əka afa gayak a atəsawad̄oru nah̄əma, j̄ənaki tay lala, ti araŋa àh̄əci tay ba. ¹⁴ Ndam geli ya t̄əf̄əki ah̄ar ka Yezu ni ah̄ar ad̄əm nday day t̄əcahay magray zlam sulumani k̄əlavad̄, ti t̄əjənaki ndam ya ti zlam àh̄əci tay ni. Tamal tagray nahkay ti atanj̄əhad̄ masakani do.

¹⁵ Ndam ya ti m̄əbu akaba tay ni dek t̄əgruka sa. Gri sa geli ana ndam ya t̄əf̄əki ah̄ar ka Yezu, tawayay leli ni dek. Melefit m̄əgri sulum gayaŋ ana k̄əli dek.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana Filemon ni Ere ye ti mädämki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana Filemon ni

Maslaᅇa ya ti àbäki wakita hini ni ti àdäfa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1, 9). Àbikioru ti ana Filemon : Filemon ti zal Kolos, nan mis gädäkani ; nan àbu àna evidi kay. Biliᅇ e kidiᅇ ge evidi gayan ni bu, slimi gani Onezim, àzafäᅇa zlam kà Filemon àna akal a, mäc àcuhway, òru ka mälan ga Pol ya nan àbiyu ni. Eslini ti Onezim àgäskabá ma ga Yezu a, nan àbu agri tawi sulumani ana Pol (11 ; Onezim ana ma Gres ti awayay adäm vaba « Bay ya ti agri tawi sulumani ana mis ni. »)

Ay Onezim ti evidi ga Filemon. Filemon day àgäskabá Yezu a, nahkay Pol zal asak ga Yezu ni esliki mähiani ana Filemon : « Vu evidi gayak ni. » Ay àgray nahkay ndo : àslëriuru Onezim ana Filemon (12-13). Àslëriuru tay akaba Tisik bay ya ti àzoru wakita hini ni akaba wakita ya Pol àbikioru ana ndam Kolos ni (Kolos 4.7-9). Pol awayay ti Filemon mävi Onezim ga sulum, àwayay mazafäᅇana ga njäda do.

Pol ti zal asak ga Yezu, nan

gädäkani ga ndam ga Yezu. Tamal gädäkani ga ndam ga Yezu awayay ehindifiᅇa zlam kà maslaᅇa nahan a ti, Pol àdäfikia divi gani ana leli a wakita hini ba lala.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol nu nàbu a ahay ga danᅇay bu azuhva tawi ga Yezu *Krist ya nagray ni. Leli ata wur ga mäᅇ geli Timote mäbukioru wakita hini ana nak Filemon, nak zläba geli ya ti magray tawi bëlanani ni.

² Mäbiki ana ndam ga Yezu ya *tëcäkalavu a ahay bu afa gayak ni daya, ana wur ga mäᅇ geli Apiya akaba Ersip. Ersip ti nan akada zal slewja e tawi ge Melefit ya magrakabu ni bu. ³ Bëᅇ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tãgri sulum gatay ana küli, tãgray ti *känjähädüm kabu àna sulumani ti.

⁴ Kälavad nahänᅇalay Melefit ; nägri säsi ti nacaluk slimi, ⁵ adäba nìcia tëdäm ahkado kawayay ndam ga Yezu kay, këfäki ahär ka Bay geli Yezu lala daya. ⁶ Leli mäfäki ahär ka Yezu ka ahar bëlan, nahkay nahänᅇalay Melefit ti köru àna nan kama kama. Ahär adäm käsërkivoru zlam sulumani ya Melefit àvi ana leli ni ðek. Àvi ana leli ti adäba leli mäbu ka ahar bëlan akaba Krist. ⁷ Filemon wur ga mmawa goro ni, tawi gayak ya kagray ni àmärua mäbëruv a, adäba kawayay ndam ga Yezu dal-dal, këvia njäda ana tay a. Kãgray nahkay ti avukivu njäda dal-dal daya.

Pol ahəŋgalay Filemon ti mǎgəskabu Onezim

⁸ Nahkay zla nahəma, nawayay nahəŋgalay kur ti kágray ere ya nəhuk ni. Nu zal asak ga Yezu *Krist, nisliki məhukani gray zlam ya àgəski ni tata, ⁹ ay ti nədəgəzl nahkay ndo, nawayay nahəŋgalay kur hojo adaba nawayay kur. Nu Pol zal medewel nəhuk ma hini ni, nihi ti nu a ahay ga daŋgay bu azuhva təwi ga Yezu Krist ya nagray ni. ¹⁰ Nahəŋgalay kur, nəgruk kam-kam àki ka Onezim. Naŋ ti naŋ àbu afəki ahàr ka Yezu azuhva ma goro ya nəhi ni, nahkay ègia akada wur goro a ahalay a ahay ga daŋgay ni ba. ¹¹ Ahaslani ka ya ti naŋ afa gayak ni ti àgruk təwi ga araŋa sulumani ndo, nihi ni ti ègia agru təwi sulumani, aməgruk ana nak daya.

¹² Nawayay naŋ dal-dal, kala ègia wur ga huđ goro a. Nahkay nəslərüköru naŋ ti awər nu dal-dal. ¹³ Nihi nu nəbu a ahay ga daŋgay bu azuhva goro ya nəhi *Ma Məweni Sulumanj ana mis ni. Nahkay nəwaya ti mǎnjəhadə akaba nu ga məjənaki nu a kəla gayak va. ¹⁴ Ay ti nəgəskabu naŋ nahkay do, si ka mawayay gayak kwa. Nəwayay məfəkuk njədə ga məgru sulum do, nawayay ti kəjənaki nu ka mawayay gayak.

¹⁵ Bi Melefıt àwayay ti Onezim mǎnjəhadə a məlaŋ nahaŋ bu gəzit day kwa ti aməŋguköru, kǎnjəhadum

ka ahar bəlaŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. ¹⁶ Nihi ti naŋ evidi ciliŋ do, àtama evidi a, naŋ wur ga məŋ geli ya ti mawayay naŋ dal-dal ni. Nu Pol nawayay naŋ kay, nak Filemon ti ni akawayay naŋ kay àtam goro ni. Akawayay naŋ ti adaba naŋ mis gayak ciliŋ do, akawayay naŋ adaba naŋ wur ga muk, àfəkia ahàr ka Yezu a akada gayak na daya.

¹⁷ Kəsəra leli ata nak ti magray təwi bəlaŋani do aw ? Nahkay gəskabá naŋ a akada ya kəgəskabu nu ni. ¹⁸ Tamal ti àgudaruka zlam a ahkay do ni àzafuka zlam a nahəma, hu ti nəpəlukvù. ¹⁹ Nu Pol nəbukki pakama hini àna ahar goro : anəpəlukvù. Ay sərkia nu day nəgruka zlam sulumana, kəŋgəta *sifa ya ti àndav day-day do na azuhva nu a. ²⁰ Nahkay wur ga mmawa goro ni, kam-kam gray ere ye ti nəhuk ni àna slimi ga Bay geli. Ndisliŋə məbəröv ti adaba leli cecəeni ata nak miġia akada mis bəlaŋ akaba Krist a.

²¹ Ka ya ti nəbukki wakita hini ni ti nəsəra kicəki palam. Nəsəra akagray zlam ya ti amatamkia ka zlam ya ti nihindifuka na daya. ²² Ka sarta ya ti Onezim aməduka ahàr a nahəma, kaslamatuva ahay a daya, adaba a majalay ahàr goro bu ni ti Melefıt emiciiki gekəli ya kəhəŋgalum naŋ ni ana kəli, nahkay aməvu divi ga maŋgoni afa gekəli.

Sa ga Pol

²³ Epafraſ nan ya ti m̀bu
ata nan a ahay ga dangay bu
azuhva ma ga Yezu *Krist ni
agruk sa. ²⁴ Mark, Aristark,
Demas akaba Lək nday ya ti
magrakabu t̀wi ge Melefit
akaba tay ni t̀gruk sa daya.

²⁵ Bay geli Yezu Krist m̀gri
sulum gayaŋ ana k̀li ti.

**Wakita ya
tə̀bikioru ana
ndam Hebri ni
Ere ye ti mə̀dəmki
ka wakita ya
tə̀bikioru ana
ndam Hebri ni**

Maslaṅa ya ti àbəki wakita hini ni àdàfay slimi gayan ndo. Mis ndahan tə̀dəm bi Pol, ay àbəki ma akada ga Pol ya àbəki ni ndo. Ku tamal nahkay nənḡu ni nday ya ti àslərrikaboru wakita ana tay ni tə̀səra nan a (13.18), nan day àsəra Timote bay ya ti tə̀grakabu tə̀wi akaba Pol na (13.23).

Wakita hini ànjəki akada wakita ya tə̀slərrikaboru ana mis ni do: anjəki ti akada ga zlam ya tə̀cahi ana mis ni. Si gwar ka mandav gani day kwa ti mə̀di ahàr ana pakama ya tə̀bəki akada ga wakita ya tə̀slərrikaboru ana mis ni (13). Bi tə̀cahi zlam ana mis, mə̀k tə̀bəki ka wakita ga mə̀slərrikaboru ana mis ndahan.

Tə̀slərrikaboru ti ana ndam Hebri ndahan, ndam Zə̀de ya tə̀gə̀skabá Yezu a ni. Tawayay tə̀dəfiki ana tay Yezu ti gə̀dəkani àtam mə̀slər ge Melefit (1), àtam Mə̀wiz (3; 4.1-13), àtam ndam maṅgalabakabu mis akaba Melefit ni də̀k (4.14-16; 5; 6; 7). Yezu day àṅgalabakabá leli akaba Melefit a, ay tə̀wi gayan ya àḡray ni àtam tə̀wi

ga nday ndahan ni simiteni : nday ti ahàr àdəm tə̀hənḡri eri kə̀lavad, ay Yezu ti àḡray sak bə̀lan, èslia hūya (8; 9; 10). Ka sarta ya ti tə̀bəki wakita hini ni ti ndam maṅgalabakabu mis akaba Melefit ni tə̀bu tislɪni zlam ana Melefit a Zeruzalem, tə̀mbrəṅ ndo (10.11); tə̀mbrəṅ ti ka ya ti ndam Rom tə̀mbedkaba ahay gə̀dəkani ge Melefit a, ke vi 70 ga sarta geli ni.

Gwar ka mandav ga wakita gayan ni maslaṅa ya àbəki ni àvi njəda ana mis, àhi ana tay ku tamal tə̀cakay daliya nənḡu ni tə̀mbrəṅ mə̀fəki ahar gatay ka Yezu ba. Àzay mazavu ga ndam ge Melefit ya tə̀dəmki ma a Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni, àdəm tə̀mbrəṅ mə̀fəki ahàr gatay ke Melefit ndo (11); àdəm ge Melefit ya atra6 ndam gayan ni àdàfaki awayay tay (12.1-12). Ay sak kay a huḡ ga wakita gayan ni bu maslaṅa gani àziaba azay slimi ana mis a, àhi ana tay si tici lala, tə̀gə̀skabu ma ge Melefit kwa; do ni ti bi atənḡət sulum ge Melefit ya awayay aḡri ana tay ni do (2.1-4; 3.7-19; 5.11-6.12; 10.19-39).

Ahàr àdəm mə̀fəki ahàr ka Yezu, mə̀mbrəṅ zlam ndahan də̀k. Adaba Yezu ti àtam zlam ndahan də̀k : maslaṅa ya èpia Yezu a ni ti, èpia Melefit a àndava (1.1-4).

*Wur ge Melefit ti nan
gə̀dəkani*

¹ Ahaslani ti Melefit àhia ma ana ata bəŋ geli a sak kay, təhəŋgri ma gani ana mis ti ndam mahəŋgaray *pakama gayan ni. Təhəŋgri ma ana tay ti àna divi gərgəri kay.
² Ay nihi ka sarta ga mandav ga mələŋ ti Melefit àhia ma ana leli a, àhəŋgri ana leli ti Wur gayan. Ka ya ti Melefit àgraya zlam a dek ni ti, àgraya ti àna njəda ga Wur gayan ni. Melefit àfiyu naŋ a bay vu, nahkay aməgur zlam dek daya. ³ Melefit ti naŋ gədakani dal-dal, asladay mələŋ akada ga fat ni : tamal kípia Wur gayan na ti kípia masladani ge Melefit na ; ere ye ti Melefit naŋ àbu àna naŋ ni dek ti Wur ni day naŋ àbu àna naŋ. Pakama ga Wur ya àdəm ni dek ti àna njəda dal-dal, akay mələŋ dek àna njəda gani nani akada ge medikedik ya akay ahay ni. Àslamali divi ana Melefit ga məmbərfəŋa zlam magudarani ge mis a dek. Àra àslamala ti òru ànjəhad a hud melefit bu kà ahar ga daf ge Melefit Bay ya agur zlam dek ni, a mələŋ ga gədakani bu.

Wur ge Melefit ti naŋ gədakani àtam məslər ge Melefit

⁴ Melefit àzalay naŋ Wur gayan ni ti, àwayay àdəfikiki ana leli Wur gayan ni gədakani dal-dal, àtam *məslər ge Melefit ni. Wur ga bay ti naŋ gədakani àtam məslər gayan do waw ?

⁵ Melefit àhi ana Wur gayan nahkay hi :

« Nak ti wur goro, kani ti nawayay ti mis təsər nu buk.* »

Ma gani nani ti Melefit àhi ana way e kidin ga *məslər gayan ni bu nahkay way ? Àbi ! Àdəm keti :

« Kama kama ti mis atəsər nu bəŋani, naŋ day wur goro.† »

Ma gani nani ti àdəmki ka məslər gayan weley ? Àbi ! ⁶ Nahkay day, ka ya ti Melefit àslərbiyu Wur gayan bələŋ bələŋani ni a duniya vu nahəma, àdəm :

« Məslər goro dek tábəhadí mirdim, meleher ndiəa ndiəa ana had.‡ »

⁷ Àki ka məslər ge Melefit ni ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Məslər ge Melefit ti ndam məgri təwi ; aslər tay, takoru akada ga aməd ya akəzlay ni, ahkay do ni akada ga arəd ga aku ni.§ »

⁸ Ay àki ka Wur gayan ni ti àbu məbəkiani nahkay hi :

« Nak ti Melefit ; kigia Bay ga kaŋgay-kaŋgayana.

Nak kəbu manjəhadani e kərsi gayak bu ; kəgur mələŋ ge jiri gani.

⁹ Kawayay magray jiri dal-dal ; magudar zlam ti kàwayay do simiteni.

Nahkay ti Melefit, Bay Melefit gayak, àhəndakuka amal a

* 1:5 Limis 2.7. † 1:5 2 Semiyel 7.14. ‡ 1:6 Limis 97.7 ; Mimbiki 32.43. § 1:7 Limis 104.4.

ga madafakiani àdaba kur e
kidin̄ ge mis ndahan̄
ba,
awayay ti kâmervu dal-
dal.* »

¹⁰ Àbu mabækiani keti :
« Nak ti Bay gədakani, ka
mən̄jəki ga zlam dek ti
kàgraya had̄ a ;
kàgraya hud̄ mefeit àna ahar
gayak a daya.

¹¹ Zlam gani nday nani etiji,
ay nak ti akələbu ga
kaŋgay-kaŋgayani.

Zlam nday nani ti atagədavu
akada ga azana midig-
weni ni.

¹² Ekelepekabu tay akada ya
telepekabu azana ya
àgray tawi va do ni,
adaba etigi midigweni akada
ga azana ni.

Ay nak ti akambatvu do ;
akələbu ga kaŋgay-
kaŋgayani.† »

¹³ Mefeit àhi keti :
« Njəhada gwar kà ahar ga
daf goro a, a məlan̄ ga
gədakani ba.

Ndam ezir gayak ti anabəhad̄
tay kə meleher gayak
akada ga zlam ga bay ya abəki
asak ni, ti kəcəlki ka
tay.‡ »

Ma gani nani ti Mefeit àhi
ana way e kidin̄ ga məslər
gayan̄ ni bu nahkay way ?
Àbi ! ¹⁴ Məslər ge Mefeit ti
nday dek məsuf ya təgri tawi
ana Mefeit ni do waw ? Aslər
tay ga məjənaki ndam ya ti
àdəm awayay mahəŋgay tay
ni do waw ?

2

*Ere ye ti Yezu àhi ana leli ni
ti ahàr àdəm məmbrəŋ ba*

¹ Nahkay zla nahəma, ahàr
àdəm mājəlaki ahàr lala àki
ka pakama ya təhi ana leli
ni, mājəlaki ahàr mātama ya
ahaslani na. Tamal mājəlaki
ahàr nahkay do ni ti emijikia
ke divi a. ² Məsəra pakama
ge Mefeit ya məslər gayan̄
təhəŋgri ana Məwiz ni ti ma
gani àdəs, ma masakani do.

* Ku way way do àgəskabu
ma gani ndo, èciiki ma ana
Mefeit ndo ni ti Mefeit àtraḅ
naŋ ge jiri do waw ? ³ Ay
leli ti təhia pakama mədəsana
ana leli a àtama nahan̄ na.
A pakama gani nani bu ni
ti məsər ahəmamam Mefeit
ahəŋgay leli ni. Nahkay tamal
məgəskabu pakama nani do
ni ti Mefeit amatraḅ leli dal-
dal do waw ? Adaba pakama
gani nani ti àhi ana mis en-
jenjeni ti Bay geli ; ndam
*asak gayan̄ ticia ma gana,
mək təhəŋgri ana leli ti mīci
lala. ⁴ Mefeit day àdafaki ma
gani nani ma ge jiri ti àna
zlam magray ejep gərgəri kay
ya àgray ni. *Məsuf Njəlatani
day àvi njəda ga magray tawi
gərgəran̄i ana mis ndahan̄,
àvay ti ka mawayay gayan̄ ;
nani day àdafaki pakama ge
Mefeit ti ma ge jiri.

*Wur ge Mefeit ti wur ga
məŋ geli*

⁵ Leli mazlapaki ka məlan̄
məweni ya Mefeit amagraja

* **1:9** Limis 45.7-8. † **1:12** Limis 102.26-28. ‡ **1:13** Limis 110.1. * **2:2** Ndam
Zəde tādəm pakama ge Mefeit ya Məwiz abəki ni ti məslər ge Mefeit təhəŋgri. Ay
mədi ahàr ana pakama gani a Wakita ge Mefeit bu do.

ni, ay Melefit àfəkad ti way ga məgur məlan gani nani way? Àfəkad ti məslər gayan aw? Aha! Àfəkad ti mis hihirikenı. ⁶ Məsər ti adaba a Wakita ge Melefit bu ka məlan nahan tədəm nahkay hi:

« Bay Melefit goro, mis hihirikenı ti nañ way ti kajalaki ahər di way? Nañ way ti kəfi ahər kwa denı way? »

⁷ Kəfiyu nañ a məlan ya ti əsli ga məslər gayak do ni ga balani;

kəgra ti mīgi bay, təzləbay nañ, təhəngrioru ahər a həd;

⁸ kəfiyu nañ a bay vu ga məgur zlam dək.† »

Melefit əra əfiya nañ a bay va ga məgur zlam a dək ni ti, ere ye ti nañ əgur do ni ti əbi. Ay nihi ti nañ əbu əgur zlam dək ti leli məsəraba fañ do. ⁹ Ay məsər ti Yezu, nañ ya ti Melefit əfiyu nañ a məlan ya ti əsli ga məslər gayan do ni ga balani ni. Melefit əgra ti mīgi bay, təzləbay nañ, təhəngrioru ahər a həd ti azuhva gayan ya ti əcakay daliya, əmət ni. Əmət ti a kəla ge mis vu dək; Melefit əna sulum gayan əwayay nahkay. ¹⁰ Melefit ti əgraya zlam a dək əna ahar gayan a; əgriaya zlam na dək ti ana ahər gayan a. Awayay ahəliyu mis kay a məlan masladani gayan vu ti tīgi bəza gayan. Bay ya ti əvi divi ana tay ti Melefit mähəngay tay ni ti

Yezu, nahkay əgəski ti Melefit əgray ti Yezu mēndeveriñ təwi gayan lala əna daliya gayan ya əcakay ni.

¹¹ Nahkay ti Yezu əgray ti mis ni tīgi ndam *njəlatani ge Melefit. Bay ya əgray təwi gani ni akaba nday ya əgri ana tay ni ti nday dək bəlanani, Bəñ gatay bəlan. Əgia nahkay ti azalay tay bəza ga mənani, əsi mimili do simitenı. ¹² Əhi ana Melefit: « Anədəfiki kur ana bəza ga mmawa; anazləbay kur e kidiñ ge mis macakalavani bu.‡ »

¹³ Ədəm:
« Nu ti anəfəki ahər ke Melefit.§ »

Ədəm keti:
« Nu hi, leli akaba bəza ge Melefit ya əbu tay ni.* »

¹⁴ Bəza ge Melefit ya əbi ana Yezu ni ti nday dək mis hihirikenı; nahkay ti Yezu day əgia mis hihirikenı. Əgi mis hihirikenı ti, ti məmət; əmət ti ga mazafəña njədə kə *Seteni a, adaba mis təmət ti azuhva təwi ge Seteni. ¹⁵ Mis təbu tagrafəña aŋgwaz kə məmətana, tagray aŋgwaz kəlavad akada ge evidi ya ti agra fəña aŋgwaz kə bay gayan a kəlavad ni. Ay Yezu ti əhələba tay e evidi gani ba, ti təgra fəña aŋgwaz kə məmətana day-day va ba. ¹⁶ Yezu əra ti ga məjənaki *məslər ge Melefit aw? Aha, əra ti ga məjənaki tay do. Əra ti ga məjənaki bəza hud ga Abraham. ¹⁷ Nahkay ti

† 2:8 Limis 8.5-7. ‡ 2:12 Limis 22.23.

§ 2:13 Izayi 8.17. * 2:13 Izayi 8.18.

ahàr àdàm Yezu mîgi bəlanjani akaba bəza ga mənjan, mîgi akada gatay ni a zlam bu dek, adaba awayay ti mîgi bay gəđakani ya anjalabakabu mis akaba Melefit ni; mis təbu təsi cicihi, agray ere ye ti Melefit awayay ni dek daya. Nahkay ti əcaka daliya a kəla ge mis va, ti Melefit məmberfəŋa zlam magudarani gatay ni kə tay a; əgi akada təgudar zlam đay-đay ndo. ¹⁸ Naŋ ti ka ya ti təgri daliya ni ti əjikia ke divi a ndo. Nahkay ti esliki məjənaki ndam ya ti təbu təkakay daliya ni, ti tijkia ke divi a ba.

3

Yezu ti gəđakani àtam Məwiz

¹ Bəza ga mmawa, Melefit əzala kəli a dek ge migi ndam gayan njəlatana. Nahkay jalumki ahàr ka Yezu. Naŋ ti Bay ya ti Melefit əslərribiyu ana leli, naŋ zal asak gayan, naŋ bay gəđakani ya anjalabakabu leli akaba Melefit ni. Leli məfəki ahàr, məhi ana mis vay-vay naŋ Bay geli. ² Melefit àra əslərbiya Yezu ga magray təwi gani nana ti, Yezu nakəŋ agray ere ye ti Melefit awayay ni dek. Agray ti akada ge Məwiz ya agray təwi lala e kidin ga ndam ge Melefit bu dek ni. ³ Ndam ge Melefit ya Məwiz agray təwi e kidin gatay bu ni ti nday akada ahay ge Melefit; Məwiz day naŋ əkibu. Àləm ahay nani

ti Yezu. Nahkay Yezu ti naŋ gəđakani àtam Məwiz, adaba ahay ti mis təzləbay koksah; tazləbay ti bay ya àləm ahay ni sawan. ⁴ Ahay weley weley do dek ti mis àləm; ahay ya mis àləm do ni ti əbu aw? Ay Bay ya ti àləm zlam dek ni ti Melefit. ⁵ Məwiz ti bay məgri təwi ana Melefit e kidin ga ndam ge Melefit bu, agray ere ye ti Melefit awayay ni dek. Təwi gayan ni ti ga magrakia sedi a ka zlam ya ti Melefit amara mədəm na. ⁶ Yezu *Krist day agray ere ye ti Melefit awayay ni dek. Ay Krist gani ti naŋ Wur ga Bay ahay ni, agur ndam ga huđ ahay ni dek. Ndam ga huđ ahay gayan ni ti leli. Ay ahàr àdàm məfəki ahàr lala, məmberəŋ ba; ahàr àdàm məsər ere ye ti àdàm aməgri ana leli ni ti amagray ededin. Tamal məgray nahkay do ni ti leli ndam ga huđ ahay gayan do.

Ahàr àdàm məfəki ahàr ka Yezu lala

⁷ Nahkay zla nahəma, ahàr àdàm məbumi slimi ana pakama ga *Məsuf Njəlatani ya àdəm ni. Àdəm ti nahkay hi:

« Kani tamal kicəma dənğu ge Melefit a ti,

⁸ bumi slimi lala.

Ahàr gekəli əgi baŋ-baŋ akada ga ata bəŋ gekəli ni ba: ahaslani nday ti təgəsiki ma ana Melefit ndo; ka sarta gani nani ti təhəlfəŋa eyə kə Melefit a huđ gili ba.

9 Nahkay Melefit àdám : “Ata bəŋ gekəli təhəlfua eyə a, təhəŋgalafua ma ; ku tamal tīpia ere ye ti nəgri ana tay na

10 vi kru kru fađ nəŋgu ni təgray nahkay.

Eslini nəzumkia bəruv ka ndam nday nana ;

nəđəm : Mis nday nani ti kəlavaf majalay ahər gatay ni magədavani ;

təsər divi goro do simiteni.

11 Nəzumkia bəruv ka tay a, nahkay ti nambada,

nəđəm : Enipi tay, atəhuriyu a mələŋ məpəsabana goro ni vu day zla aw !”

* »

12 Nahkay ti bumvu slimi, bəza ga mmawa ; ku way way do e kidiŋ gekəli bu əjalay ahər magədavani ba. Nday ya ti majalay ahər gatay magədavani ni ti ticiiki ma ana Melefit do, təmbrəŋ divi gayan ; lekələm ti əgravu e kidiŋ gekəli bu nahkay ba ! Kəsəruma, Melefit ti naŋ Bay ga sifa ! 13 « Kani » gani nani ti təđəm kəlavaf do waw ? Nahkay grum ere ye ti təhi ana leli « Grum kani » ni kəlavaf ; kəlavaf ku way way do e kidiŋ gekəli bu məvi njəda ana maslaŋa nahaŋ, do ni ti zlam ya ti egi eri ana kəli ni amagosay kəli, aməbiyu kəli a zlam magudarani vu mək ahər gekəli emigi bəŋ-bəŋ. 14 Leli dek ti ndam ge *Krist. Ay ahər àdəm mənjuhaf akada ya ka mənəkəki ka məfəki ahər geli ka naŋ ni, məmbrəŋum

majalay ahər geli sulumani ni ba, do ni ti leli ndam gayan do.

15 Məsəra əbu məbəkiani ti nahkay hi :

« Kani tamal kicəma dəŋgu ge Melefit a ti,

bumi slimi lala.

Ahər gekəli egi bəŋ-bəŋ akada ga ata bəŋ gekəli ni ba : ahaslani nday ti təgəsiki ma ana Melefit ndo.† »

16 Nday ya ti ticia ma ge Melefit a, ay təgəsiki do ni ti ndamam ? Təgəsiki ma do ni ti nday ya ti tədəbay Məwiz, təhəraya ka haf Ezip akaba Məwiz a ni dek do waw ? 17 Nday ya ti Melefit əzumki bəruv ka tay vi kru kru fađ ni ti ndamam ? Əzumki bəruv ti ka nday ya ti təgudar zlam, təmət kwanja a huđ gili bu ni do waw ? 18 Melefit əmbafay, àdəm atəhuriyu a mələŋ məpəsabana gayan ni vu day-day do ni àdəmki ti ka ndamam ? Àdəmki ti ka nday ya ti təgəsiki ma ndo ni do waw ? 19 Nahkay məsəra tisliki məhuriyani a mələŋ məpəsabana ni vu ndo ni ti adaba təfəki ahər ke Melefit ndo, təmbrəŋa divi gayan na palam.

4

1 Nahkay ti məbumvu slimi lala. Melefit àdəm misliki məhuriyani a mələŋ məpəsabana gayan ni ba kekileŋa, ay məbumvu slimi : ahər àdəm ku way way do e kidiŋ gekəli bu məhuriyu, ti maslaŋa əgəjəni ba. 2 Leli ti təhia *Ma Məwəni Sulumana

* 3:11 Limis 95.7-11. † 3:15 Limis 95.7-8.

ana leli a ; ana ata bəŋ geli ahaslani day təhia ana tay a, ay ma ya təhi ana tay ni ti àjənaki tay ndo, adaba tэгəskabu ndo, təfəki ahàr ke Melefit ndo. ³ Ay ndam ya ti təbu təhuriyu a məlan məpəsabana ni vu ni ti, leli ndam məfəki ahàr ka Yezu ni. Àki ka ata bəŋ geli ni ti ni Melefit àdəm ahkado :

« Nəzumkia ɓəruv ka tay a, nahkay ti nàmbada,

nədəm : “Enipi tay, atəhuriyu a məlan məpəsabana goro ni vu day zla aw !”
* »

Ay məsəra məlan məpəsabana aefit ni vu ni ti èndeveriŋa təwi gayan a dek, apəsaba akada ge Melefit ya èndeveriŋ təwi gayan dek apəsaba ni. ¹¹ Nahkay ti ahàr àdəm məzum njəda geli dek ga məhuriyani a məlan məpəsabana ni vu ; ku way way do e kidiŋ geli bu èjikia ke divi a akada gatay ya tэгəsikia ma ana Melefit ndo ni ba. ¹² Pakama ge Melefit ti agray təwi àna njəda kay. Adafaki majalay ahàr manğahani ge mis akaba zlam ya tàcalfəŋ do ni. Àzum àtam maslalam ya ma gani cəeni məzumani ni ; edekaba zlam ya a huɗ ge mis bu na akada ga maslalam ya tatəhad mis àna nan, ekelkaba avana akaba məlan majakwakanani ga vu a ni. ¹³ Ere ye ti manğahani, Melefit èpi do ni ti àbi ; zlam ya ti Melefit àgraya ni dek ti Melefit èpi,

nahkay ti adaba sarta nahan àbu ti Devit àdəm nahkay hi :
« Kani tamal kicəma dəŋgu ge Melefit a ti,

bumi slimi lala ;

ahàr gekəli ègi ɓəŋ-ɓəŋ ba. § »

⁸ Tamal məlan ya ti ata bəŋ geli təhuriyu akaba Zezəwi ni məlan məpəsabana edefiŋena ti, akal Melefit àdəmki ma ka vad nahan keti do. ⁹ Nahkay ti məlan məpəsabana nahan àbu ; məlan gani nani ti akada ga vad *məpəsabana ni ; məlan məpəsabana gani nani ti ga ndam ge Melefit. ¹⁰ Maslanja ya ahuriyu a məlan məpəsabana ge Mel-

* 4:3 Limis 95.11. † 4:4 Mənjəkiani 2.2. ‡ 4:5 Limis 95.11. § 4:7 Limis 95.7-8.

àsəra daya. Ere ye ti màgray ni dek ti màgray kamam ti aməhi ana Melefit.

Krist ti Bay ya ti anjalabakabu leli akaba Melefit ededīn ededīneni ni

¹⁴ Leli màbu àna bay gəđakani ya anjalabakabu leli akaba Melefit ni, nañ ti àcəloya afa ge Melefit a hud melefit va: bay gani nani ti Yezu Wur ge Melefit. Ègia nahkay ti ahàr àdəm məfəki ahàr lala, məhi ana mis vay-vay nañ Bay geli, məmbrəñ ba. ¹⁵ Bay geli gəđakani ya anjalabakabu leli akaba Melefit ni ti àsəra lala ahəmamam njəda geli àhəca ni, adaba nañ day àcaka daliya a zlam ba dek akada geli na, ay ku tamal àcaka daliya nəngu ni àgudar zlam ndo simiteni. ¹⁶ Nahkay zla nahəma mahəđakfəñiyu kə Melefit, màgrafəña angwaz a ba adaba nañ ti agri sulum gayan ana leli kəlavad. Məsəra aməsi cicihi, aməgri sulum ana leli, aməjənaki leli ka ya ti macakay daliya ni.

5

Krist àsəra leli ndam gedebi

¹ Gəđakani ya *tanjalabakabu mis akaba Melefit ni dek ti Melefit adaba tay e kidīn ge mis ba, abiyu tay ga manjalabakabu mis akaba nañ àna məvi sədaga akaba misliñi zlam azuhva zlam magudarani ge mis ni. ² Nahkay bay gəđakani

ya anjalabakabu mis akaba Melefit ni lu ti àsəra majalay ahàr ga nday ya ti təsər zlam do ahkay do ni tijikia ke divi a ni, adaba nañ day njəda gayan àhəca a zlam ba dek. ³ Njəda gayan àhəca ti, ahàr àdəm esliñi zlam ana Melefit azuhva zlam magudarani gayan gayanani day, esliñi zlam azuhva zlam magudarani ge mis ndahan ciliñ do. ⁴ Maslaña ya ti azay ahàr gayan ti mīgi gəđakani ga manjalabakabu mis akaba Melefit ni ti àbi; afiyu mis a məlan gani nani gəđakani ni vu ti si Melefit kwa. Agray ti akada gayan ya àfiyu *Aron ahaslani ni.

⁵ Nahkay day *Krist àzay ahàr gayan ge mīgi gəđakani ga manjalabakabu mis akaba Melefit ndo. Àfiyu nañ a məlan gani nani gəđakani ni vu ni ti Melefit. Àhi:

« Nak ti wur goro, kani ti nawayay ti mis təsər nu buk.* »

⁶ A Wakita ge Melefit bu ka məlan nahən mədi ahàr ana pakama ge Melefit ya àhi ni keti. Pakama gani nihi:

« Nak ti bay manjalabakabu leli akaba mis ga kanjay-kanjayani

akada ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni.† »

⁷ Ka ya ti Krist nañ àbu a duniya bu ni ti àhəngala Melefit a dal-dal, àzlaha kay, ètəwia, adaba àsəra Melefit ti esliki mahəngaraba nañ e kisim ba. Àra àhəngala

* 5:5 Limis 2.7. † 5:6 Limis 110.4.

Melefit a nahkay ti Melefit àgri ere ye ti àhəŋgalafəŋa ni, adaba àgəskabá ere ye ti Melefit awayay na dek. ⁸ Krist ti Wur ge Melefit, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni àcaha məgəsiki ma ana Melefit àna daliya gayəŋ ya àcakay na. ⁹ Melefit àgray ti Krist èndeveŋəba təwi gayəŋ a lala. Krist àra èndeveŋəba ni ti naŋ àbu àna njəda ga mahəŋgay nday ya ti təgəsiki ma ni dek; avi *sifa ya àndav dəy-dəy do ni ana tay. ¹⁰ Nahkay ti Melefit àdəm Krist ti bay gədəkani ya aŋgalabakabu naŋ akaba mis ni akada ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni.

Məsərumkiyu zlam àki ka məfəki ahər geli ke Krist ni

¹¹ Àki ka pakama hini ti mawayay mazlapaki dal-dal, ay ma gani zləzlada ga madafabana, adaba lekələm ti kicəm zlam weceweci do. ¹² Kəpəsəmva a macahay zlam ba, giri-giri ti akal kakahumi zlam ana mis ndahaŋ, ay kekileŋa kisləmki do. Ahər àdəm təcəhi pakama ge Melefit ya təcəhi ana mis enji ni ana kəli keti sawəŋ ti ahəmamam! Kəsərum zlam weceweci do ni ti, lekələm akada bəza ci6-ci6eni, kawayum si təvi duwa ana kəli kwa, kisləmki məzum dəf koksah ti ahəmamam! ¹³ Maslaŋa ya ti esi duwa ni ti wur ndondu : maslaŋa gani nani ti àsərkaba pakama àki ke jiri ge Melefit a koksah. ¹⁴ Ay mis gədəkani ti ni èsi duwa va do, azum

daf tata. Maslaŋa gani nani ti àsərkaba zlam sulumana akaba zlam magədavana lala, adaba àsərva àna naŋ a.

6

¹ Ègia nahkay ti ahər àdəm macahakivu zlam, makoru kama kama akada ge mis gədəkani ni. Ahər àdəm məmbrəŋum məhəŋgri zuh ana zlam ya təcəhi ana mis àki ke *Krist enji ni. Zlam nday hini ti akada asak ga ahay ya tafəkad ni; məfəkad nahaŋ va ba. Zlam ya təcəhi ana mis enji ni ti nday hi: pakama àki ka məmbrəŋ təwi magədavani, adaba azoru mis e kisim vu; pakama àki ka məfəki ahər ke Melefit; ² pakama àki ke divi gərgəri ga *məbaray mis; pakama àki ka məbəki *ahar ke mis; pakama àki ka maŋgabana e kisim ba; pakama àki ka seriya ge Melefit ya amagrafəŋa kè mis a, amagrafəŋa nahaŋ kà tay a va do ni. ³ Tamal Melefit avi divi gani ana leli ti aməbrəŋ məhəŋgri zuh ana pakama nday nani edefiŋ.

⁴ Aməbrəŋ ti adaba tamal mis àsəra zlam nday nana mək èjikia ke divi a ti aŋgukiya ke divi koksah. Maslaŋa gani nani àsəra jiri ge Melefit a lala, Melefit àgria sulum gayəŋ a, *Məsuf Njəlatani àniviya a məbərux bu, ⁵ àsəra pakama ge Melefit ti sulumani dal-dal, àsəra njəda ya tagray təwi àna naŋ ka məlaŋ məweni ya Melefit amagraya na. ⁶ Maslaŋa gani

àsëra zlam nday nana ðek, kələŋ gani èjikia ke divi a ti èsliki mambatkaba majalay ahàr gayan a va do simiteni. Adaba maslaŋa ya ti àsëra zlam nday nana ðek mək àgəskabu va do nahəma, *àdarfəŋa Wur ge Melefit kà təndal a keti, àvia divi ana mis ndahaŋ ge mindivi naŋ a.

⁷ Mazay mazavu gani : vədaŋ nahaŋ àbu, avər àtədkiaaya dal-dal mək zlam àfətkiaya, àgra zlam a dal-dal àbəlafəŋ kà ndam ya təwəs vədaŋ ni. Vədaŋ gani nani ti Melefit aməmərvi àna naŋ do waw ? ⁸ Ay tamal zlam ya ti àfətkiaya ni ti adak akaba civ-civ ciliŋ ti vədaŋ ni àbəlay do ; Melefit ara etikwesi wudak, kələŋ gani atəji aku, hað gani emigi viti, àgray zlam va do.

⁹ Ndam geli ni, mawayay kəli. Ku tamal məðəma ma nahkay nəŋgu ni, məsəra ləkəlum ti kəbum kəðəbum divi sulumani, Melefit ahəŋgay kəli. ¹⁰ Melefit ti naŋ jireni ; àsëra təwi gekəli ya kəgrumi na. Kəjənumkia ndam gayan a, kəbum kəjənumki tay nihi daya : gekəli ya kəgrum nahkay ni ti adafaki kawayum Melefit. ¹¹ Nihi ti mawayay ku way way do e kiðin gekəli bu māzay njəda gayan ðek, mōru kama kama. Məsəra Melefit awayay məgri sulum gayan ana leli ga kaŋgay-kaŋgayani, nahkay mawayay ti ku way way do mādəbay sulum gani nani, àmbrəŋ ðay-ðay ba. ¹² Mawayay ti

kigəm masəfani ba ; ere ye ti mawayay ni ti kənjəhadum akada gatay ya ti təfəki ahàr ka Yezu lala, təmbrəŋ ndo ni. Nday gani ti Melefit naŋ àbu agra sulum ya àdəmbiya, àdəm aməgri ana ndam gayan ni ana tay.

Ere ye ti Melefit àdəm aməgri ana ndam gayan ni ti amagray edeðin

¹³ Kəsəruma, ahaslani ti Melefit àhibiya ma ana Abraham a, àhi aməgri sulum. Ka ya ti àhi ma gani ni ti àmbada ; àmbadaŋ ti àna ahàr gayan gayanani, adaba maslaŋa àbi gəðakani àtam naŋ bi.

¹⁴ Àmbada, àdəm : « Nəgruk sulum goro dal-dal, anagray ti kəwuday dal-dal. Zlam gani nani ti amagravu edeðin.* »

¹⁵ Abraham àra ècia ma gana nahkay ti àgəskabá, ajəgay ere ye ti Melefit àhi aməgri ni, àmbrəŋ ndo. Abraham àra àgəskabá nahkay ti Melefit àgri ere ye ti àhi aməgri ni.

¹⁶ Ka ya ti mis àmbadaŋ ni ti, àmbadaŋ ti àna ere ye ti àtam naŋ àna gəðakani ni. Àra àmbada nahkay ti ku way way do agəskabu mbaðay gayan ni, təcalfəŋ kà ma gani va do.

¹⁷ Nahkay day Melefit awayay adəfiki ana ndam gayan ere ye ti àdəm aməgri ana tay ni ðek ti aməgri ana tay edeðin ; awayay ti təsər lala aməmbatkaba majalay ahàr gayan a ðay-ðay do : nahkay ti àmbadaŋ. ¹⁸ Melefit àdəm amagray zlam, mək

* 6:14 Mənjəkiani 22.16-17.

àmbaday. Pakama nday nani cæni ti avi njêda ana leli dal-dal, adaba Melefit ti àsakad malfada do simiteni. Pakama gani àra àvia njêda ana leli a ti, màbu makoru kama kama, adaba màmbraña zlam ndahañ a dek, màsëra Melefit amægri ere ye ti àdëm amægri ana leli ni ana leli. ¹⁹ Zlam gani nani ya màsëra Melefit amægri ana leli ni ti ndiñ-ndiñ, avi njêda ana leli dal-dal. Makavu àna nañ lala, acafëña leli ge mijikiana ke divi a. Zlam gani nani aziaba azana ga mahay ga mëlaj *njelatani ge Melefit na ana leli a, màsëra leli amèhuriyu eslini. † ²⁰ Àhuriyu a mëlaj gani nani vu ti Yezu ; àhuriyu enji geli, àhuriyu ti azuhva leli. Nañ ti bay gəđakani ya anjalabakabu leli akaba Melefit ni ga kanğay-kanğayani, akada ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni.

7

Melkisedek

¹ Melkisedek gani nani ti nañ bay Salem, nañ bay *manjalabakabu mis akaba Melefit nañ ya agavëla driñ ni. Ka fat ya ti Abraham àsləkabiya ke silik ya tàgray akaba bəbay ndahañ, àtambiya tay a àna njêda nahəma, Melkisedek nakəñ àrəkioru, mək àgri *sulum ge

Melefit. * ² A huđ ga zlam ya ti Abraham àhəbiyu e silik ni bu ni dek ti Abraham àziaba zlam a bəlañ a kurani ba ana Melkisedek a. † Enjenjeni slimi Melkisedek awayay adəmvaba ti bay jireni ; kəlañ gani bay Salem ti ni awayay adəmvaba bay ya agray ti mis tənjàhadkabu àna sulumani ni. ³ Nañ ti təsər bəñani do, təsər mənani do, ata bəñ ga bəñani day mis təsər tay do. A Wakita ge Melefit bu ni ti tədəmki ma ka vad ge miwi nañ ndo, ka vad ga məmət gayañ day tədəmki ma ndo. Nañ ti akada Wur ge Melefit, adaba anjalabakabu mis akaba Melefit ga kanğay-kanğayani akada ga Wur ge Melefit ni.

⁴ Jalumki ahər ke Melkisedek, nañ ya ti Abraham àziaba zlam a bəlañ a kurani ba ni. Melkisedek ti nañ gəđakani ! Abraham ti nañ bəñ ga ata bəñ geli dek, ay àhəliaba ana Melkisedek ti zlam sulumani ya tətama zlam ndahañ a ni. ⁵ Ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit kani ti nday bəza huđ ge *Levi ; e Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni bu ni ti Melefit àdëm ndam *Izireyel ndahañ ni təziaba zlam a bəlañ a kurani ba ana tay a. Nday ya ti təhəl zlam akaba nday ya ti təziaba ni ti nday

† **6:19** Ahalay ti bay ya ti àbəki wakita hini ni àzay mazavu ga zlam, àdëm zlam ya ti màsëra Melefit amægri ana leli ni ti ndiñ-ndiñ akada ga ara gəđakani, təwəlfəñ ezewed, ma ge ezewed nahañ ni təwəlfəñ kà slalah ga yam, təfiyu a yam vu ga macafəña slalah ga yam na ga masləkana ni. Məñjay Təwi 27.29. * **7:1** Salem ti slimi ge Zerəzalem ahaslani. Àna ma *Hebri ti slimi gani təzavu ata « Shalom. » « Shalom » ti awayay adəmvaba manjàhadkəbani sulumani. † **7:2** Məñjay Məñjəkiani 14.17-20.

dek kà mən gatay, nday ndam Izireyel ; ku tamal nday dek bəza huđ ga Abraham nənğu ni təbu tagray nahkay. ⁶ Ay Melkisedek ti nañ wur huđ ge Levi do ; ku tamal nañ wur huđ ge Levi do nənğu ni Abraham àziaba zlam a bəlan a kurani ba. Melefit àhibiya ana Abraham a, àhi : « Anəgruk zlam sulumani, » nahkay Abraham ti nañ gəđakani ; ay àgri sulum ge Melefit ana Abraham ti Melkisedek. ⁷ Məsəra, bay ya ti agri sulum ge Melefit ana maslaña nahan nahəma, bay gani nani ti nañ gəđakani àtam maslaña nahan ni. ⁸ Kani ti nday ya ti təhəl zlam bəlan a kurani bu ni ti nday mis hihirikeni, təmət. Ay a Wakita ge Melefit bu tədəm bay ya ti àhəl zlam bəlan a kurani bu ya Abraham àbi ni ti àmət do. ⁹ Misliki mədəmani nahkay hi : ka ya ti təvi zlam bəlan a huđ ga kurani bu ana bəza huđ ge Levi ni ti kala təvi ti ana Levi Leveni. Ay Levi day kala àvia zlam bəlan a huđ ga kurani ba ana Melkisedek a, adaba Abraham ti nañ bəñ ge Levi ; ¹⁰ ka ya ti Abraham àbi zlam ana Melkisedek ni ti Levi wur huđ gayan ni nañ àvu a vu ga bəñani Abraham bu.

Krist ti anğalabakabu mis akaba Melefit akada ge Melkisedek ni

¹¹ Təwi ga bəza huđ ge Levi ya tagray ga *mañgalabakabu mis akaba Melefit ni ti Melefit àdəm təgri ana ndam *Izireyel, àbu məbəkiani e

*Divi gayan ya àdəfiki ana Məwiz ni bu ni. Ku tamal nahkay nənğu ni, təwi gatay ni èndeveriñ ere ye ti Melefit awayay magrani ni lala do. Tamal endeveriñ lala ti bay nahan ya anğalabakabu mis akaba Melefit ni àra ti kamam ? Maslaña gani nani ti anğalabakabu mis akaba Melefit akada ga *Aron ni do ; nañ ti anğalabakabu mis akaba Melefit akada ge Melkisedek ni. ¹² Tamal Melefit àmbatkaba divi ga mañgalabakabu mis akaba nañ na ti, məsəra àmbatkaba Divi gayan ya àbu məbəkiani a Wakita gayan ni bu ni daya. ¹³ Ay nihi ti Bay ya tədəmki ma a Wakita ge Melefit bu ni ti Bay geli. Nañ ti ge dini ge Levi do ; maslaña ge dini gayan day-day àgray təwi ga mañgalabakabu mis akaba Melefit ndo. ¹⁴ Məsəra Bay geli ti ge dini ga Zəda. Ndam ge dini ga Zəda ti nğay təgray təwi ga mañgalabakabu mis akaba Melefit ti Məwiz àdəm ndo simiteni.

¹⁵ Ere ye ti adafaki zlam gani nani edəfiñeni ni ti nihi : bay nahan àra ga mañgalabakabu mis akaba Melefit a, ay anğalabakabu mis akaba Melefit ti akada ge Melkisedek ni. ¹⁶ Maslaña gani nani ti təfiyu àna Divi ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz bu ni ndo : Divi gani nani ti təbiki ana mis hihirikeni. Təfiyu maslaña gani nani ti adaba nañ àbu àna nğəda dal-dal, àmət day-day do. ¹⁷ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay

hi : Melefit àdám :

« Nak ti bay maᅇgalabakabu leli akaba mis ga kaᅇgay-kaᅇgayani

akada ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni.‡ »

18 Nahkay ti Melefit àmbrəᅇa Divi gayəᅇ nahan ya àdəfikí ana Məwiz ahaslani na, adaba Divi gani nani ti njəda gani àhəca ga magray ere ye ti Melefit àwayay magrani na. 19 Divi ge Melefit ya àbu məbəkíani a wakita ge Məwiz ni bu ni ti èndeveriᅇ ere ye ti Melefit awayay ni lala do. Ègia nahkay ti Melefit àvia divi nahan ana leli ga mahədakfəᅇjiana àtam ya ahaslani na. Divi gani nani ti məsəra ajənaki leli edeᅇiᅇ.

20 Məsəra ajənaki leli edeᅇiᅇ ti adaba ka ya ti Melefit àfiyu Wur gayəᅇ ga maᅇgalabakabu mis akaba naᅇ ni ti àmbada. Ay nday ndahan ni ti ni, àbiyu tay ti àmbadaᅇ ndo. 21 Ka ya ti Melefit àfiyu Wur gayəᅇ ni ti àmbadaᅇ ; àbu məbəkíani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi :

« Bay Melefit àmbada, àdám :
“Nak ti bay maᅇgalabakabu leli akaba mis ga kaᅇgay-kaᅇgayani.”

Aməmbatkaba majalay ahər gayəᅇ gani nana day-day do. § »

22 Melefit àra àmbada nahkay ti àwəlkabá pakama gayəᅇ akaba geli a keti. Gayəᅇ ya àgray nahkay ni ti àtam ya àwəlkabu pakama

gayəᅇ akaba ge mis ahaslani ni. Məsəra àtam ya ahaslani ni ti adaba bay ya ti adəfikí ana leli Melefit amagray ere ye ti àdám amagray ni edeᅇiᅇ ni ti Yezu.

23 Nahkay day, nday ndahan ya taᅇgalabakabu mis akaba Melefit ni ti nday kay, adaba nday ti təpəs do, təmət. 24 Ay Yezu ti apəs, naᅇ àbu àna sifa, àmət day-day do ; amaᅇgalabakabu mis akaba Melefit ga kaᅇgay-kaᅇgayani. 25 Nahkay ti nday ya ti tahədakfəᅇjiyu kə Melefit azuhva ga Yezu ya aᅇgalabakabu tay akaba naᅇ ni ti, Yezu esliki mahəᅇgay tay. Àmbrəᅇ mahəᅇgay tay day-day do, adaba naᅇ àbu àna sifa ga kaᅇgay-kaᅇgayani, naᅇ àbu ahəᅇgali Melefit ana tay kəlavad.

26 Bay gədakani ya àgəski ga maᅇgalabakabu leli akaba Melefit ni ti Yezu. Naᅇ ti njəlata, àgudar zlam do simiteni, naᅇ mis sulumani, àgray zlam akada ga ndam magudar zlam ni do, Melefit àzoru naᅇ driᅇ agavəla. 27 Nday gədakani ndahan ya taᅇgalabakabu mis akaba Melefit ni ti, ahər àdám kəlavad tísliᅇi zlam ana Melefit azuhva zlam magudarani gatay ni day kwa ti tísliᅇi zlam azuhva zlam magudarani ge mis ndahan ni. Ay Yezu ti ni aᅇgalabakabu leli akaba Melefit ti nahkay do. Naᅇ ti àvi ahər gayəᅇ ana Melefit, àgəskabu ti

tâkadfəŋ naŋ kà təndal. Àgray nahkay ti sak bəlaŋ, amagrakivu va do. ²⁸ E Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni bu ni ti Melefit àdəm mis hihirikeni tənjalabakabu mis akaba naŋ, ay nday gani nani ti njəda gatay àhəca ga magray ere ye ti Melefit àwayay na. Nahkay kələŋ gani Melefit àdəm pakama nahaŋ, àmbadaŋ. Àna mbaɗay gani nani ti àfiyu Wur gayaŋ ga maŋgalabakabu mis akaba naŋ ; Wur gayaŋ gani nani ti naŋ àbu ga kaŋgay-kaŋgayani, èndeveriŋaba ere ye ti Melefit awayay na àndava.

8

Melefit àwəlkabá pakama gayaŋ akaba geli àna Krist a

¹ Ere ye ti ahàr àdəm māsər lala ni ti nihi : Bay gəɗakani ya *aŋgalabakabu leli akaba Melefit ni ti àbu. Naŋ ti òru ànjəhad a huɗ melefit bu, kà gəvay ge kərsi ge Melefit. Ànjəhad ti kà ahar ga ɗaf ge Melefit, a mələŋ ga gəɗakani bu. ² Agray təwi ga maŋgalabakabu mis akaba Melefit ti a mələŋ *njəlatani ge Melefit bu. Mələŋ *njəlatani gani nani ti ahay *miviceni ya mis hihirikeni tivicey ka sarta ge Məwiz ni do : àləm ti Bay Melefit Melefiteni ; mələŋ gani nani ti mələŋ njəlatani ge Melefit eɗeɗiŋ.

³ Gəɗakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni lu ti təfiyu naŋ

ga məvi sədaga ana Melefit akaba misliŋi zlam azuhva zlam magudarani ge mis. Ègia nahkay ti bay gəɗakani ya aŋgalabakabu leli akaba Melefit ni ahàr àdəm naŋ day məvi sədaga ana Melefit. ⁴ Tamal naŋ àləbu a duniya bu ni ti akal naŋ ègi bay maŋgalabakabu mis akaba Melefit do, aɗaba ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit təbu, təbiyu tay àna *Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni. ⁵ Ay ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit nday nani ti, mələŋ njəlatani ya tagraviyu təwi gatay ni ti e melefit bu do. Mələŋ gatay ni ti tələm ka mazavu ga mələŋ njəlatani ya a huɗ melefit bu ni cilin. Nahkay ka ya ti Məwiz àwayay evicay ahay njəlatani ni ti Melefit àhi ahkado : « Ci day, ahàr àdəm kàgray ɗək akada ahay ya ti nəɗəfukki ka ya ti nak ka ahàr ga həma ni.* » ⁶ Ay nihi ti təwi ga Yezu ti gərgəri akaba gatay ndahaŋ ni simiteni. Melefit awəlkabu pakama gayaŋ məweni akaba geli, awəlkabu ti àna təwi ga Yezu ; pakama ya *awəlkabu nihi ni ti àtam ya ahaslani ni, aɗaba ere gani ya ti Melefit àdəm aməgri ana leli ni ti àtam ere ye ti àdəm ahaslani amagravay ni simiteni.

⁷ Nahkay ti pakama ge Melefit ya àwəlkabu akaba geli ahaslani ni ti àrakaboru

* 8:5 Mahərana 25.40.

ndo. Do ni ti, akal Melefit àwəlkabu pakama nahan akaba geli do. ⁸ Ay àwəlkabá pakama nahan na akaba geli ededīn a. Àləgi ana ndam gayan, àdəm nahkay hi :

« Cəm day, nu Bay Melefit nəhi ma ana kəli.

Sarta nahan àbu ara ;

ka sarta gani nani ti anəwəlkabu pakama məweni akaba ga ndam goro,

ndam *Izireyel akaba ndam *Zude ni dek.

⁹ Pakama ya anəwəlkabu akaba gatay ni ti

gərgəri akaba pakama ya nəwəlkabu akaba ga ata bəŋ gatay ahaslani ka ya ti nədafəŋa ahar ka tay a, nəhəlaya tay ka haf Ezip a ni.

Anəwəlkabu pakama nahan akaba gatay ti

adaba nday ndayani àna ahàr gatay təmbərəŋ pakama goro

ya nəwəlkabu akaba gatay ahaslani ni, nahkay ti nu day nəmbərəŋ tay.

Nəhi ma hini ana kəli ti nu Bay Melefit.

¹⁰ Pakama məweni ya anəwəlkabu akaba ga ndam Izireyel

ka sarta gani nani ya amara ni ti nahkay hi :

Anagray ti tājəlaki ahàr ke Divi goro kəlavad,

kala àbu məbəkiani a məbəruf gatay bu.

Enigi Bay Melefit gatay, nday day etigi ndam goro.

Nəhi ma hini ana kəli ni ti nu Bay Melefit.

¹¹ “Sər Bay Melefit” ti maslaŋa aməhi ana maslaŋa nahan e kidīn gatay bu do simiteni.

Ku ana ndam ga kəsa gatay, ku ana bəza ga mən gatay nənŋu ni atəhi ana tay do.

Adaba ku way way do e kidīn gatay bu aməsər nu, ku wur gəziteni, ku mis gədakani aməsər nu.

¹² Anəmbərfəŋa zlam magudarani gatay na kà tay a ;

zlam gatay ya ti tàgray, àbəlafu do ni ti anəjalaki ahàr va do simiteni.† »

¹³ Ma ge Melefit hini ya àdəm ni ti àdəmki ka məwəlkabu pakama məweni. Gayan ya àdəm nahkay ni ti adafaki məwəlkabu pakama ya ahaslani ni ti midigweni. Ay zlam ya ègia midigwena, àgray təwi va do ni ti atəmbərəŋ, amələbi va bi.

9

Təwi ga manjalabakabu mis akaba Melefit ya tàgray ahaslani ni

¹ Ka ya ti Melefit *àwəlkabu pakama gayan akaba ga ndam *Izireyel ahaslani ni ti àdəfiki divi gayan ana tay ga *manjalabakabu mis akaba nan a ahay gayan bu. Ahay gani nani ti ka

† 8:12 Zeremi 31.31-34. * 9:1 Tədəmki ma hini ti ka ahay ge Melefit ya tàgray a huf gili bu ka sarta ge Məwiz, təsawafay àna nan ni. Mənjay Mahərana 26.1-30.

had. * 2 Ahay gani nani ti hud gani mekelkabana àna azana. Məlan̄ ye enjenjəni nahəma, təzalay məlan̄ *njəlatani; eslini ti təbəhad məlan̄ məbəhadki *cəngel akaba tabəl ga məbəhadiki *dipeŋ ana Melefit. † 3 Məlan̄ ye cə kama ga azana ni ti təzalay məlan̄ njəlatani àtam ndahaŋ ni dek. Kələŋ ga azana nahəma, 4 təfəkad zlam ga gru ya tazəbaki haf ya ezi àcər ni, ‡ təfəkad *sahar daya. § Sahar gani nani ti məbəki gru dek; a hud gani bu ni ti zlam təvu mahkər: halaf ga gru akaba *man a hud gani bu; aday ga *Aron̄ ya àbay vay-vay ni, * akaba akur cə. Akur nday nani ti ma ge Melefit àki məbəkiyani. Nahkay sahar gani nani ti təzalay *sahar ge Melefit ya adafaki àwəlkabu pakama gayaŋ akaba ge mis ni. 5 Ke erma ga sahar ni təbəki mimiz ti Melefit məmbərfəŋa zlam ge mis ya təgudar ka məsər gatay do na; ka ahər ga sahar ni təgraya mazavu ge Serəbeŋ † a cə; tàpađki kərpaŋla gatay ke erma ni. Serəbeŋ nday nani ti tədafaki Melefit naŋ àbu a məlan̄ gani nani bu àna njəda gayaŋ dek. Ay ti nəhiaba ma gana dek ana kəli a nihi faŋ do.

6 Təra təslamala zlam na dek nahkay ti ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təhuriyu a məlan̄

ye enjenjəni ni vu kəlavad ga magray təwi gatay. 7 Ay a məlan̄ ye cə ni vu ni ti bay gəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ahuriyu ciliŋ. Ahuriyu ti sak bəlaŋ a dəzani bu; àhuriya ti ahər àdəm abiaya mimiz ana Melefit a azuhva zlam gayaŋ ya àgudar ka məsər gayaŋ do ni akaba azuhva zlam ge mis ndahaŋ ya təgudar ka məsər gatay do ni. 8 Ana zlam nday nani ti *Məsuf Njəlatani adafaki ka ya ti məlan̄ ye enjenjəni àbu mba ni ti divi ga məhuriyani a məlan̄ *njəlatani ge Melefit ni vu àbi faŋ bi. 9 Zlam gani nday nani təzavu akaba ga sarta hini: mis takoru afa ge Melefit, təgri sədaga, təvi zlam ana ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ti tıslıŋi azuhva zlam magudarani gatay ni, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni majalay ahər gatay dek njələta do, nahkay zlam gatay ya tagray ni èsliki mendeveŋ ere ye ti Melefit awayay ni do. 10 Zlam gani nani dek ya tagray ni ti ma àki ka zlam məzumani, ka zlam miseni akaba ka baray gərgərani. Nani ti təwi ge mis hihirikenı ya tagray ni ciliŋ; Melefit agəskabu hayaŋ, duk abivoru ana vad ya aməbatkaba ni.

Àna mimiz ge Krist ti Mel-

† 9:2 Mənjay Mahərana 25.23-40. ‡ 9:4 Mənjay Mahərana 30.1-6. § 9:4

Mənjay Mahərana 25.10-16. * 9:4 Mənjay Macalani 17.23. † 9:5 Serəbeŋ ti zlam àna sifa ya təjəgay məlan̄ njəlatani ni, kərpaŋla təfəŋ kə tay. Nday *məslər ge Melefit do. Mənjay Mahərana 25.18-20.

efit àwəlkabu pakama maweni akaba ge mis

11 Ay nihi ti *Krist àra. Naŋ ti Bay gəɖakani ya aŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ku nihi naŋ àbu agri zlam sulumani ge Melefit ana leli. Àhuriya a ahay ge Melefit va ; ay ahay gani nani ti gəɖakani àtam ya ka haɖ ni, arañja magəɖavani àki bi. Ahay nani ti mis hihirikeni àləm do ; nahkay ahay gani nani ti a duniya bu do. 12 Àra àhuriya a ahay gani nani va ti àhuriyu a mələŋ *njəlatani ge Melefit ni vu. Àhuriyu ti àna mimiz ga vugul akaba ga bəza sla ya t̄isliŋi ana Melefit ni do ; àhuriyu ti àna mimiz gayan̄ ya aŋgəzaya ka ya ti àmət kà təndal ni. Àmət nahkay ti, àhəŋga leli a ga kaŋgay-kaŋgayana àndava, àhuriyu a mələŋ *njəlatani ge Melefit ni vu sak bəlan̄ ti èsli. 13 Ka ya ti mis àgudara zlam a, ègia naŋ njələta kè eri ge Melefit do nahəma, ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tigəceki mimiz ga vugul akaba ga kokur, təbək̄i viti ga sla walani daya. Nahkay vu gayan̄ egi njələta kè eri ge Melefit. 14 Mimiz ge Krist ti àtam mimiz ga zlam ga gənaŋ sak kay do waw ? Krist ti àgudar zlam do simiteni, ay àvi ahàr gayan̄ ana Melefit ti t̄akad̄naŋ ; àgray nahkay ti àna

njədə ga *Məsuf ge Melefit ; Məsuf gani nani ti naŋ àbu ga kaŋgay-kaŋgayani. Krist àvia ahàr gayan̄ ana Melefit a nahkay ti, àgray ti ku majalay ahàr geli day m̄igi njələtani ; nahkay ti m̄agray zlam ya azoru leli e kisim vu ni va ba ; məgri t̄əwi ti ana Melefit. Melefit ti naŋ Bay ga sifa !

15 Ègia nahkay ti Melefit *àwəlkabu pakama gayan̄ maweni akaba ge mis ; àwəlkabu ti àna t̄əwi ge Krist. Àwəlkabu ti ndam ya ti azalay tay ni t̄əŋgət zlam sulumani ya àɖəm aməgri ana tay ni ; zlam nday nani ti atələbu ga kaŋgay-kaŋgayani. Melefit aməgri ana tay nahkay ti azuhva kisim ge Krist, adaba àna kisim gayan̄ ni ti àpəla zlam ge mis ya t̄əgudar ka sarta ya Melefit àwəlkabu pakama maweni akaba gatay faŋ ndo ni.

16 Nahkay day, bi mis nahan̄ wud̄aka amət ti àɖəm ahəmamam ndam gayan̄ t̄ədevu zlam gayan̄ ni. † Ay tamal maslaŋa gani àmət faŋ ndo ni ti ndam gani t̄isliki medevu zlam gayan̄ ni do. 17 Nahkay tamal amət faŋ ndo ni ti ma gayan̄ ya àɖəm ni masakani hayan̄. Ka ya ti maslaŋa gani naŋ àbu àna sifa mba ni ti mis t̄ədey zlam gayan̄ ni faŋ do. 18 Pakama ge Melefit ya awəlkabu akaba ge mis ni day nahkay. Ka ya

‡ 9:16 Àna ma Gres ya təbək̄i ahalay ni ti t̄əɖəm « diateke. » Ma gani nani ti awayay adəmvaba mawəlkabu pakama, awayay adəmvaba pakama ge mis ya adəmə ahəmamam t̄ədey zlam gayan̄ ka ya ti amət ni daya ; ma gani bəlan̄. Nahkay t̄əgurbabu zlam nday nani cəeni, t̄əɖəm tamal zlam ahkay do ni mis amət faŋ ndo ni ti t̄ədi slimi ana pakama gani do.

ti àwəlkabu pakama gayan enjenjeni akaba ge mis ni ti tàkad zlam, tìgəcey mimiz gani. ¹⁹ Ka ya ti Məwiz èjengey *Divi ge Melefit dek kè meleher ge mis nahəma, àgray akada ge Melefit ya àhi ni : àzay mimiz ga vugul akaba ga bəza sla, àcahkiviyu yam, àzay enğəc ga zlam ga gənaw ndizeni, àwəlki ka aday, àtəliyü e mimiz ni vu juḅ mək ègəceki ka Wakita ge Melefit ni ; ègəceki ke mis ni dek daya. ²⁰ Àdəm : « Mimiz hini ti Melefit awəlkabu pakama gayan akaba gekəli àna nan ; àdəm gəsumkabu pakama gayan ni dek kwa. § » ²¹ Ègəceki mimiz ni ka ahay ge Melefit akaba ka zlam ya təvu a ahay ni bu, tagray təwi àna tay ni dek daya. ²² Nahkay ti Melefit àdəm e Divi gayan ni bu, ku mam day mam tìgəceki mimiz day ti egi njəlata. Ere ye ti tìgəceki mimiz do ni ti àbi kay bi. Tamal tábaya mimiz a ndo ni ti Melefit àmbərfəña zlam magudarani ge mis ni kà tay a do simiteni.

Krist ti àvi ahàr gayan ana Melefit azuhva zlam magudarani ge mis

²³ Nahkay zla nahəma, zlam nday nani ya ka had ni ti mazavu ga zlam ya a hud melefít bu ni ciliñ, ay ku tamal nahkay nəngu ni ahàr àdəm tìgi njəlata àna mimiz ya tìgəceki ka tay ni. Nahkay day, tamal leli mawayay mahədakfəñiyu kà

zlam zlamani ya e melefít bu ni ti ahàr àdəm tábaya mimiz sulumana àtama ga zlam ga gənaw na. ²⁴ Ahay ge Melefít ya *Krist ahuriyu ni ti mis tələm do. Ahay ge Melefít ya mis tələm ni ti mazavu ga məlan *njəlatani ya a hud melefít bu ni ciliñ. Krist ahuriyu ti a hud melefít vu ; ku nihi nan əbu eslini kè meleher ge Melefít ga məjənaki leli. ²⁵ Gəđakani ga ndam *manğalabakabu mis akaba Melefít ti ahuriyu a məlan *njəlatani ge Melefít ya mis tələm ni vu sak bəlan a dəzani bu ; ahuriyu ti àna mimiz gayan gayanani do. Ay Krist ti àgray nahkay ndo ; àvi ahàr gayan ana Melefít sak kay ndo. ²⁶ Nahkay do ni ti kwa ka mənəkəki ga duniya akal Krist acakay daliya sak kay, ay àgray nahkay ndo. Àcakay daliya ti sak bəlan, kələn gani amacakay va do ; àcakay ti ga madafakiani duniya ara andav wudak. Àra ti ga məvi ahàr gayan ana Melefít ti magudar zlam ge mis ni mələbi va bi. ²⁷ Mis hihirikeni lu amət sak bəlan ciliñ, kələn gani Melefít amagrafəña seriya. ²⁸ Nahkay day Krist àvi ahàr gayan ana Melefít ti sak bəlan ; àgray nahkay ti, ti Melefít məmbərfəña zlam magudarani ge mis a kay. Ay a vad nahan ti Krist amanğa. Amanğa ti azuhva zlam magudarani va do ; amanğa ti ga mahəngay ndam gayan ya tajəgay nan ni.

10

¹*Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ka wakita gayaŋ ni ti mazavu ga zlam sulumani ya Melefit aməgri ana leli ni ; Divi gani ədəfiki zlam sulumani ge Melefit ni ana leli lala do. Adaba mam, kilevi təbu takoru kə meleher ge Melefit, tislīŋi zlam kilevi, təmbrəŋ dəy-dəy do ; ay zlam nday nani ya tagray ni ti èndeveriŋ ere ye ti Melefit awayay ni dək do. ² Tamal ti endeveriŋ ere ye ti Melefit awayay ni ti, akal təmbrəŋ misliŋi zlam ana Melefit, adaba giri-giri ti ndam ya ti Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani gatay ni kà tay a ni ti akal təsər tīgia njəlatana kə eri ge Melefit a àndava, zlam magudarani gatay àbi va bi. Ay təgray nahkay do ; təbu tislīŋi zlam kekileŋa. ³Təbu tislīŋi zlam ana Melefit kilevi ti, agray ti təjalaki ahàr kilevi ka magudar zlam gatay, təsəra nday ndam magudar zlam kekileŋa. ⁴Nahkay ti məsəra mimiz ga kokur akaba ga vugul ti àgray ti Melefit məmbərfəŋa zlam magudarani ge mis na kà tay a koksah.

⁵Nahkay zla nahəma, ka ya ti *Krist àra a duniya va ni ti àhi ana Melefit ahkado :
« Zlam ge mis ya tislīŋək ni akaba sədaga gatay ya təgruk ni ti kəwayay do, kàgra ti tiwi nu sawaŋ.

⁶ Zlam ge mis ya tislīŋək ahkay do ni ya teviyekək azuhva

zlam magudarani gatay ni ti àbəlafuk do.

⁷Nahkay nədəm : Bay Melefit goro, nu hi, nu ka ahàr divi,

nakoru ti ga magray ere ye ti kawayay ni.

Bay ya ti tədəmki ma a huđ ga wakita gayak ni bu ni ti nu.* »

⁸ Ka mənjəki ga pakama hini ti ədəm : « Zlam ge mis ya tislīŋək ni, sədaga gatay ya təgruk ni, ahkay do ni zlam gatay ya teviyek azuhva zlam magudarani gatay ni ti kəwayay do ; zlam nday nani ti təbəlafuk do. » Ay məsəra zlam nday nani dək ti tagray akada ge Melefit ya àhi ana tay grum e Divi gayaŋ bu ni. ⁹ Ədəm keti : « Nu hi, nu ka ahàr divi, nakoru ti ga magray ere ye ti kawayay ni. » Ədəm nahkay ti, adafaki zlam ya ti təgri ana Melefit ahaslani ni ti ègia zlam masakana ; nihi ti ahàr ədəm təgri zlam məweni sawaŋ. ¹⁰ Nahkay ere ye ti Melefit àwayay ni ti Yezu Krist àgra : àvi ahàr gayaŋ ana Melefit sak bəlaŋ huya. Àra àvia ahàr gayaŋ a nahkay ni ti leli mīgia ndam njəlatana ge Melefit a.

¹¹ Bay maŋgalabakabu mis akaba Melefit lu naŋ àbu ecik kəlavad, esliŋi zlam sak kay ana Melefit, esliŋi kəlavad nahkay. Ay zlam ya ti esliŋi ana Melefit ni èsliki magrani ti Melefit məmbərfəŋa zlam magudarani ge mis ni kà tay a do simiteni. ¹² Ay Krist ti

* 10:7 Limis 40.7-9.

àgray akada gatay ni ndo :
 nan ti àvay ahàr gayan sak
 bəlan ti Melefit mambərfəna
 zlam magudarani ge mis ni
 kà tay a ; àra àva ti ànjəhad
 digus kà ahar ga daf ge Melefit
 a məlan ga gədakani bu ga
 kanğay-kanğayani. ¹³ Melefit
 àhi : « Ndam ezir gayak ti
 anabəhad tay kè meleher
 gayak akada ga zlam ga bay
 ya abəki asak ni, ti kəcəlki ka
 tay.† » Nihi ti nan əbu ajəgay
 sarta gani nani. ¹⁴ Àva ahàr
 gayan a sak bəlan ti, àgray ti
 nday ya ti àhəngay tay ni ti tigi
 ndam *njəlatani ge Melefit ga
 kanğay-kanğayani. Nahkay ti
 èndeverinə tawi ge Melefit ya
 awayay na dek.

¹⁵ *Məsuf Njəlatani day
 adəfiki ana leli zlam nday
 nani jiri ededinj. Ere ye ti
 àdəm enjenjeni ni ti nihi :

¹⁶ « Bay Melefit àdəm :
 “Pakama maweni ya
 anəwəlkabu akaba
 gatay

ka sarta gani nani ya amara
 ni ti nahkay hi :

anagray ti təjalaki ahàr ke
 Divi goro kəlavad,
 amanjəhadiviyu ana tay a
 məbəruf bu.” »

¹⁷ Àdəm keti :
 « Zlam magudarani gatay
 ahkay do ni zlam gatay
 ya ti təgray àbəlafu do
 ni ti anəjalaki ahàr do
 simiteni.‡ »

¹⁸ Nahkay ti Melefit
 àmbərfəna zlam magu-
 darani ge mis ni kà tay a.
 Ègia nahkay ti ahàr àdəm

təgri sədaga ana Melefit ti
 mambərfəna zlam magu-
 darani nday nani kà tay a va
 do.

*Məfəki ahàr ke Melefit,
 mahədakfənyu*

¹⁹ Bəza ga mmawa, nahkay
 ti məsəra Melefit àvia divi
 ana leli ga mahədakfənyana
 kà gəvay a məlan gayan
 *njəlatani ni va. Divi gani
 nani ti àvia ana leli a azuhva
 mimiz ga Yezu ya àngəzaya
 ka ya ti *tədarfənj nan kà
 təndal ni. ²⁰ Divi gani nani
 ti divi maweni, nday ya ti
 e divi gani nani bu ni ti
 təngət sifa. Divi gani nani
 ti Yezu àzləkiaba ana leli a.
 Ka ya ti àmətfənj kà təndal
 ni ti azana ga mahay ga
 məlan *njəlatani ge Melefit ni
 ègəzlehva : azana gani nani ti
 kala vu ga Yezu. Yezu àmət ti
 mis təhədakfənyu kè Melefit :
 àmət nahkay ti ègəzlehkaba
 azana ya àcafəna mis ga
 mahədakfənyani kè Melefit a
 ni. ²¹ Nan ti Bay gədakani ya
 anğalabakabu ndam ge Melefit
 akaba Melefit ni. ²² Ègia
 nahkay ti mahədakumfənyu.
 Mahədakumfənyu ti àna hud
 bəlan, məfumki ahàr geli
 dek. Adaba Yezu àgray ti
 mīgia njəlatana, mājəlay ahàr
 magədavani va do ; àbara
 leli àna yam njəlatana daya.
²³ Məsəra Melefit aməgri
 zlam sulumani ana leli ;
 məhumioru ma gani ana
 mis vay-vay, məmbrənj ba,
 adaba Bay ya ti àdəm aməgri
 zlam nday nani ana leli ni

† 10:13 Mənjay Limis 110.1. ‡ 10:17 Zeremi 31.33-34.

ti Melefit ; nanj ti àmbat ahàr ðay-ðay do. ²⁴ Ahàr àðem ku way way do e kidinj geli bu mâfi ahàr ana maslaŋa nahanj, mâvi njêða ana mis e kidinj geli bu ga mawayay mis ndahanj akaba ga mægri zlam sulumani ana mis. ²⁵ Màmbrəŋum macakalavani ba. Mis ndahanj ti tàmbrəŋa, ay leli ti mægri akada gatay ni ba. Kəsəruma vad ga Bay geli ya amara ni enjia wudak, nahkay zla nahəma màmbrəŋum macakalavani ba ; ahàr àðem ku way way do e kidinj geli bu mâvi njêða ana maslaŋa nahanj.

²⁶ Leli ti məsəra jiri ge Melefit ya əgri ana leli na. Nahkay tamal magudar zlam zakw nahəma, misliki mægri sədaga ana Melefit ti màmberfəŋa zlam magudarani geli ni kè leli a va do. ²⁷ Tamal mis əgudara zlam a nahkay ti maslaŋa gani məgray aŋgwaz dal-dal, adaba Melefit amagrafəŋa seriya, aku gəðakani aməzum tay akaba ndam ya təgəskabu ma ge Melefit va do ni dek. ²⁸ Kəsəruma, tamal mis əgra zlam ya ti Melefit àcafəŋa mis ga magrana e *Divi gayan ya Məwiz əbək ni bu na, mək mis cə mahkər təgrakia sedi a ti takad nanj huya, əsi cicihi ana mis do. ²⁹ Nahkay ti tamal mis àcəlkia ka Wur ge Melefit a, əzay nanj akada zlam masakani ni ti Melefit amatrað nanj do waw ? Amatrað nanj ti dal-dal àtam ya atrað maslaŋa ya ti əgəskabu Divi gayan

do ni, adaba maslaŋa gani nani ti əgia mis njəlatani ge Melefit azuhva mimiz ga Yezu a, ay àmənjaləŋ ke mimiz gani nani akada zlam masakani sawan. Ana mimiz gani nani ti Melefit àwəlkabá pakama gayan akaba geli a, àðem amahəŋgay leli àna nanj. *Məsuf Njəlatani əgria *sulum ge Melefit ana maslaŋa gani nana, ay maslaŋa gani əndivia Məsuf Njəlatani na sawan. ³⁰ Məsəra, Melefit àðem : « Bay ya ti atraðvù mis, ahəŋgrivù zlam magudarani ana tay ni ti nu. » Àbu məbəkiani keti : « Bay Melefit amagrafəŋa seriya kà ndam gayan a.Ş » ³¹ Melefit ti nanj Bay ga sifa : njəða gayan àtam ga zlam ni dek. Tamal əgəsa mis a awayay matrað nanj ti maslaŋa gani amacakay daliya dal-dal, daliya nahanj əbi àtam daliya gani nani bi.

³² Sərunki ka sarta ya ti kicəm pakama ge Melefit enji, kəgəsumkabu ni. Ka sarta gani nani ti mis təgria daliya gərgəri kay ana kəli a, ay ti kəbesəma. ³³ Sarta ndahanj tündivia kəli a, təgria daliya ana kəli kè eri ge mis a dek ; sarta ndahanj kəvumia njəða ana mis ndahanj ya ti təcakay daliya akada nani na. ³⁴ Ndam ya təbiyu tay a danjay vu ni ti təsia cicihi ana kəli a, kəjənumkia tay a. Ka ya ti mis təhəlfəŋa zlam gekəli kè kəli a ni ti kəgəsumkabá àna məmərana, adaba kəsəruma,

lekulum kəbum ana zlam sulumani àtam ya ti təhəlfəŋa kə kəli a ni. Zlam sulumani nday nani ti tanjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani. ³⁵ Nahkay zla nahəma, kəmbərəŋum məfumki ahàr ke Melefit ba, adəba tamal kəmbərəŋum məfəki ahàr do ni ti aməgri zlam sulumani kay ana kəli azuhva nani. ³⁶ Ere ye ti ahàr àdəm kəgrum ni ti nahkay hi : zum njeđa gekəli dek ga moroni kama kama. Tamal kəgrum nahkay ti akəgrum ere ye ti Melefit awayay ni, nahkay ti akəŋgətum ere ye ti Melefit àdəm aməvi ana kəli ni. ³⁷ Melefit àdəm :

« Kama gəzit ti Bay ya ti ara ni amara, ənija wudak.

Sarta gani àbi kay va bi.

³⁸ Maslaŋa ya ti nədəm naŋ jireni, afəku ahàr ni ti anəvi sifa.

Ay tamal maslaŋa gani àmbrəŋa nu a ti anəgəskabu naŋ va do.* »

³⁹ Ay leli ti leli ndam ya ti təmbərəŋ Melefit, tijiji ni do. Leli ti ndam ya ti təfəki ahàr ke Melefit ni, nahkay Melefit amahəŋgay leli, aməvi *sifa ya àndav day-day do ni ana leli.

11

Məfəki ahàr ke Melefit

¹ Məfəki ahàr ke Melefit ti awayay adəmvaba mam? Tamal məfəki ahàr ke Melefit ti məsəra leli məbu àna zlam ya ti Melefit àdəm aməvi ana leli ni àndava. Ku tamal mipi zlam nday nani faŋ do

nəŋgu ni, məsəra təbu ededīŋ ededīŋeni. ² Ndam ge Melefit ya ahaslani ni təfəkia ahàr a nahkay, mək Melefit àzləbay tay azuhva məfəki ahàr gatay ni.

³ Leli day məfəki ahàr ke Melefit. Məsəra Melefit àgraya məlaŋ na dek àna ma gayan ya àdəm na. Nahkay məsəra zlam ya ti mipi ni ti Melefit àgraya àna zlam ya mipi do na.

⁴ Abel day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àgri sədaga ana Melefit àtam ga *Kayiŋ ya àgri ni àna sulumani. Abel àra àgra nahkay ti Melefit àzləbay naŋ azuhva sədaga gayan ni, àdəm naŋ ti mis jireni. Ku tamal Abel àməta nəŋgu ni, ku kani day naŋ àbu adəfiki məfəki ahàr ke Melefit ana leli.

⁵ *Enok day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti Melefit àzaba naŋ a duniya ba, àmət ndo. Naŋ àbi ka duniya va bi, adəba Melefit àzoya naŋ a gavəla. Ay ku ka ya ti Melefit àzoru naŋ faŋ ndo nəŋgu ni, Melefit àzləba naŋ a, àdəm naŋ mis sulumani. * ⁶ Tamal mis àfəki ahàr ke Melefit do ni ti Melefit àzləbay naŋ do, àdəm naŋ mis sulumani koksah. Adəba ku way way do awayay ahədəkfəŋjiyu kə Melefit nahəma, ahàr àdəm maslaŋa gani məfəki ahàr, mēgəskabu Melefit naŋ àbu, məsər Melefit àgri zlam sulumani ana nday ya ti tadəbay naŋ ni.

* 10:38 Habakuk 2.3-4. * 11:5 Məŋjay Məŋjəkiani 5.24.

⁷ Nəwi day əfəkia ahər ke Melefit a, nahkay ti əgəsikia ma. Ka ya ti Melefit ədəfiki zlam ya ti əgravy fañ ndo ni ti Nəwi əgraya *slalah ga yam a, təhuriyu akaba ndam ga huđ ahay gayan, mək Melefit əhəngay tay. Nəwi əra əfəkia ahər ke Melefit a nahkay ti, Melefit ədəm nañ mis jireni ; nahkay ere ye ti Nəwi əgray ni ti ədəfaki ndam ga *duniya ti nday ndam jireni do.

⁸ Abraham day əfəkia ahər ke Melefit a. Nahkay ti ka ya ti Melefit əzalay nañ ni ti Abraham əgəsikia ma. Əsləka ka hađ gayan a, ərə ka hađ ya ti Melefit ədəm aməvi ni. Əsər məlan ya ti akoru ni do, ay ku tamal nahkay nəngu ni ərə. ⁹ Azuhva məfəki ahər gayan ni ti ənjəhad ka hađ ya ti Melefit ədəm aməvi ni, ay ənjəhad ti akada nañ zal mirkwi : ənjəhad a ahay miviceni bu. Wur gayan Izak, kələñ gani wur huđ gayan Zekəp day tənjəhad a ahay miviceni bu akada gayan ni : nday day Melefit əhi ana tay aməvi hađ ya ti ədəm aməvi ana Abraham ni ana tay. ¹⁰ Abraham ənjəhad a ahay miviceni bu ni ti adaba ahətay sarta ya ti atafəkad kəsa nahan ni ; kəsa gani nani ti asak ga ahay gani məfəkadani lala. Əsər ahəmamam tələm ahay ga kəsa gani nani ti Melefit, amələmaya ahay nday nana ti nañ gani daya.

¹¹ Sara day əfəkia ahər ke Melefit a. Nahkay ti Melefit

əgray ti mīwi wur. Nañ ti dəgəlani, medeweleni daya, ay ku tamal nahkay nəngu ni Melefit əgray ti mīwi wur ; əgray ti adaba Sara əgəskabá ere ye ti ədəm aməgri na amagray ededñ. ¹² Nahkay ti ku tamal Abraham nañ bələñ, nañ medeweleni herem-herem nəngu ni, bəza huđ gayan tiği kay. Nday kay akada bonğur ya a huđ melefit bu ni, ahkay do ni akada wiyañ ga zalaka, təcal koksah.

¹³ Mis nday nani dək ti təfəki ahər ke Melefit, duk əbivoru ana kisim gatay təmbrəñ məfəki ahər gatay ni ndo. Ka ya ti təmət ni ti təngət zlam ge Melefit ya ti ədəm aməvi ana tay ni fañ ndo ; təsəra zlam nday nani atələbu akada zlam ya ti tipioru drin ni cilin, mək təmərvu əna nañ. Tədəm nday ndam mirkwi, kəsa gatay əbi a duniya bu bi. ¹⁴ Gatay ya ti tədəm nahkay ni ti adafaki nday təbu tajəgay hađ gatay gatayani. ¹⁵ Tamal təjalakia ahər ka hađ gatay ya təmbərbiya na ti akal təslikia mañgona eslina. ¹⁶ Ay nihi ti tawayay hađ sulumani ya atam ndahan ni ; hađ sulumani nani ti e melefit bu. Nahkay ti Melefit awayay ti təzalay nañ Bay Melefit gatay, təzalay nañ nahkay ti əbələfəñ dal-dal. Əslamalia kəsa sulumani ana tay a ededñ a.

¹⁷ Abraham əfəkia ahər ke Melefit a. Nahkay ti əgəskabu mislini wur gayan Izak. Melefit əhi məgray

nahkay ti àhàlfəŋa eya a, awayay ti Abraham màdàfaki ahəməmam afəki ahàr ni. Izak ti wur ga Abraham naŋ bəlaŋ, nahaŋ àbi, Melefit àhi ana Abraham aməvi bəza huđ kay ti àna naŋ, ¹⁸ àdəm : « Akəŋgət bəza huđ gayak ti àna Izak.† » Ku tamal nahkay nəŋgu ni, Abraham àgəsikia ma ana Melefit a, ¹⁹ adaba àhi ana ahàr Melefit ti esliki mahəŋgaraba mis e kisim ba tata. Abraham àra àfəkia ahàr a nahkay ti Melefit àhəŋgri wur gayaŋ ni. Ge Melefit ya àhəŋgri wur ga Abraham ni ti adàfaki ere ye ti amagravu kama kama ni.

²⁰ Izak day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àgri *sulum ge Melefit ana ata Zekup nday ata Eseyə : àdəmki ma ka zlam ya amagrakivu ka tay ni.

²¹ Zekup day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àgri sulum ge Melefit ana bəza ge Zuzef cəeni. Àgri ana tay ti ka ya ti awayay endevertu ni ; àra àgria sulum ge Melefit ana tay a ti àjakvu àna aday, àhəŋgrioru ahàr a had ana Melefit. ‡

²² Zuzef day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àdəm ndam *Izireyel ataslaka ka had Ezip a. Àdəm ma gani nani ti ka sarta ya ti awayay endevertu ni ; àdəm ka ya ti ataslaka ni ti təhəla aslat gayaŋ a.

²³ Ata bəŋ ge Məwiz day təfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti təŋgah naŋ kiyi

mahkər. Təŋgah ti adaba wur ni àbəlay ; *Faroŋ bay məgur had ni àdəm tábazl bəza ga ndam Izireyel, ay ti təgrafəŋa aŋgwaz kà ma gana ndo.

²⁴ Məwiz day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ka ya ti ègia gədakana ni ti àwayay ti tədəm naŋ wur ga wur ga Faroŋ ni va ba. ²⁵ Àwayay ti hojo təgri daliya akada ya təgri ana ndam Izireyel ndahaŋ ni ere gani ti amərvu àna zlam magudarani ni, adaba zlam magudarani ti avay məmərani gəzit cilin. ²⁶ Àhi ana ahàr hojo təgri daliya akada ya ti təgri ana *Krist ni ere gani ti aŋgət elimeni ga had Ezip ni dek ni. Àjalaki ahàr ti ka zlam sulumani ge Melefit ya aməgri azuhva məfəki ahàr gayaŋ ni.

²⁷ Məwiz àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àsləka ka had Ezip a. Ku tamal bay ga had ni àzumkia bərvu a nəŋgu ni, àgrafəŋa aŋgwaz a ndo. Məwiz àmbrəŋ məfəki ahàr gayaŋ ni ndo, ègia akada èpia Bay Melefit, naŋ ya ti èpivu do na. ²⁸ Məwiz àra àfəkia ahàr ke Melefit nahkay ni ti àgray ti ndam Izireyel təgray *Pak ye enjenjeni ni : təbəki mimiz kà mahay gatay. Təgray nahkay ti, ti *məslər ge Melefit ya àslərbiyu ga mabazl bəza meykweya ni ènjifiŋ kà bəza gatay ni ba.

²⁹ Ndam Izireyel təfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti təsləkaba a Dəluv Ndizeni ni ba ; təsləkaba ti akada ka had

† 11:18 Mənjəkiani 21.12. ‡ 11:21 Mənjay Mənjəkiani 47.31.

mikūleni, yam àbi ka mēlan gani bi. Ay ka ya ti ndam Ezip tawayay maslākabana ni ti yam ni àndaba tay a dek, tāmēta.

³⁰ Azuhva mēfēki ahār ga ndam Izireyel ni ti gudu ga kēsa Zeriko àmbəd. Àmbəd ti adaba ndam Izireyel ni tēfēkia ahār ke Melefit a, tēveliŋa kēsa na vad adēskēla.

³¹ Rahap wal hala ni day afēkia ahār ke Melefit a. Nahkay ti a vad ya ti ndam Izireyel tēbazl ndam ya ti tēgēskabu ma ge Melefit do ni ti tākad nan̄ ndo. Tākad nan̄ ndo ni ti adaba afia ahār ana ndam Izireyel ya tēslōroru tay ga mēmānjiyu had na, adafaki tay ndo.

³² Nihi ti nēdēmkiyu mam ? Sarta àbi ga mazlapakiani bēlan̄ àna bēlan̄ ka ata Zedeyōŋ, Barak, Samsoŋ, Zefte, Devit, Semiyel akaba ndam ndahan̄ ya tēhēŋgaray pakama ge Melefit ni bi.

³³ Nday nani dek ti tēfēkia ahār ke Melefit a, nahkay ti mis ndahan̄ e kidīŋ gatay bu tēyefiŋa kà ndam ga had ndahan̄ a, mis ndahan̄ tēgrafēŋa seriya kē mis àna jiri a, mis ndahan̄ tipia zlam sulumani ya Melefit adēm amēgri ana ndam gayan̄ na, mis ndahan̄ tākadfēŋva kà mazlahku a, tētama tay àna njēda, ³⁴ mis ndahan̄ tētamfēŋa kà aku ya agēs zlam gēdāk-gēdāk na, ènjifiŋ kà tay ndo, mis ndahan̄ tētamfēŋa kē mis ya ti tawayay tabazl tay àna maslalam a na. Ka ya ti njēda afēŋ kà tay bi ni ti Melefit

àvia njēda ana tay a ; ka ya ti tēgray silik ni ti tēgrafēŋa aŋgwaz kē mis ndahan̄ a ndo simiteni ; tēgara ndam silik ga had ndahan̄ a kay. ³⁵ Wāl ndahan̄ tipia ndam gatay ya tēmēt, tēŋgaba e kisim ba na.

Ay mis ndahan̄ ti ni ndam ezir gatay tēgria daliya kay ana tay a, tēmēta àna nan̄ a ; tamal mis nday nani tēmbreŋa mēfēki ahār gatay ke Melefit a ni ti akal ndam ezir ni tēmbreŋa tay a, ay tēmbreŋ mēfēki ahār gatay ni ndo, adaba tawayay sifa mēweni ya Melefit amēvi ana tay ni, tēdēm sifa gani nani àtam sifa ya a duniya bu ni. ³⁶ Mis ndahan̄ e kidīŋ gatay bu tēcaka daliya gērgēri a kay : mis tēyefiŋa kà tay a ; tēzlēda tay àna kurupu a ; tēwēla tay àna jejirōi a ; tēbiya tay a dan̄gay va ; ³⁷ tēzligia tay àna akur a, tēmēta àna nan̄ a ; tēkelkaba tay àna si a ; tēbazla tay àna maslalam a. Mis ndahan̄ ti ni tēsawaday satat, tēbakabu ambēl ga tēmbak ahkay do ni ga awak. Zlam ahēci tay, mis tēgria daliya ana tay a kay, tēmēŋjalēŋ kà tay akada nday kērā. ³⁸ Nday ti tēdevu satat a huđ gili bu akaba a hēma bu ; tēnjēhad a ahuzl bu ahkay do ni e evid bu. Nday ti mis sulumani, giri-giri akal tēnjēhad a mēlan̄ sulumani ya àtam duniya hini àna sulumani ni bu.

³⁹ Mis nday nani dek ti Melefit àzlēba tay a, adēm nday ndam gayan̄ sulumani adaba tēfēkia ahār a. Ay

təŋgət zlam sulumani ge Melefit ya àdəm aməvi ana ndam gayan ni ndo. ⁴⁰ Təŋgət ndo ni ti adaba Melefit awayay mendeveřiŋ təwi gayan ya agri ana mis dek ni ka ahar bəlan. Àslamalia zlam sulumani ana leli a, àtam zlam sulumani ya ti tədəm aməvi ana tay ni; nahkay awayay ti nday day təŋgət zlam sulumani gani nani ka sarta ya ti leli aməŋgət ni.

12

Məmbərəŋ məfəki ahàr ka Yezu ba

¹ Ègia ndam nday nani dek təfəkia ahàr ke Melefit a, kala təbu akaba leli, tədəfiki divi ana leli nahəma, məmbərəŋ zlam ya ti acafəŋa leli ga moroni kama kama na dek. Məmbərəŋ magudar zlam daya, adaba magudar zlam ti agəs leli akada ga adak ya agəs azana ni. Ahàr àdəm məcuhwəki ke divi ya ti Melefit àdəfiki ana leli ni, məmbərəŋ ba. ² Məmənjumləŋoru ka Yezu. Àvi divi ana leli ga məfəki ahàr ke Melefit ti naŋ; Bay ya ti èndeveriŋ təwi ge Melefit ya agri ana leli ni ti naŋ gani daya. Àgəskabá ti *tədarfəŋ naŋ kà təndal, àjalaki ahàr ke mimili gani ndo simiteni; àjalaki ahàr ti ka məmərani ge Melefit ya aməvi ni. Melefit ti naŋ àbu manjəhadani e kərsi gayan bu, agur zlam dek; nihi ti Yezu naŋ digusa kà

ahar ga dəf gayan a məlan ga gədəkani bu.

³ Jalumki ahàr ka Yezu. Naŋ ti ndam magudar zlam təgria daliya kay, ay ti èbesa. Tamal kajalumki ahàr ti ahar amadəgafəŋa kè kəli a do, akamətabum do. ⁴ Lekələm kəbum kəkədəmfəŋva kà zlam magudarana, ay kekileŋa ku mis bəlan e kidiŋ gekəli bu tekeđi àmət azuhva kadvu nani faŋ ndo timey. ⁵ Jalumki ahàr ka pakama ge Melefit ya àhi ana kəli, avi njədə ana kəli akada ga bəŋ ga bəza ya ahi ma ana bəza gayan ni; ma gani nani ti nahkay hi:

« Wur goro, tamal Bay Melefit atrađ kur, awayay ti kəsər zlam ti, gəskabu; ka ya ti aləguk ni ti ahar àdəgafuka ba.

⁶ Adaba maslaŋa ya ti Bay Melefit awayay naŋ ni ti atrađ naŋ, awayay ti məsər zlam.

Maslaŋa ya ti Bay Melefit agəskabu naŋ, àdəm naŋ wur gayan ni ti azləb naŋ.* »

⁷ Nahkay tamal kacakum daliya ti, sərunkı Melefit naŋ àbu atrađ kəli ti kəsərunkı zlam; afi ahàr ana kəli akada ga bəŋ ga bəza ya afi ahàr ana bəza gayan ni. Wur ya ti bəŋani atrađ naŋ do ni ti àbu waw? ⁸ Bəza ge Melefit dek ti Melefit atrađ tay; ay tamal Melefit atrađ kəli do ni ti adafaki lekələm bəza

* 12:6 Gozogul 3.11-12.

gayan do, lekulum bəza məva.
 9 Nədəm nahəma, ata bəŋ geli ya ka had ni tātəba leli a, leli ti ni mīciikia ma ana tay a. Ègia nahkay ti ahàr àdəm mīciiki ma ana Bəŋ geli ya a hud melefīt bu ni àtam ya ti mīciiki ma ana ata bəŋ geli ya ka had ni. Adəba tamal magray nahkay ti aməŋgət *sifa ya àndav day-day do ni. 10 Ata bəŋ geli ni tātəb leli ti ga sarta bal. Təgray nahkay ti təhi ana ahàr tawayay mədəfiki divi sulumani ana leli. Ay Bəŋ geli ya hud melefīt bu ni ti ni atrab leli ti ga məjənaki leli ededīŋ ededīŋeni, awayay ti mīgi njəlata akada gayan ni. 11 Ku way way do ka sarta ya ti tətəb naŋ ni ti ahàr ahəli, àmər vu do. Ay kələŋ gani maslaŋa ya ti tātəba naŋ a, àcaha zlam àna naŋ a ni ti ègi zal jiri, araŋa ahəli ahàr va do.

Manjəhad ga ndam ga Yezu

12 Nahkay zla nahəma, ahar àdəgafəŋa kè kuli a ba, zum njədə gekuli dek ga moroni kama kama. 13 Dəgum ndileba, kəzum divi madəŋgwani ba. Tamal kəgrum nahkay ti maslaŋa ya ti asak awər naŋ ejigədəsley ni emigi zal dərə do, aməŋgaba.

14 Ere ye ti ahàr àdəm kəgrum kələvad ni ti nihi: Njəhadum àna sulumani akaba mis dek. Zum njədə gekuli dek ti kənjəhadum kələvad ndam *njəlātani ge Melefīt. Maslaŋa ya ti ànjəhad

njəlata do ni ti emipi Bay geli day-day do. 15 Bumvu slimi ti maslaŋa àmbrəŋ məgəskabu *sulum ge Melefīt ya agri ni ba. Maslaŋa ya ti agudar zlam e kidīŋ gekuli bu nahkay ni ti naŋ akada ga məwəl ya afətaya e dini bu na. Ku way way do ègi nahkay ba, adəba tamal ègia nahkay ti emizibi mis ndahan kay, etigi akada gayan ni. 16 Maslaŋa àgray hala e kidīŋ gekuli bu ba. Maslaŋa àmbrəŋ ere ye ti Melefīt awayay ni akada ge Eseyə ya àmbrəŋa ni ba. Naŋ ti meykweya, akal bəŋani agri sulum ge Melefīt azuhva nani, ay sulum gani nani ti Eseyə àzay akada zlam masakani, àzumfəŋ zlam afa ga wur ga məŋani sak bələŋ ka duwa gani cilīŋ. † 17 Kəsəruma, kələŋ gani àwayay ti bəŋani mēgri sulum gani, ay bəŋani agri ndo. Ku ètəwi mitəweni nəŋgu ni bəŋani àmbatkaba majalay ahàr a ndo, agri ndo.

18 Lekulum kəbum kahədəkumfəŋiyu kè Melefīt ti gərgəri akaba ga ndam ya ahaslani kə həma *Sinayi ni. Eslini ti təhədəkfəŋiya kə zlam ya tīnjifīŋ na, kə aku a, kə mələŋ ziŋ-ziŋena, kə makləbasl didilīŋena, kə bəlgadaŋ a. 19 Eslini ti ticia mahənday ge mezlelim a, akaba dəŋgu ge Melefīt ya àhənday na. Təra ticia dəŋgu ge Melefīt na ti təgra aŋgwaz a, tədəm àhikivu ma ana tay ku bələŋ va ba. 20 Adəba təhi

† 12:16 Məŋjay Məŋjəkiani 25.29-34.

ana tay : « Ku tamal zlam ga gənwaw ɛnjifiŋa kà həma na nəŋgu ni, tɪzligi àna akur, tākaf. † » Ma gani nani ti àsia aŋgwaz ana tay a dal-dal. ²¹ Ku Məwiz day ere ye ti àgravu eslini ni dek àsia aŋgwaz a dal-dal, àdəm : « Nəgəgər, bəruv atukaba. § »

²² Ay lekulum kəbum kahəfakumfəŋiyu kə Melefit ti akada gatay ni do. Kahəfakumfəŋiyu ti kà həma *Siyon, kà kəsa ge Melefit Bay ga sifa ni, kəsa nani ti Zeruzalem ya e melefit bu ni. Kahəfakumfəŋiyu ti kà *məslər ge Melefit dal-dalani, təcəlvu do simiteni, təcəkalavu ga magray wuməri ni. ²³ Kahəfakumfəŋiyu ti kà ndam ge Melefit macakalavani. Nday dek ti Melefit àdəm nday meykweya gayan, slimi gatay əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ya a hud melefit bu ni. Kahəfakumfəŋiyu ti kà Bay Melefit, naŋ ya ti agraŋa seriya kə mis a dek ni. Kahəfakumfəŋiyu ti kà ndam gayan ya àdəm nday ndam jireni ni ; mis nday nani ti Melefit ɛndeveriŋa təwi gayan ya agra ana tay na dek əndava. ²⁴ Kahəfakumfəŋiyu ti kà Yezu, naŋ ya ti agray ti Melefit awəlkabu pakama məweni akaba ge mis ni. Kahəfakumfəŋiyu ti azuhva mimiz gayan ya ɛgəceki ke kəli ni. Mimiz ga Yezu

ti adafaki zlam sulumani, mimiz gani nani ti akada ga Abel ni do.

²⁵ Bumvu slimi, ahər àdəm ku way way do əmbrəŋ məbi slimi ana pakama ga Bay ya ti ahi ma ni ba. Ahaslani ti təhəŋgria ma ge Melefit ana mis a ; nday ya ti təhəŋgria ma gani nani ana mis ni ti nday ka hađ, ay ti mis ndahan təgəskabu ma gani nani ndo, nahkay ti Melefit àtrafa tay a. Ay nihi ti Bay ya ti ahi ma ana leli ni ti naŋ a hud melefit bu. Nahkay tamal leli məgəskabu ma gayan ni do ni ti amatraə leli dal-dal do waw ? ²⁶ Ka ya ti Melefit əzlapay ahaslani ni ti hađ adaday azuhva dəŋgu gayan ya əhənday ni. Ay nihi ti àdəm nahkay hi : « Sak bəlan keti anagray ti hađ mədaday ; ay amadaday ti hađ cilin do, hud melefit amadaday daya.* »

²⁷ Àdəm « Sak bəlan keti » nahkay ti, adafaki zlam ya ti Melefit agraya tay a, tədaday ni ti atambatvu, atələbi va bi. Melefit amagray nahkay ti, awayay ti zlam ya ti atəgəjəni ni ti zlam ya ti tədaday va do ni cilin.

²⁸ Nahkay məlan sulumani ya ti Melefit aməvi ana leli ni ti amadaday do. Əgia nahkay ti məgrumi səsi dal-dal ! Məgrumi səsi ti nahkay hi : məzləbum naŋ akada gayan ya awayay ni, məhəŋgrumioru ahər a hađ, məgəsumiki ma daya. ²⁹ Adaba Melefit geli ti naŋ aku ya azum zlam dek ni.

† 12:20 Mahərana 19.12-13. § 12:21 Mimbiki 9.19. * 12:26 Aze 2.6.

13

Magray ere ye ti Melefit awayay ni

¹ Ègia lekulum kà mən gekuli ti kəmbrənum mawayavani e kidin gekuli bu ba. ² Kəmbrənum mægaskabu ndam mirkwi ba daya; mis ndahan ka ya ti tægaskabu mirkwi ni ti tægaskabá *məslər ge Melefit a, ay tægaskabu ti ka məsər gatay do. ³ Jalumki ahàr ka ndam danğay akada lekulum day kəbum akaba tay a danğay bu. Jalumki ahàr ka ndam ya ti mis təgri daliya ana tay ni akada təgri ti ana kuli, adaba lekulum day mis.

⁴ Nawayay ti mis dek tægaskabu ma ge Melefit ya àdəmki ka məhəlvani ata wal ata zal ni; ndam ya ti təhəlva àndava ni ti təgray mesəwehvu ba. Adaba Bay Melefit amagrafəna seriya kà ndam ya ti tagray mesəwehvu ahkay do ni tagray hala na.

⁵ A manjəhad gekuli bu ni ti ku way way do əjalaki ahàr ka mawayay sinğə ba; zlam ya ti nan əbu àna nan ni ti məmərnu àna nan, àdəbay zlam ndahan ba. Adaba Melefit Melefiteni àdəm àna ma gayan :

« Day-day anəmbərən kur do, anasləkafuka do.* »

⁶ Nahkay ti ku way way do e kidin geli bu məzay njəda, mədəm :

« Bay ya ti ajənaki nu ni ti Bay Melefit ;

nahkay ere ye ti aməsu anğwaz ni ti àbi ;

mis hihirikeni esliki məgru mam ?† »

⁷ Jalumki ahàr ka gədəkani gekuli, nday ya ti təhi ma ge Melefit ana kuli enjenjeni ni. Jalumki ahàr ka manjəhad gatay, ahəmamam təfəki ahàr ke Melefit duk əbiviya ana kisim gatay ni. Lekulum day fumki ahàr ke Melefit akada gatay ni. ⁸ Yezu *Krist ti əmbatvu do. Kani ti nan əbu akada ye eweni ni, amələbu nahkay ga kanğay-kanğayani. ⁹ Mis ndahan təbu təcəhi zlam kay ana kuli gərgəri akaba ya kəcəhum ni, tawayay tijiŋkia kuli ke divi a, ay ti kəgəsumiki pakama gatay ni ana tay ba. Təcəhi zlam ndahan əki ka zlam məzumani ana mis, ay ti ere ye ti avi njəda ana mis ni ti *sulum ge Melefit ya agra ana tay ni, do ni ti zlam məzumani do. Zlam gani nani ti ajənaki ndam ya tægaskabá ma gana ni do.

¹⁰ Ndam ya təgri təwi ana Melefit a ahay gayan bu ni ti təbu tahəpəd zlam ndahan ya tislini ana Melefit, tēviyekini ni. Leli day məbu ana mələn *meviyekiki zlam ana Melefit, ay nday ya ti tislini

* **13:5** Mənjay Mimbiki 31.6, 8 ; Zəzəwi 1.5. † **13:6** Limis 118.6. ‡ **13:10** Mis ndahan tədəm zlam ya təvi ana Melefit ka mələn meviyekiki zlam ana Melefit geli ni ti dəf ge Melefit. Mis ndahan ti ni tədəm nani ti kisim ga Yezu ya amətəfən kà təndal ni. Ay a hud gani bu ni ti ma cəeni nday nani ti ma bəlan.

zlam ana Melefit akada ya ahaslani ni ti tislaki məzum zlam ya təvi ana Melefit ka mələŋ geli ni koksah. †
 11 Ti Melefit mambərfəŋa zlam magudarani ge mis ni kà tay a nahəma, ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni tislŋi zlam, mək gəđakani gatay ahuriyu ana mimiz gani a mələŋ *njəlatani ni vu. Təra tislŋia zlam na ana Melefit a nahkay ni ti tasləkaba ana kisim gana a kəsa gatay ni ba, takoru ana naŋ a dala vu, teviyek. 12 Agrakivu ka Yezu day nahkay. Təsləkaba ana naŋ a kəsa ba, tōru təkad naŋ ti a dala bu. Awayay nahkay ti, ti ndam gayan tigi njəlatani azuhva mimiz gayan ya aŋgəzaya ni. 13 Təkad naŋ a dala bu ni ti təbəkia mimili a; ahər ədəm məgəskabu ti təbəkia mimili gani nani ke leli daya. Nahkay ti məsləkumaba a kəsa ni ba, mədəgum a dala vu ka mələŋ gayan ya naŋ əvu ni. 14 Adaba ahalay a duniya bu ni ti leli məbi ana kəsa ya anjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani ni bi. Nahkay ti mədəbay kəsa məweni ya ti Melefit aməvi ana leli ni. 15 Ana njəda ga Yezu ti ahər ədəm məgrumi sədaga ana Melefit kəlavaf; sədaga gani nani ti mazləbani geli ya mazləbay naŋ ni. Ka ya ti mazləbay Melefit ni ti mədəm naŋ gəđakani kə meleher ge mis dek. 16 Ahər ədəm kəgrumi zlam sulumani ana mis ndahaŋ,

kəvumi zlam gekəli ana tay ga məjənaki tay: jalumki ahər, kəmbərəŋum ba. Zlam nday nani ti akada ga sədaga ya məgri ana Melefit ni; sədaga gani nani ti əbələfəŋ dal-dal.

17 Gəsumiki ma ana gəđakani ya təcahi ma ge Melefit ana kəli ni, grum ere ye ti təhi ana kəli grum ni, adaba təbu təfi ahər ana kəli ti kənjəhadum ana sulumani kə eri ge Melefit; Melefit emihindifŋa manjəhad gekəli ni kà tay a. Tamal kəgəsumikia ma ana tay a ti atəmərvu, nahkay do ni ti manjəhad gekəli ni aməhəli ahər ana tay. Ay tamal əhəlia ahər ana tay a ti əjənaki kəli aw?

18 Həŋgalumi Melefit ana leli kəlavaf. Məsəra, məgudar zlam ndo, mawayay magray zlam sulumani kəlavaf. 19 Ere ye ti nawayay dal-dal ni ti nihi: həŋgalumu Melefit ti məvu divi ga moroni afa gekəli ke weceweceni.

Bay ya ti əbəkia pakama ni ahəŋgalay Melefit

20 Melefit ti agray ti mis tənəhadkəbu ana sulumani, əhəŋgaraba Bay geli Yezu e kisim ba. Yezu ti bay mahətay zlam gəđakani, əmət azuhva leli, leli təmbəmbak gayan; ana mimiz gayan ni ti Melefit *əwəlkəbu pakama gayan akəba geli ga kaŋgay-kaŋgayani. 21 Nahkay ti nahəŋgalay Melefit ti məvi njəda gayan ana kəli ti təwi gekəli ya kəgrum ni dek mənja sulumani, ti kəgrum ere ye ti awayay ni. Nahəŋgalay naŋ ti leli dek

mâgray ere ye ti àbɛlafəŋ ni àna njəda ga Yezu *Krist. Yezu Krist ti mis dek tâzləbay naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay.

Mendeveriŋ ga pakama

²² Bəza ga mmawa, nahəŋgalay kɛli gəsumkabá ma goro na, adaba nəbiki ana kɛli ti ga məvi njəda ana kɛli. Ma goro ni ti kay do, gəzit nahkay timey! ²³ Nəhi ana kɛli nahəma, tàfaya wur ga mən geli Timote a daŋgay ba. Tamal àra afa goro a weceweci ti amarakaboru afa gekɛli ga məmənjiyu kɛli.

²⁴ Grumi sa geli ana gədəkani gekɛli dek akaba ana ndam ge Melefit ndahaŋ ni dek. Bəza ga mən geli ndam Itali ni təgria sa ana kɛli a.

²⁵ Melefit məgri sulum gayaŋ ana kɛli dek ti.

Wakita ge Zek ya àbàki ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ge Zek ya àbàki ni

Maslaɗa ya ti àbàki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Zek (1.1). Ndam mǎsǎr zlam tǎdǎm nanɗ ti Zek zal asak ga Yezu, wur ga mǎnɗ ge Zeɗ ni do, adaba bay Erot àkafa nanɗ a (Tɔwi 12.2) : tǎdǎm bay ya àbàki wakita hini ni ti Zek wur ga mǎnɗ ga Yezu ni (Galasi 1.19). Zek wur ga mǎnɗ ga Yezu ni ti ègia gǎdakana ga ndam ga Yezu a Zeruzalem a (Tɔwi 15.13 ; 21.18 ; Galasi 2.9).

Zek àbikioru wakita gayan ni ana « dini kru mahar cœni medeveni ka had gǎrgǎrani ni » (1.1). Dini kru mahar cœni ni ti nday ndam Zude, ay Zek àbikioru ti ana ndam ga Yezu (2.1) : Zek ti zal Zude, ànjehad a Zeruzalem ; bi a majalay ahàr gayan bu ndam ga Yezu ti ahar gǎdakani ndam Zude. Zek àzlapay ti akafa ga zal Zude ni : mazavugani ka ya ti àdǎm Melefit Bay Njɔda-njɔdani ni ti àzlapay àna ma Hebri « Sabaot » (5.4 ; mǎnjumiyu ka TOB).

Zek ti àsǎra ma ga Yezu ya àcahi ana mis na lala : gurumkabu Zek 2.5 akaba Meciyu 5.3 ; Zek 3.10-12 akaba Meciyu 7.15-20 ; Zek 3.18 akaba Meciyu 5.9 ; Zek 5.2-3 akaba Meciyu 6.19-20 ; Zek

5.12 akaba Meciyu 5.33-37. Zek àhi ana ndam ga Yezu si tǎgray tɔwi sulumani kwa : tamal mǎfǎkia ahàr ka Yezu a ti àbǎlay, ay ahàr àdǎm mǎgray tɔwi àna mǎfǎki ahàr geli ni (2.14-26). Pol àdǎm Melefit àdǎm leli ndam jireni kè eri gayan ti azuhva tɔwi geli ya mǎgray ni do, Melefit àdǎm leli ndam jireni kè eri gayan ti azuhva geli ya mǎfǎkia ahàr ka Yezu a ni cilinɗ (Rom 3.21-31). Pol àdǎm Melefit àdǎm Abraham ti mis jireni kè eri gayan ti azuhva mǎfǎki ahar gayan, do ni ti azuhva tɔwi gayan ya àgray ni do (Rom 4) : Zek ti ni àdǎm Melefit àdǎm Abraham mis jireni kè eri gayan ti azuhva zlam ya àgray, àdǎfaki mǎfǎki ahàr gayan ni (2.20-24). Ma ga ata Pol akaba Zek ni ti bǎlanɗ, ay Pol àdǎm ahǎngay leli ti Melefit cilinɗ, do ni ti tɔwi geli ya magray ni ti àhǎngay leli do ; Zek ti ni àdǎm ahǎngay leli ti Melefit cilinɗ, ay adǎfaki Melefit àhǎnga leli a ti tɔwi geli ya magray ni. Tamal mǎgray tɔwi sulumani àna njɔda ga Mǎsuf ge Melefit do ni ti mǎsǎr Melefit àhǎnga leli a ti ahǎmamam ?

Nahkay zla nahǎma, a wakita gayan ni bu Zek àvi sawari gǎrgǎri kay ana ndam ga Yezu, àhi ana leli ahǎmamam mǎnjehad àna sulumani ni. Si mǎbi slimi ana ma gayan ni lala kwa.

Sa ge Zek

¹ Nu Zek bay mǎgri tɔwi ana Melefit nday ata Bay geli Yezu

*Krist nægri sa ana kùli dek, lekulum dini kru mahar cœeni medeveni ka had gærgærani ni.

Melefit avi majalay ahàr sulumani ana ndam ya tæfæki ahàr ni

² Bæza ga mmawa, ka ya ti daliya ku weley weley do dek àca kùli a nængu ni mærumvu dal-dal. ³ Adaba kæsæruma daliya gekùli ya kacakum ni ti adafaki kæbum kæfumki ahàr ke Melefit lala, kæmbrængum do. Nahkay akæzumkivu njæda gekùli ge mebesey daliya ni. ⁴ Kiguma ndam ya tebesey daliya na nahkay ti, zum njæda gekùli dek ga moroni kama, ti kigum ndam *njælatani, ere ya ahæcivku ana kùli ge migi njælatani ni ti àbi. ⁵ Ay bi mis e kidin gekùli bu àsæra àjalay ahàr sulumani do ni ti, mihindi afa ge Melefit, nahkay Melefit amævi majalay ahàr sulumani ni. Adaba Melefit ti àgray sidæk do, avi zlam ana ku way way do dek, àcafænja mis ge mihindilin zlam a do. ⁶ Ay tamal mis ehindi zlam afa ge Melefit nahæma, mæfæki ahàr Melefit amævi ere gani ededîn, àjalay ahàr cœ cœ ba. Adaba maslaña ya ti ajalay ahàr cœ cœ ni ti nanj akada ga yam ya ti amæd adadæy, angoru àna nanj gwar hi gwar hi ni. ⁷ Maslaña gani nani ti ngay Bay geli amævi zlam ti àhi ana ahàr ba simiteni. ⁸ Adaba maslaña gani nani ti nanj àbu ajalay ahàr cœ cœ, a zlam ya agray ni bu dek ti

ambat majalay ahàr gayan cepa cepa.

Ndam ge elimeni akaba ndam talaga

⁹ Tamal maslaña èsli mis kè eri ge mis ndahan do, afæki ahàr ka Yezu ti ahàr àdæm mæmærvu, adaba kè eri ge Melefit ti ègia mis gædakana. ¹⁰ Mis tamal elimeni gayan àbu, afæki ahàr ka Yezu day mæmærvu, adaba Melefit àhængoraya nanj kælæn a: mæsæra bay ge elimeni ti amæmæt akada ga vay-vay ga zlam ya tadægafænja ni. ¹¹ Vay-vay tamal fat àvædia èviyeka ti adægafænja, àbæløy va do. Nahkay day bay ge elimeni amæmæt ka ya ti nanj àbu agray tæwi ga madæbay elimeni gayan ni.

Zlam ya ezligiyu mis a magudar zlam vu ni

¹² Tamal mis acakay daliya, ebesey, àmbræn mæfæki ahàr ka Yezu do nahæma, mæmærvu adaba tamal èbesa nahkay ti Melefit amævi *sifa ya àndav day-day do ni. Sifa gani nani ti Melefit àdæmbiya amævi ana ndam ya ti tawayay nanj ni, amævi ti akada ya ti tævi zlam ana maslaña ya ti èhita mis ndahan a ni. ¹³ Tamal mis awayay adiyu a magudar zlam vu ti ngay Melefit ezligiyu nanj ti àdæm ba. Adaba Melefit ti tizligiyu nanj a magudar zlam vu koksah, èzligiyu mis a magudar zlam vu do daya. ¹⁴ Ezligiyu mis a magudar zlam vu ti majalay ahàr ga maslaña gani nani,

adaba majalay ahàr gayan ni magədavani, agosay nan, azoru nan a magudar zlam vu. ¹⁵ Majalay ahàr gayan magədavani ni àra èzligiya nan a zlam magudarani va nahəma, zlam magudarani gayan ni edisl. Emidisla ti amakad maslaña gani. ¹⁶ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kuli; nəhi ana kuli nahəma, kəgosum ahàr gekuli ba. ¹⁷ Zlam sulumani ya mis tədi ahàr ga sulum ni dek ti asləkabiya agavəla. Aslərbiyu ti Melefit; nan gani àgraya zlam masladana dek; àcəlaya ahkay do ni àdiyu akada ga fat ni do; àmbrəñ leli a məlan zinj-zinjəni bu do. ¹⁸ Àwayay ti mīgi bəza gayan, mək mīgia àna pakama gayan ge jiri ya àdəm na. Mīgia bəza gayan a ti, àhəl leli enji akada ga hay ya tacal ni.

Kəbumi slimi ana ma ge Melefit cilin ba; grum təwi àna nan

¹⁹ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kuli; nahkay ti nawayay ti kəsərum zlam: ahàr àdəm ku way way do mawayay məbi slimi ana pakama, ay àzlapay ke weceweceni ba, àzum bəruv weceweci ba daya. ²⁰ Adaba tamal mis àzuma bəruv a ti àgray təwi ge jiri kə eri ge Melefit do. ²¹ Nahkay zla nahəma, ahàr àdəm mbrəñum majalay ahàr gekuli magədavani dek akaba təwi ya kəgrum ga cuday ni dek. Gəsumkabá pakama ya kicəm na àna məbəruv bəlan,

adaba pakama gani nani ti njəda àfəñ: Melefit ahəngay kuli àna nan, akəngətum *sifa ya àndav day-day do ni àna nan tata.

²² Ay kəgosum ahàr gekuli ba: kəbumi slimi ana pakama ge Melefit cilin ba; grum ere ye ti kicəm a hud gani bu ni daya. ²³ Adaba tamal mis abi slimi cilin, àgray ere ye ti èci a hud gani bu ni do ni ti, maslaña gani ti akada mis ya ti àmənjavaiya a kutrum va, ²⁴ àmənjavaiya ti asləka, mək vu gayan ya èpi ni agəjazlki ahàr həya ni. ²⁵ Ay *Divi ge Melefit ya àdəfiki ana leli ni ti məsəra araña àhəcakivu do, agray ti mīgi evidi ga zlam magudarani va ba. Nahkay tamal mis amənjacki ke Divi nani, agəskabu dek mək agray təwi àna nan ti Melefit aməvi məmərani azuhva nani. Ay ahàr àdəm abi slimi, ma gani agəjazlki ahàr ba; ahàr àdəm mągroru təwi àna nan.

²⁶ Tamal mis àdəm nan mis ge Melefit mək azlapay kwanja kwanja ti agosay ahàr gayan; gayan ya àdəm nan mis ge Melefit ni ti ègia zlam masakana. ²⁷ Maslaña ya ti nan mis ge Melefit ededin ededinəni ni ti anjəhad njələta kə eri ga Bəñ geli Melefit, àgudar zlam do simiteni. Ere ye ti agray ni ti nihi: ajənaki bəza kuda akaba wəl madakway ya təkakay daliya ni, acuhwafəña kə zlam magudarana ya ndam ga *duniya tagray na daya.

2

Kicirumkaba mis a ba

¹ Bəza ga mmawa goro ni, lekulum kəbum kəfumki ahār ka Bay geli Yezu *Krist ; naŋ ti gəɖakani àtam zlam dek. Kəfumki ahār nahkay ti kicirumkaba mis a ba. ² Mazavu gani, bi lekulum kəcakalumva, mək mis cə təhurkiviyu ke kəli : bəlaŋ gani naŋ àbu àna mili ga gru a ahar bu, məbakabu azana sulumani, naŋ nahaŋ ni ti ni zal talaga, azana gayaŋ midigweni ; ³ tamal kəgəsumkabu maslaŋa ya ti məbabakabu azana sulumani ni lala, kəhumi : « Njəhadə ahalay a ka məlaŋ sulumana, » mək kəhumi ana zal talaga ni : « Cika jik, » ahkay do ni : « Njəhadə a ga had a ka məlaŋ ya nabəhadki asak na » nahəma, ⁴ kicirumkaba mis a do waw ? Nahkay majalay ahār gekəli ya kajalumki ke mis ni ti magəɖavani do waw ?

⁵ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kəli ; nahkay nawayay ti kəbumi slimi ana ma goro ya nəhi ana kəli ni : Melefit àɖəm ndam ya tawayay naŋ ni atəhuriyu a Məgur gayaŋ vu. Ndam ya àdaba tay a ga məhuriyani a Məgur gayaŋ vu ni ti ndam ya ti nday ndam talaga kə eri ga ndam ga *duniya ni do waw ? Adaba ndam nday nani ya təfəki ahār ka Yezu ni ti məfəki ahār gatay ni ègia elimeni gatay a. ⁶ Ay lekulum ti kəbumki mimili

ka ndam talaga, kəhumi ana ahār təsli araŋa do. Ndam ya təgri daliya ana kəli akaba təhəloru kəli kə meleher ga ndam magray seriya ni ti ndam ge elimeni do waw ? ⁷ Təɖəmki ma magəɖavani ke slimi ga Yezu Krist ni ti nday gani do waw ? Ay slimi gani nani ti slimi sulumani ; Melefit àzalay kəli ti àna naŋ.

⁸ Melefit ti Bay geli gəɖakani : *Divi gayaŋ ya təbəki a Wakita gayaŋ ni bu ni ti nahkay hi : « Wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni akadə ya ti kawayay ahār gayak gayakani ni.* » Tamal kəgrum nahkay ti kəgrum zlam sulumani. ⁹ Ay tamal kicirumkaba mis a ti kagударum zlam. Nahkay Melefit aməwəl kəli àna seriya adaba kəgəsumkabu Divi gayaŋ ni ndo. ¹⁰ Nəɖəm nahkay ti adaba tamal mis àgəskabá Divi ge Melefit a dek, mək àgudara bəlaŋ gana ti, kala maslaŋa gani nani àgudara Divi ge Melefit na dek. ¹¹ Adaba Bay ya ti àɖəm : « Kəgray hala ba » ni ti naŋ gani àɖəm : « Kəkad mis ba† » daya. Nahkay tamal kəgray hala do, ay kəkadə mis a ti, ègia kəgudara Divi ge Melefit ya àɖəfiki ana Məwiz na. ¹² Nahkay zla nahəma, a zlam ya ti kəgrum ni bu dek akaba a zlam ya ti kəɖəmum ni bu dek ti, sərumki Melefit amagrafəŋa seriya kə kəli a, aməɖəm lekulum kəgəsumkabá Divi

* 2:8 Levi 19.18. † 2:11 Mənjay Məhərana 20 13-14 ; Mimbiki 5.17-18.

gayan a tak, kàgəsumkabu ndo waw. Divi gani nani ti agray ti mīgi evidi ga zlam magudarani va ba. ¹³ Maslaṅa ya ti mis ndahan təsi cicihi do ni ti naṅ day aməsi cicihi ana Melefit do ; Melefit aməwəl naṅ àna seriya, amatraḅ naṅ dal-dal. Ay maslaṅa ya ti mis ndahan təsi cicihi ni ti Melefit aməwəl naṅ àna seriya do simiteni.

Məfumki ahàr ka Yezu, mǎgrumkivu tǎwi daya kwa

¹⁴ Bəza ga mmawa goro ni, tamal mis adəm naṅ afəki ahàr ka Yezu ciliṅ, àgrakivu tǎwi do ni ti, məfəki ahàr gayan ni aziaya mam ? Gayan ya afəki ahàr ka Yezu ni ti esliki mahəṅgay naṅ aw ? Aha, èsliki mahəṅgay naṅ do. ¹⁵ Bi wur ga məṅ geli zalani ahkay do ni walani azana àfəṅ bi, ahkay do ni zlam məzumani kəlavad àhəci naṅ ti, ¹⁶ tamal mis gekəli nahan ahi ahkado : « Njəhadà àna sulumana ; bakabu azana ti aməd àwər kur ba, zum zlam kàrəh ! » ti, ay àvi zlam ya àhəci naṅ ni do ni ti ahəmamam ? Pakama gayan ya àhi ni ti aziaya mam ? ¹⁷ Nahkay day tamal kəfəki ahàr ka Yezu, ay kàgray tǎwi sulumani do ni ti, azaya mam ? Məfəki ahàr gayan ni ègia zlam masakana.

¹⁸ Ay bi maslaṅa nahan adəm : « Mis ndahan təfəki ahàr ke Melefit, mis ndahan ti ni təgri tǎwi sulumani. » Tamal àdəma nahkay ti akal

nəhəṅgrifəṅ, nəhi : « Tamal kəfəki ahàr ke Melefit, ay kəgri tǎwi do ni ti, kədəfuki kəfəki ahàr ti ahəmamam ? Ay nu ti ni nədəfukki məfəki ahàr goro àna tǎwi goro sulumani ya nagrai ni. » ¹⁹ Nak ti kəgəskabá Melefit ti naṅ bəlaṅ. Kəgəskabá nahkay ti àbəlay ! Ay ku seteni day təgəskabá Melefit ti naṅ bəlaṅ, tagrafəṅa aṅgwaz a, təgəgərfəṅa. ²⁰ Nak ti muru ! Tamal mis afəki ahàr ke Melefit, ay àgri tǎwi do ni ti, məfəki ahàr gayan ni zlam masakani ti kawayay ti nədəfukki aw ? ²¹ Bəṅ geli Abraham ti Melefit àdəm naṅ jireni kə eri gayan ti kamam ? Àdəm naṅ jireni ti azuhva tǎwi gayan ya àgray ni do waw ? Tǎwi gayan ni ti nihi : àfəkadki wur gayan Izak ka məlaṅ *meviyekiki zlam ana Melefit ni, awayay esliṅi naṅ ana Melefit. ²² Gayan ya àgray nahkay ni ti adafaki tǎwi gayan ya àgray ni arakaboru akaba məfəki ahàr gayan ni. Àna tǎwi gayan ya àgri ana Melefit ni ti àfəkia ahàr gayan a dek, araṅa àhəcikivu do. ²³ Nahkay ma ge Melefit ya àbu məbəkiani a Wakita gayan ni bu ni àgrava. Ma gani nani ti nihi : « Abraham àfəkia ahàr ke Melefit a, nahkay ti Melefit àdəm naṅ mis jireni kə eri gayan.‡ » Melefit àzalay naṅ zləba gayan daya. ²⁴ Nahkay ti kəsəra Melefit àdəm mis jireni kə eri gayan ti azuhva àfəkia ahàr a ciliṅ do.

‡ 2:23 Mənjəkiani 15.6.

Àdám naŋ mis jireni ti azuhva tɔwi ga maslaŋa gani ya àgri ni daya.

²⁵ Nahkay day wal mesɔwehvu Rahap ti àgəskabá ndam ya Zezɔwi àsləruru tay ga məmənjiyu mələŋ Zeriko na, àdɔfiki divi nahaŋ ana tay ga masləkana. Wal ni àra àgra nahkay ti Melefit àdám wal ni jireni kè eri gayaŋ azuhva tɔwi gayaŋ ya àgray ni. ²⁶ Tamal mis àsuf va do ni ti maslaŋa nani məmətani. Nahkay day tamal mis afəki ahàr ke Melefit, ay àgri tɔwi do ni ti məfəki ahàr gayaŋ ni zlam masakani, ègia akada kisim a.

3

Màzlapay kwanə kwanə ba

¹ Bəza ga mmawa goro ni, mis e kidīŋ gekəli bu ya tawayay macahi zlam ana mis ndahaŋ ni ti tələbi kay bi. Adaba məsəra leli ya ti macahi zlam ana mis ni ti Melefit amagrafəŋa seriya kè leli a àtam ya ti amagrafəŋa kè mis ndahaŋ a ni. ² Nədám nahkay ti adaba leli dek məbu magudarum zlam gərgəri kay. Tamal mis èjikia ke divi àna ma gayaŋ ya adám na do ni ti, maslaŋa gani nani ti mis jireni, ajəgur ahàr gayaŋ, àgudar zlam do simiteni. ³ Nazay mazavu ge pilis. Ka ya ti məfiviya zagum ana pilis a ni ti pilis ni agray ere ye ti mawayay mągray ni dek ; vu gani dek akoru ka mələŋ ya leli mawayay moroni ni dek. ⁴ Nahkay day nazay mazavu

ga *slalah ga yam. Slalah ga yam ti gəɔakani, aməɔ gəɔakani azay, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni zlam ya ti tagaray àna naŋ ni ti gɔziteni. Àna zlam gani nani ti tisliki mazoru slalah ga yam ni ka mələŋ ya tawayay moroni ni dek. ⁵ Arəɔ day azavu nahkay. Arəɔ ti zlam gɔziteni a ma geli bu, ay agraki zlabay ka zlam gəɔakani.

Aku day ku gɔzit agəs mələŋ, azumaba heri gəɔakana : ⁶ arəɔ day akada aku : zlam magəɔdavani dek àvu a huɔ gani bu. Naŋ a ma geli bu, ay agudar vu geli dek. Arəɔ ti agudar manjəhad ge mis dek akada ga aku ya azumaba heri a ni. Nani dek ti tɔwi ge *Seteni, emizligiyu mis a *dəluv ga aku vu. ⁷ Zlam ya àbu àna sifa ni dek ni ti mis təbu təgəs tay ga njəɔa. Ku zlam ge gili, ku edidīŋ, ku zlam a had, ku kílif, zlam nday nani dek ti mis tisliki məgəs tay ga njəɔa. ⁸ Ay arəɔ ti maslaŋa àbi esliki məgəsani ga njəɔa bi. Arəɔ ti zlam magəɔdavani, àmbrəŋ magudar zlam do, naŋ akada ga məwər ga gavan ya akad mis ni. ⁹ Arəɔ geli ni ti mazləbay Bay Melefit Bəŋ geli àna naŋ, metikwesl mis àna naŋ daya ; ay mis ti Melefit àgraya tay ka mazavu gayaŋ a. ¹⁰ Àna arəɔ bəlaŋani ni ti mazləbay Melefit akaba metikwesl mis. Bəza ga mmawa goro ni, ahàr àdám zlam gani nani àgravu ba simiteni. ¹¹ Yam sulumani

akaba yam ndəndalakani ti təcahaya a suwa bəlaŋani ba waw ? Aha, àgravu do. ¹² Bəza ga mmawa goro ni, mən ga wəruv ti ewi bilvi aw ? Mən ga ahwar ti ewi wəruv aw ? Aha, tiwi do. Nahkay day təcahaya yam sulumani a suwa ga yam ndəndalakani ba do.

Majalay ahàr sulumani ya Melefit avi ana leli ni

¹³ Maslaŋa àbu e kidin gekuli bu àcaha zlam a, ajalay ahàr sulumani aw ? Tamal maslaŋa gani àbu ti, mǎgray tawi sulumani, mǎhəŋgrioru ahàr a had ana mis ; nahkay ti mis atəsər ajalay ahàr sulumani ededin. ¹⁴ Ay tamal ti kəgrum solu, kəhumi ana ahàr mis ndahaŋ ti mis magədavani, kawayum matam mis ndahaŋ ti, ŋgay kajalum ahàr sulumani ti kədəmum ba ; adaba tamal kijum zlabay nahkay ti kasəkadum malfada. ¹⁵ Tamal kajalum ahàr nahkay ti majalay ahàr gekuli nani ti akada ge Melefit ni do. Melefit avi majalay ahàr ana mis ti nahkay do. Majalay ahàr gekuli nani ti akada ga ndam ga *duniya ni, njadà ga *Məsuf ge Melefit àkibu bi ; majalay ahàr nani ti ge seteni sawaŋ. ¹⁶ Ndam ya ti tagray solu akaba tawayay matam mis ndahaŋ nahəma, nday gani tagray zlam kwanja kwanja, tagudar zlam gərgəri kay. ¹⁷ Ay majalay ahàr sulumani ya Melefit avi ana mis ni ti nahkay do. Maslaŋa ya ti ajalay ahàr akada ge

Melefit ni ti nahkay hi : majalay ahàr gayaŋ njelata, aŋgalabakabu mis, naŋ mis kud-kudani, agəsiki ma ana mis, mis ndahaŋ təsi cicihi, kəlavaf agri zlam sulumani ana mis, ecirkaba mis a do, àgosay mis do daya. ¹⁸ Nday ya ti tanjəhadkabu akaba mis àna sulumani nahəma, manjəhad gatay ni dek ge jiri. Nday ti akada ndam ya ti tizligi hilfi ga zlam sulumani, tapalay bəza gani sulumani ni.

4

Zlam ga duniya ègi eri ana kuli ba

¹ Kələgumvu akaba kəkadumvu e kidin gekuli bu ni ti kamam ? Kəgrum nahkay ti adaba kawayum zlam gərgəri ya ti tigi eri ana kuli ni dal-dal palam do waw ? ² Kawayum zlam ndahaŋ ay ti kəŋgətum do. Nahkay ti kabazlum mis, zlam ge mis ndahaŋ tigi eri ana kuli. Ku kawayum nahkay nəŋgu ni kəŋgətum do ; nahkay kəbum kələgumvu akaba kəkadumvu akaba mis. Kəŋgətum ere ye ti kawayum ni do ni ti adaba kəbum kihindəmfiŋa kə Melefit a bi. ³ Ku tamal kihindəm nəŋgu ni Melefit avi ere gani ana kuli do, adaba kəsərum mahəŋgalumani àna divi gani do. Kəŋgətum ere ye ti kihindəm ni do ni ti adaba ere ye ti kihindəm ni àbəlafəŋ kə kuli cilin, àbəlafəŋ kə Melefit do. ⁴ Lekulam ti kəmbərəŋuma Melefit a. Ŋgay maslaŋa ya

awayay zlam ga duniya ni ezirey Melefit ti kəsərum do waw? Maslaᅇa ya ti awayay zlam ga duniya ni ti egi zal ezir ge Melefit.

⁵ Àbu məbəkiani nahkay hi : « Melefit àfiviyu sifa ana leli ti, awayay ti leli mawayay naᅇ cilij, do ni ti awayay ti mawayay zlam ndahaᅇ ba simiteni. » Kəhumi ana ahàr pakama gani nani ti zlam masakani aw? ⁶ Ay ku tamal Melefit àdəm nahkay nəᅇgu ni, agri sulum gayəᅇ ana leli, sulum gani àtam zlam ndahaᅇ dek. Adaba àbu məbəkiani a Wakita gayəᅇ bu nahkay hi : « Melefit àgəskabu ndam ya ti tiji zlabay ni do; agəskabu ti ndam ya ti kuᅇufani ni, agri sulum gayəᅇ ana tay.* »

⁷ Həᅇgrumioru ahàr a haᅇ ana Melefit. Zum njəᅇᅇa gekəli ti kəgrum ere ye ti *Seteni awayay ni ba, nahkay ti amacuhwafəᅇa kə kəli a, aməmbərəᅇ kəli.

⁸ Həᅇᅇakumfəᅇᅇoru kə Melefit, nahkay ti naᅇ day amahəᅇᅇakfəᅇᅇbiyu kə kəli. Lekələm ya ti kagudarum zlam ni mbrəᅇum magudar zlam, kəᅇgumkivu va ba; lekələm ya ti kajalum ahàr cə cə ni mbrəᅇum majalay ahàr gekəli ni, gəᅇ njələta.

⁹ Sərum lekələm ndam magudar zlam, tiwəᅇ, grum delələ. Kiyəᅇm va ba, grum delələ sawəᅇ. Kəmərumvu va ba, jalum ahàr sawəᅇ. ¹⁰ Həᅇgrumioru ahàr a haᅇ

ana Bay geli, humi kisləm araᅇa do; nahkay ti Melefit amagraᅇy ti kigəᅇm gəᅇᅇakani.

Nᅇay maslaᅇa nahaᅇ agudar zlam ti kəᅇᅇəmum ba

¹¹ Bəza ga mmawa, kəzlapumki ma magəᅇdavani ke mis ndahaᅇ ba. Maslaᅇa ya ti adəmki ma magəᅇdavani ka wur ga məᅇani, ahi àgudara zlam a ni ti, maslaᅇa gani nani adəmki ma magəᅇdavani àki ke *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəkī a wakita gayəᅇ ni bu ni. Tamal kagraᅇ nahkay ti kala kəᅇᅇm Divi ge Melefit ni àᅇəlay do, kala kəgəskabu Divi gani nani do, kala nak bay məᅇᅇmki ma magəᅇdavani cilij. ¹² Bay ya ti adəfiki Divi gayəᅇ ni ana mis ni ti Melefit naᅇ bəlaᅇ. Bay ya ti agrafəᅇa seriya kə mis a ni ti naᅇ. Bay ya ti ahəᅇgay mis ni ti naᅇ. Bay ya ti esliki mijij mis ni ti naᅇ. Nak ya kəᅇᅇm wur ga muk àgudara zlam a ni ti, nak ti nak way?

Kijəᅇm zlabay ba

¹³ Nihi ti nəhi ma ana kəli, lekələm ya ti kəᅇᅇəmum : « Kani ahkay do ni hajəᅇ ti amoru a kəsa nahaᅇ vu, emiviyu, amacakalay ti aməᅇgəᅇ sinᅇu dal-dal » ni. ¹⁴ Lekələm kəᅇᅇəmum nahkay ti kəsərum ere ye ti amagrakivu ke kəli hajəᅇ ni do; bi kəməᅇum timey! Adaba lekələm ti akada ga azək, mis tipi cepepa ti àbi va bi ni. ¹⁵ Ere ye ti ahàr àdəm kəᅇᅇəmum ni ti nahkay hi : « Tamal Bay Melefit àwaya

* 4:6 Gozogul 3.34.

nahəma, amələbu àna sifa, amagray zlam hini, hini. »
 16 Ay nihi ti lekələm kəhumi ana ahàr lekələm gəđákani ti kəđəmum ma ga zlabay. Zlabay ge mis ya tiji nahkay ni dek ti àbəlay do. 17 Nahkay sərunki tamal ti mis àsəra magray zlam sulumana mək àwayay magrani do nahəma, àgudara zlam a.

5

Ndam ge elimeni atagray daliya dal-dal

1 Nihi ti nəhi ma ana kəli lekələm ndam ge elimeni ni. Lekələm ti grum delələ azuhva daliya ya amacay kəli ni. 2 Adaba elimeni gekəli ni èzia, ganġu àzumkaba azana gekəli na. 3 Gru akaba sinġu gekəli ni tàcəla mandaza. Nahkay ti Melefit aməgəs kəli àna seriya azuhva zlam gekəli ya tàcəla mandaza ni. Mandaza ni aməzumaba kəli akada ga aku ya azum zlam na. Lekələm kəngumkabu elimeni emiteni ti, ġgay duniya ara andav wudak ti kəsərum do waw? 4 Nahkay day kəpələm ndam ya təgri təwi ana kəli a vədaġ bu ni ndo. Nihi ti cəm zlahay gatay ni. Nday gani nani ya ti tàbazi zlam ana kəli ni təbu təzlah, Bay Melefit Njəđanjəđani ècia zlahay gatay na. 5 Lekələm ti kəbum kəzumum gəda a duniya bu, kəbum kəgrum ere ye ti kawayum ni dek zlam gekəli; kəbum kəzumum zlam məcərani, kidisəm àna naġ akada zlam

ga gənaw ya tagal ge misliġeni ni. 6 Lekələm kəbumiya ndam ya ti tàgudar arana ndo na ndahaġ a danġay va, ndahaġ ni ti ni kəbazluma tay a. Nday gani təbi àna njəda ga matamfəjana kə kəli a bi.

Besuma, haġgalum Melefit

7 Bəza ga mmawa, besəm zlam duk abivoru ana vad ga Bay geli ya amara ni. Pəm bay məwəs zlam ebesey, ajəgay sarta ya ti ara abaz zlam gayanġ a vədaġ bu məndəhani lala ni. Naġ àbu ebesey, ajəgay avər ge mizligi zlam, kələġ gani ajəgay avər ga məndəh zlam. 8 Lekələm day besuma, zum njəda, kəmbərəġum mišeseni ba. Adaba vad ga Bay geli ènja wudak.

9 Bəza ga mmawa, kəzərdumvu ma ba, nahkay ti Melefit aməgəs kəli àna seriya do. Nəđəm nahəma, Bay ya ti agraŋə seriya kə mis a ni ènja wudak, naġ àbu a mahay bu. 10 Bəza ga mmawa, àki ka macakay daliya akaba mišeseni ti, jalumki ahàr ka ndam mahəġgaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni. Nday ti tàcaka daliya, ay ti tèbesa, nahkay lekələm day grum akada gatay ni. 11 Məđəm nahəma, nday ti Bay Melefit àgria sulum gayanġ ana tay a adaba tàza njəda gatay a, tèbesa daliya. Kicəma ma ga daliya ya àgrakivu ka Zəwop na akaba gayanġ ya ti èbesey na. Kəsəruma ere ye ti Bay Melefit àvi kələġ ga daliya

gayan̄ ya àgray na daya. Adaba Bay Melefit ti mis t̄asi cicihi dal-dal, agri sulum dal-dal ana mis daya.

¹² B̄eza ga mmawa, ma hini ya nara n̄ahi ana k̄ali ni ti ma sulumani dal-dal. Ma gani nihi: K̄ambad̄um ba, ku àna huđ melefit, ku àna had, ku àna mam do mam k̄acalumi slimi k̄ambad̄um àna nan̄ ba. Tamal k̄ad̄amum « Iy » ti iy h̄aya, « Aha » ti ni aha gani h̄aya. Nahkay ti Melefit am̄ew̄al k̄ali àna seriya do.

¹³ Tamal maslaña e kidin̄ gek̄ali bu nan̄ àbu acakay daliya ti, m̄ah̄angalay Melefit. Tamal maslaña e kidin̄ gek̄ali bu nan̄ àbu a m̄am̄erani bu ni ti, m̄idii limis ana Melefit, m̄az̄l̄abay nan̄. ¹⁴ Tamal maslaña àbu e kidin̄ gek̄ali bu èbesey do nah̄ema, m̄az̄alay ḡad̄akani ga ndam ga Yezu ya *t̄acalavu a k̄esa nani bu ni ti t̄agraki amal àna slimi ga Bay geli, t̄ah̄angali Melefit. ¹⁵ Tamal tah̄angali Melefit, t̄as̄era Melefit am̄evi ere gani ana tay ededin̄ ti, maslaña gani nani ti Bay geli amah̄angay nan̄, am̄evi nj̄anjalan̄ani, emicik-aba. Tamal àgudara zlam a day Melefit am̄emb̄arf̄eña. ¹⁶ Nahkay ti d̄afumaya ere ye ti k̄agudarum na e kidin̄ gek̄ali ba, ku way way do e kidin̄ gek̄ali bu m̄ah̄angali Melefit ana wur ga m̄an̄jani daya. Tamal k̄agr̄um nahkay ti Melefit amah̄angaraba k̄ali a. Ka ya ti mis jireni ah̄angalay Melefit ni ti, ma gayan̄ ya ahi ana Melefit ni àbu àna nj̄eda

dal-dal. ¹⁷ Eli bay mah̄angaray *pakama ge Melefit ti nan̄ mis hihiriken̄i akada geli ni. Nan̄ gani ah̄angalay Melefit àna huđ b̄elan̄, àd̄am av̄er àt̄ed ba; nahkay av̄er àt̄edaya ka had a ndo vi mahk̄er àna kiyi muku. ¹⁸ K̄el̄an̄ gani ah̄angalay Melefit keti, àd̄am av̄er m̄at̄ed. Àra ah̄angala nan̄ a nahkay ti av̄er ni àt̄edaya ka had a; had ni àgray zlam akada ya ahaslani ni.

¹⁹ B̄eza ga mmawa, tamal mis nahan̄ e kidin̄ gek̄ali bu èjikia ke divi jireni ge Melefit na, m̄ek maslaña nahan̄ ah̄angarkibiya nan̄ a ti, ²⁰ s̄aruma maslaña ya ti ah̄angarkibiya bay magudar zlam ke divi jirena ti m̄am̄br̄eñ magudar zlam ni ti ah̄angaf̄eña maslaña gani nana k̄e kisim a. Ku tamal maslaña gani nani àgudara zlam a kay n̄an̄gu ni Melefit am̄emb̄arf̄eña dek.

Wakita ge Piyer ya àbèki enjenjeni n Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ge Piyer ya àbèki enjenjeni ni

Maslaŋa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafa slimi gayaŋ a : nani Piyer zal asak ga Yezu ni (1.1). Àdǎm àbèki wakita gayaŋ ni ti a Babilon (5.13) ; a Pakama Maŋgahani ge Zeŋ ni bu tàzay Rom ti akaba Babilon, nahkay ti bi Piyer àbèki wakita hini a Rom (tǎdǎm tǎkad Piyer ti a Rom). Àbikiuru wakita ni ti ana ndam ga Yezu ya tàbu ka had Poŋ, Galasi, Kapados, Azi akaba Bitini ni (1.1) ; kani ti had nday nani dek tàbu ka had Túrki.

Piyer àdǎm àbèki wakita ni ga mǎvi njǎda ana ndam ga Yezu, ti tǎsǎr sulum ge Melefit ya agri ana tay ni (5.12). Àzlǎbay Melefit azuhva ge Melefit ya àhǎŋgaraba mis a ni (1.3-12) ; àdǎm Melefit àhǎŋgaraba leli a ti ahàr àdǎm mǎnjǎhad njǎlata (1.13-2.3). Àdǎm leli ndam ge Melefit ti leli akada ahay sulumani ge Melefit, nahkay ahàr àdǎm mǎmbrǎŋum tǎwi magǎdavani dek, mǎnjǎhadumkabu akaba mis dek àna sulumani akada ga Yezu ya àgray ni. Ku tamal tǎgri daliya ana leli nǎngu ni ahàr àdǎm mǎgrum nahkay

adaba daliya ya tǎgri ana leli ni amǎpǎs do, amandav ; kǎlǎŋ gani amanjǎhad akaba Krist ga kǎŋgay-kǎŋgayani (5.10).

Sa ge Piyer

¹ Nu Piyer zal asak ga Yezu *Krist nǎbikiuru wakita hini ana kǎli, lekǎlum ya ti Melefit àdaba kǎli a ni. Nǎbiki ti ana kǎli, lekǎlum ya ti kǎbumi ka had gekǎli bi, tǎdekaba kǎli a, kǎbum kǎnjǎhadum akada ga ndam mirkwi ka had Poŋ, ka had Galasi, ka had Kapados, ka had Azi akaba ka had Bitini ni. ² Lekǎlum ti kwa ahaslani Bǎŋ geli Melefit àdǎm amadaba kǎli a, nihi ti kǎguma ndam gayaŋ eǎdǎŋ a. Kǎgum ndam gayaŋ ti àna tǎwi ga *Mǎsuf gayaŋ ; awayay ti kǎgǎsumiki ma ana Yezu Krist, awayay ti kǎnjǎhadum lekǎlum ndam *njǎlatani azuhva mimiz ga Yezu Krist ya àŋgǎzaya ni. Bǎŋ geli Melefit mǎgri sulum gayaŋ ana kǎli dal-dal, mǎgray ti *kǎnjǎhadumkabu àna sulumani ti.

Mǎzlǎbum Melefit azuhva gayaŋ ya ti àhǎŋgay leli ni

³ Mǎzlǎbum Melefit, Bǎŋ ga Bay geli Yezu *Krist, adaba mǎsia cicihi a dal-dal. Melefit àvi sifa mǎweni ana leli ti azuhva ga Yezu Krist ya àŋgaba e kisim ba ni. Nahkay mǎsǎra amǎŋgǎt sifa ti azuhva Yezu. ⁴ Mǎsǎra amǎŋgǎt zlam sulumani ya Melefit àŋgahi ana ndam gayaŋ ni. Zlam gani nani ti emizi ǎay-ǎay do, amagǎdavu do, mǎbǎlay

gani amandavfəŋa day-day do daya. Melefit aməvi zlam gani nani ana kəli a huđ melefit bu ⁵ adaba lekələm kəbum kəfumki ahàr ke Melefit. Nahkay ti naŋ əbu afi ahàr ana kəli àna njəda gayəŋ. Awayay ti ka mandav ga duniya mis dek təsər àhəŋga leli a.

⁶ Azuhva zlam nday nani ti lekələm a məmərani bu. Ku tamal kəbum kacakum daliya gərgəri kay ka sarta hini, ahəli ahàr ana kəli nəŋgu ni, sarta gani aməpəs kay do, nahkay lekələm a məmərani bu. ⁷ Daliya gani ya kacakum ni ti agray ti mis təsərkaba kəbum kəfumki ahàr ka Yezu ge jiri gani tək day ti kəbumi kəfumki ahàr ge jiri gani bi aw. Sərum ku gru tekeđi agədavu, ay ti təfiyu a aku vu ti təsərkaba nani gru gruani ededij aw? Məfəki ahàr gekəli ke Melefit ni àtam gru, adaba gru ti agədavu. Melefit agray ti kəcakum daliya ti adaba kələŋ ga daliya ni awayay azləbay kəli, amagraj ti kīgum gəđakani. Amazləbay kəli ti ka fat ya ti Yezu Krist amaŋga ka had kè eri ge mis a dek ni. ⁸ Ku tamal kəbumi kipurəm naŋ bi nəŋgu ni, kəbum kawayum naŋ. Ku tamal kəbumi kipurəm naŋ nihi bi nəŋgu ni, kəbum kəfumki ahàr. Nahkay kəbum kəmərvmu dal-dal; məmərvani nani àbəlay dal-dal, məbəlay gani mis tekeđi təđəmki ma koksah. ⁹ Kəbum kəmərvmu ti adaba kəsəruma Melefit amahəŋgay kəli. Kəfumki ahàr ni ti

azuhva nani.

¹⁰ Ahaslani ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit təđəba divi a lala, tawayay təsərkaba ahəmamam Melefit amahəŋgay mis ni; təsərkaba, təđəmki ma ka *sulum ge Melefit ya aməgri ana kəli na. ¹¹ *Məsuf ge Krist naŋ əbu akaba tay; Məsuf gani nani àđəfikia ana tay a ahəmamam Krist amacakay daliya, kələŋ gani Melefit amagraj ti mīgi gəđakani ni. Ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ni təđəba divi ga pakama gana lala, tawayay ti təsər ere gani amagrakivu ti ananaw, mam amagravu ka sarta gani nani mam. ¹² Melefit àđəfiaba ma gani nana ana tay a, ay pakama gani nani Melefit àđəmki ti ka tay ka tayani do, àđəm ti azuhva kəli. Lekələm kicəm pakama gani ti afa ga ndam ya təhi *Ma Məweni Sulumani ana mis ni. Təhi ana kəli ti àna njəda ga Məsuf Njəlatani; Məsuf gani nani ti Melefit àsləribiyu ana tay a huđ melefit bu. Ku *məslər ge Melefit tekeđi tawayay ti təsər ere gani ya amagravu ni bilegeni.

Njəhadum akada ge Melefit ya awayay ni

¹³ Azuhva zlam ge Melefit ya əgri ana kəli ni dek ti slamalvmu kəlavad ga məgri təwi. Njəhaduma gaŋ-gaŋ, jalumki ahàr ka *sulum ge Melefit ya aməgri ana kəli ka sarta ya ti Yezu *Krist amaŋga ni cilij. ¹⁴ Gəsumiki ma ana Bəŋ geli Melefit kəlavad.

Ahaslani ka ya ti kicam *Ma Maweni Sulumani fan ndo ni ti kabum kawayum magray zlam magadavani, ay nihi ti kagrum va ba. ¹⁵ Bay ya ti adaba kuli a ni ti nan njalata; nahkay ti lekulum day njahaduma njalata akada gayan na. Njahadum njalata a zlam ya kagrum ni bu dek. ¹⁶ Adaba abu mabekiani nahkay hi, Melefit adam: « Njahaduma njalata, adaba nu nabu njalata.* »

¹⁷ Ka ya ti kahengalum Melefit ni ti kabum kahumi: « Baba. » Tamal kazalum nan nahkay ti ahâr adam kagrumfana angwaz a, kanjahadum ana sulumani ka ya ti kabum a duniya bu ni. Adaba nan ti êcirkaba mis a do; agray seriya ti ke tawi ga maslana gani ya agray ni. ¹⁸ Kaseruma Melefit ambaya kuli a zlam magadavani ya ti ata ban gekuli tachi ana kuli ni ba. Ambaya kuli a ti ana singu ahkay do ni ana gru do, adaba zlam nday nani ti tagadavu. ¹⁹ Melefit ambaya kuli a ti ana mimiz ga Yezu Krist. Mimiz gani nani ti nan abu ana njeda atam zlam dek. Krist ti nan akada ga wur tambak ya tilingi ana Melefit ni, nan njalata daldal, zlam magadavani afan bi simiteni. ²⁰ Wudaka Melefit agraya malan a ti asera tawi ge Krist ya ara agray na andava. Ay nihi malan ara andav wudak ti, angazliaya ana kuli a vay-vay ti mahengay kuli.

²¹ Nahkay kafumki ahâr ke Melefit, nan ya ti ahengaraba Krist e kisim ba, agray ti mis dek tazlabay Krist ni. Kafumki ahâr ke Melefit ti azuhva Krist gani. Kabum kafumki ahâr ke Melefit nahkay ti, kaseruma Melefit amagri zlam sulumani ana kuli.

²² Kiguma njalatana adaba kabum kagsumkabu ma ge Melefit, kabum kawayum baza ga man gekuli ededin ededineni daya. Nahi ana kuli nahama, wayum tay ana hud balan, kambranjum ba.

²³ Kaseruma lekulum kabum ana sifa maweni. Avi ana kuli ti mis do; mis ti tamet. Avi ana kuli ti Melefit; Melefit ti nan abu ana sifa, amet day-day do. Kigum baza gayan ti ana njeda ga pakama gayan ya adam ni, sifa maweni ya avi ana kuli ni andav day-day do.

²⁴ Abu mabekiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi:

« Mis dek tamet akada ge kuzir ya ekuli ni.

Ma balay ge mis ti akada ga vay-vay ga zlam ni; tamal zlam ni ekulia ti vay-vay gani adagafana.

²⁵ Ay ma ga Bay geli ti anjahad ga kangay-kangayani, andav day-day do.† »

Ma ge Melefit gani nani ti Ma Maweni Sulumani ya ti kicam ni.

2

Ndam njalatani ge Melefit

¹ Egia Melefit avia sifa mawena ana kuli a nahkay

* 1:16 Levi 19.2. † 1:25 Izayi 40.6-8.

ti, a zlam ya kəgrum ni bu dek ti mbrəŋum cuday, mbrəŋum masəkad malfada, grum ere ye ti kədəmmumaya ni, kəgrum solu ba, kəsumivu ana mis ba. ² Wayum ma ge Melefit àna jiri, akada ga bəza ci6-ci6eni ya ti tawayay duwa kalavad ni. Nahkay ti akədəgum kama kama àna ma gani akada ga bəza ya tək ni, ti Melefit mähəŋgay kuli. ³ Kəsəruma Bay geli Yezu ti naŋ sulumani.

⁴ Hədəkumfəŋbiyu kà Yezu, adaba naŋ ti avay sifa. Naŋ gani ti akada akur ya tələm ahay àna naŋ ni; mis tawayay magray tawi àna naŋ ndo, ay akur gani nani ti Melefit àdəkiba, àbəlafəŋ àtam zlam ndahaŋ ni dek. ⁵ Ahàr àdəm kəvumi ahàr gekuli ana Melefit, ti mēdezl ahay gayaŋ àna kuli akada ya tedezl ahay àna akur ni; ahay gani nani ti Məsuf gayaŋ anjəhadviyu. Nahkay ekigum ndam *njəlatani ga *maŋgalabakabu mis akaba Melefit, ti kəgrumi tawi àna huf bəlaŋ. Tamal kəgrum nahkay azuhva Yezu *Krist ti àbəlafəŋ kè Melefit. ⁶ Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Nədəkiba akur sulumana, àbəlafu dal-dal, nafəkad asak ga ahay àna naŋ a *Siyon.

Maslaŋa ya àfəkia ahàr a ni ti atəbəkimi mimili day-day do.* »

⁷ Nahkay zla nahəma, lekulum ya kəfumkia ahàr ke Krist a ni ti Krist àbəlaj àtam zlam ndahaŋ ni dek kè eri gekuli; ay mis ndahaŋ ya təkiki ahàr ndo ni ti kè eri gatay ti nahkay do. Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Akur nahaŋ àbu ti, ndam mələm ahay tawayay magray tawi àna naŋ ndo.

Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dek sawaŋ.†

⁸ Ègia akur ga mazəgad mis a, akur gani nani ti mis etiji asak àna naŋ.‡ »

Azəgad tay ti adaba tawayay məgəskabu pakama ge Melefit ndo. Kwa ahaslani Melefit àdəm məgravu nahkay.

⁹ Ay lekulum ti Melefit àdəkiba kuli a, kiguma jiba gayaŋ a. Kiguma ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit a, kəbum kəgrumi tawi ana Bay gədəkani, lekulum ti jiba gekuli ti ge Melefit, lekulum ti ndam gayaŋ njəlatani. Naŋ adaba kuli a ti ga məhi zlam gədəkani ya ti àgray ni ana mis. Ahələba kuli a mələŋ ziŋziŋeni ba ti kənjəhadum a mələŋ masladani gayaŋ bu. Mələŋ masladani gani nani ti agri ejep ana mis dal-dal. § ¹⁰ Ahaslani ti lekulum ndam ge Melefit do, ay nihi ti kiguma ndam gayaŋ a. Ahaslani ti kəsumi cicihi ana

* 2:6 Izayi 28.16. † 2:7 Limis 118.22. 43.20, 21; Mahərana 19.5-6; Mimbiki 4.20.

‡ 2:8 Izayi 8.14. § 2:9 Məŋjay Izayi

Melefit do, ay nihi ti kàbum kəsumi cicihî.

Grumi tawi ana Melefit kəlavad

¹¹ Zləbəba goro ni, səruma lekələm ti ndam mirkwi a duniya bu, kanjəhadum ti ga hayaŋani. Azuhva nani nəhi ana kəli nahəma, kədəbum zlam ga ndam ga *duniya ya tawayay ni va ba. Zlam nday nani ti tijiŋkia kəli ke divi sulumani ge Melefit a. ¹² Nihi lekələm kəbum akaba ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni ti, bumvu slimi, njəhadum lala, kəgudarum zlam ba. Nahkay ku tamal tədəmki ma magədavani ke kəli, tədəm lekələm ndam cuday nəŋgu ni, etipi kəli kəbum kəgrum tawi sulumani. Etipia ti atazləbay Melefit ka fat ya ti amara ni.

¹³ Ēgia lekələm kəbum kədəbum Bay geli ti gəsümüki ma ana ndam ya təgur mis ni dek. Gəsümüki ma ana bay ga ndam *Rom adaba naŋ gədəkani, agur məlaŋ. ¹⁴ Gəsümüki ma ana gədəkani ga kəsa ya ti bay ni àdiyu tay ni daya. Bay ni àdiyu tay ti ga matraḅ ndam ya tagray cuday ni akaba ga mazləbay ndam ya tagray zlam sulumani ni. ¹⁵ Melefit awayay ti kəgrum zlam sulumani. Tamal kəgrum nahkay ti ndam muru ya təsər araŋa do, tədəmki ma magədavani ke kəli ni etipia tawi gekəli sulumani ya kəgrum na ti, atədəmki ma magədavani ke kəli va do. ¹⁶ Lekələm ti kəbum

kəgurum ahər gekəli, ay ti ku kəgurum ahər gekəli nəŋgu ni ŋgay kisləmki magray cuday ti kəhumi ana ahər ba. Njəhadum ti akada ga ndam məgri tawi ana Melefit ni sawaŋ. ¹⁷ Həŋgrumioru ahər a had ana mis dek, wayum bəza ga məŋ gekəli, grumfəŋa aŋgwaz kə Melefit a adaba naŋ gədəkani, həŋgrumioru ahər ana bay daya.

Mebesəm daliya akada ge Krist ni

¹⁸ Nəhi ma ana kəli lekələm ya kəgrum tawi afa ge mis ni: həŋgrumioru ahər a had ana ndam ya kəgrumi tawi ana tay ni dal-dal. Ku tamal tawayay kəli, təgri zlam magədavani ana kəli do, ku tamal təgri cuday ana kəli nəŋgu ni həŋgrumioru ahər a had ana tay. ¹⁹ Maslaŋa ya təgri daliya day əgudar araŋa ndo ni ti tamal ebesey daliya gani nani adaba əsəra Melefit a nahəma, Melefit amazləbay naŋ. ²⁰ Ay tamal kəgudaruma zlam a mək təgri daliya ana kəli azuhva zlam magudarani gekəli ni, ku tamal kəbesəma nəŋgu ni way amazləbaki kəli way? Ay tamal kəgruma zlam sulumana mək təgri daliya ana kəli azuhva zlam gekəli sulumani ya kəgrum ni, tamal kəbesəma ti Melefit amazləbaki kəli. ²¹ Melefit əzalay kəli ti, awayay ti kəgrum nahkay, adaba *Krist əna ahər gayaŋ gayaŋani day əcaka daliya ga mahəŋgay kəli a. Krist ədəfikia divi ana kəli a nahkay ti, lekələm

day grum akada gayan ni.
²² Krist ti agudar zlam ndo,
 day-day agosay mis ndo. *
²³ Ka ya ti mis tindivi nan
 ni ti ahengrivu ana tay ndo.
 Ka ya ti mis tagri daliya ni
 day ahengrifan ana tay ndo,
 afivu ma gani ana Melefit,
 nan ya agray seriya ge jiri
 ge jireni ni. ²⁴ Yezu Krist ana
 ahàr gayan ahalkabu zlam
 magudarani geli ni, agray
 daliya ana nan ka tandal.
 Agray nahkay ti, ti mîgi akada
 leli mametani, magudar zlam
 va do, manjahad leli ndam
 jireni. Azuhva ambalak ya
 tagri ka tandal ni ahengaraba
 kuli a. ²⁵ Ahaslani ti lekulum
 akada ga tambambak ya tija
 ni. Ay nihi ti kengumoya afa
 ga bay mahatay kuli a, nan ya
 ti abi slimi ana sifa gekuli ni.

3

Manjahad ga wal akaba za- wal gatay

¹ Nihi ti nehî ma ana kuli
 wal daya: ku way way do
 mahengrioru ahàr a had ana
 zal gayan. Tamal kegrum
 nahkay ti zawal ya tafaki
 ahàr ke Melefit do ni etipi
 manjahad gekuli sulumani
 ni. Etipia ti atambatkaba
 majalay ahàr gatay a, tafaki
 ahàr ke Melefit, ² adaba
 atasar manjahad gekuli ti
 abalay, kabum kahengrioru
 ahàr a had ana zawal
 gekuli. ³ Kenguledumvu ga
 mabalakivu vu gekuli ana
 zlam ba: ku malem ahàr, ku
 mabakabu zlam ga gru ka vu,

ku mabakabu azana ga sinu
 kayani kagrûm ba. ⁴ Ay ti
 ahàr adam kenguledumvu ti
 ana zlam mabalani ya epivu
 do ni. Zlam mabalani nani
 ti agadavu day-day do. Zlam
 gani nday hi: manjahad
 kudufani, mebesey zlam.
 Ke eri ge Melefit ti zlam
 ndahan tabi tam zlam
 nday nani va bi. ⁵ Wal ya
 ahaslani ya tadabay Melefit,
 tigi ndam gayan njelatani
 ni tenguledvu ti nahkay,
 tahengrioru ahàr a had ana za-
 wal gatay a. ⁶ Ahaslani Sara
 wal ga Abraham enguledvu
 ti nahkay; ahengrioru ahàr
 a had ana zal gayan, azalay
 nan bay gayan. Lekulum day
 tamal kegrûm zlam sulumani
 akada ga Sara ni, angwaz awar
 kuli ndo ni ti, kigum baza
 gayan.

⁷ Lekulum zawal day
 njahadum ana sulumani
 akaba wal gekuli, saruma
 wal ti njada gatay ahaciyu a
 gekuli vu. Ngay tîsli aranja
 do ni ti kadumum ba, adaba
 nday day Melefit avi sifa ana
 tay ga sulum akada ya avi
 ana kuli ni. Tamal kegrûm
 nahkay ti Melefit emici ere ti
 kahengalumlan ni.

Macakum daliya aki ke jiri geli

⁸ Nihi ti nindeverin
 pakama hini, nawayay
 nehikivu ana kuli nahama,
 lekulum dek ma gekuli
 marakaboru, majalay ahàr
 gekuli day mala belanani.
 Wayumvu e kidin gekuli

* 2:22 Mənjay Izayi 53.9.

bu adaba lekulum kà mən
gekəli, mis tasi cicihi ana
kəli, kījəm zlabay ba daya.

⁹ Tamal maslaŋa āgudaria
zlam ana kəli a ahkay do ni
ēndivia kəli a ti kəhəŋgarumvu
ba ; humi : « Melefit mēgruk
sulum gayəŋ » sawəŋ. Adaba
Melefit āzalay kəli ti, adəm
aməgri sulum gayəŋ ana kəli.

¹⁰ Àbu məbəkiani a Wakita ge
Melefit bu nahkay hi :

« Maslaŋa ya ti awayay
manjəhad sulumani
akaba məzum gəda a
duniya bu ni ti

si māmbrəŋ mədəm ma ga
cuđay akaba magosay
mis,

¹¹ māmbrəŋ cuđay, māgray
zlam sulumani,

kəlavad māzay njəda gayəŋ
dek ga manjəhadani
àna sulumani akaba
mis ;

¹² adaba Bay Melefit ti naŋ
àbu abi slimi ana ndam
ya tagray jiri ni,

naŋ àbu eci ma gatay ka ya ti
tahəŋgalay naŋ ni.

Ay ndam ya tagudar zlam
ni ti Melefit awayay
mamənjələŋani ana tay
do.* »

¹³ Tamal kəgrum zlam
sulumani àna məbərur bəlaŋ
ti way aməgri daliya ana
kəli way ? ¹⁴ Ay ku tamal
kacakum daliya azuhva
kəbum kəgrum jiri nəŋgu
ni, mərumvu. Kəgrumfəŋa
aŋgwaz kə mis ya təgri daliya
ana kəli na ba, bərur àti

ana kəli ba. ¹⁵ Zləbum
*Krist a məbərur gekəli
bu, adaba naŋ Bay gekəli ;
slamalumvu lala, nahkay
tamal maslaŋa ehindifəŋa
ma kə kəli a àki ka Bay ya ti
kəfumki ahər na ti, ekisləmki
məhəŋgrifəŋani tata. ¹⁶ Ay ka
ya ti kəhəŋgrumifəŋ kə ma ana
tay nahəma, humi ma ana
tay àna kuđufani, kələgumvu
akaba tay ba. Kəlavad bumvu
slimi ti kəgudarum zlam ba ;
nahkay ti tamal tindivi kəli
azuhva zlam gekəli sulumani
ya kəgrum adaba lekulum
ndam ge Krist ni nəŋgu ni,
atabakabu mimili ka ahər
gatay gatayani. ¹⁷ Ere gani
ya kacakum daliya azuhva
zlam magudarani gekəli ni ti,
tamal Melefit awayay ti hojo
kəgrum zlam sulumani mək
təgri daliya ana kəli.

¹⁸ Nahkay zla nahəma,
Krist amət ti azuhva zlam
magudarani ge mis. Agray
nahkay ti sak bəlaŋ, am-
agrakivu va do. Naŋ
ti naŋ jireni, ay ti amət
azuhva ndam magudar zlam.
Gayəŋ ya amət nahkay ni
ti ga mahədakfəŋbiyu kəli
kə Melefit. Mis takada
naŋ a, ay *Məsuf Njələtani
əhəŋgrivabiya sifa. ¹⁹ Àna njəda
ga Məsuf Njələtani gani nani
nahəma òru àhi ma ge Melefit
ana diksi ge mis ya təbu
məwəlani ni. † ²⁰ Ahaslani
nday gani nani təgəskabu ma
ge Melefit ndo ; ka sarta ge
Nəwi ka ya ti èzidey *slalah

* **3:12** Limis 34.13-17. † **3:19** Mis ndahaŋ tədəm Yezu àhi ma ge Melefit ti ana
ndam magudar zlam ya təmət ka sarta ge Nəwi ni ; mis ndahaŋ ti ni tədəm Yezu àhi
ma ge Melefit ana məslər ge Melefit ya təgəsiki ma ndo ni.

ga yam ni ti Melefit èbesia ana tay a. Ay kələŋ gani mis ya təhuriyu a slalah ga yam ni vu ni ti kay do : təhuriyu ti mis azlalahkər cilin, Melefit àhəŋgaba tay a yam ni ba.

‡ 21 Yam nani ti àzavu akaba *baray ya tabaray kəli nihi, Melefit ahəŋgay kəli àna naŋ ni. Baray gani nani ti gərgəri akaba baray ge mis ya tabarakaba arda àna naŋ a ni. Baray geli ni ti mahəŋgalay Melefit ti mēbarifəŋa məbəruv ana leli a njələta. Tamal kabarum nahkay ti Melefit ahəŋgay kəli adaba Yezu Krist àngaba e kisim ba. 22 Nihi ti àngoya a huđ melefit va, naŋ àbu manjəhadani ka ahar ga daf ge Melefit a mələŋ ga gədakani bu ; naŋ àbu agur *məslər ge Melefit akaba bəbay gəđakani ndahaŋ ya təgur mələŋ ya agavəla ni dek.

4

Manjəhad məweni

1 *Krist ti àcaka daliya a duniya ba. Akada ge Krist ya àcakay daliya ni ti lekələm day zum njəda, majalay ahər gekəli mənja bələŋani akada gayaŋ ni, ti kēbesəm macakay daliya. Adaba maslaŋa ya ti ebesey daliya a duniya bu ni ti àmbrəŋa magudar zlam a. 2 Nihi ti kəgrum ere ye ti məbəruv gekəli awayay ni va ba, duk abivoru ana mandav ga sifa gekəli. Grum ere ti Melefit awayay ni sawaŋ.

3 Ahaslani ti kəgrumbiya zlam magədavana dal-dal akada ge mis ndahaŋ ya təfəki ahər ke Melefit do na. Nihi ti èslia nahkay ; kəgrum va ba. Ka sarta gani nani ti kəbumi slimi ana vu gekəli ndo, kəgruma ere ye ti məbəruv gekəli awayay na, kəvumia vu gekəli ana zum a, kəgruma wuməri a cilin, kənjəhaduma ka ahar bələŋ ge misi zum a, kəgrumbiya pəra daya. Pəra ti Melefit àwayay do simiteni. 4 Ay nihi ti ka ya ti ndam ya təsər Melefit do ni tagray zlam magədavani ni ti lekələm kəkumkibu ka tay va bi. Nahkay ti agri ejep ana tay, tindivi kəli. 5 Ay a vad nahaŋ ti Melefit amagrafəŋa seriya kə tay a. Melefit ti ara agrafəŋa seriya kə mis a wudak, ara agrafəŋa ti kə ndam ya təbu àna sifa ni, kə ndam ya təməta ni daya. 6 Nahkay zla nahəma, Krist àhi *Ma Məweni Sulumani ana ndam ya təmət ni daya. Ku tamal Melefit agrafəŋa seriya kə tay a akada ya agrafəŋa kə mis a dek ni nəŋgu ni, Krist àhi Ma Məweni Sulumani ana tay ti, ti tənjəhad àna sifa akada ge Melefit ni, àna njəda ga *Məsuf Njələtani.

Manjəhad ga ndam ge Melefit ka ahar bələŋ

7 Sarta ya ti duniya ara andav ni ènjia wudak. Nahkay ti bumi slimi ana vu gekəli, njəhadum eri ;

‡ 3:20 Melefit àhəŋgaba tay a yam ni ba : ahkay do ni, Melefit àhəŋgay tay a àna yam ya àzoru slalah ga yam gatay a gavəla ni.

tamal kəgrum nahkay ti akahəŋgalum Melefit tata. ⁸ Ere ye ti àtam zlam ndahan ni dek ti mawayavani, adaba tamal mawayum mis ti ku təgudaria zlam ana leli a kay nəŋgu ni məmbərfəŋa kà tay a. ⁹ Gəsumkabá ndam ya tara afa gekəli a ni, kəzərdum ma azuhva tay ba. ¹⁰ Melefit àgria zlam sulumana ana kəli a gərgəri kay. Ku way way do Melefit àvia njəda ga magray zlam a gərgəri. Nahkay ti ahàr àdəm ku way way do məgray təwi àna njəda ya ti Melefit àvi ni lala ga məjənaki mis ndahan. ¹¹ Maslaŋa ya ti Melefit àvia njəda ga mazlapana ni ti məzlapay ma ge Melefit. Maslaŋa ya ti Melefit àvia njəda ga məgri təwi ana mis a ni ti məgray àna njəda ge Melefit ya avi ni. Grum nahkay, ti mis təzləbay Melefit azuhva Yezu *Krist a zlam bu dek. Melefit ti naŋ gədakani, naŋ àbu àna njəda ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay.

Ndam ge Melefit təcakay daliya azuhva Yezu

¹² Zləbəba goro ni, daliya dal-dalani ya kacakum ni ti Melefit awayay atəkar kəli àna naŋ, nahkay ŋgay daliya nani kigeni do ni ti kəhumi ana ahàr ba. ¹³ Daliya gekəli ya kacakum ni ti kacakum ka ahar bəlaŋ akaba *Krist ; nahkay ti mərumvu àna naŋ. Adaba ka fat ya ti amanəgzalaya njəda gayan a ni ti akəmərvmu dal-dal.

¹⁴ Tamal mis tindivi kəli adaba lekələm ndam ge Krist ti, mərumvu. Adaba ka ya ti tindivi kəli nahkay ni ti *Məsuf ge Melefit naŋ àbu akaba kəli. Məsuf gani nani ti naŋ àbu àna njəda àtam zlam dek. ¹⁵ Ay tamal mis e kidiŋ gekəli bu acakay daliya adaba àgudara zlam a, bi àkada mis a, bi ègia akal a, bi àdiya a ma ge mis va akada ge ezəwi ya adiyu e eli vu na ti, kəmərvmu azuhva daliya nani ba simiteni. ¹⁶ Ay tamal mis acakay daliya adaba naŋ mis ge Krist ti mimili àwər naŋ ba, məzləbay Melefit sawaŋ, adaba təzalay naŋ mis ge Krist.

¹⁷ Sarta ya ti Melefit ara agraŋa seriya kə mis a ni ènjia. Ara agraŋa seriya enjia ti kà ndam gayan. Ay tamal leli ndam gayan ni tekeđi amagraŋa seriya kə leli a enjia ti, ndam ya ti təgəskabu *Ma Məweni Sulumani ni do ni ti aməgri ana tay ti ahəmamam ? ¹⁸ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Tamal ndam jireni tekeđi atətəmfəŋa kə seriya ge Melefit a zlah-zlah ti,

ndam cuday, nday ya təsər Melefit do ni ti, atəgray gatay ti ahəmamam ?* »

¹⁹ Nahkay ti ndam ya təcakay daliya ka mawayay ge Melefit ni ti təvi ahàr gatay dek ana Bay ya ti àgraya tay

* 4:18 Gozgul 11.31.

a ni, tàmbrəŋ magray zlam sulumani ba. Adaba Melefit ti tamal àdəm aməgri zlam sulumani ana mis ti amagray ededīŋ.

5

Manjəhad ga ndam məfəki ahàr ke Melefit

1 Nihi ti nəhi ma ana gəđákani ya təbu e kidīŋ gekəli bu ni. Nu day gəđákani akada gatay ni ; ka ya ti təgri daliya ana *Krist ni ti nīpia naŋ àna eri goro a. Leli dek akaba kəli emipi njəda ge Melefit ya aməngazliaya ana leli a ni. Nahkay ti nahəngalay kəli gəđákani ni, nəhi ana kəli nahəma, ² bumi slimi ana ndam ge Melefit ya àbivu tay ana kəli a ahar vu ni. Bumi slimi ana tay akada ge mis ya ajəgay zlam ga gənaw gayəŋ lala ni, grum təwi gani àna hud bəlaŋ akada ge Melefit ya awayay ni, təfəki ŋgasa ke kəli ga magrani ba. Grum ti ga mənğət zlam àna naŋ do, grum ti adaba kawayum təwi gani palam. ³ Kəgurum ndam ya ti Melefit àbi tay ana kəli a ahar vu ni ga njəda ba, grum zlam sulumani ti nday day təgray akada gekəli ya kəgrum ni sawəŋ. ⁴ Tamal kəgrum nahkay ti, ka ya ti Bay ga ndam majəgay zlam ni eminjia ni ti aməvi zlam ana kəli ka duwa gani. Zlam gani nani ti gəđákani àtam zlam ndahaŋ dek, amandav day-day do.

⁵ Lekələm bəza dagwa day gəsumiki ma ana gəđákani gekəli.

Lekələm ndam ga Yezu dek ti kəhumi ana ahàr kətamum mis ndahaŋ e kidīŋ gekəli bu ba, adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Melefit àgəskabu ndam ya ti tiji zlabay ni do ; agəskabu ti ndam ya ti kudufani ni, agri sulum gayəŋ ana tay.* »

⁶ Nahkay ti həŋgrumioru ahàr a had ana Melefit. Naŋ ti naŋ njəda-njədani, sarta gayəŋ eminjia ti aməvi gəđákani ana kəli. ⁷ Araŋa àhəli ahàr ana kəli ba, bumivu zlam dek a ahar vu, adaba naŋ àbu afi ahàr ana kəli.

⁸ Bumi slimi ana ahàr gekəli, njəhadum eri, adaba zal ezir gekəli *Seteni naŋ àbu asawaday, awayay agəs mis ge mijin naŋ akada ga mazlahku ya egi, adəbay zlam, agəs, ahəpəd ni. ⁹ Ku ananaw ananaw do kəvumi divi ba, njəhaduma gaŋ-gaŋ, fumki ahàr ke Melefit. Səruma, bəza ga mən gekəli ndahaŋ dal-dal a duniya bu təbu təcakay daliya akada gekəli ni. ¹⁰ Akacakum daliya ga sarta bal, ay kələŋ gani Melefit naŋ ya ti agri sulum ana mis ni àna ahàr gayəŋ aməvi njəda ana kəli keti, amagray ti akanjəhadum gaŋ-gaŋ a zlam bu dek akada ga ahay ya təfəkada asak gana lala ni. Adaba kəli a ti, awayay

* 5:5 Gozogul 3.34.

ti kâhərumiyu a masladani
 gayaŋ vu, kânjəhadum akaba
 Krist ga kaŋgay-kaŋgayani.
 11 Melefit ti naŋ àbu àna njəda
 ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya
 nahkay!

*Piyer endeveriŋ pakama
 gayaŋ àna magray sa*

12 Silas wur ga məŋ geli ni
 àjənakia nu ga məbiki wakita
 hini gəziteni na ana kəli a.
 Nəsəra naŋ ti naŋ àbu adəbay
 divi ge *Krist lala. Nəbiki ma
 hini ana kəli ti, nawayay ti
 nəvi njəda ana kəli, nawayay
 ti kəsərum *sulum ya Mele-
 fit agri ana kəli ni ti sulum
 gayaŋ ededīŋ. Kəmbərəŋum
 sulum gani nani day-day ba.

13 Ndam ya ti təfəki ahər
 ke Melefit ahalay a Babilon †
 ni təgria sa ana kəli a ; Mele-
 fit adaba tay akada gekəli na.
 Wur goro Mark day əgria sa
 ana kəli a. 14 Grumvu sa e
 kidīŋ gekəli bu lala, akada ga
 ndam ya nday kə məŋ gatay
 ni.

Lekələm ya ti kəbum
 ka ahar bəlaŋ akaba Krist
 ni dek Melefit məgray ti
 *kânjəhadumkabu àna su-
 lumani ti.

† 5:13 Babilon ti tədəm awayay adəmvaba ti Rom.

Wakita ge Piyer ya àbèki ye cɥ ni Ere ye ti mɛdɛmki ka wakita ge Piyer ya àbèki ye cɥ ni

Maslaɲa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Piyer zal asak ga Yezu ni (1.1). Àdɛm èpia vu ga Yezu ya àmbatvu ka hɛma na (1.16-18 ; Meciyɛ 17.1-7).

Àsɛra, amɛmɛt wudak (1.14) ; nahkay àbèki wakita ni ti ndam ga Yezu tɔzay njɛda gatay dɛk ga moroni kama kama àna manjɛhad sulumani, ti tijikia ke divi a dɛy-dɛy ba (1.5-11). Àziaba azay slimi ana mis a, àdɛm mis ndahan atara, atɛcahi zlam magɛdavani ana ndam ga Yezu : ahàr àdɛm ndam ga Yezu tɔgɛskabu ma gatay magɛdavani ni ba (2). Mis ndahan atɛdɛm « Yezu àdɛm amanɲaba, ay àɲgaba ndo timey. » Ay Piyer àdɛm kè eri ge Melefit ti vi dɛbu ti akada vad bɛlan ; Melefit ebesi ana mis, awayay ti tijiji ba : Yezu amara ededɛɲ ededɛɲena, amagrafɛɲa seriya kè mis a dɛk. Nahkay ahàr àdɛm mɛbumvu slimi ti ndam magudar zlam tijɲkia leli ke jiri geli a ba (3).

Sa ge Piyer

¹ Nu Simu Piyer, nàbu nɛbikioru wakita hini ana

kɛli, nu bay mɛgri tɔwi ana Yezu *Krist, nu zal asak gayanɲ daya. Nɛbikioru ti ana kɛli ya ti kɛfumki ahàr ka Yezu kala-kala akada geli ni. Mɛfɛki ahàr gekɛli ni ti ajɛnaki kɛli dal-dal akada ya ti ajɛnaki leli dɛk ni. Àgri zlam gani nani ana leli ti Yezu Krist, àgray ti àna jiri gayan ; Yezu Krist ti Melefit geli, nanɲ Bay mahɛɲgay leli daya. ² Melefit mɛgri sulum gayan ana kɛli dal-dal akaba mɛgray ti *kɛnjɛhadumkabu àna sulumani mɛtam ya ahaslani ni ti, adaba kɛsɛruma Melefit akaba Bay geli Yezu a lala.

Manjɛhad ga ndam ga Yezu

³ Yezu *Krist àna njɛda ge Melefit àvia zlam a dɛk ana leli a ti mɛfɛki ahàr lala, mɛnjɛhad àna sulumani gayanɲ daya. Àra àvia zlam nday nani ana leli a day kwa ti mɛsɛr nanɲ lala : àzala leli a, awayay ti leli dɛk mɛnjɛhad akaba nanɲ a mɛlanɲ *njɛlatani gayanɲ ni bu, awayay ti leli mɛgray zlam sulumani akada gayanɲ ni daya. ⁴ Nahkay ti àvia zlam sulumana ana leli a ; zlam gani nday nani tɛbɛlay dal-dal, tɛtam zlam ndahanɲ dɛk. Kwa ahaslani day Melefit àdɛmbiya, àdɛm amɛvi zlam gani nday nani ana leli. Àgray nahkay ti, awayay ti kɛtamumfɛɲa kà zlam magɛdavani ya tɛbu a duniya bu, tigi eri ana mis na, awayay ti kɛnjɛhadum akada ge Melefit ni daya. ⁵ Azuhva zlam nday nani ya Yezu Krist àgri ana kɛli ni ti zum njɛda

gekuli dek ga manjəhadani akada ge Melefit ya awayay ni. Kəbum kəfumki ahər ka Yezu; nahkay ti grum zlam sulumani daya; kəbum kəgrum zlam sulumani ti sərūm Melefit lala daya; ⁶ kəsərūma Melefit a lala ti bumi slimi ana ahər gekuli daya; kəbum kəbumi slimi ana ahər gekuli ti besəm zlam daya; kəbum kebesəm zlam ti grum zlam ya ti Melefit awayay ni daya; ⁷ kəbum kəgrum zlam ya ti Melefit awayay ni ti wayumvu e kidin gekuli bu adaba lekələm kə mən gekuli daya; kəbum kawayumvu e kidin gekuli bu ni ti wayum mis dek daya. ⁸ Tamal kəbum kəgrum zlam nday hini kəlavad ti akəsərūmkivu Bay geli Yezu Krist lala, tawi gekuli ya kəgrumi ni akəmbərənum do, amoru kama kama. ⁹ Ay maslaņa ya ti agray zlam nday hini do ni ti epi divi do, atam ahar akada ga zal wuluf ni. Ge Melefit ya əmbərfəņa zlam magudarani gayan ya agrayiyu ahaslani na ti agrayzlkia ahər a.

¹⁰ Nahkay zla nahəma bəza ga mmawa goro ni, zum njədə gekuli akivu, adaba Melefit adaba kuli a, azalay kuli, awayay ti kənjəhadum nahkay. Tamal kəbum kənjəhadum akada nani ti ekijumkia ke divi ge Melefit a day-day do. ¹¹ Nahkay Melefit aməvi divi ana kuli ga məhuriyani a Məgur ga Bay geli Yezu Krist vu, aməvi ana kuli ti əna huf bəlan. Yezu

Krist ti nan Bay mahəngay leli, Məgur gayan gani nani ti amanjəhad ga kəngay-kəngayani.

¹² Azuhva zlam nday nani ti kəlavad nawayay məziaba azay slimi ana kuli a kekileņa. Ku tamal kəsərūma zlam gana əndava, kəgəsumkabá jiri na lala nəngu ni nawayay nəziaba azay slimi ana kuli a. ¹³ Ka ya ti nu nəbu əna sifa mba, nəmbərbu kuli fan ndo ni ti, nədəm nəziaba azay slimi ana kuli ka zlam gani nday nana ti əbəlaj, ti kənjəhadum eri. ¹⁴ Nəsəra nu ti nara nəmbərbu kuli wudak, akada ga ma ga Bay geli Yezu Krist ya əhu ni. ¹⁵ Nazay njədə goro dek ga məziaba azay slimi ana kuli a nahkay ti adaba nawayay ti ku tamal nəməta nəngu ni, zlam gani nday nani təgəjzlkia ahər ke kuli day-day ba.

Krist ti nan gədakani

¹⁶ Məhia ana kuli a ahəmamam Bay geli Yezu *Krist amara əna njədə gayan a ni. Ma gani nani ya məhi ana kuli ni ti mənğəhadı məhasl ahkay do ni majalay ahər ge mis ana kuli do: leli leleni mīpia nan əna eri geli a nan ti nan gədakani atam mis dek. ¹⁷ Micia, Bəņani Melefit əzləbay nan, əvi gədakani. Melefit ti nan gədakani atam zlam dek; dəngu gayan əhənday, ədəm ahkado: « Maslaņa hini ti wur goro, nawayay nan daldal; məbərūv goro amərūv

àna nanj dal-dal.* »¹⁸ Dəngü gani nani ti leli leleni micia, àhəndabiyu e melefít bu ka ya ti leli məbu akaba Yezu ka ahər ga həma *njəlatani ni.

¹⁹ Nahkay ti məgəskabu ma ga ndam mahəngaray *pakama ge Melefít ya tədəm ni lala. Kəbum kəbumi slimí ana ma gatay ya tədəm ni lala ti àbəlay, adaba ma gatay ya tədəm ni ti akada ge ceŋgel ya asladay a məlanj zinj-zinjəni bu ni. Gəsumkabá ma gatay na hayaŋ, duk abivoru ana məlanj maslani. Ka sarta ya boŋgur ya ge miledə ni aməcalaya ni ti akəsərum zlam ni dək lala. †²⁰ Ay ti səruma zlam hini ya nəhi ana kəli ni lala day : ma ga ndam mahəngaray pakama ge Melefít ya tədəm ni akaba ya təbəki a Wakita ge Melefít bu ni ti majalay ahər ge mis hihirikeni do. ²¹Ndam mahəngaray pakama ge Melefít təzlapay day-day àna njədə gatay gatayani ndo ; àvi njədə gani ana tay ti təhəngri pakama ge Melefít ana mis ni ti *Məsuf Njəlatani.

2

Bumvu slimí àna ndam ya tasəkadi malfada ana mis ni

¹ Ahaslani e kidinj ga ndam *Izireyel bu ni ti ndam malfada təbu, tədəm tahəngaray *pakama ge Melefít ; ka sarta hini day ndam məsəkad malfada atələbu e kidinj gekəli bu. Nday gani

nani atəcahi zlam ya ti ejinjia mis ke divi a ni ana kəli. Atədəm təgəskabu Bay ya ti àhəngay tay ni do. Gatay ya tagray nahkay ni ti azəkibiyu zlam mijeni ka tay, etiji ke weceweceni həya. ²Mis dal-dal atadəbay tay, atagray zlam magədavani akada gatay ni. Mis atanjak divi jireni ge Melefít ni azuhva təwi gatay magədavani ya tagray ni. ³Ndam məsəkad malfada gani nday nani ti zlam egi eri ana tay dal-dal, nahkay tagosafəŋa zlam kə kəli àna malfada gatay na. Ay kwa ahaslani Melefít àgəsa tay àna seriya àndava ; nanj ti ènji dəwir do, ara ejinj tay wudak.

⁴Melefít ti ku məslər gayan ndahanj ya təgudar zlam ni tekeđi àngwiviyu ana tay ndo, təsi cicihi ndo. Àgəs tay, àbiyu tay e *evid gədəkani vu, a məlanj zinj-zinjəni vu duk abivoru ana vad ya ti amagraj seriya ni. ⁵Ndam ya ahaslani ya təgudar zlam ni day Melefít àngwiviyu ana tay ndo : àfəkiaya yam ka tay a, èziŋeba tay a adaba ticiiki ma ndo. Ay Nəwi ti àhia ma ge jiri ana mis a, nahkay Melefít àhəŋga nanj a, àhəngakiva mis a adəskəla àkiva cilinj. ⁶Ndam ga kəsa *Sodom akaba *Gomor day Melefít èviyekaba tay àna aku a, àgəjəni ti ŋgesis gatayani cilinj. Melefít àgray nahkay ti, ti mis təsər amatrađ ndam

* **1:17** Mənjay Meciyə 17.1-5 ; Mark 9.2-7 ; Lək 9.28-35. † **1:19** Boŋgur ya ge miledə ni ti Piyer awayay adəmki ka Yezu.

magudar zlam ti nahkay. ⁷ Ka sarta gani nani ti Melefit àhəŋgafəŋa *Lot kà aku na, adaba Lot ti naŋ mis jireni, zlam ge mis ya tagray kwanja kwanja ni àsi bi, ahəli ahàr dal-dal. ⁸ Lot ti mis jireni, ay naŋ àbu akaba tay, naŋ àbu epi ere ye ti tagray ni, eci ere ya tādəm ni kəlavad. Zlam gatay ya tagray magədavani, Melefit àwayay do ni awəri bəruv dal-dal. ⁹ Nahkay zla nahəma, Bay Melefit ti tamal zlam zləzladani àca ndam gayan a ti àsəra ere ye ti agray ga mahəŋgay tay àna naŋ na. Nahkay day ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kè mis a ni, ndam magudar zlam ti Melefit àsəra ere ye ti agray ga matraḅ tay àna naŋ na. ¹⁰ Melefit amatraḅ enji ti ndam ya ti tagray zlam magədavani ya ti məbəruf gatay awayay ni, adaba tanjak naŋ, təgəskabu ŋgay naŋ gədakani do.

Nday gani ya nəhi ana kəli tasəkadī malfada ana kəli ni ti təgray aŋgwaz do simiteni, tici slimi do, təhəŋgriuru ahàr a had ana *məslər njadə-njadani ge Melefit ni do, tindivi tay sawan. ¹¹ Məslər ge Melefit ti nday njadə-njadani, tətam ndam masəkad malfada ni àna njadə. Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, ŋgay ndam masəkad malfada ni ndam magudar zlam ti məslər ni tādəm do, tindivi tay kè meleher ga Bay Melefit do. ¹² Mis nday nani tagray zlam ya ti məbəruf gatay awayay ni akada ga zlam ge gili ya

təsər ahàr do, àgəski təgəs tay, təbazl tay ni. Nday gani ŋgay tindivi way ti təsər do simiteni. Melefit amabazl tay ti akada ya tabazl zlam ge gili ni. ¹³ Zlam magədavani ya ti təgri ana mis ni ti nday day Melefit aməgrivu ana tay akada nani bilegeni. Adaba nday gani tawayay magray zlam sulumani do, tagray zlam magədavani kè eri ge mis, mimili àwərki tay do. Ka ya ti kəgrum wuməri, kəzumumkabu zlam akaba tay ni ti zlam gatay magədavani ya tagray ni abəki mimili ke kəli. Ay nday ti ka ya ti təgosakaba kəli a nahkay ni ti àbəlafəŋ kà tay dal-dal. ¹⁴ Nday ti kəlavad təjalaki ahàr ka magray hala cilin, təmbrəŋ magudar zlam do simiteni; təbiyu ndam ya təfəki ahàr ke Melefit lala ndo ni a zlam magudarani vu. Tawayi zlam ana ahàr gatay dal-dal. Nday ti Melefit etikwesla tay a àndava. ¹⁵ Təmbrəŋa divi sulumana, tija, təsər divi va do. Tədəbay divi ga *Balam wur ga Bozor ni. Naŋ ti àwaya siŋgu ya ti təvi ti mägudar zlam na. ¹⁶ Ay ti a vad nahan Melefit àləgi adaba àgəsiki ma ndo. Kəsəruma azoŋgu ti àzlapay akada ge mis hihiriken ni do, ay ka fat nani ti azoŋgu àhia ma. Nahkay àcafəŋa naŋ ga magray zlam magədavani ya àdəm akal agray na, ti àgray va ba.

¹⁷ Ndam masəkad malfada nani ti nday akada ga

gəzəŋ ga yam ya ti yam àŋgəzkiaya do ni, nday akada ga maklaḃasl ya aməḃ apayakaba ni. Nahkay ti Melefit àslamaliva mələŋ ziŋ-zinəna ana tay a, nday gani atanjəhad eslini. Mələŋ gani nani ti ləvəŋ əsaḃay. ¹⁸ Nday gani bələŋani ni təzlapay ma masakani mək tiji zlabay àna naŋ. Tawayay magosay ndam ya ti təsləkakiba ka ndam ya təsər Melefit do nini mba ni, ti təhəŋguriyu tay a magudar zlam vu, ti təgray zlam ya tigi eri ana mis ni akada gatay ni. ¹⁹ Təhi ana tay ahkado: « Tamal kədəbum leli ni ti kəgurum ahər gekəli, » ambatakani do nday gani ya təḃəm nahkay ni nday ndayani evidi ga zlam magudarani. Adaba tamal maslaŋa zlam agur naŋ ti maslaŋa gani əgia evidi ga zlam ya agur naŋ na. ²⁰ Nahkay tamal mis əsəra Bay geli Yezu *Krist naŋ ya ti ahəŋgay leli na ti maslaŋa gani atamfəŋa kə zlam magədavani ga duniya ya tigi eri na. Ay kələŋ gani tamal àŋgukiaya ka zlam gani nani magədavani na zlam gayəŋ a, təgur naŋ keti ti, manjəhad gayəŋ ni emigi magədavani amatam manjəhad gayəŋ ya ahaslani ka ya ti əsər Melefit do ni. ²¹ Tamal nahkay ti hojo amal təsər divi jireni ni ndo, ere gani təsəra mək təmbərəŋ, təgəskabu *Divi ge Melefit ya təcahi ana tay ni va do ti ni.

²² Zlam gani àgrakivu ka tay ti akada ga ma *gozogul ya mis təḃəm: « Kəra àŋgukiaya ka vəlahay gayəŋ a, àzumaba » ni. Təḃəm keti: « Mədrəs mba tabaray naŋ mba ti akoru adəḃvu a dəndalaḃ vu.* »

3

Yezu Krist aməŋga

¹ Zləbəba goro ni, hini ti wakita ya nəbiki ana kəli ye cə ni. A wakita goro ya nəbiki ana kəli cəeni ni bu ni ti nəziaba azay slimi ana kəli a àki ka zlam ya kəsəruma àndava ni. Nawayay ti kəjalumki ahər ka zlam gani nday nani lala. ² Nawayay ti kəjalumki ahər ka pakama ya ndam *njəlatani ya *tahəŋgaray pakama ge Melefit təḃəm ahaslani ni. Jalumki ahər ke divi ga Bay geli ya ahəŋgay leli ni daya; divi gani nani ti ndam *asak gayəŋ ya əsləribiyu tay ana kəli ni təhəŋgri pakama gani ana kəli. ³ Nawayay ti kicəm ma hini ya ti nəhi ana kəli ni lala. Səruma day, ka mandav ga duniya nahəma, mis ndahaŋ atagraŋ zlam magədavani ka mawayay gatay. Nday gani eteyefiŋ kə kəli, ⁴ atəḃəm: « Adəm ahkado aməŋga ti, nihi ti naŋ eley? Kwa ata bəŋ ga bəŋ geli təmət duk àbivaya ana nihi a, zlam ni dek akada ya Melefit àgraya ni zlam gayəŋ, ere ye ti àmbatvu ni day àbi timey! » ⁵ Nday gani ya təzlapay nahkay ni

* 2:22 Gozogul 26.11.

ti tàwayay mäsərki ke tawi ge Melefit ya àgray ahaslani ni do zakw. Tawi gani nani ti nihi: Melefit àdāmaya pakama gayan a, àgraya huđ melefit akaba had a nahkay; èdekaba had akaba yam a, àgraya had na ti àna yam. ⁶ Ahaslani Melefit èziñeba duniya ti àna yam daya. Ka sarta gani nani ti àfaya yam ka duniya na, yam ni àndaba malan na dek. ⁷ Melefit àdāmaya pakama nahan a keti, àdām huđ melefit akaba had atanjəhad duk abivoru ana vad ya ti aku aməzumaba tay a dek ni. Ambrəñ tay hayan ti adaba ajəgay sarta ya ti amagrafəña seriya kə mis a ni. Ka sarta gani nani ti emiññ ndam ya ti təgəsiki ma do ni.

⁸ Zləbəba goro ni, zlam nahan abu bəlan ti ahər àdām àgəjzłki ahər ke kəli ba. Ere gani nihi: kə eri ga Bay geli nahəma, vad bəlan ti akada vi dəbu, vi dəbu day akada vad bəlan. ⁹ Mis ndahan təhi ana ahər Bay geli ti àgray ere ye ti àdām amagray ni ke weceweceni do. Ay ma gani nahkay do: Melefit ti ebesey ana kəli, awayay ti ku mis bilin əjji ba, awayay ti mis dek tāmbatkaba majalay ahər gatay a sawan. ¹⁰ Nədəm nahəma, vad ya ti Bay geli amanğa ni ti mis təsər do. Amanğa ti akada ga zal akal ni. Ka fat gani nani ti mis etici huđ melefit amahənday, emiññi. Aku aməzumaba zlam ya a huđ melefit bu

na; had akaba zlam ya təki ni dek day atələbi va bi, etijji. ¹¹ Kəsəruma zlam ni dek atara tijji nahkay ti, ahər àdām manjəhad gekəli mənja ahəmamam? Ahər àdām mənja njələta; ahər àdām kəgəsümüki ma ana Melefit lala. ¹² Jəgum fat ge Melefit ya amagray seriya ni; zum njədə gekəli, grum zlam ya ti kisləmki magrani ga mahədakbiyu vad gani weceweci ni. Ka fat gani nani ti aku aməzumaba huđ melefit a, zlam ya a huđ gani bu ni day dek aku aməzumaba kirid-kirid. ¹³ Ay Melefit àdəmbiya kwa ahaslana, àdām amagray huđ melefit məweni akaba had məweni. Atanjəhad eslini ti ndam jireni cilin. Leli majəgay ti zlam gani nani.

¹⁴ Zləbəba goro ni, kəbum kəjəgum vad gani nani nahkay ti zum njədə gekəli dek, ti ka fat gani Melefit mədi ahər ana kəli lekələm kəbum kanjəhadum àna sulumani akaba nan, lekələm njələta kə eri gayan, tənğətfəña zlam magudarani kə kəli a ba. ¹⁵ Səruma Bay geli ebesey ti adaba awayay ti mis tāmbatkaba majalay ahər gatay a, ti mähəngay tay. Wur ga mən geli Pol day ahia ma gana ana kəli a ka ya ti abiki wakita ana kəli ni. Pol ti mawayay nan dal-dal; ma gayan ya abiki ana kəli ni ti Melefit àvi məsər zlam gani. ¹⁶ A wakita gayan ya abiki ni bu dek ti nan abu ahi ma gani ana kəli nahkay. Zlam

ndahaŋ tɛbu a wakita gayaŋ ya àbɛki ni bu ni ti mis tɛcikaba weceweci do. Ndam ya ti tɛsɛr zlam do, tɛfɛki ahàr ke Melefit lala do ni tambatkaba ma gana. Tambatkaba ma gana a mɛlaŋ ndahaŋ ba a Wakita ge Melefit ni ba day nahkay. Gatay ya ti tagray nahkay ni ti Melefit amɛgɛs tay àna seriya, emijiŋ tay.

¹⁷ Zlɛbɛba goro ni, lekɛlɛm ti tɛhia ma gana ana kɛli a àndava. Nahkay ti bumvu slimi, ti ndam ya ti tɛgɛskabu ma ge Melefit do ni tɛbiyu kɛli a zlam magudarani vu akada gatay ni ba. Njɛhaduma gaŋ-gaŋ, tɛjiŋkia kɛli ke jiri gekɛli a ba. ¹⁸ Yezu *Krist ti Bay geli, Bay mahɛŋgay leli daya. Lekɛlɛm ti kɛmbrɛŋum mɛfɛki ahàr ba. Grum ti mɛgrikivu sulum gayaŋ ana kɛli, ti kɛsɛrumkivu naŋ lala. Mis dɛk tɛzlɛbay naŋ ; tɛzlɛbay naŋ kani, tɛzlɛboru naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani ti. Aya nahkay.

Wakita ge Zeṅ ya àbàki enjenjeni ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ge Zeṅ ya àbàki enjenjeni ni

Maslaṅa ya ti àbàki wakita hini ni ti àdǎfay slimi gayaṅ a wakita ni bu ndo. Ay kwa ka mǎnjàki gani ndam ga Yezu ðek tǎsǎra nani Zeṅ zal asak ga Yezu, naṅ bay ya àbàki Ma Mǎweni Sulumani ge Zeṅ ni. Ma gayaṅ ya àbàki ni ti akaða ga ma ya mǎdi ahàr a Ma Mǎweni Sulumani ge Zeṅ ni bu ni ; maslaṅa ya ti àbàki wakita cǎeni ni ti mis bilin (gurumkabu Zeṅ 1. 1, 1.14 akaba 1 Zeṅ 1.1 ; Zeṅ 16.24 akaba 1 Zeṅ 1.4 ; pakama ndahaṅ tǎbu kay akaða nday nani).

Àbiki ti ana ndam ga Yezu (3.1) ; àzalaya slimi ge mis ahkay do ni ga kǎsa ndo, nahkay mǎdǎm tǎslǎrikaboru wakita hini ana ndam ga Yezu ya a kǎsa gǎrgǎrani bu ni. Zeṅ àdǎm abàki wakita ni ti awayay ti mis ndahaṅ tǎgosay ndam ga Yezu ba (2.26 ; 3.7 ; 4.1), akaba awayay ti tǎsǎr, nday tǎbu àna sifa ya àndav ðay-ðay do ni eðeðin eðeðineni (5.13).

A wakita ni bu Zeṅ àdǎm maslaṅa ya ti àdǎm àsǎra Yezu a, mǎk agudar zlam kǎlavaf ni ti zal malfafà ; bay ya ti àsǎra Yezu a ni ti

ambrǎṅ zlam magudarani gayaṅ ni, àgudar zlam va do. Tamal mǎgudara zlam a mǎk mǎmbatkaba majalay ahàr a ti Yezu ambǎrfǎṅa zlam geli ya mǎgudar na kǎ leli a, ay ahàr àdǎm ndam ga Yezu tǎmbrǎṅ zlam magudarani ðek, adàba nday bǎza ge Melefit ; Melefit ti njǎlata. Melefit awayay leli : ahàr àdǎm leli day mǎwayum Melefit akaba ndam gayaṅ ni. Tamal mawayay Melefit ti mǎgudar zlam va do ; nahkay mǎsǎra, leli ndam gayaṅ eðeðin eðeðineni.

Pakama ya avi sifa ana mis ni

¹ Ere ye ti mǎbiki ana kǎli ka wakita ni ti Pakama ya avi sifa ana mis ni. Kwa ka mǎnjàki ga mǎlan naṅ àbu. Pakama gani nani ti ègia mis a. Leli mǎcia pakama gayaṅ ya àdǎm na, mǎpia naṅ àna eri geli a, mǎmǎnjǎlǎṅa lala, mǎnjifinǎ àna ahar geli a daya. ² Sifa gani nani àṅgǎzlava. Ka ya ti àṅgǎzlavu ni ti leli mǎpia, magray sedi gani, mǎhi pakama gani ana kǎli vay-vay daya. Sifa gani nani ti àndav ðay-ðay do, kwa ahaslani naṅ àbu afa Bǎṅ geli Melefit, nihi ti àṅgǎzliva àna leli a. ³ Ere ye ti leli mǎpi akaba mǎci ni ti mǎhi ana kǎli bilegeni, ti lekǎlǎm day kǎdǎgumkiva ke leli a, mǎgǎm leli ðek akaða mis bǎlan. Leli ti mǎbu akaða mis bǎlan akaba Bǎṅ geli Melefit nday ata Wur gayaṅ Yezu *Krist. ⁴ Mǎbiki pakama hini ana

kūli ti, mawayay ti kîcūm lala, nahkay leli dek aməmərvu ka ahar bəlanj lala.

Maslaṅa ya agudar zlam ni anjəhad akaba Melefit koksah

⁵ Pakama ya ti mîcifinja, məhi ana kūli ni ti nihi: Melefit nahəma, masladani njəlata, naṅ əbi əna məlanj zinj-zinjəni bi ferera. ⁶ Tamal mədəm leli akaba naṅ akada mis bəlanj, mək məbu magray zlam e zinj-zinjəni bu nahəma masəkad malfada, ere ya magray ni ti zlam ge jiri do. ⁷ Ay tamal magray zlam a masladani bu akada gayanj ya naṅ əbu a masladani bu ni ti leli məbu dek ka ahar bəlanj akada mis bəlanj. Nahkay mimiz ga Wur gayanj Yezu abarafəṅa zlam magudarani geli na kə leli a.

⁸ Tamal mədəm mągudar zlam do ni ti magosay ahər geli geleni, leli ndam jireni do. ⁹ Ay tamal madafaya zlam magudarani geli na ti Melefit ambərfəṅa kə leli a, abarafəṅa zlam ya əbəlaj do na dek kə leli a. Agray nahkay ti adaba naṅ jireni; ere ye ti ədəm amagray ni ti agray ededinj. ¹⁰ Tamal mədəm leli mągudar zlam ndo ni ti kala mədəm Melefit asəkad malfada. Tamal mədəma nahkay ti mągəskabu pakama gayanj a məbərūv geli vu ndo.

2

¹ Gabəza, nəbiki zlam hini ana kūli ti, nawayay ti kəgudarum zlam ba. Ay kwa tamal maslaṅa agudara zlam a nəṅgu ni, bay ya ti embikivu

ke leli, agri kam-kam ana Bəṅ geli Melefit ni naṅ əbu kə meleher gayanj. Bay mim-bikivani ke leli ti Yezu *Krist, naṅ ti mis jireni, agudar zlam do. ² Avay vu gayanj, takad naṅ ti Melefit məmbərfəṅa magudar zlam geli ni kə leli a. Esliki məmbərfəṅa zlam magudarani geli na cilinj do, esliki məmbərfəṅa zlam magudarani ge mis ga duniya na dek daya.

Tamal məsəra Melefit a ti magray ere ye ti awayay ni

³ Tamal leli məbu magray zlam ya ti Melefit əhi ana mis e *Divi gayanj bu grum ni ti məsəra leli ti məsəra Melefit a. ⁴ Ay tamal maslaṅa ədəm əsəra naṅ a, mək əgray zlam ya ti Melefit ədəm e Divi gayanj bu grum ni do ni ti maslaṅa nani asəkad malfada. Naṅ nani ti mis jireni do simiteni. ⁵ Maslaṅa ya ti agray zlam ya Melefit ədəm grum ni ti awayay Melefit əna məbərūv bəlanj ededinj ededinjəni. Tamal magray nahkay ti məsəra leli ndam ge Melefit, leli bilinjəni akaba naṅ. ⁶ Tamal maslaṅa ədəm anjəhadkabu akaba naṅ nahəma, ahər ədəm maslaṅa nani agray zlam akada ga Yezu ya əgray ni kwa.

⁷ Zləbəba goro ni, zlam hini ya nəbiki ana kūli ni ti zlam məweni do. Nani Divi ge Melefit ya ahaslani ni sawanj. Kwa ka ya ti kəfumki ahər ka Yezu ni ti kəsəruma Divi gani nana.

Divi gani ya ahaslani nani ti pakama ya tãhi ana kãli ni. ⁸ Ay ti pakama ya nãbiki ana kãli ni ti divi maweni daya. Mis tãsar divi gani nani ededĩj ti àna manjãhad ga Yezu, tãsar àna manjãhad gekãli daya. Nahkay melaŋ ziŋ-ziŋeni naŋ àbu andav, maslađani sulumani ànjãkia ka maslađana.

⁹ Tamal maslaŋa àđam naŋ a maslađani bu mæk ezirey wur ga mənani ti maslaŋa nani naŋ e ziŋ-ziŋeni bu mba sawaŋ. ¹⁰ Ay tamal maslaŋa awayay wur ga mənani ti maslaŋa nani naŋ àbu a maslađani bu, araŋa àbi a mæbæruv gayaŋ bu ge mijinjia naŋ ke divi a bi. ¹¹ Ay tamal maslaŋa ezirey wur ga mənani ti maslaŋa nani naŋ e ziŋ-ziŋeni bu. Naŋ àbu asawađay e ziŋ-ziŋeni bu daya, àsar melaŋ ya akoru ni do ; èpi divi do adaba naŋ e ziŋ-ziŋeni bu.

Kàđabum zlam ga duniya ba

¹² Gabæza, ere ye ti nãbiki ana kãli ni ti nihi : Melefit àmbærfəŋa magudar zlam gekãli na kè kãli azuhva Yezu a.

¹³ Ata bəŋ ga bæza, ere ye ti nãbiki ana kãli ni ti nihi : Lekuləm ti kəsəruma bay ya ti naŋ àbu kwa ka mənjàki ga melaŋ na.

Bæza dagwa, ere ye ti nãbiki ana kãli ni ti nihi : Lekuləm ti kiyəmfiŋa kè *Seteni àna kađvu a.

¹⁴ Gabæza, ere ye ti nãbiki ana kãli ni ti nihi : Lekuləm ti kəsəruma Bəŋ geli Melefit a.

Ata bəŋ ga bæza, ere ye ti nãbiki ana kãli ni ti nihi : Lekuləm ti kəsəruma bay ya ti naŋ àbu kwa ka mənjàki ga melaŋ na.

Bæza dagwa, ere ye ti nãbiki ana kãli ni ti nihi : Lekuləm ti kàbum àna njəđa, pakama ge Melefit àbu a mæbæruv gekãli bu, kiyəmfiŋa kè Seteni àna kađvu a.

¹⁵ Kàđabum divi ya ndam ga *duniya tadəbay ni ba, kawayum zlam ya tãdi ahàr a duniya bu ni ba daya. Tamal maslaŋa awayay zlam ga duniya nahəma, maslaŋa nani ti àwayay Bəŋ geli Melefit koksah. ¹⁶ Zlam ga duniya nday nani ya mis tagray ni ti nday hi : tawayay zlam ya mæbæruv gatay awayay ni đek, tawayay zlam ya egi eri ni đek, təŋgəta zlam a ti tagray zlabay àna naŋ. Zlam nday nani đek ti Bəŋ geli Melefit àdafaki ndo, mis təcayah a duniya bu zlam gatay. ¹⁷ Duniya akaba zlam ya a duniya bu, mis tawayay təŋgət ni đek naŋ àbu andav. Ay ti maslaŋa ya ti agray ere ye ti Melefit awayay ni ti maslaŋa nani amanjãhad ga kaŋgay-kaŋgayani.

Ndam ezir ge Krist

¹⁸ Gabæza, duniya andav wuđak. Kicəma, təhia ana kãli a zal ezir ge *Krist amara. Ay nihi ti ndam ezir ge Krist tãbu kay àndava. Nahkay ti mæsəra duniya andav wuđak ededĩj. ¹⁹ Ahaslani ndam ezir ge Krist nday nani ti təkibu ke leli, mæk təsləkakiba ke leli a. Tamal ti nday ndam

geli eḏeḏiṅ ti akal tãnjəhadá akaba leli a. Ay ti zlam gani àgravu nahkay ti, ti leli mäsərkaba nday ndam geli eḏeḏiṅ do.

²⁰ Lekuləm zla nahəma kəbum àna *Məsuf Njəlatani, Yezu Krist àvi ana kuli. Nahkay ti lekuləm dek kəsəruma jiri a. ²¹ Nəbiki ana kuli ti kamam? Ga məhiani ana kuli kəsərurum jiri do tək? Aha, ga məhiani ana kuli kəsəruma sawaṅ. Kəsəruma malfada àbi àhəraya e jiri ba bi daya.

²² Maslaṅa ya ti asəkad malfada kay ni ti way? Maslaṅa nani ti maslaṅa ya ti àḏəm Yezu ti naṅ Krist *Bay gəḏakani ya amara ni do ni. Maslaṅa nani ti zal ezir ge Krist: àgəskabu Bəṅ geli Melefit nday ata Wur gayaṅ ni ndo. ²³ Maslaṅa ya ti àgəskabu Wur ge Melefit do ni ti àgəskabu Bəṅani Melefit ndo daya. Maslaṅa ya ti agəskabu Wur ge Melefit ni ti àgəskabá Bəṅani Melefit a daya.

²⁴ Lekuləm zla ti ere ye kicəm kwa ka sarta ya kəfumki ahàr ka Yezu Krist ni ti ahàr àḏəm ere gani nani mánjəhad a məbərurv gekuli bu. Tamal ere ye ti kicəm kwa ka sarta ya kəfumki ahàr ka Yezu ni anjəhad a məbərurv gekuli bu ni ti lekuləm day akanjəhadum akaba Wur ge Melefit nday ata Bəṅani akada mis bəlaṅ. ²⁵ Ere gani nani dek ti *sifa ya àndav day-day do ni. Sifa gani nani ti Yezu àḏəm aməvi ana leli.

²⁶ Zlam gani nday nani dek nəbiki ana kuli ti adaba mis tawayay magosay kuli palam.

²⁷ Lekuləm zla nahəma kəbum àna Məsuf Njəlatani, Yezu Krist àvi ana kuli. Məsuf gani nani ti àbu manjəhadani a məbərurv gekuli bu. Nahkay ti wudəra gekuli àbi akaba bay macahi zlam nahaṅ ana kuli va bi: Məsuf Njəlatani naṅ àbu acahi zlam dek ana kuli. Naṅ ti àsəkad malfada do, zlam gani ya acahi ana kuli ni ti ma ge jiri. Ahàr àḏəm kánjəhadum akaba Yezu Krist akada mis bəlaṅ; Məsuf Njəlatani àcahi ana kuli ni ti nahkay.

²⁸ Gabəza, nihi ti ahàr àḏəm kánjəhadum akaba Yezu akada mis bəlaṅ. Adaba mam, nawayay ti ka ya ti aməṅga ni ti aṅgwaz àwər leli ba. Ka ya ti aməzlərəvaya ni ti nawayay ti mimili àwərfəṅa leli ga mahəḏakfəṅiani ba. ²⁹ Kəsəruma Yezu Krist ti naṅ jireni. Nahkay ahàr àḏəm kəsərurum maslaṅa ya ti naṅ àbu agray zlam jireni ni ti maslaṅa gani nani Melefit egia bəṅana daya.

3

Leli bəza ge Melefit

¹ Nga pum day, Melefit àwaya leli a dal-dal ni! Nahkay àzala leli bəza gayaṅ a. Iy, leli bəza gayaṅ eḏeḏiṅ! Ngay leli bəza ge Melefit ti ndam ga *duniya təsər do, adaba nday nani təsər Melefit ndo palam. ² Zləbəba goro ni, nihi ti leli bəza ge Melefit àndava. Ay ti emigi

mam kama ni mam ti Melefit àdàfiaba ana leli a fan ndo. Ere ye ti mäsära nahäma, ka ya ti amäzlärevaya ni ti emigi akada gayan ni, adaba emipi nan lala. ³ Maslaña ya ti ajögay Yezu *Krist, awayay egi akada nan ni ti, maslaña nani abi slimi ana ahär gayan, àgudar zlam do, akada ga Yezu ya àgudar zlam do ni.

⁴ Maslaña ya ti nan àbu agudar zlam nahäma, àgäskabu *Divi ge Melefit ya a Wakita gayan ni bu ni ndo. Ndam magudar zlam ti ndamam? Nday ndam ya tàwayay divi ge Melefit do ni. ⁵ Ay ti käsäruma Yezu Krist ära a mälan va ga mähälfäña zlam magudarani geli kè leli a. Käsäruma nan ti àgudar zlam do simiteni. ⁶ Maslaña ya ti nan àbu anjähäd akaba nan akada mis bëlan ni ti àgudar zlam va do. Ay ti maslaña ya ti nan àbu agudar zlam nahäma, èpi Yezu day-day ndo, àsär nan do daya.

⁷ Gabäza, mis tàgosay küli ba. Maslaña ya ti nan àbu agray zlam ge jiri ni ti nan mis jireni akada Yezu Krist nan jireni ni. ⁸ Maslaña ya ti nan àbu agudar zlam nahäma, nan wur ge *Seteni. Adäba mam, kwa ahaslani Seteni nan àbu agudar zlam zlam gayan, àmbrän ndo. Nahkay Wur ge Melefit ära a duniya va: ära ti ga maslamalay zlam ya Seteni agudar ni dek.

⁹ Maslaña ya ti Melefit ègia bëjana ni ti àgudar zlam va

do. Adäba mam, Melefit àvia Mäsuf Njälätana, àniviyu a mæbäruv bu, nan àbu anjähäd akaba nan. Nahkay maslaña gani nani èsliki magudar zlam va do, adäba Melefit ègia bëjana. ¹⁰ Mäsärkaba way wur ge Melefit ni way ahkay do ni way wur ge Seteni ni way ti nahkay hi: maslaña ya ti àgray zlam ge jiri do ni ti nan wur ge Melefit do. Maslaña ya ti àwayay wur ga mäjani do ni ti nan day wur ge Melefit do.

Ahär àdäm mawayumvu

¹¹ Nahkay ti mâwayumvu e kidin geli bu. Hini ti pakama ya kicüm kwa ka sarta ya kèfumki ahär ka Yezu ni. ¹² Mægum akada ga *Kayin ya àgray ni ba. Nan ti wur ge *Seteni, nahkay àkad wur ga mäjani ndaf ga njäda. Àkad wur ga mäjani gani ti kamam jiken mam? Àkad wur ga mäjani ni ti adäba zlam ga wur ga mäjani ya àgray ni dek ge jiri, zlam gayan gayanani ya àgray ni dek magädavani palam.

¹³ Bäza ga mmawa, tamal ndam ga *duniya tizirey küli ti àgri ejep ana küli ba. ¹⁴ Leli ti mäsäruma Melefit àhänjaraba leli e kisim ba, àvia sifa ana leli a àndava. Mäsäruma ti adäba mawayum bëza ga mäj geli. Maslaña ya ti àwayay mis do nahäma, Melefit àhänjaraba nan a ndo, nan mämätani. ¹⁵ Maslaña ya ezirey wur ga mäjani ni ti nan bay makad mis. Ay käsäruma bay ya

ti akad mis nahəma, *sifa ya àndav day-day do ni ti àniviyu a məbəruf bu bi. ¹⁶ Yezu *Krist ti àwaya leli a, àgəskabu ti tâkad nan azuhva leli. Àdəfiki mawayavani ana leli ti nahkay. Leli day ahàr àdəm məjənaki bəza ga mən geli, ku tamal tabazl leli azuhva tay nənḡu ni məgəskabu. ¹⁷ Tamal ti maslaṅa zlam gayan əbu, èpi ti zlam àfəṅ kà wur ga mənani bi mək àmənjaləṅ do nahəma, àbəlày do. Maslaṅa nani ti awayay mis akada ge Melefit ya awayay mis ni tata aw? Aha, àwayay do. ¹⁸ Gabəza, mawayum mis àna pakama cilin ba, ahàr àdəm mawayum mis edefin, məgri zlam sulumani ana tay.

Bəza ge Melefit ti aṅwaz àwərfəṅa tay kə Melefit a do

¹⁹ Tamal magray nahkay ti aməsər leli ti ndam jireni, aṅwaz aməwərfəṅa leli kə Melefit a do daya. ²⁰ Ku tamal məhi ana ahàr mägudara zlam a nənḡu ni, aṅwaz aməwərfəṅa leli a do, adaba Melefit àsəra ere ye ti a məbəruf geli bu na àtama leli leləna; nan ti àsəra zlam a dek. ²¹ Zləbəba goro ni, tamal məsəra mägudar zlam ndo nahəma, aṅwaz aməwər leli kə meleher ge Melefit do. ²² Nahkay zla nahəma, aməvi ere ye ti mihindifin ni dek ana leli, adaba leli məbu magray ere ye ti àhi ana leli grum ni akaba ere ye ti àbəlafəṅ ni. ²³ Ere ye ti àhi ana leli grum ni ti nihi: si məfəki

ahàr ka Wur gayan Yezu *Krist akaba mawayumvu e kidin geli bu kwa. Àhi ana leli grum ti nahkay. ²⁴ Nahkay maslaṅa ya ti agray ere ye ti Melefit àhi ana leli grum ni ti maslaṅa nani ti nan əbu akaba Melefit akada mis bəlan. Məsər ti Melefit nan əbu akaba leli ti ahəmamam? Məsər ti adaba àvia *Məsuf gayan ana leli a.

4

Məsər Məsuf ge Melefit ti ahəmamam?

¹ Zləbəba goro ni, ndam ya tədəm təzlapay àna njəda ga *Məsuf ni dek ti kəgəsumkabu pakama gatay ni ba. Hojo sayumfəṅa kà tay a day, akal ti nday təbu àna Məsuf ge Melefit aw. Adaba mam, mis daldal təbu a duniya bu, tədəm nday ndam mahəṅgaray *pakama ge Melefit, ambatakani do nday ndam masəkad malfada sawan. ² Akəsərum ti maslaṅa hini azlapay àna njəda ga Məsuf ge Melefit ti nahkay hi: ndam ya ti tədəm vay-vay Yezu *Krist àra a duniya va, ègia mis hihirikena ti, nday dek təzlapay àna njəda ga Məsuf ge Melefit. ³ Ay ti maslaṅa ya ti àdəm Yezu àra a duniya va ndo ni ti, maslaṅa nani àdəm ma ge Melefit do, azlapay àna njəda ga məsuf ga zal ezir ge Krist sawan. Lekuləm kicuma məsuf gani nani amara a duniya va: nihi ti ènja àndava.

⁴ Gabəza, lekuləm ti bəza ge Melefit. Nahkay kiyəmfin kà

ndam nday nana ya tasəkad malfada na. Adaba mam, Məsuf ya àniviyu ana kàli ni àtama məsuf ya àniviyu ana ndam ga *duniya na. ⁵ Ndam nday nani ya tasəkad malfada ni ti nday ndam ga duniya. Təzlapaki ti ka zlam ga duniya, nahkay ndam ga duniya təgəsiki ma gatay ni ana tay. ⁶ Leli zla nahəma, leli bəza ge Melefit. Nahkay maslaña ya ti àsəra Melefit a ti agəsiki ma geli ni ana leli. Ay maslaña ya ti nañ wur ge Melefit do ni ti agəsiki ma geli ni ana leli do. Məsərkaba məsuf ya adəm jiri na nday ata məsuf ya asəkad malfada na ti nahkay.

Melefit adəfiki ana leli ahəmamam mawayumvu ni

⁷ Zləbəba goro ni, ahər adəm mawayumvu e kidin geli bu kwa, adaba bay ya ti agray ti mis tawayavu ni ti Melefit. Nahkay maslaña ya ti nañ abu awayay mis nahəma, Melefit egia bəñana. Maslaña nani ti àsəra Melefit a. ⁸ Ay maslaña ya ti àwayay mis do nahəma, nañ ti àsər Melefit do, adaba Melefit ti ere ye ti agray ni dek, agray ti adaba awayay mis. ⁹ Melefit adəfiki ana leli, nañ awayay leli ti ahəmamam? Adəfiki ana leli ti nahkay hi: àslərbiyu Wur gayan biliñ biliñeni ni a duniya vu ga məvi sifa gayan ana leli. ¹⁰ Mawayavani ti mən ga mam? Leli mawayay Melefit enji aw? Aha! Melefit àwayay leli enji sawan. Nahkay àslərbiyu Wur gayan

ti təkad nañ. Təkada nañ a ti Melefit esliki məmbərfəña zlam magudarani geli ni kè leli a.

¹¹ Zləbəba goro ni, Melefit àwayay leli ti nahkay. Tamal àwayay leli nahkay ti agəsiki ti leli day mawayumvu e kidin geli bu bilegeni kwa. ¹² Melefit ti maslaña ya ti epia nañ a bir ni ti àbi. Ay tamal mawayumvu e kidin geli bu ni ti məsəra Melefit nañ abu akaba leli, mīgia akada mis bəlan akaba nañ a. Məsəra leli məbu mawayay mis àna huđ bəlan akada gayan ya awayay mis ni.

¹³ Leli məbu akaba nañ, nañ day nañ abu akaba leli akada mis bəlan ti məsər ti ahəmamam? Məsər ti adaba àvia *Məsuf gayan ana leli a palam. ¹⁴ Leli zla ti mīpia Wur ge Melefit a, məsəra Bəñani Melefit àslərbiyu nañ ti mīgi Bay mahəngay mis ga duniya. Nahkay məhi ana mis zlam nani ti àgrava ededin a. ¹⁵ Maslaña ya ti adəm vayvay Yezu nañ Wur ge Melefit nahəma, maslaña nani ti Melefit nañ abu akaba nañ, nañ day nañ abu akaba Melefit akada mis bəlan. ¹⁶ Leli ti məsəra Melefit awayay leli, mægəskabá pakama gani nana.

Melefit ti ere ye ti agray ni dek agray ti adaba awayay mis. Maslaña ya awayay mis nahəma, maslaña nani ti nañ abu akaba Melefit, Melefit day nañ abu akaba nañ, nday cəeni akada mis bəlan. ¹⁷ Məsər ti leli məbu

mawayay mis àna hud bəlan akada ge Melefit ya awayay leli ni ti ahəmamam? Məsər ti adaba kwa kani, vad ya ti Melefit amagrafəña seriya kè mis a ni ti àsi anğwaz ana leli do simiteni. Àsi anğwaz ana leli do ni ti adaba zlam ya ti leli məbu magray a duniya bu ni ti akada ga Yezu ni. ¹⁸ Anğwaz ti tarakaboru nday ata mawayavani do. Tamal mawayay mis àna hud bəlan ti magray anğwaz koksah. Adaba mam, tamal anğwaz awər mis nahəma, àsəra atatraḅ nañ. Maslaña ya ti anğwaz awər nañ nahəma, nğay Melefit awayay nañ àna hud bəlan ti àsərkaba lala fañ do.

¹⁹ Leli ti mawayum Melefit, mawayum mis adaba Melefit àwayay leli enji. ²⁰ Tamal mis àdəm: « Nu ti nawayay Melefit » mək ezirey wur ga mənani nahəma, maslaña nani asəkad malfada. Adaba mam, wur ga mənani ya ti epi ni tekeḅi àwayay nañ do ni ti awayay Melefit ti ahəmamam? Èpi nañ do ni! ²¹ Divi ga Yezu ya àdəfiki ana leli ni nihi: àdəm maslaña ya ti awayay Melefit ti ahər àdəm mawayay wur ga mənani daya.

5

Maslaña ya ti afəki ahər ke Melefit ni ti eyefiñ kà zlam ga duniya

¹ Maslaña ya ti àgəskabá, adəm Yezu ti nañ *Krist *Bay gəḁakani ya amara ni ti Melefit ègia Bəjana.

Tamal maslaña awayay bəñ ga bəza nahəma, awayay bəza ni daya. ² Məsər mawayay bəza ge Melefit ti ahəmamam? Məsər ti adaba məbu mawayay Melefit, məbu magray zlam ya àhi ana leli grum ni daya. ³ Mawayay Melefit ti məsər ahəmamam? Məsər ti adaba məbu magray zlam ya ti àhi ana leli e Divi gayan bu grum ni kəlavad. Divi gayan gani nani ti zləzlada do, ⁴ adaba ku way way do tamal Melefit ègia bəjana nahəma, njəḁa gayan àtama njəḁa ga zlam ga duniya; zlam nday nani tèsipet nañ koksah. Njəḁa ya àtam njəḁa ga zlam ga duniya ni ti mam? Njəḁa gani nani ti məfəki ahər geli ka Yezu. ⁵ Njəḁa ga way àtama njəḁa ga zlam ga duniya ni way? Si ga maslaña ya ti afəki ahər ka Yezu, àdəm Yezu ti nañ Wur ge Melefit ni.

Zlam ya ti adafaki Yezu nañ Wur ge Melefit ni

⁶ Yezu *Krist ti àra a duniya va, àhuriyu a yam vu, *təbaray nañ, kələñ gani təbaya mimiz gayan a. Təbaray nañ àna yam ciliñ do, təbaray nañ àna yam, təbaya mimiz gayan a daya. Məsər ti pakama nani ma ge jiri ti adaba *Məsuf ge Melefit àhia ana leli a. Məsuf gani nani ti ere ye ti adəm ni dek ma ge jiri. ⁷⁻⁸ Adafaki Yezu Wur ge Melefit edeḁiñ ti Məsuf, yam, mimiz. Nday mahkərani ni ti təḁafaki zlam bəlan. ⁹ Tamal məgəsumkabu pakama ge mis ya təḁəm ni ti ahər àdəm məgəsumkabu

pakama ge Melefit ya àdəm ni daya, adaba Melefit ti naṅ gəḏakani, àtam mis dek. Pakama ge Melefit ya àdəm ni ti àdəmki ka Wur gayaṅ Yezu Krist. ¹⁰ Maslaṅa ya ti afəki ahàr ka Wur ge Melefit nahəma, àsəra a ahàr gayaṅ ba pakama ge Melefit gani nani ti ma ge jiri. Ay maslaṅa ya ti àgəskabu pakama ge Melefit ya ti àdəm ni do ni ti maslaṅa nani àdəm Melefit àsəkaf malfada. Adaba mam, àgəskabu pakama ge Melefit ya àdəmki ka Wur gayaṅ Yezu Krist ni do. ¹¹ Melefit àhi mam ana leli mam? Àdəm àvia *sifa ya àndav day-day do ni ana leli a. Sifa gani nani ti mənḡət azuhva Wur gayaṅ Yezu Krist. ¹² Maslaṅa ya ti àgəskabá Wur ge Melefit a ni ti àṅgəta sifa. Maslaṅa ya ti àgəskabu Wur ge Melefit ndo nahəma, àṅgət sifa ndo.

Sifa ya àndav day-day do ni

¹³ Pakama gani nani ti nəbiki ana kəli adaba kəfunktia ahàr ka Wur ge Melefit a; nawayay ti kəsərum lekulum kəbum àna *sifa ya àndav day-day do ni. ¹⁴ Ka ya ti mahəṅgalay Melefit ni ti ere ye ti avi njəḏa ana leli ni ti nihi: məsəra tamal mihindiliṅa zlam ya ti àbəlafəṅ na ti eciiki ma geli ni ana leli. ¹⁵ Tamal məsəra naṅ àbu eciiki zlam ya ti mihindiliṅ ni ana leli ti məsəra mənḡəta zlam ya mihindi na àndava.

¹⁶ Bi wur ga muk agudar zlam, zlam magudarani nani àzoru mis e kisim vu do, tamal

kìpia naṅ a ti hənḡali Melefit. Nahkay ti Melefit aməvi sifa ana maslaṅa ya ti àgudar zlam ni, tigi ti zlam magudarani gayaṅ ni àzoru mis e kisim vu do ni. Zlam magudarani ya ti azoru mis e kisim vu ni ti àbu. Nəhi ana kəli hənḡalum Melefit ti azuhva nani do. ¹⁷ Zlam ge mis ya tagray ni dek ti tamal tàgray ge jiri do ni ti dek zlam magudarani. Ay ti zlam magudarani ndahaṅ ya təzoru mis e kisim vu do ni ti təbu.

¹⁸ Məsəra maslaṅa ya ti Melefit ègia Bəṅana nahəma, àgudar zlam va do, Wur ge Melefit ajəgay naṅ. Nahkay zla nahəma *Seteni àgosay naṅ koksah.

¹⁹ Məsəra Bay ya ti leli ndam gayaṅ ni ti Melefit. Məsəra ndam ya tadəbay zlam ga duniya ni dek ti nday ndam ge Seteni.

²⁰ Məsəra Wur ge Melefit àra. Àra ti àvi njəḏa ana leli ga məsər Melefit Melefiteni. Nahkay leli məbu manjəhadani akada mis bəlaṅ akaba Melefit Melefiteni, àna njəḏa ga Wur gayaṅ Yezu *Krist. Yezu Krist ti Melefit Melefiteni. Avay sifa ya àndav day-day do ni ti naṅ gani ciliṅ.

²¹ Gabəza, pəra akaba zlam ndahaṅ ya ti ge Melefit do nahəma, kəgəsumkabu ba.

Wakita ge Zeṅ ya àbàki ye cɛ ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ge Zeṅ ya àbàki ye cɛ ni

Maslaṅa ya ti àbàki wakita hini ni ti àdǎfay slimì gayan a wakita ni bu ndo. Ay mǎsǎra, bay ya ti àbàki 2 Zeṅ ni ti àbàki 1 Zeṅ ni day naṅ gani : gurumkabu 2 Zeṅ 5, 1 Zeṅ 2.7 akaba Zeṅ 13.34-35.

Àbiki ti ana ndam ga Yezu ya tǎcakaiavu a kǎsa nahan bu ni, àhi ana tay tabavu slimì, adaba ndam magosay mis tǎbu tǎsawadǎy a kǎsa ndahan bu, tǎcahi zlam magǎdavani ana ndam ga Yezu. Awayay ti ndam ga Yezu tǎgǎskabu ndam magosay mis ni ba.

Sa ge Zeṅ

¹ Nǎbàki wakita hini ti nu, nu gǎdàkani ga ndam mǎfàki ahàr ka Yezu, nǎbikiuru ana Wal gǎdàkani * ya Melefit adaba naṅ a ni akaba ana kǎli bǎza gayan ni ; nawayay kǎli dal-dal. Awayay kǎli ti nu bǎlan ciliṅ do, mis ya ti tǎsǎra jiri ge Melefit a ni dek tawayay kǎli daya. ² Nawayay kǎli ti adaba kǎgǎsumkabá jiri ge Melefit a ; jiri gani nani ti leli mǎbu àna naṅ kǎlavad, adaba

Melefit àvi ana leli ti ga kanṅay-kanṅayani.

³ Bǎṅ geli Melefit nday ata Wur gayan Yezu *Krist atǎgri sulum gatay ana leli. Atǎjǎnaki leli, atagray ti mǎnjǎhadumkabu àna sulumani. Nahkay ti amǎgrum jiri, amawayumvu e kidiṅ geli bu.

*Ahàr àdǎm mawayay ndam
ya ti leli mǎbu akaba tay ni*

⁴ Mmawa goro ni, ka ya ti mìci bǎza gayak ndahan tǎbu tadǎbay divi ge jiri ni ti nǎmǎrva dal-dal. Tagray zlam ti akada ga Bǎṅ geli Melefit ya adǎm mǎgray ni. ⁵ Ere ye ti nawayay nǎhuk ni ti nahkay hi, mmawa goro ni : ahàr adǎm mawayumvu e kidiṅ geli bu. Ma hini ya nǎbukki ni ti ma àki ke divi mǎweni do : ma gani ti mìcia kwa ahaslana àndava. ⁶ Mawayay Melefit ti ahǎmamam ? Tamal mawayay Melefit ti madǎbay Divi gayan ya adǎfiki ana leli ni. Divi gayan ya adǎfiki ana leli, lekulum kicum kwa ka mǎnjǎki gani ni ti nihi : adǎm wayumvu e kidiṅ gekǎli bu. Divi gani nani ti ahàr adǎm kǎdǎbum kǎlavad.

⁷ Nǎhi ana kǎli nahkay ti adaba mis dal-dal tǎbu a kǎsa gǎrgǎrani bu a duniya bu, tǎbu tagosay mis : ṅgay Yezu *Krist àra a duniya va, tiwi naṅ miweni ni ti tǎgǎskabu do. Maslaṅa ya ti adǎm nahkay ni ti naṅ zal ezir ge

* **1:1** « Wal gǎdàkani » ni ti awayay adǎmvaba ndam ga Yezu ya *tǎcakaiavu a kǎsa nahan bu ni ; bǎza gayan ni ti ni day nday gani.

Krist, bay magosay mis daya.
⁸ Bumi slimi ana ahàr gekəli,
 ti təwi geli ya ti məgri ana
 kəli ni ègi zlam masakani ba.
 Bumvu slimi ti kəṅgətum ere
 ye ti Melefit àdəm aməvi ana
 kəli ni dek.

⁹ Səruma maslaṅa ya ti
 àmbrəṅa madəbay divi ya ti
 Krist àdəfiki ana leli na, agray
 ere ye ti naṅ awayay ni zlam
 gayaṅ ni ti Melefit naṅ àbi
 akaba naṅ bi. Ay maslaṅa ya
 ti agray ere ye ti Krist awayay
 ni ti Bəṅ geli Melefit nday
 ata Wur gayaṅ ni təbu akaba
 naṅ. ¹⁰ Tamal mis ara afa
 gekəli a, àdəfiki ere ye ti Krist
 awayay ni ana kəli do ni ti
 kəgəsumkabu naṅ afa gekəli
 ba, ku sa day kəgrumi ba.

¹¹ Adəba maslaṅa ya ti àgria
 sa nahəma àjənakia naṅ ka
 magudar zlam a.

¹² Ma goro àbu kay
 nawayay nəhi ana kəli, ay
 ti nəwayay məbiki ma gani
 ana kəli ka wakita do. Nədəm
 anoru afa gekəli, nu nuani
 àna ahàr goro anoru anəzlapi
 ana kəli, ti məmərvu dal-dal
 ka ahar bəlaṅ akaba kəli.

¹³ Mmawa goro ni, wur
 ga muk walani ya Melefit
 àdəkiba naṅ a ni bəza gayaṅ
 təgruka sa daya. †

† **1:13** « Wur ga muk walani » ti awayay adəmvaba ndam ga Yezu ya *təcakalavu
 a kəsa ya ti Zeṅ naṅ àvu ni bu ni.

**Wakita ge Zeñ ya
àbèki ya mahkər
ni
Ere ye ti mädəmki
ka wakita ge Zeñ
ya àbèki ya
mahkər ni**

Maslaña ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ay mäsəra, bay ya ti àbèki 3 Zeñ ni ti àbèki 1 Zeñ akaba 2 Zeñ ni day nan gani.

Àbiki ti ana Gayus : Gayus ti gəđakani ga ndam ga Yezu ya təcakalavu a kəsa nahan bu ni, ay mäsər kəsa gani nani do. Gayus ti àgəskabá mis ya ti Zeñ àsləruru tay ga məvi njəđá ana ndam ga Yezu na lala ; ay gəđakani nahan àbu, slimi gani Diyətref, àgəskabu tay ndo. Zeñ àbiki wakita ana Gayus ti ga məvi njəđá, ti àgray akada ge Diyətref ni ba.

Sa ge Zeñ

¹ Nu gəđakani ga ndam məfəki ahər ka Yezu, nəbukkiuru ana nak Gayus, nak zləba goro, nawayay kur dal-dal adaba madəbay divi ge jiri ka ahar bəlan. ² Gayus goro ni, nawayay ti aranja àgrakukvu ba simiteni, Melefit mągray ti kånjəhad njalan-njalan akada ga məbəruruv gayak ya àbu sulumani kə meleher gayan ni ti.

Mis tazləbavu ana Gayus

³ Nəbu nəmərvu dal-dal adaba bəza ga mən geli ndahan kay təbu tara, təhu ahkado nak kəbu kadəbay divi ge jiri àna məbəruruv bəlan. Iy nak kəbu kagray nahkay efedin. ⁴ Tamal nícia ti bəza goro təbu tadəbay divi jireni ni ti nəmərvu dal-dal, àtam məmərvani ndahan ni dek.

⁵ Zləba goro ni, ere ye ti kəgri ana bəza ga mən geli ga məjənaki tay ni ti àna məbəruruv bəlan. Ku tamal kəsər tay do nəngu ni kəbu kəjənaki tay àna məbəruruv bəlan. ⁶ Nday gani ya kəjənaki tay ni təbu tara ahalay a, təhi ana ndam ga Yezu *macakalavani ni kəbu kawayay tay dal-dal. Kamkam zləba goro ni, ka ya ti atoru kama nahəma, jənaki tay keti akada ge Melefit ya awayay ni. ⁷ Nday gani ticik a magam gatay, tōru ti ga məgri təwi ana Yezu *Krist. Ka ya ti takoru ni ti ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni təvi aranja ana tay ndo. ⁸ Mis akada nday nani nahəma, ahər àdəm məjənaki tay kwa, ti leli dek akaba tay mīgi ndam magray təwi ge jiri.

*Diyətref nday ata
Demetriyəs*

⁹ Nəbikiويا wakita ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu eslini na, ay ti Diyətref awayay migi gəđakani gatay dek, nahkay àgəskabu ma gani ndo. ¹⁰ Nahkay zla nahəma, ka fat ya ti eninjua afa gekəli a ni ti ananjəhadí zlam ya agudar ni akaba ma

magədavani ya adəmki ke leli ni ana kəli. Agudar ti zlam nday nani cilij do, naŋ gani àwayay mægəskabu bəza ga məŋ geli ni do. Ku tamal mis ndahaŋ tawayay mægəskabu tay nəŋgu ni, àcafəŋa mis ga mægəskabu tay a. Tamal mis tægəskabá tay a ti agarakiba mis nday nana ka ndam macakalavani ga Yezu na.

¹¹ Zləba goro ni, kàgray zlam akada ge mis magədavani ni ba ; gray zlam akada ge mis sulumani ni. Maslaŋa ya ti agray zlam sulumani ni ti naŋ mis ge Melefit. Ay maslaŋa ya ti agray zlam magədavani ni ti àsər Melefit do.

¹² Demetriyəs nahəma, mis dek tədəm naŋ mis sulumani ; jiri gayaŋ ya agray ni day adafaki naŋ mis sulumani ededij. Leli day magrakia sedi a, naŋ ti mis sulumani. Nak day kəsəra ma geli ya mədəmki ni ti ma ge jiri.

¹³ Ma goro àbu kay nawayay nəhuk, ay ti nəwayay məbukki ma gani ndahaŋ ni ka wakita do. ¹⁴ Adaba nədəm nu nuani àna ahàr goro nara nakoru afa gayak wudak ; eninjəa kwa ti nu nuani àna ahàr goro anəzlapuk.

¹⁵ Melefit məgruk sulum gayaŋ ti araŋa ahəluk ahàr ba ti. Zləbəba geli day təgruka sa. Gri sa ana zləbəba geli ye eslini ni dek bəlaŋ àna bəlaŋ.

Wakita ge Zud ya àbàki ni Ere ye ti mādāmki ka wakita ge Zud ya àbàki ni

Maslaṅa ya ti àbàki wakita hini ni ti àdafa slimi gayaṅ a : nani Zud wur ga mən ge Zek ni (1). Zud àdām ma akaḍa ga zal asak ga Yezu ya akal adām ni do (17) ; naṅ wur ga mən ge Zek ya àbàki wakita ge Zek ni : nday cœni ti bəza ga mən ga Yezu (Meciya 13.55).

Àbiki ti ana ndam ga Yezu (1), ay ti àdafay slimi gatay ahkay do ni slimi ga kəsa gatay ni ndo. Àdām akal awayay abiki wakita ana tay ti tāsər ahəmamam Melefit àhəṅga tay a ni, ay abiki ana tay àki ka ndam ya tawayay magosay ndam ga Yezu ni (3-4). Àdām ma ti akaḍa ge Piyer ya àdām ni (2 Piyer 2), awayay ti ndam ga Yezu tijikia ke divi a ba.

Ka mandav ga wakita ni Zud àzlabay Melefit (24-25). Ma gayaṅ ya àzlabay Melefit àna naṅ ni ti ma sulumani, ndam ga Yezu dek tisliki magray tawi àna naṅ.

Sa ge Zud

¹ Nu Zud nəbiki wakita hini ana kuli, nu bay məgri tawi ana Yezu *Krist, nu wur ga mən ge Zek. Nəgri sa ana kuli ya ti Bəṅ geli Melefit awayay kuli, àzalay kuli ti kigum ndam gayaṅ ni. Abi slimi

ana kuli ti kijum ba daya, adaba lekulum ndam ga Yezu Krist. ² Melefit mājənaki kuli, māgray ti *kanjəhadumkabu àna sulumani, mawayavani gayaṅ mələbu a məbərux gekuli bu ti. Zlam nday nani dek tāsagakivu kəlavad ti.

*Ndam ya ti təcahi zlam
magədavani ana mis ni*

³ Zləbəba goro, nəwaya dal-dal ga məbiki wakita ana kuli ti kəsərux ahəmamam Melefit àhəṅga leli a dek ni. Ku tamal nəwaya nahkay nəṅgu ni, nədām ahər àdām si nəbiki ana kuli ga məvi njəḍa ana kuli ti kəkadumvu ti mis təmbrəṅ *Ma Məweni Sulumani àki ka Yezu *Krist ba. Ma Məweni Sulumani gani nani ti Melefit àvi ana ndam gayaṅ ga kaṅgayani, àmbatvu ḍay-ḍay do. ⁴ Nədām nahkay ti adaba ndam ya ti tāsər Melefit do ni təhurkiyiya ke kuli akal-akal a, təgudarkaba *sulum ge Melefit geli ya əgri ana leli na. Tədām Melefit àvia barbaray ana leli a ga magudar zlam a. Tagray nahkay ti təmbrəṅa Bay geli Yezu Krist Bay məgur leli na. Pakama àki ka nday gani nani àvu məbəkiani a Wakita ge Melefit vu hasl-hasl : seriya aməgəs tay.

⁵ Nawayay nəhəṅgri eri ana pakama ya ti kəsəruxa àndava ni. Pakama gani nihi : ahaslani Melefit àhəṅgabiya ndam *Izireyel a, àhələlababiya tay ka had Ezip a. Kwa tamal àhəṅga tay a àndava nəṅgu ni, kələṅ gani àbazla mis ndahan e kidin gatay ba, àbazl ti nday ya

təfəki ahār ka naŋ ndo ni. ⁶Dəgəzlumki ahār ka *məslər ge Melefit day. Ndahaŋ e kiđiŋ gatay bu nahəma, njəda ya Melefit àvi ana tay ni àhəci tay, təwaya àkiva, nahkay təmbrəŋbiya məlaŋ ya ti Melefit àbiyu tay na. Azuhva nani ti Melefit àhəl tay, àwəl tay àna jejirbi, àbiyu tay a məlaŋ ziŋ-zijeni vu ga kaŋgay-kaŋgayani, eminjivoru ana vad ge Melefit ya ti amagrafəŋa seriya gəđakani kè mis a dek ni. ⁷Dəgəzlumki ahār ka kəsa *Sodom, *Gomor akaba kəsa ndahaŋ ya kə gəvay gatay ni daya. Ndam ga kəsa nday nani təgudara zlam a daya: təgra mesəwehva; mandəhadkabani gatay ni ti Melefit àvi divi gani ana mis hihirikeni ndo. Nahkay Melefit àbiya tay a aku va; aku gani nani ti àmət day-day do. Àgra nahkay ti awayay aziaba azay slimy ana mis a, ti təgray ere nani va ba.

⁸Ay ti ndam ya ti təhurkiyiyu ke kəli ni nday day tagray zlam magədavani akada nani. Təjalaki ahār ka zlam magudarani kəlavad: təjalakia ahār a ti tagudar zlam gani àki ka ahār gatay ededij. Taməŋjaləŋ ka njəda ge Melefit ni akada zlam masakani, tindivi məslər gayəŋ njəda-njədani ya ti e melefit bu ni daya. ⁹Misel ti naŋ gəđakani ga məslər ge Melefit. Ku naŋ tekeđi əndivi mis ndo. Ka sarta ya ti nday ata *Seteni təgrakivu

ke kisim ge Məwiz tekeđi, Misel ti aŋgwaz àwərfəŋa naŋ kè mindivi Seteni a. Àhi: « Melefit mātərađ kur » cilij. ¹⁰Ay nday gani nani tədəmki ma magədavani ka zlam ya ti təsər ndo ni ni. Tagray zlam akada ga zlam ge gili ni, təjalaki ahār do. Zlam ya ti tagray ni zlam masakani, emijij tay. ¹¹Nahkay atasay cicihi, adaba təvia vu gatay ana zlam magudarana akada ga *Kayij ya ahaslani na. Təgra zlam magədavana ti təŋgət singu akada ga *Balam ya àgrabiyu ahaslani na. Ticiiki slimy ana Melefit ndo akada ga Kore † ya ti àgrabiyu ahaslani ni, tiji daya. ¹²Ka ya ti nday təbu akaba kəli, kəzumumkabu dəf ni ti zlam magudar gatay ni abəki mimili ke kəli, adaba tənjaləŋ ana misi zum, təjalaki ahār ka vu gatay cilij, təsər mimili do. Nday akada ga makləbasl ya atəd avər do ni, aməd apayakaba cilij. Nday akada ga mənğəhaf ya ti sarta ge miweni ənjia day tiwi bəza do ni. Akada nday məmətani àndava, nahkay Melefit àradaba tay a, təmətkivu. ¹³Tənjəhad ka məlaŋ bilijeni do, təsawadəy satat akada ga dəluv ya ti aməd adadəy naŋ kwanə ni, nahkay zlam magudarani gatay ni akada ga muhunjuv ga yam ya ti kə gəvay ga dəluv, àbəlay do ni; abəki mimili ka tay. Nday akada ga boŋgur ya ti atəd ni, Melefit àslamatia məlaŋ ziŋ-zijeni ana

* 1:9 Pakama hini ti tədəmki ma a Wakita ge Melefit bu ndo. † 1:11 Mənjay Macalani 16.1-35.

tay a. Atanjəhadviyu eslini ga kanğay-kanğayani həya.

¹⁴ *Enok, nañ wur hud ga Adam ya muku, nañ zal ya ti àsəra ere ye ti amagravu kama na, əzlapakibiya ka tay a daya, ədəmbiya : « Nədəm nahəma, Melefit nañ əbu ara akaba məslər gayan njełatana kay dal-dal, təcalvu do, ¹⁵ ara agrafəña seriya kə mis ga duniya na dek. Aməgəs nday ya ti təwayay ma gayan do ni dek əna seriya, azuhva zlam magudarani gatay ya təgri ni dek, akaba pakama magədavani ya tədəmki ni dek. » ¹⁶ Ma ga Enok ya ədəm ni ədəmki ti ka tay ededif. Nday nani ti təzərdəy ma kəlavad, tədəm ere ye ti Melefit agri ana tay ni əbəlay do ; tagray ere ye ti məbəruv gatay awayay ni cilin, tiji zlabay, tesipet mis ga mənğətfəña zlam kə tay a.

Zud avi njədə ana ndam məfəki ahər ka Yezu

¹⁷ Lekələm zləbəba goro, nawayay kəli ; jalumki ahər ka pakama ga ndam *asak ga Bay geli Yezu *Krist ya ti təhivabiyu ana kəli ahaslani, tədəm amagravu ni. ¹⁸ Təhivabiya ana kəli a, tədəm ahkado : « Wudaka duniya ara andav ni ti mis atara təbi seki ana kəli. Mis nday nani təsər Melefit do, tagray ere ye ti məbəruv gatay awayay ni cilin. » ¹⁹ Nihi ti mis nday nani təbu ticirkaba ndam məfəki ahər ka Yezu a. Təjalaki ahər ka zlam ga duniya, *Məsuf

ge Melefit əniviyu ana tay a məbəruv bu bi. ²⁰ Lekələm zləbəba goro, nawayay kəli ; zum njədə gekəli ti kəmələmvu, ti kənjəhadum kəlavad əna *Ma Məweni Sulumani ya kəgəsumkabu ni, kənğətumkivu njədə əna nañ ti kīgum njełata. Hənğalum Melefit əna njədə ga Məsuf gayan kəlavad daya. ²¹ Melefit awayay kəli dal-dal : nahkay kəmbərənum məfəki ahər ka nañ ba. Jəgum sulum ga Bay geli Yezu Krist ya amara məgri ana leli ni : sulum gani nani ti sifa ya əndav dəy-dəy do ni.

²² Ndam ya ti təjalaki ahər cə cə ka ma ge Melefit ni təsi cicihi ana kəli. ²³ Mis ndahan e kidif gatay bu ni ti, tamal təmbat majalay ahər gatay do ni ti Melefit aməgəs tay əna seriya, aməbiyu tay a aku vu. Nahkay hənğumfəña tay kə aku na. Mis ndahan e kidif gatay bu ni ti ni təsi cicihi ana kəli daya, ay ti bumvu slimi cilin, kəgudarum zlam akada gatay ni ba. Kəwayum zlam magudarani gatay ni ba. Ku mələ azana ga vu gatay nəngu ni kinjəmfin ba.

Zud azləbay Melefit

²⁴ Məgrumi səsi ana Melefit, adəba esliki məjəgay kəli, ti kījəmki ke divi gayan a ba. Aməmbərfəña zlam magudarani gekəli ni kə kəli a, kīgum akada kəgudarum zlam dəy-dəy ndo, mək aməhəloru kəli ti kənjəhadum a bay gayan bu, kipurum masladani gayan əna məmərani dal-dal.

25 Məgrumi səsi ana Melefit,
nañ bəlan, nañ Bay mahəngay
leli, əslərbiyu Yezu *Krist
Bay geli ga mahəngay leli.
Mis dek tâzləbay nañ, tâdəm
nañ gədəkani, nañ Bay njədə-
njədəni, agur mis dek ti. Nañ
əbu nahkay ka ya ti zlam dek
ənjəki ni, nañ əbu nahkay
kani, amələbu nahkay ga
kaŋgay-kaŋgayani.

Aya nahkay.

**Pakama
manġahani ya
Melefit àhiaba ana
Zej a ni
Ere ye ti mādəmki
ka pakama
manġahani ya
Melefit àhiaba ana
Zej a ni**

Maslaña ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a wakita ni ba : nani Zej (1.1 ; 1.4 ; 1.9 ; 22.8). Kwa ka mənġeki gani ndam ga Yezu tādəm Zej nani ti Zej zal asak ga Yezu, bay ya ti àbèki Ma Məweni Sulumani ge Zej ni.

Àbikioru wakita ni ti ana ndam ga Yezu ya təcakalavu a kəsa adəskəlani bu ka hađ Azi ni (kani ti, hađ Azi ti ka hađ Turki). A vad nahan təfiyu Zej a danġay vu ka hađ Patmos (Patmos ti hađ ġəziteni a huđ ga dəluv bu kə ġəvay ga hađ Azi) : ka ya ti nan əbu eslini ni ti Yezu àhiaba ma, ànġazliaya zlam ya ti am-agravu na. Kələġ gani Zej àbèki pakama ya ti èci ni ak-aba zlam ya èpi ni ka wakita.

Ka mənġeki ga wakita ni ti Zej àdəm ahəmamam Yezu ànġazlivu ni : Yezu ti Bay ġədəkani àtam bəbay ndahan dek ; agur zlam dek ; ku kisim ya ti akad mis ni day agur (1). Kələġ gani Zej ahəngri ma ga Yezu ya àhiaba ni ana ndam gayan ya təcakalavu a kəsa adəskəlani bu ni (2-3). Yezu

àvi njəda ana tay, àləġia ana tay a daya : àhi ana tay tġikia ke divi a ba. Ma gayan ya àhi ana ndam nday nani ni ti, ku kani day ahi ana ndam gayan dek.

Kələġ ga pakama nani ti Zej ànġəhad zlam ya Yezu ànġazliaya ni (4-22). Pakama hini ti akada pakama ndahan ya mədi ahàr a Wakita ge Melefit məweni bu ni do : zlam ya ti Zej ànġəhad ni ti zlam manġahani, ànġəhad ti àzay mazavu ga zlam : àdəmki ma ka məslər ge Melefit àna mazavu ga boġgur, àdəmki ma ka ndam ga Yezu ya təcakalavu a kəsa ġərgərani bu ni àna mazavu ge ceġġel (1.20) ; àdəmki ma ka Rom àna mazavu ga Babilon, ahkay do ni ga wal hala (17.3-10) ; àdəmki ma ke Seteni àna mazavu ga kurmbu, ahkay do ni ga gavan (20.2) ; àdəmki ma ka ndam ga Yezu àna mazavu ga məva ga Yezu, ahkay do ni ga kəsa njəlatani (21.2). Pakama nani ti akada ga pakama ge Deniyel ya àbèki ni (Deniyel 7-12).

Ku tamal pakama nani dek zləzladani nəngu ni, ahar ġədəkani mici tata : ka mandav ga duniya ti Yezu emihiti ndam ezir gayan dek (19.11-21), mək ndam gayan atanġəhad akaba Melefit a məlan sulumani bu ga kanġay-kanġayani (21-22). Ka sarta ge Zej ya àbèki ma hini ni ti təġria daliya ana ndam ga Yezu a dal-dal (2.10 ; 2.13 ; 6.9-11). Ma ge Zej ya àbèki ni ti àvia njəda ana ndam ga

Yezu a dal-dal, avi njɛda ana leli daya.

Mənjəki ga ma ge Zeŋ

¹ Wakita hini ti adafaki ere ye ti Yezu *Krist àhiaba ana ndam məgri tɔwi ana Melefit a ni. Melefit àhi pakama gani ti m̄hi ana tay, ti t̄sər ere ye ti amara magravu wudak ni. Nahkay zla ti Yezu Krist àslərbiyu məslər gayan afa ga bay məgri tɔwi gayan Zeŋ ga madafakiaba ere gani nana.

² Zeŋ àhi ere ye ti t̄hi ni dek akaba ere ye ti èpi ni dek ana mis. Àhi ana tay pakama hini ti ma ge Melefit ededɪŋ. Adafaki pakama gani ge jiri ti Yezu Krist. ³ Maslaŋa ya ti ejeŋgi wakita hini ana mis ni ti m̄mərɔvu, adaba ahəŋgri pakama ge Melefit ana tay. Nday ya ti t̄bi slim, t̄gəskabu pakama gani məbəkiani ni day t̄mərɔvu. Adaba sarta ga zlam gani ènjia wudak.

Zeŋ agri sa ana ndam məfəki ahər ke Melefit a kəsa adəskəlani ni bu

⁴ Nu Zeŋ nəgri sa ana k̄li ndam ga kəsa adəskəlani ka had Azi, lekulum ya kəfumki ahər ke Melefit, k̄bum *kacakalumvu ga mahəŋgalay naŋ ni. Melefit m̄gri sulum gayan ana k̄li, m̄gray ti *k̄anjəhadumkabu àna sulumani ti! Naŋ ti naŋ àbu kwa ahaslani, naŋ àbu nihi, naŋ amələbu kama daya.

Naŋ ti naŋ àbu manjəhadani e k̄rsi gayan bu e melefit bu. Məsuf adəskəlani gayan ni t̄gri sulum ana k̄li, t̄gray ti k̄anjəhadumkabu àna sulumani daya. Məsuf nday nani t̄bu k̄ meleher gayan. * ⁵ Yezu *Krist m̄gri sulum gayan ana k̄li, m̄gray ti k̄anjəhadumkabu àna sulumani ti. Naŋ ti ere ye ti adəm ni dek ma ge jiri. Bay ya ti àŋgaba e kisim ba enjenjena ni ti naŋ. Naŋ Bay ga bəbay ga duniya ni dek daya.

Yezu Krist ti mis dek t̄złəbay naŋ azuhva gayan ya àmət ni ti adafaki awayay leli. Àmət, mimiz gayan àdəgaya ti ga məhələba leli a zlam magudarani geli ni ba. ⁶ Naŋ Bay geli gədakani, àna t̄wi gayan ni m̄gia ndam gayan a, agur leli. Àgray ti leli dek m̄gia ndam *manjalabakabu mis akaba Bəŋani Melefit a. Nahkay ti mis dek t̄złəbay naŋ, adaba njəda gayan àbu, esliki məgur tay ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay!

⁷ Mənjumoru, naŋ tegi ara e kidɪŋ ga maklaɓasl ba, mis dek etipi naŋ.

Ku ndam ya t̄təhad naŋ ni day etipi naŋ.†

Jiba ya ka məlan ni dek etit̄wi azuhva naŋ.

Iy, amagravu ti nahkay.

Aya nahkay!

* **1:4** A majalay ahər ga ndam Zude bu ni ti adəskəla ti lemerə məbəlani àtam lemerə ndahan ni dek. Nahkay ti məsuf adəskəlani ni ti adafaki t̄wi ge Melefit ya àgray a məlan bu dek ni ti àbəlāy dal-dal. † **1:7** Mənjay Zakari 12.10; Zeŋ 19.37.

⁸ Bay Melefit àdām ahkado : « Bay ya ti ànjæki ka magray zlam dek ni ti nu. Bay ya ti emendeveriṅ zlam dek ni ti nu gani daya. » Naṅ ti naṅ àbu kwa ahaslani, naṅ àbu nihi, amələbu kama daya. Naṅ njəda-njədani, agur zlam dek.

Yezu àṅgazlivu ana Zen

⁹ Àdām ma hini ti nu Zen wur ga məṅ gekəli. Leli dek ti məbu ka ahar bəlaṅ akaba Yezu *Krist akada mis bəlaṅ. Nahkay ti leli məbum macakumkabu daliya ka ahar bəlaṅ, məgrumoru təwi geli ka ahar bəlaṅ, məmbrəṅum do. Leli məbu ka ahar bəlaṅ a Məgur ga Yezu bu, naṅ Bay geli daya. A vad nahaṅ təgəs nu, tòru àna nu ka had Patmos e kidiṅ ga yam bu. Təgəs nu ti adaba nəbu nəhi ma ge Melefit ana mis, nagrakia sedi ka Yezu a palam. ¹⁰ Nu nəbu eslini ti kà fat ga Bay geli nahəma, *Məsuf ge Melefit àgəs nu. † Eslini nìci dəṅgu ga maslaṅa kələṅ goro, naṅ àbu ahənday kay kay akada ge mezlelim ni. ¹¹ Àhu ahkado : « Ere ye ti kipi ni ti bəki ka wakita, kəslərikaboru ana ndam məfəku ahər ya təbu *təcakalavu a kəsa adəskəlani ni bu : Efez, Simiriṅ, Pergam, Tiyatir, Sart, Filadelfi akaba Lewədisi ni. »

¹² Nàra nìcia ma na ti nàmbatvu ge mipi maslaṅa ya ti azlapay ni. Nàra nàmbatva zla ti nìpi *ceṅgel adəskəla mabəhadkiani ka zlam ga

gru agavəla. ¹³ Nìpi maslaṅa nahaṅ, àṅgazlivu akada mis hihirikenì micikenì e kidiṅ ga zlam ya təbəki ceṅgel ni bu. Maslaṅa gani nani ti àfakabu azana zəbalani cekw ka aləṅ ga asak, gugum məwəlani àna maslpara ga gru. ¹⁴ Məhər ga ahər gayəṅ ni bəd-bəd talla, bəd-bəd gani àtama ge sləzi a. Eri gayəṅ ni asladay akada ga aku ni. ¹⁵ Asak gayəṅ ni nduza akada ga ara ya ti təzaya a aku ba ni, dəṅgu gayəṅ ni ahənday akada ga yam ya ti acuhway kay a zalaka bu ni. ¹⁶ Boṅgur təfəṅ a ahar ga dəf bu adəskəla, maslalam ahəraya a ma gayəṅ ba, ma ga maslalam ni cecəeni məzumani. Meleher gayəṅ ni asladay akada ga fat wis-wiseni ni. ¹⁷ Nàra nìpia naṅ a nahkay ti nədəd kà asak gani akada nu məmətani. Naṅ ti ni àfəku ahar ga dəf gayəṅ, àhu : « Aṅgwaz àwər kur ba. Wudaka zlam dek ànjæki ti nu nəbu àndava ; ka mandav ga zlam dek day nu anələbu. ¹⁸ Bay ya ti naṅ àbu àna sifa ni ti nu ; nəməta mək nəṅgaba, nahkay ananjəhad àna sifa ga kaṅgay-kaṅgayani. Nəgur kisim akaba mələṅ ge *kisim daya. ¹⁹ Nahkay zla ti zlam ye kipi ni dek bəki ka wakita : bəki ere ye ti naṅ àbu agravu nihi ni akaba ya ti ara agravu wudak ni dek. ²⁰ Àki ka boṅgur adəskəlani ya kipi a ahar ga dəf goro bu ni akaba àki ka zlam ga gru adəskəlani ga məbəki ceṅgel adəskəlani

‡ 1:10 Fat ga Bay geli ti fat ga ladi, adaba ka fat gani nani ti Yezu àṅgaba e kisim ba.

nahəma, ma maŋgahani gani ti nihi : boŋgur adəskəlani ni ti *məslər ge Melefit, təfi ahàr ana ndam goro a kəsa adəskəlani bu ni. Ceŋgel adəskəlani ni ti ni ndam goro ya *təcakalavu a kəsa adəskəlani ni bu ni. § »

2

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan̄ ya təcakalavu e Efez ni

¹ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu e Efez ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti boŋgur təfəŋ a ahar ga dəf bu adəskəlani, asawaday e kidin̄ ga zlam ga gru adəskəlani ga məbəki *ceŋgel adəskəlani ni bu ni. Pakama gayan̄ ni ti nihi, ² àdəm : Nəsəra təwi gayak ya kagraj na, nak kəbu kagraj təwi àna njədə, kəbu kebesey, kəbi kəvi divi ana ndam cuday ga məhurkiviyan̄i ke kəli bi daya. Ndam ya tādəm nday ndam *asak goro, ay nday ndam asak goro do ni ti kāmənjaləŋaba kà tay a, kəsəra nday ndam masəkad malfađa masakani. ³ Nak kəbu kebesey, kəcaka daliya azuhva nu a, kāmətaḅ ndo.

⁴ « Ay ti zlam àbu bəlan̄ kàgudara, nəhukki : Kàwayay nu akada ya kàwayay nu enjenjeni ni va do. ⁵ Jalaki ahàr ka manjəhad̄ gayak ye enjenjeni ni, ŋga pi kəŋgoya kələŋ a ni day ti. Mbatkaba majalay ahàr gayak a, gray təwi akada ya kəgray enjenjeni ni. Tigi ti kāmbatkaba majalay ahàr a do nahəma, anara afa gayak a, nara nəzaba ceŋgel gayak na akaba məlan̄ ya tafəkadki na. ⁶ Ay zla nahəma, zlam nahəŋ àbu bəlan̄ nazləbaki kur : ere ye ti ndam Nikolas * təcahi ana mis ni ti kàwayay do ferereri akada goro ya nəwayay do ferereri ni.

⁷ « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mīci ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni.

« Maslaŋa ya ti èyefiŋa kà zlam magudarana nahəma, anəvi divi ga məzum bəza ga məŋgəhaf ya àbu a məlan̄ sulumani ge Melefit bu ni. Bəza ga məŋgəhaf nani ti avi sifa ana mis. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan̄ ya təcakalavu e Simirin̄ ni

⁸ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu e Simirin̄ ni.

§ 1:20 Məslər ge Melefit ya təfi ahàr ana ndam ga Yezu a kəsa adəskəlani bu ni : mis ndahan̄ tādəm məslər ya afi ahàr ana ndam ga Yezu a kəsa nahəŋ bu ni ti mis hihirikeni ya təgur mesedi ni dək ; mis ndahan̄ ti ni tādəm məslər ti, ndam ge mesedi ni dək akaba məslər məslərani ya àfi ahàr ana tay ni. Ay pakama ge Zeŋ ya abiki ana məslər ya àfi ahar ana ndam ge Melefit a kəsa nahəŋ bu ni ti, àhi ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gani nani bu ni akada nday dək mis bəlan̄. * 2:6 Leli məsər ere ye ti ndam Nikolas tādəm ni do, ay məsəra nday ndam magudar zlam ya tādəbay divi ga Yezu do ni.

Pakama gani nani ti ga Bay ya ti ànjəki ka magray zlam dek, emendeveriŋ zlam dek, naŋ gani ya àmət mək àngaba e kisim ba ni. Pakama gayan ni ti nihi, ⁹ àdəm: Nəsəra daliya gayak ya ti kacakay na, nəsəra nak talagani. Ay ge jiri nahəma, zlam gayak àbu. Nəsəra ma magədavani ya mis tekelkəkuyi na daya. Ndam ya tekelkəkuyi ma ni tādəm nday ndam *Zude, ambatakani do nday ndam Zude do, nday ndam ya təcakalavu ga madəbay *Seteni ni. ¹⁰ Anŋwaz àwərfəŋa kur ka daliya ya akacakay ni ba. Sərumki: Seteni aməbiyu ndam gekəli ndahan kay a daŋgay vu, awayay ti ahəlfəŋa eyu kə kəli a. Akəgrum daliya vad kru. Ku takad kur nəŋgu ni, kəmbərəŋ məfəku ahər ba. Kəmbərəŋ məfəku ahər ndo nahkay nahəma, anəvuk sifa ga sulum adaba kəyefiŋa kə zlam magudarana.

¹¹ « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mīci ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni.

« Maslaŋa ya ti èyefiŋa kə zlam magudarana nahəma, ku tamal àməta nəŋgu ni amanŋaba, aməmət day-day va do, *kisim ye cə ni amazay naŋ do. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan ya təcakalvu a

Pergam ni

¹² Àhu keti: « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Pergam ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti naŋ àbu àna maslalam ma gani cecəeni məzumani ni. Pakama gayan ni ti nihi, ¹³ àdəm: Nəsəra mələŋ manjəhad gayak a, nak ka mələŋ ge *Seteni, kərsi gayan àbu eslini. † Təkad Antipas ti afa gekəli eslini ka mələŋ ge Seteni ya anjəhad ni. Antipas ti bay magrakua sedi a, àmbrəŋ nu ndo. Ku tamal təkada naŋ a nəŋgu ni nak day kəmbərəŋ nu ndo simiteni, kəbu kəfəku ahər kekileŋa.

¹⁴ « Ay ti zlam àbu kəgudara, nəhukki: mis ndahan təbu afa gayak ti tэгəskabá ere ya *Balam adafaki na. Àhi ana bay Balak mągosay ndam *Izireyel ti təhəpəd aslu ga pəra akaba təgray mesəwehvu. ¹⁵ Mis ndahan təbu afa gayak tэгəskabá ere ye ti Nikolas ‡ adafaki na daya. ¹⁶ Nahkay nəhuk: Mbatkaba majalay ahər gayak a. Tigi ti kəmbatkaba do nahəma, nara afa gayak a wudak, nara nakadvafeŋva kə ndam gayak na àna maslalam ya ahəraya a ma goro ba na.

¹⁷ « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mīci ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi

† **2:13** A Pergam ti mələŋ gədakani ge meviyekiki zlam ana Zəs melefit gədakani ga ndam Gres ni àbu. Ahay nahən àbu, tazləbavù bay gədakani ga ndam Rom ni akada naŋ melefit eslini. Yezu adəm kərsi ge Seteni àbu a Pergam ti azuhva zlam nday nani. ‡ **2:15** Mənjaki ke ere ye ti məbəkiani ka 2.6 ni.

ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni.

« Maslaṅa ya ti èyefiṅa kà zlam magudarana nahəma, anəvi *man maṅgahani ni. Anəvi koskosay daya : ka koskosay gani nani ti slimi məweni àki məbəkiani. Maslaṅa ya àsəra slimi gani nana ni ti àbi, si asər ti maslaṅa ya ti təvia akur gani nana ni kwa. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan̄ ya təcakalavu a Tiyatir ni

18 Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Tiyatir ni. Pakama gani nani ti ga Wur ge Melefit, naṅ ya ti eri gayan̄ asladay akada ga aku ni, asak gayan̄ ni akada ga ara sulumani ni. Pakama gayan̄ ni ti nihi, 19 àdəm : Nəsəra təwi gayak ya kagra y na, nəsəra kəbu kawayay mis, kəbu kəfəku ahàr, kəbu kebesey zlam dek, kəbu kəfi ahàr ana təwi daya. Nəsəra təwi gayak ya kagra y nihi ni àtama ya kàgrabiya enjenjeni na.

20 « Ay ti zlam àbu kàgudara, nəhukki : kəvia divi ana Zezabel, wal ya àdəm naṅ bay mahəṅgaray *pakama ge Melefit na. § Ambatakani do wal nani ti naṅ àbu adəfiki zlam ana ndam məgru təwi ge mesipet tay àna naṅ. Awayay ti tâgray mesəwehvu akaba tãhəpəd aslu ga pəra.

21 Nəvia sarta ti māmbatkaba majalay ahàr gayan̄ a, ay ti kekileṅa àcuḥway do ; agroru mesəwehvu gayan̄ zlam gayan̄. 22 Nihi nahəma, nara nəfəki arməwər, ara acakay daliya ka slalah gayan̄. Ndam ya tagrafəṅa mesəwehva ni tigi ti tāmbatkaba majalay ahàr gatay a ndo, təmbrəṅ təwi gatay magədavani nani ndo ni ti atəcakay daliya daldal daya. 23 Nara nabazlfəṅa bəza dek daya, ti ndam ya təfəki ahàr ke Melefit, təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni dek tara təsər : bay ya ti àsəra majalay ahàr ge mis a akaba zlam ya mis tawayay na ti si nu kwa. Lekələm dek anəpəl kəli, ku way way do ke təwi gayan̄ ya àgray ni.

24 « Lekələm ndam Tiyatir ndahan̄ ni kəbum kəfumki ahàr ke Melefit. Lekələm ti kicəmiki ma ga wal ni ndo, kàcahum ere ye ti mis nday nani tədəm zlam maṅgahani ge *Seteni ni ndo. Lekələm nahəma ere ye ti nəhi ana kəli grum ni ti àbi. 25 Ay ti ere ye ti nəhi ana kəli ni ti nihi : Gəsumkabá ma ya nəhi ana kəli na, kəmbrəṅum ba duk abivoru ana sarta goro ya anəṅa ni.

26 « Maslaṅa ya ti èyefiṅa kà zlam magudarana, àgəskabá ere ye ti nawayay na duk abivoru ana vad gayan̄ a nahəma, anəvi nḣəda ga məgur jiba gərgərani.

§ 2:20 Zezabel ti wal ga bay Akab ga had Izireyel ahaslani (1 Bəbay 16.31). Zezabel ti wur Izireyel do, ahəṅgrioru ahàr a had ana Bal melefit ga ndam Kanaṅ. A Wakita ge Melefit bu ni ti wal ya agosay mis ti tādəbay divi ge Melefit ba ni lu təzalay naṅ Zezabel.

27 Maslaṅa nani ti emigi bay bilek-bilekeni, amahətay jiba nday nani àna aday ga ara ; aməgri ana tay ti akada ga maslaṅa ya ti eheḅkaba misek ge elibisl a təzlu-təzlu ni. * 28 Anəvi njəda ga magray zlam nday nani akada ga Baba ya àvu ni. Maslaṅa nani ti anəvi bamti ya ti acalaya ge dæna ni daya. †

29 « Maslaṅa ya ti slimi àfəṅ ge mici zlam nahəma, mīci ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni. »

3

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan ya təcakalavu a Sart ni

1 Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Sart ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti məsuf ge Melefit təfəṅ adəskəla akaba boṅgur təfəṅ adəskəlani ni. Pakama gayan ni ti nihi, àdəm : Nəsəra təwi gayak ya ti kagraj na. Mis tədəm nak ti kəṅgəta sifa, ambatakani do nak məmətani sawan. 2 Nak kəbu kendevertu wudak, ay ti cikaba. Zlam nahan əgəjənifuka, àmət ndo, ay ahər àdəm zay njəda gayak, do ni ti zlam gani nani day ara amət. Nəmənjaləna ana təwi gayak na, nipi ti èsli arəna kə meleher ge Melefit goro do. 3 Sərki ka ma ge

Melefit ya ti kici ahaslani ni. Sərki ahəmamam kəgəskabu ma gani ahaslani ni. Kəsərki ti gəskabá, mbatkaba majalay ahər gayak na. Tigi ti kipiḅekvu do nahəma, anara afa gayak a. Anara ti akada ga zal akal ni, akəsər sarta gani do. 4 Ay ti ndam gayak ndahan 6al təbu a Sart ti azana gatayani təgəs arda ndo. Nday məbakabu azana bəf-bədani, amasawaday akaba tay, adaba tisliki tata.

5 « Maslaṅa ya ti èyefiṅa kà zlam magudarana nahəma, aməbakabu azana bəf-bədani, anəbəkia slimi gayan ka wakita day-day do. A wakita nani bu ni ti nəbəkia slimi ga ndam ya təṅgəta sifa ni. Kə meleher ga Baba akaba kə meleher ga məslər gayan nahəma, anədəm vay-vay nan ti mis goro.

6 « Maslaṅa ya ti slimi àfəṅ ge mici zlam nahəma, mīci ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan ya təcakalavu a Filadelfi ni

7 Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Filadelfi ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti nan *njəlatani, nan jireni ni, nan ti lekili ga bay Devit àfəṅ a ahar bu . Tamal àzləkaba mahay a ti maslaṅa nahan àzləkvu koksah, tamal

* 2:27 Mənjay Limis 2.8-9. † 2:28 Bamti ya ti acalaya ge dæna ni ti Krist. Mənjay Maṅgahani 22.16.

àzlək̀v̀a day maslaṅa nahaṅ
 àzlək̀aba koksah. Pakama
 gayaṅ ni ti nihi, ⁸ àdəm :
 Nəsəra t̀w̄i gayak ya kagra
 na. Nəsəra njəda gayak àhəca,
 akaba nani dek kəmbrəṅ nu
 ndo, kəgəskabá pakama goro
 a. Nihi nahəma, nəzlək̀ukaba
 mahay a, maslaṅa ya ti esliki
 məzlək̀vu mahay nani ti
 àbi. ⁹ Nəhuk nahəma, ndam
 ya təcakalavu ga madəbay
 *Seteni, t̀dəm nday ndam
 *Zude ambatakani do tasəkad
 malfada, nday ndam Zude
 do ni, ere ye ti anəgri ana
 tay ni nihi : anəfəki ṅgasa ka
 tay, ti t̀ara t̀abəhaduk mirdim
 meleher ndiḃa ndiḃa ana
 had. Nahkay ti atəsər nu
 nəbu nawayay kur. ¹⁰ Nak ti
 kəgəskabá pakama goro na,
 kəmbrəṅ ndo. Nahkay nu
 day anahətay kur ka sarta ga
 daliya ya amərəkia ka ndam
 ga duniya dek ni, anəmbrəṅ
 kur do. Daliya gani nani ti
 ecirkaba mis a : mis ndahaṅ
 goro, mis ndahaṅ ti ni goro
 do. ¹¹ Nu nəbu naṅga wudak.
 Gəskabá ma ya ti nəhuk na
 lala, kəmbrəṅ ba. Nak kəbu
 àna sifa ya nəvuk ga sulum
 adaba kèyefiṅa kà zlam magu-
 darana ni : tigi ti kəmbrəṅ ma
 goro ndo nahəma, maslaṅa
 àbi amazfuka sifa gani nana
 bi.

¹² « Maslaṅa ya ti èyefiṅa
 kà zlam magudarana
 nahəma, anafəkad naṅ, emigi
 medikedik ga *ahay gəfakani
 ge Melefit goro ni, amanjəhad
 a məlaṅ sulumani nani bu
 ga kaṅgay-kaṅgayani. Anəbəki
 slimi ge Melefit akaba slimi

ga kəsə gəfakani ga bay Mel-
 efit goro ka naṅ. Kəsə gani
 nani ti Zeruzalem məweni
 ya ti Melefit aməslərbiyu ka
 had ni. Anəbəki slimi goro
 məweni ka maslaṅa nani
 daya.

¹³ « Maslaṅa ya ti slimi àfəṅ
 ge mici zlam nahəma, m̀ici
 ere ye ti Məsuf Njəlatani ahi
 ana ndam goro ya təcakalavu
 a kəsə gərgərani bu ni. »

*Ma ga Yezu ya àhi ana
 ndam gayaṅ ya təcakalavu e
 Lewudisi ni*

¹⁴ Àhu keti : « Biki pakama
 hini ana *məslər ge Melefit
 ya abi slimi ana ndam goro
 ya *təcakalavu e Lewudisi ni.
 Pakama gani nani ga Bay ya
 ti təzalay naṅ “Aya Nahkay !”
 ni. Naṅ Bay magray sedi
 jireni, àsəkad malfada do,
 ere ye ti Melefit àgraya ni
 dek ti ahar gayaṅ àkibu daya.
 Pakama gayaṅ ni ti nihi,
¹⁵ àdəm : Nəsəra t̀w̄i gayak
 ya kagra na : nak liṅ-liṅ do,
 nak war-war do daya. Hojo
 nak liṅ-liṅ ahkay do ni nak
 war-war. ¹⁶ Ay ti nak liṅ-
 liṅ do, nak war-war do, nak
 luḃuk-luḃuk, nahkay ti nara
 nahəṅgaya kur a ma goro ba
 tuwəd. ¹⁷ Kəbu kədəm elimeni
 gayak àbu, kəṅgəta zlam a, ere
 ye ti ahəcukkiyu ni àbi. Am-
 batakani do ṅgay nak kəbu
 kasay cicihi, araṅa gayak àbi,
 nak talagani, nak wulufani,
 nak a mahayma ti kəsər do.
¹⁸ Nihi zla nahəma, nawayay
 ti ra afa goro a, səkum gru
 masladani, ègi njəlalatani a
 aku bu ni. Nahkay ti ekigi bay

ge elimeni ededij ededijeni. Sækum azana bæd-bædani ti kâbakabu, kênghah vu gayak nahkay ti akagray mimili va do. Sækum haf ge eri daya ti kâgraki ke eri gayak ni, nahkay ti ekipi divi. ¹⁹ Nu ti ndam goro ya nawayay tay ni tamal tàgudara zlam a ti nêhiki ana tay, natraðki tay. Nahkay ti mbatkaba majalay ahâr gayak a, kava njan-njan ga magray tûwi a. ²⁰ Ci day, nu hi kâ mahay, nèbu nêzalay. Tamal ti maslaña ècia dênju goro a, àzlakaba mahay a nahêma, nêhuriyu afa gani. Nêhuriya ti nêzum zlam ata nan, nan day azum zlam ata nu.

²¹ « Maslaña ya ti èyefiña kâ zlam magudarana nahêma, anêvi divi ga manjêhadani e kêrsi ga bay bu akaba nu a bay goro bu. Amanjêhad ti akada goro ya ti nèyefiña kâ zlam magudarana, nâra, nu nèbu manjêhadani e kêrsi ga bay bu akaba Baba ni.

²² « Maslaña ya ti slimi àfêj ge mici zlam nahêma, mîci ere ye ti *Mêsf Njêlatani ahi ana ndam goro ya têcakalavu a kesa gergêrani bu ni. »

4

Mahay mæzlakabana e melefifit ba

¹ Àra àhua ma na nahkay ti nîpi mahay mæzlakabana e melefifit ba. Eslini dênju ga maslaña àhênday akada ga mezlelim ni. Dênju nani ti ga maslaña ya ti àhu ma enjenjeni ni. Àhu ahkado :

« Cêlaya ahalay ha. Kêcêlaya ti nêðefukki zlam ya ti amagravu ni. »

² Eslini *Mêsf ge Melefifit àgês nu hûya, mæk nîpi kêrsi ga bay mafêkadani e melefifit bu, maslaña àvu manjêhadviyani dêgama. ³ Maslaña gani nani ti àbêlay kay akada ga akur sulumani ya têzalay zespi ni, akada akur ya têzalay sarduwan ni daya. Kêrsi gani nani ti makwal èvelij tekesl. Makwal ni asladay akada ga akur ya têzalay imarot ni. ⁴ Kêrsi ndahan kru kru cû mahar fad táfêj kâ gêvay ge kêrsi nani têvelij carra, mis gêðákani têvu dêgama dêgama manjêhadviyani. Nday mæbakabu azana bæd-bædani, mefedey ahâr àna elpindij ga gru. ⁵ A kêrsi gani nani ye e kidij bu ni ti avêr abay aku, dênju tahênday, avêr adi aday. Eslini cêngel têbu adêskêla têsладay mêlan kama ge kêrsi ga bay ni. Cêngel nday nani ti *Mêsf ge Melefifit adêskêlani ni. ⁶ Zlam nahân àvu kama ge kêrsi ga bay ni, ere gani akada dêluv, asladay mêlan akada ga kutrum ni, ahêlaba eri a vêrut.

Zlam ndahan têbu fad, nday àna sifa, táfêvù kêrsi ni e kidij vu kâ palahar gani fadani ðek. Zlam gani nday nani ti meleher gatay akaba alêj gatay ni ðek eri trakokwa trakokwa. ⁷ Zlam bêlan gani têzavu ata mazlahku, ye cû ni têzavu ata wur kokur, ya mahkêr

ni meleher gani t̄azavu ata ge mis, ya faɗ ni ti ni t̄azavu ata m̄aj̄ovu ka ya ti m̄aj̄ovu ni ah̄er ni. ⁸ Zlam nday nani faɗani ni k̄ar̄pasla t̄əf̄əŋ k̄a tay muku muku, vu gatay ni ɗek eri trakokwa, gwar a huɗ bu akaba gwar ka dala ɗek. M̄əlafat akaba m̄əlavaf̄ gani do ɗek tidi limis, t̄əmbr̄əŋ do, t̄əbu t̄əɗəm :

« Bay geli Melef̄it, nak Bay nj̄əɗa-nj̄əɗani, nak k̄əbu nj̄əlata, nj̄əlata, nj̄əlata.

Nak ti kwa ahaslani nak k̄əbu, nak k̄əbu nihi, ak̄ələbu kama daya. »

⁹ Zlam nday nani faɗani t̄əbu tidii limis ana Bay ya ti naŋ əbu manj̄əhadani ɗəgama e k̄ər̄si ga bay bu, naŋ əbu əna sifa, əm̄ət ɗay-ɗay do ni. K̄əla ya ti tidii limis ga mazl̄əbay naŋ akaba t̄əgri s̄əsi nahkay ni ti ¹⁰ nday ḡəɗəkani kru kru c̄ə mahar faɗani ni tab̄əhad̄i mirdim ana Bay ya ti naŋ manj̄əhadani ɗəgama e k̄ər̄si ga bay bu, əm̄ət ɗay-ɗay do ni. Tab̄əhad̄i mirdim, tazl̄əbay naŋ. Tab̄əhad̄i elpindiŋ gatay k̄ə meleher ga Bay manj̄əhadani e k̄ər̄si bu ni, t̄əɗəm :

¹¹ « Bay geli Melef̄it, nak k̄əgraya zlam a ɗek.

K̄əgraya zlam a ɗek, nday t̄əbu nahkay ti ka mawayay gayak.

Nahkay zla nah̄əma, k̄islia ti ku way way do m̄əz̄l̄əbay kur,

m̄əɗəm nak ḡəɗəkani, m̄əɗəm nak nj̄əɗa-nj̄əɗani. »

5

Wur T̄əmbak akaba wakita

¹ Eslini n̄ipif̄iŋ wakita mif̄eɗekabani k̄a bay ya ti manj̄əhadani ɗəgama e k̄ər̄si ga bay bu ni a ahar ga ɗaf bu. * Wakita nani ti palahar gani cec̄ueni m̄əb̄əkiani, ma gani mand̄əb̄əŋakabiyani əna zlam m̄əlaŋ ad̄əsk̄əla daya. ² M̄ək n̄ipi *m̄əsl̄ər ge Melef̄it nj̄əɗa-nj̄əɗani əɗəm ma kay kay, əɗəm ahkado : « Way esliki m̄əh̄əlkia zlam ya ti t̄ənd̄əb̄əŋakabiyu wakita ni əna naŋ na ga mepelkaba wakita na tata ni way ? »

³ Ay ti ku e melefit bu, ku ka haɗ, ku a haɗ bu, maslaŋa əbi esliki mepelkaba wakita na ga m̄əm̄ənj̄iyani a huɗ gani vu bi. ⁴ Eslini n̄it̄əwi dal-dal ad̄əba t̄ədi ah̄ər ana maslaŋa ya ti esliki mepelkaba wakita na ga m̄əm̄ənj̄iyani a huɗ gani vu ndo. ⁵ Ay b̄əlaŋ e kiɗiŋ ga nday ḡəɗəkani ni bu əhu : « Kit̄əwi b̄ə. Nihi nah̄əma mazlahku əbu, naŋ ti ge dini ga Z̄əda, naŋ wur huɗ ge Devit ; əyef̄iŋa k̄a ndam ezir ge Melef̄it a. Naŋ ti esliki : ah̄əlkia zlam ad̄əsk̄əlani ya t̄ənd̄əb̄əŋakabiyu wakita ni əna naŋ na ga mepelkabana tata. »

⁶ Eslini n̄ipi Wur T̄əmbak micikeni jika e kiɗiŋ bu kama ge k̄ər̄si ni. Zlam ndahaŋ faɗani ni akaba

* 5:1 Ka sarta ga Yezu ti wakita ɗek z̄əbalani, mis tef̄eɗekabu ; ga m̄əŋḡət m̄əlaŋ ya tawayay ni si t̄əpelkaba kwa ; wakita akada ya kani ni ti t̄əbi.

nday gəđákani ni téveliŋ naŋ.
 Wur Təmbak gani nani ti
 edrem adəskəla. Eri gani day
 adəskəla ; eri nday nani ti
 *Məsuf ge Melefit adəskəlani
 ni, Melefit əslərbiyu tay ka
 həd dek. Wur Təmbak gani
 nani ti amənjavu akada ga
 wur təmbak ya tislina ni.
 7 Wakita ni əfəŋ kə Bay ya
 ti manjəhadani dəgama e
 kərsi bu ni a ahar ga dəf bu.
 Eslini Wur Təmbak nakəŋ
 ərə azay wakita ni. 8 Naŋ
 nakəŋ ərə əza wakita na ti
 zlam fadani ni akaba gəđákani
 kru kru cə mahar fadani
 ni təbəhad mirdim grik kə
 meleher ga Wur Təmbak
 ni. Nday dekeni əna tində
 a ahar bu akaba hijiyem
 ga gru mərəhvani əna tersel
 pisl pisl. Tersel gani nani ti
 zlam mahəŋgalani ga ndam
 ge Melefit ya təhəŋgalafəŋa kə
 Melefit a ni. 9 Nday nakəŋ tidi
 limis məweni, tədəm :
 « Nak ti kislia mazay wakita
 na,
 kislia məhəlkia zlam
 adəskəlani
 ya tandəbaŋakabiyu wakita
 na əna naŋ na daya.
 Adaba təkadə kur a,
 kəmbiaya mis a dek ana Mel-
 efit əna mimiz gayak
 na :
 mis ya təzlapay ma həma ni
 dek, ge dini dek,
 ga jiba dek akaba ga
 həd gərgərana dek,
 kəmbiaya tay a.
 10 Kəgray nahkay ti tigia ndam
 jiba gayak a, nak kəgur
 tay,
 tigia ndam *manjalabakabu
 mis akaba Melefit kə

meleher ge Melefit geli
 daya.

Nday gani etigi bəbay ka
 həd. »

11 Eslini nipi məslər ge Mel-
 efit miliyem ehimeya, təcalvu
 do, nici limis gatay ya tidi
 ni. Nday nakəŋ téveliŋi ahər
 ana kərsi ni, ana zlam fadani
 ni, akaba ana gəđákani ni.
 12 Nday nakəŋ təbu tidi limis
 kay kay, tədəm :

« Wur Təmbak ya təkadə ni əslia
 ti mis təhəŋgrioru ahər
 a həd,

təzləbay naŋ akaba tidi limis,
 adaba naŋ njədə-njədani,
 agur zlam dek,
 naŋ əbu əna elimeni, əsərə
 magray zlam a dek. »

13 Eslini nici dəŋgu ga zlam
 ya Melefit əgraya tay a ni dek
 təbu tidi limis. Zlam ya ti
 agavəla ni, ya ka həd ni, ya a
 həd bu ni akaba zlam ya ti a
 dəluv bu ni tədəm :

« Məzləbum Bay ya ti e kərsi
 bu ni,
 məzləbum Wur Təmbak ni
 daya.

Məhəŋgrioru ahər a həd ana
 tay adaba nday təgur
 zlam dek.

Mətəkumi ahar ana tay daya.
 Məgrum zlam nday nani dek
 ga kaŋgay-kaŋgayani. »

14 Zlam fadani nakəŋ
 tədəm : « Aya nahkay ! » Tərə
 tədəma nahkay nahəma,
 gəđákani ni təbəhad mirdim
 meleher ndiəba ndiəba ana
 həd ana Bay ya e kərsi bu ni
 akaba ana Wur Təmbak ni,
 təhəŋgrioru ahər a həd ana
 tay.

6

Wur Təmbak ni ezliri ana mepelkaba wakita

¹ Eslini nipi Wur Təmbak nakəŋ azəkia zlam mandəbaŋakabiyu wakita na bəlaŋ gana. Àra azəkia nahəma, nìci zlahay ga zlam bəlaŋ e kidiŋ ga zlam fadani ni bu ahənday kay kay akada ga avər ya adi aday ni, àdəm : « Ra ! » ² Nipi ti pilis bəf-bəfani, mis àki digusa manjəhadani, aləka àfəŋ a ahar bu. Təvia elpindiŋ a, adaba esliki meyefiŋeni kà zlam dek, àsləka òru ga makadvani ti mēyefiŋ ka zlam keti.

³ Eslini Wur Təmbak ni azəkia zlam mandəbaŋakabiyu wakita ye cə na. Àra azəkia ti nìci dəŋgu ga zlam ye cə e kidiŋ ga zlam fadani ni bu ni, àdəm : « Ra ! » ⁴ Nipi pilis nahəŋ ndizeni àhəraya, mis àki digusa. Maslaŋa gani nani ti təvia maslalam gəfakana, təvikiva njəda ga məzəkibiyu silik ke mis ka had a ti t̄abazlvu e kidiŋ gatay bu.

⁵ Eslini Wur Təmbak ni azəkia zlam mandəbaŋakabiyu wakita na ya mahkər na. Àra azəkia ti nìci dəŋgu ga zlam ya mahkər e kidiŋ ga zlam fadani ni bu ni, àdəm : « Ra ! » Nəmənloru mək nipi pilis diliŋ-diliŋeni àhəraya, maslaŋa àki digusa, kilu àfəŋ a ahar bu ga makay zlam.

⁶ Nici dəŋgu ga maslaŋa ahəndabiyu e kidiŋ ga zlam fadani ni bu, àdəm : « Siŋgu ge t̄awi ga rukani asəkum *alkama agodu bəlaŋ ciliŋ,

tamal hay ti ni agodu mahkər ciliŋ. » Àhi ana bay ya ti naŋ ke pilis ni keti : « Zum nday ata amal nahəma kijifiŋ ba. »

⁷ Eslini Wur Təmbak ni azəkia zlam mandəbaŋakabiyu wakita ya fadani na. Àra azəkia ti nìci dəŋgu ga zlam ya fadani ni àdəm : « Ra ! » ⁸ Nəmənloru mək nipi pilis azavu ata azək àhəraya, maslaŋa àki digusa. Slimi ga bay nani Kisim, mələŋ ge *kisim adəboru naŋ kələŋ. Təvia njəda ana tay ka palahar ga had bəlaŋ a hud ga fadani ba ga mabazl mis àna maslalam a, àna ləwir a, àna arməwər gərgərana. Təvia njəda ana tay ga magray ti zlam ge gili cudayani t̄abazl mis daya.

⁹ Eslini Wur Təmbak ni azəkia zlam mandəbaŋakabiyu wakita ya zlamani na. Àra azəkia ti nipi diksi ga ndam ya t̄abazl tay adaba t̄əgəskabá ma ge Melefit a akaba t̄əgrakia sedi a ni. Nday ti t̄əvu a hud ga mələŋ *meviyekiki zlam ana Melefit ni bu. ¹⁰ Nday nakəŋ t̄əzlah kay kay, t̄ədəm : « Bay geli gəfakani, nak jireni, nak *njelatani ; akagrafəŋa seriya kè mis ya t̄əbu ka had, t̄əbazl leli na ti ananaw ? Akatraɔvù tay ti ananaw ? »

¹¹ Tàra t̄ədəma ma na nahkay nahəma, t̄əbəkì azana bəf-bəfani ka tay dek, t̄əhi ana tay ahkado : « Bəsəma àkiva gūzit, adaba bəza ga məŋ gekuli ndahaŋ t̄əbu t̄əgri t̄əwi ana Melefit akada gekuli ni, Melefit àvia divi ana mis a ti t̄əbazlkivu tay ke kuli. Ahər

àdám tâbazlaba tay a ðek day kwa. »

¹² Eslini nîpi Wur Tëmbak ni, àzækia zlam mandëbanjakabiyu wakita ya muku na. Àra àzækia ti had àdaday kay kay. Fat ègi diliñ-diliñ akada jembey. Kiyi day ègi ndize akada mimiz. ¹³ Bonjur tâtëdbyu e melefít bu, tàdëgaya ka had a akada ga bëza ga *wëruv manjalakani ya amëd gëdákani abafëña tay kà mën gana ni. ¹⁴ Hud melefít èfedevu akada ga wakita ya efedevu ni, àslëkaba eslina. Hëma akaba had ya e kidin ga dëluv bu ni ðek tàslëkaba a mëlän gatay ba. ¹⁵ Bëbay ga had ni ðek, gëdákani, gëdákani ga ndam slewja, ndam ge elimeni, ndam ya njëda àfëñ ka tay ni, mis ndahan ni ðek, evidi akaba nday ye evidi do ni tëbu a ahuzl bu, tëbu e kidin ga hudëkum bu. ¹⁶ Tëhi ana hëma ni akaba ana hudëkum ni ahkado : « Dëdümkiaya ke leli a, ngahumfëña leli kà bay manjëhadani dëgama e kürsi ga bay bu na ti èpi leli ba ; ngahumfëña leli kà Wur Tëmbak na daya, adaba àzuma bëruv a. ¹⁷ Adaba vad mëzum bëruv gatay dal-dalani ènjia. A vad gani nani ti maslänja àbi amatamfëña kà tay a bi. »

7

Ndam ya ti tëhëndakia zlam ge Melefít ka tay a ni

¹ Eslini nîpi *mëslër ge Melefít fad nday jika jika kè sliri ga mëlän fadani ðek.

Nday tëbu tëcafëña amëd ga mëlän na ðek ti àdaday ka had ni ba, ka dëluv ba akaba ka mënghëf ku bëlan ba simiteni. ² Melefít ti Bay ga sifa ; nîpi mëslër gayän nahan keti nan àbu aslëkabiya gwar egezi a, zlam ge Melefít ga mahëndakiani ke mis ni àfëñ a ahar bu. Mëslër nakëñ àzlah kay kay, àhi ana mëslër ndahan fadani ya Melefít àvi njëda ana tay ga magudar had akaba dëluv ni, àhi ana tay ahkado : ³ « Kägudarum had, dëluv akaba mënghëf fan ba, si amahëndakia zlam ge Melefít kè meleher ga ndam mëgri tëwi ana Melefít geli na day kwa. » ⁴ Eslini tëcaluaya mis ya ti tëhëndakia zlam ge Melefít ka tay na : nday dëbu din àna dëbu kru kru fad mahar fad, nday ge dini gërgërani ge Izireyel ni ðek. ⁵ Ge dini ga Zëda mis dëbu kru mahar cü, ge dini ge Rëben mis dëbu kru mahar cü, ge dini ga Gad mis dëbu kru mahar cü, ⁶ ge dini ge Eser mis dëbu kru mahar cü, ge dini ga Naftali mis dëbu kru mahar cü, ge dini ga Manase mis dëbu kru mahar cü, ⁷ ge dini ga Simeyön mis dëbu kru mahar cü, ge dini ge Levi mis dëbu kru mahar cü, ge dini ga Isakar mis dëbu kru mahar cü, ⁸ ge dini ga Zabulon mis dëbu kru mahar cü, ge dini ge Zëzef mis dëbu kru mahar cü, ge dini ge Benjemen mis dëbu kru mahar cü.

Mis macakalavani dal-dal kè meleher ge Melefít

⁹ Eslini nàmənjoru, nìpi mis macakalavani dal-dal, maslaņa àcal tay kok-sah. Nday nani ti mis ga had gərgərani dek, ga jiba gərgərani dek, ge dini gərgərani dek akaba ya təzlapay ma həma gərgərani ni dek. Nday təbu micikeni jika jika kama ge kərasi ga Bay ni, kè meleher ga Wur Təmbak ni. Nday dek məbakabu mægudi bəf-bəfani, ahar ga təba təfəŋ kà tay dek a ahar bu, tazləbay Melefit àna naŋ. ¹⁰ Nday nakəŋ təzlah kay kay, tədəm : « Təhəŋgay leli ti Melefit geli manjəhadani e kərasi bu ni nday ata Wur Təmbak ni. » ¹¹ Eslini nìpi *məslər ge Melefit jika jika tēvelinja ahər ana kərasi ga bay na, ana gədəkani na akaba ana zlam fədani ya àna sifa na. Nday nakəŋ təbəhad mirdim, meleher ndiəa ndiəa ana had, təzləbay Melefit, ¹² tədəm :

« Aya nahkay !

Melefit geli ni, nak a bay
gayak bu, nak kəsəra
zlam a.

Məgruk səsı, məhəŋgrukoru
ahər a had,

adaba kislia ga mægur zlam a
dek, nak njeəa-njeəfani,
nahkay mazləbay kur ga
kaŋgay-kaŋgayani.

Aya nahkay ! »

¹³ Eslini gədəkani bəlaŋ e kidin ga nday kru cə mahar fədani ni bu àhu ahkado : « Mis nday hini məbakabu mægudi bəf-bəfani ni ti ndamam, təsləkabiya eley ? » ¹⁴ Nəhəŋgrifəŋ, nəhi :

« Bay goro, nu nəsar do, nak kəsəra sawaŋ timey. » Naŋ nakəŋ àhu nahəma : « Hini ti ndam ya ti tēbesebiya daliya dal-dalana, təmbrəŋ məfəki ahər ke Melefit ndo ni. Nday gani ti ndam ya təbarafəŋa mægudi gatay àna mimiz ga Wur Təmbak a ti mægudi gatay ni tiği bəf-bəfani ni. ¹⁵ Azuhva nani ti nday təbu kəlavad micikeni kè meleher ge Melefit naŋ manjəhadani e kərasi gayaŋ bu, tazləbay naŋ a ahay gayaŋ bu məlafat akaba məlavad gani do dek. Bay ya ti naŋ manjəhadani dəgama e kərasi bu ni aməfi ahər ana tay. ¹⁶ Ləwir aməwər tay va do, yam day amakad tay va do. Fat akaba endif day atəgri araŋa ana tay do. ¹⁷ Adaba mam, Wur Təmbak micikeni e kidin ge kərasi ga bay ni bu ni aməjəgay tay, aməhəloru tay ka məlaŋ ga yam ya ti aŋgəz, àdəl dəy-dəy do, avay sifa ni. Melefit àna ahar gayaŋ aməgriaba yam tuway ana tay e eri ba dek. »

8

*Wur Təmbak ni èndeveriņa
məzəkia zlam mandəbaŋakabiyu
wakita na*

¹ Eslini Wur Təmbak ni àzəkia zlam mandəbaŋakabiyu wakita ya adəskəlani na. Àra àzəkia nahəma, zlam ya a hud melefit bu ni dek təmbrəŋ madədani, təwər day àbi dədik-dədik, agray minit kru kru mahkər. ² Eslini nìpi *məslər ge Melefit adəskəla

micikeni kè meleher ge Melefit ; tãbi mezlelim adaskála ana tay.

3 Nîpi mæslær ge Melefit nahañ àna hijiyem ga gru a ahar bu ; hijiyem ni ti teviyekviyu haf ya ezi akada ge tersel ni. Mæslær ge Melefit nakəñ àra ècïkfəñ kà gəvay ga zlam ga gru ya teviyekiki zlam ana Melefit ni. Təvia haf ya ezi akada tersel na dal-dal ge meviyekieni ana Melefit ti azək gani mînjikioru ke Melefit, ti Melefit mîci mahəngalay zlam ga ndam gayañ *njəlatani ni dek àna azək ga haf ni. Nahkay mæslær nakəñ èviyekki ka zlam ga gru ya teviyekiki zlam ana Melefit ni, kè meleher ge Melefit nañ dəgama e kərsi gayañ bu. ⁴ Nañ àbu eviyek haf ya ezi akada tersel ni nahkay ti azək gani àhəraya a ahar gayañ ni ba, àcəloru agavəla afa ge Melefit, nahkay Melefit èci mahəngalay zlam ga ndam njəlatani gayañ ni dek. ⁵ Eslini mæslær ge Melefit ni àzay hijiyem ga gru ni, àdaya aku a məlanə ya teviyekiki zlam ana Melefit ni ba, àbiviya e hijiyem ga gru ni vu pisl. Àra àbəviya nahkay nahəma àdəvabiyu ka had. Àra àdəvabiya ti avər àdi aday sak kay, huđ melefit àhənday, avər àbay aku asladay məlanə, had àdaday dal-dal daya.

Mezlelim adaskəlani ni

⁶ *Mæslær ge Melefit adaskəlani ya mezlelim təfəñ kà tay adaskəlani ni

təslamatavu ge mivi mezlelim gatay ni.

⁷ Mæslær ge Melefit ye enjenjeni e kidiñ gatay ya adaskəlani bu ni èvi mezlelim gayañ ni. Àra èvia mezlelim na ti koskosay ga avər, aku akaba mimiz mebedeveni tadəgaya ka had a. Had ni èsevu məlanə mahkər, palahar gani bəlanə aku àzumaba. Kəla məñ ga zlam mahkər lu ti bəlanə e kidiñ gatayani bu aku èviyekaba. Kəzir mideni dek aku ni àzumaba daya.

⁸ Eslini nañ ye cə ni èvi mezlelim gayañ ni. Àra evia ti zlam nahañ gəđakani akada həma, aku àbu azum, tizligiyu a *dəluv gəđakani vu. Nahkay dəluv ni ècekvu məlanə mahkər, palahar gani bəlanə ègi mimiz. ⁹ Kəla zlam ya a huđ ga yam bu àna sifa ni mahkər lu ti bəlanə e kidiñ gatayani bu àmət. Kəla *slalah ga yam mahkər lu ti bəlanə e kidiñ gatayani bu àhuđkaba ŋguc ŋguc.

¹⁰ Eslini nañ ya mahkər ni èvi mezlelim gayañ ni. Àra èvia ti boŋgur gəđakani àtədbiyu e melefit bu. Boŋgur gani nani asladay akada aku ga vala-vala ni. Dəluv ya ka had ya ti yam gani acuhway ni dek ti kəla dəluv mahkər lu boŋgur ni àdəkiaya ka bəlanə gana. Àdəkiaya ka məlanə ga yam ya àdəl do na daya. ¹¹ Boŋgur nani ti slimi gayañ Bilek-bilek, esliñ dəŋgu krec. Kəla dəluv mahkər ya yam gani acuhway ni lu ti bəlanə e kidiñ gatayani bu ni ti yam

gani ègi bìlek-bilekeni. Mis kay tisia yam na. Tàra tisia yam na ti tàməta adaba yam ni ègia esliŋ dənğu krec.

¹² Eslini naŋ ya fađ ni èvi mezlelim gayan ni. Àra èvia ti fat àsladay lala va do, akada ècekvu mahkər, tàməbakia zlam ka palahar bəlan gana. Kiyi day ègia nahkay. Kəla boŋgur mahkər lu ti bəlan e kidiŋ gatayani bu àsladay va do. Nahkay ga məlafat məlan àsladay lala va do akada masladani gani ècekvu məlan mahkər, tàməbakia zlam ka palahar bəlan gana. Məlavaf gani day nahkay.

¹³ Eslini nàmənjoru keti, nipi məjəvu naŋ əbu ahər driŋ a huđ melefıt bu, etəwi kay kay, ədəm : « Wanua ! Daliya ! Daliya àmərəkia ke mis a duniya ba. Məslər ge Melefıt təbu mahkər tıvi mezlelim gatay ni faŋ ndo. Etivia mezlelim gatay na ti mis atəkay daliya dal-dal. »

9

¹ Eslini naŋ ya zlam ni èvi mezlelim gayan ni. Àra èvia ti nipi boŋgur nahan àtədbiyu e melefıt bu, àdaya ka hađ a. Təvia lekili ge *evıf gədəkani ya a huđ ga hađ bu na. ² Nahkay boŋgur ni àzləkaba evıf na. Àra àzləkaba ti azək àhəraya daldal, azək gani akada ga aku kayani ni. Azək ni àsəki fat mək məlan ègi ziŋ-ziŋ. ³ A huđ ga azək ni bu nahəma, eyəw tàməraya ka hađ na dek slir6ıba. Təvia njədə ana eyəw

na ga məbal mis akada ga andra na. ⁴ Təhi ana tay ahkado : « Kəgudarum kəzir ba, kəgudarum mənğəhaf ba, kəgudarum zlam məfətani ndahan ba daya. Grumi daliya ana ndam ya ti tàməndaki zlam ge Melefıt ka tay kə meleher ndo ni ciliŋ. »

⁵ Təvi divi ana eyəw ni ga mabazl mis ni ndo, təvi divi ana tay ga məgri daliya ana mis ni kiyi zlam ciliŋ. Eyəw nday nani ti təbal mis ; məwər gani ti akada ga andra ya əbala mis a ti awər ni. ⁶ A huđ ge kiyi zlamani ni bu ni ti mis ni atadəbay kisim àna ahar gatay, ay ti atədi ahər do. Mis ni atawayay məmətani, ay ti atəmət do, kisim ni amacuhwafəŋa kə tay a driŋ.

⁷ Eyəw nday nani ti təzavu akaba pilis ya takoru àna tay ka kadvu ni. Zlam ndahan təki ka tay ka ahər akada elpindiŋ ga gru. Meleher gatayani day akada ge mis ni. ⁸ Məhər ga ahər gatay day zilip zilip akada ga wəl ni. Aslər gatay ni day akada ga mazlahku ni. ⁹ Gugum gatay ni akada məwəlani àna maslpara ga ara. Dađay ga kərpaşla gatay ni ahənday akada ge seret ya ti təwəlfəŋa tay kə pilis a, tacuhworu àna tay ka kadvu ti tahənday ni. ¹⁰ Hutul gatay ni njədə njədə akada ga andra ni. Nahkay kiyi zlam tisliki məgri daliya ana miş àna məbal mis vəzak vəzak àna hutul gatay ni. ¹¹ Eyəw ni ti nday təbu àna bay gatay. Bay gani nani ti

agur evid gəđakani ya a hud
ga had bu ni. Təzalay nañ àna
ma *Hebri Abadoñ, àna ma
Gres ti ni Apolijon.*

¹² Daliya ye enjenjeni ni ti
àndava. Nihi nahəma, daliya
ndahañ təbu kama cə.

¹³ Eslini məslər ya muku
ni èvi mezlelim gayañ ni.
Àra èvia ti nìci dəngu ga
maslaña àhəndabiyu ka gəjək
ga məlañ fadani ga zlam ga
gru ya teviyekiki zlam ana
Melefit kè meleher gayañ
ni. ¹⁴ Maslaña nani àhi ana
məslər ya muku, èvi mezlelim
ni ahkado : « Picehaba məslər
fadani məwəlani kà gəvay
ga zalaka gəđakani Efret
na. » ¹⁵ Nañ nakəñ àra ècia
ma ya təhi na ti èpicehaba
məslər fadani na. Məslər
nday nani ti Melefit àdaba tay
ga moru mabazl mis a : kəla
mis mahkər lu takad bəlañ
gani. Àdaba tay a nahkay
ti, ti tğray təwi nani ke vi
nani, ke kiyi nani, ka fat
nani, ana njemdi nani daya.
¹⁶ Məslər nday fadani ni ti
ndam slewja gatay təbu dal-
dal, nday àna pilis. Eslini
təhu nday miliyem diñ diñ
cə. ¹⁷ Ere ye ti nipi ni ti nihi :
pilis mis tək ka tay. Mis ni
məwəlvani àna maslpara ga
kadvu. Maslpara gatay ya
təwəlvu àna nañ ni ndize-
ndize akada aku, cekəleti-
cekəleti, azaywur-azaywur.
Ahər ge pilis ni akada ga
mazlahku ni, aku, azək akaba
zlam nahañ ya aku agəs

akada ga asas ya aku agəs ni
tahəraya a ma gatay ni ba.
¹⁸ Zlam nday hini mahkərani
ni ti tğri daliya ana mis dal-
dal : aku, azək akaba zlam
nahañ ya aku agəs akada ga
asas ya aku agəs ni. Təhəraya
a ma ge pilis ni ba, təbazl
mis : kəla mis mahkər lu takad
bəlañ gani. ¹⁹ Nahkay pilis ni
tisliki məgri daliya ana mis
àna zlam ya àniviyu ana tay a
ma bu ni. Hutul ge pilis ni day
zlam ga kadvu, tğri daliya
ana mis àna nañ. Hutul nday
nani akada gavañ, ahər tək
ka tay ga məgri daliya ana
mis àna nañ.

²⁰ Mis ndahañ təgəjənia.
Nday nani ti zlam mahkərani
ya ti təbazl mis ni tğri
araña ana tay ndo. Akaba
nani dek təmbatkaba majalay
ahər gatay na ndo. Nday
təbu tagroru təwi gatay ya
ahaslani ni zlam gatay :
tazləbay seteni, tagray pəra.
Pəra nday nani ti tagraya
tay ga gru a, ndahañ ge
virzegeni a, ndahañ ga akur,
ndahañ ti ni ge biyem. Zlam
nday nani tipi divi do, tici
slimi do, təsawadəy koksah
daya. ²¹ Mis nday nani
ya təgəjəni ni təmbatkaba
majalay ahər gatay na ndo :
təmbrəñ matak gatay ni
ndo ; təbu tabazl mis, tagray
mesəwehvu, tigi akal kek-
ilenja zlam gatay.

10

*Məslər ge Melefit akaba
wakita gəziteni*

* **9:11** Abadoñ, Apolijon : slimi nday nani awayay adəmvaba « Bay magudarkaba
zlam a. »

1 Eslini nìpi *məslər ge Melefit nahan njəda-njədani àhəraya e melefit ba. Məslər gani nani àbakababiyu endəwi ga maklaḅasl, ahər gayan ni mēfēdeni àna makwal, meleher gayan akada fat, asak gayan day təzavu ata arəd ga aku ya agəs zlam gədək ni. 2 Wakita gūziteni àfəŋ kà məslər ni a ahar bu məzləkabana. Àfəkadki asak ga daf gayan ni ka *dəluv gədakani, asak ga gəjar gayan ni ti ni ka had. 3 Nan nakəŋ àzlah kay kay akada ga mazlahku ya avalahay ni. Ara àzlah nahkay ti nìci avər ahəŋgrifəŋbiyu, àdi aday sak adəskəla. 4 Nàra nìcia ga avər ya àdi aday na ti nawayay nəbəkì ere ye ti aday ga avər tədəm ni. Ay ti nìci dəŋgu ga maslaŋa nahan àhəndabiyu e melefit bu, àdəm : « Ere ye ti aday ga avər tədəm ni ti kəbəkì ba, kəhi ma gani ana maslaŋa ba daya. »

5 Eslini məslər ge Melefit ya ti àfəkadki asak bəlan ka dəluv gədakani, asak bəlan gani ti ni ka had ni àtəloru ahar ga daf agavəla, 6 àmbadəy àna slimi ge Melefit dək adaba Melefit ti nan əbu ga kaŋgay-kaŋgayani, àgraya məlan ya agavəla na akaba zlam ya ti a huđ gani bu na đek, àgraya had akaba zlam ya ti təkì na đek, àgraya yam akaba zlam ya ti a huđ gani bu na đek. Məslər ge Melefit nakəŋ àmbadəy, àdəm : « Ere gani ara agravu nihi həya ededīŋ, sarta gani àbi. 7 Ay

ka fat ya ti məslər ge Melefit ya ti adəskəlani ni emivia mezlelim gayan na nahəma, Melefit emendeveriŋ zlam gayan maṅgahani ni. Zlam maṅgahani nani ti àhia ma gana ahaslana ana ndam məgri təwi ya tahəŋgaray *pakama gayan na. »

8 Eslini maslaŋa ya ti àhubiyu ma kwa e melefit bu ni àhu keti : « Ru kaza wakita məzləkabana ya àfəŋ a ahar bu kà məslər ge Melefit micikeni jika, asak bəlan ka dəluv gədakani, asak bəlan gani ti ni ka had na ni. »

9 Nahkay nərəkioru ka məslər nakəŋ, nəhi məvu wakita gūziteni ya àfəŋ ni. Eslini àhəŋgrufəŋ, àhu : « Za ti kəndavù. A ma gayak bu nahəma, amanja new-new akada amu, eminjəa a huđ va ti emigi bilek-bilek. »

10 Eslini nəzafəŋa wakita gūziteni na kà məslər na, nəvi ana ma tiyuk. A ma goro bu nahəma, new-new akada amu, ay nàra nànda ti ègia bilek-bilek a huđ goro ni ba. 11 Təhu keti : « Melefit àdəmkia ma ka jiba gərgərana, ke mis ga had gərgərana, ke mis ya tədəm ma həma gərgərana, akaba àki ka bəbay gatayana đek. Ahər àdəm kəhəŋgri ma gayan nani ana tay kwa. »

11

Ndam sedi cH

1 Eslini təvu fiŋ ga məgur zlam, təhu : « Cikaba, kōru kəgur *ahay gədakani ge Melefit ni akaba məlan

meviyekiki zlam ana naṅ ni àna naṅ. » Tàhu : « Calaba mis ya tàbu tahəṅgalay Melefit a dalaka ga ahay gani bu na daya. » ² Ay ti tàhu : « Kəgur dalaka ya e mite bu ni ba, mbrəṅ nahkay adaba Melefit àmbrəṅja mələṅ gani nana ana nday ya ti nday ndam *Zude do na. Nday gani nani atəzum kəsa *nṅəlatani ni kiyi kru kru faḍ mahar cə. » ³ Tàhu keti : « Melefit àḍəm : “Anəsləröru ndam sedi goro bebem cə məbakabu mbolu ka vu akada ga azana ni, nday gani atəhi pakama goro ana mis vad dəbu àna diṅ diṅ cə àna kru kru muku.” »

⁴ Ndam sedi cəeni ni ti məṅgəhaf cə, məṅgəhaf nday nani ti *oliviye. Nday cəṅgel cə daya. Ndam sedi nday nani təbu micikeni kə meleher ga Bay geli. Bay geli gani agur duniya ni dek. ⁵ Tamal maslaṅa awayay agri cudad ana tay nahəma, aku amahəraya a ma gatay ni ba, emihiriṅ naṅ. Nahkay ndam ezir gatay ni dek atətəmfəṅa kà tay a do, atəmət. ⁶ Ka ya ti ndam sedi cəeni ni nday təbu təhəṅgri ma ge Melefit ana mis nahəma, tisliki məhiani ana huḍ melefit àtədaya avər a ba, mək àtədaya do eḍeḍiṅ, duk abivöru ana mandav ge təwi gatay. Tisliki məhiani ana yam məmbavu mimiz mək ambavu eḍeḍiṅ. Tisliki məhiani ana mis ga duniya ni təcakay daliya gərgərani dek mək təcakay eḍeḍiṅ daya. Tisliki magray zlam akada gatay ya ti tawayay ni.

⁷ Ka ya ti etindeveriṅa məhəṅgri ma ge Melefit ana mis a nahəma, araṅa nahan amahəraya e *evid gəḍakani ya a huḍ ga huḍ bu na. Ere gani nani amakadvu akaba tay, nṅəḍa gayan ni amatam gatay ni, amabazl tay. ⁸ Atəmbərbu kisim gatay ni kà gəvay ge divi a kəsa gəḍakani bu, a kəsa ya ti *tədarfəṅ Bay gatay kà təndal ni bu. Slimi ga kəsa gani nani ti maṅgahani : awayay adəmvaba ti *Sodom, ahkay do ni Ezip. ⁹ Eslini mis ge dini gərgərani ni dek, ga huḍ gərgərani ni dek, ga jiba gərgərani ni dek, akaba mis ya təzlapay ma həma gərgərani ni dek atəmənjaləṅ kə kisim gatay vad mahkər àna telma. Atəcafəṅa mis ge mili tay a. ¹⁰ Mis ga duniya ni dek atəmərövu adaba təbazla ndam sedi cəeni na. Atəmərövu dal-dal, atagray wuməri, atavavu zlam, adaba ndam sedi nday cəeni ni təgria daliya ana tay a dal-dal. ¹¹ Ay kələṅ ga vad mahkərani àna telma nahəma, Melefit àhəṅgrivabiyu sifa gayan ana tay a. Sifa ni àra àhuriviya ana tay a ti ticikaba cəkwaḍ cəkwaḍ. Eslini mis ya ti təbu təmənjələṅ ana tay ni dek aṅwaz àdəgakia ka tay a dal-dal. ¹² Təra ticikaba ti tici dəṅgu ga maslaṅa ahəndabiyu kay kay e melefit bu, àhi ana tay ahkado : « Cəlumbiyu ahalay. » Eslini maklaḅasl àkambah tay, təcəloru àna naṅ e melefit vu. Ka ya ti nday

təbu təcaloru e melefıt vı nahəma, ndam ezır gatay ni təbu tipioru tay. ¹³ Ka sarta gani nani nahəma, had ədadə; kəla ahay kru lu ti bəlan e kidıŋ gatay bu əmbədkaba; mis dəbu adəskəla təməta azuhva ga had ya ədaday ni. Eslini mis məgəjəni gani ya təmət ndo ni təgra aŋgwaz a dal-dal, nahkay təzləbay Melefıt naŋ bəlan agavəla.

¹⁴ Daliya ye cı ni əndava, ay ti bumvu slimi, daliya ya mahkər naŋ əbu ara wudak.

Mezlelim ya adəskəlani ni

¹⁵ Kələŋ gani məslər ya adəskəlani ni əvi mezlelim gayan ni. Ara əvia ti niçi dəŋgu ge mis təhənday kay kay e melefıt bu, tədəm: « Nihı nahəma, njədə ga məgur duniya ni əgia ga Bay geli nday ata Krist *bay gədəkani ya əhəndakia amal gayan a ni. Atəgur duniya dek ga kaŋgay-kaŋgayani. »

¹⁶ Eslini gədəkani kru kru cı mahar fədani manjəhadani e kərsi gatay bu gappa gappa kə meleher ge Melefıt ni təbəhadı mirdim ana Melefıt, meleher gatay ndıba ndıba ana had, təzləbay naŋ, ¹⁷ tədəm:

« Bay geli Melefıt njədə-njədani,

kwa ahaslani nak kəbu, nak kəbu nihı daya.

Məgruk səsi adaba kəgra təwi əna njədə gayak a.

Njədə gayak gani ti dal-dal ətama ge mis na.

Məgruk səsi adaba nak Bay ga zlam dek.

¹⁸ Mis ga had ndahan ni təzumkuka bəruv a dal-dal,

ay nihı ti sarta ga məzumki bəruv gayak ka tay ənjia,

sarta ga magrafəŋa seriya kə mis ya təmət na ni.

Sarta ənjia ge midi zlam ana mis azuhva təwi ya təgruk na;

ge midi zlam ana ndam mahəŋgaray *pakama gayak

akaba ana ndam *njələtani gayak,

nday ya ti təhəŋgrukoru ahər a had,

gədəkani akaba nday ya ti gədəkani do ni.

Sarta ənjia ge mijin mis ya təbu tijin mis ga duniya na. »

¹⁹ Gədəkani nakəŋ təra tındeveriŋa ma gatay na nahəma, *ahay gədəkani ge Melefıt ni əzləkvbaba e melefıt ba; niçi *sahar a ahay gani nani bu. Sahar gani nani adafaki Melefıt *əwəlkabə pakama gayan akaba ge mis a. Kələŋ gani ti avər əbay aku, dəŋgu ge mis əhənday a huđ melefıt bu, avər ədi aday sak kay, koskosay ga avər tədəgaya ka had a kay, had day ədaday.

12

Ata wal nday ata arəŋa gədəkani

¹ Eslini niçi zlam magray ejep nahan aŋgazlavu a huđ melefıt bu. Ere gani nani ti wal, azana gayan ka vu ni fat, a huđ asak gayan bu ni ti kiyi.

Èfedeŷ ahàr gayan̄ ti ni àna boŋgur kru mahar cɚ. ² Wal nani ti nan̄ àna huđ, awayay ewi wur, awər nan̄, nan̄ àbu azlah, etəwi àna nan̄.

³ Eslini zlam magray ejep nahan̄ àŋgazlavu a huđ melefit bu keti. Ere gani nani ti zlam ge gili gəđakani ndize, àzavu ata kurmbu, ahàr tək̄i adəskəla, ahàr ni lu mefeđeni àna elpindiŋ ga bay, edrem tək̄i kru ka ahàr. ⁴ Ere gani nani ti àna hutul ; àsi hutul gayan̄ ni ana boŋgur a huđ melefit bu, nahkay ti kəla boŋgur mahkər lu ti bəlan̄ e kidiŋ gatay bu àdəbiyu ka had. Ere gani nani ècikiŋ kà wal ya ewi wur ni ; ka ya ti emiweya wur na ti andafəŋa səđək. ⁵ Eslini wal nakəŋ èweya wur zalana. Wur ya èweya ni ti njəđa àfəŋ dal-dal ga mahətay mis ga had ga duniya đek àna aday ga ara. Ka ya ti wal ni èweya wur na nahəma, tàzay wur ni ke weceweceni, tōru àna nan̄ kè meleher ge Melefit, Melefit nan̄ àbu man̄jəhadani e kər̄si gayan̄ bu. ⁶ Məŋ ga wur ni ti ni àcuworu a huđ gili vu ; eslini ti Melefit àslamatikabá məlan̄ a. A məlan̄ gani nani bu ni ti Melefit aməfi ahàr vad dəbu àna diŋ diŋ cɚ àna kru kru muku.

⁷ Kələŋ gani silik àgravu e melefit bu. Misel * akaba ndam məslər gayan̄ tàkadvu akaba kurmbu ni, kurmbu ni akaba ndam gayan̄ ti ni tàkadvu akaba tay. ⁸ Ay ti

Misel akaba ndam məslər gayan̄ ni tətama kurmbu na akaba ndam gayan̄ na àna njəđa. Tàgarababiya tay e melefit ba, təvi divi ana tay ga man̄jəhadani eslini va do. ⁹ Tàgarabiyu kurmbu ni ti nahkay. Nan̄ gani ti gəđakani, nan̄ gavan̄ ya ahaslani ni, nan̄ gani ya agosay mis ga had ni đek ni. Gavan̄ gani nani ti slimi gayan̄ *Seteni, nan̄ ya ti àdəmki ma magədavani ke mis kè meleher ge Melefit ahaslani ni. Tizligabiyu nan̄ ka had, nday akaba ndam məslər gayan̄ ni đek.

¹⁰ Eslini niçi dəŋgu ga maslan̄a nahan̄ àhəndabiyu e melefit bu kay kay, àdəm :

« Nihi nahəma, Melefit geli àhəŋga mis a, məsəra nan̄ àtama zlam a đek àna njəđa, nan̄ Bay.

Nihi ti m̄ipia Krist gayan̄ na, àŋgazliaya njəđa gayan̄ na ana leli a.

Adaba mam, tàdəvabiya bay ya ti asəkadki malfada ka bəza ga məŋ geli na ka had a.

Ahaslani nan̄ àbu asəkadki malfada ka tay

kè meleher ge Melefit geli mələfat akaba mələvad gani do đek.

¹¹ Ay ti bəza ga məŋ geli ni tigia tətama nan̄ àna njəđa.

Tətama nan̄ a adaba Wur Təmbak ni àmba tay àna mimiz gayan̄ a,

* **12:7** Ndam Zude tədəm Misel ti gəđakani ga məslər ge Melefit, àfi ahàr ana ndam Zude ti nan̄ (Deniyel 12.1). Mənjaki ke Zud 9.

akaba tãhia ma ge Melefit ana
mis a,
tãhi ana tay ma gani nani ti
ma ge jiri daya.

Nday gani tãdi slimi ana sifa
gatay ndo,

nahkay aŋgwaz àwərfəŋa tay
kè kisim a ndo.

¹² Nihì tàgara Seteni e melefit
ba nahəma,

hud melefit məmərɔvɔ akaba
lekuləm ya kəbum a
hud gani bu ni.

Ay ti lekuləm ya ka had ni
akaba zlam ya a *dəlɔv
gəɖakani bu ni ti

akəgrum daliya adaba Seteni
àhərkiaya ke kulì a.

Naŋ gani ti àzuma bəruv a dal-
dal

adaba àsəra sarta ya təvi ni
àgəjəni gəɖak va do. »

¹³ Ka ya ti kurmbu ni
àsəra tizligabiya naŋ ka had
a nahəma, àcuhwaləŋoru ka
wal ya ti èweya wur zalana
nakəŋ a ni. ¹⁴ Ay ti tãbia
kərpasla ana wal na cə akada
ga məjəvu gəɖakani na, ti wal
ni mähəroru e gili ka mələŋ
gayaŋ ya ti Melefit aməfi
ahər vi mahkər ana telma
ni. Amanjəhad eslini ti driŋ
driŋ akaba gavaŋ ni. Nahkay
gavaŋ ni emisliki mərəkiani
koksah, aməgri araja do.

¹⁵ Eslini gavaŋ ni àvələhaya
yam a dal-dal akada zalaka
ti yam ni mōru mazay wal
ni. ¹⁶ Ay ti had àjənakia wal
na, àdahvu, èsiaba yam ya ti
gavaŋ àvələhaya na. ¹⁷ Gavaŋ
ni àra èpia nahkay ti àzumkia
bəruv ka wal na dal-dal. Bəza
ga wal ni tægəjənia, nahkay
gavaŋ ni aŋgukioru ka tay.

Bəza nday nani ti ndam ya
ti tægəskabá *Divi ge Melefit
akaba pakama ga Yezu a ni.

¹⁸ Eslini kurmbu ni ècìk
jik ka dəŋ-dəŋ ga *dəlɔv
gəɖakani.

13

Zlam araja nday cə

¹ Eslini nipi araja nahan
àhəraya a *dəlɔv gəɖakani
ni ba. Ere gani nani ti ahər
adəskəla, edrem kru. Edrem
ni lu mefeɖeni àna elpindiŋ
ga bay. Ka ahər gayaŋ ni ti
slimi təki məbəkiani ; slimi
nday nani ti ge mindivi
Melefit. ² Ere gani nani ti
akada mavay, asak gani àna
ehəɖ gəɖakani akada ga zlam
ge gili cudayani ni, pakama
gani day akada ga mazlahku
ni. Kurmbu ni àvi njəɖa gayaŋ
ana ere gani nani ; àvi divi
ga manjəhadviyu e kərsi ga
bay gayaŋ vu, àvi njəɖa dal-
dal ga məgur mələŋ daya.

³ Nipi ahər ge ere gani nani
bəlaŋ akada tægria ambələk
a, àməta. Ay ti ambələk ya
təgri ga makad naŋ àna naŋ
ni èpifiŋa. Àra èpifiŋa ti àgria
ejep ana mis ga duniya na
dek ; nahkay ti tægəskabá ma
gayaŋ a, tàɖəbay naŋ. ⁴ Mis ni
dek tàbəhad mirdim, tàzləbay
kurmbu ni azuhva njəɖa
gayaŋ ya àvi ana ere gani
nani ni. Tàbəhad mirdim,
tàzləbay ere gani nani daya.
Təɖəm : « Way azavu ata ere
hini way ? Way akadɔvafəŋva
tata way ? »

⁵ Təvia divi ana ere gani
nana ge miji zlabay akaba

ge mindivi Melefit a. Tàvia divi ga magray tawi gayan a kiyi kru kru fad mahar cə. ⁶ Nahkay ànjəki ka mədəmki ma magədavani ke Melefit, ke slimi ge Melefit, ka məlan manjəhad gayan akaba ka nday ya ti e melefit bu ni. ⁷ Tàvia divi ga makadvana akaba ndam ge Melefit a akaba ge meyefinjeni kà tay a. Tàvia divi ga mægur mis ga jiba gərgərana dek, ge dini gərgərana dek, ga had gərgərana dek akaba mis ya təzlapay ma həma gərgərana dek ni. ⁸ Nahkay mis ga had ni dek atabəhad mirdim kə meleher gayan, atazləbay nan : nday ya ti atazləbay nan ni ti slimi gatay əbi məbəkiani ka wakita ga sifa bi kwa ka mənəkəki ga duniya. Wakita nani ti əfəŋ ka Wur Təmbak ya takad nan ahaslani ni.

⁹ Maslanə ya ti slimi əfəŋ ge mici zlam nahəma, mīci pakama hini ya nədəm ni : ¹⁰ Maslanə ya ti tìweya nan ga mægəs nan ge evidi a nahəma, atəgəs nan, amoru migi evidi ededīŋ. Maslanə ya ti tìweya nan ana maslalam a ti atakad nan əna maslalam ededīŋ. Nahkay ti ahər ədəm ndam ge Melefit tēbesey, təmbrəŋ məfəki ahər ka Yezu ba.

¹¹ Eslini nipi arənə nahan, əhərəya a had ba. Ere gani nani ti edrem təkə cə akada ga wur təmbak ni, ay ti azlapay akada ga kurmbu ni. ¹² Ere gani nani ti àgray zlam ya mis tīpi day-day ndo ni əna njəda ge ere nahan ye enjenjeni

ni. Àgray ti kə meleher ge ere ye enjenjeni ni. Əfəki ŋgasa ke mis ga duniya ni dek akaba zlam ya ka had ni dek ga məhəŋgrioru ahər a had ana ere ye enjenjeni ya ti təgri ambələk ga makad nan mək ambələk gani epifinə ni. ¹³ Ere gani nani ti àgra zlam magray ejep kay kə eri ge mis a ga madafakiani nan əbu əna njəda. Zlam gayan ya àgray, àtama ejep ndahan a ni ti nihi : əzəbiyu aku e melefit bu, əzligaya ka had a kə eri ge mis dek. ¹⁴ Àgosay mis ga duniya adaba tavia divi ga magray ejep kə meleher ge ere ye enjenjeni na. Əhi ana tay ahkado : « Ləmumaya zlam ga pəra azavu akada ere ya təgri ambələk amal amət mək əŋgaba ni. Kələmumaya zlam ga pəra na ti kəhəŋgrumioru ahər a had. » ¹⁵ Eslini tavi njəda ana ere ye cə ni ga məvi sifa ana zlam ga pəra ni. Nahkay zlam ga pəra ni esliki mazlapani, əhi ana mis ti təbazl ndam ya ti təhəŋgrioru ahər a had do ni. ¹⁶ Ere gani nani əfəki ŋgasa ke mis dek, gədəkani akaba nday ya ti gədəkani do ni, ndam ge elimeni akaba ndam talaga, evidi akaba nday ya ti nday evidi do ni, ti təhəndaki zlam ge ere gani nani ka tay ka ahar ga daf ahkay do ni kə meleher. ¹⁷ Maslanə ya ti zlam məhəndakiani ni əki bi ni ti əsəkum zlam koksah, əsəkumoru zlam koksah daya. Zlam məhəndakiani nani ti slimi ge ere nani, zlam

macalani daya.

¹⁸ Ahalay ti ahàr àdám mis tǎjalaki ahàr lala kwa. Maslaña ya ti àsəra zlam a nahəma, aməsər zlam macalani nani. Zlam macalani nani ti slimi ge mis, zlam macalani nani ti diñ diñ muku àna kru kru muku mahar muku.

14

Ndam ge Melefit tidi limis

¹ Eslini nipi Wur Təmbak micikeni jika ka həma *Siyon ; nday akaba mis dəbu diñ àna dəbu kru kru fad mahar fad. Mis nday nani ti slimi ga Wur Təmbak ni akaba ga Bəñani àki məbəkiani ka tay kə meleher. ² Eslini nìci dəngu ge mis àhəndabiyu e melefit bu akada ga yam ya ahənday a zalaka gədakani bu ni, akada ga avər ya adi aday ni. Dəngu gani nani ya nìci ni ti ahənday àbəlay akada ge tindu ya mis tivi ni. ³ Mis nday nani təbu tidi limis məweni kə meleher ga Bay manjəhadani e kürsi gayan bu, kə meleher ge mis gədakani akaba kə meleher ga zlam fadani ni. Limis nani ti maslaña ya àsəra midena ni ti àbi, si nday dəbu diñ àna dəbu kru kru fad mahar fadani ya ti Melefit àmba tay a duniya ba ni kwa.

⁴ Nday gani nani ya tidi limis ni ti nday njələta, təbia slimi àna vu gatay a, təsər wál day-day ndo. Ka məlan ga Wur Təmbak ya akoru ni dek nday nani tadəboru nañ. Nday gani ti Melefit

àmba tay e kidiñ ga ndam ga duniya ba ti tigi ndam gayan, nday akada ma ga zlam ya təvi ana Melefit ni. ⁵ Ndam nday nani ti mis ticiñja ma ga malfada kə tay a day-day ndo, təngəfəña zlam magudarani kə tay a ndo daya.

Məslər ge Melefit mahkər

⁶ Eslini nipi *məslər ge Melefit nahan ahər driñ a hud melefit bu. Məslər gani nani nañ àbu azibiyu *Ma Məweni Sulumani ya amandav day-day do ni ana mis ga duniya ; ana mis ga had gərgərani dek, ana jiba gərgərani dek, ana dini gərgərani dek akaba ana mis ya təzlapay ma həma gərgərani ni dek. ⁷ Məslər ni àzlapay kay kay, àdám ahkado : « Grumfəña anğwaz kə Melefit a, zləbum nañ adaba sarta ya ara agrafəña seriya kə mis a ni ənija. Həngrumioru ahər a had ana Melefit : nañ ti àgraya məlan ya agavəla na, àgraya had a, àgraya *dəluv gədakana akaba àgraya məlan ga yam ndahan a. »

⁸ Eslini nipi məslər nahan àrələñoru, àdám ahkado : « Kəsa gədakani Babilon ni àmbədkaba, àmbədkaba besek-besek. Àchahia magudar zlam gayan akaba hala gayan ana mis ga duniya dek ; hala gani nani ti àmbrəñ day-day ndo. Magudar zlam gayan ni èviyikaba ahər ana mis ga duniya dek akada ga zum na. »

⁹ Eslini nipi məslər nahan ya mahkər àrələñoru. Àdám

ma kay kay, àdám ahkado : « Maslaṅa ya ti ahəŋgrioru ahàr a haď ana araṅa akaba ana pəra gayəŋ, ahkay do ni zlam mahəndakiani gayəŋ ni àki ke meleher ahkay do ni ka ahar nahəma, ¹⁰ amacakay daliya dal-dal adaba Melefit àzumkia 6əruv a. Melefit aməgri daliya ti akada ga zum ya təcakivuvu yam ndo akad mis ni. Ndam nday nani atəhuriyu a aku vu, atəhuriyu a zlam nahanə ya aku agəs akada ga asas ya aku agəs ni vu. Atəcakay daliya kè meleher ga məslər ge Melefit akaba kè meleher ga Wur Təmbak ni. ¹¹ Aku ya aməgri daliya ana tay ni ti azək gani aməcaloru agavəla, amandav day-day do. Maslaṅa ya ti ahəŋgrioru ahàr a haď ana araṅa ni akaba ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere gani nani, ahkay do ni zlam mahəndakiani ge ere gani nani àki ni ti aməpəsaba do, amagra y daliya məlafat akaba məlavaf gani do dek ga kaŋgay-kaŋgayani. »

¹² Nihi ti lekulum ndam ge Melefit ahàr àdám si kebesum kwa, lekulum ya ti kəgəsumkabá *Divi ge Melefit akaba kəfumkia ahàr ka Yezu a ni.

¹³ Eslini nìci dəŋgu ga maslaṅa nahanə ahəndabiyu a huď melefit bu, àhu ahkado : « Bəki ma hini : “Ndam ya ti təkəki ahàr ka Bay geli, təbu akaba naŋ akada mis bəlan, təmətvu a huď gani bu nahəma, ku kani təmərvu.” » *Məsuf Njəlatani

àdám : « Iy, nahkay eďedīŋ, təgra təwi zləzladana, ay nihi ti təkəpəsaba, adaba zlam sulumani ya təgray ni əjji do, atələbu àna naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. »

Ere ye ti amagrakivu ke mis ka mandav ga duniya ni

¹⁴ Eslini nìpi makləbasl bəď-bəďani, zlam nahanə àki manjəhadkiani digəsa. Zlam gani nani ti mis, mefeďey ahàr àna elpindiŋ ga bay, elpindiŋ nani ga gru ; məvəď məzumani àfəŋ a ahar bu daya. ¹⁵ Eslini nìpi *məslər ge Melefit nahanə àhəraya a *ahay gəďakani ge Melefit ni ba, naŋ àbu ahikaboru ma kay kay ana maslaṅa ya ti manjəhadkiani digəsa ka makləbasl ni. Àhi ahkado : « Za məvəď gayak na ti kəbaz, adaba sarta gani ənjia, zlam àndəha ka haď a. » ¹⁶ Àra àdəma nahkay ti maslaṅa ya ti manjəhadkiani ka makləbasl ni àzay məvəď ni, àbazaba zlam ya ka haď na dek.

¹⁷ Eslini nìpi məslər ge Melefit nahanə e melefit bu, àhəraya a ahay gəďakani ge Melefit ni ba. Naŋ nani day məvəď məzumani àfəŋ a ahar bu. ¹⁸ Nìpi məslər ge Melefit nahanə keti àhəraya ka məlanə ya ti teviyekiki zlam ana Melefit na ; naŋ nani ti abi slimi ana aku ya teviyek zlam àna naŋ ni. Naŋ àbu ahikaboru ma kay kay ana məslər ya ti məvəď məzumani àfəŋ a ahar bu ni. Àhi ahkado : « Za məvəď

na, ru a duniya vu, ahar ga mən ga zlam təndəha, ru kāslay.* »¹⁹ Nahkay məslər nakəŋ əzay məvəd ni, əslay ahar gani ka had ni dek, əbiyu ka mələŋ ya ti təducfəŋa yam gana ni. Mələŋ gani nani ti adafaki mələŋ ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kà ndam ga *duniya, aməzumki bəruv ka tay dal-dal ni.²⁰ Mələŋ ya ti təduc bəza ga zlam ni ti a aləŋ ga kəsa. Ka ya ti təduc ni ti mimiz əhəraya sawəŋ, do ni ti yam ga bəza ga zlam ni do. Mimiz ni əŋgəzaya kay akada ga yam ga zalaka na. Əŋgəzoru driŋ agray ezewəd dəbu kru mahar cə. Zileŋ gani anday pilis agəjəni ahər gani cesla ciliŋ.

15

Məslər ge Melefit təzəkibiyu daliya adəskəla ke mis

¹ Eslini ti nipi zlam magray ejep nahan gədəkani a huđ melefit bu: nipi *məslər ge Melefit adəskəla əna daliya adəskəla a ahar bu. Kələŋ ga daliya nday nani ti daliya ndahan atələbi va bi, adaba Melefit emendeveriŋ məzum bəruv gayan ni əna tay.

² Eslini nipi zlam nahan akada dəluv mebedeni akaba aku, asladay akada ga kutrum ni, ahəlabə eri a vərut. Nipi ndam ya ti təyefiŋa kà arəŋa na, təhəŋgrioru ahər a had ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere gani nani ni ndo, təwayay zlam macalani ge slimi ge ere gani nani ndo ni daya.

Nday təbu micikeni jika jika ka ahər ga dəluv ni; tində təfəŋ kà tay a ahar bu, tində nday nani ti Melefit əbi ana tay.³ Nday təbu tidi limis ge Məwiz bay məgri təwi ana Melefit ni akaba limis ga Wur Təmbak ni. Limis ya tidi ni ti nahkay hi:

« Bay geli Melefit, nak Bay njədə-njədani,

təwi gayak ya kgray ni gədəkani, əbəlāy atam zlam dek.

Kəgur had ni dek, zlam gayak ya kgray ni dek kigeni, nak jireni.

⁴ Bay geli, masləŋa ya ti əgrafuka aŋgwaz a do ni ti way?

Masləŋa ya adəm əzləbay kur do ni ti way?

Adaba nak ciliŋ nak kəbu njələta.

Mis ga duniya dek atara atəhəŋgrukoru ahər a had

adaba tipia kur a kgray zlam ni dek kigeni. »

⁵ Eslini nipi zlam nahan keti: *ahay gədəkani ge Melefit ya a huđ melefit bu ni məzləkabana. A huđ ga ahay nani bu nahəma, ahay nahan *miviceni avu: Melefit aŋgazlivu ana mis eslini.

⁶ Eslini nipi məslər ge Melefit adəskəla ya təzəkibiyu daliya ke mis ni təhəraya a ahay gədəkani nani ba. Təbakababiyu azana bəf-bəfani talla talla, ku way way do məwəl gugum əna maslpara ga gru.⁷ Eslini

* 14:18 Məŋ ga zlam ya məslər ni adəmki ma ni ti *viŋ.

bəlan e kidin ga zlam fadani ni bu èdi hijiyem ga gru bəlan bəlan ana məslər ge Melefit adəskəlani ni. Hijiyem ga gru ni ti məzum bəruv ge Melefit mərəhvani pisl pisl. Melefit ti nañ àbu àna sifa ga kaŋgay-kaŋgayani. ⁸ Eslini ahay gəđakani ge Melefit ni arəhvu àna azək. Azək nani ti adafaki Melefit ti gəđakani, nañ njəđa-njədani. Maslaña ya ti esliki məhuriyani a ahay gəđakani ni vu ni ti àbi, si tigi daliya adəskəlani ya məslər adəskəlani təhəlbiyu ni amandava day kwa.

16

Məslər tabaya daliya adəskəlani na ka had a

¹ Eslini nìci dənğu ga maslaña nahan əhəndabiyu kay kay a *ahay gəđakani ge Melefit ni bu, àhi ana *məslər adəskəlani ni ahkado : « Dəgum kəbumoru məzum bəruv ge Melefit ya təvu e hijiyem adəskəlani bu ni ka had. »

² Məslər ye enjenjeni ni òru àboru məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu ni ka had. Àra àbaya ti ambələk magədavani awər dal-dal àbikabaya ana ndam ya ti zlam ga araña ni mahəndakiani ka tay akaba təhəngrioru ahər a had ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere gani nani na.

³ Məslər ye cə ni òru àbiyu məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu ni a *dəluv gəđakani vu. Àra àbiya ti yam ga dəluv ni ègi akada mimiz ge mis məmətani, nahkay zlam ya

təvu àna sifa a dəluv ni bu ni dek təmət.

⁴ Məslər ya mahkər ni òru àbiyu məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu ni a zalaka vu akaba ka məlan ga yam ya aŋgəzoru, àdəl do ni. Àra àbiya ti yam ni dek ègi mimiz. ⁵ Eslini nìci dənğu ga *məslər ge Melefit ya abi slimi ana yam ni, àdəm ahkado :

« Nak Melefit nak njələta, kwa ahaslani nak kəbu, nihi day nak kəbu.

Seriya gayak ya kəgray ni ti seriya ge jiri.

⁶ Seriya ge jiri ti adaba mis təbazla ndam gayak akaba ndam mahəngaray *pakama gayak a.

Təbazl tay ti mimiz aŋgəzaya ; nahkay kəvia mimiz ana tay ge misena.

Kəgri ana tay nahkay ni ti kigeni. »

⁷ Eslini nìci dənğu ga maslaña nahan əhəndaya kay kay ka məlan ya teviyekiki zlam ana Melefit ni, àdəm ahkado : « İy, Bay geli Melefit, nak njəđa-njədani, seriya gayak ya kəgray ni ti ge jiri, kigeni daya. »

⁸ Məslər ya fad ni òru àbəkaiya məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu na kə fat a. Àra àbəkaiya ti təvia divi ana fat na ga meviyekaba mis a halaw-halaw. ⁹ Fat ni àra əviyekaba mis na halaw-halaw ti mis ni tindivi Melefit adaba aslarkibiyu daliya nday nani ka tay ni ti nañ. Akaba nani dek mis ni təmbatkaba majalay ahər gatay a ndo, tədəm Melefit

naŋ gəɖakani agur zlam dek ndo daya.

10 Məslər ya zlam ni òru àbəkiaya məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu na ke kərsi ga aranja na. Àra àbəkiaya ti məlan ge ere gani nani ya agur ni ègi ləvəŋ təbədəm. Nahkay mis ni tãhəpədkaba arəd gatay àna aslər azuhva daliya gatay ya tagray na. 11 Ay ti tãmbatkaba majalay ahər gatay na ndo, tãmbrəŋ zlam magudarani gatay ni ndo daya, tindivoru Melefit agavəla sawan azuhva ambələk gatay ni akaba daliya ndahan ya tãgray ni.

12 Məslər ya muku ni òru àbiyu məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu ni a zalaka gəɖakani Efret ni vu. Àra àbiya ti yam ni àdələba a zalaka ni ba dek. Àra àdələba nahəma, bəbay ya gwar egezi ni təŋgəta divi ga masləkabana gwar a zalaka ni ba. * 13 Eslini nipi seteni nday mahkər təzavu akaba gwededik; bəlan ahəraya a ma ga kurmbu ni ba, bəlan a ma ga aranja ni ba, bəlan gani ti ni a ma ga bay mahəŋgaray *pakama ga malfada ni ba. † 14 Nday nani ya tãhəraya ni ti seteni, təbu tagray zlam magray ejep. Tərəkioru ka bəbay ga haɖ ni dek ga maŋgasikabu ahər ana tay ti tãkadɔvafəŋva kè Melefit a. Ka fat ya ti zlam gani nani amagravu ni ti Melefit Bay

njəda-njədani amanɔgazlaya njəda gayan a àki ka zlam a dek.

15 Yezu àdəm : « Bumvu slimilala, adaba anara ti akada ga zal akal ni; mis təsər sarta gani do. Maslanja ya ti ajəgay nu, anjəhad eri, naŋ àbu àna azana gayan ka vu nahəma, məmərvu, adaba etipi naŋ a mahayma ga məbəki mimili do. »

16 Seteni ni tãŋgasikabu ahər ana bəbay ni ka məlan ya təzalay àna ma *Hebri Har-magadoŋ ni.

17 Məslər ya adəskəla ni òru àboru məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu ni kà aməd. Àra àbaya ti dəŋgu ahəndabiyu kay kay a ahay gəɖakani ge Melefit ni bu, ka məlan ge kərsi ge Melefit ni. Àdəm : « Nihi ti àndava. » 18 Eslini avər àbay aku, àdi aday, dəŋgu ndahan tãhənday daya. Haɖ àdaday dal-dal : kwa ka sarta ya Melefit àgraya mis ka haɖ a ku kani, haɖ àdaday akada nani ndo. 19 Haɖ àdahvu, kəsa gəɖakani ni èdevu məlan mahkər. Kəsa ndahan ya ka haɖ ni day təbesva. Babilon kəsa gəɖakani ni àgəjazlki ahər ke Melefit ndo : Melefit àvi məzum bəruv gayan dal-dalani ya e hijiyem bu ni, ti mīseba dek ka ahar ge etekwey a. 20 Haɖ ya e kidin ga yam bu ni dek tãsləkaba ka məlan gatay na, təbi va bi; həma day təbi, tìpivu va do. 21 Koskosay gəɖakani

* 16:12 Bəbay ya gwar egezi ni ti tawayay mara magray silik akaba ndam ge Melefit. † 16:13 Bay mahəŋgaray pakama ga malfada ni ti aranja ye cə ni (13.11-18).

tādəgabiyyu a huđ melefít bu, tādəgakiaya ke mis a, bəlaṅ gani mədəs gani agray kilə kru kru fađ. Daliya gani nani ti àtama njəđa ge mis a dal-dal, nahkay tindiivi Melefít azuhva koskosay ya tādəgakiaya ka tay a ni.

17

Wal hala gəđakani

1 Eslini bəlaṅ e kiđiṅ ga *məslər ge Melefít adəskəlani ya hijiyem ga məzum bəruv ge Melefít təfəṅ kà tay ni àrəkua, àhu ahkado : « Nihi ti Melefít ara atraḅ wal hala gəđakani ni. Ra nəđəfukki daliya gayan ya tara təgri ni. Wal hala nani ti awayay adəmvaba kəsa gəđakani ya kà gəvay ga zalaka gərgərani ni. ² Bəbay ga hađ ni tàgra hala akaba naṅ a, mis ya ka hađ ni day tàgrafəṅa mesəwehva, èviyiya ahàr ana tay a akada ga zum na. »

³ Eslini məslər ni àzoru nu a huđ gili vu ; àzoru nu ti àna njəđa ga *Məsuf ge Melefít. Nòru nìnjəa ti nìpi wal nahaṅ manjəhadani digəsa àki kà araṅa ndizeni. Ere gani nani ti ahàr adəskəla, edrem kru, kà vu gayan ni đek slimi ge mindivi Melefít àki məbəkiani ṅgəredəda. ⁴ Wal ni ti nì məbakabu azana ṅgəzani * akaba azana ndizeni ; naṅ meṅguledveni àna zlam ga gru, àna akur sulumani, àna ebirsli daya. Hijiyem ga gru àfəṅ a ahar

bu. Hijiyem gani nani ti zlam magəđavani mizeni àvu a huđ gani vu mərəhvani pisl. Zlam magəđavani nani ti hala gayan ya agray ni. ⁵ Kè meleher gayan ni ti slimi àki məbəkiani, slimi gani nani maṅgahani, nihi : « Babilon kəsa gəđakani, məṅ ga ndam hala akaba zlam magəđavani ge mis ga hađ ya tagray ni đek. » ⁶ Nìpi wal ni èsikaba mimiz a, eviyi ahàr. Mimiz gani nani ti ga ndam ge Melefít ya tàbazl tay adaba təmbəraṅ məfəki ahàr gatay ka Yezu do ni.

Nàra nìpia wal na ti àgrua ejep a dal-dal. ⁷ Eslini məslər ni àhu ahkado : « Agruk ejep emiteni ti kamam ? Nəhukaba ma maṅgahana àki ka wal na akaba ka araṅa ya ti naṅ àki manjəhadkiani digəsa, ahàr adəskəla akaba edrem kruani na. ⁸ Ere ye kìpi ni ti ahaslani naṅ àbu, ay nihi ti naṅ àbi va bi. Aməcalaya e *evid gəđakani ya a huđ ga hađ bu ni ba ; aməcalaya ti ara eji həya. Ndam ga *duniya ya ti slimi gatay àbi məbəkiani ka wakita ga sifa bi kwa ka mənjəki ga məlaṅ ni, ka ya ti etipi ere nani ni ti aməgri ejep ana tay. Aməgri ejep ana tay ti adaba ahaslani naṅ àbu, ay nihi ti naṅ àbi mək amaṅgaya keti palam. »

⁹ Àhu keti : « Ahàr adəm mis təjalaki ahàr ke ere gani nani lala, àna məsər zlam daya. Ahàr adəskəlani nday

* 17:4 Azana ṅgəzani ti azana ga bay. nani ti mis təbu təđəm kəsa Rom ti ka həma adəskəla.

† 17:9 Həma adəskəla : ka sarta gani

nani ti hëma adëskëla ya wal anjähadki ni. † Nday gani bëbay adëskëla daya. ¹⁰ A hud ga bëbay adëskëlani ni bu ni ti bëbay zlam tìndeveriņa mëzuma bay gatay a àndava. Naņ ya muku ni ti naņ àbu a bay gayañ bu mba. Naņ ya adëskëla ni ti ni sarta gani gayañ ènjia faņ ndo. Sarta gani gayañ eminjia ti amëpësviyu a bay ni bu do. ¹¹ Ere ye ti ahaslani naņ àbu, ay nihi ti naņ àbi ni ti naņ naņani bay ya azlalahkër. Naņ àkibu ka bëbay adëskëlani ni daya, mæk amoru mijiji.

¹² « Edrem kruani ye kipi, àki ni ti awayay adëmvaba bëbay kru, tëshuriyu a bay gatay vu faņ ndo. Sarta gatay eminjia ti atëzumkabu bay akaba ere gani nani, ay ti atëpësviyu do. ¹³ Bëbay kruani ni dek ma gatay bëlan, tægri tëwi ana ere gani nani àna njëda gatay dek. ¹⁴ Atakadvafëņva kà Wur Tëmbak na, ay ti Wur Tëmbak ni emihiti tay, adaba naņ Gëdakani ga bëbay ndahaņ ni dek, naņ Bay ga bëbay dek. Ndam ga Wur Tëmbak ni etihiti bëbay nday kruani ni daya, adaba Wur Tëmbak ni adaba tay a, àzalay tay, tëfëkia ahàr a. »

¹⁵ Àhu keti : « Yam ya nak kipi wal hala àfëņ kà gëvay ni ti mis dal-dal macakalavani, mis ga had gërgërani akaba mis ya tädëm ma hëma gërgërani ni. ¹⁶ Edrem kruani ya kipi ni akaba ere gani nani etizirey wal hala ni,

atëcakwakia zlam ya ka vu na dek, atëmbrëņ naņ a mahayma. Atahëpëd naņ, eteviyekaba mægëjani gana. ¹⁷ Bëbay kruani ni atagra y nahkay ti adaba Melefit àgray ti ma gatay mánja ka ahar bëlan, ti tægri tëwi ana ere gani nani àna mëzum bay gatay ni. Atagra y nahkay ti duk abivoru ana vad ge Melefit ya àfëkad ni : a vad nani ti pakama ge Melefit ya àdëm ni amagravu akada ya awayay ni.

¹⁸ « Wal ya kipi ni ti ni awayay adëmvaba kës a gëdakani, bëbay gani tægur bëbay ga had nahaņ ni dek. »

18

Babilon kës a gëdakani ni àmbëdkaba

¹ Eslini nipi mësler nahaņ naņ àbu aslëkabiya a hud melëfit ba, njëda àfëņ dal-dal, asladay mëlan dal-dal daya.

² Àzlah kay kay, àdëm :

« Babilon kës a gëdakani ni àmbëdkaba, àmbëdkaba besëk-besëk !

Nihi ti ègia mëlan manjëhad ge seteni a, mëlan ga *mësuf magëdavana.

Edidinj ya tëshëpëd tay do, tawayay tay do ni tanjëhad eslini daya.

³ Babilon àmbëdkaba besëk-besëk ti adaba naņ akada wal ya àvia vu gayañ ana hala dal-dal ni.

Magudar zlam gayañ ni èviyikaba ahàr ana mis ga duniya na dek akada ga zum na.

Bəbay ga hađ ni dek tǎgrakabá
hala akaba naŋ a :

ndam məsəkumoru zlam
a duniya bu dek
tǎŋgǎtkabá elimeni

àna zlam gayan dal-dalani ya
tigi eri ana mis na. »

⁴ Eslini nìci dǎŋgu ga
maslaŋa nahaŋ àhəndabiyu
e melefít bu, àđəm :

« Lekuləm ndam goro
ni sləkumkiba ka
ndam ga kəsa hina,
hərumaya ;

nahkay ti ahar gekuli àkibu ka
magudar zlam gayan
ni bi,

daliya ya amagray ni amacay
kuli do daya.

⁵ Hərumaya, adaba magudar
zlam gayan ni kay dal-
dal,

akada ga zlam maŋgaskabani
diliz, àdoru e melefít vu
ni.

Nahkay Melefít àsəra tǎwi
gayan ya agray ni ti
tǎwi ge jiri do.

⁶ Ere ye ti àgri ana mis ni ti
tǎgrivu bilegeni.

Tǎwi gayan ya agray ni ti
tǎgrivu sak cǎ.

Àgria daliya ana mis a, təcaka
akada ge mis ya tisia
zum a na ;

tǎgrivu daliya sak cǎ ti mîsi
akada ge ergi ni.

⁷ Ahaslani naŋ àbu àna njəđa
dal-dal, azum zlam su-
lumani dal-dal daya ;

nahkay grumi daliya dal-dal
akada njəđa gayan ya
ahaslani dal-dalani ni,
grumi tuway dal-dal akada
zlam sulumani gayan

ya àzum ahaslani dal-
dalani ni.

Adaba mam, àđəm : “Nu bay,
nu wal madakway do,
enitǎwi day-day do.”

⁸ Gayan ya ti àđəm nahkay ni
ti

daliya gayan ya amacakay
a vad bəlanjani bu ni
nday hi :

kisim, tuway, lǎwir, akaba
aku ga məzumaba naŋ
a.

Adaba Bay ya ti agrafəŋa
seriya kà naŋ a ni ti
Bay Melefít geli ;

naŋ ti njəđa-njəđani. »

⁹ Bəbay ga duniya ya
tǎgray hala akaba naŋ akaba
tǎzumkabu zlam sulumani
ni etipia azək ga aku ya
azumaba naŋ a ni ti etitǎwi,
atəndav kuda. ¹⁰ Eticik driŋ
driŋ akaba naŋ adaba aŋgwaz
aməwərfəŋa tay kà daliya ye
eslini na. Atəđəm :

« Aw ! Aw !

Babilon kəsa gəđakani, njəđa-
njəđani ni àmbəđkaba
besek-besek,

adaba Melefít àgrafəŋa seriya
a huđ ge njemdi
bəlanjani ba ! »

¹¹ Ndam məsəkumoru zlam
ya a duniya bu ni titǎwi,
təndav kuda azuhva naŋ.
Tagray nahkay ti adaba
maslaŋa ya ti asəkumfəŋa
zlam kà tay a ni àbi va
bi. Zlam gatay gani ya
təsəkumoru ni nday hi :
¹² gru, ara ga siŋgu, akur
sulumani akaba ebirsli ;
azana ndize-ndizeni akaba
azana sulumani gərgərani
ndahaŋ ; biyem sulumani ya
ezi akada ge tersel ni, zlam

ya tàgraya tay àna aslær ge mbeli a akaba àna biyem sulumana ni ; zlam ndahaṅ ya tàgraya tay àna ara, ndahaṅ àna evirzegena, ndahaṅ ti ni àna akur sulumana ni ;¹³ tersel gərgərani akaba haf gərgərani ya tazəbay ti ezi àcər ni ; zum, amal, humbu akaba *alkama ; slasla, təmbəmbak, pililis akaba seret gatayani. Təsəkumoru mis akaba sifa ge mis daya.¹⁴ Nahkay təhi ahkado :

« Zlam ya tigək eri ni dek təsləkafuka, tədəgoru driṅ,

elimeni gayak akaba zlam sulumani ya kəzum ni təfuk va bi,

atəṅgət tay day-day va do ! »

¹⁵ Ndam məsəkumoru zlam ya təṅgət elimeni àna məsəkumoru zlam a kəsa nani bu ni eticik driṅ driṅ akaba naṅ, adaba aṅgwaz aməwərfəṅa tay kà daliya ye eslini na. Etitəwi, atəndav kuda,¹⁶ atədəm ahkado :

« Aw ! Babiloṅ kəsa gədəkani ni asay cicihi timey !

Ahaslani naṅ məbakabu azana ndize-ndizeni akaba azana sulumani ndahaṅ.

Naṅ meṅgəledveni àna zlam ga gru, àna akur sulumani akaba àna ebirsli.

¹⁷ Zlam gayan ni dek àgədava a huđ ge njemdi bəlaṅani ba timey ! »

Ndam ya təbu àna *slalah ga yam ni, nday ya tagaray ni, nday ya təhəlvù tay ni akaba ndam ya təṅgət zlam azuhva dəluv ni ticik driṅ driṅ akaba

kəsa ni.¹⁸ Tìpia azək ga aku ya azum kəsa na. Tàra tìpia ti təzlah kay kay, tədəm : « Kəsa gədəkani akada kəsa hini ti àbi day-day bi ! »¹⁹ Təndav kuda, titəwi, təkababiyu hadka ahər, təzlah kay kay, tədəm :

« Aw ! Aw ! Kəsa gədəkani ni asay cicihi !

Ndam ya təbu àna slalah ga yam gatay təṅgət elimeni ti a kəsa nani bu.

A huđ ge njemdi bəlaṅani bu zlam ga kəsa nani àndava dek. »

²⁰ Lekuləm ya e melefıt bu ni mərumvu adaba aku àbu azum kəsa ni ! Lekuləm ndam ge Melefıt, lekuləm ndam *asak akaba ndam mahəṅgaray *pakama ge Melefıt ni mərumvu ! Mərumvu adaba Melefıt àgrafəṅa seriya, àpəliva zlam magədavani ya àgri ana kəli na.²¹ Eslini məslər nahaṅ njəda-njədani àzay akur gədəkani akada avar, àdəviyu a *dəluv gədəkani vu, àdəm ahkado :

« Babiloṅ kəsa gədəkani ni atəgri ti ga njəda akada nani,

etipi kəsa gani nani day-day va do. »

²² Àdəm keti :

« Ndam mivi tində, ndam midi limis,

ndam mivi cicek akaba mezlelim atələbi afa gayak va bi.

Etici dađay ga arəṅa afa gayak va do.

Etipi ndam mələm zlam a kəsa gayak bu va do,

etipi ndam mihi humbu a kəsa gayak bu va do daya.

23 Cenḡel atəsladay məlan a
 kəsa gayak bu va do,
 ataday wál va do, atagra y
 wuməri gani a kəsa
 gayak bu va do daya.
 Zlam nday nani dek ti ata-
 gravu va do
 adaba ahaslani ndam ga kəsa
 gayak ya təsəkumoru
 zlam ni
 tətama ndam məsəkumoru
 zlam ndahan ga
 duniya na dek,
 təgosakaba mis a dek àna
 matak gatay na daya. »

24 Melefit àtraḡ Babilon
 ti adaba ndam mahəṅgaray
 pakama gayan ya tábazl tay
 ni, ndam gayan *njəlatani
 ya tábazl tay ni, akaba ndam
 ndahan ya tábazl tay a duniya
 bu ni dek ti ndam ga kəsa
 gani tábazl tay, mimiz gatay
 ni àdəgaya a kəsa gani nani
 ba.

19

1 Eslini nìci dəṅgu ahənday
 kay kay a huḡ melefit bu,
 dəṅgu gani ahənday akada ge
 mis macakalavani dal-dalani
 ni. Təḡəm ahkado :

« Eleləya ! Zləbum Melefit !
 Melefit geli ti ahəṅgay mis,
 nan əbu àna njəḡa
 àtama njəḡa ndahan a
 dek,

mis dek tázləbay nan !

2 Mis dek tázləbay nan ti
 adaba seriya gayan ni
 ge jiri, kigeni daya.

Àwəla wal hala na àna seriya.
 Wal nani ti əgosakaba mis ka
 haḡ àna hala gayan na.

Àbazla ndam məgri təwi ana
 Melefit a,

nahkay ti Melefit day àmbrəṅ
 nan ndo, əgria daliya. »

3 Təḡəm keti :

« Eleləya ! Zləbum Melefit !
 Azək ga aku ya azum kəsa
 gani nani ni
 acəloru agavəla kəlavaf ga
 kanḡay-kanḡayani. »

4 Eslini gəḡákani kru kru cə
 mahar faḡani ni akaba zlam
 faḡani ni tábəhad mirdim,
 meleher ndiḡa ndiḡa ana
 haḡ, kə meleher ge kərsi
 ge Melefit, tázləbay Mele-
 fit, təḡəm : « Aya nahkay !
 Eleləya ! Zləbum Melefit ! »

*Wuməri ga maday wal ga
 Wur Təmbak*

5 Eslini nìci dəṅgu
 ahəndabiyu e kərsi ge Melefit
 ni bu, àḡəm :

« Lekələm ciḡ-ciḡeni akaba
 gəḡákani
 ya ti kəgrumi təwi ana Melefit
 geli,

kəfumki ahər ni dek ti zləbum
 nan ! »

6 Eslini nìci dəṅgu ahənday
 akada ge mis dal-dal
 macakalavani, akada ga yam
 ga zalaka ya avalahay kay
 kay ni, akada ga avər ya
 aməcəri aday kay kay ni.
 Təḡəm ahkado :

« Eleləya ! Zləbum Melefit,
 adaba Bay Melefit geli
 nan njəḡa-njəḡani,

àḡəfikia njəḡa gayan ana leli
 a, agur məlan ni dek ti
 nan cilin.

7 Məmərumvu, məzumum
 gəḡa, məzləbum Mel-
 efit,

adaba vad ga maday wal ga
 Wur Təmbak ni ənja.

Məva gayan əslamalava, nan
 əbu ahətay nan.

8 Təvia divi ga məbakabu
 azana njəlatana ya
 asladay na. »

Azana nani ti adəmvaba
 təwi ge jiri ga ndam ge Melefit
 ya təgray ni.

9 Məslər ni əhu ahkado :
 « Bəki nahkay nihi : Ndam ya
 təzalay tay ga wuməri ga ma-
 day wal ga Wur Təmbak ni
 təmərvi, təzum gəda. » Mək
 əhukivu ahkado : « Pakama
 hini nahəma pakama ge
 Melefit ededij. »

10 Əra əhua nahkay ti
 nəbəhad mirdim grik mele-
 her ndiə ana had kə aşak
 gayan ga mazləbay nan. Əra
 epia ere ye ti nəgray na ti
 əhu : « Kəgray nahkay ba
 simiteni ! Nu day bay məgri
 təwi ana Melefit akada gayak
 ni, akada ga bəza ga muk ya
 təgəskabə pakama ge Melefit
 ya adəmki ka Yezu na ni
 daya. Kabəhad mirdim ti
 ana Melefit cilij. Pakama
 ge Melefit ya ti adəmki ka
 Yezu ni ti ndam mahəngaray
 *pakama ge Melefit tədəm əna
 njədə ga *Məsuf Njəlatani. »

*Bay ya nan manjəhadkiani
 ke pilis bəd-bədani ni*

11 Eslini nipi huđ melefit
 əzləkvaba, nipi maslaṅa
 nahan manjəhadkiani ke
 pilis bəd-bədani. Bay gani
 nani ti slimi gayan « Jiri, »
 slimi gayan nahan ni ti ni
 « Əsakad malfada do. » Nan
 əbu agray seriya ge jiri, nan
 əbu akadvu ge jiri daya. 12 Eri
 gayan ni akada aku ya agəs

ni ; ahər gayan ni mēfedeni
 əna elpindiṅ ga bay, elpindiṅ
 nday nani ti kay ; slimi əbu
 məbəkiani kə vu gayan : slimi
 gani nani ti maslaṅa nahan
 əsər do, si asər ti nan nanjani
 kwa. 13 Azana gayan ya

əfakabu ni ti tətəlviya e mimiz
 va. Slimi gayan ti « Pakama ge
 Melefit. » 14 Gwar kələṅ gayan
 nahəma, ndam magray silik
 ge Melefit ya a huđ melefit bu
 ni tədəboru nan. Nday nani
 gani manjəhadkiani ke pililis
 bəd-bədani, nday məbakabu
 azana njəlatani bəd-bəd talla.

15 A pakama ga Bay ya
 tədəboru nan ni bu nahəma,
 maslalam məzumani
 əhəraya. Maslalam nani ti
 ga məsiani ana mis ga had ni
 dek. Bay nani amahətay tay
 əna aday ga ara. Aməcəlki
 ka tay akada maslaṅa ya
 ti acəlki ka bəza ga zlam e
 evid bu ga məducaya zum
 gana ni. Məcəlkiani nani ti
 adafaki Melefit njədə-njədani,
 əzumkia bəruv ka tay a dal-
 dal. 16 Slimi ga Bay nani əbu
 məbəkiani ka azana akaba
 ka takolay gayan. Slimi gani
 nihi : « Bay ga bəbay ndahan
 dek, Bay gədəkani ga bəbay
 gədəkani ndahan dek. »

17 Eslini nipi məslər nahan
 micikeni jika kə fat, nan
 əbu azlah kay kay, əhi ma
 ana edidij ya təhər a huđ
 melefit bu ni dek. Əhi
 ana tay ahkado : « Dəguma,
 cakalumvu, adaba wuməri
 gədəkani ge Melefit əbu.
 18 Dəguma kəndum kisim
 ga bəbay gədəkani, kisim ga
 bəbay ga ndam slewja, kisim

ga ndam ya t̄abu àna n̄jəda ni, kisim ge pililis akaba nday ya t̄aki ni. Dəguma kəndum kisim ge mis dek : ku kisim ge evidi, ku kisim ga nday ya ti nday evidi do ni, ku kisim ga gəɖákani, ku kisim ga nday ya ti nday gəɖákani do ni. »

¹⁹ Eslini n̄ipi ere gani nani akaba bəbay ga had gərgərani akaba ndam magray silik gatay. T̄acakalavu ga makad̄fəŋvana kà Bay ya ti naŋ àki ke pilis ni akaba ndam magray silik gayan̄. ²⁰ Nday t̄abu takad̄vu nahkay ti Bay ya naŋ àki ke pilis ni akaba ndam gayan̄ ni t̄əgəs ere gani nani akaba bay mahəŋgaray pakama ga malfada ni yaw yaw. Bay masakad̄ malfada nani ti ahaslani àgra zlam ya mis t̄ipi d̄ay-d̄ay ndo na k̄e meleher ge ere gani nana ; gayan̄ ya ti àgray nahkay ni ti àgosa mis a ; àgosay ti ndam ya ti t̄àhəndakia zlam ge ere gani nana ka tay a ni akaba t̄əhəŋgrioru ahàr a had̄ ana zlam ga p̄əra ya azavu akaba ere gani nani ni. T̄àra t̄əgəsa tay c̄əna nahkay nahəma, t̄əbiyu tay eri gani a *d̄əluv ga aku vu cizliv cizliv. Aku gani nani ti agəs akada ga asas ya aku agəs ni. ²¹ Ndam gatay ndahan̄ ni ti ni, Bay ya naŋ ke pilis ni àbazl tay àna maslalam ya àhəraya a ma gayan̄ ba ni, mək edid̄iŋ ni dek t̄ərah̄ àna kisim ge mis ya àbazl tay ni.

20

Vi d̄əbu

¹ Eslini n̄ipi məslər nahəŋ naŋ àbu asləkabiya a hud̄ melefīt ba. Lekili ga mahay ge *evid̄ gəɖákani ya a hud̄ ga had̄ bu ni àfəŋ a ahar bu, jejir̄bi ndībil-ndībileni àfəŋ a ahar bu daya. ² Naŋ nakəŋ òru àgəs kurmbu ni, àwəl naŋ àna jejir̄bi ni, ti m̄ānjəhad̄ naŋ məwəlani vi d̄əbu. Kurmbu ni ti gavan̄ ya ahaslani ni, naŋ *Seteni, bay magosay mis ni. ³ Məslər nakəŋ àra àwəla naŋ a ti èzligiyu naŋ e evid̄ ni vu kəŋgim, àzləkkiviyyu mahay ni, àdarv̄u lala. Àgray nahkay ti ad̄aba awayay ti kurmbu ni àgosay mis ka duniya va ba, duk anivoru ana mandav ge vi d̄əbuani ni. Kələŋ ge vi d̄əbuani ni ti ahàr àd̄əm t̄afaya naŋ a ḡəzīt ga hayaŋana kwa.

⁴ Məslər nakəŋ àra àzləkkiviyya mahay na ti n̄ipi k̄ursi ga bəbay, mis t̄àra t̄ənjəhad̄viyyu. Mis nday nani ti t̄əvia divi ana tay ga magray seriya. N̄ipi mis ya ti t̄ekelkia ahàr ka tay a ni daya. T̄ekelkia ahàr ka tay a ti ad̄aba t̄əzlapikia ka Yezu ana mis a, t̄əhia ma ge Melefīt ana mis a. Nday nani ti t̄əhəŋgrioru ahàr a had̄ ana ere gani nani ndo, t̄əhəŋgrioru ahàr a had̄ ana zlam ga p̄əra ya azavu akaba ere gani nani ni ndo daya. T̄əhəndaki zlam ge ere gani nani k̄e meleher gatay ahkay do ni ka ahar ndo. Melefīt àhəŋgriviya sifa ana tay a, nahkay t̄ənjəhad̄kabu a bay bu akaba Krist vi d̄əbu. ⁵ Mis nday nani ti nday ye enjenjeni ya Melefīt

àhəŋgriviyu sifa ana tay ni. Mis ndahan ya təmət ni ti Melefit àhəŋgriviyu sifa ana tay fan ndo, si ka mandav ge vi dəbuani kwa. ⁶ Nday ya Melefit ahəŋgriviyu sifa ana tay ye enjenjeni ni təmərɔvɔ, nday ndam gayan *njəlatani. *Kisim ye cɔ amələbu, ay kisim gani nani emisliki məgri aranja ana tay do. Etigi ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit, etigi ndam manjalabakabu mis akaba Krist daya, atanjəhadkabu a bay bu akaba Krist vi dəbu.

Melefit eyefiŋ kə Seteni

⁷ Ka ya ti vi dəbuani ni amandava nahəma, atafaya *Seteni a danjay ni ba. ⁸ Atafaya nan a ti amoru magosay mis ga had ga məlan ni dek. Had nday nani ti təzalay tay Gok akaba Magok. Amacakalakabu mis ga had nday nani ga makadvani. Atacalvu do, nday akada wiyəŋ ga zalaka ya əcalvu do ni. ⁹ Təharaya, təsawadoru ka had ga məlan ni dek, tōru tēvelin məlan ga ndam *njəlatani ge Melefit ni akaba kəsə gəɖakani ya Melefit awayay dal-dalani ni tekesl. Ay təra tēvelin a ti aku ədəkia ka tay kwa e melefit ba, əzumaba tay a. ¹⁰ Eslini təgəs Seteni, nan ya əgosay mis ni, tizligiyu nan a *dəluv ga aku ni vu cizliv. A aku nani bu ni ti zlam əvu agəs akada ga asas ya aku agəs ni. Ata ere gani nani nday ata bay mahəŋgaray *pakama ga malfada ni nday təvu a

aku gani nani bu əndava. Eslini nday mahkərani dek atəcakaviyu daliya məlafat akaba məlavad gani do dek ga kanjay-kanjayani.

Melefit agraŋəŋa seriya kə mis a dek

¹¹ Eslini nipi kərsi, Bay nan əbu manjəhadvani dəgama. Kərsi gani nani ti gəɖakani, bəd-bəd daya. Kə meleher ga Bay ni ti had akaba hud melefit təcuhway tiji, ere ya agəjəni ni ti əbi. ¹² Nipi mis ya təmət ni dek, gəɖakani akaba nday ya gəɖakani do ni, jika jika kə meleher ga Bay ya ti nan əbu e kərsi bu ni. Wakita təbu eslini, maslan a nahan əzləkkaba tay a. Əzləkkaba wakita nahan a daya : wakita nani ti wakita ga sifa ; slimi ge mis ya təbu əna *sifa ya əndav dəy-dəy do ni təbu məbəkiani ŋgurededa. Eslini Melefit agraŋəŋa seriya kə mis ya təmət na. Ka ya ti agraŋəŋa seriya kə tay a ni ti əmənjacki ka zlam gatay ya təgray ni. Zlam gatay gani ya təgray ni təbu məbəkiani ka wakita ni. ¹³ Ndam ya ti təmətɔvɔ a *dəluv gəɖakani vu ni ti dəluv ni əvələhaya tay a. Kisim ya əhəl mis ni akaba məlan ge *kisim ni day təvələhaya mis ya təmət na dek ka dala. Təra təvələhaya tay a nahəma, Melefit agraŋəŋa seriya kə mis na əna mamənjackiani ka zlam gatay ya təgray ni. ¹⁴ Eslini təbiyu kisim ya əhəl mis ni akaba məlan ge kisim ni cizliv cizliv a *dəluv ga aku ni vu. Dəluv ga aku nani ti

*kisim ye cü ni. ¹⁵ Tamal mis slimi gayan aki mabekiani ka wakita ga sifa bi ti tizligiyu maslanja gani a daluv ga aku ni vu daya.

21

Melefit amagraya zlam na dek maweni a

¹ Eslini nipi hud melefit maweni akaba had maweni, adaba hud melefit ye enjenjени ni akaba had ye enjenjени ni tæbi va bi. *Dæluv gædakani day æbi va bi. ² Nipi kæsa *njelatani, nani Zeruzalem maweni. Nipi nan æbu aslækabiya kwa a hud melefit ba, afa ge Melefit a. Kæsa gani nani ti maslamalavani akada ga wal ya æbakabá zlam sulumana ga moroni æna nan kà zal ni. ³ Eslini nìci dængu ga maslanja nahan æhændabiyu kay kay e karsi ga Bay ni bu, ædæm ahkado : « Nihi ti mælan manjæhadani ge Melefit æbu e kidin ge mis bu. Melefit amanjæhad akaba tay, emigi Melefit gatay, mis ga jiba gærgærani ni dek ti ni etigi ndam gayan. ⁴ Etitæwi va do, adaba Melefit ægriaba yam tuway ana tay e eri ba. Kisim amælæbi va bi : tuway, delælæ akaba daliya day atælæbi va bi. Adaba mam, zlam ya ahaslani ni tændava, tæbi va bi. »

⁵ Eslini Bay manjæhadani e karsi ga bay bu ni æhu ahkado : « Nihi ti zlam ni dek næbu nagraya tay a mawena. » Åhu keti : « Bæki ma hini, adaba pakama ya ti nædæm ni ti pakama ge jiri,

malfada ækibu bi simiteni. » ⁶ Åhu keti : « Ågrava ændava ! Bay ya ti ænjæki ka magray zlam dek ni ti nu ; kwa ka mænæki gani nu næbu. Bay ya ti emendeverin zlam dek ni ti nu gani daya ; ka mandav gani day anælæbu. Maslanja ya ti yam ækada nan a nahæma, anævi yam ga sulum. Yam gani nani ti ædæl day-day do, avi sifa ana mis. ⁷ Maslanja ya ti èyefinja kà zlam magudarana nahæma, anævi ja ga zlam gani nani ; nigi Melefit gayan, nan ti ni egi wur goro. ⁸ Ay ndam anğwaz, ndam ya tæfæki ahær ke Melefit do ni, ndam ya tagray zlam ya æbalay magrani do ni, ndam mabazl mis, ndam magray hala, ndam maharam, ndam ga pæra akaba ndam masækad malfada dek, nday ti ja gatay ti *dæluv ga aku ni. Aku nani ti agæs akada ga asas ya aku agæs ni. Nani ti *kisim ye cü. »

Kæsa Zeruzalem maweni

⁹ Eslini mæslær nahan e kidin ga mæslær adæskælani ya tæbu æna hijiyem adæskæla ga mæzum bæruv ge Melefit ye endeverin mæzum bæruv gayan ni ærækua, æhu ahkado : « Ra, nædæfukki mæva ga Wur Tæmbak ya ara azay ni. »

¹⁰ Eslini mæslær ni æzoru nu ka hæma gædakani zæbalani, æzoru nu ti æna njæda ga *Mæsuf ge Melefit. Nòru ninnjæa ti ædæfuki kæsa njelatani, nani Zeruzalem, nan æbu aslækabiya kwa a hud melefit ba, afa ge Melefit a. ¹¹ Kæsa gani nani ti nan

àbu asladay àna masladay ge Melefit, masladay gani àhàlaba eri a vərut akada ga akur sulumani ya tɔzalay zespi, ahàlaba eri akada ga kutrum na ni. ¹² Kɛsa gani nani nahəma, tɛvelin àna gudu gəɖakani zəbalani. Gudu ni mahay gani kru mahar cɛ; *məslər ge Melefit day tɛbu kru mahar cɛ kà mahay ni bəlan bəlan, tajəgay. Slimi day tɛki məbəkiani kà mahay ni dɛk. Slimi gani nani ti slimi ge dini kru mahar cɛni ga ndam *Izireyel ni. ¹³ Mahay ni mahkər mahkər, gwar kè sliri ga məlan fadani ni dɛk. ¹⁴ Asak ga gudu ni tɛfiyu àna akur gəɖakani kru mahar cɛ. Ka akur nday nani ti slimi kru mahar cɛ tɛki məbəkiani bəlan bəlan: slimi nday nani ti ga ndam *asak kru mahar cɛni ga Wur Təmbak ni.

¹⁵ Maslanja ya ti àzlapu ni ti aday ga məgur zlam àfəŋ a ahar bu. Aday nani ti ga gru. Awayay agur kɛsa ni, mahay ga kɛsa ni akaba gudu ya èvelin kɛsa ni àna naŋ. ¹⁶ Kɛsa gani ti midiheni kala-kala àna zəbal. Maslanja nani àgur àna aday gayan ni, àgur palahar gani bəlan ezewed dɛbu kru mahar cɛ. Palahar gani àna jiken ni day kala-kala akaba palahar zəbalani ndahan ni. ¹⁷ Àgur gudu ni àna ahar akada ge mis ya tɛgur ni, jaha din àna kru kru fad mahar fad. ¹⁸ Gudu gani nani tɛlɛm àna akur ya tɔzalay zespi ni. Kɛsa ni ti ni tɛlɛm àna gru deŋa, pərzlən-pərzlən

akada ga kutrum ni. ¹⁹ Asak ga gudu ni mɛngələdɛni àna akur sulumani gərgərani dɛk. Asak gani ye enjenjeni ni akur ya tɔzalay zespi ni, ye cɛ ni akur ya tɔzalay sefir ni, ya mahkər ni akur ya tɔzalay selcidwin ni, ya fad ni akur ya tɔzalay imarot ni, ²⁰ ya zlam ni akur ya tɔzalay sarduwan ni, ya muku ni akur ya tɔzalay kwernelin ni, ya adəskəla ni akur ya tɔzalay krizalit ni, ya azlalahkər ni akur ya tɔzalay beril ni, ya ambəmbu ni akur ya tɔzalay topaz ni, ya kru ni akur ya tɔzalay krisupres ni, ya kru mahar bəlanjani ni akur ya tɔzalay hiyesen ni, ya kru mahar cɛni ti ni akur ya tɔzalay emetis ni. ²¹ Mahay kru mahar cɛni ni ti ebirslɪ gəɖakani kru mahar cɛ, mahay bəlan ti ebirslɪ bəlan. Dalaka gəɖakani ya a huf ga kɛsa ni bu ni ga gru deŋa, pərzlən-pərzlən akada ga kutrum ni.

²² Ay nàmənjoru zla nahəma, nipi *ahay gəɖakani ge Melefit a kɛsa gani nani bu ndo, adaba Bay Melefit geli njəɖa-njəɖani nday ata Wur Təmbak ni, nday àna ahər gatay kala nday ahay gəɖakani gani nani. ²³ Fat akaba kiya tɛbi tɛsladay məlan a kɛsa gani nani bu bi, adaba Melefit àna ahər gayan asladay məlan gani, Wur Təmbak ni day asladay məlan gani akada ge cəngel ni. ²⁴ Ndam ga had gərgərani ga duniya ni dɛk ti masladay

ga kəsa gani nani amasladi ana tay. Bəbay ga had gərgərani ga duniya ni dek atoru àna nǝda gatay ni eslini ga mazləbay Melefit àna naŋ. ²⁵ Mahay ga kəsa gani nani ti atanjəhad bəŋa bəŋa məzləkabana ; atəzləkvù tay day-day do, adaba məlavad amələbi eslini va bi. ²⁶ Mis ga had gərgərani ni dek atoru àna elimeni gatay akaba àna nǝda gatay eslini ga mazləbay Melefit àna naŋ. ²⁷ Ay ti zlam magədavani, ndam ya tagray zlam ya àbəlay do ni akaba ndam masəkad malfada ni etisliki məhuriyani a kəsa nani vu do. Ndam ya ti təhuriyu ni ti si ndam ya ti slimi gatay məbəkiani ka wakita ga sifa ni kwa. Wakita gani nani ti ga Wur Təmbak ni.

22

¹ Eslini məslər nakəŋ àdəfuki zalaka ; zalaka nani ti àdəl day-day do, yam gani avi sifa ana mis. Yam gani ahələba eri akada ga kutrum na, aŋgəzaya e kərsi ge Melefit ba. Kərsi nani ti ga Wur Təmbak ni daya. ² A dalaka ya a huɖ ga kəsa ni bu ni ti zalaka ni èdevu cə ; e kidiŋ gani bu ka məlaŋ ya èdevu ni ti məŋgəhaf àvu. Məŋgəhaf nani avi sifa ana mis, a huɖ ga dəzani bu ewi bəza sak kru mahar cə, kəla kiya lu ewi bəza. Slimberi gani ti haf ge mimbiliŋ mis ga had ga duniya ni dek. ³ Eslini ti zlam ya Melefit etikwesl ni atələbi.

A kəsa nani bu ni ti Melefit amanjəhadviyu e kərsi gayəŋ vu, Wur Təmbak ni amanjəhadviyu daya. Eslini ndam məgri təwi ana Melefit atəzləbay naŋ. ⁴ Nday gani nani etipi wur ge eri ge Melefit. Slimi ge Melefit day àki məbəkiani ka tay kè meleher. ⁵ Məlavad amələbi va bi ; nahkay ceŋgel akaba fat day atagray təwi va do, adaba Bay Melefit geli naŋ àna ahàr gayəŋ amasladi məlaŋ ana mis. Mis ni atanjəhad a bay bu ga kaŋgay-kaŋgayani.

Mendeveriŋ ga pakama

⁶ Eslini *məslər ni àhu ahkado : « Ma hini ya kici ni dek ma ge jiri edediŋ ; malfada àkibu bi. Ahaslani Bay Melefit geli àvia *Məsuf gayəŋ ana ndam mahəŋgaray *pakama gayəŋ a ; nihi ti àsləribiya məslər gayəŋ ana ndam məgri təwi gayəŋ a ga mədəfiki ere ye ti agravu wuɖak ni ana tay. »

⁷ Yezu àdəm : « Bumvu slimi, nakoru afa gekəli wuɖak ! Ndam ya ti təgəskabá pakama ya a wakita hini bu na, təbu təjalaki ahàr nahəma, təmərvu. Adaba pakama hini ti ge Melefit. »

⁸ Nu Zeŋ nìcia pakama gana àna slimi goro a, nìpia ere ye ti àgravu na àna eri goro a daya. Nàra nìcia, nàra nìpia nahəma, nàbəhad mirdim grik meleher ndiə ana had kà asak ga məslər ya àdəfuki zlam gani ni, ga mazləbay naŋ. ⁹ Naŋ nakəŋ àra èpia ere ye ti nəgray na ti àhu : « Kàgray nahkay ba simiteni ! Nu day bay

məgri tawi ana Melefit akada gayak ni, akada bəza ga muk ya tahəngaray pakama ge Melefit ni, akada ga ndam ya ti tagəskabu pakama ge Melefit a wakita hini bu ni daya. Kabəhadī mirdim ti ana Melefit ciliŋ. »

10 Àhu keti : « Pakama ya a wakita hini bu ni ti pakama ge Melefit edediŋ ; kəngah pakama gani ba, hi ana mis sawaŋ. Adaba mam, sarta ga zlam ya tədəmki ma a wakita hini bu ni ti ènjia wudak. 11 Maslaŋa ya ti agudar zlam ni ti ahàr àdəm mägudarkivu. Maslaŋa ya ti məbəruv gayaŋ àbəlay do ni ti ahàr àdəm mənjuhəd àna məbəruv gayaŋ ya àbəlay do ni. Ay maslaŋa ya ti agray jiri ni ti ahàr àdəm mągrakivu jiri. Maslaŋa ya ti naŋ njəlata ni ti ahàr àdəm mənjuhəd njəlata. »

12 Yezu àdəm ahkado : « Bumvu slimi, nakoru afa gekəli wudak ! Nu nəbu àna zlam ga məviani ana ku way way do akada ge tawi gayaŋ ya ti àgray ni. 13 Wudaka zlam dek ànjəki ti nu nəbu àndava ; ka mandav ga zlam dek day nu anələbu. Bay ya ti ànjəki ka magray zlam dek ni ti nu ; kwa ka mənjəki gani nu nəbu. Bay ya ti emendeveriŋ zlam dek ni ti nu gani daya ; ka mandav gani day anələbu. »

14 Ndam ya ti tàbarafəŋa azana gatay a ni ti təmərvu. Nahkay ti tislīki məhuriyani a kəsa ni vu, tislīki məzum bəza ga mənğəhaf ya avi sifa ana mis ni. 15 Ndam ya ti Melefit etikwesl tay adaba

təgudara zlam a dal-dal ni, ndam maharam, ndam hala, ndam mabazl mis, ndam ga pəra akaba ndam ya ti tawayay tasəkad malfada ni dek nahəma, nday dekeni e mite bu, tislīki məhuriyani a kəsa ni vu koksah.

16 « Nu Yezu nəsləruru məslər goro ga məhi pakama hini ana ndam goro ya *təcakalavu a kəsa gərgərani ni bu ni dek. Nu wur huđ ge Devit, tədəmki ma a Wakita ge Melefit bu ni ti ka nu. Nu Bamti ya asladay məlaŋ ge miledə dal-dal ni. »

17 Məsuf Njəlata ni akaba ndam ga Yezu ya ahəl tay akada ga wal ya taday ni təhi ahkado : « Ra ! »

Ahàr àdəm maslaŋa ya ti ècia pakama hina ti məhi : « Ra ! »

Maslaŋa ya ti yam akada naŋ a ti ahàr àdəm mərə.

Maslaŋa ya ti awayay esi yam ya avay sifa ni ti ahàr àdəm məcəh ga sulum, mīsi !

18 Nihi ti nu Zeŋ nədəm ma, ahàr àdəm maslaŋa ya ti eci pakama ge Melefit ya a wakita hini bu ni məbavu slimi lala : tamal maslaŋa èferkiviya pakama nahaŋ àkiva ka pakama hina nahəma, Melefit day emeferkiviyu daliya ya ti tədəmki ma a wakita hini bu ni ana maslaŋa gani.

19 Tamal maslaŋa àzaba pakama nahaŋ e kidiŋ ga pakama ge Melefit ya a wakita hini bu na nahəma, Melefit day amazafəŋa ja ga zlam ya tədəmkia ma ka tay a wakita hini vu na :

amazafəᅇa ja ga məᅇgəhaf
ya avay sifa na, amacafəᅇa
naᅇ ga məhuriyana a kəsa
njəlatani ni va daya.

²⁰ Bay ya ti àdəm pakama

hini dek jiri ni ti àdəm : « Iy,
nakoru afa gekəli wudak ! »

Aya nahkay, Bay geli Yezu,
ra !

²¹ Bay geli Yezu məgri su-
lum gayəᅇ ana mis dek ti.